2943.

БРОЈ 1 У БЕОГРАДУ ЧЕТВРТАК 14 ЈАНУАРА 1888 ГОД. ГОД. VII

БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

ИЗЛАЗИ НЕДЕЉНО ЈЕДАНПУТ НА ТАБАКУ
Цена за Србију:
на годину . . . . . 6 дин.
на пола године . . . . . 3 дин.
за стране земље на годину . . 9 дин.

УРЕДНИШТВО и АДМИНИСТРАЦИЈА ЈЕ У ЗДАЊУ ОПШТИНСКОГ СУДА.

Цена је огласима 6 дин. пара од врсте
Претплату нека сваки уредништву на известан суд а све кореспонденције по уредништ.
РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ
Неплаћена писма не примају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

САСТАНАК

одбора општине београдске држан 5. Децембра 1887 г.

хотел у 6½ час. по подне

(по стенографским белешкама).

(Наставак и свршетак.)

Признајем да је ђубре, али ипак толико преда, а употребићемо га тако да он покупи налозање руше на онда одонго да нанесемо зелени шљунак, од тврдог камена.

Са г. Јосифовићем пак закључио сам, да ми по 3·70 дин кубни метар даље инфериће шљунак. Он је зао 120. куб. метара и носи јен непрестано. Ја сам видео да и његов шљунак није чист и наредио сам, комисији да ми поднесе извештај, па да и њему одбијемо 20, или 25. од сто од количине, која по буде одговарала условима.

г. Сергије Стојковић. Ја сам задовољан са одговором г. председника, и молио бих да се то и остварн, што мислим г. председнику реће, а то је, да се преко овог црвеног шљунка метне зелени.

Председник. Што је могуће учиниће се сад. Зимус ће се довлачити шљунак, па ће мо на пролеће на сваки начин извршити то што рекосте, јер то је пут, који се мо; а одржавати.

Молим вас још и то, да грађанству тамо јавите, да тај прокоп шљунка није узет по 3·50. дин. куб. мет. него за 1·50. дин. куб. мет.

Молим вас, господо, имам један акт којим се одбору изјављује неповерење; потписан је од 139. грађана и послала нам га полиција с наређењем да се саопшти одбору. (Чује се: „ми смо већ нестрпељиви да га чујемо“).

Изволите чути.

г. Никола Ђорђевић. Пре него што ја почео да чита молим да ми дозволите једно питање (Председник: изволте казати). Да ли знате г. председниче да је један помоћник кметовски г. Петар Хаџи-Јањић купио потписе по вароши.

Председник. Није ми познато.

г. Никола Ђорђевић. А је ли истина да вам је тај исти помоћник и донео тај акт од потписника.

Председник. То не стоји. Акт је дошао из управе.

г. Никола Ђорђевић. Ја би вам казао да јесте и да знам.

г. Михајло Павловић. Ништа, све једно, да видимо, шта је то.

г. Секретар. Чита акт, који гласи:

Суду општине београдске

„Да данашња одборница ове вароши не врше своје право и дужност, на пољу ове вароши, готово нам нетреба ни помињати, то сваки зна који само у Београду живи.

Довољно је погледати на изоретну калдрму малих и великих улица, на засушене чесме, на прелестноско осветљење и т. д. при свем том што нас подавише општинска трошкова, све ово и боље нмадосмо над не плаћасмо ни десети део од данашњих тролкова.

Све ово овако неби било да су одборници имали пред очима само општинске интересе, да су употребили све изворе за приход а овај с размерно потрошили.

Требали докаја за ово? сво само неколико.

Дасу употребили све изворе на приход, довољно је само то да нанесемо, нако одборници у часу над на све стране траже зајмове за покривање општинских трошкова а одмах одбацују молбу грађанина дела вароши ок; напуштене пијаце зеленога венца, да се на исти исели низари који сада толики грдан приход дају приватном човеку.

Зар је за одобравање што је одбор одбацио понуду једног нашег грађанина, који је дао 12.000 дин. годишње за један део те празне пијаце, или трогодишње 36.000 динара вири,е Само да измести оне низаре са приватног плаца.

Да је одбор водио рачуна о интересу општинском он би нам горњу понуду примио, или сам изасо оне низаре па помогнуту пијацу и сам снуплао приход.

Кад је могао то приватно лице давати 36.000 дин. кирије, сигурно је имало рачуна да ће бар још што год и за себе заслужити.

Није ли јасно да је одбор напуштајо да пропадне приход од најмање 12.000 дин. годишње само зато што их не руководи интерес општински. Они су штетили општину са тим што су немилице расипала приход општински. Требали што доказати? Да наведемо неколико случајева на којих ће се видети хрђаво газдовање. Одбор општински одобри да се изда 170.000 дин. за план нивелисања Београда и сад тај новац, јер сво вароши на воло мере. Зашто одбор одобри да се изашље депутација која толике хиљаде у троше изуће у Лондон и које куд.

Зашто одбор одобри председнику Владину плату од 1.000 дук. према плати најнижих државних чиновника, код толиког хрђавог финансиског стања општинског. Шта даде повода одбору да планованма општинског суда одређује толике грдне плате од 600 до 800 талира. Јер државни чиновници проведу по 20 година на ме дођу до толике плате.

Ако је акт о што су ес неки од кметова так подни-

сали да је пређашњи избор посланика био незаконит, онда нека се зна да то и за друге вреди, како би се одрицао овакав примеран морал, који на овај начин одбор награђује.

Но достаје сваком од нас познато па и њима је да они нису више за та места па изјављујући овим неповерење целом одбору подносимо овај акт Суду општине Београдске да нареди шта треба за избор нових одборника.

Београд 25 Октобра 1887 год.

Панта Живковић абац., Јован Протић терз., Велимир Карапешић, Јован Колабић, Јован Обрадовић, абаџија, Таса Живковић, абаџија, Марко Денић, абаџија, Јован Петровић, трговац, П. Татић, адвокат, Илија Половина, касапин ит.д.

г. Никола Ђорђевић. Ја мислим да ово није требало одбору ни износити. То је полицији поднесено и полиција је требало да учини што јој надлежи.

Председник. Мени наредба стоји, да саопштим ову изјаву одбору; вршим дакле само наредбу, кад вам саопштавам исти акт.

г. Димитрије Наумовић. Овде се види, да нас Панта Живковић оптужује, овај Панта Живковић који је отварањем пијаце на ономе приватноме плацу, код зеленог венца учинио да сваке године општина губи 300—400 дуката.

(Чује се: не треба да се упуштамо у то.)

г. Ст. Добривојевић. Ни законом о општинама па и ни једним другим законом није дато право грађанима, да они буду надзорна власт над општинском управом, него је то право дато искључно, управној полицијској власти и само управа вароши Београда као непосредна надзорна власт и министар полиције могу чинити приметбе на рад и одлуке одборске, па и поништавати их, па чак и одбор збацити у извесним случајевима, а никако нема и неможе то право имати поједини себични грађани, као што су неки који су подписати на акту неповерења. Мени није ни чудо што се на подписатом акту налазе подписи оних људи који на живот и смрт хоће да пренесу пијацу на зелени венац, те да тиме створе приход своме имању *сгодукло* већи, као што је Панта абаџија на неколико шупа вукао 90. дук. месечно кирије а шупе нису вредиле ни 30 дук. и још неки, који су капију давали по 15 дук. месечне кирије; једно дрво пред дућаном по 8. дук. месечне кирије и један лад испод дуда по 6 дук. месечне кирије. — Ја се тим људма ни мало не чудим, него се чудим управи вароши Београда, како је она могла дати важност таком акту и тиме одрећи се свога права *надзорног.*

Тај акт неповерења има још и тај значај: да би потписници на томе акту кад би дошли за одборнике били поштени и савесни. То ја не могу да верује. Ја знам један жалостан случај кад је био одборником *прво подписани на томе* акту Панта абаџија, онје купио кућу Книћанкину па је после одма препродао општини за дуплу вредност а општина је употребила за школу; па после 15. дана нађе се да је та кућа влажна и одма се школа изсели и остане празна. Шта је данас с том кућом не знам.

Ето, кад је тако савестан који изјављује неповерење, може се мислити какви су остали и какви би они били вајни одборници.

Ја предлажем господо да се тај акт одбије.

То је моје мишљење неговорећи ништа о садржини акта; о којој кад би говорио изнео би млого шта о карактеру појединих подписника.

Познато је да нама скоро излази рок. Ми нисмо жељни ове дужности; ми нисмо жељни ових места, али не треба допустити да се успоји тај принцип, да грађани са сокака нападају на положај одборника. На послетку законом је регулисано, да нам надзорна власт може казати: идите кући, и ми ћемо ићи. Али овако са сокака дозволити, да се нападa на власт општинску, то је скандал, и полиција није требала то дозволити.

г. Мих. Павловић. Друго би било, да су ти грађани захтевали, да одбор донесе одлуку, да ли треба и тамо да буде један одељак пијаце, као што ја мислим да треба. О томе би требао општински суд да размисли, и да извесан број барака одреди, али овако безобразно нападати на једно законско тело, ја то одбијам и презирем од моје стране.

Г. Димитрије Наумовић. Оно што је казао г. Мих. Павловић, да ми можемо дозволити, да тамо буде известан одељак пијаце, ми нисмо власни да то одобримо, него то може збор да реши и збор је то питање решио, наше право то није.

Г. Коста Црногорац. Ја сам прошле године постао члан одбора поверењем неких грађања а према томе и поверењем свију оних, који нису гласали, за мене је ово врло непријатна ствар. У овом акту стоји и то, да су одборници некоректно радили, да су учинили неке штете и по превасходству износи се дуг од 180.000 динара за планове. Заборавља се да је то задужење вотирао цео збор и према томе неделикатно је да се таква неистина у овакоме акту износи.

О осталоме нећу ни да говорим, тек ово нисам могао да прећутим.

Г. Коста Петровић. Господо, ја претпостављам да ће општински суд дати полицији одговор на сваку тачку ове назови оптужбе, онакав, какав у ствари треба да се да. Мислим да ће одговор општинскога суда у главноме бити такав и гласити: да се овај мало пре прочитани акт и изјава неповерења не може ни у колико тицати овога садањег општинског одбора, јер су дела која су у томе акту побројана, дела ранијих одбора. И за то, што рачунам на овакав одговор општинскога суда, ја ћу се у овоме мом говору заустанити само на векојим тачкама из оптужбе, уверен будући да ће и то довољно бити те да се види: да је оптужба без икаква основа, и да ју као такву није ни требало шиљати одбору на саопштење. —

Као што сте, господо, чули, у прочитаном нам акту и оптужби, махом су поређана дела, која нисмо ми решавали. Тако на прилику оно задужење за планове, као што знате, било је пре нас. Но најпосле и да је то задужење дело наше, опет за то задужење не би заслуживао ни овај ни икоји други одбор никаквога прекора, *јер је то задужење општине* као што помену г. Црноговац решио *општински збор.* Даље се у акту набацује овоме одбору и пијачно питање и отуд се изводи: да је ка бојаги општина радом одборским и *по тој ствари* знатно оштећена. Ја се сећам да је једна понуда за пијацу на зеленом венцу била пред одбором; али одбор није могао ту понуду примити, јер је, по закону, за решавање таквих питања надлежан само општински збор. Оптужбом се замера овоме одбору и што је негдашњем председнику општине г. Владану Ђорђевићу одредио онако голему плату. Али та замерка сасвим је

неумесна и без свакога смисла, јер је ту плату решио ранији одбор, као што је исто тако ранији одбор решио и то да се извесна комисија, *по опатинским пословима*, изашље у стране земље; за што се такође овај садашњи одбор напада.

На кратко: као што видите, господо, ове најкрупније ствари из поменуте оптужбе нису дела овога но ранијих одбора општинских.

Но узмимо да није овако било, предпоставимо да је све ове ствари решио овај садањи одбор. Упитајмо се да ли би и тада требало да се од стране надзорне власти поклања ма каква пажња овој оптужби; да ли би, велим, чак и у томе случају требала полиција да шиље суду ову оптужбу с препоруком: да је овај одбору саопштава? — Ја држим да се оволика важност и пажња не би требала овој назови оптужби ни у томе случају од стране полиције да поклања, *јер су све оне одлуке, које је донео општински одбор по показаним питањима, слате, по закону надзорној власти и она их је могла, ако су неправилне и незаконите, задржати од извршења, што кад учинила није, значи: да су одлуке и правилне и законите; значи: да и сад нема основаног разлога и основа да тим одлукама бар она сама и сад ма у чему замера.*

Гледећи дакле на оптужбу само са те једне стране, мени се чини, да је полиција погрешила; да је њен рад по овој ствари неправилан. Но, и осим тога, полиција није требала овај акт одбору саопштавати ни по томе, што у истоме акту нема ниједнога од оних узрока, који су изложени у §§ 75 и 78 општин. закона, т. ј. нема ни навода а још мање каква доказа о томе: да су садањи одборници или несавесни или да нису хтели вршити своју дужност. А кад тога у оптужби није било, *а то је међутим једини по закону разлог и узрок са кога се одбор може: или привремено или стално од дужности разрешити;* кад тога дакле није било у овоме акту, којим се овоме одбору неповерење изјављује, — онда је полиција требала да преко тога акта и оптужбе пређе на дневни ред, као што то она чини са свима оним актима која немају основа у закону. Али, кад полиција тако не уради, него тај акт и ту неосновану оптужбу упути одбору, сигурно да чује мњење одбора; онда одбор не сме ћутке прећи преко тога акта, већ мора изјавити: да је са чуђењем саслушао како оптужбу, тако и препоруку полиције, јер је предпостављао да ће управа престонице водити већег рачуна и пажње и о закону и о општинскоме одбору, као једној законом признатој власти, све дотле, док јој не буду изнесени докази да одбор не следује пут закона. —

И тако по свему овоме што сам казао, ја сам мишљења: да суд у своме одговору полицији, поред осталога наведе и то: да је одбор са чуђењем примио саопштење поменутог акта и да је прешао преко њега на дневни ред.

Г. Никола Ђорђевић. Ја се потпуно слажем с г. Костом Петровићем, само имам да изјавим као одборник да доиста жалим и уверен сам, да је ово све потекло од часништва и чланова општинског суда.

Председник мени то није познато.

Ст. Добривојевић. Овде у начелу има да се реши, да ли су они надлежни, да изјаве одбору неповерење или нису.

Према закону данашњем они немају права, и шта више кад један известан број грађана напада право других или право власти, онда је то казнимо дело, и ја сматрам да су они учинили кажњиво дело што што су бунили једну класу грађана против власти.

Коста Црногорац. Ја бих молио, да се узме врло озбиљно, што је казао наш друг г. Никола Ђорђевић, да је то потекло од часништва.

Председник. Мени није то познато.

Михаило Павловић. Зашто господо? — Изгледа као да ми сами себе бранимо да не сиђемо са ових места. Не, божја вера, нека дође ко хоће; хвала им! Него велим кад је решено да останемо до фебруара, та још то кратко време издржимо онда тако треба да буде што се мене тиче сит сам за ових 8 година службе и данас ево оставку дајем.

Молим да се то забележи.

Ст. Добривојевић. Ја молим г. одборника да тргне оставку.

Мих. Павловић. Они су видели, како се збацују одбори по Србији, па жао ће им бити да престоница изостане иза тога.

Председник. Изволте чути неколико уверења.

Секретар чита: (одбор је дао своје сцене о њима.)

Састанак је трајао до $7^1/_2$ часова у вече.

РЕДОВНИ САСТАНАК

одбора општине београдске држан 17 Децембра 1887 г.

почет у 6 часова по подне.

(по стенографским белешкама)

Присуствовали: Председник г. Ж. Карабиберовић, члан суда Ј. М. Јанковић, чланови одбора г.г. Св. Јанковић, М. Степановић, Јов. Дилбер, К. Црногорац, Ст. Добривојевић, Дим. Ј. Миловановић, Н. Д. Кики, С. Станковић, Ф. Розелт, Д-р. М. Т. Лено, Јанаћ Х. Фичо.

Председник. Састанак је, господо, отворен.

Изволте чути протокол прошлог састанка.

Секретар прочита протокол прошлог састанка.

Председник. Има ли ко шта да примети? (Нема).

На дневном је реду, господо да изаберемо лица за преглед материјала војених радионица.

По извршеној кандидацији, одбор је изабрао:

За платно: Косту Младеновића, Димитрија Јовановића и Алексу Савића; *За чоју:* Гавру Михајловића, Гавру Филиповића, Косту Младеновића, Димитр. Јовановића, Алексу Савића и Новака Ђурића; за израђено одело: Гавру Михајловића и Гавру Филиповића; за опанке: Косту Младеновића и Фотију Неранџића; за кожу: Илију Николића обућара и Милана Матковића; за ћебад: Новака Ђурића за металне ствари: Матију Новотни, Светозара Муњића и Ђоку Поповића; за обућу: Илију Николића; за гвоздене предмете: Ђоку Чумића бравара и Милутина Николића ковача; за дрвенарију: Ђоку Тошића и Косту И. Јовановића столаре; за гајтане: Марка Денића абаџију и Николу Живковића терзију; за конце и дугмад: Алексу Савића и Новака Ђурића; за корице ножева: Милутина Николића; за мамузе и чутурице: Илију Антоновића и Периклеса Заку; и за казане: Марка Предраговића — уједно решено да се раније изабрани прегледачи коже: Јован Одавић и Риста Поповић, за ћебад: Милован Јовановић абаџија и за металне ствари; Риста Стојисиљевић избришу.

Председник. Последње седнице имали смо молбу учитеља Војковића и молбу учитеља Мусулина. Одбор је том приликом донео о њима свој закључак. Али пошто су оне биле предмет нов, а тада није била седница пуна, то је нужно да би одлуке о њима биле законите, да их и ова седница оснажи.

Прошле седнице смо донели одлуку, да се г. Војковићу као савесном и добром учитељу, који је оптерећен са фамилијом да дупла накнада зарад за то што је вршио дужност за два учитеља, јер решено је било да се тај разред у коме он предаје подели у 2 оделења, али пошто општина није учинила што је било нужно, да се та подела изврши, њему је остало да и даље он сам ради са врло великим бројим ђака — због оскудице локала, који ће се тек од лета добити.

Ја мислим да ће господа одборници ове седнице усвојити прошлоседничну одлуку. (Усвајамо).

Тако исто и г. Мусулин је наш дугогодишњи учитељ, а ту је дужност неколико година и ван Србије у нашим крајевима вршио.

Г.г. Одборници нашли су да таквом човеку, који је се жртвовао за нашу отаџбину треба да помогнемо, а особито овом приликом, кад се обраћа за помоћ, да би могао удомити своје дете. Он је отац са троје деце и он им је и отац и мајка. Каже у молби, да је се појавила прилика да удоми своје дете, и он тражи да му дамо одсеком помоћ, која би му послужила на ту цељ. Кад су г.г. одборници решавали о овој ствари, они су се обратили на мене, да ја дам своје мишљење. Ја сам као родитељ казао, да дамо 50 дуката. Г.г. одборници су на једногодишњу накнаду стана и огрева — 70 дуката.

Тако је решено, али је моје мишљење: да му се изда овај новац — 70 дуката — онда, кад уговори удају а пре не.

Ја мислим да ће г.г. одборници усвојити и ову одлуку. (Усвајамо).

Сматрам за пријатну дужност да вам саопштим да сам добио писмо благодарности од г. Војковића. Изволте чути. (Прочитано).

Сад, господо, имам да вам учиним један предлог.

Један млад грађанин син наше земље, васпитан на страни у науци за статистику, сад чиновник министарства привреде, опширним рефератом представио ми је могућност и потребу за вођење статистике наше вароши и општине.

Моје је мишљење, господо, из искуства да је статистика душа свакога напретка, јер ако хоће човек да ради рачунећи на сигуран успех, онда без сумље потребује статистичка дата те да не ради ништа на памет; а особито би била она потребна за нас, пошто тежимо да дођемо до водовода, канализације, и да предузмемо и посвршавамо све велике послове који условљавају бољитак. Треба нам дакле да имамо податке како се наше грађанство креће, колики је број кућа, број житеља, какве терете могу да сносе и т. д. После Београд је престоница и прва наша трговачка варош, и ако хоћемо нашу трговину да унапредимо, ми треба да знамо, како се она креће те да спречавамо оно, што јој шкоди; а зато упутства и податке може нам само статистика дати. Дакле и познавање покрета трговине и познавање свеколиког кретања и одношаја може бити само тако, ако установимо у нашој општини статистичко оделење; а на основу најтачнијих података које нам она даје, моћићемо најзад водити тачна рачуна и о нашим приходима и расходима, који на сваки начин у колико се тичу општине у толико се тичу и самог Београда.

Ја сам чинио предходне прорачуне за идући буџет и видео сам, да ме је срећа послужила, да могу подвести у најскоријом времену буџет за 60—70 000 динара већи но што је прошло године, и онда мислим да могу неколико хиљада динара имати на расположењу за овакве цељи, а међу којима прво за увођење овога статистичког оделења у нашој општини. (Чује се: врло добро).

„Хвала председништву"!

Ја желим само да ми одобрите, да то могу ставити у буџет. (Одобравамо).

Јов. Дилбер. Нама трговачки уговор истиче за две године, и занета од велике би нам користи било, да уведемо статистичко оделење у нашој општини јер би на тај начин за времена добили лако могућност и за заштиту извесних артикала. Истина то држава чини, али неће бити згорега, да и ми имамо података.

Председник. Што се год преноси преко ђумрука то ћемо ми знати и у опште о свему ћемо моћи водити тачна рачуна, и свакојако статистика не само да ће сама себе да плаћа него ће још бити од велике користи општини. (Чује се: врло добро).

Молим вас изволте чути акт тога господина; он гласи:

Поштовани Господине Председниче.

Ви сте ми, господине председниче, указали велику почаст тиме, што сте тражили да чујете и моје мишљење о предмету, који се односи на организацију општинске статистике, иногa мислите изнети на идућем одборском састанку, као ново-пропонирани предлог. Ја ћу се радовати, Господине председниче, ако успем, да овим мојим излагањем о задаћи варошке статистике и користима које би од ње имала наша општина, оправдам ваше поверење; али морам у исто време напоменути, да се због кратког времена које ми је за овакав рад на расположењу стајало, писам могао упуштати у поименично набрајање и описивање свију радова, које би имао такав биро да врши.

Питање, да ли је нужно завођење нарочитих одељења за статистику при општинама, може се сматрати и с теоријске и с практичке стране као решено, пошто је ова установа нашла пријема, готово у свима већим варошима Европе.

Кад се узме у обзир доказана корист статистичких података за све могуће јавне и приватне цељи, онда је сасвим појмљиво, што су и општине и др. јавне институције, којих је делокруг толико разгранат, да се сама аутопсија као недовољна показала, похитале са завођењем нарочитих статистичких бироа.

Економни живот служи увек као основица за развијање целокупног културног живота, с тога видимо да вароши са постанком жељезница, које су изазвале дотле нечувено напредовање трговине и индустрије, готово једних фактора за растење истих, нагло, у прогресивним димензијама, напредују. Обим општинских послова сваким се даном шири а управа општине, с обзиром на установе, које су за таку заједницу неопходне, као: водоводи, канализација, осветљење и т. д. готово је комплицираниja од управе државне.

Читавим низом државних функција као што су: старање о сиротињи, школе, санитетска полиција и т. д. управља општина, за шта јој је нужан, у великим општинама, и велики апарат, која узела потпомагати се посматрањима, прикупљањем и сређивањем података.

Наше столеће, које се одликује својим грандиозним развићем на свима пољима живота, има да благодари примени новог поступка (метода), за своје изненађујуће успехе. Прече су стварале теорије, које после преносиле у праксу, а над оне не испадају за руком, чињаху се нови опити а ипак се не постизаше жељене циљ. Данас је свако уверен о неправилности оваквог поступка; данас се више не експериментише, него се ствара на земљиште стварности, које нам даје статистика. Сваким даном продире статистика све дубље у све рејоне живота од кад се уопште увидело, да се помоћу ње, врло лако може упознати и са тачним стањима и појавама, које до сада не дозвољаваху никаква посматрања, пак се тек са великим тешкоћама могаху констатовати. Администрација има да јој исто толико заблагодари за своје успехе, као народна економија и финансија.

Ми данас сасвим с правом тежимо да упрошћењем усавршимо администрацију. Зар се овај велики проблем може другчије решити, него непрекидним, континуелним, тачним познавањем правог стања, његових промена и расиња, т. ј. помоћу статистике, која је једина у стању да да сигуран фундамент и уверење за успех, како за реформисање старих, тако и за увођење нових мера и институција.

Статистика дакле, има двојаку задаћу:

Она нам даје могућности да се упознамо с правим стањем свију материјалних, интелектуалних и социјалних односа и она нас чува од свију, иначе неизбежних и врло скупих опита и мешања, који често у једној години више новаца прогутају, него што износе трошкови око статистике за неколико деценија.

Ако признамо овакав значај овој струци, то ће нам се она показати у два сасвим различна али нераздвојена правца: научни и административни. Први је, као што ће се доцније видети, неопходан базис за поседњи и не сме се никако сматрати као излишан. Кад се сумирају, резултати обојих, долази се до сазнања, *колико је свака појединачна грађанина у другоме у стању да постигне циљ свога живота*. До овог мете тежи статистика да дође.

Према овоме појмљиво је, што се и наша општина, потстрекнута постигнутим богатим статистичким резултатима др. европских варошиј, спремила да заведе изворито одељење за месечну статистику, које би имало *да редовно прикупља грађуће и јавности предаје сва статистички материјал на свима пољима општинске управе и сва појаве које се тичу физичких, моралних, економних и политичких живота и покрета*.

Одељење статистично са оваквим задатком имало би између осталих и ове радове да врши:

Метеоролошке односе варошиј.

Стање воде савске и дунавске и под земљом,

Атар општине београдске.

Стање улица, путова и тргова.

Насељење куће, бројно кретање зграда, број станова и т. д.

Бројно стање и кретање становништва.

Изборе општинске и сеоштинске.

Економско стање општине (Општ. газдинство, имао вина и дугова).

Општинске приреде.

Војачину.

Пр восудство и јавну безбедност.

Конфесионалне односе.

Просвету.

Здравствено стање и санитетске мере.

Увоз, потрошњу и цене средстава за живљење.

Занате.

Подизање нових грађевина.

Јавни саобраћај (поште и телеграфи, пловидба, железнице и т. д.

Удружења и друштва.

Сиротињску касу и још др. стат. радове, у чије се ближе набрајање и описивање, због малог простора овога програма немогу упуштати.

Као природан задатак овога одељења, била би такође и израда годишњег извештаја, који би, снабдевен статистичким таблицама, знатно добио у суштанцији, јасноћи и вредности. У осталом, таквом бироу никад неће недостајати предмета за специјална истицивања.

Напослетку што се трошкова тиче, они неће бити тако велики као што би то на први поглед могло изгледати. Ви ћете се, господине председниче, о овоме уверити на предрачуну, који следује и нога сам састављен на основу будућих позиција, које су одређене на издржање опште статистичких биро-а неколико европских варошиј и према нашим приликама.

Да би се сви редовни статистички радови могли на време израђивати, довољно ће бити ако општина за тај посао . Више једнога статистичара од заната, као шеса и придева му још један једног помагача, који је вичан рачунској манипулацији. Та два радника, као што рекосмо, вршиће текуће редовне послове, а за периодичне операције ће ангажовати још неке, како год потреба захте, радници из општинског персонала.

Статистичара и његова помоћника требало би ставити у такав положај, како би са жељом следовали позиву своме, а то ће се постићи, ако буду пристојно награђени.

Према нашим приликама, држам да би довољно било, ако се одреди годишња плата статистичару 2 — 3000 и помоћнику 1000 — 1500 дин. Што се тиче трошкова око публикације, они би се подмиривали из партије одређене на непредвиђене трошкове.

На сваки начин, над би се овај програм извео, постигли би се, и са овим малим средствима, велики успеси, који би и материјални и интелектуални напредак општине знатно потпомогли, и то са таном сумом, која неби једну општину ни близу 50.000 становника много потеретила. Установљењем стат стичког одељења, ушло би у општински буџет један нов издатак, који би правилно увођење општинске надзоре, а у стварн учиниле би се велике уштеде, пошто би умесним реформама управног организма многи пређашњи издатци отпали.

У осталом, главни добитак лежи увек у бољем оријентирању општинских власти, које ће она добити на основу статистичких података, и помоћу њих знатне суме уштедети.

Пошто сам се, говорећи у овоме програму о задатку и користи, коју би имала наша општина од статистике, трудно, да докажем потребу исте, нека ми још буде дозвољено, да у сљедећем, укратко изнесем нацрт правила односно статистике, која би требала, кад се приступи организацији, да уђу у општински статут:

Правила о устројству статистичког одељења општине вароши Београда.

Чл. 1. При општини београдској установљава се статистичко одељење.

Чл. 2. Задатак је овог одељења, да посматра целокупан општински рад и све појаве и прилике, које се јављају у животу становништва и које су нужне, да се по њима, с једне стране удеси што боље администрација, с друге пак, да са статистичког гледишта омогући тачно схватање свеколиких интетеса престонице.

Чл. 3. Да своја статистичка посматрања редовно излаже и публикује.

Чл. 4. Статистичко одељење кореспондује самостални у цељи прикупљања статистичких података, како са државним надлештвима тако и са осталим органима приватних завода. Сва надлештва и органи јавних завода, дужни су на захтев статистичког оделења, давати обавештења и податке по своме делокругу.

Чл. 5. Персонал статистичког одељења састоји се из једног статистичара као шефа биро-а са годишњом платом од ——— динара и једног млађег чиновника са год. платом од ——— дин.

Чл. 6. Статистичар као управник одељења, подноси извештај одбору о штинском о резултатима посматрања статистичког одељења. Под његовом одговорништу и надзором, уређиваће се статистичке публикације.

Чл. 7. Статистичар је овлашћен да даје редовно по један екземплар издања тога одељења, свима министарствима, управи званичне статистике, општинама окружних вароши, одборницима општине београдске и општинама страних вароши у замену за њихове статистике публикације.

Примите Господине Председниче, уверење мога особитог поштовања.

у Београду
10. Децембра 1887 год.

Др. Драгиша Ђурић
Чинов. статис. одељења мин. народ. Привреде.

Председник: Ја ћу ставити мању суму и ако будемо срећни, да се новозаведено оделење покаже као корисно, онда ћемо идуће г дине моћи пружити се више. Ја нисам овога младића још ангажовао а само хоћу у напред да се споразумем да ово могу славити у нов буџет.

Коста Црногорац: Ја хоћу у име мојих другова да кажем неколико речи, и у толико више сматрам за дужност да то учиним, што кад би сви ућутали тај предмет од тако озбиљног и великог значаја остао би омаловажен или непојмљен.

Ја сматрам за своју дужност да изјавим од своје стране да примамо предлог и изнето гледиште, као реално, статистику као освештану потребу свију држава и већих вароши.

Да статистика стоји као основ благостања једнога народа, па без сумње и општине, непобитна је истина, и ми смо готови г. председниче да вас потпопогнемо у овоме усвајајући ваш предлог. Ствар је нова за престоницу а има толико велики значај, да ћемо после неколико година већ моћи осетити њене благодети и послужити се њеним подацтма као драгоценим материјалом за нашу општину

У то име ја са захвалан и г. председнику и томе младом човеку, који нам је тако јасно и озбиљно представио важност и значај ститистике:

То сам имао да кажем. (Врло добро да се уведе)

Председник: Поред овога предлога имам још један предлог од г. Недељковића професора Велике школе. Он се обраћа општини за помоћ опсерваторији која је под његовом управом.

Његов је рад господо и нама у неколико потребан, јер н. пр. нама треба да имамо извештај о стању воде у ваздуху, талозима, падању кише, итд., а особито је то нужно за једну велику варош као што је наш Београд. Г. Недељковић не тражи од нас богзна шта. Он ми је врло у кратко ову ствар представио, јер је моме претходник послао опширан акт, који ја нисам могао наћи. Ја мислим да га наша општина може потпомоћи са 500—600 динара, али за то да буде обвезан према општини, да је помаже у њеним стварима. Усвајатели да мехнем у буџет 5—600 динара на ову цељ? (Усвајамо).

Имам још један предлог.

Г.г. одборници: г. Миловановић и г. Дучић казали су ми, да су приметили за улицу, где је плац за палилулску школу, коју мислимо да зидамо, која ће коштати 15 до 20.000 дуката, да је неправилна, није свуда једнаке ширине, па би с једне стране дошао олук као што не треба. Они предлажу, да се једноме грађанину из те улице одузме тараба и тиме улица прошири а у накнату за то што му се одузме да му се да отворен плац, који води Таш—Мајдану. Пре него што би решили ову ствар ја мислим да одредимо једну комисију, која ће изаћи на лице места, и видети шта треба да му се дода: да ли иста квадратура или мање. (Вичу врло добро) Нека то наши комесари одреде у друштву са нашим енжењером, па онда ми да решимо. Ја мислим да је боље да сад регулишемо ту улицу него доцније, а то је и у нашем интересу. Ја мислим да треба да уђу у комисију људи из другога краја вароши, а г. Дучић и г. Миловановић као људи из тога краја и који су ово предлагали они ће ићи с комисијом да објасне што треба.

Ја предлажем г. Сергију Станковића, Светозара Јанковића и г. Ст. Добривојевића. (Усваја се). Ова ће господа у друштву са општинским енжењером и г. Дучићем и Миловановићем ићи тамо и испитати ову ствар и о томе поднети свој извештај.

Имамо још само једну ствар.

Јован Живковић поднео је молбу, да се ослободи од дужности туторства због разлога, које је прошле седнице навео. Усвајатели његову молбу? (Усвајамо). На место његово да узмемо Ридована Ђорђевића трговца. (Усваја се).

Молим вас изволте чути неколико уверења.

Секретар чита: (Одбор је дао своје оцене о њима).

Састанак је трајао до $7^1/_2$ сах. у вече.

НЕСЛУЖБЕНИ ДЕО

НАШИ ДОПИСИ.

Београд.

У претпрошлом броју ових новина читах један допис са подписом „*свекрва.*“ Ма колико да сам у њему нашао све оно што и сам мислим да треба општина предузети у погледу кривог мерења, ипак сматрам за грађанску дужност да изјавим своје дубоко саучешће у тузи сироте „*Свекрве*“, што јој предлог *неће бити усвојен.* А није ни право да се усвоји; јер шта би радили сироти лебари и месари, кад би им оваком казном, за навек, препречили разне неуредности? Нпр. један поштен а богат месар, који сваког дана пазари *само 150 на 100* од свога еспапа, које „ексиком“ а које бајатим месом, тако поштен месар који уз то *сваке године даје по 12 дин. на сиротињу* неби било право да своје приходе изгуби. Ти ће разлози и бити узрок што предлог свекрвин неће бити усвојен.

Но поред ових разлога имаде још један. Наши „*општински* правници“ веле да би тако што било против законо; неможе се онај предлог усвојити ни за то што, поред свога „драконства“ још, немамо права да ми одмерава моказне него зако . Па лепо. Ни ми не тражимо да општина ту казну одмерава; шта више ми смо и противни томе, јер би се баш тада могле злоупотребе правити. Ми хоћемо да се она казна у закон унесе, да се легитимише.

Што се пак тиче строгости, коју сматрају за неумесну, ми држимо да је она на своме месту. Зар да штедимо у сред престонице јавне лопове, који од грађана на сваком кораку глобе и отимају? Зар да ситним казнама обезбеђујемо лопове а грађане изложимо и даље на њихову немилост? Ако се тако *право* разуме онда би најучтивије молили за *без правност!* Да, у таквом случају, где *право* неда задоволења него штити непоштене нужна је *безправност*, нужно је да нам се дозволи да се сами са онима, који непоштено мере разрачунамо како знамо; али тада молимо општину да одступи, јер нам није више потребна.

Ако је дакле наш одбор општински, за цело, толико увиђаван он би требао онај предлог у првој својој седници изнети. Или *то би потребно било да сам председник учини.* И ми му јемчимо да ће он бити куд камо популарнији код грађана него сви они председници, којима дође у памет да „хосканишу“ варош и да без икакве потребе намећу „намет на вилајет.“ Београдска општина била би тада најугледнија у погледу доброг хлеба, меса и тачне мере.

Ето вам мојих погледа на онај „свекрвин“ предлог, и ја, у име свију ових, који једу разне цубоке, са јексик-мером, предлажем г. Председнику да без зазора изађе пред одбор са горњим предлогом да се усвоји и надлежним путем узакони. Он нека покуша ово, а одбор слободно нек одбије. Бар ће мо онда знати кога да кривимо. Неучинили г. председник ово онда ћемо сматрати (што неби никад желили) да он сам неће ништа у том погледу да ради, него баш жели да и даље остане онако као што је до данас било.

Г. Председниче! Ово је прилика у којој можете засведочити да сте остали онај пређашњи поштен грађанин, који се вазда, са тога места, бринуо да у својој општини бољитак унесе. Не дај те — да вам тај лепи глас, који сте до данас часно заслужили, у ветар оде. Изађите са предлогом пред одбор и ми смо више него уверени да ће га одбор усвојити.

Један грађанин.

Господине уредниче,

Веома ми је непријатно што вам са ово неколико редака морам досађивати, али, рачунајући на ваше обећање да ће те у општинском листу штампати све оне ствари које се наше општине и њени грађана тичу, држим да ће те им у листу места дати.

Грађани „Топличиног венца“ поред тога што су осуђени да остану вечито без калдрме и осветлења, осуђени су и да вечито морају гледати и стрвине које по тим улицама леже. Свакад, и зими и лети могу се видети око оног великог заграђеног плаца, поред кућа, а и на средини путева цркотине тамо леже и зрак куже.

Тако и сада до Валожића књижара, лежи нека стрвина већ неколико дана и никога нема да нареди да се она оданде дигне, већ чека да је зуби времена униште, и тако да уштеди надлежнима наредбу да се она оданде дигне, а стрводеру труд.

Ово сам видео баш приликом пратње пок. Валожића. Пратиоци морали су обилазити стрвину, коју су пре тога на моје очи, пси раздирали,

Ово су жалосне појаве у престоници, а још жалоснија слика за оне, који су позвати чистоту у вароши одржавати.

Оволико г. уредниче за сада, а другом приликом изнећу још и друге ствари, које ће моћи боље

осветлити нехатност оних, који су позвати да на чистоту улица пазе.

§

ОДЗИВ „БЕОГРАДСКИМ ОПШТИНСКИМ НОВИНАМА“

Пожега, на нову годину 1888.

Општински послови тако су многобројни и разноврсни, да се ретко у којој општини сазнаћују и правилно изводе.

У њеким општинама већ је много лакше, пошто ту има више интересације, више људи којима се ови послови не могу отети, — а ти се обично и бирају за општинско чланство, те општински послови не остају замршени.

Али друкчије је то у многим општинама. И тамо се узимају људи који више знају, али и ти нису толико моћни да толике разноврсне послове општинске тачно обављају и изводе.

Но кад се ти људи приме општинског чланства и возни су општинске послове одправљати, треба да се труде те да их потпуно схвате.

Као општински чланови треба својски да заузму те да прикупе све оно, на чега ће се на чему поучити. Као највећи помоћник у томе ја држим да су општинске новине, које редовно доносе рад одборски и разноврсна објашњења, а одатле општинар може доста науке да покупи.

Како уредништво „Београдских општинских новина“ обећава, да ће такве радове и у будуће у лист пуштати, и то још више него и до сад, то ми, који од некалине године читамо ово новине, препоручујемо их *сваком општинару* и *сваком трговцу*, који појмају дужност своју према општини, и који су возни да се ближе упознају са тим односима, и поуче се у свиме, без чега не треба да буде ни општинар ни трговац.

Најзад, ми благодаримо поштованом уредништву, што је ове године проширило програм листу, и желимо му успех.

Ј.

Због непредвиђених тегоба овај број нашег листа изостао је све до сада. Читаоци ће нас извинити, а биће у будуће и накнађени.

ТРГОВИНА

Београдска пијаца

од 14 до 29 Децембра 1887. год.

Пређило је преко општинског кантара:

349.263	кила	Пшен ице	по	10·60 дин.
10.200	„	Пшен. брашн. (дебео	„	15.— „
26.490	„	Кукуруза	„	8·50 „
7.131	„	Кукурузово брашно	„	—·— „
2.115	„	Раја	„	20·— „
7.329	„	Јечма	„	8·— „
20.133	„	Овса	„	8·— „
957	„	Ражи	„	8·— „
2.046	„	Мекиња	„	7·— „
	„	Крина	„	—·— „
3.109	„	Пасуља	„	25·— „
10.900	„	Кромпира	„	3·50 „
76·700	„	Сена	„	4·— „
2.500	„	Сламе	„	2·50 „
293.890	„	Сувих шљива од 15 до	„	16·— „
4.772	„	Јоја нетопљених	„	—·— „
1.001	„	Масти	„	105·— „
54·000	лит.	Ракије меке	„	20·— „
64.280	„	Вина црна	„	22·— „
2.400	„	Вина бела	„	22·— „
46.000	кила	Сиреча	„	75·— „
1.198	„	Кајмака	„	130·— „
8.906	„	Лука црна	„	7·50 „
7.068	„	Кромпира	„	9·— „
7.172	„	Јабука	„	12·— „

УВОЗ ИЗ АУСТРО УГАРСКЕ

1.275	кила	Брашна
9 971	„	Пасуља
	„	Мекиња
	„	Шпиритуса

ИЗВОЗ ЗА СТРАНЕ ЗЕМЉЕ

379.709	кила	Сувих шљива
7.889	„	Шподијум
372.511	„	Жита
60	„	Вуне
2505	ком.	Комада коња свиња
12.300	„	„ „ јагњећи

КЊИЖЕВНИ ОГЛАСИ

БРАНИЧ

ЛИСТ ЗА ПРАВНЕ И ДРЖАВНЕ НАУКЕ

Бр. 23 и 24.

САДРЖАЈ:

Позив на предплату.

О реформи нашег стечајног права, од Миленка М. Жујовића.

Баштина и својина или колективизам и индивидуализам код Срба, написао Мата Радосављевић (наставак)

Развитак званичне статистике, од Милана Ст. Марковића (свршетак).

И опет правна питања, од М. Стефановића.

Два случаја из судско лекарске праксе, од др а М. В. Васића.

Старина судске архиве од 1853 год. саопштио Јован Предић судија.

Из суднице XXVI. Саопштење М. Л. Стојадиновића.

Књижевност.

Белешке.

Весник.

Од уредништва.

Власник општина београдска. Штампа Медецијан и Кипановић. Обавићено јесте број 1. Уредник И. С. Јовановић.

БРОЈ 2 У БЕОГРАДУ ЧЕТВРТАК 21 ЈАНУАРА 1888 ГОД. ГОД. VII

БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

ИЗЛАЗИ НЕДЕЉНО ЈЕДАНПУТ НА ТАБАКУ
Цена за Србију:
на годину . . . . . 6 дин.
на пола године . . . . . 3 дин.
за стране земље на годину . . 9 дин.

УРЕДНИШТВО и АДМИНИСТРАЦИЈА
ЈЕ У ЗДАЊУ
ОПШТИНСКОГ СУДА

Цена је огласима 6 дин. пара од врсте
Претплату ваља слати укутницам на општински суд а све пересаводенције на уредника
РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ.
Неплаћена писма не примају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

САСТАНАК

одбора општине београдске држан 30. Децембра 1887 г.

почет у 5½ час. по подне.

(по стенографским белешкама).

Присутни: Председник г. Ж. Карабиберовић, члан суда г. Ј. М. Јанковић, чланови одбора г.г. К. Црногорац, Серг. Станковић, Дим. Наумовић, Ф. Розелт, Ј. Х. Фичо, Н. Ђорђевић, Н. Д. Каки, Јов. Дилбер, Самуил Пиаде, Мил. А. Павловић.

Председник. Молим вас господо, састанак је отворен. Изволте чути протокол прошлог састанка.

Секретар чита: Има ли ко да примети што на протокол? (Нема).

На реду је господо буџет општинских прихода и расхода.

По члану 38. Суд општински надлежан је да спреми буџет и да поднесе одбору на оцену и одобрење. Суд је општински тај посао свршио и ја сам слободан, да вам састављени буџет саопштим.

Приход буџета дели се на четири дела.

Први део садржи приход од непокретних добара, где је уведен и пијачни приход. Истина овај пијачни приход није од непокретних добара, али има вид непокретних добара, па стога је овде и стављен.

Други део о аренди од разних права општинских.

Трећи од калдрмије и Четврти од тако званих ванредних прихода.

У првом делу стављена је у овој години сума прихода у 32.317·40 дин. у другом 471 403·10 дин. у трећем 68·000 дин. а у четвртом 193.700 дин.

Целокупни приход дакле износи од ових позиција 765·420·50 дин.

Ради сравнења како је било у прошлој 1886-7 год; ја ћу вам такође овде извести.

Први део износио је 23.039·85 дин. други 420·187·71 д. трећи 64·000 дин. а четврти 187·670 дин.

Целокупна сума била је прошле године св. 694.897·56 динара.

Кад се ове цифре доведу у сравнењу једне према другој излази да у овој години има вишка у суми од — 70.522·94 дин. и то код првог дела 9277·55 дин., код другог 51.215·39; код трећег 4.000 и код четвртог 6.000 дин.

Вишак тај долази у првој групи од пијачних такса и узет је као да је од непокретних добара. Сем тога други је приход тај, што смо према ранијем решењу одбора саграђених 12 дућана у фишекџиској улици увели у приход за шест месеци рачунећи свега 1440 дин. — те тако у том првом делу има новог прихода свега — 8490 дин.

У другом делу долази вишак од чишћења нужника у 9000 дин. од тамиса 4000 дин; од изношења ђубрета 2000 дин. и од литарине 1000 дин; свега ново уведеног прихода у 16.000 дин. Овде долази вишак на цубоку у 2900 дин. на месарницама 20000 дин; карантини 13.000 дин.

Свега 51.900 дин.

У трећем делу долази вишак од калдрмије 4000 дин

А у четвртом делу вишак од леда 300 дин. од расадница општинске 200 дин., новог дакле прихода 500 дин., и од прореза за варошку трошарину . . . 8000 дин.

Свега 8500 дин.

Дакле господо што се тиче буџета прихода, ја мислим да сам вам доста јасно објаснио.

Сад долазимо на расход.

Расходи су подељени на 25 позиција, рачунећи и ону позицију на непредвиђене трошкове, и то за 1887-8 год.

Позиције су ове:

1,	Плате суцког персонала	52694 дин.
2,	Плате спољних званичника	53080 дин.
3,	Пата пигара извршитеља	21028 дин.
4,	Плате практиканата	10000 дин.
5,	Плате свију служитеља	37520 дин.
6,	Плате пожарне чете	25460 дин.
7,	Плате ноћних стражара	72000 дин.
8,	Набавке пожарних справа . .	5000 дин.
9,	Храна коња пожарне чете . .	5000 дин.
10,	Ков коња пожарне чете . .	300 дин.
11,	Санитетско оделење . . .	19124 дин.
12,	Лечење Сиротиње	3500 дин.
13,	Издржање ванбр чне деце	9500 дин.
14,	Издржање сиротиње . . .	50000 дин.
15,	Интерес управи	26822·84 дин.
16,	На разне грађевине . . .	137500 дин.
17,	Водоводи општински . . .	2500 дин.
18,	Осветлење вароши . . .	18500 дин.
19,	Оправка и набавка фењера	2400 дин.
20,	На основне школе . . .	116650 дин.
21,	Разне потребе општинске	32134 дин.
22,	Штампање општ. новина .	[illegible]888 дин.
23,	Одржање паркова	3000 дин.

24, Статистичко оделење . . . 3700 дин.
25, Непредвиђени трошкови . . 54119·66 дин.

Свега . . 765420·50 дин.

Прошли 1886-7 год. буџет расхода био је овакав.

Прва позиција — плата персонала била је од 52694 дин. Ова је позиција тако и сад остала.

На званичнике спољних послова било је 51224 динара, а сад је за ову годину 53083 дин. дакле више 1856 дин. У првој партији ушао је и цртач инжињерског оделења.

На писаре и извршитеље 19739·20 а сад је 21028 д. више 1288·80 дин.

Овде је ова разлика дошла отуда, што сте решили да се порезцијама да већа плата.

На практиканте 9992 д. а сад 10000 дин. Јасам овде додао 8. динара више ради изравнања цифре. (одобравање).

На служитеље 33315 дин. а сад 37520 дин; више дакле 4205 дин. Разлика је овде отуда, што је пређе било свега 11 служитеља, а сад их према увећаном послу има 14, јер су умножени фењери у вароши, па је се морало више њих и узети.

На ноћне стражаре 72000 та позиција остала је и сада толика Истина да сам ја добио једну молбу од њих за повишицу плате, али ја нисам могао ништа по тој молби радити.

На плату пожарне чете 24.680 д. а сада је 25460 дин. дакле више 780 дин. Овај вишак је због тога, што је раније узет још један кочијаш, који није био уврштен у досадањи буџет, него је плаћан из партије на непредвиђене трошкове.

На набавку пожарних справа 5000 дин. Ова цифра остала је непромењена и за ову годину.

На храну коња пожарне чете 4100 дин. а ове године стављено је 5000 дин. — више 900 дин.

На ков коња пожарне чете 1000 д. а сад је 300 дин. дакле мање 700. динара.

На санитетско оделење 19124 дин. Та је позиција остала непромењена и ове године.

На лечење сиротиње 3000 дин; а ове године 3500 д. — више 500 дин. Ова је цифра толико стављена с тога, што је толико у ствари и издато.

На издржање ванбрачне деце 10000 дин. Ове године 9.500 дин. дакле мање 500 дин.

На издржање сиротиње 44000 дин. а ове год. 50000 дин; више 6000 дин. што је фактички прошле године толико више утрошено.

На интерес Управи Фондова 26822·82 дин. а ове године 26822·84 дин. — више 2 паре динарске.

На разне грађевине 98500 д. а ове године 137500 д. — више 39000. Овде је повећана цифра што је предвиђено 8000 за грађевину на плацу у фишекц. улици, према вашој одлуци, и 1000 динара више на друмове; а ресто управо већи део: 30.000 због коцкасте калдрме. Мислим да би се калдрма могла правити и исплаћивати на ануитете; за што смо већ добијали понуде.

На општинске водоводе 4000 дин. Ове године 2500 мање дакле 1500 динара. Ова је цифра са оволико смањена с тога, што прошле године није више на ову цељ ни издато. Кад господо дође питање о водоводима онда ће мо ми тражити нове изворе, а за сад се више не троши. На осветлење вароши било је 11300, сада је 18500 — дакле више 7200 дин. Ова позиција није увећана само због умножења фењера већ што је уведен регал на гас те му цена повећана.

На оправку и набавку фењера било је 2800 дин. — сад је 2400. дакле мање 400 динара.

На основне школе било је 119381 д; сада је 116650 дин; — мање 2731 дин. Ова је позиција смањена с тога, што су два раније више набављена, на ове године је потреба у толико мања.

На разне општинске потребе било је 35307; сада је 32134 — мање 3173 динара.

На штампање општинских новина 3828·25 д; сада је метуто 3888 д. — више 59·75 дин.

На одржање паркова било је 5000 дин. а сада је 3000. — мање дакле 2000 динара. То је с тога што је тај вишак био метут на расадници.

На статистичко оделење и на помоћ опсерваторији лањске године није било ништа те је сада по решењу одбора уведено и на ту цељ одређена је награда од 3700 дин. и толико у буџету за ову годину метуто. — и

На непредвиђене трошкове 38090·29 дин. — сад је 54119·66 д. више дакле 16029·37 динара.

Кад се све ове цифре саберу онда излази, да је садањи буџет у цифри износи свега 765.420·50 дин.

Стеван Добривојевић. Г. председниче, досад је обичај кад општински Суд изнесе буџет пред одбор, онда се из одбора, одреди један ужи одбор, који прегледа буџет и поднесе извештај одбору и тако се тек онда у одбору претреса. Истина Суд је буџет овај лепо склопио, али ипак нужно је да се одреди ужи одбор, који ће све то прегледати и сравнити и нама извештај поднети.

Никола Ђорђевић. Ја не би био мишлења да се одређује ужи одбор. Мени се чини кад се сравни овај буџет са лањским ствар се јасно види, а то и ужи одбор не може ништа друго наћи него што је у ствари. Ја би само код једне позиције говорио нпр. код цртача. Та позиција мислим да не би требала да остане, јер он није сталан чиновник него привремени док се сврше планови за нивелацију.

Председник. Мени је казано, да је тај цртач још потребан, јер посао још није свршен нити су планови готови.

Никола Ђорђевић. Г. Чађевић ради те планове и има особену награду. Треба он сам и да сврши тај посао, а кад то није нека се из оне његове награде плаћа цртачу; ја ни сам за то, да се уврсти у буџет.

Председник. Ја сам имао пред очима то, да ће се претходни послови око канализације, водовода и осветлења појавити и с тога држим, да ће и овај персонал бити мали.

Никола Ђорђевић. Сасвим ће тако бити, кад Чађевић не ради општинске послове, већ приватне.

Председник. Ја нисам господо противан штедњи, али кад се каже да мора да буде, онда шта ја знам. Што се тиче Чађевића није ми познато да ради приватан посао, осим ако рачунате нивелацију, коју му је одбор и поверио.

Коста Црногорац. Ова изјава г. Н. Ђорђевић даје ми више уверења, да је предлог г. Стеве Добривојевића сасвим коректан.

Врло би згодно било, да се буџет преда једној комисији, која ће све у буџету прегледати и нама извештај поднети.

Ако би ми сад тачку по тачку решавали, ми би се дуго задржали, а опет не би се правилно решило. Иначе ако се да ужем одбору, онда не ма сумње, да ће нам потпунце изнети један елаборат и одбор ће све онда моћи потпуно да извиди. С тога сам мишлења да се одреди ужи одбор за преглед буџета.

Стеван Добривојевић. Баш оно питање што г. Никола покрену изазива, да се одреди комисија.

Председник. Ја сам мислио, да имам овде пред собом већину господе, који су и сами лане у комисији били. Њима је све познато и само оно, што је преиначено мислио сам да вам објасним.

Иначе, ја ни сам противан да се одреди ужи одбор, само би молио да та комисија одмах приступи раду.

Јован Дилбер. Ја мислим да је довољно да буду у тој комисији три лица, и предлажем: Добровојевића, Црногорца и Милана Павловића.

Милан Павловић. Ако би та комисија сутра била, онда ја не могу доћи с тога што имам седницу у народној банци.

Сергије Станковић. Нека буде у тој комисији г. председник, Н. Ђорђевић, Милан Павловић и Стеван Добровојевић. Седница нека буде у идућу суботу.

Милан Павловић. Овде нема великих примедаба па можемо прећи све вечерас и бити готови. Комисија само одуговлачи ствар.

Председник. Ја не би могао ту моју жељу да испуним сада с тога, што сад није пуна седница, и с тога може се одложити до друге седнице, а дотле комисија да тај посо сврши.

Дакле у комисију ће ући: Добровојевић, Павловић, Ђорђевић, Црногорац, Сергије и Пијада. Ја предлажем да већи број чланова уђе тога ради да би могли једни радити ако други изостану.

Молим вас сад има једно писмо г. Министра Привреде да вам се саопшти.

Изволте чути.

(Секретар чита).

Стеван Добровојевић. На то још није свршено.

Председник. Ја мислим само треба да се одреди једна комисија, која ће водити рачуна о издавању тапије, па да се тапија за тапију изда. Да изберемо сад ту комисију. Ја предлажем: Стеву Добровојевића, Дилбера, Сергију Станковића и Розелта, јер ће нам требати један инжињер, који ће обележити правац земљишту. (чује се и ви г. председниче).

Добро, али то ће за мене бити само онога дана, кад се то буде радило.

Сад господо имамо једну молбу овдашњих лебара, који траже да се повиси такса. Ово ће остати за другу седницу, пошто сад нема довољног броја одборника.

Чујте неколико жалби за уверења о владању. (Дате оцене).

Председник. Имам још једну ствар да вам саопштим.

Ми смо држали лицитацију за изношење ђубрета варошког и та је лицитација остала за 3700 динара. После те лицитације ја сам добио новог понуђача, који тражи неку измену. Та ствар није свршена и ја мислим да то одбор сад не би могао ни решити, што није у потпуном броју.

Кад сам ја одбору предложио, да се та ствар да под аренду, ја сам онда казао, да се да за једну годину, и ви сте то одобрили. Сад сам ја тај предлог преиначио на три године из разлога, што сам мислио, да ће узети овај сирома, што је био оштећен, те да се регресира, али он то није учинио, што је све своје ствари распродао. (Одобравање). Овај, који ми је понудио цифру већу, тражи да уговор вреди до Фебруара, а ја сам му казао од првог Јануара. Но и ако би остало да вреди од Фебруара и то се може примити с тога, што и ми треба да спремимо наше грађанство да му ова ствар позната буде (тако је).

Ми ће мо тим изгубити само 300 динара. Могу ли тако урадити? (Можете.)

Састанак је закључен.

Овај састанак трајао је до $7^1/_2$ сах. у вече.

РЕДОВНИ САСТАНАК

одбора општине београдске држан 5 Јануара 1888 г.

хочет у 6 часова по подне.

(по стенографским белешкама)

Присуствовали: Председник г. Ж. Карабиберовић, члан суда Ј. М. Јанковић, чланови одбора г.г. Ј. Дилбер, Ф. Розелт, Јов. Петковић, К. Црногорац, Ј. Милановић, Ст. Јосифовић, Ј. Констандановић, Сам. Пијаде, Н. Ђорђевић, Др. М. Т. Леко, М. Вељковић и М. Степановић.

Председник. Изволте чути протокол последњег састанка (Прочитан и примљен без измене).

У последњој седници, коју смо имали, поднео сам буџет од стране општинског суда и говорио о њему прегледно. Стенографске су белешке тога састанка готове, па да не би по ново о томе сада говорио, молим вас да се саслуша тај говор из стенографских бележака.

Дакле као што сте чули г.г. одборници у пројекту има 25000 дин. више прихода од нових позиција којих раније није било. Ово смо постигли отуда што смо право на испражњивање нужника и помијара дали под аренду, а тако исто и извожњу ђубрета из зграда и станова. Предвиђено је 25000, међу тим добиће се 29.000, пошто је ли цитација права на извожњу ђубрета изнела 4516 а у буџету смо раније предвидели свега 2000; од леда смо већ добили 1850 а предвидели раније свега 300 динара. Те две позиције повећавају цифру ново унесених прихода од 25 на 29000 динара.

Комисија одређена прошле седнице да буџет проучи: од чланова комисије дошли су двојица: г. Црногорац и г. Добривојевић, а остали нису дошли; један од господе био је слаб, и данас су у седници; они ће вам реферисати о буџету лично; извештај није писан.

г. Коста Црногорац. Молим вас, господо, да ми дозволите, као члану комисије, да кажем неколико речи о овом врло важном предмету.

Нас пет, господо, изабрани смо у ту комисију. Дошли смо само нас двојица г. Ст. Добривојевић и ја и у присуству г. председника тај смо рад обавили провизорно. Ја велим провизорно с тога, што ми се чини, да не би могли задовољити одбор, да само нас двојица поднесемо

реферат о буџету пошто је одбор изабрао историцу за тај посао. Ја мислим да су и остали чланови комисије требали да дођу.

Односно самог буџета имам ово да кажем: У њему има нових позиција, но већином сав буџет базира се на старом, који смо ми и правили. Истина је то, али мени се чини да је незгодно, у колико немамо сви предсобом укупан преглед том буџету, да би могли бацити општи поглед на све позиције. Резон би био, да сваки да своје лично мишљење о буџету, а ја бих молио господу одборнике, на првом месту г. председника, да пре него што пређемо на рад да добијемо сви у руке и штампан пројект буџета, који би нам служио као преглед за рад наш у седници, у којој би имали меродавно да искажемо свој суд о цифрама прихода и расхода. Ја молим г. Добривојевића, ако се слаже са мном, да поткрепи моје разлоге, у колико сматрам, да нисмо надлежи, да само нас двојица донесемо реферат о буџету.

Молим да примите мој предлог: да се наштампа пројект буџета пре него што би прешли на дебатовање о њему.

Ст. Добривојевић. Нас двојица смо с пажњом прешли поједине позиције, али ипак нисмо у стању да сваку поједину можемо критиковати, док не би имали довољно времена, да их засебно проштудирамо, а то би могло бити, кад би се пројект буџета наштампао.

При прегледу нашао сам на неке основне мане у томе буџету који ћу сад навести. Ја држим да у сваком буџету треба најпре да се утврде приходи, да се докаже на каквим основима постоје: да ли на основу уговора или на основу закона, у свакоме буџету дакле треба да се каже који су приходи извесни, а који нису извесни. На пример да наведем једну ситницу. У пројекту буџета каже се: од обаларине добиће се извесна сума, а знамо да је прошле године дато то право под закуп неком Милану Јаношевићу и општина није добила ништа. Ја сам навео тај пример, а тако исто могу и многи други приходи бити несигурни. За то ја мислим да треба поднети доказе и документа на којима почивају ти приходи. Држим да је нужно оно, што је предложио г. Црногорац, да се штампа пројект буџета, и мислим да треба да се одреди и једна комисија, којој ће поднети председништво сва документа, на којима се базирају сви приходи и расходи. Овако ако би одобрили, радили би са свим некоректно, и наши приходи, а тако исто и расходи почивали би на трулој основи.

Даље при прегледу нашлисмо на неке позиције, које нису ни ушле у буџет — бар ја нисам спазио. На пример ми сви знамо, да смо направили гробље, и зна се да имамо и прихода од гробља, а тај приход нисам видео, да је ушао у буџет; Држим да треба да се констатује тај приход и у буџет стави.

После, господо, има још једна празнина у буџету, а то је позиција за стару порезу и прирез. Има старог пореза и прирезa колико сам ја могао дознати преко 160.000 динара. Ти стари порези и прирези — то су опет извор општинских прихода. У општини постоји једно пореско оделење, које прикупља тај стари порез и прирез. Ја не знам да ли је то оделење прикупило колико од тога старога пореза и прирезa, али стоји то, да у буџету то није означено. За то држим, да би требало, да се и тај приход констатује и да се у буџет стави.

Има годину две дана, како се покреће у седницама одборским питањем, да се то пореско оделење укине. То је питање покренуто за време председништва г. Владана Ђорђевића, г. Богићевића, г. Св. Николајевића, а није за време председништва г. Карабиберовића. Разлог је био тај за што да плаћамо то оделење кад смо пореским надзорницима одредили награду: да уз држ. порез купе и општински прирез. Некорисност овога оделења доказана је нарочито оном приликом, кад је г. Кретић био смењен са дужности Полиција је казала, да су књиге избрљане и неуредне. Кад је то констатовано, онда држим да то оделење треба да се укине.

После, господо, има још једна позиција у буџету која треба да се избрише. То је позиција: да се плаћа уреднику општинског листа близу 30 дуката месечно. Тај уредник је, господо са свим излишан. Лист општински је само за то, да се у њему поглавито штампа рад општински, а не политички. Та позиција је знатна и треба да отпадне.

Према овоме што сам изнео ја држим, да треба да се штампа пројект буџета, и да га сваки одборник има у шакама, да га проштудира, и онда да дођемо спремни овде, да можемо дати своје мишљење о појединим позицијама. Тако исто држим да треба по ново позвати чланове комисије за преглед буџета, да се скупе, пошто нису прошли пут сви дошли.

г. Председник. Ја сам био присутан при раду комисије, и ја бих волео да ми је онда г. Добривојевић казао, да је буџет неуредан, него што је сад овде јавно казао. Ово ме јако изненађује не могу ни у колико признати, да буџет није основан на закону и да је неуредан. (г. *Добривојевић*: ја нисам казао, да је неуредан) Г. одборник ће се сетити, да је у одборској седници решено пре мене да се буџет о гробљанском приходу са свим засебно води. Ви сте господо то одобрили, и гробљански се рачуни воде засебно, те нема везе са овим буџетом. Мислим, да би било коректније, да су г.г. референти казали да се одмах штампа пројект буџета, дакле пре но што су се упустила да га проуче. До сад није *никад* штампан *пројект буџета*; међу тим сам пројект буџета са свим је јасан, и познат те га не трба штампати, у њему је у главноме све оно што је и лане било, без измена сем ново уведених прихода. Сад ако имате рећи, где би се могло што уштедити, изволте изнети своја мишљења. Ја сам и сам штедео, јер знам да ми је то дужност. Г. одборник је говорио о пореском оделењу, да се на њега само троши, а да оно ништа не привређује. Ево, господо, како ствар стоји. Прошле године било је свега те тако зване вересије од пореза 137.750 динара код страних поданика 30.000 дин. свега 168.686·21. ове године има још 108.007 дин. на дугу, дакле разлика је у 60.000 дин. у округлој цифри, који су наплаћени. Господа су тражила, да их известим, какво је стање било од 1885 године, и ево ја сам прикупио податке о томе. Првога. Јануара 1885. године било је у т. званој пореској каси 61.491·3 дин. Од 1. Јануара 1885 год. до 1 Јануара 1888 године наплаћено је 157.757·25 дин. У течају те три године — од 1885 до 1888 — издало је пореско оделење држави 184.288·60 дин. Сад има у каси 34 хиљаде 960·22 дин; којим ће се новцем у течају овога месеца платити фондовима, којима дугујемо, а све што би се у будуће наплатило, дошло би идуће године као ванредан приход. Сад реците, јестели вољни да укинемо то

пореско одељење и да се одрекнемо ових 108.000 динара, које нама да добијемо? Чије се: нећемо.

Ја сам такав извештај добио и сматрам га за тачног; а ако хоћете ви одредите комисију, па нека она изиђи у лицо и извештај тачан и пореско одељење потребно.

Ст. Добривојевић. Тоје довољно, кад ви дозвољавате да се све то прегледа.

Председник. Врло радо, како бих могао да не дозволим.

Ст. Добривојевић. Мени је жао што нисте схватили моју реч, онако, како је изговорена; моја реч није била да вам пребацим несавесност или непажњу. Мени је жао што мислите, да сам ударио на вашу личност. Ја сам говорио о факту, који држим да постоји. Ја држим да смо добро учинили јер да нисмо тражили извештај од вас, овај би предмет дошао пред одбор, и ви не би могли тако правдати ту позицију.

Председник. То признајем, само држим да можемо цифру по цифру на пројекта буџета читати и претресати а да није нужно да пројект буџета штампамо.

Ст. Добривојевић. То не. Ја сам казао, да пре него што пређемо на решавање о буџету, треба да се изиђи на каквим основима постоје поједини приходи: јесу ли сигурни или нису? Оно што сам казао да приход од гробља дође овде, ја тако држим да треба да буде, и за то не треба да се љутите.

Председник. Да нисам онако радио, ево да вам докажем. Лане смо од новчане казне добили 2552 динара, а ја сам сад ставио само 2500 дин. Тако исто у позицији прихода од мртвачких кола и коња било 4907.90 а стављено је сад 4000; прираста добивено прошле 145.196 а стављено сада 130.000 итд. Ја мислим према ономе што вам рекох, да можете имати уверење, да је буџет састављен на позитивној основи.

Противан сам штампању пројекта само у толико што би тиме дангубили и нова рач. година већ је у трећем месецу.

Коста Цветковић. Прво имам да кажем да смо ја и г. Добривојевић као чланови комисије довољно били обавештени. Нема сумње, да неће сваки од г.г. одборника веровати и нама и вама. Главни је предмет наше говора, да нас двојица само њихово надлежни дати обавештења својим друговима. Ми целу ствар сводимо на ово. Нама је тешко да ви станемо на земљиште референта за то, што смо нас двојица били: ја и г. Добривојевић. Г. Добривојевић је објасњио, за што је нужно да се штампа пројект буџета и за то је учињен предлог. Ми никако не можемо да примимо то да само нас двојица будемо референти. Ја смем слободно да кажем, да ће сваки мој друг овде признати, да сте нам ви изнели суму од 29.000 динара више, и у ње мојих другова, ја могу да вам и жем: хвала вам. Али нама је главно то, да нам се не замери од наших другова, да смо онако прешли преко посла. Овде има нових позиција, које ја нисам запамтио, а баш те позиције служе вама као похвала, јер те позиције долазе као нови приходи. Ја мислим да ће моји другови признати ваш рад и као патриотски, и као озбиљног и вредног домаћина. Но опет за то потпуно је оправдано гледиште, да треба свака тачка да се објасни, и г. Добривојевић то је имао на уму, кад је потпомогао предлог да се овај пројект буџета штампа, и ја мислим да г. Добривојевић није хтео тиме да пребаци ништа г. председнику.

Г. Председник. Ја г. одборнике благодарим на вашој похвалној речи, ја сматрам, да сам то по дужности радио, јер сам за то добро плаћен. Но ипак ја примам и вашу благодарност, коју најзад могао би рачунати да сам заслужио онда над сам за времена ранијега кметовања успео да ми руку Пашћелових умемо писаћице, те докле нам је монополисано клање пре тога под њим доносило 10.500, данас слободно клање даје годишње општини 25.000 дук. даље, што сам успео да општина добије у своје руке кантаре — мереље у вароши, — те смо подигли и морал, који дотле ужасно беше пао, и створили општини од 1200 дук. прихода, да данас вуче близу 6000 дук. од кантара; и најзад што сам успео да општина у своје руке узме и пијаце, те докле је раније добијала општина по 800 дук. сада добија преко 3000 дук. пијачне таксе итд.

Наводим ове примере општинских успеха ранијега мога кметовања само за то да вам фактима покажем да сам ја најпре међу онима који теже општини сворити неће прећи гди год се то може.

Баш да се наклоним и за ваше симпатије, ви ћете вероватно да сам ја и у оним незнатним изменама буџета могао се руководити само тежњом предосигурања: да ставимо мање на добијемо много више од пред њега прихода и ове већ настале поне 1888 године.

Најзад да поменем то г.г. референти немају права над каку да ова двојица без осталих чланова комисије, не могу да приме на се тежњу мероданога извештаја. Ако се неварам господо, ја сам био тај, који сам искао да буде шири број чланова комисије, а ви сте хтели 2—3, и то сам тражио као што знате, за то: да бар 2—3 дођу ако сви не би могли.

Што се пак тиче гробљанских злоупотреба опет да речем ја ћу кроз 10—15 дана изнети вам извештај комисије, која га је тек пре неки дан поднела. Ја бих вам га већ до сада био нашао, али смо приметили да комисија није узела у вид нека нађена акта; овлашћења за издатке, на је не исполано третила са замашним цифрама оне, који би у таком случају били одговорни. Ово је ваљало исправити, те да се ничем не даде повод мишљењу да извештај није потпун и објективан; и тек после овога кад исплатимо гробљанске радове и сирпимо рачуне, моћићемо ако за добро нађете и гробљанске рачуне у буџет уносити.

Ст. Добривојевић. Баш за то, што сте мало пре казали, да се уверимо о извештају, који је поднело пореско одељење баш за то је нуж о, да се одложи сам буџет; а сем тога и за то, што овде у приходе треба да уђе и приход од гробља. По закону о општинама ми чинимо једну погрешку; и сама полицијска власт треба да нас пагна да тачно вршимо закон. По закону о општинама одбор треба најпре да одреди једну комисију, која ће да прегледа рачуне и то још у октобру месецу, и поште та комисија прегледа рачуне, онда се прави буџет.

Председник. Комисија је одређена али господа чланови комисије нису долазили.

Марко Стевановић. Ја хоћу да кажем неколико речи нарочито хоћу да ударим на инжењерско одељење. Овде је и г. Чађевић и ја ћу у присуству његовом то да кажем. Господо, одређена је комисија, да прегледа посао техничара. Одређена лица назначила су на лице места да нађе

посао. Комисија је излазила и по други пут. Један потписује извештај без другога, и то се прима. Међу тим код појединих „терамо мачку на оџак“. Дакле то је више него педантност. Не треба терати у крајност, али нешто треба да радимо. Радити, контролисати један дугога значи да радимо по закону. Ради овако, значи да радимо бесмислице. Ја смем да вам кажем, да наше енжењерско оделење или треба дотерати, да буде као што треба, или га не треба ни да имамо.

Имам још и ово само да кажем пред вама господо: да ли је општински суд, суд или је једна разуздана кућа. Ми имамо, господо, једног грађанина на Дорћолу, а то је Ђорђе Чумић. Он је уложио у гробље и последњу цркавицу. Четири године у гробљу се служимо његовом капијом, и зар да пустимо, да човек пропадне на овој земљи. Ако је ко крив, нека се казни, а њему треба да се плати; капија је примљена, па нека му се плати.

Друго, господо, ми имамо још једнога, који је оправљао ону ћуприју и канал. Ја вам, господо, могу слободно казати, да је погрешка била енжењерска, а не онога предузимача. Ми смо 4 пута ишли и извидили ту свар. Ја сам одвојио мишљење. Тај акт не излази још пред нас; то се држи у мраку, ја не знам за што. То је господо, неправда. Ја молим г. председника, да се то исправи.

Председник. Што се тиче тога рада, ја сам вам и јуче казао, да дођете после празника, па да ту ствар исправимо; ја сам вољан да сиромасима помогнемо. А што се тиче питања о гробљу, ја ћу вам идуће седнице поднети реферат комисије, која је ту ствар извидила. Кривица није ни моја ни мога предходника а ни комисије. Ствар је била заплетена; сад је дошла крају а ја вам обећавам, да ћу је најдаље за 14 дана изнети пред вас, па да о њој решимо.

Марко Степановић. Ја мислим да треба да помогнемо тим кукавцима. Немојте мислити да ја говорим као заинтересован у овој ствари. Ти људи имају толико деце, и поред оне штете, коју су претрпели, не треба више да се штете. Није то лепо, да поједине наше грађане упропастимо.

Председник. Молим вас да пређемо на дневни ред.

Коста Црногорац. Ви мало пре рекосте, да има једна комисија, која је одређена да прегледа рачуне од 1885 године. У ту комисију ушли су: г. Марко Леко, ја и г. Никола Ђорђевић. Ми смо радили ревносно, но кад је г. Мих. Крстић суспендован, била су повучена сва акта, и од тога доба ми нисмо никако звати. Дакле ми не примамо то на се, да смо ми криви.

Председник. Лепо, ја не кривим вас, само ја не примам на се, да сам ја то крив.

Ст. Добривојевић. Баш за то што је у питање стављено укинуће тога пореског оделења, и с тога што је госп. председник пристао да се избере комисија, која ће се уверити о тачности реферата пореског оделења, ја мислим да треба да се одложи буџет до сутра — прекосутра док се ова ствар извиди, јер без тога не може се никако буџет утврдити.

Председник. Ја ипак држим, господо, да можемо сад решити буџет, јер то питање о пореском оделењу, не стоји у вези са буџетом. Ми сад можемо решити буџет а доцније ако се увиди, да је то оделење непотребно, онда можемо одлучити да се укине.

Да почнемо читати позицију по позицију, па што је нејасно, ја ћу објаснити.

Марко Степановић. Да ли су сви чиновници и сви служитељи ушли у буџет? —

Председник. Ако хоћете о томе да говорите, онда имам да вам кажем да су отпуштени само контролори касански. Управа општинска да би постигла своју цељ, да би осигурала своје приходе, отпустила је старе контролоре и прибегла је другом начину контролисања; опет су узети контролори, само се контрола врши на други начин и не кошта општину оволико. Како је уређен нов начин контроле, у једном од ранијих бројева наших новина предато је јавности.

Марко Степановић. Да ли су ти контролори отпуштени са какве кривице или за то што су непотребни. То бих желео да знам.

Јован Дилбер. Треба да говоримо отворено. Види се да ви хоћете да говорите у корист контролора. Кад дође то на дневни ред, онда изволте о томе. (Чује се: тако је).

Председник. Друга је то ствар, као и она односно пореског оделења. Ако се сутра покаже да је то оделење излишно, ја пристајем да решимо да се укине.

Што се тиче уредника листа, то је ваша ствар. Ја вас молим немојте ту позицију изоставити, тако олако; изгледало би да ја хоћу кога да гоним. Имате увек одрешене руке за то и после буџета.

Дакле, господо, пристајете ли да читамо цифру по цифру, и да о свакој дебатујемо? (Пристајемо).

Буџет је усвојен у појединостима онако, како га је г. председник прошле седнице. (види напред стенографске белешке прошле седнице).

Код неких позиција било је примедби. Тако код позиције 1 Члану и благајнику овоје говорено:

Ст. Добривојевић. Ја нисам за то, да се одобре и тих 700 дин. на забројавање. Пређе је то било нужно, што је био већи посао, ту, али сад пошто нема више великог посла, а и г. Крстићу је знатно већа плата, то није нужно.

Председник. 1883 године господо, регулисана је та ствар, и онда је било 500 и неколико динара. Сад ваше је да решите, како да буде.

Ст. Добривојевић. Ако хоћете штедњу, онда треба да отпадне ова сума.

Јован Милановић. Мени се чини да је то доиста регулисано 1883 године, и држим да би требало да остане.

Марко Степановић. И ја сам за то.

Ст. Добривојевић. Ја знам да је у оно време био већи посао, а сад је мањи и с тога ова сума треба да отпадне.

Јован Милановић. И онда смо о томе много говорили и на послетку смо решили, да та позиција остане.

Ст. Добривојевић. Знам, али онда је г. Крстић имао мању плату, и за то је то добио.

Председник. са вас молим, немојте ове године ову позицију да дирамо, а до године баш ако хоћете можемо је изоставити. Усвајате ли да ова позиција остане? (Усвајамо).

Код позиције: „13 првом инжињеру 5.004 дин.“ Ово је примећено:

Јован Дилбер. За ту позицију имам ово да приметим. Први инжењер вуче две плате једну плату има за нивеловане Београда, а другу као општински енжењер, Зар не би могао он једну плату да вуче, а не две.

Председник. Ја не знам онда сте уговор имали.

Ст. Чађевић. Нивеловане је давно свршено, а сад ја радим општински посао. Изволте изнети уговор.

Председник. Дакле, господо, ова позиција остаје? (Остаје).

Код позиције о плати контролора касапских.

На молбу г. Добривојевића и других г. председник је пристао да по ново прими у службу 4 отпуштена касапска контролора од 16 Јануара текуће године.

Код позиције о плати писара и практиканата ово је је казано.

Коста Црногорац. Ја се ангажујем за ову партију и сиротињу, и молим господина председника да дамо који динар више.

Председник. Ја вам дајем реч, да ће се повисити плата свима оним практикантима, који то заслужују. Они ће добити повишице колико буде могућно.

Позиција плате служитељима овим је говором пр.-праћена:

Коста Црногорац. Ја бих предложио, да се и служитељима повиси плата. (Чује се: врло добро).

Председник. Служитељи имају годишње до 840 дин. Мислим да они имају доста велику плату.

Ст. Добривојевић. Ни у једном надлештву немају толико служитељи посла као овде, и заиста треба да им повисимо плату. (Чује се: прошле године само смо им дали 8 динара повишице па да им дамо и сад што год).

Председник. Кад видим да сте тако галантни, онда ако будем идуће године на овоме месту, ја ћу вам то учинити. За сад нек остане стављена цифра.

Код позиције: „двојици момака за оправку водовода 1560 дин.“ ово је примећено.

Марко Степановић. Шта ради тај чесмеџија. Ја видим само свет на чесмама, а међу тим воде нема, док на Врачару имају по подрумима воде. Код чесме на ћошку до војене болнице пре неки дан није било воде. Тако исто није било воде и на другом и на трећем месту и кад се дигла ларма, онда се после нашло воде.

Самуило Пијаде. Ја мислим да треба учинити пробу да овога чесмеџију отерамо, па онда да нађемо другога да видимо како ће да буде.

Председник. Има изгледа да ћемо моћи са извесним понуђачима за воду нешто ускоро учинити. Па да остане и ово питање за сада.

Ст. Добривојевић. Сад је на реду да се одреде двојица који ће да се увере о тачности реферата пореског одељења.

Председник. Ја молим г. Добривојевића, г. Самујла Пијаде да се увере о томе. (Прима се).

Молим вас господо има још једну ствар да свршимо Ја сам вам оно-ад саопштио да је држана лицитација за концесију за изношење ђубрета, и да је остала на Светиславу Јовановићу за 3700 дин. Молио сам вас да могу преивачити да уговор вреди од 1, Новембра а не од 1 јануара и ви сте ми то одобрили. Кад сам саопштио то преивачење г. Јован Божић поднео ми је акт, у коме тражи, да му се промени тај рок, па да да 4000 данара.

Кад сам му казао, да је одбор то одобрио, он је донео 4500 дин. Али је тражио да плаћа аренду по истеку сваког месеца, а у условима стоји, да се плаћа аренда за три месеца у напред. Ја нисам хтео то да усвојим. Он је молио да изнесем пред одбор његову молбу. Изволте чути шта он тражи а за тим и понуду Светислава Јовановића и друга (Одбор је усвојио понуду Јовановића и тиме одобрио да се њему право вада).

Г. Председник. Лебари моле за повишицу цене лебу. Акт су поднели пре него је фабрика почела да ради. (Како је изнесено од гг. одборника да су лебари спустили цену сами — прешло се на дневни ред.

Изволте чути неколико уверења. (Дате оцене).

Састанак је трајао до $8^1/_2$ часова у вече.

НЕСЛУЖБЕНИ ДЕО

ПИСМА ИЗ БЕЧА

(париском „Солеј“-у).

У париском листу „Le Soleil“ налазимо, под датумом од 17-ог јануара о. г. сљедеће, врло занимљиво, писмо из Беча о војним припремама Аустрије:

Ево већ шест недеља дана како се мутни облаци над овом земљом навукоше и после мало кратке ведрине у почетку нове године, још једнако вију. Више но икада ово стање даје се изразити у две речи: *запетост* и *забринутост*.

Из депеша које сам вам слао могли сте видети какве спреме војне чини Русија, али овде се о њима проносе — лако је погодити за што — најопширније и најфантастичнији гласови. Јер, ако би се гледало на оно шта бечка штампа, по полузваничним извешћима из дана у дан прича о покретима руске војске, а још пре ако би се свему томе озбиљно веровало, онда би се могло (на хартији) доказати: да *800.000* руских војника стоји већ на аустријској граници.

Оно међутим, што вам телеграф, усљед строге цензуре не може јавити, *то су непрекидне смереме које чине сама Аустрија.* Колико прошле недеље пуче глас да две или три нове дивизије руске долазе у Пољску, и надвојвода Албрехт би, на врат на нос, позват да учествује у војеним саветима налик на оне који беху сазивани после познатих изјава „Руског Инвалида“. За свото време држана је штампа у мраку и пуштена да забавља публику измишљеним вестима из Подолије, Волхиније и Бесарабије: Управо дана нема кад полузванични листови не истакну какав напад с руске стране као неизбежан, и не драже јавно мњење ове земље противу Русије и њенога цара. За то време у министарству војном опажа се врло жива радња. У њ' једнако улазе и излазе ђенерали и виши официри војске позвани из Галиције и Моравије. Нити је присуство њихово без везе са оним огромним транспортима хране и џебане која се непрекидно шаље пут Кракова Пршемисла и Лавова. Путници који долазе из Галиције причају како ови војени транспорти доводе у нај-

већу забуну железнички саобраћај, коме су и онако досадили велики снегови. Него, неразвија се ова грозничава живост само на граници земље. У самом Бечу лако је исту појаву уочити. Тако на пример у *арсеналу* ради се и дању и ноћу; за прошли месец три хиљаде радника најмљено је по тако високу цену да их је много напустило приватне радње где сада послови чаме. Најзад, чује се да је, сакопљено официрима да се постарају за топло одело.

Нити је ова манија за оружањем и спремом остала само на војсци; него је спопала и грађање. Тако се на прилику, чује да је тај и тај бечки трговац ситног оружја продао за последњих петнаест дана неких *девет хиљада* револвера.

Као круну припремној јој згради, влада сад позива, *резерве на учење*". Ова мера нема, у истини, никакве везе са обичним временом за вежбање нема ослоница у закону, и јесте свршено *вапредма*. Оно јест. да је лане, баш некако у ово исто доба и Немачка сазивала своје резервисте да се упознаду са новом им пушком Маузерком али прво кисо Бизмар је ту имао свога *изборног* рачуна, плашећи немачке бираче с ратом од Француске, али су тамо и војнички закон и цељ задовољени, војницима се одбило оних десет дана од војне им службе, и они су се дошли и вежбали са својом новом пушком. Такав случај, које међу тим, и кад аустријске војске која у овом тренутку продаи кроз само кризу наоружања. Званично, у аустријској су војсци заступљена три нека система пушака. Вердлов, Манлихерова репетирка велика и мала. Велики калибар (Манлихеров) још није раздат целој војсци, свега су га управо, добила два корпуса од петнаест — а мала још није ни из фабрике изашао, јер је тек пре два месеца, као дефинитивно оружје пешачко и усвојен и први комади ако дођу из штирске фабрике у марту месецу. Знам да ћете питати: на шта значи оно позивање људи на вежбање с пушком која још није готова? Е то значи — ни мање ни више но — *покушај тајне мобилизације*. У Петрограду то су добро прозрели; па како се ова мобилизација врши не далеко од саме границе, Руси су и предузели своје противу изненађења.

◀●●▶

ПРИВИЛЕГОВАНА НАРОДНА БАНКА
КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ

ПРЕГЛЕД СТАЊА НА ДАН 8. ЈАНУАРА 1888

		ИМАОВИНА	ДУГ	Сравнење са прошлим стањем
Главница			20,000.000·—	
Акција		20,000.000·—		
Привремене акције			10.000·000·—	
Акционари		7,500.250·—		
Банкноте у течају у злату	179.200·—		10,006.350·—	— 3.030·—
„ „ „ „ сребру	привремене 6,069.930·—			— 92.650·—
	сталне 3,757.220·—			+ 64.230·—
Благајна у звечећем новцу у злату	1.811.689·88	4,875.681·04		— 5.810·34
„ „ „ „ „ сребру	2,785.925·20			+ 4.639·93
Стр. вредности и салда стр. кореспондената		282.065·96		— 22.367·03
Лисница у злату		962.962·56		— 25.403·65
„ „ сребру	2,871.013.33	3,833.975·89		— 41.048·—
Зајмови на државне обвезнице у злату	2,346.331·—			— 335·—
„ „ „ „ „ сребру	556.597·—	2,902.928·—		+ 70·—
Текући рачуни у Београду		853.775·62		+ 50.678·52
Менице за наплату		11.928·—		— 23.332.03
Кауције		137.25564		
Полагачи кауција			137.255·—	
Оставе просте		1.000·—		
Остављачи простих остава			1.000·—	
Оставе по текућим рачунима		1.206.997·40		
Остављачи по „ „			1.206. 97·40	
Резервни фонд			20.834·18	
Вредности резервног фонда		3.940·18		
Положене акције српске Народне Банке				
Полагачи акција „ „ „				
Разни рачуни		40·704·81		—
		41,372.436·58	41,372.436·58	

Власник општина београдска Штампа Медецијан и Кипановић Обилићев венац број 1. Уредник И. С. Јовановић.

БРОЈ 3 У БЕОГРАДУ ПОНЕДЕЉАК 25 ЈАНУАРА 1888 ГОД. ГОД. VII

БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

ИЗЛАЗИ НЕДЕЉНО ЈЕДАНПУТ НА ТАБАКУ
Цена за Србију:
на годину . . . . . 6 дин.
на пола године . . . . . 3 дин.
за стране земље на годину . . 9 дин.

УРЕДНИШТВО и АДМИНИСТРАЦИЈА
ЈЕ У ЗДАЊУ
ОПШТИНСКОГ СУДА

Цена је огласима 6 дин. пара од врсте
Претплату сама слати упрвијом на општински суд а све кореспонденције на уредника
РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ.
Неплаћена писма не примају се.

ГРАЂАНСТВУ ВАР. БЕОГРАДА

Указом Његовога Величанства Краља Србије Милана Првог, од 11. ов. месеца, наређено је да се Народна Скупштина, изабрана за скупштинску периоду 1887., 1888. и 1889. годину распусти, на основу I одељка чл. 78. устава земаљског а по одредби последњег одељка чл. 113. закона о пословноме реду скупштинском; и да се на дан 21. Фебруара т. г. изврше нови избори.

Према томе и обзиром на 25. члан изборнога скупштинског закона, Суд општине вар. Београда позива грађане ове вароши, да **21. Фебруара ове године** дођу у општинску дворану на

ИЗБОРНУ СКУПШТИНУ

ради избора

два посланика за варош Београд

за трогодишњу (1887., 1888., 1889. годину) скупштинску периоду.

Изборна скупштина отвориће се у 8 часова из јутра тачно, као што наређује 27. члан изборног закона.

На изборној скупштини за избор посланика, има право гласа сваки српски грађанин, који је пунолетан и плаћа држави грађански данак на имање, рад или приход. — Грађански данак сматра се да плаћа онај, који по закону о непосредноме порезу даје преко 15 динара на годину (чл. 46 устава, чл. 17. изборног скупштинског закона и чл. 95 зак. о непосредном порезу). — Они који су ослобођени од плаћања порезе, нису лишени права на бирање, ако им оно иначе припада.

По гласу чл. 18-ог изборног закона скупштинског, не могу да бирају посланике:

а.) Скитајући се цигани;

б.) Они, који стоје код других у служби под платом или издржањем, а по закону о непосредном порезу плаћају мање од 15 динара порез, годишње;

в.) Који су осуђени због злочинства, за време докле се не поврате у права;

г.) који су осуђени због преступа, на овај доноси губитак грађанске части, за време док траје губитак права;

д.) који се налазе у затвору или притвору судскоме, због злочинства или преступа поменутог у тачци в.) и г.);

ђ.) они, који су судском пресудом осуђени да су злоупотребом своје власти, претњом, поклоном или обећањем поклона за себе или другога радили да за посланике или повереннике изабрани буду, или они, о којима се докаже, да су свој глас продали — за време докле је пресуда одредила;

ж.) они, над којима је стециште отворено, до свршетка;

з.) они, који су под старатељством, и најзад

ј.) они, којима последња тачка 48. члана устава бирање забрањује.

Сваки бирач може бити изабран за народнога посланика ако поред главних има још и ове услове:

а.) да је навршио 30 година;

б.) да плаћа годишње преко 30 динара у име **непосредних** пореза и

в.) да не спада у изузете 48-им чланом устава земаљског.

Гласање ће почети, чим се отвори изборна скупштина, дакле у 8 часова из јутра и трајати непрекидно до заласка сунца; а тада ће бирачки одбор, ма да сви бирачи нису дошли и гласали, по чл. 33-ем изборнога закона скупштинског решити и огласити: **да је изборна скупштина свршена.**

Сваки бирач може само лично дати свој глас. — Азбучни спискови бирача изложени су на углед у канцеларијама пореског књиговодства општинског надлештва, где се могу разгледати преко целога дана.

По одлуци управне седнице суда општине вар. Београда од 12. Јануара 1888 год. АБр. 29.

ПРЕДСЕДНИК БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНЕ

ЖИВКО КАРАБИБЕРОВИЋ

ДЕЛОВОЂ

Спасо Хаџи-Ристић

ГРАЂАНСТВУ НА ЗНАЊЕ.

Извожењу ђубрета из варошких зграда и станова узели су под закуп: *Мајер С. Албахари* и *Светислав Јовановић*.

Ови повлашћеници започињу посао 1. Фебруара ове године; а на основу ових правила која је утврдила и надзорна власт те имају силу полицијске наредбе:

ПРАВИЛА

за извожењу ђубрета из варошких зграда и станова

Члан 1:

Искључиво право на извожњу ђубрета из варошких зграда и станова у Београду, има општина, али га она може уговором да уступи и парочитоме повлашћенику.

Члан 2.

Под ђубретом, које се на основу ових правила има да разуме извози, се: ђубре и отпатци из кујне ђубре из стана и авлије. Отпатци столарски, ковачки браварски, као и грађевински (ови у већој мери), не спадају у кућевно ђубре.

Чл. 3.

Ђубре се мора да извози из сваке куће и сваког стана, једанпут недељно. Кад су велике врућине и кад услед тога прети опасност јавноме здрављу, полицијска власт има права наредити да се ђубре износи два пут недељно за време које главна санитетска комисија определи.

Члан 4.

Да би се знао ред извожње ђубрета и да би била олакшана контрола, општина (или повлашћеник споразумно са општинском управом) утврђује распоред, по коме ће се и кога дана извозити ђубре из станова појединих улица и квартова. Тај распоред, као и свака његова измена, објављује се грађанству преко новина увек недељу дана унапред.

Члан 5.

Свака кућа без разлике, односно сваки становник који има засебан стан, мора давати да му се по овим правилима извози ђубре. Изузимају се само они становници који имају сопствена кола и коње и не желе користити се овом установом; али ће се водити тачан списак таквих, како би се код њих могла увек водити контрола. Исто тако не морају давати ђубре но та могу сами извозити, под својом одговорношћу за чистоћу, и варошке механџије (који имају штале).

Члан 6.

Ђубре се неће смети износити пред кућу на улицу; већ ће га возари износити сами са ђубришта, на коме треба да је скупљено у дане одређене за извожњу, а продајак кола улицом јављa се на по сата раније звоном.

Члан 7.

Ђубре се сме извозити само са добро укованим и затвореним колима, којих увек мора да буде и довољноме броју, да не би у извожњи ђубрета било икаквога застоја. Кола та само ће одозго имати отвор, колики је потребан да се ђубре може убацивати; а кад год се појединa (кола) напуне, морају се истог часа затворити до испражњења.

Члан 8.

Сваки кућни газда дужан је за извожњу ђубрета плаћати уредно, по истеку сваког месеца, таксу, која се наш' односи и то за сваку партију кирајџија.

— Таксе су ове:

а.) *соба и кујна* или *мањи дућан са собом* — плаћа 0·20 дин.

б.) *две или три собе са кујном*, као и *већи дућан са магазом* — плаћа 0·60 дин.

в.) *4 и више соба са кујном, кафана са кујном и гостионе (без штале)* — плаћа 1·00 дин.

Члан 9.

Од онога газде, који било за себе или коју партију својих кирајџија не плати на време таксу, општинска ће власт принудним путем у року од месец дана наплате исплату извршити; а кирајџије су дужни газдама таклу плаћати уз кирију.

Члан 10.

Повлашћеник, коме општина буде уступила извожњу ђубрета, биће за тачност посла одговоран полицијској власти. А за гаранцију да ће се ових правила и уговора држати биће дужан да у касу општинску има положити депозит до 600 динара; из које ће се суме са по 20 динара казњавати за сваку неуредност, у корист општинске касе.

Члан 11.

Ђубре ће се избацивати само на оним местима, која определи полицијска власт.

Из седнице одбора општине вар. Београда 10 Октобра 1887. ЛБр. 157. и одобрењу г. Министра од 13 Децембра 1887 СБр. 7363.

Скреће се пажња свега грађанства на ова правила, по којима ће се ђубре извозити. Они који

имају право а не ослободе се обавезе: *да им повлашћеници извозе ђубре*, плаћаће таксу као и сви остали сопственици зграда, који су обвезани повлашћеницима а никоме другом допустити да ђубре из кућа извозе.

Од стране суда општине београдске 15 Јануара 1888 год. СБр. 122.

ИЗВОЖЊА ЂУБРЕТА

Кад је 1884. истакнуто питање: како да се организује служба за извожњу ђубрета из варошких зграда и станова, председништво општине није се могло ограничити једино на изналазак пута, којим би општина, као власт, скидала само са себе *дужност и одговорност* што јој одређују закони у погледу локалне чистате. Предмет особите бриге био је: *како да се оснује по грађанство што јевтинија а у исто време и што тачнија скужба.*

Нашло се тада за најпробитачније да општина врши тај јавни и здравствени посао у сопственој режији: *да недељно извози ђубре из свију зграда по један пут, и да за то месечно наплаћује само по 30 дин. пара таксе од сваког засебног стана.*

Кориснијих услова није могло бити. На ипак, већ после прве године рада, општина је била на грдној штети са неуредног плаћања таксе, те није могла водити своје трошкове.

То је учинило да се посао уступи предузимачу.

Разуме се и овај је наилазио на огромне тешкоће; по је најзад прошлог лета морао посао да напусти.

Не може се тврдити да је повлашћеник био у своме раду потпуно исправан; али исто тако не може се порећи ни факат, да је неуредно плаћање таксе једини узрок што се повлашћеник посла одрекао и што је бивао често нетачан, докле је посао вршио.

Користећи се свим *добрим* и *лошим* странама ове раније службе, сада су прописана нарочита правила за извожњу ђубрета, која је и г. министар унутрашњих дела утврдио снагом своје наредбе. На основу тих правила, уговором је уступљен посао другоме предузимачу; коме је створена могућност да га с успехом и коришћу ради, али при том и узета обавеза за *потпуну исправност и строгу одговорност на случај ма какве нетачности.*

На каквим је основима служба ова преустројена, види се из правила, којих међу огласима има и у данашњем броју листа.

Председништво општине обраћа пажњу грађанства нарочито на тачке: 5, 8 и 9. — Ко има право и не жели користити се овом установом треба за времена да се уредно ослободи; сваки други да зна таксу и уредно је плаћа.

Таксу повлашћенику плаћају сопственици зграда а за то опет имају право да и њу уз кирију од закупаца наплаћују.

По нужди, строгост чл. 9-ог мораће се примењивати.

Да не би до тога морало долазити, а и иначе председништво општине не устеже се молити грађанство вар. Београда да се оно драговољно одазове дужностима и у овоме погледу и тиме потпомогне саму ствар, која је уведена искључиво *на корист сваког појединца.*

Наиђе ли се и без принудних мера на одзив, те се тиме посао олакша, општина ће пожурити да на пробитачан начин довеже овоме послу и остале његове гране, дакле да приступи: *чишћењу улица, однашању снега* и т. д.

Не треба испустити из вида: да је овако удешена извожа ђубрета општа корист и отуда, што се њоме ослобађа бриге сваки домаћин да се лично стара и за један такав кућњи посао.

— За много незнатнију цену, но што би га иначе лично коштао, он предаје бригу другоме; скида са себе сваку одговорност пред влашћу којој без тога подлежи, и што је главно у свако доба има *чисто двориште.*

Повлашћеник је обвезан *један пут редовно* а по потреби и наредби власти *и више пути* преко недеље ђубре да извози из сваке куће и зграде а при том увек и сам да га диже са ђубришта, гди оно у дотичне дане мора да буде згрнуто.

ПРАВИЛА

За камене мајдане општине вар. Београда.

Члан 1.

Општина допушта свакоме да из њених мајдана за своју потребу може видити камен на основу ових правила, која се прописују да би се осигурали интереси општине и у колико је нужно ујемчила правилност рада.

Члан 2.

Ко хоће из општинских мајдана да вади камен, пријављује се претходно општинскоме Суду, ради одобрења.

Члан 3.

Са судским одобрењем обраћа се надзорнику мајдана, да му определи место, одакле камен да вади.

Члан 4.

Кад се камен у довољној количини разбије, он се мора да слаже у фигуре од 10—15 кубних метара (висина је метар).

Члан 5.

Чим се фигуре сложе и премер затражи, надзорник мајдана јавља то одмах Суду, који одређује по једног кмета, одборника или другог повереника да премеру присуствује.

Члан 6.

По извршеном премеру такса за камен полаже се одмах надзорнику мајдана, који на положене суме издаје признанице из приходне књиге. — Такса је од кубног метра 1 динар.

Члан 7.

За песак важе ова иста правила. — Он се мери метарским сандуцима *од једног* (2 метра дужине, 1 ширине и ½ висине) или *од четири* (2 метра дужине, 2 ширине и 1 висине) кубна метра. За први сандук (од једног) такса је 1, а за други (од четири куб. метра) 4 динара.

Члан 8.

Сваки, коме се одобри вађење камена, сматра се као закупац мајдана и за то је дужан придржавати се ових правила и наредаба, које потреба јавне безбедности буде изискивала. У противноме одузима се одобрење за рад; а на случај какве кривице, бива закупац одговоран.

Члан 9.

Закупци су дужни водити нарочиту књигу, по којој би Суду у свако доба могли показати: коме је и колико камена или песка препродато; а тако исто обвезани су свакоме купцу издавати упутнице, на количине, које им продају.

Члан 10.

Надзорник мајдана има да је у мајдану лети од 5 изјутра па до 8 у вече; а иначе дужан је придржавати се свих наредаба, које му се буду издавале од стране председништва општине и Суда, као и увек пазити да се ни у колико не крње општински интереси. Књигу мора да води уредно а признанице наплаћене таксе увек да потписује.

Од стране општине вароши Београд — из управне седнице општинскога Суда, 20. Јула 1887 АБр. 523.

НЕСЛУЖБЕНИ ДЕО

КАРАКТЕР*

(по Смајлсу)

IX.

Дружба у браку.

Доброта, а не лепота, женска освојиће срце моје.

Шекспир.

Мужу пристоји мудрост, а жени нежност.

Џорџ Херберт.

Да је бог хтео да жена буде госа човеку, он би ју створио из његове главе; да је хтео да му она буде роб, он би ју саградио од његових ногу; али, по што је он хтео да она буде њему *раван друг*, то ју је он навадио из ребра, из *недра*, његова!

Свети Августин.

(Наставак)

У осталом, човек, чији су осећаји облагорођени домаћим животом, не ограничава своје симпатије на тај, релативно, узан круг. Његова љубав пренаша се на фамилију, а преко ове на цео свет. „Љубав“ — вели Емерсон — то је огањ који гори прво у оним грудима које је варница са другог огњишта зажегла, и који се после шири док цео свет и природу својим племенитим жаром не огреје и зраком не обасја. — И доиста, домаћа срећа је најбоља влада и управа за људско срце. Кућа то је женска царевина, женска снага и држава, а у њој она влада тајном своје доброте, нежности, љубави. Као што нагласих, ништа не може тако да сталожи бујна човека као брачна веза са разборитом женом. У њеном друштву он налази одмора, задовољства и блаженства — умна и душевна. У њој ће он наћи и најбољег саветника у животу — у колико ће га њен инстинктивни такт држати на правоме путу, а без чије би потпоре његова усамљена глава залутала. Права жена то је права потпора у часовима муке и искушења, јер њена љубав и учешће не гине ни од удара беде ни од обрта среће. У младим годинама она је мужу и украс и понос, а у старијим и зрелијим, верна друга и помоћница. О, како је сретан човек морао бити наш Едмунд Берк кад је о своме дому могао казати: „мене свака брига пролази чим крочим преко прага кућњег.“ Исто тако и онај велики и нежни човек, Мартин Лутер, говорећи о својој жени вели: „Ја не бих дао моју сиротињу *за њоме* за сво благо Крезусово *без* ње.“ На женидбу у опште, он примећује: „највеће благо које Бог може човеку да подари, то је, доиста, добра и побожна жена, жена са којом би он могао живети у миру и љубави и којој би могао поверити све што има па и свој живот.“ Даље још вели: „ко год рано устаје и млад се ожени — тај се неће кајати.“

Да би, дакле, човек могао уживати у своме браку, он мора наћи у својој жени не само кућевног него и душевног друга. Међу тим, за ово није потребно жена да буде проста и бледа копија његова. Управо, и као год, што човек не воли да нађе у

* Види 41 број од прошле године.

жени мушкобању, тако и жена не воли да нађе у мужу женске стране. Најбоље особине женске не леже у глави него у срцу јој. Она нас увек више привлачи својом нежношћу него ли својим знањем. Жене од мозга вели — Оливер Вендел Холмс — никада нас не могу тако интересовати као жене од срца". Људи су често тако сити самих себе да ће они пре потражити друге стране и укусе од оних које сами имају. „Ако би ми неко — вели М. Хелпс из небуха затражио да докажем милост Божију на земљи, ја бих као најбољи пример исте навео: ону дивну *разлику* која постоји између мушке и женске душе; јер доиста њихова узајамна допуна јесте највиши могући услов среће им и блаженства." Крваво срце — вели горенаведени Вендел Холмс — шаље све своје инстинкте *беломе* мозгу да тамо буду анализани, процеђени и прекаљени, како би могли послужити као *чист разлог*. Међу тим, то је нешто што ми нећемо да тражимо од жена као жена. Баш на против, ми тражимо да ствари теку обратно: да нам ладне и тихе мисли женске долазе кроз женско срце, — што увек бива код жена у које се сви заљубљујемо и које обожавамо... Понављам, дакле, жене од мозга — као год оно беле руже, — неће нас никада привлачити као жене од срца — као *руже румене!*"

(Наставиће се)

ПОЗИВ

на Крагујевчане у вароши и округу, да скупљају прилоге за споменик свима онима, који су из Крагујевачког округа изгинули у ратовима, што их је Србија водила у деветнаестом веку за ослобођење и уједињење.

Браћо!

О земље, у којима се наставише славни претци наши пре хиљаду и више стотина година, отимаху се властољупци с истока и запада, са југа и севера, да их освоје и власти својој да потчине становнике њихне, који су увек тражили, да буду слободни и самостални.

У витешкој борби, што је трајала вековима, подигоше дедови наши државу српску, у којој је народ српски почао да живи политичним и културним животом. Славно доба владалаца српских из лозе Немањине исписано је у историји српскога народа златним словима. Па ипак су по државу српску наступили врло кобни дани.

Стојећи на ударцу пред страшном навалом дивљих Османлија — што су продрли из Азије у Европу, држава је српска пропала, а народ српски пао је под турско сужанство, што се протегло у векове.

Крвљу су писали летописци српски дуги низ година, што их је проводио народ српски — љуто искушаван, гоњен и мучен, у ропству турском. И тек кад су силне војске великих султана турских дошле у два маха под високе бедеме гордога Беча, запад јевропски је задрхтао од ужаса.

Здруженој Јевропи пошло је за руком да силу турску у неколико сломије; но ипак, скоро сав онај део земаља, у којима се настанио народ српски, остао је под Турцима.

У јаду и невољи, а под тешким зулумом крволочних дахија, дочекала је лепа отаџбина наша почетак овог деветнаестог столећа.

У тешким ланцима испуштаху по тавницама градским мученици српски душу своју. По селима су, под џелатским ударцима, летеле главе првака српских. Уздаси јадне сиротиње проламали су ваздух широм питоме Шумадије наше... И кад је обест крволочних дахија превршила меру, плану у Јасеници Крагујевачкој устанак, под Карађорђем. Устаде Мачва, Рујно Стари Влах, Рашка и Крајина љута, у чврстој одлуци да извојују слободу отаџбини својој.

Од малених чета устаничких образова се у кратком времену одважна војска, што јуришем осваја Београд, Шабац, Смедерево и друге градове по Србији, и што на Мишару Варварину, Делиграду, Неготину и другим местима, излазе пред чувену и славну војску поноситог султана са Босфора да дели с њом мегдан и да је победи.

Деветогодишња борба та, што се водила за ослобођење, показала је, да дедови наши нису жалили ни крви, ни живота, да потомцима својима извојују и оставе у наслеђе слободну Србију.

Па ипак је Србија изморена и себи остављена, после деветогодишње борбе морала наново да подлегне турској сили и превласти.

И опет је од обести турске процвилело и старо и младо и црњих дана од тих после кобне 1813. године, Србија није упамтила.

И наново се одлучише дедови наши да ступе у борбу са диндушанима и угњетачима својима с одлуком: да се или ослободе или у јуначкој борби сви да изгину.

Код мале цркве у Такову, лицем на цвети, 1815 године, разни кнез Милош Обреновић војводску заставу своју, огласивши рат Турцима. У Шумадији на ново плану устанак, који је после тешких напора крунисан успехом.

На маленом збору народноме код цркве Таковске положен је темељ дан шњој слободној држави српској.

Слободу, што је ми данас уживамо, стекли су дедови наши грдним жртвама. Потоцима је текла крв из рана њихових; на хиљаде броје се гробови што покривају кости у бојевима изгинулих и од рана помрлих бораца српских. Јунаштво Хајдук-Вељка, Рајића, Курсуле, Синђелића, Чаранића и других, треба да зна цео српски народ и да се њима поноси. И ако светска историја познаје само грчке и римске јунаке, ни мало им српски не уступају. Зар је Рајић мањи од Леониде, или Синђелић од Муција Сце воле? а да Вељка, Курсулу и друге не спомењемо. —

Борба српскога народа у деветнаестом веку показала је, да Срби имају свести и одушевљена и да љубе слободу.

За њу су дедови наши војевали; за њу су оцеви наши крв проливали; ми смо је добили у наслеђе, да је чувамо и животом својим бранимо. И чинили смо то; и чинићемо то, јер нам је та крвава тековина наших оцева и дедова света, и ми је хоћемо млађима нашима у аманет да оставимо.

Но има и сад, а било је пре још и више браће српске, што су цвилела у нужди и невољи, што су стењала

у тешком ропству, тражећи помоћи од нас. Наши очеви притицали су у помоћ у тој непољној браћи својој. Они су гинули војујући да и они дођу до слободе, за којом тежи сваки свестан човек. Зар нису толики синови некадашње кнежевине Србије, војујући под заставом свога јуначког војводе Стевана Книћанина, изгинули године 1848. — 49. по равним пољима Бачке и Баната, помажући у витешкој борби своју браћу, Србе Војвођане?

Зар није милена кнежевина Србија 1876. године под витешким унуком славног кнеза Милоша, нашим дичним краљем Миланом I. огласила рат силној и великој царевини турској само за то, да ослободи српску браћу своју у Босни, Херцеговини, Старој Србији, Македонији и по крви браћу своју у Бугарској? Шест месеци одолева мала Србија големој царевини турској и после врло кратког мира даже се она наново да дође до Косова, тога старога разбојишта, на коме је требало потпуно залечити крвану рану, што је ту народ српски доби пре толико векова. И сувише нам је у памети оно што се ту догађало; — а крај многих гробова браће наше, што изгибоше у тим ратовима, дигоше се нови гробови оних јунака, што за част отаџбине своје изгибоше у последњем српско-бугарскоме рату.

Србија је гробница јуначких костију. Колико славних јунака леже под зеленом и травом обласном ледином њеном? Томе се незна броја... Векови су протицали у борби. За онима што су изгинули, долажаху нови и одлучнији борци. Ко ће имни, наимттимеуи ко ли их све исписати? У току значајних догађаја, све је то заборављано. На ипак, она браћа, што изгибоше овога столећа у равним борбама за ослобођење Србије, још се помињу, — још се памте. Још има стараца, који знају да им је отац погинуо, кад је Београд јуришем освајан, или кад је Рајић на Љубићу шанчеве бранио. Још и данас спомињу верне љубе своје мужеве, што оставише кости своје у Мађарској — а другови верни, још се живо сећају оне браће своје, што изгибоше у ратовима што су вођени за оних последњих десет година. Њих би могли побројати; њихова имена могли би изнаћи и исписати. И њихове гробове покрива трава и бусен. Пролазе дани на носе у заборав имена њихна — и остане л' тако, брзо ће се и она заборавити.

Али тако не треба да буде; тако несме бити, ако нам је мила ова слобода што је уживамо. Ми је љубимо, — ми је бранимо али несмемо заборавити, да смо је добили у наслеђе од оних који су гинули за то, да је ми уживамо. Слава им! Хвала им!

Но, је ли то доста за толике жртве њихне! Ми уживамо тековину њихну, ми смо им захвалили; но да захвалност нашу покажемо још боље, дај да оставимо и деци, и унучадима нашима видљив знак наше захвалности. Сложимо се, да дигнемо споменик свима јунацима, што су изгинули у ратовима, које горе побројасмо, да се деца наша крај споменика тога сећају оних предика својих, који су гинули, да буду слободни они, који ће после много година у миру живећи, радом ову земљу и народ српски узвисити и прославити.

Крагујевачки округ, као срце Шумадије, дао је у свима борбама овога столећа много јуначки и одважени бораца. Од њих су многи испраћени у бој љути да се кући више не врате; многи су се вратили и рањени и слаби да у завичају своме умру и закопани буду. Имена њихова спомињу још данас кућани и рођаци; али њих треба да зна и цео народ српски. — Сложимо се дакле, да им дигнемо један заједнички споменик и да испишемо на њему имена њихна, јер су она то и заслужили.

Браћо Крагујевчани!

Стари наши устали су с куком и мотиком да ослободе Србију од дахија — и ослободили су је; тврда одлука њихна, била је јача од свих препона. Слава пожртвовању њихном! Наша је одлука, да дигнемо заједнички споменик онима, који су у овом веку пали на бојном пољу, или који су усљед добивених рана доцније поумирали. Од њих се тражио живот — и опет су га радо давали, само да ми будемо сретни. Од нас се тражи мален принос у новцу и ништа више. И с тим малим приносом, могли би да покажемо захвално срце наше.

Крагујевчани! Покажимо да поштујемо славне предке наше, што гинуше за слободу и спас отаџбине и за славу имена српског; сложимо се, и дигнимо им споменик, што ће потоњим унуцима нашим казивати, да је данашње покољење било захвално оцевима и дедовима својима, који се за слободу ове земље, и за част имена српског жртвоваше.

Крагујевчани! Приложите на ту цел колико ко може, а знајте, да ће и најмањи прилог појединца припомоћи да се ова лепа одлука изврши што скорије, још у току ове године.

Да се ово изведе, састављен је одбор из доле потписаних лица, а усљед одлуке и изасланика крагујевачког округа. Одбор је тај закључио, да се у свакој општини овога округа састави пододбор од три лица који ће: прикупљати за споменик прилоге и слати их са списком благајнику главног одбора г. Божи Вуловићу — Мирковићу у Крагујевац. Сваки такан пододбор имаће да прикупља још и имена погинулих, по следећим рубрикама:

1. Име и презиме.

2. Место рођења (село и срез).

3. Шта је у војсци био (редов или је имао какав чин).

4. Род војске (пешак, коњаник, тобџија и т. д).

5. Година и дан кад је погинуо.

6. Место где је погинуо.

За оне, који су умрло од рана.

7. Где и кад је рањен.

8. Где и кад је умро.

Спискови ови слаће се главном одбору, који ће их испитати, у главну књигу увести и постарати се, да се испишу на општем споменику томе и да се сваке године у одређени дан на парастосу помињу, који ће се код споменика држати.

Сав рад свој изнашаће одбор у овдашњим општинским новинама, где ће се редовно штампати и списак приложника.

На ову цел, примаћемо са захвалношћу и прилога из осталих крајева Србије.

у Крагујевцу
10. Јануара 1888 год.

Деловођа
Петар Деспотовић настав. гимназ.

Председник одбора
Јов. Мишковић пуковник.

Благајник
Божа Вуловић Мирковић

Потпредседник
Павле Ј. Вуковић.

Чланови одбора:

Александар Симоновић потпуковник, *Павле Шифарик* потпуковник, *Тодор Туцаковић* трг., *Милоје Блазнавац* трг., *Мијајло Миловановић* окр. начелник у пенз., *Живота Остојић* прота, *Лука Ивковић* инжињер.

СИТНИЦЕ.

Кокосов бисер. Познато је свима, да је бисер, по себи, једно анормално гомилање на унутрашњости једне шкољчице и да се готово у свему састоји из угљење риселине. Али да бисер даје и биљни свето томе је мало познато. На ову околност обратио је пажњу још у почетку прошлога века холандски ботаничар Ромифи, а данас то подпуно потврђује Гинзон из Сиднеја. Он је нашао у кокосовом ораху у сред, тако званог, кокосовог млека округла тврда зрна а по где где још са свим мека, у величини зрна вишње, а хемијским раствором доказало се да се и кокосов бисер састоји готово само из угљење киселине као и познати бисер. По форми, блеску, млечној белоћи, у свему је раван осталом бисеру а тврдоћом се куд камо јаче одликује од осталог. Тамо врло јако цене кокосов бисер и сматрају га за лековит, као што се некада бисер и код нас сматрао.

Твен и Краљица. Чувени хумориста американски, Марк Твен послао је краљици Викторији оригиналну просбу. Прошле године, по речима Твеновим, послао му је Брајт решење по коме има да плати нало за књиге, које је чувени хумориста у Лондону штампао. „Но како — вели Твен — Ја не познајем Брајта, а по своме простом васпитању врло сам штедљив у расипању новаца, према непознатима, то сам сматрао за најбоље да се обратим, непосредно, краљици.“ Хуморист напомиње за тим, да није имао задовољства видети краљицу, пошто она не беше кући, кад је он долазио. Што се тиче Брајтовог решења то поред све његове опширности он није ништа паметнији од истог постао. Проучивши га, он је написао у Лондон издавачу, да плати поменути налог. Но кад сам дознао да тај налог није за једну него за три године, и $2^1/_2$ процента а не 1 проц. то сам опет прочитао решење па сам у њему пронашао ово двоје: прво је да наплату овог налога недобије држава него краљица; и друго, да за списатеље нема особите рубрике већ се они рачунају у „занате, гасне цеви и т. д.“ Како пак, ја ништа немам са гасним цевима то је јасно да је у овом произашла нека погрешка; и ја молим краљицу, да уништи значај мога писма, које сам смоме издатељу послао. Њезино Величанство, неће ни осетити губитак овог новца тим пре, што је, за списатеље данас време врло оскудно.

ПРИВЛИГОВАНА НАРОДНА БАНКА
КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ

Стање од 15. Јануара 1887.

АКТИВА

Благајница у звечећем новцу		
у злату:	Дпр.	1,777.050,82
у сребру:	„	2,795.281,80
Стране вредности и салдо страних		
Кореспондената	Дпра	285.971,53
Лисница		
у злату:	„	978.213,01
у сребру:	„	2,830.649,38
Зајмови на државне обвезнице		
у злату:	Дпр.	2,346.556.—
у сребру:	„	559.427.—
Текући рачуни домаћи		890.705,72
Менице за наплату		10.590,79
Вредност резервног фонда		3.940·18
Разни рачуни	„	49.794,95

ПАСИВА

Уплаћена главница	Дпр.	2,499.750·—
Новчанице у оптицају		
у злату:	„	177.980·—
у сребру:	„	9,829.650·—
Резервни фонд	„	20.834·18

БЕОГРАДСКА СТРЕЉАЧКА ДРУЖИНА
ПРИРЕДИЋЕ 20 ФЕБРУАРА ОВЕ ГОДИНЕ

ВЕЛИКУ ИГРАНКУ

у дворанама Краљеве пиваре

ПОЗИВНИЦЕ РАЗДАЋЕ СЕ КРОЗ КОЈИ ДАН

20 Јануара 1888 г.
Београд.

Одбор.

Власник општина београдска Штампа Медецијан и Кимвановић Обилићев венац број 1. Уредник **Н. С. Јовановић**

БРОЈ 4 У БЕОГРАДУ ЧЕТВРТАК 4 ФЕБРУАРА 1888 ГОД. ГОД. VII

БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

ИЗЛАЗИ НЕДЕЉНО ЈЕДАНПУТ НА ТАБАКУ
Цена за Србију:
на годину . . . . . 6 дин.
на пола године . . . . . 3 дин.
за стране земље на годину . . 9 дин.

УРЕДНИШТВО и АДМИНИСТРАЦИЈА
ЈЕ У ЗДАЊУ
ОПШТИНСКОГ СУДА

Цена је огласима 6 дин. пара од врсте
Претплату ваља слати упутницам на општински суд а све кореспонденције на уредника
РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ
Неплаћена писма не примају се.

ГРАЂАНСТВУ ВАР. БЕОГРАДА

Указом Његовога Величанства Краља Србије Милана Првог, од 11. ов. месеца, наређено је да се Народна Скупштина, изабрана за скупштинску периоду 1887., 1888. и 1889. годину распусти, на основу I одељка чл. 78. устава земаљског а по одредби последњег одељка чл. 113. закона о пословноме реду скупштинском; и да се на дан 21. Фебруара т. г. изврше нови избори.

Према томе и обзиром на 25. члан изборнога скупштинског закона, Суд општине вар. Београда позива грађане ове вароши, да **21. Фебруара ове године** дођу у општинску дворану на

ИЗБОРНУ СКУПШТИНУ

ради избора

два посланика за варош Београд

за трогодишњу (1887., 1888., 1889. годину) скупштинску периоду.

Изборна скупштина отвориће се у 8 часова из јутра тачно, као што наређује 27. члан изборног закона.

На изборној скупштини за избор посланика, има право гласа сваки српски грађанин, који је пунолетан и плаћа држави грађански данак на имање, рад или приход. — Грађански данак сматра се да плаћа онај, који по закону о непосредноме порезу даје преко 15 динара на годину (чл. 46 устава, чл. 17. изборног скупштинског закона и чл. 95 зак. о непосредном порезу). — Они који су ослобођени од плаћања порезе, нису лишени права на бирање, ако им оно иначе припада.

По гласу чл. 18-ог изборног закона скупштинског, не могу да бирају посланике:

а.) Скитајући се цигани;

б.) Они, који стоје код других у служби под платом или издржањем, а по закону о непосредном порезу плаћају мање од 15 динара порезе годишње;

в.) Који су осуђени због злочинства, за време докле се не поврате у права;

г.) који су осуђени због преступа, на овај доноси губитак грађанске части, за време док траје губитак права;

д.) који се налазе у затвору или притвору судскоме, због злочинства или преступа поменутог у тачци в.) и г.);

ђ.) они, који су судеком пресудом осуђени да су злоупотребом своје власти, претњом, поклоном или обећањем поклона за себе или другога радили да за посланике или поверенике изабрани буду, или они, о којима се докаже, да су свој глас продали — за време докле је пресуда одредила;

ж.) они, над којима је стециште отворено, до свршетка;

з.) они, који су под старатељством, и најзад

ј.) они, којима последња тачка 48. члана устава бирање забрањује.

Сваки бирач може бити изабран за народнога посланика ако поред главних има још и ове услове:

а.) да је навршио 30 година;

б.) да плаћа годишње преко 30 динара у име **непосредних** пореза и

в.) да не спада у изузете 48-им чланом устава земаљског.

Гласање ће почети, чим се отвори изборна скупштина, дакле у 8 часова из јутра и трајати непрекидно до заласка сунца; а тада ће бирачки одбор, ма да сви бирачи нису дошли и гласали, по чл. 33-ем изборнога закона скупштинског решити и огласити: **да је изборна скупштина свршена.**

Сваки бирач може само лично дати свој глас. — Азбучни спискови бирача изложени су на углед у канцеларијама пореског књиговодства општинског надлештва, где се могу разгледати преко целога дана.

По одлуци управне седнице суда општине вар. Београда од 12. Јануара 1888 год. АБр. 29.

ПРЕДСЕДНИК БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНЕ

ЖИВКО КАРАБИБЕРОВИЋ

ДЕЛОВОЂ

Спасо Хаџи-Ристић

РЕДОВНИ САСТАНАК

одбора општине београдске држан 23 Јануара 1888 г.

почет у 6 часова по подне.

(по стенографским белешкама)

Присуствали: Председник г. Ж. Карабиберовић, члан суда: г. Јанаћ М. Јанковић, чланови одбора г.г. Св. Јанковић, К. Црногорац, Др. М. Т. Лево, Стеван Јосифовић, Павле Матић, Ферд. Розелт, В. Дучић, Дим. Ђ. Миловановић, Ст. Добривојевић, Самуил Пиаде, Илија Антоновић и Дим Наумовић.

Председник. Молим вас господо. Састанак је отворен. Изволте чути протокол последњег састанка. (Прочитан и примљен.)

Молим вас, господо, да вам једну ствар саопштим, па ћемо после прећи на друге предмете, који су на дневном реду.

Вама ће бити познато, да сте ми у седници од 20. Новембра прошле године поверили, да могу покушати да се изравнам са фабриком у Гризбергу односно рачуна за ону трибину, која је набављена у 1885 години, и коју нам је лиферовао г. Рајхмут б. заступник поменуте фабрике. Ја сам био срећан, да изравнање постигнем у толико корисно што нам је фабрика сконтирала 650 динара те примила свега 2000 динара. (Чује се: „*хвала вам*" „*изврсно*".

Господа, која се старају о приходима касапским нарочито контролор г. Димитрије Атанасијевић, изнели су ми предлог о измени правила о клању, у колико се тиче таксе за јаганце. Тамо у правилима стоји, да се плаћа са једно јагње 4. динара. Г. Димитрије предлаже да се измени то и да се усвоји, да се плаћа 1·50 дин. Треба ову измену у правилима одобрити ако хоће да има прихода, иначе, учинићемо да се јагањци продају на живо, и општина ће изгубити приход, који би од те таксе имала. Ја сам се сложио с овим мишљењем. Пошто до сад заиста нисмо имали никаквог прихода од те таксе, пробао сам да ту измену уведем, и могу вам казати, да се та мера показала веома практична, и до данас имамо 50 и неколико пријављених јагањаца, а тога до сада није било. Ја вас молим да одобрите овај поступак, који иде у корист општине.

На питање за што је овако велика такса до ђурђева дана за јагањце у правила стављена добио сам одговор: да је разлог био тај: да се предупреди, да се млада јагњад не кољу. И ја бих био за то, али та би се цељ могла постићи само онда кад би било ђерма а кад ђерма немамо, онда нема смисла тако велику таксу прописати јер сваки може купити јагње, а да не плати ниједне паре таксе. Јагањци се поред тако велике таксе продају на живо, и ми би само добили 4 динара, за оно јагње, које се на касапници закоље.

С тога ја вас молим да ми одобрите, да такса буде $1^1/_2$ динар.

Коста Црногорац. Комисија која је она правила саставила и у којој сам ја имао част бити члан, имала је друго гледиште. Гледиште које г. председник заступа више је материјално. Ја сам дужан као члан те комисије да објасним, шта нас је руководило, да тако велику таксу за јагањце ставимо. Ја сам заступао економско гледиште, пошто се зна да млада јагњад тек после извесног времена могу да се оцене да ли су добра за расплод — да ли ће дати добру расу То се код младих јагањаца не може да оцени. С тога су се и чланови комисије, у којој сам био ја. г. Ст. Добривојевић, г. Никола Ђорђевић и марвени левар, сагласили у томе, да треба поред материјалног гледишта заступати мало и економско гледиште И с тога гледишта полазећи ми смо ставили у правилима за клање стоке већу таксу за јагњад, да би спречили у великом степену клање јагањаца, докле су још сасма мали. Сад ако превалира ово гледиште — добитак општински, ја нисам противан да се та измена у правилима учини, само сам сматрао за дужност да кажеш шта нас је руководило те смо толику таксу прописали.

Председник. На првом месту ја заступам материјално гледиште, а да вам кажем и разлог, који га оправдава. Факт је да смо изгубили приход од те таксе, а нисмо постигли цељ, коју смо имали у виду. Нема сумње да би престоница жртвовала приходе од ове таксе, кад би била сигурна, да би се та цељ постигла. Ја држим да би требала државна власт да изда наредбу у томе смислу, а ми да је у тој цељи потпомогнемо. Али кад тога нема од стране државне власти и поред таксе 4 дин. која је у правилима прописана опет би ових 52 јагњета, за која вам поменух, да су до сада пријављена, били продати у Београду на живо, а ми не би добили ниједног динара за њих.

Ст. Добривојевић. И ја сам био члан оне комисије, која је правила саставила. Комисија је заступала ова два гледишта: прво, да се заштити добра раса јагањаца и друго, да се заштите млада јагњад, да се продају, када буду јача и зрелија. Заиста из разлога које је г. председник навео, види се, да се та заштита не може постићи. Шта више овом су заштитом оштећени продавци јагањаца, јер сваки може отићи на пијацу и купити јагње пошто хоће, а да не плати ниједне паре таксе. Ова би се цељ — заштита — постигла само онда, када би постојао ђерам, али сад пошто то немамо, и ја држим, да је и у интересу оних који производе стоку и у интересу саме општинске касе, да усвојимо ову таксу, коју је г. председник сад предложио.

Председник. Ми смо вршили наплаћивање таксе по оној тачки, која је у правилима стављени, али кад ме је човек уверио, да би општина изгубила 10—15.000 дин. до ђурђев-дана, ако се ова тачка у правилима не би изменила, онда ја нисам могао прећутати, а да вам ту ствар не саопштим Изменом ове тачке у правилима за наплаћивање таксе за јагањце постићи ћемо и то, да ће и сиромашнији сталеж моћи купити на касапницама черег јагњета, а и наш приход биће осигуран.

Светозар Јанковић. Ја мислим да и ово треба имати у виду. Сад су јагањци много скупљи, 12—20 динара. С тога ја мислим не треба таксу мењати; до ђурђева дана треба да је много већа такса а доцније, кад јагањци буду јефтинији онда да буде такса 1.50 дин.

Председник. Немојте, господо, нека буде такса и сад 1·50 дин., ако хоћемо да продавци буду солидни, иначе, ако оставимо сад већу таксу, опет нећемо имати прихода од те таксе. Према пријављеном броју јагањаца види се да су људи задовољни па да могу таксу од 1·50 дин. да плаћају.

Светозар Јанковић. Разлика је сва у цени: што је сад јагње 15—20 динара, а доцније ће бити 5—6 динара.

Председник. Али треба да имате на уму, да је сад јагње 4—5 кила тешко, и за њега ћемо добити 1·50 дин. а после ћемо и за јагње од 12 кила опет добити 1·50 дин.

Васа Дучић. Ја сам и пре̂ре био мишљења, да такса буде 1·50 дин. за целу годину, а и сад остајем при томе моме мишљењу.

Председник. Дакле молим вас, господо, одобравате ли да се ова измена у правилима учини, коју сам вам предложио? (Одобравамо).

Даље имам још једну ствар да вам објасним.

Ми смо чишћење нужника и помијара дали под аренду за три године, и у уговору стоји да важи од првог Нов. а ми смо наше решење довели у седницу од 20. Новембра прошле године. Сад над дође та ствар код контроле, она ће да пита, где је аренда за оних 20 дана. С тога ја вас молим, да ми дате ваше одобрење, да тај уговор важи од 21. Новембра јер је 20-ог лицитација извођена. (Одобравамо).

Хвала вам, господо.

Вама је познато, да је одређена комисија за преглед рачуна општинских од 1884 и 1885 године. Ја вас молим да господу чланове те комисије опет одредите да и даље продуже прегледати рачуне, и од 1886 и 1887 године јер они су већ навикнути на тај посао, и ако би га они продужили, посао би ишао брже, а г.г. чланови те комисије ја сам уверен да ће ревносно и тај посао свршити као што су и до сада. (Чује се: нека остану).

Коста Црнокорац. Ја нећу да се одричем те дужности, али хоћу да изјавим, да тај посао не остане на двојици тројици или на једном. На позив г. рачуновође долазили смо нас тројица свега и рад је остављен после мени самоме, пошто је г. Вељковић био оптерећен својим приватним послом. Ја сам сам пређао партију по партију и тако прегледао рачуне за 1884 и 1885 годину. Али ако би остало, да ја сам радим и за 1886 и 1887 годину, онда би то било врло теготно.

Марко Леко. Ја сам такође члан комисије, и имам ово да напоменем.

Није толико кривица до комисије, колико до г. рачуновође. Он нас је врло ретко позивао. Ми смо још летос тај посао отпочели, и свега три — четири пута звати.

После тога г. рачуновођа нас није звао.

Председник. Пошто је ово рачунска ствар, онда ту маса не помаже ништа, и боље је кад двојица дођу да раде, јер кад дођу више њих, онда се мање ради. Сваојако ја мислим да опет умолимо вас и г. Вељковића, да ви продужите тај рад, а ја сам уверен, да ћете ви тај посао ревносно вршити, премда ћу ја наредити да се и други чланови комисије позивају.

Коста Црнокорац. Кад су петорица одређена за тај посао, и над само једни ради, питање је, хоће ли они пристати после, да потпишу извештај.

Председник. Дакле усвајате ли, господо, да ја сам умолим чланове комисије да их дође више? (Вичу: тако је). Дакле усваја ли се тако? (Усваја).

Сад имам да вам саопштим акт од г. министра финансије, којим налаже да изберемо једног члана за порески одбор на место Арсе Јовановића, који је поднео оставку.

Молим вас изволите чути тај акт.

Ст. Добривојевић. Ја бих предложио г. Хранисављевића, јер он је радио у пореској Управи, а врло је предан човек.

Председник. Ја мислим да треба да изаберемо за члана лице, које је чиновник у министарству финансије, и ја предлажем г. Јована Лукића чиновника министарства финансије. Ја га врло добро познајем; он ће сигурно бити председник тога одељења, и тако бити у стању као човек од те струке и близине увек тачно и брзо да извештава г. министра финансије о свему, шта буде нужно. (Вичу: примамо, примамо).

Ст. Добривојевић. Ја примам избор г. Лукића, али знам да он води читаву администрацију у министарству, и с тога не знам, хоће ли се моћи примити овога посла. (Чује се: може, примамо га).

Дакле, примате ли, господо, избор г. Јована Лукића? (Примамо).

Молим вас, господо, сад имамо на дневном реду избор грађана, који ће бити присутни код полиције при привичним испитима.

Ст. Добривојевић. Ту се мора пазити, кога ћемо бирати. јер бивају чуда код полиције.

Дакле ту треба бирати зрелије и отменије људе, који знају свој залатак.

Председник. За то нека сада одбор општинских нам кога ће да изабере. Ја мислим да би могли сад само казати, колики број лица треба за сваки кварт, но и то имам рећи, да није најбе изабрати онога који неће да иде

Ст. Добривојевић. За сваки кварт треба 6 лица.

К. Црнокорац. Ја и мој колега договорили смо се и предлажемо да ово сад учинимо: да се изабере једна комисија од одборника, па они нека се договоре о избору лица, па да идуће седнице ту ствар решимо.

Председник. То је најбоље, и још да узмемо из сваког кварта по једног одборника јер они најбоље познају људе из тога краја, који ће свој посао савесно вршити.

Дакле, молим вас, сада да изаберемо 3—4 лица за ову комисију (Поједина господа одборници напомињу ову г.г. одборнике за чланове комисије: г. Васу Дучића, г. Ст. Добривојевића. г. Павла Матића, г. Изију Антоновића и г. Николу Д. Кнеж).

Примате ли господо, да ова кандидована г.г. одборници буду чланови ове комисије? (Примамо).

Ст. Добривојевић. Ја вас молим, да се односно избора ових присутних грађана при привичним испитима има нарочито у виду, да људи буду од реда и карактера, који нису сервилни позицији и другу, да се при избору ових лица има у обзиру, да се узму, који су са станом ближи канцеларији, за лако могу доћи, што је врло нужно у овом послу. (Врло добро).

Председник. Овде је, господо, извештај комисије, која је прегледала гробљанске радове.

Васа Дучић. Ја сам члан те комисије и мене нико није позвао.

Димитрије Миловановић. Ми се не разумемо. Ви сте технички извештај прочитали и потписали. Ово је сада само правни део, који је био поверен тројици одборника и то правницима. С тога ви нисте звати ја и њега подписате.

Васа Дучић. Није, господине тако. Ја кад сам се домио око тога, ја хоћу и да учествујем у томе. Ја знам те ствари у појединостима, јер сам две године на њима

радио, и држим да не треба да се ја обиђем.

Председник. Оно не би се данас могла ова ствар ни решити, пошто је то нов предмет, и још сада, када предговорник примећује, ја ћу позвати све одборнике, па нека оба дела и *технички* и правни сви потпишу, те онда да га изнесемо и окончамо. Заиста није право, да неки грађани и ако су нешто криви већ две године не могу до наплате да дођу.

Молим вас имамо још да издамо неколико уверења.

(Секретар их прочита. Одбор је дао своје оцене о њима).

Молим вас, господо, после свршевог дневног реда још за једну напомену.

У нашим дневним листовима врло ћете често читати, да се критикује умесно или не и радња општинске управе. Ја сам уобичајио, да на та писања по листовима не одговарам.

Али сам молио у нашим новинама, да њима шаље сваки грађанин што има да примети и ту ћу по дужности давати редовно обавештења, или усвајати усмене примедбе.

У одзиву тога, добили смо један предлог да се увећа казна за криво мерење, и општина узме то у своје руке.

Допустите да вас овде известим да сам пре тога још у томе погледу био предузео један корак.

Молили смо владу Његовог Величанства да издејствује код законодавног тела, да се нама уступи контролисање мерења по пијацама и продавницама, па дакле и по месарницама.

Новој влади Његовога Величанства ја сам лично молбу поновио и добио обећање да ће нам молба бити узета у оцену.

Ја сам предлог учинио по саветовању са г.г. правницима из одбора.

Мислим да ће нам се влада одазвати, јер на послетку овде није општини стало до некога прихода, него за тим, да се заштите наши грађани, да им се криво не мери. Што сам вечерас о овоме овде узео реч, било је тога ради што ја мислим да је најприличније да вама и преко вас дадем обавештење јавности.

Ст. Добривојевић. Ја бих предложио, да одбор избере једну комисију под председништвом г. Председника па да чланови те комисије иду лично господин Министру унутрашњих дела, и о томе се с њим разговоре.

Председник. Користићемо се тиме ако устреба, кад се састане скупштина.

Састанак је трајао до 7. часова у вече.

НЕСЛУЖБЕНИ ДЕО

КАРАКТЕР*

(по Смајлсу)

IX.

Дружба у браку.

Доброта, а не лепота, женска основиће срце моје.

Шекспир.

Мужу пристоји мудрост, а жени нежност.

Џорџ Херберт.

Да је бог хтео да жена буде госа човеку, он би ју створио из његове главе; да је хтео да му она буде роб, он би ју саградио од његових ногу; али, по што је он хтео да она буде њему *раван друг*, то ју је он извадио из ребра, из *недра*, његова!

Свети Августин.

(Настанак)

Али, и ако се ни један човек неће заљубити у саму женску намет, опет за то није мање нужно развијати у жене и умне способности. Ту може бити разлике у карактеру, али хармоније у мислима и осећајима мора бити, а све како би се постигао онај постски идеал: „два тела једна душа.“ Међу људима од науке мало их је који су писали мудрије о женидби од Хенрија Телора. И оно што он вели о утицају сретног брака на успешно државништо, вреди и за све друге позиве у животу. „Права жена вели он, треба да има особина које ће начинити од кућњег крова, уточиште душевног одмора. Тога ради она мора бити и довољно свесна и довољно вредна да уштеди своме мужу све могуће бриге домаће, а нарочито да га чува од дуга. Она ваља да је мила и његову оку и укусу, јер је укус један дубоки захтев људске природе и јесте готово нераздвојан од самог осећаја љубави. У самој борби и муци живота, она кућа која није дом љубави, не може бити ни кров крепљења, јер и глава и душа налазе одмора тек у нежном загрљају љубећих срдаца. Од своје стране, човек ће пре тражити, код жене, разборитости, расположености и оштроумља, него ли какву брилијантност и весељаштво: пре ће га освојити нежна но страсна природа њена. За уморна човека сјајни таленти су у кући раздражљиве, а страсти и пореметне силе. —

Брак ће неке и разочарати, али то је за то, што не уносе у заједницу и свој део добра расположења, трпељивости и здрава разума. Њима је можда уображење њихово дало слику стања које не постоји с ову страну раја; па, кад *прави* живот наступи, кад навале муке и невоље, а они као да се из-а сна тржу. Или траже у своме изабраном другу неки облик савршенства, па налазе по искуству: да и најлепши карактери имају своје мане и слабости. Заборавља, се управо, и често, да само несавршенство људске природе, — пре но савршенство јој — има и то најачег, права на наше стрпљење и саучешће, као и да оно (несавршенство) код осетљивих и нежних нарави и ствара најтешње заједнице.

Златно правило у брачну животу јесте: „*трпи и отрпи!*“ јер је брак, као и власт, низа погодаба. Ту се мора и давати као год примати, и уздржавати као год зауздавати, и трпети и стрпен бити. Ако и није могуће очи затварати пред недостатцима друге стране, ипак их можемо, бар добродушно, подносити. Од свију дарова *добра нарав* најдуже траје као што најбоље успева у браку. Удружена са самоконтролом, она нам даје *стрпљења*, — што значи — *снаге* да саслушамо нешто без одговора, и да се уздржимо док тренутак гњева прође. Права је истина да је у браку: „*благ одговор најбољи лек од љутине!*“

Наш песник *Бернс*, говорећи о особинама добре жене, поделио их је у десет глава: *Четири* је досудио *доброј нарави*, две здравом разуму, једну досетљивости, и једну лепоти — на пример — лепом лицу, чарном оку, витом стасу и поносном ходу. У остале две главе урачунао је сва друга блага кад што су: *паре*, везе, васпитање (више образовање нарочито) фамилијарно порекло и т. д. Али је

наш песник ту још додао: „подели у колико хоћеш делова ова последња два степена, једно само узмати, а то: да ће сви њихови састојци изаћи као разломци, но што ни један не може да се попне на висину једнога целога!“

О девојкама је одавно, речено, да су оне врло добре за разапињање *хрежа*, ала би још боље било кад би оне научиле да праве *кавезе*! јер, ма да је људе, често као и птице, лако ухватити, тешко их је у корду држати. Управо, ако жена не уме да начини од своје куће, најчистије, најмилије и најслађе место за уморна јој мужа — као што рекосмо, уточиште од светске му бриге и напора — онда, доиста, нека је Бог на помоћи таквоме супругу, јер је он у стварн *безкућник*.

Ни један паметан човек неће се оженити само за лепоту. Лепота јесте велика привлачна сила у први мах, али она с временом ишчезава. Не велим да је дар лепоте. мали дар — то је под једнаким условима, и огледало здравља — али узети лепу жену само за љубав правилних јој црта, жену, која не би била још украшена и добротом душе и природе, то би била најљућа погрешка. Јер, као год што и најлепша пределна околина, кад се сваки дан гледа, постане најзад и монотона, тако бива и с најлепшим лицем људским кад кроз а-њ не сија и лепа природа. Управо, и оно што ти је лепо за данас, биће ти обично за сутра; док доброта, изражена и у најобичнијим цртама, јесте вечно мила Више и од тога, ова врста лепоте добија само с годинама; и време, далеко од тога да ју ништи све ју више узлиже.

(Наставиће се)

НА ЗНАЊЕ

Правилима о извожњи ћубрета прописано је, да се увек у напред пушта на јавност распоред када ће којом улицом, дакле *у које дане редовно кола пролазити, да би ћубре било на време сакупљено.*

За први месец распоред се овај не да утврдити. — Нови повлашћени морају набавити онолико кола колико им буде потребно, *а за то ваља да учине пробе.*

После, многи нису сами избацили раније ћубре, а повлашћеници су се примили по погодби да сами и то извезу, но разуме се, да им се одлито плати.

Ово се саопштава грађанству с тим: *да ће се сталан распоред проласка кола кроз улице уредити и објавити у другој половини Фебруара.*

Од стране председништва општине 28. Јануара ЛВр. 16.

Да се неби штетило грађанство, скреће му се пажња на извожњу ћубрета имају само Светислав Јовановић и Мајер С. Албахари.

Њихови возари имају карте Судом потврђене ради доказа. За то не треба никоме другоме допуштати од 1. Фебруара ов. год. ћубре да извози сем повлашћеника.

Сво ћубре дотле накупљено ако ко жели да му повлашћеница извезу за то морају особено по погодби да плате.

Од стране председништва општине 28 Јануара 1888 ЛВр. у Београду.

Напомена поштованим бирачима Вароши Београда.

И покрај свега настојавања од стране општинског суда и припомоћи пореских органа: *да у азбучне списке гласача за избор народних посланика буду исправно уврштени сви они грађани који имају право гласа, ипак се дешавало по кад-кад, да по неки бирач из ма каквог узрока није био у списак уведен.* Изборни закон не допушта уписивање у спискове на сам дан избора, те је тако изостављени бирач без своје кривице остајао лишен једног од најважнијих својих грађанских права.

Да би се таквој могућности сасвим на пут стало, те у спискове за избор народних посланика 21 идућег мес. били записани сви способни бирачи који се у Београду находе. потребно је да се сваки грађанин у св ме интересу користи правом које му оставља изборни закон, па да за то дође у благајни одељак општинске куће ради прегледа азбучних спискова и уверења: *је ли му име записано.* – Ово је нарочито потребно да учине они грађани који су се у току последњих два полгођа доселили или поново у Београду настанили; а тако исто и они, који као задртари не плаћују свој порез сами лично. Највеће отежавање рада при избору чини изналазак имена бирачких спискова. Приликом последњих избора скупштинских, у Београду је гласање текло много брже и лакше. За то се има благодарити ономе делу грађанства који се одазвао позиву председништва и дошао да се увери је ли у списак уведен, *добио одмах записку броја свога имена, те је на дан избора без дуког чекања могао лакше и брже да гласа.*

Ова практика издавања тих записака уведена тада, показаће много већу корист ако се сви грађани или лично или преко другога известе: *јесу ли у спискове заведени и у исто време узму записку свога броја коју на дан избора треби да понесу и бирачкоме одбору поднесу.*

На тај начин гласање ће магновено докле им иначе ваља да чекају.

Спискови се могу да разгледају преко целога дана као што је јављено званичним позивом од 12 ов. мес. АБр. 29.

Од стране председништа општине вар. Београда 15 Јануара 1888 год.

ПОЗИВ

на Крагујевчане у вароши и округу, да скупљају прилоге за споменик свима онима, који су из Крагујевачког округа изгинули у ратовима, што их је Србија водила у деветнаестом веку за ослобођење и уједињење.

Браћо!

О земље, у којима се настанише славни претци наши пре хиљаду и више стотина година, отимаху се властољупци с истока и запада, са југа и севера, да их освоје и власти својој да потчине становнике њихне, који су увек тражили, да буду слободни и самостални.

У витешкој борби, што је трајала вековима, подигоше дедови наши државу српску, у којој је народ српски почео да живи политичним и културним животом. Славно доба владалаца српских из лозе Немањине исписано је у историји српскога народа златним словима. На ипак су по државу српску наступили врло кобни дани.

Стојећи на ударцу пред страшном навалом дивљих Османлија — што су продрли из Азије у Европу, држава је српска пропала, а народ српски пао је под турско сужанство, што се протегло у векове.

Крвљу су писали летописци српски дуги низ година, што их је проводио народ српски — љуто искушаван, гоњен и мучен, у ропству турском. И тек кад су силне војске великих султана турских дошле у два маха под високе бедеме гордога Беча, запад јевропски је задрхтао од ужаса.

Здруженој Јевропи пошло је за руком да силу турску у неколико сломије; но ипак, скоро сав онај део земаља, у којима се настанио народ српски, остао је под Турцима.

У јаду и невољи, а под тешким зулумом крволочних дахија, дочекала је лепа отаџбина наша почетак овог деветнаестог столећа.

У тешким ланцима испуштаху по тавницама градским мученици српски душу своју. По селима су, под џелатским ударцима, летеле главе првака српских. Уздаси јадне сиротиње проламали су ваздух широм питоме Шумадије наше... И кад је обест крволочних дахија превршила меру, плану у Јасеници Крагујевачкој устанак, под Карађорђем. Устаде Мачва, Рујно Стари Влах, Рашка и Крајина љута, у чврстој одлуци да извојују слободу отаџбини својој.

Од малених чета устаничких образова се у кратком времену одважна војска, што јуришем осваја Београд, Шабац, Смедерево и друге градове по Србији, и што на Мишару Варварину, Делиграду, Неготину и другим местима, излазе пред чувену и славну војску поноситог султана са Босфора да дели с њом мегдан и да је победи.

Деветогодишња борба та, што се водила за ослобођење, показала је, да дедови наши нису жалили ни крви, ни живота, да потомцима својима извојују и оставе у наслеђе слободну Србију.

На ипак је Србија изморена и себи остављена, после деветогодишње борбе морала наново да подлегне турској сили и превласти

И опет је од обести турске процвилело и старо и младо и црњих дана од тих после кобне 1813. године, Србија није упамтила.

И наново се одлучише дедови наши да ступе у борбу са диндушанима и угњетачима својима с одлуком: да се или ослободе или у јуначкој борби сви да изгину.

Код мале цркве у Такову, лицем на цвети, 1815 године, разни кнез Милош Обреновић војводску заставу своју, огласивши рат Турцима. У Шумадији на ново плану устанак, који је после тешких напора крунисан успехом.

На маленом збору народноме код цркве Таковске положен је темељ дан шњој слободној држави српској.

Слободу, што је ми данас уживамо, стекли су дедови наши грдним жртвама. Потоцима је текла крв из рана њихових; на хиљаде броје се гробови што покривају кости у бојевима изгинулих и од рана помрлих бораца српских. Јунаштво Хајдук-Вељка, Рајића, Курсуле, Синђелића, Чарапића и других, треба да зна цео српски народ и да се њима поноси. И ако светска историја познаје само грчке и римске јунаке, ни мало им српски не уступају. Зар је Рајић мањи од Леониде, или Синђелић од Муција Сце воле? а да Вељка, Курсулу и друге не спомињемо. —

Борба српскога народа у деветнаестом веку показала је, да Срби имају свести и одушевљена и да љубе слободу.

За њу су дедови наши војевали; за њу су оцеви наши крв проливали; ми смо је добили у наслеђе, да је чувамо и животом својим бранимо. И чинили смо то; и чинићемо то, јер нам је та крвава тековина наших оцева и дедова света, и ми је хоћемо млађима нашима у аманет да оставимо.

Но има и сад, а било је пре још и више браће српске, што су цвилела у нужди и невољи, што су стењала у тешком ропству, тражећи помоћи од нас. Наши очеви притицали су у помоћ у тој невољној браћи својој. Они су гинули војујући да и они дођу до слободе, за којом тежи сваки свестан човек. Зар нису толики синови некадашње кнежевине Србије, војујући под заставом свога јуначког војводе Стевана Книћанина, изгинули године 1848. — 49. по равним пољима Бачке и Баната, помажући у витешкој борби своју браћу, Србе Војвођане?

Зар није малена кнежевина Србија 1876. године под витешким унуком славног кнеза Милоша, нашим дичним краљем Миланом I. огласила рат силној и великој царевини турској само за то, да ослободи српску браћу своју у Босни, Херцеговини, Старој Србији, Македонији и по крви браћу своју у Бугарској? Шест месеци одолева мала Србија големој царевини турској и после врло кратког мира диже се она наново да дође до Косова, тога старога разбојишта, на коме је требало потпуно залечити крвану рану, што је ту народ српски доби пре толико векова. И сувише нам је у памети оно што се ту догађало; — а крај млогих гробова браће наше, што изгибоше у тим ратовима, дигоше се нови гробови оних јунака, што за част отаџбине своје изгибоше у последњем српско-бугарскоме рату.

Србија је гробница јуначких костију. Колико славних јунака леже под зеленом и травом обласном ледином њеном? Томе се незна броја... Векови су протицали у борби. За онима што су изгинули, долажаху нови и одлучнији

борци. Ко ће имни, наимттимеут ко ли их све исписати? У току значајних догађаја, све је то заборављано. Па ипак, она браћа, што изгибоше овога столећа у разним борбама за ослобођење Србије, још се помињу, — још се памте. Још има стараца, који знају да им је отац погинуо, кад је Београд јуришем освајан, или кад је Рајић на Љубићу шанчеве бранио. Још и данас спомињу верне љубе своје мужеве, што оставише кости своје у Мађарској — а другови верни, још се живо сећају оне браће своје, што изгибоше у ратовима што су вођени за ових последњих десет година. Њих би могли побројати; њихова имена могли би изнаћи и исписати. И њихове гробове покрива трава и бусен. Пролазе дани на носе у заборав имена њихна — и остане л' тако, брзо ће се и она заборавити.

Али тако не треба да буде; тако несме бити, ако нам је мила ова слобода што је уживамо. Ми је љубимо, — ми је бранимо али несмемо заборавити, да смо је добили у наслеђе од оних који су гинули за то, да је ми уживамо. Слава им! Хвала им!.

Но, је ли то доста за толике жртве њихне! Ми уживамо тековину њихну, ми смо им захвалили; но да захвалност нашу покажемо још боље, дај да оставимо и деци, и унучадима нашима видљив знак наше захвалности. Сложимо се, да дигнемо споменик свима јунацима, што су изгинули у ратовима, које горе побројаемо, да се деца наша крај споменика тога сећају очих предика својих, који су гинули, да буду слободни они, који ће после много година у миру живећи, радом ову земљу и народ српски узвисити и прославити.

Крагујевачки округ, као срце Шумадије, дао је у свима борбама овога столећа много јуначки и одважени бораца. Од њих су многи испраћени у бој љути да се кући више не врате; многи су се вратили и рањени и слаби да у завичају своме умру и закопани буду. Имена њихова спомињу још данас кућани и рођаци; али њих треба да зна и цео народ српски. — Сложимо се дакле, да им дигнемо један заједнички споменик и да испишемо на њему имена њихна, јер су они то и заслужили.

Браћо Крагујевчани!

Стари наши устали су с вуком и мотиком да ослободе Србију од дахија — и ослободили су је; тврда одлука њихна, била је јача од свих препона. Слава пожртвовању њихном! Наша је одлука, да дигнемо заједнички споменик онима, који су у овом веку пали на бојном пољу, или који су усљед добивених рана доцније поумирали. Од њих се тражио живот — и опет су га радо давали, само да ми будемо сретни. Од нас се тражи мален принос у новцу и ништа више. И с тим малим приносом, могли би да покажемо захвално срце наше.

Крагујевчани! Покажимо да поштујемо славне предке наше, што гинуше за слободу и спас отаџбине и за славу имена српског; сложимо се, и дигнимо им споменик, што ће потоњим унуцима нашим казивати, да је данашње покољење било захвално оцевима и дедовима својима, који се за слободу ове земље, и за част имена српског жртвоваше.

Крагујевчани! Приложите на ту цел колико ко може, а знајте, да ће и најмањи прилог појединца припомоћи да се ова лепа одлука изврши што скорије, још у току ове године.

Да се ово изведе, састављен је одбор из доле потписаних лица, а усљед одлуке и изасланика крагујевачког округа. Одбор је тај закључно, да се у свакој општини овога округа састави пододбор од три лица који ће: прикупљати за споменик прилоге и слати их са списком благајнику главног одбора г. Божи Вуловићу — Мирковићу у Крагујевац. Сваки такав пододбор имаће да прикупља још и имена погинулих, по следећим рубрикама:

1. Име и презиме.
2. Место рођења (село и срез).
3. Шта је у војсци био (редов или је имао какав чин).
4. Род војске (пешак, коњаник, тобџија и т. д).
5. Година и дан кад је погинуо.
6. Место где је погинуо.

За ове, који су умрло од рана.

7. Где и кад је рањен.
8. Где и кад је умро.

Спискови ови слаће се главном одбору, који ће их испитати, у главну књигу увести и постарати се, да се испишу на општем споменику томе и да се сваке године у одређени дан на парастосу помињу, који ће се код споменика држати.

Сав рад свој изнашаће одбор у овдашњим општинским новинама, где ће се редовно штампати и списак приложника.

На ову цел, примаћемо са захвалношћу и прилога из осталих крајева Србије.

у Крагујевцу
10. Јануара 1888 год.

Деловођа
Петар Деспотовић настав. гимназ.

Председник одбора
Јов. Мишковић пуковник.

Благајник
Божа Вуловић Мирковић

Потпредседник
Павле Ј. Вуковић.

Чланови одбора:

Александар Симоновић потпуковник, *Павле Шифарић* потпуковник, *Тодор Туцаковић* трг., *Милоје Блазнавац* трг., *Мојајло Миловановић* окр. начелник у пенз., *Живота Остојић* прота, *Лука Ивковић* инжињер.

Власник општина београдска Штампа Медецијан и Кимпановић Обилићев венац број 1. Уредник **Н. С. Јовановић.**

БРОЈ 5 У БЕОГРАДУ ЧЕТВРТАК 11 ФЕБРУАРА 1888 ГОД. ГОД. VII

БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

ИЗЛАЗИ НЕДЕЉНО ЈЕДАНПУТ НА ТАВАКУ
Цена за Србију:
на годину . . . . . 6 дин.
на пола године . . . . . 3 дин.
за страни земљи на годину . . 9 дин.

УРЕДНИШТВО и АДМИНИСТРАЦИЈА
ЈЕ У ЗДАЊУ
ОПШТИНСКОГ СУДА

Цена је огласима 6 дин. пара од врсте
Претплату сваки плаћа унапријед на општинском суду а све преплодавање на уредништву
РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ
Неплаћена писма не примају се.

ГРАЂАНСТВУ ВАР. БЕОГРАДА

Указом Његовога Величанства Краља Србије Милана Првог, од 11. ов. месеца, наређено је да се Народна Скупштина, изабрана за скупштинску периоду 1887., 1888. и 1889. годину распусти, на основу I одељка чл. 78. устава земаљског а по одредби последњег одељка чл. 113. закона о пословноме реду скупштинском; и да се на дан 21. Фебруара т. г. изврше нови избори.

Према томе и обзиром на 25. члан изборнога скупштинског закона, Суд општине вар. Београда позива грађане ове вароши, да **21. Фебруара ове године** дођу у општинску дворану на

ИЗБОРНУ СКУПШТИНУ

ради избора

два посланика за варош Београд

за тротодишњу (1887., 1888., 1889. годину) скупштинску периоду.

Изборна скупштина отвориће се у 8 часова из јутра тачно, као што изређује 27. члан изборног закона.

На изборној скупштини за избор посланика, има право гласа сваки српски грађанин, који је пунолетан и плаћа државни грађански данак на имање, рад или приход. — Грађански данак сматра се да плаћа онај, који по закону о непосредноме порезу даје преко 15 динара на годину (чл. 46 устава, чл. 17. изборног скупштинског закона и чл. 95 зак. о непосредном порезу). — Они који су ослобођени од плаћања порезе, нису лишени права на бирање, ако им оно иначе припада.

По гласу чл. 18-ог изборног закона скупштинског, не могу да бирају посланике:

а.) Скитајући се цигани;

б.) Они, који стоје код других у служби под платом или издржањем, а по закону о непосредном порезу плаћају мање од 15 динара порезе годишње;

в.) Који су осуђени због злочинства, за време докле се не поврате у права;

г.) који су осуђени због преступа, на овај доноси губитак грађанске части, за време док траје губитак права;

д.) који се налазе у затвору или притвору судскоме, због злочинства или преступа поменутог у тачци в.) и г.);

ђ.) они, који су судском пресудом осуђени да су злоупотребом своје власти, претњом, поклоном или обећањем поклона за себе или другога радили да за посланике или поверенике изабрани буду, или они, о којима се докаже, да су свој глас продали — за време докле је пресуда одредила;

ж.) они, над којима је стечиште отворено, до свршетка;

з.) они, који су под старатељством, и најзад

ј.) они, којима последња тачка 48. члана устава бирање забрањује.

Сваки бирач може бити изабран за народнога посланика ако поред главних има још и ове услове:

а.) да је навршио 30 година;

б.) да плаћа годишње преко 30 динара у име **непосредних** пореза и

в.) да не спада у изузете 48-им чланом устава земаљског.

Гласање ће почети, чим се отвори изборна скупштина, дакле у 8 часова из јутра и трајати непрекидно до заласка сунца; а тада ће бирачки одбор, ма да сви бирачи нису дошли и гласали, по чл. 33-ем изборнога закона скупштинског решити и огласити: **да је изборна скупштина свршена.**

Сваки бирач може само лично дати свој глас. — Азбучни спискови бирача изложени су на углед у канцеларијама пореског књиговодства општинског надлештва, где се могу разгледати преко целога дана.

По одлуци управне седнице суда општине вар. Београда од 12. Јануара 1888 год. АБр. 29.

ПРЕДСЕДНИК БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНЕ

ЖИВКО КАРАБИБЕРОВИЋ

ДЕЛОВОЂ

Спасо Хаџи-Ристић

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Као сваке тако и ове године сетио се београдске сиротиње наш честити суграђанин г. **Францис Х. Макензи**, подарив јој **хиљаду и пет стотина и четрнајест динара** (1514 динара) као суму која одговара двонедељној помоћи саме општине!

Суд општине, и од своје и од сиротињске стране, захваљује се најтоплије г. Францису Х. Макензију на овом племенитом дару.

НЕСЛУЖБЕНИ ДЕО

КАРАКТЕР

(по Смајлсу)

IX.

Дружба у браку.

Доброта, а не лепота, женска освојиће срце моје.

Шекспир.

Мужу пристоји мудрост, а жени нежност.

Џорџ Херберт.

Да је бог хтео да жена буде гога човеку, он би ју створио из његове главе; да је хтео да му она буде роб, он би ју саградио од његових ногу; али, по што је он хтео да она буде њему раван друг, то ју је он извадио из ребра, из недра, његова!

Свети Августин.

(Наставак)

После прве године брака, младенци ретко кад и мисле о цртама лица, па биле оне класично лепе или не. Једно, пак, они неизоставно уоче, а то је: *нарав* један другом. „Кад угледам“ — вели Адисон — човека кисела израза, ја одмах сажаљевам његову жену; док ме свако весело и отворено лице потсећа на благо које уживају дотични пријатељи фамилије и целе родбине.“

Ми смо већ имали прилике да изнесемо назоре песника нам *Бернса*, о нужним својствима добре жене. Сад можемо додати и *савет*, који је лорд *Берли* дао своме сину као плод зрелог државништва и практичног живота у свету. „Кад год буде божија воља, да се, сине, ожениш, онда добро очи отварај; јер, од тога како ту погодиш, бићеш срећан ил несрећан целога ти века. Ступање у брак то је као год улазак у рат: ту се само један пут даје погрешити. Кад већ једном загазиш, не дај жени, ако је и најблагороднија, да ти буде оскудна, јер се ништа на пијаци не добија *за љубав*... Немој се грабити ни за паре, те на рачун тога узети какво грубо и ружно створење, јер прво свет ће те презирати, а друго и сам ћеш се грозити. Чувај се неразвијености а још више неразборитости женске, јер од прве имаћеш ситан пород, а од друге — и живот ће ти се досадити.“

Од своје стране, чувени црквени историк *Фулер* пружа овај кратак упут за женидбу: „*гледај* каква јој је мајка.“

На морални карактер мужа, жена природно и неодољиво утиче. Нижа природа вући ће га у низину, а виша дизати у висину. Прва ће убити у њему сваку љубав, разорити сваку енергију, наопако окренути цео живот; док ће ова друга, задовољив његове осећаје, облагорођавати срце његово, а, дајући му одмора, крепити умне му снаге. Више и од тога, жена од високих начела и неосетно ће узвишавати мете и смерове мужа јој, док ће их жена без карактера, исто тако неосетно, у блато свaљати. Славни Де-Токвил је тако дубоко проникнут био овом истином, да је чак тврдио: да нема у животу јачег наслона од оног које даје друштво добро-наравне и честите жене. Он сведочи још, да је у свом веку виђао људе лично слабе, али који су бивали јунаци само за то, што су поред себе имали жене племенита карактера, које су их подупирале и у борби храбриле; док, на против, вели, да је налазио и на људе мушка и топла срца, који су се претварали у грешне грабљивце, а све, под утицајем сујетних, раскошних и бесних жена.

Сам Де-Токвил био је ретке брачне среће. Њему је пала била у део једна благословена земљакиња наша (инглескиња); и у писмима интимним пријатељима својим, он се најнежније изражава о снази и потпори коју му зајми њена кураж, њена вечно добра нарав и племенитост њена карактера. Управо, и што год је више света виђао, све је до дубљег уверења долазио: да је, за развитак човечијих добрих страна и врлина, неопходно: здраво стање и уређење домаће. Више свега, он је издизао брачну срећу као праву срећу људску, и сматрао је своју рођену женидбу као најмудрији корак у своме животу. „Оно јест — вели он — да сам ја и иначе повољним околностима обдарен био; али ни за један дар немам толико Богу да благодарим као за моје домаће благо. Оно је у истини прво и највеће благо људско. И што год више старим, све ми важнији излази онај део живота на који сам у младости с висине гледао, и хоће ево да ме лепо нак-

вади за све остало што сам у веку претрпио“.... Даље, у писму присну му пријатељу Карголеју вели: „ти неможеш ни представити себи шта вреди мени моја Марија у часовима искушења. Она, која је обично блага, тада постаје прека и одважна. Она лебди над-а-мном и без мога знања, као што ме наизменце блажи, стишава и куражи у приликама која мене свога потресају, али које она ладнокрвно дочекује“.... У једном трећем писму исти Де-Токвил прича: „не могу ти, пријатељу, описати блаженство друштва које ми је донела жена у чијој се природи огледа, па и добија, свако добро које ја у души помислим. Нема примера где ја право погодим а да ми одмах то не покаже и не уздигне ме поносно јој задовољство. Исто тако чим ме нешто савест помучи, ето ти облака на њеном лицу.“

(наставиће се)

ПИСМА ИЗ РУСИЈЕ

(парисном „Солеј“-у).

Петроград, 2 фебруара (н. н.) 1888

Ево нам зиме, старе добре руске зиме, оног правог *руског мраза*, за који ви, Паризлије, не знате или, боље рећи, нећете да знате. И доиста, у Француској није ни могуће представити себи чари љуте северне нам студени. У часу кад вам ово пишем, температура и није баш тако ниска. Термотетар је скочио на 21 степен — а то није за Русију ништа — јер смо ми ово дана имали ладноћу од 28 и 30 степена испод нуле. У добри час — хтедох још рећи — на таквој зими осећа се човек, бар, да је жив! док, по сребрној месечини која пада на глатка огледала снежна, видиш како лете беле *тројке* за лаким и брзим коњима козачким. Земља тврда и замрзла пишти под ногама пешака који граби, умотан сав од пете до главе, и који се још једино даје познати по бради, њем и мразом обраслој! Један огроман плашт ледени покрива море Балтичко; саонице прелећу преко финског залива, док се тамо далеко у светлој ноћи блистају златни торњи небројених цркава наших. Ваистину! живела зима! она благословена зима словенска, та најбоља брана његова од туђе навале.

Али зима није само то; она је и сезона балска и празнична. Свуда, у великим хотелима господским, на кеју инглеском као и на *Литејни*, на реду су саме забаве, игранке и вечери. Ту ћеш, чим крочиш из снежне атмосфере спољне, наћи се у сјајним салонима, пуним тропског цвећа. Ту ћеш видети даме у белим а господу у црним хаљинама ил војничкој униформи, где се без церемоније ређају око пушећег се *самовара*, и где с ногу причају један другом успомене с пута или планове за будућност. Међу тим, ако зима и јесте нешто славно за срстну децу ове земље, она је и страшан гост сиротињи ладног нам севера. Ко сме заборавити на јад и чемер који влада у нездравим јазбинама старог Петрограда, кварта виборшког и предграђа Нарве? И доиста, од ово неколико година у високом петроградском друштву поклања се сиротињи похваледостојна брига. Сама полиција, понесена јавном струјом, предузима мере да, што је могуће више, ублажи јаде бедних и убогих. Наредба је, чак, издата: да се свуда морају под кров примати јадници без крова; а мсане и јавни докали да пуштају госте с поља колико их год буде. Стална огњишта дижу се на свима јавним средиштима, око којих би се сиротиња огрејати могла; а на безброј места удељује се врућ чај. Најзад, *жандари* имају заповест, да што чешће обилазе сиротињске квартове и пружају рукопомоћ јадницима које је зима оборила.

Што се политике тиче, могу да вам јавим: да су се духови мало утишали. Бојазан од рата, која је изненадно замутила била последње дане од прошле године, сад је, код руске публике, потпуно ишчезла. Свако овде добро зна, да Русија није никада грозила Немачкој, а узаман се тражи корист коју би Немачка нашла да нам рат објави. Међу тим, у стању сам да вам јавим: да у штабу ђенерала Вановског (у руском војном министарству) не влада исти оптимизам. На против, тамо се једнако држи, да ћемо имати рата на пролеће. — Него, збиља, да ли није у цељи разбијања оваког страховања, руска влада и дала Немачкој нова доказа мирољубља и пријатељства? Рекли би! по што су што цар Александар, као и министар му спољнихо послова, Никола Гирс, одсудни партизани мира. Колико прошле недеље био је пред петроградским Судом Михаило Феодоров, симпатични уредник „*Новог Времена*“, по тужби, коју је дигао био противу њега потпуковник Виљем, војени аташе овд. немачког посланства. Овај официр узео је био за клевету један чланак популарнога журнала, у коме му је пребацивано: да је, за рачун берлинске владе, организовао *тиијунажу* у Француској. Пре свега ваља ми рећи, да се ова оптужба сматрала у главноме штабу петроградском као савршено основана; али ствар је била тугаљиве природе, и ишло се на штедњу Немачке.

И доиста, на сам дан отварања судског претреса, председник устане и објави: да ће се, према формалној наредби министра правде, овај случај подврћи тајном суђењу. Можете мислити колико је то разочарало журналисте, који су се надали, да ће у свој целини моћи донети одбрану свога друга. Сам исход суђења, према овоме, није, дабогме, био сумњив, као што није дуг био ни претрес судски. При свој заузетости г. Андрејевског, тога првог адвоката престонице, патријот-новинар изгуби парницу. Суд осуди Михаила Феодорова за клевету једног страног чиновника, и као казну одреди 150 рубаља глобе и шест недеља *полицијског надзора*. Ова казна изгледаће вам чудна, али се она у Русији сматра као особено понижавајућа, јер се оби-

чно изриче над простим кривцима над заверенцима и над људима веома опасним. Посланство немачко може, дакле, бити потпуно задодољно. Сам двор петроградски учинио је овим један акт који страшно личи на неку услугу. А ако ни то не може да ублажи кнеза Бизмарка, онда је он доиста, човек врло зле нарави. Од своје стране, можемо се питати: са каквом ли ће нам се учтивошћу он одазвати за оволику предусретљивост?

Било како му драго, германофилска политика г. Гирса победила је! Знам, али ја сам вам пре петнајест дана другаче обећавао. Е то је за то, што је руска влада подељена у два противна правца. Мирољупци у опште, финансијери на по се, иду за г. Гирсом. Славенофили и маса народа иду за ђенералом Вановским. Овај последњи не спава, доиста, на лаворикама свога министарског друга. Тако, у овоме часу, држи се прави ратни савет у Петрограду, под председништвом царевог стрица, великога књаза Николај Николајевича, бившег главнокомандујућег у последњем рату с Турцима. Ту су сакупљени и сви тактичарски капацитети царства, као и сви корпусни команданти. Привидни задатак овог ванредног савета ратног веле да је: претрес новог „*администрашивног устројства војске у рату*“; али права цељ, као што из доброг извора чујем, биће: да распореди команде у случају ратнога сукоба.

Од своје стране „*Руски Инвалид*“, — који је сада опет постао оно што је био под царем Николом — полузванични орган руског војног министарства — чини колико може да умири јавно мњење о значају ове велике мере. Ако је њему веровати, онда се цела ствар тиче неке нужне „*допуне*“ у војну нам устројству, а по примеру који нам је дала Немачка у 1872, Аустрија у 1878, и Француска у 1883 84. Душа ваља, да ово садање војно устројство руско, датира још од 1876, и да се у рату с Турцима показало као недовољно. „Огромни бројни пораштај бораца у модерним војскама — вели исти лист — замршује до највећа степена средства којима се треба послужити у војеној администрацији и интендантури.“ И доиста, руска војска има још млога празнина да попуни, нарочито у интендантури јој. Али и услови војевања нису исти на границама Пољске који и на обалама Рајне и Мозела. Наполеон Први имао је у томе 1812 год. жалосна искуства. Мени простор не допушта да вам у истој вези пружим и неке занимљиве појединости; али, ако би се ситуација погоршала, ја ћу им се опета вратити.

Са поља чисто унутарње политике имам још да вам јавим: да министарство унутрашњих дела у пркос г. Гирсу, енергично продужава рат који је пре две године отпочело противу немштине у балтичким провинцијама. Тако, у оном чувеном центру германизма, дорпатском университету сада се више не предаје *право* на немачком него само на руском. Ова је реформа, у осталом, проста допуна онога указа који је пре тога збриско у свима трима провинцијама, старе домаће установе и судове немачке.

Још нешто. Руска *академија наука* даде ово дана нова доказа свога ватреног славенофилства. Она је, имено, досудила *седам* разних награда оним писцима који би јој донели најбоље радове на филологији, литератури и археологији словенској, као и о историји руске књижевности и осталих словенских народа.

Зацело! никада није *славизам* био тако у моди као што је данас у Русији. Ево већ и у књижевничком свету, као год у каквом губернијском друштву, васкршавају сви стари укуси, начини и обичаји, па чак и неке старе предачке изреке. Васцела Русија налази се у оној грозници нацијонализма који је распаљивао, пре три четврти века Немачку Арнта и Кернера, као и омладину Липиске и Вартбурга. И доиста, ова струја и начинила је Немачку оно што је она данас: велика сила. Исти ће чиниоци произвести овде исте резултате. Ма како смешан да изгледа сав овај претерани и већ археолошки патријотизам руски, он је у исто време и озбиљна и крепећа појава. Најзад, који се народ овако даје занети за славом свог имена, то је народ од будућности. Хвала богу, те једном то и у Паризу почеше увиђати; и, нека би само догађаји доказали да није доцкан.

ПРАВИЛА

За вађеље и продају леда из Саве и Дунава у атару београд. општине

Члан 1.

Општина београдска има искључиво право на продају леда у корист касе општинске. — Ово право општина може издати под закуп ако нађе да је то корисније.

Члан 2.

Лед за пунење леденица двојак је т. ј. *чист и нечист*.

Члан 3.

Чист лед употребљује се за у бозу, лимунаду, томе подобно, и за лечење; а нечист за лађење пића и остало што спада у овај ред.

Члан 4.

Чист лед вади се са обала речних, а нечист и са других, но и то само са допуштених објављених места.

Члан 5.

Надзор да ли се одржава пропис члана 4. води општина, а полицијској власти кривично ће бити одговоран ко противно поступи.

Члан 6.

Таксе су ове: за чист лед од кола 0·50 дин. а за нечист 0·30 п. дин.

Таксу за лед који се увози са стране, наплаћиваће контролор општински при царинари.

Члан 7.

Одношење леда и пуњење леденица врши се овако:

Ко хоће да пуни леденицу чистим ледом дужан је предходно о томе известити санитетску власт (Управу варошн), која му за то даје дозволу.

Са добивеном дозволом обраћа се општинској власти и плаћа прописану таксу.

Они пак који желе пунити леденице нечистим ледом, као што су кафеџије и механџије у првоме реду, дужни су само јавити се општинској власти и платити прописану таксу.

Члан 8.

Без дозволе ни један или други начин, нико нема право леденице пунити. Ако се ухвати да противно ради, казниће се као кријумчар четворогубом таксом.

У овоме случају количину кола спуштеног леда у леденицу, оцењују два вештака, које суд општински одреди; противу чије оцене кријумчар нема право на жалбу. Наплата казне извршује се секзекутивним путем, ако кријумчар неће да плати казну на лен начин.

Члан 9.

Сви они који пуне леденице чистим ледом имају право на продају леда за потрошњу, а они који пуне леденице нечистим ледом, немају права на продају леда ни у ком случају.

Члан 10.

О продаји леда води контролу санитетска власт.

Члан 11.

Сваки возар леда дужан је увек надзорницима општине казивати за кога се лед носи, ако то устреба и затражи им се.

Из седнице одбора општине београдске 6. Децембра 1887 год. ЈБр. 185.

ПСЕТАРИНА

Без сумње неће нико одрицати да је и праведно и потребно да се и у нашој варошн наплаћује нека годишња такса на псе, те тако да спречи штетно и опасно намножавање пашчади, коју нико не чува. Овога ради председништво општине радиће на томе да се општини даде потребно *законско* право.

За сада пак, псетарина је уређена тако, да у будуће варошки стрвинар не издаје сам *марке*, које пашчад о литар мора да носи, него да то чини општина преко парочитог органа и за марку узима извесну таксу једном за свагда. Тако ће се постићи та корист, да се од сада не хватају и тамани *она пашчад* која се брижљиво из потребе изи задовољства тек брижљиво чува.

Ево тих:

ПРАВИЛА

псетарине у вар. Београда

Члан 1. Да би се спречило намножавање паса које нико не чува, и тиме избегле опасности што иначе прете, општине је *дужност*: утамањивање паса без госе, а *право*: наплаћивање таксе за марке, које мора да има и о литар увек да носи свако псето које се чува.

Члан 2. Утамањивање паса општина стаћа у дужност закупцу права на испражњивање нужника и помијара на начин и по такси уговора. А ако у хватању паса буде немарљив или противно овим правилима, у колико се она њега тичу, буде поступао, казниће се за сваки случај са 12 динара.

Члан 3. За марку плаћа општини сопственик псета: за пашчe ма какве расе 3 за кућу 6 динара. — Тога ради чим ко набави какво псето, дужан је одмах пријавити га општинској власти (одређеноме званичнику у општинској кући) која му по наплати таксе одмах издаје жиг, пошто овај добије број под којим је псето у књигу заведено (с назначењем и имена онога чије је). — Кад се пак која кућа општини, газда њезин дужан је најдаље за 2 недеље дана штенце убити и побацати; у противном случају мора се пријавити и платити за њих половину таксе која преди за годину дана.

На захтев приватних стрвинар је дужан примити штенце да их утамани, пошто му се за свако појединo плати по 0·05 пара дин. таксе.

Члан 4. Ако и чим се догоди да псето марку изгуби, одмах се мора пријава по ново да учини и друга марка узме, но у овоме случају плаћа се само половина прописане таксе.

Члан 5. Ни једно псето, које има марку, стрвинари не смеју да хватају, за то је нужно и свако псето које има госу мора непрестанце о литар да носи прикачену марку, како би се увек видела. Марка носи овај знак: [ ] и број под којим је псето у књигу заведено.

Члан 6. Ко се ухвати да злоупотребљује право општине кривично ће бити одговоран, а ако се на псету ухвати лажна марка, госа ће се казнити четворогубом таксом и псето убити. Ко пак своје псето не пријави и марку не узме, казниће се 6-тогубом таксом.

Члан 7. Чија се куја нађе да скиње по сокацима а раскуцала се је, тај се казни са 10 дин.

Члан 8. Сукобе између имаоца псета и општине, односно званичника који рукује маркама, расправља један општ. судија. Жалбе се подносе председништву општине.

Члан 9. Ова правила и свака њихова допуна или измена, као и споредне наредбе по њима, саопштаваће се преко општинских новина, за то се незнањем нико не може извињавати.

Члан 10. Од дана обзнане ових правила, када она ступају у важност, па за месец дана, дужан је сваки грађанин пријавити свог пса да марку до-

биће, или га предати стражару који ће га убити а општина ће му платити 0·10 дин. нар.

Од стране Суда општине варошн Београда;-из управне седнице 20. Новембра 1887. год. Београд (СБр. 11340) ЛБр. 180.

ЛИЦИТАЦИЈА

На дан 16. тек. мес. од 2 до 5. сати после подне држаће се у канцеларији инжињерског одељења Суда ово општинског јавна устмена лицитација за израду барака дућана на општинском плацу у финкцијској улици.

Кауција полаже се при лицитацији у 800 динара у готовом новцу или у државним папирима.

Ближи услови, као и план и предрачун могу се видети сваког радног дана у време канцеларијско и при лицитацији.

После свршене лицитације неће се примати никакве понуде.

Из седнице Суда општ. Београдске СБр. 11001 и АБр. 1101. 1. Фебруара 1888 год. у Београду.

НАШИ ДОПИСИ

Пожега 31. Јануара 1888 год.

У претплатном позиву, уредништво је ових новина обећало примати и дописе који се тичу и питања општина у унутрашности.

Заиста и одавеч је нужно овакова питања расправљати, тим пре, што су наше општине и сад неуређене, а неуређена установа нигде не може бити корисна, но на против штетна.

Остављајући за доцније да износим мане општинара у службеном послу и погрешно разумевање појединих предмета општинских, овом приликом нек ми је дозвољено само приметити: да се у скупштинама нашим врло слаба брига води о питању о општинском закону; јер, док се законом уређује политичка страна, дотле финансијска општинска остаје неуређена, сем ако се узму старе уредбе и расписи као уређење општинско у финансијском погледу.

Због тога, што у општинском закону није заступљен одељак финансијски, општинари многи, нарочито по селима, падају у врло велике грешке које и одговорност вуку, и врло често створе и нехотично анархију у општинским рачунима.

У закону општинском до сад нису аренде ни спомињате, него је њима општина руковала са непотпуним старим уредбама по пракгици, како је кад и где рађено, тако, да ретко у пет места нађеш руковање са арендама на један начин.

Али и поред тога, још што је најгоре, општине се врло често на дугачко парниче са приватнима око тога, што општина хоће на неки артикал да наплати аренду по уобичајеној практици, а приватни, користећи се непотпуношћу уредаба о арендама, не склања се плаћати.

На овај начин многе општине нигда нису на чисто са својим правима, ни сигурне да га бране, а најгоре што је: рачуни се замршују.

По што је већ пред скупштином закон о општинама, онда не би требало пропустити ту прилику ни поштo, а да се тим законом не уреди финансијска страна општине. Тим законом требало би уредити право аренде општинске, тако, како ће се свуда на један начин наплаћивати и њима руковати; требало би јасно и потпуно уредити финансијску страну општине, те да се не би и даље продужавало хрђаво стање рачуна.

Све уредбе које као закон важе треба укинути и заменити их овим општинским законом, тако, да би закон општински био једноставан, како би и мање писменим општинарима био приступнији и јаснији, јер толике растурене уредбе могу сазнати и прикупити само они општинари који су више образовани и дуго се бавили у општини или са општинским питањима.

Л.

НА ЗНАЊЕ

Правилима о извожњи ћубрета прописано је, да се увек у напред пушта на јавност распоред када ће којом улицом, давле *у које дане редовно кола пролазити, да би ћубре било на време сакупљено.*

За први месец распоред се овај не да утврдити. — Нови повлашћеници морају набавити онолико кола колико им буде потребно, *а за то ваља да учине пробе.*

После, многи нису сами избацили раније ћубре, а повлашћеници су се примили по погодби да сами и то извезу. но разуме се, да им се одељито плати.

Ово се саопштава грађанству с тим: *да ће се сталан распоред проласка кола кроз улице уредити и обнародити у другој половини Фебруара.*

Од стране председништва општине 28. Јануара ЛБр. 16.

Да се неби штетило грађанство, скреће му се пажња да извожњу ћубрета имају само Светислав Јовановић и Мајер С. Албахари.

Њихови возари имају карте Судом потврђене ради доказа. За то не треба никоме другоме допуштати од 1. Фебруара ов. год. ћубре да извози сем повлашћеника.

Сво ђубре дотле накупљено ако ко жели да му повлашћевица извезу, за то морају особено по погодби да плате.

Од стране председништва општине 28 Јануара 1888 ЛБр. 15. у Београду.

Напомена поштованим бирачима Вароши Београда.

И покрај свега настојавања од стране општинскога суда и припомоћи пореских органа: *да у азбучне спискове гласача за избор народних посланика буду исцрпно уврштени сви они грађани који имају право гласа, ипак се дешавало по кад-кад, да по неки бирач из ма каквог узрока није био у списак заведен.* Изборни закон не допушта уписивање у спискове на сам дан избора, те је тако изостављени бирач без своје кривице остајао лишен једног од најважнијих својих грађанских права.

Да би се таквој могућности сасвим на пут стало, те у спискове за избор народних посланика 21 идућег мес. били записани сви способни бирачи који се у Београду находе, потребно је да се сваки грађанин у своме интересу користи правом које му оставља изборни закон, па да за то дође у благајнѣ одељак општинске куће ради прегледа азбучних спискова и уверења: *је ли му име записано.* — Ово је нарочито потребно да учине они грађани који су се у току последњих два полгођа доселили или поново у Београду настанили; а тако исто и они, који као задругари не плаћују свој порез сами лично. Највеће отежавање рада при избору чини изналазак имена бирачких спискова. Приликом последњих избора скупштинских, у Београду је гласање текло много брже и лакше. За то се има благодарити ономе делу грађанства који се одазвао позиву председништва и дошав да се увери је ли у списак уведен, *добио одмах записку броја свога имена, те је на дан избора без дугог чекања могао лакше и брже да гласа.*

Ова практика издавања тих записака уведена тада, показаће много већу корист ако се сви грађани или лично или преко другога известе: *јесу ли у спискове заведени и у исто време узму записку свога броја коју на дан избора треба да понесу и бирачкоме одбору покажу.*

На тај начин гласаће магновено докле им иначе ваља да чекају.

Спискови се могу да разгледају преко целога дана као што је јављено званичним позивом од 12 ов. мес. АБр. 29.

Од стране председништа општине вар. Београда 15 Јануара 1888 год.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАСИ

Изашла је из штампе књига:

ПАТНИЦА

РОМАН

ОД

ЈАКОВА ИГЊАТОВИЋА

III књига

„Премишљати, — па пресудити.“

Цена је књиги 60 новчића

Добити се може само у штампарији Арсе Пајевића у Новоме Саду.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ

на

СРПСКИ ЛИСТ

што га издаје у Задру, на српском Приморју.

САВА БЈЕЛАНОВИЋ

Годишњи цијена:

За Аустро-Угарску . . . . . фор. 6: —

За Црну Гору и Србију . . . . фор. 9: —

(или 17 динара).

За све остале земље 20 франака у злату.

На по године, и на три мјесеца, суразмјерно.

„Српски Лист“, јелино српско гласило на питомо обали Јандранског Мора, неби смео фалити ни у једно српској кући, гдје се рачун води о судбини приморскијем Срба; особито српске Читаонице неби смјеле без њега бити. О важности и занимљивости *„Српскога Листа“* било би сувишно ишта казати: познато је да се овај лист и у великом европском свијету сматра као један од најбољих журнала на цијелом Славенском Југу. Осим редакционе стране листа, која је врло богата, *„Српски Лист“* доноси навештаје из разних српских и славенских крајева и по једно недељно *„Писмо из Цариграда“* од припознатог српског новинара. Даље доноси *„Српски Лист“* у изобиљу политичкијех чланака, телеграма о дневнијем питањима, књижевнијих расправа, итд. итд.

Претплату треба слати на Администрацију листа, у Задру; а за Краљевину Србију прима претплату Књижара Велимира Валожића у Београду.

Администрација *„Српскога Листа.“*

Власник општина београдска Штампа Медецијан и Кимпановић Обилићев венац број 1. Уредник Н. С. Јовановић

БРОЈ 6 У БЕОГРАДУ ЧЕТВРТАК 18 ФЕБРУАРА 1888 ГОД. ГОД. VII

БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

ИЗЛАЗИ НЕДЕЉНО ЈЕДАНПУТ НА ТАБАКУ
Цена за Србију:
НА ГОДИНУ . . . . . 6 дин.
НА ПОЛА ГОДИНЕ . . . . . 3 дин.
ЗА СТРАНЕ ЗЕМЉЕ НА ГОДИНУ . . 9 дин.

УРЕДНИШТВО и АДМИНИСТРАЦИЈА
ЈЕ У ЗДАЊУ
ОПШТИНСКОГ СУДА

Цена је огласима 6 дин. пара од врсте
Претплату ваља слата ухутницам на општински суд а све кореспонденције на уредника
РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ.
Неплаћена писма не примају се.

ГРАЂАНСТВУ ВАР. БЕОГРАДА

Указом Његовога Величанства Краља Србије Милана Првог, од 11. ов. месеца, наређено је да се Народна Скупштина, изабрана за скупштинску периоду 1887., 1888. и 1889. годину распусти, на основу I одељка чл. 78. устава земаљског а по одредби последњег одељка чл. 113. закона о пословноме реду скупштинском; и да се на дан 21. Фебруара т. г. изврше нови избори.

Према томе и обзиром на 25. члан изборнога скупштинског закона, Суд општине вар. Београда позива грађане ове вароши, да **21. Фебруара ове године** дођу у општинску дворану на

ИЗБОРНУ СКУПШТИНУ

ради избора

два посланика за варош Београд

за трогодишњу (1887., 1888., 1889. годину) скупштинску периоду.

Изборна скупштина отвориће се у 8 часова из јутра тачно, као што наређује 27. члан изборног закона.

На изборној скупштини за избор посланика, има право гласа сваки српски грађанин, који је пунолетан и плаћа држави грађански данак на имање, рад или приход. — Грађански данак сматра се да плаћа онај, који по закону о непосредноме порезу даје преко 15 динара на годину (чл. 46 устава, чл. 17. изборног скупштинског закона и чл. 95 зак. о непосредном порезу). — Они који су ослобођени од плаћања порезе, нису лишени права на бирање, ако им оно иначе припада.

По гласу чл. 18-ог изборног закона скупштинског, не могу да бирају посланике:

а.) Скитајући се цигани;

б.) Они, који стоје код других у служби под платом или издржањем, а по закону о непосредном порезу плаћају мање од 15 динара порезе годишње;

в.) Који су осуђени због злочинства, за време докле се не поврате у права;

г.) који су осуђени због преступа, на овај доноси губитак грађанске части, за време док траје губитак права;

д.) који се налазе у затвору или притвору судскоме, због злочинства или преступа поменутог у тачци в.) и г.);

ђ.) они, који су судском пресудом осуђени да су злоупотребом своје власти, претњом, поклоном или обећањем поклона за себе или другога радили да за посланике или повереднике изабрани буду, или они, о којима се докаже, да су свој глас продали — за време докле је пресуда одредила;

ж.) они, над којима је стециште отворено, до свршетка;

з.) они, који су под старатељством, и најзад

ј.) они, којима последња тачка 48. члана устава бирање забрањује.

Сваки бирач може бити изабран за народнога посланика ако поред главних има још и ове услове:

а.) да је навршио 30 година;

б.) да плаћа годишње преко 30 динара у име **непосредних** пореза и

в.) да не спада у изузете 48-им чланом устава земаљског.

Гласање ће почети, чим се отвори изборна скупштина, дакле у 8 часова из јутра и трајати непрекидно до заласка сунца; а тада ће бирачки одбор, ма да сви бирачи нису дошли и гласали, по чл. 33-ем изборнога закона скупштинског решити и огласити: **да је изборна скупштина свршена.**

Сваки бирач може само лично дати свој глас. — Азбучни спискови бирача изложени су на углед у канцеларијама пореског књиговодства општинског надлештва, где се могу разгледати преко целога дана.

По одлуци управне седнице суда општине вар. Београда од 12. Јануара 1888 год. АБр. 29.

ПРЕДСЕДНИК БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНЕ

ЖИВКО КАРАБИБЕРОВИЋ

ДЕЛОВОЂ

Спасо Хаџи-Ристић

НЕСЛУЖБЕНИ ДЕО

КАРАКТЕР

(по Смајлсу)

IX.

Дружба у браку.

Доброта, а не лепота, женска освојиће срце моје.

Шекспир.

Мужу пристоји мудрост, а жени нежност.

Џорџ Херберт.

Да је бог хтео да жена буде госа човеку, он би ју створио из његове главе; да је хтео да му она буде роб, он би ју саградио од његових ногу; али, по што је он хтео да она буде њему *раван друг*, то ју је он извадио из ребра, из *недра*, његова!

Свети Августин.

(Наставак)

„И ма да ја имам велика уплива на њу, срећан сам кад видим колико ми сачуствује. Ваистину, докле год ју ја будем овако волео, као што ју сада љубим, ја се не бојим да ћу и у какво зло моћи усрљати.“

У повученом животу који је Де-Токвил водио као политички човек — јер му је непреломна самосталност карактера затварала и политичка врата — здравље његово посрне, и он постане јако нервозан. Пишући у томе стању своје последње дело, — под насловом „Стара владавина и револуција“ — он се овако исповеда: „по што сам неких пет или шест часова одседио с пером у руци, умор ме савлађује, машина неће даље да ради. Одмор, и то подужи одмор, ми је јако потребан. Ако си кадар, пријатељу, да представиш себи све оне муке и невоље које салећу писца при крају дела му, онда ћеш знати како је жалостан то живот. И да мени није моје Марије, која ме са својом благошћу и свежи и крепи, ја бих се, веруј, сломио под теретом. Ја сумњам да би и могуће било наћи нарав која би сретније, као контраст, послужила моме карактеру; јер, у непрекидној нервозности која је овладала и душом и телом мојим, она је оно Провиђење које надамном вечито лебди.

(Види за све ово Де-Токвилове „Мемоаре и успомене.“)

Налик на Де-Токвила, и славни Гизо био је сретан у браку. Он је кроз сва искушења и недаће живота уживао потпору једне племените супруге. Од суровости, са којима су га политички противници обасипали, он је налазио утехе под оним домаћим кровом који је обасјавала нежна душа верне љубе. Управо, и ма да је јавна каријера његова имала и покретачких и крепећих страна, ипак је он налазио, да је политика нека ладна математика, и да она, као таква, не може да загреје срце и уздигне карактер човечији. „Људи чезну за срећом — вели он у својим „мемоарима“ — и потпунијом и слађом од оне коју и најбољи трудови и највећи тријумфи у политици могу да даду. Што год знам данас, кад сам једном ногом у гробу, осећао сам у младости и целога и могу рећи: да и у средини највиших предузећа, домаћа срећа служи за основу живљења, и да најсјајнија каријера јавна садржи површне и бледе награде ономе који не би знао за сретне везе породичне и пријатељске.“

Околности, под којима се Гизо оженио, а пре тога и заљубио, јесу такође врло занимљиве. Док је још као млад писац живио од свог пера у Паризу, издајући књиге, часописе и преводе, случај га нанесе и на госпођицу Паулину де-Мелан, женску од великих способности, а тада и уредницу листа „Публициста.“ Нека љута домаћа несрећа снашла је била вредну књижевницу, и она оболе тако озбиљно да већ није могла ни мислити о уређивању свог журнала. У тај пар јави се неко без потписа с понудом: „да јој до оздрављења попуни све ступце чланцима достојним лепог имена листа „Публициста.“ И такви чланци, доиста, стигну и буду примљени и одштампани. Писац се прокаже тек пошто је уредница оздравила.

То беше главом Гизо.

Из прилике која их је упознала породи се топло пријатељство, а из пријатељства и сама љубав. Није дуго прошло, а госпођица Де-Мелан авансује за госпођу Гизо! Од тог тренутка она живо учествује у свима радовима, у свакој радости и жалости, свога мужа. Да, збиља, пре него ће се венчати Гизо ју упита: да ли њу не плаше искушења која он у свом животу предвиђа? Она му је одговорила: „да може бити сигуран, да ће она вазда страсно уживати у његовим победама, али да неће један уздах пустити над његовим недаћама.“ И доиста, кад је г. Гизо постао први министар Луја Филипа, ево како она пише једној својој пријатељици: „ја сада виђам мога мужа много ређе него што би желела, али га ипак виђам.... Подари ли нам Бог обојима живота, ја ћу, и у највећој муци и невољи, бити поред њега најсретније створење!“ Авај! после ових речи није прошло ни седам месеци а племенита супруга леже у гроб, а њен до дна уцвељени друг оста да сам путује трудном стазом живота.

И наш *Берк* био је сретан са женидбом. Супруга му је била: добра, умна и лепа Мис Нуџент. Он је много шта претрпио у политичку му животу, али га је за све то накнађао домаћи кров који је у истини био пун среће. Он је тај који је, по свој карактер врло карактеристично, и казао: „*љубав према оном маленом дому коме припадамо то је клица самог родољубља.*“ У младости, своју дивну жену он је описао у сликама каквима тешко да се може наћи пара на ма ком језику.

(Наставиће се)

ПИСМА ИЗ РУСИЈЕ

(париском „Семј"-у).

Петроград 10-ог Фебруара (н. и.) 1888 год.

У моме последњем писму писах вам, да је Русија пружила Немачкој један нов доказ сниходљивости, и то такав који граничи са слабошћу, па питах: са каквом ли ће нам се услугом одазвати кнез Бизмарк у размену за толику љубазност? — И одговор није дуго заостао. На највеће изненађење целе Јевропе, велики мистификатор берлински открио је своје батерије. Светској радозналости он је бацио на гложење *тајни* уговор аустро-немачки, а који извесно допуњује и један други уговор између Аустрије и Италије. Можете мислити колико је изненађење, озлојеђење, бригу и узбуну то направило, и у престоници и у целој царевини руској. Одмах, прогa дана, могло се чути са свачијих усана: *„ето рата, и то скора рата"*!

Кнез Бизмарк је, дакле, пресекао везу која је, ево већ *сто двадесет и пет* година, спајала Немачку с Русијом. Онај велики савез политички и војнички, који је сломио Наполеона 1813, удавио Пољску 1831, одбранио Аустрију 1848, спремио Садову 1866, и омогућио Седан 1870, тај је савез коначно раскинут. Долине Дунава и Рајне неће више бити једини мегдани Јевропе; него ће се на обалама Висле решити судбина света. Ми смо, и незнајући добро, сведоци једне огромне еволуције историјске.

Понављам, *такве* је општи утисак горњег догађаја и у Петрограду и у Москви, и у Варшави и у Кијеву. Али, одмах ми вала додати: да се он показује на разне начине у разним класама народа. Ако би судили по околини царевој, по министарствима, великој господи, и у опште званичном свету, једва би могли и познати да се ишта особито десило. Наши дипломати имају тога заједничкога с Турцима: што их ништа на свету не може потрести. И док се *велики глумац берлински*, као што овде радо зову кнеза Бизмарка, продуцира са новим потезима театралним, наша се дипломација, и по навици и по систему, предаје њиховој пуном неке тајанствености и узнемирујућег оптимизма .... „Русија је увек ишла миру на сусрет; па, по што су и Немачка и Аустрија закључиле чисто *одбрамбени* савез, то, и мир Јевропе није никад био чвршћи." Ето вам званична коментара. И доиста, обичан ток ствари не изгледа ни у колико поремећен. Министарска примања, дворски балови, царске посете великим школама престонице — све то иде својим редом. Сам говор кнеза Бизмарка, који садржи толико увреде за руски народни понос, служи баш као повод и основ званичну нам оптимизму. „Зар не видите (вели нам се) да кнез хоће мира? Душа вала, могао га је он утврдити на мало мекши начин — и не онако „тевтонски" — али, на послетку, главно је да човек хоће мира и да верује речи нашега цара. Сад, — шта хоћете више"?

Али, ако овако разлажу велика господа наша, не мисли и осећа тако и маса, *па и сам цар*, који, у многоме мисли и осећа као његов народ. Код свију класа друштвених влада највећа раздраженост. Она „партија немачка", о чијем сам вам рођењу пре шест месеца говорио, погинула је од овог једног удара. У Русији се одавна говорило о неблагодарности аустријској, али сад се говори о поштењу немачком као оно Римљани што су говорили о поузданости Картагене.

„Шта би, било од Пруске у Тилзиту да ју није узео у заштиту Александар I.? Шта би било од ње и 1812-те године без руских победа? И да ли би она победила и на Седану, да Русија то није хтела"? Као што рекох, раздраженост је велика и у Петрограду, али је још већа у Варшави, Кијеву и у свима местима која би могла бити изложена нападу савезних царевина. Нити је узбуђеност мања у Москви, где се већ говори да треба отворити *народну уписаницу* за понуду држави једне крстарече флоте — јест — у оној истој Москви, где је и православно свештенство и секта *„старовјераца"* већ изјавила цару: да су на први позив готови принети на олтар отаџбине сво благо обеју цркава! Излишно је, држим, говорити вам о оним војним круговима, где, натегнути над мапама, официри свију родова оружја страсно претресају разне маршеве и контра - маршеве, и забадају на границама млогобојне чиоде, представљајући себи концентрацију војске.

Раскид је, дакле, морално свршени чин између Словенства и Германства, а последице истог већ се дају видети. Управо, и никада, од ово *десет* година нису Французи били тако у *„чести"* као што су данас у Петрограду. И, ако ово стање потраје, земљаци ће наши уживати у скоро ону исту популарност и предусретљивост какву су налазили *пре* кримскога рата. На против, сва се врата сад затварају пред Немцима и Аустријанцима. Кажу, да су већ и *живописци* руски једногласно решили, да не шаљу своје живописе на бечку изложбу, као што су обећали били. Даље, зна се, како је до скора сво суво воће немачко у Русији пијаце на-

лазило: ту су и инџинири без диплома, и професори без сведоџаба, и интенданти без морала, и банкери без капитала, и слуге без уверења. И све је то налазило места, јер нико није ш њима терао мак на конац. Али од кад проговори кнез Бизмарк, и ево већ милијун *обележених* Немаца који су нашли ухљебија на словенској земљи. Све ће то бити протерано, и то тако извесно, да ја сумњам да је велики канцелар баш на такве појаве циљао.

Но, како му драго с тим — *обманама се не треба предавати*. Нама грози опасност од *коалиције*, веће и страшније но што беше она у 1812-тој Па имамо ли бар каквих савезника? Ни једног јединог! Истина, да народ руски рачуна на нашу Француску, или бар замишља, да ће онога тренутка кад се отпочне војна у Пољској букнути у Паризу пламен народног одушевљења који ће нагнати Скупштину да рат Немачкој објави, ако неће да буде (скупштина) од светине нападнута и растерана. Али ова, нада може нас, дабогме, и преварити. Што се Инглеске тиче, на њу нико озбиљно и не рачуна За њу се зна, већ, да је задобивена за политику модерног Атиле. „У шеснајестом веку“ — рече ми јуче један руски ђенерал — Инглеска је увек тражила да буде на страни слабијег, а у деветнајестом увек на страни јачег.“ Па треба ли рачунати на Румунију? Из доброг извора чујем, да је она већ уговором везана за тројни савез. А Данци? та они нам само, па и то страшљиво, могу добра желети. Шта велите за Турке? Нико не осећа боље од њих самих значај речи, немоћ; али баш и да се умешају они би само навукли на себе Србе и Бугаре, који би онда скочили у наручје коалиције.

Дакле, Русија је усамљена као год у години 1812. Пред њене очи помаља се огромна коалиција, и која ју може напасти дуж целе јој границе јевропске — од Балтичког до Црнога мора. Додати ми још ваља, да се овде у опште мисли, да ћемо бити нападнути око половине Маја.

Сама перспектива, пуна драматских елемената могла би зар и уплашити један, од природе мирољубив, народ као што је народ руски — кад само не би тај народ био млад, ватрен, пун вере у херкулску му снагу, и опијен двостолетним и непрекидним победама на бојноме пољу. Ја вас најискреније, најнепристрасније, уверавам: да нико овде рата није жељан — нико — осим можда једне шаке славенофила, и извесног броја потпоручика који би ради понети капетанске ил мајорске полете! Али ако каква напаст наиђе на ову земљу — да знате ад ће захватити сву Русију онај огањ који је распаљивао и у бој носио војске француске нам револуције! Ја не мислим да кажем, да је и опасност која нам прети, за то мања. Управо, и ако Француска, једном преком објавом рата, не одвуче на се две трећине немачких корпуса, очевидно је да нас г. Молтке може на пролеће жестоко напасти. У главноме штабу овде држи се, да ће велики тактичар, и по трећи пут маневрисати са оном класичном фигуром Ханибала, која му је у два маха тако сјајно упалила — у 1866 и 1870 а то је познати „*capricorne*“ Другим још речма, очекује се да Пољска буде с бока ухваћена, између две кљеште. Грозећи Вилни на крајње левом јој крилу, а Кијеву на крајњем десном, непријатељ би нагло склопио своја два крила над Брест-Литовским, и затворио у Варшави целу пољску војску руску. Марширајући долином Буга, главна војска аустријска, из Галиције и Буковине, дошла би у своје време такође под Брест Литовски. У исти пар, а можда и раније, огромне масе пруске излиле би се, преко Кенигсберга, Данцига и Торна, на северну Пољску, док ју не би поплавили сву — опет — до Бреста. Успе ли се са овом маневром, онда је цела војска руска у Пољској за не пуне две недеље опкољена, преко Висле назад пребачена, у Ивангород и Модрин сатерана, и тако удаљена од своје основице нагнана да се или преда, или као Осман паша у Плевни опсаду издржи. Понављам, овакав је, по мишљењу руских тактичара, план чувенога Молтка. План, као план, врло је прост, но хоће ли за руком испасти? Овде готово нико и не верује. А за што? То ћу вам казати кроз неколико дана.

КОНТРОЛА КЛАЊА СТОКЕ

Контрола клања стоке у неколико је од нове године преуређена у цељи: да се што сигурније спречава сваки покушај недопуштеног клања ван кланице, а тиме чувају од штете и материјални и здравствени интереси општине.

Како се сада контролише клање стоке у вароши, показују ова:

ПРАВИЛА

За контролу клања стоке у Београду.

Члан 1. Да би се спречавало клање стоке ван кланице општинске и без плаћања таксе, која општини по закону припада, постоји општинска контрола.

Члан 2. Контролу врше плаћени органи али се допушта и приватним личностима (свакоме грађађанину) да чини доставе председништву општине или

Суду. Сви пак они, који хоће тиме на своју корист стално да се баве, а не спадају у плаћене органе, добијају на то овлашћење од председништва општине, по коме овлашћењу стоје им полицијски органи на помоћ у случају потребе.

Члан 3. Овога овлашћења ради, председништво општине даје сваком контролору општинским печатом и својим потписом утврђену (а и бројем овлашћења снабдевену) карту, по којој је сваки клач и продавалац меса дужан допустити да се изврши контролора.

Члан 4. Стални контролор, који је под платом у служби, кад год ухвати, било цело или само део закланог грла, добија од општине половину казне, прописане законом: четвороструку таксу којој заклато грло подлежи (види II-гу тачку правила о клању); но од те суме задржава му се 15 за н. стражара, поворника или каквог другог лица ако му је прискочило у помоћ на позив, те заједнички кријумчарење ухватили.

Они који се стално баве овом контролом али нису под платом, као и свако приватно лице кад кријумчење прокаже, добијају такође $\frac{1}{2}$ казне, а од друге половине, што општ. каси припада, $\frac{1}{10}$ се издаје њиховим помагачима ако су у друштву с којим од органа полицијских кријумчарење ухватили. Овим контролорима се та награда издаје одмах чим се казна наплати, а, аконто тога чим се прода ухваћено месо, даје им се тај новац ако не износи више од половине казне.

Члан 5. Сваки контролор, како они с платом тако и остали имају да се придржавају ових правила; а дужност своју врши овако:

Чим се увери да је когод заклао какво грло ван кланице и без таксе, (на било: вола, краву, теле, овцу, овна, јагње, јаре, свињу, прасе, као и бивола и биволицу) и да по томе, нема клаичног жига на месу, одузима исто и предаје одмах Суду; а, ако само сазна да клање хоће да се изврши или извршило али није томе потпуце уверен, долази одмах контролору у општинској кући, (коме се чине пријаве и такса плаћа) и од њега се уверава: је ли заклато грло пријављено и такса за њ плаћена; кад није, онда одузима исто месо и одмах пријављује општинском Суду; који и у томе као и у првом случају наређује неодложну продају.

Члан 6. Сви контролори и са сталном платом и без ове, полажу при уласку у дужност заклетву, да ће дужност своју вршити савесно и општинске као и државне интересе бранити искрено.

Члан 7. По закону општини је дато право да таксу клања наплаћује од сваког ко коље стоку ради продаје меса сировог, или прерађеног.

По томе не брани се клање без таксе само приватнима за њихову домаћу (кућевну) потребу; а плаћају таксу увек: касапи, печењари, гостионичари, механџије, кувари итд.

Члан 8. Одузимању ухваћеног меса, кад по чл. 6 ом ових правила томе има места, овлашћени контролори, дужни су приступити пристојно и обазриво; а на случај крајње потребе имају права да позову и дану и ноћу полицијске органе најближе линије, да не би били спречени у извршењу своје дужности.

Кад од органа полиције који су на линијама уличним не би могли добити помоћи, обраћају се најближем кварту а по потреби узимају ноћног стражара од броја, који се налази при општинском Суду. — Помоћ ова не треба да се иште и узима без потребе, нарочито дању.

Члан 9. У свако доба кад се увери да овлашћени контролор (безплатни) не врши дужност како треба председништво општине може му одузети карту овлашћења и разрешити га. Ко сам буде хтео напустити овај посао дужан је одмах предати своју карту председништву.

Контролори с платом губе службу при првом случају, ако се прокаже њихова несавесност.

Члан 10. Сваки овлашћени контролор кривично је одговоран ако изазове и учини какав иступ или у опште казнимо дело. За то му се ова правила саопштавају на потпис.

Члан 11. Надконтрола над радом свију контролора, месарских као и клаоничних, припада једном помоћнику, кога кмет одреди. Њему су на првом месту контролори дужни повиновати се и његова упутства и налоге извршавати.

ЛИЦИТАЦИЈА

На дан 8. Марта тек. год. од 2 до 5. сати после подне, држаће се у канцеларији нижињерског одељења Суда ове општинског, јавна усмена лицитација за израду потребних нових и оправку старих барака за општинске кантаре.

Кауција полаже се при лицитацији у 700 динара у готовом новцу или у државним папирима.

Ближи услови, као и план и предрачун могу се видети сваког радног дана у време канцеларијско и при лицитацији.

После свршене лицитације неће се примати никакве понуде.

Из седнице Суда општ. Београдске ГБр. 60. 15. Фебруара 1888 год. у Београду.

ОБЈАВА

Јован Глигоровић бив. дуванџија, Стојан Симоновић бив. патролија, Сима Радосављевић, Милан Ђорђевић, Јеврем Милинковић бив. жандарми, Никола Константиновић бив. трговац, Стеван Михајловић бив. стражар, Димитрије Томић, Андреја Милић, Ђорђе Николић, Алекса Петровић бив. фијакериста, Велисав Пејовић и Андрија Перовић по-

зивају се да одма суду ово општинском предаду карте које су им као контролор ма клања стоке дате и које се за не важеће оглашују.

Од стране суда општине вароши Београда 12 фебруара 1888 год.

ОПШТИНСКЕ ВЕСТИ.

На саставку 13. ов. мес. општ. је одбор изабрао присутнике при кривичним иселеђењима код полиције за ову годину и то за:

Кварт дорћолски:

г.г. Танасију Јанковића кафеџију, Јована Ђорђевића бакалина, Петра Радуловића ашчију, Ристу Петровића, кафеџију, Тасу Михајловића бакалина и Косту Крстића кафеџију.

Кварт палилулски:

Николу Димитријевића бакалина, Благоја Н. Јовановића кафеџију, Петра Николића бакалина, Спиру Петровића кафеџију, Петра Мариновића пензионара, Петра Тешића потпуковника у пензији.

Кварт варошки:

Андру Пурића књижара, Илију Мишића трговца, Саву Цевајровић ћурчију, Светозара Младеновића ликерџију, Наума Бенцо трговца, Димитрија Жељесковића кафеџију.

Кварт теразијски:

Јована Комадинића, Макса Флајшера трговца, Стевана Дајмака трговца, Младена Милића трговца, Живка Кузмановића трговца.

Кварт савамалски:

Арсу Атанацковића каф. Владислава Чортановића трг. Петра Ђурића магазац. Велимира Табаковића ножара, Симу Павловића лончара и Милана Трајковића трговаца.

Кварт врачарски:

Димитрија Лазаревића, Александра Лазаревића, Васу Стојковића, Александра Ђурића, Благоја Драгутиновића пензионара, и Јована Христића кафеџију.

НА ЗНАЊЕ

Правилима о извожњи ђубрета прописано је, да се увек у напред пушта на јавност распоред када ће којом улицом, дакле *у које дане редовно кола пролазити, да би ђубре било на време сакупљено.*

За први месец распоред се овај не да утврдити. — Нови повлашћеници морају набавити онолико кола колико им буде потребно, *а за то ваља да учине пробе.*

После, многи нису сами избацили раније ђубре, а повлашћеници су се примили по погодби да сами и то извезу но разуме се, да им се оделито плати.

Ово се саопштава грађанству с тим: *да ће се сталан распоред проласка кола кроз улице уредити и обзнанити у другој половини Фебруара.*

Од стране председништва општине 28. Јануара ЛБр. 16.

Да се неби штетило грађанство, скреће му се пажња да извожњу ђубрета имају само Светислав Јовановић и Мајер С. Албахари.

Њихови возари имају карте Судом потврђене ради доказа. За то не треба никоме другоме допуштати од 1. Фебруара ов. год. ђубре да извози сем повлашћеника.

Сво ђубре дотле накупљено ако ко жели да му повлашћеница извезу, за то морају особено по погодби да плате.

Од стране председништва општине 28 Јануара 1888 ЛБр. 15. у Београду.

Напомена поштованим бирачима Вароши Београда.

И покрај свега настојавања од стране општинскога суда и припомоћи пореских органа: *да у азбучне спискове гласача за избор народних посланика буду исцрпно уврштени сви они грађани који имају право гласа, ипак се дешавало по кад-кад, да по неки бирач из ма каквог узрока није био у списак заведен.* Изборни закон не допушта уписивање у спискове на сам дан избора, те је тако изостављени бирач без своје кривице остајао лишен једног од најважнијих својих грађанских права.

Да би се таквој могућности сасвим на пут стало, те у спискове за избор народних посланика 21 идућег мес. били записани сви способни бирачи који се у Београду находе, потребно је да се сваки грађанин у своме интересу користи правом које му оставља изборни закон, па да за то дође у благајнь одељак општинске куће ради прегледа азбучних спискова и уверења: *је ли му име записано.* — Ово је нарочито потребно да учине они грађани који су се у току последњих два полгођа доселили или попово у Београду настанили; а тако исто и они, који као задругари не плаћују свој порез сами лично. Највеће отежавање рада при избору чини изналазак имена бирачких спискова. Приликом последњих избора скупштинских, у Београду је гласање те кло много брже и лакше. За то се има благодарити ономе делу грађанства који се одазвао позиву председништва и дошав да се увери је ли у списак уведен, *добио одмах записку броја свога имена, те је на дан избора без дугог чекања могао лакше и брже да гласа.*

Ова практика издавања тих записака, уведена тада, показаће много већу корист ако се сви грађани или лично или преко другога известе: *јесу ли у спискове заведени и у исто време узму записку свога броја коју на дан избора треба да понесу и бирачкоме одбору покажу.*

На тај начин гласаће магновено докле им иначе ваља да чекају.

Спискови се могу да разгледају преко целога дана као што је јављено званичним позивом од 12 ов. мес. АБр. 29.

Од стране председништа општине вар. Београда 15 Јануара 1888 год.

НАРОДНА БАНКА.

Поводом питања акционара Народне Банке из унутрашњости управа банчина објављује, да и Народна Банка на својој благајни и новчани заводи у унутрашњости исплаћују каматне купоне са акција банчиних у потпуној њиховој вредности — по 3·75 дин. и то суме до 10 дин. у сребру а суме преко 10 дин. које се могу златом исплаћивати, у злату.

Од новчаних завода у унутрашњости само чачанска штедионица није се придржава ла ове одредбе Народне Банке, с тога у будуће неће се код ње исплаћивати купони са акција банчиних.

ПРИВЛИГОВАНА НАРОДНА БАНКА

КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ

Стање од 15. Фебруара 1888.

АКТИВА

Благајница у звечећем новцу		
у злату:	Днр.	1.452.551,54
у сребру:	„	2,855.317,77
Стране вредности и салдо страних		
Кореспондената	Днра	174.894,11
Лисница		
у злату:	„	933.840,79
у сребру:	„	2,789.509,92
Зајмови на државне обвезнице		
у злату:	Днр.	2,345.146.—
у сребру:	„	565.905.—
Текући рачуни домаћи		947.610,30
Менице за наплату		10.910,43
Вредност резервног фонда		3.940·18

ПАСИВА

Уплаћена главница	Днр.	2,499.750·—
Новчанице у оптицају		
у злату:	„	183.350·—
у сребру:	„	9,372.680·—
Акционари:		2,499.750.—
Резервни фонд	„	20.834·18
Разни рачуни	„	3.011,86

КЊИЖЕВНИ ОГЛАСИ

ОТАЏБИНА.

Отаџбина. — Изашла је Фебруарска свеска „Отаџбине“ с овом садржином: 1), *Ана Карењина* роман Лава Толстаја, превод с рускога К. Н. Х., 2), *Стара и нова Грчка*, судија из географије проф. Љубе Ћирића; 3), *Сељанка*, роман Јанка М. Веселиновића (наставак); 4), *Антрополошко-криминалистичка школа*, њен постанак, развитак и циљ, од Мил. Р. Веснића; 5), *Добровољац*, епски спев Вл. М. Јовановића, песма друга: Ратовање; 6). *Карађорђе и Русија*, један прилог за историју наших спољних одношаја (саршетак); 7), *Сливница*, чланак XIV. Први дан Пиротске битке, од Владана Ђорђевића; 8), *Ћаква треба да буде железничка политика Србије*, студија Ф. Г. Винтера (наставак) 9), *И ја ћу проћи..*, песма Драгутина Ј. Илића; 10), *Вереници*, приповетка Александра Манцона (наставак); 11), *Банкарске и мењачке радње у Србији*, извод из год. изв. ц. кр. аустроугар. консула А. фон Стефани; 12), *Ђеније*, песма Милутина Ј. Илића; 13), *Ремон*, роман Марија Ишара. Четврти део: 14), *Књижевни преглед*, (а) *Хемија*, за више основне школе, израдио Раша Милошевић, референ проф. Симе М. Лозанића; (б), *Архијепископ Данило II*, срп. књижевност прве половине XIV века, написао Милилан С. Ђуричић, критика од — S. —; (в), *Прва посланица сеоском женскињу*, од Јована Милинковића, реферат др. Милана Јовановића; 15), *Позоришни преглед: Госпођица као сељанка*, шаљива игра М. П. Шапчанина, реферат Драгутина Ј. Илића; 16), *Месечна извешћа*, о стању српске трговине. — На корицама ове свеске има *отворено писмо г. Ивану Павловићу, секретару мин. просвете.*

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

„НА СТАРМАЛИ“

Већ и само зато да мржња српких непријатеља има о шта запети пре него се на српску публику оспе, треба сваки ваљан Србин да држи „Стармалог.“

Што више мржње падне на нас, мање ће је доспети до вас. А ми ћемо се већ постарати да је што више на себе навучемо.

Ово је само један, разлог, — а остале разлоге знамо, — знате, — знају — зашто треба „Стармалог“ одржати, ојачати, повећати и улепшати.

Отварамо даклем доокрилна врата претплате. Ко нам дође, добро нам дошао, коме ми дођемо боље га нашли!

СТАРМАЛИ ЈЕ ПРОПУШТЕН У СРБИЈУ

Претплата износи за Аустро-Угарску 4 фор. годишње, — 2 фор. на по године, — 1 фор. на три месеца.

Претплата за Србију, Црну Гору и друге српске крајеве износи 10 динара годишње, 5 динара на пола године и 2 и по динара тромесечно. За краљевину Србију прима претплату на „Стармали“ књижара В. Валожића у Београду, а коме је удесније може послати претплату и на уредништво односно администрацију „Одјека“ и „Нове Уставности“ у Београду.

За све остале земље 10—5—2 и по франака.

Претплата се шаље на издаватељство „Стармалог“ у Нови Сад.

Уредништво и издаватељство „Стармалог“

Власник општина београдска Штампа Медецијан и Кимпановић Обилићев венац број 1. Уредник Н. С. Јовановић.

БРОЈ 7 У БЕОГРАДУ ЧЕТВРТАК 3 МАРТА 1888 ГОД. ГОДИНА VII

БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

ИЗЛАЗИ НЕДЕЉНО ЈЕДАНПУТ НА ТАВАЛУГ
Цена за Србију:
на годину . . . . . 6 дин.
на пола године . . . . . 3 дин.
за стране земље на годину . . 9 дин.

УРЕДНИШТВО и АДМИНИСТРАЦИЈА
ЈЕ У ЗДАЊУ
ОПШТИНСКОГ СУДА

Цена је огласима 6 дин. пара од врсте
Преплату сваки члан општинског суда и сви претседници по среским
РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ.
Неплаћена писма не примају се.

Никада непрежалепом

ДРАГОЉУБУ К. СТОЈИЉКОВИЋУ

уреднику и дародавцу Општине Београдске

Даваће трогодишњи спомен на гробу 5. Марта.

Породица покојникова

СЛУЖБЕНИ ДЕО

РЕДОВНИ САСТАНАК

одбора општине београдске држан 13 Фебруара 1888 г.

почет у 6 часова по подне.

(по стенографским белешкама)

Присуствовали: Председник г. Ж. Карабиберовић, члан суда: г. Јанаћ М. Јанковић, чланови одбора: Ст. Добривојевић, В. Дучић, Ф. Розеџ, Др. М. Т. Лека, Св. Јанковић, Д. Ђ. Миловановић, К. Петровић, Ј. Дилбер, К. Црногорац, И. Антовић, Јанаћ Х. Фичо, М. Стевановић и Ст. Јосифовић.

Председник. Молим вас господо. Састанак је отворен. Изволите саслушати протокол састанка од 23 Јануара ове године.

(Прочитан протокол.)

Има ли ко да приметн што на овај протокол? (Нема) Дакле протокол је усвојен.

Пре него што пређемо на важније ствари, које данас имамо на дневном реду, молим вас, изволите дати неколико уверења о владању која се траже, — а дотле ће, док то свршавамо, доћи можда још ко од г.г. одборника.

(Прочитано и одбор дао оцене.)

Коста Црногорац. Господо, пре него пређемо на дневни ред, ја бих имао да вам скренем пажњу на једну деликатну ствар, ако ми дозволите. (Изволте.)

У броју 17. „Поклича" стоји једна вотица, у којој се износи, да „*неколико одборника*" одборници општински — наши другови — смерају да учине неки предлог и некакво протурање, што ја познам да стоји у ствари и да је то што се износи истинито. (Чује се: и није истинито) Ја бих молио другове да о томе овде дамо изјаве наше, а г. председника бих замолио да о тој ствари да званичну исправку „Поклича."

Ја мислим господо, да нема међу нама ни једнога, који би о томе што знао, па с тога бих молио, да се о томе да званична исправка, јер мене, а сигуран сам и пиједноме од нас овде није пријатно да се то тако остави без сваког објашњења, пошто мислим да пиједан од мојих поштованих другова — одборника није ни смерао да у овој ствари рали што по кажу „испод руке" и пошто се овакном вотицом износи на јавност једна нечистина.

Председник. Молим вас господо, ја мислим да може да буде исправке овде, на овај начин: мени није познато, да ма је ико од одборника, ни сад ни пре, говорио о тој ствари. По томе, кад ја то изјављујем овде у званичном року нашем, ја мислим да је то довољна исправка. Јер, право да вам кажем, ја нити сам рад, нити имам довољно времена да пратим новине и да се са нашим листовима упуштам у полемике. Ја мислим да ми време наших општинских послова дајемо свакоме рачуна о нашем раду, и тамо се сав наш рад штампа до ситница, и по стенографском извештају. Дакле, што се тиче г.г. одборника њихова част је сачувана над ја овде кажем да ми нико од њих није о томе проговорио до сад ни једне речи. Но, даље имам да вам кажем, поводом овога питања, да заиста постоји једна молба, коју је мени дао наш дародавац г. Хаџи-Ристић пре кратког времена, али, ја ту молбу још ни сам изнео на дневни ред; али ћу вам је изнети у првој или другој седници и онда ће мо говорити о томе. Тада ћу вам и ја казати своје мишљење о тој ствари. Али пре него, што ја ствар редовним путем дошла на дневни ред, мислим да не треба о њој ни да се говори, и да је ово што сам сад казао довољно (Чује се: тако је) Ја сам овде изјавио да мени нико од вас господо није о томе ништа говорио — и то је доста за ваше успокојење. (Чује се: доста је)

Сад молим вас господо да још нешто сврши.о. Имамо два предмета, који су од врло велике важности, али су сасвим нове, дошли су после заклапне ове седнице, и с тога нису стављени на дневни ред. Наравно, о овим пред-

метима пошто су нови, неће се моћи говорити или што одлучити данас, ма да би ја желео да се о њима одлука што пре донесе, али баш у тој цељи да што пре дођемо до одлуке, ја сматрам за дужност да вам данас саопштим у чему је ствар, како би у идућој седници, ако и не би била нај потпуније заступљена од г.г. одборника могли о томе говорити и одлуке донети.

Први предмет, то је један акт, који смо добили од г. министра народне привреде о антропотима. Молим вас, изволте чути тај акт.

Деловођ прочита акт.

Председник. Као што сам већ казао господо, ја мислим да се ова ствар данас не може решити зато што је нова а тиче се материјалних интереса општинских, те је с тога чужно да се редовно изнесе на дневни ред, како би се могла решити гласом свакога или бар већим бројем г.г. одборника.

По моме схватању, ово је питање од највећег значаја по нашу општину и варош.

И кад је Г. Министар народне привреде, образовао комисију, којој је ставио у задатак да испита може ли и како да се изврши подизање антропота, и на коме месту да се то учини он је био тако добар те је почаствовао позивом и мене као представника општине, да присуствујем раду комисије. Ја сам се томе врло радо одазвао, био сам присутан седницама комисије и сретан да је она многе моје назоре прихватила.

При томе проучавању овога питања о антропотима, ја сам га и без вашег оклашћења, господо, схватио као што рекох за животно питање не само по општину и престоницу него и по целу земљу нашу (Одобравање). То је питање дакле за нас тако важно, да ја не само сматрам да је оно у згодно време покренуто, него држим да би било врло велике и непрегледне штете кад би се подизање антрпота одлагало; крајње је већ време, да се то питање коначно реши. (Одобравање)

Кад дође на ред господо да ви као представници наше општине говорите о овоме акту, онда ћу и ја узети слободе да вам што више о овој ствари проговорим и да кажем све што ја мислим да би требало да се учини. Међу тим, сада могу вам напоменути само то, да ја мислим да би требало у одговору на овај акт да положимо тврду основу за се у овоме питању, ја мислим, да ми на чисто треба да знамо како ћемо стајати у тој компанији која ће антропоте дићи, и да знамо ко ће бити насљедник тога имања после извесног броја година кад се цела грађевина исплати. Ја желим да то буде општина београдска, и држим да се то моћи постићи. (Одобравање) Ви господо и из овога акта видите, који су основи узети. Жели се, и потребно је, да се створи један капитал од 2 милијуна динара номинално, што се унапред не зна још шта ће коштати цела та грађевина, што планови још нису готови, и т. д. Ја сам казао унапред, да општина неће одказати своје драговољно учешће у овоме за њу тако важном предузећу, и да је желети да се то што пре изврши онако како треба и како захтевају интереси не само општине и престонице но и целе земље (одобравање). Међутим, разуме се да ће при овом послу оно што је више но што треба за антропоте пасти на терет општине, — на пр. ако је утврђена обала на 2.000 метара, магазе ће заузети један простор, рецимо од 500. метара, сад оно што је изван тих 500. метара претекло с једне и с друге стране поред Саве, то ће пасти на терет саме општине; но она ће моћи са врло добрим приходом да уступи друштвима која раде с лађама и т. д. те делове тако, да ћемо на сигурно имати толико прихода, којима ћемо моћи да плаћамо интерес и отплату на уложени капитал.

Друштво, пак као што видите из овога акта за антрпоте састављају: држава, општина београдска, и остала прив. лица која год хоћеду.

Капитал који се уложи у подизање антропота и дела обале испред њих са насипањем и осталим трошковима, вући ће по моме мишљењу до 6% интереса и леку част дивиденде, која ће се употребити на амортизацију удеонице, тим редом, да се првенствено измире приватни удеоничари, за тим држава, тако, да напослетку сво то имање постане општинско. — То је моје мишљење, али молим вас да и ви о ствари овој изволите добро размислити, пошто је она врло важна, па ће мо о њој у идућој седници повести реч и донети онакво решење, какво ће по интересе наше општине најбоље бити.

Стев. Добривојевић. Ја о главној ствари не би имао сад шта да речем, пошто она и није на дневном реду, него имам да кажем неколико речи о самом односу г. министра народне привреде према општини у овој овако важној ствари и за општину и за државу. Кад и сам министар каже, а и ми то знамо, да за ову грађевину на првом месту београдска општина има да поднесе неке извесне жртве материјалне, онда не знам шта је руководило госп. министра да не позове и општину да и она буде представљена у комисији коју је одредио за ову ствар, и то да учествује као пуноправни члан са правом гласа за решење. Наш г. председник истина је почаствован позивом у комисију — али, није имао у њој гласа решавајућег. Ја сматрам да то није исправно, у толико више, што су до сада сви министри, кад су имали да раде што са општином, тражили да и она пошље свога изасланика са пуним правилом гласа за решавање таквих питања.

Председник. Молим вас госп. одборниче, неће бити тако. Ја морам да узмем у одбрану г. министрово поступање у овој ствари. Г. Министар је саставио комисију да она размисли и види може ли се шта учинити или не. То је са свим његова ствар и његово право да пита за мишљење овога или онога. И кад је то учинио, кад је мишљење комисије, у којој сам и ја имао част бити, добио — он се сада актом овим и обратио општини, као једном важном фактору у том предузећу, Овим г. министар жели да дозна како општина београдска, како грађани престонице, ову ствар цене — па, ако они, не дај Боже, не би пристали, онда би сама држава то учинила. Али, ја опет морам сад да кажем своје мишљење: ако ми ово не прихватимо и не усвојимо, и ако се због тога ово предузеће неоствари у што краћем времену, господо онда знајте да ће жељезница пролазити кроз Београд као што пролази поред Беле Цркве или друге које вароши где нема трговачких станица. Ја сам вам у неколико објаснио шта је урађено до сада али главни рад сад тек на стаје пошто и општина узме учешћа у томе послу, што ће она као што се надам и учинити. Што се тиче понашања г. министра према оп-

штини, могу вам казати да је г. министар и у овом питању тако наклон општини и њеним интересима да ја не могу желети ништа више. Ја истина нисам човек од закона, аки кад се прави уговор, онда треба да се зна који ће бити насљедник тога имања кад се оно сагради и исплати, — и на то питање нарочито би желео да обратим вашу пажњу, — а што се тиче готовости г. министра да учини општини у овој ствари сваку могућу олакшицу, ја у то несумњам ни најмање, он ће нам је заиста и учинити, о томе будите уверени.

Коста Петровић. Ова ствар, коју сте данас изнели пред одбор, доиста је врло важна. Но кад влада о овоме има да спреми законски пројект, и кад ће општина морати да учини задужење за ову ствар, онда имајући на уму то, да је ова ствар хитна и да може пропасти ако се не уради на време све што треба — ја мислим да треба у нај скоријем времену да се држи ванредна одборска седница за ову ствар како би се могла донети одлука да се сазове збор; јер по закону збор има да реши хоће ли се општина задужити. Дакле, моје је мишљење: да се држи ванредна седница што пре и да се збор сазове да реши о задужењу.

Председник. Разуме се да г. министар пре него тшо уђе држава у овај посао мора да тражи за то овлашћења од народне скупштине. Скупштина може то и да не усвоји од чега се ја управо и плашим — али ипак молим вас да ми само не испустимо ову прилику кад се од стране државе позовемо у задругу, јер на тај начин ћемо по мом мишљењу олакшати да и пар скупштина пре одобри ово предузеће. Међутим ја не могу ни да посумњам да збор не ће ову ствар одобрити, али за сада на нама је да све што предходно треба свршимо, пошто ствар није за одлагање и пошто ће веза жељезничка са Солуном тако рећи кроз који дан у живот ступити. С тога ћу ја и позвати ванредну седницу за четвртак да се о томе договоримо.

Стев. Добривојевић. Ја се потпуно слаже с вама и г. министровим предлогом, да је то врло нужна ствар за општину и то преко нужна. Но пошто каже г. министар, да ће се та ствар изнети пред прву народну скупштину, која долази, то би требало да се одма одреди једна стручна комисија која ће да направи план и предрачун шта ће да кошта та грађевина и како ће се извршити.

Председник. Молим вас да и о томе у кратко дам објашњења, у колико је мени позната ствар. Ја сам био прекјуче у седници комисије која је за ову ствар одређена. Тада се говорило о томе капиталу — о суми, која ће бити потребна за ове грађевине. Ја сам био тај, који сам предложио за то цифру од 2 милијона номинално. Г. Јова Кремановић казао је да ће бити довољно 1. милијун. Ја колико сам онда казао нека буде 2 милијуна капитала, али номинално, а то значи, да не мора баш толико бити уплаћено, но оволико колико потреба захте. (Одобравање) Осим тога господо, и њима у разговору, а и вама ћу казати то исто — ја рачунам овако: општина има земљу, она ће да да земљу, које има доста, а други учесници да ће паре. Ја сам ту заступао општинске интересе тако. Н. пр. они ће узети од општине у дужину 500 метара, и у ширину колко изнесе до обале. Рецимо да ће од оне тачке где друштво жељезничко није заузело земљиште у бари венецији па до савске обале изнети у дужину само 250 метара, па опет рачунајући кв. метар. 5—6 динара само, излази толико да нама не треба да полажемо новац или ће нам требати врло мало. Но тамо има као што знате и приватне земље између наше општинске, и ја сам тражио да се и све ове приватне имаовине процене по закону о експропријацији па да се исплате, те тако ћемо се бар ослободити и оних сопственика који су нам до сад тамо можда заузимали земљу у колико је Сава њихову земљу поред обале одроњавала и носила. Осим тога је сам тражио и то да се главни ђумрук смести тамо где су дрваре и да се начини кеј дуж целе линије баре венеције. Сад стоји на томе да се начини план и предрачун и молили смо државу да то што пре уради, да знамо шта ће све то коштати По мом рачуну, ако се употреби сво наше земљиште, ми ћемо имати у земљишту довољно вредности да не морамо новац да улажемо. Напослетку, још и ово да поменем: има и та мисао, да држава да неку гарантију да свака акција носи 6 од 100 инт. и да се даје извесна премија. Н. пр: акција је 100 динара и она вуче 6 од сто инт. год. Кад се која акција извуче при амортизацији, она поред интереса који јој припадне место 100 добија 110 динара. Ја бих пристао да и ових 6 од сто и ону премију не примамо него да све то иде на отплату тих грађевина, тако, да после извесног броја година, општина буде господар тога имања. Ја држим да би то био наш интерес? (Одобравање).

Дакле ја ћу за ову ствар сазвати ванредну седницу у четвртак.

Стев. Добривојевић. Само би вас молио да о тој ствари поднесете писмен предлог у коме ће те изложити целу ствар — јер, ви сте упознати и разумете најбоље ту ствар од нас свију.

Председник. Ја сам вам у главноме казао све што знам, а држим, да је ова ствар сама по себи таква да ће је сви прихватити као корисну и у својити, без других разлагања. — Тако бар ја мислим.

Ст. Добривојевић. Добро, али мени се чини да је боље изнети писмен предлог о целој ствари, и то је лакше и за г. председника, него да усмено целу ствар објашњава.

Председник. Имамо овде један акт, који је поднео г. председник пореске комисије. Каже да су неки чланови те комисије спречени те не долазе на рад, а неки су и помрли или болесни, па тражи да се они замене другима. Изволте саслушати тај акт. (Прочитан)

Председник, Ја мислим, да и тај избор извршимо идуће седнице. (Прима се).

Има овде једна ствар, која ће бити многима од вас позната. Општина има један спор још од 75 год. са Ђорђем Крављанцем. Одбор је један решио ту ствар у корист општине, но Крављанац се жалио државној власти, која је објаснила како има да се процени експроприсано земљиште Изволте чути реферат нашег г. правозаступника. (Прочитан)

Васа Дучић. И ја сам вештак у тој комисији. Тој комисији било је наређено, да учини процену по вредности, коју су ти плацеви имали у оно време, кад су и узети; но комисија је проценила по вредрости, коју сад имају а општинске земље процена је из онога времена. Тај је рад од њене стране био некоректан са чега сам ја и одвојио своје мишљење. У тој комисији требало је да буде 5 лица а било је свега 4, Питам: зар су могли они донети решење.

Председник. Суду је дошло од Управе вароши наређење да се измири човек, за потраживање, које му је комисија досудила. Пошто нам је правобранилац потврдио да нема излаза и да се мора платитити, наредио сам исплату али сам пре тога успео склонити га да место досуђених му 1291 дин. и неколико пара прими свега 1100 дин.

Стева Добривојевић. Није се морало платити на основу онога што је казао г. Дучић. Није требало ценити према данашњој вредности, но према оној, која је била у оно време. Онај плац онда готово ништа није вредио; по ондашњој вредности не би платили ни десети део.

Коста Петровић. По мом мишљењу са свим сте коректно урадили, што сте платили, јер по закону нема жалбе против процене и решења — такве комисије. Ми вам можемо бити захвални, што сте и толико одбили.

Васа Дучић. Ја сам био приватан за то, што је г. министар наредио, да се процени по вредности, која је била у оно време, а они су преценили по данашњој.

Коста Петровић. Питам вас г. одборниче: да ли у тој вашој процени стоји, да они процењују по данашњој вредности?

Васа Дучић. Не знам.

(Општински правобранилац вели: „Не стоји“)

Председник. Тај исти човек помогао је општини, да се регулише „*ратарска*“ улица у Палилули, и тада се и сувише саузимао с тога ја нисам ни сматрао за нужно да се препирем даље сињим и дао сам му 1100 дин.

Васа Дучић. У актима стоји, да је ранија комисија оценила по 60 п. д. његово земљиште а општинско по 1 и 60 д. а они су сад подједнако преценили и његово и општинско земљиште.

Ст. Добривојевић. И ја бих имао разлога, да говорим против онога, али по што је плаћено, то је та ствар свршена, бојим се само, да не буде какав фалсификат, као што је био случај с Дробњаком, који је фалзификовао потпис мин. грађевина.

Председник. Суду је дошло као што сам рекао писмо од управе, да измири тог човека, питан је г. правозаступника: да ли се мора платити и он је одговорно, да *мора*. Онда је исплата наређена и извршена, а и крајње је време било скинути човека с врата. Одобраватели и посту ак Суда? („Одобравамо“). Ви знате, да сте прошли пут изабрали једну комисију да предложи кандидате за присутнике при испитима у полицији, молим вас, чујте имена лица која је комисија изабрала (Прочитава листа и примљена).

Председник. Сад је на реду извештај комисије о гробљанским радовима. (Чује се: доцкан је). Има друга једна ствар, која је у свези с овом. Познато је, да је на гробљу вршио неко одкопавање и Риста Крстић. Господа, која су била у гробљанској комисији оставили су енжењеру да види шта му припада, налазећи да при откопавању злоупотреба није могло бити; али је комисија при почетку свог рада, рекла Ристи да не ради даље. Сада ја сам послао г. Чађевића, да извиди шта је предузимач — Риста Крстић — израдио и констатује шта му припада. Енжењер је поднео реферат о томе, који вас молим да саслушате. (Чује се: није нужно, да се чита — реферише нам ви.) Инжињер је констатовао на основу плана, који има у рукама, да је заиста сва могућност да нема злоупотребе. Он је констатовао, да је предузимач заиста одкопао на 9000 кубн. метара земље са плацева, који су купљени од поп — Исе, Мике кмета и Косте Терзића.

Гробље се мора што пре оградити и с четврте стране живом оградом, за то се мора довршити откопавмње и последњег дела, а због тога ваља и ово откопавање платити човеку. Решење одбора по овој ствари нема, ма да је и пред одбор ова ствар морала долазити али има предлог комисије, која је радове надзиравала, услед којега је откопавање морало бити наређено. Но главно је овде то: За откопана два дела раније постоје одборске одлуке; откопан је међу тим и трећи — то се види и предузимач чини мању цену од другог. По томе је ствар јасна.

Васа Дучић. Кад је решено 86 год. да се откупи то земљиште од поп — Исе, Терзића и Мике кмета и ја сам био овде као одборник. Одмах се морало и то откопати. Човек је радио, но по што су се појавиле злоупотребе, комисија, која је изашла, да извиди, рекла му је: да престане с радом. Он се жалио председнику, који је наредио једној комисији, да извиди ту ствар. Комисија је нашла тада, да треба, да му се плати онолико, колико је израдио а да даље продужи рад.

Јанак Јанковић. Ово октопавање нема никакве везе с оним злоупотребама; за то се може одмах исплатити.

Председник. И сам мислим, да треба, да му се плати. Али и то да му дамо аконто свршеног посла неку суму с тим да, чим се узмогне, продужи откопавање и последњег дела али по исту цену.

Ст. Добривојевић. Питање је: да ли је држана лицитација и да ли ће он пристати, да копа по старој цени.

Чађевић. О томе има акта (чита). О овој ствари само, што нема одборске одлуке.

Председник. За то, што нема одлуке и износим ово питање. („Прима се предлог г. председника“).

Стева Добривојевић. Молим, да се то овако формулише: по што су одкопана 2 дела, то је морао де се одкопа и 3-ћи део, а одкопавањем по исту цену учинио је предузимач корист општини, за то да му се изда што аконто а кад све изврши, онда да му се исплати сав новац („прло добро“).

Председник. На Врачару има још неодкопане земље на тротоарима на 3—4000 м. као што ми каже г. инжињер. Ових дана, долазио ми је онај исти предузимач, што је пре радио, и понудио се, да носи по 0·60 д. код касарне а по 1·00 дин. кубни метар код кантара у бари венецији; но ја сам држао кратку лицитацију на којој њега нисам звао и добили смо цене: по 60 и 98 п. д. Како је ова лицитација на цена ниже у неколко од понуде, мислим да би сад требали ужу лицитацију, између њих двојице, држати. Одобравате ли ми, да могу закључити лицитацију?

(„Одобравамо“).

Имамо један акт, који ми је донео г. коста Петровић, да се учини помоћ „Друштву Св. Саве“, после имамо акт одбора Друштва за напуштену децу („то су нови предмети, нека остану за идућу седницу“) Добро онда закључујем састанак.

Састанак је трајао до $7^1/_2$ час. у вече.)

ВАНРЕДНИ САСТАНАК

одбора општине београдске држан 18 фебруара 1888 г.

почет у 6½ час. у вече

Били: Председник г. Ж. Карабиберовић, члан суда. J. М. Јанковић, чланови одбора г.г. Ст. Добривојевић, J. Дилбер, Ф. Розелт, П. Матић, С. Јосифовић, Д. Наумовић, Н. Д. Кики, J. Константиновић, И. Антоновић, С. Јанковић, J. Петковић, В. Дучић, А. Богатинчевић, С. Пиаде и J. Х. Фичо.

Председник. Молим вас, господо, састанак је отворен Изволте чути протокол прошлог састанка нашег. (Прочитан)

Председник. Има ли, господо, ко шта, да примети? („Нема"). Дакле усвојено је.

Ово је истина ванредна, седница но ја мислим, да вам опет могу да саопштим један акт, који изгледа као ванредан.

Добио сам једно писмо од г. Тихомиља J. Марковића, благајника „Друштва Св. Саве", којим спроводи диплому општини нашој, као члану утемељачу тога друштва. Молим вас да прочитамо то писмо. Писмо гласи:

Поштовани Господине Председниче.

Потписаном благајнику главног одбора „Друштва Св. Саве" част је, преко вас Господине Председниче, послати утемељачку диплому Општини Београдској, која се је, у прошлој години, примерно и патриотски одазвала према установи овога Српско — националног друштва.

Ја вас лепо молим да ову диплому изволите у I. одборској седници ставити на углед господи одборницима, и да примите уверење мога одличног поштовања.

16. Фебруара 1888 год.

Београд.

I. Благајник гл. одбора
„Друштва Св. Саве"
Тихомиљ J. Марковић с. р.

J. Дилбер. Ја бих предложио, да се г. председник овласти, да купи што лепши рам за диплому.

Председник. Молим вас, господо, мислим, да ћете примити предлог г. Дилбера, да се диплома урами („Прима се").

Поред овога имамо још и једну изјаву од стране нашег одборника г. Николе Ђорђевића, који није сад у седници. Чујте ту изјаву. Она гласи:

Господину Председнику Општине Београдске.

Дознао сам од г.г. колега, одборника општинских, како је г. Пера Хаџи-Јањић, кметовски помоћник писмом управио на одбор и на ме питање: од кога сам сазнао оно што сам у одбору казао, да је он купио потписе за неповерење одбору у седници пр. год.

Сама ствар данас је изгубилу свој значај, и нежелећи ни зато да се упуштам у икакву даљу илустрацију ја ворујем изјави г. Хаџи Јањића. Крајем овога месеца престајем бити одборник а сутра полазим на пут; За то вас молим, Господине Председниче, да ово саопште вечерас у одбору и да примите уверење мога поштовања.

18. Фебруара 1888 год.

Београд.

Ник. Ђорђевић с. р.

Председник. Дакле г.г. одборници примају к знању а председник исправља изјаву у томе, што рок г. Ђорђевићу, као одборнику, не истиче крајем овога месеца, него он остаје и даље у одбору. Овде смо ставили на дневни ред избор једне бабице за кварт савамалски.

Ја бих вас молио, да изберемо једну комисију, која ће све предате дипломе прегледати заједно с лекаром нашим г. Пачуом и предложити нам, која од молиља треба ово место да добије.

Васа Дучић кандидује г. Добривојевића и г. Дилбера.

Председник. Ја мислим, да би најбоље било, да поред оп. лекара — шефа изберемо још четворицу г.г. Добривојевића, Дилбера, Дучића и Богатинчевића. („Прима се").

Сад имамо, да изберемо, 4 или 5 лица за чланове пореског одбора. Ја сам вам последњег пута изнео акт г. председника тога одбора. Неки су од чланова те комисије болесни, један је умро а неки не долазе.

Требало би сад изабрати на њихово место људе из свакога краја вароши, како би сваки крај био заступљен. Акт гласи. „Од чланова пореског одбора, спречени су да долазе: г. г. Мијаило Терзибашић, због слабости; Сима Параное; Груга Ивановић пензионар (Он је дао оставку.); Сергије Станковић (због слабости); Тале Стевановић — (умро је).

Молим вас предложите одбору, да друга лица избере; да се за тим одмах закуну, како би на позив пореском одбору престајали."

Самуило Пијаде. И ја сам члан тог одбора и мислим, да би требало изабрати: г. Јована Калабића, трговца, за кварт савамалски, г. Јеврема Божиновића за кварт варошки, г. Павла Матића за врачарски, Јанаћа Константиновића за дорћолски и г. Милов. Јовановића за кварт теразијски.

Председник. Ја мислим, да ћете примити ове кандидате. („Прима се").

Господа стенографи готови су с белешкама прошле седнице. Најбоље би онда било, да се прочитају све белешке, те би тако и господа, која нису били у последњој седници знали шта смо говорили о антропотима услед акта г. министра.

Ст. Добривојевић. Ја мислим, да би боље било, да вам Ви у кратко кажете.

Самујило Пијаде. Ја сам за то, да се прочита, по што ни ја нисам био.

Председник. Дакле изволте чути прво писмо г. министрово а за тим белешке стенографске, у колико се на антропоте односе. Писмо гласи:

„У интересу наше трговине, и у интересу саме престонице покренуо сам питање о оснивању и предузећу јавног сместишта еспапа (Entrepôt) у Београду.

Интереси трговине и престонице захтевају, да се ово предузеће што је могуће пре и оствари.

У овој цељи ја сам одредио нарочиту комисију, којој је задатак да питање о сместишту еспапа свестрано проучи а нарочито о месту, где би се оно подигло и о капиталу, који би за ово предузеће био нуждан.

Комисија ова дошла је у своме раду дотле, да ми је могла узјавити мишљење о месту, на коме би се, о начину како би се сместиште имало подити, као и о начину

на који би се нуждан капитал за ово предузеће набавити могао.

По мишљењу ове комисије сместиште би се имало подићи роред савске обале а на оном простору баре „Венеције“, што се налази између жељезничке и дрвене ћуприје.

Што се тиче питања о капиталу, комисија ми је изјавила мишљење, да би за ово предузеће требало саставити једно акционарско друштво са капиталом од 2.000.000 динара али тако, да у саставу капитала и у подели добити од предузећа учествују и држава и општина београдска са по једном трећином, а само са трећом трећином да учествују други акционари.

Ради бржег остварења овог предузећа ја сам већ замолио г. Министра грађевина до се испита избрано земљиште за сместиште, као и да се састави предрачун, шта ће стати утврђене савске обале и насипање извесног простора баре „Венеције“, и најпосле да се начини план и предрачун за грађење сместишта.

Упоредо с овим предходним радовима треба да иде и предходни рад око састава капитала, који је нуждан за ово предузеће.

Ну за мој даљи рад око састава капитала нужна ми је изјава Општине београдске да ли она пристаје да предузећу јавног сместишта које се у Београду има подићи, учествује са једном трећином капитала и добити.

С тога препоручујем Суду, да што пре ово питање о пристанку изнесе на решење пред представништо општине; па шта буде оно решило да ми одмах јави.

При решавању овога питања треба представништво општине да има на уму, да ће престоница највише користи имати од овог предузећа и да ће у саставни део оног капитала, којим ће општина суделовати при оснивању овог предузећа, ући вредност општинског земљишта које ће се за сместиште узети.“

Председник. То је, господо, било у последњој вашој седници.

Ја сам на основу закључка те седнице сазвао данас ову напредну, која има то питање, да реши; и ја сам по жељи г. Стеве Добривојевића начинио писани предлог, у коме сам казао у главном, шта би ми требали, да тражимо.

Ст. Добривојевић. Допустите да скренем пажњу на једну значајну страну овога питања. Земљиште, на коме ће се грађевине дићи својина је општинска. Према томе није природно да држави при падне главна улога и да она нас позива у заједницу као главни чинилац.

Ја држим, да би општина имала пречe право, да она прави те антропоте а држава само да нас помогне. Тако ће антропоти бити наша својина најпре, и онда престаје реч о наслеђивању.

Ма на који начин, дакле, макар и зајмом, тек ми треба да подигнемо антропоте, разуме се уз помоћ државе.

Самуило Пијаде. Ја мислим, да, кад у целом свету општине праве та сместишта, онда и ми сами треба то да урадимо. Погледајте Пешту, Смедерево — све су ту саме општине правиле, а држава се није мешала.

С тога сматрам, да је са свим усмено, што г. Добривојевић каже.

Председник. И ја се слажем с г. Добривојевићем у главном, али познавајући како се наше ствари, које су мало замашније, крећу с великим тешкоћама у напред, плашим се, да ћемо ми ту ствар пореметити, ако је не примимо овако, као што је предложена.

Ми немамо потребе да тражимо други правац; и да иштемо ми главну улогу; јер држава као држава, она ће и законе боље, да створи, а регулисаће и саму жељезничку тарифу за провоз од станице до сместишта, тако, да ће бити више користи отуда.

Међу тим сами не би могли лако то подићи, а колико кредита можемо, да добијемо, не знамо, јер се писмо још задуживали; чиме се у осталом можемо поносити. За то мислим, да ће боље бити, да ми то радимо овако у друштву с државом; тако ћемо пре добити, новаца, јер је и њен кредит уз нас. Имајмо, господо, на уму, да ми за толике друге наше варошке потребе морамо правити сами зајмове, па није мудро да овим приемо свој кредит. При том нећемо ништа изгубити; баш да нас кошта овака ортачина и нешто скупље — пола или 1% — ми не треба то, да гледамо, јер ће ту бити учасници *наша држава* и *грађани*. Но главно је да ствар не трпи одлагање; и држава је овако схватила, па вас молим, да је и ми примимо, ако што и изгубимо, држава ће нам другом приликом накнадити. Ако признајемо, да је ово животно питање за нашу варош, трговце и земљу, за које смо дужни, да радимо, онда нам не треба ни часа часити.

Молим вас да чујем ваше мишљење, пре него би прочитали мој предлог.

Да поновим нешто опет.

Кад би имали готовог капитала, ми би сами могли урадити, али, по што немамо, то би морали тражити кредита код какве финансиске групе. А што да чинимо то без нужде и што да примамо на се главне дужности, кад без наше штете и са више успеха држава их узима на се. Ово је управо наша добит.

После још нешто. Наш кредит је још неопробан. У финансиском свету не игра улогу само имућство, него тачност. Ја сам као банкар уживао много више кредита но други много имућнији грађани али за то што сам ја кредит употребљавао а они га нису ни тражили. Што би онда ми улазили у прве тешкоће овди, где немамо потребе. Удружењем какво држава предлаже, ми ћемо бити само у добитку. Кад би пак какво страно друштво овде добило прилике да се користи на штету нашу или земље, друга би ствар била. Али кад предузеће прихваћа држава и наши грађани, погрешили би кад се не би одмах одазвали.

Јован Дилбер. Има још једна околност: за сваки наш рад, ми морамо да тражимо одобрење од владе а кад би ми сами предузели ову ствар, не зна се, да ли би нам влада одобрила.

Председник. Изгледа, да ће се ова ствар још ове скупштине свршити. Нема времена више, да се чека. Ово је питање врло важно и треба што пре, да се сврши. („Да чујемо ваш реферат и ваше разлоге“).

Ст. Добривојевић. Кад сам ово проговорио мало пре, писам ишао на то, да учиним што непријатно самој влади, но држим, да сам јој учинио услугу, што нудим једну мисао, на коју ова није долазила. Ја сам уверен, да влада и пређашња и садања свака у опште жели напредак овој

вароши. Свака јој влада жели да буде напредна и украшена, да светли међу другим престоницама и варошима. Но само ствар, немењајући суштину, добила би своју правилну форму кад би се општини уступила главна улога, што јој по природи ствари припада.

Председник. Ја вас молим, немојте то влади да саопштавамо. Влада не улази овде за неку корист своју, него да помогне престоници и трговини земаљској.

Ако скупштина не би ово примила, онда би општина, разуме се, мора ла сама да се ствари лати.

Ја сам ствар тако схватио. Држим, да је влада на корист нашу хтела да не падне толики терет на саму општину.

Господо, Ако се атропоти не подигну остаће многе куће празне у Београду, јер само од трговине може ова варош напредовати.

Молим вас, чујте предлог па га цените, допуните и исправиће ако треба. Он гласи:

„Сматрајући да је подизање антропо магацина у Београду од големе користи по државу, а по престоницу питање од најважнијих интереса, дакле питање будућности њене — општински одбор с благодарношћу прихвата позив Господина Министра народне привреде од 11. ов мес. ПБр. 382, и на темељу истог једногласно решава: да се Господину Министру народне привреде у начелу изјаву потпуна готовост општине, да и она трећином капитала суделује у подизању антрпота у правцу истакнутог предлога, али и то под овим условима:

а.) да општина у готовом новцу положи само толико ако и у колико вредност земљишта, које ће дати, буде мања од $^1/_3$ капитала, што га општина има да уложи;

б.) да се план амортизације удеси тако, да се најпре исплате акције приватних удеоничара а по том тек капитал државе;

в.) да по реченој исплати приватнога и државног капитала, општина београдска постане пуноправни сопственик целога подигнутог имања, и

г.) да на општину падну сви терети око грађења кеја и насипања на оним деловима обале, који с' једне и друге стране од антропота преостану, али за то да сама општина са тих делова обала ужива и све приходе за увек." (Чује се: „Врло добро", „потпуно")

Председник. Ако ово постигнемо, ја мислим не треба више ништа да тражимо.

Јован Дилбер. Ви сте говорили из наших душа.

Председник. Усваја ли одбор овај предлог за своју одлуку. („Усваја").

Имамо још неколико уверења (Прочитано).

Састанак је трајао до $7^1/_4$ часа у вече.

СТАТИСТИЧКО ОДЕЛЕЊЕ ОПШТ. ВАР. БЕОГРАДА

Председништво општине вароши Београда, изнело је крајем прошле године одбору општинском на решење предлог, да се при овој општини заведе статистичко одељење, знајући, да ће статистички податци бити од неоцењене важности по општинску администрацију и привреду, и од великог значаја за развитак наше престонице, која ће за кратко време постати моћно средиште за индустрију и трговину, и жижа целокупног јавног интересовања; јер се у њу стичу продуктивне снаге, и на њеним пијацама концентришу производи из свију крајева. Одбор општински усвоио је предлог председништва, и одељење је у почетку ове године (15. Јануара) отпочело свој рад.

Увођењем статистичког одељења, доћи ће општинска управа до могућности, да се упозна са стањем у коме се општина налази и на тај начин поставити сигуран темељ својим будућим радовима.

Осим тога што је познавање правога стања од користи за општинску управу, врло је лепо да и сваки грађанин упозна своју околину у којој живи, шта више, то је и дужностза оне, који имају право да участвују у јавним пословима. — Описати све односе и важније моменте из живота једнога друштва, није лак посао, јер при таквом раду статистичар наилази на хиљаду разних препрека које му сметају да сними право стање у коме се друштво налази.

Човечији живот и радње које од њега самога проистичу, па и само земљиште на коме људи живе, као и све друго што их окружава, — све се мења и креће. Од честе промене и брзине тога кретања, зависи да се лакше или теже са њима упознао. Оћемо ли да је слика друштва потпуна и верна, онда треба да нам статистика претстави не само стварно стање у износним периодама, него она мора да обухвати такође и само кретање његово.

Његова је дакле прва дужност, да нам својим строго објективним бележењем и објашњивањем факата, која се односе на друштвени живот, изнесе верну слику постојећег стања нашег друштва и његовог редовног мењања. Њени постигнути резултати, моћи ће послужити као основа на којој треба да базирају општински прописи и уредбе.

Да би се постепено могле уклањати препреке, које се при прикупљању материјала јављају, и са којима ће мо, нарочито у почетку, имати да се боримо, статистичко ће се одељење старати да тако организује свој рад, како би могло најлакше одговарати цељи.

Детаљан план по коме ће се водити општинска статистика, не можемо за сада изнети, пошто није практично одма у почетку развијати велике програме, јер се на жалост дешава врло често, да се људски планови покваре и преиначе, а осим тога за свакога је нужно, да се прво упозна са својим предузећем, како би из њега могао црпети импулсе за будући рад. План који мислимо израдити јоште у почетку ове године, биће нам путовођа, у колико буде њиме обележено поље рада и означен правац и мета његова, што још никако не искључује, да се модификације односеће се на начин израђивања, према добивеном искуству не узму у обзир.

Тај ће се план постепено изводити, пошто одељење неће бити у стању све предмете у исто време од једанпут избацивати; а ни органи, који се баве прибирањем материјала, неби га свога могли од једанпут прикупити

Но од нас се с правом очекује, а и ми смо вољни, да још, сада изнесемо, бар у нацрту, оне статистичне гране, за које држимо да их обухвата, и оне, које мислимо јошт да их треба општинска статистика временом у самом почетку обрађивати, док програм не буде готов. По њему имала би се поделити у котегорије израда и прекупљање материјала, и то тако, да у једну групу дођу сви текући радови, у другу периодички, а у тре-

ћу они, који се само једанпут од времена на време прикупљају и срађају.

У прву групу дошли би сви радови што се односе на оне појаве, које стоје у тесној вези са животом становништва и његове радње. Она би обухватала општинску територију, климатско — физичке односе, географску и административну поделу вароши, стање и кретање становништва домова и обиталишта. Затим материјално културно стање. Ово би се видело из података о занатима, о предузетим јавним грађанским радовима, трговини, саобраћају, новчаним и кредитним односима, ценама и надницама. Даље, морално, интелектуелно и политичко стање грађана: приватна удружења за узајамно помагање, добротворне установе и старање о сиротињи санисетске мере и заводи, црква, настава наука и вештина, журналистика и литература, полиција и казнења заводи, правосуђе, воја чина, државне и општинске дације, општинска финансија, општинске власти и управа, одредбе и закони који се односе на општину, прописи и општим. законодавни фактори и социјална и политична права грађана.

У периодичке радове уврстили би све оне послове, које по њиховој природи није могуће водити као текуће, и чије би операције, кад би се редовно понављале стале много труда и новаца.

Што се тиче радова који се само једанпут од времена на време, појављују, они би се предузимали искључиво у цељи да послуже општинској управи као основица нарочито при увођењу нових мера, установа и реформа.

Један од првих радова са којим би стат. одељење требало да отпочне своје публикације, без сумње био би онај, који се односи на општинску територију и становништво, јер прво што желимо да дознамо о једној држави или општини, то је да знамо њену величину, под којом се разуме величина територије и становништва, које на томе простору живи.

Ово познавање величине једног друштва, не само што је основица статистици, него је и базис сваке добро уређене управе. У њему лежи тежиште и центар свију радова статистичког биро-а, за то се на њега и мора обратити највеће пажње. Многа административна питања не могу се иначе решити, ако се не зна како је право стање становништва.

Ми на жалост баш ове најважније податке, који су камен темељац свакој статистици, за сада немамо при руци те ће нам с тога, све дотле до год их не добијемо, бити немогуће изводити закључке из резултата, до којих будемо дошли посматрањем других односа друштвених

Од свију стат. грана које смо набројали у горњем прегледу, одељење ће моћи одма прикупљати и у недељним и периодичним прегледима публиковати, само податке за статистику метеоролошку, кретања љуства, пијачних цена и надница, јавног саобраћаја, трговинску и статистику пољевина и изборног кретања. Осим ових редовних радова, одељење је учинило све припреме, да се јошт у овој години изврши једна већа статистичка операција, — попис кућа и станова, и детаљно разради попис људства од 1884 год, од кога су до данас предати јавности само општи резултати

Прву серију наших недељних биљетина отпочињено са метеоролошким белешкама, које нам шаље управник провизорне обсерваторије г. М. Недељковић професор велике школе, и са податцима о кретању људства, узроцима умирања и ценама виктуалија и надница.

Пошто је клима једне земље од великог уплива на цело културно стање исте, а пошто ово опет чини основицу на којој се државни и народњи живот развија, тојепојмљиво што се и у статистичким публикацијама износе резултати метеоролошких посматрања.

Средња температура већег или мањег броја година, може бити од извесне вредности, јер она показује како су расподељени талози, топлота и т. д. на територији за једно одређено време. Али податци о средњој годишњој температури каквога места. Нису увек згодни да би се по њима могло окарактерисати право стање климе, која у истини у томе месту влада, пошто се из средње годишне температуре никако не да извести, из којих је елемената (темпепературних) произишла.

Сама та што околност два различна места показују једнаку средњу температуру, никако не доказује да су у њима владале једнаке температурне прилике, пошто мањим променама изложена температура једнога места, може довести до исте аритметичне средине, као год и веће температурно отступање на др. месту, али која опет за то у средњој температури компанзују. Зато нам се чини да поред опште годишње средине, треба такође обратити пажњу на дневне осцилације температуре.

Најзначајнији односи између климатског стања једне земље и социјалног живота народњег, оличени су нарочито код рађања и умирања с једне, и количине житве и у пијачним ценама с друге стране. За нас је најважније дакле, да испитујемо уплив који клима има у овом правцу; с тога нам је баш и нужно познавање климатских односа за сваку поједину годину и месец, како би могли чинити нужна упоређења *)

Статистичко — географско посматрање кретања становништва, од великог је значаја из хигијенских обзира, пошто се најпре на овоме путу може опазити дјејство и уплив санитетских мера на здравствено стање становништва.

Са здравственим стањем становништва најлакше се можемо упознати, ако дознамо које болести најчешће проузрокују смрт и како нам се ови односи показују у садашњости у сравнењу са пређашњим годинама.

У статистици о узроцима умирања репрезентирају се шкодљиви упливи местни, од стања самога земљишта зависећи, као и они, који се оснивају на етнографском положају, начину живлења, занимању, годинама старости полу индивидуа; а осим овога, на већој или мањој диспозицији за развијање епидемичких болести. С тога служи познавање узрока умирања у првом реду за то, да покаже средства и начин како да се стане на пут ширењу таквих болести.

Статистика морталитета како се код нас и код др. народа сваке године води, давала нам је до сада заиста врло важан, али јошт ни приближно довољан матери-

*) Ова упоређења мораће дотле изостати, до год се слична посматрања не буду водили и на др. местима по Србији, пошто је врло тешко изводити закључке из статистичко — метеоролошких посматрања, које се чине само на једноме месту

јал за познавање свију здравствених инконвенијенција, пошто се велика већина случајева болести које се свршавају смрћу, никако и не помиње. За ово би нам лекари могли давати изобиљан матријал, који би требало по извесном плану прикупљати и научно обрадити. На основу таквих систематички састављених прегледа свију важнијих дата, особито са једновременим обзиром на метеоролошко стање створила би се могућност, да се важност појединих шкодљивих уплива на здравствено стање са приближном тачношћу определи. Из тако састављеног прегледа, свакако би се дале најважније конвенијенције за хигијену апстрахирати.

Оне истина, састављање тако ексактне морбидитетне статистике, остаће за дуго само скромна жеља, и то једино због тога, што се увек за велики број случајева разбољевања, лекарима никако и не јавља. Али довољно би било, кад би се ограничило макар само на важније и што већи број општих болести, а с нарочитим обзиром на инфекциозне болести инкоузиве акутне и корничне болести плућа.

За сада мораћемо управити наша статистичка испитивања једино на мортазитет и у ниже изложеним таблицама почињемо износити податке о узроцима умирања према годинама старости и полу, као и према полу и годишњем времену, које ће мо од сад редовно вадити из бележака онд. лекара, које су по извесној шеми удешене.

Ми се надамо, да ће наша излагања допринети, да се пробуди опште интересовање за будућност становништва у овој општини. Свакако статистика ће извештавати често о ономе, што је већ прошло и што се неда више поправити, па би се лако могло мислити, да је излишно знати, колико је при подједнаком броју становништва, више света помрло за извесно време у назад, у једном а колико мање у другом месту. Али ако се ове разлике не покажу као случајне или прелазне, него се буду кроз читав низ година редовно понављале, онда је то јасан доказ, да ту лежи нарочити узрок, који неповољно утиче на здравље. Кад смо један пут с тиме на чисто, одма сљедује питање, да ли се ови хрђави уплива могу отклонити, или је то нешто што се неда изменити па нам је суђено да га мирно сносимо. Али, као што рекосмо, прво треба сазнати за узрок са чега патимо, па онда тек приступити плану како да се помогнемо.

На овај начин учинила је статистика, са њеним „досадним“ цифрама, човечанству многа добра, и то нарочито са упоређивањем различних места и времена, па се данас, као што видимо, приступа извршењу пројеката, који иду на то, да се здравствено стање код становништва побољша, са већим поверењем, него што се то пређе чинило.

Материјал који ће нам стојати на расположењу, гледаћемо да га за цељи општин. статистика више испрпимо, него што је то код нас досад рађено на др. местима. Нама је ово у толико лакше, што су на листама умрлих лица, које се налазе код управе вароши Београда, наведени сви моменти, који су неопходни за статистичка посматрања, као: узрок смрти, године старости, пол, брачно стање и т. д.

Статистичка грана о надницама и пијачним ценама земаљских производа, без сумње је једна од најважнијих за то, што је она у исто време и кључ за право познавање многих других дата из живота друштвеног.

За велику већину људи, рад је једино средство одакле се они издржавају. Са радом откупљују они свој опстанак. Награда коју добија радник за свој рад, мора бити бар толика, да се одатле могу подмирити најнужније намирнице за жи вотњегов и његове породице. Ако знамо колике су цене виктуалија и надница, онда ће мо лако моћи приближно определити величину консумције многобројног радничког народа који од своје зараде живи.

Конзумција је опет огледало благостања једног народа. Ово последње моћи ће се лакше представити, ако су разноврсније белешке о ценама и у колико су више обухваћене све важније животне намирнице.

Са изношењем овога прегледа, ми смо бацили кратак поглед о задатку, који смо на се узели, и радоваћемо се ако успемо, да изношењем статистичких прегледа послужимо општини и грађанству.

ГЛАСНИК ИЗ УНУТРАШЊОСТИ

Пежега 14. Фебруара 1888 год.

Како је општина прва власт с којим се сваки грађани чим из куће изађе сусреће, и како од општинског уређења зависи у многоме и напредак грађана, то су многи, коима је истински стало до напретка општинског, врло често расправљали општинска питања.

Новинарство наше сад је већ у томе заостало док је пре тринајестину година нарочиту пажњу прокањало општинским питањима.

Наша намера није да у овоме маломе допису говоримо све оно што би требало рећи о томе питању; ми смо намерни само износити погрешке општинара у службеноме послу које потичу од туда: што је наш закон непотпуни нејасан, и што њиме није регулисата финансија општинска; те да би се при прављењу новог закона имало науму предвидити све до најмањих ситница и удесити тако: да се не воде парнице погрешке законском непотпуношћу. На онима који имају довољно спреме на онима којима су позвани остаје: да изнесу какав треба да буде тај закон и да га скроје у духу сувременом.

Упрошломе допису рекли смо да се са арендама не рукује свуда једнако. Но не само то, него се у опште свуда и у сваком послу различито ради, с тога, што многима нису познате уредбе које су у зборницима, но које се ретко могу набавити, већ се с арендама рукује по уобичајној практици и по условима која су ваљда правили још они општинари који су били кметови при увађењу аренде,

Тако, у уредби јасно је казато колико треба наплатити у име мерине, а ми смо уверени да је до пре годину две дана било општина, које су давајући мерину под закуп, условима закупца овлашћивале да дупло или три пут толико наплаћује,

Какве су неуредности биле и како су и сад, много би описивање заузело.

Зар то није врло хрђава неуредност кад се у условима за давање под закуп аренде предвиди на-

плаћивање на неке артикла, на које дотична лица неће да плате користећи се непотпуном уредбом, но општина и закупац на дугачко воде парнице.

На још како се општинари памуче око наплате аренде под закуп, јер нису предвидели да се аренда месечно или тромесечно полаже унапред, те тако да је општина сваґда сигурна. Ово би се истина могло и без уредбе увести, а и ради се у многим местима али опет у многим аренда се наплаћује после три месеца, па ако дотле не положи, онда арендатор не полаже ни после пет година. Узалуд општина тужи, тражи забрану и интабулацију, јер често се нађе несигуран арендатор па на њему пропадне, а још треба десет година да се од јемаца наплати; или ако је баш и сигуран, пресуда по пет шест година стоји код извршне власти, а зато време дужник утрани општини какав материјал или шта друго што се и одужи и добије. На тај начин општина је на штети, па да је не би општинари хотично ви из незнања штетили, требали би у општинском закону прецизно рећи кад се аренда полаже. То треба тако исто предвидети као што: колико ће се и од чега аренде наплаћивати, те да се не дешавају не сугласице и парнице, и да општинска каса не штетује.

Л.

ВИСИНА САВСКЕ ВОДЕ

ОД 1–19 ФЕБРУАРА 1886 ГОДИНЕ

Дан	НАД ПУДОМ КОД САВСКОГ ПРИСТАНИШТА		ИСПОД ЖЕЛЕЗНИЧКОГ МОСТА	
1	5	07	8	93
2	5	03	8	97
3	4	90	9	10
4	4	74	9	26
5	4	87	9	13
6	5	12	8	88
7	5	57	8	43
8	6	15	7	85
9	6	15	7	85
10	6	15	7	85
11	6	05	7	95
12	5	95	8	05
13	5	72	8	28
14	5	57	8	43
15	5	32	8	68
16	5	25	8	75
17	5	07	8	97
18	4	92	9	08
19	4	81	9	19

МЕТЕОРОЛОШКА ПОСМАТРАЊА

Датум	Баждарењи приписак у ц. к. соседи на 0°. 6 с. пр. п.	2 с. по п.	10 с. по н.	ТЕМПЕРАТУРА ВАЗДУХА У ЦЕЛЗИЈЕВИМ СТЕПЕНИМА 6 с. пр. п.	2 с. по п.	10 с. по н.	Највећа.	Најмања.	РЕЛАТИВНА ВЛАЖНОСТ 6 с. пр. п.	2 с. по п.	10 с. по н.	Ветар, правац и јачина (од 0 до 6) 6 с пр. п.	2 с по п.	10 с по п.	Наоблачење (од 0 до 10) 6 с. пр. п.	2 с по п	10 с. по п.	Падај кише у мм.
1	753.16	752.98		—1,7	4.9		5.4	—2,3	88	56		ЈИ.2	ЈИ.3		9	3		0
2	754.29	754.05		—0.9	5.5		6,1	—2,1	69	58		ЈИ.3	И.3		5	0		0
3	754 09	752.95		—1,7	3.9		4,6	—2.3	76	64		ИЈИ.2	И.2		3	0		0
4	747.94	745.58		—0,5	2.3		3.3	—2,0	71	65		ИЈИ.4	ИЈИ.5		8	8		1.4
5	746.12	745.30		1,0	3.4		3,9	—0,9	77	71		ИЈИ.4	ИЈИ.4		10	7		1.2
6	739,32	739.97		—0,3	1.3		2,9	—1,3	99	89		ИЈИ.4	СИ.2		10	10		7.7
7	739,68	741.76		—0.1	5.3		5,7	—0,3	94	75		Тишина	ССИ.1		10	0		0
8	742.15	740,89		1,7	5 3		6,0	0,5	80	62		ИЈИ.2	И.2		7	9		0
9	741.50	739.97		0.0	2 1		3 1	—0,8	87	73		И.4	И.4		8	7		1.2
10	743,88	743.40		—2 9	2,5		3.3	—3,6	89	75		И.2	И.2		8	4		0,1
11	745.46	745.23		—2 9	0 5		1,4	—4.4	92	90		Тишина	С.1		10	10		0,1
12	738.19	743 46		—1.4	—0.5		3,6	—3,3	80	81		ЈИ.5	З.1		10	10		1,5
13	751,76	753 07		—4 9	3,6		4,3	—5,8	98	78		И.1	ЈИ.2		10	0		0
14	757 04	757.27		—1,7	3 3		3,8	—3,1	86	70		И.2	И.2		3	0		0
15	757,93	756.56		—4.1	—2,3		—0,8	—5,0	79	73		И.3	И.5		3	8		0
16	756.24	756.71		—7,7	—3,5		—2.8	—7,9	69	60		И.5	И.5		1	0		0
17	754,88	754.06		—9.8	—4,3		—3,2	—10,4	74	66		И.4	И.3		1	1		0
18	754.89	753.67		—11,3	—3,5		—2,3	—12,2	75	67		И.2	СЗ.1		2	5		0
19	751,48	747,96		—7 9	—5,4		—3,7	—9,5	80	78		Тишина	ЗСЗ.1		10	10		5.2

ПИЈАЦА БЕОГРАДСКА

Довежено и премерено на општинским вагама од 13—19 Фебруара 1888 год.

ТЕЖИНА	ПРЕДМЕТИ	Просечна цена за 100 к. грама	
КИЛО ГР.		ДИНАРА	ПР
96.526	Пшенице	10	50
5.770	Јечма	8	50
19.029	Овса	8	50
—	Ражи	—	—
4.300	Кукуруза	9	—
20.300	Брашна пшеничног обичног	15	—
—	Брашна пшенич финог бр. 1.	—	—
—	Брашна кукурузног	—	—
—	Гриза	—	—
—	Мекиња	—	—
978	Пасуља	32	—
—	Сочива	—	—
—	Грашка	—	—
183.575	Сувих шљива	18	—
100	Ораја	20	—
1 254	Јабука	15	-
—	Осталог воћа сировог	—	—
5.035	Кромпира	9	50
939	Лука Црног	5	50
—	Лука белог	—	—
34.992	Арпацика	25	—
52.723	Сена	4	—
—	Сламе	—	—
—	Коре брезове	—	—
—	Шишарака	—	—
—	Катрана	—	—
3.480	Свиња дебелих	80	—
—	Свиња жировних	—	—
—	Свиња мршавих	—	—
429	Сира	80	—
477	Кајмака	110	—
—	Масла	—	—
—	Сланине	—	—
197	Масти	130	—
—	Лоја топљеног	—	—
—	Лоја нетопљеног	—	—
—	Вуне	—	—
—	Меда	—	—
Литара			
13.600	Вина црног	16	—
950	Вина белог	20	—
—	Ракије комове	—	—
27.100	Ракије шљивове	20	—

ПИЈАЧНА ЦЕНА

Важнијих животних намирница од 13—19 Фебруара 1888 год.

Количина	НАМИРНИЦЕ	просечна цена		Количина	НАМИРНИЦЕ	просечна цена	
		Д.	П.			Д.	П.
1 кг.	Брашна обичног	—	20	1 кг.	Масла	1	40
„	Браш. фин. бр. 0	—	50	„	Кајмака	1	40
„	„ „ бр. 1	—	45	„	Масти	1	40
„	„ „ бр. 2	—	40	п. ком	Јаје	—	07
„	Браш. кукурузн.	—	15	1 лит.	Пива	—	60
„	Хлеба	—	17½	„	Пива	—	45
„	Мекиња	—	07	„	Вина црна	—	40
„	Пиринца	—	60	„	Вина бела	—	50
„	Гриза А. и Б	—	55	„	Ракије комове	—	70
„	Гриза В. (лош)	—	50	„	Ракије шљивове	—	60
„	Пасуља	—	40	„	Сирћета	—	25
„	Сочива	—	90	„	Шпиритуса	1	50
„	Грашка	—	70	1 кг.	Каф перл бр. 1.	4	80
„	Кромпира	—	10	„	Кафе перл бр. 2.	4	—
„	Лука црна	—	10	„	Кафе рио бр. 1.	3	30
„	Лука бела	—	50	„	Кафе рио бр. 2.	3	20
„	Меса говеђег	—	80	„	Кафе рио бр. 3.	3	—
„	Меса овчијег	—	70	„	Зејтина бољег	2	40
„	Меса свињског	—	90	„	Зејтина обичног	1	60
„	Сомове рибе	2	50	„	Шећ. сеч. и у гл	—	90
„	Кечиге рибе	—	—	„	Шећ. у цаковима	—	80
„	Шарање рибе	1	20	„	Сапун за рубље	—	85
п. ком	Јагње	6	—	1 кол.	Дрва букових	9	—
„	Прасе	4	50	„	„ растових	7	50
1. пар	Ћурака	7	—	1 м. хв	„ букових	27	—
„	Гусака	7	—	„	„ јасенових	27	—
„	Патака	3	—	„	„ брестових	24	—
„	Кокошију	2	40	„	„ растових	24	—
„	Голубова	—	80	100 кг	Камен. угља	3	50
п. ком	Зец	3	50	„	Мрког угља	1	40
1 лит.	Млека	—	25	„	Ћумура	7	—
1 кг.	Сира	1	10				

Због нагомиланог службеног материјала овај број листа нам је заостао, а цео неслужбени део изостао.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАСИ

Изашла је из штампе књига:

ПАТНИЦА

РОМАН

ОД

ЈАКОВА ИГЊАТОВИЋА

III књига

„Премишљати, — па пресудити.“

Цена је књизи 60 новчића

Добити се може само у штампарији Арсе Пајевића у Новоме Саду.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ

на

СРПСКИ ЛИСТ

што га издаје у Задру, на српском Приморју.

САВА БЈЕЛАНОВИЋ

Годишња цијена:

За Аустро-Угарску . . . . . фор. 6·— —

За Црну Гору и Србију . . . . фор. 9·— — или 17 динара).

За све остале земље 20 франака у злату.

На по године, и на три мјесеца, сразмјерно.

„*Српски Лист*“, једино српско гласило на питомој обали Јандранског Мора, неби смео залити ни у једној српској кући, гдје се рачуна води о судбини приморскијех Срба; особито српске Читаонице неби смјеле без њега бити, у важности и занимљивости „*Српскога Листа*“ било би сувишно нешта казати: познато је да се овај лист и у великом европском свијету сматра као један од најбољих журнала на цијелом Славенском Југу. Осим редакцијске стране листа, која је врло богата, „*Српски Лист*“ доноси извештаје из разних српских и славенских крајева и по једно недељно „*Писмо из Цариграда*“ од препознатог српског новинара. Даље доноси „*Српски Лист*“ у изобилју политичнијех чланака, телеграма о дневнијем питањима, књижевнијех расправа, итд. итд.

Претплату треба слати на Администрацију листа, у Задру; а за Краљевину Србију прима претплату Књижара Владимира Валожића у Београду.

Администрација „*Српскога Листа.*“

ПРИВИЛЕГОВАНА НАРОДНА БАНКА
КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ

ПРЕГЛЕД СТАЊЕ НА ДАН 29. ФЕБРУАРА 1888.

	ИМАОВИНА		ДУГ		Сравњење са прошлим стањем	
Главница			20,000.000·—			
Акција	20,000.000·—					
Привремене акције			10.000·000·—			
Акционари	7.500.250·—					
Банкноте у течају у злату	168.200·—		9,422 560·—		—	10.200·—
„ „ „ „ сребру	привремене 5,049.980·—				—	197.560·—
	сталне 4,204.380·—				+	242.330·—
Благајна у звечећем новцу у злату	1.404.414·02	4,591.145·73			—	4.829·48
„ „ „ „ „ сребру	3,017.490·66				+	148.927·81
Стр. вредности и салда стр. кореспондената	169.241·05				—	11.991·44
Лисница у злату	936.287·37	3,660.072·49			—	7.045·42
„ „ сребру	2,723.785.12				—	8.308·90
Зајмови на државне обвезнице у злату	2,345.146·—	2,916.576·—			—	—·—
„ „ „ „ „ сребру	571.430·—				+	935·—
Текући рачуни у Београду		1,073.574·96			+	32.099·73
Менице за наплату		10.175·28			—	6.248.76
Кауције		137.255·—				
Полагачи кауција			137.255·—			
Оставе просте		7.000·—				
Остављачи простих остава			7.000·—			
Оставе по текућим рачунима		1.366.910·95				
Остављачи по „ „			1.366. 10·95			
Резервни фонд			20.834·18			
Вредности резервног фонда		3.940·18				
Положене акције српске Народне Банке		15.625·—				
Полагачи акција „ „ „			15.625·—			
Разни рачуни		25·320·35			—	
		41,307.845·94		41,307.845·94		

Власник општина београдска Штампа Медецијан и Кнежаковић Обилићев венац број 1. Уредник И. С. Јовановић.

БРОЈ 6 У БЕОГРАДУ ПЕТАК 11 МАРТА 1888 ГОД. ГОДИНА VII

БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

ИЗЛАЗИ НЕДЕЉОМ ЈЕДАНПУТ НА ЧАЈКУ
Цена се Србији:
на годину . . . . . 6 дин.
на пола године . . . . . 3 дин.
за стране земље на годину . . 9 дин.

УРЕДНИШТВО и АДМИНИСТРАЦИЈА ЈЕ У ЗДАЊУ ОПШТИНЈСКОГ СУДА

Цена је огласима 6 дин. пара од врсте
Прекасно зване ствари уступиће се општинском суду а сва кореспонденције на уредника
РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ
Неплаћена писма не примају се.

ГРАЂАНСТВУ ВАР. БЕОГРАДА

Ове године иступају из општинскога одбора 19 одборника и 14 заменика, према 54-ом и 55-ом члану закона о устројству општина и општинских власти.

На основу тога и сагласно чл. 21. закона, општински је одбор решио, а општински Суд позива грађане ове вароши да 15-ог бв. мес. — Марта — дођу у дворану општинске куће на

ОПШТИНСКИ ЗБОР

ради избора

19 одборника и 14 одборничка заменика.

ИЗ ОПШТИНСКОГА ОДБОРА ИСТУПАЈУ:

ОДБОРНИЦИ:	ЗАМЕНИЦИ:
Атанасије Ђ. Кумануди	Алекса Богатинчевић
Грујица Ивановић	Аврам Албала
Јанаћ Х. Фичо	Васа Дучић
Јован Дидбер	Ђура Козарац
Јован Милановић	Илија Антоновић
Јован Д. Стефановић	Јанаћ Костандиновић
Коста Петровић	Коста А. Симић
Мапојло Клајић	Милутин Ј. Марковић
Мијајло Павловић	Милош Валожић
Др. Мијајло Вујић	Никола Д. Кики
Милан Вељковић	Сергије Станковић
Милан А. Павловић	Светозар Јанковић
Милош Симоновић	Фердинанд Розелт и
Никола З. Поповић	Вујко Каленић, који је кмет
Никола М. Боди	постао, а место му није
Павле Матић	попуњено.
Пера Карастојановић	
Рака Миленковић	
Стева Добривојевић	

На општинскоме збору имају право гласања сви пунолетни грађани, који по члану 95-ом закона о порези и 14-ом о устројству општина и општин. власти, плаћају преко 30 динара непосредне годишње порезе; који нису под туторством или старатељством и који нису под платом код другога у служби.

Немају права гласања на општинском збору:

1. Официри и војници по члану 15-ом општ. закона;

2. Они, који дугују држави порез више од оног полгођа у коме се збор држи;

3. Који су пали под стециште, за време док стециште траје и док се не прогласе за невине;

4. Који су под полицијским надзором;

5. Који се налазе под кривичним испеђењем за дела у шестој тачци побројана;

6. Који су осуђени због злочинства, докле своја права не поврате, или кад су лишени грађанске части, за време пресудом одређено, као и они, који су осуђени због преступа или иступа, који човека бешчасте и јавни морал вређају, док не прође година дана од дана издржане казне.

На основу чл. 52-ог закона о устројству општинских власти, за одборника и одборничког заменика може бити изабран сваки који има право гласања на општинском збору, и има непокретних добара у Србији, или стадну радњу, коју на своју руку води.

По тачци 5-ој члана 58-ог општ. закона одборници и заменици који иступају, могу по ново бити изабрани.

Сваки гласач на збору може само лично дати свој глас. Збор ће се отворити и избор почети у 8 часова пре подне па трајати до 12 часова у подне, а за тим наставиће се у 2 па до 5 часова по подне. После 5 часова неће се нико на збор пуштати, а од свију који до тог доба буду дошли, примиће се глас.

Избор ће се пуноважно извршити са оволико гласача колико их на збор буде дошло до означеног времена.

Општински је суд по прописима закона саставио и у благајничком одељку изложио списковe грађана, који имају право гласа на овоме збору. Спискове те може сваки прегледати и употребити своје законо право, ако нађе да има што против њих да примети.

Примедба: **Остају у одбору**: одборници: Г.Г. Вучко Стојановић царинар. Димитрије Ђ. Миловановић апел. судија, Димитрије Наумовић казанџија, Др. Ђока Димитријевић секрет. мин. ун. дела, Јовица Барловац трговац, Јован Петковић земљеделац, Коста Црногорац професор, Мијаило Кретић инспектор мин. грађ. Мијаило Стефановић судија вар. Суда, Др. Марко Т. Леко држав. хемичар, Никола Ђорђевић трговац, Самуил Пиаде трговац, Светомир Николајевић професор вел. школе. Заменици: Марко Степановић столар, и Стеван Јосифовић трговац.

Саопштавајући ово поштованоме грађанству, општински Суд позива га, да означеног дана дође на зборно место и изврши оно што му закон и грађанска дужност налаже.

АБр. 144.
1. Марта 1888. год.
у Београду.

Председник
Општине Београдске
ЖИВКО КАРАБИБЕРОВИЋ

Деловођ
Спасо Хаџи-Ристић

Примедба: Са собом треба понети последњу пореску признаницу.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

РЕДОВНИ САСТАНАК

одбора општине београдске држан 27 Фебруара 1888 г.

почет у 6 часова по подне.

(по стенографским белешкама)

Присуствовали: Председник г. Ж. Карабиберовић, члан Суда Јанаћ М Јанковић. Чланови одбора г. г. К. Црногорац, Ј. Дилбер, Ј. Милановић, М. Крстић, В. Д. Стојановић, А. Богатинчевић, М. Ј. Марковић, С. Пиаде, А. Ђ. Кумануди, Ил. Антоновић, Ф. Розелт, П. Матић, В. Дучић, Св. Јанковић, К. Петровић, М Маумовић, Др. М. Т. Леко и М. Степановић.

Председник. Састанак је отворен. Изволте чути протокол последњег састанка нашег.

Секретар. чита протокол напред. састанка одборског од 18 Фебруара. 1888г.)

Председник. Има ли, господо, ко шта да примети?

Коста Црногорац. Ја имам. Нисам, господо, био у тој седници, кад је донета она одлука од стране мојих другова односно оне изјаве г. Ник. Ђорђевића. Г. Ђорђевић је исказао једну тешку „реч" за једног часника општинског. Сад, кад је ово изјавио, ја желим, да се то прими к знању Молим вас, да ми кажете јели требало, да ову изјаву поднесе писмено („писмено")? Ја сам незадовљан и тражим, да нам изјави усмено.

Председник. Сад је на дневном реду, да се одреди дан избора г. г. одборника и заменика, којима је рок истекао и чија места треба да се попуне новим лицима. Мислим, да је крајње време, да се изврши избор јер г. г. одборници, који сада иступају, изабрана су 16 Фебруара а ступили у дужност 1-ог марта 85 г. Држим да би најзгодније било, да избор буде у недељу 13 ог марта, како би сви грађани могли доћи на избор а и сам закон каже: да избор треба да се одреди на 10 дана раније.

Ми треба, да молимо у одбору представнике из свакога краја вароши а требају нам и лица из разних сталежа и стога би требало раније одредити дан избора како би се могли бирачи споразумети о кандидатима.

Ја вас молим, да одредите два одборника, који ће бити при избору.

Јов. Дилбер. Због тога би нужно било, да се зна који иступају, а који остају.

Председник. На ту могу бити и она господа, која остају

Сами. Пијаде. Ја предлажем г. г. Свет. Јанковића и Ал. Богатинчевића („врло добро").

Председник. Усваја ли одбор? („усваја").

Обичај је био код мене а мислим, да је био и код г. г. кметова који су после мене били да се још 2 заменика изберу у случају, кад би који од господе био спречен да дође, јер ја сам не би хтео, да то одређујем.

Коста Петровић. Ја мислим, да би најбоље било, да изберемо г.г. Сам. Пијаде и Милана Павловића. Они су овде најближи.

Председник. Усваја ли одбор? („усваја").

Ја сам пред последње седнице изнео два предлога, који се сада сматрају као стари. Један је предлог г. Косте Петровића, да се учини помоћ дрштву Св. Саве, други је предлог Друштва за напуштену децу.

Изволте чути први предлог.

Секретар (прочита).

Јов. Дилбер. Сви ћуте; онда значи да одобравају.

Коста Црногорац. Ја мислим, да ће сви вечерас признати, да је задаћа друштва Св. Саве. и племенита, и висока. Држим да та установа, колико је млада мало је и помогнута.

Одбор, као представник грађанства престонице, одликоваће се за цело ако пристане уз предлог г. Петровића да потпомаже ово друштво, коме је циљ ширење просвете, како ја разумем; а кад је тако, општина не ће имати ни мало зазирати, кад апелује на грађанство, које се свакад приљежно показивало односно таквих установа.

Мени се чини, да се овај предлог не чини само нама као одборницима, него целом грађанству нашем.

Ја с моје стране благодарим г. Кости Петровићу, у колико је умео, да не заборави такву једну просветну установу, која је заштитник свакоме Србину и богатоме и сиротноме.

Држим да та сума, коју г. Коста предлаже, изгледа на први мах прилично велика, али, али није, и чини ми се, да би најплеменитија одлука општинскога одбора била та, до од сада па у будуће даје ако сам добро предлог разумео, по 1.000 дин. на годину томе друштву.

Ја честитам мом колеги што нас је подсетио на ову племениту установу, и држим да ће му и остало грађанство казати: „хвала." (вичу: „живео").

Председник. Желили још ко од господе, да говори? („Неће нико").

Јов. Дилбер. Ја мислим, да сви усвајамо тај предлог.

Мих. Крстић. Мислим, да после овако леног говора и објашњења, можемо једногласно усвојити предлог.

Председник. Ћутање доводи ме до тога, да верујем, да нико друкчије не мисли. И ја друкчије не мислим о тој ствари. Али, ја би тој ствари дао друкчији облик само из финанчиских обзира т. ј. да се каже: из које ћу партије буџетске, да дам тих 1000 динара. Г. Петровић каже, да дамо сад као последњи пут хиљаду динара а г. Црногорац говори, као да би требало давати непрекидно — сваке године. Ја треба да знам, на чему смо.

Ја бих био мишљења да ту суму наделимо на 2—3 дела и да је тако дајемо. Ми имамо истина велик буџет али су нам и потребе врло велике. Ја сам, господо, без вашег одобрења — на своју одговорност — потпомогао једну ствар, која је палик на сву: ја сам дозволио, да се у теразиској школи држе предавања за све занатлије из Старе Србије, који овде раде, а то су махом дунђери („врло добро"). Ту су имали часове свако вече. Ја сам наредио да им се даје огрев и осветлење не ту цељ од стране општине. Мислим, да сам ту погодио и ваше жеље поред свега тога да сам у том правцу нешто и учинио.

Немојте, дакле господо, да нам наши суграђани кажу да нисмо довољно финансиски о тој ствари размислили.

Ја сам г. предлагачу казао, кад је предлог поднео, ако је потреба, ја би дао и 10.000 динара, али, ако је

за то, да се тамо гради капитал, онда сам ја за то да се даје по 250 дин. на годину. Опет кажем, ако њима није нужда, да овако урадимо.

Ја мислим, да је нама тежња да се остале општине на нас угледају. И кад ми дамо годишње по 250 дин. онда друге могу дати по 50 дин. — тоће бити доста; кад би све општине толико давале онда би ово друштво имало врло велике помоћи. Али, ако дамо велику суму, онда друге општине неће ништа дати, јер ће их бити срамота да дају мале суме, кад смо ми дали овако велику.

Ја сам благодаран г. Петровићу на овом предлогу, но ја сам ипак изнео своје мишљење, а ако још ко има шта да каже нека изволи то учинити.

Коста Петровић. Господо! Према цељи, према задаћи, коју има да изврши „Друштво Св. Саве" у Српству, према томе, што је оно подигло заставу, на којој је знамење: да шири просвету, да облагорођава врлине у народу Српском — према таквој задаћи, ја сам мислио да нећу имати потребе да говорим људима, који су, као што сам видео, и сами схватили и који врло добро знају, што се са стране у наточ томе друштву ради.

Ја сам веома захвалан моме другу и пријатељу г. Црногорцу, што је допунио мој предлог. Доиста, ако ће општина београдска, да прави један поклон; ако ће општина београдска, да да пример другим општинама у добрим делима, онда није ништа млого, да се од прихода општинских који износе 760. 000 дин. одвоји хиљада динара на овако племениту ствар.

Г. Председник, који је мишљења, кога смо и ми сви остали, који сматра задатак друштва као и ми, хтео би да се то не да у један пут, но да се у извесним ратама даје. Ја не бих био тога мишљења за то што нећу да дозволим, да стојимо у таком мизерном стању, да не можемо да дамо хиљаду динара у једанпут, но да то морамо, да, цепамо у неке рате.

Одакле ће се ова сума издати, као што каже г. Председник, „друштву Св. Саве", ја мислим, да је видимо, чим погледамо на позицију ванредних расхода. Држим, да се за ову годину овај издатак овако усвоји и изда а да за у будуће једногласно решимо, да се стави у буџет, по 1000 дин. као редовна годишња помоћ овоме друштву.

То је, што сам имао да кажем да допуним мој предлог који је, г. Црногорац био добар, те га раширио.

Коста Црногорац Разуме се, да г председник као претставник општине води рачуна о свом буџету. То је похвално. Ја признајем његову реч као домаћина, којом иде да нас учини на то пажљивим. Али молим да ми дозволи и ја да кажем ово: нема господо ни једне установе данас у Србији тако сјајне, тако значајне, као што је установа светога Саве. и ми и треба и морамо и наша је света дужност да дамо мига први у овој помоћи, па ако Бог да, да то друштво боље напредује, онда држим да ће ова помоћ која се тражи по предлогу мога колеге г. К. Перовића бити темељац и да ће одјекнути и у другим крајевима српства: престолница српска треба у овоме да се одликује и да да помоћ. Нећу да кажем да се ми с овим хвалимо, но изјављујем да ми морамо овако светом задатку друштва притећи у помоћ према могућству општине.

Ми видимо господо, из новина, да имамо доста сметњи, али их ми морамо одклонити, јер нас позива српство, нас позива и само име краљевине, да овој ствари што више у помоћ притечемо У то име ја просто пристајем уз предлог ч. Косте Перовића. Ово ће бити пример похвалан и сјајан и будућност ће водити рачуна о времену, кад је то учињено, и каза ће хвала тим нашим очевима, који су умели да воде рачуна о будућности српства — (одобравање).

Васа Дучић и ја сам за то, да, се та помоћ да, али ни сам зато да се у једанпут но за 5 година изда.

Председник. Ја ћу ставити на гласање то што је господин предложио.

Ко гласа „за" он ће усвојити то, да се саевим изда та цифра из буџета а из партије за непредвиђене трошкове а у будуће, да се стави у буџету та цифра као стална свакe године. Ја нећу да правим господи предговорницима у овоме опозицију, но нека господин предлагач не заборави, да ова партија често не стиже да подмири сво, што се има подмирити. Тако је од лане потрошено више на 70—80 хиљада динара но што је овој партији одобрено.

Коста Петровић. Ма да је, господо прошле године доиста потрошена та сума као што каже г председник, ипак буџет је сад чист и има 54 хиљада динара; и онда према томе не ће се та цифра овом помоћу оптеритити; на за то се и одобрити може.

Председник. То стоји господо но само опет да знате да се обично више потроши но што се одреди.

Самујило Пијаде Ми смо сви за предлог и не треба о томе ни да се гласа, а ако има неко да је противан нек забележи.

Др. *Марко Леко.* Доцније сам дошао и није ми познато како је дебата око ове ствари текла, но према овоме што сам чуо, моје је мишљење, да се друштву Св. Саве за сада да оноликo, колико, се може а за унапредак. да се данас ништа не решава

Председник. Г. Коста је допунио свој предлог да се сад изда хиљаду динара, а за будуће да се стави у буџет.

Коста Петровић. Ми решавамо сад, да се изда друштву Светога Саве 1.000 динара да се стави у буџет и за другу годину. Ако идући одбор нађе, да треба бити већа цифра, онда ће је он повећати, а ако нађе по чему да ту помоћ не треба дати, њему ништа не смета да ову одлуку поништи.

Јован Дилбер. Ја сам томе мишљењу саевим противан и држим да ми треба за овакову цељ да обавежемо и наше унуке, а не да остављамо да други одбор поново то решава. С тога сам, да ми сад решимо а други ако ово поништи нека остане грех на њих.

Председник Ја видим господо са сте ви сви за то, да се по предлогу ова ствар усвоји, само г. Дучић одваја се у томе: да се не издаје одмах него у току од 5 година — Марко Леко у томе да за идуће године други одбор решава. Дакле господо ствар је свршена по предлогу — (одобравање) —

Сад чујте један акт управе за напуштену децу. (секретар чита.)

Мијајло Крстић Колико износи та цифра?

Председник Они учитељи и учитељице које немају од општине стан и огрев добијају месечно по 70 динара, а који то имају они не добијају ништа.

Сад ви сте чули овај акт по коме ће држава да даје плату томе учитељу, а ми треба да дамо стан и огрев, само што овде има разлике.

Истина, ја сам лично умољен да за ступам код одбора ову ствар, али ипак господо морам да говорим што

је право. Тај ће учитељ имати у заводу и стан и огрев и према томе ова би новчарина била нешто више но што сада да наши учитељи уживају. Ако би ми ону новчашину дали, изгледало би да томе учитељу чинимо неку већу концесију но што наши учитељи имају, а тиме би увредили толике наше учитеље. Ја то немогу да учиним, нити сам одбор треба то да учини. Ја би био мишљења да се нека помоћ да, али не у ово доба него да се то сматра да се двје као нека прибомоћ од стране општине. Иначе господо, да наши учитељи који имају стан и огрев да не добију ништа, а опоме да се да, било би сасвим неправедно.

Јован Дилбер Ја би био мишљења да дамо и више но што се тражи, али само у том случају, над би они примили под свој надзор и сву нашу незаконо рођену децу, а не овако да се нета дају сиротиња и да се о њима начална надзор не води, већ да тамо остају код те сиротиње као прави робови. Иначе онако за 7—8 деце чинити толико жртве ја не би за то био.

Председник. Ја се плашим да ћемо ми овим произвести незадовољство код наших учитеља и учитељака. Ја сам прошле године добио од њих једну молбу на ја пред одбор писам смео ни изнети с тога, што износи врло велику цифру, дакле мора се од тога водити рачун, премда ја њу овде у овој ствари да изгледам као да сам противан.

Што се тиче овога мишљења које изнесе г. Дилбер, ја сам о томе говорио с једним чланом управе да приме сву нашу сиротну децу а ми да им дамо сваких 10 хиљада динара ђа ову цел одређених и говорио сам да направе нуђу за породиље у којој ове да остану док се не сврши све што је с њима нужно, а за тим старе жене буду чуварице те деце.

И заиста господо, и ја сматрам да су ова наша деца права робови и да је крајње време, да се за њих како боље уређење донесе —

Васа Дучић. Кад добијемо повуду од друштва, онда ће се то питање решити.

Председник Ја мислим да то тако и урадимо односно онога што рече г. Дилбер, а што се тиче овога салашњег тражења, држим да треба да дамо што, као неку помоћ, пошто они примају толику напуштену децу и у неколико помажу општину, која би и сама морала ма какво средство предузети, да се напуштена деца под надзор ставе и приправе за добре грађане. Тај учитељ ће тамо бити и као неки управник тога завода, па му треба што и учинити.

Коста Петровић. Ја не делим ваше мишљење господин председнче, да ми треба да назирамо од тога што ће се наши учитељи наћи увређени, јер нама се чини господо, да баш зато треба тај учитељ да има неке концесије, што су та деца напуштена, што су то занемарена створења ѓи треба много више и труда и знања, да се од овакве деце направе добри грађани.

Поред овога стоји још један разлог, што су ти учитељи према месту на коме се та кућа налази, тако рећи, удаљени на крај варошн, па им је теже доћи до нужних потреба, и тиме су изложени већем трошку.

На кратко, ако ми налазимо да треба да им ту помоћ учинимо; ако хоћемо, да добијемо за ту децу добре учитеље, и ја треба да их добијемо, онда ја би се сложио, да учинимо једно друго племенито дело, и да решимо, да се овај предлог прими овако као што је подпесен, без икаквих измена.

Председ. Истина је г. председниче то, да су ти учитеља удаљени од варошн, али има и наших учитеља, истина не сви, који ту нису исто тако и нпр. учитеље на пристару. Најпосле господо, то је наша ствар. Ја сам само дужан да вам то напоменем. А што се год буде дало, може се после и прирезом од грађана попунити.

Милутин Марковић. Ја се не слажем са мишљењем г. председника за то, што сматрам, да ови учитеља за напуштену децу имају далеко теже задатке него они по варошн. Они се не брину само о васпитању те деце, него се старају у исто време и као њихови родитељи, док учитељи по варошн воде бригу о деци само док су у школи и према томе имају више и помагача, јер се родитељи деце старају да деца своје задатке науче и у школу оду, док они у заводу воде бригу о свему. Они су им и отац и мајка и све.

Дакле према таквом раду и толикој заузећи, ја мислим, да ми над неможемо да их што више наградимо, треба бар да их изједначимо. Ја сам дакле мишљења, да се ово усвоји.

Што се тиче онога другог питања односно завбрачне деце, то питање доиста не треба напуштати, али нам не треба завлачити са њим. Та завбрачна деца доиста су бачена на сокак и од њих нема никакна резултата, да се види, да су постали грађани. Но питање о њима да се и она заводу дају неможе се сад решавати с тога, што друштво нема нарочита доказа за то, јер друштво треба предходно да набави локал, па дадиље и све остало што је за то потребно. Наш г. председник нека све то има на уму и нека води преговоре о томе, придржавајући се гледишта односно нашег финанцијског стања и кад се ти преговори довољно изврше, може се изнети на решење а за сад нек то изостане.

Васа Дучић. Ја нисам добро разумео. Имају ли ови учитеља тамо у заводу стан и огрев?

Председник Баш то је ово, што тај учитељ има и стан и огрев, а ми овим учитељима нашим, који имају стан и огрев недајемо ништа.

Милутин Марковић. Ја би само још то имао да нажем, да у овом случају треба више да гледамо на шетов задатак, а нарочито на прилике у којима се налази наша варош с том децом. Грађани на улици нису била на миру од њих. На над има једно друштво које је полно и биви се са том напуштеном децом, онда ово управо помаже општини у томе, да се хрђава деца спреме за добре грађане, и над ово то чини, онда треба да смо му захвални, и ја му дамо помоћ, а рад учитеља у заводу не може се сравнити са радом учитеља у варошн.

Васа Дучић. Ја опет остајем при томе, ако имају стан и огрев да им се неда помоћ.

Коста Петровић. Но доста великој усталачности тога друштва, ми видимо да то друштво одиста и напредује. Види се даље, да је друштво и савесно и енергично у своме раду. Па кад та управа саветује и предлаже општини да то учини, пошто ово само то неможе да учини, онда ја желим не само ја ових разлога, који сам мало пре напоменуо, него треба да имамо у виду и то, да се то

предлаже од лица, која су познана да се старају о болнику те установе. Може бити да се под другим условима не може наћи добрих радника.

Коста Протоњрав. Ја мислим да треба дати ону помоћ за учитеља, кад је држава дала плату.

Др. Марко Лека. На свани начин треба помагати ово друштво, но у овом случају не слажем се с тим, да се поменути учитељ од стране општине неком већом наградом одмах толико одликује, јер не стоји ни то, да ће он имати много теже посао од осталих наших учитеља, већ наше као у интернату лакше је успех постићи, с тога сам мишљења, да се истом учитељу на рачун стана и огрева из општинске касе ништа не издаје, јер он то већ има.

Председник. Ако сте господо вољни да примимо да се што у помоћ да, ја нисам томе противан. Ја мислим да одредимо 200 дин. годишње, и то не на име стана и огрева, него у име помоћи.

Коста Протоњрав. Молим господо нека се прочита тај акт. (Секретар чита) Ето управа тражи помоћ и нада се да ће одбор одобрити.

Председник. Они имају учитеља и сад ако општина жели да га уврсти у ред својих учитеља, тај ће учитељ добити веће од наших.

Коста Петровић. Како сам ја разумео тај акт, ту се тражи неко изједначење. Овде није никако изједначење. Треба одредити помоћ без обзира на то, што тај учитељ има нешто од тога друштва. Ово би се равнало ономе, кад би који учитељ наш имао какву кондицију ван онога што му општина даје. Дакле без обзира на то, што друштво даје томе учитељу, треба казати: одбор налази, да треба да се учини помоћ онако, како се предлаже а тада ће се од тога учитеља тражити такса услуга каквог завод потребује. Општина не даје ништа више томе учитељу него што даје другим учитељима Друштво може дати учитељу стан и огрев то је његова ствар, а у осталом то се на акта не види. То је засвим друга ствар.

Марко Стевановић. Ја видим да је овде разлика у томе што се деле учитељи. Тај учитељ, код тога завода, изгледа као да је неки страни учитељ, а они други да су наши. Ја држим да је то погрешно и да би била грехота да се они деле. Но, што је главно у овој ствари, то је оно питање: хоће ли друштво у тај завод да прими ову напуштену децу о којој општина води старање. Ако би то било, ја држим да би та деца у заводу имала много више успеха и пре би на добар пут изашла, него да остане као што је сад, а осим тога, то би за општину била велика олакшица. Како сад стоји ова ствар, мени се чини да не треба ни да сумњамо о томе да ће овај учитељ у заводу имати квартир и огрев, и тек онда, кад би се уверили да он зајиста нема то, онда треба да му дамо и да га изједначимо с осталим учитељима у вашој општини.

Васа Дучић. ако овај учитељ има у заводу стан и огрев, ја никако онда нисам за то да му се на ту цел и од општине даје накнада.

Димитрије Наумовић. Ми видимо да ово нетражи учитељ, него тражи друштво; кад тражи друштво, ми њему да дамо неку помоћ; и онда не ћемо увредити ни наше учитеље ни никог, — али да дајемо учитељу томе на квартир и огрев, кад он то има, ја за то нисам. Жагор — чује се: али да се изједначе).

Председник. Али молим вас господо, да се разумемо. Може бити да ја неговорим јасно те ме нисте разумели — шта ли је; но опет ћу да кажем: нашим учитељима, који имају стан и огрев у школској згради, ми недајемо у новцу ништа на име стана и огрева. То је мислим довољно јасно — и кад би сад овоме учитељу плаћали на име стана и огрева, а он већ има и стан и огрев у самом заводу, ја мислим да би њему давали нешто више, и да би тиме увредили остале наше учитеље, оне, који не добијају ништа од нас кад имају стан и огрев у натури. Стога ја и кажем да му не можемо давати на стан и огрев — али, ако хоћете, можемо му одредити неку награду за његов труд око ове деце. Али имајте само ово у виду: наши учитељи у Београду, који имају по 80 и по 100 ђака ако имају стан и огрев у школи, они недобијају више никакве награде за то — а овај учитељ који ће учити наших 8 ђака и који има и стан и огрев од завода да добије још 70 дин. годишње од општине опет на име стана и огрева, то не би било право — и ја не могу да дам свог гласа за то, јер би уредио остале учитеље наше. Кад би завод овај примио на се старање о *свој* напуштеној деци у општини, онда, ја би учитељу дао и 10.000 динара годишње, наравно с тим да тај учитељ буде дом ћни и старатељ свеколике деце, и иване и неће.

Мих. Крстић. Ја мислим да овде треба ићнети питање: но је за то да се у начелу што да на помоћ овоме учитељу, те да сирше мо ствар, када је већ довољно испрена.

С. Пајаде. Да ли ово тражи учитељ или друштво?

Председник. Разуме се: друштво, јер учитељ непосредно од нас не би могао ни тражити — У осталом, то не мења ствар. Главно је хоћемо ли дати ово што се тражи или нећемо.

Јаћу да ставим питање: ко је за то да се у начелу усвоји да се нека помоћ да а ко није за то тај ће гласати против — на после ћемо решити колико да дамо и у којој форми

Коста Петровић. Ја држим да треба поставити то питање: ко је за то, да се ова представка друштва прими у целини као што друштво тражи, он да каже *за*, а ко је противан — да каже: против! и ако већина буде за то да се да као што се тражи, онда ће отпасти сва друга питања а ако не буде за то давање већина, онда ће доћи на ред друга питања како и колико да се да?

Председник Ја разумем г. Косту овако — но је за то да се укаже учитељу ова потпора .... *Мих. Крстић.* И ја сам за то да му се да потпора, али нисам за то да се то учини у овој форми„ на стан и огрев“ над то обоје он добија од самог друштва,

Коста Петровић. Ено шта они моде: (чита) „ да се учитељу, који ради у кући где се сиротиња и напуштена деца васпитавају, издаје накнада за стан и огрев, као што се издаје и осталим учитељима београским“ (чује се: да се исправи)

Председник. Није да се исправљају. Кад би се овим исправљали — нико не би имао ни речи да каже против тога.

В. Дучић. Ја би бијо за то да се решење наше тако формулише: ако учитељ тај нема стана и огрева од друштва, онда да се изједначи с осталим нашим учитељима; па ако има стан и огрев, разуме се неће ништа ни добити у то име.

Мих. Крстић. Ја би опет био за то да се да нека накнада, и за то да се пита ко је за то а ко није за то

— па после да решавамо хоћемо ли дати 70 дук. или 50 или и мање.

Председник. Молим вас господо, ми морамо да нађемо неког излаза те да будемо на чисто, ја држим кад овај учитељ не би имао стана и огрева, па би га морао сам плаћати, ако би одбили овај предлог и онда нико од нас у томе случају не би гласао против овога и сви би једногласно примили да и њему плаћамо по 70 дук. год. на стан и огрев као и осталим нашим учитељима.

Но пошто се из овога писма не види, јасно да ли овај учитељ има стан и огрев од друштва, онда да гласамо за то да му одредимо извесну награду, али не на име стана и огрева . . . .

Коста Цмоногорац. Ако је тако, да се не зна има ли тај човек стана и огрева у друштвеној кући, онда то треба преходно испитати, па онда да решимо пошто сваками на сигурно има ли он стана и огрева или нема.

Председник. На добро, онда изволите решити тако. На ако имадне стан и огрев — онда може доћи на ред питање: да ли да му се да нека награда али не за стан и огрев него за труд, јер он има тамо тако рећи дивљане да васпитава, која су без родитељске неге одрасли и дошли до школе.

Коста Петровић. Ја писам за то. Мени се чини да је ствар сасвим јасна и довољно испрљена, да се сада може решити.

Ал. Богатинчевић. Ја видим овде разна мишљења о овој ствари, но чини ми се да сви желимо да тога учитеља изједначимо са осталима нашим учитељима односно стана и огрева. То се тражи тим актом и ако тај акт вреди, ја мислим да ми гласамо само то, да се усваја од наше стране потпуно да се и тај учитељ изједначи са осталим нашим учитељима односно стана и огрева, а ништа више.

Председник. Немам господо за што ту ствар не би вечерас свршили овако: ми га изједначавамо са осталим учитељима, али за случај, ако има стан и огрев, онда му одређујемо ову и ову награду . . .

Ј. Дилбер. За што да му дајемо награду? Зар он има осморо деце па да му дамо неку нећу награду, а други наши учитељи имају по 80 деце па да немају ту награду?!

В. Дучић. Онда треба и свима осталим учитељима дати ту награду па да се изједначе с њим!

С. Пајдле. И моје је мишљење да се не даје никаква варочита награда за 8 деце. (Жагор)

Коста Цмоногорац. Кад не можемо да се сложимо, да оставимо ствар за другу седницу па онда да решимо. Треба на свани начин питати и саznати на коме се основу тражи ово ако тај човек има стан и огрев у друштвеној кући.

Председник. Ја мислим да је право да му се да нека награда за труд, али не на име стана и огрева кад га има, јер писам рад да у томе времену наше учитеље као председник, и у томе ћу одвојити моје мишљење: да му се на стан и огрев не може дати ништа но да му се да награда (чује се: ако се покаже добар).

Д. Наумовић. Заиста, ако се покаже да је добар учитељ, онда можемо му одредити неку награду; али писам за то да му дајемо награду сад кад још није ни почео да ради.

Председник. Дакле да довеземо закључак. Ја мислим да овако решимо: уважавајући разлоге одбора за сиротну и напуштену децу, одбор општински, усваја, да овога учитеља изједначи сасвим са осталим учитељима београдских основних школа — а то ће значити да узима све што и остали учитеље имају дакле стан и огрев или накнаду зато.

Коста Петровић. Мени изгледа чудноватa та револуција, јер он, као учитељ по самом у закону добија стан и огрев.

Председник. А не. Ми по закону само оне школе имамо да помажемо које су за потребу Београду. Ово је школа једног засебног друштва као установа из човечасти. . .

К. Петровић. Али ако би донели одлуку да га изједначавамо с осталим нашим учитељима ако он тамо нема свога стана и огрева, ми би одлучили о нечему за што се и не можимо. Овде друштво тражи помоћ од општине и ако смо вољни да дамо ту помоћ, онда треба да је дамо без тога услова: да ли има или нема стана и огрева. На послетку можемо решити да дамо 600 динара годишње — нека небуде баш толико колико имају други учитељи за стан и огрев Али сналажајмо из оних разлога, које сам ја, а и други, већ изнео, треба неку помоћ да учинимо.

Милутин Марковић. И ја сам хтео то да вам кажем да не можемо донети овакву одлуку, као што је г. председник казао, јер би то изгледало, као да правимо неке вицеве, кад кажемо ако ово има, ако ово нема — ова деца, која ће се учити у тој школи, нису дошла с неба или са стране, него су из Србије а највише су из Београда. У главноме то је београдска школа. Кад је држава поставила тој школе учитеља, дакле признала је за школу као што и друге. Друштво сад тражи ову помоћ, коју општина даје и другим учитељима у Београду, а ми треба сад да решимо хоћемо ли ту помоћ дати или нећемо. Ја сам казао мало пре да треба да је дамо и навео сам моје разлоге а сад додајем још и то: да није било ни лако набавити овога учитеља за ову школу, и то треба имати у виду.

Мих. Крстић. Господо ја мислим, да је овај предлог савршено испрљен. По објашњењу г. председника и нашем расматрању самог овог акта, тражи се од нас да ми томе учитељу дамо извесну помоћ, а не да се спорazумеваномо има ли он квартир или нема и т. д. С тога је ја био за то да се стани на гласање хоћемо ли дати помоћ томе учитељу или нећемо, па да свршимо ствар.

Св. Јанковић. У акту не стоји да се тражи помоћ, него стоји јасно да се тражи накнада на стан и огрев, коју имају и други учитељи. О томе дакле треба и да решимо а не о чему другом. Ја писам за то да се ово успоји кад овај учитељ има и стан и огрев. (Чује се за решимо.)

Председник. Дакле господо сад да гласамо хоћемо ли овом учит. дати какву накнаду или нећемо; па после да гласамо колико ћемо дати. (Вучу: добро — ставите питање.)

Дакле ко је за то да се да овом учитељу нека накнада нека каже за — а ко није зато нека каже *против*:

(Гласају:

За: Коста Цмогорац, Михајло Крстић, Вучко Стојановић Алекса Богатинчевић, Милутин Марковић, Ф. Розелт, Павле Матић, Коста Петровић, Атанас. Кумануди, Илија Антоновић.

Против: Јов. Дилбер, Јован Милановић, Сам. Пијадс, Васа Дучић, Светозар Јанковић, Дим. Наумовић, Др. М. Леко, Марко Степановић.)

Дакле 10 г. г. одборника, против 8. решили су да се да помоћ. Сад да решимо: колико!

Коста Петровић. Ја сам за то, да се да 600. динара годишње.

Председник. Ја би предложио 300 динара за ову прву годину.

Ј. Дилбер. Доста је и 250. кад је решено да се даје.

Председник. Молим вас господо, кад већина изгласа нешто, мањина мора то да прихвати, и сад треба да одредимо ову помоћ.

Мих. Кретић. Ја држим да ће бити довољно да дајемо по 400 динара годишње.

Председник. Да ставимо на решење. Г. Коста Петровић предлаже да дајемо по 600 — г. Кретић 400. ја сам казао 300 — г. Дилбер 250 дин. Ја мислим да ставимо на гласање 400 и 300 па изнећу те две цифре да решимо. (Прима се) Ово сад није наквада заквартир и огрев него помоћ учитељу што ће обучавати ону напуштену децу, што ће бити по цео дан с њима, а по томе држим, да се нећемо замерити осталим учитељима.

Дакле ја сам изнео предлог за 300 динара, а г Кретић коме је пришао и г. Петровић, они су за 400 динара год. помоћи — с тога, ко је за мој предлог нека изволи казати за, а ко је за предлог да се даје по 400 динара, нека каже против.

(Гласају за: Јованэ Дилбера, Јова Милановић. Сам. Пијаде, Васа Дучић, Дим Наумовић, Др. М. Леко, Марко Степановић.

Против: К. Црногорац, М. Кретић, Вуч, Стојановић, Ал. Богатинчевић, Милутин Марковић, Ат. Кумануди, Илија Антоновић Ф. Розелт, Павле Матић. Коста Петровић.

(Светозар Јанковић отишао.)

Гласало је дакле 10 г. г. одборника за помоћ од 400 д. год. 7. за помоћ од 300 дин. год. а г. Св. Јанковић отишао је пре гласања.

Васа Дучић. Ја имам сад један предлог: да се изједначе и други учитељи наши са овим, јер други учитељи у нашим осн. школама имају по 80 и по сто деце у разреду, па је право да добију и они ову помоћ.

Председник. Господо, имамо још доста ствари на днев, реду (чује се: доцкан је) Најважнија ствар о гробљу не може се сад саршити (чује се: Да остане за другу седницу. *В. Дучић.* А молим вас, што је с мојим предлогом за остале учитеље.

Д. Наумовић. И ја предлажем да се остали учитељи изједначе са овим. —

Председник. Ја ћу ставити на дневни ред за идућу седницу да два одборника предлажу да се да награда и осталим учитељима.

М. Степановић — И ја то предлажем, цела мањина то предлаже (чује се: тако је)

Председник. Молим вас господо да сад кажете из које ће се партије ова награда давати. (чује се: непредвиђени расхода)

В Дучић. Да мислим да се има да да 400 динара једном за свагда. (чује се: не годишње.)

Председник. Разуме се годишње. Само треба да то годишње значи да му се даје месечно ова награда иначе ће он доћи па начинити квиту на свих 400 динара. (чује се тако је, месечно да се даје)

Дакле даваћемо месечно колко припада, из партије на непредвиђане расходе за ову годину, а до године ће и ова сума доћи у буџет (чује се: ако се усвоји) Разуме се још нешто: ја мислим да се ова награда издаје од 1. марта ов. г. (усваја се.)

Васа Дучић — ја би замолио г. председника да се у идућој седници изнесе и предлог да овај завод прими сву ванбрачну децу на чување —

Председник. Та ствар односно ванбрачне деце није баш тако лака нити је на њој рађено толико да би се већ могла предложити за решење, треба се с друштвом споразумети а међу тим ја сам о томе нешто само узгред говорио са једним чланом и лекаром г. М. Јовановићем. На томе ће мо дакле имати тек да радимо —

Сад изволте господо дати неколило уверења о владању (Бива)

На завршетку ове седнице молим да вам још ово изнесем: Као што знате била је лицитација за износ земље из врачарских улица на попуњавање улице између касарне, и на попуњавање баре Венеције код кантара општ. па је остављено да се држи ужа лицитација. Ја сам држао ужу лицитацију и на овој најнижа је цена за износење земље за улице између касарне по 55 пр. дин. а за изношење земље у Венецију код кантара по 95 пара дин. од к. метра. (чује се: врло добро.) Дакле молим вас усвајали се ова лицитација (Усваја се.)

ИСПРАВКА

У прошломе броју у чланку „Статистичко одељење општ. вароши Београда" поткрале су се осим небројно мањих, и неке крупније штампарске погрешке, које смисао кваре. Тако на страни 55. у десетом реду одоздо, место „избацивати" треба да стоји: израђивати; у шестом реду одоздо, после речи „држимо да их," наштампано је „обухвата, и оне, које мислимо још да их треба општинска статистика временом у самом почетку обрађивати", а треба да буде: држимо да их општинска статистика треба временом да обухвати, и оне, које мислимо још у самом почетку обрађивати и т. д. На страни 57. у 19. реду одоздо, место: *корничне*, треба: кроничне. На стр. 58. изотављено је, између наслова „метеоролошка посматрања" и таблице, време, за које су посматрања чињена, — дакле треба да стоји: од 1. до 19. Фабруара 1888 год.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАСИ

Код Медецијана и Кимпановића могу се добити ове књиге:

ИЗ ЦАРСТВА ДУХОВА и АВЕТИЊСКИ ПОЈАВИ

од *Теозофа.*

Цена 50 пара. дин.

НЕСЛУЖБЕНИ ДЕО

КАРАКТЕР

(по Смајлсу)

IX.

Дружба у браку.

Доброта, а не лепота, женска освојиће срце моје.

Шекспир.

Мужу пристоји мудрост, а жени нежност.

Џорџ Херберт.

Да је бог хтео да жена буде госа човеку, он би ју створио из његове главе; да је хтео да му она буде роб, он би ју саградио од његових ногу; али, по што је он хтео да она буде њему раван друг, то ју је он извадио из ребра, и недра, његова!

Свети Августин.

(Наставак)

„Ова је лепа (вели Берк) али се та лепота не састоји у правилности црта, у белом лицу и витом стасу — ма да код ње свега тога има — него у лепоти њене душе. Спољашњост њена биће, доиста, прва појава која ће вашу пажњу привући, али то је тек почетак правог магнетизма. Тако, на пример, њене очи су благе, али кад те умилно погледају — ти си побеђен! оне ти диктирају, али не силом какве власти, него снагом душевних врлина које се у њима огледају.... Она није висока, и, као таква није за свачији укус, али је права срећа за *једнога!*.... Она је и чврсте и јаке воље, али је и пуна нежности! Њен је глас, звук тихе музике, и није наравно, намењен ораторском владању масама, али је чаробан за све који умеју разликовати *друштво* од *гомиле*. Ако, хоћеш добро да ју чујеш, мораш да јој близу дођеш... Јест, описати њено тело, то је колико и описати њену душу, јер су то само две слике једног истог оригинала. Она је разборита, али не за то што се у свачему разуме, него за то, што се добро разуме у добром избору. Нити она показује своје знање у причању или вршењу којекаквих чуда, него баш у избегавању да говори или ради такве ствари. Она је млада, али мало је њих који су у тим годинама овај свет тако зрело оценили, и којима је додир са светом тако мало шкодио."

„Она је увек услужна, али не за то што то некакав „ред" налаже, него за то, што је то у њеној природи; и никоме неће измаћи из вида њено благородно васпитање. Као што рекох, она је женска чврсте воље, али само се та чврстоћа не коси више са женским јој карактером но што се глаткост и сјај мрамора коси са каменом му тврдоћом. Једном речју, код ње се налазе и мушке врлине, и женске чари — у тој мери, да чисто волемо и недостатке људске кад их у њој оличимо"!

Али да се осврнемо мало и на другу страну — да чујемо и како су сретне жене описале своје мужеве. Преглед за ово имамо у књизи удовице јунака револуције, друга Кромвелова, пуковника Хочинсона. На самртној постељи овај је човек оставио као аманет својој жени: „да не кука над његовим гробом", јер он у томе гледа слабост људске природе. И жена га је послушала, али се спомену његову одужила: давши нам највернију слику његова живота! Тако, описујући га као мужа, она вели: „никада ваљда мушко срце није љубило женску главу, ни мушка снага поштовала женску страну, као овај друг своју супругу!.. То није био ни ласкач ни удварач, али је био она сила чија нежна и поштена реч, самим тим што је нежна и срдачна, безгранично осваја и влада. Као домаћици, он је својој жени толико веровао да никада није хтео да чује за „две кесе", у једној кући, него је, пружујући своју, забрањивао да му се од ње рачун полаже. У брачној љубави својој он је био тако постојан, да су његове милости супружанске расле, у место да се умаљавају, са годинама њеним, и жена је његова била сретна и онда кад није била више ни млада ни лепа"!...

После госпође Хочинсон, историја је забележила име и једне друге узорите супруге. То је верна љуба пострадалог лорда Росела: Леди Рахила Росел. Ова племенита жена, прво је све прагове обила, и све силне молила да јој мужа на слободу пусте; па, кад све то није помогло, она стегне срце и подели његову несрећу забрањујући му сопственим примером да не пријатељима попушта. И успела је! Лорд Росел умре у тавници, грлећи на самртном часу своју децу, и своју жену — своју јунакињу! „Ја слатко умирем" — говорио, је он растајући се са својом супругом и са својом душом!

(Наставиће се)

КЊИЖЕВНОСТ

Уредништво је добило на приказ: *Les Traités de Garantie* au XIX Siecle. Etude de droit international et d' Histoire dipl matique, par M. Milovanovitch, Docteur en droit. Paris. Librairie nouvelle de droit et de jurisprudence Arhur Rousseau, Editeur 14, rue Soufflot, et rue Toullier 13. 1888.

ПИСМА ИЗ РУСИЈЕ

(парискем „Солеј"-у).

Петрограе 16 Феб. 1888.

Жао ми је признати, да се стање ствари не окреће ни мало на боље. Јавно мњење, узбуркано најновијим откровењима, почело је већ било и да се стишава под утиском непојмљивог оптимизма и горде равнодушности владе му. Нећу рећи да је ова узбуна била што друго до природна и спасоносна; али, пред самом страхотом опасности које нам од једном загрозише, свет се прену и виде: да не сме ни часа више почасити. Земан дошао ваља се спремати, и то спремати без речи и без устезања, на борбу крваву и немилосрдну; борбу, која нас може сузбити у границе Русије Алексија Михајловича, до, рецимо, једнога Дњепра ил језер Пејпонскол. — При свем том, ево с болом понављам, влада наша тако је мирна као да ничега на свету нема. Двојицу изузев, сви наши министри, као оно Наполеон III, живе у прошлости, и неће да признаду ни силу сувремене реалности, ни неоспорно слабе нам стране. Управо, и као год што Инглеска неће озбиљно да верује: да, сем њене' има још која флота убојна на мору, тако и наши министри уображавају да нема суволемне војске која се с руском мерити може. Неприкосновеност руског земљишта, постала је права *догма* за словенофоле и консерваторе. „На што као и предузимати којекакве мере обранбене? Зар писмо ми победили непобедног Карла XII? Зар писмо у *седмогодишњем рату* у сваке четири битке, три пута тукли Фридриха Великог? Зар писмо, најзад, у равницама нашим сатрли силу Наполеона првог"?.. ја се, доиста, бојим да нас једног дана страшна јава из овога сна не пробуди, и писам сам који се тога боји. Из доброг извора дознајем: да су у главном штабу предлагане мере за одбрану земље, као и да их је министарски савет одбио. Ма како да смо сигурни у крајни успех — претпостављући, наравно, да ће свако учинити своју дужност — опет не треба затварати очи пред фактом: да би нас објава рата на пролеће затекла врло, врло неспремне; док ће нас сваки месец дангубе, у почетку рата, стати само већих пораза. Нити ту помаже историја народна, који су бијени, а за које се држало да су силни. Кад се царска Француска сломила на на Рајшофену, Гравлоту и Седану наши ђенерали и дипломати умели су само бленути од чуда. Горко искуство једнога народа никада не користи другомо Тако порази колонијални Инглеске (у Авганистану и. Зулуланду) нису спречили Француску да се вратоломно баци у *тонкинска* предузећа, ни сад ево Италију у *абисинске* заседе. Него, има овде два министра који, као што сам рекох, праве изузетке; а то су: Гирс и ђенерал Вановски. Несрећа је само што се њихов утицај потире другим утицајима, и што правој увиђавности обојих смета узајамно им супарништво. Г. Гирс, на прилику, као васпитаник Немачке и заковани обожавач кнеза Бизмарка (баш као оно цар Петар III Фридриха Великог) зна само за једну политику и греди само њеној мети, — а то је: да по што по то одржи *мир споља* и да добије, како најбоље уме, везу и пријатељство човека који је кадар разуздати над Русијом гњев тевтонски, *Furor teutonicus!* Он је (г. Гирс) претрпио многу недаћу и много понижење у бугарском питању, али је он ипак готов на све жртве које буде од њега тражно Јупитер берлински. Више и од тога, он свакога, ко хоће да чује, уверава: да спољни положај никада није био бољи, по што је аустро — немачки савез *обранбене*, и не као што се мислило, нападачке природе. Доиста, чудна финоћа у схватању, но у којој нема за Русију нити чега умирујућег ни ласкавога. Г. Гирс иде чак дотле, да нам даје разумети, како ми, у даној прилици, можемо рачунати и на Инглеску — а то, ма да је за свих ових седам година радио да ју од Русије отуђи, и ма да добро зна, да је британско министарство тако исто немоћно противу Немачке, као што је отворено противу Русије. Најзад, г. Гирс се понаша са дубоким презрењем према нашој Француској, тој јединој сили јевропској која би нам се још могла на невољи наћи. Он не верује у чврстоћу француске војске, и даје ра умети да у Јевропи има само једне војничке силе са којом се нико не може мерити, а то је: Немачка.

На срећу, са свим други је човек ђенерал Вановски. Као ватрена патријотска али и позитивна и вредна глава, он се неуморно труди да стави своју отаџбину изван сваке опасности. И ако га паралише наивни оптимизам министарских му колега, и претерани германизаа великог канцелара царства, Вановски ради без ларме, али и без одмора, на спремни за рат, који овде свако осећа као неку неизбежност. Као што једном рекох, већина министарског савета није му дозволила, да на ратну ногу стави западне корпусе војске; али га није могла ни спречити да улије нова живота у велики радионице војничке, у оружнице и ливнице Туле, где се сада, и дању и ноћу, ради на оружању резерава. Исто тако није га могла омести у довршењу оних великих утврђења око Бреста, Ковна и Киејва која имају за случај напада, у Пољској задржати немачку војску. На послетку није могла на пут стати ни његовој спреми за брзу мобилизацију и концентрацију три велике војске око Бреста, Вилна, Кијева, као око три важне тачке за одбрану друмова који воде у три престолнице наше, Москву, Петроград и Одесу. Не успев, као што је хтео, да појача војску у Пољској под командом популарна и даровита ђенерала Гурка, Вановски је навалио да бар избаци напред сав онај ратни материјал који би закрчио наше жељезнице и успорио отправљање војске на дан мобилизације. Према томе, возови вуку непрестано, из унутрашњости на западну границу, пушке и топове, муницију, коње и сав прибор војнички и лекарски. Оно, и ове и оваке мере довољне су да нас увере, да се ратна опасност сматра за блиску; али има још нешто што нас у томе утврђује, а то је, припремање *масе* народа за предстојећу борбу. Тако звани „непокретни баталиони" биће сад преустројени и њихове

бројне снаге утројене. Она огромна маса резерва, *ополчење*, се организује у свима крајевима царства, под руководством дотичних штабова и команда во јних. У свима великим фабричким варошима средње Русије ради се на униформама резервних војника док се у области *донских* козака праве чак и пробе с мобилизацијом. Струја војничка више не штеди ни децу ни школе, коју ђенерал Вановски хоће да научи руковању с оружјем, и свикне тегобама војничка живота. Учитељи су већ разаслати у све школе Кавказа, да упознаду његове ђаке са основама војне службе; а на Владикавказу и пушке су раздане школској омладини, која се весело вежба под управом дотичних пуковара, на велико задовољство ратоборног становништва тога краја... Ако и не по казује исту одлучност и вредноћу, ни министар руске марине не спава. Он је, ово дана, сазвао један велики савет ратни у Кронштату, у коме су учествовали адмирали флоте балтичке. — њих девет које млађих које старијих на броју — а поред њих и сви капетани бродова и команданти бродске послуге назашеи се у истом месту. В ћање је почело било око подне. и трајало до два часа после поноћи. Ја не претендујем, дабоме, да знам шта се ту решило, али и за знам не бих имао права и једне речи о томе рећи. Толико, пак, мислим да смем да погађам: да су се претресали планови предстојеће борбе и на мору, да су обављене одлуке донесене, и то готово једногласно.

Како се приближава онај свечани тренутак, када ће се преломити судбина и Словенства и целе Јеироне, неће бити згорега да упознам наше читаоце и са неким новијим, званичним, и врло красноречивим цифрама. Дакле, по најновијем попису њуства од 1885 год. који тек што је довршен предан, царевина Русија броји на данас 109 (сто и девет) милијуна душа. Од ових 92 долазе на јевропску Русију, без Кавказа (који броји 7½ милијона) а остало на Туркестан (6½ милијуна) и Сибир (4 милијуна) За цело, ове су цифре за рецпектовање, али не треба, опет, заборавити да су нам *западни* крајеви поплављени од Немаца. Број странаца који се у Русију годишње досели, предаши и цифру од 800.000(осам стотина хиљада). На ко су ти странци? Скоро сви Немци из Пруске или Аустрије. Ви можете сами о значају овако појаве судити кад вам кажем: да је за ово последњих неколико година ушло у Русију: 4.872 000 Немаца и 1.305.000 Аустријанаца! На какве ли вам, онда — према овако страшној цифри немачкој — шаљу војске, друге расе и племена? Ево какве: Перзија, 255.000, Француска свега 122.000, Енглеска 20 000, Италија 17.000, Грчка 15.000, Турска 10 000, а Влашка, Бугарска и Србија укупно: 42000. Видите, дакле, да је нас Немштина овамо много теже притиснула но нас тамо преко Вогеза. А колико страхота сакрина тај један факт — и сами ћете погодити.

ГЛАС ИЗ УНУТРАШЊОСТИ

Пежега 24. Фебруара 1888 год.

Ваљда ни једна установа у нашој земљи није толико неуређена као *општина*.

Општина, прва и најпрече установа с' којом кад из куће изађемо имамо посла, на неуређена — чудновато!

Закон о устројству општина непотпун, непотпуни сви закони који се општине тичу.

Тако је непотпун и закон о пореским одборима и пореским надзорницима. Тамо вели: да у варошима и варошицама одбор сачињавају поред пореског надзорника још четири изабрата лица из општине, а по селима два одборника с' председником. Али тај закон није предвидео случајеве где општину састављају села и варошица. Најс ређе казао како треба у тим случајевима радити, те се поражају врло незгодне несугласице.

Општина тај закон разуме овако: да се из варошице изберу четири лица у порески одбор, а само село да буде заступљено с' два места одборника и председника општине. На тај начин долети би сви сталежи били заступљени, те нити би ко неправично био пресретерећен, нити би се који изнакло те ће би на њега порез разрезат.

Надзорна власт, која одобрава избор пореског одбора побија разлоге општине и вели: да су и села и варошице једна јединица — општина, — те да један порески одбор треба.

Кад се мало боље промислимо, налазимо, да је поступак општине погрешан, јер, кад је само место заступљено онда је и правичност ту, а кад се узму само четири лица рецимо за четрнајсет места, онда та лица могу знати имовне односе грађанина на четрнајсет места, те нам се чини просветрети, или држава штетује, што се неки изузе из плаћања.

Ваљда се закони овако сувисмчена кроје, и кад би давао мишљење по овоме питању, он би казао да је у праву општина. И доиста ни би погрешно, јер и ако је у овом случају закон непотпун опет је општина у праву.

Публикујући ово, није нам намера да доказујемо како би требало у овом случају закон разумети, но само имамо ту циљ: да скренемо пажњу и на ону непотпуност те да се при згодном случају не превиди.

Л.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАСИ

ПАТНИЦА

РОМАН

ОД

ЈАКОВА ИГЊАТОВИЋА

III књига

„Прежилавати, — па пресудити."

Цена је књизи 60 новчића

Добити се може само у штампарији Арсе Пајевића у Новоме Саду.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ

на

СРПСКИ ЛИСТ

што га издаје у Задру, на српском Приморју.

САВА БЈЕЛАНОВИЋ

Годишњи цијена:

За Аустро-Угарску . . . . . фор. 6: —

За Црну Гору и Србију . . . . фор. 9: —

или 17 динара).

За све остале земље 20 франака у злату.

На по године, и на три мјесеца, суразмјерно.

„Српски Лист“, једино српско гласило на питомој обали Јандранског Мора, неби смео фалити ни у једној српској кући, гдје се рачун води о судбини приморскијех Срба; особито српске Читаонице неби смјеле без њега бити, у важности и занимљивости *„Српскога Листа“* било би сувишно ишта казати: познато је да се овај лист и у великом европском свијету сматра као један од најбољих журнала на цијелом Славенском Југу. Осим редационе стране листа, која је врло богата, *„Српски Лист“* доноси извештије из разних српских и славенских крајева и по једно недељно *„Писмо из Цариграда“* од припознатог српског новинара. Даље доноси *„Српски Лист“* у изобиљу политичкијех чланака, телеграма о дневнијем питањима, књижевнијих расправа, итд. итд.

Претплату треба слати на Администрацију листа, у Задру; а за Краљевину Србију прима претплату Књижара Велимира Валожића у Београду.

Администрација *„Српскога Листа.“*

ПРИПОВЕТКЕ ЈЕДНОГА РЕДОВА

ИЗ СРПСКО-БУГАРСКОГ РАТА

од

СИМЕ Ј. АВРАМОВИЋА

Намеран сам да издам у засебној књизи своје приповетке, из српско-бугарскога рата. Неке од ових приповедака штампане су у разним журналима, с обе стране Саве и Дунава, и биле су добро примљене од стране читалачке публике као и наших одличнијих књижевника.

Приповедака биће шеснајест и то: Злосутни сан (штампана); На предстражи; Материнска клетва (штампана); Први пут у борби; Тако је осуђено (штампана); Командир, Јокса, Фатални грудобрин; У брасовом загрљају (штампане); Шпујун; Десноврилни; У извидници; Резервиста (штампана); Стрељани; Неопојан гроб; Заребљеник; Последњи плотун. — Књига ће изноти преко 10 штампаних табака, а кошта 1·50 дин. Чим се јави довољно претплатника даће се у штампу. Књига ће се штампати у оволико егземплара колико буде претплатника. Поруџбине без новаца непримају се скупљачима десета на дар. Новац се шаље Сими Ј. Авремовићу свршн. правнику, Цариградска улица бр. 6. Београд.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

„НА СТАРМАЛИ“

Већ и само зато да мржња српских непријатеља има о шта запети пре него се на српску публику оспе, треба сваки ваљан Србин да држи „Стармалог.“

Што више мржње падне на нас, мање ће је доспети до вас. А ми ћемо се већ постарати да је што више на себе навучемо.

Ово је само један разлог, — а остале разлоге знамо, — знате, — знају — зашто треба „Стармалог“ одржати, ојачати, повећати и улепшати.

Отварамо даклем доокрилна врата претплате. Ко нам дође, добро нам дошао, коме ми дођемо боље га нашли!

СТАРМАЛИ ЈЕ ПРОПУШТЕН У СРБИЈУ

Претплата износи за Аустро-Угарску 4 фор. годишње, — 2 фор. на по године, — 1 фор. на три месеца.

Претплата за Србију, Црну Гору и друге српске крајеве износи 10 динара годишње, 5 динара на пола године и 2 и по динара тромесечно. За краљевину Србију прима претплату на „Стармали“ књижара В. Валожића у Београду, а коме је удесније може послати претплату и на уредништво односно администрацију „Одјека“ и „Нове Уставности“ у Београду.

За све остале земље 10—5—2 и по франака.

Претплата се шаље на издаватељство „Стармалог“ у Нови Сад.

Уредништво и издаватељство „Стармалог“

Може се добити

КУЦА И ДЕЦА

код Медецијана и Кимпановића

Цена 30 пара дин.

Власник општина београдска Штампа Медецијан и Кимпановић Обилићев венац број 1. Уредник Н. С. Јовановић.

БРОЈ 9 У БЕОГРАДУ НЕДЕЉА 20 МАРТА 1888 ГОД. ГОДИНА VII.

БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

ИЗЛАЗИ НЕДЕЉНО ЈЕДАНПУТ НА ТАБАКУ
Цена за Србију:
НА ГОДИНУ . . . . . 6 дин.
НА ПОЛА ГОДИНЕ . . . . . 3 дин.
ЗА СТРАНЕ ЗЕМЉЕ НА ГОДИНУ . . 9 дин.

УРЕДНИШТВО и АДМИНИСТРАЦИЈА
ЈЕ У ЗДАЊУ
ОПШТИНСКОГ СУДА

Цена је огласима 6 дин. пара од врсте
Претплату ваља слати уступницом на заштински суд а све кореспонденције на уредника
РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ
Неплаћена писма не примају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

РЕДОВНИ САСТАНАК

одбора општине београдске држан 1 Марта 1888 г.

почет у 6 часова по подне.

(по стенографским белешкама)

Присуствовали: Председник г. Ж. Карабиберовић, члан Суда Јанаћ М. Јанковић. Чланови одбора г. г. В. Дучић, Ф. Розелт, Др. М. Т. Леко, Св. Јанковић, Д. Ђ. Миловановић, К. Петровић, Ј. Дилбер, К. Црногорац, М. Д. Клидис, Д. Наумовић, Ј. Милановић, М. Крстић, С. Пиаде, Јанаћ Константиновић, А. Ђ. Кумануди, П. Матић, А. Богатинчевић, В. Д. Стојановић, Н. Д. Кики, М. Ј. Марковић.

Председник. Молим вас, господо, састанак је отворен Изволте чути протокол последњег састанка нашег.

Секретар. (чита протокол од 27 Фебруара о. г.).

Председник. Има ли, господо, ко шта да примети?

Милутин Марковић. Ја бих имао, да приметим. Мислим, да смо решили да се помоћ „Друштву за напуштену децу“ даје само за ову годину из партије за непредвиђене трошкове а за у будуће, да та сума уђе у буџет, док је у протоколу стављено да се овај издатак навек чини из пом. позиције за непредвиђене трошкове. Ова грешка треба да се исправи.

Др. Марко Леко. Нас неколико одборника у мањини били смо мишљења, да се не даје никаква накнада, по што тај учитељ има стан и огрев у школи. Кад се већ у протоколу бележи и мишљење мањине, онда је и то наше мишљење, требало у протокол да уђе.

Председник. Да нема стенографских бележака, где је цео рад наш опширно записан, могли би тражити, да се и то стави, али овако није нужно.

Господо. Вама ће бити познато, да је по одавна одређена нека комисија, која има да извиди неке злоупотребе на новом гробљу. Треба, да свршимо ту ствар, јер има многих грађана, који су у тој ствари заинтересовани, па није право, да људи штетују.

Молим вас чујте извештај, који ми је та комисија поднела.

Секретар (прочита извештај).

Михаило Крстић. По што је овде и моје име поменуто, као одборника одређеног да води неки надзор око копања бунара и куће, то ја овде узимам слободу, да вам кажем, какво је стање ствари било и уједно, да вам се оправдам, и ако немам потребе, да то чиним.

Бунар је копан 11, 12 13, 14 и 15 метара, и т. д. до свдање дубине.

Она мала жица на 8-ом метру коју комисија помиње није се ни приметила за време копања.

Ја, знајући потребу воде на гробљу, знајући, да гробље не може да буде без воде, рекао сам: хајде, да видимо даље и да копамо, док не наиђемо на воду. Ми смо звали и г. Хофмана да нам даде мнење, да ли је вредно даље копати и дали би бушењем то покушавали, али кад смо сазнали, да бушење стаје колико и копање, то смо копање претпоставили и тако смо ископали бунар још са 2—3 м. колико је управо и сада дубок. За овим је дошла зима, а кад је настало пролеће ми чуемо, да је бунар пун воде.

Ја мислим, да општина нема никакве штете од многе воде у бунару, но на против користи. Да је бунар сведен на прву дубину, по што је у иловачи, то она вода у њему не би достизала ни за кућње потребе послужитеља, који су на гробљу, а камо ли за цвеће — и друге потребе — брзо би се исцрпела. Ово ће знати сви стручњаци, да што је бунар у иловачи дубља то је више и воде.

Дакле примам ову одговорност на себе с поносом.

Што се тиче оне куће ту ништа нисам радио. Ја сам имао посла око грађења зида. Тражите акта, на којима сам се потписао, а где се нисам потписао о томе ништа не знам, као да је било у Кини.

Што се пребацује, да се зидало цигљом место Каменом, ту ја нисам ништа крив. Ми смо о томе поднели акт председништву. Што год смо радили одмах смо достављали председништу актом, а ништа нисмо на своју руку радили. Председништво то није изнело.

То сам нашао за нужно да кажем правдања ради.

Председник. Молим вас, да се објасним с г. предговорником. Ја у оно време нисам био председник. Имају ли акта о томе или не, то моји претходници могу знати.

Ја не знам, шта је руководило комисију да донесе овакав извештај.

Мита Миловановић. И ја сам био у тој комисији. Прва комисија која је испитала све те злоупотребе, казала је, где је шта фалило и поменула је лица, која су у тим злоупотребама участвовала. Сад је на одбору, да реши: оће ли ко одговарати или неће. (Чује се „Мора неко одговарати“). Прво су одговорни предузимачи, па онда они, који су им рад одобравали.

Јанаћко Јанковић. Кад је копан темељ за зид, наишло се на шупљу земљу и онда смо ми — ја, Коста Лазаревић и још неки — одобрили предузимачу да копа дубље, јер нам је и Коста Лазаревић казао, да мора, да се копа дубље.

Коста Црногорац. Ова је ствар веома озбиљна, а комисија, која је овај предлог изнела о неким штетама, чини ми се, у принципу је одгорност — нећу рећи неправилно али сувише строго истакла. Заиста, господо, мало је зазорно за одборнике, који се одређују за чланове комисије, да буду одговорни за многе ствари, у којима треба, да предњаче они, који су највише за то позвани, који су као глава те комисије, а то су, мени се чини, енжењери. То нам тврди и г. Јан. Јанковић.

Мени се чини, да су злоупотребе потекле од једнога човека који је једини у ствари највише одговоран.

Изгледа ми, да ће бити опасност за одборнике, да се приме комисије, кад се овако ради, ретко ће се ко и примити.

Ја бих молио г. председника, да ову ствар озбиљно узме, јер, ако би ово примили, онда не би било никога, ко би одговарао у самој ствари.

Ако је било заиста онако, као што каже г. Кретић, да се морало одступати од мере и плана, као што је случај са бунаром, онда то треба да се призна.

Г. Кретић каже, да се морало копати дубље, што се тражило више воде. Г. Хофман као стручњак казао је, да бушење бургијом кошта колико и копање. Те су га као стручњака послушали и дубље копали.

Ја мислим, да је зазорно за нас, да тужимо људе за штету, која и не постоји, и треба да тражимо од г. председника да се размисли, не би ли било боље да се ова ствар узме мало интензивније, па да се каже, ко је најодговорнији за штету.

Михаило Кретић. Узимам, господо, још једаред реч као одборник. Не бојим се апсолутно никакве одговорности у моме послу, јер је био чист и светао. Али мене врло вређа начин, на који и мене терети ова комисија. За што ме преседништво није звало као одборника да дам објашњење о свом раду. Ја знам, да сам чист и неприкосновен и бићу у будуће далеко од тога да се примам чланства у општинским комисијама под оваким условима. То је, што сам имао да кажем.

Коста Петровић. Мени се чини, господо, да комисија, коју је одбор одредио да ову ствар извиди, — да је та комисија, пишући свој извештај, који је мало пре прочитан, имала пред очима једино и искључно корист и интерес општине. Но, како се, бар мени чини, овде треба имати у виду још и ово: господа, коју је одбор одредио, да у име његово, надзиравају и констатују: какав је посао, који је на новоме гробљу израђен, — та господа, треба, знати, вршила су свој посао без икакве награде и плате. Према томе свеколики обзири саветују нам: да овим нашим друговима не набацујемо и не стварамо ма какве одговорности за накнаду, све дотле, док се год непобитним доказима не докаже, да су они тај посао вршили пристрасно. Јер: докле год немамо оваквих доказа против њих, значи: да су они вршили и извршили поверени им посао сасвим савесно. То је једно. Друго: општини београдској — а ни ма којој другој — не може бити никад у интересу, да своје грађане а још мање своје одборнике чини одговорним за ствари и послове, из којих није општини произашла каква штета. Треће: у извештају се општини светује и тражење таквих накнада, које би се, бар по моме мишљењу, кад би пред суд дошле, морале као против законе одбацити. Тако: н. пр. вели се да је бравар Чумић за неурађени посао на време одговоран општини за накнаду око 16.000 динара, — док међу тим сав његов и сао засеца нешто преко 2000 динара, и док притом општина није ни у чему оштећена тиме, што овај посао није на време израђен.

Према свему томе ја бих био мишљења, да ми овакав закључак донесемо: ако предузимачи нису уредно своје послове израдили, општина је у праву, а и дужност јој је — да тражи од њих накнаду за неиспуњење уговора. Па ако би предузимачи били ослобођени тиме, што су извесна господа, коју је одбор одредио, нашла, да је нешто добро и по уговору, а у ствари тако није; онда општини остаје право, да размислим оће ли од људи, који су без икакве награде, а можда и по незнању што погрешно учинили, да ли ће од њих тражити путем парнице накнаду штете. Толико сам имао, да кажем. —

Јанаћ Јанковић. У комисији, која је била изабрата да прегледа куће био сам и ја. Ми смо отишли тамо и прегледали смо плекове са крова, које је скинуо Коста Струс, и видили смо, да су сви једнаке каквоће. Он нам је казао, да је плек добар а ми смо му веровали. Да ли је плек енглески или немачки, то не знам.

Напослетку ја пристајем, да платим свој део, па толико му и чини.

Др. М. Т. Леко. Из овога се извештаја невиди целокупна сума штете. Какви су се гласови о новоме гробљу по вароши проносили, то је било нешто страшно, а међу тим према овом комисијском извештају изгледа, да није било великих злоупотреба. Незнам, и хтео би знати откуда то долази?

Мита Миловановић. Као што је г. Коста казао, тако од прилике и у извештају стоји: у првом реду одговорни су предузимачи, па онда они одборници, који су били у надзорном одбору и класали за оно, што у ствари не ваља, да ваља. Но има једна ствар а то је код оног шлосера, за кога би ја предложио, да не тражимо накнаде, ствар је од 1.000 дин. а тражи се 9.000 дин. накнаде. Капија и фењери требали су по погодби, да буду готови у октобру а били су тек у Априлу. Ако ми тражимо ту накнаду, човек ће са свим пропасти и онако је сиромах; за то ја предлажем, и ако сам тај акт потписао, да се то изостави.

У извештају стоји, да ми тражимо накнаде од предузимача, па онда од одборника. Ја мислим, да треба тако и да решимо.

Председник. Ја, господо, нисам посвећен у ове стварима, јер нисам био тада кмет.

Ја се слажем с господом, да не треба тако плашити одборнике, јер се онда нико неће примати комисије осем правника.

Заиста, господо, ни један одборник не ради овде за новац, но једино врши своју грађанску дужност — док ми радимо и за то а и за новац.

Дакле, ја кажем: на првом месту не бих пристао никако, да то начело усвојимо: да су свуда г. г. одборници тако одговорни, да изгледа, да су неко зло дело учинили. Кажем вам: не треба тако олако узети ствар, кад се одборници терете, јер онда не ће нико доћи, да ради.

И ја бих додао нешто; као што мислите, да би требало ослободити бравара од накнаде, тако исто ја мислим

да треба ослободити и столара од плаћања тог, што није посао на време израдио; да је та кућа у вароши, па да смо морали плаћати кирију у туђој кући, онда бих био за то, да плати оштету, али овако, мислим, да не треба.

Ако је имало злоупотребе при зидању зида, мислим, да је за то одговоран наш орган, а то је — енжењер. Ја не бих могао за то, да кривим г.г. одборнике.

Што се тиче копања бунара, мислим, да су одборници, који су били у тој комисији, требали да јаве председнику, да морају копати дубље него што је предвиђено, а одбор би им то одобрио можда су и била каква акта о овој ствари послата, па су сад загубљена, али, ако их никако није ни било, онда је то велика грешка.

Ја вас молим, да сведемо ваш закључак: ко је на првоме месту одговоран? Ја не бих желео да се тако олако компромитују наши одборници, док се не види ко је баш у ствари одговоран за неправилности предузимача и тек кад би се увидело да има кривице и до одборника, онда би се могао чинити корак и противу њих.

Васа Дучић. Ми смо све ово на основу акта написали и све што треба види се из извештаја.

Милутин Марковић. Ја видим, као што сам и мало пре казао, да ми стојимо између две врло велике незгоде: прво, ако допустимо, да сваки одборник одговара непосредно, онда би то било опасно, јер не би могли, да опстанемо, а друго, што је страшно, да општину београдску кошта ново гробље преко 600.000 дин. а све што је урађено, урађено је сакато и не кошта ни 200.000 дин.

Ми би дали тапију, да у општини београдској може сваки, што год хоће, да уради, а да никоме ни за шта не одговара. Ово нарочито, не смемо дозволити већ дужност нам налаже да учинимо потребне кораке да се општински интереси очувају у колико се може то у оваквим случајима постићи.

У овом случају као члан комисије могу, да напоменем, да све, што год смо могли изнети пред одбор, то смо и изнели.

Да свратим вашу пажњу између осталог само на ову ствар: ја не мислим, да можемо судским путем добити од Ђор. Чумића 9000 дин. за накнаду штете, али знам да капија није начињена, као што треба по уговору и не ваља ништа и за то се он неможе ослободити сваке одговорности. Иначе према овоме и осталоме изашло би: да је општина оштећена а да јој за ту штету није одговоран. Ја не могу бити зато да проузроковачи нико не одговарају за штету. Истина то је тугаљива ствар за одборнике, али кад се томе приступило, то тора и да буде.

Мита Миловановић. Ми смо хтели, да овако буде: прво је одговоран предузимач, па онда енжењер. Али свуда је енжењер потписан као члан комисије а поред њега и 4 члана комисије и за то смо казали, да одговарају и чланови одбора, који су били у комисији, а за њих ће се то засебно решити.

Милутин Марковић. Свакако одборници су давали своје мишљење на основу онога, што је енжењер казао као стручњак. Понављам не смемо оставити без икакве одговорности она лица која су општини нанела својим радом штету.

Манојло Клидис. И ја сам био члан комисије, која је имала да прегледа одкопавање и насипање, а не видим, да је у оном акту ишта о томе споменуто. То су врло важне ствари.

М. Миловановић. Има о томе у позицији трећој.

Коста Петровић. Ја мислим, да ми треба овакву одлуку, да донесемо: Одбор општински усвајајући предлог комисије: да се у првој линији тражи накнада од предузимача; па ако би они били ослобођени земаљским судовима, што су им комисије, које су биле одређене од одбора, примиле рад, који није онакав, као што је уговорено, онда тек, да се тражи накнада прво од општинских органа као што је општински инжињер, који је стручњак и од општине плаћен, и који се је на прегледита свршених послова подписивао; па тек онда да се тражи накнада од осталих.

А што се тиче омањих ствари, као што је столарски посао и посао бравара Чумића, мислим, да треба да им се плати ако им је само добар посао. —

Председник. Предузимачи могу се бранити тиме што ће казати, да су им комисије примиле рад. Но питање је: *да ли им је рад по уговору.* Тек онда, *ако нису по уговору радили, а међу тим комисије им примиле рад као добар,* онда тек одговарају одборници.

Коста Петровић. Ја кажем: одборничка одговорност престаје онда, — од оног момента — кад судови кажу, добро је израђено и према уговору и према извештају комисије.

Мита Миловановић. Ако је по уговору, онда престаје предузимачева одговорност према свима. Но, ако се каже: ово није по уговору урађено али није крив предузимач, што је комисија казала, да је добро урађено, онда ту бога ми мора, да се одговара.

Председник. Ја то, господо, не знам. Питам вас, господо правници, имамо ли права, да тражимо накнаду од предузимача, што није свој рад по уговору израдио?

Ј. Дилбер. Ми догод смо ишли у комисије, свагда је ишло с нама и по једно стручно лице од стране општинског суда, било то, да се калдрма прегледа или какве оправке, ми смо свагда потписивали своје извештаје онако, како нам је стручњак казао. Како сад можемо кривити наше одборнике, који су радили онако, како им је стручњак казао? Они нису стручњаци у свему, па да све знају.

Председник. Г. Коста је такав предлог изнео, да бих ја морао да наредим нашем правозаступнику, да одмах поведе парницу. Но, питање је овде као што мало час рекох: можемо ли ми тражити накнаду штете за све оно, што по уговору није урађено, а комисија је признала међу тим рад за добар?

Мита Миловановић. Они се могу позивати на извештај комисија о њиховим радовима, али, кад није по уговору урађено, онда ће само они предузимачи одговарати.

Председник. Желите ли, господо, да овде ову ствар у опште пређемо или да решавамо тачку по тачку? Ово није мала ствар. (Чује се: да се пређе на читање).

Л. Богатинчевић. Ја мислим, да одредимо једну комисију, која ће све ово прегледати. (Чује се: „па ово је од комисије).

Председник. Извол'те, господо, чути, шта каже комисија.

Секретар чита тачку по тачку правног реферата.

Мих. Крстић. Ова је комисија односно бунара била: или врло лабава или врло нестручна или ако и то није онда и несавесна и тенденциозна. Она каже: копано је дубље, а не каже, да ли је општини тиме штета учињена Ја вам кажем, да се морало дубље копати.

Мита Миловановић. Онда, молим вас, изволте прочитати извештај стручне комисије; да види те, шта је она казала.

Председник. Нека се прочита извештај стручне комисије.

Секретар. (прочита дотичну тачку).

Мих. Крстић. Ја кажем, да је нестручан извештај ове комисије, јер није било воде, те се морало и даље копати.

Ман. Клидис. Овде стоји, да се бунар копа 16 м., кад се није вода, требала је комисија, да то јави одбору. Овде није питање: има ли општина штете или користи.

Мих. Крстић. Поднет је о томе реферат.

Милут. Марковић. Ја бих имао, да кажем г. Крстићу, да не говори, да смо ми несавесно радили. Ми смо тражили од суда све извештај: и суд их је нам дао рекавши: да их нема више. На основу ових извештаја и мишљења и рачуна стручњака ми смо дали своје мишљење за то нема места нападању ни од кога па ни од вас г. Крстићу.

Мих. Крстић. Ја не говорим вама као комисији нетражној, него као одборнику и кажем да све што је рађено под мојом руком о свему томе „има црно и бело." Да ли је та акта председник завео или није, ја незнам. Више пута, чуо сам, нестају акта у општини, па се нађу после 2—3 године.

Јов. Дилбер. Хтео сам то, да кажем, што је и госп. Крстић казао, да су акта нестала у општини па тек по што је комисија свршила свој рад, онда се тек налазе по разним ћумезима и буџацима, мислим, да то знају и г. г. одборници. Зато треба решити, да се акта подносе у дупликату.

Председник. У таким случајима, кад комисије подносе акт за одбор, треба и сами да траже, ако случајно из заборава не буде акт одбору одмах поднесен. А не да се у дупликату поднесе.

К. Петровић. Молим вас, да вам прочитам прву и другу тачку извештаја објаснења ради (чита). По мом мишљењу може бити одговорности до Љочића и благајника, кад комисија не потписује извештај, онда општински суд не сме, да га прими а још мање сме благајник, да га неплати.

Председник. Ја морам да узмем у заштиту благајника. Свако наређење за плаћање потписује преседник и 2 судије. За што благајник, да буде одговоран, кад је преседник потписао са двојицом судија? Они имају да воде рачуна о томе, да ли је комисија прегледала рад, а не благајник Кад касир добије наредбу, он мора да изда новац.

К. Петровић. Кад преседник нареди изаршење незаконите одборске одлуке, и том одлуком буде општина оштећена; онда, по општинском закону, не одговара преседник, него одбор и руковалац општин. касе, који је издатак учинио. Ако ми донесемо против закону одлуку, која је скопчана с новчаним издатком, онда ви не одговарате, него ми — одборници и благајник општински који учини издатак по тој одлуци.

Ман. Клидис. Да решимо, да се тражи накнада прво од предузимача и инжењера, па онда од комисије.

Преседник. За бунар одговара једино надлежни инжењер — предузимач мора, да ради, шта му се наређује.

Ман. Клидис. Свакако треба, да се тражи од онога који је крив.

Јов. Дилбер. Ту се види, да је крив наш стручњак, који је водио надзор над тим.

Мих. Крстић. Ја смем, да кажем, да предузимач, који је копао бунар, није ни крив ни дужан.

Председник. Овде су учињене две погрешке: прво, што је трошен скупљи материјал и друго, што је рђав рад. Што се тиче рђавог рада, за то одговара предузимач а што се тиче материјала, за то су крива она господа, која су рекла, да се са скупљим материјалом ради.

Ова је ствар, господо, исцрпљена.

За онај први случај — рђав рад — одговорни су предузимачи и за то треба, да наредимо нашем г. правозаступнику, да их тужи; а за други случај, да извиде, секретар и наш правозаступник, јели још ко крив, па да га тужимо.

Васа Дучић. Ја одвајам мишљење и остајем при ономе, што је комисија предложила.

К. Петровић. Ваљда нећете тражити, да се и госп. Крстић оптужи за оно, што он није потписао. Према извештају, који сам прочитао крив је само г. Љочић. —

В. Дучић. Ја предлажем, да ми останемо при предлогу комисије, па суд кога нађе за крива, нека га осуди.

Председник. Ако који од чланова комисије није потписао извештај, од куда га могу тужити?

В. Дучић. За то и предлажем, да се направи тужба према нашем извештају, па кога год су нађе за крива, нека га осуди.

Председник. Кад се суд увери комисијом, да је мање израђено, онда падају извештаји комисија и нама су сигурни предузимачи, да ће платити штету.

Ј. Дилбер. Треба окривити онога, ко је узео понова у службу општинску Ђ. Љочића.

Председник. Узео га је одбор.

Ј. Дилбер. Није га узео одбор, него председник Владан.

Председник. Одбор бира енжењера по закону, и оо томе ја одбијам напад на председника, јер он у томе случају не може бити крив.

Наставиће се.

Технички извештај о злоупотребама на новоме гробљу.

По одлуци одбора општине Београдске од 23. Јуна тек. год. А.№ 730 част нам је поднети своје извешће Су дуопштинском, односно до сада извршених свију послова на новом Београдском гробљу.

Ми ћемо овде поделити све поједине послове — у колико смо те могли наћи у актама Суда општинског, која су нам на расположење стављена — и означити их са римским цифрама.

I. Набавка и намештање Фуруна у новим зградама.

За ову навку и намештање расписана је лицитација за 16. Мај 1886 год.

На лицитацију дошао је само г. Ранко Гођевац овд. трговац и он се је изјаснио да ће поднети своју понуду односно набављања фуруна, но не прима се намештања и истих, Ову је понуду своју поднео 17 Маја т. г. но по овој његовој понуди није ништа урађено, већ је 19. Маја саслушан Васиљко Дамњановић овд. предузимач и од њега добивена понуда за ову набавку и намештање износила је суму од 700. дин.

Ову је понуду усвојио Суд Општине Београдске Решењем својим од 19. Маја тек. год. Бр. 334 и ово је саопштено Васиљку 20. Маја тек. год.

По тачци 4. услова за овај посао, предузимач је морао овај посао — набавку и умештање извршити за 20 дана; међу тим, кад смо први пут изашли на ново гробље видели смо само гомилу набављених, а данас пак 9, Јула 886 кад смо поново изашли на лице места ради извиђења, видели смо да су неке фуруне намештене но дали су оне премеравање или прегледање, о томе нема никаква документа, нити се шта о томе зна.

II. Откуп земљишта за ново гробље

О откупу земљишта није се могао ухватити тачан рачун, но је комисија тога мишљења, да Суд Општински нареди својим органима да саставе целокуван састав — рачун — целог купљеног земљишта, и то најпре појединце па онда на крају састава сумирати целу површину купљеног земљишта.

У овоме саставу, треба да буду следеће рубрике које ваља попунити:

1.) име и презиме продаваца;

2.) квадратна површина купљеног земљишта (с плановима ситуацијоним од сваког парчета, а за тим целокупан)

3.) Пошто је купљено по квадратном метру.

4.) Износ целог коштања једног парчета.

5.) Одобрење општине за куповање појединих комада.

6.) Има ли општина тапије од тога купљевог земљишта.

На целокупном лицитационом плану од целог купљеног земљишта означити поједине купљене комаде са означењем квадратне мере површине у истима. Сем тога, на томе ситуационом плану другом бојом уцртати тачно све постојеће под гнуте им пројектоване грађевине.

III. О насипању стаза у новоме гробљу и о грађењу риголи крај истих стаза.

О овоме послу постоји предрачун с описом и по њему предрачуњена сума износи 28320 дин. Што се тако у предрачуну находе и попречни пресеци ових ригола и самога насипа, и ови насипи треба да буду овакви:

1. Насут ташмајданским шљунком дебео (у набијеном стању) 0·20.m

2. Сврх тога насуто колубарским песком у дебљини 0·03m

Риголи на путовима по средини да буду широки 0·60+0·60. а на споредним стазама 0·50+0·50.

О овоме послу нема протокола лицитације, нити икаквог другог техничког и погодбеног документа сем предрачуна. Из акта се само види, да је лицитација држана 5 сент. 884. год. а решењем одбора општинског од 6. септембра 884. (види акт Г.№ 104.) уступљен је овај посао Стојану Анастасијевићу и то: пунење шљунком по 1·39. дин. а ригола — олуке — по 3·55 дин. од квадратног метра.

Тек даљим истраживањем нађено је, где се наређује, да се за овај посао држи лицитација на дан 30. Августа 888. Тада је и држана и остала на Стојану Настасијевићу по 1·39. за пунење и 3·55. за калдрмисање ригола. Општински одбор 31. Авг. 884 г. (види акт Г.№ 82 (84) *неодобрава* ову лицитацију и наређује се нова лицитација и оно пре изложено постигнуто.

Актом од 29. Новембра 884. год. Г.№ 370. јавља предузимач, да је с послом готов, па тражи да се исти комисијски прегледа и прими. Решењем од 8·XII 84.Г.№370. упућује се комисија да посао прегледа и прими и комисија, излази 14. XII.84. и налази да предузимачу припада 17463.12 дин. но да му се иста не исплати до пролећа, јер су нађено неки недостатци у попречним путовима (што насип није добро набивен), а за сада да се предузимачу исплати аконто 5.000 дин.

Та иста комисија, нечекајући пролоће, већ сигурно да се учини предузимачу на вољу, те да не чека за новац до пролећа, но да пре до тога дође, без обзира на то што посао није добро израђен, на истом том акту где је оставила да се до пролећа остави и онда да се прегледа како се одржао 7. Јануара 88[illegible]. (види полеђину акта ГБр. 370) изјављује, да се предузимачу може цела зарада исплатити, пошто је — вели — цео рад, посао, у ред довео(!!..)

У то доба године 7. Јануара није се фактички могао оценити посао овакве природе да ли је добар (да ли је насип добро набијен) јер се је овај исти насип у оваквом стању, какав му је био при првом прегледу могао је овакав и остати, смрзнути се у овом времену (првог дана по Богојављењу) кад су највећи мразеви а нарочито 885. године, и тако га је комисија примила не као поправљеног и набијеног, већ смрзнутог.

Предрачуном предвиђено је, да овога насипа треба начинити и то:

насипања . . . . . 10200.m.
бигола . . . . . 1080.m.

за овај цео посао имало се је по погодби платити предузимачу:

$$(10200 \times 1{\cdot}39.) + 1080 \times 3{\cdot}55. = 21207. \text{ дин.}$$

Међу тим овога је посла по поднешеном рачуну извршено за само 17463·12 дин.

По томе види се, да је се од пројектованих дужина ових насипа и ригола одступају, не види се из акта (што

је дужност надзорног инжињера да свагда достави својој првој надзорној власти) те је сигурно инжињер на своју руку неке измене учинио, а те измене могу лако од штете по цељ бити.

28. Новембра 1885. (види акт ГБр. 800|85) тражи предузимач, да изађе комисија да прегледа посао те да му се кауција врати. На томе истоме акту стављено је решење и наименовање комисије, — али комисијског извешћа нема.

Исто тако нађен је рачун о коштању ових стаза у суми од 17463·12 дин. састављен 10|XII. 1884. у коме су поједине димензије изложене, но не потписан од целе комисије, већ га је потписао сам инжињер, што се неможе сматрати као потпуни окончани рачун коштања, па дакле ни као документ.

Ми смо на неколико места раскопали ове стазе, да би се уверили да ли су слојеви појединог материјала у оним димензијама, као што је предрачуном и описом предвиђено, па смо нашли: да на стазама нема шљунка колубарског већ више тиње (земље) него ли песка; међу тим постоље од ташмајданског камена изведено је добро, само што те стазе немају свуда оне облине потребне за слив атмосферске воде са њих. Риголи су извршени као што треба.

IV. О откопавању и насипању на новоме гробљу.

Ово је посао, који нам даје слику потпуног распикућства, посао, који је такве размере узео, да је постао само неисцрпим извор заради извесних зица, без обзира на потребу, на материјално стање платише, посао, који је могао да да у израду човек непријатељ касе и материјалног стања општине Београдске, којој је новац у таквој мери потребан да своје најпрече и одлагања нетрпеће послове у израду предузме, а само стога неможе што тим средством у толикој мери нерасполаже.

Ово је посао; који не би не техничар, него ма који и најпростији човек са врло ограниченим мозгом, — могао препоручити општини да га изврши у оваквим размерама као што је то учињено.

Од сасвим лепе потпуно врло благе косине земљишта новога гробља, почела је да се прави (ваљда замишљена) равница, но која је несмишљено тако изведена, да само очито штете прави, а међу тим грдних новаца кошта: да клем створен силом камен да убије онога, кога стварање његово грдних материјалних жртава кошта.

Овај је посао, ова израда, постала извор за просто и једино сигурну зараду извесних спекуланата, који ни Бога ни душу немају на спрам платише но користећи се или неразумевањем његовим или неверним представљањем позванога за овај посао, експлоатишу га у таквој мери, да простом гледаоцу на лицу места мора да стане памет и упита се: да ли когод о овоме раду води рачуна, да ли когод извештава бар платишу шта се ради, кад тај платиша сигурно осећа, плаћајући оне радове, јер се цео посао тако ревносно, тако брзо тако тачно и с вољом врши; разуме се брзо и с вољом ће се вршити кад је исти посао овако изобилно и тачно плаћан!!!, а можда ова ревност и отуда долази, да се и извршиоци и наредбодавци журе, да га изврше час пре и са што већом снагом (по добре паре) само да не би когод за време рада дошао, који мало искреније мисли, те да својим упливом овај посао необустави, а ти ме би се отргла из руку лепа зарада појединаца.

Најглавнији узрок, што наше ово овакво карактерисање изазивље, то је, што баш при прегледу овога посла, који не тражи од општине да му се одмах овај посао плаћа, „већ он верује општини за плаћање, док не наиђу боље прилике за општинску касу."

Овакав посао у оваквим размерама извршити, неопростиви је грех, па и није чудо, што се грађење новога гробља није ни до сада извршило и потпуно припремило да прими мртваца у себе, кад су се овако огромни а потпуно узалудни излишни послови имали извршити!!!...

Упусти ће мо се у све детаљности овога посла, те да расветлимо целу ову ствар (овога посла) у колико су нам то у стању дати она званична акта овога предмета, који су нам на расположење стављена, ради испитивања и проучавања.

О овоме послу влада потпуна нејасност а поглавито са ових разлога:

1.) Што о овоме послу нема никаква одборова закључка у начелу — нема одобрења, да се овај посао овако и у оваким размерама изврши.

2.) Што кад се је већ приступило овоме овако замашном послу никаквих технички дата нема ради предлога одбору (нема плана ситуације, попречних профила, предрачуна и т. д.) већ, на једаред устичу услови за лицитацију од кубног метра наноса — односно откопа — за пунење садање ћуприје и планирање самога гробља унутра.

У овим условима само стоји то, да ће бити око 20.000 куб. мет. за откопавање са насипањем земље за нови друм водећи новоме гробру, а у другим условима под истим датумом за планирање земљишта условљено је око 29.000 куб. метара.

Лицитација се држи 15. Септ. 883 и одбор одобрава лицитацију која је остала на Стевану Ј. Поповићу и то:

1.) За планирање земљишта на гробљу по $88^{3}/_{4}$ паре дин. од куб. мет. и

2.) За друм по 91. пару дин. од кубног метра.

Одобрење ове лицитације било је 28. септ. 883 год. Бр. 14141.

Није на одмет, да се овде спомене и то: да се из акта (која су нам стављена на расположење) не види да ли се је одбор упуштао у оцену овога планирања гробљанског, но сигурно се може закључити, да је о овоме било речи, пошто постоји један врло важан акт г. Дилбера апотека овд. као одборника, датиран под 6. Августом 1883 г. а протоколисан под Бр. 12303·83. којим он описује положај земљишта новога гробља са мишљењем, да је по све неупутно потрошити на планирање 15.000 дин. и т. д.

У ствари пак ово насипање и планирање кошта по састављеном окончаном рачуну од стране г. Јов. К. Ристића начеоника Мин. грађ. у пензији 27. Јуна 1884 г. са извешћом те комисије у којој је и он био, од 28. Јуна 1884. Бр. 7798·84. само до тога доби и то:

I. За копање и намештање земље на путу...30787·74 ^{m3} × 0.91=28016·60 дин.

II. За копање и ношење земље на српском гробљу. — 21739·74.74 ^{m3} × 0·8875=19294·02. дин.

III. За копање и ношења земље на еврејском гробљу.

$$\frac{\text{ост.}}{10874{\cdot}92 \times 0{\cdot}8875 = 9651{\cdot}49 \text{ дин.}}$$

Сврха динара 56962·11 дин.
за 63401·13. метара кубних.

Дакле предлагано је за утрошак сигурно само 15000 дин. противу чега је дигао сасма правелан глас г. Дилбер, а сантичан је само до 27. Јуна 1884. год. утрошено на овоме послу 56962·11 дин.

Са овим није још закључена сума коштања овога посла, него је то изложен утрошак као што рекосмо само до 27. Јуна 1884. год. а у ствари око овога посла исплаћивано је још и то:

1. Августа 1885. држана је лицитација за даље откопавање у реону новог гробља, и на тој лицитацији био је најнижи лицитант неки Риста Крстић, који се откопавања прима по 0·83 дин. од једног кубног метра. Ова је лицитација одобрена решењем одбора од 2. Августа 1885. год. види ГВр. 555.

Ово је одобрење саопштено Ристи Крстићу 7. Августа 885 а по условима за овај посао имао је Риста потпуно готов бити за 40 радних дана од саопштења одобрења.

Г. Инжињер Јочић актом од 13. Новембра 885. ГВр. 783. јавља општинском Суду, да је овај предузимач с послом готов и тражи да се наименује комисија, која ће посао од предузимача примити и окончани рачун поднети.

Ова се комисија именује и излази 16. Новембра 1885 год. и подноси свој извештај са окончаним ручуном састављеним од стране I. инжињера општинског, по коме износи зарада овога предузимача за цео уговорени простор за $12642\,67^{\text{ост.}} \times 0{\cdot}83 = 10493{\cdot}40$ дин.

У исто доба јавља се у овоме извештају, да у ову суму није узета она (цена) фигури извршена за коју је Дамјановићу и Јовановићу исплаћено за 1032 куб. метра 866 дин.

Актом од 16. Новембра 1885. год. пермаментна комисија за довршење новог гробља под ГВр. 790-85 одобрава да се исплати Ристи за покупљене цигле растурене по реону новог гробља 00 дин., код постојећих гробара на овоме гробљу и код толиког радног особља општинског и код општинских кола. На основу чега је ово исплаћено то се не зна, а поглавито чијом је кривицом овај материјал растурен те да се мора купити.

У прилог тога, да земљиште новога гробља није тако оплимо равнити — онако грозно откопавати — говори комисијско извештаје од 21. Јуна 188е год.

За откопавање јеврејског гробља, комисија 24. Марта т. г. ГВр. 160. предлаже, да се откопавање уступи прећа. њем предузимачу Ристи Крстићу по 83. паре дин. од куб. метра.

У продужењу тога акта (по коме није никакво решење донешено) пристаје на то предузимач Крстић, с тим, да овај посао предузме одмах чим се одобрење издејствује.

Онога ово предузимача при првом прегледу нашли где откопава, а решења за тај посао нема.

Овај је предузимач и доста велику количину откопао, и захтева да му се ово премери и призна.

Тај је акт упућен овој комисији, и ова се комисија није хтела да упушта у овај премер, пошто је рад обустављен, ради нашег општег прегледа, а и тај ће посао изнети доста знатну суму, судећи по извршеним и већим нетала израђеног а не премереног и не примљеног посла. Комисија ова није хтела узети ово последње тражење у осанр и с тога, што није познала за то, и што, ако би га прегледала и примила, признала би му зараду. Међу тим нигде одобрења нема да се овај посао продужи и преда истоме предузимачу.

Ето како стоји са овим послом, а сада ће мо се потрудити, да и са инструментом покажемо право стање ове нове образоване површине новога гробља, која је тако постављена да се мал не цела атмосферска вода своди да одиђе кроз капију гробљанску, па узнут поштеди и ове зграде подигнуте у гробљу, но их у доброј количини натапа, да ваљда сване, а потоме здравије и сталније буду од чега смо већ трагове нашли, јер смо при нрвоме прегледу нашли, где је нешо (незнамо ко) обио све ивдове (малтер) изнутра од патоса за један метар висине, ради лечења од влаге, још „неупотребљене зграде.“

По овоме виђењу излази да је по овој скици на страни обележеној и по словима тамо обележеним овакова разлика у висинама:

Из тачке o. нивелисано је на тачку a и нађено је да је она (тачка a) нижа од ове за 4·37. метара

Тачка e нижа за 3·81 мет.
Тачка c нижа за 3·30 мет.
Тачка d виша за 0·31 мет.
Тачка e виша за 0·60 мет.

Одстојање тачке o. од a. равно је одстојању cc. равно одстојању $a\ d$. и износи 104. метара.

Према томе процентуални нод земљишта од d о c на фронту $a\ a\ c$ износи у правцу $e\ c = 3{\cdot}75\ ^{0}/_{0}$.

у правцу . . . . . $o\ a = 3{,}634\ ^{0}/_{0}$
у правцу . . . . . $d\ a = 4{\cdot}50\ ^{0}/_{0}$

Или средња сразмера овога нада износи.

$$3{\cdot}75 + 3{\cdot}6634 + 4{\cdot}50 = 3{\cdot}971\ ^{0}/_{0}$$

И само природно земљиште какво је било, ни у ном случају нема већега нада, само са том разликом, што је то природно земљиште било окренуто — падало — управ ка од $a\ d$ преко $o\ e$ ка ee, а тоје требало задржати поглавито са два врло јака разлога:

1.) Што се она силна сума новаца не би утрошила ово откопавања земљишта у рејону овога гробља и

2.) Што би цела атмосферска вода падала на сада подигнутом зиду $c\ e\ h$, где би се калдрмом од зида на гробљу задржала и била би примљена, за тим олуком кроз неволико отвора кроз зид направљених одвела би се из рејона гробљанског, те не би правила, онакве огромне штете зградама подигнутим, а и улазак у гробље био би потпуно ослобођен од воде, што ће сада бити врло тешко онима који кроз капије хтедну улазити но кишном времену у гробље, јер ће им вода на самоме улазу код капије — сметати.

Доношење земље за пуњење друма преко Ћуприје морало се извршити, о томе, неможе ни бити говора, али у реону гробља, требало је само рупе попунити, ако их је било и више ништа.

(настаниће се).

ПОЗИВ
на
ПАРИСКУ СВЕТСКУ ИЗЛОЖБУ

Првог Маја 1889. године, отвориће се у Паризу *међународна светска изложба* и трајаће до 31. Октобра исте године.

Ова ће изложба обухватити све гране људске радње.

Француска Влада позвала је и нашу државу, да званично суделује у овој изложби, и Влада **Његовог Величанства** примила је овај позив.

Да би се посао око заступања наше земље на овој изложби могао удесити онако, како ће за углед наше отаџбине бити најподобније, и за нашу народну привреду најкорисније, Влада **Његовог Величанства** установила је нарочити Одбор за руковођење целокупне радње око припреме и одашиљања предмета за изложбу, и то, како оних, које држава има да излаже, тако и оних, које приватна лица хоће да изложе, одредивши једну извесну суму новаца за подмирење трошкова око набавке и преноса изложбених предмета.

Одбор овај већ је отпочео свој рад и сада излази пред народ српски, да га замоли, да му у извршењу његовог задатка помогне, како би ово народно предузеће жељени успех постићи могло.

Одбор нема потребе да доказује користи, које наш народ може имати од уделовања у оваквој изложби, јер ово није првина, да Србија излази са својим производима на међународну изложбу.

Само ће Одбор да помене овде то, да су изложбе, а нарочито велике међународне изложбе, као што је ова, париска, најбоља прилика, да произвођачи упознају потрошаче из најудаљенијих земаља и места са својим производима и да о овима чују оцену стручнога суда упоређене светске производње, како би после могли према захтевима потрошача, и светској стручној оцени самога квалитета, даљу производњу удешавати и у трговински саобраћај ступити.

А слободно се може рећи, да је ово једина прилика, где се упоредно, прегледно и на једноме месту, може осмотрити напредак светски по свима гранама људске радње и где се народ, који за напретком тежи, може најлакше користи искуством других народа у својој даљој радњи.

Успеси који су постигнути уделовањем нашим на изложбама у Бордо-у и Анверу, и који се огледају у знатном броју добивених награда са изложене производе и у повољној стручној оцени привредних извора наших, као и у изазваној тражњи добро оцењених производа наших, улевају нам наду, да ће Србија и овом приликом заузети достојно место међу народима, који буду заступљени на светској изложби у Паризу.

Но да би се ова нада остварила, нужна је сурадња свију произвођача и свију радника српских, по свима гранама радње народа нашег, па било то корпорација, или појединих лица; — па за то их потписани Одбор овим позива и моли, да ради развоја наше народне привреде и ради своје сопствене користи, као и ради угледа наше отаџбине, радњу одборску својски потпомогну, спремајући за ову изложбу радове и производе своје и предавајући их онако, и у овој мери, као што је ниже означено.

А да би сваки могао знати, шта се од производа и радова може изложити. Одбор је проучио класификацијони систем и правилник (реглман) о изложби, што их је Француска влада прописала; па, узев у обзир све прописе о изложби, као и наше прилике и потребе, саглисио се у тоте, да се из наше земље могу производи из ниже именованих привредних и културних грана у опште изложити и то:

(наставиће се).

ДРУШТВО „СВ. САВЕ"

— *Пододбор Друштва „Св. Саве" за кварт палилулски* позива све грађане кварта палилулског да на Благовести 25 о. м. после подне у 3 часа дођу на јавни збор, који ће се држати у кафани Коце кмета у палилули.

Дневни ред је: 1. Објашњавање друшт. цељи; 2. Упис у чланство за ову годину; 3 Избор нове управе. Уверени смо да ће се палилулци као свагда тако и овом приликом одазвати као праве искрене патриоте и Срби овој племенитој установи.

По што ни сав службени материјал није могао наћи места у овом броју, то је и неслужбени део морао изостати.

Уред.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАСИ

Изашла је из штампе

ИСТОРИЈА СРПСКОГ НАРОДА

књига II.

Време Краљевства и Царства

од

ПАНТЕ С. СРЕЋКОВИЋА

проф. вел. школе

Цена 3 дин.

Власник општина београдска Штампа Медецијан и Кимвановић Обилићев венац број 1. Уредник **Н. С. Јовановић.**

БРОЈ 10 У БЕОГРАДУ НЕДЕЉА 27 МАРТА 1888 ГОД. ГОДИНА VII.

БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

ИЗЛАЗИ НЕДЕЉНО ЈЕДАМПУТ НА ТАБАКУ
Цена за Србију:
НА ГОДИНУ . . . . . 6 дин.
НА ПОЛА ГОДИНЕ . . . . . 3 дин.
ЗА СТРАНЕ ЗЕМЉЕ НА ГОДИНУ . . . 9 дин.

УРЕДНИШТВО и АДМИНИСТРАЦИЈА
ЈЕ У ЗДАЊУ
ОПШТИНСКОГ СУДА

Цена је огласима 6 дин. пара од врсте
Претплату ваља слати упутницом на општински суд а све кореспонденције на уредника
РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ.
Неплаћена писма не примају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

РЕДОВНИ САСТАНАК

одбора општине београдске држан 8 Марта 1888 г.

почет у 6 часова по подне.

(по стенографским белешкама)

Присутни: Председник г. Ж. Карабиберовић, члан суда г. Јанаћ М. Јанковић: чланови одбора: г.г. Ст. Добривојевић, В. Дучић, Јов. Петковић, Дим. Наутовић, Др. М. Т. Леко, Ф. Розелт, Мијаило Стевановић, Самуил Пијаде, Стев. Јосиповић, Милутин Ј. Марковић и Јов. Дидбер.

Председник. Састанак је отворен.

Молим вас господо изволте саслушати протокол последњег састанка. (секретар чита.)

Има ли ко од господе што да примети на протокол?

Ст. Добривојевић. У место Дамјановић — треба да се каже Васиљко Дамјановић. — То нека се дода и тим тачно одреди, који је тај Дамјановић (Прима се.)

Председник. И ја би господо од своје стране имао нешто да приметим. Онде где је реч о кауцији столара Лазе. Ви сте решили прошле седнице и то да та кауција Лази пропадне с тога, што му је рад тако несретно израђен да не вреди. Ово је пропуштено из вида и није стављено у протокол за то нека се овим исправка учини. (Прима се)

Димитрије Миловановић. Тамо код последње тачке казао је у протоколу, да се накнада тражи од предузимача, а у реферату је казано, да се тражи прво од предузимача па ако се од овога не може да наплати, онда долази после њега одговоран инжињер, па тек после овога комисија која је тај посао неисправно примила.

Председник. Ја мислим да то исправимо у данашњем протоколу и потоме ће се у томе решење прошле седнице допунити.

Имам господо да вам приметим још ово, да ће у овим питаљима бити прилике, где су људи више израдили но што је по уговору. Ако то буде, онда ће се и то комисијом извидити, да ли је више израђено или није. Нпр. има по уговору да направи троја врата а он је направио четвора. У том смислу ја сам једном предузимачу казао решење одбора да му се извесна сума одбити има, а он је одговорио: за што ја сам и више нешто израдио но што је у уговору. Дакле где се овакав случај догоди, извидиће се комисијом, па ће се и то узети у рачун при исплати. Тако исто имам да приметим, да ми је и Чумић казао, да је тежу капију направио, но што је по уговору, а ја сам му на то одговорио, да је то друго питање и да ја о томе ништа незнам.

Милутин Марковић. Односно тога питања, ја имам само ово да приметим, да смо ми као чланови комисије дали своје мишљење на основу услова и техничког извештаја. По томе кад није ништа у извештају о томе речено, сматра се, да није ништа више ни урађено.

Ст. Добривојевић. Ништа не смета општини да подигне тужбу против њих, а они ако су што више израдили нек поднесу доказе о томе, па ће се онда видити и решити.

Председник. Ја сам ту ствар овако разумео. Кад предузимач пита шта је одбор решио, да му кажем да је решио, да изгуби кауцију, а ако он каже да је више нешто израдио, онда нек поднесе наново акт, па ћу ја одредити комисију да види је ли истина више израдио, па ако је истина више, онда да опет ту ствар изнесем пред одбор на решење.

Милутин Марковић. Онда би било врло хрђаво кад би се тако разумео извештај ових стручњака. Онда би значило да оно што су они казали не вреди ништа. Они су казали нпр. да према уговору није нешто израђено, а то значи, да није израђен сав посао што по уговору треба да се изради. Сад кад би дозволили, да се против тога вештачења чине неке приметбе ван парнице, ја мислим да то не би требало дозволити. Него чисто је овде то; ако хоће да пристане, добро а ако неће онда ништа.

Ст. Добривојевић. Она стручна комисија, која је прегледала све послове, она их је примала на основу услова којима су предузимачи обвезани и она је гледала шта је дужан предузимач да изради и гледајући она шта је израђено нашла је да није потпуно по уговору израђено. Па с тога предузимачи ако имају какав вишак нек се на Суду бране. Да има вишка, комисија би га нашла.

Председник. Добро господо, како ви кажете. Дакле ја сам то овако разумео, ако има што да му се према уговору да, да му се да, а ако он тражи какав вишак, онда ја да се у то неупуштам. (Тако).

Др. Марко Леко. Да ли ће се г. председниче извештај стручне комисије о новом гробљу штампати у општинским новинама?

Председник. Ја мислим господо да се штампа и један и други извештај па макар то изнело и два листа наших новина. Ја мислим да се штампа и технички и правнички извештај и ваша дебата о томе. То је јаван рад и јаван акт, па немамо узрока ни да га кријемо (Тако је).

Васа Дучић. Тамо стоји да је на насипање путања исплаћено више 1500 дин. То није, што је више исплаћено него да се каже, да му се опцигује што је лоше направио.

Председник. Он је лоше израдио, а наплатио је све и сад треба да тражимо онолико, колико је лошије израдио.

Ст. Добривојевић. Добро је у протоколу казао, јер ово је само извод а у реферату је изложено добро (Тако је).

Ј. Дилбер. Г. председниче, пре неко се пређе на дневни ред, ја би имао да учиним једао предлог, ако ме још који од одборника потпомогне. Предлог је мој у овоме:

Наша пијаца велика, почела се је да растура једном нарембом управника вароши Београда. Забрањено је продавцима да са својим колима донесу своје производе а и јагањце на пијаци, а кад ова овако остане, онда ће се и купци од пијаце одбити па и пиљари отерати. То ће донети осетне штете по интересе општинске. За то би предложио ако ме још ко од одборника потпомогне (три одборника потпомажу предлог) да се одреде три одборника а да оду г. управнику и да траже, да се у овоме исправка у чини и продавцима дозволи на пијаци своје производе продавати; јер иначе ако ово остане пијаца ће се преселити на батал-џамију и тиме на тај начин осујетити решење одборско да пијаца овде за свагда остане.

Ст. Добривојевић. Ја потпомажем г. Дилбера. Полиција нема права да ово чини. Она треба за то да се обрати општини. И мени су неколико људи говорили.

Ј. Дилбер. Марва која довлачи кола ништа не смета ствари. Кола стоје удаљено од пролаза и не може се ником штета да учини,

М. Марковић. На нема где да стоје кола и марва, јер смо ми направили парк и стеснили пијацу.

Председник. Овај се предлог као нов не може сада решити. Но ја мислим да одредимо неколико одборника и да они као депутација од стране општине отиду г. управнику и ш њиме се споразуму.

Доиста господо и сам делим то мишљење, да би се општински интереси јако окрњили, ако нам се у овоме не би помогло, — па с тога и мислим да ће се овим путем моћи да нађе неки начин те да се у томе исправка учини (Чује се: Ви да се споразумете с г. управником).

Д. Наумовић. Ја мислим да кола могу сасвим комотно да остану, само каруце да се с оног места крену.

Председник. Каруце су кренуте на другу страну.

И сам сам видио да нема кола на пијаци а и многи су ми о томе говорили, но ипак ја мислим да ћемо опет моћи нешто с поразумом постићи, но тај споразум треба г.г. одборници да учине, а не ја као претставник општине.

Ст. Добривојевић. Ја ипак мислим да је најбоље да ви одете г. управнику и да му интересе општине објасните.

Председник. Немојте ви мене истицати никако, него нека иду три одборника, јер кад би ја ишо онда би требали да се нешто дефинитивно сврши. Ја држим да државна власт неће чинити штете општини.

С. Пијаде Ми нетреба да заборавимо да је прошлог лета у месецу Августу кад су се лубенице продавале, било на пијаци и до 200 кола па нико није бранио. Тако исто и кад је било време купусу такође били је врло много кола на пијаци, па нико томе на пут стајао није, ни, ти се каква несрећа догодила. Нема нужде да се с колима долазак забрани и са тога разлога што се с колима на пијаци врло ретко долази и то једва 3—4 пута преко године и то у време кад стижу производи такви, такви се друкчије на пијацу ни донети не могу.

И ја мислим да се споразумемо са г. Управником и кад је могло бити толико година да кола долазе, онда за што и сад да то не остане. (Одобравање).

Председник. Зато и кажем да одбор може изабрати три лица из своје средине па да оду и виде у чему је ствар, јер свакојако то није наређено тако без неких разлога.

Д. Наумовић. Нека иду г.г. Лено и Дилбер, и са њима још један (Чује се: г. Пијаде.)

Председник. Лено, онда та господа нека изволе отићи и видети у чему је ствар. (Прима се)

Др. М. Т. Лено. Да ли нас овлашћујете да за ту цељ можемо уступити једад део парка?

Председник. Ви се споразумите па изнесите ствар пред одбор, и онда ће одбор о томе одлучити.

Ј. Дилбер. Ја би имао још једно питање, важно по оно грађанство где има да се оствари осма апотека у Београду. Ја сам чуо да се позива општина, или суд општински, да каже где би местимице било потребно да се та апотека смести. Кад се отвара једна нова апотека због удаљености, она треба да буде на средокраћи онога краја вароши који нема апотеке. Тако исто и кад се због множине људства отвара нова апотека, и она треба да се отвори на средокраћи где је нај насељеније људство а нема у близини апотеке. Зато ја мислим да је то питање одбора општинског, а не самог суда. Ја знам да је н. пр. за Палилулу добивена дозвола да се отвори апотека, па се није отворила у Палилули, него у вар. кварту — ту ниже пивнице Пашонине.

Председник На то питање ја не би имао да вам одговорим ништа са то, што тај акт државне власти, да се пита суд о томе, мени још није дошао до руку.

Ј. Дилбер. Он је већ у суду.

Председник. Онда би га добио, да је упућен за одбор, али, мени је г. Дилбер сам казао да је дошао такав акт и да је упућен за суд. Ја нисам имао времена да тај акт разгледам Што се тих питања тиче, ја морам строго да се прудржавам онога шта ми се наређује: ако се каже да се пита одбор, одбор; ако суд, суд ћу и питати. Ја то не смем да преиначавам и да радум оно што ми се ненаређује.

Ј. Дилбер Кад одбор одређује места за механе, онда треба и ово...

Председник. Али то није на дневном реду и по томе је не могу о томе сад ништа више да вам кажем.

Сад да пређемо на дневни ред.

Вама је познато господо да сам ја пре 4 или 5 месеци изнео предлог да се на оном плацу у фишекџијској улици начине бараке од дасака, да би општина на тај начин имала већег прихода од тога плаца, и да се не би разносила заграда с тога плаца, као што је било до сада. Доцније пак, кад су инжињери начинили прорачун ја сам се уплашио да ћемо ако такве бараке дигнемо, дити бити без кирајџија и молио са вас да одобрити те да се тамо зида на бондрук То сте одобрили и ви као корисније и ја сам, по одобрењу вашем, држао лицитацују за ту грађевину. Кад је лицитација држана онда су тамо били одборници г.г. Дучић и Розелт, и — не знам који трећи беше од стране одбора. Они су онда казали да се одржи лицитација, али су у исто време изјавили да се не слажу с условима прорачуна. Прво приметили су да нису за то

да се зграда покрива са терпаном него да се покрије црепом; и друго да се зида циглом али не бондрук — онда сам ја казао, па лепо, нека се држе две лицитације уједно, једна за бондрук, друга за тврд материјал — То јест, нај пре је примећено само односно крова, да ли да буде с терпалом или црепом. А кад су за тим одборници рекли ми сматрамо да би било на штету општине, кад би се ова грађевина зидала с бондруком, него да ће боље бити да се зида цигљом и да буде једна цигла дебљине — онда сам ја прекјуче држао лицитацију за зграду са тврдим материјалом. О тој грађевини ево ја сам донео планове пред одбор, и сад нека изволе с.г. Одборници решити коју ће лицитацију примити и како ће се градити ова зграда. (Разгледају планове). Као што видите прорачун за зидану грађевину био је 14500 динара, међутим на лицитацији је постигнута цена од 13.000 динара. Ја сам био овлашћен од стране одбора те сам ставио у буџет 8.000 д. за подизање ове грађевине, али не на цељ подизања грађевине од тврдог материјала, већ од бондрука. Сад ће се показати извесна разлика, али и цена ће киријама бити већа, ако се грађевина тврдо озида. Ја сам правио рачун и држим да ће се та грађевина за три године моћи киријом исплатити. С тога држим да би одбор општински могао примити ову лицитацију за тврдо грађење, те да се нешто солидније начини (Вичу: усваја се.)

Ја овај прорачун и план морам да шаљем и држав. власти на одобрење пошто прелази суму од 10.000 динара. Осим тога господо, још и ово да вас питам: Ми имамо до овога плаца на коме ћемо зидати још један плац на имамо кирајџију; али, ја мислим, да би било добро да и тај плац додамо овоме само би вас молио да ме овластите ок са садањим закупцем уредим ствар на миран начин, јер, онда ћемо имати већи плац те ће мо моћи подићи 13 дућана и моћи ће мо имати капију не само из сокачета овог, што води у гробље, него и с лица фишекџ. улице. (Чује се: врло добро). А разуме се у колико би се ова грађевина увећала, толико ће се по кубатури више платити а према држаној лицитацији, која није скупа зна се шта ће коштати кубни метар. (Вичу: прима се).

Наставиће се.

Технички извештај о злоупотребама на новоме гробљу.

(свршетак)

V. О Грађењу бунара.

22. Новембра 1885. држана је лицитација за копање и зидање бунара од текућег метра, и на тој лицитацији је најнижи лицитант Васа Сотировић, који пристаје да овај посао изврши по 13. динара од курентног метра.

Услови за овај посао — бунар — овако гласе:

Лицитација ће се држати по курентном метру (копање а зида ће се кривом општинском цигљом, однашање ископане земље у порцеле гробљанске). Тачка 3. гласи. Испод горње жице дужан је предузимач копати још ниже за 8 метара.

Ова је лицитација одобрена 23. Новембра 885. год. ГБр. 798 а саопштена предузимачу истог дана и према условима требао је за један месец дана да буде готов (тач. 4. услова).

Условљено је ако се на камен наиђе, да ће се о предузимачем нова погодба учинити, пошто је то далеко теретнији посао него кад се у земљи копа.

Камена није било, него је се на дну наишло, и комисија примајући овај посао, признаје предузимачу после шеснајстог метра по 26. дин. (управо дуплу цену од погођене) до 29·50 метра.

Комисија састављајући окончани рачун овога посла непотписује га сва, но га потписује сами општински инжињер, што пропису не одговара и као такав не може се сматратити као документ.

Од предузимача примила је комисија овај посао тек. 14. Фебруара 1886 год. а то је за 1. месец и 21 дан доцније од рока кад је предузимач посао имао да преда потпуно извршен, а о овоме одоцнењу комисија ништа не говори.

Не појимамо, са чега је морао надзорни инжињер да иде са копањем бунара до 29·50 метра, кад је тачком 3. услова уговорено: да се иде само 8^{m} испод прве жице, а према окончаном рачуну састављеном од стране инжињера и поднешеном прва је жица била на осмом метру и да се је према условима ишло још 8. метара испод прве жице имао би се бунар од 16. метара, по томе би а сообразно условима коштао овај бунар 16×13=208. динара. Без рачуна, и без узрока а противно условима, копано је до 29·50. метара, дакле за 29·50 — 16=13·50 метара плаћена је дупла цена по 26 динара што чини . . . 351 дин.

По томе сада кошта бунар . . . . . 559 дин. без материјала.

На лицу места измерили смо бунар и он износи ове мере:

Од површине земље до воде . . . . . 6·80.
Од воде до дна бунара . . . . . 21·70.

Дакле цела дубина бунара . . . . . 28·50. мет.

Дакле по условима, а пошто смо ове податке на лицу места поцрпили, треба бунар овај да кошта и то за 6·80+8=14·80. метара копања по 13. дин. свега 192·40. д. без цигаља и сантрача, који је материјал дала општина предузимачу.

VI. Набавка камена за зграду.

По постојећим условима за лицитацију имало се набавити 1500. куб. мет. камена из ташмајдана а по потреби и више.

Ова се набавка имала извршити у року од 15. дана по одобрењу лицитације.

Лицитација се држи 28 Навембра 884 г. и тада остаје на Петра Ристића по 2·40 дин. од куб. метра.

На протоколу од 29. Новембра 884. Карло Шмит пристаје давати камен по 2·20 дин. од куб. метра.

Одбор 4 Јануара 885. г. неодобрава лицитацију и наређује: да се друга држи.

Држи се лицитација и нај нижи лицитант (9 Јануара 885) Петар Ристић по 2·40 дин. од куб. метра.

Ова се лицитација одобрава и уступа се Петру набавка камена и испоручио је до 10. Маја 885. год. 1496. куб. метра по 2·40 дин. =3590·40 дин.

Одобрење је саопштено Петру 10. Јануара и он је требао до 25. Јануара да испоручи ту суму камена, а он то чини тек до 10. Маја и о томе ни помена нема због овог одоцнења.

VII. О капијама на позом гробљу.

Акт 591 искао је 13/8 инжињер наредбу за направку капије и иста је 14/8. на мнење комисије за гробље. — Комисија се сложила 16/8. да се изради све по предрачуну од 19/8. у суму од 2280. динара према томе држана је лицитација и остала је на Васиљка Дамјановића и Стерију Јовановића за 1590. дин.

Исти су према условима тачке 3. дужни били предати капију од саопштења за 30. дана а фењере са позлатом и крета за 50 дана — иначе има се према тачци 4. наплатити свако дневно 60. динара за одоцнење. — Саопштење за израду предато је 10/9. 885. и тако су капије требале бити готове 10/10. а фењери 30/10 а 14/12. Број 815. јавља предузимач да јоште нису готови и тражи аконто и тек 6. Марта ове године долази Ђорђе Чумић и јавља да се прима да сврши капије за 15 дана. До овог времена ни су биле капије готове а према тачки 3—4. пропада и кауција предузимача од 200 динара. Зашто се дакле погодбе чиниле и то 6. Марта и предавало Чумићу на израду кад горњи предузимачи нису разрешени били од посла? и стога узрока има да се тражи оштета по 60. динара све до данас јер капије још нису готове. Акт бр. 140. — тражи Чумић комисију да се капије премеђе 22. Марта а инжињер одговара да је казао Чумићу ко ће бити од комисије при мерењу — а да ли је и како извршено нема никаквог даљег говора ни акта.

Капије нису ни до данас готове то се треба накнада тражити од криваца.

Капије се морају измерити да се види тежина а остало све постоји што је друга комисија нашла. Зашто је накнадни посао за капију узет а није се у једаред рачунано.

О тесачком раду

Из узрока што се у уговору не говори ништа о плану, но о предмери то изгледа као да плана није ни било а димензије су само означене у предрачуну.

Грађа за кров је добра (види извештај комисије АБр. 1211) но степенице за таван сасвим су слабе и требају се другим заменути.

Треба да се извиде на ком основу је држана лицитација без плана.

У условима је у тачци 4-ој означен рок за довршење месец дана; но шта бива ако се не доврши не говори се ништа, као што и није посао на време готов био, види саопштен акт. Бр. 559. од 13/8. — а тражење комисије ГБр. 694 од 19/8. —

Тачка 6-та вели: Посао се прима од комисије, но то је учињено, акт ГБр. 699, посао је примљен као добар у свему, аснема даљи докумената о томе.

За прву зграду лимарски рад.

Предмер и услови начињени су 6/8. и лицитација је држана истог дана и остала са белим ролблехом, ма да се у условима иште бели дупли немачки блех (но у условима може бити да је то и после поправљено кад је жалба бр.10667 стигла) на Лазара Лазаревића са 1669 дин. и 90. п. д. и та је лицитација према жалби акт 10667. 7. Августа, што тог блехт нема нигди, одбачен акт 573. и друга лицитација 9. Августа, наређена опет само са белим рол блехом, но лицитације су држане 14. Авг. за црни штајерски Бр. 18. блех за блех немачки а не рол блех остала је за црни блех са 873·50 дин на Н. Новаковића за енглески бели блех 830. и немачки дупли бели блех 1290 динар., и одобрена је од суда актом, Бр. 602. и комисији је мустра предана са белим немачким блехом, дакле наредба у акту 573. није могла да се изврши! Актом 693 иште предузимач преглед и комисија је изашла и посао као уредан примила 698. — које непостоји што је поред немачког покривано и са инглеским блехом:

Свега је било 207·10. пакова лежећи олука 60·30

4. комада цеви 10.00

Свега са енглеским кошта по лицитацији 830. дин., а са немачким по лицитацији 1290 дин. — Дакле разлика је 35.65% јефтиније т. ј. енглески од немачког блеха.

Лимарски посао за другу зграду

27-ог Августа зват је Н. Новаковић у Суд и упитан дали се прима израде лимарског посла као и на згради 2. но он је искао суму 1600. место 1290. и зато је актом 627. наређена лицитација са белим рол блехом 30. Августа начињено је инжињер предрачун и услове. У тачци 7. иште се бели дупли блех **FF**.? — Та лицитација је држана истог дана и остала на Францу Шустеру за 1771. динара и та је лицитација уништена бр. 635. што није зват био и Н. Новаковић и држана је друга лицитација 2. Септембра и остала је по истим условима на Николи Новаковићу и одобрена је 8 септембра 885. год. акт ГБр. 642. 11. октобра иште предузимач калаудирајућу комисију и иста се одређује. — Акт 738. — г.г. Кретић, Коста Лазаревић, Јанаћко Јанковић, Јован Петковић, Ђура Љочић и Коста Струс и изашла је иста осим г.г. Кретића и Петковића, која је и посао као *добар и примила* Бр. 744. Ако уговор важи — онда неслаже се и ни је истина јер је мешовито намештан бели немачки блех са инглеским што се види јер је енглески сасвим захрђао; зашто онда није по лицитацији и условима рађено, но са инглеским белим од којег покривања кошта јефтиније као што је напред већ наведено.

Овди се види да је лицитација држана за обе зграде засебно и мере су сасвим једнаке, но у предрачуну за зграду 2. рачуњено 60·30 и лежећи олука по 6. динар. које износи 361·80 дин. а не 316·80 дин., а на истој позицији, на што је једнака ограда рачуњено је код зграде Г. погрешно — а при томе узето је и мање у мери и тиме излази сума 355·80. дин., за **59·30** по 6. дин. а не **58·30**. 6. дин. дакле плана није било, а и предрачун је површно рађен.

Столарски посао.

По предрачуну од 2/8 885. г. држана је лицитација 3. Авг. на В. Лазаревићу за 2694. дин. и иста је одобрена Број. 565. —

Условима Бр. 558. вели се да се ради по мерама у предрачуну но исте нису означене на пр. код прозора што се тиче дебљине дрвета, ово важи за обе зграде бр. 592.

Не каже се какво стакло дупло или полудупло белгијско.

Према тачки 4. услова мора предати прозоре за 30 дана од дана одобрења, а остало све за 15. дана иначе пропада му кауција по тач. 2. — Одобрење је издато 9. Августа 885. г. а како посао није ни до данас свршен дакле ни примљен, то је по услову пропала и кауција — а не види се из акта шта је учињено и ко посао даље врши. —

Према препису инжињер од 13|8 885. г. Г№ 592 јавља да је комисије решила да се и друге зграде десна до десног рондоа подигне, што су учињене уштеде на цигљама. То је Суд општински од 27|8 решио да се истима преда израда што су и пређашње радове радили, но нема ништа говора да ли и услови стари каже — но само да ли за исту цену радити хоћеју и тиме је по акту то свршено.

О копању земље и зидању.

На неколико места што смо премерили не слажу се мере са означеним од инжињера, а за ступчиће није нигди засебно копано, што се види да исти на темељу од платна стоје а негде су само испуштени. Дакле има диференције. И зидање темеља не слаже се са ископаним рупама дакле и то доказује нетачност а ступчићи су рачунати као изидани, у темељу.

Зидање дакле рачунато је на западној страни по 60 и 75 а нема више од 60 свугде. — т. ј. цокл је исто тако дебео као и темељ које није нужно било и тамо је избачен материјал а по где где има темељ и само по три сантиметара испуста.

Исто тако не подударају се ни поједини снимљени зидови у висинама.

За покривање цементом место препом у малтеру издато је по оцени комисије надзорне 996·70 без даљег одобрења.

За малтерисање исто то важи.

За накнадне послове поднешен је само рачун без оверења надзорне комисије и без одобрења општине и исти је исплаћен актом 10117 по оверењу инжињера Љочића са 831·65, динара у којим има 61·65 за копање рупа за гашење креча које је предузимач био дужан сам платити и за рушење озиданог и поново дигнутог зида (дакле двапут) јер је комисија усвојила (незна се како ни зашто без одобрења) да се зида даље са цигљом на видној површини које износи 644. дин. а исто је требало по условима тачка 3. на свој видној страни чисто на четврт отесати које је предузимач имао радити и то од већег и љућег камена

Фуговање није извршено чисто и са фугајзном него просто. Како су дубљине зидова неједнаке то би морао општ. инжињер поднети план са описом платна и стубова и пресеке поједине или на лицу места означити зидове — јер из поднешеног рачуна не може се тачно извидити.

8. Августа 884. г. правио је цртеже и предрачун за ново гробље г. Науза и када је исти одпуштен, тада је исти рад поднео г. Кучевски 16. Августа К. Г№ 15. истог дана је одбор решио да се према томе зидају привремене зграде и распишу лицитацију — 22-ог Августа Кучевски поднаша предрачун за ограду и то темељ да буде од ташмајданског камена, цокл споља од топчидерског а изнутра ташмајдонски на циклопски начин, а остали зидови од цигље у малтеру а фугне од хидраулног креча, и истог је дана све то одбор одложио акт Г№ 40. што се није лицитација држати могла јер су била два лицитанта а и од позватих одборника није нико присуствовао (акт 10691) — тада се реши одбором да се држи лицитација за ограду и да се направу планови за сталне зграде и лицитација држи се (1/9 1884. г.) — 15/9. поднаша Кучевски план са три предрачуна за подизање мртвачке и службене зграде и мисли да се капела тек на пролеће подигне док се план сврши а одбор реши Г№ 152. 18/9 да се подигне једна зграда а остало на пролеће.

Зато су означени услови 19/9 84. г. бр. 168, а лицитација држана 20. Септембра и остала на Јакову Дамјановићу и Стојану Настасијевићу за 19298.24. динара за грађење мртвачке коморе, а исти су примили и ограду за 45945. динара истог дана. То све одбор једногласно није одобрио 21/9. Г№ 172. и 173. и наредио да се друга лицитација држи тако да зидање почне 1. Априла идуће године 1885. г. 14. Фебр. 885. г. ГБр. 91. поднаша Кучевски понова планове и предрачуне према решењу одбора ГБр. 172 и одбор једногласно реши да г.г. М. Петковић Емерих Штајнехлер и М. Крстић све проуче и извештај о томе у првој одборској седници поднесу како има све да се изврши према средствима (и сам одбор је прегледао планове и неке промене учинио, то зна и Илкић што је приватно истражећи награде на променама радио, и исту су били усвојили и план према њима израђен које га је сада нестало) — Но из акта се не види да ли је та комисија поднела извештај и одбору. Ту је ствар за стала, — и тек 3. Јуна објављена је лицитација Гбр. 359. офертална и држана је 5. Јула и остала ГБр. 369 *М.* пр. 346 на Васиљку Дамјановићу и Стевану Јовановићу за зидање од кубног метра. — Одбор одобри лицитацију и реши да се зида једна кућа за администрацију и ограда а за контролисање одреди г.г. К. Лазаревића, Јанћка Јанковића, М. Крстића и Јов. Петковића.

6. Јуна тек поднаша Љочић нов предрачун за ограду и то необзирући се на досада чињени предрачун од Кучевског, унео је дубље темеље, више зидове и још к томе што је за ограду хрђаво малтерисање исте изнутра (које не паља што ће оправке увек бити) О свему овоме нема у актама никакве наредбе тако исто ни за прављење новог предрачуна. — Предузимачима је достављено 7/6 да имају све одпочети 10/6. 885. г, и исти су примили препис услова 12/6 885. г. Акт ГБр. 360.

Чудновато је ово да је лицитација држана 5/6 Љочић поднаша предрачун 6/6 дакле како је онда лицитација држана? ако и није била нужна кубатура ово је нуждан био опис израде и материјала.

Поднео је Љочић акт 375 у ком вели да је предузимач искао за копање земље 0·40 дин. но Љочић мисли да то по условима припада и зидању темеља.

(Ова ствар није решена на акту) но Љочић поднаша обележене мере копања земље које износе свега 1192.59 кубних метара и то по рекапитулацији — односно по лицитацији 927·65 по 0·40 — 371·06 дин. по рекапитулацији по протоколу 264.94 по 0·50—132·47. дакле плаћено је бр. 10·117. а непознато је зашто се по лицитацији плаца по

0·40 а по протоколу 0·50 — Свега 503·53 и зашто је плаћено кад је ствар не решена?

2/7 поднаша комисија од г. г. Петковића, Лазаревића, Крстића и Љочића акт 452 и веле да су опет дидели да се *велико камење јоште не вуче*, не само то него по уверењу општинског инжињера у мајданима нема за ту цељ доста извађена камена и да се не би чекало и оштета плаћала предузимачима наредили су да се зидови споља и остала два од земље до цокла обложе цигљом од капеле па до краја. — Овај поступак није био умесетан, тим пре што је инжинир требао се бринути да камења буде на време за доста и с тога је $^{8}/_{7}$ одбор решио да (452) инжињер има набавити до 250. куб. метара камена за тај рад. Но **поред тога** се опет изидало цигљом а не каменом; а како општина плаћа за зидање цокла од куб. метра са каменом.

1·20 к. м. камена по	2·40 — 2·88
зидане по	7·—
Свега	9·88

Са цигљом:

250×41 = ...	10·25, цигље
зидање са цигљом	7·50
1·50. фуговање 1·80^{II}	2.70
	20·45

то је општину сваки кубни метар скупље коштао 10·57. динара, а како има зидање цокла по рачуна Љочића 899·36 то је општина бадава избацила 9506·23 за тај рад, — а предузимач је у толико боље прошао јер за зидање са цигљом или каменом треба једну исту количину креча а радника за цигље 0·75. за камен 1·25.

Дакле и мање рада; и што није морао цео цокл у четврт тесати јер да је то отпадало при лицитацији онда за цело и цене мање би биле, а при том није ни дангуба предузимачу избегнута јер предузимачи ишту од општине 30. Јула Бр. 543 накнаду за 2, дана што није било за доста цигље суму од 662. дин. дакле кад се накнада плаћа за недостатак цигаља, се и за камен платити, тим пре, што би нешто времена предузимач пробавио и са тесањем. —

У истом акту 452 навађа комисија да се за дубље копање наплати предузимачу за $^{1}/_{2}$ метра по 0·10 пара — зашто? када је зато лицитација држана и то нема у акту одобрења. —

Актом 463. јавља Љочић да је погодно са Ђ. Манојловићем да вади камен 250. куб. метара по 4. динара ато је и усвојено, ма да је лицитацијом коштало вађење камена 2·40. до 3·50 дин. — а за цело из узрока да се што пре добије и не зида цигљом но то није учињено. —

Актом 486 јавља инжињер међу другим да се земља из темеља избачена поравни и однесе, но то није ни данас учињено а дали је морао учинити незна се јер је био усмен налог председника г. Др. В. Ђорђевића.

11. Септембра 85. г. јављају предузимачи да су јоште 5. Септембра били с радом готови и комисија је 6. т. м. ГБр. 660. радове примила осим малтерисања дуварова које није свршено што кров није готов био. Ово ме је крив зато што је тек 2. Августа дакле последња два месеца поднео предрачун а лицитација је држана истог дана и предузимачу саопштена 13/8. Према тим требао је готов бити до 13/9 дакле већ прошао рок довршетку зидања. —

А кров је свршен тек 19/9 и комисија је ипак примила и кауцију вратила: акта 660 нема а непоњатно је зашто то горњи предузимачи јављају када је у тим акту што га не ма на сваки начин било све описано. —

Колико је цигаља лиферовано не види се из акта но само је лицитација била на 440.000 цигљама и 12.000 црепа — које је уступљено Јанковићу и Ђорђевићу.

Лиферација ташмајданског камена са 1496 к. м. излази задоста за 1141 к. м. зида — а зашто је онда накнадно узето од Манојловића 250 к. м. кад се цокл цигљом зидао. —

Из свега овога види се, да се није ни плана ни предрачуна придржавало и да су послови неки рађени без одобрења одборског.

Исплате вршене су н. пр. за копање земље у темељу са . . . . . 503·53
за зидање у темељу . . . . . 7418·58
за зидање ван земље до цокла. . . . . 6295·52
за накнадне радове . . . . . 831·65
Свега 15049·28

за ову исплату позива се инжињер на акт ГБр. 515. и 519. но тих нама међу овим актама — Исплаћено је 26/7. 886. г. — акт Бр. 10117. —

За израду зида око новог гробља од цокла на више 8647·90. и ту се позива инжињер на акт ГБр. 367 и ГБр. 606. којих овде нема. Исплаћено је 17. Августа 885. год. 11233.

За малтерисање зида и куће свега	2348·72
и за фуговање	5122·17
Свега	7470·89

Позива се инжињер на акт ГБр 660 и 669 којих тако исто нема овде. — И нисмо могли дакле извидити је ли то све од комисија и како примљено — јер нема никаквих окончаних рачуна, а од осталих наплата нису нам документа достављена.

25. Септембра 1886
Београд.

чланови комисије.
Љуб. Марковић инж.
Јов. Ђ. Илкић
А. Ђ. Кумануди.
Н. М. Боди.
Ст. Добривојевић.
М. Марковић.
В. Дучић.
Никола З. Поповић.

Подписани ће поднети накнадно своје одвојено мњење односно првобитне нивелације; а у осталом слаже се потпуно са овим извештајем.

Емерих Ј. Штајнехлер

ИЗВЕШТАЈ

правничке комисије за извиђај злоупотреба на новоме гробљу.

Комисија одређена да изврши злоупотребе на новоме гробљу, прегледала је сверстано ову ствар, на уприложе-ни под *). реферату од 25. Септембра 1886. године Број 1610. изложила је и описала све злоупотребе, које су у послу овом почињене. У овом пак извешћу изнеће се лица, која су за сваку од описаних злоупотреба одговорна, и са којом је сумом по свакој од описаној позицији штета причињена,

Држећи се редостава у првоме реферату, комисија налази:

I.

Односно ограда, које у зградама на овоме гробљу нису наметнуте општо, нако је уговорено има штете за општину, и за ову штету да је одговоран предузимач Василко Дамљановић са положеном кауцијом.

II.

Односно одузетог земљишта, комисија је позвала општинског инжењера, г. Чађевића да сачињавањем мера и квадратура одузетог земљишта, са мерама по тапијама и документима, по којима је исплата извршена сазна, да ли у овоме нема каквих злоупотреба и штете за општину. И као што се из из приложеног под *). реферата г. Чађевића види у овом послу нема за општину никакове штете — за то се по овој позицији не може нико одговорним ни чинити.

III.

Насипање путања није извршено према уговору, јер је према истом требало, да су путање насуте ташмајданским шљунком са 0·10 сантиметара, па по — врх тога је насуто колубарског песка 0·03 м; међутим, као што је у првом реферату изложено, на сталама нема шљунка колубарског, већ више тиње (земље), него ли песка. Па пако је квадратни метар за насипање погођен 1·39 динара а по предрачуну има 10·200 квадрат. метара, то је 1530. динара плаћено више но што је према лошије израђеном послу платити ваљало.

За ову су одговорни предузимач Стојан Настасијевић а затим инжењер Кучевски, Алекса Стојановић, Јован Петковић и Јован Божић, који су као комисија дали извешће, да је посао према уговору извршен, те услед тога исплата следовала (акт ГВр. 370.)

IV.

За одкопавање и нивелисање терена на новоме гробљу дато је напре 56.962·11. динара, а затим опет 10.493 динара.

Као што се из првог реферата види, предрачун је био само на 15.000. динара. а међу тим исплаћене су обе горње суме, које укупно износе 67·455·11. динара и према томе по првом реферату излази, као да је исплаћено више 52.455·11. динара. Такав извештај односно ове позиције могла је комисија донети зато, што није имала при руци акта*) под Бр. 7798 1884 год. ГВр. 783, 788· 790 од 1885. год; али као што се из акта под сим нумерама види, и овај издатак од 52455·11. дин ра учињен је по одборској одлуци, а за посао, који је у ствара извршен. И по томе по овој позицији неможе се нико одговорним чинити, јер никаква злоупотреба није ни учињена.

*) А није их ни добила ма да је више пута тражено.

V.

Бунар је по уговору требало копати после најене прве жице још за 8. метра, а ово је копано још за 21·½ метар, дакле копано је више но што је требало за 13·½ метра, те тако бунар коштао 559. дин. а требало је према уговору да кошта 208. дин. за више од 351. дин. одговори су чланови комисије: Михаило Крстић, Коста Лазаревић и Ђура Љочић а и благајник општински, који је без надзежне одлуке ово исплатио.

VI.

За набавку камена незаконито је одобрена лицитација по 2·40. дин. предузимачу Петру Ристићу, над је Карло Штит пристао да даје камен по 2·20 дин. кубни метар. Набављено је 1496. куб. метара, и зато је према горњој разлици у цени плаћено више 150 динара.

За овај вишак могао би бити оговоран само одбор општински, који је ову лицитацију одобрио.

VII.

Односно капије и фењера.

Предузимач Василко Дамљановић и Стерије Јовановић примају израду за 1590. динара под условом да капије буду готове 10. Октобра а фењери 30. Октомбра 1885. год. Међутим Ђорђе Чумић бравар може су помоћу предузимача уступили овај посао у израду позива комисију тек 22. Марта 1886. год. да израђени посао прегледа, уважајући да је тог дана све готово било, има се од предузимача по уговору тражити накнада за задоцњену израду капија дневно по 60 дин. за 162 дана. 9720. динара, и за задоцњену израду фењера по 90. динара дневно за 142 дана 8520. дин. При томе има предузимачу пропасти и кауција од 200. дин. А ако се ова уговорена казна не би могла од именованих предузимача наплатити, онда је одговоран за то и општински инжењер, који је имао водити надзор над овим радом и на време јавити надлежној власти да рад о року није готов.

VIII.

Код тесачког посла степенице нису добре; зато их треба другим заменити Нове добре степенице коштаће би 120 динара и за ову суму одговорни су чланови комисије: Михајло Крстић, Коста Лазаревић и Ђура Љочић, који су посао као добар примили.

IX.

Лимарски посао.

У првом реферату комисије стоји, да је израда Број I. по уговору требала бити покривена белим немачким блехом, а употребљен је енглески блех, па пошто је овај јевтинији са 36·65·00 од немачког, то је на овој згради за блех на кровну плаћено 300. дин. више. А то исто вреди и за зграду Бр. II. не томе је штета за општинску касу 600. динара, за коју су поред предузимача Николе Новаковића одговорни и чланови комисије: Коста Лазаревић, Јанаћко Јанковић, Ђура Љочић и Коста Стругс.

X.

Столарски посао није по уговору и на време извршен, за то прета уговору пропада кауција предузимачу Л. Лазаревићу.

XI.

Односно зидања ограде.

Предузимачи Василко Дамљановић и Стеван Јовановић узели су посао овој на израду од кубном метра зид је по уговору требало радити од земље до појса каменом, а надзорни одборници: госп. Јован Петковић, Коста Лазаревић, Михаило Крстић и Ђура Љочић за то што нема изнађено камена 2. Јула наређују, да се зид

од капеле до краја зида цигљом; па и ово је одма затим 8. Јула одбор општински решио, да инжиљер за тај рад набави 250. куб. метра камена, опет зато зидано је и оаље циглам а не каменом, ує је тим причињена штета, за 9506·20. динара. Јер зидање камног кошта по уговору 9. 88. куб. метра, а циглам 20.45 куб. метра. Па како има изиданих 899. 39. куб. метра; тосе штета износи 9506. 20. дин.

Сем тога има штета за општ. касу и у томе, што зид није ни у изради ни у дебљини онако направљен, како је уговорено. Те су мане описате упрвом реферату, а штета у томе износи динара 4237·24. (што се види изприлога под [illegible].)

Накнаду за ове штете треба тражити од предузимача Дамњановића и Јовановћа, а потом од поменутог надзорног одбора.

Подносећи овај ресферат, комисија има част предложити одбору да изволи решити, да се судеским путем одма тражи накнада за све у првом реферату описане штете а од лица која су у овоме реферату као одговорна означена, како би се тим путем пречистили рачуни са оним предузимачима, који полажу прво наплате за макаква још неизмирена потраживања.

23. Јануара 1888 год. Београд.

чланови комисије

Д. Миловановић
Милутин Ј. Марковић
Васа Дучић
Никола Бодн
Стева Добривојевић
Јов. Ђ. Илкић.

Пошто ни сав сужбени материјал није могао наћи места у овом броју, па то је и неслужбени део морао изости.

НА ЗНАЊЕ

Правила о псетарини, која је утврдила и Управа вароши Београда, ступиће у важност од 1. Априла ове године.

Према томе сви они који држе пашчад треба да тога дана да се пријаве општинскоие суду, да плате прописану таксу и добију марку, коју свако псето мора увек олитар да носи.

После овога рока, почеће хватање оне пашчади, која нема марке и по томе која се не чува.

Такса је прописана ова: за псето ма какве расе за за кују 6. динара.

По чл. 6-ом правила они који не буду узели марке за псето, које чувају, казниће се шестогубом таксом.

Из управне седнице општинског суда 17. Марта 1888. г. Л.№ 47.

ПСЕТАРИНА

Да би грађанство што боље упознало одредбе, доносимо по ново:

ПРАВИЛА
псетарине Вароши Београда.

Члан 1. Да би се спречило намножавање паса које нико не чува, и тиме избегле опасности што иначе прете, општине је *дужност*: утамањивање паса без госе, а *право*: наплаћивања таксе за марке, које мора да има и о литар увек да носи свако псето које се чува,

Члан 2. Утамањивање паса општина ставља у дужност закупцу права на испражњивање нужника и помијара на начин и по такси уговора. А ако у хватању паса буде нимарљив или противно овим правилима, у колико се она њега тичу, буде поступао, казни ће се за сваки случај са 12 динара.

Члан 3. За марку плаћа општини сопственик псета: за пашче ма какве расе 3 за кују 6 динара. — Тога ради чим ко набави какво псето, дужан је одмах пријавити га општинској власти (одређеноме званичнику у општинској кући) који му по наплати таксе одмах издаје жиг, пошто овај добије број под којим је псето у књигу заведено (с назначењем и имена онога чије је. — Кад се пак која кује оштени, газда њезин дужан је најдаље за 2 недеље дана штенце убити и побацати; у противном случају мора се пријавити и платити за њих половину таксе која вреди за годину дана.

На захтев приватних, стрвинар је дужан примити штенце да их утамани, пошто му се за свако појединo плати по 0·05 пара дин. таксе.

Члан 4. Ако и чим се догоди да псето марку изгуби, одмах се мора пријавити по ново да учини и друга марка узме, но у овоме случају плаћа се само половина прописане таксе.

Члан 5. Ни једно псето, које има марку, стрвинари не смеју да хватају, зато је нужно и свако псето које има госу мора непрестанце о литар да носи прикачену марку, како би се увек видела. Марка носи овај знак: [О.В.Б] и број под којим је псето у књигу заведено.

Члан 6. Ко се ухвати да злоупотребљује право општине кривично ће бити одговоран, а ако се на псету ухвати лажна марка, госа ће се казнити четворогубом таксом и псето убити. Ко пак своје псето не пријави и марку не узме, казниће се 6-тогубом таксом.

Члан 7. Чија се кује нађе да скиће по сокацима а раскуцала се је, тај се казни са 10 дин.

Члан 8. Сукобе између псета и општине, односно званичника који рукује маркама, расправља један општ. судија. Жалбе се подносе председништву општине.

Члан 9. Ова правила и свака њихова допуна или измена, као и споредне наредбе по њима, саопштавају се преко општинских новина, за то се незнањем нико не може извињавати.

Члан 10. Од дана обзнане ових правила, када она ступају у важност, па за месец дана, дужан је сваки грађанин пријавити свог пса да марку добије, или га предати стрвинару који ће га убити а општина ће му платити 0·10 дин. пар.

Од стране Суда општине вароши Београда; из управне седнице 20. Новембра 1887. год. Београд (СБр. 11340) ЛБр. 180.

Власник општина београдска Штампа Медецијан и Кимпановић Обилићев венац број 1. Уредник Н. С. Јовановић.

БРОЈ 11 У БЕОГРАДУ НЕДЕЉА 3 АПРИЛА 1888 ГОД. ГОДИНА VII

БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

ИЗЛАЗИ НЕКОЛИКО ПУТА НЕДЕЉНО

Цена за Србију:

на годину . . . . . 6 дин.
на пола године . . . . . 3 дин.
за стране земље на годину . . 9 дин.

УРЕДНИШТВО и АДМИНИСТРАЦИЈА
ЈЕ У ЗДАЊУ
ОПШТИНСКОГ СУДА

Цена је огласима 6 дин. пара од врсте
Претплату моле сами уредници на општинском суду а све кореспонденције на уредника
РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ.
Неплаћена писма не примају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

РЕДОВНИ САСТАНАК

одбора општине београдске држаи 8 Марта 1888 г.

почео у 6 часова по подне.

(по стенографским белешкама)

(Свршетак)

Сг. Добровојевић. Што се тиче садање кирајџије на томе плацу то не треба ни мало да нас буни, јер, по закону чим хоће сопственик да зида нову грађевину, одмах се закуп раскида и не вреди. (Одобравање).

Председник. Онда је свршена ова ствар. (Вечу: свршена). Ви дакле одобравате да се зида тврдим материјалом и да се направе 13 дућана? (Одобравамо). Дакле је ли свршена са свим ова ствар? (Јесте.)

Милутин Марковић. Само молим вас да се опет свршя на лето са тим закупцем, да не буде напице, јер то је мала ствар —

Председник. Што се тиче човека који је предузео да изврши ову грађевину, мислим да неће бити никаквих незгода јер он има приличну сигурацију, поштo онај, који га подржава, а то је Стеван Ивковић, по својој прилици даваће му цигле и т. д.

Милутин Марковић. Не то, него ја сам мислио на закупца који је сада на плацу.

Председник. Сналоћаво ја ћу гледати да учиним што се може. На послетку, ако ну попустим тромесечну кирију, пошто је он тамо подиго неку грађевинцу мислим да ће бити задовољан — (Чује се: врло добро) Дакле огласујеси да је ова ствар свршена.

Молим вас господо, сад имамо на дневном реду: избор бабица. Ви сте последњи пут казали да се све молбе које су дошле преклу комисији на оцену па да ова у извештају каже коју мисли да треба изабрати. Комисија је свршила свој рад, и сад изволите чути њен извештај.

(Секретар чита извештај комисије)

Усвајатели господо предлог комисије да се изабере Милка Ђорђевић (Усваја се)

Онда смо и то свршили.

Молим вас господо, одбор је општински пре извесног времена изабрао тутуре за наше прво. Међу овима, које је одбор изабрао има двојица, који не могу да се приме те дужности. То су: Владислав Извић и Манојло Зограф. Зограф није ни овде него је отишао у Турску. О томе предмету ја сам добио један акт од г. проте. Ја мислим да прочитамо тај акт? (Да чујемо).

(Секретар чита акт проте београдског).

Дакле као што видите предлаже се на место ових за туторе Ивана Павловића терзију и Ђорђа Анђелковићу, абаџију или место овога Петра Јовановића кафеџију — Ово нису главни тутори него помоћници, с тога мислим да можемо тражити ову кандидацију? (Чује се: можемо — Дакле усвајате ли прву двојицу: Ивана Павловића и Ђорђа Анђелковића (Усвајамо.)

Молим вас да дате неколико уверења, која се траже — (Издају се уверења.)

Напослетку господо да вам учиним једно саопштење о чему ћемо у другој седници имати да решавамо — Знате да је поведена реч о томе да се држави уступи извесно земљиште на врачару, а држава да уступи општини извесно своје имање које нам је за школу на дорћолу потребно — Ја сам са г. г. чановима, који су за тај посао одређени изашао на врачар, и сво овде имате план, из кога можете видети шта држава тражи од нас. (Разгледају план.)

Моли господо, сад сте видели план, а знате да сте закључили пре тако: да у виду трамне може комисија дати држави од општине земље 50 мет. фронта и 50 мет. дубине, — то би значило 2500 кв. метара. Но тада ја сам молио одбор и он је одобрио да можемо и нешто више дати, а да се не морамо ограничити на 50 мет. — само да ону разлику учинимо у интересу општине, пошто јој је потребно место са школу. Кад смо изашли напоље, видели смо да г. начелник, као заступник државе одређени од стране г. министра тражи од нас једну читаву парцелу да дамо. Комисија је нашла да она нема оправдања да толико земљиште уступи и ако смо сви имали воље да изађемо радо на сусрет државној власти у овом питању. С тога ћемо ту ствар изнети пред одбор (Чује се: сад је доцне). Знам да не можемо сад о овоме решити, јер није ни стављена на дневни ред, али сам ја сада изнео ако важну ствар само за то да знате о њој, како би могли у идућој седници решење довести. Истина г. начелник казао је да мој а о томе да има решење данас али ступа — но ја мислим да одговорим да од оног пирчета на које су бацили око, можемо дати највише 3—3500 кв. метра за 2200 кв. мет. цирка које би ми добили у замену.

Др. Марко Лесо. Ја држим да је комисија већ овлашћена да може дати више. О томе стоји пређашња одлука одборска.

Васа Дучић. Само ја као члан комисије не могу бити никако за то да се да толико земљиште на оном месту. То је најважнија тачка.

Председник. Дакле ова ће ствар бити изнета пред одбор и онда како одбор реши. (Чује се: Можда ће трибати и решење збора). — Сад о томе не можемо ништа решити, а кад буде то на дневном реду, изволите изнети све што мислите да ће бити потребно да се учити.

Завршен састанак у 8 час. по подне.

САСТАНАК

одбора општине београдске држан 24 Марта 1888 г.

почет у 5½ час. по подне.

Присуствовали: Председник г. Ж. Карабиберовић, члан Суда Јанаћ М. Јанковић. Чланови одбора г. г. Мил. С. Мостић, Мих. Кр. Ђорђевић, Мил. Банковић, Коста Д. Главинић, Мил. Ж. Маринковић, Глиша Јосиповић, Светозар Карапешић, Јован Илијћ, Никола П. Михајловић, Милорад Д. Јанковић, Димитрије М. Ђорђевић, М. Јосимовић, Захарија З. Поповић, Марко Велизарић, Др. М. Т. Леко, Раденко Драговић, Станко Петровић, Ђорђе С. Новаковић, Јаков Бајлони, Гргур Миленковић, Настас Кретић, Димитрије Т. Вељковић, Коста Петровић, Никола Р. Поповић, Танасије Ђ. Наумовић, С. Боторић, Никола Вулковић, Петар Д. Видаковић, Димитрије Наумовић, К. Црногорац, Д. Ђ. Миловановић, Самуил Пиаде. М. Стевановић и Тодор Ј. Мијаиловић.

Пре састанка одборници и заменици положише заклетву. После заклетве узе реч:

Председник. Молим вас, господо, састанак је отворен. Пре но што пређемо на дневни ред, ја сам тако слободан да вас, као председник престонице, поздравим у овоме вашем новом а пуном части положају, са жељом, да за време свога дејствовања будете сретни извести оне задатке општинске, којима грађанство одавна тежи и извршење којих вазда од представништва с правом и очекује. А ја ћу и по дужности бити вољан да вас вазда потпомажем својим силама.

Мика Кр. Ђорђевић. Држим, да после овог свечаног акта наша данашња седница треба да буде закључена; у будуће пак, да нас г. председниче увек известити на 3—4 дана раније, пре но што ће бити седница.

Председник. Ја сам благодаран господину, што оће, да нас разреши од посла. Али имамо две ствари, које су врло хитне и које се морају још вечерас решити.

Пера Видаковић. Ја сам у начелу противан овој практици, да се у очи седнице позивају одборници и да им се тада казује дневни ред. Ја бих желео, да се на 2—3 дана пре седнице јави свима члановима одбора дневни ред, како би сви дошли спремни да о том решавамо. Држим, да би се на овај начин много више постигло у општинским пословима.

Председник. Што се тиче овога предлога господе одборника, држим, да је са свим уместан и то за предмете, које ја предлажем, али предмете, које ми државне власти подносе и за које траже морамо дмах, да изнесем пред одбор.

Марко Велизарић. Ја мислим, да од вас зависи, кад ћете да сазовете одбор, а кад је тако, онда треба, да нас бар за 3 дана раније известите, како би се могли посаветовати о предметима, који су на дневном реду.

Председник. Ја, господо, мислим, да је довољно два дана да вас пре седнице позовем. То је баш доста времена, да се сваки предмет, који је на дневном реду, истина; у осталом одбор може сваки предмет о коме није довољно обавештен, да остави за другу седницу ја немам права, да вас натерам, да ви решите неку ствар пре но што је довољно упознате и испитате. Мислим, да је довољно да седницу сазивам два дана раније (Чује се: довољно).

Обичај је, да се пре почетка рада прочита протокол прошлог састанка, па, ако је тачан, онда га одборници потпишу. Протокол је, господо, са свим кратак, а сви говори г.г. одборника налазе се опширно и тачно записани у стенографским белешкама.

Молим вас, чујте протокол прошлог састанка нашег.

Секретар прочита протокол од 15 Марта 1888 г.

Председник. Има ли ко од г.г. старих одборника шта да примети. („Нема").

Молим вас, господо овде стоји на дневном реду акт Управе Вароши Београда, којим тражи, да се наши ноћни стражари, који седе у тако званој „текији", иселе из ње и да им општина нађе други стан. Општина је више година уживала тај стан бесплатно, али је сад потребан држави са жандарме. Ја сам, господо, покушао, да спасем општину од овога новога терета Управа тражи, да јој још вечерас одговорим. Ја не могу сам да донесем решење, као што управа мисли, док не питам одбор и док он то не реши.

Ми плаћамо те патролџије, али им држава даје стан Но сад, кад су држави потребни ти станови ми их морамо одмах иселити а ово је последња или претпоследња партија, која је становала у државним зградама.

Овде се тражи безусловно, да ми морамо да их иселимо од првог Маја и морамо о томе, да им дамо решење још вечерас. Ја мислим, да се избере једна комисија из ваше средине, која ће наћи потребне станове а потребну суму за то да дамо из партије буџета за непредвиђене трошкове.

Милан Банковић. Молим вас, г. председниче, да ми кажете: колико имамо ватрогасаца и не би ли се могле у тој истој кући сместити и патролџије?

Председник. Ватрогасаца има око 20. У тој је кући сад и инжињерско оделење, по што је његове локале сад заузела пореска комисија. Но инак у тој сали не ће моћи стати ни 30—33 патролџија. За то вас ја молим, да одредите комисију, која ће наћи стан.

Милан Бачковић. Да ли би могла бар половина тамо да се смести?

Председник. Тешко да би могло да буде. За то вас, господо, молим, одредите 3 или 4 члана из ваше средине, који ће се за то побринути. Ми, морамо још вечерас одговорити Управи по овој ствари, по што од ње министар Војни тражи одмах одговор.

Пера Видаковић. Приликом установе тих ноћних стражара да ли је држава примила какву обавезу на себе? и да ли у општини врше ти стражари какву дужност.

Председник. То је ствар, која се одавна повлачи. Ми сада имамо 100 стражара, од којих нам стоје на располо.

жењу 12. До сад им је држава давала стан а сад се тражи од нас, да им ми нађемо стан.

П. Видаковић. Да ли има какве погодбе о томе, да ће нам држава дати стан?

Председник. Ја позитивно не знам, али држим, да нема.

П. Видаковић. Ја држим, да то треба наћи, па тек онда да решимо ову ствар.

Председник. Ја мислим, да би било узалуд да се око тога боримо, јер не ћемо успети кад су наши претходници решили, да то тако буде, онда би требало и ви да то примите.

Господо, ваља вам знати, да држава да је оружје тим стражарима а до сад им је давала и стан; а сад, кад су њој ти станови потребни за жандарме, за које она плаћа кирију приватним, онда је са свим природно, што она тражи, да ми патролције иселимо.

М. Велизарић. Ми онда немамо шта ту да решавамо. Та је кућа државна, она је одказује, ми сад морамо, да тражимо другу кућу.

К. Црногорац. По што је г. председник објаснио оно, што се у акту излаже, то би ја молио да се тај акт прочита и према томе ћемо знати шта се од нас тражи.

Секретар прочита акт.

Председник. Ја сам, господо, био лично код г. управника али никако нисам могао успети. Имамо о томе још један акт.

Секретар прочита.

Председник. Дакле ми морамо још вечерас а најдаље до сутра одговорити.

Свет. Карапешић. И ја се слажем с вама у томе, да се одреди једна комисија, којој ће се ставити у дужност да испита: има ли какве погодбе између општине и државе односно станова а ако тога нема онда, ако је могуће као што г. Банковић каже, да се сместе у општинску зграду.

К. Главнић. У главноме и ја сам хтео оно исто да кажем што и г. Карапешић. О томе да ли ћемо одговорити да примамо овај акт или не, о томе не можемо ни да разговарамо. Они ће да истерају стражаре на улицу.

Дрмим, да је предлог г. Карапешића уместан и да га треба усвојити.

Милан Мостић. Патролције — ноћни стражари, — установа су колико је мени познато, наше општине. Кад су ти људи чувари ноћни за варош Београд, онда је без сумње општина имала неких разлога, што је ту установу увела. Кад та околност стоји, онда ће се у много ранијим решењима у архиви општинској наћи све побуде, које су руководиле тадањи одбор општински, да ту установу уведе У колико се сећам и памтим, први пут су уведени ти чувари, око бомбардовања пре или после.

У то доба, многи од г.г. одборника сећаће се тога, један крај вароши, из кога су се Турци иселили, остао је празан. Тада је општина у споразуму с управом Вар. Београда правила разна располагања с тим зградама, од којих су многе употребљене за општинску послугу, и од тада је остало без икаквог утврђеног уговора, да наше општинске патролције у погледу стана издржава држава. То је све лепо, ми не можемо с правом зактевати да то држава и даље чини. Ми треба сад да кажемо држави: благодаримо, што си и то учинила.

Ми не стојимо на земљишту права — ми немамо права. Држава је у праву и она нам може отказати, као што је већ и учинила. Оно, што је чинила, чинила је из добре воље.

Према томе наша дебата треба, да се сведе само на то: да се изнађе начин, којим би се, све, што се о установи патролција зна, изнесе пред нас на решење а претходно да председништво нађе привремени стан тим људима, док се не регулише питање: како ће ова установа остати.

Председник. Ја сам благодаран г. Мостићу, што нам је изнео овако лепо своје мишљење о овој ствари.

Ја мислим, да хармонија између нас и државне власти ни у колико не треба, да се ремети. Дакле, ја вас молим, да ми одговоримо државној власти: да ће се патролције иселити. Већ је крајње време, да им одговоримо, јер они траже, да им се одговори најдаље до ујутру.

Ми свакако можемо тражити, у колико имамо разлога, да збацимо с наших леђа. Разлог је г. Мостићев врло уместан.

Ово је, господо, последња трећина стражара, којој ми морамо наћи стан о нашем трошку јер оне две трећине, као што сам касао, већ имају станове од општине.

Мислим, господо, да треба да ми дате могућности, да покажем, да смо према државној власти учтиви.

А немам ништа против тога, да видимо како је пре тога текла ствар.

(Наставиће се)

ОПШТИНСКИ ЗБОР.

Београд 13. Марта 1888.

Збор је отворен тачно у 8 часова, а чим се — у 8 и по — искупио потребан број способних бирача, председник општине г. Живко Карабиберовић, као председник општинскога збора по 19. чл. закона, позвао је искупљене бираче те су они из своје средине изабрали г.г. Светозара Карапешића и Петра Видаковића, трговце, за чланове бирачкога одбора, поред г.г. Аце Богатинчевића и Самуила Пиаде, које је општински одбор одредио (1. тачка 21. чл. закона — одлука АБр. 114.)

Одмах је за тим председник збора са члановима бирачкога одбора заузео место за бирачким столом, и по што је за деловођу збора одређен деловођ општине Спасо Хаџи—Ристић а за бележење гласова придодат му потребан број општинских чиновника — председник збора позвао је искупљене бираче да приступе гласању ради избора 19 одборника и 14. заменика. Гласање је започето у 9 часова и 40 минути и трајало до 12 часова у подне, а за тим је продужено од 2—5 час. по подне, како наређује поменути члан закона. Тачно у 5 час. затворена је капија на општинској кући, да не би и после тога, законом одређеног доба за гласање, долазили бирачи са стране на зборно место (5-та тачка 21. члана), а од свију који су до тога часа били дошли и затекли се при затварању капије у општинској кући, а при том имали право гласа на данашњем збору, примљен је глас.

Сваки је бирач гласао лично, но од оних који по 16-ом члану закона, нису имали право гласа на данашњем збору, није ни приман глас. —

Гласање је текло мирно и у потпуноме реду.

По азбучним списковима имало је права гласа на данашњем збору свега 1895 а од тога броја дошло је и гласало 212 грађана.

Према броју бирача, који су имали право гласа, на збор дошли и гласали, савршену већину преставља број 107 (9-та тачка 21 чл. оп. зак.)

Бирачи су истакли на данашњем збору 111 кандидата за одборнике, и то:

Јакова Бајлони са 183, Косту Д. Главинића са 182, Светозара Милојевића са 170, Мијаила Кр. Ђорђевића са 170, Милутина Марковића са 164, Николу Вулковића са 153, Милана Банковића са 153, Милана Ж. Маринковића са 152, Светозара Карапешића са 151, Тодора Михајловића са 149, Ђорђа Новаковића са 143, Манојла Клидиса са 142, Димитрија М. Ђорђевића са 141, Зарију К. Поповића са 138, Гргура Миленковић са 138, Милисоја Јосимовића са 138, Петра Видаковића са 128, Милана Мостића са 128, Марка Велизарића са 128, Јована Кремановића са 56, Петра Рашића са 45, Мијаила Павловића са 41, Спасоја Стевановића са 40 гласова и т. д.

За заменике истакнуто је свега 95 кандидата, и то:

Никола П. Михајловић са 151, Станко Петровић с. 149, Милорад Јанковић са 147, Димитрије Т. Вељковић са 145, Глиша Јосиповић са 144, Раденко Драговић са 142, Јован Илић са 142, Настас Арстић са 142, Стеван Чупић са 142, Светозар Ботурић са 136, Хајм Д. Азриел са 130, Никола Поповић са 130, Коста Петровић са 128, Танасије Ђ. Наумовић са 128, Пера Јоћановић са 54, Рака Миленковић са 45, Милан А. Павловић са 42, Тодор Михајловић са 41, Пера Манојловић са 33 гласа и т. д.

Према овоме резултату гласања, бирачки одбор

Оглашава:

да су на данашњем збору савршеном већином изабрани

а) за одборнике:

Јаков Бајлони, Коста Д. Главинић, Светозар Милојевић, Михаило Кр. Ђорђевић, Милутин Ј. Марковић, Никола Вулковић, Милан Банковић, Милан Ж. Маринковић, Светозар Карапешић, Тодор Михајловић, Ђорђе Новаковић, Манојло Клидис, Димитрије М. Ђорђевић, Захарија К. Поповић, Гргур Миленковић, Милисоје Јосимовић, Петар Д. Видаковић, Милан Мостић, Марко Велизарић;

б) за заменике,

Никола П. Михајловић, Станко Петровић, Милорад Јанковић, Димитрије Т. Вељковић, Глиша Јосиповић, Раденко Драговић, Јован Илић, Настас Крстић, Стеван Чупић, Светозар Ботурић, Хајм Д. Азриел, Никола Поповић, Коста Петровић и Танасије Ђ. Наумовић.

Али по што г.г. Манојло Клидис и Стеван Чупић нису испунили услове тачке 5-те, чл. 16. општинскога закона — то они не могу бити одборници, и њихов избор по члану 52-ом општ. закона не важећи је.

Бирачки одбор није могао свршити пребројавање и свођење гласача на сам дан избора, за то је тај посао продужен и свршен 14. ов. мес.

На завршетку рада, бирачки одбор решио је и то: да се за попуњење једног одборничког и једног одборничког заменичког упражњеног места у одбору (место госп. Манојла Клидиса и Стевана Чупића) не сазива нарочити збор одмах, него да се та места попуне на првом идућем збору, кад одступи полов на старијих одборника.

14. Марта 1888 г.

Београд

Председник збора
Ж. Карабиберовић с. р.

Деловоћ
Сп. Х. Ристић-Шокорац с. р.

чланови бирачког одбора
Алекса Богатиничевић с. р. **Самуил Пиаде** с. р. **Светозар Карапешић** с. р. **Петар Д. Видаковић** с. р.

ГЛАС ИЗ УНУТРАШЊОСТИ

Општинска статистика

Пожега 15 Марта 1888 год.

Читајући записнике рада одбора општине београдске, који се у овом листу штампају, наилазио сам на питања важна не само за Београд, него и за многа места у унутрашњости.

Али ни једно од тих не заслужује толико интересовања и пажње, колико питање о установљењу статистичког оделења при општини београдској.

Статистика је код нас врло слаба. Ко хоће да пише какву расправу од важности, да доказује фактичним цифрама, мора прикупљати, набирчити статистичке податке са стране растурене по разним списима и новинама. Код нас врло мало, и то у одломцима, има статистичких података.

Показала се одавна потреба: да се статистички податци у мало опширној форми и у целину прибирају; те је зато држава установила статистичко оделење. Али и то статистичко оделење не показује успех онакав каквом смо се надали, или се то мени тако чини, зато, што још резултате није публиковало.

Баш у садање време кад се живо расправљају разна питања, уз која треба цифрама доказивати, у времену кад је статистика неопходно потребна, ми немамо пред собом статистичких података. Али ће се ваљда приовути на томе, те ће се учинити то, што би требало, а то је: да се статистички податци бар годишње штампају.

Општина београдска, тиме што је за себе установила одељак за статистику, учинила је једно похвално дело, од кога ћемо сви имати користи, јер ће статистички податци који се буду прикупљали у Београду помоћи многим умним радницима у расправљању и решавању многих економских па и научних питања.

Само са гледишта тога што је Београд највећа варош у Србији и што се ту концентришу сви радови — општина београдска требала је установити статистичко оделење. Она је сем тога требала то учинити и с тога, да даде примера и осталим општинама, и да опомене надлежне, те да учине корак за уређење статистике.

Но и ако је врло велика добит за нашу статистику ово дело општине београдске, опет ће наша статистика

остати да храма, ако се на њу не обрати онаква пажња каква треба и какву статистика заслужује.

Ми држимо да би надлежни министар најбоље учинио, кад би издао наредбу полицијским властима, да ове по свима гранама и струкама прибирају статистичке податке од *општина*, на шаљу статистичком оделењу, да ово уреди и доведе у целину.

Општине би могле врло лако, и готово као узгред, ове податке прикупљати, само би статистичко оделење (уз министарство) требало прописати, формуларе и дати упутство како ће се ти податци прикупљати.

Како је то лепо кад ми имамо опсерваторију, а како би још лепше било, кад би свака општина бележила метеоролошке појаве... Па како би то лепо било кад би из целе земље имали по свима струкама и свима гранама статистичке податке..

Ја сам убеђен да би од ове општинске статистике могло бити користи, и тек кад би се тако уредило, онда би и статистичко оделење при министарству најдило, а овако готово ништа.

Л.

НА ЗНАЊЕ

Правила о псетарини, која је утврдила и Управа вароши Београда, ступиће у важност од 1. Априла ове године.

Према томе сви они који држе пашчад треба да тога дана да се пријаве општинсконе суду, да плате прописану таксу и добију марку, коју свако псето мора увек о литар да носи.

После овога рока, почеће хватање оне пашчади која нема марке и по томе која се не чува.

Такса је прописана ова: за псето ма какве расе 3 а за кују 6. динара.

По чл. 6-ом правила они који не буду узели марке за псето, које чувају, казниће се шестогубом таксом.

Из управне седнице општинског суда 17. Марта 1888. г. Л.№ 47.

ПСЕТАРИНА

Да би грађанство што боље упознало одредбе, доносимо по ново:

ПРАВИЛА
псетарине Вароши Београда.

Члан 1. Да би се спречило намножавање паса које нико не чува, и тиме избегле опасности што иначе прете, општине је *дужност*: утамањивање паса без госе, а *право*: наплаћивања таксе за марке, које мора да има и о литар увек да носи свако псето које се чува.

Члан 2. Утамањивање паса општина ставља у дужност закупцу права на испражњивање нужника и помијара на начин и по такси уговора. А ако у хватању паса буде нимарљив или противно овим правилима, у колико се она њега тичу, буде поступао, казни ће се за сваки случај са 12 динара.

Члан 3. За марку плаћа општини сопственик псета: за пашче ма какве расе 3 за кују 6 динара. — Тога ради чим ко набави какво псето, дужан је одмах пријавити га општинској власти (одређеноме званичнику у општинској кући) који му по наплати таксе одмах издаје жиг, пошто овај добије број под којим је псето у књигу заведено (с назначењем и имена онога чије је. — Кад се пак која кује оштени, газда њезин дужан је најдаље за 2 недеље дана штенце убити и побацати; у противном случају мора се пријавити и платити за њих половину таксе која вреди за годину дана.

На захтев приватних, стрвинар је дужан примити штенце да их утамани, пошто му се за свако појединo плати по 0·05 пара дин. таксе.

Члан 4. Ако и чим се догоди да псето марку изгуби, одмах се мора пријавити по ново да учини и друга марка узме, но у овоме случају плаћа се само половина прописане таксе.

Члан 5. Ни једно псето, које има марку, стрвинари не смеју да хватају, зато је нужно и свако псето које има госу мора непрестанце о литар да носи прикачену марку, како би се увек видела. Марка носи овај знак: [О.В.Б] и број под којим је псето у књигу заведено.

Члан 6. Ко се ухвати да злоупотребљује право општине кривично ће бити одговоран, а ако се на псету ухвати лажна марка, госа ће се казнити четворогубом таксом и псето убити. Ко пак своје псето не пријави и марку не узме, казниће се 6-тогубом таксом.

Члан 7. Чија се кује нађе да скиће по сокацима а раскуцала се је, тај се казни са 10 дин.

Чл. 8. Сукобе између имаоца псета и општине, односно званичника који рукује маркама, расправља један општ. судија. Жалбе се подносе председништву општине.

Члан 9. Ова правила и свака њихова допуна или измена, као и споредне наредбе по њима, саопштавају се преко општинских новина, за то се незнањем нико не може извињавати.

Члан 10. Од дана обзнане ових правила, када она ступају у важност, па за месец дана, дужан је сваки грађанин пријавити свог пса да марку добије, или га предати стрвинару који ће га убити а општина ће му платити 0·40 дин. пар.

Од стране Суда општине вароши Београда; из управне седнице 20. Новембра 1887. год. Београд (СБр. 11340) ЛБр. 180.

НАРЕДБА

Суд ово општински наређује свима клачима који кољу јаганце за јавну продају да од 1. Априла ове године, морају клати у општинској кланици а никако по дућанима и авлијама.

Који се год ухвати да противо овој наредби ради, казниће се према закону о неуредностима и непослушностима.

Из Суда општине вароши Београда 30. Марта 1888 г. ЛБр. 49.

ОБЈАВА

Према члану 5-ом закона о чувању пољског имања општински је Одбор одредио, следеће казне за потрице, и то:

а) код стрмних жита и ливада за погажени један квадратни метар 0·10 дин.

б) код кукуруза за један струк 0.01 дин.

в) код винограда за један упропашћени чокот 0·40 динара.

г) код баште квадратни метар 0·20 дин.

д) код воћњака, кашњака и браника, од квадратног метра 0·10 дин.

Ово се јавља грађанству ради знања.

Од стране општине вароши Београда 1-ог априла 1888 год. АБр. 117.

Суд ово општински обзнањује свакоме, да је за продају јагањаца одређена Марвена пијаца и да ће се почев од 1. Априла наплаћивати од свију пиљара, шпекуланата или сељака који стоку овако купују па је на комад продају, за општину аренда по 1. динар за сваки продати комад па ма где они продају вршили а тако исто и сви печењари и кувари дужни су да се Суду јаве и прописну таксу плате. Који се год ухвати да противно уради казниће се као кријумчар.

Напротив, трговци или сељаци, који стоку чопором на пијацу дотерују, па исту на комад продају, неће плаћати никакву таксу.

Од стране Суда општинског 30. Марта 1888. год. АБр. 200.

НАРОДНА БАНКА

Привилегована Народна Банка Краљевине Србије одредила је интересе од 1 Априла ове године до даљег закључка:

I.

а). за есконт меница у сребру . . 6%

б). за зајам на залоге у сребру . . $6\frac{1}{2}$ %

II.

а). за есконт меница у злату . . . 8%

б). за зајам на залоге у злату . . $8\frac{1}{2}$ %

Управа Народне Банке известила је све новчане заводе у земљи, да је Народна Банка смањила интересну стопу за есконтоваше меница у сребру од $6\frac{1}{2}$ % на 6 од сто годишње, и да ће све дочде, догод се ова општа интересна стопа од 6 од сто год. која важи од 1-ог Априла о. г. не измени, давати зајмове новчаним заводима и есконтовати им менице из њихових портфеља са 1 од сто јевтиније, а то је по 5 од сто годишње.

Том приликом Управа Нар. Банке изјавила је новчаним заводима *у унутрашњости* своју наду да ће се и они постарати, да по примеру Народне Банке и према њиховим приликама смање интересну стопу, те да што јевтиним капиталом допринесу што јачом и успешнијем развитку трговине, радиности и саобраћаја у њиховој околини што и јесте главна цељ свију новчаних завода.

ПОЗИВ

на

ПАРИСКУ СВЕТСКУ ИЗЛОЖБУ

I.

ИЗ ПРОСВЕТНЕ И УЧИТЕЛЬСКЕ СТРУКЕ.

1. Планови и модели *од наших основних школа.*

2 Планви модели и описи *учила* у нашим основним школама.

3. *Школске књиге* за основне школе.

4. Прописно уређена *школска књижица*, са збирком биљака и минераља за школску потребу.

5. Спомоћна средства за дечији рад као: *цртанке, вежбанке, прописи и т. д.*

6. Планови и модели *средњих просветних завода.*

7. *Учила* (у плановима и моделима) за средње школе.

8. *Књиге школске и спомоћна* средства за средње школе.

9. *Ђачни радови* из наших реалака.

10. Планови и модели *ваших просветних завода.*

11. Збирка *учила и школских књига* виших школа.

12. *Програми, наставни планови и правила о уређену и унутрашњем реду свију просветних завода.*

13 *Штампарски радови.*

14 Дела појединих књижевника наших; *новине; повремени списи* наших друштва и приватних издавача.

15 Планови *од мостова, вијадуката, станица и других вештачких грађевина на нашој железници.*

16. Карте топографске за наставне, војене и културне цељи.

17. Карте за научне и специјално стручне цељи ,као: карте геолошке, етнографске, историјске, географске и т. п.

18. Живописни радови.

19. Скулпторски радови.

20. Планови од наших црква, извршени и пројектовани

21 Снимања наших старих архитектонских споменика.

22 Планови од новијих монументалних грађевина.

23. Литографски, хромолитогрфски, фотолитографски и ксилографски радови.

II.

ИЗ ЗАНАТСКЕ, ИНДУСТРИЈСКЕ И ПИРОТЕХНИЧКЕ ПРОИЗВОЉЊЕ.

1. Обичан и фини дрвени намештај.

Једно канабе, 4 столице 2 фотеље, постављено сељачком тканином (кецељама).

2. Тапетарски и декоратерски предмети.

Потпун намештај за једну собу постављен са сељачком тканином (кецељама).

Креветске ствари: јоргани, чаршави, јастуци и т. д.

Јастуци чупавци и пиротски; ирами; шаренице ит.д.

3. Грнчарство.

Крчази, бардаци, тапири, ћасе, ћупови, чираци, лонци разни, пљоске, црепуље и т. д.

Цигље за прављење фуруна.

(Од сваке сорте по 5 комада).

4. Ћилими, теписи и друге ствари за намештај.

Разни ћилими пиротски и други. Чупавци. Разне простирке за целу собу и испред канабета. Разне ствари за намештај, вунене, памучне, свилене и мешане. Разне везене ствари за намештај.

5. Ножарство.

Ножови разни са канијом и без каније, са сарачлуком а нарочито о дугачком кајишу.

Бритве.

(Од сваке врсте израде по 5 комада).

6. Кујунџилук.

Златни и сребрни накити, кандила, путири и друге црквене ствари.

Рамови, послужавници и друга посуђа.

7. Сарачлук и четкарство.

Обиче сарачке ствари: јанџици, чантре, силави: ит.д.

Четке.

(Од сваке мустре по 5 комада.)

(наставиће се)

ПРИВИЛЕГОВАНА НАРОДНА БАНКА
КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ

ПРЕГЛЕД СТАЊЕ НА ДАН 31. МАРТА 1888.

		ИМАОВИНА	ДУГ	Сравнење са прошлим стањем
Главница			20,000.000·—	
Акција		20,000.000·—		
Привремеце акције			10.000·000·—	
Акционари		7,500,250·—		
Банкноте у течају у злату	165.750·—		10,057.090·—	— 6.150·—
„ „ „ „ сребру привремене	4,658.590·—			— 101.490·—
„ „ „ „ сребру сталне	5,232.750·—			+ 455.580·—
Благајна у звечећем новцу у злату	1.501.116·17	4,868.185·23		— 105.670·43
„ „ „ „ „ сребру	3,223.495·38			+ 64.696·38
Стр. вредности и салда стр. кореспондената	143.573·68			— 9.248·33
Лисница у злату	1,082.868·22	3,621.356·35		— 57.671·12
„ „ сребру	2,538.488.13			— 101.305·54
Зајмови на државне обвезнице у злату	2,368.861·—	3,291.456·—		— —·—
„ „ „ „ „ сребру	922.595·—			+ 383.275·—
Текући рачуни у Београду		1,232.760·56		+ 47.236·19
Менице за наплату		6.181·29		— 2.545.22
Кауције		149,755·—		
Полагачи кауција			149.755·—	
Оставе просте		13.300·—		
Остављачи простих остава			13.300·—	
Оставе по текућим рачунима		1.545.420·17		
Остављачи по „ „			1.545.420·17	
Резервни фонд			20.840·18	
Вредности резервног фонда		3.940·18		
Положене акције српске Народне Банке		128.625·—		
Полагачи акција „ „ „			128.625·—	
Разни рачуни		45·905·48		+ 6.000
		42,407.135·26	42,407.135·26	

НЕСЛУЖБЕНИ ДЕО

КАРАКТЕР

(по Смајлсу)

IX.

Дружба у браку.

Доброта, а не лепота, женска освојиће срце моје.

Шекспир

Мужу пристоји мудрост, а жени нежност.

Џорџ Херберт.

Да је бог хтео да жена буде госа човеку, он би ју створио из његове главе; да је хтео да му она буде роб, он би ју саградио од његових ногу; али, но што је он хтео да она буде њему равни друг, то ју је он извадио из ребра, и ребра, његова!

Свети Августин.

(Наставак)

Ми смо већ говорили о утицају жене на карактер мужевљи. И доиста, мало има људи кадрих да се бране од нижих црта у женску карактеру Ако, на прилику, жена не подупире и не негује у човеку оно што је у природи његовој и најузвишеније, она ће га брзо довести на свој ниво. Жена је у стању да поправи најгоре, али и да поквари најбоље људе. Пример за ово имамо у животу нашег писца „Хаџилука“ Бувјана. Овај неуредник имао је срећу да се, у раној младости, ожени једном красном младом из добре куће. И она је та за коју знамо — а и он сам признаје — да га је на прави пут извела. Да богме, да је она ту победу извојеваба пролазећи кроз најтежа изкушења, делећи и ону сиротињу кад у кући није било ни једна залогаја за двоја уста. На против. Ричард Бакстер, свештеник *нон кокформиста*, био је већ далеко зашао у године кад је наишао на ону дивну жену која после би његове друга. Лично, он је бо и сувише зањат својим духовничким послом, да је могао наћи времена да се женама удвара; и он се као оно Калвин, оженио, колико из љубави толико и из рачуна. Госпођица Чарлтон била је она наследници на коју је његов избор пао; али, да се неби помислило да је он њу „узео за паре“, Бакстер се с њоме напред и чо овако погоди: прво, „да она уступи главни део свог имања својим рођацима“, и да он ништа не добије што је пре венчања њено било; друго, да она тако уреди своје ствари како не би никад долазило до парнице; и треће, да она не очекује од њега поклон оног времена које њему треба за његове духовне послове. Пошто младе пристане и на оваке услове, венчање се обави, а сма живот брачни покаже као сретан. „Деветнајест година“ — пише он — живели смо ми у најлепшој слози и љубави, свесни и сретни у црпљењу користи из такве узајамности“. Међу тим живот овога проповедника био је буран и трудан. Њега су гонили с једног краја земље на други, тако, да му годинама нису дали нигде станка ни одмора. „Жене — примећује он фино у својој књизи — не маре обично за мужеве оваке среће, али моја жена, без једне речи, све то поднесе.“ У шестој години брачна живота, њега изведу пред суд у Братфорду, што је држао некакав скуп у Актону, и осуде га на заточење. Но ту му се придружи и жена која га је нежно пазила за сво време тешка робовања. „Никада — вели он — није она према мени љубазнија била, но што беше у мојој тавници. Она чак није дала да за милост молим“....

И племенитом грофу Цинцендорфу пала је била у део овако благородна једна жена. „Ја се исповедам — вели он — после двадесетчетиригодишњег брачног ми искуства, и питам се: ко би ме други тако лепо, тако дуго, и нежно по свету пратио, и ко би ме тако мудро пред светом заступио? као што је моја верна љуба!.. Та она је ишла за мном и по мору и по суву, и у ватру и у воду. Она ме је у најстрашнијим тренуцима држала и са исправљеном главом кураж ми диктирала; она је најтеже путове и хаџилуке, и то не сама издржала, него и за њих снаге зајмила! Под небом није било ни ваљда могло бити — душе која би ме хтела и умела боље разумети, срдачније подупрети и стварније усрећити“.....

А шта да кажемо о славној друзи славнога нам Ливингстона у опасним дубинама дивље Африке? Јест, Ливингстон је на томе јуначкоме путу млогу муку и невољу отрпио, али губитак оне благородне жене, био је за њ сам удар над ударима! „Срце је мени из груди извађено — пише он са обала Замбезе. Свака друга несрећа могла је у мени само нове одваге пробудити, али овај потез жалосне судбине мора да ме сломије.... Зар само три месеца заједно после четири године растанка?..... Та ја сам њу само из љубави узео. и ш њом само у љубави живео. Што сам ју више познавао, све сам ју више ценио, јер је она била и друга, и жена и мајка — најбоља! Ја ћу још моју дужност чинити, и пут наставити, али веруј, пријатељу, да ја то чиним под небом помрчаним“.....

(наставиће се)

Власник општина београдска Штампа Медецијан и Кимпановић Обилићев венац број 1. Уредник Н. С. Јовановић.

БРОЈ 12 У БЕОГРАДУ ЧЕТВРТАК 14. АПРИЛА 1888 ГОД. ГОДИНА VII.

БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

ИЗЛАЗИ НЕДЕЉНО ЈЕДАНПУТ НА ТАБАКУ
Цена за Србију:
на годину . . . . . 6 дин.
на пола године . . . . . 3 дин.
за стране земље на годину . . 9 дин.

УРЕДНИШТВО и АДМИНИСТРАЦИЈА
ЈЕ У ЗДАЊУ
ОПШТИНСКОГ СУДА

Цена је огласима 6 дин. пара од врсте
Претплату сама слага ухутницом на општински суд а све кореспонденције на уредника
РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ.
Непланћена писма не примају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

САСТАНАК
одбора општине београдске држан 24 Марта 1888 г.
почет у 6 часова по подне.
(по стенографским белешкама)

(Свршетак)

Мил. Маринковић. Ја бих хтео да кажем, да не дангубимо око тога. Ако општина има права онда нека га тражи, па свршена ствар.

Председник. На нашој управној седници ми смо бранили то, колико смо могли. Дакле, ја мислим, да не ћемо моћи да се боримо. Но г. одборник, мислим, хтео је, да видимо има ли каквог уговора између нас и државе. Због тога ћу ја наредити, да се сва акта о томе нађу.

П. Видаковић. Ако је први и други одбор радио онако, како је хтео, не морамо и не треба и ми сад тако да радимо.

Управна седница, кад је водила преписку с државном власти, требала је да разгледа у архиви и по актима, има ли каквих уговора о овоме и тада би могли нешто да радемо. Како нам се та ствар данас подноси, држим, да ни један од нас не може ништа радити. Свако решење, које би донели, мислим, да би било донето на памет, дотле док се не види, на којој основи лежи та нагодба. Ја сам о томе више приватно сазнао, да ни они сами нису сигурни, да имају право.

Св. Каранешић. Ја бих се сложио с г.г. Мостићем и Велизарићем, да одговоримо управи, да смо одредили комисију, која ће извидети да ли ми имамо право или они, и ако ми имамо право, онда ће сва кирија, коју плаћамо за ноћне стражаре пасти на њихов терет. Цела Србија плаћа жандарме а ми сами плаћамо ноћне чуваре. Кад ми сами издржавамо чуваре, онда ако су обећали, да им они дају квартир, треба то и да тражимо.

М. Мостић. Ми би о овој ствари могли само с два гледишта говорити. То је с гледишта, ако смо ми у праву, ако је држави дужност, да наше ноћне стражаре снабдена са станом, а друго ако је то држава чинила са своје добре воље.

Пре но што би могли ствар с ма ког гледишта расправљати има и једно треће гледиште, а то је: што је ова ствар изнета као хитна.

Држава нам каже: „немате с нама никаква уговора; гледајте, где ћете да сместите ваше стражаре, које смо трпели до сад за то, што смо хтели.“

Ја бих на првом месту молио г. председника, да изнесе пред одбор питање: сматра ли одбор ово питање као питање хитне природе? па ако је тако, онда морамо да решимо одмах. А за она два друга предлога нека покупи све податке, и то би био предмет нашег решавања у другом реду.

Ја молим г. председника да у том смислу учини предлог.

М. Велизарић. Да ли је плац, на коме је текија, доиста држава поклонила општини, ако је тако, онда ми можемо сњиме располагати.

Председник. Тај нам је плац поклоњен, да на њему подигнемо варошки суд. То нам је обећано. Ми још немамо тапије. Ја сам се тиме и бранио, да је то наша својина, но они ми кажу, да нам је тај плац дат само за варошки суд а ни за шта друго. Молим вас, господо, да ми одговоримо Управи, а можемо одредити комисију, која ће ту ствар испитати, и ако она нађе, да смо ми неправедно оштећени, тражићемо накнаду.

Не ће бити у интересу општине, ако се не одржи потпуна хармонија са државном власти.

Ђ. Новаковић. Има ли акта о томе, како држава даје тај плац општини, има ли каквих услова?

Председник. Нисам спреман да вам на то питање одговорим, јер ми нису акта при руци.

М. Велизарић. Ја знам, да се то говорило, али не знам, да ли је дато. То би требало, да се зна, јер није било одавна.

Гл. Јосифовић. Мора бити, да је то на основу каквих акта учињено.

Председник. Свакако ће бити акта о томе али они кажу: док не начините суд, то није ваше.

Дим. Миловановић. Ја бих предложио: да се одреди једна комисија, која ће ту ствар извидети; међу тим председништво нека јави управи, да ћемо јој у року од три дана одговорити. Јер овако изгледа, као што се наводи, да је то наш плац који нам је дат за варошки суд. За што да се олако лишимо права, ако га имамо.

М. Велизарић. Господин председник се непрестано плаши, да не дођемо у сукоб с државом. Ја мислим да овде нема никаква сукоба. Ми просто бранимо своје интересе. Све је питање у томе: да ли је то наша својина, или није? То је сва ствар.

К. Црногорац. Према ономе, што је г. председник поднео, држим, да је први део говора г. Мостићева коректан. Он тумачи буквално, да смо ми дужни да одговоримо без оклевања полицији. Онај други део, у коме тражи, да

одредимо комисију, заиста је врло умостан и ми треба да га препоручимо г. председнику, да то учини тим пре, што нам то г. Мостић као правник предлаже. Ми не ћемо изгубити наш право и сам мислим, ако комисија доцније пронађе, да заиста имамо право, да задржимо текију за наше стражаре. Молим вас, госпосподо, да ову ствар решимо гласањем.

Ђ. Новаковић. Питање се не може решити, док се не сазна, да ли је тај плац општински или државни. Ако није наш онда се не можемо противити, јер су ноћни стражари наша установа, о томе нема говора — само је овде питање: да ли је тај плац наш или није?

П. Видаковић. Не би требало ову ствар тако на пречац да решавамо. Нека нам се нађу акта, па ћемо тек онда решити. Ја мислим да много шта не ћемо решавати онако, како су други одбори решавали. Немојте, да нам кажу: па и овај је одбор као и остали.

М. Мостић. Мени још зује у ушима последње речи наше заклетве: да штитимо интересе општинске и државне. Овде су интереси и општински и државни. Овде су, у овом питању интереси општински и државни тако смешани, да се не даду на трупац пресећи, па да се каже: ово су општински а ово државни.

Кад данас нисмо у положају, да тачно и праведно према стању ствари решимо питање о интересима општинским или о интересима државним, онда треба да се ограничимо и да решимо оно, што можемо.

Ја мислим, да ми, као преставници општине београдске, треба да будемо предусретљиви према Управи Вароши Београда.

Она тражи од нас једним уобичајеним начином одговор. Општина треба, да да одговора задржавајући себи право, да доцније накнадно ми утврдимо, ко је у праву — општина или држава. Можемо данас решити, да уступамо а после право стање ствари да констатујемо. Само треба Управи, да се одазовемо.

Но овде је покренуто још једно питање о својини земљишта. На првом месту долази да ли има каквих акта, којима би се редовним законским путем доказало, да је доиста то земљиште прешло у својину општинску.

Имам још да приметим, да треба врло добро уочити и ту околност: ако је доиста држава то земљиште уступила општини, то не значи још, да је уступљено и право употребе зграда, које су на њему, тим пре, што је свима нама по чувењу познато, да је држава уступила то под извесним условом: да тамо сместимо варошки суд. Ви врло добро знате, шта је то у правном смислу услов. Кад се тај услов испуни, онда тек настаје наше право.

Ја мислим, да се ми према управи Вароши Београда не можемо понашати као парнична странка.

Држим да између нас и Управе треба да постоји предусретљивост и искреност. Ако имамо тапију управа нам не може отети наше право, јер ми тек тапијом постајемо сопственици и за то ако немамо тапије учинићемо велику погрешку.

Дакле, кад немамо доказа о томе, за што не би одобрили Управи под условом, да ћемо ми потражити сва могућа дата да докажемо: да она није у праву, и да ово чинимо, што немамо при руци јасна дата да то можемо бранити.

Председник. Жели ли још ко год да говори („Доста је говорено.“) Ја предлажем: да се Управи одговори, да општина, пристаје, да се стражари иселе од првог Маја, но задржавајући себи право, да се увери, да ли тај терет пада на државу или на општину.

Ја мислим, да ми изберемо комисију, која ће све оно што је г. Видаковић предложио, учинити. Та ће комисија видети, да ли се може колико стражара сместити у ватрогасној кући.

Мика Ђорђевић. Изнесите уједно и предлог г. Миловановића, да се одговори управи да ће јој општина дати дефинитиван одговор.

Св. Карапешић. Ја сам најпре казао: да ми одговоримо да ће општина наћи квартире стражарима и да је одредила комисију, која ће испитати, да ли је држава у праву или није.

Председник. Ја ћу ставити питање: ко је за мој предлог казаће „за“, а ко је за предлог г. Миловановића, казаће: „против.“

Св. Карапешић. Ако је ствар хитна, као што рекосте, онда сам за то, да се одговори одмах, а ако није, онда да саставимо комисију, која ће у року од 3 дана одговорити.

Председник. Ја опет морам да кажем, да је ствар врло хитна. Ја морам, да дам одговора најдаље до сутра у јутру.

К. Главинић. Ову је ствар врло незгодно решити: држава хоће да заштити своја права, а ми хоћемо наше.

Држим, да ће најбоље бити, да одговоримо управи, да ми пристајемо, да иселимо стражаре, али задржавамо право себи, да видимо има ли држава право или не. („Тако је“). Држим, да је ово довољно јасно.

Председник. Сад имамо некаква 3 предлога. Оћете ли, да сва три ставим на гласање?

Св. Карапешић. Онда ставите питање: ко је за то, да се одмах одговори, и ко је за то, да се одговори у року од 3 дана.

Председник. Дакле, ко је за то, да се Управи одмах одговори да ћемо се иселити од првог Маја, казаће „за“, а које против тога, казаће „против.“

Св. Карапешић. Ја мислим, да то решимо устајањем и седењем. („Врло добро“). После гласања.

Председник. Дакле закључено је да се одговори државној власти после три дана док комисија извиди овај предмет. — Сад вас молим да одредите комисију.

К. Главинић. Већина је решила ово тако, но ја отворено кажем, да сумњаме ће се од овог решења има ти вајде и да ће се ова ствар свршити у корист општине. Сутра је празник, и неће се моћи ништа свршити. Ми би требали преко сутра да се састанемо и да у недељу одговоримо. А ко ће то све за један дан извидети, па да можемо на основу акта дати одговора?

М. Мостић. Ја предлажем да у комисији буду г. г. Мита Миловановић и П. Видаковић; и надам се да ће комисија за три дана моћи да сврши овај посао, јер кад је г. Миловановић то предложио, он сигурно и има већ неких података о овој ствари.

Мика Кр. Ђорђевић. Ја молим г. председника да стави у дужност дотичним чиновницима да сутра изнађу сва акта што се ове ствари тичу, и кад то буде, то није онда никакав огроман посао, већ се да свршити одмах чим се акта расмотре и не треба им за ово никаква комисија.

Св. Карапешић. Ја опет држим да то треба да одредиме нога од чланова одбора да ту ствар извиди и реферише.

М. Велизарић. И ја држим да то није никаква тешка ствар. Архивар судски може сутра да нађе акта а прексутра можемо да решимо како ћемо одговорити. Сву ту ствар решава један акт. (Тако је)

М. Миловановић. После не треба понова ни сазивати одбор за ову ствар, но кад се нађу и проуче акта, онда према томе нека се и одговори од стране суда. (Одобравање).

Председник. Ја мислим да је најпужније да се види кад је ова установа створена и има ли о томе каква уговора између општине и државне власти; је ли држава примила на себе какву обвезу; и најзад, да се види, има ли каквог акта о томе, да је општини уступљена она кућа где сад станују ови стражари — па према стању ствари и да одговоримо (Тако је)

Дакле молим вас да одредите лица која ће да разгледају акта о томе. (Чује се: М. Мостић....)

М. Мостић. Немојте господо. Ја сам се одиста примио да будем одборник општине београдске са тврдом вољом да свом енергијом и силама својим потпомогнем општини у свима пословима, и да радим вазда не само савесно но и енергично. Но сад у овој прилици и савест ми налаже да се не примим овога посла, јер сам у таквим приликама да сам претрпан другим пословима те никако не могу стати и на овај. Као што знате ја имам посла по све дневно и у нар. скупштини као посланик и као члан једнога одбора, морам нћи у клуб, а осим тога имам и свога посла као адвокат, да не могу свуда да стигнем ма да би хтео. Кад неби тога било, ја би се примио драговољно. Г. Мита Миловановић, који је само члан апелације где се после подне не ради, може и треба свакојако да се прими ове дужности; и ја мислим да он треба тога да се прими тим пре, што је то баш његов предлог.

Св. Карапешић. Ја предлажем за тај одбор г.г. Миту Миловановића, Перу Видаковића и Зарију Поповића. (Прима се).

Председник. Добро господо онда смо с тим свршили ову ствар.

Сад имамо другу једну хитну ствар, т. ј. хитну у толико у колико одређена комисија за регулацијони план не може да ради, јер су неки одборници, који су у њој радили престали бити одборници, па сад на њихова места треба друге да одредите.

Св. Карапешић. Ја мислим да одредимо из сваког кварта по једнога, ако их нема од досадањих — с тога би молио да нам се каже који су у тој комисији? (Секретар чита који су.)

Председник. Дакле иступили су само г.г. Фердинанд Розелт и Васа Дучић и на места њихова треба друге одредити.

Но пре тога, сматрам да сам дужан да нам дам једно обавештење односно ове ствари. Ја од како сам постављен на ово место по готову сваког дана добијам протесте од грађанета: што се не свршава једном са том регулацијом, јер људи хоће да знаду како ће да се управља јупри грађевинама својим. То је врло природно и оправдано, јер заиста то је једна потреба да се зна. С тога сам ја и наредио да се инжињер који на томе ради, разреши од свију других дужности па да само тај посао ради и што пре да га сврши, и он је већ поднео акт да га је свршио у колико до њега стоји. Но одбор је у последње време — кад ви нисте били — закључио по моме предлогу који сам учинио ради бржег свршетка овог предмета, да умолимо г. Министра грађевине да и он одреди комисију па да с нашом комисијом и ова од стране Министарства заједно ради на прегледу плана инжињеровог, па сам добио и одговор г. Министра да је то не могуће, зато, што је установљен сад грађевински савет који треба претходно да прегледа те планове. С тога дакле ја нећу моћи да убрзам свршетак ове ствари као што сам мислио, то да што пре задовољим наше грађане — но, ако ће се чекати док грађевински савет планове прегледа, не треба да се чека на нас, но ми од стране општине треба што пре да будемо готови с овом ствари. За то вас молим да попунимо комисију која је одређена, те да она што пре предузме рад. (Чује се: кандидирајте) Ја би вам предложио да узмемо г.г. Гргура Миленковића и К. Главинића — а после кад дође план пред нас, можемо одредити људе из појединих квартова (Прима се.)

Дакле и то је свршено.

Сад вас још молим да чујете још један акт.

Г. министар народне привреде обратио се на нас да му дамо један плац од 50 мет. дужине и 50 мет. ширине дакле у квадратури 2.500 метара где би се подигла рударска лабораторија а у замену за тај плац да нама буде известан плац државни уступљен. Кад сам тај акт г. министров прочитао у седници одборској, онда сам ја покренуо питање да нам за овај плац који се од нас тражи држава да један плац од регулацијони плацева где би подигли школу за Дорћол. Одбор је одредио комисију која би одредила плац, што би га држави уступили од општинских плацева на врачару.

Ја сам се по жељи комисије и одбора придружио комисији, изишли смо на врачар и нашли смо тамо једну парцелу у форми клиса, која би се могла уступити, но г. начелник привреде М. Мијаиловић, као изасланик г. министра тражио је да се уступи цела та парцела која износи на 9000 кв. метара. Ми то нисмо могли одобрити да за 760 кв. метара дамо толико земљиште од 9.100 метара, него смо нудили 3.800 кв. метра, и мислили смо да ће г. министар на то пристати. На жалост, добио сам један акт да се каже да г. министар није задовољан с тим но тражи целу парцелу. Изволте сад чути тај акт.

Секретар чита акт г. министра.

К. Главиник. Ова је ствар доста важне природе а доста је и тешка, и ја држим да је нећемо моћи тако олако још вечерас да решимо. Према добивеном обавештењу и рачуну који сам овде укратко срачунао излази да ми више два пут дајемо но што примамо. Но на ову цељ, напослетку требало би да општина нешто и жртвује. Држави је заиста потребно што веће земљиште, пошто ће се та лабораторија, која ће се тамо подићи, временом и да шири а и да распрострањује. С тога је сасвим умесно што држава тражи веће земљиште, али и ми треба да заштитимо интересе општинске, што је могуће више, па да дамо на томе месту земљиште од оноликo бар вредности, колико држава нама у вредности уступа. О томе би дакле требало, по мом мишљењу, размислити боље, па онда ствар решити. (Одобравање).

Председник. Добро господо, само би вас молио да одредите сада једну нову комисију на место оне која је била, пошто су они одборници иступили. Та комисија нека извђе на лице места па ће видети шта се даје и шта се тражи и према томе нека поднесе своје мишљење па да ствар решимо.

Марко Велизарић. Ја би само молио да нам се објасни то, смемо ли ми ово земљиште да отуђимо.

Председник. По закону ми не смемо продати општинско имање без одобрења збора, али држим да можемо учинити размену — трампу. — Напослетку тако ја држим; али то между и није јасно по закону, с тога изволите о томе решите, како ви налазите да треба да се реши. Но пре свега ја држим да је потребно изабрати комисију, која ће разгледати земљиште и дати мњење.

Милан Маринковић. Имали држава још празног земљишта до тога, које нама уступа (Нема) — ако има онда да се иште још па да се изравнамо (Нема). Кад нема — онда ово је много да дамо.

Марко Велизарић. И држава је нама вољно пристала да уступи онолики плац где би се зидао вар. суд, без икакве накнаде, као што смо о томе били ономад извештени, па с тога и ми овде не би требало да правимо њој тешкоћа. Само је питање: да ли ми смемо и ту трампу да учинимо без збора.

Председник. Као што сам казао ја држим да трампу можемо учинити али само тако ако се види да није очевидна штета за општину. Но овако, како се тражи, да се даде много више но што се прима, мени се чини да то неће моћи да буде.

П. Видаковић. Ја сам мишљења да у начелу одложимо дебату овог питања за идућу седницу. Да видимо у чему је ствар и како стоји у закону, па ћемо онда решити. Може бити да ћемо моћи да решимо и без нове комисије, а може бити да ћемо добити и да не одређујемо комисију.

Др. М. Леко. Ствар је ова врло важна и не би требало да се одлаже. Сад смо чули акт г. министра, и држим да треба да одредимо комисију па нека она извиди ствар и поднесе реферат. Истина ми немамо права да отуђујемо непокретна имања општинска, али мислимо, да имамо излаза у том: да се процени и једно и друго земљиште, па да дамо вредност за вредност, а што би више дали, то да дамо на службеност држави а не у својину.

Николо Поповић. Предлог г. министров врло је уместан и оправдан, и ми треба да га прихватимо. Ја знам неколико општина у једној земљи, која је далеко од нас на западу, која се за овакве и подобне ствари толико стара, да је подигла своју индустрију. Тамо се даје не само земља него се набављају чак и алати, само да би се довели људи у општину да ту раде. Зато и ово тражење г. министрово сасвим је умесно. Развити тај рударски посао у Србији, то је сасвим потребно, и то нам је једна од најпотребнијих установа. Наша је земља рудама богата, и нама су такве зграде, као што ће бити ова коју држава намерава подићи на овом плацу, једна од најпречи потреба. Ја знам да је пре месец дана први пут продато у Аустро-угарској олово из нашег рудника — дакле Аустро-угарска купује већ од нас олова, а купаца ће му бити и у другим државама, само ако се одпочне као што треба радити на нашим рудницима. С тога овај предлог г. министра треба озбиљно потпомоћи. Сад што се тиче тога колико се даје, а колико прима у квадратури земљишта, — ја господо познајем оба ова земљишта о којима је реч. Општинско је земљиште на крају вароши, на врх врачара, где се купује и продаје ланац и за 20 д. а земљишта код сакачесме оно је у средини вароши и ту се купује и продаје један ланац земље не за 20 и 50 него за 200 и за 500 дук. ц. И одбор дакле, а и цела општина требало би да прими овај предлог г. министров, са обе руке. Колико се времена вади олово код нас у окр. подринском, али све у оним необделаним полугама, и тек сад, кад се почело нешто озбиљније радити, ми смо већ доживели да се извесна количина прода Аустро-угарској. С тога ову ствар треба потпомоћи, а ја мислим да неће требати да се за ово тражи одобрење збора, јер кад се могло онолико земљиште дати за дом сиротне и напуштене деце зашто се не би могло дати за један овакав користан и деликатан посао, који је врло нужан целој земљи. — Мислим да се сад одмах избере комисија која ће ту ствар уредити и свршити. Ја мислим да не би било ни једнога човека не у општини но чак и у целој Србији, који би нам у овој ствари што замерио, и који не би ово одобрио.

Ј. Бајлони. За цело стоји онај разлог, што је навео г. министар односно одкопавања земљишта, јер кад се врачар откопава, онда се мора све до ћошка у ономе правцу сразмерно сниско спустити сво земљиште. Дакле кад би се дао држави такав један плац у тој линији, онда би се морало откопавати и земља носити, што би свакојако отежавало посао. Што се тиче величине — ја држим да овде треба гледати на вредност земљишта које даје општина и на вредност онога, које ће примити од државе, и према тој вредности, ако дамо тамо на врачару 3 квад. метара, а овде у вароши добијемо 1 квадратни метар, ја мислим да ни мало нисмо општину оштетили. (Одобравање).

К. Главиник. Ја видим из говора г. г. одборника да није ниједан у начелу противан овој трампи. Ствар је само у томе да се види у каквој размери стоје цене једног земљишта и другог земљишта. С тога би требало одредити комисију да све то узме у обзир, па онда да решимо ствар и да видимо да ли ће требати да се пита збор.

К. Црногорац. Ми смо вољни да примимо овај предлог г. министра, само је питање смемо ли то да учинимо без решења збора општинскога? Мени се чини да не смемо без збора то решити и мени дужност налаже да то кажем овде.

Председник. Ја мислим господо да за сада одредимо комисију да она испита оно земљиште које ми дајемо, и оно које примамо, а да испита и оно што се од нас тражи, па онда да о овој ствари решимо. Ја вас молим, дајте ми кандидате за ту комисију.

М. Велизарић. Ја предлажем: г. г. Марка Лека, П. Видаковића, Николу Мијаиловића, Николу Поповића, Г. Миленковића и Мил. Јосимовића (Прима се.)

Председник. Сад вас молим да још дате неколико уверења о владању која власт тражи, па можете ићи.

(Дају се уверења.)

ДРУШТВО СВ. САВЕ

Главни одбор „друштва св. Саве сматра, да је у првом реду друштво св. Саве позвато, да узме на себе иницијативу око прикупљања и деобе прилога за пострадалу нашу браћу од поплаве у Краљевини Србији.

За то се овим Главни одбор „друштва св. Саве“ обраћа на сва племенита срца, молећи их да похитају са својим прилозима пострадалима у помоћ.

Прилози ће се примати:

а), у Београду у стану друштвеном у Митрополији, сваког дана од 4-7 часова по подне а и код пододбора друштвених по квартовима;

б). у Србији код друштвених пододбора и одбора које, пододбори друштва св. Саве буду за ту цељ образовали.

Бр. 219.
4. Априла 1888. године.
Београд.

За председника
„Друштва Св. Саве“
потпредседник Гл. Одбора
Мијаило М. Богићевић

делозођа, тајник,
Н. Р. Поповић

Да би и са своје стране помогао књижевницима који се баве проучавањем балканског полуострова и народа, који на њему живе, Главни одбор „Друшта Св. Саве“ решио је, да се по могућству друштвених средстава набављају за друштвену библиотеку књиге о Балкану у опште или о ма којој од балканских земаља посебице, као историје, географије, путописи и т. д. на српском а и на другим језицима.

Али, како би се, при новчаним средствима, којима Друштво Св. Саве данас располаже, могла само врло мала и посве незнатна сума на куповину такових књига одвајати, то би према томе Друштво Св. Саве, тек после неколико година дошло до потпуне библиотеке, а тиме би се и сама цељ друштвена за дуго време у неколико отежавала.

Према томе, потписани у име Главног одбора друштва Св. Саве, апелује за све патриоте и пријатеље српског народа и моли их, да прилогом оваквих књига, друштву у помоћ притеку. Нарочито се обраћа на г.г. писце оваковних дела и г.г. књижаре, како овде, тако и на страни.

Имена ових п[illegible]женика, заједно са насловом и бројем приложених књига, биће [illegible]довно одштампана у нашим главнијим листовима.

Бр. 218.
4. Априла 1888 године.
Београд.

За председника
„Друштва Св. Саве“
потпредседник Гл. Одбора
Михаило М. Богићевић

Деловођа, тајник
Н. Р. Поповић

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Одбор општине Вароши Београда решио је: да се и ове године да „Друштву Св. Саве“ помоћ у **хиљаду динара**, и да се у будуће редовно по оволико уноси у буџет општински и Друштву издаје.

Главни Одбор „Друштва Св. Саве“, предајући јавности ово решење одбора општине београдске, благодари му на овакој племенитој и патриотској бризи за напредак и ојачање овога Друштва, и нада се: да ће се на патријотизам општине миле нам престонице угледати и многа друга општина и корпорација у Српству.

4. Априла, 1888 г.
у Београду.

Потпредседник Гл. Одбора
„Друштва Св. Саве“
Михаило М. Богићевић

Секретар,
Ранко Петровић

НАРЕДБА

Суд ово општински наређује свима клачима који кољу јаганце за јавну продају да од 1. Априла ове године, морају клати у општинској кланици а никако по дућанима и авлијама.

Који се год ухвати да противо овој наредби ради, казниће се према закону о неуредностима и непослушностима.

Из Суда општине вароши Београда 30. Марта 1888 г. ЛБр. 49.

ОБЈАВА

Према члану 5-ом закона о чувању пољскол имања општински је Одбор одредио, следеће казне за потрице, и то:

а) код стрмних жита и ливада за погажени један квадратни метар 0·10 дин.

б) код кукуруза за један струк 0.01 дин.

в) код винограда за један упропашћени чокот 0·40 динара.

г) код баште квадратни метар 0·20 дин.

д) код воћњака, пашњака и браника, од квадратног метра 0·10 дин.

Ово се јавља грађанству ради знања.

Од стране општине вароши Београда 1-ог априла 1888 год. АБр. 117.

Суд ово општински обзнањује свакоме, да је за продају јагањаца одређена Марвена пијаца и да ће се почев од 1. Априла напхаћивати од свију

пијара, шпекуланата или сељака који стоку овако купују па је на комад продају, за општину аренда по 0·50. динар за сваки продати комад па ма где они продају вршили а тако исто и сви печењари и кувари дужни су да се Суду јаве и прописну таксу плате. Који се год ухвати да противно уради казниће се као крijумчар.

Напротив, трговци или сељаци, који стоку чопором на пијацу дотерују, на исту на комад продају, неће плаћати никакву таксу.

Од стране Суда општинског 30. Марта 1888. год. АБр. 200.

НА ЗНАЊЕ

Правила о псетарини, која је утврдила и Управа вароши Београда, ступиће у важност од 1. Априла ове године.

Према томе сви они који држе пашчад треба да тога дана да се пријаве општинском суду, да плате прописану таксу и добију марку, коју свако псето мора увек одитар да носи.

После овога рока, почеће хватање оне пашчади која нема марке и по томе која се не чува.

Такса је прописана ова: за псето ма какве расе 3 а за кују 6. динара.

По чл. 6-ом правила они који не буду узели марке за псето, које чувају, казниће се шестогубом таксом.

Из управне седнице општинског суда 17. Марта 1888. г. Л.№ 47.

ПСЕТАРИНА

Да би грађанство што боље упознало одредбе, доносимо по ново:

ПРАВИЛА

псетарине Вароши Београда.

Члан 1. Да би се спречило намножавање паса које нико не чува, и тиме избегле опасности што иначе прете, општине је *дужности*: утамањивање паса без госе, а *право*: наплаћивања таксе : а марке, које мора да има и о литар увек да носи свако псето које се чува.

Члан 2. Утамањивање паса општина ставља у дужност закупцу права на испражњивање нужника и помијара на начин и по такси уговора. А ако у хватању паса буде немарљив или противно овим правилима, у колико се она њега тичу, буде поступано, казни ће се за сваки случај са 12 динара.

Члан 3. За марку плаћа општини сопственик псета: за пашче ма какве расе 3 за кују 6 динара. — Тога ради чим ко набави какво псето, дужан је одмах пријавити га општинској власти (одређеноме званичнику у општинској кући) који му ће наплати таксе одмах издаје жиг, пошто овај добије број под којим је псето у књигу заведено (с назначењем и имена онога чије је. — Кад се пас која кућа општени, газда њезин дужан је најдаље за 2 недеље дана штенце убити и побацати; у противном случају мора се пријавити и платити за њих половину таксе која пређи за годину дана.

На захтев приватних, стрвинар је дужан примити штенце да их утамани, пошто му се за свако појединo плати по 0·05 пара дин. таксе.

Члан 4. Ако и чим се догоди да псето марку изгуби, одмах се мора пријавити по ново да учини и друга марка узме, но у овоме случају плаћа се само половина прописане таксе.

Члан 5. Ни једно псето, које има марку, стрвинари не смеју да хватају, зато је нужно и свако псето које има госу мора непрестанце о литар да носи прикачену марку, како би се увек видела. Марка носи овај знак: О.В.В. и број под којим је псето у књигу заведено.

Члан 6. Ко се ухвати да злоупотребљује право општине кривично ће бити одговоран, а ако се на псету ухвати лажна марка, госа ће се казнити четворогубом таксом и псето убити. Ко пак своје псето не пријави и марку не узме, казниће се 6-тогубом таксом.

Члан 7. Чија се кућа нађе да скаче по сокацима а раскупала се је, тај се казни са 10 дин.

Чл. 8. Сукобе између имаоца псета и општине, односно званичника који рукује маркама, расправља један општ. судија. Жалбе се подносе председништву општине.

Члан 9. Ова правила и свака њихова допуна или измена, као и споредне наредбе по њима, саопштавају се преко општинских новина, за то се незнањем нико не може извињавати.

Члан 10. Од дана обзнане ових правила, када она ступају у важност, па за месец дана, дужан је сваки грађанин пријавити свог пса да марку хобије, или га предати стрвинару који ће га убити а општина ће му платити 0·40 дин. пар.

Од стране Суда општине вароши Београда; из управне седнице 20. Новембра 1887. год. Београд (СБр. 11340) ЛБр. 180.

НЕСЛУЖБЕНИ ДЕО

ПИСМА ИЗ РУСИЈЕ

(париском „Solei"-у)

Петроград 24-ог Марта 1888.

Ако пристајете да оставимо за данас политику на страну. Право да говоримо, руска политика и нема каквих особитих чари, од смрти покојнога пријатеља нашег, кнеза Горчакова, на овамо. Истина гордо смо главу држали према Енглеској у Авганистану; али, на жалост, у Јевропи трпимо ево поразу за поразом. Ту нам прекосе Бугари, вребају нас Талијани а прете Немци. До скора играли највећу улогу у свету, а данас смо спали, као Француз, да нас држе у карантину остали народи. Али окренимо се, као што рекох, од ових јада руске дипломације, и бацимо који поглед на тако звани „*покрет руски*", на онај покрет, књижевни и умет нички, руског друштва који се слободно развија ево већ десет година.

Прошло је време, доиста, кад је Јевропа гледала на нас као на какве варвар, кад је рецимо, у очима наших Француза сваки Рус био прост Козак, или нешто још горе, — ова вера што свеће једе!") Време је, као што рекох, учинило своје, док су трагични догађаји од 1870 отворили многе очи

Ако је веровати, на прилеку, новинарима и књижарима, руски *роман* су сад у моди у Паризу. Па стоји ли то и за руске вештаке? Наравно ја не говорим ту и о музичарима, — но што су *Шопен* и *Глинка* одавна стекли јевропског гласа него су ми нарочито на уму руски живописци, које бих рекао да париски љубитељ те вештине хоће да држе мало по даље. Тако на пример, морске слике *Ајвазовског* нису, мислим, најбоље оцењене у Француској; нити је, као што ме уверавају и сама она грандиозна трагедија војничка Верешчагина, тога Хораса Вернета руског, нашла таме ону љубав коју заслужује. Па ипак, Руси су постојано напредовали у тој вештини за ово четврт века. До скора презрена, чак и од петроградске мушгерије, та је вештина ево освојила сад и ширу публику. Довољно је управо, погледати на гомилу што навалује на врата Академије наука, или покретне изложбе руских живописа, па се уверити о горњем успеху. Ово је већ, петнаеста година како млада дружина руских вештака, прекосеви одлукама својих поглавица, држи своје годишње изложбе, независно од Академије лепих вештина. И за тих, петнаест година она је завладјући се уздстопце, у сваког од наших великих центара, као у Петрограду, Москви. Харкову, Кијеву и Одеси, приказала на 1670 радова, са укупном предношћу од близу милијун рубала! Две трећине од ових радова напшо је и ку пила нешто у државни нешто у публици. Свакако, друштво је, после врло скромних почетака, данас, ако не богато, а оно бар славно и популарно. Ове године оно нам је изнело своја 132 живописа. То до душе није много према броју од осам или десет хиљада, које приређују сваке године француски уметници у салону Јелисејском; али не треба заборавити да је овде реч о одабраним радовима, јер је друштво руских уметника врло строго у своме избору — на чему му се, дабогме, не може замерити.

Сем одабраног броја има још нешто, у овогодишњој изложби, што је обратило пажњу њених посетилаца. То је нешто: *промена* предмета. До скора руски су се живописци искључно бавили сликањем природе. То су или биле реке слеђене, или шуме увеле, или сунчев залазак у снежном огледалу, или сребрна месечина над немим горама Украјине. За природњацима дошли су историчари — и они — искључиво руски. Тада смо видели Петра Великог како угушује буну својих „Стрелаца", Ивана Грозног како сминља каштиру бојара, а после њега разне Борисе Годунове, праве и лажне Димитрије, као и пламеноше Москве од 1812.

Данас је све то уступило место другој моди. Ви нити имамо пред собом више оне позорне призоре, ни мртве сезоне ни историјску драму. Руски живописац слика нам данас радије човека по природу, садашњост у место прошлости, и народне моменте у место дворских катастрофа. Сви им готово сви радови, изложени за ову годину представљају свременика, рецимо, какког интересног варошанина из селака. Слике су те, махом, тужне и сентименталне — верни превод људска бола и јада народног. Као и музико руска, живописна вештина је овде тумач беде и невоље. Такве је, у осталом, општа тенденција нове школе. Али дозволите ми да у кратко опишем неке од изложених радова, нарочито, што их неће видети наше Парижлије који би их и лепо примили.

Једна и то најжалоснија слика биће она г. Ивана која нам представала: „*Повратак исељеника у постојбину.*" Доиста ништа тужније нема од оваког простог једног призора. Пред нама је мужик, један и жалостан, го и бос где умореним кораком путује преко огромне степе Оренбурга. Жена му лежи мртва на бескрајној пољани. Нем и очајан, он вуче са собом једно дете које у колевци спава, а поред њега двоје старијих од пута посуталих. У целој слици огледа се нека нема погинност горкој судбини. Да, преодепост судбини! главна црта и *Јемоковог* живописа: „Божије воле!" Овде видимо једну сеоску колебу у сузама око самртне постеље кућне главе. Жена плаче, наслоњена на једну стару „*Табушку*", док траје женске сирочади, и сувише нејако да појми тугу и бол, стоји око мајке и чуди се њеном ћутању.

Мање трагичан, али не и мање сентименталан јесте живопис г. Богданова: „Молитвице." Њих су две — мајка и ћерка — што просе сумњиву потпору једног моћног господина по који их преко момака из канцеларије истерује. — Тужан је и предмет

*) Овај појам француског народа о Русима остао је из напољеонских времена, када су ово посљедњи пут редиле крајеви посету неозбиљним гостима из Парижа. У недостатку мисли из обилна зоја. Руси су, кажу, прихвати своја јела и дојмове свећама, са чега су им Французи надевили име „свећоједа" „mangeurs de chandelles" Ур.

г. *Савицког*: „*Полазак у рат*“, који нас живо потсећа на дирљиве призоре од 1877. Огромна маса војника, коју воде подофицири притисла жељезничку станицу. Жене, мајке, сестре ил заручнице топе се у сузама, а имају и за шта — растанак је ту. Мушки се јуначе — срамота је војнику плакати — али по неког и суза савлада и ено га где се крије и са стегнутим срцем грли дете које можда неће више видети....,

Слика г. Јарошченка није тако тужна, али ни је за то и мање дирљива. Име је њено: „*Ваља сваком живети.*“ Ту се представља једна чета за Сибир одређених осуђеника. Они су сви стрпани један преко другог у нарочитом вагону жељезничком, и без сумње, да ће преко Нижег Новгорода, бити упућени на стене сибирске. Једни стара жена са девојчицом, као и неколико крупних мушкараца радознало прате слетање голубова који долазе да добију из руку мало прне робијашке проје, кроз решетку њихове покретне тавнице. „*Ваља сваком живети*“, па свакога мора и ганути овај призор, осуђених јадника који деле с тицом голубицом и последњи залогај свој!

Даље, заслужује да се спомене: „*Сејач*“ госп. Мјасоједова, „*Косидба*“ у једној сеоској општини од г. Брилова; „*Први Снег*“ од г. Дубовског; „*Прве ласте*“ од г. Колодовског; али особито онај велики и узбуђујући живопис г. Васњецова: „*Обале Дњепра пред буром*“! Најзад, не смемо заборавити ни крупни рад г. Пријачникова „*Сеоски Сабор.*“ Ту се представља једна шарена и мало напојена гомила мужика, где око два огромна и кључајућа казана славе свога светитеља.

Ја сам за крај овог писма задржао, да проговорим о двема, тако рећи, сенсацијоним живописима ове изложбе, од којих је један историчке а друге и политичке природе. — али оба издајућа тенденцију у корист руско-француске дружбе.

Прво је дакле рад г. Неврева, једног од наших најбољих сликара историје. Ту нам се представља женидба Хенриа I-ог краља француског са Аном ћерком великога књаза кијевскога Јарослава. . Друго је потез г. Богољубова. Он нас, из Невревљеве руско-француске алијанције у једанајстом веку преноси у сувременост деветнајестог. Позорница му је фрац. пристанишче Хавр. а година 1887 Једна корвета руска хоће да се отисне са обале, а окићена је сва заставама оба народа. Огромна маса света покрила обалу, и машући капама и марамама поздравља корвету са усклицима „*живела Русија*“, док се мрнари упарађени на крову лађе одазивају са „живела Француска.“ Наслов ове слике и састоји се из ова два узвика... Па шта дам кажем? Исповедићу се макар ме когод и за шовинсту усео. Пред оваким призором у даљини од неких 800 сиља од Француске ми мајке отаџбине, мени су ме као и тројици земљака, који ту беху напуниле очи суза. Сви смо помислили: *да ли она велика идеја о савезу руско-француском — које смо ми побожни апостоли у овом листу — да ли она није већ и на прогу свога остварења?!.....*

КЊИЖЕВНИ ПОЈАВИ

ИСТОРИЈА СРПСКОГ НАРОДА

књига II.

Време Краљевства и Царства

од

ПАНТЕ С. СРЕЋКОВИЋА

проф. вел. школе

Цена 3 дин.

ПАТНИЦА

роман

од

ЈАКОВА ИГЊАТОВИЋА

III књига

„*Премишљати, — па пресудити.*“

Цена је књиги 60 новчића

Добити се може само у штампарији Арсе Пајевића у Новоме Саду.

ПОЗНАВАЊЕ ПРИРОДЕ

Познавање и неговање човечијег тела, познавање животиња, биља и минерала

СА 63 СЛИКЕ

написали:

БОРИСАВ Б. ТОДОРОВИЋ, професор

и

ЛАЗА ОБРАДОВИЋ, учитељ.

Код Медецијана и Кимпановића могу се добити ове књиге:

ИЗ ЦАРСТВА ДУХОВА и АВЕТИЊСКИ ПОЈАВИ

од *Теозофа.*

Цена 50 пара. дин.

Власник општина београдска Штампа Медецијан и Кимпановић Обилићев венац број 1. Уредник Н. С. Јовановић.

БРОЈ 13 У БЕОГРАДУ НЕДЕЉА 17. АПРИЛА 1888 ГОД. ГОДИНА VII.

БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

ИЗЛАЗИ НЕДЕЉНО ЈЕДАНПУТ НА ТАБАКУ
Цена за Србију:
НА ГОДИНУ . . . . . 6 дин.
НА ПОЛА ГОДИНЕ . . . . . 3 дин.
ЗА СТРАНЕ ЗЕМЉЕ НА ГОДИНУ . . 9 дин.

УРЕДНИШТВО и АДМИНИСТРАЦИЈА
ЈЕ У ЗДАЊУ
ОПШТИНСКОГ СУДА

Цена је огласима 6 дин. пара од врсте
Претплату, сама слати упутницом на општински суд а све корреспонденције на уредника.
РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ.
Неплаћена писма не примају се.

ГРАЂАНСТВУ ВАРОШИ БЕОГРАДА

Престоница светкује сваке године **Шести Април**, у спомен и славу тога дана **1867. године**, када је бесмртни Књаз Михаило успео раскинути најјачи ланац потлачености народне, који нарочито нашем милом Београду пречаше самосталност и развитак.

Ту своју светковину престоница ове године, због краткоће међувремена, удружује са општенародном о Цветима, да тако, задужена делима ретке државничке мудрости и јунаштва наших **Обреновића**, нераздвојно ода заслужено признање својим **Великим Добротворима**, и спомен срећи народној.

Честитајући грађанству оба ова народна празника, представништво врши само врло пријатну дужност кад га позива на учешће у светковању: **доласком на благодарење** (код трибине у граду), **манифестацијом код споменика, украсом домова са тробојкама и вечерњим осветлењем**.

По закључку седнице 2. Априла 1888 АБр. 271. Београд

ПРЕДСЕДНИК БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНЕ
ЖИВКО КАРАБИБЕРОВИЋ

ДЕЛОВОЂ
Спасо Хаџи-Ристић

Примедба: Због ружног и кишовитог времена неће бити благодарење у горњем граду на трибини ни манифестације пред спомеником, но биће свечана служба с благоддрењем у саборној цркви од 10 до 11½ часова. Остале тачке објављеног програма плакатима остају не промењене.

САСТАНАК

одбора општине београдске држан 29 Марта 1888 г.

почет у 5½ час. по подне.

Присутни: Председник г. Ж. Карабиберовић, члан суда г. Јанаћ М. Јанковић: чланови одбора: г. г. П. Д. Видаковић, Захарије З. Поповић, Дим. Ђ. Миловановић, Дим. М. Ђорђевић, Никола П. Михаиловић, Милорад Јанковић, Коста Петровић, Мил. Ж. Маринковић, Ст. Петровић, Стев. Јосифовић, Светозар Боторић, Настас Кретић, Дим. Наумовић, Самуил Пиаде, Јаков Бајлони, Мил. Банковић, Јов. Илијћ, Јов. Петковић, М. Велизарић, Н. Вулковић, М. Јанковић, Др. М. Т. Леко.

Председник. Састанак је господо отворен. Изволте чути протокол последњег састанка. (Секретар чита).

Има ли ко да примети што против протокола? (Нема).

Пре но што пређемо на дневни ред имам господо да вам учиним једно саопштење.

Вама је познато, да наша општина сваке године празнује 6. Април, као дан када је пок. Кнез Мијаило добио градове. Но у исто време а и за време мога бившег кметовања практиковано је, да се прослава 6. Април споји са опште народном прославом о цветима кад су оба празника падала на близу. Како ће и ове године оба празника бити у близу једно до друго, ја мислим господо да нећете имати ништа против тога, да се и ове године ове две светковине споје у једно, па да се о цветима прослава изврши. (Одобравање.)

Господо постоји један одбор, контрола управе новог гробља, како је правилима о администрацији нов. гробља прописано. Тај одбор овом приликом при промени одборника остао је непотпун, јер су неки одборници одступили и на њихово место сад вас молим да изберете другу четворицу одборника, те да они са осталим члановима одбора продуже руковање са новим гробљем. Тамо су у одбору г.г. Тома Поповић члан Суда, Др. Пачу, и инжињер г. Чађевић, Изволте дакле из своје средине кандидовати четворицу. (Чује се: Нека буду г. г. Милан Мостић, Настас Кретић, Стеван Јосиповић и Јоца Илић).

Прима ли одбор ову кандидацију? (Прима)

Димитрије Миловановић. Г. Председниче, молим вас да ми одговорите, да ли је што урађено односно заграде која треба да се на гробљу изврши?

Председник. Сад се господин одборниче ради на томе. Г. Чађевић је отишао да то изврши. Ископаће се свуда шанац и одградити живом оградом. (Чује се: Лепо).

На реду је господо да пређемо правила о одређивању казне за потрице. Изволте чути како је до сад било.

(Секретар чита)

Јован Петковић. То је много. Треба да се смањи.

Пера Видановић. Ја би још повисно ту казну. Сувише је мало по једну пару од једног струка.

Нигде у свету нема да је мање заштићена својина, него што је у нас. Нек остане по старом, а сваки нека чува своју стоку и нек не чини другом штету.

Председник. И ја држим господо, да је боље да остане по досадањем, јер што је већа казна то ће се боље чувати сваки да штету не чини.

Замислите како би било да се једном сиромаху потрењива туђим небрежењем, одакле управ он се нада издржању свом за целу годину, па онда да му се за усев тек штогод даде.

Оваком казни заштити ћемо да се штета не чини и биће праведније него да се мања казна одређује, пошто и ова није баш тако велика (Чује се: Нек остане по старом).

Дакле одбор остаје при томе да се остане при старој такси? (Остаје).

Сад је господо на реду да чујете реферат комисије, која је прошле седнице из средине ваше изабрата да проучи акта односећа се на воћне стражаре и о односу између државе и општине односно њихових станова.

Она је тај реферат сачинила и поднела одбору. Изволте га чути. (Секретар чита).

Жели ли ко да говори о овоме.

Пера Видановић. Да вам прочитам господо акта која је комисија пронашла и на основу којих је своје мишлење основала. (Чита).

Дакле као што видите ни више ни мање држава је примила на се обвезу да она даје стражарима станове, а општина да плаћа 6 хиљада талира. По томе види се да смо ми у праву. А ако држава мисли да однекуд није дужна то чинити нека изволи поднети доказа писмених и ми ће мо о томе опет решавати.

Председник. Овај уговор господо као што видите био је још 1861 год. Од тог времена много је шта измењено. Но при свем том опет се мора водити рачун о праву општине, које се из ових акта види. Ја прошле седнице управ нисам ни знао о овим актама и моје наваљивање на прошлој седници потицало је само с тога да се изађе на сусрет државној власти а то нам је нужно и с тога, што ви знате, да свако наше решење зависи од одобрења државне власти, па треба да и ми чинимо од наше стране колико је више могуће, да неизазовемо негодовање власти против нас.

Но кад ствар овако у ствари стоји, онда изволте решите па ћу ја одмах одговорити управи вар. Београда.

Марко Велизарић. Дајемо ли ми плату тим стражарима и како се врши то плаћање?

Председник. Ми дајемо команданту одређену цифру, па их он плаћа.

Чули сте господо извештај комисије. Изволте решити усвајате ли тај извештај. Ако усвајате за мене ће бити меродавно да на основу побуда овде изложених одговорим власти с тим, да ако држава има каквих других доказа, да је у овоме какво преиначење учињено за време од првог уговора до сада, онда је општина вољна да изнесе наново ту ствар на решење.

Марко Велизарић. Ја не би ништа о томе говорио и питао их о другим актима, него би само казао, на основу ових акта стоји обвеза за станове на држави.

Председник. Прима ли одбор извештај комисије? (Прима).

Сад изволте чути тражења о владању извесних лица. Обичај је господо, да увек два одборника кажу да је извесно лице доброг владања и каквог је стања, па се на њихово мишлење цео одбор оснива, а кад један одборник само каже да је добар или хрђав онда се то узима да је

непознато владање и имовно стање тога лица и тада господо немојте узети да је то увреда за онога одборника, који га познаје.

Дакле чујте.

(Секретар прочита акта којима се траже уверења).

Састанак је закључен.

САСТАНАК

одбора општине београдске држан 2 Априла 1888 г.

почет у 6 часова по подне.

(по стенографским белешкама)

Присуствовали: Председник г. Живко Карабиберовић, члан суда г. Јанаћ М. Јанковић, чланови одбора: Св. Карапешић, М. Кр. Ђорђевић, Јаков Бајлони, Н. П. Михајловић, П. Д. Видаковић, Н. Р. Поповић, Св. Боторић, Настас Кретић, Стев. Јосифовић, Ст. Петровић, Т. Ј. Мијаиловић, Мил. Ж. Маринковић, Гл. Јосиповић, Д. Ђ. Миловановић, Др. М. Т. Леко, Милорад Јанковић, М. Велизарић, Т. Ђ. Наумовић, Димитрије Т. Вељковић, Н. Вулковић, М. Банковић, Гргур Миленковић, М. Јосимовић, К. Д. Главинић, Јов. Петковић, и Јов. Илијћ.

Председник. Молим вас господо да почнемо.

Састанак је отворен.

Чујте протокол последњег састанка.

Секретар чита протокол прошлог састанка.

Председник. Има ли ко од господе да примети што на протокол? (Нема).

Да пређемо господо на дневни ред.

Овде као што видите на днев. реду под бр. 2 стоји: извештај о једном захтеву г. председника грађанске касине. Ја вас молим да прво саслушате његов акт, па ћу после да кажем шта ја мислим о томе захтеву. Акт гласи: (Прочитан)

Председник. Ја кад сам примио овај акт, сазвао сам управну седницу, да видимо шта ћемо да радимо. И ја сам лично, господо, нисао се слагао са овим захтевом ни држао да се може један поклон, који је учињен општини пре 16 година, сад узети натраг, па сам онда држајући управну седницу имао у тој седници и нашег правозаступника; јер бојао сам се као човек да не погрешим што против закона. Г. правозаступник наш истог је мњења као што ће те видити, као што сам и сам сматрао, и ја сам наредио да нам он цитира разлоге на основу закона, који су нам за овај случај потребни. Ти су разлози да ми не можемо пристати на овај захтев касине, јер садањи одбор касински нема овлашћења да се противи ономе што су њихови претходници пре 16 година учинили. То је једно, а друго, ми у општини имамо млого сиротиње коју издржавамо и којој је млого нужнија помоћ него тој сиротној напуштеној деци за коју касина овај новац тражи, пошто је за њих колико толико, а може се рећи, за сада довољно се постарало. Наша сиротиња добија преко недеље толико једва у име помоћи да може имати леба али како је са њиховим становима и осталим потребама, то сви знамо, и ја мислим да би било већ крајње време да се за њих постарамо, и да подигнемо сиротињски дом, да наша сиротиња не умире по авлијама и сокацима, јер као што смо дужни бринути се за подмладак без родитеља и средстава, куд и камо више морамо се старати да не пропадају и стари који су за време снаге, подносили све могуће терете. (Чује се: тако је).

Што се тиче овога новца, који се тражи, општина је тај новац још оне године кад га је добила, дала управи фондова на камату, и данас, т. ј. до 1. Новембра 1887 као дана нове рачунске године, партија нашег примања од тога новца, која је износила 100 дуката, износи 2692 дин. и 22 паре дин.

Но осим тога, пок. Црнобарац је у свом тестаменту наредио да његови насљедници издаду општини 1000 дук. цес. на ту цељ да се начини сиротињска болница. Насљедници су то наређење извршили, и кад је изишао санитетски закон, ја сам онда био председник, и онда смо решили да не би тај новац отишао у санитетски фонд, да се пошље опет управи фондова под именом фонда за сиротињски дом где би сиротиња нашла склоништа и здрава и болесна. Тај фонд господо данас, т. ј. до 1. Новембра 1887 г. има 17673.12 динара. Дакле обе ове суме износе 20365 д. и 94 п. дин. Ја мислим господо да ће те усвојити мишљење да можемо заштитити то право наше на тај новац, тим пре, што ми данас имамо 96 лица сиротних (старих) којима се даје коме 8, коме 10 а коме по 12 динара месечно ча издржање. Овај новац довољан је или само за стан без ране, или обратно. И ми подизање сиротињског дома, за то нећемо моћи дуго одлагати. Дакле ја мислим да ће те и ви сви бити за то да се овај поклон не може узети натраг. (Одобравање). Ја мислим да би још добро било да се објаве нашем свету ова доброчинства и да постоји један такав фонд, па можда ће бити још добрих људи, који ће тај фонд потпомоћи, како би што пре подигли дом за сиротињу (Одобравање).

Сад вас молим да чујете и реферат г. правозаступника општинског, о овој ствари.

(Прочитан).

Др. М. Т. Леко. И ако се и ја потпуно слажем с предлогом г. Председника, да се овај новац задржи, ипак у одбрану грађанске касине имам да кажем неколико речи.

На последњем главном скупу грађанске касине, предлог, да се оних 100 дук. датих општини за оснивање сиротињског дома пренесу на друштво за сиротињу и напуштену децу, покренуо је баш један адвокат, дакле личност, којој су познати наши закони. И одлука збора грађанске касине оснивала се поглавито на томе, што се мислило, да дат новац лежи безплодан, шта више доказивало се, да је капитал услед неких депозитних такса можда и умањен а међутим већ је прошло одонда шеснајест година и општина ништа не предузима ради остварења идеје о сиротноме дому. Према томе не може се осуђивати поступак грађанске касине.

Но пошто не стоји то, да је новац Грађ. касине намењен за сиротињски дом лежао у каси бесплодан, но је одмах предат управи фондова тако, да су као што госп. председник рече приобитних 1.200 дин. порасли готово до 3000 дин. То онда мења ствар, и ја држим кад се о томе извести грађанска касина, да ће одустати од своје одлуке и то тим пре, кад дозна, да поред оних 100 дук. постоји још једна много већа сума тако, да реализирање идеје о подизању сиротињског дома има према томе много бољега изгледа но што се мислило.

Може се само рећи, да је Грађанска касина добро учинила, што је ову ствар, после тако дугога чамења, поново покренула.

Мишљења сам, да се у том духу одговори г. Председнику грађанске касине.

Председник. Сваколико господо, ако ово усвајате што је у реферату изложено, ја ћу одговорити касини сасвим као што треба; ја нисам никад био нечувтив, на нећу ни овде бити, нити ће за то имамо узрока, јер, што рече г. предговорник, и сам држим насигурно, да одбор касине неће имати ништа против тога да новац остане где је, особито кад сама, да стоји и један већи фонд за ту исту ствар. (Вичу: усваја се, усваја се).

Дакле примате да овако одговоримо? (Примамо).

Мита Кр. Борђевић. Имам нешто у допуну и прилог ове ствари да кажем, над је већ реч о томе саратинском фонду. Мени је дошло до знања да се код суда варошког налази маса и. Арсенија Павловића б. лончарског трговца овд. у којој има на 10.000 динара завештаних на београдску сиротињу. Да ли је председништву то познато? (Председник: није). То је стара маса, која је већ расправљена одавно, и требало би да се тај новац тражи од суда.

Председник. Врло добро. Ја ћу наредити одмах да г. правозаступник наш иде и покрене ту ствар.

Милан Марковић. Молим вас нека се учини и то да се као што рекосте објави преко новина да се зна да постоји овај фонд на можда ће још ко што дати.

Председник. То ће се учинити. Видите за сиротињску децу много лоџије је покренута писао, па су већ остављали те за њих имају дом. С тога ћемо и ми морати мало жиље на ово да поправимо па ћемо моћи да намиримо ту потребу. — Ја вам благодарим господо, и ви ако ове усвајате ја ћу да извршим. (Усваја се).

Сад да пређемо даље.

Ја сам господо по жељи већој наредио те сте сви добили по један примерак буџета општинског за ову годину, а то је добро учињено јер баш сад имамо да говоримо о буџету. Као што видите буџетом је одређено за ову годину за калдрмисање варош 80.000 динара. То стоји под бр. XVI. где је реч о разним грађевинама општинским. Дакле имамо одређених 80.000 дин. на калдрмисање, претресање, оправке и т. д. Но кад сам хтео да се уверим које улице треба да се предузму калдрмисати, ја сам наишао на то да је још 1886 г. држано и одобрено више лицитација. Наредио сам да ми се поднесе извештај о томе и сад вас молим да чујете тај извештај.

Извештај гласи: (Прочитан).

Председник. Молим вас — све ове лицитације које су као што сте чули биле још 1886 год. нису ни данас извршене. Уговори су почињени, калдрмиције су ту и општина стоји према њима обвезана и они према општини такође. Ове под бр. 5 и 6 овог извештаја, ове су изврашене и плаћене. За улице дакле које су погођене, а нису још калдрмисане, као што показује овај извештај требаће на 82.381. дин. и 32 паре — Осим тога на Врачару поседе земља из улица које су обвезиване и за то треба учинити особени издатак. Сад, мени је за ову годину одобрено 80. хиљада дин. Од те суме до сада потрошено је 7.000 дин. и мислим да ће се још 3.000 динара потрошити на Врачар, да се исправе извесне улице. Дакле свега ћу потрошити на то 10.000 динара, и остаће нам онда 70.000 динара — а међу тим треба нам да платимо преко 120.000 дин. само за закључене погодбе од прошлих година. Дакле ми не можемо да одговорима својој дужности и да ове калдрме закључујемо у овој години, кад немамо кредита ни за исплату закључених уговора из прошле године. Сад да нам ја објасним како су стојали прошли буџети за 1885-6 и 1886-7 рач. годину односно ове ствари.

На калдрмисање у 1885-6 год. било је одређено буџетом 60.000 динара а у 1886-7 години опет било је одређено 80.000 динара. Свега дакле за ове две године имало се 140.000 динара. У години 1885/6 издато је свега 6131-75 а у 1886/7 години издато је 37.844-96 којом је сумом плаћена она коцкаста калдрма код делијске чесме — дакле за ове две године потрошено је 44.000 и нешто више, и узето се као да је било на тој партији буџета утеђе ово 96.000 динара. Но та је уштеда привидна, и само зато се узело као уштеда што није још ни једна калдрма била примљена већ су привремени издатци учињени — новаца није претекло, јер су остављене привремене квоте у касу место новаца и ове се рачунале као готовина и уштеда.

Но сад остајте нама да радимо на овоме и да би то могли, да нас молим да нешто предложим. Ми од закључених лицитација имамо ове године до 137.000 динара а ја имам у буџету још само 70.000. Зато нас молим да изволите решита ово: да се радови, који су већ закључени исплате из готовине општинске, а нешто она није довољна, онда да се исплати и из већих прихода, који би дошли у овој години, и напоследку и на уштеда које би ове године учиниле у буџету. Тако се то обично и радило до сада; јер, да приразом попунимо то не би било популарно. —

(наставиће се).

КЊИЖЕВНОСТ

Напштампан је и продаје се по 3 дин. — Тврдо увезан у Енглеском платну 4 дин. — са 15 ситно штампани табака.

У Кр. Срп. Дворској књижарници. А. Пурића у Београду и Врањи и у свима књижарницама у Србији.

ОПШТИ

НАРОДНИ АДВОКАТ

ОДНОСНО

Објашњених законских прописа. са разним саставцима и примерима за све потребе.

Ко набави *Народ. Адвоката* упознаће се са важним законима, — прописима и обрасцима, те не мора плаћати другима за саставе и објашњења.

Народ. Адвокат је потребна књига са сваког, и за учевог и за неучког. Свако нека се њиме користи, јер ће сачувати од штета, које се тиме због незнања закона.

Народ. Адвокат упутиће и поучиће *трговца* и *занатлију, жителеа, држанина* и *општин. Земљорадника* и све друштвене реде.

Народни Адвокат има *64. одељка објашњена* и *128. разноврсних саставака* и *примера.*

Поруџбине и преплату са стране ваља слати плаћеним писмом или упутницом. На 10. књига 1. бесплатно

Крал. Срп. Дворска Књижарница

А. ПУРИЋА

у Београду.

Власник општина београдска Штампа Медењцја и Кампановић Обрадићев венац број 1. Уредник И. С. Јовановић.

БРОЈ 14 У БЕОГРАДУ НЕДЕЉА 24. АПРИЛА 1888 ГОД. ГОДИНА VII.

БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

ИЗЛАЗИ НЕДЕЉНО ЈЕДАНПУТ НА ТАБАКУ
Цена за Србију:
на годину . . . . . 6 дин.
на пола године . . . . . 3 дин.
за стране земље на годину . . 9 дин.

УРЕДНИШТВО и АДМИНИСТРАЦИЈА
ЈЕ У ЗДАЊУ
ОПШТИНСКОГ СУДА

Цена је огласима 6 дин. пора од врсте
Претплату моле слати унапредак на општински суд и све кореспонденције на уредника
РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ.
Неплаћена писма не примају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

САСТАНАК

одбора општине београдске држан 2 Априла 1888 г.

почео у 6 часова по подне.

(по стенографским белешкама)

(Свршетак)

Перо Видаковић. Како сам ја разумео, за улицу српску имаће да се исплати 22.000 дин. Ја сам у ту улицу изашао, и видео сам да је то један троугао око једног плаца општинског дакле општина је ту много интересена, и ја би готово продао цео овај плац и околину његову за те новце.

Председник. Такав је положај места у тој улици да је само са једне стране приватно имање а све остало плаћано ми, јер се граничи општинским плацем који нам је потребан. —

М. Великанић. Мени се чини да кад се калдрмише ма која од тешких улица ту $^2/_3$ плаћају приватни а $^1/_3$ долази на општину.

Мита Миловановић. Не плаћа се тако него само 3 хвата плаћају приватни. Дакле улица која је широка 6 хв., ту би приватни плаћали 3 а општина 3 хвата.

П. Видаковић. Ово је општински плац који сам споменуо, па може ће да се прави школа; и као инжињер кажу ту ће $^2/_3$ трошка, ако не и више пасти на општину.

М. Великанић. Ја говорим за овај рачун што та износи г. председник и за то кажем, кад приватни плаћају калдрме, и онда и овај рачун треба свести на половину, јер другу ће половину овога трошка исплатити приватни.

Председник. Али приватни не плаћају одмах, него ми морамо да исплатимо предузимача на терет буџета па онда ми од приватних наплаћујемо колико треба од којег.

П. Видаковић. Ја предлажем да у овоме овај предлог.

Председник. Ја предлажем да решите господо то: да ова предузећа калдрмисања, што су решена у ранијим годинама и за која су закључени уговори, исплатимо из готовине општинске, не дирајући наш ово годишњи буџет за калдрмисање, а ако нам не буде готовина за то довољна онда да можемо исплатити и из уштеда које би учинила на другим буџетским партијама, и из нашака прихода. На тај начин, ми ће мо моћи да располажемо са остатком буџета у 70.000 динара што нам је остало у овој години за калдрмисање и са том сумом можемо и ми нешто радити.

П. Видаковић. Ја мислим да треба усвојити овај предлог тим пре, што ова сума, која је одређена буџетом за ову годину и није довољна за исплату старих предузећа и рачуна. Има дакле дефицита у тој партији из прошлих година и он се мора попунити. Међутим, ако ово не примимо, ми ове године не можемо ништа калдрмисати, а не ћемо моћи измаћи ни цео стари рачун.

Мих. Кр. Ђорђевић. Г. Председник је лепо објаснио ову ствар; али сам предлог који је изнесен, за ме је нешто нејасан. У овом буџету видим да је одобрено на калдрмисање наросто 80.000. По нашем извештају ви тражите и велите да је потребно са предузимачима толико рада да за тај рад треба да се исплати на 137.000 динара. Даље сте казали да је у 1885-6 год. била буџетска цифра на калдрмисање 60·000 дин. у 1886-7 да је била 80·000 дин. — но за обе године једно на друго не само да није прекорачен буџет, него, ревносте, да је још било и уштеде на тим партијама до 96.000 динара. — Сад наједанпут ми не само да се не крећемо у границама ове цифре, него сваћемо чак на 137.000 и видимо да нам још толико треба, поред онога што је из тог кредита већ исплаћено, а то за то што су раније одобрене лицитације и уговорени радови за много већу суму но што је буџет дозвољавао.

Председник. Јесте господо; и ја се чудим како су могле бити одобрене те лицитације, над се имало свега 60.000 динара у буџету за то.

Мих. Кр. Ђорђевић. С тога би ја био мишљења тога да се сада утроши ова сума коју имамо по буџету на исплату тих калдрма, а што недостане, да се остави по новом буџету.

Перо Видаковић. Сума, која данас стоји нама на расположењу није довољна да ноше исплатимо рачуне од 1886 године. У тим годинама 1886 и 1887 чињени су издатци из касе на привремене признанице и онда само је било да се у редовним издатцима покаже некаква уштеда, јер онда су оне привремене признанице рачунате као готов новац и отуда је та уштеда, а у ствари уштеде нема, него још стоји дефицит.

К. Главинић. Ја сам разумео г. председника тако, да су извесне калдрме у 1885 и 1886 годишњи рачунској делимице израђене и већ исплаћене, а међу тим, пошто ови рачуни нису послови били свесним готови, усвете су привремене признанице и сад оне стоје у каси као готовина. Мени дакле изгледа да се предлогом иде на то, да се ово прочисти, јер извесно је да то није готовина но само хартије, које потражују учињене издатке, и ми не треба то да пренесемо у идућу годину. С тога је по мом мишљењу предлог г. председников врло уметан — да се то једном прочисти.

Председник. Мене је најпаше то руководило да овај предлог поднесем: да се једаи пут пречисти овај рачун. Они су ове привремене издатке рачунали као готов новац па показали неку штедњу, а у ствари то није штедња, него још је остављен дуг, јер је потрошено више но што се по буџету имало! — Ја сам казао, ако ми ово испаштимо ово — годишњим буџетом, ми ћемо остати без гроша да ништа нећемо моћи да радимо и да задовољимо наше грађане, а осим тога још ће нам требати на 50 хиљада само за те старе рачуне.

Мих. Кр. Ђорђевић. Ја нисам опет на часто.

Председник. Ја сматрам да се сви уговори који су извршени морају измирити и да се морају извршити сви закључени уговори.

Мих. Кр. Ђорђевић. Дакле значи: има радова који су свршени, а има их који треба да се сврше. Кад то стоји, онда ја остајем при томе што сам казао у првом говору, да ми не скачемо овде чак на 137.000 динара.

Мита Миловановић. Не може бити да се не исплати с тога, што су уговори закључени и што се морају да изврше.

Председник. Ја мислим да вам је свима познато да се закључени уговори нису могли извршити раније због ликвидације. — Ето н. пр. господо, из Јованове улице бан онамад имао сам депутацију грађана који питају хоће ли се кад год свршити калдрма у њиховој улици, која је почећена још пре 2. године.

Мих. Кр. Ђорђевић. Уговори су, велите закључени 1886 године а ми живимо у 1888 па још улице нису калдрмисане. Исти разлози који су до сад вредили што се то не свршава, могу да вреде и данас и кад није то свршено до данас, онда да тражимо пута да одложимо и даље јер са обзира на финансијске прилике у општини, то данас није могуће учинити а само би биза претпоставка да ће се ти расходи покрити неким већим приходима и уштедама.

М. Велизарић. Ако стоји ствар тако, као што сам ја схватио да има 137.000 дуга; а казали сте да има уштеде у ствари као што сам ја приметио до 83.000 динара, онда би остало 54.000 још недостатка. А тих 54.000 дин. ја мислим да ће подмирити она приватна лица што ће се поред њихових кућа правити калдрма. С тога не треба да се бојимо да ћемо начинити дуга за идућу годину, и мислим да можемо примити овај предлог који је изнет.

Председник. Поједини грађани поред чијих се кућа гради калдрма плаћају одмах који имају, а који немају њих морамо да чекамо. Мислим да не би било право да од ових грађана, који су толико времена чекали на калдрмисање њихових улица, сад одмах наплаћујемо калдрмисање, док смо ове на прошлих година чекали. То се може напоследку узаконити за убудуће, а нарочито треба се постарати, како да се осигуравају ове ципаште да не пропадају. Осим тога не би било право оставити грађанство да и даље чека на калдрмисање. Ето н. пр. ми смо на врачару неке улице које су имале калдрму, расходали на је због ликвидације застао рад и сад ти људи нажу: ми смо имали калдрму, ви нам је расковасте, хоће мо да направите једанпут. И заиста, имају право. Мени је само жао што сам ја те среће да сам с оваким предлогом морао изаћи пред вас и и за вас ово не може да је повољна ствар. Али, шта ћемо? Мора се једанпут ово пречистити.

П. Видаковић. Ја би предложио само то да се од притежалца прип. имања, поред којих се диже калдрма, позову да плате свој део калдрме пре него што се почне калдрма правити.

Председник. То не би било право. Кад тако 40 година у овој варошн није рађено — што сад да се тражи н. пр. од врачарица да одма плате калдрму.

К. Главинић. Поједини крајеви у Београду, који су иначе нешто знатно су помогли другим деловима варошн да се калдрмишу, а међутим они чекају већ 20 година на калдрму; па кад су они тако дуго спосилли терете на ту цељ за целу варош, и кад се досад одобравало да се чека по 4— година појединм грађанин дан исплати свој део калдрме, онда зашта сада би била најсвећа неправда да се тражи од ових да унапред плате своју калдрму.

Председник. Овом приликом могу још нешто да напоменем. Ја сам се старао г. сподо за то, да нађемо предузимача, који би узео на се калдрмисање целе варошн, на да му плаћамо годишњи ануитет на учињена трошак око тога. Има предузимача, који се већ нуде да то приме на се, и ја се надам да ћу моћи да вам о томе ускоро поднесем предлог. То би држим било корисно — јер ако би годишње платили 100 или 110 хиљада ануитета, добили би одма калдрму за вредност од 1,100.000 динара. Такви предузимачи — један страпац — доланио је и нудио се да предузме овај посао, а ми да му исплатимо за 5. година. То је по мом рачуну много. Али ако постигнемо повољније услове цене и отплате, то ће нам служити на част јер би Београд један пут био калдрмисан. Овако ми само кубуримо. Оправљамо калдрме у варошн а крајеви варошн остају у блату, и таман тамо да почнемо, оно се већ некварила калдрма у главним варошним улицама, коју морамо да оправљамо, те тако крајеви вазда остају као што су.

Ја нас молим да за сада овај предлог, који сам вам изнео примите. Моја је част овде заложена, и ја вам нећу ништа подметнути — ако мислим, да другстра изаза немамо. Чим ово закључите господо, онда би ја могао са сумом, која је буџетом за ову годину одређена радити што је најужурбиније. Ја имам око 2000 метара самих руна на нашој калдрми да закрпим, јер свуда се не може нова калдрма правити. Осим тога има калдрма које се морају бар претрести, н. пр. министарска улица, она је из самих руна, да онуда човек не може проћи без опасности за ноге своје.

М. Велизарић. Зар не би било боље да се одржавање калдрме у доброме стању, да неком предузимачу под закуп, на годишње плаћену цифру да плаћамо и тако пренесемо бригу непрестане пажње чак и на најмање рупе.

Председник. Но то је лепо, али осим ове концасте калдрме све друге наше калдрме не би нико примио да их одржава у добром стању. Него сад, ако сам предузимачем, кога сам мало час поменуо, добијемо до повољна резултата, моћи ћемо и ту ствар уредити.

М. Велизарић. Али то су како ми изгледа све ствари неке надежде. Хоће ли се то скоро и остварити или не; Хоће ли се нама допасти услови тога предузимача или неће — то се незна. Ако ни знато да ће се то остварити за неколико

дана или недеља то се још и можемо претрпети, али ако се то одужи за неколико година — што да трпимо; боље је да одмах дамо коме да то одржава.

Св. Карапешић. Ја мислим да ми свршимо онај први предлог, па после да говоримо о другом чему. Ово н. пр. што је казао г. Велизарић, то је врло важна ствар. Има случајева где се само једна рупа отвори на калдрми, па с тога, што се одма непоправи оде цела улица те се после мора да претреса.

Др. М. Т. Лено. И ја бих молио да свршимо ону прву ствар што је изнета па онда да говорило о другоме. Но кад се већ о извршењу калдрмисања толико говорило, не могу да пропустим а да не напоменем, да се то питање за време Владановог кметовања а и доцније под Г. Светомиром озбиљно проучавало и мени је познато, да постоје нарочити елаборати од стручних комисија, којим радовима треба се на сваки начин пре свега користити.

Председник. Ја мислим, ако будем срећан да изнесем пред вас предлог о тој ствари, онда ће нам опет требати једна комисија, које би све досадање радове о овоме имала пред собом Но само би вас молио да комисија буде мала, јер показало се да се са много свуди мање уради. — Међу тим сад треба да решимо овај предлог који сам вечерас изнео.

П. Видаковић. Ми смо сви за тај предлог ваш. (Чује се: да гласамо.)

Председник. Дакле господо, мој је предлог тај: пошто се износи рефератом, који сте изволели чути, да је у вредности 127000. динара погођена израда калдрме и са предузимачима начињени уговори, то би та сума требала да се исплати у овој години. Но да не би исплата пала на терет ово годишњег буџета ма да су то погодбе из ранијих година, то ја предлажем да се ово исплати из готовине општинске; ако она не буде довољна, онда да се на то употреби вишак прихода; а ако и то не достане, онда ја се употреби и уштеда по буџету. Молим вас да о томе решите. (Вичу: прима се то.)

Мих. Кр. Ђорђевић. Ја се с тим не слажем и одвојићу своје мишљење.

П. Видаковић. Ви рекосте мало час у извешћу, да су улице савска мајданска и Краљевић Марка оправљене и исплаћене; међутим ја знам да калдрма у савској мајданској и улици код Краљевића Марка не ваља ништа

Председник. Она је исплаћена, али кауција је задржата док се не прегледа и не прими а с том кауцијом имамо да је оправимо ако не ваља.

П. Видаковић. Ја молим да се одреди комисија да види то.

Председник. Ја то радим обично у последњем месецу, јер кад имам права по уговору да прегледам у 12-ом месецу што да прегледам после шест месеци, пошто ће ако не ваља калдрма, у 12-ом месецу заиста више имати да се оправи на трошак предузимачев.

— Сад имамо господо опет једно питање о ноћним стражарима. Ствар вам је ова позната. Ја сам ваше решење из прошле седнице извршио. Сад ће вам се прочитати акта да видите шта сам писао од наше стране управи, а шта смо добили одговори. (Прочитан)

Св. Карапешић. Нама је ономад овде казано, да су сви ноћни стражари били у становима, које је држава давала. Сад управа вели: имали смо па смо давали али нисмо морали, а после: општина даје сада стан већини својих стражара, па за то да треба и ово мало што је остало данађ узме. Ово нам изгледа мало чудновато, и рекао бих да не стоје јаки разлози.

Председник. Заиста господо до 1886. године, ми смо имали ту концесију од стране државе, али 1886. г. одбор је пристао те је за стражаре, који су му онда предати нашла стан за који је комисија казала да може сместити 80 људи; они како сам се је сад известно тамо не може да се смести више од 45— до највише 50 људи.

Сад шта се овога тиче, ја држим да треба да примимо и да нађемо стан за ове људе. (Чује се морамо примити)

Мих. Кр. Ђорђевић. Даљу преписку не вреди о овоме водити, но треба општина да се постара за стан. Друго нешто не могућу да прећутим. — Тон писма Управиног као да није најподеснији — одбор заслужује мало више обзира.

П. Видаковић. Ми смо нашли доста разлога по којима нисмо поступили по писму управином, и по којима не би требали да ово примимо. А, између осталих ево само ово што се у уредби каже: (чита) „чета ова станује са жандармеријом, и гарнизонује заједно са овом“ а то значи јасно да је управа, код које су жандарми, дужна да даје стан и чети ноћних стражара.

Св. Карапешић. Само је погрешка код одбора, који је 1886. г. примио један део те чете, па нам сад шаљу и остатак.

П. Видаковић. То је једно што овако гласи уредба. Друго, што управа ничим не доказује да је она овај терет који јој је стављен свинула ма како у течају прошлих 26 година. Она то на доказује, него просто прети и позива се на § 79 закона о општинском устројству!

М. Велизарић. Да би олакшао решење овом питању допустите ми поменути, да ми је казао управник вар. Београда, кад смо о овоме говорили, како постоји предлог државне власти, који је упућен општини, и којем се њојзи нуде стражари под команду и управу. Ако је тако, онда можемо ово да примимо, па ћемо и стражаре имати за своју службу преко-дан, докле данас они дању не раде ништа. (Чује се: где је тај акт.)

Председник. Верујте господо, да ја тај предлог од полиције нисам добијо; напротив што сам добио, то сам вам прочитао.

Дакле сад да решимо ову ствар. (Вичу: прима се.) Онда вас молим да одредите комисију, која ће наћи стан.

Мих. Кр. Ђорђевић. Не би било рђаво, да г. председник, кад вели да није примио акт управе, који помену г. Марко, онда да писмено то тражи, јер у случају да добијемо стражаре под своју команду неће нам бити ни тешко да им дајемо стан.

Н. Вулковић. То може да се ради али сад је крајње време да се тражи стан за људе, да не остане то за последњи дан.

Св. Карапешић. Ја мислим да сви морамо да примимо ово, а после ћемо радити даље шта треба. (Вичу: прима се.)

Мих. Кр. Ђорђевић. Ја кандидујем поред г. председника још г. г. П. Видаковића, М. Банковића и М. Велизарића (прима се) — Ако нема акта о уступању стражара општини, онда нека комисија ова тражи и то, и да потребан стан. (Вичу: прима се).

Председник. Сад је на реду извештај оне комисије, коју смо одредили да онде на Врачар да види онај плац који тражи г. министар привреде.

К. Главиниħ. Ова комисија чини ми се није комплектна, јер нису били сви (чује се свеједно) (Секретар чита извештај).

Председник. Ја већ имам акт, којим ми се налаже да дам тапију од овога плаца до регулационог фонда, а они да даду мени од другог.

П. Видаковиħ. Како могу то тражити кад није погодба закључена.

Председник. Ја сам дужан да вам ово кажем, јер је оно био закључак општинског одбора, а ви кажете да је преиначена ствар на овај начин.

П. Видаковиħ. Ова комисија кад је донела овај извештај она је имала на уму ово што се на крају акта каже (чита: у замену за плац код Сакачесме), дакле ништа друго. Све што је раније нуђено, па није извршено, пада. Министар сада нама нуди плац код Сакачесме и на то смо се задржали, јер онда би општина требала неку другу погодбу да прави. Ми смо нашли за вредно да се задржимо само код тог питања, јер од прилике ова је вредност плаца код Сакачесме одговарајућа оној вредности плаца на Врачару.

М. Велизариħ. Сем тога она кућа где је школа треба за школу.

Председник. Та ће кућа да се руши јер је у плану да се улица просече; дакле ми то морамо изгубити и зато сам ја предложио ово. Дакле ја морам да кажем: Пошто г. министар привреде није примио закључак прве комисије, ја сам одредио нову комисију, и она само на ово последње оснива своје мишљење да се да плац за онај код Сакачесме. Дакле то ви усвајате? (усвајамо).

Г. Миленковиħ. Стоји то да ће се ова школа од првог маја рушити.

За то што се руши школа општина добија плац код Сакачесме а онај плац на Врачару даје општина као приде држави.

Бајлони. Ми нисмо мислили да дајемо сву ту парцелу, него смо мислили, да дајемо само овај плац и то неколико квадратних метара и то да буде трампа за плац код Сакачесме, а за школу је друга ствар.

Председник. У првом акту ми смо ставили онај плац на дорћолу где ће се улица да просече и 3800 кв. метара на врачару па то да замени вредност плаца код сакачесме. Нова комисија мишљења је да се може уступити 4800 кв. метара на врачару, али тако ако се не буде давао и плац у д. јов. улици.

К. Главиниħ. Ја нисам добро познат са нашим грађанским законом, али чини ми се да је ово тугаљива ствар за општину. Колико се сећам ванда и имање општинско експропријацијом може се узети бесплатно. Држава има право да узме имање општинско а да не плати ништа. Ово изгледа незгодно. Дакле ако то стоји по закону, онда треба да гледамо том приликом да извучемо ма какву корист.

П. Видаковиħ. Није тако као што вели Г. Главиниħ. То је сасвим друга ствар.

Регулациони фонд, то се сматра као наша општинска својина, само држава с њим рукује што мисли да ми немамо довољно снаге ни способности да све извршимо. Оно што претекне остане општини. У том случају нестоји то што каже г. Главиниħ да држава рукујући са фондом може нешто бадава узети, што значи из једног џепа дати у други.

Овде се зато то не даје, што се регулациони фонд сматра као наша својина, али ипак има смисла, да одговоримо онако, као што је г. председник предложио, а то је: да ако за овај мах министар привреде не тражи да уђе у трампу и наша школа, онда да му се да плац на врачару од 4800 кв. метара за плац код Сака чесме.

За нас ће корисно бити ако школа наша остане, што се то место неће скоро регулисати те се неће кирија плаћати за школу.

Григур Миленковиħ. Нема нигде у закону да се општинско имање узима џабе као што каже г. Видаковиħ, него стоји решење по коме се имање даје г. министру привреде, а што претекне то ће се употребити на уленшање осталих делова вароши.

Председник. Ја мислим да би ми могли примити онако као што сам ја казао. (Чује се: примамо).

Прима ли одбор? (Прима) хвала вам.

Има господо још једна врло нужна ствар.

Чујте акт којим се тражи установлење једне полицијско санитетске комисије.

П. Видаковиħ. Господо, код овога питиња треба што пре предузети нужне мере. Ја мислим да у Београду има два краја вароши који највише од овога пате, а то је Сава мала и дорћол, с тога би требало из та два краја више одборника одредити.

Ја сам био тамо где је имање г. Илије Марковића и видио сам да се тамо смрад већ почео развијати. На дорћолу такође. Он је у низини и тамо живи махом сиротиња. Треба дакле из ова два краја одредити одборнике заузимљиве и похитати с тим да се не би каква болест развила а и иначе да се тим крајевима помогне.

Др Марко Леко. Ја мислим да би ту требало бирати стручна лица која ће предлагати какве мере треба предузимати да се зараза одклони. За то мислим, да у њу уђу и сви општински лекари.

Јаков Бајлони. Ја мислим треба изабрати свега три одборника. Један за Саву, један за бару, један за дорћол.

Председник. Званични акт тражи два лекара. То ћемо дати.

Молио би господе, да од инжињера узмемо кога од колеге из наше средине, јер општ. инжињер г. Чађевиħ неможе с тога, што се бави нивелисањем. Тамо је и г. Григур па и њега треба изузети јер и то је једно животно питање особито за дорћол. (Чује се: г. Јоксимовиħ) Дакле од инжињера за узмемо г. Јосимовића, а предложио би доктора г. Ђоку Димитријевића. За Саву да узмемо г. Перу Видаковића и једног за дорћол из тога краја.

Нека буде онако: Као стручњаци у тој комисији да буду: г. Др Марко Леко, доктор г. Ђока Димитријевиħ, инжињер г. Јосимовиħ да замени општ. инжињера и још 5. одборника и то. Перу Видаковића, Милана Маринковиħ, Самујила Пијаде Марка Велизарића, и Танасија Наумовића. (Прима се).

Ђ. Главиниħ. Да није случајно дошао овај акт од Управе вароши Београда, ја сам мислио да предложим да оп-

питања од своје стране покупца и учини му штогод у интересу људи који су поплашљени. Слушао сам да се ти људи који се морају иселити, сад у неприлике, махом ушењују; питу неће купије. Општине је чисто дужност да се постара како би се поплашљеницима учинила могућа помоћ, нарочито, што је већа део сиротиње међу њима.

Председник. Има још неколико уверења да решимо. Чујте. (прочитана)

Димитрије Наумовић. Пре неколико дана ја сам видио, где је на пијаци контролор Исајло одузео од једнога човека, са још једним контролором, три јагњета. сигурно што није била плаћена такса за клање. Беше се искупило много света и док је један контролор позивао и позорника, дође помоћник г. Пера Х. Јањић и нареди контролору да јагњаше пусти, што је он и учинио. Ту се било слегло много света, а чује да је тај момак гостионичарка Крстића

Питам је ли познато све ово Суду и председнику и на каквом је основу нареди г. Хаџи—Јањић да се пусте јагњаша, кад су гостионичарска.

Молим г. Председника да ово изнади.

Милан Маринковић. И ја имам једно питање на г. Председника а то је у овоме. Да ли је предузимано што да вода не рони овај насип?

Председник. На ова питања одговарам, да ће наредити да се то изнади.

Пера Видаковић. Кад је већ поведена реч о крајцумчарењу и ја би нешто приметио.

Ја сам од грађана варошки Београда сазнао, да касапи редовно сваког дана украјцумчаре по неко говече и продају у својим дућанима кад контролор прође они онда изнесу крајцумчарено месо и продају, шта више, може да се сумња да контролори или хотимично или нехотимично и сами некога пропуштају и каку да с њима и ортакују.

Ја би молио г. Председника да изнади како ће ти контролори свој посао, и да ли има који старији који води надзор о тачном вршењу тога контролисања.

Марко Велизарић. О томе треба оставити да дебатујемо онда, кад нам г. председник реферише.

Г. Председниче ја сам чуо да постоји једна кућа, која је општинска на зеленом венцу за коју миследа као да се и не зна да је општинска. Молио би г. Председника да нам изађе сединце то каже

Светозар Боторић. Јасан хтео, да питам нешто са свим плаћем у фишекијској чаршији: неколане су руке а ништа се не ради; може неко да се скра.

Председник. На мој предлог општина је решила да се тамо направе 13. дућана. Но како лицитација пређана од 10-хиљада динара мора се по новом закону послати техничком савету на преглед и одобрење. Та се комисија ретко састаје но ја сам ипак молио г. министра да изреди да се ово реши, и како пријатно чујем од г. Смедеревца комисија је та учинила неке примедбе наложена да треба да су дућани зидани а не бондручари. Ја се надам да ће све то бити готово 15. маја све године.

Светозар Боторић. Ја би молио да наредите да се тамо код сваке руке стави по један фењер.

Председник. Састанак је закључен.

Састанак је трајио до 9. сахати у вече.

ПОЗИВ
НА
ПАРИСКУ СВЕТСКУ ИЗЛОЖБУ

Настављ.

8. Ткањине од памука.

Памучне ткањине чисте или мешане: *платно, вешкири, чаршави, јапуни, жарене* и т. д.

[Од сваке сорте платна најмање по 25 метара].

9. Прења и ткањине од лана и кудеље.

Прења од кудеље и лана.

Платна од лана и кудеље, чиста или мешана (најмање по 25 метара од сваке сорте].

10. Прења и ткањине од чешљане вуне.

Чешљана вуна у кудељама [најмање по 3 кгр.]

Обојадисана чешљана вуна.

Обојена и небојена вунена преда. (Од сваке сорте и фарбе по 3 кгр.)

Шајак [по 10 метара најмање].

Кошиља чешљана (по 3 кгр.).

Чоје и други шегобави (најмање по комад од сваке сорте.)

Сукно бело, црно и сиваво (најмање по 10 метара).

Бобета бела и бојадисана (најмање по 5 ком од сваке сорте.)

Чаршави вунени, *подлоге* (у што већем броју).

Врбе и *горбе* од кошиље (по 2 ком. од сваке сорте)

Покровци (шарени за простирке, по 2 к. од сваке сорте

11. Свила и ткањине од свиле.

Свила предена бојена и небојена у кантарима од једног килограма.

Ткањине од свиле (разне)

Платно свилено и полусвилено, у што већим количинама а најмање 25 мет. од сваке сорте.

12. Чипке, везови и позаментерије.

Чипке (разне).

Везови вунени, златни, сребрни и свилени

Гајтани вунени, памучни и свилени (од сваке сорте по 5 килограма).

13. Чарапе, рубље и стварн за одело.

Чарапе плетене, вунене, памучне и свилене.

Назувнице.

Обућа, опанци врсни.

Рубље у опште.

Тесаљуци дбадијски и терцијски.

Појасеви.

Појасеви [ткањине] и *халоси* за опасивање (у што већем броју).

Кецеље.

Рукавице (седљачке).

Зубуни комбе.

(Од сваке сорте бар по 1 пар, осим коња и зубуна од којих треба послати по 1 комад).

(наставиће се).

НЕСЛУЖБЕНИ ДЕО

КАРАКТЕР

(по Смајлсу)

IX.

Дружба у браку.

Доброта, а не лепота, женска особине су, не моје.

Шекеспир.

Мужу приличи мудрост, а жени нежност.

Џорџ Херберт

Да је бог хтео да жена буде гоља човеку, он би ју створио од његове главе; да је хтео да му она буде роб, он би ју сачинио од његових ногу; али, пошто је он хтео да она буде њему *роса дуге*, то ју је он начинио по ребра, и медра, њежна!

Свети Августин

(Наставак)

И Сер Самуило Ромили оставио је за собом у својој аутобиографији дирљиву слику своје жене којој је приписивао не малу меру успеха и среће у животу. „За последњих петнаест година — вели он — блажен сам био што сам се могао посветити изучавању једне од највршнијих супруга на свету — жене — која се одликовала ретком разборитошћу, светлила најчистијом добродетељу, у којој је кључало најтоплије и најнежније срце; док је сва та умна и душевна блага оличавала чарна појава најпотпуније природне лепоте, на каквој се око човечије икада зауставило"..... И Ромили је остао тако стално у овакој љубави и обожавању своје благородне жене, да удар њене смрти није могао преживети, него је на три дана после ње од бола и туге преминуо, и за њом у гроб легао.

Сличан пример имамо у Ромилијевом политичком противнику Сер Францису Бердету који, побеђен болом за изгубљеном другом, умре пре него је њено мртво тело из куће и изнесено, — тако — да обоје бише заједно сарањени и у један исти гроб положени.

Од туге за изгубљеном љубом отишао је и наш Томас Грахам у војску у својој четрдесет и трећој години. Свакоме је позната дивна слика Генеборове „*младе невесте*", тај најбољи рад славног живописца. После осамнаест година најсретнијег живота изгуби Грахам своје највеће благо, своју красну жену; а да би могао заборавити неисказани губитак — или као што неки мисле, да би се могао опростити јада која му је живот без ње значио — оде у рат као прост добровољац. Придружив се кору лорда Худа покаже се прво при опсади Тулона са својим безобзирним налетањем на најопасније положаје. За тим га видимо где служи кро цео „*рат на полуострову*" најпре под Сер Џаном Мором, а после и под Велингтоном, и напредује у чину све док не постане први до Велингтона. Он нам је најбоље познат као „*јунак од Барозе*" — са сјајне победе своје на том месту — али је он позније постао и лордом *Лајндоком* и мирно свршио своје дане у дубокој старости.

Своју пак љубљену супругу није могао никада заборавити ни за то што је њеном спомену управо и дуговао за сву славу своју. „Никада" — рекао је Шеридан о њему у Парламенту — никада узвишенији дух није покретао храбрије срце."

Нити се може рећи да је било мање племенитих жена које су овако чувши спомен својих мужева. У Бечу се налазя један чувени спомених подигнут у славу једног од најбољих ђенерала аустријских из седмогодишњег рата, и коме се натпис завршује овим речма: „*Non patria, nec Imperator sed coniux posuit*" .....

Кад је наш Сер Алберт Мортон умро, његова жена није могла да га преживи, па је ускоро и сарањена поред њега у исти гроб. Песник Вотон је прослављо овај случај у она два своја стиха која више казују но што би читаве књиге испричати могле.

„Он први паде; и она живети хтеде.

Узман! — и сама за њим у задњи гроб леже"!.

Кад је допст глас жени славног Вашингтона да јој се муж са светом растао, она је само одговорила: „нека! ја ћу ћу му и тамо скоро друштво правити." Тако је и било.

И не само да су племените жене биле увек најбољи другови, пријатељи и утешиоци својих мужева, него су им у многим приликама биле и најдрагоценије сарадинце. Чувени физичар *Галванн* био је срећан са таквом једном женом. То беше достојна кћи она професора Галеације, јер кажу да њеном бистром оку Галвани има и да благодари проналазак грча у мртве ноге жабје, кад је ове поред електричне машине, ножем додирну. Проналазак овај, као што је познато одвео је после Галванија на поље оне нове науке која и његово име — Галванизма — носи.

Сличне, и право научарске услуге зна се да је и жена славног хемичара Француског *Лавоазиза*, чинила своме мужу. Она му је чак дотле помагала да је рођеном руком резала плоче за слике у његовим „*Елементима*".

И покојни геолог наш, Др. Бокленд, имао је великога помагача у својој жени, која му је спремала и састављала разне фосилије, цртала и писала за његова штампана дела. „Поред свеколике и неоцењиве потпоре у стручном раду моме оцу — вели сам геолога, Франк Бокленд — она је стигла да буде и мајка својој деци, да се брине о њиховом васпитању, и да их све на прави пут изведе. И ми се доиста не можемо боље одужити заслужноме спомену његово ако свакоме истину кажемо: са каквом нас је мајком Бог благословио".

(наставиће се)

ПИСМА ИЗ РУСИЈЕ.

(париском „Солеј"-у).

Петроград, 11. Априла 1888.

Последње вести из Немачке јако су узбуниле руско јавно мњење, и то, на један до сад не чувен начин — у корист кнеза Бисмарка. Па ко ће одржати превагу у Берлину — цар или канцелар? Званични кругови овдашњи дају разумети, да је победа кнеза Бисмарка извесна, и да ће се несретни Фридрих III. и овога пута поклонити пред гвозденом вољом непоколебна министра. Забринутост је, у осталом, врло велика, јер се осећа да ће резултат борбе бити: или зближење двеју царевина, или коначни раскид између Александра III. и Фридриха III.

У Француској, како се нама чини, води се врло слаба брига о Бугарима у опште, о кнезу Батенбергу на по се; али овде, бугарско питање има моћ равну елзашко-лотриншком код вас, да узбуни свачију крв. Целом је свету познато како је кнез Батенберг срушен с престола непосредном интервенцијом и зацоведничком вољом рускога цара. Међу тим, и царица немачка и краљица инглеска указивале су увек најживљег учешћа оборену кнезу. И сад, хоће ли оне успети да даду претенденту руку принцезе Визторије? Фридрих III. изгледа да би пристао на овакав брак, кад Бисмарк не би с оставком претио. И опет морамо да се упитамо: ко ће ту имати последњу реч?

Расположење цара Александра према бугарском претенденту није се ни у колико поправило — о томе будите потпуно уверени. Кнез Батенберг се овде сматра као прост агенат Инглеске. Њега оптужују да је погазио своју заклетву, да је издао Русију која га је на престо и подигла. Без претеривања, може се рећи, да је тај несретни Батенберг најомраженији човек у целој Русији, код петроградске владе по на особ. Примити њега у царску фамилију Немачке, то је колико и раскинути с Русијом. Бисмарк не сумња у то ни у колико, и Фридрих III. мора на дну душе и делити такву оцену. Бој се, дакле, мора бити између канцелара царице, и као што рекох, пријатељи мира морају сад, хтели не хтели, бога молити за свога непријатеља канцелара.

Сам положај је у толико тугаљивији што се квасац мржње развија у пркост свима напорима обеју влада. Бисмарк може кад год хоће да направи посла Русији у балтичким провинцијама, где је борба између Руса и Немаца прешла у огорчење. За овај пар она се доста води са свом жестином али и само на верозаконском земљишту, где Русија држи за праьославље, а Немачка за протестантство. На западу, где политичка питања имају великог првенства над верозаконским, опасност би била мања. Али у земљи, где је грађански закон црквеном потчињен, сукоб може да буде најозбиљнији. Ту скоро, „светско јеванђелско друштво" управило је на цара једну молбу у име немачких лутероваца из три провинције, који се гоне због вере; а интересно је уочити и онај горди красноречиви одговор, који је главни прокурор руског светог синода управио на дотичне у само име царево.

„Западна Јевропа, (вели се тамо) допушта и проглашава слободу пропаганде свакој вероисповеди, али не даје никакве законске заштите земаљској религији ни владајућој цркви. Ми, Руси, одржавали смо и одржавамо у нашим законима противно начело....." За тим тумач званичне цркве потсећа протестанте какве је опасности и каквој је напасти варварској — од стране узастопце јављајућих се Казара Бугара, Печењега и Монгола — била изложена млада Русија. „Па ко је (пита он) одржао њу у вршењу велике јој улоге човечанске? *Вера*, у непромењиве основе народна јој духа. Она је та, која јој давала снаге, па која јој је и стекла двоструку независност како према Азији тако и према Јевропи (т.ј. како према исламу, тако и према папству). Даље још, прокурор Синода истиче црне успомене на верске ратове у време којих је Јевропе час била осветљена паљевинама инквизиције час помрачења ноћима вартоломејским."

„Па како су се (пита — прокурор) понашале католичке државе и протестански народи према руском Хришћанству? То су нам показали креташки ратови. Оно свето одушевљење, које их је повело ослобођењу *божијег гроба* извргло се у освојење Византије и оскврнење православне цркве.... Прегажена на југу и истоку хордама Ислама, Русија је у исто време имала да се брани од католика Пољске и протестаната балтичких обала.... Католицизам је изабрао западне покрајине наше као основу својих предузећа. Унесен у исте пољаштвом, са којим се на жалост и венчао, он је објавио немилосрдни рат нашем православљу, узео на се улогу да свуда у име пољске силе треби руски живаљ, па је толико пута и доводио легијоне непријатеља у само срце Русије..." „Авај! скоро под истим знамењем искочи пред Русију и *лутеранизам* у лицу *тевтонских ритера*", који јој затворе пут мору балтичком..... И ови нови апостоли, барони и попови са енергијом, која је својствена њиховој раси, навалише да окрену дотичне Летише и Финце противу Русије, гонећи православље као симво јединства народног.... Дакле, и лутеранизам, баш као пре њега католицизам, служи политици под маском вере. Стављајући препоне сваком покушају духовног уједињења од стране урођеника, а и сам газећи туђу слободу савести, ево га где вапије противу некаквог насиља лутеранству, и буни најмирније општине царства."

Најзад, додаје заступник руске званичне цркве, „не треба заборавити да православни ван Русије по само не уживају никакву слободу савести него се с њима поступа као са робљем цивилизације." У потврду овога г. прокурор наводи разне, стидне и скорашње примере, где су православни Словени били жртве немачких протестаната и аустријских католика.

Свој манифест он извршује топлим апелом на свештенство целога света, да престане раздирати се, већ да удружи све своје снаге противу оних који проповедају „слово ништавила.“

Ето какав је, у кратко, овај знаменити акт овлашћеног пера једног Победоносцева, тога присног саветника цара Александра. Ми га слободно можемо назвати и *званичним манифестом*, као што га можемо у два реда сабити: „вера је наша обележје народности наше; и ово за што ми њу бранимо са оном снагом са којом би бранили и своју аемљу“.... Једна доста неочекивана примена овога програма избила је ово дана и у крилу петроградског сената. Општина варошн Ревала одобрила је била већу помоћ на одржавање варошких цркава, од којих су скоро све протестантске. Но, по заповести надлежног министра, гувернер Естоније поништи ово решење. Не дајући се тако лако, кмет ревала обрати се с протестом Сенату. Сенат, пак, поред оснажења пресуде гувернерове донесе још и једну другу врло озбиљну одлуку. Та одлука заслужује да се назове и *епохалном* у историји нашег административног права, јер она условљује: да општине могу од сада теретити своје буџете само оним издатцима које општи интерес стањовника, без разлике вероисповеди, захтева. Оне на пример могу одобравати кредите за одржавање школа, библиотека, музеја и позоришта; али за одржавање цркава морају се старати сама стада, јер би веле било неправедно порезивати каквог православног за зидање или одржавање какве лутеранске цркве и обратно“.... Па куда ово води? У начелу води правој *америкапској* слободи, — одвајању цркве од државе — али у практици, примени, изаћи ће на неговање православља и чупање свију других билака верских.

На завршетку писма, сматрам за вредно да споменем и велику законску реформу која се спрема Финландији, тој старој домовини свирепих процедура и каштига. Ја сам већ имао прилике да вам говорим о ономе стидноме споменику средњих векова у средини деветнајестог, Финском законику, који зна и за телесна мучења крвге и тортуре, но који је ево, на повику либерала, влада тога великог кнежевства прегла да укине. Истина, да стручна правничка комисија званично сазвана за нужне измене и допуне у томе кодексу, није хтела укинути смртну казну — што је и изазвало велике протесте на митингима у Хелсингфорсу, Сиборгу и друге — али све нам показује да смо на путу правог законодавног преображаја.

ОБЈАВА

Сви они грађани који су по правилима о постарини пријавили и узели марке за куће, позивају се да изволе донети те припремене марке то добију друге, које су нарочито за куће начињене.

Ова замена почеће од 27. ов. мес. сваког дана пре и по подне за време канцеларијско код судског архивара г. Таса Вељановића.

У исто време опомињу се грађани који још нису своју пашчад пријавили да то до 1. Маја учине јер ће од тога дана почети редовно хватање пашчади, која марке нема.

Стражар неће ухваћену пашчад без марке издавати никоме, за то се позивају последњи пут сви они који још марке нису узели, да до краја овог месеца то учине.

Коме год се песто ухвати без марке, тај се казни шестоструком таксом.

Из седнице суда општине вар. Београда 19. Априла 1888. АБр. 63.

КЊИЖЕВНИ ПОЈАВИ

ИСТОРИЈА СРПСКОГ НАРОДА

књига II.

Време Краљевства и Царства

од

ПАНТЕ С. СРЕТКОВИЋА

проф. вел. школе

Цена 3 дин.

ПОЗНАВАЊЕ ПРИРОДЕ

Познавање и неговање човечијег тела, познавање животиња, биља и минерала

СА 93 СЛИКЕ

написали:

БОРИСАВ Б. ТОДОРОВИЋ, професор

и

ЛАЗА ОВРАДОВИЋ, учитељ.

Код Медењијана и Кипановића могу се добити ове књиге:

ИЗ ЦАРСТВА ДУХОВА и АВЕТИЊСКИ ПОЈАВИ

од *Теозофа.*

Цена 50 пара. дин.

Власник општина београдска Штампа Медењијан и Кипановић Обилићев венац број 1. Уредник Н. С. Јовановић.

БРОЈ 18 У БЕОГРАДУ НЕДЕЉА 8. МАЈА 1888 ГОД. ГОДИНА VII.

БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

ИЗЛАЗИ НЕДЕЉНО ЈЕДАНПУТ НА ТАБАКУ
Цена за Србију:
на годину . . . . . 6 дин.
на пола године . . . . . 3 дин.
за стране земље на годину . . . 9 дин.

УРЕДНИШТВО и АДМИНИСТРАЦИЈА
ЈЕ У ЗДАЊУ
ОПШТИНСКОГ СУДА

Цена је огласима 6 дин. пара од арсте
Претплату ваља слати уаутнацом на општински суд а све корреспонденције на уредника
РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ.
Неплаћена писма не примају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

САСТАНАК

одбора општине београдске држан 29 Марта 1888 г.

почет у 5½ час. по подне.

Присутни: Председник г. Ж. Карабиберовић, члан суда г. Јанаћ М. Јанковић: чланови одбора: г. г. П. Д. Видаковић, Хајим Д. Азриел, Дим. Ђ. Миловановић, Дим. М. Ђорђевић, Раденко Драговић, Милорад Јанковић, К. Петровић, Мил. Ж. Марипковић, Ст. Петровић, С. Јосифовић, С. Боторић, Н. Кретић, Д. Наумовић, Самуил Инаде, Ј. Бајлони, Мил. Банковић, Јов. Петковић, М. Велизарић, Н. Вулковић, Др. М. Т. Леко, Гргур Миленковић, К. Д. Главинић, Т. Ђ. Наумовић, Д. Т. Вељковић, К. Црногорац, Н. Р. Поповић, М. Јосимовић, Г. Јосиповић, Т. Ј. Мијаиловић.

Председник. Састанак је отворен. Извол'те, господо, чути протокол послењег састанка нашег. Секр. (прочита).

Председник. Има ли ко шта да примети.

Марко Велизарић. Ја сам тражио да нам председништво каже: чија је она кућа на „зеленом венцу", у којој је био некада пар. Суд а и држ. литографија, и колико је до прошлог Митрова-дне примљено кирије.

Пера Видаковић. Ја сам рекао перовођи да то питање не уноси. Као члан комисије, која проучава покренуто питање о становима ноћ. стражара, а и иначе, знам да општина нема права на никакву кирију од те куће, јер није њена.

О овоме би г. Велизарић добио обавештење у комисији. (Интерпелант се задовољава)

Председник. Молим вас господо. Вама је познато да у вашем буџету има једна цифра прилично велика за издржање сиротиње. Та је цифра 50.000 дин. Али и ако је она исцрпљена, морам вам на жалост казати да сам добио још 150 молаба, којима се тражи помоћ од општине, али се не може помоћи.

Ја бих вас молио да изберете једну комисију из ваше средине, која би о нашим кметовима видела и испитала, да ли сви, који сад уживају помоћ, заслужују то, јер има фамилија, које су биле оптерећене децом, па су сад та деца одрасла и заслужују свој хлеб. Како је све до сад била јака зима, то је било незгодно да им се пре одузима ова помоћ, али сада у пролеће може. Ја мислим, да би требало изабрати једну комисију од одборника и то из сваког кварта по једнога. Та ће комисија ићи с нашим кметовима и испитати коме треба одузети помоћ а коме дати. Мислим, да би требало изабрати за квартове дорћолски, врачарски и палилулски по двојицу, јер тамо има више сиротиње.

М. Велизарић. Овом приликом допустите ми поменути, да ми не би требали вечито да остајемо при овоме примитивноме старању да сиротиња варошка не буде без потребне јој помоћи. И ако трошимо годишње по 50.000 динара, сви знамо, да ипак ни један, па ни од оних, који уживају највећу меру помоћи, не може да се одржава новцем, што га од општине добија.

Треба једном да приђемо дефинитивним корацима за установљење дома. Смем управо тврдити, да би са оволиком сумом, коју у новцу делимо чак и онима, који немају права на издржање од општине кад нису из Београда; смем тврдити, велим, да би нашој београдској сиротињи са том сумом могли дати потпуније издржање, кад би се прихватили једним начином који се у целоме свету показао као најјевтинији и најпрактичнији.

Председник. То је засебно питање. Ја вам благодарим на готовости да за сиротињу варошку учинимо оно што нам је дужност; али сад нам ваља изабрати комисију.

К. Црногорац. Доиста господо, као што смо и раније били готови тако нам и данас ваља бити спремнима да би по могућству што пре сиротињски дом установили. Дотле морамо остати при данашњој практици, и ја прихватам предлог г. председника, додаташње практике, нарочито што је доиста потребно комисијски учинити ревизију: ко данас прима издржање.

Ово је тим пре потребније што и ја лично знам једну сироту госпођу, која има сада одраслу кћер која може сама себи радом да заради леба. Она има и бесплатан стан Ту помоћ коју она прима могли би јој одузети и њоме помоћи другу већу сиротињу.

Оно што предлаже г. Велизарић, то је нема сумне корисна ствар. Али ја бих молио г. колегу да о томе поднесе формалан предлог да га ми озбиљно проштудирамо и онда да о њему што опширније продебатујемо.

М. Велизарић. Примам се да поднесем о тој ствари формалан предлог.

Председник. Молим вас, господо, да изберемо комисију.

(Изабрани) г.г. Јаков Бајлони, Димитрије Вељковић, Милорад Јанковић, Хајм Азриел, Ник. Михајловић, Светозар Карапешић и Коста Црногорац.

Председник. Код нас се овде у општини практиковало да се наплаћује од прекупаца, по један динар од јагњета Разлог је био тај, што ти пиљари нису корисни за грађане наше, јер они прекупљују од сељака па после продају по скупљу цену грађанима. На то се ваљда прошлих година заборавило, те се није наплаћивало. Ја сам почео опет да наплаћујем ту таксу. С тога је код мене дошла једна депутација прекупца и молила ме, да се та такса редуцира, јер је велика, од динара на грош. Ја то сам нисам могао решити, јер је то ваша ствар. Но и ја бих вас молио, да ту таксу редуцирате, јер је тешко да плаћају по динар, по што су то сиромашни људи.

С. Боторић. Ти прекупци овако штете јако општину, јер они узму једну цедуљу, па с једном цедуљом продаду по 5 јагањаца. Баш сам ономад био очевидац, кад је један прекупац продао 3 јагњета с једном цедуљом. Кад би такса била мања, мени се чини, да би имали и мање узрока да криумчаре.

Свима је вама познато, да су мокролужани гори од свију наших шпекуланата. Они продаду што имају до 8 сати, па онда трче и од шумадинца прекупљују, па после продају као свој производ.

Председник. Јуче је баш био такав случај. Један је мокролужанин морао да плати таксу, што је препродавао. Он се бранио, да је то његов производ, али по што је доказано, да је он јагње прекупио, то је морао да плати таксу.

Ми смо у управној седници решили да и они плаћају таксу. Али ја мислим, да свакако треба ову таксу да редуцирамо.

П. Видаковић. Ја мислим, да не треба ништа да се редуцира прво хоћу да кажем, да се примедба г. Ботурића прими к знању, јер она тврди, да је основано оно мишљење, да се по вароши чине криумчарења, и да то не могу наши контролори да ухвате. Мало пре је г. предговорник напоменуо, да је он својим очима видео, да је један препродавац продао 3 јагњета с једном цедуљом. То не може да буде, ако контролори пазе као што треба.

У интересу грађана ове вароши, у интересу оних, који се одају на шпекулацију, па им кућа пропада. Ми знамо кад који сељак пропадне па запитате: За што? и добијете одговор: „е па протрговчио се.“ Ја знам неколико сељака, који тргују на београдској пијаци. Они трче по пијаци и кад виде да какав грађанин купује јагње, а они даду купцу по динар више, само, да би они препродавали после скупље. Он нема обзира на човека, који је дошао да подмири своју дневну потребу.

Дакле из разлога, да би грађани могли јевтиније подмиривати своје потребе на пијаци; да би се тим беспосличарима стало на пут да не тргују више по вароши ја сам за то, да такса остане динар и да се не смањује ни за једну пару. Треба да контролори боље пазе на плаћање таксе; а корист је и по општину и по саме грађане, да се такса прекупцима неспушта.

С. Боторић. Контролори наши нису изван вароши. Сељаци наши, мокролужани, не прекупљују у вароши него изађу изван вароши, па тамо купују.

Ја опет мислим, да треба таксу спустити. То би било боље и корисније по општину, јер би онда сваки плаћао.

Дим. Наумовић. Кад би се плаћао само грош, била би слабија контроли, смем тврдити, и тиме би добили могућност гостионичари, печењари и т. п. да кријумчаре. За то сам да остане 1 динар.

М. Јанковић. Ја имам да приметим само то, да сваки, који купи јагње, треба да уништи цедуљу пред контролором. И онда, нема сумње, не би се могло криумчарити.

Председник. За то би морали да молимо грађане, али тешко, да би успели. Контролор не може стајати на једном месту, он мора да обилази целу пијацу. Није лако контиолисати ни једну особу, а камо ли целу пијацу. Ту треба, да су људи савесни.

Мил. Маринковић. Ко хоће да криумчари за динар, тај ће и за грош. Ја мисмим да би требало наредити, да сваком даду по једну цедуљу, кад купи јагње.

Пера Видаковић. Далеко смо до данас отерали са тим прекупцима. Ја мислим да и општина и полиција треба да води о томе рачуна и да забрани, пре 9 сати прекупљивање.

Ник. Поповић. Поред оних разлога, које је г. Видаковић сад и мало пре изнео, имам да додам толико: да се неће ни мало препродавци јагањаца и печења оштетити, ако се не спусти такса. Они што плате општини, то наплате од купаца. и ако спустимо таксу, опет ће они продавати печење по старој цени.

Председник. Овде није говор о печењарима, него о препродавцима, који на живо продају.

Н. Поповић. Знам, знам. Али као год што ови раде, тако ће и они радити.

Ник. Вулковић. Ја бих предложио да тим препродавцима општина даје право — председништво или одбор. Разуме се да бирају људе поштене и оне, који су платили порез. Међутим треба бољу пажњу обратити на контролоре. Ја сам за то, да се спусти такса на 60 пара динарски.

Јаков Бајлони. Мени се чини, да ће ова такса сувише да терети препродавце а то значи да терети грађанство, јер у ствари оно ту таксу и плаћа. Ја мислим, да је довољна такса од 50 дин. пара.

Коста Главиник. Мени се чини, да решење овога питања није тако просто. Општина не сме да ради на томе, да људи остају без рада и зараде, дакле да постају беспосличари, али двојином више дужност јој је штитити интересе велике већине грађанства.

Мени се чини, да су ти препродавци, који раде са живином, јагањцима и т. д., врло незгодан сталеж за грађане и произвођаче, а и сами они немају од свога посла велике зараде. На с погледом на то и оно што је поменуо. г. Бајлони, налазим да је предлог г. Вулковића врло подесан. Требало би наћи начина, да се поштеним људима не украћује право ни на ту радњу, али опет и грађанство не оптерећује и туна прекомерно. Свакако број тих прекупаца треба да се сведе, а ако за то нема друга начина, онда да остане данашња такса.

Св. Боторић. Сељак вад дотера јагањце не може одмах да их распрода. Он мора да остане у вароши по 5—6 дана и да крчми јагње по јагње. С тога их он препрода, а препродавац их продаје по 10—15 дана. Ја сам прошао доста вароши и видео сам да нема ни једне, где нема

препродаваца. Ја нисам противан, да се одреде неколико поштених људи, који ће имати то право и да до 9 сати продаје сељан, а после да може и препродавац да купи. Ти препродаци, мени се чини, да чине услугу сељацима, јер они не морају се задржавати по неколико дана у пароши, *док* распродаду свој производ.

После препродаваца иду најгора људи. Са својих 30—40 дуката сваки од њих издржава кућу, плаћа порез и све терете.

Кад би такса била мања, онда не би ни кријумчарили, а овако, кад је динар, он има рачуна да кријумчари. Ја сам за предлог г. Вујковића: да општина дође право на ту радњу и да се такса спусти.

П. Видаковић. Ви се, господо, удаљавате од предмета. Ви мислите, да ми имамо права да дајемо коме, да буде препродавац? То право ми немамо. Овде је на дневном реду: *обе ли се спустити такса или неће?* Ја мислим, да је ово питање исцрпљено и да га треба ставити на гласање.

Председник. Кад сам хтео, изнети овај предлог, дао сам излог, да ми се каже; шта је до сад прикупљено од ових препродаваца? И замислите, свега 9 динара, извесно је прокријумчарено 90 динара. Ми нисмо у стању да их ухватимо. Они су продали 90 јагњића не плативши таксе, јер они сами признају, да не могу ништа да зараде, ако не кријумчаре, јер веле што би имали добити, то треба да плате општини.

М. Марковић. То је немеђање власти.

Председник. У тежњи да помогнемо сиротиње, ја сам вам и изнео предлог. Ону таксу требало би, мислим, редуцирати нолико је право.

Ја бих се сложио с г. Бајсоном, да редуцирамо таксу на 0·50 дин. над је такса мала онда се нема разлога да кријумчари и онда се даје могућност тим људима да буду поштени.

П. Видаковић. Разлог овај да се такса редуцира није довољан да се кријумчарењу стане на пут.

Председник. Ово је мој предлог г. Ако хоћете ви га примите, а ако не ћете ништа није ни било. Молим вас, да решимо ову ствар. Ко је за мој предлог: да се такса редуцира на 0·50 дин. казаће „за," а ко је против т. ј. да такса остане динар, казаће „против".

К. Главинић. Ја бих молио, да нешто кажем пре гласања. Ја морам да исправим мој говор према примедбама г. Боторића. Не треба мислити, да ја сматрам те препродавце за најгоре људе — то није. Ја сам рекао да је то само незгодан сталеж, и препродаван може да буде поштен грађанин. Не делим мишљење г. Видаковића да ми немамо право одређивати ко ће да буде препродавац: ако није у нашим рукама, можемо дејствовати на надлежном месту.

Председник. То би био нов предлог да ову ствар регулишемо. Овде је на дневном реду молба наше сиротиње, која још није пала општини на терет и која зарађује себи хлеба са оно 10 поката.

П. Видаковић. Ја сам одмах казао, да ово није питање око кога треба толико да се говори. Ви хоћете силом да протурите ваш предлог.

Председник. Молим ја немам ништа против тога да се говори. Ако но од г.г. одборника хоће да говори, нека говори. (Неће нико). Онда да решимо ову ствар. Ко је за предлог да се такса спусти на 0·50 дин. тај ће казати „за," а ко је против, казаће „против". (Настаје гласање).

Гласало је „за" 15 а „против" 12.

К. Протогерац. Ништа не смета, да господа, која о томе мисле противно, поднесу предлог: да се регулише положај препродаваца.

Председник. Господо, ја сам овде ставио на дневни ред избор комисије за оправку друмова. Ви сте видели какву нам је штету учинила вода на друму нашем за Топчидер. Цела пруга од сеоака па докле траје наш атар сва је поплављена.

Насип, који спаја железницу са Савом и он је поплављен.

За оправку тих насипа, ми морамо набавити материјал; али с последом и на то, да нам можда нађа дизати нови насипи, молио бих ви да напоменуте комисији поверимо да проучи на који начин да набављамо потребни материјал и како да се оправке изврше.

Државна власт већ нас опомиње, да почнемо оправке. Ја сам сам видео и видео да је само камен остао на насипу а песак и шљунак сав, то је све вода однела.

Молио сам г. Јосимовића, који се бави тим послом, да ме посаветује, и он ми је скренуо пажњу на једну врло лепу мисао. Он ми каже да их у каменим мајданима топчидерским врло много остаје које би могли бадава добити.

Оправке ове стаће нас и сувише много, па зато нам је нужно да комисија проучи и предложи шта нам и како ваља учинити.

К. Главинић. Ја примам овај предлог г. председника с моје стране и нисам само још ово да додам: да оправка друмова не трпи никад одлагања, јер ако се на време не изврши, онда доцније много више кошта. Само би још о братио пажњу г. председника на избор ове комисије да у састав њен уђу теоретичари и практичари, јер над они заједно раде, онда тек може бити правилног рада.

Сем тога треба овом приликом да се покрене питање о спреми резервног шљунка. Даље ја бих молио да се стави комисији у дужност и то.

Наши друмови изгледају жалосни само за то, што нису оправљани на време. Сем тога општина мора да мисли и на чуваре друмова, јер без чувара друмови ће се непрестано оправљати а никад не ће завршти.

Председник. И ја мислим да је то нужно и да мора да буде. Сад вас молим, да кандидујете људе за ову комисију, а хвала Богу имамо у одбору и стручних и практичних људи на извоште изабрати кога желите.

(Кандидирани и изабрани су: К. Главинић, Г. Миленковић, Ст. Јосимовић, Јаков Бајсони, Милорад Јанковић и Раденко Драговић).

Сад господо да пређемо даље на дневни ред. Ми имамо у дунавском крају једну улицу, која се зове „Вишњичка улица" и само уз ту улицу имамо још неколико улица, које се с њоме везују. Мислим да и сами знате да је та улица савим некварена и управо пропаднја — те држим да је већ крајње време, да се води рачуна и о грађанима из тога краја. Само се налази једна јаруга, какве нема ни у најсиромашнијем селу и пре ка је потреба да се та улица што пре оправи. Зато ја вас молим да одредите једну комисију која ће отићи тамо, видети

шта треба да се уради и шта тамошњи грађани потражују, како би их задовољили, јер је занета и срамно за нашу варош да има улица са таквим јаругама и барама, као што је тамо на том крају.

М. Велизарић. Као што кажете да је срамно за општину да тамо на крају вароши стоји улица са јаругама и барама, ја мислим да исто тако није ништа мање срамно кад човек пође поред Калимегдана на ниже улицом којом се неда проћи само кад мало кише падне. За то би требало да та комисија и тај крај прегледа.

Председник. Добро, ја немам ништа против тога да и то решите.

П. Видаковић. Кад сам затекао вечерас одбор тако добре воље, добро је да поменем да се онај пут између фабрике Вајфертове и воденице Тоболара никако не оправља. (Чује се: то је изван вароши) Није то изван вароши!

(Кандидирани су и изабрани у ову комисију, г. г. Дим. Ђ. Миловановић, Јован Петковић, Дим. Ђорђевић, М. Велизарић, Светозар Боторић, Миливој Јосимовић, Настас Кретић).

Председник: Суд општински добио је један акт, којим се тражи да ми уведемо у дужност као одборника Стевана Чупића, пошто је управа добила уверења да је он платио порез три дана пре избора за одборника. Ја сам ову ствар износио пред управну седницу општинску, и она је казала своје мишљење; али ја мислим да је ово ствар важна и да о њој треба и одбор да каже како мисли. (Чује се: како је управна седница решила?)

Управна је седница казала да она није надлежна да о овоме решава него да је бирачки одбор био надлежан за то, па пошто је он ту ствар и решио и сада више тај одбор не постоји, то је с тим ова ствар и свршена онако како је одбор бирачки нашао и решио.

П. Видаковић. Овде има нас троица који смо били у бирачком одбору, т. ј. г. председник, г. Пијаде и ја: и што се ове ствари тиче она је решена и свршена онако како је по закону о општинским властима, и сада, нико нема права да се меша у то и да мења оно што је бирачки одбор решио. Г.г. Стеван Чупић и Манојло Клидис бирани су за одборнике, али нису били сами они заведени у бирачки списак, нису дакле имали права гласа по закону, јер у закону се каже да ће бирачки одбор примати гласове само од оних лица, која су у бирачки списак записана, а за тим, у једном другом члану закона општинског каже се: за одборника може бити изабран само онај, који има право бирања. Дакле онај, који није записан у бирачки списак не може да бира, и, пошто не може да бира, не може бити ео ірво ни изабран. Тако је по закону.

Д-р. М. Леко. Да ли је законом одређено кад морају спискови бирачки бити готови?

Председник. Јесте, и то је све свршено на време. Шта више ја сам нарочитом објавом — што нисам морао — позвао грађане да дођу у суд општински и виде спискове да би их могли попунити. Али овај човек није се тим користио. Шта више, да је и на сам дан избора дошао са признаницом како је порез платио, ми би га, по усвојеној практици увели у списак и узели би од њега глас. Али он ни то није урадио.

Милан Маринковић. Кад се он позива на то да је платио порез на три дана пре избора морали бити готови спискови?

Председник. Спискови су били готови после осам дана од дана кад је избор оглашен. Дакле ко није био јављен он полиције или пореског надзорника, да је порез платио, тај није могао бити заведен у списак гласача; а ја сам грађане нарочитом објавом молио да дођу и да се увере јесу ли у списку и имали погрешке, коју би требало исправити.

Др. М. Леко. Овде је само једна форма не извршена, а у ствари, овај је човек имао потпуно право да буде изабран кад је платио порез.

П. Видаковић. Ово је питање чисто правничко и законско; и ја вас молим немојмо да се упуштамо у тумачење тога питања по лицу, јер како један грађанин има права да дође на збор да гласа тако што му је дужност да дође пре гласања у оп. суд. да се увери да ли је записан у списак гласача или му је то право гласа оспорено, па да према томе учини исправку онако како закон прописује. Ово је законодавац наредио ради реда и да не би било ујдурме приликом гласања па да гласају и да буду изабрани можда и они који немају права. С тога се треба држати строго закона, јер ако би сад примили ово што полиција тражи, ми би били први који би почели да крњимо закон.

К. Главиник. И ја држим да је ово мишљење г. Видаковића умесно и ако нисам правник. У закону о општинама изрично се каже шта треба да се изврши па да ко буде бирач и да може бити биран и изабран. Г. Чупић није то што је закон прописао извршио, или, није то извршио неко други — главно је овде да он онога дана није могао да бира и да буде изабран. У закону стоји шта ће се радити и у таквом случају кад падну гласови бирача на лице које нема права на избор. Закон је наредио да то питање реши бирачки одбор и да огласи оне који су изабрани за одборнике општинске. Бирачки одбор, који је једино за то састављен, он је то питање и решио и сада ми, не можемо потрти то решење бирачког одбора, јер на то нисмо овлашћени законом, а држим, да би то била не закона а и врло опасна практика. (Одобравање.)

Н. Поповић. Ја би питао г. Видаковића као човека који стоји на законом земљишту да ли има случајена да ко не буде уписан у бирачки списак али дође на дан избора да гласа и поднесе признаницу о плаћеној порези — и, хоће ли у таком случају бирачки одбор примити од њега глас? (Председник: то смо практиковали.) Управа овде каже сада да је човек платио порез три дана пре избора, и по томе да је тај човек (Чупић дошао онога дана на избор бирачки одбор чим би се уверио, да је платио порез, примио би га да гласа. (Чује се: али није ни дошао.) Био је на путу.

П. Видаковић. Г. Никола Поповић претпостанља случај како би било да је овај човек дошао да гласа. Кад би дошао па показао признаницу да је порез платио, онда, ако је само с тога изостао из списка, он би био одмах уведен у списак. Ми смо ово сад имали чини ми се други пут избор одборника од како је ступио у живот нов закон порески, па пре, док је општина наплаћивала порез ишло је лакше и са овим и лакше је било уверити се је ли ко

плаћао пореза или није — али данас општина мора да чека на извештај пореских надзорника те да зна који су грађани плаћали порез и могу да буду гласачи, и према томе што јој пошаљу порески надзорници општина прави списак бирачки. Но ми смо пошли и даље у интересу права гласања наших грађана, па смо заводили у списак сваког који је донео признаницу да је порез платио јер тим је он стекао право гласања. Онај који није донео на бирачиште нити донео признанице, наравно да није могао бирати а није могао ни изабран бити; па за то је бирачки одбор, у овом случају са сним по закону поступио, јер одбор није могао знати шта је код куће онога човека, је ли он заиста платио порез или није; него одбор се управља једино према актима која су пред њим била. С тога опет кажем да је бирачки одбор урадио са сним по закону; а ако се упустимо у ту практику, да накнадно можемо после бирања и би рачког одбора да прикупљамо нова документа, и да ми овде, или ма ко, доносимо другчија решења о изборима него што их је донео одбор бирачки, онда ћемо ми отићи далеко, и други пут овакав случај може и противно жели бирача да се промени. Да је Чупић донео на дан избора признаницу о плаћеној пореза, он би био уведен у списак бирача, и он би био изабран — али, за то, што није то учинио, он не може да буде изабран по закону. То је сасвим јасна и чиста ствар, о којој не би требало више ни говорити.

Н. Поповић. И после овога дугог говора г. Видаковића ја видим да је доведен написан закон у судар са правом једнога грађанина да бира и да буде изабран на одборника У таквим случајима сваки грађанин има права да после пошто сазна да му се неко право спори, поднесе доказа да он то право које му се спори заиста има. То је овде учињено. Чупића није примио одбор бирачки што је сматрао да није платио порез. Чупић је сво сад доказао да та постављена не стоји, но да је платио порез пре бирања. С тога сам ја за то, да се Чупић прими за одборника.

П. Видаковић. На основу чега ви то мислите?! У закону је јасно казано ко је уведен у бирачки списак може гласати и може изабран бити; ко није уведен не може ни гласати ни изабран бити.

Тодор Мијаиловић. Треба овде бити на чисто с тим да ли је по закону надлежан одбор да решава ову ствар сада, на онда да видимо је ли бирачки одбор добро схватио и решио саму ствар. Ово гледиште које заступа г. Видаковић, ја мислим да у свему не стоји, јер, држим, да баш по закону има разлике између онога, који има само право гласа, и онога, који може бити и изабран. У закону о томе сво стоји тако (чита). Дакле, кад је Чупић сад доказао да је платио порез пре избора, његов избор преда, и према овоме бирачки одбор, кад би имао овакав доказ, морао би му признати право.

Председник. То стоји и бирачки одбор нада би још и сада постојао морао би му то право признати. Али сада бирачки одбор више не постоји, а сада, кад је постојао и кад је о овој ствари решио, онда је била ствар друкчија т. ј. онда је пред бирачким одбором стајао доказ да поштовани грађанин Чупић није уведен у списак бирача што више платио порез, и у закону стоји да такав грађанин који није записан у бирачки списак не може бирати ни изабран бити. Кад тако ствар стоји, ја мислим, да ће бити у интересу наше независности да одржимо ово реше одбора бирачког а наш уважени грађанин Чупић после 9 месеци кад буде други избор може опет бити изабран, и онда ако има услова законских неће имати нико од нас ништа против тога да он буде одборник; а да вам искрено кажем, ја би и сада волео да се ово није десило, јер из краја где живи г. Чупић нама је баш и потребан такав одборник, као што је он, који познаје пољопривредни, земљораднички ред наших грађанства.

Д. Наумовић. Ја се бојим да ово не буде на против у штету наше општинске независности јер, ако се ово призна, онда се може десити да порески надзорник не пошље извештај и за оне грађане који су на месец дана и на два месеца пре избора платили порез (Чује се: То би била злоупотреба.)

Председник. Дакле молим вас господо да свршимо ову ствар.

Гргур Милетковић. Ја мислим да одбор није никако надлежан за решавање о овој ствари. За то је био надлежан само бирачки одбор.

Председник. Ја сам изнео ствар пред вас само тога ради, да ви кажете да ли се закључак управне седнице општинске основа на закону или не — и сад о томе изволите казати како знате.

П. Видаковић. Ја мислим да би требало да се донесе овде и да се прочита рад бирачкога одбора па да се види разлози бирачког одбора што је ствар тако решена. Овако на памет бадава је више разговарати. Само су написани извесни прописи закона и кад се то прочита не можете се упуштати сад да што против закона решите.

Председник. Право да вам кажем ја сам мислио да ће ова ствар проћи са три речи; али кад није тако, онда ово изволите чути протокол шта смо решили над само радили као бирачки одбор. Изволите чути закључак одбора бирачког.

Мил. Вапцаровић. Ја не знам што сад то да читамо кад је та ствар један пут свршена, и кад ми сад не можемо о томе решавати ништа. Ми сви знамо да је то била дужност бирачког одбора да реши, и он је решио, како је решио — сад то не можемо ми да кваримо; а над би се могло сво ја би уступио моје место Чупићу, јер му је жао што није одборник!

Председник. Молим вас господо да нам чујете закључак бирачког одбора, да би ствар била још јаснија. (Секретар чита).

Д. Наумовић. Зашто се није тражило да се поднуди списак бирача све до дана избора на да до тог дана за сваког мора порески надзорник јавити ко је платио порез?

Председник. Писано је управи баш у томе смислу и могу вам показати и тај акт којим смо тражили да нам јаве за све приношење грађане који су данак платили. Осим тога знате и то да сам ја позивао преко новина грађане да дођу и увере се је ли су у списку или нису. Чупић је као што сад видимо платио порез пре три дана него што је био избор — али није нам то јављено, а ми га нисмо могли на памет уписати у бирачки списак.

М. Вељковић. Према овоме, макар да је ко платио порез пре избора на 3 месеца, ипак ако случајно није у списак гласача записан, он нема права на глас и на из-

бор. С тога да би се избегле какве погрешке и јесте прописана дужност свакога ко хоће да бира и да буде изабран, да дође па да види је ли записан у списак гласача.

Др. М. Леко. Ја не знам где стоји у закону да је бирач дужан да се уверава је ли записан у списак бирача?

Н. Поповић. Он је извршио своју дужност грађанску односно порезе јер је исту платио. (Вучу: да решимо ствар.)

Председник. Овде је сво гласање у томе да ли је управна седница коректно и по законо поступила или није.

Г. Миленковић. Нисмо ми надлежни да тумачимо закон и за то ја држим да овде не може бити ни гласања.

П. Видаковић. По закону суд општински уводи у дужност одборничку оне за које му бирачки одбор каже да су изабрани. Чупић није изабран пити је бирачки одбор за њега да је изабран известно општински суд. Ствар је дакле сасвим чиста.

К. Црногорац. Збор је овластио онога дана кога је било бирање, одбор бирачки да изврши тај посао избора онако, како закон прописује. Бирачки одбор свршио је тај посао. Сад се тражи од нас да кажемо хоће ли ко бити примљен за одборника или неће. Ја држим да то није наше и да то није наше ми треба да кажемо надзорној власти па она посленека каже имамо ли ми право или не и онда ћемо радити даље шта треба.

Председник. Молим вас господо, кад смо ово ове ствари већ толико издангубили, онда чујте још и акт управе и одлуку управне седнице, па онда да решимо ствар.

(Секретар чита).

Дакле господо, као што видите, ми сад износимо то питање: да ли је умесно ово решење управне седнице које сте чули. Према томе: ко је за мишљење управне седнице, он ће гласати за а ко није, против. —

Гласали су *против* г.г.: Настас Кретић, Марко Леко, Дим. Наумовић, Никола Поповић, Јован Петковић, — а остали присутни одборници *за*.)

Председник. Сад само још једну ствар да свршимо, господо, па можете већ.

Ја сам вам казивао једном приликом како је пређ. општински одбор одлучио да се у фишекџијској улици направе дућани на општ. плацу.

Грађански савет, учинио је на наш план о тој грађевини извесне примедбе и према тим примедбама ја сам наредио те је општ. инжињер начинио извештај, који, молим вас да саслушате.

(Секретар чита извештај инжињера —

Председник. Дакле као што видите за 13.000 дин. погођено је на лицитацији да се направе 12 дућана. Сад би према овом извешћу могли имати 14 дућана и капију а сума би се увећала са 4.219 динара. С тога ја вас молим да ово одобрите како би се рад наставио, јер темељи су већ и ископани.

Дим. Наумовић. И тако ће грађевина од 7—8.000 као што се мислило у први мах, хоће да изиђе на 20.000 динара.

Председник. Али ће се, надам се, за 4—5 година и исплатити киријом.

П. Видаковић. На крају седнице није баш практично да нам се овако важна питања износе. Ја видим да г. г. одборници хоће већ да иду кући а ово је господо у питању на 18 хиљада динара, што се не сме олако прекршити.

Председник. А не, ви имате да решите о додатку од 4.219 динара. Остало је решено и грађевина погођена и одобрена.

П. Видаковић. Ко зна — можда сад ми нећемо одобрити па не ћемо зидати. —

К. Главиник. Мени изгледа не згодно мишљење грађевинског савета што нам се препоручује неки вишак: да зидамо оно што ми не ћемо и што није било у нашем плану. Међу тим што каже г. Видаковић да нећемо никако зидати, држим да то неће моћи да буде, пошто је човек погођен и положио кауцију.

П. Видаковић. Ја незнам насигурно шта може бити. Зато треба оставити ову ствар за другу седницу да видимо на чему смо.

Председник. Та је ствар решена за 12 дућана, и разлика између онога како смо ми хтели и овога како се сад предлаже да је свега у 700 динара и нешто мало више. Можемо још казати нећемо она два дућана више, можемо рећи, нећемо ни капију да правимо сад, и нећемо за тај вишак да дамо оних 3 хиљаде и неколико стотина динара, — али оно што је већ погођено то се мора градити, јер лицитација је о томе већ и одобрена.

Ја вас молим да чујете и акт г. министра о томе па да видите да је то одобрено. (Секретар чита).

П. Видаковић. Дакле за то грађење одбор је одобрио извесну суму. Са том сумом могли сте да зидате. Министар то није одобрио тако, него је учинио неке примедбе, по којима треба да се више плати. Сад може бити да ми то нећемо.

Председник. За што, кад тај додатак не износи више од 791 динар. Ја сам потписао уговор са предузимачем на основу решења одборског, а о томе ваљада ћете водити рачуна.

С. Боторић. Заиста и ја сам тога мњења да ми ову ствар оставимо за идућу седницу. Ето прошли одбор решио је и закључио погодбе да се калдрмише врачар, па то није извршено него сад смо ми морали да примимо на се да то извршимо. Тако исто и овде, тражи се више да се потроши и то значи једнако сваког дана оно што су пређе радили и преко буџета трошили, ми да поправљати морамо. Зато треба оставити ову ствар за идућу седницу да се обавестимо о ствари самој јер овде ми се морамо бојати као и приватан човек кад прави кућу, морамо добро видети колико ће нас коштати и хоћемо ли имати сигурну ренту. Ако нећемо имати сигурне ренте, него само да потрошимо паре па да дућани стоје затворени, онда боље неправити их. Зар да нас наши бирачи због тога после по сокацима нападају?! —

М. Велизарић. Ја сам против овог начина како ми закључујемо уговоре са предузимачима. Зар је то савесно руковање, кад ја направим план за грађевину, па још тај план није ни одобрен од министарства, а ја правим уговор са предузимачем? Зашто да се закључи тај уговор кад није дошло одобрење од г. Министра? То бар од сад треба да не бива.

Председник. Али молим вас одбор је одобрио лицитацију, и кад се лицитација одобри од стране одбора и цена углави, онда се министру све то има да шаље на одобрење.

К. Главиник. И ја морам овде да узмем у заштиту онога, коме замера г. Велизарић. Мени се чини да је ствар о овој грађевини у одбору раније решена и свршена него што је ступио у живот закон о грађевинском савету. (Чује се: Тако је) Према томе тек кад се начинио уговор, дошао је закон, да овакве општинске грађевине прегледа грађев. савет, који пре тога није био надлежан за таква одобрења јер није ни постајао. Уосталом мени и сама стилизација овога вата изгледа нејасна. Најпре каже: одобрава се лицитација али са изменама а напослетку каже се у закључку просто: одобрава се лицитација. Дакле свакојако треба да се озбиљно ова ствар проучи.

Председник. Напослетку, кад је то жеља више г. г. одборника онда да оставимо ствар за идући састанак. Међутим ја молим г.г. одборнике да виде и само место грађевине па оцене хоћомо ли имати ренте ако тамо тамо подигнемо ову грађевину.

С. Боторић. Ја имам једно питање. Дознао сам да има контролора општинских који нису предали своје књиге Ти се контролори налазе и данас у служби. Чујем да се изговарају да не морају да дају књиге општинском суду, него одбору. Ја би молио да се каже коме морају давати књиге: општ. суду или одбору? То треба да се рашчисти јер има злоупотреба и има на 150 динара а можда и много више што треба да положи један контролор, и то тако стоји!

Председник. Контролори свакад морају дати рачуна о свом раду и суду и одбору, кад који затражи. Ја држим да је то ван сумње.

Д. Наумовић. А шта би г. председниче са оном ствари коју сам ја ономад изнео за оне јагањце? Је ли испитана? Ја бих желео да то испитате ви, или да одредимо два—три одборника јер како је судија наш пустио оне није право нити је добро да он и иследи ту ствар.

Председник. Ја ћу наредити да се то испита од онога који није интересован, па ћу вам изнети у чему је ствар.

С. Боторић. Ја имам још једно питање. Чуо сам да један наш помоћник општ. суда вуче некакав додатак на име плате деловођине. Је ли то у ствари?

Председник. Јесте, Један од кметовских помоћника врши дужност и деловође у судници, и за то добија извесан додатак. Деловођи у судском одсеку плата је 2.500 динара, но нашло се да је штедљивије и за касу општинску корисније кад онај члан који тамо ради уједно и дужност деловође врши. Тај додатак даје му се за то, што он ван канцеларије и своје дужности врши и ту дужност

Сад, ако ви нађете да то није добро и да треба да се попуни место деловође, ја против тога нећу ништа имати.

С Боторић. Кад има два секретара у општ. Суду, онда не знам за што да један од њих ту дужност не врши него да се плаћа овај додатак члану.

Председник. То је место судског делвође, а два секретара имамо овде за седницу и за уређивање новина но ви изволте регулисати ову ствар како налазите за добро За сада заиста г. Јерковић, који је човек врло вичан општинској служби поред дужности своје врши и дужност деловође у судском одсеку за извесну награду, која је много мања од плате одређене за звање деловође.

С. Ботурић. Ја сам сматрао за дужност да изнесем то питање.

Председник. Лепо, молим вас, али ако налазите да то у будуће не треба да буде и да треба попунити то место деловође можемо то учинити.

Овим је завршен састанак у $8^1/_4$ сах. по подне.

НЕСЛУЖБЕНИ ДЕО

КАРАКТЕР

(по Смајлсу)

IX.

Дружба у браку.

Доброта, а не лепота, женска освојиће срце моје.

Шекспир.

Мужу пристоји мудрост, а жени нежност.

Џорџ Херберт.

Да је бог хтео да жена буде госа човеку, он би ју створио из његове главе; да је хтео да му она буде роб, он би ју саградио од његових ногу; али, по што је он хтео да она буде њему *раван друг*, то ју је он извадио из ребра, и *недра*, његова!

Свети Августин

(Наставак)

Још виднији пример женевског помоћништва мушкој глави налазимо код женског природњака Хубера. Тај је човек ослепио био још у седамнајестој години свога живота, али се и тако слеп довио да изучи и прослави се у једној науци која је захтевала најокатије очи. И те су му очи биле: *његова жена*! која га је куражила, помагала, и до дубоке старости сретно допратила. Јест. Овај слепи научењак био је тако сретан са својом женом да је чак био благодаран на вољи божијој „јер — вели — „да нисам вида изгубио ја не бих знао докле и слеп човек може бити драг љуби својој; а, сем тога, мени је моја жена вечно млада, свежа и лепа, — што није мала ствар кад се узме да другим људма хоће њихове и да остаре.“

Хуберово велико дело о „*Пчелама*“ и данас се сматра као узор ориђиналног посматрања; и читајући га, сваки би помислио, да је то рад каквог необично видовитог човека, док је у ствари аутор био већ двадесетпетогодишњи слепац у часу кад га је писао.

Нити је мање дирљива верност и услужност Леди Хамилтонове своме мужу, покојноме Виљему Хамилтону, професору логике и метафизике на единбуршком университету. Њега удари капља у педесет шестој години живота и претерана рада. Али

му жена притече у помоћ и постаде му и рука и око, и глава и — све. Она, на име, предузе сав његов посао, прочита и проучи све његове књиге, преписа и поправи сва његова школска предавања — једном речју — уради све што њему парализа не даде да кључи. И доиста, само овоме и овакоме *јунаштву* ове жене има се благодарити, те је најбоље и највеће дело тога научника света угледало.

Жена, која својим присуством бригу растерује, која лепотом своје нарави очарава и у тузи као мелем на срце пријања, таква жена је право благо, потпора и утеха. И *Нибур* је увек тако сведочио о својој жени. „Без њенога друштва и учешћа ја бих се давно по својој жустрој природи искидао. Њена дивна нарав и љубка душа је та, која ме је не само на земљи држала него ме и небу дизала.“ Али жена је Нибурове чинила и материјалније услуге своме мужу. Она му је имено правила друштво у претресању и оцењивању историјских као и сувремених догађаја, и сваке књижевне новости. Он је управо за њену љубав, и уживајући у њеном сарадништву и прошао кроз школу која му је дала после права да учитељује и другоме свету.

А шта ли треба рећи о достојној друзи славнога Џана Стуарта Мила? Ништа више него што је он сам казао у предговору узориту му дел о „*Слободи*“.

„Књигу ову (вели он) ја посвећујем оној души коју сам из љубави познао и на чијем гробу сада плачем, оној глави сарадници која је дала и задахнула све што је у овим листовима најбоље — посвећујем ју друзи и жени мојој, чији је узвишени поглед на правду и истину био за ме најјачи покретач, као што је њена похвала била за ме највећа награда....“

(наставиће се)

ПИСМА ИЗ РУСИЈЕ

(парисном „Селеј“-у).

Петроград, 13. Априла 1888.

Ево једва дочекасмо крај зиме чијој студени и сами Руси не памте равне. Од ово неколико дана уживамо већ и неку врсту раног пролећа, ма да преко ноћ термометар пада и испод нуле. Под зрацима неочекивано топлог сунца априлског, Нева се раскр'авила, и од леда очистила. По утврђеном реду командант града, Петропавловског, прешао је реку од моста до палате царске, уз уобичајену грмљавину топова, и тиме огласио саобраћај на истој за отворен.. Гардијски мрнари развили су на својим бродовима народну заставу, а и финландска кумпанија ставила је у покрет своје лађице за превоз на Неви и до њених острва. Улице и четвороугли пуни су света — официра, ђака и грађана, — који излази у вече да се прошета до споменика Петра Великог, док се по сеоској околини престонице размилио варошанин тражећи да уграби себи какву „*дачу*“ (летњиковац) и проведе топле дане у зеленилу Шувалова, Петерхофа, Павловског, Оранијенбаума или Царског Села. Нити страховити пад папирне рубље смета што богатој чељади „Инглеског Кеја“ и „Галерске улице“, да се спреми на пут за Париз, Брајтн, Вевеј Рим или Ницу. Не. То су ласте које носе западу пролеће! Међу тим, ако је пролетњи Април донео руској престоници овако лепо време, није јој, на жалост, донео и лепе — финанције! Ја не помишљам ту само на пакост коју је папирима нашим учинила најамничка штампа Бисмаркова; нити говорим о песимистичним вестима које се овде пронеле — је два пута ове недеље пукао глас да је цар Фридрих III умро — него су ми на уму само два велика, сада оба и покојна, финансијера руска, позната у Русији и Словенству колико и Рочилд у Паризу. Прво је *Аврам Варшавски*, један од наших главних а у исто време и најбогатијих предузимача жељезничких. Њега смо саранили пре четири дана, уз пратњу једне огромне масе отменога света, — јеврејског као год и хришћанског — а у којој је прво место заузимао рођак и велики лични пријатељ покојников тако звани „цар жељезнички“ а свакако чувени *Самуило Пољаков*“! Спровод се, управо, тек беше кренуо кад наш Пољаков посрну, диже руке у вис, и паде на земљу — *мртав*! Први лекар петроградски, чувени доктор Боткин, који се такође ту десио, могао је само посведочити: да је Пољакова ударила капља. Оваква смрт, пак, опште познатога богаташа није само и силно узбудила цео Петроград него је и изазвала најчуднија објашњења. У први пар, свет је свашта помишљао и говорио о овако неочекиваној трагедији — у толико више — што је Пољаков био доста омиљена личност. Овај даровити и, у свима својим предузећима, сретни Јеврејин чинио је све што је кадар био да излечи Русе од мржње према племену његову. У тој цељи он је подизао школе, цркве, болнице и све могуће заводе хуманитарне, и показивао се особито наклоњен православном свештенству. Сан целога му живота био је: да се како увуче у двор. И успео је, најзад,

давши своју ћерку, ту најбогатију наследницу руске престонице, једном званичном господину, грофу Алексију притежаоцу великих спахилука у украјина.

Смрт Самуила Пољакова значи још и крај једној од најориђиналнијих фигура садање епохе руске, јер је то био један од оних људи који би про крчили пута маленој буржоазији руској, вољној да се споји са старим племством војничким, и да, по потреби, позлати оклопе му велике господе.

Ну, овај догађај петроградски, не треба да нас натера да заборавимо велики указ који јутрос овде освану у званичним новинама. Ту се, ни мање ни више, већ сазивају резерве у свима губернијама Русије. Једино, коњица што је за овај пар изузета, а све друго, рачунајући ту и местне батаљоне, и градске трупе, и крајеве Кавказа, биће дужно да идућег Августа изађе на тронедељно вепбање.

И прошле године предузимана је једна таква мера по патриотском наваљивању министра војног ђенерала Вановског. Триста хиљада резервиста обеју класа нашло се тада под заставом на разним тачкама царства. Ја сам вам тада говорио о великом дејству које је та мера произвела, као и о узбуни коју је она учинила. Сад сам у стању да вам јавим, да је са више страна чињен на цара велики притисак у смислу отклањања овог скупог опита. Највише се ударало на *„немање пара“* — што у осталом и вреди за руску благајну — али и на неизбежне мутљавине које тако необична проба ствара у народу. Александар III одупро се јуначки свој тој навали званичних кругова, и — ево ђен. Вановског где тријумфује. Русија удара, дакле, одважно стазом Немачке, Француске и Аустрије, и она годишња позивања резервиста, која су тако дуго била забатаљена под Александром II-им, а и за првих година садање владавине, ево где ступају у живот и обичај. Сам тај факт јесте и најбољи одговор, најбољи, јер најправилнији и најпрактичнији, војеним спремама Аустрије и познатим претњама Немачке, и свако овде на томе само честита цару и његову министру војену.

У осталом, све што се данас дотиче руске војске, и сувише је важно те да би се ја смео уздржати да кажем коју и о једном другом појаву. Ствар се тиче ђенерала Зикова, т. ј. једног предлога који је он поднео и који је и надлежно усвојен. Зна се на прилику, да није довољно војника само добро дресирати; него да му треба улити и војничка духа, решпекта према дисциплини, и љубави према отаџбини. У овој нарочитој области остало је, доиста, млого шта да се уради, по што већина руских рекрута долази у касарну савршено неписмена. Најотесанији међу њима једва да су негде накрмили неколико басана Крилова — тога руског Лафонтена. Па како зажећи у њима огањ родољубља? како пробудити култ према народним предањима и веру у историју? Пре неколико година покушавано је да се ово постигне званичним увођењем пуковских књижница, у којима се налазе врло просто и разумљиво описани главни догађаји из наших ратова. Сама мисао била је изврсна, али и непотпуна. Народ је као и дете — више ће да научи из слике него ли из књиге. Полазећи са ове тачке, ђенерал Зиков поднео је цару један предлог, који је, као што рекосмо, одмах и усвојен. Ствар је у томе, да се на јевтин начин прекопирају слике које имамо у разним музејима и збиркама петроградским, а у којима су наши живописци представили јуначке и патриотске подвиге руске војске од Петра Великог на овамо, па да се у довољно примерака раздаду нашим пуковским командама као и гимназијама. Прво издање ове врсте, као што чујем, у скоро ће се јавити, и обухватиће, између осталог и ове предмете: 1) *„Неверовску дивизију у боју код Крајнога“* (год. 1812); 2) *„Јунаштво тобџије Осипа Архипова у рату 1840“*; 3-ће) *„Напад Лубањских хусара на село Попћој“* (у последњем рату с Турцима), и 4то) *„Подвиг коњика Бударенка“* (у истом рату год. 1877).

Пропаганда ова јесте колико мудра толико и сувремена. Она ће имати изредног дејства на душу наших младих војника, као и наше још неразвијене масе. Доста се, у осталом, у Русији и зазирало од књиге и слике; и крајње је време да се као ово сад, на добро употреби.

У допуну ове појаве имам још да вам кажем, да се и руска цензура показује сад мање строга према књижевним издањима са стране. Тако, једна скорашња одлука министра полиције дозвољава долазак у Русију и неколико дела која су до јуче забрањивана као опасна. Међу овима примећујем, на пример, *„Слободну Русију“* од Макензија Волеса, *„Целокупне Списе“* Х. Хајна, *„Историју француске револуције“* и *„Историју Фридриха Великог“* од Томе Карлајла, као и *„Терезију“* Емила Золе. Надати се само да се либерализам садање цензуре неће зауставити на овом првом пропуштању — већ и за то — што се укус за читањем развија све више у руске публике, као што доказује право благостање руских књижара за последњих неколко година. На пример. У прошлој 1887 изашло је у Русији (не рачунећи ту и велико књажество Фин-

ландију) 7366 дела, од којих 1924 на страним језицима. Број примерака достиже исполинску цифру од неких *двадесет и четири и по милијуна*! Нити је без интереса пратити којој врсти књига руска читалачка публика највише нагиње. И ту, противно распростртом уверењу, прво место заузима: *белетристика*. Као увек досада, велики песник Пушкин стоји на челу; јер је од његових књига продано у току прошле године, близу *милијун и по примерака*! Имајте само на уму да је Пушкин умро пре педесет година; и да је и на Западу мало писаца чија би се популарност и преживела а камо ли расла после половине века. За Пушкином долази наш славни сувременик, романтичар Лав Толстој. Од његових књига продано је за прошлу годину неких 678. хиљада примерака. Трећи је на реду дечији песник, скромни и класични „деда Крилов" кога омладина не ће да заборави и који је прошао код ње са педесет хиљада примерака. И славни Гогољ, тај живи сликар руског човека и руске природе, руског Козака и руске степе, одржао се доста добро. Од његових књига продано је свих 40.000. На против популарни Тургењев, са својих 16.000 примерака, једва је престигао оригиналнога и омиљенога Лермонтова, тога Алфреда Мисе-а Русије, који не броји више од 15.000. На послетку да споменемо и духовитога *Грибоједова*, који, ма да је умро пре шестдесет година, још живи код нашег млађег света. За прошлу годину овај му је и пазарио неких 10.000 примерака његових комедија.

За народ тако млад као што је руски ове су цифре доиста окуражавајуће. Оне нам показују читав пробуђај успаваних снага умних, праву страст према великим потезима књижевним оних који као Пушкин и Толстој, Гогољ и Тургењев, припадају колико својој земљи толико и човечанству. Другом једном приликом говорићу вам о *руској науци*, која не само да није изостала него баш на против иде на сусрет великом добу свом, као што ће скора будућност и доказати.

РАДИ ОБАВЕШТЕЊА

На састанку одбора општинског од 24. марта о. г. претресано је питање, да ли да се за цељ подизања рударске лабораторије уступи држави известан простор општ. земље на Врачару постојеће, у размену за плац на Дорћолу, где би општина могла школу подићи.

Да би доказао, како је понуда Министра Народне Привреде о тој размени — 1. спрам 4. — корисна по општину, г. одборник Никола Поповић учитељ поред осталог рекао је ово: „Ја познајем земљишта о којима је реч. Општинско је земљиште на крају вароши, на врх Врачара, где се купује и продаје ланац земље за 20 дуката, а земљиште код Сака-чесме у средини је вароши, и ту се продаје и купује ланац за 200—500 дуката." За тим је додао: „И одбор дакле и цела општина требало би да прими овај предлог г. министров са обе руке."

Ми остављамо на страну питиње о томе: да ли је у опште погрешно мишљење и од стране министрове и од стране општинског одбора о овоме, и да ли рударску лабораторију треба подићи баш на Врачару, или за лабораторију потражити места гдегод око барутане коју би и иначе већ време било из вароши удалити, а да се Врачар причува репимо за парк или и за пијацу, јер није право, да на једном крају вароши има свега а на другом ничега.

За сад хоћемо на овом месту и то само *ради обавештења* да кажемо: да г. Никола греши ако мисли да се на Врачару, ма где, може добити ланац земље за 20 дуката. Од своје стране ми га о томе ево уверавамо и делом, што нудимо не 20 (двадесет) него 1000 и словом *хиљаду* дуката цесарских за сваки овај ланац земљеј, који општина буде разменила са државом у тој цељи.

Београд,
19. Априла 1888 г.

предузимач
ердинанд Розелт

ОБЈАВА

Сви они грађани који су по правилима о исетарини пријавили и узели марке за кује, позивају се да изволе донети те привремене марке те добију друге, које су нарочито за кује начињене.

Ова замена почеће од 27. ов. мес. сваког дана пре и по подне за време канцеларијско код судског архивара г. Тасе Вељановића.

У исто време опомињу се грађани који још нису своју пашчад пријавили да то до 8. Маја учине јер ће од тога дана почети редовно хватање пашчади, која марке нема.

Стрвинар неће ухваћену пашчад без марке издавати никоме, за то се позивају последњи пут сви они који још марке нису узели, да до краја овог месеца то учине.

Коме год се псето ухвати без марке, тај се казни шестогубом таксом.

Из седнице суда општине вар. Београда 19. Априла 1888. ЛБр. 63.

ПОЗИВ
на
ПАРИСКУ СВЕТСКУ ИЗЛОЖБУ

Наставак.

14. Одела мушка и женска.

Сељачко одело мушко и женско

Варошко одело. 1] Женско одело, од свилена платна, са другим потребама; либаде, фес са тепелуком и т. д. 2] Мушко одело, од сукна и чоје. (Подпун кат од сваког одела).

15. Оружје за пошење и лов.

16. Путничке ствари.

Бисаге за турско и јевропско седло (по 1 комад).

17. Ковачки лимарски и казанџијски предмети.

Ковачки предмети: *сикире, мотике, будаци, просеци брадве* и т. д.

Казанџијске ствари: *бакрачи тексије умиваоници* и т. д.

Лимарске израде, као *канте и разни судови од лима* (Од свега по један комад).

18. Производи технолошки.

Восак прерађен лепцедерски

Воштане свеће и *друге лебцедерске израде* од разне тежине

Лој (топљен за трговину).

Лојане свеће и сапун за прање рубља (Свећа по 5 агр: а од сапуна по једна табла од 5—10 килограма).

19. Коже.

Разне коже урађене и бојадисане

Коже за рукавице

Коже за курчије.

Шубаре.

Прева сува и сољена.

20. Машине и апарати опште механике.

21. Справе и начини ткања

Вретена, преслице.

Чекрк са витлићем.

Разбоји за платно и килиме са отпочетцима.

(По 1 комад).

22. Коларство и седларство

Одвојени засебни делови од *кола*

Једна читава кола.

Прибор коњски за јахање и теглење.

23. Војна вештина и материјал за исту.

Оружје и пројектили из војне фабрике у Крагујевцу.

24. Збирка ручних радова осуђеника и осуђеница из наших казнених завода.

III.

ИЗ ПОЉСКЕ ПРИВРЕДЕ.

А.

Биљке за храну.

1. Жита:

Шеница (озимица, јарица и белија).

Раж;

Јечам;

Овас;

Кукуруз;

Ељда;

Ситна проја (просо); и

Крупник;

2. Прераде ових производа.

Брашно; и

Гриз.

3. Варива.

Пасуљ;

Грашак;

Сочиво;

Паприна.

Б.

Производи и прераде из сточарства и споредних грана његових.

Сир (тврди и кашкаваљ);

Масло (топљено);

Кајмак (јесењи);

Вуна;

Козина;

Маст;

Суво месо (наротито пршуте);

Сува и сољена риба;

Мед;

Восак;

Меурци од свилобуба; и

Свила (непредена).

В.

Воћарски и виноградарски производи.

Вина (разна, стара и нова);

Јабуковача

Ракија (шљивовица, комовица, трешњевача, крушковача и клековача).

Суве шљиве;

Пекме од шљива и од другог воћа.

Воће у ракији;

Колачи од воћа; и

„*Слатко*" од разног воћа.

Г.

Биљке за уживање, за справљање лекова и за предиво.

Дуван;

Броћ;

Жутилови трава;

Оман;

Кичица;

Линцура;

Конопља; и

Лан.

Д.

Пољопривредне справе и постројења за пољопривредне цељи и пољопривредни технички радови.

Модели од постројења за пољопривредне цељи на што су *пушнице, кошеви* и т. д.

Слике сточних грла.

Културне карте о раширењу жита, шљива и т. д.

У погледу спроме пољопривредних производа Одбор има част учинити следеће напомене:

1. Сан производи у зрну (*жита и варива*) слаће се у кесама или кутијама у тежини до *пет килограма*; а кукуруз не само у зрну, но и у клиповима, и то по 10 комада од сваке сорте.

Зрно треба да је добро развијено и чисто од сваке уродице.

(наставиће се).

Због ускршњих празника лист је прошле недеље одоцњен.

ОГЛАС

По наредби више власти отпочеће у понедељак 9. ов. мес. стрводер хватање паса по вароши и то како оних, за које нису дотични имаоци набавили прописане марке, тако и оних куја које су се раскуцале, па било да имају марку или не, а са свима имаоцима паса, који не испуњавају аредбе прописане у правилима о псетарини, поступиће се најстрожије.

Чини се уједно пажљивим грађанство, да ухваћено псето нико не може откупити, но ће такво псето бити убијено.

Из седнице Суда општине вароши Београда 4. Маја 1888 год. ЛБр. 63.

КЊИЖЕВНИ ПОЈАВИ

ИСТОРИЈА СРПСКОГ НАРОДА

књига II.

Време Краљевства и Царства

од

ПАНТЕ С. СРЕТКОВИЋА

проф. вел. школе

Цена 3 дин.

ПРИВИЛЕГОВАНА НАРОДНА БАНКА
КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ

ПРЕГЛЕД СТАЊЕ НА ДАН 30. АПРИЛА 1888

	ИМАОВИНА	ДУГ	Сравнење са прошлим стањем
Главница		20.000.000·—	
Акција	20,000.000·—		
Привремене акције		10.000·000·—	
Акционари	7,500.250·—		
Банкноте у течају у злату	159.000·—	10,744.690·—	+ 1.000·—
„ „ „ „ сребру привремене	4,437.440·—		— 24.850·—
„ „ „ „ „ сталне	6,148.250·—		+ 227.580·—
Благајна у звечећем новцу у злату	1·531.218·89		+ 78.914·46
„ „ „ „ „ сребру	3,294.168·29	5,012.217·62	+ 12.037·08
Стр. вредности и салда стр. кореспондената	186.830·44		— 12.374.89
Лисница у злату	1,077.863·73		+ 5.053·17
„ „ сребру	2,493.835.59	3,571.699·32	+ 45.008.97
Зајмови на државне обвезнице у злату	2,350.921·—		+ 105·—
„ „ „ „ „ сребру	1,399.543·—	3,750.464·—	+ 2.580·—
Текући рачуни у Београду	1,432.619·21		+ 61.526·40
Менице за наплату	15.819·42		+ 8.027.04
Кауције	142.880·—		
Полагачи кауција		142.880·—	
Оставе просте	45.300·—		
Остављачи простих остава		45.300·—	
Оставе по текућим рачунима	1.817.953·37		
Остављачи по „ „		1.817.953·37	
Резервни фонд		20.840·18	
Вредности резервног фонда	17.607·98		
Положене акције српске Народне Банке			
Полагачи акција „ „ „		578.272·91	
Разни рачуни	43·125·54		+ 155.23
	43,349.936·46	43,349.936·46	

Власник општина београдска Штампа Медецијан и Кампановић Објављен један број 1. Уредник Н. С. Јовановић.

БРОЈ 16 У БЕОГРАДУ НЕДЕЉА 15. МАЈА 1888 ГОД. ГОДИНА VII.

БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

ИЗЛАЗИ НЕДЕЉНО ЈЕДАНПУТ НА ТАБАКУ
Цена за Србију:
на годину . . . . . 6 дин.
на пола године . . . . . 3 дин.
за стране земље на годину . . 9 дин.

УРЕДНИШТВО и АДМИНИСТРАЦИЈА
ЈЕ У ЗДАЊУ
ОПШТИНСКОГ СУДА

Цена је огласима 6 дин. пара од врсте
Претплату ваља слати упутницом на општински суд и све кореспонденције на уредника
РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ.
Неплаћена писма не примају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

САСТАНАК

одбора општине београдске држан 15. Априла 1888 г.

почет у 6½ час. по подне.

Присутни: Председник г. Ж. Карабиберовић, члан суда г. Јанаћ М. Јанковић: чланови одбора: г. г. П. Д. Видаковић, Дим. М. Ђорђевић, Милорад Јанковић, К. Петровић, Мил. Ж. Маринковић, С. Боторић, Д. Наумовић, М. Велизарић, Н. Вулковић, Др. М. Т. Леко. Гргур Миленковић, К. Д. Главинић, М. Јосимовић, Г. Јосиповић, Никола П. Михајловић и Захарије З. Поповић.

Председник. Састанак је, господо, отворен.

М. Велизарић. Ја бих молио, да пре но што се пређе на дневни ред, посвршавамо друге ситније ствари, као предлоге и интерпелације, јер иначе кад оставимо после дневног реда, кад смо сви уморни, онда се оне брзо посвршују, и нити се зна, шта је ко захтевао нити је то записано где год и онда нема извештаја и одговора на та питања у другој седници.

Председник. Пошто се прочита протокол, онда можемо о томе говорити. Изволте чути протокол последњег састанка нашег.

Секретар прочита.

Председник. Има ли, господо, ко шта да примети на овај протокол.

Гргур Миленковић. Ја нисам изабран у комисију за набавку шљунка. Молим вас, да се не заводи оно, што није било.

Председник. Јесте изабрани. Прво је била реч о г. Јосимовићу, па су њега разрешили и изабрали у комисију за преглед вишњичке улице, а вас су изабрали на његово место.

Гргур Миленковић. Нека се види у стенографским белешкама.

Председник. Има ли још ко шта да примети? (Нема).

Дим. Наумовић. Молим вас, г. председниче, ви ми још нисте одговорили на моје питање?

Председник. Ја сам одговорио.

Д. Наумовић. На што није записано у протокол?

Председник. За то што није донет никакав закључак по тој ствари, — а у стенографским белешкама биће записано.

Д. Наумовић. Сваки се дан злоупотребе догађају. Ја тражим да исследе ствар друга два судије а не онај, кога се ствар тиче.

Председник. Има једна писмена интерпелација, да прочитам прво њу.

П. Видаковић. Станте. Реч г. Наумовића тиче се битних интереса општине. А ми смо позвани да штитимо општинске интересе, и онда је ред, да се учини задовољење ономе, који га је тражио.

Председник. Ја сам наредио, да се та ствар испита. Г. одборник није задовољан с одговором, онда ћу и њега звати да и он томе присуствује.

Д. Наумовић. Ја сам за то, да се сви испитају, јер контролори кажу: не смемо да уђемо у кућу.

П. Видаковић. Ако је овако, онда је у интересу саме општине, да се одреди једна комисија, која ће све то испитати.

Председник. Ја то не браним. Ко год чини штете општини треба да се казни.

Ник. Вулковић. То је била очевидна крађа. Момак је носио 3 јагњета. Контролор га сретне и упита: за кога ће ту јагњад, а овај рече: за неког господина. Контролор га упита: а што ће му 3 јагњета, на што се момак одмах поплаши. Контролор поче да тражи жандарма а у том наиђе један кмет и каза момку: носи те јагањце, а контролору рече да се склони.

М. Велизарић. Сваки грађанин дужан је чувати општинске интересе, а највише онај, коме се за то плаћа. Један кмет место да хвата криумчаре, а он их потпомаже. Ја мислим, кад се тако што год достави, то је хитан посао и треба одмах да се испита и да се кривац казни.

Председник. Онда ћу ја да зовнем 4 одборника, па ћу им изнети правила да прочитају. У правилима стоји: да се кријумчар хвата на делу,

Ако ви хоћете, да начините нова правила, ја нисам томе противан, мени је задатак, да прибирам приходе општинске. Ја не смем да нападам људе. Кад контролор уђе у кућу да хвата криумчаре, а грађани вичу: ушао ми је у кућу. Па како ће друкчије да се хватају криумчари, кад се на улици не сме пико да дира? Кад би сви грађани морали да плаћају таксу, онда би било лакше контролисати, али је овако врло тешко. Дакле ја ћу позвати 4 одборника нарочито за овај случај.

П. Видаковић. Ја предлажем ово, и ако се усвоји, нека уђе у записник —, да не само у том конкретном случају, што је напоменуо г. Д. Наумовић, комисија чини

казнећај, но пена чини казнећај у опште по систему, што се говори у вароши. Ја сам рекао тог истог вечера, да има касина, који не сме дневно колу по неколико говеђета не платив таксе. Ја сам као члан санитетске комисије видео на једном месту разбацана црева, шкембах и т. д. — а то није само на једном месту, имаће тога на више места.

За ту комисију предлажем: Д. Наумовића, Ник. Вулковића, М. Велизарића и Св. Боторића.

М. Велизарић. Ја не могу, да се примим, јер нисам начан у томе.

Н. Вулковић. Нека г. председница испита ствар.

Председник. Ја бих могао бити пристрасан. Молио бих, да одредите одборнике. Казао год решење законо донесу, ја ћу га извршити.

П. Видаковић. Ја баш тражим, да у овоме случају, ви будете председник комисије — ви сте за то познани најпрвом месту.

Председник. Та ће комисија добити правила да прочита и испитаће овај случај. И ја ћу бити на свако начин у тој комисији.

П. Видаковић. Шта ће бити задатак те комисије? Ми сви знамо, да ово не ваља. Ја предлажем, да комисија рада и по овим стварима, што сам ја тражио: да се поред тога питања бави свима питањима, која се изнесу о кријумчарењу, да она у опште чини један преглед о кријумчарењима, која се дешавају у Београду. Ће ли она водити рачуна о томе, да ли треба што изменити, поправити, да ли треба полознии прописати, по коме ће се од сада контролисати и кога се треба најстрожије придржавати — ће ли она то радити? или ће се бавити само оним питањем, што је изнео г. Наумовић? Можда ће комисија наћи, да су правила непотпуна, можда ће још које правило прописати и. пр. да контролори воде записнике, те записнике, да поднесе на крају сваке седнице и т. д.

Мих. Марковић. Нека се стилизује акт и нека уђе све што је г. Пера казао.

Н. Вулковић. Ја могу ту послужити као сведок, а не као члан комисије.

Председник. Ја мислим, да се то неће на одрицати.

Св. Боторић. Пошто ће ова комисија имати шири круг рада, то треба да уђу и практичнији људи.

Председник. Ако може нешто да се заведе, што је боље, ја пристајем.

Св. Боторић. Ако не водимо рачуна о овоме, који изпрашују правила, ми не можемо никад ништа: колико чине добра правила, толико исто чине зла, који их извршују они треба да буду свесна своје дужности. Ако задржимо старе контролоре, онда нећемо ништа моћи учинити.

Председник. Ја сам контролорима дао место плате половину казне од кријумчарења. Но г. г. одборници при будућем питању нису хтели да ми потпирају будуће, с тога сам ја одредио плату од 60 дин. Напао сам, да што је мање плате, да ће они боље пазити, да се не кријумчари, а кад ухвате кога она имају, као што реоох половину, тако кад ухвате јагње има 3 дин.

Главна дужност моја и чистова, није да хватамо кријумчаре, него да вршимо преглед над свима органима општинским.

Д. Наумовић. Ја мислим, да треба казна да се наплати за 24 сата, а не да стоји, као што нажу по 4 мес. неиаплаћена.

Председник. То су праве недозвољене — сумњиве. Кои трговац ухвати једну ногу. То је могла бити стара нога. Чим ухвата кријумчара, одмах се јагње или говече — ма шта било — прода на добош и контролор добија свој процизион. Но, господо, немојмо око тога, да се бавимо, то ће све комисија испитати. („Врло добро.") Изволте чути једну интерпелацију.

К. Главинић. Молим нека буде правило, да се после избора увек прочита списак имена лица, која су ушла у коју комисију.

(Секретар чита). М. Велизарић, Н. Вулковић, П. Видаковић, Дим. Наумовић и Св. Боторић.

П. Видаковић. Ја мислим, да је одбор усвојио: да то комисија с председником изврши то нелеђење и то нека председник одреди седницу, над којему буде могуће — мислим, да је одбор тако усвојио. („Тако је").

Председник. Имамо једну интерпелацију г. Глише Јосиповића, која се тиче кантарије, па вас молим да се у конференцији прорасговоримо.

(Настаје конференција).

Одбор је изабрао комисију од г. г. Мите Ђорђевића, Гл. Јосиповића, Д. Миловановића и Мих. Кр. Ђорђевића да прочуи устројство кантарије и поднесе реферат.

Гл. Јосиповић. Молим вас, г. председниче, да ли има каквих чувара на новом гробљу, — тамо се јуре она дечурлија, па су толике штете поломила.

Председник. Гробље је с једне стране било неограђено, но сад се прави шанац и с те стране, а кад то буде готово онда неће тих нереда више бити.

Председник. Има ли још ко какво питање или предлог?

М. Велизарић. За то што ћемо ове године имати нарочито много издатака, хтео сам, да предложим, да се изабере једна комисија, која би прегледала буџет, да види да ли би се могле какве уштеде учинити, јер ми дајемо 300.000 дин. годишње само на персонал. Та би комисија имала да начини један реферат, да видимо, да ли се може што год уштедити.

П. Видаковић. Ја потпомажем овај предлог г. Велизарића. Ми смо примили на се до 100.000 дин. што се има да плати за надзиру. И доиста немамо велике издатке а услед поплаве и врло би добро било, да се образује комисија, која ће да претресе буџет и да види шта се то трошо на партије на непредвиђене трошкове.

Председник. Ја ћу, господо, овај предмет изнети на дневни ред, па ћемо онда о томе решавати.

Сад је на дневном реду, што је било и прошле пут, односно грађевине, која се предузела у Француској улици. Ја сам био тако слободан да замолим 3 одборника, који су техничари, да прегледају зидање и да о томе дају као стручни људи, реферат г. г. одборницима. Ја молим господу, нека дају своје мишљење о томе предмету.

Гргур Милетинић. Ми смо прегледали тај рад и нашли да се могу заградити сеста 12 дућана или да се покрену на више, и тиме се уштеђује 280 дин., а што је министар грађевина препоручио, да се зида малтером, што исиша 1300 дин. више, ми смо нашли да није нужно. Даље мишљења смо: да се подигну 12 дућана место 14

Председник. То је један плац, који се граничи с имањима наших грађана у фишекџијској улици, па иде кроз оно сокаче од чесме на звонару. Тај је сокак заиста тесан, и кад би се Београд регулисао морало би се одсећи. Грађани из тог краја молили су ме, да по регулацији начинимо дућане, но ја сам им казао: да регулација неће бити скоро можда после 20—30 год., кад се гробље подели на парцеле и распрода; међу тим интереси општински захтевају, да тако остане. Ми смо почели зидати те дућане и то 12, но грађевински савет наредио је да сазидамо у средини капију и с обе стране по 2 мања дућана, тако да свега буде 14 дућана. Но комисија предлаже да остане по првобитном предлогу т. ј. 12 дућана с капијом на крају.

Од ових дућана имаћемо велике користи и ако их не издамо опет можемо сместити у њих патролџије. Ми плаћамо за 50 патролџија 180 дуката кирије, а за 100 би плаћали 360 дуката. У 10 дућана можемо да сместимо 100 патролџија и тиме уштеђујумо 360 дуката, јер нам остају 4 дућана да издамо под кирију. Та кирија износи 6% на цео уложени капитал. Ми патролџије морамо сместити или у приватне куће или у наше, које су празне и које нуку добар приход.

Чим дућани буду готови можемо те људе тамо сместити. Ако буде велика кирија ми ћемо наћи за патролџије друге станове, а ако буде мала сместићемо их тамо — свакако смо у ћару.

Дим. Наумовић. За што да не правимо онда за патролџије. Они ће те дућане да преокрену у касарну.

К. Главиниħ. Баш поводом овога питања ја бих имао да приметим, да се с врло мало трошка дућани могу да претворе у собе, јер је тако распоред удешен да између два дућана долази дрвена преграда, која се лако може дићи.

Председник. Свакако је овде интерес општине заступљен у најбољем смислу.

П. Видаковић. Ја сам за то, да се престане једном с тим шепртљањем у општинским пословима Правимо дућане за шпекулацију, али, веле, можемо их употребити и за патролџије. Ја мислим, да општина треба да буде на чисто за шта прави, онда треба правити за шта се и решило. Да ли општина прави те дућане, да подмири своју потребу или их прави за шпекулацију?

Општина београдска мора да редовне своје приходе троши на подмирење најпречих потреба варошких, јер их дао Бог има више да подмири, но што допуштају финансиске силе општине. Ако ћемо дакле да трошимо морамо трошити на оно, што је нужно. То значи: оно што није нужно не треба ни да правимо. Сад, ако мислите, да је стање наше општине тако бриљантно да је подмирила све своје потребе и сад оће да прави шпекулацију — да осигура неки приход — то је онда друга ствар. Али тада шпекулација мора бити мудра, виспрена, тако, да јој се не сме нико смејати. Ја ако хоћу да шпекулирам са зидањем, ја ћу да бирам бољи плац општински *у сред*, а не да идем изван вароши. Ја предлажем, да се ово питање скине с дневног реда и да се ни једна крајцара не потроши на то зидање, већ ако хоћемо да зидамо треба зидати на овом празном плацу у *Дубровачкој улици.*

Општина је дала неколико хиљада дуката за плацеве Саве спахије, који су били поред општинског плаца. То је ограђено за школу, али, мислим, да ће се сви стручњаци сложити у томе да се школа не може правити с лица — ту је ларма с улице, деца ће извиривати кроз прозоре и т. д. — школа мора бити из авлије и она ће имати врло леп изглед на Кали-мегдан. Нека та стручна комисија ово проучи па ће видети: да ће у Дубровачкој улици донети један дућан толико, колико 14 у фишекџијској улици. Водите, господо, строг рачун о ономе, шта радите; немојте да иде, као што је ишло до сад.

Ако је цељ општине шпекулација, немојте шпекулирати у фишекџијској улици, где је и Бог казао лаку ноћ; то нам неће нико одобрити, — него шпекулирајте ви у Дубровачкој улици — потрошите и 20,000 дук. на добром месту, па ће вам сваки казати сјвала. Сутра кад се нов пут трасира па-се веже с крагујевачким друмом, нико неће ни проћи фишекџијском улицом — а ваљада је неће одржавати мокролужани. То је моје мишљење.

Председник. Ја мислим, господо, да ово није на дневном реду. Једна ствар, која је решена раније, није више на дневном реду. Овде је на дневном реду: оће ли се правити додатак или не ће. Ја сам хтео да докажем, да ми имамо користи од те грађевине и да општина неће бити на штети. Господин је предузео говор у намери тој, да се раније решење ремети.

П. Видаковић. Г. председник рече да је то дефинитивно решење — није истина. Ако је дефинитивно решење, што нам подноси, да опет и ми решавамо. Нећу да дам ни динара повишице, кад није рађено онако, како је требало.

Ја сам извештен о историји грађења тих дућана. Најпре је било одређено 6000 дин.

Председник. Нека нам кажу господа, која су видела акта.

П. Видаковић. Прво је одређено 6000 дин. да се праве дашчаре, па онда изађе на 18.000 дин. да се прави од цигље. И то да се на крају вароши где не ће бити користи. Знам како је било и са грађењем куће за пожарну чету; ено средине нема — остала празна. Треба ствари љуцки решавати.

Та ствар није решена, и ја ћу гласати, да се не зида. Да видимо: који је тај, који каже, решена је ствар. Грађевински савет, коме се морало то да поднесе на преглед, није одобрио то грађење онако, како је одбор решио; сад је на нама да ли да одобримо ту измену, јер савет неда онако, како је одбор решио. Ми недамо ту повишицу. Ми морамо да станемо на пут томе. Е, каже се: „ствар је ипак решена;“ да видимо, како је решена. Да је решена, не би се сад износила пред нас, да је ми решавамо. Близу је памети, да је ово решено, не би нам господин председник износио да ми опет решавамо. Ако ми одобримо, биће неко, који ће за то одговарати.

М. Велизарић. Разлози г. Видаковића са свим су умесни. Мислим да ствар није решена, јер рад није започет до тек пре 3—4 дана. Рад није ни могао бити започет, док не одобри грађевински савет.

И сам сам за то, да се тамо не зида, него да се зида у Дубровачкој улици. Ја мислим, да ћете сви на то при-

стати. Ја мислим, да ће предузимач пристати да овамо зида, ако му дамо неку накнаду.

Јосимовић. Мишљење г. Видаковића је неправилно. Ми лицитацију не можемо кварити, пошто је потписан уговор. Тако ја бар као неправник, мислим. И сам сам члан грађевинског савета. Он је довољно законом посматрао и није требао ту свршену ствар ни да узима у претрес. Оно што је једном у одбору свршено, нити треба нити се може кварити.

М. Велимировић. Може се заменити с другим.

П. Видаковић. Погрешка овде лежи у томе, што се не ради онако, како решење захтева; што се није чекало да се ствар дефинитивно реши, па на основу тога, да се закључи уговор? Ако ви мислите, да имамо уговор, ја кажем: не вреди тај уговор. Ми смо закључили да правимо једну грађевину с блатом, у томе нас затече грађевински савет и он каже, да мора да буде малтер. На нама сад лежи обћемо ли одобрити ову измену. Грађевински савет неда с блатом — ми не одобравамо повишицу од 1300 дин. и нема грађевине. Нико нас не може натерати. И ја бих могао да кажем: да нам је дужност, да једном почнемо кретати се правилно, да нико не ради ништо више, него што ми овде решимо. Нико не сме уговоре правити, док одбор не реши ствар дефинитивно. За то вас молим, да ми не одобримо ову измену, и онда нема грађевине на тргалишту.

Председник. Кад је одбор решио ову ствар, ја сам онда потписао уговор с предузимачем. Грађење то проценьено је на 14.500 дин. по снижењеровом рачуну а министарство грађевина на 16.669 дин., док смо ми погодили за 13.000 дин. — јакле јевтиније него по ма ком предрачуну. Ја држим, што се тиче тог погодбе, да је врло коректно рађено. А да ли тај крај заслужује грађевину, то је друга ствар. Овде је питање: хоћемо ли да узвојимо примедбе, које је учинило министарство грађевина, или нећемо.

Ова ће нам зграда доносити по 24%. Ја сам рачунао по 18 дин. кирије, а међу тим добили смо 24. То није штетно по општину. Мислим, да није штета, ако начинимо кућу, која вуче преко 25 од сто.

П. Видаковић. Ви сте казали, да се почне грађење дуж целе пруге.

Председник. Јесам. Наредио сам, да се зида с оне стране.

П. Видаковић. Како сте могли пре казати, него што смо ми одобрили. Од нас ће да се тражи рачун. Ја нећу да то тако буде. Ја се не обзирем на председништво — ја хоћу да ниво не да пре одобрења да се рад започне док одбор не реши дефинитивно.

Ја хоћу да се у овој општини иде један пут овим путем, којим ваља и ми. А ако се овако буде радило, онда се неће моћи да квари ово, што смо решили.

М. Велимировић. Треба да решимо то: да ли ми сматрамо да је ствар решена или није.

К. Главинић. Мени изгледа као неправнику, да је та ствар решена. Лицитација је државна, одбор је одобрио ту лицитацију, председник је потписао а и министар је одобрава само што тражи још ове издатке.

О самој историји имам да кажем ово: г. инжињер је израдио пројект за просту дашчару, у одбору је покренута мисао да се не прави дашчара, него од бондрука, у другој седници решено је да се зида цигљом. Цигла се може увек употребити од ње се ништа не губи, а тако је исто с дрвеварајом и цресном.

Грађевински савет налази да треба боље да се зида и то не треба да не примимо. Ако би хтели да накараћујемо Београд, само би онда могли правити страћаре.

Само предузеће грађевине, оправдано је, јер ће се она за кратко време исплатити и у свако ће доба доносити добру ренту.

М. Велизарић. Нама остаје друго питање: је ли нужно да се зида? Ми кажемо: није, и онда треба тај новац издати на преке потребе.

Председник. Изволите чути акта о томе предмету.

(Секретар прочита).

Председник. Кад сам тај закључак имао ја сам после неколико дана чуо од неког грађанина, да је г. Илковић дао и паучину и материал предузимачу а начуо сам и да је предузимач намеран био одустати од лицитације; но како је она била од одбора одобрена, ја сам је потписао, пошто сам и сам био уверен да је корисна по општину. После је тек установљен грађевински савет и морали смо послати предмет на оцену.

П. Видаковић. Ја сам говорио о томе, да над ми нисмо решили, то није ни решено. Но ми имамо овде изјаву. Предузимач сматра, да се преварио — одбор сматра, да су дућани непотребни и онда се може раскинути уговор те да се и општина и предузимач курталишу. И за то мислим да треба изабрати два човека, који би се мирним путем споразумели с предузимачем.

Председник. Ја узимам, да је ствар свршена. Ја стојим на земљишту, које је законо. Овде је питање: ће ли се одобрити додатак, што га тражи грађевински савет или не ће. Господо, можемо сад седницу претворити у конференцију.

(Настаје конференција).

После конференције.

Председник. Ја сам изнео пред вас нов план, да се место 12 дућана начини 14. Но одбор је мишљења, да остане по првобитном плану. Сад налази други предлог од стране државне власти, да се другчије направи а то ће коштати на 796 динара више. Но ако одбор ово не одобри, ми нећемо то ни усвојити. Ја вас молим, да решимо једанпут ову ствар.

П. Видаковић. Ја кажем да ствар није дефинитивно решена, док не одобри државна власт. Ви решите, како хоћете, а ја ћу поднети одвојено мишење.

Председник. Пристаје ли још ко на предлог г. Видаковића? (Зах. Поповић, Милан Маринковић и још 3.

Дакле већина одборска сматра да је та ствар раније решена за 12 дућана.

Изволите, господо издатак још неколико уверења. (Прочитано).

Састанак је овај трајао до 9 час. у вече.

НАРОДНА БАНКА

У среду 11. ов. м. полаган је темељ новој згради овог великог финанцијског завода наше отаџбине, чији напредак треба нам је у толико драњији што је подигнут самосталним напором, и одржава се рођеном снагом и обртом српског капитала. — Сматрајући за дужност да овај успех наше народне банке, да под свој кров дође, забележимо, мислимо да се самим свечаностима полагање темеља не можемо боље одужити него ако у целини донесемо, како поздрав гувернера Народне Банке полагачу темеља новој згради. Његовом Величанству Краљу, тако и одпоздрав Његовог Величанства на исти. Они по реду гласе:

ГОСПОДАРУ.

Мени је данас велика част у део пала да у име Управе Српске Народне Банке поздравим Ваше Величанство, и да изјавим да је Управа Народне Банке срећна што Ваше Величанство присуством својим даје овој свечаности најсјајнији сјај, који јој се дати може, и што лично полажући темељ за згради Народне Банке уздижете значај који Народна Банка као јавна установа има.

Ваше Величанство предходи своме народу примером неуморне ревности у служби отаџбине. И кад Ви, Господару, вашом руком полажете темељ згради Народне Банке, онда Ваше Величанство тиме ново посвећује установу Народне Банке на службу својој Отаџбини, овој истој српској Отаџбини којој су Обреновићи Први и Трећи тако славно служили, и којој сте Ви, Господару, на срећу свога народа свој живот посветили.

Ваша је светла рука положила темеље главнијим нашим културним и хуманитарним установама. Помињем само зграду Народног Позоришта, кад је Ваше Величанство замисао и аманет свога Великог Стрица остварило; помињем дом за склониште сиротне и напуштене деце, коме је Ваше Величанство таноће темељ положило; помињем још и српску државну железницу да се види како ваша очинска и мудра брига о своме народу обимље подједнако и поље наше народне образованости, и поље народног материјалног благостања. И кад она иста светла рука, која је потписала основни закон Народне Банке, данас полаже згради њеној темељ, онда је то нов доказ колико Ваше Величанство жели опстанак и напредак ове корисне установе, и колики значај Ваше Величанство придаје свему оном што је кадро да унапреди и осигура народно благостање.

Народна Банка, срећна за високо призрење и велику част коју јој Ваше Величанство данас указује, трудиће се неуморно да се покаже достојна Вашег високог Краљевског благоволења, и да одговори својим великим задатцима тако, да Ваше Величанство може са задовољством и поносом погледати на њу, на дело ваших руку.

Народна Банка, оснажена овим новим знаком високог благоволења Вашег Величанства, стараће се да благотворним својим утицајем на развитак народног благостања заслужи не само праведно и опште признање да је она доиста јавна и корисна установа, него још и да допринесе да се благосиља и са славом помиње до најдаљих поколења име првога Краља обновљене Краљевине Србије, који је Народној Банци основни закон дао, који ју је у своје моћно заштиће узео, и који је њеној згради темељ положио.

Слава нек је Вашем Величанству!

Живио нам, Господару.

Његово Величанство Краљ благоволео је на поздрав господина Гувернера одговорити од прилике и у главноме ово:

Мени је свагда лежала на срцу Народна Банка, развитак њене радње и њен напредак. Банка је донета била корисна и за државу и за грађанство. Ја сам уверен, да ће она и у будуће развијати своју радњу у досадањем благотворном правцу. Банка може свагда рачунати на моју потпору. Краљ Србије сматраће и у будуће, као и до сада, не само за своју дужност, но и за право задовољство, да потпомаже ову кредитну установу, важну колико по државу и трговину толико и по народну привреду у опште.

У сам темељ и стенаџ камен нове зграде узидан је записник следеће садржине:

Привилегована Народна Банка
Краљевине Србије
у Београду,
За владе Његовог Величанства Краља
МИЛАНА ПРВОГ,
првог српског Краља по ослобођењу Србије,
четвртог владара Србије од племена Обреновића,
за министровања, заступника Министра Народне Привреде,
Министра просвете и црквених дела,
Господина др. Владана Ђорђевића,
и за гувернерства гувернера Народне Банке,
Господина Филипа Христића,
положи данас овај темељ својој згради у присуству
ЊЕГОВОГ ВЕЛИЧАНСТВА КРАЉА,
уз чинодејствовање Његовог Високопреосвештенства
Господина Теодосија Мраовића,
православног архиепископа београдског и автокефалног
Митрополита Србије.

Темељ овој згради, за коју је планове израдио архитекта господин Коста А. Јовановић из Београда, ударен и освећен је у престоници Српске Краљевине у Београду данас у среду 11. Маја 1888 године од рођења Христова, у 73 години од устанка Срба под вођством Милошем Обреновићем I-им за ослобођење од Турака, у 20-ој години владавине Његовог Величанства Краља Србије Милана I-ог и у 6-ој години од прогласа Краљевине Србије.

Привилегована Народна Банка Краљевине Србије, која ову зграду подиже о своме сопственом трошку за

потребу своје радње, основана је 1884 год. по закону о Народној Банци од 6. Јануара 1883 год. у цељи, да се јевтинијим капиталом и добро уређеним кредитом трговина и радиност у Краљевини Србији унапреде, а отпочела је своју радњу 2. Јула 1884 год. од рођ. Христова.

НЕСЛУЖБЕНИ ДЕО

КАРАКТЕР

(по Смајлсу)

IX.

Дружба у браку.

Доброта, а не лепота, женска освојиће срце моје.

Шекспир.

Мужу пристоји мудрост, а жени нежност.

Џорџ Херберт.

Да је бог хтео да жена буде госа човеку, он би ју створио из његове главе; да је хтео да му она буде роб, он би ју саградио од његових ногу; али, по што је он хтео да она буде њему *раван друг*, то ју је он извадио из ребра, и *недра*, његова!

Свети Августин

(Наставак)

Није мање дирљива и сведоџба коју је чувени Карлајл изрезао у надгробној плочи своје покојне жене. „У светлу јој животу — пише он тамо — она је имала више жалости по радости, али је ипак за то била душа ретке нежности, племенитости и увиђавности. Четрдесет пуних година била је она верна друга своме мужу, пратила га неуморно и ненадмашно, како речју тако и *делом*, у свима предузећима и покушајима његовим.“

И брачни живот славнога физичара *Фарадеа* може се рећи, да је био необично сретан. Он је у жени својој нашао и душевну и практичну помоћницу, која га је подупирала, храбрила, и крепила, пружајући му кроз цео живот благо домаће среће. У дневнику свом говори он о своме брачном крову као „извор части и задовољства које све друго претеже.“ А после двадесетосмогодишњег искуства, он говори о томе као „догађају који га је више но икоји други на земљи усрећио и душевну му здрављу доприносио.“ Далеко од тога да се слаби веза је та само бивала јача и узвишенија. И доиста, и после неких четрдесет и шест година овај је брак био тако исто свеж, озбиљан и срдачан, као што је био у данима бујне младости.

Ну, поред обичног помоћништва, жена је кадра да буде мужу и велика утеха. Лепа примера за ово имамо у жени Тома Худа, која није само умела познати у њему човека од ђенија него је нашла и воље и снаге да га у ванредно тешкој борби за опстанак, држи, куражи и награди. Она је створила била око њега читав свет паде и утехе, и никада сунце њене љубави није над њим тако сијало као, кад је он јадан и болан лежао на сиротињској постељи.

Разуме се, да је и он умео оценити вредност таквог једног друга. Јер, у прилици једног осуствовања њеног пише он њој између осталог и ово: „ма да ми је тешко било овако болном устајати, ипак сам изашао мало у нашу башту, и кад сам сео на *твоју* клупу одмах ми је било и лакше и боље — учинило ми се да здравим.“

Али госпођа Худова није била само горепоменута помоћница своме мужу; него је, са вером коју је он имао у њену памет, читала и *поправљала* његове радове! Млоге од његових књига и јесу посвећене њој, као главној сарадници у сваком погледу.

На листи женских помагача на књижевном пољу налазимо и име супруге Виљема Напјера, историка „*Рата на полуотоку*“ — Леди Напјерове. Она је прво и покренула свога мужа на такав посао, за тим му је преводила и изналазила једну огромну масу оригиналних докумената — млогих у шифрама — и помагала му у мери, да се слободно може рећи да би Сер Виљем мучно без ње и довршио то велико дело своје. Кад је војвода Велингтом чуо за вредноћу и вештину њену у превођењу краљ Јосифових шифара — а тако исто и за успех у савлађивању онолике преписке, — он је најпре сумњао, а после узвикнуо: „та ја бих сам за овакав рад у Шпанији платио ма коме двадесет хиљада фуната стерлинга!“ Пошто је рукопис мужевљи био тако ружан да га, о слагачима да не говоримо, и он сам није увек могао прочитати, то је ова ванредна жена слала у штампу верне и чисте копије; а, поред свега уложенога и огромнога труда, није за тренут пренебрегла материнске јој дужности.

На самом самртном часу Сер Виљема била је опасно болна и Леди Напјер. Њу донесу на столицу с точковима до његове постеље, где се за навек опросте. Муж умре први, а за неколико недеља сиђе, и буде положена, у исти гроб и неуморна жена његова.

Нити се са племенитом другом лорда Напјера закључује списак узоритих жена. Ми, доиста, простора немамо да у овој књизи одамо заслужену

спомен и хвалу свима њима, ули не можемо а да се не упитамо: ко није чуо за ону Ану Дењам, жену живописца Фдаксмана, која га је и храбрила и подржала у раду, пратила га на путу по свету, а делила с њиме сваку срећу и несрећу тако — да је он сматрао за дужност да јој у четрдесетој години брачног живота посвети најбољи рад свој: слику „*Вере Наде и Милосрђа.*“ Или смемо заборавити ону Катарину Бучерову Блеск, жену њемијалног сликара Вилема Блека, који се је својој друзи на раду толико дужан осећао да је, гледајући како плаче над његовом смртном постељом, устао рекао: „стани Като, ту где си, и не мичи никуда — те да у том положају могу насликати мога анђела хранитеља.“ Или најзад да се усудимо прећи ћутом преко оне верне и племените љубе Леди Франклинове, која не клону у безбројним напорима и жртвама да продре у тајне северногa Пола и у леденом гробу његовом нађе остатке витешка јој мужа.

(наставиће се)

ПОЗИВ
НА
ПАРИСКУ СВЕТСКУ ИЗЛОЖБУ

Наставак.

2. *Брашно* треба слати у теглама од дебела стакла или у кутијама и на завојницу означити: од чега је брашно и какав је систем млина у коме је самлевено.

Поред брашна има се изложити и зрно од кога је самлевено.

Од брашна треба послати до пет (5) килограма, а од зрна 1—2 килограма.

Сир ће се примати само тврд и у начицама од 5 килограма; а кашкавал по 5 зељчића (погача).

Масло топљено и *кајмак* слан, изложиће се у теглама стакленим, од 3—5 килограма; а тако ће се изложити и маст.

Вуна прана и неопрана по цело руно, или до 5 килограма тежине; а кошева од 3—5 килограма.

Мед примаће се само чељен у дебелим стаклима од 0·5—1 килограм; а восак жут и бељен у котурима од по 0·5—1 килограма.

Пршуга и *багош* у ретким корпицама, а у количини од 4—5 килограма.

Маджуне и друге суве и усољене рибе у дрвеним начицама по 3 комада.

Меурци (умртвљени) од *свилобуба* са пробама од свиле која је од њих извађена, треба да су кутијама; а меурака треба да буде 250 грама; а од свиле од њих извађене треба послати кануру од 100—250 грама.

Вино старо и *ракија* примаће се само у добро затворени и јаким флашама.

Од сваке сорте треба послати по 5 обичних званих добро затворених флаша.

А од рашје од сваке сорте по 3 флаше.

Но примаће се и млада овогодишња вина, а како их ваља припремити пре одашиљања, о томе ће се накнадно упутство доцније издати.

Суве шљиве примаће се оне, које су добро осушене и сортиране, у кутијама од 4—10 килограма, на којима треба означити колико комада иде у један килограм.

Дуван ће се примати у листу и то у дељчићима, или калупима, добро сналупљеним, и у тежини од 5 килограма; а крижан у плеханим кутијама до 1 килограма.

Конопљу и лан треба слати у повесмима од једног до три килограма. а остало биље за бојење и лечење у количини до 1 килограма.

Слике од сточних грла примаће се само оне, које престављају типове, т. ј. таке производе, или предмете, који се од подобних објеката у разним нашим крајевима у многоме разликују или у нечем одликују.

Културне карте имају графички представити распрострење производа за који се састављају.

IV.

ИЗ ШУМАРСТВА.

1. Мустре од пашег важнијег шумског дрвећа и шибља која се употребљују за грађевине у опште, а и израду разних техничких направа и то у разним сортама и облицима. Даље шумско семење, бадње, шишарке, кора и лишће за бојење.

2. Од производа шумарске индустрије, дуге и пиперета грађа у опште, израђена брода систакљена и једностања, фучије, чутуре, застругаче, вретена, кашике, кутлаче, гусле, свирале, колеске и корице.

V.

ИЗ РУДАРСТВА И МИТАЛУРГИЈЕ.

Збирке и мустре стена минерала и руда. Стене за украсе. Стене тврде. Материјали тешко топни (у ватри постојани). Земље и иловаче. Разни минерални производи.

Минерална горива. Разни угљени: асфалти и асфалтичне стене отпатни од прераде угља и производи бриветирања; битумен; минерални катрани.

Бакар, олово, сребро, цинак, жива.

Прописови пролиштине и пречишћавања драгоцених метала и т. д.

Производи прераде сирових метала. Ливене у калуп.

Производи који проналазе од обрађивања минералних материја употребљивих за осветљење.

Модели планова и изгледа експлоатационих радова рудничких и каменолома.

Материјали за грађевинство: камење, метали, камење за украс, креч, цемент, крижујући израђени предмети од камена у опште.

Воде минералне и воде гасовите, природне.

У погледу спреме за пошиљање изложених предмета из рударства и металургије. Одбор има част дати излагачима следеће упутства:

Угаљ.

Угаљ који се ломи у велико комаће и који се добро одржава шиљаће се у коцкама или пирамидама од најмање

40 см. у свима димензијама; а поред тога, још по два угледна комада ломљеног угља. Остали угаљ у што угледнијим комадима и то од сваког лежишта по три комада. Осем тога камена из подине и повлате, по два комада четвртаста, и то: дужине 10—12 см. ширине 8—10 см.; а висине 3—4 см. Ако је повлата или подина трошна, онда пробе од повлате и подине у плеханој кутији.

Парафински шкриљац.

Од парафинског шкриљца пробе у сандупима од 10—15 килограма и то разне врсте маснијег и мршавијег. Треба што је могуће веће комаће шиљати. Од слојева парафинскис шкриљаца, који нису моћнији од 1 метра, не треба слати пробе, осем ако садрже преко 30% волатилних делова. Ако је парафински шкриљао повлата и подина угља, онда треба обашка послати пробе из под и изнад угља.

Како за угаљ тако и за парафински шкриљац треба назначити са кога је места и из које дубине.

Уз примерке и угља и парафинског шкриљца треба послати опис рудног лежишта у коме ће бити тачно означен средњи правац и пад рудишта, његова моћност и простирање; за угаљ јошт и како се ломи; даје ли и колико угља у комадима; колико ситнога а колико прашине на сто килограма и да ли се брзо или споро распада при стајању под заклонима. Како за угаљ, тако и за парафински шкриљац, треба означити је ли, кад и од кога анализиран, резултате анализа; а уз угаљ још и број калорија, количину пепела и процент кокса, ако се коковати даје.

Метали.

Са металних рудишта послаће сваки од главног минерала, ако се не појављује у разним јединењима, четири угледна комада и то, што је могуће више без трутине, а ако се појављује у разним јединењима, по два угледна комада од сваког јединења, и то, опет, што је могуће више чисте од трутине. Затим четири комада са трутином, разне садржине у главном минералу и по два комада од околног камена. Половина од ових послатих комада руда и то како чистога главнога минерала, тако и онога са трутином измешаног, треба да имају, ако је могуће, четвртасту форму чекићем избивену, а не тесану, или шлајфовану и да буду најмање ових димензија: дужина 10—12 сантиметара, ширина 8—10 сантиметра; а висини 3—4 сантиметра. Но примаће се и лепи чистији комади ма какве фигире и до 100 килограма.

Сваки излагач треба да пошље опис рудишта, који ће садржавати: главни правац рудишта, његов средњи пад, или, ако је рудиште неправилно, начин његове појаве; за сва рудишта односе њихове према околном камену, минералошку композицију и размештај појединих минерала у рудишту; навешће има ли старих радова, какви су, њихову дубину и начин рада у њима. Средњу садржину рудне масе и то: колико главнога минерала, а колико осталих, који трутину састављају, додајући томе још и то, да ли се то односи на пребране руде у руднику, или на изнешену рудну копину онако како се откопа.

Са овим треба послати и све производе пралишта и то, пет килограма од сваке врсте; а уз то и податке пралиштне за последње две године, као и опис срестава за прање и концентрацију руда.

Који од излагача има хемијских анализа од својих руда, послаће их, назначивши, кад су, где и од кога вршене, као и то, да ли су анализане руде биле од најбољих, средњих, или лошијих.

Топионице, које буду излагале, послаће продукт, а поред тога и полу — продукте; од метала, осем злата и сребра, комаће или количину од бар 10 килогр. А од драгих метала не мање од 100 грама. Осем тога кратки опис процеса са свима принадлежностима.

Сви излагачи описаће укратко историју радова на својим рудиштима и топионицама. Означиће досадању целокупну производњу по годинама, радну снагу, изарађена и још употребљива окна, поткопе, растворне и попречне правце и њихову дужину и димензије. Затим начин на који се врши преров и назначиће распрскавајућа срества и упоредне резултате дејства разних распрскавајућих срества и упоредне резултате дејства разних распрскавајућих срестава у једнаким приликама. Цену радне снаге по дадници и по акорду; и то акорд за сваку врсту послова посебице.

Који од излагача буде желео, да преставя своја уређења односно радевика, било описом, било сликама кућа раденичких, са свима принадлежностима, може уз остало и ово прикључити.

Ако би који излагач имао лепих кристалисаних егземплара, или ретких минерала, добро би било да их прикључи својој збирци. У овом случају примаће се примерци ма какве форме и величине.

Који од излагача има у својим рудницима развијеније подземне радове, требао би да пошље и лепо израђене карте својих рудника са пресецима. Сви пак излагачи петрографску карту свога рудног терена са пресецима.

Етаблисмани који механичким путем угаљ прерађују, послаће уз своје продукте и цео опис како прања тако и пресовање угља, заједно са цртежима етаблисмана.

Они излагачи, који израђују тесано камење, за ма коју употребу, или воденично камење, послаће по два, а и више егземплара, не мањих од 25 см. у свима димензијама, било у сировом, полу израђеном, или полираном стању. Они пак, који израђују разне предмете од камена, и који су ради, да и те предмете, као што су стубови, астали, каминн, вазе и т. д. поред мустре од камена изложе, треба да израде ове предмете тако, да они, осим лепоте рада (тесања резања и полирања), одговоре што је више могуће и захтевима доброга укуса. Уз ово, сваки излагач треба да пошаље по један опис каменолома, у коме ће се изложити моћност и роспрострањеност стене, која се израђује њену природу ломкости и цепљивости, као и то, да ли је рудиште једноставно, здраво, или у њему има сумесе и растворених неупотребљивих партија и колики је њихов део; треба осем тога навести — на какве се до сада цељи камен са коришћу употребљавао и продајне цене. А нарочито они, који шаљу готове израђене ствари од камена, означиће и продајну цену истих, као и то, желе ли да се њихове ствари продаду. Овоме свему додаће излагачи како квалитет, тако и количину радне снаге, коју употребљују.

ПОЗИВ

Сви они туцачи и продавачи туцане кафе, који општинској благајни дугују таксу, правилима о туцању и продавању туцане кафе прописаним, позивају се да до краја овог месеца донесу и положе дугујуће суме општинскоме рачуноводству.

У противном наплата ће се извршити екзекутивним путем.

Из седнице 14. Маја 1888. Бр. 1434.

Власник општина београдска Штампа Медецијан и Кампановић Обилићев венац број 1. Уредник Н. С. Јовановић.

БРОЈ 17. У БЕОГРАДУ ЧЕТВРТАК 27. МАЈА 1888 ГОД. ГОДИНА VII.

БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

ИЗЛАЗИ НЕДЕЉНО ЈЕДАНПУТ НА ТАЋАКУ
Цена за Србију:
на годину . . . . . 6 дин.
на пола години . . . . . 3 дин.
за стране земље на годину . . 9 дин.

УРЕДНИШТВО и АДМИНИСТРАЦИЈА
ЈЕ У ЗДАЊУ
ОПШТИНСКОГ СУДА

Цена је огласима 6 дин. пара од врсте
Претплату ваља слати упутницом на општински суд а све кореспонденције на уредника
РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ
Неплаћена писма не примају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

САСТАНАК

одбора општине београдске држан 30. Априла 1888 г.

почет у 6½ час. по подне.

Присутни: Председњи г. Ж. Карабиберовић, члан суда г. Јанаћ М. Јанковић: чланови одбора: г. г. П. Д. Видаковић, Дим. М. Ђорђевић, Милорад Јанковић, Ст. Петровић, Мил. Ж. Маринковић, С. Боторић, Д. Наумовић, М. Велизарић, Н. Вулковић, Др. М. Т. Леко, Гргур Миленковић, К. Д. Главинић, Г. Јосиповић, Т. Ј. Михајловић, Зах. З. Поповић, Д. Т. Вељковић, Јов. Илић, Мил. Банковић, Н. Р. Поповић, С. Пијаде, Р. Драговић, Д. Ђ. Миловановић, Свет. Карапешић.

Председник. Молим вас, господо, састанак је отворен. Изволте чути протокол прошлог састанка нашег.

Секретар прочита.

П. Видаковић. Ја имам да приметим нешто на протокол. Ја са још 6 одборника били смо у начелу противни зидању; не само, да смо били противни оним изменама, које је министар грађевина предлагао, него смо тражили, да се дућани не зидају никако.

Председник. Ја мислим, да то може, да се дода.

П. Видаковић. После тога, ја нисам ушао у комисију за кантарију.

М. Ђорђевић. Ни ја нисам у ту комисију изабран.

Председник. Прима ли се овај протокол по учињеним примедбама? (Прима).

М. Велизарић. Од пређашњег одбора остало је много лепих, започетих а недовршених ствари. Ја мислим, да те ствари не би требало оставити недовршене, кад би их општина могла довршити с мало трошка. Такови би један посао био продужење рада започетог пре 6—7 година о завођењу баштенских књига. Овим би се грађанство користило, јер би могло лакше добити новаца на непокретности. Ја знам, да је за то изабрана била комисија која је израдила са свим тачан план, по коме би се могле удесити те баштинске књиге. Предлажем: да се изнесе пред одбор досадашњи рад о томе па да се исти продужи и доврши.

Друго предлог био би овај: да општина предузме корак да регулациони фонд, којим рукује држава прими у своје руке, јер је фонд свршио своју задаћу и неплатио турска добра.

Председник. Треба да изнађемо о томе акта.

М. Велизарић. (Наставља). Трећи би предлог био овај: за касапнице постоји један реферат др. Лазе Пачуа, који је донесен за време пређашњег одбора, и он је показао и место и план, како да се то уреди. Он је предлагао, и план којим би се начином неплатио новац који би се у то уложио. За што то није уређено — ја не знам.

Ја мислим: да би сви ти радови били корисни по општину и грађанство, и да их због тога треба наставити.

Председник. Што се тиче прва два предлога, не могу ништа да кажем, по што ми о томе није ништа познато, а што се тиче трећег предлога о грађењу кланице, могу ово да кажем: грађење те кланице јако је везано с грађењем вишњичког друма. Док не начинимо вишњички друм, ми не можемо кланице преместити.

М. Велизарић. Што се тиче прва два предлога, нарочито првог, мислим да постоје план и акта и ја бих молио, да се она нађу.

Председник. Добро господине, наћи ћемо та акта.

Кад је већ до тога дошло, хоћу и ја, да вам изнесем један хитан акт, који је већ стара ствар, али недовршена. Ви сте ваљда сви чули, да је пре 3 године један странац предлагао да овде начини трамвај. Сад је он опет поднео један акт, којим тражи, да се та ствар реши. Он има овде кауцију од 15.000 дин., коју је положио, и сад тражи, да се та ствар сврши. Чујте шта он каже у томе акту, па ћу вам ја после казати, шта ја о томе мислим.

Секретар прочита акт.

Председник. Ја мислим, да су неки од г.г. одборника који се интересују за ствари општинске, читали ово. Ја од како сам попова постао кметом, нисам разгледао ову ствар, али према овом акту мислим, да би ми могли одредити вечерас једну комисију стручну, која ће прегледати сав тај рад, па да нам у идућој седници поднесе извештај, да ли је то корисно по општину или је штетно, те да се према томе уговор начини или да се са свим одбаци. Ја мислим, да би требато изабрати једну комисију, која ће ову ствар разгледати те да би му могли одговорити за 8 дана, као што у своме писму тражи.

П. Видаковић. Зар вам нису при руци та акта?

Н. Вулковић. Ја мислим, да је то са свим кратак рок од 8 дана. Јер ако се сада комисија одреди, неће моћи, да буде готова за 8 дана.

Председник. Ја мислим, да он неће бити противан, кад види, да се нешто ради. Можемо се тако оправдати.

Н. Вулковић. Мени се чини, да је он одустао, онда, кад је требао да одговори.

Председник. Па то ће комисија видети. Рекао ми да му се општина обвезала, да не плаћа општинске прирезе и ђумручину и т. д. Он тако каже. Али ја мислим, да комисија треба све то да разгледа.

С. Пијаде. Ја мислим, да треба да урадимо оно, што је казао г. председник т. ј. да изберемо комисију, па ће она све то разгледати.

К. Главиниħ. Ова је ствар врло важна а већини је од г. г. одборника непозната. Ја сам пратио ту ствар прилично у „Општинским Новинама", али не могу свега да се сетим. Нема бољег пута, да се ова ствар сврши, него што је предложио г. председник: да се избере једна комисија, која ће сва ачта проучити и о томе поднети извештај одбору. Ја са своје стране сматрам, да је овај концесионар учинио више него и један други; сад, ако је општина учинила некакву грешку, па га оштетила, то је друга ствар.

Председник. Та комисија нека изближе разгледа ствар и ако нађе, да је учињена нека погрешка, онда да гледамо, да се изравнамо с човеком, а ако је ова ствар корисна по општину, онда, да је примимо. (Чује се: кандидујте лица за ту комисију). Ја кандидујем: г г. Милут. Марковића, Миту Миловановића, Свет. Милојевића, Косту Главинића, Марка Леко, и Свет. Карапешића. Прима ли одбор ове кандидате? (Прима).

Молим вас, чујте један акт г. министра народне привреде односно онога плаца.

Секретар прочита.

Председник. Но пре тога, господо, имам, да вам кажем, да г. г. Свет. Милојевић и Милут. Марковић још нису заклети а међу тим ули су у једну комисију, с тога ћу ја позвати свештеника, да их на идућој седници закуне.

Молим вас, господо, има ли ко шта да каже на ово?

Ја као председник хоћу да кажем ово: ја не примам на себе укор, да општина не ће, да изађе на сусрет држави, ту је г. министар рђаво обавештен. Ја сам за то да се изађе држави на сусрет и да дамо тапију за тапију т. ј. да дамо 4800 кв. м. земљишта на Врачару за овај плац код Сака-чесме, а оно остало да дамо држави на послугу за 20 година. Ја мислим, да ће то цео одбор усвојити. (Тако је).

М. Велизариħ. Ја предлажем, што сте и ви казали, да се у одговору на тај акт каже: да цео одбор одбија од себе укор, и да се вишак преко 4800 м. да на послугу за 20 година.

Председник. Добро господине. Дакле ми ћемо дати плац за плац, а овај вишак да остане као службеност држави за 20 година. Ја мислим, да је то добро и молим г.г. правнике, да кажу, да не учинимо какву погрешку.

Мил. Банковиħ. А шта је пре комисија радила?

Председник. Као што знате, отуђење не може бити без збора, с тога смо ми нашли да буде ово као трампа.

Пристаје ли одбор да дамо овај плац на Врачару од 480 м. за плац код Сака-чесме а сувишак, да дамо за 20 год. на службеност? (Пристаје).

Сад вас молим, чујте један акт Управе вароши Београда односно промене имена дорћолском кварту.

Секретар прочита.

Мил. Банковиħ. Па и реч „кварт" није српска.

К. Главиниħ. Ја мислим, да је са свим уместан овај предлог Управе, да се измене имена квартовима. Ја сам члан комисије за нивелацију и ми тамо имамо много кубуре због тога, што су улице рђаво крштене. Тако улица што води од града ка Видин капији има нека три имена, свуда у целоме свету гледа се да једна улица носи једно име. Сем тога, ми смо сувише толерантни према нашим вековним душманима — ми смо задржали у језику многе њихове речи, многи наши крајеви носе њихова имена и данас. Кад имамо српских речи, за што да не кажемо српски, кад сви народи иду данас на то да пречисте своје језике од туђих речи и да све што могу на свом језику да кажу, то и замењују својим речима.

Међу тим, мислим, ово питање не може да се реши у целокупноме одбору, него би требало, да изберемо једну мању комисију, која би то питање пречистила.

Председник. Добро, господине, онда да изберемо једну комисију и то из сваког кварта нека буде по један, па нека они буду кумови.

Н. Вулковиħ. Ја мислим, да би у ту комисију требали да уђу и 2—3 филолога. Ја предлажем г. г. Јоцу Бошковића, Панту Срећковића и Андру Николића.

Председник. Додајем и г. Главиниħ.

К. Главиниħ. Држим, да треба да се каже шта има та комисија да уради.

Председник. Ово што се тражи.

Григор Миленковиħ. Не треба да јој буде посао, да само квартове назове него и да улице именује. Ми имамо н. пр. једну улицу, која се зове „Горња Јованова" па после „Доња Јованова", што цељи не одговара.

Председник. Ја мислим, да се то може свршити до идуће суботе.

Мита Миловановиħ. Ја бих предложио: да одбор одмах реши, да се дорћолски кварт зове дунавски а за остало да се одреди комисија.

Григор Миленковиħ. Да ли ће се дорћолски кварт звати дунавски још вечерас или после 6 месеци, све је једно мислим, да није тако хитна ствар, да морамо одмах да је решимо. Него, кад радимо, једну ствар треба да је и свршимо, треба да крстимо цео Београд т. ј. квартове и улице. (Тако је).

Председник. Добро. Онда да останемо при томе, да умолимо комисију да узме цео план вароши па нека то изврши.

Н. Вулковиħ. Онда тој комисији треба додати још неког одборника.

Мита Миловановиħ. Ако се та ствар преда комисији онда ће опет да остане још дуго не решена.

К. Главиниħ. У Београду има око 220 улица. Од њих је око 190 крштено као што треба а једва да има 30, које нису добро крштене, и оне би се могле крстити за 20 дана. То није тешко питање. Треба имати само план пред собом па је лако свршити. Само би одбор требао да изјави, каква имена треба да се даду. (Чује се Српска.)

Председник. Ја мислим, да овако ствар и свршимо. (Врло добро).

Председник. Сваке се године господо бирају кандидати за чланове одбора при управи фондова, па је нужно да и сада изберемо шест таквих кандидата, и то тројцу за чланове, а тројцу за заменике, од којих ће после министар поставити једнога за члана а једнога за заменика. Ја вас молим дакандидујете лица.

— По кратком саветовању и споразуму, изабрани су кандидати и то, за чланове: Јово Кремановић, Васа Ду-

чић, Вељко Савић; а за каменике: Јован К. Антула, Јован Јелић и Ђорђе П. Ђорђевић трг. овд.

Председник. Сад је потребно да се избере један тутор за цркву Ружицу. (Чује се: Јанаћ Фичо). — И ја кандујем г. Јанаћа Фичу. (Усваја се). Добро.

Молим вас господо, сад имамо једну ствар која је била пред одбором и одбор је одредио комисију, која је ишла на лице места, али није донела извешће већ је тражила од мене да наредим да инжињер наш по тој ствари претходно поднесе извештај. То је ствар о земљишту у улици Светогорској. Изволте чути извештај инжињера.

Секретар чита извештај.

М. Велизарић. Ми који смо били у комисији за ову ствар знамо да се у тој улици секу поред овога плаца о коме гласи извештај, још дра или три.

Д. Ђ. Миловановић. Али они други не траже никакве накнаде јер њима се сече врло мало, а овај тражи за то што је на ћошку и што се њему сече много више, и ја мислим да је доста да се овоме човеку за оно што ће му се сасећи од фронта његовог плаца, даде 5—6 метара по зади од општинске земље. — То неби коштало општину ни 10 пара.

Григур Миленковић. О регулацији постоји закон а у вези с тим стоји закон о експропријацији. Ја сам тога мишљења да овде одбор призна нужност експропријације пошто се види има ли штете за овог човека коме се нешто заузима за регулацију, или нема. Јер, у закону се каже, ако има штете онда да се да накнада а ако нема штете или је она врло не знатна, онда се не даје никаква накнада.

П. Видаковић. Ја не могу да признам ни нужност да се та улица још сад регулише, него по мом мишљењу преко ове ствари треба са свим прећи на дневни ред. (Чује се: тако је заиста).

К. Главиниħ. Ја сам у доста незгодном положају, јер ја заступам регулацију вароши; али, ипак, у овој ствари ја сам против регулације, г. Мита рекао је да ова регулација не би општину коштала ни 10 пара, међу тим по мом рачуну излази да би та регулација коштала општину на 2400 динара. Тамо има да се откопа и однесе око 400 м. земље и да се калдрмише преко 200 м. ако ово срачунате, видећете шта ће коштати та регулација. С тога сам мишљења да та улица остане тако како је, пошто није потребно да се мора сад регулисати.

Д. Ђ. Миловановић. Ја опет кажем да неће коштати општину ни 10 пара зато што је средина улице већ калдрмисана а с крајева по 3 хвата ширине они сопственици сами би морали да калдрмишу.

Д. Наумовић. А да ли су они дали молбу да им се прави калдрма. (Чује се: нусу). Онда они неће ни да плате калдрму. (Вичу: да се реши).

Председник. Дакле господо да решимо ствар. Овде је предлог изнет да се пређе преко ове ствари на дневни ред; а међу тим по извештају је за регулацију с тога: ко је за регулацију тај нека устане, а ко је за то да се пређе на дневни ред нека седи. (Устају само тројца).

Сад вас молим да чујете један акт којим се тражи одобрење да један странац може наместити неку махину за мерење људи и т. д. што ћете сазнати из акта.

Секретар чита тај акт.

Председник. Ја нисам до душе видео те махине, али слушао сам, да таквих справа има у странним варошима — у Јевропи. Овај господин поднео је ову понуду још пре три месеца, но ја нисам налазио да је ствар хитна, да је пре изнесем, и сад, полазећи на пут, он је молио да се ствар реши. Ја вам могу још само то рећи да сам му казао да би му можда одобрили што тражи кад би пристао да 25% даје на сиротињу.

С. Пијаде. Ја мислим да ово треба да се одбије. Ко хоће да се измери, имам и ја вагу па ћу му учинити ту љубав џабе. (Смех.)

К. Главиниħ. Ово је господо једна врета шпекулације и треба то да задржимо за наше грађане. (Вичу: на дневни ред.)

Председник. Дакле да пређемо преко овога на дневни ред? (Усваја се да се на дневни ред пређе).

Сад је на дневном реду извештај о општинским рачунима и преворачењу буџета у 1884-5 рач. години. Дуго је трајало док је комисија на томе радила, и сад вас молим да чујете извештај.

Св. Каранешић. То је ствар важна и ја мислим да је треба оставити за другу седницу па да одма с тим почнемо. (Прима се).

Председник. Добро. То је ваша ствар. Г. Главиниħ је хтео да учини неко питање?

К. Главиниħ. Господо, у престоници нашој поред многих ствари неуређених, које нам не служе на част, стоји са свим неуређена тако звана „Чукур чесма“ а и она чесма код Саборне цркве. Ја бих молио да се и једна и друга дотерају и бар за време поправе да не стоје као што су сад. Она код саборне цркве прилично стоји у добром стању, али је скоро на сред улице, те одмах пада у очи и треба је боље уредити и поправити; и она друга, она наша историјска „Чукур чесма“ и сад стоји у једној рупи на раскрсници улица у таком стању, да општини београдској заиста ни мало не служи на част, и да је већ крајње време да се оправи и бар извуче из оне рупчаге. Ако чекамо на нивелацију па онда да то учинимо, то нећемо скоро дочекати. Међу тим не би требало много трошка да се она оправи и да се начини бар ограда око оне рупчаге да свет не пада у њу!

Председник. Ја вас молим да имате стрпљења за још 14 дана, јер се надам да ћу вам тада моћи један предлог за водоводе наше у опште учинити. Кад уредимо водоводе онда свакојако морамо оставити и ову историјску чесму и на њој споменик подићи. Тако исто и ону чесму код цркве требало би изместити тамо код учит. школе, где је негда и била чесма, како не би онде на путу стојала, али мени је било немогуће жртвовати привремено суму, која би то измештање стала.

К. Главиниħ. Извините што не могу да примим то, јер баш да узмемо да ћемо кроз 14 дана примити понуду за грађење водовода, опет ви не можете имати чесме најмање још за годину па и две. Ја не тражим сад Бог зна шта или да се тамо дижу споменици; нека се просте оправке учине само да не стоји више овако. (Вичу: прима се, да се оправи).

Председник. Добро господо — ја ћу то учинити.

К. Главиниħ. Имам још једну ствар. Ја молим да се нађе начин како да се крај дунавски, тамо испод има-

ша Ђ. Илића осигура од несреће, која може да дође због оне баре.

Председник. То је свршено. Ја сам одобрио лицитацију и идуће недеље почеће да се ради; начиниће се шанац и одвести она вода.

К. Главиник. Добро — хвала.

Св. Карапешић. И ја имам једно питање: да ли је у прошлом одбору општ. решено кад, а се калдрмише Топличин венац — јер и тамо стоје неке баре и рупе, а пролаз је доста жив.

Председник. Ја ћу вам господо ускоро изнети предлог за неке улице — а има већ и одобрених лицитација, него се само чека на план нивелације да буде готов.

Гл. Јосифовић. Лимена улица ја мислим да није оправљена од пре 20 година, а тамо је најживљи пролаз, али је тако испроваљивана да се сваког дана сломе по нека кола у њој. Је ли то право? Је ли право кад ми платимо, као н. пр. прекјуче 24 динара калдрмије па кад дођем на калдрму не могу да пренесем еспап него још и кола скр'ам те морам да оправљам?

Председник. Није право. Ја нисам био скоро у тој улици. — али наредићу одмах да се види шта има да се оправи.

Д. Наумовић. Кад сваки говори о улицама где му је кућа и ја ћу да кажем ово: зашто онде код Пашове па преко шанца стоји и данас не калдрмисано. Онде је сваки приватни начинио калдрму, а оно што пада на општину стоји не израђено.

Председник. Ја сам и пре казао а и сад кажем имајте стрпљења. Ми немамо управо ни десет улица добрих.

К. Главиник. Дозволите да кажем г. Карапешићу да је незгодно да се калдрмише „Топличин венац“ зато, што ћа се тамо нивелета знатно изменити. То може бити и са другим улицама те с тога и морамо имати стрпљења док планови нивелације не буду свршени.

Но да се неби говорило оно што рече г. Наумовић да сваки граби да начини калдрму у својој улици ја мислим да би било најбоље да се одреди једна комисија па да извиди и каже ове и ове улице су најживљег саобраћаја и треба их што пре оправити или изнова калдрмисати. Истина о томе је једна комисија већ радила, али сад би се рад те комисије могао претрести.

Св. Карапешић. Ја се потпуно слажем са г. Главинићем — а што сам питао за Топличин венац то је за то што тамо има већ доста лепих кућа, и жив је саобраћај, а видим да још нема калдрме.

Председник. Добро господо — ми ћемо о томе у јед. ној од идућих седница изнети предлог. — Сад изволте дати неколико уверења која тражи власт.

Издају се уверења.

Председник. Пре него што закључим седницу имам ја да вас питам нешто. Ми имамо неку радњу са грађом, као што знате. Сад су баш дошле неке даске, и не би био рад да нам стоје те да се краду већ да их продамо колико више можемо. То су даске од 5 фртаља и ја сам чуо да се такве даске продају 5—6 гроша комад. Дакле молим вас да кажете пошто ћемо их ми продавати. (Чује се: 6 гроша, доста је).

Мита Ђорђевић. Ја мислим најбоље је да н. пр. г. г. Банковић и Раденко Драговић оду и виде даске па да им даду цену.

М. Банковић. Ја знам какве су даске од 5 фртаља и кад се ове продаду по 6 гроша, то је доста. (Вичу: па добро нек буде 6 гроша.)

Председник. Добро господо. — Сад је тај сплав дошао и имамо још један да добијемо, па ћемо ту шпекулацију саршити!

Састанак је закључен у 8 и по сах. по подне.

НЕСЛУЖБЕНИ ДЕО

ПИСМА ИЗ РУСИЈЕ.

(парискои „Солеј“-у).

Петроград, 18. Маја 1888 год.

Не буди жао нашим пријатељима у Француској, што ћу овде констатовати један опште познати факт, а на име: да се, од свију читалаца света, *француски*, најмање интересује за спољна питања. Око њега се Јевропа љуља, свет подмлађује и човечанство напредује, а он само погађа, докле ће трајати кабинет једнога Ферија, Фресинета или Флокета? као да оваки догађаји могу озбиљно утицати на ток људске цивилизације. Сумњате ли у ово, а ви ухватите првога политичара француског на кога наиђете, и питајте га: шта он мисли о мацарском министарству, или о шведском законодавству, или о холандској скупштини? па ја се кладим у велику суму ако се он као нико не збуни! Француз је заљубљен у самог себе — што му као право нико неће спорити — али за што да презире све у шта се сам не разуме, и за што да, ван Француске, ни за шта неће да чује.... Доиста, Руси су са свим другачи народ. Довољно је отворити њихове новине, па одмах и увидети, колико се овај свет интересује за све што се у Јевропи збива. И дебата немачког рајхстага и одлука бечкога рајхсрата, и већање француске коморе, и саветовања мадридских кортеса, и гласови и новости из скупштинских седница једнога Рима, Копенхагена, Штокхолма, или баш и Берна, све се то бележи у нашим новинама сваки дан тачно и редовно. И ма како да Руси велико мњење имају о себи самима, опет се они на овај начин огледају и у светском огледалу. Колико је, пак, то добит за њих као народ, може се оценити по томе: што нису приступни, или бар мање су приступни, оним трзавицама одушевљења и клопулости од којих перијодично пати наше француско друштво. Више и од тога. Рус, на овај начин, шири себи хоризонат

посматрања и тече себи мишљење и о људма и о догађајима које може бити и погрешно, али које је бар *његово* рођено. Управо, и такво једно мишљење ствара се данас у Русији о нашој Француској, па које, дозволите ми, да у кратко овде и саопштим.

Од кад се у Француској почела развијати борба, која има решити судбину њеног парламентаризма, у Петрограду су избиле на површину две противне струје. Царска влада — до сада савршено непристрасна — показује све већу наклоност председнику Карноту и пријатељима његовим у Јелисеју, *од кад* тамошња криза доби општији облик. Нема учтивости које се кроз полузваничне, а нарочито кроз г. Гирсове, органе не адресује наследнику г. Гревија. Изгледа, доиста, да се у званичним круговима руским, одржање г. Карнота на власти сматра као залога европског мира и лепих односа између Француске и Немачке. Према томе и чланци оних париских листова, који су наклоњени председништву републике француске, верно се довозе и претресају у полузваничној штампи; и онај *парламентаризам* који као да хоће да изађе из моде у Француској, постаје од ово неколико недеља предмет тонле пажње и бриге руске царске владе. Ја се већу упућтати у даљу оцену овог занимљивог појава, и нека је довољно што ћу констатовати: да је довинку овакој политици дао сам г. Гирс — велики пријатељ и ватрени поклоник кнеза Бисмарка! Ну, једним не мање чудним обртом, ево где самостални листови и неосетно су се одушевили за ђенерала Буланжера. Да каквим случајем овај последњи дође у Петроград (наравно с дозволом руске владе) сва је прилика да би био најлепше поздрављен. Јер, не само либерали, славенофили него и *жене* (те велике силе у Русији) скоро су све задобивене за његову ствар. На одкуд овај ук? На то би тешко било одговорити. Славенофили виде, истина, у њему жестока непријатеља Немачке, и то је за њих довољно. Али либерале већином опредељава разочарање с републиком, која од толико година даје жалосну слику безглавља, и они као да налазе: да би каква војничка диктатура могла повратити Француској изгубљени углед спољ. Најзад, жене, које састављају овде елемент живости, преображаја и револуције, дају се завети бог зна каквим тајанственим покретачем, и као да слуте, да ће наџестије ђенерала бити почетак једне бескрајне и чаробне драме политичке. И опет велим, такав је, у најстрожијој објективности, и суд масе и положај владе пред парламентарном кризом у Француској. Значај истих ви ћете моћи оценити сами. Моје је било да ствар изложим, а сада и да се — чисто руским пословима вратим.

Да сте се за ово пет шест дана ма куда макли, ви би само двоје чули, и то прво: како је неки арапски шеик поробио један караван руски; и друго, како је измишљена нова пушка у толико боља од *Лебелове* у колико је ова од старе кремењаче. Пре петнајест или двадесет година на великим друмовима Сирије могли су се суресрети скоро сами путници енглески. Од тада, пак, ствари су се знатно измениле, и тамо, као год и свуда другде на Истоку, руски живаљ тежи да заузме место британскога. Познато је да Русија, и ако се формално брани, у души и истини гаји тежњу и наду да овлада и персијским заливом, да распростре своју власт од извора до ушћа Тигра и Еуфрата. Међу тим, археолози руски предају се испитивању Вавилона и старе Асирије. Један од њих ту је скоро и пронашао неке интересне трагове на развалинама Палмире, коју Французи нису изучавали од времена Волнеја. Сем тога, од ово неколико година развио се код високих кругова руског друштва укус за хаџилуке на Божиј гроб. Тамо су већ подигнуте цркве и манастири православни, и организована читава управа за дочек хаџија. У Петрограду има чак и „пратиоца" који знају источне језике, и који су кадри провести по Јерусалиму велику господу аристократску. На том путу, управо, и видимо богатога грофа Строганова, као и књаза и књагињу Шчербатова који су се недавно извезли у Бајруту, с намером: да се одуже хаџилуку јерусалимском, и да изврше археолошки преглед над познања *Халдеје*. И прва партија пута већ се срећно прошла. Господске хаџије прејездиле су без муке горе ливанске, и под заштитом царског фермана продрле су до самога Дамаска. Одмах за тим упутиле су се Еуфрату. Но ту их снађе несрећа. У околини Дајире, а на прагу *Халдеје*, искрсну, како кажу, из пустиње арапски хајдуци, опколе и зароше несретне хаџије. Сад им главе уцењују и пустиње их по исплати неке баснословне накнаде новчане.

Излишно је, држим, да вам говорим о узбуни коју је овај случај произвео у Петрограду. Строгановни и Шчербатови рачунају се међу најзначајније фамилије књажевске на двору, и налог је већ издат руском посланику у Цариграду да учини све што треба код Султана. Турска је, кажу, вољна да пошље читав корпус у потеру; али, ако се оз-

била хоће да спасе живот несмотреним хаџијама, очевидно, да овако једно средство не може помоћи. Хтело се не хтело, мора се *новцем* заједити хала суфратских хајдука. Доиде, узаман ће се стишавати јавно мњење, или поричати и сама вест. Ствар је у истини тако озбиљна да ће царска влада држати Турску одговорном за сваку несрећу која се деси. Убиство Шчербатова и Строганова може имати за последицу најпре дипломатеску а после и војничку акцију Русије јужно од Кавказа... Сад би на ред било да вам кажем коју о новим брзопушним пушкама са којима од ово две године разбијају главу и наши проналазачи и наши ђенерали. И проблем као да ће бити решен. Један руски инџинир у Варшави поднео је нашем генералштабу нову пушку, која се одликује од досадашњих овим изузетним својствима: 1-о најлакша је међу свима пушкама сада у рукама јевропских војсака; 2-о цев се не загрева, ма како се брзо пуцало; 3-о сама брзина пуцања достиже, без муке, 62 метка на минут. Сад, буде ли све ово стајало и у ствари и усвоји ли се таква пушка за руску војску, онда, доиста, тешко ће бити нађи јој пара. У осталом ово су чим се данас, много мање у Петрограду а много више у Одеси и Таганрогу, бави руско мњење, то је једно *огромно предузеће* које има на Црноме мору удвојити наше трговачке и војничке силе. Нити је то какав го пројект или план. Не. То је велико дело у живоме току, то је чувени земљоуз *Перекоп* који везује Крим за копно Русије. Дакле, тај земљоуз биће у скоро пресечен, постаће каналом, (од неких 111 врста дужине) и састављће Црно море са Азовским. Плод овако успешног предузећа биће тај: да ће лађе, долазеће из Галца, Акермана, Одесе, Николајева, Очакова и Керсона у правцу трговачких гароши Маријопоља, Берђанока, Таганрога, и Ростова на Дону, моћи лако, брзо и сигурно доспевати својој мети. Јер, кад се помисли, да на Црноме мору јужно од Крима, бесне сваке зиме најстрашније и најопасније буре, онда ће се моћи израчунати добит новога пута за пловидбу и трговину у месецима године у којима је она до сада била колико и немогућа. Ну, овоме ваља додати и војничко гледиште. Отварање новог канала даће могућности нашим лаким лађама да се слободно шире по водама Крима, Азова и Црнога мора, као што ће скоро имати прилике немачке лађе јужно од Јутланда и од Лабека до Хамбурга. И доиста, да садањи цар Александар III ништа више постигао није, само ова два џиновски дела — канал Перекоп и јапске железнице — довољна би била да му славу владалачку обезбеде. Она оба сведоче: да Русија методично надире ка Југу, и да се тежиште царства, које је Петар велики насилно пренео на Балтик, полагано спушта Црноме мору.

Још нешто. Новине са Југа јављају, да је један тамошњи и богати трговац, по имену *Оберов* о свом трошку а на уласку у канал Перекоп подигао патриотски споменик „*у одбрани отаџбине нашим борцима руским*“ на Кримске војне 1854-55. Да! тако раде Руси. А ко се у нашој Француској, или суседној Енглеској, сећа оних сиротих војника што пре тридесет и три године легоше у гроб под бедемима Севастопоља? Гробови се њихови више и не познају, јер, на њима нити има крста ни натписа, ни дрвета ни зелене траве. Њих покрива пусти висоравањ керсовски и — то је све! И опет велим, у овој заборављој, лакоумној, да не речем и неблагодарној, Јевропи. Рус је још једина вера која чува како ваља спомен јуначима, и плаћа побожни дуг костима родољуба.

РАСПОРЕД

Напомиње се иностојње неката по основним београдским мушким и женским школама у текућој школској години.

2. ЈУНА

Овога дана има се извршити преглед рада школског пододбора и вођење администрације у палилудским школама, састанак је у 8 сати пре подне.

Испити палилудски школа.

3. Јуна пре подне у I разреду мушке;
3. „ по подне „ II „ „ „
22. „ цео дан „ III „ „ „
23. „ цео дан „ IV „ „ „
4. „ пре подне „ I разреду женске;
4. „ по подне „ II „ „ „
20. „ цео дан „ III „ „ „
21. „ цео дан „ IV „ „ „

5. ЈУНА

Овога дана има се извршити преглед рада школског теразијског пододбора и вођење администрације. Састанак је у 8 сати пре подне.

Испити у теразиским школама

6. Јуна пре подне у I раз. I одел. мушке;
6. „ по подне „ II „ I „ „
7. „ пре подне „ I „ II „ „
7. „ по подне „ II „ II „ „
15. „ цео дан „ III „ I „ „

16. „ цео дан „ III „ II „ „
17. „ цео дан „ IV „ I „ „
18. „ цео дан „ IV „ II „ „
8. „ пре подне „ I „ женске;
8. „ по подне „ II „ „
10. „ цео дан „ III „ „
11. „ цео дан „ IV „ „

Испити у вежбаоници

више женске школе

9. Јуна пре подне у I разреду женске;
9. „ по подне „ II „ „
25. „ пре подне „ III „ „
25. „ по подне „ IV „ „

Испити у школама код Саборне цркве

4. Јуна пре подне у II разр. мушке;
7. „ „ „ „ III „ „
9. „ „ „ „ I „ „
18. „ „ „ „ IV „ „
6. „ „ „ „ I „ женске;
15. „ „ „ „ II „ „
16. „ по „ „ III „ „
18. „ по „ „ IV „ „

Испити по дорћолским школама

6. Јуна по подне у I разреду мушке;
8. „ пре подне „ III „ „
10. „ „ „ „ II „ „
16. „ „ „ „ IV „ „
4. „ по „ „ I „ женске;
7. „ „ „ „ II „ „
8. „ „ „ „ III „ „
17. „ „ „ „ IV „ „

Испитиу Јалијским школама

9. Јуна по подне у I и II разр. женске школе;
10. „ „ „ „ привременом разреду;
15. „ „ „ „ III и IV разр. женске;
17. „ пре „ „ I и II разр. мушке;

5. ЈУНА

Овога дана има се извршити преглед рада школског савског одбора, и вођење администрације.
Састанак је у 8 сати пре подне.

Испити у савским школама

6 Јуна у IV разреду мушке;
7. „ „ III и IV разр. женске;
8 „ „ III разреду мушке;
9. „ пре подне „ II „ „
9. „ по подне „ II „ женске;
10. „ пре подне „ I „ мушке;
10. „ по подне „ I „ женске;

11. ЈУНА

Овога дана има се извршити преглед рада школског пододбора врачарски школа као и вођење администрације школске. Састанак је у 8 час. пре подне.

14. Јуна преглед приватни школа;

Испити по врачарским школама

15. Јуна у IV разр. мушке зап. врачарске;
16. „ пре подне у I и II разр. женс. источ.-врач.
16. „ по „ „ I разр. II одел. м. запад.-врач.
17. „ пре „ „ III и IV раз. жен. источ.-врач.
17. „ по „ „ II раз. I одел. м. запад.-врач.
18 „ у III разр. I одел. мушке запад.-врач.
19. „ у Топчидеру;
20. „ у III раз. II одел. мушке запад.-врач.
21. „ пре подне у I раз. I одел. м. запад.-врач.
21. „ по подне у II „ II „ „ „ „
22. „ пре „ „ I „ женске запад.-врач.
22. „ по „ „ II „ „ „ „
23. „ пре „ „ IV „ „ „ „
23. „ по „ „ III „ „ „ „

Предњи распоред испита, главни школски одбор саопштава грађанству а нарочито родитељима и стараоцима ученика и ученица ради знања, и умољава их да би изволели испите походити и о спрема своје дете уверити се.

Наставницима односно наставницама препоручује се да узајамно испите посећују, а школским одборима налаже се да строго одређених дана на испите долазе, имајући на уму да се испити без њиног присуства ни одпочети не могу.

Испити почињу пре подне тачно у 7 а по подне у 3 часа, до кога времена требају да су најмање два члана школског одбора ту, очекујући на долазак г. изасланика школскога.

Из седнице Главног школског одбора ОШБр. 75 19. маја 1888 год. у Београду.

ОГЛАС

Закуп општинске зграде тако зване „механе“ у којој је данас парни млин Милоша Милића трг. из Друговца, престаје крајем мес. октобра тек. године.

Ову зграду која је тврдо озидана и потпуно одговарајућа за млинарску радњу како у унутрашњем пространству тако и са великим локалом за смештај хране и текућом водом. — Суд општине коларске даваће путем лицитације под закуп 15. јуна т. год. овди у коларима опет за три године, рачунећи овај рок од 1. Новембра исте године па у напредак.

Објављујући ову лицитацију Суд општине коларске позива интересоване да на исту изволе доћи.

Услови се могу свакога дана до дана лицитације видити у суду општинском а и на сам дан лицитације.

Од Суда општине коларске Бр. 445 у Колариma 5. маја 1888 год.

КЊИЖЕВНИ ПОЈАВИ

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ

Под насловом:

„ХЕРЦЕГОВКА“

намјеравам дати у штампу све моје досадање пјесме, штампане и нештампане по разним српским листовима.

Књига ће изићи до 5 штампаних табака.

Цијена је књизи 34 новчића.

Претплату прима само у готовом новцу.

Да „*Херцеговка*“ не остане за дуго успавана, већ да се што прије среће из свога тврдога сна, да протре очи и да угледа бијела дана, стоји до довољног броја претплатника.

Уздајући се у српску читалачку публику, горим потпуну наду, да ће моја „*Херцеговка*“ што прије угледати свијетђ, те изаће Србству своме, рећати своје боле, своје жеље срца свога.

Умољавам све моје пријатеље, како на овим крајевима тако и на страни, да се својели знању оно спуљашњ претплатника.

Претплату ваља упућивати у плаћеном писму директно мени на Цетиње, под овом адресом: Ђуро Т. Петровић, Цетиње (Црна Гора). — Giuro T. Petrović Cetigne. (Montenegro).

Молим да у писму буде тачно забиљежено име и презиме претплатника, мјесто пребивања, улица, број куће (т. ј. ако га има), како би књига сваћојему претплатнику вјерно могла у руке доћи.

Спуљачи добијају на сваких 10 комада 1 комад у дар за њихов труд.

Имена претплатника биће штампана на крају књиге.

Цетиње, 24. Априла 1888.

Ђуро Т. Петровић

ИСТОРИЈА СРПСКОГ НАРОДА

књига II.

Врема Краљевства и Царства

од

ПАНТЕ С. СРЕЋКОВИЋА

проф. вел. школе

Цена 3 дин.

ПРИВИЛЕГОВАНА НАРОДНА БАНКА
КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ

ПРЕГЛЕД СТАЊЕ НА ДАН 14. МАЈА 1888.

	ИМАОВИНА	ДУГ	Сразмјерје са прошлим стањем
Главница		20,000.000·—	
Акција	20,000.000·—		
Привремене акције		10.000·000·—	
Акционари	7,500.250·—		
Банкноте у течају у злату	150.800·—	10,811.970·—	— 850·—
„ „ „ „ сребру привремене	4,368.320·—		— 30.110·—
„ „ „ „ сребру сталне	6,292.850·—		+ 77.410·—
Благајна у звећем новцу у злату	1,450.913 01		+ 12.576·96
„ „ „ „ „ „ сребру	3,351.137·78	4,977.314·46	+ 16.971·42
Стр. вредности и салда стр. кореспондената	175.263·67		— 8.683·02
Лисница у злату	1,056.541·75		— 59.371·53
„ „ сребру	2,478.724.48	3,535.266·23	— 14.962.89
Зајмови на државне обвезнице у злату	2,352.121·—		+ 1.200·—
„ „ „ „ „ „ сребру	1,400.158·—	3,752.279·—	— 990·—
Текући рачуни домаћих новчаних завода	1,521.717·31		+ 36.422·30
Менице за наплату	11.354·96		— 15.990·77
Кауције	144.130·—		
Полагачи кауција		144.130·—	
Оставе просте	44.300·—		
Остављачи простих остава		44.300·—	
Оставе по текућим рачунима	1.948.954·02		
Остављачи по „ „		1.943.954·02	
Резервни фонд		20.840·18	
Вредности резервног фонда	17.607·98		
Положене акције српске Народне Банке			
Разни рачуни	108.811·39		
Обвезе по текућим рачунима		591.791·15	+ 10.846·—
	43,556.985·35	43,556.985·35	

Власник општина београдска Штампа Медецијан и Кипријановић Обилићев венац број 1. Уредник И. С. Јовановић.

БРОЈ 16 У БЕОГРАДУ ЧЕТВРТАК 2. ЈУНА 1888 ГОД. ГОДИНА VII

БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

ИЗЛАЗИ НЕДЕЉНО ЈЕДАНПУТ НА ТАВАЛУ
Цена за Србију:
на годину . . . . . 6 дин.
на пола године . . . . . 3 дин.
за стране земље на годину . . . 9 дин.

УРЕДНИШТВО и АДМИНИСТРАЦИЈА
ЈЕ У ЗДАЊУ
ОПШТИНСКОГ СУДА

Цена је огласима 6 дин. пара од врсте
Прогласу који слати управништву на општинском суду а све кореспонденције на уредника.
РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ.
Неплаћена писма не примају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

САСТАНАК

одбора општине београдске држан 7. Маја 1888 г.

(по стенографским белешкама)

почет у 6 час. по подне.

Присутни: Председник г. Ж. Карабиберовић, чланови одбора: г. г. П. Д. Видаковић, Милорад Јанковић, Мил. Ж. Марићковић, С. Боторић, Д. Наумовић, М. Велизарић, Др. М. Т. Лека. Григр Миленковић, К. Д. Главинић, Г. Јосимовић. Мил. Банковић, Н. Р. Поповић, С. Пијаде, Р. Драговић, К. Цроногорац, Н. П. Михајловић, К. Петровић, Свет. Милојевић, М. Ј. Марковић, М. С. Мостић, Хаџим Д. Азрел, и Ђорђе С. Поповић.

Председник. Молим вас господо. Састанак је отворен. Изволите чути протокол последњег састанка. (Секретар чита).

Има ли ко од господе да примети што на протокол? (Нема).

Комисија господо, која је одређена да прегледа све што је до сад рађено и урађено за трамвај, свршила је свој посао и могла би дати о томе свој реферат, — али г. министар народне привреде, с којим ми имамо посла отишао је у Солун и због тога продужиће се овај посао за 2—3 дана. То сам сматрао за дужност да вам саопштим.

Сад је на реду извештај о рачунима за 1884, 1885 и 1886 годину и о преноравањима учињеним у буџету за 1884 годину. Чујте да г. секретар прочита. (Секретар чита).

Др. Марко Т. Лека. И ја сам члан те комисије која је имала да прегледа општинске рачуне. У седници исте комисије договорио сам редовно и више ми познато, да је изабран неки ужи одбор, који би било овлашћен да у име целе комисије овај посао сврши.

Г. Цроногорац, Вељковић и ја прегледали смо само преноравања буџета за 1884 год. остале рачуне од 1885 и 1886 год. комисија није прегледала.

Председник. Ово је господо за мене нова ствар, јер то није било за време мога и стојања. Мислим да је у ту комисију одређено 3 одборника (чује се: Није 3, него 5).

Коста Цроногорац. Г. рачуновођа мислим да има списак чланова те комисије, и на тим списковима зна се ко је позиван, ко је долазио, а ко није. Па кад позвани једни сви, онда они који су дошли, немају узрока да не раде с тога, што и други дошли нису. Г. Лека није хтео да се потпише с тога што није позван. Г. Стаљко је казао, да га је позвао. Но све то како му драго, но главно је то, да је ово питање објашњено у одбору тако, да могу радити у комисији одређени чланови само они који дођу. Према таквој одлуци ми смо узак радили на прегледу рачуна у оноликом броју колико нас је дошло.

Истина смо се доста времена задржали док смо с овим послом готови били, али то није у свему до нас узрок, јер су књиге и рачуни од стране полиц. власти одузети били, те тако за неки 5—6 месеци нисмо могли ни да прегледамо.

Ми смо дакле дали извештај о томе и то стоји сада пред нама. Од моје стране ја сам казао, да није право да раде само они који дођу а остали да не раде, а ви сте онда протумачили тако, да може радити онај број који дође, па за то је тако и рађено и урађено.

П. Д. Видаковић. Ја мислим да о овом рачуну неможе бити ни говора, а то с тога; што га нису прегледали ни њих тројица од историце одбором изабраних, а двојца су мање од половине. Зато нека се одреди једна комисија у којој нека уђу и г. Цри горац и г. Лека и још тројица ни неки нових прегледају.

Председник. Главно је да се што пре та ствар сврши, јер рачуне треба послати на преглед главној контроли.

Сад ви решите како хоћете.

П. Видаковић. Нећемо ми да намећемо ништа овим људма, него није изврши тај преглед онако, како је одбор решио, па за то да се нова изврши.

Коста Цроногорац. Ја то не примам — ја кажем вето. Ви немате права никоме да заповедате. Одбор је решио да могу бити и двојица над остали позвани не дођу — тако је бар г. председник при бирању протумачио.

Ви би г. Видаковићу онда добро казали, кад би тражили од г. председника, да изнесе позиве, па кад се види ко је позиван, па није дошао, а ко је дошао, онда би се видило, и да не говорим ја, ко је крив и да г. Марко Лека није долазио у седнице.

Дакле г. Видаковићу није резон да сад опет ми прегледамо. Ја сам један пут прегледао, па ако не верујете а ви гледајте шта ћете.

П. Видаковић. Ја сам за то ово предложио, да се један пут дође до свршетка ствари на начин како је одбор решио био. Сад шта се тиче недолазка овога или онога, то је питање г. председника који има право наказивања. С тога мислим г. Цроногорче, да ви немате права што ми пребацујете да вам заповедам кад вам међутим поклањам поверење и предајем у комисију за преглед

рачуна. Ја желим да уђете у ту комисију и ви с тога што не желим да се ви обиђете.

Тиме што кажем, да овај извештај подвести нећу да приме, не желим да вас вређам, него у ствари је то: да не можемо ништа одобрити, што није коректно израђено. Ту су неки рачуни од 2—3 године, и од вальда два милиона, па треба обилазиле то прегледати.

Можо би нас г. Коста да у будуће ближњим тоном говорате, јер ме то наше понашање вређа у толико пре што смо ми овде у општинској кући и општинској седници.

М. Великовић. Ја сам хтео то да кажем, да ми се чини да је овај извештај некоректно израђен с тога, што један члан те комисије против истог извештаја даје протест. На то је одговорио г. Црногорац. Сад треба да г. Марко Леко да своју реч, па ако је доказно, онда ми доћи није крив а извештај не вредна. Нека дакле г. Марко објасни ову ствар.

Др. М. Т. Леко. Најпростије било би кад би вам пред руди били позвани, којима је комисија за преглед општинских рачуна била позивана а и протоколи седница исте комисије. Из списокова видело би се, како смо позивани, а из протокола видело би се, да сам у седнице редовно долазио, као што и овде долазим. У исто доба из позива видело би се како смо ми редовно у седнице позивани. Рачуноводја општински обично нас је позивао и то у кратким реченима, по неколико пута узастопце, па је онда остављао ову ствар да лежи по неколико месеци. Што нису рачуни брже и раније прегледати поглавито је кривица до самога рачуноводје, који нас је опако нередовно у седнице позивао.

Кад ми је г. Црвогорац приликом једнога састанка поменуте комисије, дао да потпишем овде прочитани извештај о рачунима за 1885 и 1886 год. ја сам се изненадио, кад сам видео, да су ти рачуни прегледати, о ком прегледању писам ништа знао. Г. Црногорац рече ми том приликом, да је он сам тај преглед рачуна извршио, а пошто је одбор одредио петорицу да рачуне прегледа, то се писам на извештаје потписао и противан сам таквим извештајима. (Чује се: г. Коста нека уђе повова у комисију).

К. Црногорац. Није тако. То не стоји. Г. колега нема право да ме предлаже повова у ту комисију, јер ја сам дао свој потпис. А кад стоји мој потпис на што ми опет товарити повова ту дужност. Ви рекосте господине одборниче, да рачуновођа није редовно знао позивама. Пардон, то не стоји — позиви су увек слати и они јамче о доласцима нашим. Ја сам 7 дана долазио узастопце, и тако исто и г. Великовић и радили смо на основу одборске одлуке, да могу решавати у комисији и онолико чланова, колико дође. Сад г. колега хоће повова да ме натера да радим исти посао. Ја најзадњејем да то не примам.

Светозар Милојевић. По закону је, да одбор општински најпре прегледа и одобри општинске рачуне; па да се шаљу главној контроли на преглед. На сваки начин одбор у опако великом броју не може то да прегледа. Он одређује из своје средине ужи одбор, као што је овде одређено пет својих чланова.

Тај ужи одбор треба да поднесе извештај о извршеном прегледу и предлог како да се реши; па онда овај одбор да каже, одобравали или неодобрава те рачуне.

Из извештаја, који су прочитани види се да тај ужи одбор није одговорио својој дужности јер их није прегледао онако како је требало. Према овоме а с погледом на садашњ говор г. Марка Лека, ја мислим, да одбор не може одобрити ове рачуне.

Ако стоји то, да је одбор донеста решио, да рачуне могу прегледати и двојица, ја бих молио, да се покажу акта, да видимо одлуку, на ако стоји то, онда би одбор још могао решавати да ли да се ови рачуни као прегледаји и одобрени од одбора пошљу на преглед главној контроли. Но ја мислим да то неће бити, да је тако одбор решио, да у место њих одређених петорице могу прегледати само двојица.

Председник. Досета господо, код нас се врло често практиковало, да се у комисијама одређује већи број, а то због тога што се никад нису могли сва скупити на посао, због чега су често и послови остајали не свршени. Због овога, добро би било, да се усвоји оно, што каже г. Видаковић да се поново одреди комисија за преглед ових рачуна.

Што се тиче навода, да је речено, да могу и двојица рачуне ове прегледати, могуће је да сам и ја то рекао, али то је могло бити само зато што ја писам имао у виду то, да су њих петорица одређени, пошто ја тада писам био на овом месту. Да ли пак има и одборске одлуке о томе, мени господо то познато није.

Коста Црногорац. То је решено у одбору.

Председник. Могуће, али то мени није познато и опет велим да ми позвати није било, да су петорица за преглед одређени. Но ма како било, ја нас можам да непремите то у грех, ако одредимо другу комисију.

Коста Црногорац. Само ја немогу више ући у ту комисију, а ви одређујте кога знате.

Председник. Господо, рачуни се морају што пре прегледати, јер на мени лежи одговорност ако се у што краћем року не пошљу главној контроли на преглед.

Молим вас кандидујте друга лица да те рачуне прегледају. (Чује се: кандидујте ви).

Ја мислим господо: Др. Марка Лека, Светозара Милојевића, Тошу Михајловића, Милана Банковића и Николу Вуковића. (Прима се.)

Коста Црногорац. Само би вас молио г. председниче да чујете та акта о онима, који су одређени а и позиве, да не буде, као до сад.

Председник. Сад господо да прочитамо извештај комисије за прекорачење буџета за 1884 годину. (Секретар чита).

Светозар Милојевић. Одбор одређује буџетом колико се и на што што утрошити може. Само је одбор надлежан да то после преиначи или да одређени кредит повећа или умањи.

Из извештаја види се, да међу прекораченим кредитима има и таких прекорачења која нису од одбора одобрена. Шта више и само рачуноводство признаје, да није дило одобрења. То су незаконите радње и овај одбор, кад би одобрио те рачуне, онда би он уједно одобравао та прекорачења, па и незакониту радњу. Ја мислим, да овај

одбор нетреба пре да улази у то дело, док се потанко не испита, да ли су оправдани и они издатци који су без одобрења чињени. Управ треба да се издвоје они издатци за које постоје накнадна одобрења од оних, за које непостоје, па да се види, да ли су и ови издатци преко потребни били и да ли су оправдани; па ако јесу онда, да их одбор одобри, а ако нису, да се тражи накнада од онога, који је за то одговоран.

Председник. Ја нисам противан господо да се одреди једна комисија, па нека све прегледа и каже, ово је потрошено за то и то, а то је нужно било или није. У почетку ове 1884 године ја сам био кмет, и за време моје било је уштеђено двеста хиљада динара и писмо имали нужде, кад је што затребало. За ових уштеђених 200 000 динара купљено је земљиште за ново гробље. Мени се замерало, што сам ја те новце дао под интерес, а ја сам опет мислио, за што да недам, кад може од тога општина имати користи. Та је уштеда долазила отуда што су раније били приходи мањи па повећани н. пр. од касапнице кантарије и т. д.

Предлог г. Милојевића умесан је, јер он каже, да се види који су издатци нужни били, па да се одобре. Тај се предлог може примити и ја тислим да одредимо комисију за то.

Др. Марко Т. Леко. То што би имала нова комисија да уради већ је урађено. Прекорачења буџета за 1884 г. прегледана су и нашло се, да су исправна. Та прекорачења оправдавају се потребом, и с тога се сад морају одобрити.

Светозар Милојевић. Ја морам са неколико речи да се дотакнем овога извештаја, што га је поднео ужи одбор.

Г. Марко Леко каже, да је комисија сва ова прекорачења дрегледала и одобрава их. Комисија у извештају свом наводи да су издатци „махом" чињени без одобрења. Она се наводи издатке за које има одобрења, а за које нема и по томе не зна се где има одобрења где нема. Нити има разлога, из којих и не одобрене издатке треба накнадно одобрити. Према томе то треба да се на чисто изведе, па оне издатке који су учињени за подмирење оправданих потреба, н. пр. за калдрмисање и друге општинске преке и нужне потребе, да накнадно одобримо, а оне издатке, који су учињени на потребе које се не могу оправдати као и пр. издатак, на плату, ако нема за то одборског овлашћења то не би требало одобрити.

Коста Црногорац. Ми смо тражили да нам рачуновођа донесе оне издатке, за које нема одобрења. Н. пр. издатци о спреми за дочек румунског краља. Ту се није могло ни да донесе одборско решење. Сад треба да је ту рачуновођа па да од нас свакоме каже, за који издатак има одобрења а за који нема.

Светозар Милојевић. Није дужност рачуновође да се упушта у те ствари. То је дужност одборска. Кад је одбор одредио комисију за овај преглед, комисија је требала све да извиди, па да у извештају каже: ови и ови издатци имају одобрења, а ови и ови немају и да наведе разлоге, да ли треба сад те издатке накнадно одобрити, или не. Свега овога нема, па зато их овај одбор неможе ни одобравати онако без убедљивих разлога.

Др. Марко Т. Леко. У буџету одређене су суме за редовне издатке, у колико се они могу у напред предвидети. Евентуални издатци, као прекорачења буџета за осветљење вароши, за исхрану и ков стоке и тим подобни, нису могли бити предвиђени а то су баш ти издатци, који су учињени, без нарочитога одборског одобрења, и које ваља сад одобрити.

Светозар Милојевић. Главно је да у извештају не стоји, који су то издатци; и по томе не остаје друго него или да комисија поново ово прегледа и по поновљеном прегледу да допуни свој извештај, или да се одреди нова комисија и за овај преглед.

П. Видаковић. Ја мислим, да сваки издатак, који је учињен без одобрења одборског, требао је да добије одмах после тога накнадно одборско одобрење и потоме све што нема тога одобрења ја не могу сад да одобравам.

Председник. Предлог г. Милојевића је врло умесан.

М. Велизарић. Ја сам за то, да ова иста комисија која је прегледала ове рачуне, узме опет у преглед исте рачуне, па да нам поднесе реферат и у истом каже јесу ли ти издатци учињени по одобрењу или нису и који јесу а који нису и ови што нису, да ли су преко нужни били па онда ако је тако, да их ми накнадно одобримо.

Милан Мостић. Ако смо добро разумели г. Милојевића, он је казао, да комисија треба прециозно да каже, који су издатци одобрени одборском одлуком, а који нису. Она тако није у извештају казала, него све узела укупно. Ово је једна безмислица и стога сам да комисија прециозно све у извештају изведе и одбору поднесе па ћемо ми решити.

Председник. Ја мислим господо, да ово не би био никакав велики посао и пристао би да комисија то прегледа и допуни извештај, јер може бити да је што год и превиђено.

Др. Марко Т. Леко. Молим, да се не изгуби из вида да се прочитани извештај комисије допуњује и рефератом рачуновође, на који се комисија у своме извештају и позива, и из тога се јасно види, које су партије и са колико прекорачене.

Милан Мостић. Очевидна је ствар, да треба у извештају да се каже све тачно и одређено. Ми питамо колико је потрошено и за што?

Светозар Милојевић. Ја би молио г. Марка нека он покаже који су то издатци одобрени, а који нису. У извештају тога нема и за то одбор не може да донесе никакву одлуку. Кажите које су суме одобрене, а које нису, па да се одбор упусти у решавање.

Милутин Марковић. Ја такође имам да кажем то, да је доиста тешко донети одлуку о овој ствари по оваком непотпуном извештају, пошто је ово ствар рачунске природе и треба да се јасно определи на што је који издатак учињен и чиме се правда. Зато треба да усвојимо предлог г. Милојевића ако одлучимо само то да се враћа овај извештај комисији да га попуни и каже где је учињено прекорачење, где има одобрења а где нема и да ли сваки издатак има свога оправдавајућег документа. (Тако је врло добро).

Господо сад имамо једну молбу закупца баре Венеције, која је поплављена. Изволте чути шта тај закупац тражи, а уједно чућете и мњење нашег правозаступника о овој ствари. (Секретар чита.

М. Мостић. Нема о томе ни разговора, јер, кад је

у уговору казано да је његова штета ако вода оплави земљиште — онда је он пристао на то. Општина није никакво осигуравајуће друштво: а ако хоће милост да учини, то је друга ствар.

Милан Маринковић. Ја мислим да он и тражи милост. Општина неће бити ништа у добити што ће једнога човека упропастити, а ако му укаже помоћ, може још од њега имати и хасне.

М. Велизарић. И ја мислим тако. Кад је овај закупац лицитирао да узме овај плац, он је предвиђао само обичне околности — но ово је сад била напредна година што се тиче тога места, јер је сво било оплављено водом за дуже време, а ваљда и данас је под водом. С тога и ја сам зато да недопустимо да један наш грађнин страда, него да му се, колико се може попустити од аренде.

Милут. Марковић. Ова ствар не може се решити пре док не расмотримо уговор. Ако је у уговору казано да нема права да тражи смањење аренде у случају поплаве, онда је ствар чиста и јасна. Осим тога треба знати да ми тамо имамо више оваквих закупаца који су такође оплављени, па кад овоме попустимо аренду, тражиће и други да то учинимо према њима. (Чује се: прочитајте и друге молбе.)

П. Видаковић. Г. предговорник је рђаво сватио ствар. Овде није реч о праву молиочевом нити о накнади штете, него, он чисто тражи милост. Зато ја сам мишљења да овоме човеку треба да се учини милост, јер је то један стари поштени грађанин наш, који је много година подносио све терете у општини и ако томе нећемо учинити ову помоћ, нећемо је ваљда чинити некаквим дошљацима!

М. Мостић. Ја мислим да није нужно читати уговор кад имамо реферат нашег адвоката, који нас и на судовима пуноважно заступа и кад он каже да овај молилац по уговору нема права на ово што тражи, онда је то заиста тако. Друга је ствар милост, о чему је г. Видаковић говорио. То је лепо чинити милостињу, али, чини ми се да овде ми немамо довољно јаких мотива, да једноме живом и здравом човеку, који ради и који прави уговоре чинимо неку милостињу! И ја познајем тога човека, и ја имам добро срце, и ја сам за то да му се помогне, — али нема за то начина. Кад се буде давала милостиња онима који су од поплаве пострадали, и он ће добити свој део.

К. Главиник. Види се да је овај молилац и сувише несрећан био у овом закупу — уговор је такви, да кад би тражио судским путем ово што тражи, он би морао изгубити. С тога он и тражи ово путем милости. И ја сам за то да се не само њему учини милост, него и свима осталим који су овим случајем поплаве оштећени. Ја мислим да би се свима тим закупцима могло по нешто од аренде одпустити. Али како је вода са једног поплављеног земљишта раније отишла, са другог доцније то би требало да се извиди за колико је во оштећен на сразмерно томе да му се учини олакшица за неплату аренде. (Чује се: који су још молили?

Председник. Изволте чути да прочитамо.

(Секретар чита).

М. Велизарић. Ово је други случај. Ових 4—5 људи нећ са неким правом ово траже. Међутим по уговору они немају никаквог права на ово што траже. С тога би требало њих одбити и упутити на парницу.

Гл. Јосиповић. И ја сам за то да се овоме првоме молиоцу учини нека помоћ а ова друга господа да се одбију. Јер, исто тако као што је била велика вода, исто тако била је и велика зима ове године, па су ова господа што су им дрваре на општинским плацевима, много више и ћарила ове године него друге. Они су продавали најгора дрва по 30 динара хват, која су пре давали по 14 и 16 динара — па још нису била он сложена у хватове, него онако, колико ми да, то ми је хват. Дакле потпуно сам зато да се њима ништа недопушта, но само овоме једном сиромаху, који је држао земљиште за лађаре, треба нешто у име милости да дамо. Право је.

Мил. Банковић. Ја мислим да би било најбоље да преко ове ствари пређемо сасвим на дневни ред. Овај први молилац — Коста Вељковић — он је ту земљу узео за шпекулацију као и ова друга господа молиоци што су за шпекулацију узели. Зато то треба одбити — особито кад видимо да се с оваквом једном молбом обраћају општини прве београдске газде: Ђорђевићи, Кумануди, Ковић и др. И оно што каже г. Јосиповић за њих зајиста је тако. Они су ове године добро ћарили. Ја сам долазио код Кумануднћа за дрва, и три дана ме је вортао док сам за скупе паре добио дрва. И још то је учинио мени, а други не би могао ни за дуже времена.

Р. Драговић. И ја сам некада радио с дрвима, па морам да кажем у одбрану дрвара на оно што се вели да су дрва продавана скупо. Немојте мислити да дрвари добијају кад скупо продају. Кад је овакав случај какав је зимус био, и њих дрва скупо стају, јер настане лед па дрва не могу да се донесу. С тога они траже да општина има у виду овај елементарни случај.

К. Главиник. Ја сам дошао у незгодан положај што сам мало пре заступао мишљење, да се свима по нешто отпусти од аренде, с тога морам да објасним, да сам таквога мишљења био само за оне, који су узели земљишта ради наплаћивања такса за пристајање лађа и истоваривање, песка, камена и т. д. а гг. Ковићи, Кумануднћи и браћа Ђорђевићи, и њима равни, нису заиста ништа изгубили ове године ако нису још и добили. Грађа је поскупила због поплаве, дрва су поскупила због јаке зиме, и они, све што би штетовали, метнули су на рачун потрошача, па су све скупље продавали но што би родили да није било поплаве.

Председник. Овде има разних мишљења, али чини ми се у главноме је већина за то да се пређе на дневни ред. (Чује се: врло добро). Знам, јесте врло добро, али многи од нас познају овога молиоца Косту. Ја се бојим да тај човек не живи једино од ове зараде, и општина оваквом сиромаху, држим да би требала да у оваквом случају опрости аренду за 2—3 месеца, за колико није могао ништа зарадити. У исто време ја ћу бити слободан да вам и то предложим да одредимо једну суму н. пр. од 500 динара на сиротињу која је пострадала од поплаве.

Мил. Банковић. Ја би рекао да има много веће сиротиње и већих страдалника но што је молилац Коста. Има их који су оптерећени фамилијом и ситном децом, а овај човек је самац, а има и брата имућног, који је такође

самац, па може да га помогне. Нека се види на Дорћолу како је жалосно и како су многе куће сиротињске до темеља разрушене.

Св. Милојевић. Са погледом на то, што је општина до сад непрестано давала плацеве у венецији под овим истим условима т. ј. ако би било поплаве да се не даје накнада закупцу; са погледом на то, што се због ових и оваквих услова, свагда води рачун од стране закупаца када лицитарају и дају цену закупа; са погледом на то што, ако би одбор сада попустио од постојећег правила и услова уговорених, па би бар овоме једном закупцу, за кога су многи говорили да му треба помоћи, нешто од аренде опростила, — онда такав случај могао би у будуће да шкоди интересу општине, што би се на овај случај сваки позивао, а шкодио би може бити и интересу самог тога закупца, јер ће на идућој лицитацији, други моћи да да већу цену имајући у виду овај случај; са погледом што ће овај закупац накнадити штету, ако је буде имао за време док је вода, онда кад вода оде; јер ће се тада умножити радови који су за сад застали. С погледом на све то, ја сам такође мишљења да ову ствар оставимо; па да прађемо даље на дневни ред. Све што би се првом молиоцу могло да учини, то је, да га општина причека мало за ову тромесечну аренду. (Вичу: врло добро. Усваја се.)

П. Видаковић. Молим вас, да се гласа, јер има нас који мислимо да треба дати овом првом молиоцу Кости неку милост.

Председник. Добро господо. Онда да гласамо за Косту, који по уговору има да плати 1200 дин. годишње аренде.

П. Видаковић. Сад у начелу да решимо хоће ли му се што од аренде опростити, па после ћемо говорити о цифри, колико да му се опрости.

Председник. Изволте дакле гласати. Ко је за помоћ — а ко против.

Гласали су *за*: Раденко Драговић, Петар Д. Видаковић, М. Велизарић, Х. Азријел, Св. Боторић, Милан Маринковић, К. Главинић, Никола Мијаиловић.

Против: гласали су: К. Црногорац, Милан Банковић, Ник. Поповић, К. Петровић, М. Леко, С. Пијаде, Гр. Миленковић, Св. Милојевић, Милут. Марковић, М. Мостић, Гл. Јоскиновић, Милорад Јанковић, Ђорђе Новаковић, Д. Наумовић.

Дакле гласали су против 14 а за 8 одборника, и тако се прелази преко ове ствари на дневни ред.

Сад имамо ону другу молбу о овој ствари. (Вичу: на дневни ред.) Усвајате ли сви да се и преко ње пређе на дневни ред. (Усваја се). — Онда је то свршено.

Сад дозволите господо да вам учиним један предлог.

Ја сам читао, а ви сте сви сигурно читали у новинама да друштво Св. Саве позива на прилагање за помоћ онима који су од поплаве у Србији страдали. Ја предлажем да се општина томе позиву одазове и да приложи на ту цељ бар 500 динара.

М. Велизарић. Ја мислим да је та сума сувише мала и предлажем да београдска општина да 2000 динара.

М. Мостић. Најпре да будемо на чисто с овим. Ја нисам разумео г. Председника: да ли он мисли да се ова помоћ да од стране општине за оне који су у Београду претрпели штете од поплаве, или у опште за целу земљу? Ја мислим да ми ову суму пошљемо друштву за нашу општину а што се тиче страдалника у целој земљи то је друга ствар.

Председник. Ја сам замишљо да се ово да за Београд, а за друге крајеве у земљи, можемо, ако желите, одредити другу цифру.

М. Велизарић. Ако ће се делити онда сам за то да се за Београд да 500 а за друге крајеве у земљи 1500 динара.

К. Главинић. Ја сам такође за то да треба дати прилог и за Београд, и за целу земљу нашу.

Председник. Жели ли још ко да говори? (Чује се: сви смо за то). Дакле сад да видимо, колику ћемо суму дати?

Св. Милојевић. Ја сам за то да се да помоћ како нашим страдалницима, тако и онима у целој земљи, који су од поплаве страдали. Само нисам за то да општина ону суму, коју одреди за страдалнике у Београду даје друштву Св. Саве, него да сама раздели помоћ међу своје грађане.

Н. Поповић. Ја мислим да треба дати већу помоћ на пострадале у Србији него на ове у Београду, јер у Србији н. пр. у Мачви има крајева где ће поља остати целог лета пуста што су под водом; а овде, и ако се поједини крај вароши потопи, опет остаје људима да на други начин и другим радом заслуже себи бар леба — док сељаку кад не може да засеје на време пропада цела година.

П. Видаковић. Нека се друштву Св. Саве пошље извесна сума за пострадале у земљи, и тим нека се општина одазове позиву друштва. А што се тиче наших београдских страдалника, ми ћемо морати много веће суме на њихову помоћ жртвовати и о томе ћемо морати да се размислимо и да решимо другом приликом, када ћемо видети, да ли да се да помоћ у натури — јер можда ће и таки случај моћи да буде — или само у новцу.

Д. Наумовић. Ја мислим кад решимо да се да 500 динара, онда треба прво да дамо помоћ нашим грађанима.

Председник. Ме и се чини да је г. Видаковић говорио као члан санит. комисије, која зна шта ће општина имати да поднесе ради помоћи своје сиротиње — но о томе ћемо други пут решавати, кад нам та комисија поднесе извешштај, а ову суму мислим да треба да дамо друштву Св. Саве ради примера, да би и друге општине такве прилоге учиниле.

П. Видаковић. Ми да пошљемо друштву једну суму, па ће оно из свију прилога које добије давати ко се јави као страдалник и да ће коме 50, коме 30, коме 20 динара — како је ко оштећен. А за наше страдалнике ја даржим да ћемо ми морати дати и до 20.000 динара.

Н. Поповић. Ја сам тајник друштва Св. Саве, и могу вам казати да друштво неће радити тако како замишља г. Видаковић: но год се јави, да му се да помоћ. Него ће друштво да се обрати општинама и тражити да општине јаве који су људи претрпели штете од поплаве и у колико пате питати и то колика је помоћ коме од оштећених потребна — и тако ће друштво распоредити прикупљени новац. Дакле друштво ће радити у договору са општинским судовима или одборима.

К. Главинић. Ми смо сви вољни да учинимо помоћ и нашима у Београду и онима који су у Србији од поплаве страдали. Грехота је о томе трошити много речи, кад сви знамо да то треба учинити што пре. Зато би требало да приступимо решењу ствари.

Председник. Дакле господо да решимо ствар. Ја сам казао шта ме је побудило да овој предлог изнесем и држим кад ми дамо 500 дин. на ову цељ онда ће из те суме добити помоћ и наша сиротиња, јер друштво се брине за сву сиротињу у земљи.

М. Мостић. То је тако. Али мала је та сума. Треба дати бар 1000 динара. (Вичу: Врло добро — пристајемо)

Председник. Врло добро. И ја сам за то. Јесте ли сви господо за то да се да друштву Св. Саве 1000 дин. за помоћ поплављених сиромаха.? (Јесмо).

Добро. — Сад имамо господо, још једну малу ствар.

Наши касани траже да им се наплаћује такса за теглад. коју кољу, онако, као је пређе наплаћивано. Они су пре плаћали на теле до 30 кила 6 дин., а што преко тога пређе, плаћали су по грош на кило. Међу тим сад чим пређе више од 30 кила плаћају као на праву.

Ја вас молим да чујете њихову молбу, на ће се видети на чему је ствар.

(Секретар чита).

М. Мостић. Треба им уважити молбу.

К. Цриногорац. Стоји једно економско правило које каже овако: до 50 кила тежине рачуна се да је теле, што је теже од 50 кила то није теле. Ако дозволите ово што се тражи, онда ће касани клати и оно што се зове но или крава под именом телета То је опасност!

Председник. Јесте — али на њих, ако тако буду рачунали, а не за нас јер би онда платили таксу већу. Од вола плаћа се 26 дин. (Вичу: добро је — усваја се).

Дакле да гласамо. Ко је зато да се молба уважи, нека каже *за*, а ко је против, он нека гласа *против*.

Гласали су: К. Цриногорац и Д. Наумовић *против*, а сви остали *за*.)

Сад имамо молбу од бив. нашег стрводера, с којим смо уговор раскинули (Чије се: сад је доцкан).

Молим вас изберите само једну комисију, која ће разгледати ову ствар и реферисати за идући састанак.

Д. Наумовић. Ја мислим да је за ову ствар била једна комисија.

Председник. Била је, а ствар је једном решена и у одбору. Сад он поваља ствар и ја би молио, да изберете тројицу за комисију.

(Изабрани су у ову комисију: М. Мостић, Мита Мило вановић и Милутин Марковић).

Сад наволите још дати неколино уверења.

(Дају уверења).

Састанак је закључен у 8 и по часова по подне.

НЕСЛУЖБЕНИ ДЕО

КАРАКТЕР

(по Смајлсу)

IX.

Дружба у браку.

Доброта, а не лепота, женина основ је ње моје.
Шекеспир

Мужу пристоји мудрост, а жени нежност.
Џорџ Херберт

Да је бог хтео да жена буде госа човеку, он би ју створио из његове главе; да је хтео да му она буде роб, он би ју саградио од његових ногу; али, пошто је он хтео да она буде њему *равна друг*, то ју је он начинио из ребра, и *одбро*, његова!
Свети Августин

(Наставак)

Али има примера где су жене помагале људима и на бојним пољима. Тако, пре но што ће се предати непријатељу град Вајсберг, жене изиђу од победиоца дозволу: да могу мирно изнети своје драгоцености. И та им се пажња укаже. Па, знате ли које су то биле драгоцености? То беху главом живи *мужеви*, које верне љубе беху уприте на своја леђа и кроз капије градске на — слободу изнеле!...

И лорд Нисдел дугује овакој једној досетци своје жене, избављење из ханса. Она му, на име, позајми своје хаљине, сама обуче његове и — сретно га у ханси замени! Следујући таквоме примеру и госпођа Ланалст, избавила је доцније, на исти начин, свога мужа из ханса. Највећи пак, подвиг у овако врсте, тегобама мора се признати ослободилачком дару жене заробљеногa и славногa Гротијуса. Двадесет горких месеца лежао је он у тавници града Левенштајна, осуђен на вечну робију од владе „*Савезних Провинција.*“ Једина утеха била му је ту његова жена, којој су допустили да му друштво прави. Она је два пут недељно пушла у варош и доносила му, а но прочитању и враћала, велики број књига које је он потребовао за наставак својих студија. Најзад су накупљене књиге одношене у једном великом сандуку, у који су стражари у почетку врло строго загледали, да се уверe да нема ту још чега, на кад им се досадило уверавати се о једном те једном факту, пуштали су сандук као паравну ствар. Приметив ову лабавост у прегледу, жена Гротијусова дође на мисао да у место књига, спакује и избави свога мужа. И срећа ју збиља послужи, ма да у мало није на делу пропала. Учини се на име једном од војника,

који бише одређени да сандук подигну, да је сандук нешто тежи но обично, па ће, као мало у шали, рећи: „ама нешто тешке ове књиге, госпођо.“ „И јесу! то су оне *јерменске* што мој муж чита!“ „Само да не буде и какав Јерменин међу њима?“ „Има их — они што су их написали!“ Хвала буди овој доскочици жене, која ни за тренутак не изгуби присуство духа, жив човек прође кроз иглине уши. Сандук стигне сретно у Горкум на белгијску границу; ту роб искочи преко границе у Брабан, а одатле избегне у Француску, где му се слободном, здравом и читавом, придружи његова верна и неисплатива љуба.

Искушења и страдања, то су *пробе* у којима се огледа брачни живот. Оне једине износе на видик прави карактер људи и жена, и јесу оне ватре из којих излази *право* венчање! Више и од тога, она могу бити извор најлепше среће; јер и непрекидна радост и непрекидни успех нису добри за људе и жене. Кад је славном Хајнеу жена умрла, он је узео рачунати губитак који га је снашао. Они су обоје знали за сиротињу и борили се са тегобама заједно, али их смрт растави баш кад им се срећа поче смешити, и жена не доживе да учествује у мужевљу благостању. „Авај — вели он — „међу толиким јадима мога живота ваља ми рачунати и њену љубав — љубав силну и жарку каква је икада покретала женско срце, љубав, која ме је чинила најсретнијим у колу смртних — али и која је била за ме мајка хиљаду беда и невоља. Она никада зар и није знала шта је то: потпуно задовољство, али зар радост није ништа дужна жалости? Ако ико ја то морам да признам, јер сам и у пакленимукама поред ње сретан био, јер сам блажен био кад сам ш њоме и горке сузе лио.“ И доиста, у немачком срцу налази се један степен љубави, који ће инглеском читаоцу неверовати изгледати. Међу тим, таква се љубав сјајно огледа у животу и Новалиса, и Јунга, и Штолинга и Фихта и Јована Паула и многих других који би се могли именовати. Зарука немачка, на пример, церемонија је скоро равна по важности самоме венчању; јер се тада љубавним осећајима допушта слободан израз, непознат нашим инглеским младенцима, који се склањају једно другог, као да се стиде што се волу. Тако је, на пример, био заручен и славни Хердер на дуго време пре венчања, које је дошло тек кад су материјална сретства то омогућила. „Свадба се наша — вели његова Каролина, — завршила при руменој светлости једне дивне вечери, и од тада па све до сада ми смо два тела а једна душа.“ Нити је сам Хердер мање нежан у својој сведоџби. „Ја имам жену која је и стабло, и благо и утеха мога живота. Ми се дотле слажемо да нам се чак и летеће мисли у исти пар рађају“... Али да се вратимо Фихтеу.

Историја његове љубави и женидбе садржи и једну лепу епизоду. Фихте је био један бедни ђак немачки у Цириху, кад се упознао са богатом Јованком Рановом, синовицом славнога Клопштока. Нити је што велика разлика у стању и положају сметала честитој девојци да искрено заволи тако ваљана сиротана. Из такве побуде она и понуди њему при одласку из Цириха један *новчан* дар. Но горда сиротана овај корак тако дубоко увреди, да је у првој љутини, и посумњао, у женску љубав. Тек, по што се мало промислио и прибрао, сео је да, уз најтоплију захвалност, одбије понуђени дар. За тим је дошла дуга и трудна борба за материјални опстанак, но из које Фихте изађе као победилац, и достојан младожења. Тада се и венча с Јованком, која га награди сретним брачним животом, и јуначким другованьем до гроба... А, хтео сам рећи, зар према овакој историји брачној и љубавној, у нежних и фино васпитаних Немаца, не изгледа женидба једног нашег Виљема Кабета као право грмаљство? Не велим да је за то и срце наших Инглеза мање часно и поштено. На пример. Кад је овај исти Кабет први пут видео девојку с којом ће се после оженити, она није имала више од тринајест година. Он је тада, као млађи пешачки официр, навршио био двадесет прву годину. На суђеницу своју наишао је сасвим случајно једног зимњег дана по снегу, када је она изашла била да неку парионицу изриба. Чим ју је угледао, (причао је он после) „нешто га се до срца дотакло“, и он је одмах у себи помислио: „ево, међер, за мене ђевојке.“ Па, да се не би таква помисао на празно свршила, не буде он ни лењ да приступи и познанство стече. И у том истом тренутку он даде себи тврду веру да ће се њоме оженити чим из војске отпуста добије. То се, доиста, и збуде после пет година; али пре таквог успеха, он је дао био својој девојци, приликом одласка јој с оцем у Вулич, све што је у готоњу имао — неких сто и педесет уштеђених фуната стерлинга — под условом: да она не ради више тешке кућне послове. Девојка прими паре, али само да га на састанку по отпусту из војске изненади и обрадује са целом недирнутом сумом. Наравно, да је овде поштовање поткрепило љубав, и Кабет у скоро за

тим и венча са девојком која се покаже врло красна супруга.

Што се Кабета лично тиче, он је, поред све спољне суровости своје, био нежна и племенита природа, и његови „*Савети младим људма*“ — књига у којој је насликана сва вредност женског карактера, и показано сво благо праве жене — јесте дело које по живости боја и силини разлога није до сада надмашио ни један енглески писац.

КЊИЖЕВНИ ПОЈАВИ

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ

Под насловом:

„ХЕРЦЕГОВКА“

намеравам дати у штампу све моје досадање ијесме, питање и нештампане по разним српским листовима.

Књига ће излазити до 5 штампаних табака.

Цијена је књизи 34 новчића.

Претплату прима само у готовоме новцу.

Да „*Херцеговка*“ не остане за дуго успаванка, већ да се што прије пресе из свога тврдога сна, да протре очи и да угледа бијела дана, стоји до довољног броја претплатника.

Уздајући се у српску читалачку публику, којим потпуно надам, да ће моја „*Херцеговка*“ што прије угледати свијета, те ми моје Српству своме, рефати своје боле, и жеље срца свога.

Умољавам све моје пријатеље, како на овим крајевима тако и на страни, да се својски закуме око скупљања претплатника.

Претплату ваља упућивати у плаћеном писму директно мени на Цетињу, под овом адресом: Ђуро Т. Петровић, Цетиње (Црна Гора). — Djuro T. Petrović Cetigne. (Montenegro).

Молим да у писму буде тачно забиљежено име и презиме претплатника, мјесто пребивања, улица, број куће (т. ј. ако га има), како би књига свакојему претплатнику вјерно могла у руке доћи.

Скупљачи добивају на сваких 10 номада 1 комад у дар за њихов труд.

Имена претплатника биће штампана на крају књиге.

Цетиње, 24. Априла 1888.

Ђуро Т. Петровић

ПРИВИЛЕГОВАНА НАРОДНА БАНКА
КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ

ПРЕГЛЕД СТАЊА НА ДАН 20. МАЈА 1888.

		ИМАОВИНА	ДУГ	Сравњење са прошлим стањем
Главница			20,000.000·—	
Акција		20,000.000·—		
Привремене акције			10.000·000·—	
Акционари		7.500.250·—		
Банкноте у течају у злату	149.650·—		10,789.340·—	— 1.150·—
„ „ „ „ сребру	привремене 4,309.120·—			— 59.200·—
	сталне 6,330.570·—			+ 37.720·—
Благајна у звечећем новцу у злату	1 432.784·25	4,980.784·84		— 18.128·76
„ „ „ „ „ сребру	3,389.758·98			+ 38.621·20
Стр. вредности и салда стр. кореспондената		158.241·61		— 17.022·06
Лисница у злату		1,154.684·15		+ 98.142·40
„ „ сребру		2,458.583.10	3,613.267·25	— 20.141.38
Зајмови на државне обвезнице у злату		2,352.526·—		+ 405·—
„ „ „ „ „ сребру		1,401.058·—	3,753.584·—	+ 990·—
Текући рачуни домаћих новчаних завода		1,496.405·91		+ 25.311·40
Менице за наплату		7.956·25		— 3.399·71
Кауције		144.130·—		
Полагачи кауција			144.130·—	
Оставе просте		44.300·—		
Остављачи простих остава			44.300·—	
Оставе по текућим рачунима		1.923.130·77		
Остављачи по „ „			1.923.130·77	
Резервни фонд			20.840·18	
Вредности резервног фонда		17.607·98		
Положене акције српске Народне Банке				
Разни рачуни		32,115·10		
Обвезе по текућим рачунима			591.791·15	
		43,513.532·10	43,513.532·10	

Власник општина београдска. Штампа Медењцан и Кипановић. Обласћен вепац број 1. Уредник Н. С. Јовановић.

БРОЈ 19 У БЕОГРАДУ НЕДЕЉА 12. ЈУНА 1888 ГОД. ГОДИНА VII.

БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

ИЗЛАЗИ НЕДЕЉНО ЈЕДАНПУТ НА ТАБАКУ
Цена за Србију
На годину . . . . 6 дин.
На пола године . . . 3 дин.
За странство пола на годину . 9 дин.

УРЕДНИШТВО и АДМИНИСТРАЦИЈА ЈЕ У ЗДАЊУ ОПШТИНСКОГ СУДА

Цена је огласима 6 дин. пара од врсте
Прегледну сваки слагт уступиком на општинском суду и сви кореспондензи на уредника
РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ.
Неплаћена писма не примају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Суд општине београдске позива све оне младиће, који су рођени у Београду 1868 год. да одмах предстану књиговодству судском: ради регрутовања за стални кадар.

САСТАНАК

одбора општине београдске држан 20. Маја 1888 г.

(по стенографским белешкама)

почет у 5½ час. по подне

Присутни: Председник г. Ж. Карабиберовић, чл. суда Јанић М. Јанковић, чланови одбора г. г. Н. П. Михајловић, М. Јанковић, Г. Миленковић, Д. Ђ. Миловановић, Св. Карапешић К. Д. Главинић, М. Ј. Марковић, З. З. Поповић, С. Пиваџ, Ј. Илић, Дим. Наумовић, Т. Ј. Михајловић, С. Ботораћ, М. Бајковић, Ст. Петковић, Јав. Бајсић, Н. Вулковић, Др. М. Т. Лево, Т. Ђ. Наумовић, Д. Т. Вељковић, Рад. Драговић, г. Св. Милојевић.

Председник. Господо, састанак је отворен.

Изволте чути протокол последњег састанка.

Секретар чита протокол састанка од 7. тек. месеца.

Председник. Има ли ко шта да примети. (Нема). — Добро.

Молим вас господо. Вама је познато да смо ми у једној од раније седнице одредили комисију, која ће да испита нашу Вишњичку улицу и све споредне улице у околини њеној, као и улице које на доњедонском крају. Комисија је то учинила, и молим вас да чујете њен извештај.

(Секретар чита извештај комисије).

Председник. Из ова га извештаја на ете видели мишљење и овим улицама, међу које долази и Милетина улица. Сад пре једног сахата ја сам добио један акт о тој улици, и молим вас да га саслушате. (Прочитан)

Гргур Миленковић. Ово што тражи Стаменковић овим актом то иде на промену регулације, коју је министарство одобрило. Да ли је одбор решавао да се та регулација промени, или није, ја то не знам, нити сам до сад наилазио на то решење. Само се каже — у акту — да је Ђ. Јовчић дао другу регулацију. Ја сумњам у то, и држим да треба да се одржи регулација, коју је министарство одобрило. Сад ако налази општина своја интереса у томе да ту регулацију измени, то може једино општина као општина да предузме а не може се допустити појединцу да због сечења свога плаца мења регулациони план целе улице. С тога сам ја за то, да се преко ове молбе пређе на дневни ред.

Председник. Овај се човек овде изражава тако да су сва грађани у тој Милетиној улици пристали да им се не даје никаква накнада ако остане регулација овако како они желе. Само ја не знам шта њима смета то што ће Вишњичка улица бити шира а њима — Милетина — уска.

Гргур Миленковић. Само где има да се прави насип, то је други део вишњичке улице, а ово је опет други. С тога решење овога питања у томе смислу да се одржи план регулације неће ништа сметати насипању овог дела улице која чека за насипом — јер регулација овог другог дела може се извршити и после пет година, а насип се мора одмах правити.

Јаков Јанковић. Мени је позната у неколико ова ствар што се тиче регулације. Пре пет година становници тамошњег краја, заиста су изјављали да не траже накнаду ако остане овакна улица као што овај молилац у свом акту каже; али онима којима се имало да одузме од плаца, мислило се да се да она башта звана циганчица. Тамо је излазио онда и инжињер управни и ударио кочиће колика ће улица бити у ширини. Доцније дошао је Ђ. Јовчић па је проширио улицу за 6 метара и он ударио друге кочиће. И кад је то било, онда један од старатеља неће масе казао је кад хоћете тако ја не дам док се не плати ово што се узима. Тако је казао и овај молилац Влајко да неда него тражи 800 дук. Шта је после било и која је регулација одобрена незнам, само знам да је два пут мерено и има два кола за шири у те улице.

Милут. Јанковић. Ја сам био у комисији, која је прегледала регулисање те улице. Знам да онда није донета никакна одлука одборска него су на лицу места саслушани сви стан ници те улице сем двојице троје, који онда нису били у варошн него нсгде на путу. Знам да је остало на томе да се и та два три становника кад дођу е пута зову у општ. суд и да се саслушају. Кад је то свршено онда је опет дошла ова ствар у седницу и онда је овај исти Влајко тражио оно исто што сад тражи и онда је одбор, чини ми се, решио тако: да се тражи из министарства оригинални план те да се види како је регулација решена и одобрена. Инжињер је онда тврдио као што каже сада и г. Гргур, да је та улица остала по овој регулацији да буде шира и то је и потребно нарочито с тога што је тамо већином земљораднички свет, и треба да има ширу улицу због пролаза стоке.

Председник. Зато господо ја мислим да можемо примити извештај комисије односно осталих радова, а што се тиче ове улице и њене регулације то можемо и доцније решити, док видимо на чему је ствар. (Вичу: добро).

Мита Миловановић. Мени се чини да је и у извешћу комисијском нарочито наглашено да је најпрече извршити калдрмисање улице Миријевске и начинити насип, који је пропао у улици Вишњичкој. С тога нека се за сад то одмах и учини, а ово ћемо доцније решити по коме ће се плану Милетина улица регулисати и каква ће бити ширина и саме ове Вишњичке улице.

Јанаћ Јанковић. Они су изјавили да по првом плану не траже никакве накнаде, а по другом Љочићевом плану траже накнаду.

Председник. Зато кажем: межемо односно других радова усвојити овај извештај, а односно регулације то да оставимо и да видимо на чему је стало и како ћемо то да решимо. (Усваја се.)

Председник. То је садржина извешћа. Ја држим, да би само она трећа тачка требала да остане у питању односно регулације, — и ја вас молим, да донесете закључак, нарочито што се тиче Миријевске улице, да се претрпа она јаруга и да се калдрмише крупним каменом. То је једно. Друго, да ми одобрите да држим лицитацију и за дорћолски крај, док је још рапије да не уђемо у јесен. У буџету не ћемо наћи толико, али свакако, кад се нашло пара за Врачар, онда морамо наћи и за овај крај. (Врло добро). У осталом све ће те лицитације доћи пред вас, да их одобрите.

Грчур Миленковић. Ако то одбор не би хтео да реши, полиција ће то сама извршити. Ми имамо већ прекор од полиције.

Председник. Заиста ми имамо већ и сувише и скора од стране полиције и на мени сав тај терет лежи, и ја за то одговарам. По, прека је потреба, да се ово сврши.

Јоца Илић. По моме мишљењу то је најживља улица у ономе крају, и за цело треба што пре да се калдрмише

Мита Миловановић. Чини ми се, да је и пре билоговора о томе, да и околна села из среза врачарског помогну, јер је наш атар велик и ми сами не би могли све да извршимо, — и она су на то пристала, како ми се чини.

Председник. Ми морамо то да поделимо, н. пр. у миријевској улици сељаци ништа немају ни за дорћолски крај — а што се тиче вишњичке улице, ту сељаци већ треба да даду нешто, а тако исто и цигљари, јер они се највише и служе том улицом и највише је кваре, с тога треба и они да поногну, а ако не би хтели, ми би онда били принуђени, да ударимо неку таксу на цигље при уносу у варош.

Св. Боторић. Ми нисмо ни донели закључак, да се наспе докле траје наш атар, него од краљевих штала па до улице што иде Дунаву.

Председник. Ми ћемо морати свакако да правимо до кајабурме. Ево за што: наш концесионар, за изношење ђубрета, према својој обвези, мора да износи ђубре чак тамо, и с тога му морамо да направимо добар пут, да би му дали могућности, да може одговорити својој обвези.

Грчур Миленковић. Ми смо узели, да се прво наспе оно парче, што је непроходно, а то је између краљевих штала и Куртовића то неће изнети на 800 курентних метара. Међу тим до краја нашег атара има читаво пола сата и за то би требали да се договоримо с околним селима.

Председник. Ако донесете закључак у форми, као што сам ја предложио, онда ће цигљари бити под неком пресијом. Истина, они су наши грађани, ала и они треба да плате н. пр. 10 пара. То је опет нека вајда. За то ја мислим, да би ово могло да буде као нека морална пресија на њих. А свако је тешко да све пада на наш буџет.

Ја сам то исте предлагао и за пут, који води на ново гробље

Свет. Боторић. Ми, кад смо прошли онуда, ни један комшија није био противан плану — једини онај Влајко или Трајко (не знам, како се зове) што не пристаје и хоће да се оно сокаче просече и да изађе на поље. Ми смо му казали усмено, да се не можемо удаљавати од плана, који је министарство грађевина одобрило.

Председник. Ја мислим, да општини београдској није забрањено да оступи од плана и да га преиначи, ако јој то интереси захтевају.

Свет. Боторић. Заиста ако би усвојили молбу онога онда би другоме комшији учинило криво; за то да се не би огрешили о правду, треба да се држимо плана, који је одобрен.

Ако ми само одкопамо и калдрмишемо миријевску улицу, и не начинимо пролаз онда ћемо морати, да је оправљамо сваки час, јер се тамо слива вода чак са шанца.

Председник. Ја мислим, да сте ви сви за то, да кад говоримо о канализацији не можемо дати само овим парчету канализацију, него кад се цела варош каналише, онда ће и ова улица.

Молим вас, господо, чујте извештај комисије, која је одређена да прегледа односе између нас и концесионара за трамвај. И ја сам био у тој комисији и ишао сам г. министру народне привреде и молио га да издејствује неку олакшицу овоме, те да се та ствар сврши. Ја мислим, да је гг. члановима комисије казано, како је та ствар текла. Чујте дакле извештај.

(Секретар прочита).

Председник. Дакле ви сте чули извештај но може бити многи од вас знају и захтеве тога такозваног концесионара нашег. То је прочитано у претпоследњој седници. По његовом захтеву изгледа, као да је општина утврдила и начинила уговор с њиме. Он каже: ако општина није вољна да изврши оно, на шта се обвезала, тражи, на првом месту, да му се врати кауција, која лежи код општине и да му се да нека накнада од 100.000 дин.

Д. Наумовић. Нека му се врати кауција.

Свет. Милојевић. Комисија је била слободна да изјави своје мишљење: да се зовне предузимач па ако одустане од парнице, онда да се прекине уговор; а ако не пристане, онда нека узме каупију и нека ради шта зна.

Т. Михајловић. Ја држим, да општина није ни могла да обећава концесионару какве повластице, то је ваљда било условно, ако може да издејствује. Па кад општина

није могла то да надејствује, онда нека му се каже, па ако пристане добро, — ако ли не, нека ради шта зна. (Врло добро).

Председник. Дакле сви смо за то, да се извештај прими и да му се одговори на његово писмо, као што је комисија предложила. (Тако је).

Г. министар просвете и црквених послова послао је један акт, којим тражи неко земљиште на Врачару потребно учитељској школи. Молим вас чујте тај акт.

(Секретар прочита.)

Св. Карапешић. Ја мислим, да је боље да се да какво земљиште у Топчидеру.

Св. Милојевић. Ја мислим, господо, да треба да узмемо у обзир користи, које би добили, кад би се општина одазвала овоме захтеву г. министра и кад би баш уступила оно земљиште, које јој се тражи, учитељској школи на послугу. Општина ни нико од оне утрине, на којој се копају шанчеви и вежбају војници, нема користи, а овако би имали користи, што би били на самом путу било угледне добарце, и сваки, који год прође онуда, могао би да га види. То је једно, а друго: ја држим да општина нема штете од учитељске школе, шта више држим, да би она штетовала кад би се учитељ. школа преместила у Топчидер. С тога бих молио, да општина узме добро у оцену користи, које би се одовуд добиле и да да ово земљиште на послугу.

Св. Карапешић. Ја се потпуно слажем са г. предговорником и усвајам његове разлоге и да не би било лепо од општине, да она то одбије. Ја сам казао, да сумњам да онде има тако згодно земљиште. Но кад су они нашли, да има, то је друго.

Ја писам мислио, да се премести учитељска школа у Топчидер, него да узму земљиште у Топчидеру, јер тамо имају и справа и све што им треба. И за време рада могли би да оду тамо.

Председник. Пошто има овде план уз акт г. министра у коме је означено тачно шта се тражи, ја мислим, да би било најбоље, да одредимо вечерас неколико чланова, који ће отићи тамо и видети шта је и како је. Ми смо у управној седници казали да би и држава могла уступити „пашин чаир“ као згодно земљиште, које је близу вароши или онамо код Стевановићеве механе.

Мил. Банковић. Мени изгледа смешно, да ми говоримо другоме шта треба да ради. Мени се чини, да ће они имати овде расхода; треба ће им магазини за алате требаће им стока и т. д. Ено им Топчидера где имају све што им треба.

К. Главиник. Ово што тражи г. министар просвете без сумње је и потребно и корисно, и ми треба у колико је могуће, да се одазовемо тој тражњи. При одређивању места, које би се дало учитељ. школи треба да гледамо да буде и за општину што већа корист од тога добра.

Стоји то: да би добили мало угледно добро ако би дали оно земљиште које нам се тражи; али, по моме мишљењу, имаћемо већу корист, ако то добро буде на другом коме месту, где су здравствени услови гори но на Врачару, јер би добили у исто време и угледно добро и боље здравствене услове. Ја мислим да би много боље било кад би се за башту учитељске школе заузело земљиште на градском пољу до општинско расадница, које је право ђубриште јер се ту, сад, бацају страшне и свакојако ђубре из околине, а има увек и људских измета. Подизањем ове баште, на томе месту, добила би она околина много у здравственом погледу, а и само обделавање било би лакше јер је школа ближа а и вода је ближа но на Врачару.

Трошак пак, који би учитељска школа имала да учини око уређивања и обделавања, неће бити тако велики, јер ја држим, да ће се највише вршити ручни пољски радови. Напослетку ја мислим, да комисија реши то питање: које место треба да се да учитељској школи.

Милутин Марковић. Ја мислим, да министар овде тражи од општине што може да да. А ми, држим, не треба да разлажемо да ли ће то бити штетно за државу или друго и т. д. Ми треба сада да одредимо једну комисију да види шта ће дати учит. школи, и да нам на идућој седници поднесе своје мнење, може ли се дати или не може. Ја мислим, да су они водили рачуна о томе, оће ли то земљиште бити удесно за њих. То се мора претпоставити да су они и на то гледали.

Јаков Бајлони. По напрту ми изгледа, да је то место она јаруга код Вшетечкове воденице, и ја мислим, да им се на том месту може дати један хектар и без комисије.

Милут. Марковић. Ако је ово земљиште онде, где каже, г. Бајлони, онда ми треба још да их молимо да узму.

Председник. Ја мислим, да би најбоље било да зовнемо и тога цртача те да и он изађе тамо са комисијом и покаже то место. (Врло добро). Молим вас, да изберемо тројицу за ту комисију.

Изабрани су: г.г. Ј. Бајлони, Св. Милојевић и Милорад Јанковић.

Сад је на реду извештај комисије, која је имала да прегледа сва акта по жалби Пере Јоакимовића. Чујте тај извештај.

(Секретар прочита.)

Јоца Илић. А зашто је њему одузето то право.

Председник. За то што се није држао уговора. Усваја ли одбор мнење комисије? (Усваја)

Сад имам господо, да вам саопштим једну ствар. Мени Управа вароши Београда једнако вори што су оволике рупе по калдрми. Ја сам, пре но што су Цвети наступиле, сматрао за дужност, да наредим, да се калдрма од позоришта до града претресе. И ја сам, имајући то на уму, позвао раднике, а не мајсторе, и погодио се с њима да раде по 40 п. д. метар 30 пара да им се плати кад комисија нађе да им је рад добар а они 10 п. да се задрже донде, док не оправе оно, што се у течају шест месеци буде искварило. Но ја сам превазишао меру, коју сам смем да вршим и молим да одобрите овај мој поступак. То је исто било и с лимском улицом, цариградском, два јаблана, скопљанском и позоришним тргом. На све то утрошено је 2973 динара.

(свршиће се)

НЕСЛУЖБЕНИ ДЕО

ПИСМА ИЗ РУСИЈЕ

(парисном „Салеј"-у).

Петроград, 30. Маја 1888 год.

Последњи говор г. Тисе одјекнуо је у Петрограду као гром из ведра неба, — или чудо, које би стари узели као непогрешно знамење рата. И доиста, Јевропа је била скоро мирна. Беше се заборавило и на нихилизам, и на Бугаре, и на Буланжера. Кад ево ти од један пут онога старога Мацара из Пеште, где, зачуђеном свету прича беде невидовне. „*Ми ћемо до године рата имати*," — рекао је он. Аустрија, међу тим, може рата имати само с Русијом. Уговор савеза, који је обелоданијо кнез Бисмарк, и јесте закључен с погледом на могућност *двоструког* напада с поља. Јер, ако би се идућа војна ограничила на дуел између Париза и Берлина, монархија Хапсбурга не би ту имала никаква посла. Очевидно је, дакле, да се претња коју из мацарског парламента избаци мацарски министар, тиче нас овамо много ближе него ли Француске...

Па каква ли је то мушица ујела честитога магната пештанског? Од куда код њега овај наступ одрешитости који се тако мало слаже са предањима строгог Метерника и мудрог Деака? Или је шест милијуна Мађара већ тако ратоборно, да им се бој бије са сто милијуна Руса?! Зар су Мацари, који умедоше тако брзо заборавити поразу садовску, још злопамтила за Вилагош? Та сам спомен руских победа од 1849 треба да је довољан да нагна државнике с ону страну Лајте да се добро промисле. Јер, оно, што је негда лако било једном Паскијевићу, још ће лакше данас бити једном Гурку. У рату с Аустријом Русија има за се симпатије Словена — галичких Руса, Чеха и Словака — Срба и Хрвата — који не уступају Мацарима по јунаштву, а који их бројно надмашују. И опет велим, нека се промисле мало Мацари у Пешти. За оне који су Кавказе и Балкане прелазили неће ни Карпати бити велике планине... И то је, хтео сам рећи, одговор који можете чути из свију војничких и политичких кругова, на адресу мацарског изазивача. Оно, Руси су и онако вазда Аустрију по преко гледали. Они њој и приписују све своје неуспехе за последњих сто година. Рат с Аустријом био би овде особито популаран. Свако је при том убеђен, да би се такав сукоб свршио са коначним распадом и деобом Аустро-Угарске монархије, као што се свршило и с Пољском пре равно сто година... „*Од паметна човека чудно ми је такве речи чути*", приметио би Тиси, да је жив, онај поета наш који данас у Пантеону спава. Од своје стране Руси би га с правом могли упутити на читање комедије славна им Грибоједова „Горе от а ума" што би се дало превести са: „несрећа је то бити паметан..." Али на што, збиља, и дангубити око овако ружне једне појаве парламентарне? „Кад се још лав на мушице освртао?" — рећи ће ми јуче један стари ђенерал штабни официр. „Ми одавна знамо за мрачне смерове аустријске, и толико се бојимо оваквих (тисинских) насртаја да нећемо ни једну *стражу* козачку на граници појачати." Међу тим, из поузданог извора могу вам јавити: да ђенерал Вановски предузима све потребне мере за случај заплета с Аустријом. Нека буде и рата на годину, или ове године, Русија ће бити спремна и приправна. Ну, бацимо поглед на друге лепше и благодарније предмете.

Пред нама је велико дело азијске жељезнице, довршене и саобраћају предане пре три дана. У срцу „старога света," на два корака од Китаја, а неколико дана само од Хиндостана, тече нова струја руског напретка. Ђенерал-ађутант Розенбах гувернер Туркестана, јавља нам: да је „велика пруга, у заказани дан и час, отворена у присуству огромног броја Руса и домаћег становништва, које у овоме празнику мира види почетак новог моралног и материјалног живота...." Цело дело није, међу тим, још крају приведено. Досадања пруга покрива, истина, неких 1350 врста, и прелази не само тешке пешчане пустиње туркоманске, него, преко једног огромног моста на Аму Дарији, улеже у покрајине Бухарије, и, излазећи из њих, ступа на руско земљиште до старога града Самарканда. Али све је то још први корак. Јер, одатле ваља допрети до *Ташкенда*, тога великог, политичког и војничког центра нашег; за тим прећи преко *Фергане*, *Семиречја*, и свију оних плодних и густо насељених покрајина централне Азије, које опасују велики висоравањ Паропамиза, и које је наука, археологија, обележила као колевку сва три *аријска* племена: инђијског, персијског и јевропског.

Оно, жељезница закаспијска представља и у садањим, релативно скромним, размерима својим, једно велико предузеће. Са дивљењем мора се при-

знати да је овај, управо, *херкулски* рад довршен за мање од три године. Нити смемо заборавити, да је све то урађено на неких хиљаду и двеста миља од Петрограда, и у срцу дивљине на коју, валда, од времена Александра Маћедонског није стала нога Европљана. Најзад, вала имати на уму да се техника самог посла морала отаљавати у сред нестаног песка, под жарким сунцем једне азијске Африке, у домовини глади и жеђи, пустоши и хорда варварских.

Главна заслуга за све ово припада без сумње ђенералу Аненкову, научењаку и војнику, па још и — пријатељу наше Француске! Само, не заборављајмо том приликом да споменемо и његове скромне но славне сураднике, неуморне пијонире европске најезде, разумем, она два жељезничка батаљона, који се нису мање одликовали јуначтвом и самопрегоревањем у дубинама азијске степе, но што би тога показали на крвавим мегданима Европа. Руски је војник у истини први борац света, и његова радови могу се слободно упоредити са подвизима старих легијона римских. Рођен сељак, свикнут на сваку муку и невољу, на стојичко трпљење и стрпљење, овај син словенства рукује тешким буџиком као год јаком пушком. На Севастопољу, Карсу и Плевни он није само бојак био, него је и земљу превртао. У снежним кланцима Шипке (у години 1877) он је на љутој зими балканској, разбијао замрзлу земљу, као што је под врелим сунцем Бухаре, кроз срце сиње пустиње, крчио путе култури.

Руска влада помишљала је била најпре да веже Ташкенд с Европом, продужаљањем познате жељезне пруге Москва, Оренбург. То је био и план покојног цара Александра II, но иницијери су га нашли за непрактична. Прва мисао о садањој жељезници пала је на памет бесмртноме Скобељеву. Скобељев је познавао Туркестан кроз и кроз, — тамо је он и стекао своје прве ђенералске полете. Приликом похода на Теке-Туркомане год. 1880 писао је он министру војном: „ако хоћемо да видимо и коју корист од огромних жртава које улажемо у средњу Азију, треба нам, пре свега отворити пут преко степе, од Каспије до Амуа; а по што умиримо овај крај правити жељезницу до Аскабада, па и даље до Аму-Дарије.“

И сан Скобељева сво се остварио. Њему, лично, били су поверени први покушаји у том правцу; и под њим је сграђено неких 25 врста — до буџара Мулакарија. По освојењу Ахал-Тека, шине се продуже до Кизил-Арвата т. ј. 218 врста од Каспије. На тој тачки бућетске тегобе обуставе велико предузеће. У том умре и Скобељев. Његови наследници немадоше ни његове вере у посао ни енергије за извршење. А, ако је закаспијска жељезница ипак довршена, за то имамо благодарити *Инглеској*, која нам је и нехотице учинила једну велику војничку и трговачку услугу.

Ви се сећате како смо прних месеца године 1885 стајали на прагу рата са Инглеском. Истакнути од Инглеза Авганци бише потучени од руске авангарде; и у петроградском штабу реч се онда водила о упаду у саму Инђију. Али како да се такав корак учини без путова? Дај за то, онет, отпочету жељезницу. Ето како се рад на њој наставио. Још у децембру 1886 први возови дошли су до бухарске вароши Чарџоне, на обалама Аму-Дарије, 780 километара од Кизил-Арвата. Данас смо у Самарканду, а на годину биће мо и у Ташкенду. Као што смо већ навестили, прва половина пруге прелази преко једне страхотне пустаре, испрекидане врло ретким оазама. Али друга половина иде и преко земљишта доброг за обделаваље. Само грађење пута испало је релативно врло јевтино. Тако, просечна врста није стала више од 18.500 рубаља (или нешто мање од 40 000 динара), док је онај велики мост на Аму Дарији — неких четири врста у дужину — изнео свега 280.000 рубаља (или нешто мање од 600.000 динара). Додуста, признати се мора да новац није ту бацан. Разуме се да ни квалитет жељезнице није луксузан, па ни, као у Немачкој, особит. Станице су још дрвене, радионице несграђене, а водоводи недовољни. На мдого места мора жељезничко особље да спава у вагонима или под ведрим небом. Али шта то мари? кад је у рату као у рату. Доћи ће с временом свака згода. Закаспијска жељезница остаје, при свим тренутним недостатцима, један од капиталних радота овога века. Она улази у ред американских подвига са пацифичком жељезницом и француских са прокопом суецког канала. Ми ћемо се другом приликом још једном вратити на овај велики економски догађај, који узгред буди речено, још није оцењен у свом своме домашају.

ДОМАЋЕ ВЕСТИ

(Нивелација вароши Београда)

Мило нам је што смо у стању јавити да је, много жељена и давно очекивана, нивелација наше престонице довршена, и да ће се дотични планови са утврђеним нивелетама, у најкраћем року послати г. министру грађевина на одобрење.

По што сматрамо за излишно истицати користи које ће овако правилна и стална основа нашим грађевинама донети и обезбедити, остаје нам да с признањем споменемо комисију, којој је одбор општински тај важни задатак поверио, и коме се, она не сумњамо, најчасније одужила. Комисија је радила и свршила свој посао под председништвом г. Милана Ј. Андоновића професора геодезије на нашој великој школи, уз ревносно суделовање чланова г.г. Косте Главинића, Гргура Миленковића, Мише Марковића као и Ст. Чађевића и Милоша Дамњановића.

ПОЗИВ

на

ПАРИСКУ СВЕТСКУ ИЗЛОЖБУ

(свршетак.)

Излагачи обичног и цементног креча, послаће по два егземплара, од највише 25 см. у свима димензијама, намена из кога креч пеку и означиће, поред места, где се нађу, од прилике моћност и распростањеност; а уз ово послаће по 5 килограма печеног креча.

Сви рударски предузимачи, који имају репрактерне земље, у облику својих повластица, послаће их, назначивши у исто време, место где се налазе, моћност и простирање, као и по један комад од околних стена. Сви лончари и циглари, који буду своје израђене производе слали на изложбу, послаће по један килограм сирове земље онако како ју ваде из мајдана, и по један килограм препражене за израду, назначивши место, дебљину слоја и простирање.

Све илустрирске радње које се баве ливењем метала у калуп, могу послати своје продукте ма које врсте.

Излагачи угља, парафинског шкриљца и креча неће слати своје производе пре 1. Јануара. Но остало, као што су цртежи, описи и т. д. треба пре тога рока да пошљу.

Излагачи осталих, овде именованих предмета, могу шиљати своје предмете од 1. Марта па до 1. Новембра тек. год. Све руде, чврсти минерали, метали, ливени предмети, камење тесано или израђено, слаће се у дрвеним сандуцима добро обмотано и упаковано, те да се у путу не обије и не поквари. Трошни минерали, пристали и земље у плеханим кутијама; а жива у гвозденим флашама.

Све радње, које израђују продукте, који су горе именовани, имаће у својим описима обележити шијаће, на које износе своје продукте, као и то, која им транспортна средства на расположењу стоје за довоз њихових производа на ове пијаце, и шта би по њиховим мислу требало у овоме правцу чинити, па да им се што већа продаја створи.

* * *

Поред онога, што је до сада казано о спреми производа за изложбу, Одбор има част учинити још и ове напомене:

1. На сваком предмету, за изложбу одређеном, има да се назначи: име произвођача, место и округ одакле је, да ли је изложени предмет за продају, и ако није, онда да се то нарочито напомене.

2. Код пољопривредних производа има се назначити још и назив и сорта производа, продајна цена од 100 килограма, или од комада (код предмета који се на комад продају).

3. Изложбене предмете предаваће излагачи из села и варошица среским властима; а из окружних вароши окружним Начелствима, која ће их овоме Одбору достављати о трошку државном. А у Београду предаваће се ствари Министарству Народне Привреде.

4. Кад ће примање ствари (осем рударских, за које је казато), за изложбу отпочети и докле ће трајати, то ће се обнародити доцније.

5. Кад ствари буду пристигле у Београд, онда ће овај Одбор одабрати од њих све што је вредно да се пошље на изложбу; па ће их онда по могућству најпре овде изложити нашем свету на углед; а по том ће их послати у Париз.

А ове ствари, које нису за изложбу, ако су од вредности, врати ће се њиховим сопственицима.

А исто тако, вратиће се сопственицима и све оне ствари, које буду изложене у Паризу, па се као непродате врате у Београд, само ако су од вредности.

Пољопривредни производи не ће се никоме враћати.

6. Ако су коме потребна још каква обавештења у погледу спреме и предаје ствари, он ће их добити од пододбора, који ће се образовати у сваком окружном и средњем месту. Ну, ако коме и поред обавештења, које тамо добије, буду потребна још каква ближа упутства, или му је иначе лакше и удесније, да се непосредно овоме Одбору обрати, може то увек учинити и одбор ће му у најкраћем року дати потребног обавештења.

7. Ради оних излагача, који би осећали потребу, да мимо оних предмета, који су обухваћени овим позивом изложе који други предмет, штампаће се у скоро „Систем опште класификације" прописан од стране Француске државе за изложбене предмете, из кога ће моћи да се види све што се прима за изложбу; па ако когод изабере какав предмет, који није предвиђен у овоме позиву нека изволи о теме претходно јавити овоме Одбору и Одбор ће му

одговорути да ли се и тај предмет може о државном трошку послати на изложбу.

8. Пододбори и појединa лица, која се овоме Одбору обраћају, изволиће писма адресовати овако:

„Министарству Народне привреде

(за Одбор за париску изложбу.)

Београд".

Предајући овај позив јавности, Одбор очекује, да ће он наћи живог одзива у нашем народу, те да наша млада Краљевина може са светлим лицем изаћи на поље културне светске утакмице.

№ 27.

15. Фебруара 1888 год.

У Београду.

Председник
Одбора за париску изложбу,
Јевр. П Гудовић
Министар на расположењу.

Потпредседник,
Ж. Карабиберовић
Председник општине београдске

Чланови:

Чедомиљ А. Поповић, начеоник пољопр. одељења у Министарству Народне Привреде.

Светозар Милојевић, начеоник одељења за трговину, радиност и саобраћај у Министарству Народне Привреде.

Михаило Михаиловић, начеоник рударског одељења у Министарству Народне Привреде.

Јеврем Новаковић, заступник начеоника шумарског одељења у Министарству Народне Привреде.

Потпуковник **Павле Шафарик**, управник војно-техничких завода, у Крагујевцу.

Мајор **Илија Ћирић**, ађутант *Његовог Величанства*.

Михаило Валтровић, професор Велике Школе.

Сима Лозанић, професор Велике Школе.

Михаило Марковић, инжењер Министарства Грађевина.

Јаков Бајлони, индустријалац

Радован Миленковић, столарски мајстор.

Коста Таушановић, управник Задруге за међусобно потпомагање и штедњу.

Јован Јелкић, трговац.

Никола Антула, трговац.

Љуба Новаковић, енотехничар у Краљуса.

Лука Ћеловић, трговац

Д-р Лазар Лазаревић, шеф унутр. одељења опште држ. болнице.

Милутин Савић, секретар пољопривредног одељења у Министарству Народне Привреде.

Д-р Михаило Поповић, секретар Министарства Финанције.

Богољуб Јовановић, статистичар Министарства Просвете и Црквених Дела.

Д-р Фердо Шамо, државни хемичар.

Д-р Марко Леко, државни хемичар.

Деловође:

Живко А. Шокорац, секретар статистичног одељења у Министарству Народне Привреде; и

Симо Кандић, писар Министарства Народне Привреде.

СПИСАК

младића рођених у Београду 1868 године, а којима се место становања не зна.

1, Гаврило син Павла Матића телеграфисте, 2, Милутин син Спасоја Симића кројача, 3, Теодор син Цветка Ђорђевића струнара, 4, Ђорђе син Јована Неговановића б. земичкара, 5, Божидар син Јована Васића кујунџије, 6, Драгољуб син Танасија Ђорђевића пандура, 7, Сретен син Ђорђа Јовановића пекара, 8, Јован син Деметра Костића сапунџије, 9, Цветко син Јевтимија Вељковића надничара, 10, Александер син Јулијане удовице. 11, Јован син Танасија Павловића надначара, 12, Ђорђе син Стевана Угриновића бив. ноћног стражара, 13, Петар син Јована Михајловића сапунџије, 14, Јанко син Јамандије Јанковића шнајдера, 15, Илија син Николе Костића циганина, 16, Јован син Максима Арсенијевића б. лађара, 17, Светислав син Алексе Рајчића памуклијаша, 18, Никола син Данила Илића ашчије, 19, Драгољуб син оца непознатог, а матере Софије девојке, 20, Владимир син Филипа Јаношевића берберина, 21 Петар син Тодора Наумовића пиљара, 22, Драгољуб син Ставре Ђорђевића кувара, 23, Ђорђе син Косте Пешића трговца 24, Јован син Персиде девојке, 25, Драгољуб син од оца и матере непознате, 26, Божидар син Тодора Павловића, 27, Божидар син Стевана Гирића надничара, 28, Божидар син Васе Радосављевића трговца, 29, Светозар син Кузмана Анђелковића дрводеље, 30, Сава син г. Алексе Ристића официра. 31, Сретен син оца непозната, матере Јулијане Павле Топовци из Чачка, 32, Лазар ванбрачно дете, отац и мати непознати, 33. Александар син Томе Бугарског надничара, и матере Јелене, 34, Драгољуб син оца непознатог, матере Катарине, 35, Јован син Димитрија Стојановића амалина и матере Савке, 36, Алексије син Младена Николића надничара, мајке Јелене, 37, Ђорђе син Павла Ђорђевића колара, и матере Јелене, 38, Драгољуб син оца непознатог, матере Тинке — Хриетине девојке. 39, Ђорђе син Милана Здравковића кожуара, матере Ане, 40, Јован син Ђорђа Сувајџића ћурчије, а матере Ружице. 41, Јован син Аранђела Игњатовића сакаџије, матере Катарине, 42, Светозар син Лазара Милетића пзора, матере Еве, 43, Милан син Јована Николића надничара, матере Василије, 44, Јован син пок. Стевана Јанковића бив. терзије, а матере Феме, 45, Божидар син Стевана Петровића терзије Матере Драге, 46, Светозар син Светозара Вучковића чиновника, 47

Јован син оца непозната, матере Пелагије, 48, Благоје син Димитрија Јанковића служитеља, 49, Драгутин син Христине Јовановића служавке, 50 Ђорђе син Васе Ђорђевића шивача, 51, Коста син Љубомира Тодоровића чиновника, 52, Милан син Мијаила Мијаиловића практиканта, 53, Ненад син Ђурице Чизмаревића тежака, 54, Драгутин син Јована Аничића шивача, 55, Душан син Николе Никшића практиканта, 56, Танасије син Косте Миловачовића обућара, 57, Симеон син Јована Симоновића типографа, 58, Никола син Николе Тодоровића 59, Димитрије син Милоша Станковића кувара, 60. Михаило син Стевана Симића виногр. 61, Кирил син Стојанке Петровића шваље, 62, Димитрије син Ружице Зорића шваље, 63. Марко син Косте Димитријевића кројача, 64. Милош син Нићифора Панића шустера, 65 Никола син Марка Татића тежака, 66, Андреја син Марије девојке, 67, Марко син Јелене девојке, 68, Божидар син Ристе Јовановића камењара, 69. Милорад син Ђорђа Радосављевића бакалина, 70, Милош син Милована Рајковића официра, и матере Магдалене, 71, Милорад син Пинте Стевановића, бандиста, и матере Паулине, 72, Милорад син Милана Живојиновића бандиста и матере Христине, 73, Коста син Петра Станковића писара и наред. штаба и матере Јелене, 74, Мијаило син Албертине Марића девојке, 75, Јосиф син Алојизе Мајерхофер служавке, 76, Мијаило син доктора Сигмунда Валасе, 77, Јосиф син Розалије удове Ковач — Вернер — 78, Хенрих син Адахберта Крњичека инжињера, 79, Антон Сам, син Катарине Сам служавке, 80, Јован син Персиде Николића служавке, 81, Фердинант син Антона Скалицког пекара.

Суд општине Београдске, позива ове фамилије или младиће који су живи, да одма престану књиговодству суда општинског, ради регрутовања за стални кадар, ако не желе, да младићи искусе казну закона о регрутацији, (који се не пријаве у своје време, да ће служити кад се ухвате три године).

ПРИВИЛЕГОВАНА НАРОДНА БАНКА
КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ

ПРЕГЛЕД СТАЊА НА ДАН 31. МАЈА 1888

		ИМАОВИНА	ДУГ	Сравнење са прошлим стањем
Главница			20,000.000·—	
Акција		20,000.000·—		
Привремеце акције			10.000·000·—	
Акционари		7,500.250·—		
Банкноте у течају у злату	150.750·—		10,951.120·—	+ 1.100·—
„ „ „ „ сребру привремене	4,201.290·—			— 107.830·—
„ „ „ „ сребру сталне	6,599.080·—			+ 268.510·—
Благајна у звечећем новцу у злату	1 399.357 21	5,024.412·22		— 33.427·04
„ „ „ „ „ сребру	3,473.957·51			+ 84.216·53
Стр. вредности и салда стр. кореспондената	151.079·50			— 7.162·11
Лисница у злату	1,142·789·26	3,722.544·64		— 11.894·89
„ „ сребру	2,579.755.38			+ 121.172.28
Зајмови на државне обвезнице у злату	2,352.526·—	3,754.034·—		
„ „ „ „ „ сребру	1,401 508·—			+ 450·—
Текући рачуни домаћих новчаних завода		1,511.298·56		+ 14.892·65
Менице за наплату		5.207·39		— 2.748 86
Кауције		142.880·—		
Полагачи кауција			142.880·—	
Оставе просте		64 300·—		
Остављачи простих остава			64.300·—	
Оставе по текућим рачунима		1.986.918·20		
Остављачи по „ „			1.986.918·20	
Резервни фонд			20.840·18	
Вредности резервног фонда		17.607·98		
Положене акције српске Народне Банке				
Разни рачуни		25,348·54		
Обвезе по текућим рачунима			592.743·15	+ 952·—
		43,758.801·53	43,758.801·53	

Власник општина београдска Штампа Медецијан и Кимвановић Обилићев венац број 1 Уредник Н. С. Јовановић.

БРОЈ 20 У БЕОГРАДУ ЧЕТВРТАК 23. ЈУНА 1888 ГОД. ГОДИНА VII.

БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

ИЗЛАЗИ НЕДЕЉНО ЈЕДАНПУТ НА ТАБАКУ

Цена за Србију:
на годину . . . . . 6 дин.
на пола године . . . . . 3 дин.
за стране земље на годину . . 9 дин.

УРЕДНИШТВО и АДМИНИСТРАЦИЈА
ЈЕ У ЗДАЊУ
ОПШТИНСКОГ СУДА

Цена је огласима 6 дин. пара од врсте
Претплату ваља слати унапријед на општинско суд а све кореспонденције на уредника
РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ.
Неплаћена писма не примају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

САСТАНАК

одбора општине београдске држан 20. Маја 1888 г.

(по стенографским белешкама)

почео у 5½ час. по подне.

(свршетак).

А што се тиче мере, то је све контролисано.

Ако одобрите овај начин крпљења калдрме, онда бих ја имао, да вам предложим још 2 улице.

Свет. Карапанчић. То је добар начин.

Дим. Наумовић. Ја мислим, да овај начин није добар, за то што се не ради као што треба. Радници песку песком спу калдрму, на изгледа, као да су све оправљали.

Председник. На то се пази. Још би имали, да спрамво призренску улицу од браће Илића па до „Зеленог Венца". Ту има 1570 кв. м. Ту вам треба 560 кубн. м песка и 150 кубн. м. песка. У Језерској улици имамо цирка 970 кв. м. и ту нам треба 45 к. м. песка и 120 к. м. песка. То ће стати до 2000 дин.

Радемко Дрословић. Ако се та улица не оправи за 5 дана, престаће њоме слобођај.

Свет. Карапанчић. Има ли какве контроле за песак. Мени се чини, да је то много.

Председник. Ја сам купио песак на Ташмајдану по 80 п. д. кубни метар. Сад је тај исти престао и да иде али но динар кубни метар и тако би ми на месту поштено к. м. по 1·80. Взаист је замерица, за што се ради с овим песком. Ја сам казао: за то, што услед попаше није било другог песка; међутим грађани чак су и куће њиме њдали. Шта више људи кажу, да кад се тај песак покаже, он се неће с камелом и да је много бољи од овог ситног.

Милан Банковић. Ја сам хтео, да говорим, да је ово врло рђава практика код калдрме. По мом мишљењу требало би прво, да се премери калдрма пре но што се почне да ради, а тако исто, пошто се сврши рад, да контролишу инжењер и одборници. Ми смо данас и пр. хтели да контролишемо рад у царигра дској улици, почели смо од Теразија. Код њега има 4·02 м. ширине, а ми смо нашли само 3·15 м. на другом месту нашли смо 4·10 м. Кад се онако ради, онда се никад не може контролисати. Они дођу на распу песак, те не може да се види, шта је израђено. Инжењер је нашао до 850 кв. м. а ми смо нашли 635. Ту је дакле разлика скоро за 70 дин. Кад смо му ми казали, да нам премери улицу он се ражалио, па почео да вичe: „шта зар ви мислите, да ја ћу да крадем?" Остане онде и потес и све, па одјури. Ми смо после морали с мајсторима да преиеравамо и нашли смо ону разлику. Да ли је нехотице погрешио, или хотимице — не знам.

Председник. Главна је ствар: да ми успоставе овај начин оправке. Ми морамо неке улице, да крпимо, а неке да претресемо.

Мил. Банковић. Ово није скупо, само треба да се има, за шта се плаћа.

Председник. Ево шта плаћамо: по рачуну 850 кв. м. стаје 483 дин. То је за цело јевтино. Сад овде отпада 70 или 80 дин., што је или погрешка или злоупотреба. Ја ћу за то одредити главног инжењера, да то изврши, правимо у присуству комисије.

Коста Главинић. Прво што се тиче самог начина крпљења калдрме имам да кажем: да га одобравам. С обзиром на то, што навељација још није утврђена, што ће се неке улице спуштати а неке дизати, — ми не можемо сад, да приступимо грађењу поне калдрме но се морамо задовољити крпљењем. Нова би нас калдрма много коштала. Шта више ја бн учињо предлог, да се код општине држе стални радници — калдрмције —, који ће оправљати калдрму. Само на тај начин, кад се стално на дан у дан калдрма оправља, где се почиви ма и најмања рупа, може се наша калдрма одржати. Ако ми сваке године станемо оправљати улице, онда смо пропали. Најбољи пример за то дају нам Теразије. Овај део више двора претресан је лане а сад су изгледи да ће се до године опет морати претресати. Ове године се опет претреса калдрма код „Златног Крста". Овај данашњи начин крпљења, може се успоставити као добар, за неко време.

Ја бих само молио, да се избегава употреба ташмајданског песка. Као техничар, ме могу да му признам она добра својства, која има прави песак. Престао би за нужду на то: да се доле, испод камена и употреби ташмајданскн песак, али, да се горе посипа прави песак.

Друго, што се тиче погрешака, која је данас нађена по говору г. Банковића имаћ да кажем ово: Ја сам случајно био у комисији за примање вишедан, плана, кад од једанред дође тај г. Чех сав задувао, те рече како му је учињена неправда и признаје да има више, но што је он прорачунао. Међу тим његов нам је уверавао ме је да је то карактеран човек. А што се мене тиче, ја нидим, да је то вредан и савестан човек. Што се тиче самог начина оправе калдрме имам да кажем: да се ми свакојако морамо побринути о томе, да се калдрма оправља на подесан начин, нужно је да имамо стално радницне. А издатки на калдрму свакако би се овим редуцирали.

Ја мислим, да о томе поднесем писмени предлог у идућој седници.

Председник. Што се тиче тога Чеха, ја сам га затекао овде и сви ми га беж разлике хвале. Но, он је врло осетљив човек, и наљути се ма за шта.

Дим. Поповић. Сва да га фале, ја не могу. Ми смо овде морали да мермо с мајсторима, пошто се он разљутио и отишао; па кад мајстори признају да има мане, него што је он прорачунао. онда одмах могу да га хвалим. А што се он љути, на то нема права, јер је он онде плаћен.

К. Главинић. Ја по најмање припадам овима, који бране злоупотребе општинске или ма које друге. Ја сам казао оно, што сам видео: да ради савесно и да га сви хвале — хвале га и ја исто тако.

Много зависи од тога, како сте ви мерили и како је он мерио. Ако је он мерио правилно а ви неправилно, онда, разуме се, мора бити разлике.

Јоца Илић. Како је он могао да напусти комисију, кад је био на раду? Ја мислим, да за то треба да се откупусти.

К. Главинић. Ту би имало да се посумња, кад би се знало. како се то плаћа.

Мил. Банковић. То се ради овако: он ће дати једном човеку 50 м. више а другоме мање. Док је био Ђура Јочић велике су се злоупотребе чиниле. За то свет и вичс.

Председник. Усвајам ја, дакле, одбор, да се и друге улице оправљају на овај начин, а међу тим пристојно приређена и скопљанска? (Усваја).

Мил. Банковић. Ја сам хтео само то, да кажем: да је боље да држимо сталне радинке.

К. Главинић. Добро би било да ставите у дужност надзорницима општинских добара, да они јављају, где је калдрма покварена, а не да то чини полицајв.

Мил. Банковић. (председнику) Јесу ли вам над год дали извештај, да се где год покварила калдрма?

Председник. Јесу неколико пута. Но ја сам им напоменуо, да ми то јављају они, а не полицајв, да ме оно мање.

Свет. Богорић. Овде је питање: ћемо ли да усподнмо нашу практику у оправљању калдрме? Ја имам да кажем да они људи много боље раде, него што су радили предузимачи. г. Главинић је казао: да би требало да имамо сталне радинке. То није рђаво, али је несрећа то, што ваки, чим је под платом 3 месеца, одмах постане господин и не ће да ради, како треба. А што се тиче надзорника имам ово да кажем. Пролазећи улицама изгледа ми тако, као да нема никога, који води рачуна о томе. А ми међу тим имамо једног надзорника и помоћника. Кад год погледамо, нигде ништа није у реду: ћуприја код Стевановићеве воденице сва је искварена, тако, да се не може њоме ни прећи; младиде које су засађене исчупане. Управо рећи ти надзорнице ништа не раде.

Што се тиче инжењера Чеха, г. Главинић се о њему лепо изразио. Ми верујемо г. Главинићу. Али он, кад је као општински инжењер плаћен и кад зна, да му је дошла комисија, била му је дужност да пред њима све премери. А кад он тако ради, не треба више ни премати.

Председник. Ја сам тако разумео; да ви одобравате мој досадашњи поступак и да одобравате, да се ове две улице поправе. (Одобравамо).

Молим вас, господо, у општинском буџету никад није било предвиђено, да се цела сума метне за случаје, кад наступи време бања, за сиротиње, која траже милостињу. Ја сам се у почетку бранио, говорио сам ви да општина двје лекаре и лекове. За тим сам им издавао уверења те су добијали бесплатне карте на лађи и железници; али багава. Сад сваким даном долазе све наше. Шта ћете, кад неком лекар саветује да мора да иде у бању или ће иначе пропасти, е онда ми не можемо допустити, да нам грађани пропадају.

Ја мислим, да одредите нависну суму, па ћу ја данас-сутра тако 25, тако 30 као какве хиљ.

Мил. Банковић. Они имају пут бадава, и за тим у бањама бесплатно купање, и опет овај свет онде помаже сиротињу — прикупљају се прилози за њих.

К. Главинић. Ја мислим, да нико од нас није за то да се не да, кад се на сиротињу и овако даје 50.000 дин. Држим, да је умесно оно, што су радили прошли одбори, и да и ми треба да одобримо г. председнику једну суму, коју ће он поделити, но 20—30 дин. — то је знатна помоћ спромаху.

Ја мислим, да је излишно много говорити о овој ствари.

М. Марковић. Ја мислим, да одредимо до 600 дин.

Председник. Ја бих вас молио, да ви одредите цифру колико коме смем највише да дам. (Чује се: до 60 дин.)

М. Банковић. Ја сам на то, да се на то одреди 100 дуката.

Ј. Војисав. Ја бих предложио 1000 динара.

Свет. Милојевић. Ја не знам, да ли се могу пранити ту инвенцације. Треба о томе водити рачуна.

Председник. Ја ћу давати тек онда, кад ми покажу уверење лекарско и железничку карту. Дакле усвајате ли, да одредимо 1000 динара? (Усвајамо).

Сад имамо да одредимо 2 члана, који ће присуствовати премеравма имања на Лауданском шанцу.

Изабрани су г. г. Јован Петковић и Милор. Јанковић.

Чујте једну молбу господо.

(Секретар прочита).

Свет. Богорић. Није рђаво, да му дамо, но то ће се увести у практику. Него, неће му се ни из џепе, нпју смо сад одредили.

Председник. Сад треба да изберемо тутора у малолетској цркви на место Ник. Ђорђевића, који је сад постао кантонџија.

Изабран Филип Стојадиновић бакалин.

Чујте још уверења.

(Прочитана).

Састанак је овај трајао до 8 час. у вече.

ВАНРЕДНИ САСТАНАК

одбора општине београдске држан 3. Јуна 1888 г.

почет у 6 часова по подне.

(по стенографским белешкама)

Били су на састанку: Председник општине Ж. Карабиберовић, и чланови одбора: г. г. Св. Милојевић, Ј. Илић, Дим. Наумовић М. Јанковић, Н. П. Михајловић, Јак. Бајлони, Рад. Драговић, М. Банковић, К. Д. Главинић, М. Велизарић, Милиној Јосимовић, Ђ. С. Новаковић, М. Ј. Марковић, Д. Ђ. Миловановић, Глиша Јосиповић, М. Ж. Маринковић, С. Боторић, З. З. Поповић, Н. Р. Поповић, Ј. Петковић, С. Пијаде, Мил. Мостић, Пера Видаковић, Дим. М. Ђорђевић, и Настас Кретић.

Председник. Господо, састанак је отворен. Ја сам био тако слободан да сазовем ванредни састанак, јер држим да је ово питање, које сам на дневни ред ставио, не само ванредно него и најглавније и најживотније питање за наше здравље и наш опстанак. То је питање о водоводима за нашу варош.

Господо, од прилике пре 5 година, када сам ја био на овоме месту председник — ја сам и онда сматрао за дужност, да се озбиљно старам о најважнијим потребама општинским, и између осталих, покренуо сам питање о води поред питања о канализацији, осветљењу и каздрмисању вароши. Ја сам се и у оно време господо старао — као што се види и из извештаја, који је мој последователь г. Владан штампао — да нађем људе стручне за испитивање воде у нашој околини, и у том старању, био сам наишао на једнога човека, који се расчуо и рачунао као канацитет за те послове у Германији. То је био чувени стари г. Енох. Он је начинио у Германији око 20 водовода. Но, господо, ја онда нисам био сретан са одзивом код господе одборника, јер они нису хтели да одобре издатак на трошак да нам тај човек дође те да испита воде у нашој околини. Међу тим, тај старац, стојећи с нама у коресподенцији, казао је отворено и искрено, да је шкода да се служимо речном водом у Београду, када извесно мора бити да има у близини Београда довољно добре планинске воде. Он је препоручивао ту воду још и за то, што би по његовом мишљењу та вода била најјевтинија, јер водовод се једном направи и цеви спроведу па нам не треба ни пумпа, ни гориво, ни остале машине за филтрирање, као што све то треба непрекидно при употреби воде савске. Истина, да би у самом почетку, док се вода изворска не нађе и не спроведе, издатци морали бити већи; но после, кад се једном водовод начини, ова би вода свакако далеко јевтиније стала. Дакле, као што рекох, ја нисам био срећан онда, да ми одбор одобри издатак од 150—160 дук. ц. за трошак да тај човек дође и да отпочнемо шта даље радити. На томе сам ја иставио ово питање о води, када сам престао бити председник општине пре 5 година. Мој последователь г. Владан, а и доцнији председници општине г. г. Богићевић и Николајевић радили су такође на томе питању. Када сам ја сад дошао на ново на ово место, ја сам, господо, знајући да је ово питање најживотније и најпотребније, испитао по актима све што се радило на томе питању. Нашао сам дакле, да је последователь мој озбиљно продужио, а и други претходници моји наставили радити на томе да се Београд снабде водоводом и да добије довољно воде за своје житеље. Нашао сам да су поднесени и неки оферти, услед расписаног стечаја, који се оферти базирају на водовод за снабдевање вароши савском водом. Те је оферте прегледала једна велика стручна комисија од 36 или 37 лица и изразила се у свом мишљењу тако, да ни једна од ових понуда није за нас. Но, кад је то мишљење комисијско било пред одбором, ја сам нашао даље, да је одбор донео једно решење, које је наређивало да се наново пише од стране председништва оној великој комисији која је испитала поднете оферте, и изразила се да ни један не садржава такве услове, да се може примити, те да та комисија наново каже која је од тих понуда најбоља! Ја сам господо, наишавши на такво решење одборско, сматрао за дужност да га извршим и обратио сам се на г. председника те велике комисије с молбом, да комисија учини оно што је одбор тражио. На мој: писмо о томе питању, ја сам прекуче добио одговор који гласи да је комисија истога мишљења, кога је и пре била т. ј. да ни један оферт нема никакве корисне понуде, те да га комисија може препоручити, и по томе, да комисија не сматра за дужност, да се наново упушта у оцену истих оферата.

Тако стоји ствар са поднетим офертима.

Ну, господо, сад имам да вам о тој ствари кажем и ово. — Пре шест месеци, од прилике дошао је к мени један млад човек, који се представио као стручњак за ово питање о уређењу водовода, који је већ три водовода направио. Показао ми је, да је направио водовод у Манхајму, где има и своју фирму. У исто време казао је, да се свршио и водовод у Милану у Италији, и да је свршио водовод у Лајбаху — па је, чувши за наше намере, и да нама треба водовод, дошао и овде. Он ми се обратио одмах питањем: да ли општина озбиљно жели да гради водовод, те да би се он могао озбиљно упустити у претходне радове и испитивања, која су наравно скопчана и са трошковима. Ја му на то нисам могао дати, наравно, никакву понуду ни какву обвезу, али сам му казао: ако хоћете и можете да верујете мени као кмету, представници општине београдске не само да желе озбиљно да граде водовод, него им је то и дужност, и једна од најпречих потреба, коју варош жели да види што пре остварену и подмирену; казао сам му да општина на томе ради од дужег времена, да већ има неких понуда, које су наишле на извесне примедбе од стране стручне комисије која их је прегледала но да та ствар није свршена. Том приликом у даљем разговору, ја сам му дао моје мишљење, да би се могао начинити план водовода за комбиновану воду — за воду савску или подземну и изворну за чесме. — Мени није било познато, да је савска вода начелно одбијена у одбору — но ја као стари београђанин, желио сам да не напустимо наше старе изворе, а осим тога немам ни сигурности да ће наш свет пристати на савску воду, и поред тога, мислио сам, да је нужно потражити има ли још где год изворске воде. — Он је казао на то, да ће начинити предлог за ово; а, ако се нађе довољно хоће ли пумпе бити са леве или десне стране подземне воде онда је свеједно. Ја сам и ово говорио;

код нас јавних чесама у вароши има 20, но да се не би свет гомилао, препоручио сам му да пијаћу воду распореди на 50 чесама, и да он при распореду и плану треба то да има на уму. Други пак резервоар за воду за потрошњу да начини да се пуни савеном, али добро филтрираном водом. Кад сам му казао ове моје мисли, ја сам му и то казао, господо, што ћете ми и ви надам се одобрити, да ми нисмо људи који волемо концесије него да водовод или платимо зајмом, који би могли учинити, или да дамо облигације. Ако набавимо новац јевтиније ми ћемо платити одмах, иначе би дали облигације. Но то би била ствар за доцније претресање. Сад да вам кажем још то, да се овај млади човек примио да начини план о томе предузећу, и од прилике пре месец дана он је заиста и донео свој план за водоводе на тим основима као што сам ја казао, т. ј. донео је један план за пијаћу воду са распоредом од 50 чесама и други план водовода са мрежом од 50 километара за савеку филтрирану воду. Наша варош рачуна се на 62 километра — дакле 12 километра недостаје па да цела варош буде покривена мрежом за водовод са савеком, односно подземном водом, ако би се нашла. Овај човек нудио би дакле водовод од 50 километара, док на против ранији оферти нуде много мање и то један од прилике 25 а други само 20 километара. У томе је већ по себи огромна разлика. Но није само та огромна разлика у простору између ивог плана и оних ранијих него, господо, ја сам промотрио и разлике у цифрама коштања, колико ће да нас кошта за 50 година тај водовод на један колико на други начин, и сад ћете из овог мог малог извешћа видети како та разлика изгледа.

Господо, да би вас могао упознати и са финансијске стране са овим понудама које имамо за водоводе ја ћу бити тако слободан да вам у кратко исто и претставим.

Ми имамо три понуде за водоводе од прошле године и то прву од г. Јасинског из Брисла другу од г. Малеа из Париза и трећу од г. Финеа из Брисла. Све три понуде основане су на концесији и то прве две траже на 50 год. а трећа тражи 60 год. трајање концесије. Наши стручни људи кажу да је потребно да има варош Београд с главе на главу по 100 лит. воде на 24 сата а ја ћу у моме рачуну узети само по 50 лит. на душу за 24 сата и то чини на 40.000 душа 2.000.000 литара или 2.000 куб. мет. воде дневно.

Г. Јасински нуди да начини водоводну мрежу од цирка 20 кломет. а тражи гаранцију годишњу од 150.000 дин. за време док је мреша овако мала а кад мрежу прошири тражи 225 хиљада кодишње.

Од суме која сѣ буде више добила од 225.000 дин. даје општини 25% у име добити, а кад приход достигне цифру од 425 хиљада дин. онда уступа од вишка преко 225.000 дин. по 50% што би износило годишње 100.000 дин. На томе основу може се његова понуда овако узети кад се дневна потрошња воде узме као што сам горе казао 2000 куб. метра а по његовој цени од 75 п. д. куб. метар онда би био приход његов 1500 дин. дневно а за 365 дана дакле годишње од 547.500 дин кад се од ове суме одрачунају 225.000 дин. који првенствено њему припадају онда би остао вишак у суми 322.500 дин. половина ове суме дошла би концесионару а то је 161.250 дин и кад се ова сума дода оној горњој од 225.000 онда би концесионар узимао од грађана београдских за воду годишње свега 386.250 дин. а општина београдска 161.250 дин. но сам концесионар узео би за 50 год а то је за време трајања његове концесије од грађана београдских свега суму од 19.312.500 дин. Но у колико би потрошња воде у течају оних 50 год. већа била од узетих у рачун 2000 куб. метара дневно у толико би сразмерно и издатак још већи морао бити.

Г. Мале из Париза нуди мрежу од цирка 25 километ. а рачуна кубни метар воде по 70 п. д. по томе за 2000 куб. мет. узимао би дневно 1400 дин. или годишње 511000 дин. На оволику количину годишње потрошње приватнима одобрава се по његовој понуди одбитак општини од 84.000 дин. а то је на вишак воде преко 250.000 куб. мет. год. потрошње 25% по томе би концесионару припало годишње чисто 427.000 дин. а за 50 година дали би му грађани београдски 21.350.000 и то за употреби воде од 2000 куб. метара. А што би се више потрошило воде у течају времена то би му се морало сразмерно више и платити.

(наставиће се)

НЕСЛУЖБЕНИ ДЕО

КАРАКТЕР

(по Смајлсу)

XI.

Понашање — Уметност

Кад смо племенити онда смо племићи!
Шекспир.

Лепо понашање није гола спољашњост, већ огледало лепе душе и благородне природе.
Тенисон.

Лепо понашање претежније је од телесних дражи; оно ће нас више пљенити, но живописи и статуе, и јесте најлепша од лепих нештина.
Емерсон.

Уметност понашања ретко се кад негује, а, међу тим, од највише је вредности како за женску тако и за мушку страну. Живот је и сувише кратак да се може прећи преко хрђава васпитања; а осим тога слике понашања су сенке врлина.
Рев. Сидни Смит.

(Наставак)

Понашање је једна од главних спољних дражи карактера. Оно је накит сваком раду, и чини лепим најобичније улоге — самим тим, што их лепо врши. То је оно благословено *умети се наћи*, које краси и најмање ситнице живота, и доприноси да овај (живот) буде што слађи и сретнији.

Погрешно се мисли, ако се мисли, да је пона-

шање нешто споредно ил' бесцелно. На против. То је прави зејтин за точак друштвена живота. „И сама врлина“ — вели владика Мидлтон — вређа кад је скопчана с грубим понашањем.“

Нити је понашање мала белешка у оцени коју ће људи у свету добити; оно је, и то, од већег значаја у владању њиме но млого већа и дубља својства. Понашање, које је у исти пар и пријатно и природно, може се рачунати међу највеће услове успеха у животу; и они, који га немају, често само за то и пропадају. Философ *Лак* придавао му је већу важност у васпитању омладине но и класицизму и реалним наукама. Тако, пишући лорду Петербору о васпитању његова (лордова) сина, вели он: „ваше лордство тражи сину врло учена учитеља. Мени се чини да није главно питање, хоће ли тај човек бити тако учен или не? Ако разуме добро латински, и има општег појма о реалним наукама — доста ће му то бити. Главно је да знате, да ли је он *добро васпитан*? Као што је познато, млого шта у животу зависи од првих упечатака; а они су повољни или неповољни према *понашању* дотичних. Грубост и суровост затвориће и најнежније срце, а лепо понашање отвориће и гвоздена врата. У нас постоји и пословица: да „*понашање прави човека*,“ али пре се може доказати: да „од човека зависи понашање.“ Јер, неко може бити и груб и суров, па опет бити добра срца и светла карактера. Само, нема сумње, да би такав човек био и млого пријатнији, па и млого кориснији, кад би се одликовао још и благошћу расположења и лепотом понашања, какво увек даје округлине правом џентлменству. Тако, сликајући свога покојног мужа, госпођа Хочинсон овако говори о мушкој нежности и честитости његовој: „ја не могу да погодим (вели она) да ли је он био с једне стране поноснији а с друге великодушнији; јер он нити је ласкао силнима нити се уздизао над беднима. По читаве часове застаће да се најљубазније и најслађе разговара са најпростијим војником и најсиромашнијим радником. И опет, његово понашање према њима било је тако, да су га они увек као *господина* човека поштовали и волели.“

И доиста, понашање је у многоме и огледало карактера. Оно ће да изда и наш укус, и наша осећања и нашу нарав, као што ће обелоданити на какво смо се друштво навикли. Оно, истина, да има и правила за понашање, али она нису од толиког значаја. Реч је овде о важноме *природноме* понашању, као исходу природних дарова које је добро васпитање само угладило и украсило.

Лепо понашање потиче из осећања; и, у тој светлости виђено, осећање добија скоро исту важност коју признајемо и дару и васпитању, док је, међу тим, моћније у давању правца људском укусу и карактеру. Осећај љубави јесте онај златни кључ што отвара свачије срце. Он нас не учи само пристојности и учтивости него нас чини увиђавнијим и мудријим, и може се сматрати као сама круна људских чари.

О „правилима“ учтивости ми смо већ казали да су од слабе вајде. Јер, оно што се именом „*етикета*“ зове, често је сушта неучтивост и неискреност. Ту улазе неке врсте лажних „*позитура*“ које је врло лако провидети; а у најбољем случају етикет је тек заменик лепом понашању, па и то често наопак заменик.

Добро понашање, међу тим, састоји се поглавито из уљудног и лепог држања. Пристојност је врло лепо дефинисана као вештина показивања, спољним знацима, оно што у души према другима осећамо. Али неко може бити савршено учтив према другом, и опет не осећати ништа особито? То је истина! И за то, лепо понашање није, ни мање ни више до, *лепо понашање*! Права учтивост мора тећи са извора искрености, мора ићи од срца; или неће оставити за собом никаква трајна упечатка, јер никакав степен углађености не може проћи без искрености. Сва је тајна у томе: да се *природни* карактер јави у правој му суштини, ослобођен једино од природне му оштрине и рапавости. И ако учтивост, у најбољу јој облику треба — по речима Сент Франциса да Сала — да „личи на лепу бистру воду без укуса“ опет је *ђеније* људски онај плашт који ће млогу ману да покрије, и коме ће се, баш за то што је моћан и оригиналан, млого шта и до опрости. Без истинитости и самосталности и сам живот не би имао чари, а *карактер* људски изгубио би млого чврстоће и поноситости своје.

Права учтивост према томе јесте облик доброте, која се огледа у расположењу да допринесемо срећи ближњег, или бар у избагавању свега што би ближњем немило било. То је врста благодарности која награђује добра дела. А занимљиво је споменути факт, да је чувени путник капетан *Спик* нашао ову црту карактера у срцу Африке код урођеника Уганде, на обалама језера Нијанзе. „Неблагодарност, или само пропуштање захвалности добротвору — вели он — *кажњиво* је код ових племена“.

Права учтивост показиваће се, пре свега, према

туђој личности. Човек је дужан поштовати човека, ако жели и сам да буде поштован. Он ће имати обзира и према назорима и мњењима која се разликују од његових сопствених. Бива, још да му он и пошту одаје, као и да права на пошту стече самим саслушањем и стрпљењем. Учтив човек, јесте и толерантан и уздржљив, и чува се да не изрече брз суд ни над ким. Таким начином он ће, скоро увек и сам поштења од преке оцене. На против, неучтив и прган човек пре ће жртвовати пријатеља но какав свој виц. Може се пак лако мислити колико је то будалаштина навући на се мржњу људи за љубав једног тренутка шале. Чувени иницијатор Брусел — који је био и сам један од најблагороднијих људи — рекао је: да су инат, и пакост најскупљи луксуси живота. А доктор Џонсон уверава нас: „да није слободно *рећи* што неучтиво, као што није слободно *урадити* што непристојно; и да нико нема права да изусти грубу реч, као што нема права да опали шамар."

(наставиће се).

ПИСМА ИЗ РУСИЈЕ

(преписом „Солеј"-у).

Петроград, 31. Маја 1888 год.

Од ово два дана говори се по нова о неизбежној смрти цара немачкога. У двору се, као што чујем, држи да Фридрих III неће саставити ни недељу дана. Ну, ма какав био крајњи исход ове кризе, очевидно, није конац далеко. Петроград се према томе, већ дао у бригу. И ђенерал Вановски, али нарочито г. Гирс, имају и сувише основа да се боје потоњих заплета. На овој тачци, и сам сам у стању да вам пружим неке савршено поуздане податке.

И по карактеру, као год по положају, и по положају, и по дужности као год по природи, г. Гирс је прави миролубац. Од своје стране, опет, ђенерал Вановски је један ратоборац. Тако, у осталом, и треба да буде. Али, долазак на престо Немачке царевића Виљема, може само помутити и онако мутно стање Европе. Цар Александар није крио да поштује старога Виљема, — он је давао доказе најтоплијих симпатија према сину и цару Фридриху — али тако исто показивао је да га нешто дели од унука, од престолонаследника. У последње време, нарочито, а у више прилика он се и гласно и оштро изражавао о „младићу" чији се карактер тако основно разликује од његовог, и који је сада колико и никакав род дому Романова. У Русији сваки то зна — г. Гирс боље но ико. При свем том он (г. Гирс) не очајава. Он још као да верује, да је опасност миру много већа од стране Рајне но од стране Висле; и за случај да дође до сукоба између Немачке и Француске, сва ће се дипломација његова и састојати у локализацији војне. Како ће на сву прилику Немачка напасти, то ће Аустрија и Италија остати неутралне. На овој претпоставци маневрисаће и г. Гирс, тако, како би могао што скупље продати Немачкој неутралност своје земље. Он ће, на име, подражавати тактику пок. кнеза Горчакова у децембру 1870 — са које се овај велики државник после луто али и доцне кајао — тражиће, т. ј. од кнеза Бисмарка да му жртвује Бугарску, а нада се сигурну успеху. Дабогме, да ће се берлински двор умети ту њиви. Дући ће руке од дунавских држава, остављајући зар једној Аустрији да, ако може, и она пристане. Још се г. Гирс нада, да ће ова накнада добивена без крви, умирити руске патриоте. Ја обраћам вашу пажњу на ову игру политичку која ми изгледа врло озбиљна и опасна. Од првих дана приметило се, да Немачка нађази рачуна да продужи кризу у Бугарској; а сад можете видети да је та мала земља у стању и да спречи руско-француски савез. И опет велим: ту лежи права опасност.

Са свим другачи — можете мислити — да је систем ђенерала Вановског. Као патрен патриот и суревњив Словенин, Вановски је, подобно својим крилницима — Гурку, Обручеву и Куропаткину — познат у војсци као јавни непријатељ свега што се немачким назвало. За сво време од кад је министар војни, главна му је мисао била: *рат с Немачком*. Вановски је још и напредно раден човек, који хоће све да види и о свему сам да се увери. Он нема, дакле, у себи оне *техничарске* жице једног Тоддебена, ни налетљиву енергију једног Гурка, на ни легендарну неустрашивост једног Скобелева; али је он ипак за то изврстан тактичар и ненадмашан администратор. Од кад је он у војном министарству, познало се војсци на и економији њеној. Као непријатељ ситних дипломатских лукавстава, и патриота чија осећања врећа сувишна обазривост једнога Гирса, Вановски је затекао војску руску у доста ненормалном стању. Путем, пак, силна рада, као и строгих и мудрих мера, он је сво успео да дигне војску руску на висину најбољих војсака у свету.

Јест пре осам година, руска војска боље је

била устројена за параде него ли за бојне мегдане Нема сумње да је *гарда* царска била и красна и дивна; али осталој војски недостајало је и науке и саобразности па и практична искуства. Наоружање било је сасма средње; а „*ополченија*“ није никако ни било. У појединостима, местни батаљони једва су достизали какву обичну „народну граду;“ а коњичке дивизије биле су измешане тако, да се није знало: која је копљаничка, која драгунска, која хусарска, а која козачка! Најзад, граница је била скоро широм отворена и упаду немачке војске и поплави немачких шпијуна; а *резерве* нису позиване на учење од самог издања закона им 1874. год.

У своје време ми смо крили све ове жалосне истине; али сад, кад је зло једном поправљено, можемо га и јавно признати. Дакле, сад се од Либаве до Ковна, и од Брест-Литовског до Модлина и Ново-Георгијевског протеже једна низа утврђења, која за дуго може одолевати навали Немаца. Четрнајест кула довршују се око саме Варшаве; а сва су места на граници снабдевена с храном за шест месеца. Официри немачки, ти узорити шпијуни, који се још усуђују заћи у пољске равнице — хватају се и шаљу у хапсане са свима нужним обзирима према њиховом племенитом занату. Коњица руска не само да је појачана, него је и радикално преображена. Нема више „тешке кавалерије;“ и све се своди на двојаки тип: *козачки* и *драгонски*. Па, ако је и повећан број козачких дивизија, није за то и смањен број драгуна. На против, сразмера је: три према четири. Што се копљаника тиче, они су, као и оклопници, свуда укинути — јужну коњицу једино изузев. Руски коњик је, према томе, данас само пешак на коњу.

Али, најлепша од свију реформама наћи ће се у преображају резервне пешадије руске. Једна низа строгих смотара повратила је ред у сталним батаљонима, где су крађе официра достигле скандалозне размере, а учење војника спало на нулу. Спагом узакоњене економије на скупим и шареним униформама гарде, Вановски је успео да, без оптерећења буџета, позове на годишње вежбање две класе резервне пешадије, а то значи, доведе под заставу за 21 дан, неких три стотине хиљада људи. Овај је успех моћан услов у случају рата, по што ће нам пружити силну бројну превагу и над самим Немцима.

Па шта да кажемо о војничким *школама* које су, такође, тотално преображене? шта ли о војној настави која је уведена и у гимназије? шта о „жељезничким батаљонима,“ који су праве лаворике побрали у сињим пустињама Закаспије? Или треба говорити о пољској артиљерији, која је и поправљена и умложена? О војеним балонима, који су заведени по свима западним командама? — Писац ових редова, као што ваши читаоци врло добро знају, нити је ласкач ни удварач; али не може да сакрије радост која га обузима кад погледа на домашај напретка који је Русија учинила за последњих година. И, ако, као што се надамо, Русија изађе победно из предстојеће борбе велике, она ће имати да благодари, *прво*: ђенералу Милутину — јер је он први повео коло реформама — па Обручеву, као изврсном тактичару; па Гурку, који, од смрти пок. Скобе ева, нема себи равна у обучавању војника, као ни у руковању великим масама коњичким, и коме ће пресудна улога бити поверена у равницама Пољске. Име, пак, правога регенератора руске војске припада самоме, вредноме и честитом, ђенералу *Вановском*.

Рекав ово, можемо се по свакодневном примеру руских официра упитати: а шта ради наша *француска* војска? Већина оних који су видели војску француску на великим јој маневрама јесењим, изражавају се најповољније; али, морам признати, да се налази приличан број скептика, међу гардијским ђенералима нарочито, одгајеним у искључном обожавању пруске дисциплине. Него, ако Француска не светли најбоље на томе пољу (дисциплине) није ни руски војник баш тако савршен. Ја сам видео више војсака јевропских, и могу рећи, да не знам за војника који би био питомији, послужнији скромнији, и јуначнији но што је војник велике Русије. Па опет, он никада не може да достигне ону механичну правилност кретања и борења какву видимо код пруске војничке машине. На пример, наша пешадија никада не може да маршира онако право и упоредо као што то чини пешадија пруска. Дабогме, да се овде теше тиме, што веле, да је рат, рат а не парада, и не греше много кад тако што и кажу; али ја сам и сматрао за дужност да и ову страну руске дресуре изнесем.

У осталом, ваши читаоци нека извине што се и овом приликом забавих толико око војничких ствари. Према стању у коме се Јевропа налази мени није познато ни једно *суврeмениjе* питање. Ако цар Фридрих умре — а сви су знаци ту — очевидно је, да ће у Русији наступити глува бор-

ба између странке „смотрености“ и странке „части“ између пријатеља Немачке и пријатеља Француске, између г. Гирса и ђенерала Вановског. С погледом на те и такве могућности ја сам и предузео био да вас упознам са овим двема личностима и тенденцијама; а вама остављам да закључке правите.

СПИСАК
младића рођених у Београду 1868 године, а којима се место становања не зна.

1, Гаврило син Павла Матића телеграфисте, 2, Милутин син Спасоја Симића кројача, 3, Теодор син Цветка Ђорђевића струнара, 4, Ђорђе син Јована Неговановића б. земичкара, 5, Божидар син Јована Васића кујунџије, 6, Драгољуб син Танасија Ђорђевића пандура, 7, Сретен син Ђорђа Јовановића пекара, 8, Јован син Деметра Костића сапунџије, 9, Цветко син Јевтимија Вељковића надничара, 10, Александер син Јулијане удовице, 11, Јован син Танасија Павловића надничара, 12, Ђорђе син Стевана Угриновића бив. ноћног стражара, 13, Петар син Јована Михајловића сапунџије, 14, Јанко син Јамандије Јанковића шнајдера, 15, Илија син Николе Костића циганина, 16, Јован син Максима Арсенијевића б. лађара, 17, Светислав син Алексе Рајчића памуклијаша, 18, Никола син Данила Илића ашчије, 19, Драгољуб син оца непознатог, а матере Софије девојке, 20, Владимир син Филипа Јапошевића берберина, 21 Петар син Тодора Наумовића пиљара, 22, Драгољуб син Ставре Ђорђевића кувара, 23, Ђорђе син Косте Пешића трговца 24, Јован син Персиде девојке, 25, Драгољуб син од оца и матере непознате, 26, Божидар син Тодора Павловића, 27, Божидар син Стевана Гирића надничара, 28, Божидар син Васе Радосављевића трговца, 29, Светозар син Кузмана Анђелковића дрводеље, 30, Сава син г. Алексе Ристића официра, 31, Сретен син оца непозната, матере Јулијане Павле Топовци из Чачка, 32, Лазар ванбрачно дете, отац и мати непознати, 33, Александар син Томе Бугарског надничара, и матере Јелене, 34, Драгољуб син оца непознатог, матере Катарине, 35, Јован син Димитрија Стојановића амалина и матере Савке, 36, Алексије син Младена Николића надничара, мајке Јелене, 37, Ђорђе син Павла Ђорђевића колара, и матере Јелене, 38, Драгољуб син оца непознатог, матере Тинке — Христине девојке, 39, Ђорђе син Милана Здравковића кожуара, матере Ане, 40, Јован син Ђорђа Сувајџића ћурчије, а матере Ружице, 41, Јован син Аранђела Игњатовића сакаџије, матере Катарине, 42, Светозар син Лазара Милетића паора, матере Еве, 43, Милан син Јована Николића надничара, матере Василије, 44, Јован син пок. Стевана Јанковића бив. терзије, а матере Феме, 45, Божидар син Стевана Петровића терзије Матере Драге, 46, Светозар син Светозара Вучковића чиновника, 47, Јован син оца непозната, матере Пелагије, 48, Благоје син Димитрија Јанковића служитеља, 49, Драгутин син Христине Јовановића служавке, 50 Ђорђе син Васе Ђорђевића шивача, 51, Коста син Љубомира Тодоровића чиновника, 52, Милан син Мијаила Мијаиловића практиканта, 53, Ненад син Ђурице Чизмаревића тежака, 54, Драгутин син Јована Аничића шивача, 55, Душан син Николе Никшића практиканта, 56, Танасије син Косте Миловачовића обућара, 57, Симеон син Јована Симоновића типографа, 58, Никола син Николе Тодоровића 59, Димитрије син Милоша Станковића кувара, 60. Михаило син Стевана Симића виногр. 61, Кирил син Стојанке Петровића шваље, 62, Димитрије син Ружице Зорића шваље, 63, Марко син Косте Димитријевића кројача, 64, Милош син Нићифора Панића шустера, 65 Никола син Марка Татића тежака, 66, Андреја син Марије девојке, 67, Марко син Јелене девојке, 68, Божидар син Ристе Јовановића камењара, 69, Милорад син Ђорђа Радосављевића бакалина, 70, Милош син Милована Рајковића официра, и матере Магдалене, 71, Милорад син Панте Стевановића, бандиста, и матере Паулине, 72, Милорад син Милана Живојиновића бандиста и матере Христине, 73, Коста син Петра Станковића писара и наред. штаба и матере Јелене, 74, Мијаило син Албертине Марића девојке, 75, Јосиф син Алојизе Мајерхофер служавке, 76, Мијаило син доктора Сигмунда Валасе, 77, Јосиф син Розалије удове Ковач — Вернер — 78, Хенрих син Алахберта Крњичека инжињера, 79, Антон Сам, син Катарине Сам служавке, 80, Јован син Персиде Николића служавке, 81, Фердинант син Антона Скалицког пекара.

Суд општине Београдске, позива ове фамилије или младиће који су живи, да одма престану књиговодству суда општинског, ради регрутовања за сталан кадар, ако не желе, да младићи искусе казну закона о регрутацији, (који се не пријаве у своје време, да ће служити кад се ухвате три године).

Власник општина београдска Штампа Медецијан и Кимвановић Обилићев венац број 1. Уредник Н. С. Јовановић

БРОЈ 21 У БЕОГРАДУ НЕДЕЉА 3. ЈУЛА 1888 ГОД. ГОДИНА VII.

БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

ИЗЛАЗИ НЕДЕЉНО ЈЕДАНПУТ НА ТАВАНУ
Цена за Србију:
на годину . . . . . 6 дин.
на пола године . . . . . 3 дин.
За стране земље на годину . . 9 дин.

УРЕДНИШТВО и АДМИНИСТРАЦИЈА ЈЕ У ЗДАЊУ ОПШТИНСКОГ СУДА

Цена је огласима 6 дин. пара од врсте
Претплату сваки члан уништожи по општинском суду и сви кореспонденције на уредника
РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ.
Неплаћена писма не примају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

ВАНРЕДНИ САСТАНАК

одбора општине београдске држан 3. Јуна 1888 г.

почет у 6 часова по подне.

(по стенографским белешкама)

Ја сам овде сравнио две понуде, понуду г. Јасиновог и понуду г. Мазеа из Париза. Што се тиче треће понуде коју је поднео г. Фине из Брисела, он тражи концесију од 60 година и тражи 80 пара дин. за сваки кубни метар воде. То је и сувише. Кад ову трећу понуду сравнимо с оним двема, види се, да би нас вода по њој коштала неколико милијуна више од раније дате. За то по тој понуди Финеовој нисам ни правио рачун.

Ова понуда, коју сад имамо од г. Ганца и комп. и предузимача г. Сирекерђ та понуда није основана на темељу концесије коју сам ја одлучио противан, него је основана на таком темељу, да, ким водоводи буду готови, постиу наша својина и да одмах у почетку имају мрежу од 50 километара за сакупу воду, и да сем тога имамо 50 чесама са 15 килм. у вароши а ван вароши 8·8 килм. водоводне мреже за изворску воду. Као што сам раније казао, ми смо до сада у вароши имали 20 чесама. Сад, по овоме плану Сирекера имали би у вароши 50 чесама и то све, колико је мени познато, коштало би општину годишње 240.000 динара. Дуг који би за то учинили и онако исплаћивали, трајао би за 30 година. Општини, плаћајући за 30 година по 240.000 динара исплатила би све трошкове устројства водовода са 7 милијуна и 200 хиљада динара, и за све то време ми смо господари водовода. Издржавање водовода рачунам да неће коштати више од 1 милијуна динара за остала 20 година — и тако по мом рачуну, у коме се, држим неће преварити, за 50 година водовод нас не би коштао више од 8,200.000 динара док по раније најјевтинији понуди кошта 19,312.500 а по другој 21,350.500 ма да би за тако скупе новце *мање водовод имали.*

Кад сам овај пројект примио, ја сам господо позвао једну конференцију од људи стручни људи запосених, позвао сам 12 одборника општинских; ја, кад сам показао план и саопштио ствар, онда смо сви умолили наше стручњаке г. г. Јосимовића, Главинића, и дра Лека да они уз њу још неколико стручњака из грађанства, да овај план свестрано размотре и да нам ствар реферишу. И хвала им — сем наших одборника г. г. Јосимовића, Главинића и Лека, одазвала су се још 4 стручњака из грађанства, који су радили на овој ствари, и поднели нам сво један извештај, који се мени неома допао.

Сад вас молим да чујете тај извештај, за који ћемо ако се не варам сви бити мишљења да га треба потпуно усвојити.

Но пре него што пређемо на читање овога извештаја молим вас да ми дозволите да вам кажем и начин на који би ја моје мишљењу ми ту воду нашим грађанима давали те да би могли исплаћивати потребан капитал и трошкове око издржавања и експлоатације водовода. Ја сам намеран био да предложим да се вода код нас не продаје на меру јер тим начином по моме мишљењу неби се постигла цељ коју сваитет тражи и жели да се постигне, а то је, да сваки грађанин био богат или сирома има довољно воде но ће већина од њих ради штедње узимати мање воде но што би му требало а нарочито би то било код сиротиње класе грађана, но ја држим да је наша дужност да се постарамо да и сиротиња добије довољно воде а то би било кад би се вода наплаћивала по локалима у којима се живи н. пр. једна соба да плаћа две до две и по паре дневно. Ко има једну собу и једну кујну да плаћа 4 до 5 п. дневно ко има 2 собе и кујну тај да плаћа 6 до 7 и по п. д. дневно и т. д. и да добије воде колико му је год потребно онда ће по моме мишљењу бити постигнуто и оно што се ће да и сиротиња добије воде колико јој треба, а за мало пара.

По овоме примеру платно би један локал по 60 односно 75 п. д. месечно а то узета неби било терегно ни за кога и нарочито још и за то што би се тим малим плаћањем исплаћивала и она вода која се употребљује за поливање улица да нас прашина не трује и дави, ако сада а и да се при гашењу пожара довољно бесплатне воде добије.

М. Вемовић. Ја мислим да ће бити боље ако умолимо г. Јосимовића да сам прочита тај извештај.

Председник. Ја писам хтео да га теретим тиме — али ако г. Јосимовић хоће, и ја би то волео.

Миливоје Јосимовић. Чита извештаје комисијено, које гласе:

ИЗВЕШТАЈ

комисије од 12. Маја 1888 год.

О ВОДОВОДУ

Председник општине београдске г. Живко Карабиберовић, желећи да — после неуспеха са примљеним понудама за водовоје у прошлој години — ово важно питање изнесе опет на дневни ред; ступио је пре изнесене промене у предходне преговоре са инжењером г. Оскаром Сирекером, који намерава да конкурише за извршење наших водо-

вода, у друшуву са фирмом Ганц и комп. из Будапеште. Не обвезујући општину ни у колико г. председник је успео, те је поменути стручњак израдио и поднео на оцену генерални пројект за београдски водовод

Пре но што би са овом ствари изашао пред одбор општински, г. председник нашао је за нужно, да чује најпре мишлење већег броја компетентних људи о томе предмету. Услед тога сазвао је 12-ог ов. м. конференцију од 14 одборника, међу којима је било правника, финансиста, трговаца и техничара.

На тој конференцији председник је објаснио најпре на који је начин дошао до поменутог генералног пројекта, а за тим, пошто је на конференцију био позвао и г. Смрекера, умолио истога да покаже и у главноме објасни свој пројект.

Како је пројектант предвидео комбиновани систем водовода са изворском водом за пиће и савском за друге потребе; конференција је одмах узела у претрес питање, да ли је тај начин најрационалнији и да ли је већ сигурно да је сваки други пут искључен. У главноме било је мишлење, да истраживања изворске и подземне воде у околини Београда нису до краја изведена, те да тако није ни постигнут први базис за пројектовање и извршење водовода.

Да би се у овом погледу добило што сигурније мишлење; да би се тачно могло формулисати, шта ваља јоште у томе погледу да се учини; и да би се општинском представништву дало могућности, да заузме најкоректније гледиште при претресу пројекта, који ће му се на оцену поднети: конференција је одредила нарочиту комисију за стручан претрес тих питања, а у исту изабрала је потписане као чланове.

Комисији је постављен задатак, да са г. Смрекером детаљније претресе и прегледе његов пројект; те да поднесе свој извештај, како о самом пројекту, тако и о томе, шта у опште ваља општина да предузме и на који начин питање о водоводу да изведе на чисто, како би се и о његовом извршењу могло дискутовати и решавати.

Комисија се састала 12-ог ов. мес. у претходни састанак, ради споразума о начину својега рада, а сутра дан цео дан прегледала је са г. Смрекером његов пројект и исти претресала. Говорено је и о претходним радовима, који би се јоште морали извршити.

У следећем подписанима част је да поднесу свој извештај и излаже своје назоре у поменутим питањима.

Међу тим, пре но што би прешли на оцену поднесеног пројекта и на детаљисање радова који се имају предузети, подписани сматрали су са потребно, да баце најпре кратак пеглед на историју београдског водовода, како би се јасно видело, шта је и колико до сада у томе питању учињено.

Ово је потребно и корисно из следећих разлога:

1) Што у већем делу грађанства постоји мишлење, да је на испитивање и истраживање најбоље воде за Београд утрошено већ и одвише времена, рада и новца;

2) Што ће у садањем одбору општинском бити чланова који са овим питањем нису довољно упознати; и

3. Што у извесним круговима влада неосновано мишлење, да у околини Београда нема довољно добре изворске и подземне воде, те да смо принуђени да употребимо савску воду.

*

Питање о модерном водоводу за варош Београд није толико ново. Из одавна чињена су већ нека истраживања воде, но о томе нису никакви податци сачувани. Године 1880 зачета је мисао, да се неопходне реформе Београда изврше путем зајма. Било је чак и понуда за извршење водовода Међу тим ствар није била толико сазрела и прилике нису биле тако повољне, да би се питање могло изнети и пред сам одбор општински ради дискусије и решења.

Године 1884, кад је др. Владан Ђорђевић указом Његовог Величанства постављен за председника општине, видимо где он први пред представништвом општинским јавно наглашује потребу извршења великих санитетских реформа. Што се самог водовода тиче, поменути је председник већ тада обележио могућност, да се варош Београд снабде довољном количином добре планинске воде.

Од тога времена питање о водоводу није слазило са дневног реда.

Ово је сасвим појамно, кад се узме у обзир, с једне стране, корист модерног великог водовода — који би подмиривао све потребе добро уређене престонице српске — а са друге стране опет та околност, што данас већ веома тешко подмирујемо и најпречу животну потребу у томе погледу. Становништво се умножило, а ми не само да нисмо усавршили водоводе, који су нам од Турака преостали, но смо их и упропастили. Тако према данашњем становништву од 40000 душа једва имамо с главе на главу веома малу количину воде од 10 до 15 литара дневно, рачунећи ту савску воду, коју нам сакаџије доносе и воду коју на чесмама заитамо.

Жалбе услед оскудице у води јако су учестале и оне су толико интензивне и оправдане, да се питање о води мора ускоро решити.

Но, ма колико да је ствар хитне природе и не трпи одлагања, толико је са друге стране дужност представништва вароши Београда, да питање реши на могућно најкориснији начин и да не падне у погрешку, која би доцније могла имати тешких последица.

Већ 1884 год. у првом извештају тадањег председника видимо такав правац рада обележен. Председник је тада изјавио мишлење, да у овако огромном питању ваља радити стрпљиво, полако и обазриво, како се ни најмањи интерес општине не би компромитовао каквом пренагљеном или довољно не оцењеном одлуком. Он то усваја као принцип својег рада, а у истом смислу саветовали су га многи чувени стручњаци, које је консулатовао. Па и данас једино се може одобрити и препоручити овакав правац рада при решавању и коначном решењу питања о водоводу.

Тадањи је председник одмах приступио проучавању питања о водоводу и размишљао је о начину, на који би се могло доћи до потребних претходних радова. У тој цељи отпочео је одмах и разгранату кореспонденцију са страним стручњацима.

На овом месту принуђени смо да констатујемо, да је у почетку погрешан појам био о томе, шта су управо претходни радови; јер се непрестано помињу само генерални

и детаљни планови, пројекти и предрачуни, па је таква стилизација унешена и у сам закон о трошарини од 13. Јуна 1884 год.

Погрешност таквога мишлења могла се међу тим тада већ увидети, ако ни из чега другог, а оно бар из писма појединих зналаца, који су за савет питани и који су позивани да пројекте израђују. Тако између осталога, г. Александер Ерд у једноме писму вели, да би се дошло до основе за солидно извршење свију задатака, тек пошто би једна доиста опробана снага провела у Београду *годину дана* на предходним *студијама и истраживањима*, односно на изради главних нивелмана.

Услед погрешног схваћања самих претходних радова видимо, где се они и не предузимају одмах; но се решавају друге ствари, које би имале тек доцније да дођу на ред.

Таквом схватању претходних радова има се приписати у неколико и околика разноликост у цени, по коју су разни понуђачи пристајали, да нам пројекте израде.

Међу тим по природи саме ствари, морало се у скоро доћи до коректнијег гледишта.

Тадањи председник општине већ у првом свом реферату представништву општинском увиђа, да ће нас сваки пројектант водовода пре свега упитати, коју воду и какав водовод хоћемо, те да се логично питање то мора пре свега начелно расправити. Истина изгледа, да је владало мишлење, да се оваква чисто стручна питања могу претресати и корисно решавати у самом одбору општинском но и таква погрешка моћи ће се разумети и опростити кад се узме у обзир, да су радови овога рода за нас били са свим нови.

На ванредном састанку одбора општинског од 17. Октобра 1884 год. председник предлаже, да се донесе одлука:

„Да се изврше главни радови предвиђени законом о варошкој трошарини од 13. Јуна 1884 год. и да се приступи претходним мерама за њихово извршење.“

После дуже дебите та је одлука усвојена и сем тога решено је: да се изашље нарочита одборска комисија за проучавање трошарине у страним земљама, која ће имати да спреми и пројект за устројство и администрацију београдске трошарине.

За тим се одмах приступило дебати о томе, коме да се повери израда потребних планова, пројеката и предрачуна, а председник је изнео понуде, које је у томе погледу добио, и одговоре на понуде, које је сам чинио. Одбор је решио, да се поменутој комисији, која путује по Европи зарад проучавања трошарине, повери и избор лица, којима ће се пројекти у израду дати.

По природном реду ваљало је истина најпре све претходне студије извршити, па тек онда приступити избору лица за израду пројеката; но ипак и то је био већ један корак у напред. Жалити је само, што у ту комисију није узето и које способно техничко лице; јер би се на тај начин извесно много раније ствар на чисто извела, те би данас имали детаљније и тачније студије о количини и каквоћи воде из околине Београда, као и о свима другим техничким питањима.

Без и чије увреде, нека нам је дозвољено, да примером једним овде наведемо штете последице решавања техничких питања, без претходног саветовања са *својим* стручњацима.

Уговором, израђеним по упуству извесних страних инжењера, поверено је Халачију снимање Београда са нивелацијом. Тај је рад коштао општину близо 100 000 динара. Предузимач је по уговору свој посао савесно извршио, но од њега је уговором тако мало тражено, да је општина морала накнадно тачнију нивелацију извршити, а предстоји јој јоште и снимање парцела. Да је ко год сматрао за нужно, да у овому питању затражи мишлење наших зналаца и инжењера, нема ни најмање сумње, да би се нашло начина, да наши људи изврше посао, који је Халачију поверен. Квалитет израђеног посла при томе не би ни у колико био лошији, а стао би међу тим само трећину горње цене.

Да се вратимо питању о води.

Пошто се изаслата комисија вратила са својег пута, спроводним писмом својим од 26./I. 1885 г., које је читано на састанку од 28./I. 1885 год., поднела је она извештај одбору општинском, о своме проучавању општинских установа у страним земљама.

Говорећи о водоводу, после описа свега што је комисија у своме путу видела, разлаже она у своме извештају, како је дошла до убеђења, да је изворска или подземна вода најбоља. Према томе износи овакав предлог:

„1.) Да се у начелу реши:

а.) Да се за београдске водоводе водоводе има пре свега тражити изворска вода;

б.) Ако се у периметру од 20—30 километара око Београда не нађе толико изворске воде, да би београдски водоводи могли давати бар 100 литара дневно на сваког становника, дакле бар 8000 m³ на 24 сахата на становништво од 80.000 душа; онда да се приступи тражењу подземне воде у околини Београда;

в.) Тек ако би се озбиљним студијама доказало, да се не може добити довољна количина воде ни из извора ни испод земље, имао би се израдити пројект за београдске водоводе комбинованим системом, по коме: или би се изворска вода комбиновала са подземном, или би се садањи извори задржали за пијаћу воду (са новим цевима), а вода за осталу потрошњу да се пумпа парним махинама из обале савске дренажом;

г.) Само у крајњој нужди, ако се ни једним од ових начина не би могла подмирити потреба, да се изради пројект за водоводе из Саве са уметничким цедилима.

2.) Све ове студије и израда дотичоог пројекта да се повери двојци стручњака: г. Едварду Истону у Брајтну и г. Александру Ерду у Берлину. Чији ће се пројект усвојити за извршење, то ће општина решити по саслушању нарочите комисије стручњака, о којој ћемо доцније рећи како мислимо да је ваља саставити.“

У том се извештају даље вели, да би се у Августу 1885 год. могли пројектантима већ послати нужни податци за грађење пројекта, те би до краја Новембра исте године могли и сами пројекти бити готови.

Предлаже се даље, да се сваком пројектанту даде 2000 динара и име путна трошка, за долазак у Београд ради личне оријентације на лицу места, а сваки пројект да се награди са по 10.000 дин. Кад се урачуна јоште

за 5 стручњака, као судије при оцени добивених пројеката по 1000 динара путна трошка; онда је по рачуну поменуте одборске комисије потребно за израду пројеката за канализацију, осветлење и водоводе свега 89.000 динара Ова би се сума имала исплатити из идућег редовног буџета (рачунска 188⁵/₆ год.), а после да се надокнади из првог прихода од трошарине.

Предлог је тај у целокупности формално изнешен на ванредном састанку од 24.II. 1885 год., а на састанку од 26.II. 1885 год. у свему и усвојен.

Начелно питање која вода да се употреби са свим је умесно постављено, а оно је и једногласно усвојено.

Међу тим питање о томе, на који ће се начин нужна истраживања вршити, коме ће се поверити и која се средства стављају на расположење за ту цељ, није било на чисто изведено.

Истина се најпре каже „све ове студије и израда дотичног пројекта да се повери двојици стручњака“ и т. д; но одмах се за тим говори, да би они долазили у Београд само ради личне *оријентације* на лицу места.

Према томе и видимо, из рада на поменутом састанку одбора општинског, да је председник био упитан, не би ли било потребно да ове податке неко најпре покупи, па онда тек да се пројекти граде.

Том приликом сазнајемо, да председник сам већ од 15 дана прикупља податке, који су нужни за сваког пројектанта. Које податке ваља прикупљати, означио је председнику општине г. Линдли у своме писму од 2.II. 1885 год. Између осталога помиње се у томе писму и једна тачка „Одношаји подземне воде“. Ово пак значи, да ваља тражити има ли, где има и колико има подземне воде; да ваља испитати каква је она по својим хемијским и физичким особинама; у опште, да ваља испитати све што би имало уплива на довођење у употребу такве воде.

У томе погледу саопштава тадањи председник, да је умолио г. Хофмана, рударског инжењера, те је овај писао г. Жигмондију и молио га, да дође и да нам означи она места, где може да буде воде. Кад то од њега сазнамо, вели се даље, онда ћемо умолити наше геологе да по његовом упуству бушења изврше.

Председник је тада мислио, да ће се, како све потребне студије и истраживања воде, тако и снимање Београда, моћи једновремено извршити.

На тај начин видимо, где је учињен почетак за нужна истраживања воде у околини Београда. Штета је само, што није предвиђено да таква истраживања ваља вршити под перманентним руководством, надзором и упутством једног за те ствари нарочито ангажованог стручног лица; већ су се одмах од почетка технички радови комисијски вршили. Да се то могло предвидети, за ствар би било много више урађено.

Пошто је тако објасњен пут којим се мисле радови извршити, видимо где пре свега председник општине, писмом својим од 6.III. 1885 год. извештава пројектанте о решењу општинског одбора и позива их, да приступе изради пројеката, под познатим условима. Пројекте тражи да поднесу децембра месеца, а извештава их и о томе, да ће примљене пројекте прегледати комисија састављена од самих пројектаната и 8 стручњака, од којих 5 са стране а 3 српска. За извршење усвојених пројеката расписаће се јавни стечај.

(наставиће се).

НИВЕЛАЦИЈА БЕОГРАДА

Извешће стручне одборске комисије за оцену израђених нивелацијоних планова.

Представништву Општине вароши Београда.

Комисија изабрана за преглед и пријем нивелацијоних планова вароши Београда (23 Јуна пр. год. и 24. Марта ове год.) конститујисала се 1. Априла ов. год. и отпочела истога дана свој посао; па свршивши га, има част да у сљедећем поднесе представништву општине вароши Београда свој извештај.

Како је уговор закључен између општине вароши Београда и г. Стевана Чађевића инжињера основа извршењу свију нивелацијоних планова, то је комисија приступила понајпре сазнавању обавеза, које је г. Чађевић на се примио, те да у првом реду према њима, а у другом с погледом на све захтеве техничке, оцени, у којој је потпуности нивелање вароши Београда извршено? и да ли је оно тако изведено да у опште буде сигурна основа за дефинитивно регулисање конфигурације Београда за што бољи и лакши саобраћај? Према томе је комисија пре свега приступила контролисању свију рачунских података (прегледу карнета) који су нивелањем добивени, па и за цртање подужних и попречних профила употребљени, и нашла је: да је г. Чађевић (узимљући у свакој улици по пет подужних профила где је то могуће и потребно било, као и узимљући потребан број попречних профила) извршио целокупну нивелацију тако, да она заиста даје поуздану основу за повлачење нивелета; и комисија изјављује да је г. Чађевић на тај начин потпуно одговорио тачкама 1, 2, 8, 3-ћој поменутога уговора.

Но, да би се уверила и о тачности самога нивелања појединих улица, комисија је и нарочитим личним нивелањем у улицама Добрачиној, Глумачкој и у Доњем Градском пољу, стекла уверење; да је и овај рад г. Чађевића у границама Халачијевих нивелацијоних тачака добро извршен.

За тим је комисија приступила и прегледу свију подужних профила у појединим улицама и све подужне профиле упоредила са израчунатим и контролисаним котама па је и при томе раду нашла: да су сви подужни профили према бројним

податцима и котама, тачно нацртани, и исправност њихову је на свакоме подужном профилу и нарочито напоменула и потписима чланова комисије оверила.

С погледом на ово напред поменуто, комисија може да извести представништво општине вароши Београда: да је г. Чађевић у опште по уговору тачно, савесно и техничким захтевима сагласно сав свој посао извршио, а на начин да општина вароши Београда може да буде са резултатом његовога рада потпуно задовољна.

Осим тога, комисија сматра за своју дужност да напомене, да г. Чађевић, осим напред поменутога није жалио труда, већ је и нивелете за све изнивелане улице повукао и тиме извршио важан посао, који у једној вароши, чији је терен тако немиран, веома неправилно и готово са свим произвољно грађевинама покривен. (као што је то у Београду случај), не само да је веома тежак, већ захтева и млого искуства и одличну техничку спрему. Г. Чађевић је и овај тешки посао извршио у целој вароши рацијонално и по техничким захтевима тако, да је тим својим радом стекао права поред награде и на благодарност од стране општине вароши Београда.

Усљед тога ова комисија, изабрана за преглед и пријем нивелацијоних планова, имајући и извучене нивелете у свима улицама, приступила је и нарочитој штудији тих нивелата, и, водећи рачуна о економским обзирима општине вароши Београда као и о томе да се у престоници Србије добију што је могуће боље и подесније улице за саобраћај, а у исто време и са најмањим оштетама појединих сопственика, млоге је од нивелета повучених усвојила без икакве измене. У другим улицама је пак из горњих разлога нивелету изменила и нарочитом испрекиданом црвеном линијом са три тачке (____...____...____...) као свој предлог за поједине улице уцртала и нивелете у појединим улицама утврдила котама које се у нарочитој свесци овоме извешћу у прилогу под ·|. прилажу.

Овоме извештају прилажу се и два одвојена мишлења члана комисије г. Милоша Дамњановића у прилогу под ·|.

Јуна 1888 у Београду

председник комисије
проф. **Милан Ј. Андоновић** с. р.

чланови комисије:
Миша Марковић с. р.
Коста Д. Главинић с. р.
Гргур Миленковић с. р.

За г. Милоша Дамјановић у отсуству по овлашћењу

НЕСЛУЖБЕНИ ДЕО

КАРАКТЕР

(по Смајлсу)

XI.

Понашање — Уметност

Кад смо племенити онда смо племићи!
Шекспир.

Лепо понашање није гола спољашњост, већ огледало лепе душе и благородне природе.
Тенисон.

Лепо понашање претежније је од телесних дражи; оно ће нас више пљенити, но живописи и статуе, и јесте најчешћа од лепих вештина.
Емерсон.

Уметност понашања ретко се кад негује, а, међу тим, од најзише је вредности како за женску тако и за мушку страну. Живот је и сувише кратак да се може прећи преко хрђава васпитања; а осим тога слике понашања су сенке врлина.
Рев. Сидни Смит.

(Наставак)

Нити ће се учтив човек од разбора представљати игде као паметнији ил богатији од другог. Он се неће нигде хвалисати са својим чином, ни својим пореклом, па ни својом земљом, а најмање ће гледати на остале смртне са неке висине. И да има каквих дела и заслуга својих, он ће не само пазити да их нигде не истакне, него ће, на против, бити у свему скроман, и показиваће свој прави карактер у раду млого више но у говору.

Непоштовање туђих осећања потиче поглавито из себичности, а свршава се грубом и одвратном понашању. Али оно не мора долазити толико од злобе и пакости, колико од немања начина — од онога неумети пазити на ситнице које нам или чине задовољства или нам задају бола. У обичном животу, може се рећи, да сва тајна пожртвовања и лежи у лепом васпитању.

Од колике је, пак, важности овај и овакав услов у друштву, може се оценити по томе: што су људи, без неког знања у понашању колико и немогући и несносни. Ко ће, на пример, трпети у својој средини човека, или и хтети обходити се с њиме, кад он само уме да досади и дојади свакоме? Немајући снаге да владају собом, такви ће људи и век провести ударајући на тегобе, које су сами себи створили, и никада неће ни до чега доћи; док ће други, и са мање дара и услова, али са више

стрпљења, ладнокрвности и самоконтроле, напредовати.

Оно, одавна је већ речено, да се у животу успева с нарављу колико год и с памећу. Но било то тако или не било једно је извесно: да срећа поглавито зависи од нарави, од, рецимо, веселог расположења, готовости да будемо пријатни и услужни у малим стварима, јер то, као оно ситан новац, сваки час треба.

Што се самих облика неучтивости тиче, они су, дабогме, различити. Тако на пример, ту долази, поред преданости одвратним навикама, и хаљканост у ношењу и представљању. Хугенотски проповедник, Давид Ансилон, имао је обичај да тврди: „да оно свештено лице које не даје себи довољно труда да се у честитој одежди прикаже, самим тим показује и сувише мало поште према публици; а, да онај приповедник ко би се о празнику појавио у ноћној капи ил' огртачу, не би могао извршити акт веће неучтивости.“

Савршенство лепог понашања, лежи у лакоћи са којом се јавља. Оно, рекли смо већ, не сме у очи падати, већ мора бити просто и природно. Рошфуко нас уверава: „да ништа тако не смета лепоти природног понашања, као жеља да се такав покажеш.“ Дакле, обрнимо на који хоћемо начин, ипак излази на једно, а на име: да су искреност и истинитост дно праве учтивости, и да су уљудност, пријатност, и нежност према осећањима других само спољни изрази њихови. Искрен и отворен човек лако ће бити кадар да расположи своју околину, да ју својим присуством задобије, узвиси и очара. И у том највишем облику свом, понашање, као и карактер, диже се до степена праве покретачке силе.

„Љубав и дивљење“ — вели Канон Кингсли које је честито и јуначко срце једног Сиднија Смита кадро било да пробуди у свакоме, у сиромаху, као год у богаташу, објашњава се фактом: што је он, и без каквог свесног плана, поступао са сваким подједнако лепо и љубазно што је и према најбеднијем слуги умео да се понаша са оним истим природним и пријатним тактом какав је показивао у додиру с највећим племићем — тако — да је цео пут његова живота био посут цвећем свачија благослова.“

Лепо понашање сматра се обично као нешто својствено благородној и одгајеној чељади, а карактеристика личности које се крећу у вишим, пре но у нижим, сферама друштва. И ово, без сумње, у млогоме и вреди — благодарећи, наравно, повољнијим приликама у којима се таква омладина васпитава — али то није никакав разлог за што се у лепом понашању и најсиромашнија класа не би могла мерити са најбогатијом. Људи, који од руку својих живе, могу поштовати и себе и другог онако исто као они којима је „бог дао;“ а лепо понашање је први услов за узајамну пошту и оцену. Нити има часа у животу који се не би дао употребити на повишак уживања овог рода — па било то на дому, улици или у радионици. И један прост радник може, својом постојаношћу, добротом и уљудношћу, утицати на читав један еснаф. Примера за то имамо у славноме Венијамину Франклину, који је као штампарски радник успео да на боље измени навике особља целе му штампаре.

Што се материјалних средстава тиче, тога још најмање треба — лепом понашању. Уљудност чини млого, а не кошта ништа. Она је и најјевтинији луксуз, и најсмернија од лепих вештина, и опет тако је корисна и благословена, да се може рачунати међу највеће блага рода људског.

Сваки народ има по нешто да научи од другог. А ако има ишта што би ми Инглези могли с коришћу преписати од суседа наших на континенту, то ће доиста бити: њихова учтивост. У Француској и Немачкој и најсиромашнија класа људи уме да се лепо понаша, да те пристојно поздрави, услужно дочека и пријемом задобије. Тамо ће и најпростији радник, кад сретне свога друга, као и он сиромашка, дићи своју капу и учтиво се поклонити. Нити ту има каква, ђоја, понижења. На против, у томе се баш огледа мера уљудности, достојанства — лепог понашања. Тамо ће и најљућа сиротиња бити сносна, само за то што ју људи достојно, весело, подносе. Радници тих земаља (Немци и Французи) не зарађују ни пола онога што зарађују наши; и опет они се не дају у слабост, ни даве своју муку у пићу. У место тога, упињу се да живот не само себи што лакшим учине, него и да га уживају у сред беде и невоље.

Пошто је добар укус *прави* економ, то се он даје задовољити и с малим средствима. Добар укус кадар је да заслади и горчину труда; у њему се може у толико више уживати што је он везан за начело рада и вршења дужности. Као што нагласисмо, укус је у неку руку и лек од јада сиротиње, јер нас и над њом уздиже. Он ће се прво показати у правој економији кућевној; за тим ће обасјати и омилити нам и саму колебу нашу; а плодови његови биће: облагорођена нарав, љубав, и весела атмосфера. Удружен с добром главом и

срцем, добар укус узвисиће и позлатиће и најбеднију судбину.

Па у којој се то школи предаје уметност лепог понашања? — Прва и најбоља школа лепог понашања, као и лепог карактера, то је: своја *кућа*, а учитељ то је: *мајка*. Каквом год се понашању научимо код куће, такво ћемо обелоданити и у јавном друштву. На опет, има људи самоука, има природа које ће и под неповољним околностима домаћим кадре бити да се, тако рећи саме истешу, да се, гледајући на добре примере облагороде и усаврше. Ово се, дабогме, објашњава тиме, што је махом људских природа, као оно драго камење у дивљини. Доста му је додир и трење са болим од себе па да засија, лепотом и углађеношћу.

Ми смо већ навели, да успех лепог понашања лежи у лепом такту, а сад додајемо: да су *жене* најбоље учитељке те уметности, јер код њих ће се готово утек наћи више такта но код људи. На пример, оне боље владају собом но ми, и некако природно су умешније и углађеније. Кад се још узме у рачун, да су ове окретније и досетније, да имају оштрије око и осетљивије мерило познавања и разликовања, да су, нарочито у ситницама друштвена живота, куд и камо вештије и сретније руке, онда се слободно може извести наук: да се у друштву паметних и валаних жена понајпре можемо научити *лепом понашању*.

Па што је то *такт*? Такт је уређена уметност понашања, која нас носи кроз тегобе, боље но и талент, но и знање. „Талент — вели један јавни писац — то је снага; а такт то је вештина. Талент је тежина, а такт је мера. Талент зна *шта* да ради, а такт зна *како* да уради. Талент прави човека достојним уважења; а такт му прибавља то уважење. Талент је благо, а такт готов новац."

Разлика између човека од брза такта и човека без икаква такта, најбоље се даје видети из разговора који је једном вођен између лорда Палмерстова и вајара Бенса. „Има ли каквих новости из Француске, милорде? Како стојимо с Лујом Наполеоном?" отпоче Бенс разговор у последњој прилици коју му је Палмерстон дао. „Верујте, господине, да не знам; још писам новине читао." Сиромах Бенс имао је врло много красних својстава, и био је човек од стварна дара, али је припадао оном великом броју људи који губе свој пут у животу само за то што немају такта. Међу тим, толика је сила, понашање, с тактом удружено, да је један од најружнијих људи у Инглеској, по имену Вилкс, имао обичај да каже: „да, што се тиче удварачког успеха код дама, он даје само три дана више најлепшем момку Велике Британије." Разуме се, да ми нећемо правити друштва г. Вилксу у овако претераним оценама силе понашања, а нећемо ни за то, што понашање није право камење пробно за *карактер*! Човек од лепих манира, као ово Вилкс, може имати и непоштена смера у игрању своје улоге. Подобно другим лепим вештинама, лепо понашање чини задовољства, и јесте веома пријатна појава, али оно може бити и образина под којом ће се крити људи без карактера. И најуглађенији човек може бити и најпокваренији; и његови префињени манири могу се иначе свести: на еластичне покрете и округле фразе.

(наставиће се).

НАРОДНА БАНКА

Привилегована Народна Банка Краљевине Србије исплаћиваће од 1. Јула ов. год. осми каматни купон са својих акција, сваки купон са по дин. 3·75 пара.

Суме од 10 динара на више исплаћиваће златом.

Купони се подносе на исплату банчином одељењу за за зајмове на залоге и остане, са списком, у који се купони по реду нижу, и који подносилац потписује. Спискове издаје речено одељење бесплатно.

Имаоци купона из унутрашности могу их наплатити и код својих повчаних завода.

ИЗВОЖЊА ЂУБРЕТА

У данашњем броју доносимо распоред, када и кога ће дана концесионар из појединих квартова и улица ђубре износити.

Овом приликом скреће се пажња грађанства да никоме другом сем концесионару не даје ђубре износити, јер је он једини одговоран: за тачно изношење, а сви који бесправно буду износили, казниће се најстрожије.

На случај, да концесионар не буде посао уредно вршио, моли се грађанство да то јави суду ово општинском, који ће га према уговору казнити и приморати да посао уредно врши.

РАСПОРЕД

ЗА ИЗВОЖЊУ ЂУБРЕТА ИЗ ВАРОШИ

1. КВАРТ ВАРОШКИ

Понедељник

Ноћајска, Коса, Ибарска, Совљачка, Рајићева и Тројчка,

Уторник

Градско поље, Дубровачка, Богојављенска, кнез Лазара.

Среда

Спасовска, Јеленска, Златарска и Косанчићев венац.

Четвртак

Кн. Михајла, Топличин венац, Лепеничка и Љубићска.

Петак

Миланова и Љубичина.

Субота

Глумачка, Васина, Велика пијаца и Узунмиркова.

Недеља

Добрачина и Југовића.

2. КВАРТ ТЕРАЗИЈСКИ

Понедељник

Космајска и Телеграфска.

Уторник

Зелени Венац и Ломина.

Среда

Абаџијска, Министарска и Вознесенска.

Четвртак

Балканска и Призренска.

Петак

Кн. Милана и Цариградска.

Субота

Кастриотова до Пашоне, Два јаблана и Дворска.

Недеља

Скопљанска и Маркова.

3. КВАРТ САВАМАЛСКИ

Понедељак

Богојављенска, Савска, Мајданска, Мала пијаца и Краљева Марка.

Уторак

Поп Лукина и Јаворска.

Среда

Космајска, Поцерска, и Господска.

Четвртак

Једренска, Сереска, Лимска, Висока и Препеличка.

Петак

Савамалска.

Субота

Пиварска и Топџијска пијаца.

Недеља

Жељезничка.

4. КВАРТ ВРАЧАРСКИ

Понедељак

Кн. Милоша, Суводолска, Жетиочка и Љубовијска.

Уторак

Фрушкогорска, Вишеградска, Мостарска, и Чардаклија.

Среда

Писарска, Орловска, Споменичка, Сјеничка.

Четвртак

Обренова, Крагујевачка и Цветна.

Петак

Ресавска, Урошева, Крупска и Златаричка.

Субота

Милутинова и Београдска.

Недеља

Фишекцијска.

5. КВАРТ ПАЛИЛУЛСКИ

Понедељник

Косовска, Тимочка, Школска.

Уторник

Кондина, Два бела голуба, Поштанска Марвена пијаца.

Среда

Цетињска, Милетина, Хилендарска.

Четвртак

Видинска, Болничка, Палилулска пијаца.

Петак

Скадарска и Зетска.

Субота

Кастриотова и Скопљанска.

Недеља

Ратарска, Ђукина, Владетина, Лесковачка, Цигљарска, Вишњичка, Светогорска и Изворска.

6. КВАРТ ДОРЋОЛСКИ

Понедељник

Симина, Јевремова, Доситијева и Горња Јованова.

Уторник

Доња Јованова, Љубичина, Добричина, Војничка и Митровачка.

Среда

Бркина, Ивкова, Јакшићева Которска, Ибарска, Укрштена.

Четвртак

Градско поље, Затворена и Соломонова.

Петак

Давидова, Јеврејска мала, Нова Синагога, Дорћ пијаца, и Бачка.

Субота

Дечанска, Душанова, Дунавска и Немања.

Недеља

Банатска, Милионарска, Прилипска.

Власник општина београдска Штампа Медецијан и Кимпановић Обилићев венац број 1. Уредник Н. С. Јовановић

БРОЈ 22 У БЕОГРАДУ НЕДЕЉА 10. ЈУЛА 1888 ГОД. ГОДИНА VII.

БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

ИЗЛАЗИ НЕДЕЉОМ ЈЕДАНПУТ НА ТАВАНУ
Цена са Србију:
на годину . . . . . 6 дин.
на пола године . . . . . 3 дин.
за стране земље на годину . . 9 дин.

УРЕДНИШТВО и АДМИНИСТРАЦИЈА
ЈЕ У ЗДАЊУ
ОПШТИНСКОГ СУДА

Цена је огласима 6 дин. пара од врсте
Прегледну само једну умножену по општинском суду и све корисницима на уредници
РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ.
Непланска писма не примају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

ВАНРЕДНИ САСТАНАК

одбора општине београдске држан 3 Јуна 1888 г.

почео у 6 часова по подне.

(по стенографским белешкама)

ИЗВЕШТАЈ

комисије од 12. Маја 1888 год.

О ВОДОВОДУ

(наставак).

За тим видимо где је председник позвао и г. Жигмондија, да дође у Београд. Овај је дошао 20./III. 1885 год. и чинио је са председником и са водоводџијом екскурзије по околини Београда, на основу којих је после и свој извештај поднео.

Из тога извештаја видимо, да је г. Жигмонди мишљења, да се у околини Београда може наћи довољна количина воде за пиће. Сем тога г. Жигмонди вели, над би се чишћа истраживања подземне воде на тачкама, које је назначио у мокролушкој долини, да би се добиле и веће количине воде. Нарочито мисли, ако би се копало на тачци, коју је са *с* (у близини Вишеграчке забрике) означио, да се са апсолутном сигурношћу може рећи, да би се добила највећа најача води у са сним знатним количинама. Ако се на томе месту ископа бунар од 2 м. у пречнику, па се испод најнижег нивоа воде тај бунар ископа још 5 м. у дубину, а у дну бунара исконају се на све четири стране снета галерије на дужину од 10—15 метара; г. Жигмонди мисли, да би се са апсолутном сигурношћу успеха добила толика количина воде, да би се могла подмирити сва потреба становништва од 80,000 душа.

Извештај г. Жигмондија прочитан је на састанку одбора општинског од 28./III. 1885 г. и одбор је једногласно решио, да се изврше бушења на тачкама које је г. Жигмонди у мокролушкој долини обележио. Управу над тим пословима поверио је одбор нарочитој комисији.

Комисија се конституисала под председништвом г. Аговића и одмах је свој посао отворила. На њен захтев одобрења је на састанку општинском од 2./V. 1885 год. сума од 331 фор. за набавку нужног прибора, а решено је сем тога, да се на радове ове комисије може утрошити до 3000 динара.

Претпостављајући сигурно, да ће се сви предходни радови и испитивања изворске и подземне воде до Августа месеца 1885 г. довршити; општина актом својим Бр. 6860 од 28./V. 1885 год. известила г. министра унутрашњих дела, да ће концом исте године моћи приступити финансирању за извршење канализације, водовода и осветљења. С тога моли општина у томе акту за што скорије увођење трошарине, ради подмирења тих издатака.

После добијеног прног извештаја (30./VII. 1885 год.) од председника више поменуте комисије за истраживање воде, председник општине у своме извештају на састанку од 1./VIII. 1885 год. известила одбор општински о томе, да су се дотадање резултати бушења у мокролушкој околини нао повољни показали.

Комисија је свој други извештај поднела 22./X. 1885 год. Исковано је снега 25 руна и констатоване су две водене жиле у разној дубини. После описа геолошких односа и других прилика, комисија вели у томе извештају, да се због извесних узрока количина и каквоћа нађене воде није могла испитати.

У томе се извештају даље каже:

„Да би се даље цео за коју је бушење земљишта извршено постигао, т. ј. да би се количина и каквоћа нађене воде определити могла, што је за будуће пројектирање о снабдевању варошн Београда добром пићаћом водом неопходно учинити, морају се још следећи послови извршити:

1., Да се руне бр. I, II, VI, IX, XIII и XXI од заснивања сачувају.

2., Да се за дуже време чине непрекидна посматрања о стању воде у њима.

3., Да се руне бр. I, II, IX, XIII и XXI, које су сада само 115 мм. широке, прошире бар на 225 мм. у пречнику.

4., Да се руна бр. I. обложи са цевима и тиме створи могућност, да се појединн слојеви воде посебно испитати могу.

5., Да построји један шпиц на руном бр. I, којим би се вода из разних нивоа испрести могла и тиме јачина и количина њена тачно испита. Ово би требало учинити бар до нивоа Саве. Исто би тако требало учинити и под осталих горенаведених руна, како би се тачно количина воде определита могла.

6., Осим тога нужно је, да се тачно испита температура појединих слојева воде, као и њен хемијски састав."

Општина међу тим од снега скоро ниче испитала.

Тако је месец Август 1885 год. стигао, а истраживања воде нису довршена били. На како сем тога нису ни Халачићеви планови били готови до тога доба, као што се мислило да ће бити; то и пројектанти у прво битно

предвиђено време нису могли потребне податке добити, ни изради пројеката приступити.

Поврх свега појавише се и тешкоће за извршење саме трошарине. Ова је са свим и изостала, а тиме се и цела ствар на неодређено време успавала.

Након не пуне године дана, питање о водоводу долази опет на дневни ред, но у преиначеном облику.

Ма да радови за истраживање воде нису настављани ни довршени; председник општине г. Мијаило Богићевић, на редовном састанку од 6./VI 1886 год., саопштава одбору општинском, да је добио неколико понуда за воду: те предлаже, да се изабере комисија, која би их проучила, пре но што се изнесу на решење.

Понуде су биле од Герсона из Хамбурга и Јасинскога из Брисла.

За преглед тих понуда комисија је изабрата и она је на редовном састанку од 17./VI. 1886 год. већ и свој извештај поднела.

После истраживања, која су била у добром правцу одпочета и која су дала повољне прве резултате, по којима се могло с правом закључити, да би и даља истраживања успешна била; ова комисија од један пут вели, да се радом око истраживања пијеће воде у мокролушкој долини није постигао позитив и резултат. Комисија та предлаже према томе, да се варош снабде савском водом, која је по њеном мишљењу исто тако добра као и изворска и подземна вода, само ако се добро филтрује.

Што се тиче самих поднешених понуда, комисија не даје њихову оцену, но вели, да их не треба начелно одбити. Резонише, да би због неизвршења трошарине општина морала прибећи зајму; па како би по мишљењу њеном зајам у крајњим последицама био непробитачнији, то држи, да је најцелисходнији начин извршења путем концесије.

Као основу за преговоре о давању концесије комисија је израдила нарочити пројект, а према ономе што је у примљеним двема понудама као најбоље нашла.

Нацрт овај за давање концесије штампан је у општинским новинама од 1886 год., те ће се сваки моћи уверити колико је исти непотпун и неповољан за општину, тако да се морамо упитати, колико ли су тек изгледале поднешене понуде!

На основу изнешеног предлога, одбор је решио (решење бр. 85), да се поменути нацрт сем у органу општинском отштампа и у засебне књижице, да се ове грађанству раздаду, а по том да се сазове једна конференција од одборника и грађана, која ће коначну одлуку донети.

Та конференција међу тим да се сазове тек пошто комисија од г.г. Ф. Хофана, М. Клидиса, Ј. Дилбера, М. Кретића и председника општине даде мнење о бунару г. Вшетечког, Белом потоку и осталим изворима у околини.

На редовном састанку од 1/VII. 1886 год. на дневном реду био је и извештај те комисије за испитивање воде. Г. М. Кретић, као члан те комисије, објашњава из својег бележника њен рад и понашање, да због кратког рока није комисија могла писмени извештај поднети; те тако и нама остају непознати резултати стручног испитивања њеног. Ма да су неки тврдили, да се зна да не можемо довољно ваде наћи, ипак је на томе састанку, а на предлог више одборника, одбор решио (бр. 104).

Да се приступи копању нарочитог бунара у близини Вшетечкове фабрике (тачка с), под надзором г. Феликса Хофмана. За ту цељ одобрава се сума од 4000 динара (рачунећи ту и инжењерске дијурне г. Хофмана). У исто време, да комисија испитује и све остале изворе у околини Београда. Целокупан извештај рада са свима податцима, како о копању бунара тако и о испитивању осталих извора, да се пошље г. Жигмондију на стручну оцену.

Поводом тим, што су се неки од пројектаната били обратили општини са молбом, да им се пошљу Халачијеви планови, како би могли приступити изради поручених пројеката; одбор је на истом састанку решио, да им се одговори, да је изостанком трошарине општини за сада не могућно да изврши оне радове, ради којих су пројекти поручени.

На ванредном састанку од 3./VII. 1886 год. опет би изнесено на дневни ред питање о снабдевању вароши водом путем концесије.

На томе састанку било је ватрених заступника остварења водовода тим путем, а они су тражили и да се концесија одмах даде, не чекајући на резултате истраживања воде.

Међу тим било је одборника, који су сасвим коректно тражили, да се прво реши питање о води, па онда тек да се приступи даљем раду. Тражили су, да се одреде веће суме на истраживање воде, јер као дотле радећи ништа се не постизава већ се само посао отеже.

Према томе одбор је на истоме састанку решио (бр. 73):

Да се питање о концесији одложи дотле, док се посвршују послови око истраживања изворске или подземне воде, према ранијој одлуци одборској, и док се позитивни резултати констатују. Тога ради комисија за истраживање воде (којој се придаје и г. Бугарски), да енергично прионе извршењу својег задатка, споразумно са комисијом одређеном за регулисање питања о води.

Ако комисија та нађе за потребно, има се опет позвати г. Жигмонди или други који стручњак, а председник се овлашћује да то учини.

Раније одобрени кредит од 4.000 динара за извршење овога посла (из партије непредвиђених потреба) повећана се на 12000 динара.

При свем том што је на састанку од 3./VII. 1886 г. тако решено, и ма да нису истраживања воде била довршена; исте године на ванредном састанку од 6./XI. одбор општински доноси одлуку (бр. 239):

Да се водоводи, канали и осветлење изврше путем концесије, а посредством ширег конкурса, који одмах да се распише са роком од 4 месеца.

Односно израде пројеката за извршење тих послова, да се остане при одлуци из седнице од 1./VII. 1886 г. (т. ј. да се израда пројеката одложи) док се не види какве ће се понуде конкурсом добити.

Међу тим прирез од 8% на 5 година, који је ударен у цељи исплате Халачијевих планова и у цељи израде пројеката за канализацију, водоводе и осветлење, да се и даље прикупља.

Услед такве одлуке за давање водовода, осветлења и канализације у концесију, расписан је почетком 1887 г. стечај, са роком до 10. Марта за пријаву суду општин-

ском. Стечај је расписан у српским, немачким, француским и енглеским листовима, а умољена су и министарства неких страних држава, да и она од своје стране наш стечај објаве.

11./III. 1887. год. образована је комисија за отварање понуда, а на састанку од 19./III. 1887 год. та је комисија поднела извештај о томе, које су понуде и за које радове стигле.

Председник општине предлаже за тим, да се због важности питања одреди најпре једна специјална комисија, која ће предмет са сваке стручне стране испитати и оценити, па онда тек да се изнесе одбору општинском на на решење.

Предлог се усваја и одбор избере комисију од 4 лекара, 5 правника, 6 инжењера, 4 архитекта, 4 физичара и 9 финансиста. Накнадно истога дана изабрана су јоште историца у ту комисију, тако да се комисија састојала из 37 чланова.

У сред тако одушевљеног расположења за концесије и у време конце трисане бриге на томе, да се оне и у дело приведу, појављује се 25./III. 1887 год. комисија за истраживање изворске и подземне воде у околини Београда са својим извештајем.

Пошто је рад те комисије најзамашнији у целом раду за истраживање воде; то ће бити користно, да се на њему мало задржимо, те да видимо до каквих се резултата дошло.

Према решењу одборском од 1./VII. 1886 године, да се по упутству г. Жигмондија приступи копању бунара у близини парног млина г. Вшетечког, а осим тога да се сазна и право стање извора у околини Београда; одређена комисија одмах је свој посао и отпочела.

У почетку је комисија била састављена од г. г. К. Алковића, Ф. Хофмана, М. Кретића, М. Клидиса и Ј. Дилбера. Доцније, 24./VII. 1886 год., ради свестранијег испитивања и споразумевања о постављеном задатку, умољени су и примили се за чланове и г.г. Љ. Клерић, С. Лозанић, К. Главинић, др. М. Т. Леко, Вл. Марковић и Н. Стаменковић.

7./VI. 1886 г. учињен је уговор са предузимачем за копање бунара од 2 м. у пречнику, а на дубину од 28 м. (за 1500 динара, а општина да црпе воду кад се у већој количини појави).

Одмах се приступило копању бунара.

У дубини од 6,10 м. појавила се слаба водена жица и до дубине од 18 м. није се нова вода појавила.

По предлогу комисије, председник општине позове г. Жигмондија — коме дотле нису били саопштени ни резултати бушења у мокролушкој долини — да понова дође у Београд, те да даде своје мишлење о успеху, како тих истраживања изворске воде, тако и о раду на великом бунару.

Г. Жигмонди се и овоме позиву одазвао и пошто је је у Београду провео 4 дана (30. и 31. Јули и 1. и 2. Август), поднео је председнику општине написмено своје мишлење. Г. Жигмонди вели, да су се бушењем у мокролушкој долини потврдили његови ранији назори о изворској води. Што се тиче бунара, и по већ добивеним резултатима, тврди да ће се наићи на много већи резервоар подземне воде у мало већој дубини. Тврди да ће се на 24-том метру појанити толика количина воде, да ће се напредна техничка средства морати употребити, те да се бунар ископа на дубину од 5 м. испод тако нађене водене жице. Ако се у дну бунара, као што је и пре препоручио, у сва 4 правца ископају галерије, количина ће се воде толико умножити, да ћемо је имати довољно за подмирење свију потреба, а томе ће се он особито радовати.

Јака водена жица, о којој г. Жигмонди говори, појавила се 23. Августа већ на 19. метара дубине. Вода је придолазила у јаким млазевима са 3 разне стране (север, југоисток и југозапад). А тешкоће за савлађивање воде биле су у толико веће, у колико општина није имала потребних техничких средстава на расположењу.

Због набавке и монтирања 2 пулсометра за црплење воде и због грађења шупе за позајмљену локомобилу издангубљено је близо месец и по дана, па и кад је настављен рад, слабо је напредовао, услед навале воде и немара предузимача. Рад је услед тога 16./XI. 1886 год. по ново прекинут. Дубина бунара износила је тада 23,10 м., а воде било је у њему за 3,10 м. изнад дна.

Са предузимачем раскинут је уговор 14./XI. 1886 г. па пошто се други није могао наћи, закључено је, да се рад продужи у режији. Непосредни надзор над радом поверен је члановима комисије г.г. Вл. Марковићу и Н. Стаменковићу

Рад је на тај начин 17./XI. 1886 год. настављен, а 28./II. 1887 год. дефинитивно прекинут. Бунар је у пуној ширини ископан на дубину од 26,30 м. а сем тога је јоште у дубину за 3,45 м. бургијом бушено. Изнад дна бунара било је воде за 8,50 м.

Навала воде била је толика, да се једним пулсометром није могла савладати, а други се није могао употребити, с тога што је радна снага парног казана, који је на расположењу стајао, била одвећ мала.

То је био узрок, те је комисија сматрала, да мора рад да прекине и да га привремено сматра као довршен. Прекидању даљег рада припомогло је и то, што је с једне стране било најнезгодније време за рад (месец Фебруар), а са друге стране биле су већ стигле понуде концесијонара, те је са многих страна наваљивано на комисију, да поднесе једном извештај о своме раду.

Рад на бунару не може се међу тим никако сматрати као довршен, јер нису ни галерије у дну бунара копане, као што је г. Жигмонди препоручио, а чиме би се по његовом мишлењу количина воде знатно увећала.

Доказ су томе и сама посматрања комисије.

Она вели у своме извештају, да се са сигуношћу може закључити, да је вода у бунару г. Вшетечког иста као и у копаном општинском бунару (а удаљени су за 150 м. један од другог). Приметило се међу тим, да се количина воде не смањује ни у једном од њих, кад се у другоме црпе. То доказује да је резервоар, из којега се оба бунара пуне, веома богат.

Зарад одређивања каквоће воде чинио је државни хемичар др. М. Т. Леко приближну анализу. Он вели, да вода у главноме одговара захтевима који се полажу на добру воду за пиће, а има највеће сличности са водом са Хајдучке чесме у Кошутњаку. Свежега је укуса и нема

ни боје ни мириса. За детаљније испитивање њихове воде потребно је, међу тим, ближе познавање воде у околини, а и тачније проучавање хидрографског и геолошког положаја места, на коме је бунар копан.

Даље комисија изводи, да најсна вода није савсем, већ вода изворишног басена, по коју може имати отоке у Саву.

Копањем нових бунара, проширењем већ постојећих или грађењем галерија по упутству г. Живковићевом и комисија је мишљења, да би се могла подмирити сва потреба становништва од 80000 душа.

Односно изворске воде, комисија је замолила тројицу својих чланова (г. г. Ј. Жујовића, Вл. Марковића, и Н. И. Стаменковића), да испитују има ли и каквих има извора у околини Београда.

Ова су господа поднела извештај о томе које су изворе прегледали и шта су нашли. Нарочито помињу још неке изворе у околини Жаркова, који би се имали узети у обзир.

Само из оних чанора које је ова ужа комисија прегледала, и који забацују на површину, може се добити преко 1 100 m^3 дневно.

У своме извештају ова ужа комисија вели, да је свој задатак у неколико извршила, а резервишући о своме раду додаје, да се хидрозошка испитивања околине Београда не могу још сматрати као довршена. Мишљења је, да та испитивања треба продужити, но не онако „комисијски;“ већ да се општини предложи, да нађе каквог познатог хидротехничара, коме ће поверити као истраживања воде тако и израду пројекта.

Кад би се измерена изворска вода комбиновала само са водом, коју сада већ даје исконани велики бунар; могли би тиме, као што видимо, подмирити већ са свим знатан део укупне потребе садањег становништва.

Не могући се упустити у побијање свију детаља из извештаја комисије на истраживање воде, навешћемо само закључак истога, који по смислу овако гласи:

Према до сада извршеним предходним радовима за истраживање воде на Београд, а на основу напред изложених резултата; на основу 2 извештаја г. Живковића (од 4/IV. 1885 и 3/VIII. 1886 год.) и на основу извештаја о резултату бушења у мокролушкој долини: најјасније се доказује, да је са свим несхватно мишљење — које се овладало у Београду, услед мање во поврћног испитивања — да у околини Београда нема довољно и добре воде, и да се мора прибећи систему снабдевања речном водом. Овакав је систем и са општинске и што је најглавније и са хигијенске стране осуђен, као систем који чини изузетком и саму ову снабдевања варошки необилном водом. Јер ма како да су ови филтри, ма какви начини чишћења употребили и ма колико да изгледа речна вода бистра; она опет садржи у себи један део органских састојака, и нарочито лети, јавиће у време кад су заразне и сваке болести у варошки најчешће. На тај начин, било да се та вода употребе за домаће потребе, било да се њоме само улице поливају; она ће увала уносити клице разних болести у наше домове.“

„Пешта, Беч, Минхен, Франкфурт и толике друге немачке вароши крај Рајне, Мајне, Елбе и других река, тек у најпрој нужди узимају воду из река, а у повише доба већина њих добија или изворну или подземну воду на даљине од неколико десетина километара.“

И из свога извештаја води се даље, да су досле постигнути резултати повољни, но да истраживања нису довршена, а да би се таквим даљим радом са великом вероватношћу дошло и до подпуно задовољавајућег дефинитивног резултата.

Из којих узрока радови ови истраживања воде нису настављени, није нам познато.

Да се вратимо сада великој комисији, за преглед и оцену поднешених понуда, која се први пут састала 10/IV. 1887 године.

На том првом састанку комисије пре свега упутно је на њу председник општине у име одбора општинског молбу, да ствар са великом пажњом размотри, те да по свом стручном знању и искуству оцени, има ли међу приједленим понудама које, коју би општина са корисћу могла примити и која је то понуда?

Овде је вредно подсетимо, како је том приликом председник упитао од једног одборника, да ли је спремљено већ све што је за извршење оних послова потребно, односно водовода да ли је већ утврђено који ће вода ући и да ли је то понуђачима познато било, или та питања има тек ова комисија да расправи?

За начин којим се мислило извршењу водовода и осталих установа општинских преступити, веома је био карактеристичан одговор председника. Он веле да је разумео, да г. одборник жели да зна, да ли је општина имала какав план, на основу којега је тај стечај расписала, на доказ: „на то питање мени је господо тугално што морам одговорити, да општина није имала плана.“

Пошто се комисија за тим конституисала, председник јој је предао примљене понуде, а сем тога у нарочитом акту овако је формулисао питања, на која се тражи одговор од комисије:

1. Која је од примљених понуда најбоља?

2. Да ли је и та најбоља понуда таква, да ју наша општина с корисћу примити може?

Пошто је комисија у подужној дебати обележила своје гледиште о томе како схвата свој задатак, поделила се за тим у секције по разним струкама и одмах је свој посао отпочела. Комисија је поменуто своје мишљење тако обележила, да она то сматра, да нама само да дође одговор, да ли су понуде добре или не, и која је од њих најбоља; већ да јој је дужност, да се упушта и у сва друга стручна питања, која са тим у свези стоје, да дискутује о томе, која вода да се узме и једном речи, да по најбољем знању и по савести каже, шта је за општину најбоље и најсврсисије. Овакво схватање одобравао је и председник општине.

Комисија је поднела свој извештај 11/VI 1887 год., а исти је изнешен на дневни ред на састанку одбора општинског од 22/VIII. 1887 год.

Комисија вели у том извештају, да ни једни понуђач није поднео план са детаљним описом и техничким условима. О техничној страни говори се у понудама само у опште и то тако мало и тако неодређено, да се то није могло ни употребити за оцењивање.

Сва три понуђачи нуде савску воду, а комисија на основу науке и искуства доказује, да и најбоље пречишћена речна вода не може бити тако добра као изворска или подземна, те се њој и приступа само у празњој нужди и кад већ апсолутно нема другог средства и начина да се потребе подмире.

Одредбе понуђених концесија тако су неодређене, да би општина вечито имала спора са концесионарима због разног тумачења њиховог.

По истим понудама извршена канализација, водоводи и осветљење једва би подмиривали потребу трећине укупног становништва, а и ово под таквим условима и по такву цену, да комисија вели, да су:

Све три понуде за водовод (а исто је и за остале радове изнато) без разлике тако хрђаве, да би општина београдска извршила над собом право самоубиство и у хигијенском и у финансијском погледу, ако би ма коју од њих примила. Комисија вели, да не може ни једну препоручити и предлаже, да се све три без сваког даљег пресозрања одбаце.

У поменутом извештају комисија доказује умесност свога мишљења разлозима, подацима и цифрама.

Међу тим оцена велике комисије о примљеним понудама за концесију није се допала таданем представништву општинском, те видимо да одбор општински на седници од 22/VIII. 1887 год. изјављује већином гласова (14. против 10), да је противан горе наведеном мишљењу комисије.

На ово је тадањи одбор наведен мишљењем и говором неких одборника, који су доказивали корист извршења варошких великих установа путем концесије, а који су од велике комисије очекивали, да она каже која је од примљених понуда релативно најбоља, па да се општина на основу тога упусти у преговоре са дотичним понуђачем. Веома је чудноват резон тадањих бранилаца тих понуда и концесије у опште, да би општина одбијањем примљених понуда овим, мање по одбијални, понуђачима нанела увреду. Чему тим нада у очи, да се нису бојали, да наносе увреду комисији, која је била састављена од најпознатијих и најинтелегентнијих грађана наших, а која је свој посао савесно и патриотски извршила.

Тако видимо, да је одбор на истом састанку решио, да се комисија умоли, да између примљених понуда за водоводе изабере релативно најбољу, те да према истој пронађе услове, под којима би се општина могла упустити у погодбу.

Природно је, да комисија овакав захтев одбора општинског није могла узети у обзир, а од тога времена па до данас не видимо да је и шта даље рађено у питању о модерном водоводу.

На овом месту неће бити с горега да подсетимо на писмо др. Маркуса, које је још 11/IX. 1884 г. писао тадањем председнику општине.

Не чуди се, вели он у томе писму, што већ имамо понуда, или да ли су оне за примање, то је друга ствар. Даље вели, да је од првога трепутка интерес свакога концесионара дијаметрално противан интересима општине. Препоручује да се концесијонара чувамо, а нарочито воду никако да не дајемо у концесију или монопол. Уверен је, ако варош Београд потражи зајам, да ће далеко јевтиније доћи до потребних сума, но што их добије преко предузимача и т. д.

Излишно је да се даде упуштамо у доказивање о штетности начина извршења оваких опште корисних установа општинских путем концесије, пошто је то праксом готово свуда више но доказано; но пошто је и општина београдска учинила већ понуђај да на тај начин своје потребе подмери, на јој је тај покушај тако несретно испао: то би у интересу грађана ове вароши било желети, да тај пут сасвим напусти.

Разлози, који су у своје време у одбору општинском изнашани у корист давања водовода и других општинских установа у конц свју, сасвим су слаби и неосновани.

Говорило се с једне стране, да би зајам, у празњим својим последицама, био штетнији од концесије, а друго, да општина никако не би била у стању да задржи у сопственој режији руковања тим установама општинским.

Што се прва тиче, мислимо да не би било лако доказати, а фактички у корист таквог мишљења и тврђења нису ни изнашани никакви разлози.

Што се другога тиче, то може да има неког оправдања, са погледом на то, како су до сада код нас по некад извршавани и вршени послови по грађевинској струци, и то како у општини тако и у држави.

Међу тим, ако представништво општине озбиљно узме ствар у претрес и потражи свој прави интерес, лако ће се наћи начина, да се и томе доскочи. Јер сигурно неће бити немогућно узесити организацију оваких радова по примеру других, а руковођење и управу над истима поверити одиста стручном и одговорном особљу.

(наставиће се).

ОБЗНАНА

У цељи прикупљања научних података, који су потребни за израду пројеката за вод воде и канализацију отпочеће се у понедељак 11. ов. мес. попис свију бунара у вароши.

О овоме се поштовано грађанство извештава, са молбом да лицима која буду тај посао вршила, не брани приступ на имања и да им буде на услузи.

5. Јула 1888 год.
Београд.

Председник општине београдске
Ж. Карабиберовић

НЕСЛУЖБЕНИ ДЕО

КАРАКТЕР

(по Смајлсу)

XI.

Понашање — Уметност

Кад смо племенити онда смо племићи!
Шекспир.

Лепо понашање није гола спољашњост, већ огледало лепе душе и благородне природе.
Тенисон.

Лепо понашање претежније је од телесних дражи; оно ће нас више пленити, но живописи и статуе, и јесте најлепша од лепих вештина.
Емерсон.

Уметност понашања ретко се кад негује, а, међу тим, од најлише је вредности како за женску тако и за мушку страну. Живот је и сувише кратак да се може прећи преко трђава васпитања; а осим тога слике понашања су сенке врлина.
Рев. Сидни Смит.

(Наставак)

С друге стране, признати се мора, да су неке од најбогатијих и најплеменитијих природа оскудевале у такту и политури. И, као год што рапава љуска може сакривати најслађи плод, тако и сурова спољашњост може заклањати лепо и племенито срце. Такви су људи били, на пример, Мартин Лутер и Џан Накс... „Ко си ти“ — питала је шкотска краљица, Марија, Џана Накса — што хоћеш да учитељујеш племићима и крунисаној глави ове земље?“ „Госпођо“ — одговорио је Накс — ја сам, *и ја сам*, син ове земље!“ Кажу, да је, пред смелошћу или суровошћу овога проповедника јеванђеља, више пута краљица Марија од муке плакала. А, кад је регент Мортон чуо за то, он је рекао: „боље да плачу жене, но брадати људи...“ При спуштању истог реформатора у гроб, Регент је, загледав још једном у отворен сандук, изустио ове, колико верне толико и карактеристичне, речи: „Овде лежи онај ко се није бојао да погледа никоме у очи.“

И Мартин Лутер је изгледао некима као прост збир суровости и рапавости. Али и време у коме је он живео било је бурно и опасно; и задатак, који је он себи поставио био, једва се могао извршити благошћу и питомошћу. Да би пробудио Јевропу из њеног сна, ваљало му је говорити и писати са свом снагом и жестином. Па ипак, Лутерова жестина била је само у речима. Иза његове сурове спољашњости крило се топло срце. У приватном животу нарочито био је он, и благ, и нежан и љубазан. У истини, он не само да није био какав бигот или ладнокрвник него је, на против, био и топла, и дружевна па чак и „весела“ природа. Лутер је био за живота јунак простога народа немачког, па је то у својој постојбини и дан дани....

Нити је наш Самуило Џанс'н у своме понашању, био мање груб ил' суров. Али он је бар и одрастао у суровој школи живота. У младости, љута сиротиња стекла му је чудна друштва; и он је по читаве ноћи лутао са својим другом Савицем, не могав, ни удруженом снагом, да саставе пару да за преноћиште плате. И онда чак, кад је успео да, непобедном куражју и вредноћом, стече себи места у друштву, познавале су му се белеге од рана из љуте борбе за опстанак у младости. По природи, био је он и здрав и крепак, али није научио да буде згодан ни прилагодан. И тако, на питање, за што и он није као чувени глумац Гарик позван био на један господски ручак, он је само с правом могао одговорити, и одговорио је: „за то што велика господа и госпође не волу да им се запуше уста.“ Он (Џанс'н) је, доиста, био један велики запушач уста, и то, ма да га је увек било вредно чути и слушати. Њега су другови његови звали „великим медведом“ (Ursa major), али, као што је *Голдсмит* о њему лепо сведочио: „није било жива човека са топлијим срцем; јер ништа, осим коже, није било у њему медвеђег.“ Као карактеристику, пак, праве нежности овог суровог човека, споменућемо један мали случај из живота његова. Он је, прелазећи једном преко „*Флит стрита*“ пристао да узме под руку, и преко улице проведе, једну женску која му се на први поглед учинила отмена, но која је у оном тренутку била — пијана.... Или се, ваљда, достојнији показао онај књижар, кад му је овај исти Џансн отишао и своје списатељске услуге понудио? Видев га онако крупна и снажна тај је фини господин имао образа да се овом књижевнику одазове: „како би боље било да он (Џансн) купи самар и амалише.“ А, збиља, које су то финоће тона ил израза које би кадре биле сакрити праву *бруталност* оваког понашања?

Но, ако је пргавост у понашању, или навика оспоравања и побијања свега што човек каже, нешто одбијајуће, и противан обичај, саглашавања и одобравања свега што се изусти, једва је мање непријатан. Такво понашање није мушко, и вређаће нас као непоштено. „Оно, може

изгледати и тешко — вели Ричард Шарп — думенисати у животу, тако, да увек пливаш по средини, између проливености и отворености, између одавања заслужне хвале, и обасипања претераностима ласкања; али је то у ствари врло лак посао, кад се узме, да је довољно имати добро срце, лепу нарав и природну простоту, јер је то све што треба па да се уради све и *како* треба."

Душа ваља, млоги су људи неуљудни, не зато што хоће то да буду, него што су неспретни, и што, можда, не умеју боље. Тако, на пример, кад је Гибон издао другу и трећу свеску своје историје „*Расиад и Пад*," војвода од Комберленда изаћи ће му једнога дана на сусрет овим речма: „како сте г. Гибоне? Е видим баш да ви једнако по староме — *пискарате, пискарате ли, пискарате.*" Сва је прилика да је сиромах војвода хтео да почасти писца каквим својим комплиментом, па је, не знајући како то да уради, увредио човека. Даље, млоги људи ће нам изгледати затворени, укочени или горди, док ће они у ствари бити само стидљиви. Ова је црта и карактеристична већине тевтонских племена. Њу су, истина, назвали „Англоманијом," али је она мање више, „манија" свију северних народа. Обичан Инглез, кад путује на страни, носи собом и ову особину *устручљивости*. Он ће бити укочен, неприступан и неотесан, па чак и привидно несимпатичан; па, ако баш и изађе с којом крупном картом на среду, опет иза ње може се видети човек који зазире, и који не уме то ни да сакрије. Наравно, да гипки, окретни, и дружевни Французи не могу да појме такав карактер; и за то смо ми, Инглези, вечити нишан њихове сатире, предмет најсмешнијих карикатура њихових...

Дакле, обичан Француз, као и обичан Ирац, надмашиће у лакоћи и лепоти понашања и Инглеза, и Американца, па и Немца, а то за то, што им је сама природа таква. Њихов је карактер у истини дружевнији и прилагоднији, од самосталних типова Тевтонства, које се одликује неком ћутљивошћу и повученошћу у себе само. Али, ако је какав народ код куће у области понашања, не мора његова веселост, окретност и живост, имати корена у дубини великих врлина. Људи могу имати све дражи, лепог понашања, и опет бити на дну, бездушна и безкарактерна вера. Нити ту може бити спора о избору који би ми радије учинили између ове две сорте карактера — да ли глатке и „учтиве" — или круте и сурове? — па било да их сретнемо у каквој радњи, друштву, или у обичном саобраћају. Са свим друго је, доиста, оно нешто што ствара и најчвршће пријатеље, и најверније господаре задане речи, и најсавесније вршиоце своје дужности.

Али да се вратимо *сувопарном* Инглезу, или, као што би Французи рекли, l'Anglais empêtré — „Инглезу сметењаку." То је, доиста, неко непријатно створење на првом сусрету. Кад га погледаш, рекао би да је машице прогутао. Најпре ће да се сам укрути, а после ће да натера и друге да се и они укруте. Као нико, уме ти он бити дрвен, али не за то што је горд, него што је — *стидљив*! Нити се он те беде (стидљивости) може отрести и код најбоље воље. И доиста, ово је тако општа црта инглеског нам соја, да не би никакво чудо било ако би се нашло, да је и сам онај несташни земљак наш, што је описао „Инглеза Филистина" у свој страхоти његове укочености и неотесаности, био и сам — *такав*!

Кад се два стидљива човека сретну, то су ти као две леденице. Саплешће се један о другог, а у истој соби окретаће себи леђа. Затеку ли се у истим путничким колима, један ће се завући у један крај, а други, чак, у други. Ово се најбоље даје читати на Инглезу кад путују жељезницом. Прво ће прошетати поред воза да виде има ли која кола „празна"; па, кад нађу такав неки одељак, они се завуче у ћоше, и онда — зла срећа ономе ко отвори врата да му друштва прави!... Ништа боље не пролазе ни трпезарије инглеских „клубова." Ко год уђе прво му је, да види за којим асталом „нема никога", тако — да се по који пут дешава да ни за једним столом нема више од једне душе и гуше.

(наставиће се).

РАСПОРЕД

ЗА ИЗВОЖЊУ ЂУБРЕТА ИЗ ВАРОШИ

1. КВАРТ ВАРОШКИ

Понедељник

Ноћајска, Коса, Ибарска, Совљачка, Рајићева и Тројчка,

Уторник

Градско поље, Дубровачка, Богојављенска, кнез Лазара.

Среда

Спасовска, Јеленска, Златарска и Косанчићев венац.

Четвртак

Кн. Михајла, Топличин венац, Лепеничка и Љубићска.

Петак
Миланова и Љубичина.
Субота
Гаумачка, Васина, Велика пијаца и Узунмиркова.
Недеља
Добрачина и Луговића.

2. КВАРТ ТЕРАЗИЈСКИ

Понедељник
Космајска и Телеграфска.
Уторник
Зелени Венац и Ломина.
Среда
Абаџијска, Министарска и Вознесенска.
Четвртак
Балканска и Призренска.
Петак
Кн. Милана и Цариградска.
Субота
Кастриотова до Пашоне, Два јаблана и Дворска.
Недеља
Скопљанска и Маркова.

3. КВАРТ САВАМАЛСКИ

Понедељак
Богојављенска, Савска, Мајданска, Мала пијаца и Краљева Марка.
Уторак
Поп Лукина и Јаворска.
Среда
Космајска, Поцерска, и Господска.
Четвртак
Једренска, Сереска, Лимска, Висока и Пренеличка.
Петак
Савамалска.
Субота
Пиварска и Топџијска пијаца.
Недеља
Жељезничка.

4. КВАРТ ВРАЧАРСКИ

Понедељак
Кн. Милоша, Суводолска, Жетночка и Љубовијска.
Уторак
Фрушкогорска, Вишеградска, Мостарска, и Чардаклија.
Среда
Писарска, Орловска, Споменичка, Сјеничка.
Четвртак
Обренова, Крагујевачка и Цветна.
Петак
Ресавска, Урошева, Крунска и Златарička.
Субота
Милутинова и Београдска.
Недеља
Фишекџијска.

5. КВАРТ ПАЛИЛУЛСКИ

Понедељник
Косовска, Тимочка, Школска.
Уторник
Кондина, Два бела голуба, Поштанска Марше на пијаца.
Среда
Цетињска, Милетина, Хилендарска.
Четвртак
Видинска, Бозничка, Палилулска пијаца.
Петак
Скадарска и Зетска.
Субота
Кастриотова и Скопљанска.
Недеља
Ратарска, Ђукина, Владетина, Лесковачка, Цигларска, Вишњичка, Светогорска и Изворска.

6. КВАРТ ДОРЋОЛСКИ

Понедељник
Симина, Јевремова, Доситијева и Горња Јованова.
Уторник
Доња Јованова, Љубичина, Добричина, Војничка и Митровачка.
Среда
Бркина, Ивкова, Јакшићева Которска, Ибарска, Укрштена.
Четвртак
Градско поље, Затворена и Соломонова.
Петак
Давидова, Јеврејска мала, Нова Синагога, Дорћ пијаца. и Бачка.
Субота
Дечанска, Душанова, Дунавска и Немања.
Недеља
Банатска, Милионарска, Призренска.

ОБЈАВА

Јавља се грађанству, да ће каламљење деце краљем богињама бити скоро довршено, те с тога се позивају сви они, који своју децу још нису каламили, да у недељу по подне у 3 часа донесу децу у општински Суд, а тако исто позивају се и сви они, који феде још нису добили, да донесу каламљену децу на преглед и приме феде.

Од Суда Општине Београдске, 7. Јула 1888 год. у Београду.

Власник општина београдска Штампа Медекијан и Кипановић Обилићев венац број 1. Уредник И. С. Јовановић

БРОЈ 29 У БЕОГРАДУ НЕДЕЉА 17. ЈУЛА 1888 ГОД. ГОДИНА VII.

БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

ИЗЛАЗИ НЕДЕЉОМ ЈЕДАНПУТ НА ТАВАН
Цена за Србију:
на годину . . . . . 6 дин.
на пола године . . . . . 3 дин.
за стране земље на годину . . . 9 дин.

УРЕДНИШТВО и АДМ^ИНИСТРАЦИЈА ЈЕ У ЗДАЊУ ОПШТИНСКОГ СУДА

Цена је огласима 6 дин. пара од врсте. Преплату моле слати унапријед на означени суд и све пошиљке на уредника
РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ. Нанлаћене писма не примају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

ВАНРЕДНИ САСТАНАК

одбора општине београдске држан 3. Јуна 1888 г.

почев у 6 часова по подне.

(по стенографским белешкама)

ИЗВЕШТАЈ

комисије од 12. Маја 1888 год.

О ВОДОВОДУ

(свршетак).

Овакво особље могла би општина наћи и међу својим грађанима; могла би евентуално послати неког од наших најбољих инжењера да за њено време проучује на страни, те да се спреми за вршење таквих послова; а у најбољој нужди могла би узети и какног од својој способности и другим особинама познатог странца, те да њему за време и вера управу над моментум општинским установама.

Сматрамо ча дужност, да по нову обратимо пажњу општине београдске на интерест и користи по интересе општине, и да назначимо представништво општинско, да се постара те да на други и корисније начин потребе својих грађана подмири.

При свега, на основу извештаја велике комисије за преглед и оцену у прошлој години примљених понуда концесионарских, требало би да одбор општински донесе дефинитивну одлуку, да се те концесионари одбију и да им се то саопшти, јер су им услови у сваком погледу за нашу општину неповољни. Оно до сада није још ништа учињено, а то може да дође повода разним непријатностима.

Пошто услед извештаја велике комисије о примљеним понудама није било изгледа, да ће се питање о великом водоводу моћи у скоро дефинитивно решити; то је тадашњи председник општине, г. Светомир Николајевић, био намислио, да подмири најхитнију потребу Београђана реконструкцијом постојећег водовода. Тога ради позвао је он Августа месеца прошле године г. г. А. Алексића, Св. Зорића, Н И. Стаменковића и С. Чађенића општинског инжењера. Председник је овој господи саопштио своју намеру и умолио их је, да учине предлог, како би имала та реконструкција да се изврши, па да израде и пројект за то.

Позвана стручњачи примили су се тога посла, но тражили су:

Да се за ту цељ најпре изврши ситуација и нивелман постојећег водовода (у вароши и ван исте; да се измери количина воде, коју измери двоје (а пошто је лето било необично сушно, то би и добивене минималне количине давале сигурне податке); да се набави парни казан, те да се црпе вода из најновијег бунара у близини Винчетићевог млина, како би се констатовала количина воде, коју бунар у најсушније доба даје, и како би се могле тачне анализе воде извршити; и најзад да се копира ситуациона план Београда са назначеним.

Председник општине обећао је, да ће све то припремити, а умолио је само господу, да мерење количине изворне воде сама предузме.

Према томе извршена су следећа мерења:

14./VIII. 1887. године мерен је водовод бузбулдереки код места близу новога гробља и нађено је да даје 0, 8 литра у секунди;

26./VIII. 1887. године мерен је варошки водовод под „Кусог потока" и изнађено је да даје 1. 62 литра у секунди.

26./VIII. 1887. год. мерен је неухваћени извор „Испод пребе" у мокролушкој долини и нађено је да даје 0, 5 литра у секунди.

26./VIII. 1887. год. мерен је извор „Малинног потока" и нађено је да даје 0, 28 литра у секунди;

27./VIII. 1887. год. мерен је извор „Решнице" испред Жаркова и нађено је да даје 1. 5 литра у секунди;

27./VIII. 1887. год. мерене су „Беле воде" снизе Жаркова и нађено да дају 5 литара у секунди; и

27./VIII. 1887. године мерен је извор „Змајевац" близу Мањиша, такође испод Жаркова, и нађено је да даје 0,016, литра у секунди.

Кад би се дакле само ова количина воде пао што већа ухватила и довела, изашо би на расположењу са свим сигурну количину од 7,856 литра у секунди. То чини 678.758 литара у 24 сата или скоро 17 литара дневно на сваку главу укупног становништва од 40.000 душа.

М ђу тим услед наступајуће промене у председништву општинском и услед непознатих узрока и ово се питање о реконструкцији постојећег водовода успавало.

Шта више на траса водовода није снимљена, план Београда са назначеним није копиран, трошени казан није набављен, једном речи, ништа није учињено од свега онога што су више именована господа тражила и што им је обећано; тако да је општина остала и без пројекта за ту реконструкцију водовода, јер се израда истога без тих дата и средстава није могло приступити.

Из овог кратког прегледа о свему досадањем раду видимо, да се при решавању питања о водоводу непрестано лутало.

Најпре је прошло доста времена, док се истраживању воде приступило, а пошто је већ одочето, није се изашло до краја као што ваља.

Поздан је комисија за истраживање воде одређивано; но што год је која од њих рекла, да има да се учини, општина ни до данас није извршила.

Ма да су и онако у малом обиму извршеним радовима око истраживања воде постигнути повољни први резултати, опет општина није сматрала за потребно, да те радове настави и доврши, наво би се дошло до позитивних дефинитивних резултата.

Услед таквог начина рада комисије су се једна за другом састајале и растурале, архива се пунила њиховим извештајима, а питање о води није ни до данас на чисто изведено.

Пошто се пак на таквој основи не сме приступити самоме извршењу водовода, то ће бити наша дужност, да кажемо шта се има предходно и исподожно учинити, како би се општина могла после решити на један или на други систем водовода

Пре но што ово учинимо, саопштићемо најпре у кратко резултат нашег прегледања генералног пројекта, што га је г. Оскар Сиркер поднео.

*

Пошто немамо позитивних података о изворској и подземној води из околине Београда, то није ни пројектант могао исту узети у обзир, већ је као што сам нам предвидео „за сада" најцелисходније начин снабдевања водом, а то је комбиновани системом водовода, са гвозденим мрежама цеви за воду за пиће и за воду за осталу потребу. За пиће узима воду из извора, који и сада тој цељи служе, а за осталу потребу сваку воду, пошто је она од дунавске бистрија и чистија.

Водовод за сваку воду тако је диспонован, да се вода црпе непосредно из Саве при малом стању исте, и при средњем стању и при великој најпре се пода оставља да се слегне у нарочитом басену крај реке. Најпим цевима наместеним испод Вајсертове пивоаре из наших се отуда вода и одма на цедила филтрос. Из тих цеваја (3 на броју) пречишћена вода долази у нарочити басен, а из овога истерује се цевима опет помоћу машина у резервоар, који се налази на другом месту до „Доњодворја", отуда десно преко „Мокрења", на крај Батаљонаде. Сам резервоар лежи на Енглезовцу на највишој тачки, тако да вода има довољно притиска, да се може спровести у горње спратове кућа и на највишем месту у Београду. Од резервоара пружене су цеви по улицама, на којима има 200 хидраната. Од тих цеви имали би онда поједини сопственици да спроведу воду у своје куће. Број хидраната у главноме је довољан, само ваља додати још који у Енглезовцу и на Калемегдану. Укупна дужина цеви није обележена, но према плану види се да износи на 48 километара. Ако држава буде тражила да се водоводне цеви спроведу и у град и да се тако потребан број хидраната намести, то је лако извршити.

Са чисто техничке стране у главноме овај је водовод са свим целисходно диспонован. Све су потребе предвиђене, а има и довољно резерве у машинама и другим постројењима, наво се у случају оправке или иначе не би ни за време рад прекидао. Само би ваљало тражити да се главни вод цеви, којим се вода истерује у резервоар, такође састоји из 2 цеви, у место из једне као што је предвиђено. Обе ове цеви треба непрестано да функционишу, тако да водовод ради и у случају да се на једној од тих цеви што год деси. Сем тога слабо је рачуната површина цедила и дебљина слојева у истима, те би те доменаије ваљало увећати.

Међу тим односно количине воде, која је за основу узета, морамо рећи, да је са свим мала, тим пре што је предвиђено, да се вода узима из тако неограниченог извора као што је Сава.

Г. Сиркер предвидео је количину од 2000 m^3 просечно а 3000 у максимуму дневно, а за сваког становништва Београда. То чини по 50—75 литара дневно са главе на главу.

По нашем рачуну за потребу садањег становништва не сме се узети мање од 100 литара просечно а 150 литара у минимуму (зета и то у време кад је прево дана највећи потрошак) на сваку главу новедневно.

Према томе ова се количина мора и узета у обзир, дакле и снага свију машина, јачина цевода, површина цедила, садржина басена и резервоара — све би се то имало сразмерно уређивати, а и цеви морале би се према томе домензионисати.

Инсталације су тако диспонован, да се могу проширити у цељи подмирења јаче потребе, а у овом погледу ваљало би условити, да то проширење може лако да се врши и до границе потребе за два пут већег становништва, са обзиром на више наведену дневну потрошњу.

Што се тиче овога другог водовода, за пијаћу воду, и о њему не би имало много да се примети са чисто техничке стране.

М ђу тим и ту је предвиђена количина воде недовољна. Узета су у обзир само садања уличајни изнори, који дају укупно 250 m^3, или по 5 литара на главу новедневно. Истина да су та изнори јаки и запас јако уличајних и да је водовод искорен, те се доста воде губи у земљу, тако да би се рационалним грађењем водовода знатно увећала количина воде на чесмама; но то увећање не може изнети 20—30%, нао што ни г. Сиркероног рачуна следује.

Није дакле довољно да се доведе вода само са већ уличајених изнора, па ни и употребили осеке са затворима тако дакле вода не тече непрекидно, него само кад треба; већ треба подмирити воде доведењем нових изнора још знатно увећати.

Са обзиром на неизбежна губитке и на данашњу пра житњу може се слободно рачунати само на пиће по 10 литара дневно на сваку главу, а то према садањем становништву чини 400 m^3. Сем тога ваља осигурати и могућност подмирења потребе и увећаног, односно умношеног, становништва.

Код воде чисто за пиће количина воде не зависи толико од фактичке потребе, већ у много већој мери и од

лакоће да се до воде дође са што мање труда и губитка у времену. Из истога узрока морају и чесме бити што чешће распоређене, а на њима се не сме дуго чекати.

Према диспозицији г. Смрекера, за количину воде од 240 m^3 дневно са 50 чесама, долазило би на сваку чесму по 5 m^3, а на број становништва од 800 душа у просеку.

Према томе, у време највећег потрошка преко дан, требало би по 2 минута времена за пунење суда од 10 литара. Било би дакле могућно у сату да се напуни само 25—30 таквих судова, а то би очевидно произвело опет налогу на чесмама.

Дакле према простору и броју становништва предвиђени број чесама одвећ је мали, а међу тим према количини воде, која је насположењу, испада тај број одвећ велики.

С тога потребно је да се довођењем нових извора количина воде знатно увећа, а број чесама да се удвоји. У место 50 имало би дакле да се сагради 100 чесама, тако да ни до једне чесме нема више од 150 корака у једну или у другу страну.

И о овом водоводу не каже се колика му је укупна дужина, но из плана види се да износи нешто више од 14 километара. Увећањем броја чесама разуме се да би се и та дужина нешто увећала.

Потребне измене како начелне тако и у детаљима, лако би било у пројекту учинити, пројектант морао би на њих пристати, а без сумње и пристао би.

Што се тиче саме личности пројектанта, са обзиром на радове које је до сада извршио и према гласу који је стекао као зналац у овим стварима, комисија га може са мирном савешћу препоручити. Не мање и кућа Ганца и Комп. из Будапеште, са којом пројектант стоји у вези, потпуно је у стању да задовољи све модерне захтеве техничке.

На овом месту неће бити згорег да обележимо разлику између овог конкурента и оних понуђача од прошле године. Не узимајући у обзир остале неповољне услове тих концесијонара, да се сетимо само пошто су хтели воду да нам продају. Фине рачунао је 80, Јасински 75, а Мале 70 пара динарских од сваког кубног метра. Међу тим кад би Смрекеру или другоме коме дали водовод у израду а потребне суме путем зајма набавили, коштао би нас кубни метар воде у најгорем случају 27 пара, а и по мишљењу Смрекеровом, вероватно је да би се фактична цена и на 20 пара од кубног метра спустила. Сем тога стари понуђачи давали су 25—30 км. а по овом последњем и али би на 62 км. цени.

Према томе мишљења смо, кад општина буде начисто о својој потреби односно воде и о начину на који ваља водовод извршити, да може без бојазни поверити израду, како детаљних планова и пројеката тако и саме грађевине, конкурентима као што је овај последњи.

Међу тим сада већ обраћамо пажњу на то, да општина мора бити заступљена каквим стручним лицем или ужим одбором од наших најбољих техничара, и то: како при одређивању програма за пројект и при претресању истога, односно при дискутовању евентуалних измена, које би се у истоме имале учинити, тако и при истраживању воде у околини Београда најпре и при самом грађењу доцније.

*

Што се тиче самог система снабдевања вароши водом, ми смо одсудно противни за сада комбинованом систему, са засебном мрежом за воду за пиће и за воду за остале домаће и варошке потребе, као што то пројектант предлаже. Што се пак тиче употребе чисто савске воде, она према нашим приликама мора са свим да испадне из дискусије.

Комбинованом систему водовода са изворском и савском водом не сме се приступати догод се не каже, да у околини Београда нема поред изворске у довољној количини и добре подземне воде, а прилике су, да ће се моћи противно доказати.

Оваквом комбинованом систему противни смо још из следећих разлога:

1., Што он целу грађевину поскупљује за 15—20%;

2., Што је обдржавање скупље и заметније;

3., Што је потребна много већа количина воде за пиће, кад се она засебно даје; и најзад

4., Што би заитање воде за пиће било много заметније и дангубније, но вод речне воде, која би се у куће увела. Услед те незгоде један део становништва често би из нужде или комодитета употребљавао савску воду и за пиће и за остале домаће потребе, за које она са здравственог гледишта не би била дозвољена.

Ми полазимо са гледишта, да најпре треба потражити бољу воду, па да исту ваља претпоставити баш и у случају, ако се не би могла добити сва захтевана количина воде за подмирење свију потреба.

Ваља почети са изворском водом. Ове воде није вероватно да ће се наћи у околини Београда, а у периметру од 15 километара у толикој количини, да се њоме могу све потребе подмирити. А довођењем изворске воде из веће даљине несразмерно би поскупило само грађење. Но већ до сада извршеним истраживањем толико је доказано, да се количина у варош доведене изворне воде може знатно увећати. С тога ову воду никако не ваља искључити, но треба је узети у обзир за комбиновање са добром подземном водом.

Међу тим, као што смо већ више пута поменули, ни у колико ни е искључена могућност, да ће се у периметру од 15 километара око Београда наћи добре подземне воде.

Ако се она нађе у толикој количини, да може обилно да подмири све потребе, како садањег тако и увећаног (односно удвојеног) становништва, а каквоћа њена буде у свачему задовољавајућа; онда је најрацијоналније, да се само тако нађена вода употреби.

Ако међу тим нађена количина подземне воде није довољна да подмири све потребе, онда јој ваља додати и изворску воду, и то колико год можемо да је имамо. И овакав водовод, који би можда давао сву потребну количину, али за који према постигнутим резултатима данас већ поуздано знамо, да ће давати најмање 50 литара дневно на сваку главу — вазда ваља претпоставити комбинова-

ном систему изворске воде за пиће и савске за другу потребу, а о чисто савској води и да не буде речи.

Пројектовани комбиновани систем не би ни у финансијском погледу ни у колико био кориснији од системе, које ми препоручујемо.

Ни у којем случају међу тим није оправдана плашња, да ће истраживање подземне воде задржати, а можда на дуже време и осујетити, само грађење жељеног подвода.

Ако се одмах друге половине Јуна месеца отпочну озбиљни радови за истраживање подземне воде сасвим је вероватно, да ће се колико до јесени моћи постићи позитивни резултати. На сваки начин таквим радом констатовала би се могућност или немогућност оваквог водовода какав ми хоћемо, а то је извесно већ велики корак у напред за дефинитивно решење питања о води.

Према свему реченом, потписани одсудно заступају мишлење, да пре свега ваља довршити започета истраживања, а сем тога да исти ваља распрострети и на целу околину Београда у периметру од 15 километара, што до сада није урађено.

*

Приликом прегледања поднешеног г. Смрекоровог генералног пројекта за водовод и приликом дискутовања с њиме, како о самоме пројекту тако и о принципијалном питању о води, комисија је заступала своје више наведено мишлење.

Г. Смрекер признаје, да се његов пројект оснива на дотадањим резултатима, који му нису стављени на расположење потребну количину изворске и подземне воде. Међу тим да је и сам поборник таковог рационалног рада, као што га ми заступамо, сем његових речи сведоче и грађевине ове врсте, које је он до сада извршивао. Тако познато је, да су у Манхајму преко 100 година чињена истраживања подземне воде и за сво то време није се могло доћи до задовољавајућег резултата. При свем том, кад је г. Смрекер дошао да предузме грађење Манхајмског водовода, он се није решио на речну воду из Рајне или Неара, већ је приступио истраживању подземне воде. Он је такву воду збиља у брзо и нашао, те данас Манхајм има водовод простог система са чисто подземном добром водом.

Г. Смрекер не сумња, да ћемо и у околини Београда, а у периметру од 15 километара, наћи довољну количину подземне воде. Нарочито мисли, да ћемо са сигурношћу наћи на такву воду на оној страни која се, од вододелнице што ка Београду пада, спушта ка Сави.

Мишлења је, да одмах ваља приступити озбиљном истраживању, ако општина наше разлоге усвоји.

За случај пристанка одбора општинског на извршење оних преко потребних предходних радова, комисија је дошла до следећег споразума са г. Смрекером:

Чим одбор општински одобри потребан издатак, г. Смрекер дошао би на позив председника општине у Београд.

Са једним или двојицом наших стручњака, који би се за то умолили и тога се посла примили, предузео би г. Смрекер научну екскурзију по околини Београда. Та би екскурзија трајала око 15 дана, а на основу оријентације на истој добивене, утврдио би се програм рада за истраживање и испитивање воде.

За тим би нам г. Смрекер за сво време тих радова стално уступио једног свог инжењера и једног вештог мајстора за рад при бушењу рупа. Обичне раденике и сав материјал потребан за рад имала би сама општина да набави.

Рад би се без прекида вршио до ове јесени, а у том времену долазио би г. Смрекер према потреби на који дан, да се увери о успеху рада и да евентуално у споразуму са општинским заступником учини нове дизпозиције за рад око истраживања.

За себе г. Смрекер тражи само путни трошак и дневницу према немачким инжењерским прописима.

За својега инжењера тражи 400 динара месечне плате, а за мајстора за бушење надницу од 7 динара. Сем тога за обојицу нужни трошак овамо и натраг.

Цео трошак за истраживање воде у овој години, заједно са набавком материјала, који би општини остао, изнео би према томе у округуглој суми 20.000 динара.

Ми смо потпуно сагласни са оваким начином рада и предлажемо, да се г. Смрекер позове да тај посао врши, а да се за цељ таквог истраживања за све потребне издатке одобри сума од 20.000 динара.

Научној екскурзији ваља да присуствује и један хемичар, који би одмах приближне анализе воде чинио. Доцније за време самог рада имале би се чешће чинити тачне анализе нађене воде. Том приликом ваљало би једновремено извршити и тачне анализе савске воде, како би се она могла узети у поуздано сравнење са другом водом. Најзад потребно би било извршити анализе воде из свију београдских јавних и приватних бунара, да се и ова подземна вода сравни са водом која се буде нашла и да се изведу и други закључци до којих се тиме може доћи.

Ми сем тога са наше стране сматрамо, да општина и за време оних истраживања треба већ стално да има једног од наших инжењера, који ће заједно са г. Смрекеровим инжењером посао вршити и истоме на руци бити. Награда и овоме инжењеру давала би се из горње суме, а он би о току целога рада имао редовно да подноси рапорте одбору, који смо раније већ поменули и коме би био поверен надзор над целим послом. Председник овога одбора имао би и да оверава све издатке из горње суме.

По извршеним радовима за истраживање имао би тај одбор да поднесе тачан извештај о току целог рада и о постигнутим резултатима.

На основу тих резултата наредио би се тачан програм за израду дефинитивног пројекта, а програм би имао предходно да одобри одбор општински.

На основу тог програма израђени пројект имао би онај одбор најпре да прегледа и да у њему учини евентуално потребне измене. За тим би се тај пројект, према закону о грађевинском савету, имао поднети г. министру грађевина на преглед и одобрење.

Пошто се све овако уради, онда ћемо тек моћи самом извршењу грађевине приступити; јер ћемо само тада бити сигурни, да је она на најцелисходнији и најкориснији начин пројектована, а бићемо у стању и да знамо шта ће нас извршење целе грађевине ефективно коштати.

*

Ако би било буџетске тешкоће или немогућности да се одмах избаци сума од 20.000 динара за нужна истраживања, сматрамо за дужност да кажемо, како мислимо да се ипак та сума може лако наћи и подмирити.

Познато је, да је 1885. године према решењу одборском ударен прирез од 8% за време од 5 година. Ово је учињено у цељи исплате Халачијевих планова и пројеката за водоводе, канализацију и осветлење, који би се имали извршити. Ту је урачуната за ове пројекте сума од 89.000 динара. Према такси, која у Немачкој постој за такве радове, израда и генералног и деталног пројекта не стаје више од 1% од целе суме коштања. Па како сва та три посла неће стати више од 5 или у најгорем случају 6 милијуна динара, то излази да би и нама 60.000 динара било са свим довољно за израду тих пројеката. Тиме би нам дакле остала на расположењу сума од 29.000 динара, до које би могли на исти начин доћи, као и до суме која је у своје време Халачију исплаћена.

Имали би дакле 9.000 динара више, но што смо им за истраживање воде предвидели.

Ово би било веома корисно, јер би се тим новцем могли у исти мах извршити и остали предходни радови, а поглавито нужна сондирања по вароши зарад канализације. То би нас довело у веома пријатан положај, да можемо једновремено да приступимо диспозицији односно изради пројекта и за канализацију. С погледом на тесну везу у коју стоје овакве две грађевине, као што су водоводи и канали, то би било од користи и по једно и по друго.

*

Пошто смо у нашем излагању довде казали наше мишлење о поднешеном генералном пројекту г. Смрекера за водовод београдски; о томе како ваља поступити при решењу питања, која вода да се за Београд употреби; о предходним радовима, који се јоште имају извршити; а о начину како да се приступи изради дефинитивног пројекта за водовод; сматрамо да је потребно, да још једном у главним цртама али прецизно обележимо шта треба одбор општински сада одмах да учини.

Ово сматрамо тим пре да је потребно казати, што је одбор општински и до сада од појединих комисија имао мање више прецизно изражених предлога и савета, па по њима није рађено.

Ми овим дакле хоћемо са себе да скинемо моралну одговорност, за случај ако се не би извршењу водовода на рацијоналан начин приступило.

По нашем најбољем схватању држимо дакле, да ће по интересе општинске бити најбоље, да одбор општински донесе овакву одлуку:

1. Да се — на основу постојећег извештаја комисије за преглед и основу у прошлој години примљених понуда за концесију за водоводе, канале и осветлење — дотични понуђачи у пуној форми одбију.

2. Да се у начелу избегава снабдевање вароши водом давањем водовода у концесију или монопол, као што је то и у самом почетку било усвојено;

3. Да се у интересу снабдевања вароши добром и здравом водом неодложно приступи довршењу нужних стручних истраживања у околини Београда;

4. Да се ова истраживања не врше комисијски, већ да се по нарочитом споразуму повере инжењеру г. Оскару Смрекеру а под надзором једног ужег одбора од наших стручњака и у споразуму са истим;

5. Да се за те претходне радове одобри нужна сума, из које ће се по предлогу поменутог одбора сви потребни издатци чинити;

6. На основу постигнутих резултата поменутим истраживањем, да се одреди тачан програм за израду пројеката и тек тада да се овој приступи;

7. Да се сада већ реши питање, хоће ли и може ли општина сама приступити тражењу зајма за подмирење трошкова ово грађења водовода, или ће посредством предузимача до потребне суме доћи.

*

У нади да ћемо овим нашим мишлењем и предлогом припомоћи, да се питање о водоводу београдском повољно реши; част нам је умолити чланове конференције — коју је председник општине у овако важном питању консултовао — и представништво општинско, да изволе узети у озбиљну оцену наше назоре. У исти мах изјављујемо нашу готовост, да и другом приликом по могућству послужимо интересима општине београдске.

28. Маја 1888. год.
у Београду.

Чланови комисије:

Професор вел. школе	*Мил. Јосимовић*, с. р.
„ „ „	*Н. И. Стаменковић*, с. р.
„ „ „	*Коста Д. Главинић*, с. р.
Инжењер мин. грађ.	*Свет. Зорић*, с. р.
Шеф општин. лекара	*Др. Л. Пачу*, с. р.
Државни хемичар	*Др. Марко Т. Леко*, с. р.
Инжењер	*А. Алексић*, с. р.

Пошто је извештај прочитан вичу: Хвала. Живели!

Председник. Кад се нико не јавља за реч, да ја кажем још неколико речи. У почетку кад сам чуо само од прилике како ова комисија мисли, мени није право да вам кажем било баш по вољи њено мишлење по коме би се ова ствар још за неко време одложила, пошто она траје већ 5—6 година, па сам мислио, треба један пут већ да се реши. Али кад сам прочитао овај извештај и кад смо сад сви овде чули, да су г. г. из комисије ове тако лепо и детаљно објаснили све што треба за ову ствар, и ја сам господо потпуно за то, да овај њихов извештај усвојимо потпуно. Јер, кад се чекало годинама, нека се чека још неколико месеци, па да имамо нешто добро. Господа су казала у извешћу да треба 4000 куб. м. воде за наше грађанство на дан, а ја сам рачунао да треба 2000, дакле половину тога. Према томе готово дупло би нас коштала вода по што сам ја рачунао, кад би усвојили коју од ранијих понуда. Дакле молим вас, има ли још ко да говори о овоме. (Нема. Вичу: примамо једногласно).

Милутин Марковић. Имамо само да изјавимо захвалност г. г. одборницима који су нам овако изцртан извештај о ствари поднели. Али уједно мислим да треба сад да изберемо људе који ће бити стално у тој комисији за изналажење и испитивање воде.

Милан Мостић. Главно је да сам извештај усвајамо од речи до речи, и како год у извештају каже комисија онако све нека и буде.

Мита Миловановић. Баш извештај комесије тражи да се одреде два стручна члана које ће радити на томе послу. Ја мислим, да за тај посао умолимо г. г. Јосимовића и Главинића. (Чује се: и г. Лека).

Председник. Ја знам да ће та комисија имати доста посла, и она који буду у комисији имаће и механичних радова, имаће својих ситних трошкова и т. д. а то све господо чини ми се да не би било право да тражимо од господе да врше бадава. (Чује се са свију страна: да им се да дневница).

Милан Мостић. Што се тога тиче, томе није ни један од нас противан. Ту ће заиста бити издатака, које ће комисари морати чинити из свог џепа, биће подвоза, анализа и т. д. а то се не може захтевати да раде бадава, него им треба дати награду. (Вичу: то се разуме).

Председник. Дакле господо, јесмо ли сви за то, да се овај извештај у целости усваја. (Јесмо, јесмо).

Сад ја мислим да има да се уреди то: на првом месту да се одкажу понуде ранијих понуђача, а сасвим, да се саопшти овај извештај комисијски, који је усвојен. (Тако је). Што се тиче ових 20.000 динара, што ће се утрошити на испитивање и претходне радове, они ће се издати из партије наших напредних издатака. (Тако је). Дакле то се усваја. (Усваја се). Ми ћемо се старати да комесија не буде у оскудици, као што је то пређе било, јер пређе није било решења да се на то може трошити повећа сума и за то није могло ни да се издаје више. Ја то имам да кажем у одбрану на оно што се односно тога говорје у извештај комисије, јер се у неколико и мене тиче. — Што се тиче тога над се посао овај свршио и над се овај предмет од 20.000 испише, онда ће бити ствар представништва одборског да реши даље шта је потребно, и резуме се да поднесе одбору општинском те да дефинитивно одреди награду за труд и за ситне трошкове стручњака, која буду радили на своме, јер они могу као одборници овде радити бадава, али ван одбора није право да се излажу трошковима и труду без награде. (Тако је). Нека се изврши посао као што треба а награда неће изостати, па ма ко био на овом месту. (Одобрава се).

Миливој Јосимовић. Ја држим, да је нужно да у овој комисији буду и г. г. Зорић и Стаменковић.

Милан Вапцаровић. Не, него да буду сва она господа која су и сад била у овој комисија што је овај извештај поднела. (Вичу: врло добро. Усваја се).

М. Вељковић. И ја сам то исто хтео да кажем, да иста господа која су овај извештај овако марљиво израдили, остану и даље на томе послу. (Вичу: извештај да се штампа).

Председник. Ја мислим да штампамо засебно целу ову *напредну* седницу одборску. (Усваја се).

К. Главинић. Ја бих молио г. председника да се овом приликом, кад се ова штампа, отштампа и извештај ове комисије, која је вршила бушење у мокролушкој долини, јер он има особите вредности за ову ствар. (Усваја се).

Председник. Добро господо. Ја ћу данашњу седницу да штампам у нарочитој књижици, а доћи ће и у наше општинске новине. У исто време штампаћемо и тај извештај о коме помену г. Главинић, кад он налази да је од несма велике користи за саму ствар и то у једном од првих листова наших општинских новина. (Усваја се).

НЕОЛУЖБЕНИ ДЕО

КАРАКТЕР

(по Смајлсу)

XI.

Понашање — Уметност

Кад смо племенити онда смо племићи!
Шекспир.

Лепо понашање није гола спољашност, већ огледало лепе душе и благородне природе.
Тенисон.

Лепо понашање претежније је од телесних драги; оно ће нас више пленити, но живописи и статуе, и јесте најчешће од лепих вештина.
Емерсов.

Уметност показивања ретко се кад мегује, а, међу тим, од највише је предности како на женску тако и на мушку страну. Живот је и сувише кратак да се може пређе прекорачења извештачења; а осим тога елике показивања су обично правна.
Рев. Сидни Смит.

(НАСТАВАК).

И све је то, верујте, она наша *устручљивост* — народна карактеристика Енглеза..... „Ученици Конфучија“ — вели г. Артур Хелпс —, „сведоче, да се он у присуству владаоца понашао са *ученичком весаношћу*“! И доиста, нема две речи које би вернije могле представити држање већине наших Енглеза у друштву. Биће, да је с обзиром на ово осећање и Сер Херни Телор у своме *„Државнику“* препоручио следећи план за министарска примања. „Кад прима, (вели он) министар треба да је што ближе вратима —, тако — да у место да *изађе* своја госта на поље, има сам куда да побегне. Јер, (вели) „сметени и плашљиви министри пре ће остати као законаци на столици него што ће наћи куражи да измере целу дужину одстуше им линије. Дакле, ако хоћете (господо) да су вам примања што лакша и пријатнија, онда гледајте да су вам, при опроштају, *врата што ближа*“.

И покојни принц Алберт*), био је, не само један од најплеменитијих и најљубазнијих, него и један од најстидљивијих људи на свету. И ма да се он дуго борио против те урођене жице, никада није могао ни да ју савлада ни да ју сакрије. Принц је, у осталом, ту црту свог карактера поделио са

*) Муж краљице Викторије.

некима од највећих синова Инглеске. *Исак Њутон* био је такође један од најстидљивијих људи свога доба. Он је, на пример, држао дуго у тајности неке од највећих изналазака својих — а све из страха — да не постане предмет јавна коментара. Не само *Биномна Теорема* његова, са најважнијом јој применом, него и великанско му откриће *закона гравитације* чекало је годинама на јавност; па, кад је најзад и саопштио своме другу Колинсу теоријско му решење месечевог окретања око земље, он му је забранио и употребу свог имена у истој вези — рекав: „ако ме споменеш, салетиће ме свет, а ја се склањам сваке галаме“.

Све што знамо о животу самога Шекспира, потврђује нам: да је и он био некакав ванредно стидљив човек. Он је, на име, своје комаде тако некако у свет пуштао, да се, управо, не зна ни да их је он издао ни да је и овластио кога да их изда. Не зна се чак ни кад је која књига света угледала, већ се за све подједнако нагађа. Најзад, не види се да је много марио и за чисто глумачку му славу; јер је у својим рођеним комадима играо само улоге другог и трећег реда, па и то, слабо и равнодушно; а, чим је доспео до неког положаја у четрдесетој му години, он напусти Лондон (то седиште и средиште инглеске хистријанске уметности) и повуче се у једну малу паланку, да тамо невиђен и нечувен проведе остатак својих дана. *Дотле* је се, као што видимо, све удружило да докаже избегавајућу природу овог човека, и неодољиво устручавање његово.

Вероватно је, у осталом, да поред ове црте (устручљивости) — коју је, зар, као и код Бајрона, пооштравала телесна сакатост — Шекспир није ни у ком високом степену био обдарен зраком људске *наде*. Јер, нада у очи то што велики драматист, у току свога писања, обилато слика све друге дарове, осећаје и врлине, али се ретко кад зауставља на *нади*; па и тада тек неким тоном очајања ил разочарања. На пример, најбоље што ће о томе рећи, даје се наћи у оном стиху његовом:

„Лек од свију јада
То је вајна — *нада*“.

Сви други стихови његови, као што нагласисмо, дишу очајањем и клонулошћу..... Оно, природно би било помислити да је сам занат Шекспиру довољан био да савлада ову махну, ако је такве било. Али урођено устручавање, не даје се тако лако победити. Ко би, на пример веровао да глумци Гарик и Чарлс Матија — који су умели играти своје улоге пред хиљадама гледалаца — да су то били у исто време и најстидљивији људи. Матија је вазда бирао мале и тесне сокачиће у Лондону да њима обиђе свет који би га познао; а његова жена сведочи: да је личио на „збуњену овчицу“ кад би га ко на путу ословио, или би очи оборио и сав поцрвенио ако би чуо да когод од мимопролазећих његово име прошапуће“. Да! па ко би рекао још за лорда Бајрона, да је патио од стидљивости? И опет, цела је истина да је он лично био жртва те жице. Биограф његов, на пример, прича: како се он, нашао једном у посети Госпођи Пиготовој у Саутвелу; па, кад кад је видео да неки страни људи долазе главном стазом, а он скочи кроз прозор и утекне путањом иза куће — само да их не види!

Још новију и чуднију слику ове врсте карактера, имамо у пок. архијепископу *Хуетлију*, који је љуто патио од чувства стидљивости. Док је био ђак у Оксфорду, он је носио некакав прост бели капут, и тако исто прост бели шешир. Ова му је тоалета стекла надимак „*белога медведа*“, али он сам, после признаје да је то име заслуживало и његово понашање у друштву. Као лек од тога препоручивали су му пријатељи: да гледа како други лепо заспитани људи раде у друштву, па да се и он на њих угледа. И он је, сиромах, то пробао али му се никако није дало. Управо, и кад год је запео да другима подражава, нашао је да само себе повторава. Међу тим, заборавити на себе, и поклањати пажње другоме, јесте право језгро учтивог понашања. Нашав, најзад, да му тај посао никако од руке не иде, Хуетли у очајању дигне руке од свега — рекав себи: „А за што као ја да мучим себе целог века? Да има какве наде да ћу успети, па нек и буде; али кад нема, онда зар није паметније и као „*медвед*“ на миру умрети, него се кљукати лековима који не лече! Дакле буди и остани, владико, овакав какав си, и не разбијај главу о „медведу“ више но што би то чинио и прави медвед“!

Но што је оваку одлуку и у дело превео, г. Хуетли нам сведочи: „да бог поможе! Ја не само да се опростих ове беде која се „стидљивошћу“ зове, него и свију оних махна које свесно *угађање* за собом повлачи. Истина, да изгледам до зла бога неотесан, али бар сам присебан, природан. Ако ме суровост личних манира и доводи у сукоб са углађеним светом, — који не воле да му се у очи креше — а оно бар душа ми зна, да што кажем, својски мислим, искрено осећам, и тим путем се људма братски одужујем; а то је, на послетку *главно*“.

(наставиће се).

Грађанству вароши Београда

Правилима о извожњи ђубрета, која је и Управа вароши утврдила, сем варошког повлашћеника не сме тиме да се бави нико више, а прописану таксу за извожњу ђубрета, дужни су плаћати не кирајџије него сопственици имања, за сваки стан засебно.

И ако је ово у своје време објављено грађанству, ипак се дешава да неки грађани поверавају извожњу ђубрета таљигашима, а други опет неће као сопственици имања да сами измире уредну таксу, која повлашћенику припада, него га упућују закупцима имања.

Извожњу ђубрета повлашћеник данас врши уредно, по објављеноме распореду, а уговором је предвиђено, да за сваку неуредност буде новчано кажњен у корист општинске касе, чим грађани учине општини доставу.

Према томе позивају се сви сопственици имања у Београду, да се придржавају строго правила о извожњи ђубрета, и да тога ради поверавају извожњу само повлашћенику, а у исто време и да му плаћају уредно таксу за све партије својих кирајџија, од којих имају права уз кирију прибирати и таксу за ђубре.

Тако исто позивају се и сви они, који из раније дугују што повлашћенику на име таксе за ђубре, да се с њим споразуму и да му дужну таксу измире.

Ко год се томе не одазове или иначе правила не буде придржавао, навлачиће на се одговорност, а такса ће му се наплатити принудним путем по гласу дотичне таксе правила.

Из управне седнице Општинског Суда 8. Јула 1888 год. Београд ЛБр. 98.

ПРИВИЛЕГОВАНА НАРОДНА БАНКА
КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ

ПРЕГЛЕД СТАЊА НА ДАН 8. ЈУЛА 1888.

		ИМАОВИНА	ДУГ	Сразноње са прошлим стањем
Главница			20,000.000·—	
Акција		20,000.000·—		
Привремеце акције			10.000·000·—	
Акционари		7.500.250·—		
Банкноте у течају у злату	141.900·—		10,757.650·—	— 1.450·—
„ „ „ „ сребру привремене	3,790.270·—			— 43.290·—
„ „ „ „ сребру сталне	6,825.480·—			— 160.910·—
Благајна у звечећем новцу у злату	1 035.328·39	5,069.220·26		— 333.799·10
„ „ „ „ „ сребру	3,647.396·49			+ 101.474·70
Стр. вредности и салда стр. кореспондената	386.495·47			+ 38.615·53
Лисница у злату	1,093.649·91	3,621.596·96		— 53.495·58
„ „ сребру	2,527.947·04			+ 50.328·10
Зајмови на државне обвезнице у злату	2,352.976·—	3,751.446·—		
„ „ „ „ „ сребру	1,398.480·—			— 3291·—
Текући рачуни домаћих новчаних завода		1.529.317·65		+ 13.205·40
Менице за наплату		14.208·81		+ 627·38
Кауције		144.130·—		
Полагачи кауција			144.130·—	
Оставе просте		59 808·—		
Остављачи простих остава			59.800·—	
Оставе по текућим рачунима		1.989.945·25		
Остављачи по „ „			1.989.945·25	
Резервни фонд			20.848·68	
Вредности резервног фонда		16.727·25		
Положене акције српске Народне Банке				
Разни рачуни				
Обвезе по текућим рачунима			79.619·03	+ 1910·35
		43,696.652·16	43,696.652.16	

Власник општина београдска. Штампа Медецијан и Кимпановић Обилићев венац број 1. Уредник Н. С. Јовановић.

БРОЈ 24 У БЕОГРАДУ ПОНЕДЕЉАК 25. ЈУЛА 1888 ГОД. ГОДИНА VII.

БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

ИЗЛАЗИ НЕДЕЉНО ЈЕДАНПУТ НА ТАВАКУ
Цена за Србију:
НА ГОДИНУ . . . . . 6 дин.
НА ПОЛА ГОДИНЕ . . . . . 3 дин.
ЗА СТРАНЕ ЗЕМЉЕ НА ГОДИНУ . . 9 дин.

УРЕДНИШТВО и АДМИНИСТРАЦИЈА ЈЕ У ЗДАЊУ ОПШТИНСКОГ СУДА

Цена је огласима 6 дин. пара од врсте
Претплату сваки слоги упутницом на општински суд о свој корисподенцији на уредништво
РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ
Нефранкована писма не примају се.

НАРОДУ СРПСКОМ

Објављујем Моме драгом народу, да на неко време полазим на пут изван отаџбине.

На основу члана 9. Устава земаљског наређујем, да Ме у вршењу Краљевске власти, по прописима Устава земаљског, заступа Мој министарски савет у свему, осим права помиловања, давања одличија, именовања министара и чланова државног савета, и именовања у војеци.

Препоручујем и у овој прилици Своју драгу отаџбину закрилју Свемогућега.

22 јула 1888 год.
у Београду.

МИЛАН с. р.

САСТАНАК

одбора општине београдске држан 28. Маја 1888 г.

(по стенографским белешкама)

почео у 5½ часова по подне.

Присутни: Председник г. Ж. Карабиберовић; чланови суда г. Јанаћ ЈМ. Јанковић; чланови одбора г. г. Св. Карапешић, Григур Миленковић, Т. Ђ. Наумовић, Св. Боторић, Хајм Д. Аврил, Д. Ђ. Миловановић, С. Пиваре, Н. Р. Поповић, Д. Т. Вељковић, М. Д. Јанковић, К. Петровић, Ст. Петровић, П. Д. Видаковић, З. З. Поповић, Јов. Илић, Дим. Наумовић, Ст. Петровић, М. Бапковић, Гл. Јосиповић, М. Ж. Марипковић, Ђ. С. Новаковић, М. С. Мостић, М. Велизарић, К. Д. Главинић.

Председник. Молим вас господо. Састанак је отворен. Чујте протокол састанка. (Секретар чита).

Има ли ко да примети што на протокол? (Нема).

Вама је познато господо, да је у једној одборској седници донета одлука, да једна комисија прегледа све наше друмове, а нарочито тошидерски и онај, који води од жељезничке станице дрварама нашим.

Та је комисија извршила и преглед извршила, но њен извештај још није изнесен пред одбор.

Услед прекора, који сам од полиц. власти добио што се овај посао не сврши, и ја знајући шта је комисија извршила, користио сам се предлогом г. г. Раденка и Милорада. Послао сам инжињера те је извршио преглед и он је нашао, да ће требати за овај простор да се превезе 950 до хиљаду кубних метара камена.

Да не би учестале опомене од полиц. власти односно овога, наредио сам лицитацију преноса, која је данас била и на којој је присуствовао и одборник г. Милорад.

На лицитацији било је свега три лицитанта и изишла је цифра 2·77 дин. од једног кубног метра. То је остало на лицитанта Бихела.

Ја и сам мислим да је ово једна цена, али шта ћу, форма је та, и на лицитацији толико изишло.

На овој лицитацији звата су њих 11, а дошли су само тројица, а за што нису и остали дошли, то они знају. Ево који су звати прочитајте г. секретару. (Секретар чита).

Мени досета изгледа да је много, а међутим пре је потреба и нужда да се та ствар сврши.

Сад вас молим, да ви кажете, шта да радим.

Милан Бапковић. Мени се чини да су на лицитацији дошли само шпекуланти, а они који у ствари вуку земљу њих нема. (Чује се: они су у договору).

Милорад Јанковић. Ја сам се разговарао с њима и питао их, зашто тако скупо траже, а они веле, то је с тога, што се не може тако да товари камен, као што се земља товари. (Чује се: и то је истина).

Свет. Богурић. Нека се држи још једна лицитација.

Милан Банковић. Ја мислим, да пошљемо два момка на Енглезовац, па да они потраже те људе, који вуку земљу и да их позову, па ће ови јевтиније радити.

Димитрије Наумовић. Најбоље да се одреди још једна лицитација, јер се види, да су се ови договорили. Нека се на овај начин потраже други, па ако нико неће јевтиније ови нам не гину за цену која је изишла.

Председник. Дакле ова лицитација не може се одобрити за то што је по мишлењу одбора цена претерана, а друга да се одреди.

То је одборски закључак. (Јесте).

Ја сам ово изнео преко дневног реда за то што је хитна ствар и ја мислим, ако нађем људе с повољном ценом да би могао погодити да се одпочне рад, али да ви одредите неколико одборника да при погодби буду. (Чује се: нек буде Милан Банковић).

Добро. Ја ћу дати у новине и позваћу их за среду или четвртак, па ако се погодимо јевтиније одма нек раде. (Добро).

Ја имам још један предлог, који нисам ставио на дневни ред, а то је у томе, да се одреди једна комисија која би се споразумела са становницима кнез Милошеве улице о начину како да се чисти или залива та улица. Тамо је читав шух прашина, а то је несрећа не само за становнике те улице него и за цело грађанство. Држим да ће и притјажаоци имања у тој улици притећи у помоћ и нешто жртвовати само да се нађе могућност, како да се прашина одклони. После можемо то прострети и на остале улице.

Пера Видаковић. Од не мање је важности и онај главни пут, који води од железнице до мале пијаце, који такође треба поливати.

Председник. Па ми смо говорили и о томе.

Ако примате тај предлог, дајте ми тројицу. (Прима се. Нека буду: Светозар Милојевић, Светозар Карапешић, инжињер г. Смедеревац, г. генерал Лешјанин, г. Алковић и г. Алекса Стојковић).

Прима ли одбор ова лица? (Прима).

Дакле у начелу је ово усвојено односно та два насипа; а за остало ако буде, онда ћу ја на овом основу моћи да радим.

Молим вас господо, има један акт од Управе в. Београда којим се тражи мишлење одбора о апотеки, да ли ра буде на Дорћолу или у Палилули. Чујте тај акт. (Секретар чита).

Сем овога акта дошло ми је једно писмо од одбора дунавског краја о тој истој ствари. Они кад су чули о тој апотеци, написали су то писмо и упутили општинском Суду. Чујте и то писмо. (Секретар чита).

Сад сте чули господо и акт управе вар. Београда и молбу одбора дунавског краја.

Управа вар. Београда тражи од нас наше мишлење. Сад изволте исказати ваше мишлење.

Светозар Карапешић. Ја мислим да та апотека буде на дунавском крају, а место за исту да се одреди најдаље око барјак џамије, те да не иду даље.

Председник. Не тражи се од вас мишлење на ком ће месту апотека бити, него се пита у начелу где је прече да се да апотека, да ли дунавском крају или палилули.

Мита Миловановић. У самом акту г. министра признаје се да је најпре решено, да се отвори апотека у Палилули. Сад се налази, да је Дорћол насељенији него Палилула. Ја не знам који је крај насељенији и с тога мислим да треба одредити једну комисију, па нека прегледа спискове и увери се, где је већи број, и ако буде доиста већи на Дорћолу, онда нека се тамо и да.

Пера Видаковић. Нема места предлогу г. Миловановића за то, што ми као одборници ове вароши знамо, какав је Дорћол, а каква Палилула. Палилулци имају чајира, башта и других празних места, те по положају њихов крај је здравији, док Дорћол је насељен и стоји кућа до куће. Према томе ми још сад комотно можемо дати мишлење, да се апотека отвори на дунавском крају.

Јоца Илић. Ја се слажем са мишлењем предговорника и молио би да се задовољи дунавски крај. Људи са дунавског краја потребују лекове, па им је апотека и сувише далеко, а Палилулци се слабо лече апотекарским лековима, већ махом употребљују природне лекове..

Никола Поповић. Поред оних разлога што их је одбор дунавског краја у овојој молби изнео стоји још и тај разлог што палилулски крај има своју апотеку и данас. Што та апотека није тамо у средини, то је њихова ствар. Они нека раде на томе, да им апотека за њих одобрена дође у њихов крај, а сад треба да буде једна апотека и на Дорћолу.

И дунавски крај је некада за време Турака имао своју апотеку, па је иста оданде отишла усљед околности које су се десиле за време бомбардовања. То је била тако звана „Делинова апотека".

Сад кад је Дорћол толико насељен да има преко пет хиљада душа о чему сам се уверио из пореских књига, изван сваке је сумње, да треба да се тамо апотека и отвори, а браћа палилулци нека траже своју апотеку.

Свет. Богурић. Што се тиче житељства, Палилула има 7 хиљада и неколико стотина, а Дорћол пет хиљада и неколико стотина; — по природном положају праведније је и потребније да апотека буде на Дорћолу, а Палилула је на бољем и здравијем положају.

Свет. Карапешић. Потребније је доиста да буде на Дорћолу. Но у опште апотеке су потребне, па не би био противан ни за Палилулу да се друга апотека отвори.

Пера Видаковић. Апотека се одређује према броју житеља. Палилулски кварт је добио апотеку и што се она случајно измакла из њиховог краја, то је њихова ствар. Власти има па нека траже, да се њихова апотека досели у средину њихову.

Дорћолски је кварт имао своју апотеку још и за време Турака и сила околности је исту оданде отерала и пресело на Зелени венац, па пошто се сада и на овом крају намножио број људства, то је та апотека Делинова тамо и остала.

Палилулци су срећни што им мање треба апотека но дорћолцима. на Дорћолу су и поплаве, па је и место не-

здравије и апотека им је много нужнија па с тога треба њима и дати што пре апотеку.

Мита Миловановић. Не стоји то, да је палилулски крај добио своју апотеку. Г. Ђурић је добио право на апотеку за оно место где је. Па кад се признаје да је Палилула насељенија, онда тамо треба и да се апотека постави.

Није лепо од дорћолаца, да отимају апотеку за Палилулу намењену. То смо ми из Палилуле тражили и добили, а ако је дорћолцима апотека потребна, они нека траже другу, па ће је добити.

Мијајло Маринковић. Ја мислим да се апотеке могу разредити јер их и тако у овом крају доста има, и онда и палилулцима се може дати апотека.

Милан Мостић. Нема сумње господо, да је апотека потребна за оба краја. То је потребно из свију обзира. Прин знак по чему се цени здравље становника то је већи број апотека. Но то сад није у питању. Министар и управа вар. Београда пита, који од ова два краја према приликама, према положају, према терену, према имовном стању и већини становника више потребује апотеку.

Ја нити сам палилулац нити сам дорћолац. То ми се пребацити не може.

Познат нам је терен врло добро од оба краја. Ако хоћемо да говоримо искрено и право који је крај најболешљивији, то је — венеција и Дорћол. Шта мислите какве ће сад болештине да наступе од бивше поплаве. Треба да уђете у поплављене куће и да видите те станове. То су праве катакомбе. С тога би ти људи с тих крајева требали одмах да добију апотеку, а Палилула може да причека, јер тамо људи имају својих башта и великих авлија а овамо мале собице у којима само сиротиња живи и сад кад се ове баре од поплаве исуше ти ће крајеви имати и сувише посла.

Председник. Ја мислим о овоме више не треба говорити.

Види се да сте сви сем г. Миловановића, за то, да је пречe, да буде апотека на Дорћолу. Држећи се строго питања, ми ћемо тако и одговорити. Је ли тако? (Јесте).

Молим вас господо. Вама је познато, да је од стране одбора, а услед захтева г. министра просвете да се учитељској школи дā један комад земље код сењака државног — одређена једна комисија ће да то земљиште прегледа и дā мишлење били се могло то парче земље дати за практично вежбање у земљеделском раду ученика учитељске школе. Та је комисија свршила свој задатак. Изволте чути њено мишлење. (Секретар чита).

Чули сте господо мишлење комисије и сад мислим да би могли ту ствар решити.

Ја би само имао да приметим нешто. У акту г. министра нигде не стоји како да се уступи то земљиште. Ја мислим да уступимо у службеност. (Чује се: у службеност и за 10 година).

Јесте ли сви тога мишлења, да се каже: Одбор одазивајући се захтеву г. министра одобрио је да се уступи учитељској школи оно земљиште, на шта је и наставник учитељске школе пристао, у службеност за десет година Усвајате ли да се тако одговори? (Усвајамо).

Сад имамо поднешен један реферат од нашег рачуноводства о пропалој вересији.

Ја мислим да се ова ствар не може овде у великој маси решити, него предлажем, да се ово преда оној комисији, која прегледа рачуне општинске, те да она све извиди и прегледи, па да и о томе извештај поднесе.

Пера Видаковић. Ја би молио, да се прочитају имена дужника на којима вересија пропада. (Секретар чита).

Председник. Јесте ли господо усвојили мој предлог? (Јесмо).

Сад имамо правила о немачко-еврејској школи и црквеној општини. Они су поднели та правила још 1885 год. па су иста извесна лица прегледала и сад та лица нису више у одбору. Па како немамо комисију која би ова правила прегледала; ја би молио, да одредите комисију из средине ваше.

Марко Велизарић. Може бити да ми нисмо за то надлежни. Между је за то надлежан министар просвете и црвених дела.

Председник. Па г. министар је ово и тражио од нас.

Изволте чути тај његов акт. (Секретар чита).

Дакле видите господо, државна власт тражи то од нас и ми смо дужни дати своје мишлење.

Пера Видаковић. Староседиоци Евреји имају једну такву општину и ови дошљаци нека приђу к њима. Шта ће им друга општина.

Председник. Ја мислим да с тим не би било ништа изгубљено ако би ишли оним путем, којим треба да идемо.

Овако би нам се пребацило, да радимо пристрасно.

Ја предлажем за ову комисију г. г. Велизарића, Видаковића и Самујила Пијаду.

Усвајате ли да буду ова лица? (Усвајамо).

Сад имамо на ред молбу једне удовице бив. учитеља Николе Стојиловића за издржавање. Чујте ту молбу. (Секретар чита).

Желили ко да говори?

К. Главиник. Ја сумњам да овде у одбору има кога од господе, који није вољан да помогне. Ако општина неће да помогне учитељској сиротињи, који су се — учитељи — највише трудили за васпитање младежи, онда не знам кога ће помоћи. У колико се ја сећам мени се чини, да је општина наша чинила многима учитељима милостињу и давала је некима неки додатак уз пензију, а некима по коју суму да може своју децу удомити и т. д.

Ја сам познавао покојника и знам да је био врло добар учитељ па с тога би био мишлења, да се та милост њој учини и што већа цифра одреди. (Чује се: колико има деце?)

Никола Поповић. Ја потпуно познајем породицу мога повојног поштованог друга и све је доиста онако, као што његова удовица каже.

Он би имао више од 10 година учитељске службе, али због тога што је био врло болешљив морао је паузирати па се после опет враћати у службу.

Видећи да се са здрављем опоравља дошао је овде и био учитељ код саборне цркве и за све време своје службе био је отличан. Међутим има четворо ситне деце све једно другом до ушију. Има и стару матер, која ни себе не може да гледа а камоли да њих потпомаже.

Пензија му је само 25 динара а сиротног је стања и никакног другог имања нема. С тога би ја молио одбор

да јој да издржање, јер иначе ако се не помонге пропашће деца а то није право.

Она није могла ни да живи у Београду, но ми смо другови давали по 2 динара месечно те је животарила, а сад кад ми нисмо могли то више чинити она је оставила Београд и сад живи у селу једном у округу пожаревачком.

Мислим дакле да би општина и могла и требала учинити милостињу.

Председник. Колико је година био учитељ овде у Београду.

Никола Поповић. Две године, а у трећој је умро.

Председник. Ја би био мишлења да јој дамо 30 динара месечно, јер морамо правити разлику са онима који су по 30 година били учитељи.

Пера Видаковић. Ја би молио, да ми г. Никола каже и то, живи ли и мати са том удовицом. (г. Никола: живи). Пошто има њих шесторо, то да им се да по 5 динара на сваког, свега 30 динара.

Председник. Само да се том приликом као побуда каже и то: имајући у виду остављену сиротну децу и ревносну службу његову.

Милорад Јанковић. Само би требало да се каже за колико времена то важи.

Председник. На жалост то није стално. Док је одбор вољан то ће се давати; али како дође буџет на решење, одбор може рећи: бриши то! Но кад је он овђе служио две године, мислим да је довољно дати 30 динара месечно. (Одобрава се). Ми имамо једну суму у буџету на издржавање удовица општ. чиновника па мислим да из те суме и овај издатак чинимо. (Одобрава се).

Сад вас молим да чујете опет једну молбу.

Секретар Св. Х-Ристић чита молбу Душана Јовановића великошколца, којом тражи да га општина прими за питомца свога и пошље на изучавање медицине.

Св. Карапешић. Има ли буџета за то?

Председник. Нема.

Св. Карапешић. Онда би могли да решимо само у начелу, па да од идућег буџета то важи пошто се одреди цифра издатака.

Председник. Ја сам изнео ову молбу пред вас за то, што нисам био рад да сам одбијем молиоца за то што немамо буџета за овакве ствари. Сад одбор може свакојако размаслити о овоме, па ако у начелу усвоји то да нам је потребан питомац за лекарске науке — онда нека се то има на уму при прављењу буџета.

Св. Карапешић. Општини је заиста нужно да има једно двојицу или тројицу својих лекара из саме општине, који би стално служили у општини, јер ми знамо да су н. пр. за време рата одузети сви лекари за војску, и тако је општина остала скоро без лекара. Зато би требало о томе сад да се разговоримо и да решимо ствар у начелу па кад дође буџет онда да тамо ставимо једну цифру и онда одредимо конкурс за пријаву кандидата а кад се буду пријавили онда да се оцени који имају најбоље оцене, који су најсиротнији и т. д. Овако по овој молби за сада не можемо урадити ништа више.

(НАСТАВИЋЕ СЕ).

ИЗВЕШТАЈ

О бушењу које су потписани извршили као комисија одређена од општине Београдске у цељи истраживања подземне воде за пиће у долини Мокрог луга, а у смислу стручног мнења које је г. Жигмонди из Буда-пеште по овоме предмету поднео.

Пошто је приспео апарат за бушење поручен код фирме Röck-а у Буда-пешти и пошто је скела (троножац и др.) за бушење приправљена, комисија је одпочела бушење рупе Бр. I. (у Жигмондијевом извештају са знаком *a*, означена) чији се положај из приложеног под a) ситуацијоног плана, профила и приложеног под b) дневника о бушењу видети може.

При бушењу које је 29. Маја т. г. одпочето радили су у почетку један мајстор и 3 надничара; но почем се показало да је бушење са 4 радника врло тешко ишло, то је већ 1. Јунија још један надничар у рад примљен, тако да је за сво време — изузимајући неколико дана кад је, као што под c) приложени списак надница показује, привремено још по један надничар у рад примљен био — са пет људи рађено.

Неколико мали неправилности у раду и оправке алата причиниле су да је посао за неко време слабо напредовао. У осталом бушење је без прекида извршено почевши са рупом Бр. I. до рупе Бр. XXIII. и узевши још две рупе Бр. XIII. и XVI. које су интерполисане, то је свега 25 рупа избушено или 352·03 метра целокупне дубине.

По свршетку бушења 14. Августа т. г. извршен је нивелиман свију рупа и снимљена је ситуација терена где је бушено.

Целокупни трошак учињен при бушењу, као што се то из приложеног под d) рачуна видети може, износи 2632·65 динара, које редуцирано на јединицу износи да је један метар дубине коштао 7·50 дин. што се према другим сличним пословима као врло јефтино сматрати може.

Што се тиче резултата који је бушењем постигнут констатовано је:

1.) Да мокролушка долина образује један терцијални басен чији се дољни део а специјално северно крило тога дела из марински слојева белог кречњака (ташмајданског камена) састоји. На против јужно крило, цела средина као и горњи део тога басена састоји се из плаве иловаче, која тако званом „нивоу конгерија“ припада.

2.) Вода која је у бушеном терену нађена као што се из профила види налази се у два нивоа.

Рупе бр. I. III. и V. које су до маринске стоже терцијерног басена бушене показују да се воду садржавајући слоји тек на дубину од 7.м 90 односно 7.м 50 и 9.м 60 појавио. *Ова вода може се сматрати као подземна изворна вода.*

На против рупама бр. II. и VI. и осталим које у долини Мокрог луга леже, појавила се вода, која има просечну дубину од 3 метра; па кад се узме у обзир та околност да се у рупи бр. XIII. која нележи у долини већ на површној страни басена вода никако није појавила, то је јасно да ова пића вода, која се само у долини налази није изворска већ барска. Ова плитка барска вода упија

се у земљу до дубине оног слоја, који се из песковитог и шљунчаног материјала састоји и у том слоју полако низ долину отиче. Топлота ове горње воде износи у свима рупама 15°—16° гради целзиусових што одговара топлоти воде у околним бунарима.

Осим тога пробушени су у рупи бр. I. која је 40·25 метара дубока још више слојева који воду проводе, што се из промене температуре воде могло констатовати. Тако је на дубини од 22 ᵐ метра топлота воде од 16°—15° стала на 14 степени а на дубини 26 ᵐ метара спала је температура воде на 13° 75 гради целзиусових.

Почем се овим бушењем земљишта није могла добити вода која би сама из рупе истицала, као што је то случај при бушењу артерских бунара, а ово се према геолошким приликама није ни могло очетивати; то није било могуће испитати количину воде која је бушењем нађена. Тако исто и каквоћа те воде није до сада испитана јер је апарат за бушење редовно са олајом омазиван био, који се по води разливао и тиме је немогуће било воду за пробу у чистом стању добити.

Да би се дакле цељ за коју је бушење земљишта извршено постигла тј. да би се количина и каквоћа изнађене воде определити могла, што је за будуће пројектирање о снабдевању вароши Београда са добром пијаћом водом необходно нужно учинити, морају се још следећи послови извршити:

1.) Да се рупе бр. I. II. VI. IX. XIII. и XXI. од засипања сачувају.

2.) Да се за дуже време чине непрекидна посматрања о стању воде у њима.

3.) Да се рупе бр. I. II. IX. XIII. и XXI. које су сада само с 115ᵐᵐ широке прошире бар за 225ᵐᵐ у пречнику.

4.) Да се рупа бр. I. обложи са цевима и тиме створи могућност да се поједини слојеви воде посебно испитати могу.

5.) Да се построји један шмрк над рупом бр. I. којим би се вода из разних нивоа испрпити могла и тиме јачина и количина њена тачно испита. Ово би се требало учинити бар до нивоа реке Саве. Исто би требало учинити и код осталих горе наведених рупа, како би се тачно количина воде определити могла.

6. Осим тога нужно је да се тачно испита температура воде појединих слојева, као и њен хемијски састав.

Четири сандука са пробама од пробушених слојева налазе се на чувању при геолошком кабинету велике школе.

22. Октобра 1885. год.
у Београду.

Председник комисије:
Коста Алковић с. р.
професор вел. школе.

Чланови комисије:
Феликс Хофман с. р.
Светозар Гнкић с. р.
Ј. М. Жујовић с. р.

НЕСЛУЖБЕНИ ДЕО

КАРАКТЕР

(по Смајлсу)

XI.

Понашање — Уметност

Кад смо племенити онда смо племићи!
Шекспир.

Лепо понашање није гола спољашњост, нећ огледало лепе душе и благородне природе.
Тенисон.

Лепо понашање претежније је од телесних дражи; оно ће нас више пљенити, но живописи и статуе, и јесте најлепша од лепих вештина.
Емерсон.

Уметност понашања ретко се кад негује, а, међу тим, од највише је вредности како за женску тако и за мушку страну. Живот је и сувише кратак да се може прећи преко хрђава васпитања; а осим тога слике понашања су сенке врлина.
Рев. Сидни Смит.

(НАСТАВАК).

И Вашингтон, који је пореклом Инглез, био је такође човек врло стидљиве жице. Г. Џозија Квинси њега узгред описује као човека: „*мало* укочена, приличнога формалисту, и не баш тако одрешена у присуству странаца.“ Он је, вели, личио на сељака, који није свикао на варошко друштво; и, ма да је веома предустретљив, не може се рећи и да је лаке речи ил покрета.“

И ако ми нисмо свикли да гледамо на модерне Американце као на стидљиве људе, опет, скоро сви знаменити синови тога народа бројали су се у такве карактере. Велики књижевник Натанијел Хоторн био је то и преко сваке мере: јер, кад би који странац ушао на врата, он би му окренуо леђа, шат тиме избегао познанство. Па опет, кад би се кора те стидљивости његове пробила, није било човека који би се с њиме могао равнати у пријатности и срдачности.

У једној од својих сопствених „*Бележака*“ (не давно издатих) г. Хоторн прича, како је наишао у једном друштву на г. Хелпса, и како га је нашао „ладна“. Без сумње да је и г. Хелпс исто о њему помислио, јер су се, у ствари, срела два стидљива човека, и само природно је да су један другом изгледали „дрвени“. Међу тим, мало ближе да су један другом приступили, и мрежу стидљивости скинули, они би се одмах и спријатељили. И ето за што у таквим случајевима не треба изрицати преки суд, и за што ваља увек имати на уму ону Хелвецијеву изреку, коју је наш *Бентам* као право благо оце

нио, и која гласи: „Pour aimer les hommes il faut attendre un peu“. (Људи се не могу одмах заволети).

Ми смо довде говорили о стидљивости као *махни*. Али на ту се жицу даје и другаче гледати, јер и стидљивост има своју светлу страну и садржи у себи неко добро.

Стидљиви људи и стидљиви народи јесу, доиста, и незграпни и неотесани као што су, узев друштво у опште, доста недружевни. Они крију своје праве осећаје, не само од странаца него чак, и од својих рођених. Али осећај *срца* је ту, и оно ће се показати у свој топлоти и нежности својој, можда само и далеко од очију светских, у каквоме скривеноме углу.

Нити је мање карактеристичан, по старе Германе, факт: да су их отворенији и дружевнији народи суседни прозвали „*Немцима*“ (*немим* људма).

Исти би назив ми, Инглези, могли заслужити од наших комшија, модерних Француза и Ираца. Али има нешто чим се инглески народни карактер више свега одликује —, одликује колико и племена из којих је поглавито никао — и то је: *силна љубав према својој кући*. Дај Инглезу кућу, и он ће бити равнодушан према сваком другом друштву. Јест, за љубав оног крова који он може бити кадар да назове *својом*, пребродиће он сиња мора и настанити се у сред какве препотопске шуме ил пустиње и ту себи „кућу“ саградити. Његова кућа, његова жена и деца су за њ толико друштво — да се он у њиховој средини не боји ни самоће ни дивљине около. Отуда народи германског порекла — од куда долазе и Инглези и Американци — дају најбоље колонизаторе света, и допиру, као исељеници и насељеници, у све приступне углове његове.

На против, Французи никада да процветају са колонијалним предузећима својим. Главни узрок томе лежи у оном силном *дружељубљу* њиховом — које је у исто време и тајна њихова лепа понашања — као и у оном народном карактеру које им не да̀ да икада забораве да су: *Французи*. Ако је северна Америка — вели Морис Санд у „Revue des Deux Mondes“ — данас инглеска а не француска, то је за то, што првога покреће дух индивидуализма, а другога дух социјализма. У Америци друштво се губи у појединцу, а у Француској појединац се губи у друштву. Кад се Англо-Саксонац нашао пред благом једне нове свеже земље, он је у *себи самом* тражио и нашао снаге да га поцрпе; док ми, Французи, од исте земље нисмо ништа умели урадити, јер *сами* не умемо ништа ни да урадимо“....

„Американац уме да живи и у страхотној пустињи, са дивљења достојним стојицизмом, и мисли само како ће дивљину око себе да победи; а Французу — да је увек да је у кругу родбине, пријатеља, другова или бар каквог доброг комшије из театра. Одвој га неко време на само, и он ће чезнути; одвој га *са свим* и он ће угинути“.

Ови назори Мориса Санда не само да су основани него су и једини који нам објашњују факт: да су недружевни Немци, Инглези и Американци, умели стећи себи места у целоме свету, док дружевни Французи никако да се простру ван граница рођене им Француске. Душа ваља, изгледало је, неко време да ће Французи бити у стању да захвате већи део северо-америчког копна — јер се колонијски гарниз не њихови протезали од међе доње Канаде до горњег Сент Лоренса, и од обала Горњег Језера, дуж реке Сент-Кроа, до ушћа Мисисипа; — али је велики самостални и вредни „Немац“ (Англо-Саксонац) пошав од морске обале, немо и тихо, све то поплавио, тако, да све што данас још сведочи о некадањој окупацији француској, јесте француска колонија *Акадија* у доњој Канади. Па и ту, у тако узаном кругу, налазимо исту и моћну жицу француског друштвеног карактера. Све се то сабило у густа и бласка села, кућа до куће, и њива до њиве, остављајући Инглезима и Шкотима да се, миљама одвојени, један од другог шире по мегдану који вредна рука њихова крчи продирући у дивље шуме и просторије.

Сличне друштвене нагоне налазимо и код Ираца. И у Америци, као год у Инглеској, они се сабирају у велике вароши и ту оснивају по читаве „квартове“ своје. На страни, они су већи фанатици но у својој земљи, и не могу да забораве да су Ирци, као год што Французи не могу да забораве да су Французи. „Ја смело тврдим“ — вели г. *Магвајр* у својој књизи о „*Ирцима* у *Америци*“, — да нема речи које могу и представити, а камо ли преценити, величину зла које повлачи за собом ова несретна жица ирског племена да се сабије у велике вароши. Ако ишта она их држи везане у ону жалосну стању — *од руке до уста* — у коме се они налазе и у изобиљу *новога света*.“

Наравно, и као што смо већ довољно нагласили, да са свим противне и у толико сретније плодове бере и Инглез, и Немац и Американац у истом свету. Не само да амерички сељак не мрзи самоћу, него ће, као што смо већ видели да ју тражи и на сусрет јој иде. Управо, чим се осети опкољен великим и растућим комшилуком, он ће се осетити и „претрпан“, и онда му је прва брига *селидба*. Без многог оклевања

он ће и на дело прећи; натоварише „ствари“ на своја кола, па ће, у друштву своје жене и деце, весело се кренути пут *далеког запада*. И доиста, не видимо ли ми овде једну *малу* где врлином постаје? — слабост саможивља, где се претвара у снагу колонизације?....

Ну, осим ове има и других особина које ничу из релативне недружевности Енглеза. Устручљивост његова, упућује га на сопствену снагу, памет и куражу, на себе самог. Налазећи у друштву услов властите среће, он га тражи у књизи, студији и изуметку; а, уживајући у индустријском раду, даје нам најбољег механика на свету. Као природа, која се не боји ни самоће ни страхоте океана, он се без муке поверава сињој пучини његовој, и постаје на њему и рибар, и морнар и *проналазач!* Та, од кад су синови тевтонског севера обиграли мора своја, први пронашли северну Америку, као и послали своје флоте у госте обалима средње и јужне Јевроне, од онда и напредује сила и вештина тога племена на води.

Од своје стране Енглези су невешти, неуглађени, из истих разлога из којих су недружевни. Видели смо како дају свету добре колонисте, морнаре и механичаре; али не видимо да му дају и добре певаче, играче, глумце, артисте и модисте. Енглез нити се лепо носи, ни лепо понаша, нити лепо пише ни говори. Од њега је далеко и тако звани „стил“ и „елеганција“; али он је опет за то и прав и здрав на делу. Врло лепу карактеристику ове његове особине дала је једна „Међународна Изложба Стоке у Паризу.“ При закључку исте јављали су се такмаци око досуђених награда.“ Први искочи на среду један окретан и весели Шпањолац, личан човек и лепо обучен, и *прими* медаљу *последње* класе са достојанством великана првога реда. За њиме дођоше узастопце: Французи и Талијани, све фини, углађени —, управо chic — људи. Они сами беху елегантно обучени, а стока им беше окићена до рогова, цвећем и другим шаренилом.

Ето ти најзад, и излагача који има да прими *прву* награду. То беше неки сељак у појкулама, са свим просто обучен, и без једног једитог букета до дугмета. „Шта хоће овај“? упитаће присутни зачуђено. „Па то је *тај* Енглез што има да прими прву медаљу“ „Дакле, то је та *велика* Британија“! — чу се са свију страна. Тако је доиста! и то беше прави Енглез — од главе до пете. Право је у толико имао што није дошао да „*изложи*“ себе него „*најбоље говече*“, и у томе је потпуно успео. Душа вала, не би му шкодило да се мало и закитио којом ружом до дугмета. Због таквих се, управо, и родила једна нова школа у нас која има да научи Енглеза мало углађенијем *излагању*. *Лепоте* има сад и то не само својих проповедника него и религиозних покловника. „*Лепота је друго име доброти*“; „*лепота је друга реч за истину*“; *лепота је учитељка милосрђа*“ — спадају у девизе овог новог јеванђеља. Рачуна се, да ће се одавањем лепим вештинама и укус народа поправити; да ће се посматрањем лепих предмета, природе његове облагородити, а карактер уздићи и засијати.

Али, ако се такве културе до извесног степена с правом сматра као нешто узвишујуће и облагороћујуће, опет не треба од самог правца и сувише очекивати. Хармонија јесте и сласт и укус живота, и, као и таква, заслужује пажњу и обраду. Музика, игра, живопис, и у опште лепе вештине, јесу из реда изнори уживања; али, ако и не морају бити разнежњиве а оне су увек раздражљиве, и често *само то*. Образовање укуса за лепу форму или боју, за леп звук или леп корак, не мора значити и образовање духа ни тесање карактера. Признајемо, да ће узорити радови уметнички не само подејствовати на око него и на укус гледаоца; али једини благородни подвиг извршен пред живим људма, дубље ће им остати у души, и силније ће их покренути на угледање него ли читаве улице лепих слика и статуа.

Глава, душа, срце — а не уметнички укуси — праве људе великима. У питању је још, да ли је култура лепих вештина — која обично служи луксузу — и учинила баш толико за људски напредак. Чак је могуће доказивати, да је искуство гајења уметности имало противна дејства, разнежавало у место челичило карактере људи и народа. „У природи је уобразиље“ — вели Хенри Телор — „да поткопа врлину куражи, и да, слабећи снагу карактера, чини људе лако подложнима“.

Дар уметника јако се и разликује од дара мислиоца. Највиши идеал уметника је да дотера свој предмет — на био то живопис, музика или литература — у онај калуп савршенства у коме сама замисао (па и то не зар најдубље) налази своју апотеозу и бесмртност.

(наставиће се).

ПОЗИВ

Суд општине вароши Београда позива све оне поштоване грађане који имају саке за своју домаћу потребу на биле оне нумерисане или не нумерисане, да изволе у најкраћем року на пумпи општинској нумерисати оном бојом која је нарочито одређена за приватне саке.

У противном неће им се давати вода на пумпи општинској, а још мање на другом месту допуштати захватање.

За бољу разлику, поред нумере долазе још и два почетна слова имена и презимена сопственика саке.

За овај рад плаћиће сопственик саке 40 пара динарски мајстору на пумпи.

Из седнице Суда општине вароши Београда СБр. 8091. — 15. Јуза 1888. год. у Београду.

ЛИЦИТАЦИЈА

На дан 26. тек. мес. од 3 до 6 часова по подне, држаће се у канцеларији инжињерског одељења Суда ово општинског јавна усмена лицитација, за набавку потребне количине цигала за дизање гробница на новоме гробљу.

Кауција је 500 динара у готовом новцу или у државним папирима.

Ближи услови могу се видети сваког радног дана у поменутој канцеларији и при лицитацији.

После свршене лицитације неће се примати никакве понуде.

Из седнице Суда општ. Београдске ГБр. 571. 15. Јула 1888. год. у Београду.

ПРИВИЛЕГОВАНА НАРОДНА БАНКА
КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ

ПРЕГЛЕД СТАЊА НА ДАН 15. ЈУЛА 1888.

	ИМАОВИНА	ДУГ	Сравнење са прошлим стањем
Главница		20,000.000·—	
Акција	20,000.000·—		
Привремеце акције		10.000·000·—	
Акционари	7.500.250·—		
Банкноте у течају у злату 135.700·—		10,757.650·—	— 6.200·—
„ „ „ „ сребру { привремене 3,577.720·— / сталне 4,278.870.— }			— 212·550·—
			+ 453.390·—
Благајна у звечењем новцу у злату 1.127.499·06	5,185.145·15		+ 92.167·76
„ „ „ „ „ сребру 3,669.259·31			+ 21.762·82
Стр. вредности и салда стр. кореспондената 388.486·78			+ 1.991·31
Лисница у злату 1,097.692·72	3,613.594·18		— 4.042.81
„ „ сребру 2,515.901·46			— 12.045·48
Зајмови на државне обвезнице у злату 2,352·436·—	3,749.341·—		— 500·—
„ „ „ „ „ сребру 1,396.905·—			
Текући рачуни домаћих новчаних завода	1,555.082·54		— 1.575·—
Менице за наплату	5.981·84		+ 25.764·—
Кауције	149.730·—		— 8.226.97
Полагачи кауција		149.730·—	
Оставе просте	69.800·—		
Остављачи простих остава		69.800·—	
Оставе по текућим рачунима	2,022.649·25		
Остављачи по „ „		2,022.649·25	
Резервни фонд		20.847·68	
Вредности резервног фонда	16.727·25		
Положене акције српске Народне Банке			
Разни рачуни	31.794·77		
Обвезе по текућим рачунима		644.879·05	— 218·85
	43,900195·98	43,900.195.98	

Власник општина београдска. Штампа Медецијан и Кипановић Обилићев венац број 1. Уредник Н. С. Јовановић.

БРОЈ 28 У БЕОГРАДУ СРЕДА 3. АВГУСТА 1888 ГОД. ГОДИНА VII.

БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

ИЗЛАЗИ НЕДЕЉНО ЈЕДАНПУТ НА ТАБАКУ
Цена за Србију:
за годину . . . . . 6 дин.
за пола године . . . . . 3 дин.
за стране земље на годину . . 9 дин.

УРЕДНИШТВО и АДМИНИСТРАЦИЈА ЈЕ У ЗДАЊУ ОПШТИНСКОГ СУДА

Цена је огласима 6 дин. пара од врсте
Претплату ваља слати управништву на напред, а не појединцима по градовима
РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ
Неплаћена писма не примају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

САСТАНАК

одбора општине београдске држан 28. Маја 1888 г.

(по стенографским белешкама)

почео у 5½ часова по подне.

(свршетак).

М. Великовић. Ја мислим тако исто као и г. Карапешић да сада не можемо, кад нема буџета за ово место решити ништа друго но да оставимо ствар до буџета. Јер, ми смо пре кратког времена имали примера са нашим г. секретаром за кога је одбор био донео одлуку да се узме за питомца, па је то оборено, што нема буџета за то место и тако је човеку изгледало да му се чини нека неправда.

М. Марковић. Хоћемо ли да шаљење питомца за лекарске науке или не ћемо, то сад можемо решите у начелу, па кад дође на решење буџет, онда ће се лако ставити цифра на то.

К. Главинић. Ми сви знамо да су у београдској општини сви лекари махом страници, и да у опште нимало мало лекара домородаца. Своје лекаре општина не плаћа бог зна како, те они морају и са друге стране да себи зарађују колико им треба. Овај млади човек нуди општини неке услове, но негода је што сад немамо суме на овакав издатак и то не за једног но бар за два питомца. С тога ја мислим да треба донети решење да општина ус аја начелно то да пошље на страну бар два питомца за лекарске науке, па ће да се има у виду при грађењу буџета за идућу годину, и да се нужна сума за то стави у буџет. Међутим пут, којим би бирали, то је пут конкурса само да се ограничи да конкурент буде београдски син и да је сиротног стања и добре спреме.

М. Великовић. Ја бих рекао, да би требало да говоримо сад о томе, кад би општина још почетком идуће школске године хтела да пошље питомца — или кад то не може да буде, што нема буџетом одређене суме, а буџет се прави тек у Новембру месец, онда зашто би сад о томе и говорили, мањ, ако желимо да одредимо цифру и пре ове школске године, што долази, само чини ми се, да то не би могло бити јер буџет наш зависи и од одобрења неке власти.

К. Главинић. Ово је за ме прво згодно што је поменуо г. Великовић и ја мислим да би требало о овоме донети закључак пре идуће школске године. Јер од Септембра месеца, када ће почети школска година па до Новембра или до краја Новембра док буџет буде готов — има 2 или 3 месеца, а за то време могао би се издатак чинити на које друге партије буџетске.

Председник. Истина по закону је да буџет правимо у Новембру или, што се у Новембру још не пробере и не сврачуне сви приходи, обично бива да буџет буде готов тек у Децембру или Јануару. То једно, а друго, у овај буџет, ако се усвоји ова молба, ставила би се једна сума напредног издатка која зависи и од одобрења г. министра финансије и која би имала да траје за три—четири године, док питомац не сврши курс. Дакле сви и кад би сад решили да помогнемо одмах кога, тиме би могли сместа младог човека, незнајући, шта ће да доцније или г. министар одобрити издатак; а после тога овај питомац треба да иде с уговором у рукама, који се не може закључити пре него што не би знали на сигурно колико му припада штипендије.

М. Великовић. Кад општина закључује уговор, онда би то вероватно и доцније одбор — али је само питање: хоће ли општина моћи ове године да поднесе такав издатак кад нема за то одређеног буџета?

Председник. Ја држим да сад не би могли да то разматримо дотле док не дође буџет на ред. Сад би могли, поводом ове молбе, само начелно да кажемо да је воља општина да има своје питомце и кад се буде градио буџет, онда да се изнесе тај закључак да га комисија, која буде градила буџет, има у виду па ако се буџетом то усвоји онда ћемо одредити конкурс за пријаву питомаца и т. д. урадити све што треба. (Тако је).

Дакле усвоја ли се такав закључак, као што сам казао? (Усвоја се).

Сад имамо господо један акт од арендатора за чишћење димњака у пароше. Наложте саслушати тај акт.

Секретар чита молбу Димитрија С. Лазаревића, арендатора за чишћење димњака.

Перо Видаковић. Општина је томе закупцу дала под закуп једно своје право, које је њена у праву да да. То се констатује и тиме, што видимо да власт полицијска закупцу притиче у помоћ да му се то право закупа очува од повреда са стране трећих лица, и казни оне који му сметају. Сад он се жали да при свем том трпи штете од извесних лица. Ако је тако, њему не остаје ништа друго него да прибави доказе и да та лица тужи суду и тражи накнаду; а апсолутно накнадног права нема да због тога тражи да му се аренда смањује. (Тако је).

Председник. И општина је свагда оваковим арендарима била на руци и узимала их у заштиту, тражећи да се казне они који нису арендатори па раде ове послове арендаторске. Сад и овде општина не може ништа друго радити но да достави ову жалбу полицији. Само што се тиче индустријских радњи, као што су фабрике, по мом мишљењу људи који су сопственици таквих радњи могу имати своје оџачаре, јер за њихове оџаке није такса ни прописана. А тако исто и за странце као што су посланици — конзули и т. п. уговором је казано да арендатор нема права да чисти оџаке на њиховим становима. (Вичу: да се пређе на дневни ред).

Св. Богурић. Општина је ставила у уговору да нема нико права да чисти оџаке у вароши осим овога закупца. За то човек и плаћа, па кад се види да то раде ипак и друга лица, онда треба заштитити човека, а не да се пређе на дневни ред преко његове жалбе.

М. Велизарић. Врло добро је објаснио ову ствар г. Видаковић. Општина је направила с њим уговор и сад ако му ко год спречава радњу нека се тужи суду.

Гл. Јосиповић. Општина треба да узме тога човека у заштиту ако умоли полиц. власт да казни оне који му радњи сметају.

Председник. Општина то и чини. Овом приликом имам да вам кажем да имам питање од г. министра унутр. дела који пита по коме праву општина даје под аренду чишћење оџака, Ја то овако правдам: да се зна ко одговара кад се догоди пожар због нечишћених оџака. Јер, кад се зна ко чисти нужнике, онда се неће просипати на улицама по Дорћолу или Палилули никаква нечистоћа, јер ће арендатор бити одговоран — а тако исто зна се ко ће бити одговоран и за не чисте оџаке.

Напослетку и то да кажем. Ја сам овоме човеку нудио да одустане од уговора, ако му је тешко — па он не ће. Ја сам уверен да би Алексићка или ко други одмах предузео тај посао, можда и за већу цену.

Гр. Миленковић. Ја би имао да кажем у корист овога арендатора само ово: кад он каже да Вајферт плаћа Клузачеку 30 дук. годишње за чишћење његових димњака, онда то значи да Клузачек тога ради држи момке и с тога да је лако могуће да кријумчарски чисти још и друге димњаке по вароши. Да тога не би оц сад било, ја би одредио таксу и за чишћење фибричких димњака. Ја би казао н. пр. у уговору да арендатор мора чистити Вајферту све оџаке за 25 дук. годишње, и тада би општина имала већу аренду и Вајферт би плаћао мање но што сада плаћа.

П. Видаковић. То што каже г. Гргур може бити подесно за будући рад кад се буде нов уговор правио — али сад му не можемо опраштати ништа аренде.

Гр. Миленковић. Нисам ни ја за то да му се отпушта што од цене него само да се узме у заштиту и да се у будуће боље обезбеди од кријумчара,

Ђор. С. Новаковић. Требало би да знамо, да ли по уговору овај арендатор има права да чисти и Вајфертову фабрику,

Председник. То није уговором предвиђено.

П. Видаковић. Овде немамо уговора при руци — за то треба оставити да буде онако како је по уговору.

Н. Вулковић. Уговором су одређене цене за чишћење обичних димњака, а код Вајферта у фабрици извесно је да ни сам закупац не би чистио фабричке димњаке по тој цени, него ће се и он с њима погађати.

Председник. Ја мислим да ће бити најбољи закључак за ову ствар тај: да општина заштити интересе закупца у границама уговора колико до ње стоји, т. ј. да код власти тражи да се казне кријумчари — а ако ко год штети закупца, он нека га тужи за штету суду.

Ђ. С. Новаковић. Ја мислим да треба да донесете уговор па да видимо.

Председник. Добро господо, онда да донесемо уговор у идућој седници па онда да решимо ову ствар. (Прима се).

Сад молим вас чујте један акт управе вар. Београда који се тиче наших издатака.

Секретар чита акт о употреби песка за калдрме.

Председник. Ја сам услед овога акта одмах наредио да се ради као што управа налаже. Што смо до сада радили песком ташмајданским и на површини то је с тога што је била поплава те нисмо могли ни набавити песка, и што смо само крпили калдрме. Међу тим колубарски песак у колико ја памтим нисмо никад употребљавали ни за нове калдрме. Сад изволте решити господо како хоћете. Ја сам кажем вам одмах наредио да се престане са посипањем оним ташмајданским белим песком, а сад ви изволте решити хоћемо ли посипати од сад колубарским песком или дунавским. Истина је то да се са оним посипањем претеривало и ја сам се зачудио кад сам ономад видио скопљанску улицу како је сва посута белим песком. Сад је главно да знамо какав ћемо песак од сад употребљавати за посипање и на површини калдрме. (Вичу: савски и дунавски).

Поред овога ја ћу у оправдање досадањег рада да кажем то, да се морало по нужди употребљавати и овај бели песак, кога смо имали, јер није било могућности да се други песак набави. Међутим морале се рупе оправљати, морало се и по наредби полиције радити, јер ће да казни.

Сад изгледа да ће да казни и што се радило овако. Међутим зна се да су зимус или управо пролетос за време поплаве људи и куће морали да зидају са овим белим песком, јер није било другога.

Дакле усваја ли се то господо да се од сада зида доле под калдрмом у овом белом песку, који је како веле врло добар за зидање калдрме, а на површини да се мора посипати само савским или дунавским песком. (Усваја се). Колубарски песак је скуп и за сада га не можемо употребљавати, а ако наш буџет порасте за калдрме још два пут већи, онда ће и то моћи бити.

М. Велизарић. У пређашњој једној седници ја сам изнео питање о баштинским књигама да се известимо на чему стоји та ствар у општини по ранијем једном предлогу. Услед тога ви сте г. председниче наредили архивару да нађе акта о томе. Ја сам сазнао да се акта нису могла да нађу па сам се састао са г. Зарићем, који је на том питању радио, и он ми је показао неколико новина у којима је о томе писао. Осим тога говорио сам и са г. Радовићем, председником касације о томе и он ми је казао да се његов рад по тој ствари налази у министарству правде. Дакле

сада би молио да се одреди једна комисија у коју би ушао и г. Зарић, па да ја тој комисији предам ове новине и да се потраже остала акта о овој ствари те да се ова уреди како ваља и како се могло буде.

Председник. Ја мислим да то можемо усвојити. Ја ћу замолити г. Зарића да ми о томе предмету да нужна обавештења па ћемо изнаћи акта која треба и онда ћу изнети ствар пред одбор.

Пера Видаковић. Пре три четири недеље повишена је цена хлебу у Београду а пред одбор то питање није изложено. Питам за што?

Председник. Зато што је то било пред ускршње празнике, кад се није могла сазвати одборска седница. Могу вам наћи акта и изнети да видите, да смо ми према годишњој цени жита то питање свршили, пошто је оно хитно било.

Пера Видаковић. Ја мислим да то није било умесно и желео би да се таква практика више не понавља.

Председник. Неће, то будите уверени; а и сада то не би било само да смо имали могућности да сасовемо одборску седницу. Ја увек волим да ви то решите.

М. Велизарић. Шта би са нашим решењем да се одреди буџетска комисија да види какве би уштеде у буџету могли учинити.

Председник. Ја сам онда казао само то да се буџет сматра као закон и вреди годину дана. Према томе кад се буде правио сав буџет онда ће се то и расправити.

М. Велизарић. Ја знам да и државни буџет вреди годину дана, али да се у интересу штедње ипак у току исте године праве уштеде као што су н. пр. нека звања па и нека надлежатељства у интересу штедње укинута. Требало би дакле да видимо и ми можемо ли тако што да учинимо у нашем буџету те да му олакшамо. За то би требало једна комисија да то испита. У самом буџету има 30—40 хиљада одређених на плате персонала а чини ми се да би се ту могло доста уштедити. Ми имамо толико много некаквих надзорника — контролора и т. д. који нам чине више штете него вајде. Ја сам мислио да изнесем и предлог да се подигне ђерам при улазу у варош и тамо на улазу да се плаћају таксе на јагњад и на остало, па нам неће бити нужни толики контролери.

Председник. Тога права немамо. То треба законодавство да нам да.

М. Велизарић. Онда треба бар тражити то право да нам се да.

Председник. Ја сам покретао то питање кад сам пређе био на овоме месту, а г. Владан, радио је на томе са највећом заузетношћу — али се ипак није успело. То мислим да и ви знате.

Д. Ђорђевић. Ја мислим да је нешто у томе смислу решено под председником г. Николајевићем односно лађа и чамаца које стају уз нашу обалу.

Председник. Јесте и ја сам продружио да радим на тој ствари. Писао сам министру, но министар није одобрио правила која смо били израдили, јер уговор који имамо с Аустро-Угарском не допушта то што смо намеравали да заведемо за велике лађе и шлепове, који долазе отуда; па кад је тако, онда што да наплаћујемо и на мале чамце, кад не можемо на велике лађе и шлепове.

Министар је истина начелно одобрио ствар, али кад смо му поднели правила он је учинио ту примедбу да се на тај начин не могу одобрити.

Сад молим вас тражи се уверење за Аћима Бошковића лебар. (Чује се: доброг је владања а сиротног стања).

Молим вас господо ја сам био слободан да вас позовем да сутра дођемо сви у цркву на парастос блаженоупокојеном кнезу Михаилу, који ће почети у 10 сах. пре подне; а после подне у 5 сахати да одемо у Топчидер, где ће такође бити помен великом покојнику. (Прима се знању).

Састанак је закључен у 8 сах. по подне.

НЕСЛУЖБЕНИ ДЕО

ПИСМА ИЗ РУСИЈЕ

(Париском „Солеју“)

Петроград 14. јула 1888.

Две анегдоте.

Има томе четрдесет година, кад се беше представио цару Николи, неки славан ђенерал руски, који као победилац долазаше са Кавказа. То беше доба док се још ниједан облачак није надавио да присени руско-пруско пријатељство. „Какву награду хоћеш да ти дам?“ упита цар заслужног војника. — „Господару, одговори ђенерал, смешећи се, ја молим за највећу милост. — А која је то? — „Желим, да ми ваше Величанство замени моје руско име каквим немачким именом“.

Прошасте године, један препредени дипломат руски, кога Париз добро познаје његовим пријатним разговором, који је пореклом из Балтичких земаља, престаде Александру III. Цар му заблагодари на услугама, које му је овај учинио. „Ја би хтео, рече му цар, да ти учиним, какво добро; и остављам ти да сам изабереш награду“. Ох, господару, рече посланик, поред свемоћи, коју има ваше Величанство, бојим се да ми не ће моћи указати милост, коју желим. — Па шта желиш? — „Моја је једина жеља да не носим више немачко име“!

Ове две анегдоте, за чију истину потпуно јемчим, јасно показује пут, којим је прешло јавно мишлење у Руса за последњих педесет година.

Немцу се некад овде дивило и завидило. Завист и данас постоји али дивљењу учинило је место са свим противно осећање. И догађаји од прошасте недеље, не ће бити у стању да зближе ова два супарничка народа.

Званично одушевљење.

Руски двор није изостао ни у колико са предусретљивом учтивости према младог владара немачког.

Не памти се, да је икад један владалац, приредио свечанији дочек једном страном владару, или боље, не устежимо се да кажемо, да је икад беше дочекао сузерен свога вазала. Непричало сам вам прошле недеље тријумфални уласак Вилхелма II. у Кронштат; безбројне топовске метке са градина, који замоташе пристаниште цело, у густе облаке од дима; правилне усклике морнара, који беху пренети на катеркама; изложбу разних униформа, помпу при здравицама и поређивању пукова, који одаваху на сваком кораку почасти. Дакле, бављење Вилхелма II. у нашој средини, бејаше само низ *званичних* овација, парада, дворских ручкова, шетња које су требале да личе на тријумфалне походе, у сред јаке гардиске ескорте, која јахаше поред кола, и војних музика, које свираху неизбежну немачку химну.

Немачке овације.

Да ли је Вилхелм II. задовољан? Све време, које је провео на руској земљи, беше испуњено војничким свечаностима и смотрама. За њега се стари Петроград одену у свечано руво. Јавни спо меници, пијаце, пристаниште, шта више и приватне куће, беху окићене, заставама украшене — по наложу полиције. Званични листови (овде и нема других новина) на утачко су доносили извештаје о свечаностима, помињали имена ђенерала, побројали бројеве пукова, који су дефиловали пред царем ђерманским. Не чу се ни један гласак, који би нарушио хармонију. Ви добро знате да га полиција не би ни пропустила. Вилхелма је П. шта више на многим местима усклицима поздрављала гомила. Али похитајмо да додамо да у тој гомили бејаху искључиво Немци. Немци имају велику насебину у Петрограду. Има их овде више од педесет хиљада; велики бродари у предграђу Василијевог Острва, морнари на трговачким бродовима, лекари, кројачи, кувари, слуге, професори који дају часове по кућама, настојници имања, васпитатељи васпитачице, све мање више голи синови Мекленбурга или Пруске, који су дошли у Русију, да за служе кору суха леба, коју им не пружа њихова домовина.

Петроградска Немци.

Мора се рећи на част петроградским Немцима да су скроз патриоти. Но што су рђаво примљени у вишем друштву, које отвара своја врата само Французима, Немци су овде зачели, још од времена Петра Великог, мали свет за себе. Они имају своја немачка друштва, која никад не примају Русе, своје лутеровске цркве, своја народна позоришта, своје повремене састанке, своје нарочите школе, где се само Немци протестантске вере одгајају.

Међу тим француска васособина представља овде најкукавнији раздор; Немци су удружени, везани као њихова браћа из Балтиских земаља, која гледају непрестано на цара из Берлина, као на свога поглавара. Чудим се што досад није још ниједан немачки географ полагао право на Петроград као немачку варош. Али, само стрпљења! Доћи ће и то.

Демонстрације у Кронштату.

Сви ти петроградски Немци празноваху. Све су то они исти били, који прорађаху усклицима цара немачког и у Кронштату и у Петрограду и у Петерхофу и у Красном Селу.

Они су тако исто најмили и све чамце, који прве по заливу, за време бављења Вилхелма II. међу нама. Они прођоше немо и мирно поред руских лађа, које су се стекле у Кронштату; а чим ступише у домашај немачке флоте, они започеше у глас певати, уз пратњу свирке познату песму „Стража на Рајни“. Призор је био чудноват и поучан за посматрача. Но која лађица руска, која беше залутала у ову немачку флотицу, демонстроваше пред руским бродовима. Ова два елемента, немачки и руски, и ако су у заједници и један поред другога иђак се не мешају више један с другим но што се меша зејтин с водом.

Одлазак Немаца.

Прекјуче после богате софре, која је била спремљена на немачкој лађи „Хоенцолери“ у почаст руског царског породица, отпутовали су немачки гости. То беше у три сата после маневрисања флоте, које се чиња у сличним свечаним приликама. Брод „Кајзер“ даде знак да се отпочне пуцати из топова, чему следоваху одмах за тим „Фридрих Велики“, „Баварска“, „Баденска“ за овима и остали бродови „Молтке“, „Стаја“, „Гнајзенау“, „Принц Адалберт“ и размотрице „Муња“ и „Цитеа“ На броду „Фридриха Великог“ свирала се руска народна химна. Вилхелм II. у обичном морнарском оделу беше изашао на мост лађе „Хоенцолери“. Продасеви поред сваке руске лађе, поздрављаше он наше морнаре на руском језику — међу тим се разлегаше рика неколико стотина топова са бедема Кронштатских. Кад „Хоенцолери“ беше прешао већ последњу руску лађу, и запловио на чисто море, приближи му се једна лађица, са које се чу певање „Рајинске страже“. Цар се окрену и три

пута скиде капу у почаст својим сународницима. У шест сати измаче оку немачка флота, која пловљаше у две врсте, у оној магли која беше притиснула море у правцу ка Штокхолму.

Шта мисли о дочеку мужик?

Да се упитамо, који је резултат постигнут овим походом? Да ли је цар Вилхелм задовољан? Да ли је цар Александар пожњео каквог плода од ове посете? Је ли говорено о Бугарској у Петерхофу? Је ли била реч о Француској? Питања су и сувише замашна да би их смео начети при крају овога мога писма. Говорићу вам о томе кроз који дан. Нека буде за данас доста, ако проговорим коју о утиску, који је ова посета произвела на масу народну. За грађанина, за занатлију, за мужика, то ће рећи за масу народну, последице су ове посете кобне за утицај немштине. Немогућно је избити из главе ових добрих људи, да није цар Немачки дошао, као оно обичан официр пред свога старешину, да прими из руку рускога цара свој нови чин. Народ сматра да је дошао васал да поднесе уверење о верности своме господару. Нико не може о овоме разуверити народ. Једном речи, у очима руског народа, беше, за ових последњих осамнаест година престоница Европе на обалама Спреје; данас је пренесена на обале Неве. Ево, ово вам је с гледишта народног, цела философија, коју мужик испреда из овог догађаја, пуног блеска и величанства. Ко зна да ли народ нема право.

КАРАКТЕР

(по Смајлсу)

XI.

Понашање — Уметност

Кад смо племенити онда смо племићи!

Шекспир.

Лепо понашање није гола спољашњест, већ огледало лепе душе и благородне природе.

Тенисон.

Лепо понашање претежније је од телесних дражи; оно ће нас више пљенити, но живописи и статуе, и јесте најлепша од лепих вештина.

Емерсон.

Уметност понашања ретко се кад негује, а, међу тим, од највише је вредности како за женску тако и за мушку страну. Живот је и сувише кратак да се може прећи преко хрђава васпитања; а осим тога слико понашања су сенке врлина.

Рев. Сидни Смит.

(НАСТАВАК).

У опште узев лепе вештине су највише цветале у добу опадања народа, када их је богатство могло себи најмити и за луксуз имати. Изврсна уметност и страхотна покваренoст владале су упоредо и у Риму и Атини. Нерон и Домицијан — та два и највећа чудовишта старога света — били су такође вештаци; а ако је *лепо* то што је и *добро*, онда је Комодус требао да буде један од најбољих људи. Историја нас, пак, учи да је он био један од најгорих.

Нити је и највећи период модерне вештине Рима у коме је светлио Папа Лав X. стајао боље у моралном погледу. О влади тога понтифа вели се: „да су под њиме разврат и распуштеност и у народу и у свештенству беснили као никада од времена папе Александра VI-тог. Исто вреди и за период у коме је *нидерланска* уметност достигла највиши степен. То је било одмах по губитку грађанске и вероисповедне слободе, и доласку народа под јарам деспотске Шпаније. За цело кад би уметност имала те моћи да уздигне један народ над самим собом — и кад би обожавање лепога правило људе добрима — онда би се данашњи *Париз* састојао из најмудријхи и најбољих људи на свету.

И данашњи Рим славан је са својих лепих вештина; али је тамо мушкост — мужанство — старих Римљана уступило место укусу за детињарије: док је, по најновијим сведочбама, сама варош неописано трула. Ако игде тамо је, данас гад и смрад комшија уметности. Ми не велимо да лепе вештине не треба неговати. Не. Ми смо само против њиховога неговања о трошку — карактера. Јер, и ако фино и углађено понашање као и у опште све лепе уметности доприносе нашој срећи и уживању, опет се *прави извор лепоте* и красоте мора тражити у срцу, а не у оку, у племенитом раду и животу, а не у спољашњем сјају и накиту. Нити је и само лепо понашање лепа ствар ако га не прати лепо дело. Таква уметноот може да нам послужи на задовољство, па да буде и важна потпора вишем образовању; али ако нас она и не одведе томе, *вишем* васпитању онда ће то пре бити разнежујућа и слабећа но крепећа и одржавајућа снага и донеће нам више штете но вајде. Јест, проста, поштена кураж више вреди но сва политура; чистота више но сва елегинција, карактер више но све лепе вештине.

И док, као што рекосмо не треба запуштати неговање спољних чари, не треба никад заборављати да иза тога стоји један и већи и виши задатак — важнији од уживања, лепши од вештине, претежнији од богатства јачи од сваке силе, већи од сваког дара, и виши од сваког ђенија, а то је: чистота, племенитост, *карактера*.

XII.

Друштво књига.

> Књига је свет у коме се не само даје живети него и уживати.
>
> Вордсворт

Као год што се човек може познати по друштву с којим се дружи тако се може оценити и по књигама које чита. — И за то ваља увек живети у најбољем друштву, на састојало се оно из живих људи или мртвога слова.

Добра књига у стању је да нам се покаже и као најбољи пријатељ. Она није, као жив човек, подложна промени, него је, кад год се у руке узме једна те иста. Као нико трпиће нас и веселиће нас, а неће нас, по примеру многог људског пријатељства, ни у злу, ни у несрећи, оставити. Срце њено вечно нам је отворено, и оно ће нас у младост упућивати и забављати, а у старости крепити и тешити. Често, људе ће саставити и спријатељити проста љубав према једној истој књизи — као год што ће двојица да се познаду и спријатеље преко трећег ког обоје цене.

„Књиге“ — вели Хазлип — „хватају нас за срце, а у виду стихова прелазе у крв. Ми их читамо кад смо млади, и сећамо их се кад остаримо. Кад нађемо у њима што се десило другоме, сетићемо се шта се десило и нама на путу живота. Дишући ваздух добрих књига, ми дугујемо ауторима њиховим све што имамо с ову страну варварства.“

Добра књига је често и најбољи „ћуп“ живота тековине, јер се у њему смештају она највећа блага људска која се *мислима* зову. Речи и мисли које се у добрим књигама дају наћи, могу бити *златне* као год и ма која друга вредност; а Сер Филип Сиден вели још: „да онај, коме племените мисли друштва праве, — није никад сам“! И доиста, добра и истинита мисао може нагло у часу искушења бити прави анђео спаситељ и хранитељ; јер су мисли клице из којих, пре а после, ничу плодови, који се *делима* зову. Тако, на пример, Ворскортова књига „*Карактер весела ратника*“, више по икоја друга, служила је Сер Хенрију Лоренсу нашем као узор и образац, коју је он у своме рођеном животу копирао. Она му је вечно била при руци и на памети, он ју је неуморно показивао сваком; па, је најзад — као и сви људи који по нешто *озбиљно* прегну, и *успео* да се сам на висину описана јунака попне.*)

*) Види за ово Кејоо „*Живот наших офицера у Инђији*“.

Књиге садрже у себи и есенцију *бесмртности*. Оне су, свакако, најтрајнији, најдуговечнији, споменици људског напора. Храмови ће се претворити у развалине; слике и статуе, избледеће и изчезнуће, али *књиге* живе и преживе. Велике мисли које оне садрже, нити гину нити старе с временом. Не. Оне су после хиљада година тако исто и свеже и младе као што су биле у веку у ком су сијнуле. Управо, једини траг који време може на њима да остави, то је траг *решета*; јер, у књижевности, никакав кукољ не може дуго да се продаје за шеницу; и добра ствар једина остаје на мегдану....

Књиге нас уводе и у најбоље друштво — у колико нас изводе пред највеће умове и радове рода људског. Из књига ми тек дознајемо — чујемо и видимо — шта су они зборили и творили; *ту* они излазе пред нас као да су живи, и — друштва нам праве. Ми тада делимо и њихове мисли, и њихове осећаје, уживамо или тугујемо с њима. Њихово искуство постаје наше наслеђе, и ми осећамо као да смо и сами били на месту и мегдану који они описују... Нити велики и добри људи умиру и на *овом* свету. Не. Они се у књигама својим *посвете* и душе њихове иду са тим књигама по свету. Не каже ли се, и с правом, да је књига *живо слово?* И доиста, зар глас духа човечија не говори нама кроз уста њена? Зар нису (да се послужимо једном класичном изреком) и дан дањи

> „Мртви великани
> Душа наших владари“.

Зар Омир још не живи? и то ма да се *лична* историја његова губи у магли класичне старине! И нису ли поеме његове тако исто и лепе и свеже као да су јуче испеване? Зар нас Платон још не учи својој транцендентној философији? Зар и још не слушамо Хорација, Виргилија и Данта као да су живи? Ко каже да је Шекспир умро? Тело његово, доиста, сарањено је још 1616, али дух његов још живи у Инглеској, а мисли његове допиру тако исто далеко као за време Тудора.

У друштво ових великих духова и најмањи и најбеднији човек може ући. Довољно је да зна читати: писменост је све што се тражи. На пример. Хоћеш ли да се смејеш? Сервантес и Рабле правиће ти друштво. Хоћеш ли да плачеш? Ту је Јеремија Телор и Тома из Кемписа, који ће те и утешити. Књиге су у истини оне благајне у којима душе великих људи бораве, и ми се обраћамо за забаву, поуку и утеху —, и у радости и у жалости, и у срећи и несрећи.

Од свију предмета на свету човек је човеку

најзанимљивији. Главно је да што год се односи на људски живот — на људско искуство и страдање, успевања и ликовања — да ће на то понајпре и понајвише привлачити. Само и узајамно интересовање људи ће показивати један другом на хиљаде начина — те или ће се насликати, или исећати или описати. „Да нема друга доказа о дружевности људске природе, само оно и в ће уживања наше у биографијама *животописима*, довољно би било да нас о том увери". А велико је доиста људско интересовање, за књиге ове врсте! Шта су, на пример, оне силне приче и повеле које толики свет гута, ако не толико измишљених биографија? Шта су и оне позоришне драме, - које свет нагрне да види ако не: *представљене* биографије? Чудо је само да се толики ћевији базе фиктивним биографијама, а остављају средним људма да се одуже правим и реалним. Јер, верна слика ма чијег живота и искуства самим тим што је истива, треба да нас интересује више но и најживља фикција. Из туђег живота свако може по нешто научити; па чак и појединe ситнице имају ту извесне вредности — у колико су део људи какво смо и ми сами.

Нарочито је користан опис живота *добрих* људи. Они ће нас се најпре срца коснут, надом заахнути, и великим примером својим покренути.

„Добар живот" — вели Ђорђе Херберт — „ни када не бели"„а Гете нас уверава да „нема проста човека од кога и највећи философ не би имао шта да научи". Сер Вадтер Скот није ни могао да путује с ким у колима, а да не покуша да поведе разговор и дозна што више о карактерним цртама свога друштва. Џенс'н је једном рекао: да „нема човека на улици чију биографију он не би радо знао; и њега би занимало свачије искуство, свачија мука и невоља, срећа и несрећа". Са коликим би се правом могло ово рећи о људма који су својеручно записали име своје у историји света, и који су оставили оно велико наслеђе које се *цивилизација* зове. Све што има везе са таквим људима — са њиховим навикама, понашањем, начином живота, личном историјом, особинама и врлинама девизама и изрекама — све је то пуно интереса, поуке, окуражења и примера.

(наставиће се).

ПОЗИВ

Суд општине вароши Београда позива све оне поштоване грађане који имају саке за своју домаћу потребу на биле оне нумерисане или не нумерисане, да изволе у најкраћем року на пумпи општинској нумерисати оном бојом која је нарочито одређена за приватне саке.

У противном неће им се давати вода на пумпи општинској а још мање на другом месту допуштати захватање.

За бољу разлику, поред нумере долазе још и два почетна слова имена и презимена сопственика саке.

За овај рад плаћиће сопственик саке 40 пара динарски мајстору на пумпи.

Из седнице Суда општине вароши Београда СБр. 8091. — 15. Јуза 1888. год. у Београду.

ОБЈАВА

Према решењу одбора општинског од 23. ов. мес. Суд општински јавља грађанству, да ће се и ове године дозвољавати копање и ношење песка са дунавске обале а са одређеног места, пошто сваки, који жели носити песак плати општини у напред, за сваку кола песка по 30 пара дин.

Такса се полаже у Суду општинском члану суда г. Јанаћу М. Јанковићу.

Сваки онај, који се ухвати да без дозволе носи песак, или, код кога се нађе дунавски песак а не буде могао доказати да је општини платио таксу, сматраће се као крijумчар и казнити за свака кола песка петоро струком казном.

Од стране суда општине вароши Београда 26. Јуза 1888 год. СБр. 8495.

ОГЛАС

Суд општине београдске издаће путем јавне лицитације следећа имања и разна права општинска под закуп и то:

1. I. и II. дућан под читаоницом на дан 8. Августа, т. г. на лицу места за три године,

2. I. II. и III. дућан у главној чаршији такође на лицу места за три године на дан 9. Августа, т. год.

3. Кућу у „Абаџијској улици" за три године, на дан 11. Августа т. год. опет на лицу места;

4. Кућу на „Дорћолу" за три године, на дан 12. Августуа т. год. на лицу места;

5. Подрум код саборне цркве на три године на дан 13. Августа т. год. такође на лицу места;

6. Цубок од говеђи месарница за једну годину на дан 16. Августа т. год. пред кафаном Урошевом на Теразијама;

7. Саланско право општинско за ово јесење време на дан 17. Августа т. год. опет пред кафаном Урошевом.

8. Акцис механски за једну годину на дан 18 Августа т. год. такође пред Урошевом кафаном, и

9. Плацеве за употребу радње саланске за ово јесење време на дан 19. Августа т. године такође пред кафаном Урошевом.

Сем наведенога имају се држати лицитације још и за следеће потребе, и то:

10. За набавку 60.500 сена и 32.800 кила јечма, што је потребно за храну коња чете пожарне на дан 20. Августа т. г. за једну годину.

11. За набавку кова за коње чете пожарне на дан 22. Августа т. г. за једну годину.

12. За набавку од 30.000 до 42.000 кила гаса за осветлење вароши за годину дана на дан 23. Августа т. год.

13. За набавку 600 туцета машине и до 400 метара платна за фењере, на дан 24. Августа тек. године.

14. За набавку потребне количине нови и оправку стари фењера за годину дана, на дан 25. Августа т. год.

15. За набавку 300 до 350 метарских хвати дрва за огрев општински и школски на дан 27. Августа т. год.

16. За набавку разнога канцеларијског материјала за општину и школе, на дан 30. Августа тек. године.

17. За оправку свију возова општинских за годину дана на дан 31- Августа т. године.

18. За набавку до 600 кила олова за маркирање меса на кланици, на дан 1. Септембра т. године, и најзад

19. Лицитација за чишћење пијаца и других места општинских за годину дана, на дан 2. Септембра тек. године.

Лицитација од броја 10 до 19 овога огласа закључно држаће сэ у рачуноводству Суда општинскога.

У име кауције полаже се за цубок од говеђи месарница 3.000, за саланско право 120, за Акцис механски 2.400, за сваки плац салански по 60, за набавку сена 10%, за набавку јечма 10%, за ков коња 100, за набавку гаса 470, за набавку машине 100 а за набавку платна 100, за набавку нови и оправку стари фењера 300, за набавку дрва 600 динара, а кад се лицитација одобри измириће лицитанди и ресто 20%, на целу излицитиранру суму, за набавку разног канцеларијског и школског материјала, 10% од вредности излицитиране суме, за оправку возова 200, и за набавку олова за маркирање меса 100 динара, у готовом новцу или папирима српским од вредности.

Ближи услови за давање свега овога под закуп могу се видети сваког дана у канцеларији рачуноводства судског а и на сам дан лицитације.

Лицитација почиње свакога дана од 8 до 12 пре и од 3 до 5 сати по подне — када ће се закључивати изузимајући случај где се надметање и после овог рока продужи.

Позивају се сви они који би што од поменутих имања, права и другог хтели узети да одређених дана дођу на лицитацију.

Из седнице Суда општине београдске СБр. 8723. 23. Јула 1888 год. у Београду.

КЊИЖЕВНИ ПОЈАВИ

ИСТОРИЈА СРБА

ЗА III. РАЗ. ГИМНАЗИЈЕ

од

М. С. УБАВКИЋА

Цена 2 дин.

ЗЕМЉОПИС СА ЖИВОТОПИСИМА

ЗА III. РАЗ. ОСН. ШКОЛЕ

од

М. С. УБАВКИЋА

Цена 1 дин.

Књижарима 25%. Обратити се књижари В. Валожића у Београду.

Власник општина београдска. Штампа Медецијан и Кимпановић Обилићев венац број 1. Уредник Н. С. Јовановић.

БРОЈ 26 У БЕОГРАДУ НЕДЕЉА 14 АВГУСТА 1888 ГОД. ГОДИНА VII.

БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

ИЗЛАЗИ НЕДЕЉНО ЈЕДАНПУТ НА ТАБАКУ
Цена за Србију:
НА ГОДИНУ . . . . . 6 дин.
НА ПОЛА ГОДИНЕ . . . . . 3 дин.
ЗА СТРАНЕ ЗЕМЉЕ НА ГОДИНУ . . 9 дин.

УРЕДНИШТВО и АДМИНИСТРАЦИЈА
ЈЕ У ЗДАЊУ
ОПШТИНСКОГ СУДА

Цена је огласима 6 дин. пара од врсте
Преклоном вољи свога уредништва на опитовање суд о сем кореспонденције не уредника
РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ
Неплаћена писма не примају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

САСТАНАК

одбора општине београдске држан 18. Јуна 1888 г.

(по стенографским белешкама)

почео у 8 часова по подне.

Били су на састанку: председник општине Ж. Карабиберовић; одборници: Захарије З. Поповић, Димитрије Т. Вељковић, Пет. Д. Видановић, К. Петровић, Св. Богерић, Гл. Јосиповић, М. Ж. Марковић, М. Велизарић, Др. М. Т. Лесо, Јов Илић, Раденко Драговић, Милорад Јанковић, Грегур Милетићевић, Дим. Наумовић, Т. Ђ. Наумовић, Милутин Ј. Марковић, Милан Бановић, Коста Д. Главинић

Председник. Молим вас господо, састанак је отворен. Изволите господо чути протокол нашег прошлог ванредног састанка, који смо имали о водоводу.

(Секретар чита протокол).

Председник. Има ли ко да учини какву примедбу? (Нема).

Протокол је изведен по усвојеном мом предлогу и по усвојеном извештају стручне комисије о водоводу. — Још није готово штампање тога извештаја, но држим и то ће бити сутра прекуутра готово.

М. Велизарић. Ја бих молио г. председника да нас извести је ли шта рађено после нашег решења на прошлом састанку по овом предмету?

Председник. Писано је овде понављачу, извештен је о нашем решењу, и сад се очекује да дође или да нам одговори.

Др. Лесо. На прочитани протокол од прошлога састанка имам нешто да приметим. Ако се не варам, одбор за водовод предложио је и то, да нешто се сви предходни радови посвршавају, онда да се распише конкурс за извршење водовода, а то не стоји у протоколу.

Председник. Одбор је усвојио све онако како је комисија предложила. Молим вас да прочитамо још једном записник одлука. (Секретар чита).

Др. Лесо. Дакле, може се додати на крају ове тачке која гласи: „и тек онда да се изради приступи“ још само рећи „путем конкурса“. (Усваја се).

Председник. Сад господо да узмемо на дневног реда прво питање о цени леба.

Ја сам паредио те су прибављени ценовници жита и брашна с наше пијаце и молим вас да чујете извештај о томе, па онда изволите казати како да се одреди такса хлебу.

Секретар чита извештај о ценама жита и брашна.

Председник. Пређе је била такса 17 и по пара, но пред васкрс десило се да је жито поскупљено на 12 дин. Тражило се од суда два пут да дамо одговора и онда је суд општински у управној седници разгледао цене, па пошто због празника ускршњих није било могуће да се сазове одбор, суд је дао одговор полицији да је такса повишена на 19 пара. Сад према ценама које данас имамо, ја предлажем да спустимо таксу опет бар на 17 и по пара.

Пера Видаковић. Ја мислим да је доста ако се такса хлебу спусти на 16 пара кад имамо брашна по 15 динара сто кила.

Там. Наумовић. Што каже г. Пера да се такса хлебу сведе на 16 пара то је мало, јер ја мислим да и он не замишља да се од тога брашна што се продаје по 15 динара, може месити хлеб на да буде као што треба. Осим тога кад знамо и то да су хлебари од Јануара до Априла давали хлеб по 17 и по пара и ако је цена брашну била много скупља, на су у том времену имали извесно штете, онда сада неће бити много ако одредимо исту таксу од 17 и по пара.

П. Видаковић. И онда када је цена хлебу повишена, није имало места да се повишава. Храна када све наше и фурунџије никада нису за штети него напротив имају увек доброг хара. Наше фурунџије закуне по три фуруне па две држе затворене и плаћају нирију на суво само за то, да ту не дође други да конкурише. Осим тога ми и не треба да дозволимо и за дамо могућности фурунџијама да држе фуруне у најглавнијим улицама, у кнез-Михаиловој улици, Теразијама и т. д. Него они могу месити леб и онда га где у врају или у авлијама могу имати фуруне па износити лебац на пијацу. Поглавито треба водити рачуна о томе да свет, који троши лебац добије га по цени какав треба, и да је најсолиднији лебац урађен. Наши лебари, то је еснаф, који се јако држи, који сваки час држи своје скупове и долце, на куд нагиу обично и постигну што год хоће. Не треба да будемо пристрасни него да хладно расудимо и ја сам за то да никако не буде нека цена хлебу од 16 пара према данашњој цени хране.

Ј. Јовановић. И ја знам да је код нас фурунџија плаћао 4 дук. месечно за једну фурунџијину коју је држао затворену, само да онде други не дође. То је довео да они имају доброг рачуна и добре зараде. Ја држим да ће бити доста ако им се одреди такса од 16 пара.

Там. Наумовић. Тешка је њина зарада. Ко не познаје њихову радњу може тако мислити...

Председник. И ја господо мислим за то да на рачун публике наше богатимо једну класу људи; али никада не би био ни ја ни то да једна класа људи ради као надничар

и дабе па да не може својим радом што и зарадити. Ми не треба да дозволимо да они глобе публину, али треба да им дамо да пристојно живе и да своју децу пристојно васпитају. Што се тиче тога да не морају држати фуруне те овде или онде и да могу имати радње своје у авлијама, где би мању нирију плаћали; и то стоји у неколико, али треба опет имати на уму и то да су они и пекари који неку грађанству печења, колаче и т. д. и с тога треба да су на јавном месту а и сама контрола у мешењу и чистоти лавша је кад су на јавном месту, него кад би се мавукли у авлије. Ја знам истина да има један тераџијама који меси и пече леб у авлији, па га износи у дућан и продаје, али кад би то сви радили држи, да не би било баш најпрактичније него би било ограничење у радњи.

Тан. Наумовић. Нисмо није велика цена од 17 и по пара и ја би вам могао то рачуном доказати. Но да не би дангубили, ја молим одборнике да приме ту цену. (Вичу: доста је 17 пара).

Председник. Добро господо. Видим да има доста господе одборника који су за 17 пара. Други су за 17 и по а г. Видаковић је мишљења да буде 16 пара. (Вичу: 17.... 17 пара). Онда да ставим на гласање за 16 и 17 пара. Ко је за то да буде цена леву 17 пара, он ће казати за, а ко је за 16 пара, он ће казати против (Гласају). — Гласали су *против*: 3, Поповић, П. Видаковић, Гл. Јосиповић, Милан Маринковић, и М. Великарић а сви остали *за*.

Председник. Сад имамо господо једну молбу еснафа тегласког. Они кажу да с: од г. министра унутр. дела добили дозволу да могу своје радње држати на Дорћолу или у економској улици, — па како је општина подигла дућане у овој улици, они траже да им се ти дућани дају под закуп. Поред њих имамо и молбу једног колара и ковача, који ради за пошту и који тамо на плацу општинском и сада ради. Ја вас молим да чујете њихове молбе.

Секретар чита молбу еснафа тегласког и молбу Алексе Петровића ковача.

Председник. За уверење да ли теглаи заиста имају дозволу од г. министра да се могу настанити у економској улици, тражио сам да ми донесу донаса о томе и они су ми донели једно писмо г. начелника санитета, којим се то потврђује. Изволите чути и то писмо.

Секретар чита писмо.

Пера Видаковић. Ја сам мишљења да све те дућане треба дати под закуп лицитацијом, као што се дају и друга општинска имања.

К. Петровић. Ако се даје лицитацијом онда треба све да узму теглаи, јер кад два три узму теглаа, онда имеђу њих не би могао узети на пр. бакалин.

Председник. И ја сам за то да одредимо лицитацију на ко да више — ако хоће еснаф тегласки он може узети све, а за њих би ту било и најзгодније место. (Устаја се).

Дакле господо то је решење: да се одреди лицитација што је могуће пре. (Јесте).

Св. Богурић. Само у условима лицитације да се стави и то да се могу дати дућани и једном на ако еснаф хоће он нека лицитира сваки дућан на колико му изађе.

Д. Наумовић. Осим тога ја би приметио да би требало оставити дужи рок закупу, — бар на три године, јер ако буде на 1 годину онда ће мања цена изаћи над је могућност да се мора човек после године дана селити.

Г. Јосиповић. И преко новина да се објави лицитација и да буде што је могуће пре.

Председник. Добро господо. Ја ћу објавити у Дневнику и нашим новинама.

М. Банковић. Да ли ће то бити лицитација нарочито за теглаје — или ко год хоће?

Председник. Ко год хоће може лицитирати. Кад се даје лицитацијом, онда, ко да више.

М. Банковић. Ја сам мислио да они не буду у договору. А осим тога, да ли нама неће ту да буде штете јер доби ће теглаи јелан па узети дућан, а онај до њега неће узети ниједан бакалин и т. п.

Св. Богурић. Онда је најбоље дати свих 12 дућана уједно и ја кад сам казао да може један лицитирати и узети све, ја сам имао у виду то што каже Банковић: кад узме теглаи један дућан, онда до њега други неће узети нико осим опет теглаи. Овако ако се дају уједно свих 12 дућана, онда теглаи могу се договорити па узети све.

П. Видаковић. Немојмо господо унапред говорити шта ће бити, Ми сад наређујемо лицитацију, па кад она буде извршена видећемо шта је и тада ћемо говорити.

Председник. У идућем састанку ми ћемо можда моћи да изнесемо лицитацију пред вас као свршену па онда можете одобрити или одбити.

Међу тим сад имамо на реду питање о фијакеру општинском. Наш је фијакер великим штрапацом дотрајао. Мора често пута по 5—6 пута на дан да вози на гробље. Мислим да би се могао и мало боље чувати, али сад шта је да је, — тек он је исиварен тако да већ није за употребу. Сад један грађанин нуди нам половна једна кола и даје преде 540 динара, а други хоће да узме наша кола и да му платимо 65 дук. па да нам да нов фијакер. Дакле ја бих молио да одредите два одборника који ће видети и једна и друга кола на после о тој ствари реферисати одбору.

Д. Наумовић. Ја мислим да би било најбоље да се се стара кола продаду па да се купе нова, јер ћемо иначе у овој трампи бити преварени.

П. Видаковић. Ја мислим да није рђаво да се види, па ако није за наш рачун добро, нећемо узети — с тога би баш предложио да то учине г. Д. Наумовић и Гл. Јосиповић и да нам даду своје мишљење. (Прима се).

Председник. Дакле ова два господина одређена су у ову комисију за кола, и овлашћени су да извиде посао. Је ли тако господо, (Тако је).

Онда сад да пређемо на молбу арендатора димњака. Та је ствар била пред нама и ви сте хтели да чујете уговор, — Сад вас молим да га чујете.

Секретар чита уговор са арендатором за чишћење димњака у варошн Београду.

М. Великарић. Као што потврђује и овај уговор, општина нема да даје арендатору никакве накнаде за штете нити ми можемо да му што отпуштамо од цене. Општина има право да наређи да се чисте одаји и арендатор коме општина то право своје уступи, има право да чисти све одаје које нису нарочито уговором изузети. Али сад ту може да буде такав случај да и, пр, ја заиста не

могу да допустим да оџачар чисти кад год хоће, јер, н. пр. бива такав случај да је оџачар једном очистио оџак, па затим ја за неколико месеци нисам ложио ватре, па кад нема шта да се чисти наравно да нећу ни дозволити оџачару да и долази ради чишћења и да му за то плаћам. Што се пак тиче великих фабричких оџака то је друга ствар. Они по овом уговору нису ни таксирани. С тога ја држим да преко ове молбе треба прећи на дневни ред.

Д. Наумовић. Не стоји у уговору ништа за фабрике — то видимо; али код Вајферта није само фабрика него тамо има и других његових кућа читава варош, па опет он неда да му арендатор чисти оџаке. То не сме бити.

П. Видаковић. Дакле, овде пише: уговор о закупу права општинског за чишћење оџака у вароши. Њему је продато право да само он чисти у овој вароши димњаке. С тога нико који уговором није нарочито изузет не сме да зове и да узима друге да му чисте димњаке. Уговор овај треба одржати и тражити код власти да се овај закупац општинског једног права заштити.

Председник. То и радимо господо свакад. Момак Алексићкин био је и у затвору што је чистио оџаке.

К. Петровић. Мени се чини да постоји еснаф оџачарски, па кад се само једном дâ искључно право да оџаке чисти, онда шта ће да раде они други?

Председник. Ми се бринемо за нашу сигурност и с тога се даје једном лицу да оџаке чисти и да оно одговорно стоји за сваки случај пожара због његове неуредности.

П. Видаковић. Знам — али све оно што се даје у закуп треба општина и да одржи и да свима силама иде на то да закупац не буде изигран и оштећен; иначе, сутра неће нам нико ништа дати за тај приход од чишћења оџака.

Гл. Јосиповић. И ја сам за то да треба овоме закупцу дати помоћ и заштити га у његовом праву; али нисам за то да му се што од закупне цене опрашта, пошто он може тражити накнаду штете од онога који га штети. (Вичу: тако је).

Председник. Разуме се господо ми ћемо га и од сад заштићавати код власти; а ако он има доказа да га је когод кријумчарењем оштетио н. пр. за 100 динара, нека га тужи општ. суду и суд ће ствар предузети као и сваку другу парницу.

Дакле јесте ли за то да се преко молбе пређе на дневни ред, а закупцу да се даје заштита као и до сад. (Усваја се).

Сад имамо господо један акт од конзисторије односно цркве дорћолске.

Изволте саслушати тај акт.

(Секретар чита).

Као што видите овде се од нас просто тражи мишљење.

Тан. Наумовић. Ја мислим да треба да дамо мишљење да се одобри то што траже тутори и свештеници цркве дорћолске.

Гр. Миленковић. Ја мислим да они ово питају општину само зато што мисле да општина намерава да на другом месту прави цркву. Но како то није, онда општина нема ништа овде ни да примети.

Тан. Наумовић. Ако се ово овако не уради како се предлаже да се т. ј. продаду она 4 плаца, онда ће Дорћол остати без цркве, јер нема се чиме саградити а садања се регулацијом сече. С тога треба дати мњење да се ово одобри што траже тутори црквени.

М. Маринковић. И ја мислим да ту општина не може ништа имати против.

Председник. У главноме кад се о ствари размисли, онда је жалост да се морају продавати црквени плацеви на Дорћолу пре него што се Дорћол подигне и регулише, и право да кажем, ја бих волео кад би се Дорћолци обратили на општину да им материјално помогне кад цркву почну подизати, него да дам свог гласа за то да се сада у не време продају плацеви црквени. Ја сам тај који желим да имања општинска и имања црквена буду све већа а не да се продају, зато и кажем да би волео кад се данас не би морало то да продаје него кад буде онде регулација извршена, тада да се постарамо на други начин о подизању цркве за тај крај.

Пера Видаковић. Ја сажаљујем што се овака мисао и покренула код тутора и свештеника дорћолских, а још више жалим, што се нашло још људи из тога краја, који то потпомажу.

Господо, 37 метара лице цркве и порте. Та то је брука. Ту нема ни цркве ни порке. Ја видим да ови људи што ово траже, некукају за цркву него хоће да продају плацеве.

Председник. Ако је дорћолска црква баш у таквој опасности, може бити да се може томе помоћи. Ми још нисмо подигли школу и како имамо државни плац код „сакачесме", који ће нама узсупити, можемо се договорити па учинити трампу и узети плац гди је сад црква а у размену дати за цркву плац код сакачесме и продајом плацева саградити тамо школу за дунавски крај (Чује се: Тако је).

Пера Видаковић. Ја мислим да ову ствар решимо овако: да је одбор мишљења, да је овај остатак плаца по регулацији једва довољан да се на њему може подићи црква са нужном портом и по томе да се не може ништа од тога продавати.

Председник. Ја би био пре за то, да се то имање резервише и да буде црквено имање како би црква од истог вукла приход. За што да буде приватно имање, кад је боље да остане црквено, а ми да тражимо неки други начин, па да цркви помогнемо.

Јоца Илић. Најбоље би било, кад би се могло израдити, да се црква направи на плацу код Сакачесме. То је место врло удесно за цркву, а на црквеном плацу могла би се направити школа за дунавски крај, која би онде врло удесна била, јер је то средина тога краја.

Таса Наумовић. Њих није руководило то, да продају плацеве што желе да дођу до пара, него кад им држава регулацијом одузме оно земљиште на коме је скоро сва црква онда су се они побринули за раније како ће и ко ће после да направи цркву. С тога су они извели такав рачун, да продају један део од црквеног плаца, па за добивени новац сазидају цркву. Њихова је намера добра, него г. председниче ово је још боље за цркву као што ви рекосте.

Председник. Ја мислим да би ово продавање плацева сада било ништа друго но продавање хране на зелен.

Сада кад још Дорћол није подигнут на своју висину не треба продавати плацеве, јер би то врло штетно по црквене интересе било.

Пера Вилаковић. Овде се само тек прича нешто о регулацији. На Дорћолу има још много страћара, које нису још порушене, па неће у скоро доћи регулација на црквеног плаца.

Изгледа, да иза овога има нешто друго, а не правлење цркве.

Марко Велизарић. Ако хоћемо по души да говоримо, држим баш и кад би срушили ту цркву, она од 100 дуката више не вреди.

Председник. Ја мислим да би могли да кажемо, да је одбор мишлења, да се црквено имање непродаје, већ да се одржи, па ће доцније видити како ће бити. Међу тим дорћолци имају ослонца да се обрате на општину за помоћ и надам се да би је и добили.

Је ли свршена ова ствар господо? (Јесте).

(Свршиће се).

НЕСЛУЖБЕНИ ДЕО

КАРАКТЕР

(по Смајлсу)

XII.

Друштво књига.

Књига је свет, у коме се не само даје живети него и уживати.

Бордсворт

(НАСТАВАК).

Велики задатак биографије и јесте да покаже: шта најбољи човек може најбоље да уради. Слика племенита живота, у стању је да нам послужи и као узор и као покретач у своме правцу. А живети с таквим људма у књигама, то је колико живети с њима самима колико и стећи себи најбоље могуће друштво.

На челу свију биографија стоји она Велика Биографија, књига над књигама — *Свето Писмо.* Јер, шта је управо Биографија, ако не једна велика низа биографија — великих јунака и патријараха, пророка, краљева и судија — која се завршује највећом од свију биографија — животом писаним у Новоме Завету. Колико ту само има великих примера за човечанство! Колико их је који су и поцрпили из њих, највећу снагу, највишу мудрост, и најбољи упут и наук за се! С правом је, доиста, један знатни римокатолички писац могао о библији рећи: да је то књига, чије речи дејствују на нас као незаборавна музика, као звук оних црквених звона, којима у веру преобраћени не може да одоли. Блаженство с којим нас она напаја често нам изгледа и живе и стварно, а не само на хартији написано. Библија је део народне свести, и котва његове озбиљности. Моћна предања детинства заступљена су у њеним стиховим; а сила сваке туге и искушења људског скривена у слову њеном"....

Било би, доиста, тешко преценити утицај који је живот великих и добрих људи вазда ишао на уздизање људског карактера. Сама историја најбоље се учи из биографије. У истини та наука (историја) и није друго до колективна биографија; слика човечанства на које утичу и којим управљају поједини људи. Свакако, у историји ми увек видимо боље људе но принципе; па и сами догађаји историјски занимају нас поглавито зато што су везани за осећања, страдања и створ оних који их стварају. Нити се више интересујемо за масе и гомиле људске. Не. Ми увек осећамо и симпатишемо са оним појединим јунацима, чије биографије ударају најлепши и најстварнији печат свима великим драмама историјским.

Између великих писаца прошлости, сва је прилика, да су *Плутарх* и *Монтењ* највише допринели образовању карактера у великих бораца и великих мислилаца; а то, први (Плутарх) износећи узоре јунаштва, а други истичући питање са којима су разбирали главу сви векови и духови. Рад обојице, пак, извршен је готово по једном калупу, у виду биографије, чије се најживље преставе састоје у сликама карактера и људстог искуства. Плутархови „*Животописи*" на пример, и ако су написани пре хиљаду и осам стотина година, опет, као оно Омирова „Илијада" заузимају прво место међу делима свога рода. Та је Плутархова књига била и омиљена дру́га Монтенова; а за Инглеза она има и нарочита интереса, у колико је, послужила Шекспиру као главна историјска основа у његовим великим драмама класичним. Монтењ је назвао Плутарха и „најузоритијем писцем, биографије"; а Алфијери страсно се и одао литератури, читајући Плутарха. „Ја сам читао — вели он — живот Тимолеона, Цезара, Брута и Пелопида више од шест пута, и сваки пут сам долазио у такву узбуђеност да сам заплакао и јецао.... Кад год сам управо наилазио на неку велику црту ових великана, мене је така ватра обузела, да се за живу главу, нисам могао скрасити на једном месту"...

Плутарх је био омиљени писац и тако разних умова, као што су: Шилер, Франклин, Наполеон

и госпођа Ролланд. Ова последња, нарочито, била је тако заљубљена у ту књигу, да ју је носила собом и у цркву и тамо за време службе читала кришом, у место светог писма.

Плутарх је био и ранитељ душа тако витешких карактера као Херни IV. (од Француске) Тврена и наших Нацјера. Сер Вилем Нацјер, нарочито, није се у младости својој ни растајао с њиме. Нема сумње да је ова књига и пробудила у њему оно страсно обожавање његово, великана старога света, и много допринела и карактеру и правцу његову у животу. За њега се (Сер Вилема) најзад прича: да се болујући пред смрт, а онако слаб и изнурен, враћао у памети Плутарховим јунацима; па је по читаве часове гласно беседио о подвизима Александра Македонског, Ханибала и Цезара. Запело! ако би се могао узети глас од свију оних, који су се у своме добу дали повести за јунацима књига које су читали, онда би — Библију вазда изузев — пала, на сву прилику, огромна већина на Плутарха.

Па како је, збиља, то Плутарх успео да проћуди и осигура себи пажњу читалаца свију векова и народа од постанка свога па до данашњег дана? Пре свега за то што се и предмет Плутархова дела састоји из *великих људи* — људи — који су, доиста, заузели одлична места у историји света. Друга тајна Плутархова успеха лежи у самоме дару сликања *лица* карактера својих јунака што је он имао око да види и перо да опише најзначајније прилике и догађаје из њихова живота. Најинтересија страна великих људи пре ће бити њихова личност него ли њихова радња; нас више занима да знамо како су они изгледали, него ли какву су мудрост показали. Отуда — са тог управо личног извора и принципа — биографије и црту своје драже и чари. За то и има људи чији је живот куд и камо речитији од њихових речи и беседа, и чији је лични карактер далеко претежнији од њихових дела.

Исто тако мора се приметити, да, док су најбоље слике Плутархове, израђене у величини жива оригинала, многе су и проста *поврсја*. И ова су, међу тим, тако лепо склопљена и сливена, да се најбоља међу њима — као живот Цезара и Александра — даје прочитати за по часа. Сведена на ову меру она су доиста импозантнија од каквог мртвог колоса или преувеличаног исполина. Истрага и опис карактера тако су прости и природни, и при том тако језгровити да се Монтењ, чак, и тужи на лаконство Плутархово. „Нема сумње“ — вели он — „да је Плутарх тиме као писац у ваљи, али смо ми, као читаоци, у штети. Плутарх је полагао више на нашу похвалу, и волео је да нас остави и гладне по прочитању његове књиге него ли да нас заклука стварима које смо већ читали. Он је знао врло добро да се може претерати у описивању и најлепших предмета, па је и сувише избегавао ту крајност“.

Плутарх је имао и дара цртања и нежнијих страна и ситнијих особина, и слабости и недостатака својих јунака; а све је то и нужно за верно и тачно сликање. „Видети га“ — вели Монтењ — „где из живота свог јунака вади какву ситницу, или се хвата за једну реч која и не изгледа бог зна како важна — па то већ вреди колико и читаве лекције“. Он се на прилику дотле упушта да нам прича чак и то: како је Александар Маћедонски навлаш носио главу своју у страну; како је Алкибијад био кицош, и како је лепо било чути га где *шрска*. За тим (прича нам) како је *Катон* имао црвену косу и граорасте очи; како је био зеленаш и продавао своје робове чим су постајали неспособни за тешке послове. За Цезара вели, да је био ћелав, и да је волео да се лепо обуче; а за Цицерона вели да му је (као нашем лорду Брујаму) нос по који пут играо!...

Оно, такве ситнице могу изгледати као нешто испод достојанства биографа; али Плутарх је мислио да су оне потребне ради верности и потпуности слике. И доиста, он је са тим ситницама — тим личним цртама, особинама, навикама и карактерима — успео да нам представи људе такве какви су. У толико је већа управо Плутархова заслуга за поклањање пажње овим малим стварима, а што он није нигде изгубио из вида *велике* стране и моменте својих предмета, као што се није на врхима опет и сувише задржавао. По који пут га видимо где се служи и каквом згодном анегдотом да наслика карактер свога јунака, и у томе он боље успева но што бо читави табаци реторичког описивања учинили. На другим местима, опет истиче нам омиљене девизе, изреке, *правила* својих јунака, и кроз њих често отвара нам и показује и само срце њихово.

Нити је Плутарх остао дужан слабостима и недостацима својих великана, јер и највећи људи имају по неку махину, кривину или жицу; па где се збиља, и види да су и они *људи!* Неко нам и може из даљине изгледати и као полубог; али, кад му се приближимо, наћи ћемо да нам је брат, јер, као и ми, грешан човек. „Ово је таква истина“ — вели Волтер — да се људи, који се изнад осталих уз-

дижу својим даровима приближују њима скоро увек по својим слабостима"! А као зашто би нас (вели даље Волтер) таленти и направили нешто ван света и над њиме!

Изношење недостатака великих људи на видик, није дабоме, без својих корисних страна; јер као што је Др. Џенсн врло добро приметио: „ако би нам се показивале само светле стране таква карактера, ми би морали очајавати о могућности да се на њих угледамо и да их у ма чему стигнемо".

Плутарх, и сам, правда своју методу сликања живих људи, тиме што вели: „ја не пишем историје него биографије.... И најсјајнији подвизи не дају нам увек довољну карактеристику људи — њихових врлина ни порока. Неки пут ће нам, пак, и једна ситница једна реч или шала, њихова више казати о њима но читаве битке и опсаде, и у њима поклане хиљаде. Управо, и као год што ће живописац увек највише гледати да погоди црте лица и израз очију у свога јунака — јер се у њима огледа и карактер људски — а остало радити узгредно — тако се и мени мора дозволити да поклоним нарочито пажње оним знацима и потезима у којима се људска *душа* огледа. На овај начин ја ћу описати људе и њихов живот, а други нека описују догађаје, битке и ратове". (Плутарх).

Ствари, привидно незнатне, могу важити много и у биографији као год у историји, где мале чињенице повлаче за собом велике последице. Тако, Паскал примећује: „да је у Клеопатре нос био мало краћи, сва је приника да би и лице целога света други облик добило". Да није *Дебели Пепин* имао много милосница Арапи би прегазили Јевропу; јер је ванбрачни син тога краља, *Шарл Мартел*, био тај који их је разбио на Туру и потом и истерао из Француске.

И за Валтера Скота може се рећи: да није још као дете, трчећи по соби, зло угануо своју ногу он би у своје време био војник а не књижевник. Јер, кад је његов син навалио да иде у војску, ево како је он писао своме пријатељу Саутију: „Ја немам права да спорим моме сину избор који би и сам учинио у своје време да сам само кадар био". Дакле, да није Скот остао сакат, он би се извесно борио у Шпанији противу Наполеона и на сву прилику, покрио прса своја орденима и медаљама! али онда инглеска књига не би знала за „Иванха„, „Стару прошлост" и оне *Веверли* повеле, које су њега обесмртиле, а отаџбину његову славом обасјале.

Као што се зна и чувени Таљеран био је намењен за војску, али пре времена остане сакат и на тај начин принуђен да се књигама посвети. Резултат тога је био тај: да је он најзад заузео највидније место међу дипломатима свога доба.

Нити је Бајронова нога дрвена мало допринела његовој поетској судбини. На против сва је прилика, да није та слабост његову сујету пекла и болела, да би он био кицош првог реда, и да ко такав не би никада *ни реда* написао. Несретна нога, пак, изгледа да је будила дух и распаљивала огањ прегнућа у њему, као што га је и бацала на поље на које, — знамо, већ, какве је песничке венце побрао.

Па и *грби* једнога Скарона биће да смо дужни за познате *цинничке* стихове; док и наказитост *Попова* тела није без заслуга за његову *сатиру*; јер вели Џонс и о њему: „он је грбав и с лица и с леђа".

И заиста, биће да је, у многоме бар, имао право лорд Бекон кад је о ово по наказности тела казао: „ко год има у себи нешто што га излаже презрењу, то нешто важно ће га кретати да се успне да се руга спасе. И ето за што су наказни људи у исто време и крајње смели људи".

Као год у фотографији, тако и у биографији, мора бити по предмету светлих и тавних страна. Нити животописац ставља сликанога у положај који истиче његову наказност, нити ће први биограф давати сувишна места недостатцима карактера који хоће да представи. Мало у осталом, и има људи који ће, као Кромвел, рећи свом живописцу Купру: „насликај ме, молим те, онаква какав сам, — али баш онаква какав сам — јер нећу ни пегу да изоставиш".... „Биографија је — вели Валтер Ског — „најзанимљивија врста писања, али она губи све чари кад се мрачне као год светле стране описаних карактера подједнако и верно не износу. Ја бар, не могу да слушам књижевнога ласкања као год што не могу да гледам у позоришту фалцију јуаака".

Чувени књижевник наш *Адизон* био је један од оних који су волели да дознаду што више могу о *личности* и *карактеру* самих књижевника. „Мене интересује — вели он — њихова лична историја, њихово искуство, нарав и наклоности. Личе ли они на своје књиге? Да ли су они и тако лепо радили као што су лепо мислили"?....

Од своје стране Сер Епертон Брицес, пита: „Зар се не би ми радовали да дознамо баш како је живео и осећао један Водствчрт, Саути, Колфиц, Камбел, Рацерс, Мор, Вилсон? па још да нам они сами, *по души*, испричају: с ким су у младости

друговали? кога су водили, а кога мрзели? Куда су нагињали, и где су запињали? на коме су мегдану и с чим победили, као и на којој су се стени разбили? Какве су укусе имали, и са каквим су се срестима борили и т. д. и т. д.“....

У потврду ове жеље Адичонове, могли би навести стварни пример самога *Месона* који је на прекоре — што је штампао „ *приватна* писма чувеногa *Грејa* — одговорио: „па зар ви хоћете да моји пријатељи излазе пред вас увек у униформи“?

Џонсон је био мишљења, да за веран опис ма чијег живота, треба биографе да је лично и добро познавао овог човека. Међу тим, неке од најславнијих биографија написане су без овог услова. Шта више изгледа, да је интимно познанство биографа Брусамова и Линдхорстова, лорда Кембела и шкодило перу његову, у колико га је навело да умањи вредност и увелича неке њихова карактера. Даље, вели Џенсон: „ако ко хоће да опише чији живот, онда вала казати и све шта је у том животу било“. Ни особине ни пороци не смеју ту изостати, јер и оне ударају печат карактеру“. Али тегоба је у вршењу оваког задатка та: што се оваке ствари дознају од људи док су жива, а док су живи не пише им се или из хатара, јавности не предаје историја. То бива тек кад они у гроб сиђу, а донде се опет многе ствари поборave, или иначе другачије изгледају. Сем Џонс'н, који је горњи закон положио, није имао куражи да каже све што зна о песничким савременицима својим, јер вели: „да пробам то учињало би се као да бос ходим по врелу пепелу“.... Између осталих, и ово је разлог за што не можемо ни од блиских рођака да добијемо верну слику карактера знаменитих људи; а једва да можемо тако што очекивати од њих самих, јер људи су људи, па неће у својим мемоарима да кажу све што о себи знају. У том погледу свети Августин је један редак изузетак, јер нам је он у својој „*Исповести*“ изнео у свој његови сву порочност и себичност, сво непоштење и невалалство своје. — Међу нашим *Хајдембашима* постоји и изрека која гласи: „да случајно људма на челу пише шта су, они би нашли шешир који би се до обрва носио.“ „Нема човека“ — вели Волтер —, у коме нечега мрског нема; — ни људска душа која на животињу не би личила. Мало нас је само који ћемо то често и поштено да признамо.“

Русо се хвали да је у својој „*Исповести*“ све што је имао исповедио; али, очевидно и он је много више од света сакрио но што му је у стварн открио.... Сам Шамфор — један од последњих људи да од чега зазру има да и за длаку маре шта ће о њима жив свет рећи — и тај човек на једном месту ово вели: „Према садањем стању људског друштва, савршено је немогуће ма коме открити тајне свога срца. Појединости рођеног карактера, али нарочито слабости и пороке своје, неће луди исповедити ни најбољем пријатељу“....

Што се *аутобиографија* тиче, оне могу садржати истину у онолико у колико је се дотичу; али, по што извесно преко многих ствари ћутом прелазе, то нам оне у ствари остављају лажан отпечатак. Оне могу бити и плашт — а по који пут и апологије — али нам не показују самога човека колико *оно* што би он волео да буде. Не велимо да лични профил не мора бити веран, али ко зна да ли какав траг из' белег око ушију, или каква нега у очима, не би, кад би се показала дала са свим други израз целом лицу. И Скот и Мор и Саути и други почели су да пишу св-је биографије, па су их напустили — напао сам задатак и сувише тежак и тугалив.

Ма да писмо и ми (Инглези) сиротиња Французи су богаташи у ове врсте литературе, која обично узима вид „*мемоара*“. Ту долазе тако звани „Memoires pour servir“, као што су они *Силеја*, Де-Комина, Лозена, Де-Реца, Де Туа, Рошфукоа и т. д. у којима је забележена и огромна маса сличица и потанког обавештења о многим великим личностима историје. Те су књиге пуне анегдота, које нам престављају живот и карактер дотичних као што има у њима појединости које би се могле назвати и „фриволнима“, али које сипају и обилату светлост на друштвене навике, и општу цивилизацију времена о коме се прича.

(наставиће се).

ОГЛАС

Суд општине београдске издаће путем јавне лицитације следећа имања и разна права општинска под закуп и то:

1. I. и II. дућан под читаоницом на дан 8. Августа, т. г. на лицу места за три године,

2. I. II. и III. дућан у главној чаршији такође на лицу места за три године на дан 9. Августа, т. год.

3. Кућу у „Абаџијској улици“ за три године, на дан 11. Августа т. год. опет на лицу места;

4. Кућу на „Дорћолу“ за три године, на дан 12. Августа т. год. на лицу места;

5. Подрум код саборне цркве на три године на дан 13. Августа т. год. такође на лицу места;

6. Цубок од говеђи месарница за једну годину на дан 16. Августа т. год. пред кафаном Урошевом на Теразијама;

7. Саланско право општинско за ово јесење време на дан 17. Августа т. год. опет пред кафаном Урошевом.

8. Акцис механски за једну годину на дан 18 Августа т. год. такође пред Урошевом кафаном, и

9. Плацеве за употребу радње саланске за ово јесење време на дан 19. Августа т, године такође пред кафаном Урошевом.

Сем наведенога имају се држати лицитације још и за следеће потребе, и то:

10. За набавку 60.500 сена и 32.800 кила јечма, што је потребно за храну коња чете пожарне на дан 20. Августа т. г. за једну годину.

11. За набавку кова за коње чете пожарне на дан 22. Августа т. г. за једну годину.

12. За набавку од 30.000 до 42.000 кила гаса за осветлење вароши за годину дана на дан 23. Августа т. год.

13. За набавку 600 туцета машине и до 400 метара платна за фењере, на дан 24. Августа тек. године.

14. За набавку потребне количине нови и оправку стари фењера за годину дана, на дан 25. Августа т. год.

15. За набавку 300 до 350 метарских хвати дрва за огрев општински и школски на дан 27. Августа т. год.

16. За набавку разнога канцеларијског материјала за општину и школе, на дан 30. Августа тек. године.

17. За оправку свију возова општинских за годину дана на дан 31- Августа т. године.

18. За набавку до 600 кила олова за маркирање меса на кланици, на дан 1. Септембра т. године, и најзад

19. Лицитација за чишћење пијаца и других места општинских за годину дана, на дан 2. Септембра тек. године.

Лицитација од броја 10 до 19 овога огласа закључно држаће се у рачуноводству Суда општинскога.

У име кауције полаже се за цубок од говеђи месарница 3.000, за саланско право 120, за Акцис механски 2.400, за сваки плац салански по 60, за набавку сена 10%, за набавку јечма 10%, за ков коња 100, за набавку гаса 470, за набавку машине 100 а за набавку платна 100, за набавку нови и оправку стари фењера 300, за набавку дрва 600 динара, а кад се лицитација одобри измириће лицитанди и ресто 20%, на целу излицитиранру суму, за набавку разног канцеларијског и школског материјала, 10% од вредности излицитиране суме, за оправку возова 200, и за набавку олова за маркирање меса 100 динара, у готовом новцу или папирима српским од вредности.

Ближи услови за давање свега овога под закуп могу се видети сваког дана у канцеларији рачуноводства судског а и на сам дан лицитације.

Лицитација почиње свакога дана од 8 до 12 пре и од 3 до 5 сати по подне — када ће се закључивати изузимајући случај где се надметање и после овог рока продужи.

Позивају се сви они који би што од поменутих имања, права и другог хтели узети да одређених дана дођу на лицитацију.

Из седнице Суда општине београдске СБр. 8723. 23. Јула 1888 год. у Београду.

ОГЛАС

Наступило је време да се изврши упис ђака за основне школе.

Председништво школског одбора овим опомиње родитеље и стараоце ђака да децу ради уписа одводе у дотичне школе тако, како би се могао одпочети рад у школи од 16. т. месеца.

Из седнице школског одбора Бр. 107. 8. Августа 1888 год. Београд.

Власник општина београдска. Штампа Медецијан и Кампановић Обилићев венац број 1. Уредник Н. С. Јовановић.

БРОЈ 27 У БЕОГРАДУ НЕДЕЉА 21. АВГУСТА 1888 ГОД. ГОДИНА VII.

БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

ИЗЛАЗИ НЕДЕЉНО УЗДАНУТ НА ТАБАНУ
Цена за Србију:
на годину . . . . 6 дин.
на пола године . . . 3 дин.
за стране земље на годину . 9 дин.

УРЕДНИШТВО и АДМИНИСТРАЦИЈА
ЈЕ У ЗДАЊУ
ОПШТИНСКОГ СУДА

Цена је огласима 6 дин. пара од врсте
Преплату тоже слоте уредништву на општинском суду а све корреспонденције на уредника
РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ.
Напредена писма не примају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

САСТАНАК

одбора општине београдске држан 18. Јуна 1888 г.

(по стенографским белешкама)

почео у 8 часова до подне.

(свршетак).

Председник. Молим вас господо, ви сте пре решили да се Миријевска и Цигларска улица што пре шљункују и калдрмишу. Ја сам услед тога држао лицитацију а овде је и г. инжињер Чађевић, који ће вам саопштити резултат лицитације. (Чађевић чита протол лицитације).

После држане лицитације г. инжињер нашао је за нужно да му се даду анта и он је поднео један извештај. Изволте чути. (Чађевић чита. Даље прочита и лицитационе услове).

Др. Марко Леко. Ја би имао једну стручну напомену на реферат г. инжењера Чађевића. Он вели, да ће ова калдрма, о којој говоримо, бити чврста као од хидрауличког креча, јер употребљени материјал по своме хемиском саставу одговара хидрауличком кречу. Међу тим то није у ствари. Ма како да је материјал, који г. инжењер за прављење те калдрме предаже, по своме саставу сличан хидрауличком кречу, ипак вала би га пре свега пећи и мешати, па тек да би могао бити оно, што је хидраулични креч. Ако се и на томе много оснива јачина оне калдрме, онда ћемо се преварити. (Чађевић: Ја никако нетрпим да комбинација ташмајданског и колубарског песка одма постаје хидраулична. Али пошто су главни сајстојци у тој смеси који чине хидрауличет, ја сам за то рекао „надам се“ да ће се у њиху времена боље стврднути).

Коста Главинић. Ја бих молио г. Чађевића да ми каже, да ли су обе улице наложене јакој бујици? (Чађевић: са сама велика бујица, јер се вода из више улица тамо слива и на читав километар и по има да се земља транспортира).

Могла би се лицитацијом одобрити но само под тим условом да се у уговору каже, да ће се посо уступити другоме, ако предузимач не ради по уговору, и то на његову штету, јер са обзиром на услове и излицитирану цену, држим да се лицитант нада да ће моћи и још рад протурити. (Чује се: све је то стављено у уговору).

Перa Видаковић. Мени се чини да је ово лукуз градати овако јаку калдрму на крају вароши. Има много улица које су слабијом калдрмисане а на видинијем месту и потребније. На пр. пут од железничког ђумрука није скоро никако ни калдрмисан. Има улица које воде на Саву па ни једна није овако тврдо калдрмисана, а ми хоћемо да правимо овако тврду калдрму за Вишњицу.

Ја би молио да се тамо направи какав макадам.

Кад би цела варош калдрмисана била коцкастом калдрмом, онда би се могла у том крају јача калдрма правити, а иначе над у сред вароши стоја гора калдрма, нема мислим места на крају вароши правити овако тврду калдрму.

Грегур Милетковић. Не треба се осмејкивати. На том је месту нужно да се тако јака калдрма направи из два узрока: да спроводи воду и да издржи терете.

Да се макадам прави то нема смисла, јер ће га вода однети. Није дакле ово луксуша калдрма, већ је нужда натерала, да се овако широко камење меће.

Милутин Марковић. Што се тиче паченог питања то је раније спршено.

Што се тиче каквоће калдрме, ја мислим да је и о томе толико говорено, бар 15 пута био је говор о томе; нарочито о томе, да је општина чинила трошкове више и опет су остављене рупе и провале да се није могло да пролази. Имали смо и тегобе и незгода због тога пута што предузимач који посо нечистоћу, није могао да направи уговор. Сад пошто су стручна лица то оценила а и због јаких бујица ја мислим да не треба ни да говоримо више, него да преступимо раду и да успојимо лицитацију с тим, да нашем инжењеру наложимо, да води строг надзор о изради, а предузимача останити нек сам о себи води рачуна.

Грегур Милетковић. Овде треба знати да је вода врло велика и односи све. Није овде само калдрма него је и канал који одводи воду.

Перa Видаковић. Мени је жао што г. Грегур као инжињер не зна, да има још улица, где вода односи и калдрму. Прођите г. Грегуре улицом која води од Зеленог венца у Савамалу, али истина тамо нема дијурне — па ће те се уверити.

Председник. Држим да треба и ја коју реч да кажем о овој ствари.

Ви сте господо заборавили, али ја не смем да заборавим.

Нама је од државне власти дошло наређење, да тај пут начинимо иначе ће власт сама о нашем трошку начинити. И кад морамо градити, онда сам и ја зато да се калдрма што јача направи.

Стоја и оно што каже г. Видаковић, да бујица у оном сокаку што води од зеленог венца на Саву односи калдрму и ја сам због тога морао да ударам коље и да калдрму утврђујем и баш због тога треба и овде правити јачу калдрму, па ће се и овде направити тврђа.

Право да вам кажем ја делим овде мишљење оно у реферату инжињера изложено и пре би се с њим сложио, јер на сву придину према условима и цени овај ће се

предузимач сурвати. Но то је његова ствар и ја мислим да треба усвојити лицитацију. (Чује се: врло добро).

Коста Главинић. Мени чудновато пада вечерас понашање г. Видаковића. Он сматра ову калдрму као луксузну. То не стоји, јер је потреба и нужда овакову калдрму изазвала. Ја непознајем обе те улице потпуно, али добро познајем један део миријевске улице, и ту се мора употребити што крупније камење. Сама калдрма како је изишла на лицитацији, према условима, није скупа, и може се одобрити.

Што каже г. Видаковић да има улица, које су некалдрмисане и то стоји, али су те улице од малог значаја а ове две улице су са много живљом комуникацијом те се због тога морају добро осигурати. Макадам на овоме месту не може никако да опстане нити се то може овде применити, јер би га прва бујина однела.

Дакле направити што и то као што треба, по моме мишлењу, није луксузно, већ је потреба, те да се општина не штети чешћом оправком.

Пера Видаковић. Ја морам ипак да говорим кад г. Главинић говори а не зна положај места. Он каже да не зна да ли треба широко камење за целу улицу и за једно парче вели да треба. А кад то не зна треба прво да види па онда да говори.

Коста Главинић. У тој комисији био је поред инжињера општинског и један стручњак из одбора, па сад су они нашли да овака калдрма треба да се прави и кад они то кажу, онда ја морам да помажем мишљење стручњака јер је за мене њихово мишљење претежније од г. Видаковићевог.

На последку држим да су г. Видаковићеви вицеви сасвим неумесни и да би он требао да је мало обазривији у оваквим стварима.

Председник. Овде је господо извештај комисије која је била присутна при лицитацији и извештај каже, да је лицитација остала на овоме Стевану по 3·28 од метра.

Инжињер је дао своје мишљење и вели да ће предузимач по овој цени а према теретним условима пропасти.

Најпосле господа одборници су казали да наше није да предузимача туторишемо.

Дакле сад можемо приступити решењу.

Милан Ванковић. Хоће ли само онде где је она рупа бити оваква калдрма или свуда и молио би да чујем колико ће то да кошта?

Председник. Од тога угла па до краљеве штале, а одавде на даље биће насип.

Само калдрмисање коштаће 19975 динара а са одкопавањем кошта ће 27 хиљада динара.

Коста Главинић. Кад има овако по две три улице да се одкопавају ја мислим да би згодније било, да се не даје све једном, него да се подели на партије. Има предузимача који би могли да приме мање послове и тим би се брже посо вршио а учинило би се добро и оваковим мањим предузимачима, и општина би јевтиније прошла.

Председник. Па за одкопавање није велика кауција, 50 дуката. Да решимо господо прво питање о калдрми.

Хоћете ли гласањем? (Хоћемо).

Ко је за то да се одобри лицитација нека каже „за" а ко је против, нека каже: „против". (Настаје гласање).

(После гласања).

Већина је да се лицитација одобри, за то оглашујем да је лицитација одобрена.

Сад долази на ред питање односно одкопавања. Чујте реферат г. инжењера. (Чађевић чита).

При овој лицитацији присутан је био г. Зака Поповић.

Захарије Поповић. Лицитација је била врло уредна.

Председник. Па за што изгледа да ја цена овако скупа.

Захарије Поповић. За то, што се каже, да тамо има нека три ката калдрме да се откопавају и кад се ово узме у вид онда није скупо. (Чује се: свршено је).

Председник. Ја мислим да се држи још једна лицитација. (Добро).

Како би било да одредите 2—3 одборника да буду присутни при лицитацији, па ако буде корисна за општину, да они одобре исту — те да се одмах и рад одпочне. (Чује се: нек остане до друге седнице). Добро, онда ћу вам ја у идућој седници поднети нову лицитацију на одобрење.

Сад имамо да решимо још за два канала. Један је код улице г. Николе З. Поповића за који власт полицијска тражи да се одмах затрпа, а други је код жељезничке станице.

Молим да решите начелно да се та два канала начине.

Пера Видаковић. Ја сам мишљења да се и трећи канал направи, а то је код куће Марка Силистарца. Ја сам као члан санитетске комисије прошао тамо са комисијом и дао сам реч да се исти оправи.

Председник. Молим вас решите за ова два канала, а за то ћемо доцније гледати шта ћемо.

Усваја ли одбор у начелу да се поменута два канала оправе? (Усваја).

Сад изволте чути уверења која се траже. (Секретар прочита).

Састанак је закључен.

Састанак је овај трајао до 8 сати по подне.

САСТАНАК

одбора општине београдске држан 27 Јуна 1888 г.

почетак у 6 часа по подне.

Били су: председник г. Ж. Карабиберовић, члан суда г. Јанаћ Јанковић, чланови одбора: г. г. Коста Петровић, Петар Д. Видаковић, Светозар Боторић, Станко Петровић, Свет. Милојевић, Хајм Д. Азриел, Ђорђе С. Новаковић, Дим. Ђ. Миловановић, Милорад Јанковић, Самуил Пиаде, Др. М. Т. Леко, Захарије З. Поповић, Никола Ђорђевић, Глиша Јосиповић, Светозар Карапешић, Коста Д. Главинић и Мил. Ж. Маринковић.

Председник. Молим вас, господо, састанак је отворен. Чујте протокол последњег састанка нашег.

Секретар прочита.

Председник. Има ли во шта да примети? (Нема). Дакле прима се? (Прима).

Пре но што пређемо на дневни ред, ја ћу бити тако слободан, да вам поднесем један акт, који сам добио од школског пододбора на Дорћолу. Њима истиче рок закупа куће за школу о Митрову дне, и тај је одбор, по правилима, која постоје, нашао кућу са већом киријом. Пре но што би главни одбор решио то питање, ја вас молим, да саслушате тај акт и да дате своје мишље.

Секретар прочита.

Председник. Као што видите, господо, пододбори су овлашћени да то чине, но без одобрења главног школског одбора не могу да раде. Но, овде се тражи и већа сума за кирију, па за то је нужно и одобрење политичког одбора. Сад, ако би се узело више зграда, нпали би и више издатака, у толико, што би за свако одељење морали имати по једног замуглуша, а овамо се предлаже да буде један; за тим се дрва више горе и т. д.

Пера Видаковић. Ја бих молио, да нам кажете, где је та кућа.

Сапуило Пијаде. Та је кућа на Дорћолу скоро Таковске касане. Та је кућа узета пре три године по 30 лук. месечно, и то има свега 3 собе. То је тако погођено. И ја сам члан тога пододбора, али нисам био ни прва ни други пут при погодби. Ми треба да тражимо и на другом месту, а ја мислим, да се у томе крају може наћи и друга која кућа. 5106 динара та кућа неће никад добити на Дорћолу ни после 200 година. Та је зграда била направљена за касину, па кад је гади дата општина пирија ће онда дао за школу.

Св. Милојевић. Ја мислим, да је г. председник прекинуто с овим предлогом: главни школски одбор још није ни одобрио предлог пододбора.

Председник. Ја сам председник главног школског одбора и ја вам за то износим ово овде, да ако ви одобрите онда и ја да одобрам. Ја мислим, да то није умесна примедба. Ја нећу ништа да одобрим без вас. Да је остала ствар цена, ја не бих имао потребе ни да пред вас износим; но по што се тражи већа цифра, морам да вас питам.

Мислим, да би најбоље било, да се каже: политички је одбор решио, да је цена велика и да треба тражити другу кућу.

Пера Видаковић. Овом приликом имао бих, да учиним један предлог.

Ја бих молио, да нам се у што краћем року поднесе списак: које зграде за школе држи општина под закуп: по коју цену и над им истиче рок закупу. Јер ми по овој цени изгледа, да ми имамо још школа које се тако скупо плаћају. Мени се чини, да ћемо ми моћи наћи боље зграде и јевтиније. Ја бих молио, да ме потпомогнете, ако се још који слаже са мном. (Врло добро).

Председник. Ја се примам, да тај списак поднесем.

Даље ја ћу да пишем пододбору, да политички одбор није усвојио њин предлог и да је решио, да се тражи друга кућа. (Врло добро).

Молим вас, изволите изабрати неколико г. г. одборника, који ће то у друштву с пододбором радити.

Изабрани: Пера Видаковић, Захарије Поповић и Тасије Наумовић.

Симуило Пијаде. Како би било, да то преко новина јавимо.

Председник. Ја ћу одмах да јавим председнику пододбора, да одбор политички није њихов предлог одобрио и да је одредио ону господу одборнике, који ће тражити с пододбором другу кућу. Па се онда ви састанете, напишите оглас, а општина ће га отштампати.

Господо. Ви знате, да смо ми једном приликом решили, да насип, који води жељезничку станицу и који је поплавом јако покварен, оправи. За тим су неки господа предлагали, да се набаја камен. За то је држана лицитација, коју сте ви одобрили. Ја сам после почао налазиште да они њуку камен на најдина. Ја сам их једва склонио, али над су отишли тамо, они су побегли и казали: да ни по коју цену неће да њуку камен из оних јаруга. Ја сам с тога наредио, да се ташмајданским песком нешто поправи. Сад ми доставља наш инжењер на њих: ви хоће платити пресушно шљунак који ће нам бити потребан, него боље је, да се дође шљунак ископа на онда мете песак, а тај шљунак после, да се набије као горња подлога. То би било јевтиније и правилније. Један је пристао, да за 1·20 дин. од квадратног метра извуче сву ону подлогу доњу и да набије целу површину. Ја сад у тај посао не смем, да се упуштам без вашег одобрења. Ствар је хитна, ја сам добио већ неколико пута опомену од г. министра грађевина да то општина оправи, а то је простор од 2400 кв. м.

Св. Богуриб. Да ли би се то могло калдрмисати. Јер овако ми ћемо непрестано поправљати, а пут неће никад завати.

Председник. Ту има 40 м. ширине и тај простор да се калдрмише, било би много скупо. Но пошто за сад не располажемо са доста новаца, то је боље да се тај макадам поправи.

Св. Карапавић. Ако ће он да вади и камење и шљунак, на онда на ново да слаже, то неће бити скупо, ако изради по 1·20 дин. од квадр. метра.

Никола Ђорђевић. Ја мислим, да би то било неправилно, кад би се шљунак вадио. Ми знамо, да код тих путева, што год се слегне један пут, то направити и поново насипати нема смисла.

Мислим, да ће за општинске интересе бити најзгодније, да се шљунак набави. Биће врло мала разлика између овога насипања и онога ваљања. Увек то крпље изгледа јевтиније и у ствари је скупље. Онде треба прво видити шљунак на онда набијати камен на шљунак, а међу тим онде треба само посути шљунак.

Председник. Разлика није мала. Инжењер каже: ово кошта 1·20 а оно 2·70. Овако би се могло брзо израдити, а онако треба држати лицитацију за шљунак; и кад ће то бити готово?

Никола Ђорђевић. Ја знам из искуства, да над је општина тако шпарала увек је скупље коштало. Општина треба да покаже вољу да ове да ради, а не може се силом одједаред свршити. Моје је мишљење, да се не расконава, јер тај начин никад не може имати сталности. Нека кошта и једну трећину скупље, опет је много корисније, да се насипе.

Председник. Добро господо. Ја бих желео, да се што пре одазовемо захтеву г. министра.

Св. Боторић. Ви сте нам казали пре неколико дана, да ће се приступити калдрмисању Београда. Ако мислите да има изгледа, да ће то скоро бити (онда ће прво место заузети улица код жељезнице) да Београд добије сталну калдрму, то ће бити најбоље. Што не би сад одмах приступили томе послу, кад овим крпежом ми нећемо никад имати ни путева ни калдрме.

Председник. Ја ту ствар нисам пред одбор изнео за то, што нисам имао шта да износим. Могу вам казати, да сам пре 8—10 дана добио право, да општина може вадити камен из топч. мајдана, из кога је и пре вадила, а то је иза мале гостионице у Топчидеру. У томе мајдану каже се има способног камена за коцке. Чим сам добио тај акт, ја сам одмах телеграфисао томе странцу, који је јуче сам дошао и повео мајсторе, да израде мустру, па кад буде то готово, онда ћу вам јавити. Он се прима, да за 3 године изради калдрму и да му се плаћа од метра и то да му се постепено исплаћује интерес и одплата. То сам хтео, да вам на то питање одговорим. Но ово треба да се привремено оправи. Ако се тај начин усвоји, онда би ово ишло у прилог онога што ја кажем, да се не даје много новаца на оправке.

Сад молим вас, ако усвајате ово, да изберемо 2 одборника, па да се та ствар сврши.

Св. Ботурић. Нека се одреди комисија да се та ствар привремено сврши, а после ћемо да се то калдрмише.

Ник. Ђорђевић. Ма колико, да се сваки Београђанин радује, да се калдрма направи, ипак то иде тако тешко, да предузимач неће приступити раду ни за две године.

Ако се ова улица оправи овако, као што ви кажете, ја вас уверавам да ћете још Фебруара месеца морати опет да оправљате, па ма како набијали.

Председник. Онда молим вас, одредите једну комисију па нека она то сврши, како нађе за добро.

Изабрани: Н. Ђорђевић, К. Главинић, Глиша Јосиповић и Св. Ботурић.

Председник. Дакле ова ће господа дефинитивно свршити ову ствар или по моме предлогу, или по предлогу г. Ђорђевића. (Тако је).

Св. Боторић. Пре 10 дана одбор је предложио, да се спусти цена лебу од 19 на 17 пара д. Шта је узрок томе те до сада та ствар није свршена.

Председник. Ја не знам. Ја сам одмах послао Управи наше решење. Али сад ми каже г. члан суда, да је управа вар. послала један акт по тој ствари.

П. Д. Видановић. Како одбор општински нема права да решава о цени леба, него само може предлагати полиц. власти — управи вар. — повишење или спуштање цене лебу, то бих ја молио да се у будуће негреши и не изазива негодовање полицијске — надлежне — власти напрам одбора.

М. Миловановић. По што то није на дневном реду, да идемо даље.

Мил. Маринковић. Молим вас, господо, ко је дозволио ономе странцу, да сме на улицама држати своје кантаре за мерење кад смо му ми забранили.

П. Видановић. Ја мислим, да ће се цео одбор држати своје раније одлуке, да се њему забрани размештање кантара по улицама.

Председник. Онај човек, који је то право тражио, није у Београду. То је био неки Цидић.

М. Маринковић. Он држи кантар пред Ванђеловим дућаном. Да ли је то општинско или није не знам.

Ник. Ђорђевић. Општина му може забранити, да не држи кантаре на општинском земљишту, али ако он хоће, да држи у дућанима, онда му она то не може забранити.

П. Видановић. Ја бих молио г. Ђорђевића, да пази на говоре. Ја сам казао да му општина забрани размештање кантара на општинском земљишту, а улица пред Ванђеловим дућаном својина је општинска.

Н. Ђорђевић. Ја нисам ваш говор споменуо.

Председник. Ја ћу писати Управи, да је један грађанин тражио то право, али му одбор није дозволио, и да се према томе моли управа да забрани намештање кантара по јавним местима.

Св. Карапешић. Ако Ванђел Тома каже, да му он плаћа кирију, што држи пред његовим дућаном како ћемо онда?

Н. Ђорђевић. Полиција је забранила, да се ништа не сме држати пред дућан има. Мислим да онда и ово треба да забрани. Општина дозвољава да се што може држати на улицама или пијаци, и по томе кад она што забрани не може нико то дозволити.

Општина треба томе да се одупре.

М. Маринковић. Ми смо то претресали у одбору и забранили смо. Он сад ради против нашег решења: врши самовољу и багателише одбор.

(Свршиће се).

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Г. Иван Мрк. Вуковић, судија суда округа крушевачког у пензији, поклонио је за сиротињу општинску 93·31 дин.

На овако племенитом дару Суд општине београдске у име своје сиротиње изјављује дароданцу благодарност.

Из седнице 17. Августа 1888. год. ББр. 2534. у Београду.

НЕСЛУЖБЕНИ ДЕО

КАРАКТЕР

(по Смајлсу)

XII.

Друштво књига.

Књига је свет, у коме се не само даје живети него и уживати.

Вордсворт

(НАСТАВАК).

„*Мемоари*“, пак, једног Сан Симона јесу и нешто више; јер нам они износе чудесну анализу појединих карактера, и садрже најбогатију збирку, тако да кажемо, *анатомских биографија* какву је икада ико у једну књигу сложио. Лично, Сан Симон би се могао готово посматрати и у светлости каквог посмртног дворског уводе Луја четрнајестог, јер је имао праву *страст* да прочита људски карактер, да прокљува побуде и смерове њихове, и да их докучи чак и из погледа очији и израза лица, разговора или и доконице њихове. „Ја добро штудирам“ — вели он сам — „све моје карактере, и њихова уста и њихове носове, и очи и уши“. И доиста, што год је тај човек чуо, видео или приметио одмах је то у своју књигу са необичном брзином забележио. Као бистар и ваљан посматрач он је умео видети и кроз маске лукавих дворјана, и *њихове* тајне докучити; а жеђ, коју је он у тако омиљеној му студији имао и гајио, изгледала је нешто незајазно, па чак и свирепо. „Ни најрадозналији анатомиста“ — вели Сент-Бев — „није у још куцајућим грудима изданутог створа брже довлачио свој инструменат да пронађе болест која га је мучила, но што је овај човек забадао своје перо у копије људског карактера“.

И Ла-Бријер имао је исти дар проницавости карактера. Он је посматрао и изучавао свакога око себе. Упињао се да продре у људске тајне и повлачио се у своју одају да тамо, с предомишљајем, изради њихове слике, враћајући им се од времена на време са кичицом поправке, уживајући у њима као какав вештак у своме раду. Оно, могло би се рећи да главни интерес биографије, нарочито биографија фамилијарног рода, лежи у оброношкој природи њеној. Ово поименце вреди за тако зваве „Memoire pour servir“ у којима има доста и скандала. Али и ти аброви и скандали показују колако се и људи и жене интересују да знају једно другом личне историје; које, кад им се пруже у виду биографије чине им највеће задовољство, а дају и најбоље поуке. За цело, биографеја — самим тим што је део инстинкта човечија — јесте и грана и то најпопуларније грана литературе, па јављала се она у облику фикције, анегдотске успомене, или и просте приче и приповедке. И опет велимо, сумње бити не може да ону ненадмашну пажњу, коју на се обраћа фикција, па била она поезија или проза, објашњава поглавито биографски елеменат њен. Омирова „*Илијада*“ на прилику дугује чудесну популарност своју ђенију, који је умео онако живо да представи поједине и јуначке карактере — и то — ма да се ту опширно не описују саме личности него оне излазе на видик из саме радње своје. „У Омиру“ — вели Др. Џонс'н — „налазе се такви карактери јунака и такве комбинације јуначких особина, да удружене снаге човечанства нису могле да даду до сад боље“.

И ђеније Шекспиров показао је исту моћ сликања карактера, и драматског развоја људских страсти. Његови јунаци излазе нам пред очи као да су живи, као да дишу и да нам зборе. Исто тако и Санко-Панза једног Сервентеса, јесте, до душе, и ружан и вулгаран, али је савршено човечан и природан. Нити су мање живи карактери у у Ле-Сажеву, Жил-Блазу, у Голдсмитову „Викару од Векфилда“, и у Скотову чудесну записнику. Сви они личе на људе с којима као да се и сами познајемо. Најзад и највећа дела једног Де-Фоа нису што друго до биографије. Јер његов Робинсон Крусо и *Пуковник Џек* тако су живо и потанко описани, да је тешко узети их за измишљене јунаке.

Ну, и ако најбогатији романтика лежи у стварном њивоту људском; и ако је биографија — самим тим што описује доиста претрпљену радост и жалост нашу, и победу и поразу, — кадра да нас заинтересује нише но и најсавршеније фикције и уобразиље, опет је чудновато, да се тако мало људи одавало овој грани писања. Великих радова уобразиља пуно — док се велике биографије дају и на прсте избројати. Сад, може бити да је ово за то што се животописи као оно живописи слабо плаћају. Биографија при том условљује тежак и трудан рад, вешт избор и мудри распоред факата, које такође треба претхедно и пажљиво покупити, као што треба свему дати извесну привлачну форму и округлину; док је у роману слободно пишчевом уображењу да зада себи и наслика кахав хоће карактер, без обзира на историју или на реалност обична живота. Оно истина, ни ми неоскудевамо у тешким и мртвим мемоарима, али већина их је једва боље од проста инвентара, сложена помоћу маказа

колико год и пера. Јер, као што се Констабл изразио о слици једног слабијег вештака — „да је извадио и мозак и кости из свога јунака“ — даје се применити и на велику класу живописаца као год животописа. Оно што ми тражимо то је жива слика жива човека; али — авај — наћи ћемо често у њој слику самог биографа!....

Спора нема да се и за животописце као год за живописце тражи и добро око као год добро перо или кичица. Обичан вештак видеће само црте лица у своме јунаку, а велики уметник познаће живу душу која сија кроз оне црте, и пренеће ју на платно. Џенс'н је једном умољен био да помогне неком капетану да напише *помен* покојну му владици; па кад је први (Џенс'н) затражио од капелана да му каже шта зна о покојнику, овај није могао да састави ни две у накрст. Видев то Џенс'н седне па напише: „како их мало има који ће, по што су живели с људма знати о њима да кажу“.

За сам Џенс'нов животопис имамо искључно да благодаримо једном Босуелу који је умео да уочи и прибележи све оне ситне навике и карактеристике које доприносе занимљивости сваке биографије. Из просте поште и љубави према свом јунаку, Босуел је доиста успео у случају где би већина писаца, на сву прилику, тражила. Тако, на пример, он се упуштао и у таке појединости да нам прича: „како је Џенс'н, на путу, имао обичај да носи у руци по једну добар инглески штап, од растовине, па додаје: „да нам и Др. Адам Смит, у реторичким му предавањима у Гласгоу прича: каво му је мило било да дозна да је Милтон имао на обући узице а не опуте“.

Босуел нам казује о Џенс'ну и како је изгледао, и како се носио, и како се понашао — једном речју — све што се речима представити може. Да није, управо, било Џенс'ну овога шкотског адвоката (Бусуеле) који га је тако интимно познао и ценио, сва је прилика да и он сам (Џенс'н) не би данас тако високо стајао у инглеској литератури.

У књизи Босуела Џенс'н живи као Џенс'н и без њега једва да би што од имена књижевна оставио; јер су и други људи велика дела потомству привредили, па им се готово ни гроб не зна. Шта не би на прилику ни данас дали за једног Шекспировог Босуела! — кад се помисли — да више знамо о дичној историји једнога Сократа, Хорација, Цицера, Августина него ли о највећем песнику своје земље и племена. Управо, све што знамо о њему то је да је био добар управник позоришта; да се у пуној снази живота повукао у своје место рођења, и да је ту сарањен са обичним паланачким почастима. О томе каква је била његова вера, каква политика и искуство, и какви односи са савременицима — ништа не знамо. Чак изгледа да у оно време није ни опажена величина његова, и да је дворски поета Бен Џенс'н више славњен што је на позорници умео да декламује Шекспирове стихове но и сам Шекспир.

Нити могу увек људи да узму тачну идеју од својих савременика. Име извесног државника, војводе, или монарха може се са пуним устима изговарати од једног нараштаја, а у другом да се заборави као да га никад није било. „Ко је, бога ти, данас краљ?“ имао је обичај да пита своју ћерку живописац Грез у току прве француске револуције, када сваки час искакаху на површину нове величине, да у брзо опет изчезну и заборану се предаду. „А знаш ли кћери, ко је и *данас* краљ“? додао би Грез — па одговорио: „Омир и Рафаило. Они су ти *велики грађани* кији ће преживити све ове данашње величине којима ја збиља, до сад ни имена нисам знао.“ Међу тим, о личној историји Омировој ништа се не зна, а мало се зна и о Рафаиловој. Чак ни о Плутарху, који је описао живот толиких других, нико од савременика му (а било је ту отличних римских писаца) није му ни имена споменуо. Од Корецијa (живописца), који је умео да друге тако верно нацрта — немамо ни једне поузлане слике.

У осталом, било је људи који су јако утицали на своје време, али који су праву славу побрали тек код потомства. Глас Виклифа, на пример, био је у своје време глас вапијућег у пустињи, а Виклиф је у стварн патријарх Реформације. Исто тако, неки од највећих ђенија рода људског имају да се похвале само са најкраћим биографијама. О Платону, томе оцу моралне философије, немамо никакве личне белешке. Не знамо чак ни да ли је имао жену и децу. О Аристотелу, пак, постоје најразнија мњења. Једни веле да је био Јеврејин; други, да је он само добио нужне податке од неког Јеврејина; једни веле, да је држао апотеку; а други, да није, него само да је био син једног лекара; једни веле да је био атеиста (безбожник) а други опет да је веровао и у свету Тројицу, итд. итд.

Па кад овако стојимо са великанима старога света, да ли смо бар боље обавештени о ономе модерног сопственог? Шта знамо на пример више о писцу „Виле краљице“, о једном Спенеру, или о Ботлеру томе аутору „Худибрале“, ако не да су сиротински живели, па у сиротињи и умрли. Или

знамо, ваљда, више о Јеремији Телору, томе златоусту нашем, који би нас доиста својски занимао. И нема ли право писац „Филипа од Артевалда“ кад вели: *„да свет ништа незна о највећим синовима својима“?* Доиста, заборав је сила, кадра да завије у густе плаште своје и највеће људе и највеће радове. Августин, на пример, говори о *Романијусу* као највећем ђенију какав је икада живео, а ми знамо само за такво једно име. Човек је заборављен као што су заборављени и наимари Пирамид. Гордијанов епитар написан је на пет језика, па се епет у магли заборавио и изгубио.

Живот многих људи, описа достојан, остао је непознат. Још најбоље су, у том погледу прошли књижевници а то зато што њихове књиге имају интереса за књижевнике, — какве не могу да имају људи чије живот делима написан. Тако на пример, описан је толико пута живот једнога Голдсмита, и Свифта, и Сперна и Стила, а о толиким великанима на пољу борбе, рада и науке није ништа забележено. Живот једног од највећих физиолога наших Сер Чарлса Беле, остављен је да га опише један Француз Амеде Пишо; а живот Гетга описан је од једног Инглеза, као опет живот Фридриха Великог од једног Шкота.

(Свршиће се).

ОГЛАС

Суд општине београдске издаће путем јавне лицитације следећа имања и разна права општинска под закуп и то:

1. За набавку кова за коње чете пожарне на дан 22. Августа т. г. за једну годину.

2. За набавку од 30.000 до 42.000 кила гаса за осветлење вароши за годину дана на дан 23. Августа т. год.

3. За набавку 600 туцета машине и до 400 метара платна за фењере, на дан 24. Августа тек. године.

4. За набавку потребне количине нови и оправку стари фењера за годину дана, на дан 25. Августа т. год.

5. За набавку 300 до 350 метарских хвати дрва за огрев општински и школски на дан 27. Августа т. год.

6. За набавку разнога канцеларијског материјала за општину и школе, на дан 30. Августа тек. године.

7. За оправку свију возова општинских за годину дана на дан 31- Августа т. године.

8. За набавку до 600 кила олова за маркирање меса на кланици, на дан 1. Септембра т. године, и најзад

9. Лицитација за чишћење пијаца и других места општинских за годину дана, на дан 2. Септембра тек. године.

Лицитација ове држаће се у рачуноводству Суда општинскога.

У име кауције полаже се за ков коња 100 динара, за набавку гаса 470, за набавку машине 100 а за набавку платна 100, за набавку нови и оправку стари фењера 300, за набавку дрва 600 динара, а кад се лицитација одобри измириће лицитанди и ресто 20 %, на целу излицитиранру суму, за набавку разног канцеларијског и школског материјала, 10 % од вредности излицитиране суме, за оправку возова 200, и за набавку олова за маркирање меса 100 динара, у готовом новцу или на пирима српским од вредности.

Ближи услови за давање свега овога под закуп могу се видети сваког дана у канцеларији рачуноводства судског а и на сам дан лицитације.

Лицитација почиње свакога дана од 8 до 12 пре и од 3 до 5 сати по подне — када ће се закључивати изузимајући случај где се надметање и после овог рока продужи.

Позивају се сви они који би што од поменутих имања, права и другог хтели узети да одређених дана дођу на лицитацију.

Из седнице Суда општине београдске СБр. 8723. 23. Јула 1888 год. у Београду.

ОБЈАВА

Према решењу одбора општинског од 23. ов. мес. суд општински јавља грађанству, да ће се и ове године дозвољавати копање и ношење песка са дунавске обале а са одређеног места, пошто сваки, који жели носити песак плати општини у напред, за свака кола песка по 30 пара дин.

Такса се полаже у Суду општинском члану суда г. Јанаћу М. Јанковићу.

Сваки онај, који се ухвати да без дозволе носи песак, или, код кога се нађе дунавски песак а не буде могао доказати да је општини платио таксу, сматраће се као кријумчар и казнити за свака кола песка петоро струком казном.

Од стране суда оцштине вароши Београда 26 Јула 1888. год. СБр. 8495.

ЛИЦИТАЦИЈА

Пошто на дан 26 Јула тек. год. према закону није био довољан број лицитанта за набавку цигала потребних за зидање гробница на новоме гробљу, то ће се на дан 24 тек. месеца од 3 до 6 сахати после подне поново држати у инжињерском одељењу суда ово општинског јавна усмена лицитација за набавку потребне количине цигала за зидање гробница.

Кауција полаже се при лицитацији у 500 динара у готовом новцу или у државним папирима.

Ближа условија могу се видити у поменутој канцеларији сваког радног дана у време канцеларијско.

После свршене и закључене лицитације неће се примати никакве понуде.

Из седнице Суда општине Београдске ГБр. 571 16. Августа 1888. год. у Београду.

Пострадалима од поплаве

Одбор Госпођа и Господе, што је другог дана тројица ове године приређено у Београду забаву у корист пострадалих од зимушње поплаве, предао је управи „Друштва Св. Саве“ суму од 9320 динара као чист приход од те забаве, да се раздели на онаке страдалиње ради наших је и прикупљена.

Поред те суме стигло је управи „Друштва Св. Саве“ са других страна још 1024 дин. прикупљених за исту цељ.

Управа „Друштва Св. Саве“ овим позива све оне, који су од зимушње поплаве страдали, а желе да им Друштво помогне, да потписаној Управи поднесу *до краја септембра ове године* молбе с означењем: колику су штету и у чему од поплаве претрпели, заједно с уверењем од својих општинских власти о истини онога што у молбама својим буду навели, и о својој сиромаштини.

Бр. 440.
14 Августа 1888 год.
у Београду.

Секретар
Рако. Петровић

Председник Гл. Одбора „Друштва Св. Саве“
Свет. Николајевић.

ПРИВИЛЕГОВАНА НАРОДНА БАНКА
КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ

ПРЕГЛЕД СТАЊА НА ДАН 8. АВГУСТА 1888

	ИМАОВИНА	ДУГ	Сравњење са прошлим стањем
Главница		20,000.000·—	
Акција	20,000.000·—		
Привремене акције		10.000·000·—	
Акционари	7,500.250·—		
Банкноте у течају у злату	145.450·—	11,754.510·—	— 31.720·—
„ „ „ „ сребру привремене	3,466.460·—		+ 278·040 —
„ „ „ „ „ сталне	8,142.600.—		— 124.088·87
Благајна у звечећем новцу у злату	1 080.389·73		+ 5.987·81
„ „ „ „ „ сребру	3,698.462·91	5,090.067·84	+ 47.155·49
Стр. вредности и салда стр. кореспондената	311.215·20		— 10.678·90
Лисвица у злату	1,158.413·82		+ 104.425·49
„ „ сребру	2,485.639·79	3.644.058·61	— 425—
Зајмови на државне обвезнице у злату	2,501.941·—		
„ „ „ „ „ сребру	1,397.101·—	3,898.951·—	— 425·—
Текући рачуни домаћих новчаних завода		1,669.010 06	+ 23.148·10
Менице за наплату		9.077·72	+ 3.394·28
Кауције	149.730·—		
Полагачи кауција		149.730·—	
Оставе просте	249.800·—		
Остављачи простих остава		249.800·—	
Оставе по текућим рачунима	2,154.474·59		
Остављачи по „ „		2,154.474·50	
Резервни фонд		20.847·68	
Вредности резервног фонда	16.727·25		
Положене акције српске Народне Банке			
Разни рачуни	37.981·77		
Обвезе по текућим рачунима		95.761·57	— 149.927·98
	44,420.123·75	44,420.123·75	

Власник општина београдска. Штампа Медецијан и Кампановић Обилићев венац број 1. Уредник **Н. С. Јовановић**.

БРОЈ 28 У БЕОГРАДУ НЕДЕЉА 28. АВГУСТА 1888 ГОД. ГОДИНА VII.

БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

ИЗЛАЗИ НЕДЕЉНО ЈЕДАНПУТ НА ТАБАКУ
Цена за Србију:
на годину . . . . . 6 дин.
на пола године . . . . . 3 дин.
за стране земље на годину . . 9 дин.

УРЕДНИШТВО и АДМИНИСТРАЦИЈА
ЈЕ У ЗДАЊУ
ОПШТИНСКОГ СУДА

Цена је огласима 6 дин. пара од врсте
Претплату вала слати уступницам на општински суд а све кореспонденције на уредника
РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ.
Неплаћена писма не примају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

САСТАНАК

одбора општине београдске држан 27. Јуна 1888 г.

(по стенографским белешкама)

почет у 6 часова по подне.

(СВРШЕТАК).

Председник. Молим вас господо, прелазимо на дневни ред. Изволте чути извештај о лицитацији држаној за издавање под закуп дућана у фишекџијској улици.

Секретар прочита.

Председник. Вама је господо, познато, да смо имали молбу телала овд., којом нам нуде за све дућане по 24 дин. на месец. Ја сам им тражио 30 дин. и рекао нека дођу на лицитацију и нека лицитирају. Сад је ваша ствар хоћете ли одобрити ову лицитацију.

Ник. Ђорђевић. Лежи ли на општини дужност да мора иселити телале из вароши?

Ја мислим, да би сад била добра прилика, да то питање свршимо. Кад би се случајно каква болештина појавила, онда би одбор морао да тражи место, где би телале иселио. Ја се бојим, да неимаднемо после кубуре с телалима.

Председник. Државна власт је решила да се телали иселе на Дорћол, но они су се после жалили и добили право, да се могу иселити и у фишекџијску улицу од чесме на више. А чесма лежи баш наспрам општинских дућана, те су с тога они молили министра, да их не исељава, док не буду готови општински дућани. На општини је дужност, да она о њима води бригу.

Гл. Јосиповић. Мени се чини, да је онда било говора о томе, да се држи лицитација, па ако дају колико други онда да се њима уступе ти дућани.

Ник. Ђорђевић. Кад су телали знали, да је лицитација држана, ако су им дућани потребни, требали су да дођу и да лицитирају. Ја мислим, да би најбоље било, да ми одобримо ову лицитацију, а оне остале телале, ако полиција тера да се иселе, нека раде шта знаду.

Др. Марко Леко. Да ли је на овој лицитацији изашла она цена, која би се постигла, кад би се ти дућани дали телалима по 30 дин.

Председник. Није. Изашло је 26 дин.

Св. Милојевић. Ја би одобрио све лицитације, само не бих оне, које су узете за шпекулацију, јер ту се види да су неки узели по 2 дућана за шпекулацију.

Пера Видаковић. За које је време дато?

Председник. До 90-те године.

Пера Видаковић. Ја мислим да ми одобримо само за годину дана.

Самуило Пијаде. То је мало. Нека се свет и тамо научи, а телали су наша сиротиња.

Председник. Ова 4 месеца не треба ни да рачунамо, јер да они нису дошли, дућани би остали празни.

Пера Видаковић. Ја писам за то, да се одобри за 2 године и 4 месеца, него, нека се одобри за једну годину и 4 месеца.

К. Главинић. Ја мислим, да је ово чист рачун, кад се одобри до 90-те године. Дућани се рентирају са 20%.

Св. Боторић. Ја сам за то, да се дућани који су узети за шпекулацију, не одобре.

Председник. Могли би примити лицитацију само за она два дућана што су дати за 500 и 480 дин. годишње. Остале да суд или председништво уступи али за већу цену.

Н. Ђорђевић. Ако општина почне тако, да држи једну лицитацију, па другу, онда неће нико ни лицитирати.

Председник. Али господо, ако ми изгубимо за 4 месеца кирију.

Н. Ђорђевић. Господо, имајте на уму то да нема смисла водити толики разговор око тих дућана.

Св. Милојевић. Општина није правила оне дућане за сиротињу, него за свој приход.

Председник. Ко је за то, да се по моме предлогу одобри ова лицитација, тај ће казати „за“, а ко је за то, да се овласти председник, да позове телале и да тражи 30 дин. тај ће казати „против“.

(Настаје гласање).

Гласало је: 10 „за“ и 6 „против“.

Дакле одобрена је ова лицитација, онако како сам предложио.

Ми смо решили прошли пут, да се држи лицитација за грађење двају канала. Чујте извештај о томе.

Секретар прочита.

Г. Јосиповић. Ја сам био на тој лицитацији. Мени се чини, да је ту било договора, јер је било 5—6 предузимача, а ни један није хтео, да лицитира, тек пошто смо закључили лицитацију дао је један кауцију.

Ник. Ђорђевић. Баш више пута потрзано је питање, да општина треба да да доказа, да од лицитације не одступа.

Гл. Јосиповић. Мени се чини, да је кратак рок био одређен.

Председник. Ствар је била хитна.

Пера Видаковић. Нека се држи друга лицитација у

што крајњем року и нека се јави еспаоу и нека се изда оглас. (Врло добро).

Председник. Дакле решено је, да се држи у што краћем року друга лицитација. (Тако је).

Сад имамо другу лицитацију. Царинарница београдска тражила је, да се направи кадрма доле на Сави и то врло хитно, с тога сам ја наредио, да се држи лицитација. Чујте извештај.

Секретар прочита.

Св. Богорић. Молим вас, да чујемо услове, и каква је величина камена према тој цени.

Коста Главинић. Овде се тражи, да величина једног камена не сме бити мања од 4 кв. десим.; а за тим се, каже ми се чини, тражи и колубарски песак, с тога држим, да није скупо и да треба одобрити ову лицитацију.

П. Видаковић. Мени се чини, да је ово скупо, јер у предрачуну је 1·40 дин. а изашло је 1·80 за крилење од квадр. метра. Зато бих ја био мњења, да се држи нова лицитација.

Св. Милојевић. Ако општина не оправи ову кадрму, онда ће то учинити Ђумрук на рачун општине, па ће то коштати скупље.

К. Главинић. Услови су добри — боља но и кад до сада, и у њима је врло важан онај захтев: да камење не сме бити шиљасто на доњој страни а то захтева и наше посла при кадрмисању. За тим се захтева и слој колубарског песка дебео 10—15 см. што је такође добро.

Секретар прочита услове.

К. Главинић. Е онда је скупо.

Председник. Пристаје ли одбор, да се држи друга лицитација? (Пристаје).

Сад долази отпошење Мирошевске улице. Изволте чути извештај.

Секретар прочита.

Председник. Кад сам дошао за председника ја сам затекао да су за отпошење плаћене раније цене од 1·20 1·50 и 1·67 дин. од кубног метра. Ја сам постигао цену од 0·55, 0·60 пара и у најскупљој диштанцији 1 динар. На овој лицитацији биле су свега 2 лицитанта, што по закону није довољно. Дакле види се, да опет има неког договора.

Мил. Јанковић. Ја сам питао предузимаче за то, а они кажу, да је с тога, што морају да положи 50 лук. кауције.

Председник. Ја мислим, да кад уаму ситнији предузимачи, онда им се може издавати суботом „а конто“ онога, што су израдили.

Св. Богорић. Ја мислим, да се г. председник може погодити са неким предузимачем јевтиније а при том да му се недељно исплаћује зарада.

Н. Ђорђевић. Може им се издавати три четврти од израђеног посла.

Г.к. Јосимовић. Може им се у признама, када буде корисно, задржавати и 5 од сто, од зараде и тако само доћи до јевтиније цене.

Председник. То би било одступање од закона, но ако општина нађе да је но њу корисно, може то учинити.

За овим је одбор овластио председника да посао уступи с киме се најевтиније погоди.

Коста Главинић. Овом приликом, кад ово питање претресамо, ја бих имао један предлог а тај је: Да се камени отпатци, који остају при кадрмисању улица односе на једно одређено место те да се од њих препарава резервни шљунак. Ја сам видео, да на оном празном троуглу у светогорској улици има такови отпадака растурени, а могли би се корисно употребити.

Председник. Где раде предузимачи са својим материјалом, то је њихово, а над оним раде с нашим материјалом онда то нама остаје.

Ми можемо решити, да отпатци остану општини, где год се гради кадрма.

Г.к. Јосимовић. Молим вас, господо, да ли одбор прима мој предлог, да се предузимачима издаје износ на израђени посао; у кауцију пак да се може узимати свега по 5% а других 5 задржава од рате зараде. (Прима се).

Председник. Молим вас господо, ви сте у једној ранијој седници заључили да се изврши поновни преглед рачуна из 1884. 5. и 6. године, но рачуновођ општински подноси реферат да то не да извршити; за то вас молим да чујете његов реферат и разлоге у њему. (Рачуновођ прочита).

П. Видаковић. Од куда то долази, да нам рачуновођ износи овај извештај, кад смо ми одредили комисију за то? Од куда то да он диктира овде? Ја мислим, да је ово увреда за сам одбор. Ја не знам, ко му то право даје; ја не знам шта може још од нас бити!

Председник. Ја сам њему наредбу извршио. Ја сам наредио рачуновођи, да то изврши. Он је све ту написао и каже, да је он одговоран. Ни ја се сам не слажем с тим тоном.

П. Видаковић. Према нашем мишљењу, ово је увреда за нас, ово је увреда за нашег одборника г. Лека. Ја сматрам, да је увредио цео одбор, а мислим, да и цео одбор тако сматра.

Др. Т. М. Лека. И мени изгледа чудноват овај реферат општи свог рачуновође. Између осталога он вели, да ја нисам долазио у седнице комисије за преглед општинских рачуна, а ја на против нажем да сам долазио исто онако редовно као што и овде долазим. Мислим ја је што подноси позиве као доказ, да сам у седнице те комисије редовно зват. Из тих позива види ће се бар, како смо ми сви позивани и да се у ово исходно седница колико смо их имали није ни могао сам посао спршити, нарочито кад се узме у обзир и то, да исходило пута нису ни двојице седнице због тога што од петорице чланова помеште комисије нису биле ни тројица на окупу.

Само одсеченованим документима могао би рачуновођа доказати да нисам у седнице долазио и да се због мене нису могли рачуни прегледати.

Врло је жалосно, да се један општински чиновник усуђује, да своју правицу оправдавдава тиме, што утерује другога и то општинског одборника у лаж.

Сам тај факт, што је рачуновођа послао општинске рачуне главној контроли пре но што их је одбор прегледао, што никако — није смео учинити, сам тај факт показује, какав је то чиновник.

Св. Милојевић. По закону је, да одбор општински, а о контролна власт, прегледа све рачуне прихода и расхода општинског, а догод их он не прегледа, не могу се слати никакој власти, а камо ли главној контроли. У закону

стоји овако (прочита). Овде су се сустигли рачуни од три године. Кад ови рачуни нису у своје време прегледани, па ни онда кад су одређени прегледачи; и кад овај одбор наређује да се рачуни понова прегледају, орган општинске власти без овога прегледа шиље рачуне главној контроли на преглед. То је противно закону и тај поступак треба осудити.

Председник. Дакле резултат је свега тога: да сте незадовољни с овим рефератом и да треба тражити натраг рачуне од главне контроле.

Св. Милојевић. То није одборско да их тражимо од контроле.

Св. Боторић. Ја мислим, да треба према оваквом неумесном раду органа општинског, треба казнити. Што се тиче самих рачуна, ми се надамо, да их она неће ни примити, а онај, који је учинио противно закону, нека после одговара њој. Овде ми треба, да донесемо закључак, што је нанета увреда одбору.

Пера Видаковић. Главна контрола не може се упуштати у преглед док одбор општински не одобри, а зако види да то није учињено, она ће их сама вратити.

Сад треба о томе да се реши: да се рачуновођа казни за овако писање и овако поступање. Ја не могу никако, да се задовољим, док се он за ово не казни, јер он правдајући своју незаконну радњу вређа одбор ове општине.

Св. Милојевић. Ја сам законом доказао, да је одбор био у праву што је наредио понова преглед. И према томе неумесно је, пребачено одбору „да је његова одлука неумесна". А што се тиче тога, да ли ће главна контрола, да се упушта у прегледање рачуна, и ако они нису од одбора прегледави, то је њена ствар.

Председник. Онда, кад је ова ствар претресана, рачуни су већ били тамо, и ја да сам знао зато, не бих ни тражио да се одређује комисија.

Св. Боторић. Па ко води онда рачуна о општини?

Председник. Води председништво. Ја нисам знао за то, нити је то по мом наређењу учињено.

Св. Ботурић. Ми овде имамо да решимо, што је нанета увреда одбору; иначе овде не треба ни долазити. Да су рачуни чисти не би се тако ни радило.

Св. Милојевић. Одбор не би требао сад да се упушта у претрес рачуна. Они су већ послати главној контроли. Сад њена је ствар еће ли их прегледати или неће. Правило је да рачуне прегледа одбор; пошто их одбор прегледа, треба да се изнесу грађанству, — а овде све то није учињено, него су рачуни без овог прегледа одмах послати главној контроли. Оваквв поступак органа општинских треба осудити; па и казнити.

Председник. Ја сам потпуно истог мишљења којег је и г. Светозар. Орган општински послао је рачуне главној контроли. Она, кад види, да нема спроводног писма и одобрења одборског, чиниће своје.

Св. Боторић. Што се тиче нас одборника, за овакво дрско понашање ја предлажем, да се рачуновођ с места отпусти из службе; а ако то управна седница не усвоји, онда одбор дотле да не ради.

Председник. Кад ми је подносио овај извештај, ја сам му казао, да га не могу изнети пред седницу ја, него да сам дође у седници и објасни своју ствар.

Н. Ђорђевић. Ја мислим, да ће се сваки од одборника сложити с тим, да рачуновођу треба казнити за овако понашање. Али шта ћемо, ако контрола нађе, да рачуни нису исправни а ми га већ отпустили? Треба, господо, о томе размислити.

Ни ја нисам за то, да се трпи такав чиновник, само би требало изабрати један пут, којим да се пође.

Св. Боторић. Лепа је примедба г. Ђорђевића, али никако се не може рећи, да су његови рачуни исправни, кад их је он послао без одобрења одборског. То је ствар са свим споредна. Али овде је нанета увреда одбору. То се не може трпети, сем ако хоћемо, да долазимо овде да се с нама спрдају органи и служитељи општински.

Пера Видаковић. Не стоји разлог г. Ђорђевића, да нам он неће одговарати, ако га отпустимо. Он мора одговарати. Његова је дужност таква, да он мора сутра предати све коме се нареди.

Ми тражимо да он још од вечерас престане бити општински званичник.

Никола Ђорђевић. Пре но што би коју реч рекао, молим господу одборнике, да ме не разумеју рђаво. Мислио сам да изискује достојанство и углед одбора, да се он вечерас не отпусти. Нетреба то на пречац решавати. Има времена за то. То можемо решити на првој седници.

Др. М. Т. Леко. Ако има места да се говори о раздражености, онда би ја требао бити најраздраженији јер мене је општински рачуновођа специјално и то врло сурово увредио. При свем том мишљења сам, да се вечерас не отпусти из службе, но да се нарочито, пред извесном комисијом, о овом предмету саслуша, па тек онда, да се осуди.

Председник. Оно се може у начелу решити да он не буде општински чиновник, али ја мислим, да је коректније, да се одреди једна комисија, која ће ово да извиди и у исто време да размисли, ко ће да га заступа тамо.

Никола Ђорђевић. Ствар је исцрпљена. Молим вас ставите на гласање.

Председник. Шта ћу да ставим на гласање. Ја мислим, да нико није противан да се он казни, само не одмах вечерье, него то да оставимо после комисијског рада.

Н. Ђорђевић. То би била рђава практика.

Св. Ботурић. Никако другче не можемо, него да га одмах отпустимо из службе за овакво понашање. Један чиновник да вређа одбор, па да опет буде чиновник, — то не можемо дозволити.

Н. Ђорђевић. Али ако то захтевају општински интереси?

М. Велизарић. Баш општински интереси захтевају, да се одмах отпусти. Ја мислим, да ће комисија многа његова посла наћи у нереду.

Св. Милојевић. Ако овај чиновник буде одмах отпуштен, он не може бити одмах и разрешен. Може се сад отпустити, а сутра да се запечати каса и да отпочне да предаје дужност.

Св. Боторић. Ми нисмо никако ни мислили да се још вечерас разреши, него да се запечати његова каса и канцеларија.

Председник. Ви само тај закључак можете донети, а даљи поступак — отпуштање из службе, надлежност је

општинског суда — управне седнице. Ни ја ово не могу дозволити. Ја ћу тамо водити рачуна о вашим жељама. Ја бих вас молио, да из ваше средине одредите 2 или 3 па да и суд сутра одреди лице, које ће примити ту дужност.

Св. Боторић. Ја писам правник, али из практике знам, да ми можемо одредити 2—3 одборника, који ће одмах његову касу запечатити. Јер, кад смо ми пре могли контролеру на кланици да одузмемо његове књиге прихода, онда можемо и то.

Св. Милојевић. Одбор као контролна власт по свима радњама општинским има право то да реши.

Председник. Он нема никакве касе нити рукује с каквим новцем.

П. Видаковић. Па он има акта, има књиге.

Председник. Код њега нема акта о издацима — код њега су уговори и књиге.

Св. Боторић. Са свим је оправдано мишљење, да се његова соба запечати, јер је он овде слагао да доктор није долазио.

П. Видаковић. Он је сад пред наше очи однео нека акта. Тако може сва документа да потрпа у џепове, па да однесе.

Председник. То што је сад у џеп метуо и однео нису званична и нумерисана акта, него позиви, којима се брани да су чланови комисије у седнице сазивани уредно. Но они још не говоре у његову корист ако сазивање није вршено на време. Рецимо да је он звао г. Лева у 3 сата па да овај није могао можда доћи због своје званичне дужности, него је дошао доцније.

Св. Милојевић. Ево како је у закону. (Чита).

Председник. Знам то. Али само за то, да запечатимо канцеларију, што је вас увредно, ја не могу да разумем. Ја се потпуно слажем с вама, да треба, да се казни; само се не слажем с тим, да се запечати канцеларија, јер тамо има и других чиновника, који прикупљају приходе. Он не ради ту сам. Ја ћу дати налог вечерас, да се он не пусти сутра у канцеларију. На послетку ту је државна власт, и ја ћу да се на њу позовем, ако ви другчије решите. Ја вам гарантујем, да он неће ући сутра у канцеларију. (Врло добро). Ја ћу да зовнем сад одмах патролџију да му заповедим.

М. Марковић. Кад нам г. председник гарантује, да неће ући, онда изберимо комисију.

Председник. Ваш ћу закључак изнети пред управну седницу и мислим да ће га усвојити.

Ја ћу казати г. Станку, да не улази у канцеларију, док не преда дужност другоме, па после тога казаћу му, да је отпуштен.

Св. Милојевић. Ја мислим, да не би требало, да присуствује читава комисија, него да одредимо једног или двојицу. Ја предлажем за то г. Н. Ђорђевића.

Св. Боторић. Ја бих предложио г. Видаковића и г. Н. Ђорђевића.

Пера Видаковић. Ја не могу никако.

Председник. Ја бих предложио г. Милојевића и г. Лева, а ако г. Леко не могне доћи, онда г. Зах. Поповића.

Св. Милојевић. Ја не могу до подне, јер сам на дужности.

Председник. Па онда после подне. Ми ћемо имати посла до подне у вашој седници, а после подне да свршимо ту ствар. (Врло добро).

Молимо вас још неколико уверења. (Прочита).

Састанак је овај трајао до 9 часа у вече.

НЕСЛУЖБЕНИ ДЕО

КАРАКТЕР

(по Смајлсу)

XII.

Друштво књига.

Књига је свет, у коме се не само даје живети него и уживати.

Вордсворт.

(Свршетак).

Ми смо још у почетку рекли: да се човек може познати по књигама које чита, као по људима с којима се дружи. А сад да споменемо неке од омиљених писаца најглавнијих људи. О Плутарховим обожаваоцима већ смо говорили; а он је као Монтењ друг најмисленијих људи. Шекспир је морао с пажњом проучити Плутарха — по што је из њега слободном руком податке вадио — али је чудновато да се у његовој библиотеци затекло једино дело Монтењево.... Милтоново омиљено друштво били су: Омир, Овид и Еврипид. Тог последњег писца је веома ценио и Чарлс Џемс Факс, налазећи у његову делу најбоље поуке за јавна беседништва. На против Пит је највише уживао у Милтону, и знао је на изуст читаве листове из „Изгубљеног Раја“. Сем Милтона, Пит је радо читао Њутоново дело „Principia“. Даље, Четамов љубимац био је *Баро* са његовим „Придикама“, многе од којих је он и на памет научио био; а *Берку* је право друштво и Демостен и Мил'т и Болинброк и Јонг.

Керан је највише ценио Омира, и сваке године прочитавао га је целога с краја на крај; а за тим је најрадије читао Виргила. Биограф Керанов Филипс прича како га је један пут видео где чита „Енејиду“ у кабини једне морске лађе, и то у часу кад је сво друштво поспало било у кревет морском болешћу. Међу поетама, Дантов љубимац био је Виргил, Корнејов Аукан. Шилеров Шекспир, Грајом Спенсер, а Колурицев Колипс и Бауле. Сам Данте био је љубимац већине велики песника од Шосера до Бајрона и Тенисона. Његови су (Дантови) обожаваоци били још и Лорд Бријам, и (историк) Наколи и Каргајл. Први (Брујам) је уве-

равао омладину у Гласоу да је, после Демостена, Данте најбољи учитељ ораторства, и правничког и свештеничког. Роберт Хол тражио је уточиште у Данту од страхотних болова своје кичме; а Сидни Смит налазио је под старост утехе у делима истога песника. Карактеристика по Гета је факт: да је он највише читао *Спинозину „Етику“*, рекав још, да та књига као ни једна друга годи његову душевну лицу.

Омиљени писац Борза био је Сент-Крисостом, а славног *Босиа*: Омир. Бурјан је највише ценио старе легенде Сер Бевиса из Саутемписа, и сва је прилика да је отуда добио прву мисао о своме „Хацилу“. Један од најбољих прелата инглеске цркве, Др. Џан Шарп, рекао је: „да су га Шекспир и Библија направиле архијепископом Јоршким“. Две књиге које су надјубље остале у младој души Џана Веслије биле су: *„Угледање на Христа“* и Јеремије Телок „Свето живљење и умирање“. Весли је, у осталом, имао обичај да опомиње своје младе пријатеље противу сувишног читања. „Чувајте се, млада браћо, (вели им он) да не утонете у књигама. Више вреди једна литра љубави но ока знања“.... Сам Веслијев живот имао је дражи за младог мисленог читалца. Тако Колриц вели, у своме предговору Саутајевом делу „Живот Весмија“ „да му је та књига, као и оне о животу Ричарда Бакстера, била друта и потпора и у болести и у досади — управо — кад год се зажелио каквог старог пријатеља, с ким се никада не би растајао.“

Сумет је бројао само неколико књига у својој библиотеци али су се оне звале: Омир, Виргил, Данте, Каменс, Тасо, и Милт'н. Деквинсијеви љубимци били су Дон, Шилиновора, Јеремија Телор, Милт'н, Саут, Баро и Сер Тома Браун. Он је описао ове писце као „Костелацију седам звезда“, каквима ни једна књижевност не броји равне“; јер би вели из дела њихових он био кадар да изнади читаву „Философију“.

У своме избору књига Фридрих Велики од Пруске, највише је нагињао француским писцима; и омиљени аутори били су му: Бел, Русо, Волтер, Ролен, Флери, и Малбранш, и један Инглез — философ *Лак*. Особито је ценио Белов „Речник“, који је чак у изводу на немачки превео и јавности предао. Лично, Фридрих Велики је био тај који је казао: „да су књиге велики део праве среће;“ а под старост је још говорио: „да ће књига бити и последња страст“ његова.

И ако чудно може да изгледа омиљени писац војводе *Блигера* био је Клопшток и његов Месија;“ а Наполеон Први најрадије је читао Осијана („Поеме“) и Вертера („Туге“). Наполеон је у осталом читао врло много. Пажњу његову занимао је и Гмир и Виргил и Тасо; новеле свију земаља, историја свију времена; као и математика, законодавство и теологија. Волтера је мрзео називајући га „бомбастом“ и „звечарен“. Омира, пак, и Осијана није се могао нахвалити. „Читај“ говорио је он на лађи *“Белерофону“* — „и опет читај Ахиловог поету, а Осијана гутај; јер то су поете које узвишују душу нашу и праве људе великима“.... Наполеон је читао пажљиво и нашег Милтона, па је чак и признао Сер Иолину Камбелу на Елби, да му је он Милт'н помогао да добије битку на Аустерлицу; јер вели у тој је битци претегла и мегдан одржала артиљерија а не њено дејство потсећали су ме благовремено они стихови Милтонови што говоре о „ђаволским справама“!

Нити је војвода Велингтон био мање вредан читач. Његово главно друштво били су, пак, Кларендон, Вотлер, Адам Смит, Хјум, надвојвода Карло, Лесли и — Библија. Он је притом с великим интересом читао многе француске и енглеске *„мемоаре“* — нарочило француске „Memoires pour servir“.... Његов биогваф, Глег, вели да је на Велмеру војвода имао на мети и Свето Писмо и Цезареве „Коментаре“, а судећи по белешкама које је на њима писао, морао их је пажљиво читати и на њих се позивати.

Али, ако су књиге најбоље друштво у старим годинама, оне су често и најбољи покретач у младим. Она књига која остави први и најдубљи упечатак на младу душу, често ће направити и епоху у њену животу. Она може зажећи његово срце, распалити одушевлење, дати снази и радњи нов правац, и на тај начин *стално* подејствовати на карактер. Нова књига, у којој ми стечемо и нова али мудрија и зрелија пријатеља, но што сами себи можемо бити, у стању је да буде и полазна тачка нова живота. Ми се ту можемо осетити и као да смо се поново родили.

Од онога дана кад је Алфијери први пут прочитао Плутарха, Шилд Шекспира и Гибон писца, „Универсалне историје“ — од тога дана ти људи могу рећи и да су почели да живе.

У раној младости својој Ла-Фонтен је познат био као велика ленштина; но чувши из уста Малербових једну оду, тргао се — кажу — узвикнуо: „и ја сам поета“. Његов се песнички ђеније доиста тада пробудио, да до века живи. За Шарла Босна лакође кажу, да је прву ватру за науку добио,

читајући у младости Фонтнелове „*Хвале*“ учених људи. Исто тако је једна друга књига Фонтенова „*Мложина Светова*“ подејствовала и на славнога Лаланда, који се после позиву научењака и одао. „Са задовољством (вели он сам у предговору истој књизи) спомињем овде дуг који дугујем писцу „Мложине светова“, за избор који сам у шестнајестој години живота учинио“...

И Ласепед је, на исти начин дошао до студије *природне историје*, читајући Бофонову књигу „Histoire Naturelle“, на коју је он прво наишао у библиотеци свога оца, а за тим ју и напамет научио... На Гета је пак тако подејствовао Голдсмитов „*Викар од Векфилда*“, да му он сам признаје велики део свога најбољег образовања.

Ките био је у младости ненаситни читач; а познанство са „*Вилом краљицом*“ пробудило је песнички му дар још у седамнајестој години живота. Иста песма кажу да је задахнула и потоњег песника *Каулија*, који је први пут случајно наишао на саму књигу где лежи на прозору његове мајке; док се Колриџ и лично исповеда: да су на њега највише утицали песнички производи поете Баулеа.

Но књиге нису само покретале људе да се књигама одају; оне су их слале и на друга поља и мегдане. Тако, Хенри Мартин отпочео је своју јуначку мисионарску улогу по прочитању животописа Хенрија Бренерда и Дра Керија. *Бентем* приписује своју улогу у животу ванредном упечатку који је на њега, у младости још, учинио Лафонтан са својим „Телемаком“. „Мени је тај јунак (вели сам Бентем) остао у глави још из читања у седмој години; ја сам се као дететом у њега заљубио, а после сам и у себи говорио: а што као да не могу и ја да будем један Телемак“?...

Прва књига коју је Кабет купио и за коју је „три пене“ (30 п. д.) платио била је Свифтова „Прича о једном кориту“, и она му је, као детету, тако омилила да му је и на цео живот као писца, трагове оставила. Сва је прилика да и порекло инглеске „Илијаде“ долази од упечатка који је Омир учинио на преводиоца још као ђака у школи; као што су „Персијеве старине“, распалиле младу душу Стотову, и покренула га да приђе збирци и певању, оних његових „*Граничних Балада*“. Акити су добре књиге само добре друге; оне су још и чуварке од злог друштва. „Природан нагон читању умноме раду“ — вели Томас Худ — „сва је прилика да ме је спасла од оне моралне провалије, у коју обично падамо кад у раној младости родитеља изгубимо. И мене су моје добре књиге спасле и од скитње, и скитница, и од крчме и меане“. Некако не иде се лако у то друштво, кад је човек прочитао и заволео једнога Шекспира или Милтона“.

С правом је речено да најбоље књиге највише личе на добра дела. Оне су те силе које нас чисте, дижу и држе; које нам шире и ум и срце, које нас штите од зла светска утицаја, и које дају прав и здрав правац нашем карактеру. У северним университетима нашим у којима се стари *класици* предају с основом се зову „*Разреди човечанства*“. И, ма да је у последње време класична настава имала да издржи прилично нападе, опета спора не може бити да оне дају највиши печат умној култури. Класицизам је био учитељ и модерних реформатора, и он је преко њих и преобразио стару Јевропу. Он је задахнуо највеће патриоте садамнајестог века, а од тада постојано *карактерисао* највеће државнике наше.

Учени Иресмус био је мњења: да су књиге тако исто потребе живота као и хаљине. Он је сам често пазаривао књиге с новцем с којим је имао да се „понови“. Лично, најрадије је имао Цицерона, за чија је дела још рекао: да није могао да их по прочитању остави, а да их још и устима не принесе“.... Исти класик (Цицерон) решио је и судбину светог Августина; јер је у младости својој овај „отац цркве“ био прави блудни син. С тог пута га је кренуо и на прави извео Цицерон на којег је „*Хортензије*“ он случајно наишао.... „Кад дођем дотле да ми ваља мрет — вели стари пуританац Бакстер — „жалићу за многим чим али не и најмање за друштво мојих књига“....

Излишно је, мислимо, и говорити о огромном утицају књига на општу цивилизацију човечанства. То су те умне благајне рода људског, књиге су записке свију трудова и плодове, напора и подвала, победа и пораза на пољу и науке, и философије, и религије и морала. Оне су у свима временима биле најмоћније покретачке снаге. „Од светог Јеванђеља“ вели Де Бонал — па до Русовљевог „Contrat Social“ књиге су правиле све револуције. И доиста, велика књига често је веће дело од велике битке. Чак и романи и приповетке стварају чудеса. Рабле у Француској и Сервантос у Шпанији, оборили су власт мајмунлука и лажног ритерства, простом снагом своје сатире, тим природним контрастом људскога терора. Људи су се смејали и на боље мењали. Исто тако и „*Телемак*“ кад се на свет јавио, подсетио је људе на *харконију природе*.

„Песници су“ — вели Хазмит — дуговечнији од јунака на бојноме пољу; они дишу више ваз-

духом бесмрћа. Они живе потпунији и у мислима и у делима својим. Ми имамо у својим рукама све што су Омир и Виргил урадили, баш као да смо поред њих порасли. Дела њихова ми можемо метути у недра, или турити под главу или принети устима; док од онога што су толики други силни и бесни, на земљи починили, нема данас ни трага ни гласа... Јача је, нежнија, веза између мисли и дела; јер су мисли, као оно пламенови, који се спајају и веће од себе стварају. Речи, идеје, осећаји с временом хоће само да отврдну; а ствари, тела и радови хоће да иструле, да се душе и ветру предаду.... Не само да рад људски хоће да ишчезне, него хоће да избледе и оне врлине и оне особине које су те радове дале. *Дух* једини остаје беслутан, и прелази недирнут потомству и у наслеђе... Јест, *речи* су једине *ствари* које до века трају. *)

РАСПОРЕД

Свечаности приликом освештавања заставе „Даворја“ 4. септембра ове год. у Раковици.

I.

Скуп друштва „Даворја“ и изасланика певачких друштава у друштвеном стану телеграфска улица Бр. 9 у 7 часова изјутра. Одавде се креће спровод са заставом и музиком ка железн. станици.

На станици пева Хор „Даворја“ друштвену химну при уношењу заставе у кола.

Пред сам полазак влака свира музика престолонаследника краљевића марш.

Засебан друштвени воз полази тачно у 8 часова, воз стиже код 9. кмтра у 8 часова и 20 минута. Одавде се креће цео спровод уз свирку музике манастиру Раковици (15 минута).

Код Манастира дочекује госте одређени одбор.

У 9 час. света литургија на којој ће се освештати друштвена застава, на служби пева хор „Даворја“.

Освештавање заставе поздравља се пуцњавом из прангија. После крштења примања честитања од стране представника и изасланика певачких дружина, и отпоздрав Даворја. Ова се свечаност завршава певањем попутнице „Књаза Михајла“.

II.

Послужење.

Певање песама (у хору и севдалиски).

Седељка са овим народним играма:

„Прстена у руке“ — „Полеће, полеће“ — „адвоката“ — или „давуџије“.

Ручак, седање за сто по огласу музике. Ручак започиње после одпеваног „оченаша„. За ручком уобичајене здравице. На прву здравицу Краљу одговара хор певањем „химне“.

Ручак се завршава песмом „слава отцу“.

*) Види Хазлитово дело „О мислима и радњама“.

III.

У 3 часа почиње забава која се отвара игром „Краљево оро“. — (Распоред игранке и певанке изаћи ће засебно). Између игара певање, декламовање и пошалице.

Нарочитим знаковима, објавиће се почетак народних игара које се деле у два одељка народне и забавне игре.

1. Наградне су игре:

А. „Отимање јаглука“.
„Скока сместа“,
„и трчке (или загонке).
„камена с рамена“.

2. Забавне игре:

Б. „Гонење хајдука“.
„Миш — миш“.
„Самоскока преко штапа“.
„Хрвање јежа“.

В. „Игра на плојке“.
„Ћушкање“.
„Топа, топа — куц, куц“.

IV.

У 6½ часова креће се друштво са заставом од манастира деветом километру (пуштање ватромета уз пут). — У 7 часова полазак у Београд.

Са жељезничке станице иде свечан спровод у књаз Милошеву улицу, краљ Миланову улицу где се уз песму поздрави с кумом и продужава пут у стан да остави заставу.

V.

Цене: Улазница и подвоз са ручком 5.— дин.
„ „ „ без ручка 2.— „
Улазница и подвоз за помажуће чланове Даворја. . . . . 4.— „
Улазница и подвоз без ручка . . 1.— „
За чланове пев. друштва све. . . 3.— „
„ „ „ „ без ручка 1.— „
Деца и ђаци средњих школа плаћају улаз и подвоз . . . . . 1.50 дин.

Управа „Даворја“.

Примедба. За сваки одељак свечаности одређени су нарочити редари који имају на левој страни знак од I—IV.

Одређени редари за народне игре имаће на левој страни плаве врпце. Редари при игранци и певанци беле врпце.

Улазнице уједно са железничком картом могу се купити код: г. Триф. Ђорђевића др. благајника и Ђорђа Банковића подблагајника у др. стану, и код сваког члана. У трговинама г. Игњата Даничића књижара Тоше Мраовића, Петра Ћурчића, Мите Милутиновића, двор. ап. и Јевте Павловића и комп. Чланови певачких дружина добијају улазнице у друштвеном стану.

Други засебни воз за Раковицу полази у 2¼ часа по подне. Возовима овим нико се неможе возити без друштвене улазнице.

духом бесмрћа. Они живе потпунији и у мислима и у делима својим. Ми имамо у својим рукама све што су Омир и Виргил урадили, баш као да смо поред њих порасли. Дела њихова ми можемо метути у недра, или турити под главу или принети устима; док од онога што су толики други силни и бесни, на земљи починили, нема данас ни трага ни гласа... Јача је, нежнија, веза између мисли и дела; јер су мисли, као оно пламенови, који се спајају и веће од себе стварају. Речи, идеје, осећаји с временом хоће само да отврдну; а ствари, тела и радови хоће да иструле, да се душе и ветру предаду.... Не само да рад људски хоће да ишчезне, него хоће да избледе и оне вране и оне особине које су те радове дале. *Дух* једини остаје бесмртан, и преласи недирнут потомству и у наслеђе... Јест, *речи* су једине *ствари* које до века трају. *)

РАСПОРЕД

Свечаности приликом освештавања заставе „Даворја“ 4. септембра ове год. у Раковици.

I.

Скуп друштва „Даворја“ и изасланика певачких друштава у друштвеном стану телеграфска улица Бр. 9 у 7 часова изјутра. Одавде се креће спровод са заставом и музиком ка железн. станици.

На станици пева Хор „Даворја“ друштвену химну при уношењу заставе у кола.

Пред сам полазак влака свира музика престолонаследника краљевића марш.

Засебан друштвени воз полази тачно у 8 часова, воз стиже код 9. кмтра у 8 часова и 20 минута. Одавде се креће цео спровод уз свирку музике манастиру Раковици (15 минута).

Код Манастира дочекује госте одређени одбор. У 9 час. света литургија на којој ће се освештати друштвена застава, на служби пева хор „Даворја“.

Освештавање заставе поздравља се пуцњавом из прангија. После крштења примања честитања од стране представника и изасланика певачких дружина, и отпоздрав Даворја. Ова се свечаност завршава певањем попутнице „Кнеза Михајла“.

II.

Послужење.

Певање песама (у хору и сеоцалиски).

Седелка са овим народним играма:

„Прстена у руке“ — „Полеће, полеће“ — „адвоката“ — или „давуџије“.

Ручак, седење за сто по огласу музике. Ручак започиње после одпеваног „оченаша„. За ручком убичајене здравице. На прву здравицу Краљу одговара хор певањем „химне“.

Ручак се завршава песмом „слава отцу“.

*) Види Хавлитеово дело „О мислима и радњама“.

III.

У 3 часа почиње забава која се отвара игром „Краљево оро“. — (Распоред играње и певање изаћи ће засебно). Између игара певање, декламовање и пошаљице.

Нарочитим знаковима, објавиће се почетак народних игара које се деле у два одељка народне и забавне игре.

1. Наградне су игре:

А.
- „Отимање јагњука“.
- „Скока сместа“,
- „и трке (или загонке).
- „камена с рамена“.

2. Забавне игре:

Б.
- „Гоњење хајдука“.
- „Миш — миш“.
- „Самоскока преко штапа“.
- „Хрваље јежа“.

В.
- „Игра на плоче“.
- „Тушкање“.
- „Топа, топа — куц, куц“.

IV.

У 6½ часова креће се друштво са заставом од манастира деветом километру (пуштање ватромета уз пут). — У 7 часова полазак у Београд.

Са железничке станице иде свечан спровод у кнеза Милошеву улицу, краљ Миланову улицу где се уз песму поздрави с кумом и продужава пут у стан да остави заставу.

V.

Цене: Улазница и подвоз са ручком 5.— дин.
„ „ „ без ручка 2.— „
Улазница и подвоз за помажуће чланове Даворја . . . . . 4.— „
Улазница и подвоз без ручка . . 1.— „
За чланове пев. друштва све. . . 3.— „
„ „ „ „ без ручка 1.— „
Деца и ђаци средњих школа плаћају улаз и подвоз . . . . . 1.50 дин.

Управа „Даворја“.

Примедба. За сваки одељак свечаности одређени су нарочити редари који имају на левој страни знак од I—IV.

Одређени редари за народне игре имаће на левој страни плаве врпце. Редари при играњи и певању беле врпце.

Улазнице уједно са железничком картом могу се купити код: г. Трић. Ђорђевића др. благајника и Ђорђа Банковића подблагајника у др. стану, и код сваког члана. У трговинама г. Игњата Даничића књижара Тоше Мрављића, Петра Ђурчића, Мите Милутиновића, двор. ап. и Јевте Павловића и комп. Чланови певачких дружина добијају улазнице у друштвеном стану.

Други засебни воз за Раковицу полази у 2¼ часа по подне. Возовима овим нико се неможе возити без друштвене улазнице.

БРОЈ 29 У БЕОГРАДУ НЕДЕЉА 11 СЕПТЕМБРА 1888 ГОД. ГОДИНА VII.

БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

ИЗЛАЗИ НЕДЕЉНО ЈЕДАНПУТ НА ТАБАКУ
Цена за Србију:
на годину . . . . . 6 дин.
на пола године . . . . . 3 дин.
за стране земље на годину . . . 9 дин.

УРЕДНИШТВО и АДМИНИСТРАЦИЈА
ЈЕ У ЗДАЊУ
ОПШТИНСКОГ СУДА

Цена је огласима 6 дин. пара од врсте
Претплату чаља слата упутницом на општински суд а све кореспонденције на уредника
РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ.
Неплаћена писма не примају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

САСТАНАК

одбора општине београдске држан 9. Јула 1888 г.

(по стенографским белешкама)

почет у 8 часова по подне.

Били су: председник г. Ж. Карабиберовић, члан суда г. Јанић Јанковић, чланови одбора: г. г. Коста Петровић, Милорад Јанковић, Радоје Дриговић, Захарије З. Поповић, Самуил Пиаде, Др. М. Т. Леко, Милан Банковић, Св. Боторић, Дим. Наумовић, Глиша Јосиповић, Никола П. Михајловић, Дим. Ђ. Миловановић, Петар Д. Видаковић, и Коста Црногорац.

Председник. Молим вас, господо, састанак је отворен. Извол'те чути протокол последњег састанка нашег.

(Секретар прочита).

Гл. Јосиповић. Ја имам нешто да приметим на протокол. Ми нисмо решили прошли пут, да се од прве рате само одбија предузимачима при неплаћивању, него од сваке рате.

Сам. Пијаде. Има још једна погрешка. Прошли пут је решено: да два одборника и чланови школског пододбора дорћолских школа траже кућу за мушку школу, а ту је записано: да иду само председник пододбора и одборници, а чланови не. С тога ми нисмо, као чланови пододбора, нисмо ни звати.

Председник. Ми смо нарочито казали, да и ви идете.

Мил. Јанковић. Овде стоји, да нису одобрене лицитације за дућане у фишекцијској улици — а ми смо на против одобрили.

Председник. Ја сам мислио, да су одобрене само за два дућана и то за оне, што су на ћошку, а за остале, да сте решили, да ја издам. Ја сам већину дућана дао телалима по 30 дин., а надам се, да ћу у кратком времену све издати.

Др. М. Т. Леко. И ја сам био против лицитације, али је ипак решено: да се одобрава.

Св. Боторић. И ја сам био у мањини, али је већина одобрила лицитацију.

М. Миловановић. Било је гласање, и лицитација је одобрена.

Председник. То је забележено у стенографским белешкама. Ја се добро сећам, да сте одобрили само за она два на ћошку. Ударили сте гласом на шпекулацију. Ја сам вам казао да телали нуде по 24 дин. за сваки дућан, а ви сте рекли, да не дајете без добре кирије. Ја сам према томе издао пет дућана по 30 дин.; остала су још четири, надам се, да ћу и њих у брзо издати. (Чује се: „још боље“.)

Мил. Јанковић. Мислим, да смо у прошлој седници решили да се после закључене лицитације не примају више понуде. Ово треба саопштити предузимачима. То решење није саопштено г. Бихлеру, те он с тога није ни нудио нижу цену.

Председник. Кад се остави комисији или председништву, да оно сврши неку ствар, оно има право, да је и дефинитивно сврши.

Ми смо питали: оће ли во да ради испод цене, која је изишла на лицитацији. Бихлер је пристао на 1·10 дин., после је дошао онај калдрмџија па се нудио за 1·68 дин., а за тим за 1 динар. Ја му понудим 90 п. те он пристаде на 95 п. и ми закључисмо тако. Мислим, да кад смо закључили за 23 паре испод цене, која је изишла на лицитацији, да је добро. За тим дође Бихлер и каза да пристаје за 4 гроша, али ја сам му казао да је лицитација закључена.

Ја писам, истина, ставио на дневни ред, али ви ћете ваљада дозволити, да вам саопштим извештај комисије за примање нивелационих планова, које је израдио г. Чађевић. Пошто је тај извештај упућен на председништво општинско, то вас молим да га чујете.

(Секретар прочита).

К. Црногорац. Ја сам овај извештај, који је сада прочитан, читао у нашим „Општинским новинама,“ и ја с моје стране могу, да изјавим: да је г. Чађевић нама осветлао образ. Ја бих желео да примимо извештај комисије хвалом господину Чађевићу. Јер ја, у колико се сећам, било је много говора, да је нетачно и несавесно рађено, а овде стоји напротив, да је рад са свим савестан. Па за то ја предлажем да примимо ову изјаву са захвалношћу према г. Чађевићу. (Врло добро).

П. Видаковић. И ја се придружујем мишљењу г. Црногорчеву. Ја бих предложио, да се господину Чађевићу даде још и каква материална награда на име тога, што је поред добро израђеног посла израдио нешто више.

Председник. Молим вас господо. Мени је г. Чађевић послао један акт којим тражи комисију, која ће прегледати његово примање и издавање. Па после тога можемо решити за награду, а сад остаје на томе, да је цео одбор изјавио благодарност г. Чађевићу.

Св. Боторић. Да се заведе, да је господин Чађевићу издата благодарност једногласно. О рачунима ћемо после засебно решити.

Председник. У исто време, мислим, да треба изјавити захвалност и комисији, која је прегледала рад г. Чађеви-

ћев. Та с. господа истина имали неку дијурну, али она није била бог зна каква, и за то треба и њима изјавити захвалност. (Чује се: „и њима").

Чујте дакле тај акт.

(Секретар прочита).

Председник. Мени је г. Чађевић казао: да би добро било, кад би се одредила једна комисија из одбора, која би сравнила његове примања и издавања по уговору који постоји између њега и општине, — па да се види, да ли је све, што је примио, по уговору; да му није нешто и мимо уговора дато, те би тако можда узео и коју стотину динара више. Ја вас молим, да одредите 2—3 члана који ће све то прегледати.

Изабрани су: П. Видаковић, др. М. Т. Леко, Јосимовић, Грг. Миденковић и Св. Боторић — тако, да и тројица могу радити, ако се више њих не може скупити.

Председник. Сад се може прочитати, ако хоћете, одвојено мишљење једног члана те исте комисије, премда о томе могу само специјалисте да расуде. Оно је послато заједно са мишљењем већине г. министру грађевина и г. министру унутрашњих послова, који су надлежни, да цео овај рад одобре или неодобре. Тек кад се тамо одобри, можемо ми даље радити. С тога се говори у вароши, да се у општини ништа не ради. Ми не можемо нигде градити калдрме, док нам се нивелациони план не одобри, јер се нивелета негде јако спушта а негде опет пење.

Ст. Чађевић. Најпре дубоко и свеердно захваљујем се представништву на овде указаном ми признању мога труда. Још се дубоко захваљујем и благодарим поштованом представништву и овој господи која су имала уздања у мене те ми овај рад поверила.

Моја је једина и највећа брига била, не да непуним формулисане тачке уговора, који је могао и непостојати, већ, да тим плановима ова општина потпуно подмирује свеколике потребе које условљавају и проистичу из што савршеније нивелације. Не мања ми је брига била да оправдам поверење господе одборника и бив. председника ове општине, који ми ову ствар поверише.

Млогој господи одборницима неће бити познато како је ова ствар текла, а ја ћу учтиво замолити представништво да приликом, кад комисија за финансијске односе поднесе свој рад, у кратко испричам како се ова ствар од почетка до њеног свршетка развијала, управо њен генезис те да господа стеву право суђења о целоме предмету.

Председник. Сад имамо да решимо још једну ствар, која не трпи одлагања. Мени су одборници школских пододбора реферисали: да су добили налог од г. министра, да све школе морају бити на време отворене. Међу школама, које нису у нашим зградама, има и таквих случајева, да им рок закупу истече, а цена се не мења. Ја бих вас молио, да ме овластите, да све те уговоре могу продужити, али с том погодбом: да се општина може иселити и уговор раскинути, кад направи своје школе.

Св. Боторић. Ја мислим, да ви треба у овој ствари да се владате у границама буџета.

Председник. У правилима стоји: да ја сам могу то учинити, као председник главног школског одбора, но ја сам толико толерантан те и вас питам за савет.

Сам. Пијаде. Ја мислим, да ви сами не можете то да свршите, јер где год се какав нов уговор овакве природе закључује, мора се изабрати комисија, која ће видети, да ли је скупо или није, и према томе се тај уговор одбацује или закључује. Ето тако ми сад плаћамо за дорћолску школу 500 дук.

Св. Боторић. Онде предговорник г. Пијаде говори само за дорћолску школу, а међу тим говор је о свима школама — да ли да се одобре стари уговори или не?

Ја мислим да г. председник може то свршити са члановима сваког пододбора, по што има у сваком кварту школски пододбор, наравно, да се ту треба, да држи граница буџетских. Јер било би грешно, да ми сад на време не оправљамо школе, него после, кад деца пођу у школу, па се од оне влаге разболу и болују целе зиме.

Гл. Јосиповић. И ја сам мишљења, кога је и г. Пијаде. Јер плаћати 500 дук. за једну кућу на Дорћолу, то је и сувише.

Ја би био мишљења, да се одреди једна комисија, која би одмах сутра све уговоре прегледала, јер можда ми плаћамо негде и 800 дук., кад на Дорћолу плаћамо 500 дуката.

Председник. Августа месеца почињу школе, а куће се не могу наћи пре Новембра.

Ја мислим, да обновимо све уговоре, где се цена не мења, под том погодбом, да општина може раскинути уговоре, кад сама подигне школе.

М. Маринковић. Онда они могу за ова 3 месеца да нас уцењују.

Гл. Јосиповић. Њих треба још обвезати и на то: да, ако општина нађе школе по јевтинију кирију, може њихове зграде оставити сваких 6 месеца т. ј. Маја и Новембра.

Председник. И ја се с тим слажем.

П. Видаковић. Ја сам ономад тражио да нам се поднесе извештај о томе: које зграде општина држи под закуп, по коју цену и кад рок закупу истече. Одбор је решио, да нам ви поднесете тај извештај.

Ја знам, да има кућа, које скупо плаћамо, и то по овоме предлогу треба да остане. Сад ви хоћете, да и ми овако решимо. Ја то не дозвољавам. Ми тумарамо. Ми смо једну ствар једном решили, а сад се хоће друкчије. Ми смо казали да оћемо да прегледамо. Пустите нас дакле да прегледамо. Ми смо казали: хоћемо да видимо где су нам те школе и колико за њих плаћамо, и за то док се то не поднесе, не ћемо ништа да решавамо.

Овоме предлогу г. председника нема места, догод се тражени реферат не поднесе.

Председник. Ја сам вам дао за то разлога.

П. Видаковић. Разлози ти нису довољни, да променимо нашу одлуку. Мислим, да има довољно времена, да се све сврши.

Св. Боторић. Г. Председник је поднео овакав предлог: да се за све школе, којима се не мења цена, могу закључити нови уговори и да се оне могу оправити.

Овде није био говор о 500 и 800 дук. Нико није казао: да побија одборско решење. Сад што г. председник није поднео извештај, то је друга ствар.

Гл. Јосиповић. Ја мислим, да сте ви казали за оне школе, којима се не повишује цена.

Председник. Најпосле где је велика сума, ви одредите комисије, па ћу им ја поднети извештај, па нека раде.

М. Маринковић. Ја хоћу, да се ово износи на два месеца напред.

Председник. Ја нисам био дужан ни ово, да вам износим.

П. Видаковић. Ја молим, да останемо при оном што смо раније решили. Ја сам пре 12 дана предложио, да вам се у првој идућој седници поднесе реферат; које куће држи општина под закуп, по коју цену и кад им рок закупу истиче. Од тог доба има већ 12 дана. Ја мислим, да извештај треба поднети, и онда ми би могли тек да решимо.

Председник. По правилима школски одбори набављају те куће, и о томе подносе извештај. Ја би могао то и без вас свршити, но по што се прекорачује за 6—700 дин. одређена цифра, то за то и износим пред вас, да ми одобрите. Ово што сам вам сад реферисао, то је услед тога, што ми је председник пододбора казао, да ако ми почнемо, да одређујемо комисије отићи ћемо у бесконачност и онда ја одговарам као председник тога одбора.

К. Црногорац. Ви сте тражили од нас, да вам одобримо, да се оправе школе. Ја мислим, да нико неће бити томе противан. Но, ако су кирије за те школе доиста скупе, онда на сваки начин, као што је г. Видаковић предложио, треба урадити оно, што је решено.

По правилима школским одбор има право, да бира кућу, али политички одбор има право, да погоди цену. Ја мислим, да овластимо г. председника, да он нареди, да се школе оправе онде, где су цене мање.

Председник. Ја мислим, да по овој ствари сазовем напредну седницу, па да ову ствар решимо. (Прима се).

Сад чујте молбу грађана из савског краја, који моле да им се начини калдрма.

(Секретар прочита).

Председник. По овоме је рађено још пре 5—6 год., али је назда одлагано. Ви, који сте из тога краја кажите да ли је нужно или није.

Раден. Драговић. У самом је интересу општине, да се та улица калдрмише, јер су сви плацеви у њој општински. Покрај првог плаца има калдрме те с тога је њему цена, колико је за друга два, покрај којих нема калдрме. По томе се види, да би цена плацевима скочила, чим би се калдрма подигла.

Гл. Јосиповић. Ја налазим, да онде треба калдрма, али, како чујем, да ће се одонуд иселити дрваре и да ће се насипати, то сам мисња, да се ово одложи још за неко време.

Св. Боторић. Што су одономад дрва пала, баш је томе узрок тај, што нема калдрме, јер су плацеви покрај калдрмисаног дела улице скупљи, те дрвари морају да слажу дрва високо, а да је свуда калдрма, онда би се мало разместили. Дрва ће да падају за то што је кирија скупа. Кад би ми начинили калдрму, она би се брзо исплатила.

Председник. Та је ствар покренута још пре 5—6 год. Ја сам назда говорио, да дрваре не треба онде да остану, — онде ће се можда преместити ђумрук. Али то се не зна, кад ће бити.

Ја мислим, да треба да водимо рачуна и о нашим грађанима. Треба да подигнемо калдрму и њих ради и себе ради.

Ја мислим, да треба да подигнемо калдрму само средином и то до пумпе, јер у случају пожара сакаџије се заглибе у блату и ми овамо страдамо.

Ја мислим, да направимо привремену калдрму.

Св. Боторић. Ја мислим, да се калдрма не прави целом ширином, него само средином, тако, да се могу двоја кола мимоићи. То ће бити и у нашем интересу а и у интересу грађанства.

Дим. Наумовић. Зар се онде не би могао да начини насип? Ја мислим, да је боље за оно место насип; а и кошта јевтиније.

Председник. Ако направимо насип, то ће нам пропасти, кад се бара буде насипала; а међу тим камен се опет може употребити.

Д. Наумовић. Ако се мисли скоро да насипа, онда не треба.

Св. Боторић. Ако направимо насип, он ће за месец дана пропасти. Немојмо, људи, да бацамо паре у насип!

Др. М. Лено. Ја бих био мишљења, да се ово одложи. Јер, да се направи тако звана „добра" калдрма, то би значило бацити новац. А кад је пожар у вароши, сакаџије не морају са пумпе захитати воду.

Св. Боторић. Ја бих предложио, да се одреди једна комисија, па нека види, шта ће коштати калдрма а шта насип.

К. Црногорац. Коштало би до 200 дук. Ако направимо макадам од крупног камена требало би до 10 лађа песка и камичка, што ће коштати до 100 дук., а од прилике толико би коштао и камен.

Дакле макадам од крупног камена или калдрма не ће више коштати од 200 дук. Само она два плаца калдра су, кажу, да то исплате. На послетку добијали би и воду јевтиније.

Председник. Дакле, да одредимо комисију, која ће разгледати како је најбоље, да се та улица калдрмише. Слажете ли се, господо, с тиме? (Слажемо се.)

Чујте извештај о лицитацијама држаним за грађење канала код купатила г.г. браће Поповића и код Бајлона.

(Секретар прочита).

Председник. Разлика је, као што видите, између старе и нове лицитације за 10 дин. Одобрава ли одбор ову лицитацију? („Одобрава").

Чујте извештај о лицитацији држаној за грађење калдрме на ђумруку.

(Секретар прочита.)

Гл. Јосиповић. Многи су ми говорили, да је г. Станко наш пређашњи рачуновођ ортаковао са многим општинским предузимачима. То исто од прилике видео сам и при лицитацији за канале. Кад сам ја терао оне предузимиче, да положе кауцију, један ми рече, да ће за њега донети г. Ђ. Хаџи-Живковић наш имет. И доиста он донесе, те ју онај предузимач предаде нама, рекав да има и више.

По што г. Ђока рукује с кауцијама у општини, то сумњам, да она положена сума, неће бити из те касе. С тога тражим, да се одмах његова соба запечати и одреди комисија, која ће прегледати касу.

К. Црногорац. За такве ствари надлежан је г. председник. То би била рђава практика, кад би ми усвојили ваш

предлог. Чим Ви јамчите, да је новац из општинске касе? Јамчите ли вашом чашћу? А није лако казати „сумњам“. Кад би радили онако, како је урађено пре 2—3 дана с једним чиновником нашим, то би значило правити јуриш на једног часника општинског.

Ја не бих дозволио да такве речи падају овде. Ако би ми ово појмили, изашло би то, да бих ја могао да кажем: да ја сумњам о ваш рад.

То сте ви могли казати поверљиво г. председнику, а не да бацате овако тешке речи пред одбор.

Ја вас као одборник молим, да не бацате такве речи. Ја се бојим, да би ми добили прекоре, да смо се овде скупили да бацамо с мњу на овог и оног.

Г. Јосиповић. Ја сам казао, да он заступа интересе предузимача и даје му новац те да као кауцију положи.

Пера Видаковић. Ако је г. Ђока био одређен од стране управне седнице, да присуствује при лицитацији, онда никако није имало места да он доноси и положи кауцију за некога. Таква радња његова сумњива је и никако се не може дозволити, а много мање правдити. Г. К. Црногорац одваја г. Живковића као чиновника општинског и као приватног човека, па вели да је то могао да чини као приватан човек. То стоји, но он је као члан комисије то урадио и донео новце за кауцију и однео, те се незна, шта је у ствари било.

За овакав његов посао одбор треба да умоли г. председника, да г. Ђоку казни укором.

То што г. Црногорац каже, да је опасно овако износити против појединих личности без довољног уверења нема смисла, јер је сваки одборник позван да пази на све неуредности званичника општинских и ове саопшти председнику.

Ево што је г. Глиша видио и саопштио одбору и ја му као одборнику потпуно верујем, а и сваком се одборнику веровати мора, па с тога г. Глиши треба од стране одбора изјавити благодарност, и ја му од своје стране благодарим.

Председник. Лепо господо, ја ћу то још сутра извидити. Заиста, кад наш један званичник овако ради може да се сматра као нешто неморално и управ изгледа да стоји с предузимачима у ортаклуку.

К. Црногорац. Г. Пера Видаковић брани ово што је брат Глиша као наш друг казао овде и то као одборник; а ја сам устао да браним част целог одбора.

Ја сам казао, да је он требао то да јави г. председнику и он му у томе дао задовољења, а не да овако пред целим одбором износити нешто, што се незна како је у ствари било, те да изгледа као какав ортаклук и т. д. док међутим може бити да овде од непоштења ни трага нема.

Пера Видаковић. По чему је г. Коста поколебана част одбора те је ви браните. Ја то не разумем. Кад је одборник изнео ову ствар ми му морамо веровати, јер је он наш повереник био при овоме послу.

К. Црногорац. Ви хоћете, све оно што ко посумња да сматрате за истинито.

То је рабулистизирање.

Председник. Сваки од господе одборника, и кад је на дужности и кад није, има право да мотри на све оно што се односи на општинске ствари, нарочито, у ономе где се нешто ради против интереса општине, нарочито, кад још то долази од званичника општинског.

И ја с моје стране благодарим г. Глиши на ову доставу.

Ја ћу све то извидити па ћу вам јавити шта је у ствари, јер свакојако не изгледа лепо, што је он овако као званичник општински радио.

Милан Банковић. Г. Председниче. Ја незнам зашта смо ми овде у одбору. Држим да је одбор највиша власт у општини за општинске послове. Г. Црногорац би хтео да нам определи шта ће ко од нас да говори. То ми чудновато изгледа. Кад је поменута личност г. Живковића онда и ја имам нешто да приметим. Милијон пута сам ја њега ниђао по сокацима где иде, и то у време кад треба да се ради. Он извесно то ради изговарајући, се да општинске послове врши, али сумњам у то, јер ништа не ради.

Ја мислим да ми као одборници можемо у по дана у пола ноћи доћи и прегледати шта је радио и шта ради један општински званичник. Ако то право одборници немају, онда што седимо ми овде, што нас зовете?— да идемо кући, на нек раде они како хоће.

(Чује се: „Тако је“: „добро“).

Ја сам чуо, да он наплаћује новац по извесним стварима и не предаје га коме принадлежи већ га држи по годину дана. Како то сме да буде?

Гл. Јосиповић. Новци што их је дао за кауцију општински су, па на основу постојеће сумње тражим да се каса којом он рукује одмах затвори и види колико по књигама у њој мора бити и колико има у ствари. То можемо учинити, јер смо ми властни да нашу касу прегледамо

Председник. Ова је ствар господо свршена тако, да ја то извидим и да му дам укор што је тако радио. Доиста је такав рад неправилан и више се тако што не сме чинити.

Сад прелазимо даље.

Чујте извештај о извршеној лицитацији за правлење калдрме испред трећег и четвртог магацина на ћумруку Хоћете ли да одбијемо ово? — (Одсудно).

Ја би био мишлења да одредимо тројицу од г.г. одборника, па нека они траже ко ће да прави ту калдрму.

Пера Видаковић. Предлажем: г.г. Милана Банковића, Глишу Јосиповића и Димитрија Наумовића. (Усваја се).

Председник. Дакле, господо, ова три лица овлашћују се да ову ствар доведу у ред. (Јесте).

Сад је на реду молба Алексе Матића, који је узео под закуп два општинска дућана у фишегџијској чаршији. Он моли да му општина дозволи да на лицу подигне о свом трошку једну магазу па да за исту плаћа општини дукат месечно кирије. (Чује се: да се молба прочита).

Изволте дакле чути ту његову молбу. (Секретар чита).

Св. Боговић. Он тражи четири хвата празна плаца до оног сокачета, а нама је познато, да се већина мртваца опаја у палилујској цркви и да излазе тим сокачетом у фишегџијску улицу: дакле то сокаче не треба да остане тесно и ја мислим, да му се дале само три хвата, те да се то сокаче не би стеснило. Осим тога да му се да то под тим условом, да направи лице у сокачету као и на фронту иначе не.

Пера Видаковић. Ја сам мишљења, да се преко те моље пређе а дневни ред, јер можда ће то нама требати. Боље је да то одложимо за неки дан него де ове ми знуи а за двапаест динара.

Председник. Сад баш каже господин, да би ту могло да се направи један дућан, где би се свештеници скицали.

Светозар Богурић. Онда не би било лепо, да ми ту подигнемо дућан за издавање под кирију, него да направимо дућан као канцеларије, где ће се свештеници скидати.

(Чује се: да се пређе на дневни ред).

Председник. Сад је на дневном реду тражење команданта града за расељење на калемегдану. То је практиковано до сада и на основу те практике командант то тражи.

Милан Божковић. Да ли ми имамо каквог прихода од тог калемегдана?

Председник. То се тражи у име напојнице за оне који чисте и плеве по калемегдану. То је наша ствар и ми би требали да плаћамо за то, јер ми уживамо то. (Чује се: да се одобри.) Дакле одобрава се ово.

Сад долази један реферат, који смо добили, од врачарске школског пододбора односно понуде г. Максимија. Изволите чути.

Секретар прочита реферат, а за тим и писмо г. Максимија.

Пера Видаковић. Ја мислим да се не прими тај поклон под тим условима. Ја над хоћу да поклонимо општини један плац за школу, нећу да тражим да ми општина подноси план шта ће и како да прави. Хвала му. Општина не прима услове.

Светозар Богурић. Мислим да „Славија“ кошта око 5—6 хиљада дуката: он је нудио и другима да им поклони тај плац, те да подигну њу која ће да му украси то место, на то што нико не пристаје на те услове он онда општини поклања тај плац, те да је зграда кошта 10—12 хиљада дуката, а то је просто значило да једну суму новаца бацимо. Дакле према таквим условима, хвала му на том поклону — не треба нам.

Пера Видаковић. На понуде г. Максимија нади се, да је он велики шпекулант. Али камо среће да нам је то нуђено раније, док није био подигао „Славију“, јер где је кафана, ту не може да буде школа.

Милорад Јанковић. Тај плац код „Славије“ тражио је школски одбор и може бити, кад би општина добила тај плац, да би га продала неком, па на другом месту да зида школу.

Председник. Ја сматрам да ми је дужност, као председнику општине, да овоме човеку изјавим благодарност, с тога, што нам, да је он сваке године по један пут и два пут давао прилоге за нашу сиротињу, и ја молим да овакве људе дочекујемо љубазно. Но и ја мислим да овај његов поклон под овим условом не можемо примити с тога, што општина има доста правих плаца, а не располаже средствима. Дакле, за сад ја остављамо то и ако буде прилике да правимо тамо школу, онда да се обратимо њему да нам то да.

Пера Видаковић. Ја не бих био тога мишљења, него ја мислим да кажемо: да под овакним условима не можемо примити.

Св. Богурић. Овде ће нешто друго да буде. Што каже г. Вујаковић, г. Максимије је добар грађанин, али је и добар шпекулант. Он нас је тојако једном пут, нека сам позовне школу за сиротињу у свом крају, који је подигао. Он зове с тим да увуче општину, да општина тај његов крај узме у рејон општинске болнице. Ће ове су шпекулације дубоке. Ми имамо министарство грађевина и наше инжењере, и ако нужно да нам он одређује план.

К. Протопрвац. Мени се чини, да би се баш под да шпекулација онда, кад би устала и остао школе. Шта нама смета да ми томе човеку кажемо: хвала на таковоме дару но општина није кадра да учини ове концесије које се траже. Нема шпекулације код човек иначе: ја овај плац дајем школи И ја ако молим да против њега ништа не говоримо. Дакле, над човек нашли са једном оваквом понудом, услед иницијативе школског одбора, онда ја мислим да треба да му изјавимо велику захвалност и да му кажемо: да општина то прима, али под условом, да зида зграду над може.

Пера Видаковић. Не можемо ми да кажемо, да примамо под оним или под оним условима, него, или примамо или не примамо.

Председник. По што немо у том подножју, да можемо примити овај услов, који говори да одмах подигнемо зграду, т. не можемо поклон примити одмах, а кад га будемо потребовали, онда ће мо се обратити и променити услов.

Пера Видаковић. Не треба ништа друго да се каже до то: под таквим условом, какав је положен, општина не може да прими поклон, — а то може да значи и да не може сад одмах примити.

Милорад Јанковић. Овде се повлачи реч о Максимију а то није ствар Максимијева, него школског одбора. А што се тиче тога, да он хоће да веже општину због тога краја, ја мислим да томе нема места и да тај крај не стоји далеко од општине, јер он плаћа све пирезе и трошкове општинске; дакле и том се крају мора дати све што се даје и осталим крајевима у Београду

Св. Богурић. Ја нисам говорио, да томе крају не треба дати школу. Општина над почне градити школу, она има својих плацева. Ја сам у нечему противан томе и усвајам да се одговори онако како је г. Видаковић предложио, а кад дођемо до тога, да решавамо о појединим крајевима и о регулацији, ми ћемо о томе говорити.

Председник. Ја ћу вам у најкраће времену изнети једну молбу о томе, да се одреди круг Београда.

Дакле она је ствар свршена онако: под оним условом, а у околностима у којима се општина налази, не можемо примити овај поклон.

(Чује се: тако је.)

Изволите чути даље.

Секретар чита молбу штампара Кипановића.

Председник. Ја мислим да ће вам ово бити познато. Пређашња одборница имали су једну понуду од штампара Кипановића и они су ту понуду одбили и обласгили су мене да ја изведем, да то буде општинска ствар, јер ја не могу прелепљивати таблу на њу исконе, који то неће. Он тражи само за годину дана, да начини таблу о свом трошку, па ако нам се допадну те табле, да ми можемо дозвиће то откупити, јер то ће дати 180—200 динара прихода. Дакле ако би случајно успојили ово, ми не решкирамо

ништа, јер он прави то о свом трошку и он ће са приватним људима да се погађа.

Милан Марниковић. То је све лепо, али само како ће он да уцењује људе са тим таблама?

Пера Видаковић. Ако се допусти та шпекулација, онда ће се људи научити на неко плаћање. С тога је боље да ми то не дамо томе, но да ми сами то изнесемо и узмемо за наше приходе и онда се нико неће сетити да за то тражи неку накнаду. Дакле, боље је да оставимо то и да се представништво постара на свој начин да то изведе.

Председник. Дакле не прима се. (Не прима се.)

Гл. Јосиповић. Ја бих имао да упитам о суми која је утрошена на храну општинских коња, јер сам чуо да се много на њих троши.

Пера Видаковић. Ја знам да је за ову рачунску годину набављено 24 464 килограма јечма, а међу тим то је потрошено за 6—7 месеци.

Председник. Заиста је то било и ја сам наредио да се то извиди. Јечма заиста нема и требало би да се одреди једна комисија која ће о томе дати извештај. Ја сам био наредио да се узима по 600 килограма, па сам онда сам лично контролисао то, али општини то не конвенира. Дакле та је ствар мени позната.

Гл. Јосиповић. Ја сам чуо од једног грађанина, да је неки предузимач, који је раније лиферовао јечам, могао за то неколико стотина килограма да прими паре, а да јечам не донесе.

Др. Марко Леко. И ја бих имао да кажем, да нам је јако пала у очи та сума, кад смо прегледали рачун.

Милан Банковић. Ја бих имао да покажем један начин, да се не сатире јечам, а то је, да се амбари окују блехом и онда мишеви и пацови не би могли ни један драм да однесу.

Председник. Ја сам нашао сва акта по том предмету и кад дође г. Јова, ја ћу то изнети.

За тим секретар прочита молбе за уверење о владању имовном стању.

Састанак је овај закључен у 9 часова у вече.

ПИСМА ИЗ РУСИЈЕ

(Париском „Солеју")

Петроград 21. августа 1888.

Ако је слободно адресовати какав прекор либералној и реформаторској владавини покојнога цара Александра II. онда јој се може пребацити: што је систематски занемарила поморску снагу своје земље. Јер, ма шта рекла западна штампа, о тако званом „славољубљу" руских царева, Александар II. био је човек мирољубив. По што је на брзу руку закључио ону „кримску војну", коју је отац његов не смислено повео, видимо га где, у току од двадесет и шест година свога царовања, свега један пут (1877) вади мач из корица, па и то тек, за једну идеју: *за слободу источних Хришћана!*

И не помишљајући, дакле, на какво спољно предузеће, а тврдо убеђен у предусретљивост и пријатељство краља Пруске, као најзад, и савршено зањат својим великим плановима друштвеног преображаја, Александар II. предао је заборану убојну флоту — под Севастопољем сарањену. Немајући, пак, такву једну флоту на Црноме Мору год. 1877, Руси нису могли затворити Босфор ни освојити Требизонт, те тако једним ударом завршити цео рат. Од своје стране, царев брат, велики војвода Константин, није никада могао прежалити губитак флоте на којој је некад као официр забележио сјајне подвиге.

Према томе, прва мисао садањег цара Александра III. била је; *да ускрене народну марину.* Он је морао видети *колико* је Немачка порасла, па чак и опасном постала. У пристанима Кила, Вилхелмсхафена и Данцига рађала се убојна снага морска која је имала овладати Балтиком. Чим је ступио на престо Александар III. просу злато, да створи Русији лађе и ескадре, које би кадре биле изнудити јој поштовања на мору. Чак и послуга бродарска, која је донде с презрењем поверавана живљу туђинском, као Финцима, Естонцима и Ливонцима сво је, већ пет или шест година, у руским рукама. На Балтику Русија данас броји *четири* оклопнице првог реда, *једну* оклопницу *другог*, *две* оклопне *осам* простих крстарица, и од прилике 110 (сто и десет) *торпедница* свију родова. Нити је црноморска флота њена мање импозантна. *Четири* оклопнице и *седам* крстарица првог реда, као 45 (четрдесет и пет) торпедница састављају снагу њену; док се засебна реч мора рећи о ескадри која се вије по водама Тихог Океана, и која је то сиње море, баш као каспијска ескадрила Каспију, претворила у руско језеро. Ми за овај пар нећемо говорити о црноморској флоти — флоти, — којој је искључни задатак да брани руске црноморске обале све до дана *можда* и *блиског*, када ће застава руска бити позвана да се, као заштитница Грчке и савечница Француске појави у водама *Средиземним.* Не, на реду је да се обриемо оној *балтичкој* сили поморској којој руски адмирилатет у овом часу поклања сву своју пажњу.

И доиста, још у току ове године, велике маневре изведене су у заливу Финском и троуглу који склапа Ревал (Естонија) са Абом и Хелсингфорсом (Финска).

Последњих неколико година, млада флота вењбала се најпре у гађању у нишан и бацању торпеда — час пред Балтик пристаном (Естонија) а час пред отоком Нарденом (северно од Ревала). За овим се упражњавало искрцавање војске на обе обале Залива, и подражавало стизање *немачке* војске под Нарву ил Виборг ради грожења Петрограду. Данас је дакле као што нагласих, руска балтичка флота и довољно јака, и довољно извењбана да је могла предузети и велике *ескадарске* маневре. Нити та појава треба да вас остави равнодушнима у часу кад флоте, француска и италијанска чине исте пробе и опите на таласима Средиземног мора.

На самим маневрама овд. био је постављен дотичним ескедрама двоструки задатак, и то *прво* да реше: може ли каква непријатељска флота *изненадно* да продре у фински залив? И *друго*, претпостављајући да може, то, да ли ју је могуће држати у шаху снагом једне ескадре која би била концентрисана на из есној тачци, а ослањала се на обалске утврђења?

Дакле, ескадрон вице-адмирала Чикачева било је поверено да игра улогу непријатеља, а ескадри вице-адмирала Попова одбрана обале. По сведоџби ретких и привилегованих личности којима је дозвољено било да присуствују овим маневрама, горња операција извршена је са обе стране колико вешто толико и енергично....

Ну ове велике маневре морске не треба да нам из главе избришу и оне *сувоземне* спреме које чини руска царевина, и које ће се у неколико осветлити идуће недеље у логору *Јелисаветграда*. Око 60.000 (шездесет хиљада) војске сабраће се на оближњој пољани, а састојаће се из гарнизона Харкова, Одесе и целог Југа. Прошле године био је сведок подобном развоју снаге север Пољске, граница Пруске, земљиште између Вилне и Брест-Литовског; а ове године имаће прилике да тако нешто види *аустријски* комшилук, јер се ове маневре држе на десној обали Дњепра на југу Мало-Русије. Збиља, та два краја и јесу најприступнија (непријатељу) од целе царевине, а Русија није везана, као наша Француска, разним обзирима према својим моћним суседима. Као допуну овом збиру маневара, објављује се још сад, а за идућу годину, велика концентрација војске између Смоленска и Москве. А сад да завршимо са једном новошћу која је јако обрадовала наше трговце па преко њих и наше финансијере. *Жетва* у Русији, за коју се у почетку држало да ће бити хрђава, ево се приказује као доста добра. Зна се, међу тим, да је, Шпанију изузев, летина оманула у целој Јевропи. У Инглеској и Француској узрок су томе биле: ладноћа и непрестане кише, а у Немачкој још и поплаве; док бољи гласови не долазе ни из Италије, Белгије, Холандије па чак ни из Угарске.

Најзад за *америчку* жетву зна се да је слаба, као што је „инђијска" пропала. Према свему дакле, изгледа да ће ове године Русија бити позвана да нахрани Јевропу, те том приликом и своје народне финанције мало да покрпи...

Али, ако руски економи имају разлога да буду задовољни, не може се то рећи и о новинарима, бар не о уреднику овд. „*Гражданина*". Ја сам вам још зимус говорио о овоме листу, којим управља са неисцрпљеном живошћу, онај либерални консерватовац и православни славенофол — кнез Мешчерски. Јако противан и новачењу и расколу, овај је лист у почетку врло добро виђен био код руске владе. Али, окуражен оваким успехом књаз Мешчерски дозволи себи и неке дрскости. За ово он сад и испашта. У једном он последњих указа својих министар унутрашњих дела изјављује да, „и ако се у опште узев коректно влада „*Гражданини*" хоће да се упушта и у нападе противу мера и кораке владе који ју (напади) излажу јавној мрзости и презрењу". Услед тога издаје се „Гражданину", а у лицу уредника књаза Мешчерског, прве законска опомена

Па да ли ће ова претња имати каква дејства? Идемо да видимо али — сумњамо.

ЛИЦИТАЦИЈА

На дан 15. тек. месц. од 3 до 5 час. после подне, држаће се у канцеларији инжињерског оделења Суда ово општинског јавна устмена лицитација за одкопавање и планирање земље и претресање калдрме у Призренској улици.

Лицитација ће се држати од квадратног метра.

Кауција је 300. динара у готовом новцу или у државним папирима.

Ближи услови, план попречних профила и ситуациони предрачун могу се видити у поменутој канцеларији сваког радног дана у време канцеларијско.

После свршене и закључене лицитације неће се примати никакве понуде.

Из седнице Суда општ. Београдске ГН 366. 5 Септембра 1888 год. у Београду

СВИМА ПОТРОШАЧ. МЕНИЦА И РАЧУНА

Према распису г. министра финанције, од 24. августа ове год. Пбр. 14522, пустиће се у течај 10. септембра о. год. жиговане менице и рачуни, које ће државна штампарија, као свој монопол израђивати. За рачуне, управа ће државне штампарије продавати само монополисану хартију, а потрошачу ће сваком до воље стајати да у ма којој штампарији штампа линије и остале шаре, које му буду требале

Цена трговачким рачунима, према закону о таксама од 25. маја о. год. биће:

Бланкет од $^1/_4$ и $^1/_2$ табака 0·10 дин.
утиснута марка . . . 0·10 „

Свега **0·20** дин.

На рачунима не ће потрошачи имати никакав проценат.

Цена меницама према закону о таксама биће:

Менични бланкет, ма каква вредност менице била . . . . . 0·20 д.

Утиснута марка у бланкет:
за менице чија је вредност:

		до	100	дин.	0·20 д.
од	101	„	250	„	0·40 „
„	251	„	500	„	0·80 „
„	501	„	800	„	1·50 „
„	801	„	1200	„	2·— „
„	1201	„	2000	„	3·— „
„	2001	„	3500	„	5·— „
„	3501	„	5000	„	7·— „
„	5001	„	7500	„	9·— „
7	7501	„	10.000	„	12·— „

Потрошачи меница имаће за куповину преко 50 меница на бланкетима (чија је вредност стална — 0·20 дин.) 2% рабата.

И менице и рачуни моћи ће се добити од 6. септембра ове год. сваког дана у државној штампарији и у свима књижарама краљевине Србије.

Бр. 5214. Из управе државне штампарије, 5. септембра 1888 год. у Београду.

☞ Због штампарских тегоба, овај је број нашег листа закасино за читаву недељу дана. Читаоци ће, пак бити накнађени првом даном приликом.

ПРИВИЛЕГОВАНА НАРОДНА БАНКА
КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ

ПРЕГЛЕД СТАЊА НА ДАН 31 АВГУСТА 1888

		ИМАОВИНА	ДУГ	Сравнење са прошлим стањем
Главница			20,000.000·—	
Акција		10,000.000·—		
Привремене акције			10.000·000·—	
Акционари		7.500.250·—		
Банкноте у течају у злату	158.800·—		12.813.410·—	+ 13.900·—
„ „ „ „ сребру привремене	9,388.860·—			+ 538·270·—
„ „ „ „ сребру сталне	3,265.750.—			— 95.360·—
Благајна у звечећем новцу у злату	1 611.366·23	5,771.252·68		+ 139 778·80
„ „ „ „ „ сребру	3,825.586·41			+ 3.404·40
Стр. вредности и салда стр. кореспондената	334.300·04			+ 47.620·37
Лисница у злату	1,051.909·55	3,719.857·36		— 14·748·80
„ „ сребру	2,667.947·81			+ 42.395·78
Зајмови на државне обвезнице у злату	2,496.143·—	3,894.373·—		— 4.950·—
„ „ „ „ „ сребру	1,398.230·—			+ 1.100·—
Текући рачуни домаћих новчаних завода		1,897.634.44		+ 228.537·75
Менице за наплату		7.809·46		+ 3.375·51
Кауције		149.730·—		
Полагачи кауција			149.730·—	
Оставе просте		259 800·—		
Остављачи простих остава			259.800·—	
Оставе по текућим рачунима		2,521.108·29		
Остављачи по „ „			2,521.108·29	
Резервни фонд			20.847·68	
Вредности резервног фонда		16.727·25		
Положене акције српске Народне Банке				
Разни рачуни		60.429·28		+ 9.594·19
Обвезе по текућим рачунима			34.075·79	— 702·—
		45,798.971·76	45,798.971·76	

Власник општина београдска. Штампа Медецијан и Кимпановић Обилићев венац број 1. Уредник Н. С. Јовановић

БРОЈ 30. У БЕОГРАДУ НЕДЕЉА 18 СЕПТЕМБРА 1888 ГОД. ГОДИНА VII.

БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

ИЗЛАЗИ НЕДЕЉОМ ЈЕДАНПУТ НА ТАБАКУ
Цена за Србију:
за годину . . . 6 дин.
за пола године . . 3 дин.
А страни земље за годину . . 9 дин.

УРЕДНИШТВО и АДМИНИСТРАЦИЈА ЈЕ У ЗДАЊУ ОПШТИНСКОГ СУДА

Цена је огласима 6 дин. пара од врсте
Претплату плаћа плаћу унапредак на општинском суду а сва преписивања на уредништво
РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ.
Неплаћена писма не примају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

СВЕЧАНА СЕДНИЦА

одбора општине варошн Београда 10 Септембра 1888. приликом прославе Стогодишњице

ВУКА СТЕФАНОВИЋА — КАРАЏИЋА

—

Присуствовали. Председник општине: г. Ж. Карабиберовић, члан општ. суда: г. Јанаћковић, М. Јанковић, чланови одбора: г.г. К. Петровић, Милорад Д. Јанковић, Зах. З. Поповић, К. Црногорац, Дим. Вељковић, Т. Ђ. Наумовић, П. Д. Видаковић, К. Д. Главинић, Јовица Барловац, М. Ж. Марковић, Ник. Ђорђевић, Д. Ђ. Миловановић, С. Ивадс. Гл. Јосиповић, Ст. Петровић, Јак. Бајлони, Свет. Боторић, Дим. Наумовић, Ст. Јосифовић, М. Степановић, Н. Р. Поповић, В. Д. Стојановић, Свет. Милојевић, Др. М. Т. Леко, М. Јосиповић, Х. Д. Азриел, Милут. Ј. Марковић, Настас Крстић, Св. Николајевић, Ђ. С. Новаковић, Свет. Карапешић, Мил. Банковић и Т. Ј. Мијајловић.

Председник. Поштована господо, ја вас молим да ми дозволите да вас као домаћин поз равим по нашем српском обичају са: добро сте нам дошли (Гости - добро вас нашли).

Много поштована Господо, Г-ђе и Г-це.

Грађани српске престонице вазда су готови да приме најважније учешће у сваком општенародном делу, у сваком општенародној светковини, па и сада у овој тако ретској светковини, која је иницијативом високе Краљевске Владе спремљена у славу стогодишњице овог заслужног (славног) мужа, који је обновио српску књижевност, у славу Вука Стефановића Караџића, тога савременика и сурадника неумрлог Кнеза Милоша, који је обновио српску државу.

Ја се радујем као Београђанин што је и наша општина учесшник у овој прекрасној просветној слави, а још више се радујем, што сам срећан, да као председник ове општине лично суделујем у овом свечаном скупу, који је намењен спомену тога великог Србина, који је после светога Саве највише привредно српској просвети и српској књизи. Слава му! (Присутни се одазваше са громким узвиком: „Слава му!"

У то име објављујем господи одборницима да је наша данашња свечана седница отворена, и молим их да ми дозволе да им предложим: да донесемо две одлуке којима ћемо на вечита времена обележита наше учешће у овој значајној прослави. (Вичу „чујмо").

На првом месту предлажем Вам Господо одборници, да једну од наших варошних улица назовемо именом славног Вука Караџића, и *ја налазим да* је најприличније да се *тим именом новог просветитеља српског дичи улица престонице*, која пролази покрај највећих *просветних установа наших*, покрај велике школе и велике гимназије, народне библиотеке и српског музеја, даље покрај плаца који је незаборављени Кнез Михаило завештао на просветне цели, а на коме ће се подићи стан за Краљевску Српску Академију наука; и најпосле, покрај плаца, на коме ће се подићи стан за београдску читаоницу, београдско певачко друштво и друштво за гимнастику и борење.

До данас се та улица звала Дубињска а од данас па за вечита времена нека се зове „Вук-Караџићева улица".

Усвајате ли Господо одборници овај мој предлог? (Громко: „усвајамо")!

Огласивши да је одбор општине вароши Београда у данашњој својој свечаној седници једногласно одлучио: да се досадања „Дубињска" улица од данас па за вечита времена зове: „Вук-Караџићева улица".

На другом месту, а у цели да би успомена на великог слављеника, и код учеће се омладине наше на великој школи увек била што жива, предлажем вам, Господо одборници, да се наша општина завешта на то: да ће од данас па за вечита времена издавати једно благодејање од 600. динара годишње за једног сиромашног ђака филолошко-историјског одсека на великој школи, за кога проф. савет ве-

ничке школе наше, да то заслужује, а то благодејање да носи име славног Вука Караџића.

Издатак од данас до 1. Новембра ове год. да падне на терет партије на непредвиђене трошкове, а од 1. Новембра па за вечита времена да се ставља у редовни буџет општине београдске.

Усвајате ли Господо и овај предлог. (Вичу: „усвајамо".)

Објављујем, да је одбор општине варошн Београда у данашњој свечаној седници својој одлучијо: да се од данас па за вечита времена из општинске касе издаје по 600. динара годишње једном сиромашном ђаку филолошко-историјског одсека, наше велике школе на кога проф. савет реши да то заслужује, и да се то запечатаје наше општине зове: благодејање „Вука Караџића".

Издатак овај од данас до 1. Новембра ове г. да се чини из партије на непредвиђене трошкове одређене, а у будуће да се ова сума ставља у буџет редовних расхода. Прима ли се то? („Прима се").

Хвала вама представницима насељог грађанства београдског, што сте моје предлоге примили и оживотворили; а вечита слава нека је великоме Србину Вуку Караџићу. (Присутни се одазваше громким узвиком). Слава му, Слава му, Слава му.

К. Јовановић. Господине председниче, поштовани господо одборници и сви, свога реда и рада, достојни пријатељи и поштоваоци данашње свечаности.

Готовост коју моји поштовани другови, одборници у овоме часу изјављују за племените благодарне благородне и — престоните краљевине достојне предлоге; — само је доказ: да је г. председник, добро појимајући осећања свију чланова данашње одборске свечане седнице, — потпуно разумео патријотска расположења мојих другова, одборника, спрам српског просветника, незаборављеног великана, творца нове српске књижевности, — Вука Караџића. (Одобравање).

Господине председниче! Ви сте својим данашњим предлозима, — који су одборском акламацијом добили санкцију, дали знака: да одборници стоје на висини *данашњег* просветног ступња и образованости, да су на оној тачци са које образовани свет погледа на престоницу краљевине као на плодну равањ, где све живо ради и стара се да буде: друг другу, пријатељ пријатељу. А они, који поштују своје старије: одавајући им признање за одличан рад, — заслужују похвалу и благодарност.

Господине председниче! Ви сте од нас — ваших другова, одборника заслужили похвалу за овако племените предлоге, па у име свију мојих другова одборника: честитајући Вам у данашњој свечаној седници тако срећно свршени рад, — молим вас да изволите примити уверење о нашој српској и другарској благодарности и захвалности, са жељом: да дуго здрав и весео будете Присутни се одазваше са бурним „живео!"

Председник. Хвала вам.

Мат. Вак. Господине председниче, и господо одборници! Као најстаријем годинама живом књижевнику у земљи, мени је пала у део та част да захвалим поштованој општинској управи на решењу које је данас донијела. Ја ту дужност нећу отправити ријечима сасвим ласкавим и удворљивим; — то не би било достојно ни вас ни мене — него ријечима простодушним и срдачним какве Србима најбоље доликују. Има људи које је довољно именовати па да свакм скине са поштовањем капу с главе. Такав је био и наш слављеник Вук Стеф. Караџић. Има дијела, која сама собом носе најљепшу похвалу. Такво је дјело и ваша данашња одлука.

Говорило се већ, и још ће се говорити о раду Вуковом. Што се мене тиче, ја мислим да бих се о Вука огрјешио, кад не бих овдје у мало ријечи изнио једну замашну црту тога рада његова, вадда замашнију од свију, јер та црта и народна егзистенција чине једно. Као што је истина да се народи разликују међу собом понајвећма језиком, тако и то стоји, да кад је изумро један језик у свијету, са њим је изумро и дотични народ. Може народ изгубити своју државу: може бити растргнут на ваше дијелова, — као што је на жалост и наш — али, док му језик није упропашћен, није на он пропао. Он жини као морална јединица он дјелује у друштвеној системи човечанства као засебан етнографски организам. Са језиком народним тијесно је скопчана и народна самосвијест, а ова природно тежи да што је изгубљено поврати, што је растргнуто да опет посастави. Толика је животна моћ у језику. А шта понајбоље држи тај језик; шта га пречишћава, богати, усавршава; шта га на нетљена вјечито шаље од нараштаја до нараштаја? То је поштована господо, народна књижевност јављала се она на гуслама или у књигама; али не таква књижевност, која размажа до слабости народ дух, која га кривим правцима упућује у животу, која га води духовној клонулости, на кварежу, на најпосле и скончању, јер је то неразборно него она ведра, узвишена књижевност, која га загрљева чистим идејалима породичног, друштвеног и државног живота; која га упознаје са напредцима савремене науке, која га крепка а питома, учућује свима

људским врлинама, знању, раду и јединству своме. У томе лежи необорива сила којом се непромашно постизава срећна и сјајна наредна будућност. Јер где се негује тако свијесна и здрава књижевност, где се она свијетлим трагом повлачи од господарске куће до трговачког дућана а од овога до сеоске колибе, ту је несавладна душевна моћ, која одољева свима олујима светскијем, ту је и само ту, браћо моја народна бесмртност! Желите ли ову, онда његујте са љубављу свој српски језик и своју српску књигу, потпомажите им развитак свима могућим средствима, браните им и пресудно опстанак од сваке напасти. То радите ви препоручите то и дјеци вашој, па ће те тим најбоље неговати животност, потпомагати развитак и обезбедити опстанак миломе народу своме.

Све је ове истине о замашају народнога језика и књижевности имао на уму наш Вук кад је са простих гусала пренео у дворане наше народне пјесме, кад је чисти пучки језик пресадио у књижевну градину свога народа и тим му створио умно јединство, кад је обелоданив његове приче, пословице и обичаје, одкрио свијету морално и умно, неоцјениво благо које лежи у духу народа српског. Од онда смо ми јачи у себи и поузданији, од онда сто и виђенији у свету. А ви господо одборници, ви сте увиђавно схватили сав домашај Вукова дјела, када сте донијели данашњу патриотску одлуку. Сваки од вас може се вратити кући својој са свијетлим образом и рећи са задовољством у себи: ја сам данас извршио једну племениту грађанску дужност. И у име све ове господе и браће, која вас окружују, у име цијелога народа српскога ја вам из дубине срца кличем: Хвала вам врсна браћо и слава! (Гости громко: живели!)

Председник. Свечана седница одборска овим је закључена. Благодарећи свима који нас почаствовали својим присуством, кажем још једном хвала Вам господо.

САСТАНАК

одбора општине београдске држан 14. Јула 1888 г.

(по стенографским белешкама)

почет у 6 часова по подне.

Били су: председник г. Ж. Карабиберовић, члан суда г. Јанаћ Јанковић, чланови одбора: г. г. Коста Петровић, Св. Карапешић, Захарије З. Попо-вић, Радоје Драговић, Ст. Петровић, Дим. Ђ. Миловановић, Мил. Ж. Маринковић, Петар Д. Видаковић, Н. Ђорђевић, Др. М. Т. Лево, Милорад Јанковић, Свет. Милојевић, и Глиша Јосиповић.

Председник. Молим вас господо, састанак је отворен.

Вама је познато, да је у једној од прошлих седница одбор је донео одлуку да председник поднесе један извештај из кога се може видети, које су куће узете под закуп за школе, а нарочито оне, којима излази рок закупу од првог Новембра, како би се видети могло може ли се тамо остати и даље и ако не може, да се нађу други локали.

Ја сам наредио те је списак тих кућа направљен. На броју има их свега 12 кућа.

Ево господо секретар ће вам прочитати. (Секретар чита).

Дакле као што сте чули има шест кућа, којима истиче уговор сада првог Новембра ове године.

Од свију ових уговорача — газда — с ни једним није ништа свршено, дефинитивно само са г. Д. Миловановићем за његову кућу школски одбор закључио је уговор, начинио га и мени је поднет на потпис. Али пошто ја нисам ништа досад свршио без вашег знања то сам и ово оставио и ви ћете чути извештај тога школског одбора. (Секретар чита).

П. Видаковић. Одбор општински донео је закључак, да му се поднесе извештај те да зна које зграде држи општина под закуп, по коју цену и кад истиче рок уговорима.

Ја мислим кад је одбор ово захтевао, он није хтео просто само да зна које су те зграде, него му је намера била, да види и да прави упорсђења између зграда да ли има још и других подеснијих зграда за школе па и по јевтинију цену. Данас има у Београду доста празних зграда а приличан број остаће и даље празан, и сопственици имају сада рачуна да и јевтиније своје куће дају.

Овакe прилике ја мислим да треба општина да употреби у своју корист, па не само да онима чије зграде мисли да задржи не повишава кирију, него и да смањује, јер сваки сопственик зна да је општина сигуран платиша и да плаћа кирију унапред по три месеца па сваки воле да да своју зграду под закуп општини него другоме каквом приватном лицу, које му однесе и по хиљаду динара а и кућу му поквари. О томе има више примера који су и мени познати.

Да би општина све ово постигла ја сам мишлења да се избере једна комисија из одборника, која ће све школске зграде проштурати и промотрити да ли у близини има каквих подеснијих зграда и јевтинијих, па да та комисија поднесе извештај, које зграде општина треба да задржи и по коју цену, а које да напусти и са којима да замени.

Овим би се задовољила и потреба и интереси општински а и грађанство општинско које своју децу у тим зградама на науку шаље. (Чује се: Тако је).

Председник. Нико се више не јавља да говори. Ја би желио да још кога чујемо о овој важној ствари. (чује се: Слажемо се сви са мишлењем Видаковића).

Светозар Милојевић. Сем разлога, које је навео г. Видаковић ја би имао да додам још то, да се и оним закупцима одкаже уговор, чије зграде не одговарају цељи за школу а таквих има доста, па ма да њима не истиче рок уговору 1. Нов. ове године.

Ја ћу да наведем пример један а то је за кућу г. Розелта, Та је кућа на крај краја врачара и никаква смисла нема ту кућу за школу узети, нити је и даље држати. Општина треба да ради штогод може да се та кућа откаже или да

са војеном влашћу исту кућу замени са другом кућом њином, јер иначе са источног врачара ни једно дете неће тамо отићи па ће свакојако кућа бити празна.

П. Видаковић. Ја усвајам ову допуну г. Милојевића разуме се ако то општина може учинити без давања каквих накнада.

Ако је са Розелтом закључен такав уговор да може напустити кућу у свако доба или кад нађе другу удеснију кућу, онда то треба одмах учинити.

И ту допуну нека комисија одређена узме у обзир при вршењу овога посла.

Св. Милојевић. Ја би ставио тој комисији у задатак још и то, да размисли да ли општина може у оном крају сама школу сазидати.

Председник. Што се тиче зидања школа, општина се бавила тиме и ја као данашњи кмет општине београдске водим рачуна о ономе што је општина раније радила.

Сва је брига сада о томе да нађемо зграде. Београдска општина сада не може да зида школе, као што је то могла пре 20 година. Онда је могла зидати и много јевтиније зграде а данас мора да прави школе угледне према прописима хигијенским и здравственим. Ја се о овоме старам, али за сада немамо новаца а може бити кроз неколико месеци да ћемо доћи до тога резултата те да можемо располагати са неком сумом новаца

Односно самих уговора за те зграде ја би био мишљења да општина стања увек при закључењу уговора и тај услов, да општина може да откаже чим своју зграду направи.

Св. Милојевић. Општина ће за Розелтову кућу свакојако плаћати пабе кирију, јер родитељи неће да шиљу децу у ту кућу.

Председник. Најбољи је онај начин који ви г. Светозаре споменусте мало пре, да се учини ако је могуће размена са војном влашћу или ако то не може, да се споразумемо са г. Розелтом о раскиду уговора за неком накнадом.

Св. Карапешић. Ја мислим, ако против тога нико нема ништа, да се стави комисији у дужност да и то извиди поред осталог.

Председник. Ја би само молио комисију, да она овај посао брзо сврши тако, како би првог Августа могли на чисто знати на чему смо са школама.

Др. М. Лено. И ја сам уверен, да се заиста велика кирија плаћа за школске зграде. Ја сам имао прилике о томе да се уверим приликом ранијег рада односно зидања школа. Држим да би добро било, као што је лепо напоменуо г. Св. Милојевић, да се овој комисији стави у задатак, да проучи како би се могло, бар према овим приликама данашњим, та потреба подмирити. Уверен сам, да се у томе може много користи за општину учинити, па да се подигну зграде онакве какве за сада можемо, а не да се ради овако као сада те плаћамо кирије скупе, а зграде неугодне, јер онако би бар за неколико година имали своје зграде.

Св. Милојевић. Сад је била лицитација за школе па нам то може служити за упоређење. Колико је скупо изашла кућа Розелтова, две хиљаде и неколико стотина динара, па тако и кућа Брајерова.

Ово је разлог да треба што пре да правимо школе него да плаћамо толику кирију, па опет да немамо школе.

Св. Карапешић. Ја мислим да би требало још и по један мали парк направити код сваке школе. То има свуда у целом образованом свету.

Никола Ђорђевић. Ја се потпуно слажем са мишљењем, да се школе прегледају и кирија удеси јевтинија према садањим приликама; али што се тиче комисије која би проучила и остале све потребе за школе држим да би требало за ову цељ одредити засебну комисију, јер та комисија би имала много шири круг рада. Она треба да испита колико у ком крају треба школа, колико свака школа мора имати висину и величину; да види има ли општина својих подесних плацева да то све подмири, да се увери о свему као и о плановима и осталим потребама и кад све то сазна и материјал прибере да то питање засебно проучи и том послу приступи.

Ово је питање господо у колико ја мислим врло замашно и потребује велике штудије те да се Београд према насељености кога краја, и према здравствености снабде са школама.

Од своје стране држим да у ову комисију треба одредити три лица.

Г. Председник рече да треба новаца. У колико се сећам о том питању била је засебна седница и дошло се до тога уверења, да би општина са оном сумом, којом подмирује кирије, могла отплаћивати зграде, које би за школе дужна била платити кад би их подигла и тако за неколико година све одплатила. Општина би могла учинити зајам потребни код наших завода за подигнуће школа. Ми видимо сеоске општине задужују се код појединих завода и подижу школе па после одговарају и за десет година имаће своје школе. па треба и ми тако да радимо.

Дакле као што реко треба једна засебна комисија да све прво испита и онда општина неби ни пет пара више платила него што сад плаћа; а ова која се сад одређује она треба да се постара за школе како би од првога Августа могле одпочети. Она нека за сада по потреби закључи уговоре но с условом, да се уговор може раскинути ако би општина пре рока своју школу сазидала.

Пера Видаковић. Сад мислим де треба да одредимо комисију.

Св. Карапешић. Мени се допада овај предлог г. Ђорђевића. Сад можемо изабрати комисију за овај посао, а у другој седници изабраћемо једну комисију у коју нека уђе један општински лекар, инжињер, један професор и други.

Никола Ђорђевић. Дакле онда г. Председниче за ово друго питање треба да се одреди напредна седница.

Пера Видаковић. Ја мислим да ова комисија у свима крајевима где школа има, позове и школски одбор или председника тога одбора, те да и он покаже, шта је нужно односно саме зграде да се учини и поред тога да покаже комисији и још какве зграде у близини које су за школе удобне и т. д. Дакле да некаже сама комисија, него и они да у томе участвују те да не каже да се њихово право овим крњи.

Председник. Пошто је школски пододбор по закону дужан да се о томе стара, да не би губили времена ја би молио, да се још дода одлуци одборској још и то: да у ову комисију уђу и чланови под одбора; јер иначе би из-

гледало, да ми вређамо закон, а ја господо то не могу дозволити.

Дакле да би се све учинило те да овај хитан посо иде брзо ја вас молим да ово усвојите.

П. Видаковић. Ја мислим да ова комисија неће ништа друго радити са под одбором школским него да све изиди и одбору општинском поднесе свој извештај и тек после ће комисија на основе одборске одлуке даље радити. Врло је рђава практика како се данас ради. Ја сам имао случај на дорћолу. Школски одбор закључио је чак и уговор са господарем куће за школу, па смо ми то покварили Они кад су дошли да потпишу уговор кажу: ми смо уговоре закључили, па неће ни да покушавају да траже другу зграду и онда сам ја морао да изменим једну реченицу: и ми се придружујемо комисији пошто се налази јевтиније.

Дакле председник пододбора, треба да покаже комисији зграду и тд., а комисија да поднесе извештај одбору општинском, па кад општина донесе своју одлуку, онда да пододбор продужи свој рад и да закључи уговор онако, како одбор нађе. За то ја предлажем да се изберу пет лица која ће прегледати школе и околину па и цене и поднети извештај о томе.

Никола Ђорђевић. Ми треба прво да знамо како право по закону има одбор општински а какво под одбор школски у овоме питању, па ако је заиста у ствари то, да општина не може да закључује уговор без њих, онда је боље да одбор наш ради са под одбором школским у споразуму.

Пера Видаковић. Ја не мислим да ће одбор у ову комисију изабрати људе, који мање знају од људи који су у под одбору школском, него ће ту доћи људи са толико исто знања као што су у под одбору и према томе неће се ничије право окрњити.

Председник. Господо, законом је одређена комисија која ће ове ствари свршавати. Ја не би рад био да г. министар после каже, како сам ја смео да искључим људа којима је законом, на то право дато. Дакле са њима господо, мислим да би се ово што пре свршило и да се сви позову у Недељу ову и сврше за два три кварта одмах а за остало доцније друге или треће недеље.

Пера Видаковић. Ја незнам за што мешате то двоје. Ова комисија то је изасланик општинског одбора. Она треба да поднесе реферат своме одбору. Дакле шта има да се зове школски одбор? Они могу да се нађу на месту те да само комисији помогну.

Председник. Лепо г. Видаковићу, али замислите, да сте ви члан под одбора школског па да нисте на том месту позвани, шта би ми ви онда казали, кад би ја овако урадио, као што кажете?

П. Видаковић. Ми никако нећемо то, да се нечија права крње. Но само кажем да нити нам треба да те људе мучимо нити има смисла да се њихов извештај с нашим ради и доноси овде. Казао сам ово да не би био сукоб, јер може бити да има кућа ди су ти под одбори закључили уговоре, а ми то може бити не би одобрили што би нашли подеснију кућу и јевтинију, и тако би нам сметали.

Ја не знам како то председник налази, да се с тим игноришу људи који права имају. Кад се каже, да ће под одбор свршити оно што по свом праву може, само кад општински одбор одобри суму. Дакле извештај комисије ове биће за њих упутство у овоме раду. И упутство за школски одбор такође је неко прописао, па они по њему раде Тако исто и овде може да буде.

Никола Ђорђевић. Мени се чини да је ово опет пут који ће дуже да траје.

Г. Видаковић предлаже комисију која ће да каже које куће да се приме; а г. председник би хтео да се то достави под одбору школском. Сад би они то прегледали и ако би ми на пр. хтели кућу Петрову они би казали ту су собе мале и тд. и опет би се посо одуговлачио. Најбоље би опет било да се ради у споразуму и заједно са под одбором школским.

Верујте ми да нећемо моћи ни до конца године овај посо свршити ако сами радимо.

Шо се тиче закључивања уговора ако овим путем пођемо биће врло тешко. Н. пр. гди год су они уговор закључили свуда ће они своје мишљење бранити. Дакле у интересу самог бржег рада требало би макар усмено да се споразуму.

Св. Милојевић. Сад је доцкан. Треба краће поступити. Било би добро, да се изазове конкурс па онда комисија да се придружи школском одбору па да прегледају и дају мишљење да ли зграде одговарају условима за школе, а одбор општински да односно кирије каже своје сишљење.

Гл. Јосиповић. Коме се тај рад подноси на одобрење?

Председник. Главном школском одбору.

Гл. Јосиповић. Дакле општина само да плаћа. (Јесте).

Председник. Старање о школама води политички одбор а односно одређене цифре за кирију стоји она комисија одређена' да води брагу о буџету. Према овакој дужности обеју страна ја ћу казати да препоручујем одбору да заједно са комисијом овај посао сврши. А кад овако радимо, гди се не-ређа наредба министрова онда ће се и посо лако и брзо свршити.

Извозте дакле изабрати 5. људи за ову комисију

Др. Марко Лепо. Ја не могу да видим узрок, за што не би овој комисији дали у задатак да и остале потребе прегледа. У тој комисији биће најкомпетентнији људи, који знају и закон. Нема потребе да одређујемо нову ванредну седницу ради избора другух лица за другу комисију.

Никола Ђорђевић. Кад би ова комисија о којој је предлог имала да купује куће за школе, а не само погађа, онда би имало смисла предлогу г. Лепа, али то овде није она има дужност само да погоди кућу за годину или две под кирију.

Председник. За ову другу комисију која би имала да се о грађењу школа постара, могли би се сада изабрати чланови, али она има други задатак и много тежи, па не би могла и овај посао који је сад нуждан свршити.

Комисија, која би се сада изабрала треба да се састоја више из људи, који знају цене за кућну кирију. Него ја предлажем, да она господа која буду сада изабрана за овај посо, да они буду чланови и те друге комисије; па они нека траже доцније попуну са стручним људима. Дакле молим вас кандидујте лица. (чује се кандидујте ви).

Добро. Ја мислим да буду ова господа. Пера Видаковић. Свет. Милојевић, Свет. Боторић, Милан Банковић и Захарије Поповић.

Усвајате ли? (Усвајамо).

Дакле ова комисија има овај задатак: да прегледају све школе које општина држи под закуп, и то првенстве-

по ове којима рок истиче у Новембру ове године и да кажу које задржавају а које не па на место ових што незадржавају да нађу друге. За тим да прегледају и остале школе којима рок истиче после године или две дана, па и за њих да кажу које би могле остати а које не и да за ове нађу друге, разуме се све са повољном ценом; и на послетку да после свршеног овог рада воде старање о томе како ће и гдеће се школе градити; а кад то почну да сами предложе председништву да им се придруже још нови чланови. (Тако је).

Чу те сад још неколико уверења која се траже о владању и имовном стању грађана (секретар чита).

Састанак је господо закључен.

Састанак је овај трајао до 7½ сах. по подне.

САСТАНАК

одбора општине београдске држан 13 Августа 1888 г.

почетак у 5 часова по подне.

Били су: председник: Ж. Карабиберовић, члан суда: г. Јанаћ М. Јанковић, одборници: К. Црногорац, Н. Р. Поповић, М. Банковић, Ј. Бајлони, Св. Боторић, Т. Ђ. Мијајловић, Т. Ђ. Наумовић, Св. Милојевић, Ђ. С. Новаковић, Св. Карапешић, М. Јанковић, Сам. Пијад, Н. П. Михајловић, Р. Драговић, Др. М. Т. Леко, Ст. Јосифовић, Н. Кретић, Д. М. Ђорђевић, Г. Миленковић, Н. Вулкановић, М. Ж. Маринковић, М. Кр. Ђорђевић, М. Степановић, К. Петровић, М. С. Мостић и Јован Илијћ.

Председник. Молим вас господо. Састанак је отворен Чујте протокол последњег састанка. (Секретар прочита).

Има ли ко да примети што на протокол.

Св. Боторић. Ја мислим да је одбор остао при решењу и предлогу суда. То треба да се стави.

Председник. То је у протоколу изложено тако исто.

М. Маринковић. При закључењу треба да стоји да одбор изјављује неповерење и да Станко не може остати више у служби. То у протоколу није тако стављено, за то сам да се и то дода.

К. Црногорац. Таква одлука одборска није била.

Св. Боторић. Одбор је остао при првом решењу, а међутим решено је, да се према предлогу мотивише тако, да остаје неповерење.

Председник. Ви сте ту ствар прво решили тако: да се г. Станко од дужности разреши.

Кад сте доцније видили да по закону немате права да чиновнике разрешавате, онда сте том закључку дали другу форму и то у виду предлога. Што се мене тиче ја вам могу казати да ћу водити рачуна од ваше жеље, али не могу гарантовати, да ће овако мислити као ја, и остале судије овога суда, који буду у решавању овога питања участвовале.

Ст. Боторић. Нама се сада каже, да ми немамо права да разрешавамо општинске чиновнике, а међутим пре нас било је доста седница, у којима се решавало да се овај или онај отпусти. Ја сам наилазио у општинским новинама гди је на предлог г. Стеве Добривојевића одбор отпуштио једног контролора и узео другог. А како сад ми да немама на то права. Ово изгледа кудновато!

Председник. Све наше закључке контролише државна надзорна власт и она може неке наше закључке да одобри а неке и да не одобри. Шта је било раније о томе ја но могу ништа да вам кажем, нити пак ја могу што друго урадити него оно, што надзорна власт одобри.

Св. Карапешић. Ја мислим да никад није било другче неко како је и данас. Само може се десити случај да овај који је отпуштен био, није се жалио надзорној власти, па је то на томе и остало, а овде се овај жалио, па за то је власт и своје право употребила.

Св. Боторић. Кад је то шиљано надзорној власти онда нису мотивисане побуде, на основу којих се Станко разрешава, па с тога је власт тако узела. Да је управна седница све разлоге изнела, не би та ствар тако испала.

Председник. Управна је седница усвојила одборске побуде, па с тога и није ни цитирала побуде опширно, но она је ипак сва акта послала надзорној власти и она се о свему могла уверити; према чему не стоји то, да не што није надзорној власти послано.

На послетку ако вам није протокол коректан, нека се исправи, али о томе се више не може попова решавати. (Добро).

Раден. Драговић. Одбор је учинио предлог најпре у томе, да се Станко разреши, јер нема поверења у његовом раду, пошто се досадањи рад његов показао несавестан.

Председник. Молим вас господо ствар је ова садањим говором исправљена и ући ће у садањи протокол.

Сад имамо на реду један акт концесионара нашег који износи ђубре из вароши. Од кад је наступила врућина управа вар. Београда која има главни санитет под своју руку захтевала је, да се двапут недељно износи ђубре из вароши и то понедеоником и четвртком. О томе је издала и своју наредбу, коју сте у новинама читали.

Услед тога акта наредбе концесионар је донео горњу молбу, а одма затим донео је и још једну другу молбу.

Ја мислим, да је најбоље да прочитамо и један и други акт. Чујте молим вас. (Секретар прочита први акт.

То је први акт и услед тога је општина учинила корак код надзорне власти. (Секретар прочита други акт)

Због штете која се овде напомиње у 500 дуката послат је акт управи вар. Београда, на који ни смо добили још никакав одговор. Овај други акт, као што видите тражи раскинуће уговора. Добро би било да чујете и акт који је суд послао управи (Секретар прочита).

На томе је ствар. Молим вас ваше је право да решите.

К. Црногорац. Ово је други пут како се показује да концесионар квари уговор. Мени се чини, да је непрактично чињено досад, што се за тако велики посао узимао за целу варош један човек као концесионар и због тога верујем да један не може толики посо тачно ни да изврши.

Може бити да има и тога да неки траже таљигаше и сами ћубре износе. Ја мислим да би боље било кад би сваки кварт имао свога концесионара и држим да би згодније било да се од овог уговора одустане на подели на квартове и онда нико се не може изговарати као што сад овај говори, а међутим дала би се прилика, да и други могу што заслужити.

Ово би било боље и за нас грађане да се не бринемо за извршење буџета.

Ја од своје стране износим овај предлог да сваки квартал има свога концесионара.

Председник. Овде је главно питање које има да се реши: хоћемо ли уважити раскидање уговоре или нећемо. После ће мо разговарати како ће бити у будуће.

Надзорна власт је донела наредбу, да се буџе износи понеделником и четвртком и ја сам ишо код меродавног органа надзорне власти и добио сам одговор: да је то право полиц. власти, ма да сам ја наводно да је уговор одо брила и нема надзорна власт и да обично цела варош више на општину, нај се буџе не износи и наводно сам да је кориснije а се овако буџе износи, а да је врло неугодно да сваки понособ тражи колијања, на инак ми је казано да то није наше право, колико је мени познато ми би раскинућем уговора надокнадили 15 — 20 процента грађана, а 80 процента не би, а има до 20 процента који неће, не ћемо ми да нам општина одређује шта ћемо ми радити и како буџе износити. Верујте господо, кад овако иде онда од нас нијад ништа неће бити. То сто ја јавно пред вама кажем.

Право да вам кажем, ја сам од спег срца ову ствар потпомагао и заиста у прва мах ишло је доста трапаво но доцније ишло на задовољство и концесионар да би хтело тачно извршење, начинио је једну њежицу сви су се становници записивали да ће буџе на време изнешено.

Милан Марковић. Ми несмемо ништа по овоме сад радити док се не реши питање са управом вар. Београда докле да нам управа прво да одговор, па ако управа неодобри онда нек сама и ради, а иначе ако остане на нас онда да учинимо онако као што каже г. Пројоторац.

Председник. Ја би још желио, да вам прочитам реферат, који нам је он о овој ствари дао, па да видите шта он каже. Чујте. (Секретар прочита).

Марко Степановић. Ја не би био противан да се раскине уговор са концесионаром. Али има ту још нешто, што је врло тугалино. Ми смо имали више пута посла са тим закупцем, а и општина је сама неко време вршила за тај посао, па је опет дала другом а то је већ трећи пут.

Ја сам одсудно противан да се са закупцем уговор раскида а то с тога, што је он имао толико пута прилике да се увери какве су тегобе те да се овај посао вршити може, па је се имао примио. Види се да је он са овим нпо на то, да спекулише, на кад није чотао да ће његова регреса, сад тражи раскинуће.

Ни ово што наводи г. Пројоторац, да се подели овај посао на више концесионара, и по кварговима, и то сад не може бити. Општина неможе закупцу чинити у овоме никакве мелоете, јер на то нема право. Он је знао, шта је узео и ако има какве олакшице да подели по кварговима, то нек чини сам.

Уговор се не сме раскидати, а он, ако неће да по уговору ради изгубиће кауцију.

Општинска власт нек стоји у свези са управом полицијском влашћу, на нек му буду на руци односно наплаћивања такее. Кад може да наплати од једног другог и трећег сигурно може и од свију осталих.

То је што сам имао казати (врло добро).

Председник. Молим вас ја сам хтео мало да објасним оно што је г. предговорник казао.

Овде је питање то: да ли ми вршимо наше обавезе на спрам њега тачно, кад нема хармоније између нас и главног санитета.

Ми кажемо да закупац носи буџе једанпут или двапут недељно кад он може, а санитет хоће да се носи понеделником и четвртком и да у те дане изнесе буџе из целе вароше, То нијеју уговору предвиђено. Мени је главно стало до тога, да из овога немекрсне парница, коју би могли изгубити и бити општини, зато и молим г.г. правнике да о томе кажу како они мисле.

Ми смо истина овако уговорили, али кад санитет са здравственог гледишта то другче наређује, онда је то пречe. Ја истина кажем и то, да заступам и ово да општина сатува своје приходе, који из тога изађе, али ипак не могу казати, да је пречи приход него здравље наших грађана.

Марко Степановић. Све је то лепо што наводите г. председниче, али стоји уговор у коме је јасно уговорено, да закупац зими носи једанпут недељно а лети двапут и кад се он тако обвезао да све извршити може, онда ништа сад нели да не може. Ако би ми пристали сад да се уговор раскине ми би од њега општине направили играчку и изигравали би сами себе, То ја никако не могу дозволити, него сам за то, да се уговор не раскида и да се једном покаже тим закупцима, да се узму на ум кад са општином што пређају. (тако је).

С. Милојевић. Ја мислим за правилно решење овога питања, треба прво да прочитамо уговор те да видимо шта се може учинити а шта не може.

Председник. Изволте. (Секретар чита).

Мих. Ђорђевић. Ја мислим да ово питање треба да расправимо на овај начин. Ове долаза општина у сукоб са арендатором. Овде стоји између њих уговор. Моје је мишљење, ми да је општински адвокат дао мишљење о овој ствари, опет да се врати њему, да му се даду ова зита са управним, да проштудира, да реферише и каже: да ли општина треба да раскине уговор и ако раскине, да ли неће бити штете за општину, и даље да се новоме закупцу, и да каже, ако хоће да се раскине уговор да не тражи накнаду од нас, и најпосле да се затражи одговор од полиц власти и кад се све то сврши и одговор дође, онда да се ова ствар реши.

То је моје мишљење.

Председник. Што се тиче те накнаде, ја држим да су се они исте и кад би на то имали права одрекли самим овим другим актом. Ја сам тако ту ствар схватио.

Михајло Ђорђевић. Ако и то стоји, да нетраже накнаду ипак ја неби био мишљења да се ово пре реши, док се не види да општина какав свој приход тиме не изгуби.

(сврши се).

СВИМА ПОТРОШАЧ. МЕНИЦА И РАЧУНА

Према распису г. министра финанције, од 24. августа ове год. Пбр. 14522. пустиће се у течај 10. септембра о. год. жиговане менице и рачуни, које ће државна штампарија, као свој монопол израђивати. За рачуне, управа ће државне штампарије продавати само монополисану хартију, а потрошачу ће сваком до воље стајати да у ма којој штампарији штампа линије и остале шаре, које му буду требале.

Цена трговачким рачунима, према закону о таксама од 25. маја о. год. биће:

Бланкет од $^1/_4$ и $^1/_2$ табака 0·10 дин.
утиснута марка . . . 0·10 „

Свега **0·20** дин.

На рачунима не ће потрошачи имати никакав проценат.

Цена меницама према закону о таксама биће:

Менични бланкет, ма каква вредност менице била . . . . . 0·20 д.

Утиснута марка у бланкет:
за менице чија је вредност:

		до	100 дин.	0·20 д.
од	101	„	250 „	0·40 „
„	251	„	500 „	0·80 „
„	501	„	800 „	1·50 „
„	801	„	1200 „	2·— „
„	1201	„	2000 „	3·— „
„	2001	„	3500 „	5·— „
„	3501	„	5000 „	7·— „
„	5001	„	7500 „	9·— „
7	7501	„	10.000 „	12·— „

Потрошачи меница имаће за куповину преко 50 меница на бланкетима (чија је вредност стална — 0·20 дин.) 2% рабата.

И менице и рачуни моћи ће се добити од 6. септембра ове год. сваког дана у државној штампарији и у свима књижарама краљевине Србије.

Бр. 5214. Из управе државне штампарије, 5. септембра 1888 год. у Београду.

ПРИВИЛЕГОВАНА НАРОДНА БАНКА
КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ

ПРЕГЛЕД СТАЊА НА ДАН 7. СЕПТЕМБРА 1888.

		ИМАОВИНА	ДУГ	Сравнење са прошлим стањем
Главница			20,000.000·—	
Акција		20,000.000·—		
Привремене акције			10.000·000·—	
Акционари		7,500.250·—		
Банкноте у течају у злату	158.550·—		13.146.250·—	+ 250·—
„ „ „ „ сребру привремене	9,738.560·—			+ 349.700·—
„ „ „ „ сребру сталне	3,249.140.—			— 16.610·—
Благајна у звечећем новцу у злату	1 754.339·68			+ 142.973·45
„ „ „ „ „ сребру	3,830.094·09	5,959.199·90		+ 4·507·68
Стр. вредности и салда стр. корреспондената	374.766·13			+ 40.466·09
Лисница у злату	1,042.405·50			— 9.504·05
„ „ сребру	2,716.675·91	3,759.081·41		+ 48.728·10
Зајмови на државне обвезнице у злату	2,495.243·—			— 500·—
„ „ „ „ „ сребру	1,398.317·—	3,893.560·—		+ 87·—
Текући рачуни домаћих новчаних завода		1,982.982.39		+ 5.347·95
Менице за наплату		12.864·89		+ 5.055·43
Кауције		149,730·—		
Полагачи кауција			149.730·—	
Оставе просте		259.800·—		
Остављачи простих остава			259.800·—	
Оставе по текућим рачунима		2,587.909·29		
Остављачи по „ „			2,587.909·26	
Резервни фонд			20.847·68	
Вредности резервног фонда		16.727·25		
Положене акције српске Народне Банке				
Разни рачуни		66.507·63		+ 6.078.35
Обвезе по текућим рачунима			34.075·79	—
		46,198.612·79	46,198.612·76	

Власник општина београдска. Штампа Медецијан и Кимвановић Обилићев венац број 1. Уредник Н. С. Јовановић

БРОЈ 31 У БЕОГРАДУ УТОРНИК 27. СЕПТЕМБРА 1888 ГОД. ГОДИНА VII.

БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

ИЗЛАЗИ НЕДЕЉНО ЈЕДАНПУТ НА ТАБАНУ
Цена за Србију:
на годину . . . . . 6 дин.
за пола године . . . . . 3 дин.
а стране земље на годину . . 9 дин.

УРЕДНИШТВО и АДМИНИСТРАЦИЈА
ЈЕ У ЗДАЊУ
ОПШТИНСКОГ СУДА

Цена је огласима 6 дин. пара од врсте
Претплату ваља слати упутницом на општински суд а све кореспонденције на уредника
РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ.
Неплаћена писма не примају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

САСТАНАК

одбора општине београдске држан 13. Августа 1888 г.

почетак у 5 часова по подне.

(Свршетак)

Милан Мостић. Ја сам пажљиво саслушао овај уговор и видио сам да је исти врло лабаво направљен. По садржини уговора општина је узела на се дужност да се у споразуму са њом и концесионаром одреди дан за изношење ђубрета. Кад се ту неко трећи умеша, који је јачи и силнији, па каже нећу да знам за те дане него хоћу да се износи у ове и ове дане, онда такав уговор постаје немогућ да се изврши, па као такав и не вреди. Сад настаје питање између уговорача и општине, и ја велим да ће концесионар, имајући овакве доказе у руци, а то: да је управа одредила друге дане, да се ђубре износило по сретством таљигаша и т.д. онда тај уговор не само да је одобрен него ћемо платити и накнаду штете. Дакле треба да се уговор раскине.

Председник. Овај уговор састављен на основу правила, која је и г. Министар одобрио, па за то смо у овоме смислу и писали управи, да би скинули са себе одговорност.

Милан Мостић. Чим је њему наредила управа да износи ђубре у оне дане кад он није уговорио са општином, за њега више тај уговор не вреди.

Марко Степановић. Господине Председниче! Из прочитаног уговора види се, да је концесионар изрично пристао и на ове услове, које му налаже и виша надзорна власт. Истина је то што је г. Мостић казао, да је уговор лабаво направљен али кад је и г. министар унутраш. дела тај уговор одобрио, ја никако нисам за то да се концесионару сад чини милост, коју није заслужио.

Општина је закључила ш њим уговор. Министар је то одобрио и наређено је да му власти буду на руци у наплаћивању својих дугова и тако не може никад бити да господар свога дома не плаћа за свога кирајџију.

Види се дакле на чисто да он по закључењу уговора није нашао регреса у овој радњи, па сад пошто по то тражи да се уговор раскине. С тога сам ја мишљења, ако неће да ради, да му кауција пропадне, а општина да нађе себи коцесионара другог.

Никола Вулковић. Колико сам видио из уговора концесионар се је обвезао, да износи ђубре недељно двапута.

Сад што је полиција наредила да се у извесне дане износи, то заиста није требала чинити, јер је немогуће све у те дане извршити. С тога би био мишлења, да се умоли полиција да тргне своју наредбу, па нека он износи два пут ђубре недељно у разне дане кад могне. Главно је да се ђубре двапут недељно изнесе, па ма у које било дане.

Што се тиче споразума о коме се у уговору говори ја разумем тако, да тај споразум са општином буде онако, како се нареди. Ја сам дакле за то да се умоли полиција да своју наредбу, замени другом, и да општина настане да се концесионару наплати оно, што му плаћено није, па уговор да се не раскида.

Милан Мостић. Молити управу да своју наредбу опозове, то не значи ништа, нити овој ствари што помаже. Кад та наредба постоји и кад концесионар покаже да је се те наредбе држати морао, онда је с тим самим већ уговор раскинут. Сад стоји до његове драге воље да пристане да управа промени своју наредбу.

Но друга је и најглавнија ствар што он износи факта да поред њега и други износи ђубре на штету његовог права. Тим општина није одржала своју обвезу да други несме износити, и онда је очевидна ствар да ће општина изгубити парницу ако до ове дође.

То је тако исто као кад би ко узео ћуприју под аренду, и дође ратно или друго време, па да му неко каже: сад више непаплаћуј него да се прелази ћабе.

Дакле он може и има права да уговор раскине а ако ми нећемо да пристанемо онако као што он тражи без накнаде, онда у парницама морамо и трошкове повући јер све што је довело до раскинућа дошло је од општине а не од њега.

Председник. Ја не би господо онаквим тоном ни говорио о овој ствари, кад не би делио ово мишљење г. Мостића. Ја се бојим да ћемо доћи до тога да одговарамо па ћемо не само изгубити приход, него платићемо и накнаду.

Мени је жао, јер је ова установа врло потребна и нужна грађанству. Уговор је нарушен нашом слабошћу и здравствени интереси пречи су и тако ја благодарим онима који ме у овоме мишљењу потпомажу.

Ја сам господо за то да се уговор раскине.

Марко Степановић. Ја би му с моје стране помого и срцем и душом али нисам никако за то да се титра са наредбама нашом нити има бојазни да ће општина плаћати накнаду. Ствар је јасна и концесионар нека врши све оно, на шта се обвезао. Он је обвезан лети да двапут износи ђубре недељно па нек износи онда кад му се нареди. Ту он нема никакво право да полаже, нити има права на какве олакшице а много мање може бити зебње да ће општина парницу изгубити. (Чује се: да се гласа).

Св. Милојевић. Да дам један разлог више да се прими понуда концесионара. Општина може само оно право да брани, које она има. Општина нема ни по једном закону

право да продаје напоење ћубрета и то је један разлог више за раскинуће уговора.

К. Протоворац. Тај разлог не може се одобрити.

Председник. Један од господе предговорника напомену неку милост и сажалење да се чини концесионару. Ја господо имам исто срце да жалим сваког нашег грађанина, али сам ја завет да штитим општинске интересе, и кажем, да ја нежалим овде концесионара него браним интересе општинске кад предлажам раскинуће уговора. Ви сте чули шта концесионар тражи и какве узроке наводи.

Мијајло Ђорђевић. Ја опет велим, да ово питање не треба овако нагло решити. Ништа општина неће штетовати ако причека још 5—6 дана. Нека се ствар преда адвокату да изради оно што сам ја казао, а треба да се одложи тим пре, што овде има мало људи који су од закона. Нека адвокат разјасни о свему и сам материјал пред одбор изнесе па, онда лако решити.

Јован Илић. Ако дође до парнице, нека се парничи са влашћу, које му је забранила.

Милан Мостић. Није питање хоћемо ли ми ћенати, него је питање хоће ли концесионар чекати?

Тома Новаковић. Ја пристајем на ово мишљење г. Мијајла Ђорђевића у толико више, што не могу да се слажем са мишљењем г. Мостића, но се држим мишљења, које није за раскинуће уговора.

Св. Карапавић. Ја мислим да за решење овога треба претходно да одредимо једну комисију, да она све види и да поднесе извештај свој, на онда да се ствар реши. У комисији неки буде г. Мијајло Ђорђевић, г. Мостић и општински адвокат.

Милан Мостић. Неће г. Јован Николић променити мишљење које је дао, па ма шта ви радили.

Др. М. Т. Лека. Ја нисам мишљења, да овај уговор тако на пречац прекидамо, не за то, што би се огрешили о сам уговор, него за то, што је та установа тако важна и корисна, да треба да понудимо све што је могуће, па да је одржимо. Држим да још нису учињени сви покушаји код полиције па да се та ствар исправна. За то би било мишљења да се полиција о овој ствари свестрано обавести, па ако добијемо уверења да полиција нам не ће да учини никакве промене у већ издатој наредби — онда ћемо разуме се бити приморани, да расписмемо уговор а док се још то не покуша да га не раскидамо.

Милан Вамковић. Ја видим да је овде концесионар и желео би да знам на уста његовах да ли он за то неће да раскине уговор што не може понедеоником и четвртком да износи ћубре из целе вароши, као што је полиција наредила.

Председник. Одбор је јакле вољан да зна за што концесионар хоће да квари уговор и шта је главни узрок томе. С тога познаћем концесионара да се о томе изјасни (концесионар Св. Јовановић прилази столу председништва).—

Кажи нам јакле, Светиславе, за што ти хоћеш да квариш уговор на који си драговољно пристао и над знаш, да сам те ја од стране општине свали пут бранио и заступао?

Св. Јовановић. Узрок је то што општина не врши уговор, — што није забранила таљигашима да ћубре носе кад сам ја концесионар. То је једно. Друго — што немам помоћи за наплату зараде, него ми толика пересија стоји. А треће и најглавније, што управа наређује да се износи ћубре из целе вароши понедеоником и четвртком, а ја то по уговору нисам дужан да чиним, па ме опет управа, преко уговора каже. То се не може тако издржати.

М. Вамковић. Из овога види се да концесионар није вољан да се раскида уговор, само тражи заштите.

Председник. Ми смо му давали заштите свагда па и у овој прилици чули сте како смо писали Управи. Међутим сви знамо, да сам концесионар у почетку није радио уредно: у почетку месец и нешто више био је врло неуредан, и за то преме људи неће да му плате, разуме се. Ево и код мене, као чета који сам потписао с њиме уговор, није у почетку износио ћубре....

Св. Богорић. Ја мислим да је ова ствар довољно објашњена и да треба да примамо предлог који је изнео г. Мика Ђорђевић. Стављате на гласање: које за раскинуће уговора, а ко је за предлог г. Ђорђевића, па да свршимо ову ствар. (Вичу: усваја се предлог г. Ђорђевића).

Председник. Као што видим сви сте за то да се прими предлог г. Ђорђевића (Вичу: Јесмо). Добро господо. Г. Ђорђевић од прилике, како сам га ја схватио, каже ово: да правозаступник наш да мишљење да ли има неправилности до нас или да ли је уговор такав да можемо одговарати концесионару, или је такав да нема до нас никакве одговорности и да ми треба да одржимо уговор? А у исто време, да се од стране суда ; чини понова кован код полиције у томе смислу да ли ће она моћи да прими ону понуду концесионара: да он пристаје да износи недељно двапут на сваке куће само да не мора бити то изношење у једно вароши понедеоником и четвртком, но да сваког дана износи из појединог краја вароши, али да на сваке куће мора двапут у недељи дана изнети ћубре.

Ст. Богорић. Само ако се постигне споразум треба да се објави у које ће се дане из кога краја вароши носити ћубре — да би се могао контролисати концесионар.

Председник. То се разуме. Дакле прима те ли тако нао што је г. Ђорђевић предложио? (Примамо). Добро, онда сво ту ствар свршили.

Сад имамо једну такође врло хитну ствар.

Ви знате да је одређена једна комисија да прегледа наше школе где су смештене и ако има таких школских зграда да нису за школе, онда да њих друге и т.д. Комисија је свршила свој задатак, и сад молим г. председника њеног да нам прочита извештај

Свет. Милојевић. прочита извештај.

Председник. После прочитаног овог извештаја, дужан сам да вам саопштим један акт који сам о тој ствари добио од полицајге. (Секретар прочита).

Марко Степановић. Ја имам да кажем само ово. Ја не налазим да је ова комисија, која је састављена од чланова политичног одбора општинског била надлежна за ову ствар, него је за то надлежан био школски одбор у коме сам и ја члан, али нисам у овој комисији учествовао, и ако се у извештају каже да је рађено у договору са одбором школским. У исто време, ја као члан школског одбора имам да питам зашто ми већ три године радимо у школском одбору без измене и што нисмо разрешени?

Председник. То је друга ствар. О томе изволте ме питати у школском одбору а не овде.

Мика Ђорђевић. Ја држим да нам дужност налаже да заблагодаримо господи комесарима на овоме свестраном

извешћу; а после овог акта полиције ми неможемо ништа друго да радимо по овој ствари, него да јавимо полицији шта је комисија нашла, па ако то и управа одобри, да тако и учинимо како комисија предлаже да се учини.

Председник. Ја мислим да можете решити, примате ли овај извештај, и ако то примате, онда немате више шта да радите по овоме, него ће се ствар дати на извршење главном школском одбору да те ствари реши. Овде је то дошло пред одбор општински само за то што он решава буџет а овде ће имати нових издатака да се учине. Мени није могуће чекати јер ту је већ 16. кад треба деца да почну школски рад и већ је крајње време да се школе оправе.

Мих. Ђорђевић. Али шта ћемо ако полиција не одобри ово?

Председник. Овде има само две зграде које је комисија нашла за школе, и те ће државна власт прегледати је су ли добре или нису — а за остало ми можемо наредити да се учине нужне поправке.

С. Милојевић. Имам да додам још само ово. Да се целим овим радом што је комисија урадила у споразуму са школским одбором, уштеђује 3184 динара од досадањег буџета. Одбор би дакле могао да донесе своју одлуку о свакоме од ових предлога комисијских, само се то неће извршивати док не добије одобрења надзорне власти; и ако она ово одобри, важиће, ако неодобри, неће важити.

Дим. Ђорђевић. Нека ми не замере г.г. која су у комисији била, али мени се чини да зграда коју су предложили за дорћолску школу, а то је кућа г. мајора Павловића, неће бити за школу јер је пролетос преко половине цокла — скоро до прозора — била у води!

Свет. Милојевић. Да одговорим на прекоре предговорника г. М. Степановића, односно школског одбора, и г. Мите односно ове куће. Извештај изреком каже да је комисија непрестано са школским одбором радила. Ту су људи који су то радили, а сво и записника за рад у палилулском крају. Ту је учествовао Недић, ту Каленић, а што мој комшија г. Степановић није дошао да учествује, ја му нисам крив.

Што се тиче оне куће г. мајора Павловића и ту су били одборници из школског одбора и људи стручни за оцену да ли је кућа здрава или није — ту је био г. Плајел, ту је био г. Попе; и кад су они као стручњаци, а г. Попе и као лекар прегледали кућу свуда, па је прегледао и инжињер, ја мислим да ту неможе бити сумње никакве. Само је један једини имет општински г. Пера Хаџи-Јањић казао да није добра та кућа јер је била у води — но стручњаци сада нису нигде нашли влаге.

М. Банковић. Сам доктор Попе, он је узео чекић и лупао у све зидове и нигде није нашао влаге.

Дим. Ђорђевић. Ја сам ово само приметио што сам видео да је кућа била поплављена, а је ли остало влаге у њој ја то не знам.

Председник. Ја видим да је већина г.г. одборника задовољна са овим извештајем, и држим да можемо сад све ово што се предлаже примити; а ако се појави каква несугласица од стране надзорне власти, онда ћу то изнети понова пред одбор па ћемо решити. (Врло добро). — Дакле прима ли се овај извештај у целости? (Прима се).

Ја имам само нешто да додам извештају односно школе савамалске. Ако г. Кремановић не би пристао да изврши оно што се предлаже ја мислим да ми сами извршимо и да дамо десетину дуката на ту поправку само да деца имају улазак одвојен. Ја сам чуо да је г. Кремановић пристао да напусти један свој локал који му доноси 60 дук. годишње кирије па да туда деца имају пролаз, па је могуће да неће пристати и на то да о свом трошку пролаз начини. За такав случај ја ово и предлажем да ми сами начинимо пролаз. — Дакле прима ли се ово. (Прима се).

Марко Степановић. Ја одвајам мишлење. Г. одборник рече да је то вршено у присуству школског одбора. Ја сам дошао кад је рађено у палилули и видео сам ту да је био г. Милојевић, г. Пера Видаковић, г. Банковић и други и трећи из општинског одбора, али овај одбор није надлежан био.

Милан Маринковић. То је решено овде у одбору но ви онда нисте били и за то не знате.

Јак. Бајлони. Што се тиче улаза у школу савамалску, који би имао да се начини, ја мислим да би боље било да од тога одустанемо, јер онде где би се улаз начинио, сокак је врло узан а пролаз колски веома жив, па се бојим да не буде какве несреће с децом ако онуда буду пролазила.

Св. Караквшић. Ја би предложио да се дода томе извешћу и то да се и на Сави подигне школа као и у Палилули и на Дорћолу, јер ми немамо тамо никакве згодне зграде за школу. (Чује се: свршено је.) Добро — али и за овај улаз, треба да остане као што је сад.

Председник. Ја мислим господо да сте примили извештај комисије и да не треба да се враћамо на то понова. (Свршено је).

Дакле да идемо даље.

Вама је познато да је одређена једна комисија да нађе место за фабрику онога који нам се јавио да прави палидрвца. Молим вас да чујете сада извешће те комисије.

Секретар прочита.

Председник. Господо, питање о томе где ће бити општински сењак није баш тако лако питање. Без сењака општина не може никако бити. Кад се сењак има да исели ако се ово земљиште уступи, онда треба о томе размислити мало више.

Св. Боторић. И ја сам то мислио и да се не би општина излагала трошку због премештаја сењака, ја мислим да би се овоме фабриканту могло дати оно земљиште мало даље од сењака. Кад се иде винограду г. Кремановића где има једна кућица. То земљиште држи сад г. Сава Костић.

Јак. Бајлони. То је мали простор. Овај г. фабрикант каже да мора имати 125 метара фронта и целу дубину онога земљишта где је сада сењак. Ја сам се чудно шта ћему толико, но он каже да иначе не може постројити зграде његове. Кад смо дакле по захтеву измерили земљиште дошли смо фронтом до саме кућице у сењаку тако да би се и она морала дићи. Ми смо мислили да се сењак помести — али опет то је опасно да сењак буде у близини једне такве фабрике.

Св. Милојевић. Ако ништа друго не смета него сењак, онда се сењак може преместити на друго место, јер имамо довољно утрине.

Т. Наумовић. Ја сам хтео да упитам да ли има наше

утрине ово карабурме па тамо да се да томе човеку? (Секретар: Он је добијао од државе Пашин чајир али далеко му је од жељезнице).

Др. М. Т. Леко. Подизање ове фабрике неће одмах захтевати и сеобу сењака, јер док он буде зидао грађевине, сењак може остати где је и сада, а за то време, сено које се буде налазило на садањем сењаку потрошиће се. Само треба одмах одредити ново место за сењак, на коме ће се у будуће сено стоварити.

Св. Боторић. Али немамо бољег и удеснијег места него што је ово где је сада сењак. Зато ће боље бити да њему понудимо другу општинску земљу.

Јанаћ Јанковић. Општина ће свакојако морати да сели сењак јер видите да су онуда у близини већ награђене куће.

М. Маринковић. Онда није тамо место ни за овакву фабрику, јер ће бити опасности од ње за околне куће.

Дим. Ђорђевић. Ја мислим да ће он пристати и на плац, који му нуди држава, само проба као човек да ако може добије ближе железници.

Јак. Бајлони. Њему је давано земљиште и код савског магацина, али он не може онде да зида, јер је такво земљиште да би морао много да утроши у саме темеље. Осим тога и ја држим да сењак одаиде треба дићи — јер је у близини кућа, а у осталом, као што се види из буџета општина више троши на она два служитеља који су у сењаку, него што има прихода од сењака.

Стев. Јосифовић. Свакојако мораће се сењак одаиде изместити, јер је са свију страна на друму и по сву ноћ се онде ложи ватра и рабаџије и сељаци ноћивају и хране стоку.

Мар. Стефановић. Зар не би било добро кад би се сењак изместио на плац испод војеног сењака? Ту би било безбедности и са једне и са друге стране а осим тога учинили би то да би овоме човеку могли дати тај плац?

Никола Поповић. Сви који су говорили да треба одобрити да овај фабрикант добије земљиште које тражи, не воде, како ми се чини, много бриге о разлозима, који врло често иначе падају овде у одборским дебатама, а то је о здравственој страни у овоме питању. У свима варошима у Европи не дају се места за овакве фабрике више вароши — од куд воде теку, него се дају испод вароши.

Дакле овде је баш случај где држава може и треба отворено да каже: погрешили сте, по санитетском правилу не сме се то дозволити, јер сви отпатци од сумпора и фосфора, с којим би се у фабрици радило, рђаво ће утицати на здравље у вароши која би била испод земљишта фабрике. За то не треба ово земљиште дати на ту цељ — нарочито кад ће тамо у близини бити и фабрика дувана, и антрпоти и т. д.

Др. М. Леко. Ја не знам како се оно место рачуна, да је изнад вароши. Оно је према вароши, готово онако ниско као што је од прилике и дорћол. Нема дакле опасности, да ће се земљиште у вароши отпадцима ове фабрике тровати. У осталом концесионар је питан хоће ли да ради с фосфором и он је одговорио да неће, пошто намерава да прави шведска палидрвца — без фосфора.

Ник. Поповић. Ја сам мислио тако, да ће они отпадци који из фабрике уђу у Саву долазити у варош, јер варош је опкољена с једне стране Савом а с друге Дунавом. С тога ће то бити шкодљиво за здравље. Нисам мислио да је оно земљиште више но земљиште на коме стоји варош; али овде је главно: вода ће нам отуда доносити шкодљиве ствари за здравље. Зато се то не сме одобрити.

Председник. Зајиста господо, да се добро расмислимо. Ако је та фабрика везана с тим да ће, ма какви отпадци шкодљиви за здравље улазити у Саву, онда ја сам први одсудно противан томе да се та фабрика тамо подиже. Узмите само да се лети људи морају да купају у Сави, и кад ту буде шкодљивих одпадака шта ће да буде. То се не сме допустити.

Милан Мостић. Најбоље ће бити да се прво пита варошка управа оће ли она то дозволити и да се чује мнење санитета хоће ли то бити шкодљиво за варош ако се дозволи. Зато да одложимо ову ствар.

Св. Боторић. Из тога истог разлога требало би онда да се затвори и пивара Вајфертова млин Вшетечкога и т. д. Па и јесте то тако. Осим тога туда је највећи пролаз из вароши за шетњу, и баш тада кад туда људи пролазе може се десити у фабрици каква експлозија.

Председник. Ја мислим господо да ову ствар сада овако свршимо: да одредимо свога санитетског чиновника а да умолимо и управу варошку да и она одреди свога санитетског чиновника, па да нам кажу хоће ли по здравље у вароши бити шкодљива фабрика таква на томе месту или неће, па тек онда да изнесемо овде ствар на решење.

(Вичу: „врло добро". Прима се.).

М. Маринковић. — Међутим нека комисија размисли и то да ли ће бити каквог удобнијег места које би се могло дати за ову фабрику.

Председник. О томе ћемо доцније решити. Но молим вас да ради успокојења грађанства кажем само неколико речи, пошто вечерас не можемо да свршимо ове ствари које су на дневни ред извете односно касапница и пијаца. О тим стварима погрешно су објавили неки наши листови, као да ће се дати касапнице у монопол, и као да ће се решавати о премештању пијаце. То не стоји. За касапнице нико није ни споменуо што за монопол, него се мисли да ли не ће бити боље да се даду под аренду као што је то већ и било неко време — а за пијацу на зелен. венцу имамо молбу оних пиљара који раде тамо у оној шупи и плаћају приватном лицу неколико стотина дуката кирије, којом молбом траже да им се одобри да изађу на зелени венац и да плаћају општини место приватном лицу; а осим тога има молба грађана да се зове збор па да збор реши о пијацама да се на више маста отворе. У томе је ствар, и молим вас да грађанство у прилици обавестите о томе.

Сад вас молим да дате само још уверења која нам се траже а остале ће ствари остати за идућу седницу пошто је већ доцне.

(Дају се уверења).

Састанак је свршен у $8^1/_4$ сах. по подне.

САСТАНАК

одбора општине београдске држан 23. Јула 1888 г.

(по стенографским белешкама)

хотел у 5 часова по подне.

Били су: председник г. Ж. Карабиберовић, члан суда г. Јанаћ Јанковић, чланови одбора: г. г. Глиша Јосиповић. Раден. Драговић, Станко Петровић, Н. П. Михајловић, М. Банковић, Сам. Пијаде, М. Јанковић, Н. Ђорђевић, Др. М. Т. Лево, К. Петровић, Св. Боторић, Хаим Д. Аврамо, К. Цриногорац, Јован Илић Св. Милојевић.

Председник. Молим вас господо, састанак је отворен.

Светозар Боторић. Молим за реч.

Председник. Морамо прво да прочитамо два протокола: један редовног, а други ванредног, па тек Вам онда могу дати реч.

Изволите господо, чути те протоколе.

Секретар прочита.

Председник. Има ли, господо, ко шта да примети на први или други протокол? (Нема).

Св. Боторић. Ја сам актом једним од 10 Јуна одређен, да са одређеном комисијом прегледам калдрму у светогорској улици. Ми смо излазили 10 и 16 Јуна и 5 Јула. Кад смо изашли 16 Јуна да дефинитивно решимо: примамо ли калдрму или не, прочитан нам је уговор и видео сам отуда, да калдрма не одговара условима и уговору.

Ја сам о томе донео суду своје одвојено мишљење и казао сам да калдрма није по уговору израђена и предлагао: да изађе друга комисија. Чујем да је преузимач 19 ов. мес. примио паре за то тражим, да г. председник прочита услове и уговор па да одбор види, да ли сам ја био пристрасан или они.

Председник. Ја сам готов, да Вам одговорим. У ту комисију одређена су 4 одборника и сви наши инжењери и грађани, који седе у тој улици; и сви су они за то били да се калдрма може примити с 5% одбитка, само је г. Боторић одвојио мишљење. 9 чланова се потписују, да је калдрма добра и ја је треба примити с тим, да општини остану отпадци, а ви кажете, да не ваља. Ја морам веровати, да је гледиште деветорице правилније, него ли Вас једног.

Но, суд је, имајући у виду Ваше одвојено мишљење донео одлуку: да преузимач гарантује за 2 године за калдрму; он је о томе водио рачуна.

Но, у осталом та је ствар свршена.

Св. Боторић. Ја не кажем, да Ви нисте водили рачуна.

Ја мислим, да је требало, да се изнесе пред одбор, те да он као надворна власт, изабере комисију. Нека одбор то сад учини, па ћемо се уверити, ко је био несавесан. У осталом у комисији нису ни били сви они, који су звати.

Председник. Ја не знам, да ли су сви били; за мене је меродавно, кад видим потписе.

Никола Ђорђевић. Је ли комисија која је прегледала калдрму, одбором изабрана?

Председник. Није. То обично суд нарешује.

Ту су били: г. Мита Миловановић, г. Дим. Станковић, г. Боторић г. Јов. Петковић сви наши инжењери и грађани, који станују у тој улици и који плаћају ону калдрму. Сви су они рекли, да је калдрма добра, сем г. Боторића.

Никола Ђорђевић. Дакле извешће су потписали они, који су од стране Суда одређени и то: да општина добије отпадке и да гарантује још за једну годину — и на све је то предузимач пристао?

Председник. Јесте.

Никола Ђорђевић. Да сам ја предузимач, не бих на то пристао.

Председник. Ми смо, водећи рачуна о одвојеном мишљењу г. Боторића, продужили рок гаранције још за једну годину, а то је све што се могло учинити.

Св. Боторић. Не може се противити предузимач, који није ни са 50%, израдио по уговору.

Што се тиче људи, који су били у тој комисији, имам ово да кажем; да ми је Васа Дучић говорио: „немој Светозаре, да штетим човека. Општина је ставра подерана врећа, која се не може закрпити, а ова је калдрма најсолиднije израђена". Ја сам му казао: не идем никога да штетим, али да заиста нао одборник ни не могу, да кажем, да нађа, кад није по уговору израђено.

Ја вас молим, да се одреди одборска комисија, па нека она види, да ли је по уговору израђено или није.

Председник. Суд је ову ствар дефинитивно свршио на основу извештаја комисиског. Сад, ако мислите, да је суд несавесно радио, Ви тражите, да се одреди друга комисија.

Суд је међутим водио рачуна и о Вашем мишљењу, што није морао, да чини.

Ја сам вам, господо, дао одговор по овој ствари.

Гл. Јосиповић. Тако комисија требала у своме извештају да каже, да ли је кадрма по уговору или није; па ако је н. пр. за 5% гора, онда да се толико предузимачу и одбије, а ако је гора за 40—50%, онда да се не прими. То је се требало одредити.

Председник. Ви се одређујете као одборници у комисије; па радите, како је право — ту нема закона, кад 9 кажу једно, а десете друго, онда ми морамо пре веровати деветорици, него оном десетом.

Гл. Јосиповић. Ја сам читао закон о томе, као члан комисије за примање војних дажерација. По томе закону ако ствар нешто мало не одговара условима, прима се, али са извесним одбитком; а ако у многоме не одговара условима, онда се одбацује. На тај би се закон могао и код нас угледити.

Председник. Сви кажу, да је кадрма врло добро израђена, само што димензија намена не одговара условима и за то они кажу, да треба да се одбије 5%.

Св. Боторић. Нема ни једног камена, да је добар. Ја кажем, да је сва кадрма рђава.

Председник. Суд је свршио ствар. Ви ако налазите да је суд учинио грешку, чините даљи корак.

Св. Боторић. Ја немам где да се тужим на другом месту, — ја га тужим одбору. Нека се сам одбор узери, како му се ради.

К. Цриногорац. Ја молим г. колегу, да буде тако добар и да се задовоља с овим: да изнесе своје одвојено мишљење у општинским новинама, па је онда ствар свршена.

Председник. Добро, ја пристајем. Дајте му цео извештај и наш закључак на реска штампа.

Св. Боторић. Ја ћу тражити задовољења, где треба, а претходно сам од одбора тражио.

Они кажу, да за 5% не одговара, а ја кажем не одговара за 40%. На послетку ова комисија није била вештачка.

Председник. Ја сам вам обећао, да ћу у идућој седници поднети изјашњење г. Ђоке Живковића. Чујте молим вас.

Секретар чита:

ГОСПОДИНУ ПРЕДСЕДНИКУ БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНЕ

Доиста сам ја положио кауцију, о којој говори одлука одбора АБр. 473 али сам то учинио не из какве личне користи, него ради општинског интереса. Смем тврдити а биће познато и г. председнику и г. Јосиповићу одборнику да је између двојице лицитаната постојао споразум и цена није падала. Ваљало је онда поставити у могућност треће лице да цену обара. Само на такав начин постигнут је толики успех да је та друга лицитација испала са 10 динара од курентног метра јевтиније.

Но није ово прва прилика у којој је тако поступљено, нити сам ја једини општински орган који прибегава таквим средствима, кад треба постићи интерес општински Врло се често дешава да се лицитанти договоре да изиграју општину и то обично чине газдачнији предузимачи. Међутим њима се најлепше доскаче на овакав и сличне начине.

Најочитији доказ о томе може да има одбор и данашњи председник из акта последње лицитације којом је општина уступила своје право на акциз. Тог пута ја се нисам послужио својом, него кауцијом из општинске касе за што ми је било потребно одобрење председника (тада г. Свет. Николајевића) које сам одобрење и тада као и увек раније добио, те сам тако од 15.000 подигао цену на 33.571 динар.

Да је све ово било познато г. одборнику интерпеланту, мислим да би место изјаве сумње, по дужности требао упутити изјаву захвалности. Кад му пак сам последњи поступак није био познат, требало је запитати за објасњење и онда не би било места изјављивати ми незаслужене укоре онде, где ја полажем право на заслужено признање.

У осталом мени изгледа врло непојмљива одлука одбора, по којој дајем ово објаснење!! Зар ми се прво издаје на памет укор па се онда тражи да свој поступак објасним.

Да кажем онда још ово:

Кметови су на првоме месту позвани да непосредно штите у свакоме погледу интересе општинске — нама се плаћа за то. И кад год ја у своме делокругу нађем да интереси општински налажу извесну меру — ја ћу је и у у будуће увек слободно предузимати све докле ми се написмено — наредбом — не каже: „не тражи се кмоте од тебе да штитиш интересе општинске", јер ћу тек тада при лицитацијама моћи мирно да гледам како лицитанти исмевају општину и користе се слободно вратима, која ће им широм стојати за глобљење општинске касе.

Ја молим да се ово узме у оцену а незаслужени укор тргне.

Понизни
Ђока Х. Живковић
кметовски помоћник

Гл. Јосиповић. Г. Живковић је овде казао: да је он тек онда донео кауцију, кад је видео да лицитирају само двојица и да су се договорили. То не стоји. Онде је било више лицитаната који су положили кауцију, а један је од њих казао: да ће тај и тај кмет донети за њега кауцију.

Пера Видановић. Г. Живковић признао је, да је тако што радио, што је г. интерпелант казао. Одбор му је за то издао укор и ствар је свршена. Овом његовом одговору нема смисла. Он се заборавља коме подноси тај акт, који није пристојан. Кад један човек, који је крив, каже, да нисмо имали права, што смо му издали укор, онда му опет зато треба издати укор.

Св. Боторић. Мени није познато, да је скупља цена изашла акцису радњом г. Ђокином, него сам ја са још неколико другова лицитирао, те је акцис 87 год. изашао скупљи.

Председник. Кад сам добио овај акт од њега, казао сам му, да у будуће то не чини док не пита старешину.

Но у корист овога ја ћу вам поменути нешто из прођашњег мога кметовања. Ви знати да је општина пре имала 9000 дук. од аренде касапске. Ја сам онда давао новаца из касе општинске људима за кауцију само да доскочимо Николице и Панђели. Ја сам то чинио из добре намере, а не да оштетим општину. То чине сви људи који воде рачуна о својим интересима. Могуће је, да је таквих случајева било и после мене. Но ја сам опет казао да се то у будуће не чини без знања старешине.

Гл. Јосиповић. Он је требао то да јави г. председнику или нама онде, па да знамо, а не овако: од куд зна да ће бити договора.

Н. Ђорђевић. Је ли тиме оштећена општина?

Председник. Није, него је изашло 10 дин. јевтиније од курентн. метра.

Н. Ђорђевић. Кад општина није оштећена, а закон није то забранио, онда за што не би ово дозволили?

Пера Видановић. Ја, како видим, г. предговорник није обавештен о ствари, о којој говори. Није то учинио г. Ђока као кмет, него члан комисије. То баш није најчистија радња.

Није он истерао 10 дин. јевтиније него Шпиноза.

Ја молим да се у будуће ово не чини, бар без знања управне седнице.

Светозар Милојевић. Ја сам ономад присуствовао једној лицитацији за оправку основних школа, као одређени члан одбора; и приметио сам, да има грдно великих ограничења односно предузимача, који могу да се пусте на лицитацију и који не могу. Постоји распис г. министра грађевина, којим се тражи да поред писма да је мајстор, треба да има уверење пореског одбора, да је порез платио.

Био је случај, да је један лицитант постао мајстор тек у другом полгођу и по томе није порез, као мајстор платио. Кад су остала само још два лицитанта, мени је као члану одбора било у интересу, да пустим сам неколико лицитаната, те да за општину изађу повољнији услови. Онда смо ми донели одлуку, да ако остане лицитација на овом новом мајстору, да му задржимо кауцију од 150 дин., да ће платити порез за ово полгође. Тиме се државна каса осигурава.

Ово што сам навео, навео сам баш зато да покажем да чланови комисије баш треба да раде, да интереси општин. буду заштићени. Можда је и овде г. Живковић ишао

на руку општинским интересима, јер су била два лицитанта, а он је учинио, те је могао и трећи лицитирати; а ако би се доказало, да је правио злоупотребе, онда би га требало казнити, а у противном случају издати му захвалност.

Пера Видаковић. Г. Милојевић говори једнострано. Како ће лицитанти гледати на оног, коме члан комисије и општ. суда даје кауцију. Онда се мисли, да су они најмање ортаци. Ми смо прошле седнице казали, да је он то могао да учини код куће, на сокаку ит.д. а никако на самој лицитацији у присуству одборника. То је мало сумњиво.

Председник. Молим вас господо. Ја истина нисам ставио на дневни ред, али се ово неће дефинитивно ни решити, Ја сам добио један акт од једног Белгијанца, који је добио повластицу да подигне фабрику жигица. Он тражи, да му се даде неко општинско земљиште.

Ја сам сматрао за нужно, да ствар што пре изнесем јер ће у тој фабрици неколико стотина наших радника радити.

Молим вас, чујте тај акт.

Секретар прочита.

Председник. Ја мислим, да одредимо једну комисију, па она да види, који плац хоће, под каким условима итд

Изабрани су: др. М. Леко, П. Видаковић и Јан. Бајлони.

Председник. Молим вас, држана је лицитација за грађење једне собе у западно врачарској основној школи. Чујте ту лицитацију. Секретар прочита.

Св. Милојевић. Као што је познато одбору, одређена је једна комисија да прегледа све школске зграде, које држимо под закуп.

Ја мислим, да би требали, да одложимо решење ове лицитације, док та комисија не поднесе свој реферат. Јер може бити да ће она казати, да се не дозиђује мушка него женска школа и т. д.

Председник. Што се тиче грађења, ви знате, да што се доцније гради, не може се употребити.

М. Ђанковић. Баш и да се прими лицитација опет ће бити влажно и не ће се моћи употребити.

Председник. Ја мислим, да би боље било, да се дозида и нека та комисија има у виду ову лицитацију.

Никол. Ђорђевић. Ако комисија не реши ову ствар другчије, онда значи, да се одобрава. („Тако је").

Председник. Молим вас, господо, држата је лицитација за оправку основних школа. Чујче извештај. Секретар чита.

Св. Милојевић. Лицитација је са свим уредно држана и постигнут је врло добар резултат.

Него имам нешто да кажем односно оправке ових школа. Ја сам упоређивао лањске и овогодишње предрачуне. Тамо сам нашао грдне оправке прозора, кључева ит.д. Ја мислим да ово не би требало општина да плаћа, него којима се те ствари предаду.

Св. Боторић. Са свим је умесна примедба г. Милојевића. То се свуда практикује.

Председник. То онда можемо да наредимо, да сви управници пазе на то, а овако, кад би остало на фамулузе онда би можда више плаћали, него што имају плате.

Св. Боторић. Треба о томе донети дефинитивно решење: да се сви прозори који се разбију, записују.

Председник. Дакле, одобравате ли ову лицитацију? („Одобравамо").

Св. Милојевић. Али с тим, да се прво оправљују општинске зграде, па онда приватне, док комисија не сврши свој посао. („Врло добро")

(Свршиће се)

ОДБОРСКЕ ОДЛУКЕ

У седници 17. Септембра т. г. општински је одбор донео ове одлуке: 1.) Да се у ванредним бројевима отштампају нагомилани записници одборске радње, на што да се може учинити додатак цени по коју штампара израђује сваки редовни број општинскога листа; и да се у будуће у првоме броју саопштавају одлуке одбора из последње седнице.

2). Да по интерпелацији одборника г. Милорада Јанковића за што општинска стока није за три дана рањена, учини председништво извиђај.

3). Решено да се калдрмисање Министарске улице по новој нивелети, одложи на пролеће и држата лицитација за калдрмисање одбаци; а да се за сада изврши најнужнија поправка на начин како одреде г.г. К. Главинић и Гргур Миленковић што ће Суд имати да усвоји и изврши.

4). Одложено грађење калдрме до на пролеће, у улицима: Призренској, Сарајевској, Сјеничкој, и Фрушкогорској.

5). Усвојена лицитација за откопавање у улици „доње градско поље".

6). Решено да се сазове општински збор ради решења молбе грађана да у вароши буде седам пијаца; а какво питање да се предложи збору на решење, да формулише комисија која је проучавала пијачно питање, са председништвом општине с тим да и дан одреди.

ПИСМА ИЗ РУСИЈЕ

(Париском „Солеју")

Петроград 9. септембра 1888

Ево и јесени — вечно ране јесени — на ладном северу нашем. У целој царевини школе су отпочеле, а средња класа петроградска — трговци и чиновници — сели се под зимске јој кровове и враћа у престоницу, остављајући са собом све дивне летњиковце који ју окружују. „Острова" су такође опустила, а на зеленој трави њиховој повија се тешка магла септембарска. Чак и у „Новој Деревњи", до скора тако живој и веселој, лишће је опа-

ло и гору растужило. Још мало, па ће бити празне и виле бајне на обалама финског залива — у Петерхофу, Оранијенбауму, Виборгу, и далеком Мерекулу, као и у естонској башти Катаринентала. Збогом, дакле, концерти Павловски, збогом и ви царско-селске војене параде, и шеталишта Кола Шумскога, и ви, светковине, лепог Парголова!...

Ну, ако је ситна госпоштина већ напустила своје зеленило, своју милу, летњим сунцем обасјану, „*дачу*“ — није то још учинила и *велика господа*! Аристокрација руска враћаће се са стране, или са својих добара, тек идућег месеца. Користећи се скоком рубље, који је донела добра летина, велике газде руске остаће да уживају и последње лепе дане благог неба једне Нице, Париза, Неапоља ил Венеције. Према томе, они ће овде бити тек с првим снегом, и у часу, кад трговачке лађе, немачке, норвешке и енглеске, измичу из пристана кронштатског, да их не би у њему мраз ухватио, и за шест месеци заледио.

У осуству пак *двора*, аристокрације и министара, дабогме да и политика чами. Управо, једини догађај ове недеље од значаја, састављају већ познате *јелисаветградске* маневре, изведене на пољанама Нове Русије. Мени би лако било испунити читаву књигу самим описом царевога пута, до тога логора; јер је ту било безброј адреса, свештеног, грађанског и војничког реда, тријумфалних капија, грмећих топова, и урнебесних поздрава. На *седамдесет хиљада* војске, махом резервиста Одесе и Харкова, стекло се ту било на очи цареве... али ја сам вам у прошлим писмима толико говорио о тим војничким стварима, да ћу за овај пар да пређем на друго поље, и да вам испричам коју, рецимо, о оним *административним* реформама од општег интереса, које се, у виду задатака ,стављају данас нашој Француској колико год и војничкој Русији.

Дакле, пре свега да забележимо оне две наредбе које су губернатори провинција, и префект Петрограда издали, по упутству министра полиције, а у корист резервиста, од којих се неки 200.000 налазе данас под заставом. С обзиром на тежак положај ових јадника — који због тог логоровања могу да изгубе своја места и парче леба — а сагласно апелу целе земље — министар је решио: да све газде, госе и сајбије, буду дужне сачувати места својим „резервистама“, и вратити исте чим се са збора распусте. Као што нагласих, ова одлука наилази на општу похвалу, и то, ма да повлачи неку непријатност за поједине.

Друга наредба гласи: „да у свима варошима где се резервисте имају сабрати, *крчме буду затворене* на дан доласка војника у касарну“. Сама мера, ако и јесте мало брутална, врло је паметна. Искуство од прошле године доказало је, да три четвртине изгреда војничких падају на дан сазива; а узрок тим изгредима било је, *наравно*, пијанство. Решење министарско донесено је, дакле, и у интересу војене дисциплине, и у личном интересу самих војника.

Нити је министар грађевина хтео изостати у филантропији иза свога полицајског колеге. Путем једне чудновате наредбе, он означава случајеве, у којима путници, жељезницом, могу добити своје паре натраг за одговарајућу дужину неупотребљеног билета. Ти су случајеви, наравно, случајеви болести, у којима је путник принуђен да воз остави и на станицу изађе; а не и никако оно „весело“ стање и владање, када се силази с кола без права на плаћену кирију. По себи, мера је веома либерална, и ја не верујем да је она још икоме пала на памет тамо на Западу.

Поред горепоменуте, дошао је неуморни министар унутрашњих нам послова, и на једну другу, привидно скромну али доста, практичну мисао, а на име: да помогне мало вредноћи наших одборника. Изгледа, доиста, да се општински избраници наши не прекидају од великог посла; и за то је надлежни министар прописао сљедеће: да у свакој седници, председник или секретар, *прозове* одбор; па ко није дошао, и не може осуство да оправда, да се казни, најпре, са 25 рубаља, други пут са 50, а трећи пут губитком самог мандата, па чак и права да буде икада изабран. Шта ли би, боже мој, рекли би наши скупштинари париски кад би се на њих применила овака једна мера? Најзад, и министар просвете не седи скрштених руку. Он је, на име, предузео да преустроји реалке руске од врха до дна. Као што је познато, у овим школама средњим не учи се ни грчки ни латински; и оне, које су у почетку имале практично-технички карактер, сад су добиле старог научни печат. Министар је, дакле, прегао да сузбије тај правац; и математика, која је до сада била основа „реалне“ наставе потискује се у други ред. На место њено, на прво долазе: *живи језици* — француски и немачки. Према утврђеном распореду, млади реалци руски имаће сад, неких једанајест часова недељно из језика; а како се овај нов систем јако разликује од нашег у Француској, то сам сматрао за дужност да вам га овде прикажем.....

Власник општина београдска. Штампа Медецијан и Кимпановић Обилићев венац број 1. Уредник Н. С. Јовановић

БРОЈ 32 У БЕОГРАДУ СУБОТА 8. ОКТОБРА 1888 ГОД. ГОДИНА VII.

БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

ИЗЛАЗИ НЕДЕЉНО ЈЕДАНПУТ НА ТАБАНУ
Цена за Србију:
за годину . . . . . 6 дин.
за пола године . . . . . 3 дин.
а стране земље на годину . . 9 дин.

УРЕДНИШТВО и АДМИНИСТРАЦИЈА
ЈЕ У ЗДАЊУ
ОПШТИНСКОГ СУДА

Цена је огласима 6 дин. пара од врсте
Претплату ваља слати упутницом на општински суд и све кореспонденције на уредника
РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ.
Неплаћена писма не примају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

САСТАНАК

одбора општине београдске држан 13. Августа 1888 г.

почетак у 5 часова по подне.

(Свршетак)

Председник. Ја сам добио јуче један акт од одбора дорћолског друштва, а тако исто један акт и од грађана дорћолских, којим моле, да се реши да се у будуће не носи песак с Дунава, да би обала расла. Ја сам одредио једну комисију по тој ствари.

Чујте њихове молбе и извештај комисије. (Секретар прочита.

Пера Видаковић. На самом песку насипати земљу и правити шпор, мислим, да би био излишан трошак. Вода кад би на нашу страну пошла, она би однела прво песак па онда и земљу.

Ја баш мислим, да чишћењем обале дунавске добијамо двоје: прво, општина добија приход; друго грађани добијају по врло јевтину цену песак и треће корито се чисти и даје Дунаву бољи ток.

Ја сам мишлења, да никако не треба напуштати то кошење песка. Али ми треба да гајимо ту идеју, да ако нам приходи дозволе, подигнемо дуж целе обале Саве и Дунава шпорове и кејове. Али онај начин није користан, и за што би онда онако радили?

Ја сам зато, да се преко ове молбе пређе на дневни ред.

Јоца Илић. Ми смо у стању, да попунимо општини оно мало прихода.

П. Видаковић. Овде није била реч само о приходу него и о користима.

Н. Ђорђевић. Ја се слажем с г. Видаковићем, него још ово да допуним. Не само, што општина има прихода и грађани добијају јевтин песак, него новац остаје у земљи; а иначе би како за све дајемо новац на страну, давали и за песак.

Што они ударају на то, да их је вода потопила па људи и не памте, да је била оволика вода. Ово је јединствен случај: он се не може узети као правило.

Председник. Ја нисам стручњак, да би као такав мотао, да говорим, али свакако желим, да се учини нашим грађанима, да се њихов крај подигне: да им се отвори пристаниште.

Ја, као нестручњак, мислим, да је основанија она понуда, коју је дао инжењер. Ја мислим, да би требало подићи један канал од града до карабурме. Чим општина дође до срестава, прва ће јој дужност бити да то учини. У том би каналу зимовале лађе. Ту би била дрварска пијаца а и за српске продукте, јер и садањем месту не може да остане.

Дакле, ја не бих био за то, да се одбију без икакке наде, него да им се каже: општина се стара, да онде подигне канал.

Јоца Илић. На најбоље је, да им се да празно обећање.

Председник. Овом би приликом могли да решимо, да се земља, која се откопава, посипа на обалу.

Пера Видаковић. Онда би требали, да одредимо комисију, које ће изабрати најзгодније место, кад почне откопавање.

Председник. Закључак је овакав: одбор прима предлог инжењеров, но је решио, да се што скорије нађе сигурнији основ, на коме ће се подићи тај крај. („Врло добро").

Председник. Сад је на реду питање о радњи вашој, да се рачуновођа општински разреши од дужности.

Ви сте на претпрошлој седници решили: да ја у име одбора предложим суду, да он отпусти рачуновођу. Суд је прихватио ту вашу жељу, те је одредио једно лице, које ће примити дужност од г. Станка у присуству одборске комисије. Но, кад је комисија дошла, да прегледа његов рад, он ју је замолио: да прич ка за неко време, док не уреди своја акта. Међутим ја сам добио акт од Управе вароши Београда, којим тражи, да јој се поднесу сва акта о овој ствари на увиђај, јер се г. Станко њој жали: да се овде против њега незаконито ради.

Уз повраћај аката, добио сам акт Управе коме је садржина у томе, да она на основу оп. закона и његовог § 76. задржава одборску и судуку од извршења и упућује Суд, да он на основу закона испита ту ствар и даље по закону поступи; што вам саопштавам да ће се и учинити кад Управа налази да је одбор изашао из својих граница, а суд није поступио у границама закона.

Ми се морамо повиновати државној власти, а ја примам на себе то, да ћу даље по овој ствари радити шта треба. Ја вас молим, да ми то дозволите.

Пера Видаковић. Одбор општински није решио, да се Станко отпусти, но је тражио од Вас, као од председника општине и управне седнице, да Ви констатујете, шта је он овде учинио и са чега одбор предлаже, да се он отпусти. Констатовано је, — да је он против закона радио; тако чл. 65 закона о устројству општина каже: (чита).

Стапко је послао рачуне општинске на преглед главној контроли, па да их одбор пре тога није прегледао; Стапко је учинио незакониту радњу. Он је донашо у одбор да прави своју радњу и био је врло драп. А што управна седница није навела те мотиве у своме реду, ја њеју да приним никакве примедбе од управне власти — то може да прими упр. седница — она је то требала да каже.

Даље Стапко се истрчао. Он мисли, да је он неке ствари и шаље рачуне Главној контроли, и ако их одбор није прегледао. Даље на више ни мање Стапко се титра с одбором. Даље управна седница требала је да изнесе те мотиве.

А надзорна власт ни по каквом закону нема права да утиче на решење управне седнице, којим се један чиновник отпушта из службе.

Ја као одборник и члан оне комисије, тражим: да управна седница донесе решење, којим ће се задовољити и општински одбор и правда. Јер није имало места ни томе што је он донашо у одбор. Само то, што је донашо у одбор доста је за осуду, а сувише је оно, што је он казао: „решење је одборско више него неумесно".

Господо, кад је то могао да каже у лице целом одбору један рачуновођа, шта ли још може овај одбор дочекати?!

Ја молим г. председника; да он у томе решењу суда изложи мотиве, из којих се налази за нужно, да се Стапко отпусти из службе, и то тако, да то решење није дужан да подложи надзорној власти на одобрење.

Ја молим, да он то учини у што пређем року, да би се задовољио јавно мнење и грађани а ни по се и представништво ове општине.

Председник. Ја сам учинио моју дужност, коју ми закон налаже. Ја сам казао да ми је надзорна државна власт наредила да управна седница ради на основу закона. Те што ми је она наредила, ја њу извршити, али казао ће резултат испасти, не могу да кажем. Ја вас молим, да се с тиме задовољите.

На ја не могу, да му одобрим, што је послао рачуне Главној контроли, он ми је давао за то неке разлоге и вели: двојица су потписали рачуне, али догод одбор не каже, да прима реферат одређене комисије, донде ствар није свршена.

Што се мене тиче ја њу ћи у том правцу, али не могу да стојим добар, да ће се моје мишљење примати у управној седници.

Ја вас молим, да примите ово.

Н. Ђорђевић. Ја мислим, да би се могао донети овакав закључак: да одбор реши, да се ова ствар упути управној седници, да је она реши као закон налаже.

Ја сам и пре био противан да одбор општински решава и доноси закључак, да се г. Стапко отпусти. То је нахтев г. Пере Видаковића. Ја сам и онда говорио да ми можемо казати: да одбор општински није задовољан са радом рачуновођиним. Сад г. Видаковић и вечерас казао с предлогом: да г. председник одма сутра реши, да се Стапко отпусти. Ја опет нисам за то, него да г. председник сврши ову ствар онако како му закон налаже.

Пера Видаковић. Ја опет имам да кажем то, да је одбор газда у овој кући. Ја, као човек из закона, к жим их нема никде параграфа у закону, по коме може управна власт да ремети решење управне седнице, којим она решава, да се један чиновник одпушта из службе.

Ја држим, да ће г. председник однети у управну седницу, као њен председник, колико толико уверења, да ли је поступак Стапков коректан или није. По мом уверењу управна седница неће донети другчије решење.

Што се тиче рачуна општинског, ја предлажем: да се одмах још вечерас реши, да ништемо од главне контроле, да нам врати рачуне, те да видимо какви су ти рачуни и да комисија, коју смо изабрали, продужи овај започети рад.

Н. Ђорђевић. Ја нисам тврдио, да надзорна власт има права да се меша у оваква решења управне седнице, но сам само казао, да је одбор прешао своје границе. Одбор је чињо такве предлоге, које по закону нема права да чини. Нека се размисле г. Видаковић колико хоће као парагравља, ови овде нема права.

П. Видаковић. Ево му закона на нека нађе, где стоји то да ја Ђан одборник немам права да предлажем. Ја опет то предлажем. Ја сам овде уверење, каже ми се да не знам закон. Ја г. Ђорђевићу имам цело на бедо, да сам факултетлија параграфске правде, кад не знате закона а Ви риф у шаке па за тезгу.

Н. Ђорђевић. Г. председниче, ја молим овде за заштиту. Овде ме називају ошишеро. (Жагор на тим велика грађа. Чује се: није он казао ошишер, него риф у шаке.

Председник. Верујте ми на моју част, да нисам чуо. Ја сам чуо, да је г. Ђорђевић казао да Ви (г. Видаковић) у овој прилици не знате закон.

У колико ја разумем пак закон, ја знам, да је право отпуштања чиновника дато суду, и одбор никако не може донети такав закључак, јер би онда изгледало, да је суд под пресијом одборском то учинио. (Тако од прилике и овде стоји). С тога сам Вам ово само и јавио. Да вам кажем, да ће суд општински водити рачуна о томе, да изврши оно, што му надзорна власт нареди. Овде су 2 члана који ће водити рачуна о нашим говорима.

Ја мислим, да је ова ствар свршена.

К. Цртоврши. Жалим, што нисам био у седници, над је ова одлука донета на начин, какав одбору није у власти.

Ја њу г. Видаковићу казати, да не мисли погрешно о рачуница, које је г. Стапко поднео, јер г. Стапко има списак чланова комисије, који су доказали те прегледали рачуне. Ја сам ако ли на нас да и ни важете, да ли је тако одлучено. А сад и закон каже, да могу и двојица предлагати.

Нека г. Пера запамти, да г. Стапко није могао поднасити те рачуне главној контроли, пре но што их г. пред седник не потпише.

Изволите господине, сад даље.

Председник. Док се не уверим не могу ништа тврдити; дакле не знам је ли и ко спроводни акт подписао.

Св. Милојевић. Овде треба имати на уму ово. Рачуновођа општински није могао да шаље рачуне главној контроли пре док их одбор не би одобрио и док после тога не би били изложени грађанству на увид.

Рачуновођа и ако је знао за те законске одредбе и ако је знао за одлуку овога одбора, да се ти рачуни дају на преглед неној комисији — он је те рачуне послао контроли; шта више то је учинио и без председникова знања,

Ја имам уверења да овај г. председник нити је за то знао нити је потписао те рачуне.

Дакле, он је без знања одбора и суда те рачуне послао контроли. То, што је тако урадио, дало је повода одбору, те је овај изјавио; да такав чиновник не треба да се трпи; дакле, да треба да се разреши. Било, је истина, исправа предлога, да се одмах отпусти, али г. председник је казао, да одбор нема права да то учини, него суд а он ће тамо изјавити жељу одборску. И заиста председник је учинио своје: управна је седница донела одлуку, да се разреши.

Према оваквом стању ствари, доиста је била неумесна примедба надзорне власти — требала је да изостане у погледу овога рада и што се тиче одбора и што се тиче суда. И одбор и суд радили су у границама закона.

Сад да не би ни одбор ни суд долазили у сукоб, ја мислим, да се задовољимо с овим, што ће г. председник узети ову ствар у поступак и понова донети решење. Но с тим, господо, да одбор и сад да изјаву, да нема вере у онаквог чиновника, и онакво лице да рукује с општинским рачунима, које је послало те рачуне главној контроли, без знања одбора и председника. („Врло добро").

П. Видаковић. Жалосно би то било кад одбор не би имао права, да предлаже, да се неки чиновник отпусти; — а још би жалосније било, кад кога чиновника не би управна седница отпустила, кад одбор то предлаже.

Председник. Чиновник се отпушта онда, кад се нађе довољно материјала, по закону против њега. Ми треба, да да радимо оно што закон и правда захтевају, нарочито онда, кад нас је државна власт упутила, да се крећемо у границама закона.

Гл. Јосиповић. Ја мислим, да је одбор донео ту одлуку за то што нема више вере у тога чиновника, да му они даље воде рачуне. Одбор је тражио, да му се канцеларија одмах запечати, те да се увери да ли су ту рачуни код њега.

Председник. Ја вас молим, задовољите се с оним што сам казао.

Никол. Ђорђевић. Мој би предлог био онакав: да одбор реши да г. председник с општинским судом најозбиљније исследи ову ствар и ако нађу ма и најмању незаконитост, нека с места поступе по закону, али тај чиновник не треба да се отпушта.

Др. Марко Лено. Одбор је имао довољно прилике, да се увери о незаконитостима г. Станка, само је испуштена једна формалност, да се он саслуша — а то није кривица до одбора. Ствар је чиста и јасна.

Ја сам за предлог г. Милојевића.

Председник. Молим вас, господо, ми можемо само казати, да остајемо при старом решењу.

Државна власт на основу § 76 обележила нам је колосек, којим нам ваља ићи, а ја ћу ићи тим путем, што се мене тиче.

Дакле господо ствар је свршена. Већина одбора жели, да се тај чиновник отпусти, а суд ће гледати да задовољи одбор. („Тако је". „Врло добро").

Сад чујте молим вас, још неколико уверења. (Прочитана).

Састанак је овај трајао до 8 час. по подне.

САСТАНАК

одбора општине београдске држан 18 Августа 1888 г.

(по стенографским белешкама)

почет у 8 часова по подне.

Били су: председник г. Ж. Карабиберовић, члан суда г. Јанић Јанковић, чланови одбора: г. г. Ђорђе С. Новаковић, М. Кр. Ђорђевић, М. С. Мостић, Св. Карапешић, Раден. Драговић, Дим. Вељковић, Н. Р. Поповић, М. Банковић, Стев. Јосифовић, Т. Ј. Мијајловић, Гргур Миленковић, К. Петровић, К. Д. Главинић, Мил. Ж. Марковић, К. Црногорац, Станко Петровић, Др. М. Т. Леко, Н. П. Михајловић, М. Јанковић, Јов. Петковић, М. Степановић, Сам. Пијаде, Др. Ђ. Димитријевић и Јован Илијић.

Председник. Молим вас господо, састанак је отворен. Изволте чути протокол последњег састанка. (Секретар чита протокол од 13 Августа.

Председник. Има ли ко шта да примети на овај протокол? (Нема).

Ја сам 14. Августа добио један акт од Управе вароши Београда односно молбе од сенафа хлебарског, којом они моле да се повиси цена хлебу.

Секретар прочита акт управин.

Председник. 14-ог је била недеља а у понедељак празник, ја сам онда одговорио Управи, да ми није могућно да набавим ценовнике брашна и жита, по што су празнични дани и у исто време кажем да због тога писам у стању да сазовем одбор, пошто чл. 35 тачка 13 општинског закона каже, да суд мора ово у договору с одбором да реши. С тога дакле није ми могуће било да одговорим овом захтеву управином, него сам морао, да сазовем ову ванредну седницу а и због осталих предмета, који су остали нерешени од прошле седнице. Сад сам прибавио ценовник брашна и жита и молим вас да то чујете, како би могли решити, шта да одговоримо Управи.

Секретар прочита.

Председник. Дакле 17 је пара цена брашну, и ви сад имате да каж те: да ли је умесна молба хлебара т. ј. да ли треба повисити цену хлебу. То је сад ваше.

Св. Карапешић. Да ли имате последње цене брашна, када је ова такса ударена?

Председник. Имам. Изволте чути.

Секретар прочита.

Св. Карапешић. Онда су то те исте цене.

М. Мостић. Да ли то траже само хлебари или и фабрика хлеба?

Председник. То је тражио сенаф.

М. Мостић. Кад само сенаф тражи већу цену, онда је цена добра. Нека остане каква је. Најбољи знак, да је цена добра, јесте што се сви необраћају, за повишење цене.

Председник. Немојмо то узимати за главни резон, јер овде тражи сенаф, а можда и они с њиме заједно траже.

Главна је ствар овде: да ли између цене брашну и житу налази одбор да треба повисити цену хлебу.

К. Петровић. Треба да се повиси, јер од неколико дана цену житу нагло скаче.

Н. Вулковић. Данас је цена житу скочила са пола динара и за то треба ово да учинимо, јер они ће сутра опет то да траже а има изгледа да ће цена још скочити.

Р. Драговић. Кад је била цена житу 10 дин. до 10 и по онда је била цена хлебу 17 пара, а данас, кад је жито 12 и по дин., треба и хлеб да буде скупљи.

М. Мостић. Треба да чекамо па ако цена скочи, они ће опет да траже. Ти су нам цинцари доста пара изели и однели из наше земље. Има доста, синова ове земље који ће нам месити хлеб, кад њих више не буде.

К. Петровић. А што се наши људи нису одважили да месе хлеб?

М. Мостић. Е ако стоји то да нас могу само цинцари да хране, онда да им дамо.

Председник. Кад је цена брашну 15 дин., онда је 17 пара доста. Две паре динарске разлике, то је доста. Цена житу, то је шпекулација, јер ако се данас рецимо у Пешти више тражи, оно скочи са 2 форинте, па одмах према томе и код нас скочи са 4 динара, а сутра опет може да падне.

А ако се цена почне нагло пети, онда ми и онако држимо често седнице, па можемо решити, да се цена повиси, јер сам ја за то, да сваки који ради нешто и заслужи.

Прво ћемо да гласамо начелно оће ли се цена повисити, па ако решимо, да се повиси онда колико.

Сад је цена хлебу 17 пара а брашну 15, 15·60 и 16 дин. Можемо узети 15 дин. као главно мерило према овим ценама довољна је цена хлебу 17 пара. Оно истина да је оно цена брашну с мекињама, које отпадају и продају се јевтиније, али се узима и 30—35 процента воде.

Дакле да гласамо, ко је за то да цена хлебу остане иста, казаће „за“ ако је за то да се повиси, казаће „против“.

(Гласило је 15 „за“ и 8 „против“.)

Дакле већина је за то да остане стара цена.

Ми овде, господо, имамо једну молбу од одбора за улепшање и унапређење дунавског краја. Тим поводом ја сам позвао г. инжењера, да вам он објасни ту ствар. Чујте молим вас шта они тражи.

(Секретар прочита молбу друштва за улепшање и унапређење дунавског краја, да се улица „доње градско поље“ прошири на 20 метара.)

Председник. Ја сам био наредио и замолио нашег инжењера, који се бави с том нивелацијом, да начини нацрт и каже, каква је разлика између пројекта, што треба да се изврши, и овога што они траже. Изволте чути његово мнење. Ако се усвоји ова молба онда би требало да молимо г. министра војног, да он то одобри, јер то није наш рејон.

Општински шеф-инжењер Ст. Чађевић објашњава: Овде ће господа техничари из плана видети, да то није могуће из ових узрока. Прво добила би се већа стрмен и далеко би се отишло од фронта.

Улица од Националa до Реалке зове се „горње градско поље“, а одатле на ниже докле варош траје „доње градско поље“. — Ово се место односи на ту улицу. Ја мислим да би г.г. техничари према овом плану могли уверити, да није могуће да се ово усвоји. Ова би улица требала да буде широка место 15. 20 метара, јер се овде види да и сам терен не допушта да буде шира. (Показује план).

Председник. Закључак је у општинском одбору донет да се овај крај одкопа и лицитација је за то свршена, но по што се нивелисање није могло да изврши, ја сам наредио да се ништа не ради док се план не поврди. Но овде је господин покренуо једно питање, оће ли та улица да остане широка 16 мет. или да буде 20. Ја мислим да би се могло дозволити да буде ширине 20 м.; јер та улица држи везу са два краја вароши са Савом и Дунавом. Ако то усвојите то можемо да свршимо без великих тешкоћа, но ако би усвојили оно, што они траже, онда би морали тражити одобрење од државне власти, да вам уступи неки део земљишта.

К. Главинић. Овакав предлог одбора друштва за улепшавање дунав. краја не можемо усвојити, али предлог г. инжењерови требали би да усвојимо. (Даље г. Главинић пита за што се не откопавају улице у дунавском крају а инжењер му одговара за што а за тим му и председник објасни).

Милан Мостић. Да то није скопчано са каквим експроприсањем земљишта?

Председник. Ја мислим да то неће бити, но то ће знати г. инжењер. Него ја мислим да ће нас коштати само откопавање.

К. Црногорац. Нека се одреде 3 стручњака, па нека ту ствар извиде.

Председник. Онда је најбоље да овако решимо: ако општина не имадне шта да плаћа онда ће се улица проширити на 20 мет. иначе не.

(Вичу: „добро, усваја се“).

Сад имамо молбу пиљара који седе онде у оним дуђанима на зеленом венцу, и који моле да могу изаћи онде на површину — на зелени венац — да своје радње могу упражњавати и да за то плаћају општини. После сам добио молбу са преко 200 потписа, у којој грађани моле да се реши питање о пијацама. Дакле није онако као што новине доносе да се пијаца са свим пресели.

Молим вас чујте те молбе.

Секретар прочита.

Председник. Наша је дужност била да изнесемо то пред одбор, а одбор има право да прими, преиначи или одбаци тај њихов захтев, па онда да се то изнесе пред збор, да он то дефинитивно реши.

Милан Мостић. Да ли случајно г. председниче, имате података о величини кирије, коју сада плаћају пиљари.

Председник. Имам у једном одвојеном акту, који сам ја тражио да ми накнадно поднесу. Ако хећете чујте тај акт.

Секретар прочита.

М. Мостић. Као што се види, ако је овај извештај у истини, то је један приход од 12—15.000 дин. годишње. Изгледа ми да је општина тај свој приход, не водећи довољно бриге о својим приходима, другим поклонила, тако да се изразим. Ако има разлога и потребе да и тамо буде пијаца, онда за што да се они грађани гурају по оној шупи и по оном смраду? Без сумње нису само пиљари ти који имају потребу да се на ширини „зеленога венца“ изместе. Одбор треба да прихвати ову молбу и да реши да се сазове збор. Тим би се постигло двоје: почунила би се потреба једна наших грађана, (што је наша дужност да учунимо) и друго, општина би добила приход, који јој већ толико година пропада. То је моје мишљење.

С. Пијаде. Ја мислим да зелени венац и нема више права на пијацу, него ти су силом отишли да тамо седе

у дућанима а не на пијаци. За то општина нема права да тражи награду. Они су се уселили у дућане и немају права да траже пијацу.

Ђ. Новаковић. Имају два питања, која треба решити Једно је питање: да ли можемо одобрити да се пиљари иселе на „зелени венац", а друго је: да збор реши, да ли да буде више пијаца. Јер ако решимо да буду две пијаце онда оно прво питање отпада. Сад мислим, да би требало решити које питање прво да узмемо.

Председник. Ја сам за то ова два акта и везао у једно. Онај први акт заиста показује, да је општина држећи се онога ранијег решења од пре 7 год. да се пијаца премести није одузела право да се о томе после 7 год. опет ради.

Друго ова молба пиљара доказује колики је грдан приход отишао из општинских руку.

Ја сам онда био председник, и колико смо ми војевали да остане једна пијаца, мислећи да ће се само једна моћи одржати. Међу тим ова се одржала а и она се развија у оном ћумезу. И кад они људи моле да их оданде иселимо и да општина добије онај приход, онда нема сумње господо, да је то корисно по нас. Но то може само збор да реши, ако одбор налази да то треба да учинимо Ја мислим да о томе нема речи да треба водити рачуна о молби тих грађана, који се даве у оном блату.

Ја мислим да би сада требали да изберемо комисију која ће имати да каже где би се још имале пијаце отворити.

Ја сам о томе размишљао и мислим да би требало да ова пијаца остане главна и њоме да рукује општина преко својих органа а све остале сем Цветног трга, који има уговор с општином, да се даду под аренду.

Ја не бих био мишлења да се то вечерас преко колена реши и да се каже, да се сазове зборе, него да ту ствар комисија испита и о њој размисли. То је моје мишлење.

Ђ. Новаковић. Није потребно да одређујемо комисију Овде се тражи 7 пијаца а право је збора да реши, оће ли бити 7, 5, 4 и т. д. — за то би требало да дамо ово збору на решење.

Председник. Што ми решимо збор каже „за" или против — збор није конференција — на збору нема никакве конференције ни дебате. Ви као представници свију грађана имате право да формулишете ту ствар и да је изнесете пред збор.

Ђ. Новаковић. Збор је виши од одбора.

Председник. Али 200 грађана су мањи од одбора.

Марко Степановић. Пошто овде постоји један акт о пијацама, то држим да би требало да се одреди једна комисија, која ће констатовати, где су пијаце најнужније и у ком одстојању, па онда то решење комисиско донети пред одбор, па да он реши шта има да се изнесе пред збор. Заиста је то умесно, што је г. председник навео, да се за то одреди једна комисија.

Милан Мостић. Господо. Питање пијачно за нашу варош врло је важна ствар. То је једно од најживотнијих од најбитнијих питања за развитак наше вароши. То питање покренуто је има једно 10—15 год. а решавано је сваки час у разним формама. Од последњих 7—8 година стоји тако да је главна и централна пијаца на Великој пијаци. Но узев у обзир, господо територијум наше вароши; узев у обзир грађане који живе на коме терену и како је расута варош, очевидно је да се једном пијацом потребе наших грађана не могу подмирити.

Ми имамо вечерас говорећи о пијачном питању, да водимо рачуна о општем напретку вароши и о што бољим и лакшим снабдевању наших грађана у својим потребама. Наше пијаце стоје данас врло хрђаво распоређене, тако, да не одговарају ономе чему требају да одговарају. Господо, са сажалењем могу да кажем да смо са свим случајно и нехотице, бар за се могу да кажем, да знам од једног несрећног броја пиљара за један приход општински, који узима један приватан човек мучећи околину тога краја. Ако смо случајно услед те молбе дошли на то питање, и ако је услед те молбе дошла молба од 200 грађана, који нису умели да преставе ту потребу као потребу грађана, него као своју, него су мислили да ће тим побудити општински одбор, да што боље уреди неуређено пијачно питање.

Г. председник, пошто су прочитане молбе, излази са својим мишлењем, да је то питање важно, да га треба проучити и у тој цељи предложио је комисију, која би имала да узме у обзир терен, густину становништва начин како се на нашим пијацама купује и продаје и т. д. и та комисија по свом добром сазнању да нам престави колико ће се пијаца и на којим местима подићи.

Ја благодарим г. председнику на тако смишљеном резону и ми треба да успојимо, да се та комисија још вечерас одреди. То је што сам имао да кажем.

Председник. Ја мислим, да оно што ви будете решили то треба да буде тако спремно да учини да се једногласно прими. Али тешко је погодити мишлење свију наших грађана кад се та комисија састави ту би требало да буду људи из сваког краја наше вароши и онда би могли очекивати да ће се то примити, јер се на збору неможе резонирати; овде треба све да се скува, што ће се пред збор изнети.

К. Црногарац. И ја признајем да је пијачно питање од велике важности. Нема сумње да је оно у нас везано и за односе политичке. То што се наводи за побуду молбе ових молилаца, није свакојако главна побуда њихова. Стоји и то да је тамо на Зеленом венцу смештена пијаца вољом појединих личности на такво једно место где не треба да стоја пијаца али изван тога ја знам да је било и пиљара који су водили чисто политику с тим пијачним питањем. Било је и таквих који су чак и ангаживали поједине личности, да се сместе у онај простор где су сад. И сад ово што износе поједине личности, чини ми се да је то опет једно питање такво, које не можемо тако лако примити, без онога, што је предложио г председник, т. ј. без оцене нарочите комисије, коју би ради тога изабрали. То неможемо без тога учинити, тим пре што знамо да је за време прошлог министровања г. Радивоја Милојковића једна комисија, у којој је био г. др. Медовић и други прегледала то место и дала мишлење да на Зеленом венцу, онде где је данас, пијаца не сме остати. Но ја бих желео да знам зашто ти људи пре нису тражили тамо пијацу са мотивом сваквим: у корист општине. То је дакле питање о коме треба добро размислити. Ми знамо да она пијаца на при

лику продаје данас скупље производе него ова Велика пијаца овде. С тога ова пијаца повукла ме је увек пре него она, која ми је много ближа, повукла ме је да дођем на њу само зато што је овде отворена конкуренција. Та конкуренција побуди људе чак и са врачара да дођу јер знам да се многи жале да се и на Цветном тргу многи производи продају скупље. Према томе што се зна да је то тако, изгледа ми да и ова мисао што се предлаже да буде 7 места у Београду за пијацу одређено, изгледа ми велим, да та мисао није главна мисао, него се то помиње само за љубав „зеленог венца". И овде је свакојако то главно а гледало се и на време кад ће се ово истаћи. Но господо није то лака ствар покретати један општински збор и са њима се играти. Ја знам да се свет два — три пут ломио и завађао око тога питања. Ја колико сам знао толико сам казао и ако изаберемо комисију било од 12 чланова, било мање — само би је нарочито требало умолити да братски ту ствар уреди; да никоме не учинимо неправду.

Милан Маримковић. У тих 200 грађана је ли ушло грађанство из свију крајева Београда или само из околине Зеленог венца?

Председник. Већина је из тога краја. Ја не би требало сад да се упуштам у ово питање, али г. предговорник је у неколико казао оно што у ствари и јесте: није њима стало баш до 7 пијаца него да се добије бар још једна. Ја држим кад би одредили 7 места за пијаце да би учинили само један лом. Није то тако проста и лака ствар, јер кад се мењају пијаце, ту се селе дућанџије, селе се бакали ту се мењају цене имању, на једном крају падају, на другом скачу и т. д. Зато о томе треба добро размислити да не учинимо какав корак који не би био добар. С тога је потребно да чујемо мнење комисије о томе. (Одобравање).

М. Маримковић. Може ли та комисија изабрати мање од седам места.

Председник. Кад комисија да мишљење о томе што се тражи, она може без обзира на ову молбу предложити колике нађе да треба да буде пијаца и на којим местима па ће то онда доћи пред одбор, и одбор ће о томе решити шта одоо брава да се стави збору на гласање.

Коста Петровић. Ја би хтео само да одговорим г. Црногорцу. Мени се чини да је то сасвим споредна ствар да ли је ове људе што су поднели ову молбу покренуо на то њихов себични интерес или шта друго. То се нас не тиче, Ми имамо да решимо у главноме то да ли је нужна још која пијаца осим ове. Ја мислим да ниједан од одборника неће делити друго мишљење него то да су нам потребне бар још две пијаце, како би се задовољили сви крајеви вароши а у осталом и дужност је одборника да се обазру на потребе сваког краја вароши.

(Свршиће се)

ГРАЂАНСТВУ ВАР. БЕОГРАДА

И преко свију опомена и наредаба, ипак се дешава да по неко противно правилима о извожњи ђубрета поступа.

Тако:

а). или допушта извожњу ђубрета и другима сем повлашћеника варошког.

б). или износи ђубре својим колима не само из своје куће (у којој живи) него и из других;

в.) или газда куће не плаћа тачно таксу неприкупљајући је од кирајџија, него повлашћеника упућује да таксу од кирајџија сам наплаћује.

Овако поступање од штете је по само уређење, и никако се не може даље д пустити. Али пре но што би се предузеле најстрожије мере и казнама подвргавали сви они који се правила о извожењу ђубрета не придржавају, овим се издаје последња напомена:

а.) да извожењу ђубрета из свију вар. зграда само повлашћеник има да врши а никако приватни возари;

б). да са својим сопственим колима ђубре може да извози само из оне куће у којој сам сопственик живи;

в). да таксу за ђубре морају повлашћенику плаћати за себе и сваку партију кирајџија сами сопственици кућа, и то при концу сваког месеца иначе је Суд принудним путем наплаћује.

Буде ли се одесило да когод и после овога, преко правила преступи и тако повреди наредбу полициске власти, навући ће последице правилима прописане.

Од стране Суда општине вар. Београда 22 Септембра 1888 год. ЛБр. 129.

Због чисто штампарских тегоба, са којима се од дужег времена боримо, ни овај број општинског листа није могао на време изаћи. — У стању смо, међутим, читаоце известити: да ће се не само ова нехотично створена празнина брзо попунити накнадним издањем „ванредних" бројева, него да је општина решена, да, ако бити мора, и по цену тежих услова штампарских, но што је до сад имала, осигура уредно излажење свом органу.

УРЕДНИШТВО

ПИСМА ИЗ РУСИЈЕ

(Парискоме „Солеју")

Петроград 22. септембра 1888

Тријумфално путовање цара Александра по Кавказу и велико окупљање војске на границама Аустрије, би, у свако друго време, узбунило јавно мнење у Русији, и послужило као неисцрпан извор разговору у престоници. Али данас, јавно мнење је овде живо заузето стварима у Немачкој. И, као што се оно битно разликује, у овом погледу, од публике француске, то ће му бити тако слободан да вам у кратко изнесем оцене које је у Петрограду изазвало, на пример, штампање *дневника* покојног Фридриха III.

Пре три месеца ми смо са приличним изненађењем, читали чланке пуне хвале и топлог учешћа, које је већина *француских* листова посветила била умирућем цару Немачке. У *исто* време руска је штампа добила била налог озго да се држи у резерви а добила је тако мудри налог за то, што би у оном тренутку њени коментари били дијаметрално противни изјавама новина париских.

Ну, од куда је потекла сама та разлика у оценама између два народа, који су тако позвани да се данас разуму, и који су за ово последњих неколико година пружали један другом доказе искреног политичког пријатељства? Узрок је томе врло прост. Француји су гледали с основом или не (ја мислим без основа) у личности пок. цара Фридриха овашњење њихових мирољубивих тежања, изравњање Француске с Немачком — једном речју — повратак Елзаса и Лотарингије. Руси, на против, видели су у њему најженећег непријатеља Словенства, питомо оруђе једне Инглеске — на кратко — душу најмоћније коалиције противу њихове отаџбине.

Јест, Фридрих III, нама је представљен као човек којим царица (Инглескиња) апсолутно влада, као страсни обожавач Инглеске, и тврдо решен: да у друштву с војском аустријском и флотом британском притисне Русе са обала Дунава и може бити, и самог Балтика. Знало се, на прилику, да је он, као престолонаследник Немачке, у време јубилеја краљице Викторије, сматрао за част да фигурише у пратњи савезних принчева и васала Инглеске — као што се зна — да је одмах по доласку на престо успео да увуче Инглеску у тројни, аустро-немачко-талијански савез. Ова типовска комбинација, која је онако и уплашила била француске државнике, била је — држи се овде — далеко пре наперена противу Русије него ли противу Француске. Ми смо тада били, доиста усамљени у Европи, и хиљаду пута изложенији но у кримскоме рату; јер је таква коалиција сила грозила у једно и исто време свима границама нашим — од врхова Авганистана до залива Финландије. Кад се у тако страхотном положају замисли, још и она струја симпатија француских за Фридриха III, онда је очевидно, да ми ни на кога живог небисмо могли рачунати. Русија би тада била *прва* сломљена, прегажена и у комаде исечена и за њом би дошао ред на нашу јадну и жалосну Француску.

Ево, дакле, шта се *говори*, бар у руским политичким круговима. И онда, какво чудо може бити ако се Русија покаже ладна према спомену покојнога цара?.. Јест, прека смрт Фридриха III изменила је судбину Европе. У место коалиције противу Русије долази сад коалиција противу Инглеске. Бар тако се овде тврди, или бар с надом излази. Француска, дакле, греши што се боји да постане пишан. Не. Та судбина чека њену комшиницу. Први акт Вилема II био је: долазак на ноге Александру III. Још за живота Вилема I. свемогући Бизмарк је, с ретком вештином, одржавао равнотежу између „*слона и кита*" — т.ј. између Русије и Инглеске. Од ово шест месеца, пак, теразије су нагло претезале, најпре, у корист Инглеза, а за тим у корист Руса. Приликом састанка у Петерхофу, цар је руски врло мудро избегавао сваку обвезу. Њему је, управо, било довољно да каже једну реч па да му одмах у четворном савезу буде попуњено место Инглеске. Али, ако је овај први покушај пропао, друга може успети. Бизмарк је, веле, јако озлојеђен, а Вилем II. познат као човек од мало стрпљења. За неколико месеца, и просто Холандије биће упражњен. Присаједињити ту краљевину, са цветућим јој колонијама, био би велики тријумф за Немачку, као што би био страшан шамар за Инглеску.

Да би, пак, постигао тако сјајан резултат, двор берлински не би, доиста, жалио да учини све могуће уступке Петрограду. Остало би, према томе, Француска да стави своје услове. Не налазећи се у стању да се, без опасности за рођени опстанак, одупре грабежу — неће ли се и она сама склонити да граби? Валонска Белгија увек је ту, да јој пружи довољне накнаде. Бар, тако се говори у овдашњем свету политичком. На вама је сад да о томе размислите, и да се решите. По себи, ствар заслужује толико труда.

Но, у заплетима који се спремају има да се

забележи и један чудноват појав, а на име: измирење вековних непријатеља, Турске и Русије.

Крвави рат од 1877 имао је ту ориђиналну последицу: да завади пријатеље и зближи непријатеље. Сваког дана све се већа провалија копа између Руса и Бугара, те старе браће по православљу и славизму. На против, Турци и Руси, који су се онако душмански носили на разбојишту Плевне, ево хоће данас да буду најбољи другови у свету. Баш као оно некада под царем Николом и султаном Махмудом, Русија постаје заштитницом пропадајуће Турске. Александар III. не може да сиђе у јужне провинције свога царства, а да му изванредни посланик Абдул Хамида на сусрет не изађе и поздрав изручи. С друге стране, велики кнежеви руски сматрају за дужност да врате такву пажњу пару у Стамболу. Колико прошле недеље браћа руског владара, велики књаз, Сергије и Павле Александровићи и велика кнегиња Јелисавета Феодоровна примљени су на свечан начин у Цариграду. Ко би то, пре десет година, могао предвидети? Јер, имајте на уму да су царска браћа дочекана у самој сјајној палати Долма-Бакче, томе дворцу некадањих султана Абдул Меџида и Абдул Азиса на по се — и да у депешама које долазе са Босфора гости не могу да се нахвале указана им пријема. „И ова предусретљивост“ — вели орган г. Гирса — од стране Њ. Ц. В. Султана према високој браћи нашег суверена само одговара поверљивим, срдачним и поузданим, односима који постоје између две силе. Из тога се акта најбоље може видети како су у Цариграду кадри да учине избор између поштеног изравнања са силном Русијом, и сумњивог и скупог наслона на политику Инглеске“.

Ну, ма какви се догађаји спремали споља за годину 1889, Русија удваја своје кораке унутра, и напредује са видном брзином. Ја сам већ јавио како је летина ове године била изредна, и како се усљед тога и финансиско стање ове земље сваким даном поправља. Данас сам у стању да вам јавим и један велики успех на пољу индустрије. Жељезница, Самара-Уфа, предана је саобраћају, отварајући прву и драгоцену одушку огромноме благу Урала. Додајте томе још и то: да је овај пут само одломак оне велике *сибирске* жељезнице, чије је грађење одлучено. Но најлепше у целом овом предузећу јесте сам факт: да је жељезница Самара Уфа непосредни и искључиви производ руских руку. Сав прибор и материјал — и гвожђарија и зидарија, и шине и машине, и кола и локомотиве — и словом све је *руског* порекла. Пруге су трасирали, као први пут *руски* инжињери, без сваке туђинске помоћи; док су колико јуче (1876) велики оренбуршки крак исте жељезнице израдили скоро искључно страни техничари и индустријалци. Да! и ово просто упоређење довољно је да се види: колико је Русија на овом пољу коракнула. Прошло је време када си на њеним жељезницама могао наићи само на инглеске инџинире, немачке предузимаче, белгијске материјале и американске локомотиве. И, кад се цела Јевропа ограђује заштитним зидовима царинским, за што не би Русија саму себе гледала? Онај велики циљ — *буди сам себи довољан* — она је ево и постигла.

Најзад, дозволите да вам у кратко испричам историју једнога *кулака* — као што овде с презрењем зову проста сељака, који је успео да се на непоштен начин обогати. Овај је тип простих људи био некада врло редак, али, од времена укидања ропства, бива га све више. *Бунаков* било је име овоме „*кулаку*“. Родом мужик из Тастуба у округу Златоусте, он је у раној младости напустио своје село, и одао се ситничарству, куповини и продаји у маломе, а за тим и давању новац под интерес. Кајиш му помогне да том приликом, и коју пару завеже; и Бунакова с том паром затече *грабеж* башкирских земаља, који је са великих скандала који би на видик изашли, био забашурен. Дакле, наш „*кулак*“ купи за једну багателу неких *петнајвст хиљада* „десјатина“ (хектара) земље; а помоћу чиновника које је умео заинтересовати, *захвати* и свих *четрдесет и пет хиљада* „хектара“. Наравно, то је огроман капитал, и наш Бунаков буде изабран за посланика у дотично *земство*, а у скоро за тим и за председника те губернијске скупштине. Ту се сад могло красти у великим размерама, и некадањи „кулак“ не пропусти своју прилику. На жалост његову, показа се да „тарпејска стена није далеко од капитола“ — ни апсана од господске столице — и наш Бунаков буде брзо ухваћен и у крађи и утаји, као и у неком покушају убиства, те умакне незнано из шака руске полиције, одневши собом све што је могао на јуриш зграбити. Управо, и тек пре неки дан уђе му се у траг, и то, као убици једне своје милоснице — неке Јелене Шаршчавина — коју је он мртву спаковао, као „сандук ствари“ на жељезницу предао и у Варшаву експедирао... Остаје наравно, да судски претрес покаже и *побуду* која је овако грозни и необјашњиви злочин могла диктирати.

Власник општина београдска Штампа Медецијан и Кимпановић Обилићев венац број 1. Уредник Н. С. Јованович

БРОЈ 33 У БЕОГРАДУ ПОНЕДЕЉАК 10. ОКТОБРА 1888 ГОД. ГОДИНА VII.

БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

ИЗЛАЗИ НЕЛЕЉНО ЈЕДАНПУТ НА ТАВАНУ
Цена за Србију:
на годину . . . . . 6 дин.
за пола године . . . . . 3 дин.
за стране земље на годину . . . . 9 дин.

УРЕДНИШТВО и АДМИНИСТРАЦИЈА
ЈЕ У ЗДАЊУ
ОПШТИНСКОГ СУДА

Цена је огласима 6 дин. пара од врсте
Претплату или слати уаутканом на општински суд и све кореспонденције на уредника
РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ.
Нефлаћена писма не примају се.

ГРАЂАНСТВУ ВАР. БЕОГРАДА

Услед тражења знатног броја грађана, да се у вароши установе **седам пијаца** за дневне намирице становништва београдског, општински је одбор по 6. и 7. тачци 13. члана општинскога закона одлучио да се општинскоме збору изнесе на одобрење:

а.) да данашња „велика пијаца“ остане за увек главна и потпуно слободна београдска пијаца дневних намирница;

б.) да се цветни трг призна за врачарску пијацу, па ова и на даље остане под условима, под којима је установљена;

в.) да се **„Зелени венац,“ „Топџијска пијаца,“ „Батал-џамија,“ палилулска и дорћолска ширина** прогласе за пијачна места али пијаце отворе тек кад се за поједине од њих јаве најмање по 20 сталних продаваца, и

г.) да број сталних продаваца ни на једној сем „Велике пијаце“ не може никако бити већи од **шесдесет.**

Према овим закључцима општинскога одбора у седници 17. овог месеца, и одредбама 13-ог члана зак. о устројству општина и општинских власти, општински Суд позива грађане ове вароши да 11. октобра т. г. дођу у дворану општинске куће на

ОПШТИНСКИ ЗБОР

и гласају **за** они, који усвајају закључке општинскога одбора; а **против** да гласају они, који желе да се остане при данашњим пијацама дневних намирница и нове не отварају.

Право гласање на **општинскоме збору** имају сви они пуполетни чланови општине који по 95 ом члану закона о порези и 14-ом устројства општине и општинских власти плаћају преко 30 динара непосредне годишње порезе; који нису под туторством или старатељством; који нису под платом код другог у служби.

Немају право гласања на општинскоме збору по 16-ом члану општ. закона:

а.) официри и војници — члан 15. општ. закона;

б.) они, који дугују држави порез више од полгођа у коме се збор држи;

в.) који су пали под стециште, за време док стециште траје и док се не прогласе за невине;

г.) који су под полицијским надзором;

д.) који се налазе под кривичним ислиђењем за дела у доњој тачци побројана; и

ђ.) који су осуђени због злочинства, докле своја права не поврате; или кад су лишени грађанске части, за време пресудом одређено, као и они који су осуђени због преступа или иступа, што човека бесчасте и јавни морал вређају, док не прође година дана од дана издржане казне.

Сообразно 2-оме ставу 14-ога члана општинскога закона, општински је суд саставио и у своме благајноме оделењу изложио свакоме на углед спискове грађана, који на овоме збору имају право гласања. Спискове те може сваки прегледати и употребити своје законско право, ако има што да примети противу спискова.

Објављујући све ово, општимски Суд позива грађане да означеног дана дођу на зборно место како би се могло решити оно што је законом о устројству општина и општинских власти стављено у дужност и надлежност општинскоме збору, и за које решење по првој тачци 18. чл. реченога закона треба на збор да дође најмање $^1/_3$ од полокупнога броја пуноправних гласача, па да одлука зборска буде пуноважна.

Београд 22. Септембра
1888 год. АБр. 759.

Деловођ
СПАСО ХАЏИ-РИСТИЋ

Председник општине београдске
ЖИВКО КАРАБИБЕРОВИЋ

СЛУЖБЕНИ ДЕО

САСТАНАК

одбора општине београдске

држан 27. Августа 1888 год. у Београду

(ат стенографским белешкама)

Почетак у пет час. после подне

Присуствовали:

Председник г. Ж. Карабиберовић члан суда г. Јанаћ М. Јанковић. Деловођа: г. Спасо Х. Ристић — Шокорац, Чланови одбора: г.г. Св. Карапешић, Н. П. Михајловић, Ст. Јосифовић, Ст. Петровић, К. Петровић, К. Д. Главинић, Н. Крстић, Рад. Драговић, Т. Ј. Мијајловић, Дим. Наумовић, Јов. Илијћ, Мил. Д. Јанковић, Св. Милојевић, Глиша Јосиповић, Гргур Миленковић, Мил. Ж. Маринковић, Н. Вулковић, Милутин Ј. Марковић, Ђ. С. Новаковић, Св. Боторић, К. Црногорац, М. Степановић, Сам. Инаде, Н. Р. Поповић, Јаков Бајлони и Др. М. Т. Леко.

Председник. Молим вас господо. Састанак је отворен. Изволте чути протокол последњег састанка:

(Секретар прочита).

Има ли ко да примети што на протокол? (Нема).

Сад господо да уведемо у протокол одобрење ваше, да могу потрошити на име спреме, оправака и декорисања за светковину Вукову око 900 динара. Ви то одобравате? (Одобравамо). Ова сума да се потроши из партије за непредвиђене трошкове? (Јесте).

Сад прелазимо на дневни ред.

Г. Коста Црногорац молио је први за реч и ову је добио. Изволте г. Црногорац.

К. Црногорац. Ја молим г. председника да прочита још један пут онај акт пре, него што почнем говорити; а то је о злоупотребама и предлогу Димитрија Наумовића.

Председник. Добро. Прочитајте г. секретару.

(Секретар чита).

К. Црногорац. Господо. Први део овога акта ја акцептирам са пуно хвале.

Овај први део каже, да је један кривац за то: што је злоупотребу учинио. Кривица потиче отуда, што није било јаке контроле. Ја знам а и сви знате, да је општина сваки пут имала своју контролу коју су грађани вршили; ја знам, да је увек био по један господин члан из управног одбора, који је ту дужност вршио. Ако то не стоји сад да онај господин коме је та дужност поверена није вршио, што му нико казао није, онда ја управљам питање на г. председника да нам каже, је ли ко год други одређен сем Х. Јанића или није и ако није да каже, за што кад је то опортуно нужно било по интересе општинске. Нама се напомиње, да господин који је вршио дужност надзорника над кланицама г. Масларовић није био крив и да је неправедно и строго осуђен. Мени се чини да је он коректно осуђен био. Он има у дужност да напише у протокол колико је било пријавница и кад то није записао, онда је крив и онда та злоупотреба почиње из невештине нехатње или немања воље за тачно вршење општинских послова. Такав је поступак за осуђивање. Ми несмемо бити равнодушни према таквим стварима и кад кажемо, да такви људи не умеју да чувају надзор на таквим важним местима и за заштићавају општинске интересе, онда вас молим не заборавите, да ћемо ми огрешити душу према грађанству ако не осудимо и једне и друге.

Овај други део наше часне комисије мени се чини стављен је као врло композантна изјава, као да од прилике никог нема овде у одбору да искаже какви је однос наш био према општини.

Изгледа као да се хоће нова система да уводи. Ја вас молим господо причекајте мало за ово. Данас у целом образованом свету истакнуто је начело слободне радње. Конкуренција је данас опште призната коју су научењаци: Кери, Рошер освештали па и сам стари професор Рау и похвалу од целог света добио. Ја мислим да и ми као Срби нећемо изостати да им непарњамо, јер њихови мозгови нису ништа јачи од српских. Принцип конкуренције и слободне радње освештан је у целој Европи.

Иза тога, ја се врло добро сећам. Мени је врло мило било и радовао сам се, кад је у одборској седници поникла мисао, да се слободна радња огласи принципално као добра и корисна установа. Та мисао поникла је из престонице, па се продужила и у скупштини и цео је народ примио.

И ви господо који сте радници; ви морате данас заштићавати то начело јер је оно зато у вашим рукама. Ви се сећате да је било момената кад се мислило да је најлакше дати све у рукама једног човека па је било случајева да он ради тако да коље кад хоће. Ја се сећам једног случаја, да је једног дана у Београду пре изласка сунца изишло неколико људи по вароши и разнели глас да нема меса у вароши и онда се узбунио цео Београд. Не сећам се истина ко је тада био арендатор али знам да је до 8 сахати био узбуњен цео Београд и тада које добио меса тај је платио оку цванцик и по. Има још једна гора злоупотреба, кад су изнели глас да меса неможе бити само за то у вароши што се је у опште сточарска производња у нашој земљи, умалила. Други пут ја се добро сећам, да је изнесена реч: „Месо је мршаво само за то: што Србија нема боље стоке.“ Кад је ово рађено онда је сва радња дата била једном човеку који је казао кад му је воља била: „данас хоћу да кољем, а сутра нећу“ па је после изашло и свело се на то, да је се тражило, да му се аренда смањи и општина је смањила. Једном човеку дати у руке у данашње доба гди је освештано начело конкуреоције и слободне радње, мени се чини да је оно онда истина што сам ја пре 18 дана по вароши слушао, да ће један такав тајни акт доћи, пред општински одбор за који нико неће знати у одбору сем неколико њих и да ће се о томе већати. Ја сам једноме човеку, који је мени лично долазио и молио ме да секундирам томе закључку казао, да одбор зна добро шта ради и држим да неће постати такав секундант да једну установу трипут осуђивану опет прима.

Светозар Боторић Молим вас не удаљавајте се од речи.

Коста Црногорац Ако ви тако хоћете ја ћу одмах престати. Кад би ви господо одборници то хтели, онда би дали један знак, да ми неумемо да поштујемо своје интересе и да ни смо достојни овога места. Ја вам ово кажем у име оних грађана који су ме молили да недам да се учини оно што ће нас учинити ретрогравнима и вратити у оно стање кад ни смо имали меса за јело. Ја устајем против тога одсудно и кажем, ако се да једноме човеку, да ће се онда вратити једна сорта монопола.

Признајем да се монопол може ударити на луксузне ствари, као: на дуван, алкохолска пића и томе подобно, али господо да ово ударимо на месо, као на једну животну потребу свију и најсиромашнијих грађана, верујте да ћемо се огрешити и оштетићемо 300—400 радника, а и ми ћемо доживети да једног дана немамо меса у Београду, и да ћемо се јако кајати ако ово учинимо.

Да се запитамо од куд потиче ово питање. Ја сам био одборник 1887 године и онда је било свега четири контролора. Та четири контролора казаћу вам колико су привредили.

Господин данашњи председник јануара месеца, ако се добро сећам, молио је ондашњи одбор, да му прими један његов предлог позивајући се на његове вредне радове и обећавајући, да ће у свима приликама тећи само општини а не каже да се у општини мањак показује. Он је то тако претставио и одбор је са пуно поверења његовом предлогу поклонио пажњу и усвојно га. Он је тада казао, „господо у место четири контролора дозволте ми да не плаћам толико него да ја могу да изберем, колико хоћу.“ Ја не знам, колико председник има сада контролора, али нам је онда казао г. председник да ће на овај његов начин бити много више прихода. Данас господо није тако. Данас се показује мањак. Ја вас молим да будете стрпељиви и да чујете, како су четири контролора радили и шта се стекло, а колико се стекло данас кад их има по предлогу г. председника много више. Мени је дошао један на вели. „Општина ми плаћа 50 динара плате, а касапи дају сто динара да их непроказујем. Ја волем вели сто динара него 50 општинских“.

Ево вам буџета за 1887 годину.

Буџетом је предвиђено:

а; од касапница	250.000 —
б; од цубока фактично	21.102.70
Свега дин.	271.102.70

А добивено је фактички:

а; од касапница	281.694.90
б; од цубока	21.102.70
Свега дин.	302.792.60

Добитак од касапница у 281.694.90 динара долази:

1, од вишка заклане стоке,
2, „ официрског тајина,
3, „ салансног меса,
4, „ прихода за чишћење кланице,
5, „ „ „ упутнице на кланице.

Но овде није ушао приход од криумчарства и од казни за криву меру, а то износи по књизи за рачунску 1887 годину 2552 дин.

Издатци за 1887 год. чине 14293 дин. — и тако: чист приход за 1887 годину био је 288.504.60 дин.

За 1888 годину буџетом предвиђено је:

а; од касапница	270.000.—
б; од цубока	24.000.—
Свега дин.	294.000.—

А добивено је фактички:

а; од касапница од 1. Новембра 1887 год. до 1. Августа 1888 године 175.519.21 дин.

б; Узмимо једну трећину за Август, Септ. и Октобар од те суме да се добије 58.506,40 дин. чини 234.025,61 дин.

в; од цубока за целу годину 24000,10 динара свега 258.025,71 динара.

Издатци за 1888 годину узмимо од прилике 12000 дин. онда чист приход за 1888-му годину износи 246.025,71 дин. Или 288.504,60 — 246.025,71 = 42478.89 дин. мање у 1888-ој години.

Ето господо какво је стање, и ја вам могу казати оно само што ми дужност налаже, а на вами остаје, да кажете шта ви знате и како ви хоћете.

Председник. Молим вас господо. Овде је реч о предлогу који су чланови комисије изнели и о томе само може бити говора.

Ово што је г. Црногорац говорио, то је оптужба против мене. Нека ми писмено поднесе па ћу одговарати.

Светозар Боторић. Г. Црногорац удалио се од предмета који смо ми у нашем предлогу описали и каже да је наш рад осуђен. Ја молим да се позове г. Црногорац да ту реч узме натраг. Ми смо као и свака комисија радили јавно и у суду и у извештају нашем разложили како мислимо. Ја сажаљујем што је о овоме нашем раду обрнуто писано по новинама и велим да оно што је у новинама казано, није истинито и чудновато ми је да се чак и у нашем одбору налази човек, који потврђује неистину. Ја молим да нас одбор узме у заштиту (чује се: хоћемо). Ми смо описали у предлогу шта смо нашли и нашли смо да сав персонал који на томе ради савршено ништа не ради у корист општине, но на жалост баш они стари контролори чувају стражу касапима док они кољу и за то добијају од касапа дукат. О томе би се имало много и много говорити, но ево њихово саслушање па ће те видити шта је у ствари.

Председник Ја сам хтео г. одборниче нешто да вас питам. Г. Црногорац или је хтео или је из неразумевања казао, да је ваш предлог „монопол“. Молим вас изволте казати да ли је ваш предлог монопол или није (чује се: није). Ја сам овај предлог схватио овако: т. ј. да овај предлог ту садржину има: да се онај трговачки део, који је присвојила општина по нужди, да се преда трговцу, да он с тим располаже; а то значи само прибирање прихода општинских на кланици, а клање да је слободно као што је и сада (Јесте. Тако је). Молим вас у неколико да одговорим и г. Црногарцу.

За што тај приход хрђаво иде г. Црногорац зна. Кад је донешен буџет пред буџетску комисију које је и г. Црногорац био члан да се одобри, г. Црногорац није хтео исти одобрити док нисам примио контролоре, које су они хтели. То су њихови контролори. Ја сам их био отпустио, но сам их опет морао примити јер су ме на то приморали приликом одобравања буџета. Дакле ја нисам бирао те контролоре него сте ви г. Црногорче. То су ваши људи. Тако је у ствари. Дакле жао ми је г. Куме, али морам да кажем како је у ствари, кад ви то сад обрнуто престављате.

К. Црногорац Ти су контролори и данас али ви имате још 50 других. Ви сте молили одбор и он је казао, да прима што ви предложите.

Председник Кажите молим вас је ли било то, да буџет неодобравате док не примим натраг та ваша четири контролора? Секретар је био ту присутан а и други, ово је питање части

К. Црногорац Није овде реч о томе.

Председник Ви кажете да је то моја кривица. Као год што сте казали овде, да је овај предлог монопол, тако исто сте казали да ја имам још 50 других контролора.

К. Црногорац Ја сам казао да изгледа „ала монопол“ знам ја, шта говорим и шта кажем.

Председник Молим вас г. Црногорац имате ли ви уверења да сам ја имао 50 контролора?, а ја вам кажем, да сам имао оне, које сте ми ви наметнули и да сам поставио још 2—3. Ја сам одржао моју реч

К. Црногорац Примам то. Али ви сте тражили више и ми смо одобрили с тога, што сте ви јамчили, да ће бити много већи приход?

Председник Ни сам могао јамчити него сам казао, да се надам

К. Црногорац. Ја само тврдим то, да кад је било мање контролора, свега четири, било јо више прихода, а сад кад је њих више, приход је мањи.

Председник. То су били ваши људи.

К. Црногорац. Ни су то наши људи, него добри људи; а који су то ваши?

Председник. На ви сте ми их препоручили.

Светозар Боторић. Ти исти ваши контролери чувају стражу касапима да краду и то за своју корист. Ако хоћете ја ћу вам довести грађане који ће то посведочити. Изволте прочитајте акта.

Димитрије Наумовић. Јесу ли и данас ти контролори у служби? (и данас) На што онда данас не хватају кријумчаре?

Светозар Милојевић. Молим вас господо. У колико сам ја разумео извештај комисије која је прегледала ову ствар, ја би могао да поделим тај извештај на двоје. Прво на злоупотребе, на нехатност општинских органа, који су плаћени да надзиравају клање стоке и наплаћују приход општински, и друго, с погледом на злоупотребе, изашао је предлог да се наплаћивање овога прихода да под закуп једном човеку, а да опет остане слободно клање; и, кад се не мења ништа у правилима и начину како ће се то наплаћивати, онда остаје као што је било, само у место општински органи да наплаћују наплаћиваће закупац. Из овога излази да не стоји оно, што је г. Црногорац казао, да се ту затвара конкуренција. Не, она остаје сасвим као што је и била.

Сад је друго питање, да ли би било у интересу општине да овај доцнији предлог усвоји. То је са свим друго питање и то са гледишта другог, а не оног што је казао г. Црногорац. И кад пођемо са гледишта онога са кога треба да пођемо, онда ја морам у напред да кажем да би био против предлога и то из овога разлога. Приход од меса биће из године у годину све већи и већи, дакле нема сумње да неће бити увек закупаца који би то платили. То је један разлог за што неби ово дао под закуп, јер је извесно да би ту било штете по општину. Друго, општина би имала опет непрестано да расправља оне спорове између закупаца и клача као год и кад и сама држи, јер она мора продавајући своје право, да заштити свога закупца према онима, који немају права; и треће кад би општина одржала то у својим рукама, подмиривала би потребе својих грађана много боље, било би месо много јефтиније, с тога што општина може с године на годину спуштати таксу месу, док кад би давала под закуп неби могла, него би остала такса за све три године једна те једна, па ма колико стока јефтинија била.

Накратко, хоћу да кажем да из ова три разлога ни сам за то, да општина то да под закуп, него сам за то, да одржи у својим рукама, али да се строго пази на органе општинске, који прикупљају те приходе и да се чини одговорним председник и чланови општинског суда који су одређени на то да пазе, и контролори да се строго казне и отпусте, чим би се и најмање на њих посумњало да су неуредни; а, кад се на све то буде тачно како ваља пазило, верујте, да ће приход од овога бити много већи, него кад би се дао под закуп.

Марко Степановић. Ја ћу бити врло кратак у моме говору. Ја сам мислио, да ће поштовани предговорник г. Милојевић говорити против оних интереса који су животно питање за престоницу и због којих интереса кад би их повредили, понизили би сами себе као одборнике. Ја се радујем и морам да честитам г. предговорнику што се својим говором држао истога мисла слажући се са мном. Он је расветлио оне мисли, с којима се 50 000 душа слажу и потрефио њихове жеље.

На контролоре треба строго пазити, да своју дужност како ваља и у интересу општине врше, али у исто време треба их и боље платити, јер пословица српска вели: „весело срце кудељу преде.“ Ако контролор хоће да буде какав ваља да је, он мора да буде у 12 сахати ноћи на ногама и на стражи, он мора нешто и да потроши и да кога почасти те тако долазећи у додир са људима који по што сазнаду да му јаве, и често на тај начин и крадљивца ухвате.

У кратко да кажем да се врло радујем и весео сам што се мој комшија г. Милојевић слаже са мојим мишљењем.

Свет. Боторић. Г. Милојевић и г. Марко Степановић говоре о предлогу као да ми ни смо о томе мислили. О свима покретима контролора, ми смо строго водили рачуна и најпосле дошли смо до закључка тога, да, према данашњем склопу тога персонала није могуће осигурати приходе општинске. Што каже г. Милојевић, да треба строго водити контролу, на жалост ми немамо данас никакву контролу и као што сам рено, према данашњем склопу персонала не може боље сигурности бити, него да се да под закуп. Што се тиче рока трајања закупу, ми смо у предлогу казали три године, а нисмо казали да мора толико бити. Ствар је пред вама, на метите рок, колико хоћете.

Милутин Марковић. И ја сам о овом предмету истог убеђења као и г. Милојевић. И ја схваћам ствар тако, да се само право наплаћивања таксе за клање, уступа другоме. Сви разлози г. Милојевића стоје и ја их усвајам, но поред тих разлога хоћу да наведем још један. Подаци, које је изнео г. Црногорац, показују јасно тај резултат: да савесна, већа и боља контрола, даје већег прихода од ових такса. Нарочито се то утврђује тиме, што је слободно клање вршено од 2—3 године на овамо. Ми смо имали искуства да је овај систем слободног клања добар и да га треба одржати. Сад сам тај факт, што се сада због неуређене контроле може да добије мањи приход, тај сам факт не може никако дати основа да се сама система ова мења; јер, као што кажем, овај начин наплате тога прихода, само кад се добро и савесно врши даје добре резултате. Дакле, поред оних разлога ја износим и тај да је ова система врло добра и да је треба одржати и боље уредити.

На другу страну овога предлога имам да кажем ово: према ономе што је г. Црногорац објаснио, и према изјави г. председника, излази заиста, да је мањак у овоме приходу отуда, што су се они контролори, који су се пре били показали и пред одбором и у целој вароши као рђави са да, а пре кад је против њих било више жалби, онда је опет био већи приход! Лено — али ево они су опет примљени који су и пре били, па је опет мањак ту! Одкуда то? То тврди да нема оправдања то што су она четири контролора, који су били као рђави отпуштени, попова узети у службу, и ја мислим да ће бити за тај мањак одговорности до оних, који су били за то да се ти људи, који су радили против интереса општинског, наново узму у службу.

Сад што се тиче злоупотребе, коју је ова комисија нашла, ја могу да кажем само то, да по делу те злоупотребе као и сваке друге злоупотребе, треба наставити рад и порадити најживље да се она лица, која су обележена да су крива најстрожије казне, и да се сваки одмах разреши од дужности за кога год се докаже или се и сумња појави, да ради несавесно. Јер за контролоре, општина може сутра добити 100 и 200 лица, и то да бира, само поштене и савесне грађане. — Ја сводим свој говор на то: да се овај предлог комисије односно уступања наплате овог општинског прихода не даје под закуп, пошто је досадањим рачуном и практиком доказано, да можемо на овај начин доћи до све већег прихода ако се само контрола буде вршила као што треба; а за контролоре да се узму људи савесни и поштени, и чим се само посумња у савесност кога контролора тај с места да се отпусти из службе. На тај начин ми ћемо учинити да овај

приход из године у годину буде све већи и да се лакше прибира.

К. Црногорац. Ради објаснења имам да кажем да предговорник начелно не говори о ствари. Кад би он говорио да се контролори боље плаћају, онда би пристао да се истера сваки на кога се посумња да је несавестан — као што предговорник хоће. Али ја сам и мало пре казао, кад се контролор не плаћа он и не привређује. Питају га колико имаш? — Имам оволико, колико ухватим — На колико можеш да ухватиш? За 50—60 динара. — Ево ти 100 динара па немој да хваташ! И он онда не хвата. Бадава је то, господо, захтевати од људи да нам бадава раде. То не бива. „Ишчедримја господи, да појут тја". И зајиста у томе нам је практика највећи доказ: Док смо имали добро плаћена 4 контролора имали смо много више прихода но данас када имамо 20—30, а можда и 40 њих које неплаћамо, али који и не контролишу као што треба.

Св. Боторић. Молим вас, господо, ви сви говорите о бољем приходу. Ми смо казали да са данашњим персоналом није могуће имати приход ни оволики колики је досада био. Подајте контролору и 100 дук. а не 15, он ће опет да ради оно што је навикао. Друга је ствар ако се тај персонал промени и ако се узму поштени људи и уреди контрола најстрожија — онда може нешто бити.

Милан Маринковић. Хвала комисији, која се заузела те је ова ствар боље расветљена. Онај недостатак који стоји у правилима односно контролора треба да се боље уреди и да се пропише строга контрола. Општински орган, који води бригу о томе да набавља контролоре, треба добро да отвори очи, и да строго пази како дужност врше. Ако не ваља Јанко, истерај га на узми Марка; ако и овај није добар, узми одмах другог: треба бити строг. Ту имамо већ две три године искуства, — али ипак видимо да се није до сада нико постарао да ту ствар уреди као што треба и да пропише стална правила за ову службу, а то сад треба што пре учинити. Ја сам дакле за то да се ово право не даје ником под аренду но да остане као што је — само да се строга контрола врши и да се правила пропишу.

Председник. По што је много господе говорило о овој ствари, а многи од њих као млађи људи нису раније били у општинском одбору, ја имам да кажем то само: да сам овај данашњи начин, односно касапница ја зачео под мојим пређашњим кметовањем. Била је ова аренда пређе 10.000 дуката па смо тражили од Панђеле 12.000. Он није дао, и тако је општина узела у своје руке ову ствар, па од 10.000 д. цес. дошло се сада скоро до 25.000 дуката.

Сад, што се тиче ових правила, каже се да је чл. 11 прописано да један кметовски помоћник врши главну контролу. То сам ја додао у правилима. Ја сам онда, кад сам поново дошао на ово место поред 4 — 5 контролора, које сам по жељи ондашњег одбора морао да задржим, узео и бесплатне контролоре, т. ј. казао сам ко год хоће може да врши ту контролу. Казао сам сваком таквом ко је хтео да врши ту службу: ево ти брате, врши; кога год ухватиш у кријумчарењу, пола је од наплаћене казне твоје, а пола општинско. Ја сам мислио да ће то бити бољи начин — јер они пређашњи контролори имали су по 15 — 16 лук. цес. месечне плате, и виђали сте их, као господу, да шетају по калимегдану кад треба да хватају кријумчаре. Сад, што се тиче Хаџи Јанића, он је добио налог да надзирава над контролорима и да води бригу њиховим пословима, да се са њима споразумева, и т. д. Јер, ја као кмет то нисам могао сам радити; ја имам триста других послова и морам да примам грађане који год ми дође. За то сам и казао Хаџи Јанићу да он врши послове над контролорске, н. пр. за треба ком контролору патролџије — да му га да. Или, ако има што да му примети да то уради и т. д. — Дакле, за те такве послове он је био одређен, а нити сам мислио, нити је могуће да један кметовски помоћник, који много и других послова има, који морао да суди и да чини разне извиђаје и да буде присутан лицитацијама и т. д. да он још иде за сваким контролором да овога контролира. То није ни могуће. То је била његова дужност према оном чл. 11 правила. Сад, пошто су господа која су била у овој комисији, имала и то овлашћење одбора: да пропишу правила за ову ствар, па то нису учинили, ја их молим, да та правила пропишу или да се реши која ће комисија да их пропише, па онда ће моја брига бити да се она врше као што треба.

К. Црногорац. Ко је контролисао онога контролора на кланици општинској, кога је комисија осудила за злоупотребу, а он дао оставку?

Председник. Њега контролише сама установа. Сваки касапин који хоће да коље, има да се пријави овде и одавде се упућује тамо.

Књига контролора који у општини прима пријаве сравњује се са оном на кланици и тиме се контрола врши.

Св. Боторић. Ја би молио г. председниче за ону књигу коју смо ми одузели од контролора...

Председник. Књига је код вас. Ја сам вам је вратио.

Св. Боторић. Не, она је остала код вас и ваљда је тамо где год у канцеларији.

Председник. Ја сам вам је дао, а ако сте је ви тамо где оставили, она је још тамо.

К. Црногорац. Онда верујем да не може бити добра контрола кад се не зна ни где су књиге тих контролора.

Председник. Шта верујете? То је књига коју је комисија одузела и она је са својим извештајем требала да је поднесе — а где су је господа оставила, ја незнам.

Св. Боторић. Као члан ове комисије ја молим г. г. одборнике да нас узму у заштиту и да се исправи оно што је у „Виделу" писано о нама, а у исто време и што је казао г. Црногорац да је наш предлог осуђен, да нас узму у заштиту. Ми кад смо стекли уверење да поједини контролори који чине злоупотребе не могу ипак да се отпусте, — морали смо предложити овакав предлог. Ја сам овде интерпелисао једном приликом г. председника о једном контролору на козарској салани. Суд га тражи па неће да дође да положи рачун и новац донесе. Суд га отпусти. Али, на жалост, одбор га опет прима и он опет врши дужност. То је пре нас било, и кад је тако онда томе се мора тражити лека. Само вас молим ипак да се одмах одбију од нас сва подметања и лаге које је „Видело" донело. Ја мислим да нико неће допустити овде да се нечија глава слика са главом животиње. Ако ће се то дозвољавати, онда нам кажите па да идемо кући. — У току ове комисије ми смо уложили сав труд и своје време само да што користимо општини, и одбор треба да нас брани од неумесних напада. Још нешто да кажем. За време рада у комисији овој ја сам имао после девет и десет сати пре подне по пијаци, па сам налазио по 10—15 јагањаца да немају жига контролоровог. Кад сам нашао г. Хаџи Јанића и казао му то, он ми је рекао: па шта ћете, то су господа, која пре 10 сати не излазе на пијацу! Може ли се и сме ли се то дозвољавати?

Т. Мијаиловић. Ако хоћемо да дамо важности овој комисији као што заслужује, онда би по мом мишљењу било потребно и праведно, да се она лица која су за крива и небрежљива нађена одмах отпусте, а г. Масларовић да се преда суду на даље ислеђење. Што се тиче онога, што је

изашло у „Виделу“ ја да сам на месту ове господе и комисије не знам шта би радио: то је мало казати само да се сва она нападања одбијају као проста грдња и подметања. То све што је „Видело“ писало треба са овога места свечано да се опровргне и да се са сажаљењем изјави, да је такво подметање стидно за новине, и да ако, се јавна штампа служи таквим клеветама, онда боље и да нисмо на овим местима где немамо никакве заштите од таквих клевета и подметања. Ја тражим, дакле, да решимо ту ствар, да просто то одбијемо од себе и комисије и изјавимо сви, да је то просто једно пањкање.

Што се тиче разлога комисије, да, с тога што је слаба контрола, треба да се да ово касанско право под аренду приватноме — то би по мом мишљењу било врло погрешно, и била би грдна малодушност и поруга за општину да призна да она не може да контролише ову ствар него да мора да је да једноме приватноме лицу да оно то ради. Из тога разлога требало би да решимо да се не даје ово право клања никоме под аренду, но само да се уреди контрола као што треба. Осим тога, да би ова контрола била јача, ја држим да би требало на прво место условити да се за контролоре узимају поштени људи, да сваки који хоће да буде контролор доведе два јемца, или нека положи извесну кауцију — иначе се не може ништа учинити.

Д. Наумовић. Тешко је то уредити као што треба, кад ја знам и овакав случај: један грађанин је казао контролору, ноћас ће ту и ту да се закоље један во крујумчарски. Кад то буде, гореће код мене на прозору фењер — и то је знак дођи да ухватиш. То је јавно Мита Познановић, јест, али онај који је хтео да коље он је за то сазнао и није могао да буде ухваћен. Ко је сад то могао њему да докаже, кад онај човек, осим што је јавно контролору другом ником није јавно да ће да кољу на том месту.

Св. Милојевић. И ја потпомажем председника, господо, који тражи да се од стране одбора изнесе на јавност у чему је ова ствар, тим пре, што је, као што смо видели и овде међу нама било чланова који су о овој ствари рђаво мислили.

Председник. То ће објаснити данашња дебата. Овде нико није разумео да се тражи монопол, и то ће грађанство наше увидети.

Св. Боторић. Ми нисмо опрњени само пред грађанством београдским, него пред целом земљом и целим светом. То значи признати ако се ћути.

Председник. Ја кад сам прочитао онај чланак видео сам где се каже: „општина и одбор“ дакле то се у неколико и мене тицало као званичног представника општине. С тога сам и ја сматрао за дужност да одговорим али нисам хтео опет да истрчавам напред док се невиди овде јасно, шта је у самој ствари. Сад се види да нико није тражио монопол, него на против да се оставља слободно клање, само се предлагало да место општине један човек прибира приход од клања и за то општини даје извесну аренду. Сад ако усвајате да тако одговоримо, онда ја ћу одговорити (вичу усвајамо) Осим тога ја имам и друго да одговорим, а то је о водоводима, јер замера се да не радимо брзо. Да смо радили брже, као што господа желе онда би платили 19 милијона, а сада за то што смо мало више чекали и штудирали ствар платићемо мање 11 милијуна. Дакле, ако примате ја ћу да одговорим (вичу: ми вас молимо).

Гл. Јосиповић. Да ли општина има право да да званичну исправку која ће се штампати на челу листа.

Председник. Сад то не чини много нека се штампа где хоће — а и онај чланак није на челу листа штампан. Само још и то да вам кажем, да ћу се ја послужити тоном уљуднимј, а нећу говорити о воловским главама и са лађарима: нећу се послужити изразима којима су се они служили који су онај чланак писали, него ћу одговорити достојанствено, како приличи и одбору општинском и општинској власти.

Св. Милојевић. Поред онога предлога који је пао овде да се за контролоре бирају људи поштени и са платом кој ће одредити одбор, поред тога ја би нагласио још и ову ми сао: да, кад би биле мање таксе на клање, онда би било мање и крјумчарења а више прихода. За тим треба имати на уму и то, да је ово садање уређење слободног клања само за то да грађанство има боље и јефтиније месо.

Дакле, ја наглашујем још једном, кад би биле јефтиније таксе, било би мање крјумчарења а већег прихода. То нека се има на уму при прављењу правила. За то могу да вам наведем и један пример. За време када се јагањци кољу пролећа, касапи наши немају рачуна да их кољу, јер је такса велика, и онда сви ми купујемо живу јагњад па сами кољемо и неплаћамо ништа општини. Колико је стотина јагањаца само с тога касапин мање заклао? а, кад би била такса мања, касапи би више јагањаца клали, и онда би било више прихода.

Председник. С тога баш ја сам ове године и учинио предлог те је та такса већ смањена.

Св. Милојевић. Ја сам то напоменуо за ситну стоку али то важи и за крупну.

Председник. Ја вас молим да ствар закључимо.

Др. М. Т. Леко. Ја би у одбрану комисије напоменуо само још ово, да је њих нужда нагнала — размишљајући о овом злу што се контрола не врши као што треба — те су овакав предлог изнели; али, ако се нађе бољег излаза, и комисија ће без сумње одустати од свога предлога. (Тако је.)

Председник. Извештај комисије дели се на троје. Прво се говори о злоупотребама што се контрола не врши; затим су учинили предлог, па онда су опет завршили са злоупотребом.

Ја мислим овако да сведемо ову ствар: одбор општински и ако не сматра то као монопол но као предлог у том смислу да се наплата таксе од клања стоке да под аренду, ипак већином не прима тај предлог но је за то да остане као што је и до сада било. (Вичу: за то смо сви) Добро, господо.

Сад што се тиче онога: да се кривци казне, ту молим пре свега да се извиди има ли и до кога има какве кривице. Мислим да би добро било да г. Милутин Марковић и Ђока Новаковић као правници разгледају акта и даду Суду упутство шта има даље да ради. Усвајате ли ово („Усвајамо“).

К. Црногорац. Ако би тако примили значи да би учинили против мишљења комисије.

Св. Милојевић. — А не, свакојако предлог се комисијски односно овога усваја, али мора се учинити извиђај.

Председник. Разуме се, господо. Тако сам ја и казао. Сад пролазимо на трећи део извештаја, што се тиче контролора Стојка — да се и та ствар извиди, и ако се нађе кривице, онда да се та ствар упути полицији (Прима се) Сад молим вас господо да образујете једну комисију, која ће да начини нова правила за клање да их не прописује ја сам. (Вичу: иста комисија нека то уради.)

Председник. Добро, господо. Но овде је било и такво мишљења да се садањи контролори отпусте и да се узму други који ће се боље платити. Ако се то усвоји онда то ипак не би могло бити пре 1. Новембра. За то сад нека комисија прави правила, а за то време можда ће и садањи контролори ревносније вршити службу, само да би били задржани и од 1. Новембра.

Св. Милојевић. Али ако би који од тих контролора за то време учинио ма какву злоупотребу, треба га одмах одпустити.

Председник. Сасвим тако — разуме се.

Гл. Јосифовић. Најбоље је, као што рече неко од одборника да јемство да или неку кауцију положи.

Председник. То јемство треба да имају они који са парама рукују, а контролори треба да су само поштени људи.

Св. Боторић. По што велите да они који рукују са парама имају јемце, то молим да се нађу акта о ономе човеку за кога сам ја овде једном приликом интерпелисао, и који је упропастио општински новац.

Председник. Ја не знам који је тај.

Св. Боторић. То је Исаило Марковић и ако није од њега наплаћено, онда сад треба наплатити од јемаца његових.

Председник. Ми имамо јемство за овога који у Општ. суду држи касу и за онога на кланици, али за тога Исајила ја не знам да је имао да рукује са каквим новцем. Него ви изволте доћи једно дана па нађите акта о томе човеку.

Св. Боторић. Имам још у допуну говора г. Марка Лека да кажем. Хвала одбору на заштити. Ми писмо наш извештај написали па да се ухватимо за њ као удављеник за сламку што се хвата; него ми смо казали да ми не мислимо да је овако боље да се учини; али, ако одбор налази да треба да остану контролори и даље, ја а и моји другови немамо ништа против тога — само вас молим да у том случају буде контрола над тим контролорима јача.

Председник. То сам хтео да кажем, да сам ја неког Димитрија Савића који је био касапин па у радњи пропао знајући да је и сам био некад најжешћи кријумчар — ја сам њега узео на место тога Исаила кад је Исаило отпуштен Ја сам њега наименовао за надконтролора у том смислу као што комисија мисли: да иде ноћу да види шта ко ради. —

Сад господо да пређемо даље на дневни ред.

Ви знате да је овде већ изложена једна ствар о једном фабриканту за палидрвца. Тај човек има још 5 недеља само рока да подигне фабрику или да изгуби концесију. Он од нас тражи земљиште за фабрику. Дакле, молим вас да вечерас ту ствар свршимо. Ви сте желели да санитетска комисија да мишљење по овој ствари: хоће ли бити шкодљиво по здравственост у нашој вароши ако се та фабрика подигне тамо где фабрикант жели или неће!

Комисија не имајући при руци саму Владину концесију и услове, изјаснила се резервисано.

Међутим концеспонар ми је поднео овај акт.

Секретар чита:

„Дознао сам с приватне стране, да се у седници одборској, која је држана у цељи, да ми се уступи земљиште потребно за подизање фабрике палидрваца, појавила сумња: да ће се овом фабриком кужити вода у Сави и ваздух око фабрике.

Дозволите Господине председниче, да Вам са стручнога становишта, претставим ствар у њеној суштини.

У мојој фабрици за коју сам концесију добио, израђивању тако звана „*Шведска палидрвца*“.

Но при фабрикацији шведских палидрваца не употребљује се жути фосфор, који лако оксидише, те је с тога лако запаљив, и који дејствује на човеков организам као отров, већ се употребљује друга врста фосфора — аморфан — црвени фосфор, који *нити је отрован*, нити се лако запаљује, те с тога се ни атмосфера у фабрици ни око ње не кужи.

У смеси што се употребљује за „главић“ шведских палидрваца, нема шта више никаква фосфора, већ се та смеса састоји из: Клоро киселог калијума, двојно хромо киселног калијума, браун штајна и азото киселог оксида и у опште субстанција које здрављу човековом ни у колико не шкоде.

Црвени фосфор, који такође здрављу човековом ни најмање не шкоди, употребљује се једино за премазивање оне стране кутије о коју се палидрвца тару у цељи да се запале.

Уз то додајем још и то: да при фабрикацији оне врсте палидрваца, нема никаквих течности, а тим мање течности са којима би се могла тровати речна вода, када би се те течности каналима у реку спровеле.

Из свега наведеног држим увидиће те, господине председниче, да је апсолутно не основано мишљење, да ће се фабриком за шведска палидрвца ма коме и ма чему нанети квара или штете.“

Председник. Они су ми и лично казали да код те њихове фабрике нити им треба какав канал нити ће радити са фосфором и пристају да се стави у уговор ако раде са фосфором и са каналима, онда да им одкажемо и да њихове зграде одмах дижу. Они кажу да неће имати никаквих других одпадака осим оних од дрвета.

Др. М. Т. Леко. И ја могу само да потврдим, да се у фабрикацији шведских палидрваца не употребљава отрован фосфор, и да према томе нема оне опасности по здравље људско, као кад би се правила оваква палидрвца, каквима се данас обично служимо.

Швајцарска је пре неколико година забранила произвођење ових обичних отровних палидрваца, но та забрана није се на жалост могла одржати, што у оно доба, шведска палидрвца нису могла, да одрже конкуренцију с обичним палидрвцима.

И са санитетскога гледишта, дакле, дужност нам налаже, да подизању такве једне фабрике шведских палидрваца чинимо све могуће олакшице, неби ли се на тај начин у домаћој употреби курталисали једнога жестоког отрова.

М. Степановић. Онда где ће бити сењак кад ово земљиште уступимо? Ја мислим најбоље је да буде код војног сењака? (Вичу: то је друго питање.)

Председник — Дакле мислим да можемо ово примити како је комисија казала? (Прима се).

Примате ли тај услов да после 15 година можемо повисити кирију ову дупло а не више? (Прима се). Али само за *идући* 15 година (разуме се.) Дакле тако усвајате?

Што се тиче саме цифре годишње кирије, комисија је предложила у реферату своме да нам повластичар плаћа годишње по толико колико данас имамо прихода од сењака. Чист приход, према расходима, тако је мален да ме мрзи споменути га, због чега сам покушавао и успевао склонити повлашћеника да нам годишње плаћа по 1000 динара за првих 15 година.

Одобравате ли? (Одобравамо).

Сад још нешто.

Врачарци су, господо, дали чак и полицији жалбу и траже да им направимо калдрму коју смо им покварили још предпрошле године кад се Врачар откопавао. И заиста је то право, јер они су ту калдрму, пре неколико година, када општина није водила рачуна о њима, направили о свом трошку. Дакле ја мислим да је право да им направимо калдрму као што је и била? (Усваја се) То је поред цветног трга.

Др. Т. М. Леко. — Да ли би се том приликом могло калдрмисати бар и оно парче до државнога хемиског лабораторијума.

Председник. Не може се сад о томе решавати: то је друга калдрма, него сад има да се сврши ова калдрма код цветног трга и она у министарској улици. (Усваја се)

Мар. Степановић. А кад ће доћи један пут ред да се калдрмише Милутинова улица — поред војне болнице.

Председник. Ако хоћете да о томе говоримо сад — онда ја сам и тражио реч да о калдрмисању у опште говорим (Вичу: доцкан је данас)

Св. Милојевић. Ја имам да кажем да се мало (или управ ни мало) води рачуна о Врачару и потребама врачараца, и дозволите да то докажем. Ја нећу дуго говорити Имајте на уму ово: кад је год Врачар тражио да му се која потреба подмири, то се свакад одређивале комисије да се договоре о начину како ће. И на томе је остало свакад И сама државна власт, сам министар војни, тражио је кад и кад да се због болнице калдрмише Милутинова улица. Општина је одговорила да је све спремно да се то уради. Међу тим, та улица ево и данас стоји не калдрмисана. Решено је још 1886 год. да се калдрмише она улица око пипијаце врачарске да се тамо не ломе кола и не кр'а стока — па ништа. Урошева улица, која стоји поред војне болнице с друге стране, она је искалдрмисана давно већим делом, али један део није ни дан дани, а то је онај од чесме па поред пијаце до улице крагујевачке. За што? Ја знам да су одборници сви вољни да се помогне врачарцима, као год што и врачарци овде дају глас да се калдрмише улица министарска, улица миријевска и друга и трећа. У осталом већ је и крајње време да се тај посао сврши, и ако нећете врачарцима да учините, учините министру војном, који одавна тражи, и коме треба већ једном да се одговори.

Председник. Ето сад смо баш доказали да водимо рачуна и о потребама врачараца. — Ја сам у осталом желео да говорим о калдрмисању вароши у опште и да поднесем један предлог, но вечерас то нећемо моћи да свршимо што је већ доцне. Међу тим, ја сам као што знате ове године изнео пред вас све лицитације калдрма од 1886 год и молио вас да их утврдите и признате што сте ви већ и учинили. Но мени је инжињер сам казао да још није утврђена нивелета оне главне улице тако зване крагујевачке са којом су оне друге у вези, па с тога то и стоји.

Мар. Степановић. То не стоји. Нивелета за ту улицу готова је.

Председник. Молим вас мени је тако казано, и ја сам наредио инжињерском одељењу да ми о томе поднесе реферат које су улице нивелисане.

Св. Милојевић. Ви као највећа власт у општини треба да водите рачуна о томе, да не стоје акта о овој ствари у архиви 10 година, да се ништа не ради на тим улицама и да се не одговара г. министру за толико време.

Председник. Ја сам вам казао узрок и држим заиста да не би било оправдано да тамо сад начинимо калдрму са метром вишу а после кратког времена да се та калдрма наново прави и спушта према нивелети. — Но, као што кажем о томе ћемо говорити у идућој седници, а сад вас молим да дате неколико уверења.

Дају се уверења.

Састанак је трајао до 8 и по сах. по подне.

ОДБОРСКЕ ОДЛУКЕ.

У седници 8. ов. мес. општински је одбор донео ове одлуке:

1.) Да се два дућана испод читаонице који су били одређени за смештај ноћних стражара, даду под закуп за годину дана г. Спаси Стефановићу трговцу за 1200 дин. год. кирије; а за смештај ноћних стражара закупи нарочита зграда.

2.) Да се закупе: кућа Думе Деде на Дорћолу за 3744 дин. год. кирије и кућа Алојза Брајера на Врачару задржи још годину дана за 1512 дин.

У уговору са Думом, да се дода: да од 1. Маја ид. год. има предати способну зграду, коју зида за IV. разред.

4.) Да се распише понова лицитација за осветлење вароши, а прописане услове да проучи, допуни или прекроји одборник г. Др. Марко Леко у колико се тиче квалитета гаса.

ГРАЂАНСТВУ ВАР. БЕОГРАДА.

И преко свију опомена и наредаба, ипак се дешава да по неко противно правилима о извожњи ђубрета поступа.

Тако:

а). или допушта извожњу ђубрета и другима сем повлашћеника варошког.

б). или износи ђубре својим колима не само из своје куће (у којој живи) него и из других;

в.) или газда куће не плаћа тачно таксу неприкупљајући је од кирајџија него упућује повлашћеника да таксу сам од кирајџија наплаћује.

Овакво поступање од штете је по само уређење, и никако се не може даље допустити. Али, пре но што би се предузеле најстрожије мере и казнама подвргавали сви они који се правила о извожењу ђубрета не придржавају, овим се издаје последња напомена:

а.) да извожењу ђубрета из свију вар. зграда само овлашћеник има да врши а никако приватни возари;

б.) да са својим сопственим колима ђубре може да извози само из оне куће у којој сам сопственик живи;

в). да таксу за ђубре морају повлашћенику плаћати за себе и сваку партију кирајџија сами сопственици кућа, и то при концу свакога месеца иначе је Суд принудним путем наплаћује.

Буде ли се десило да когод и после овога, преко правила преступи и тако повреди наредбу полициске власти, навући ће последице правилима прописане.

Од стране Суда општине вар. Београда 22 Септембра 1888 год. ЛБр. 129.

Власник општина београдска. Штампано у краљеско-српској државној штампарији Уредник Н. С. Јовановић.

СПИСАК

ПРИЛОЖНИКА ЗА СИРОТИЊУ О ПРАЗНИКУ РОЂЕЊА ХРИСТОВА ЗА 1887 ГОД.

	ДИНАРА	ПАРА
Његово Величанство Краљ	1200	—
Г. Митрополит Теодосије	60	—
Министарство спољ. послова		
г. Јован Ристић	20	—
„ Ђ. С. Симић	10	—
„ Свет. Ј. Гвоздић	6	—
„ Ж. А. Радивојевић	5	—
„ Емил Вавасер	5	—
„ Бранко Петровић	4	—
„ Дим. С. Чохаџић	2	—
„ Ђурађ Ковић	3	—
„ Јосифовић	5	—
„ Петар И. Ђуриновић	1	—
„ Сима Ј. Аврамовић	1	—
„ Иван Вујић Светозарев	1	—
„ Светозар Димитријевић	1	—
„ Благоје Ристић	2	—
„ Петар М. Врбица	1	—
„ Вој. Цинцар-Јанковић	2	—
„ Мих. Г. Ристић	2	—
„ Милан Р. Поповић	1	—
„ Јован М. Јовановић	1	—
Н. Н.	4	—
„ Милан Христић	20	—
Министарство унутр. дела		
„ Св. Милосављевић	20	—
г. Стојан Стевић		50
„ Козељац	5	—
„ Стојан Д. Јаковљевић	1	—
„ Креста Радојковић	1	—
„ Илија Симић	1	—

	ДИНАРА	ПАРА
г. Ј. С.	1	15
„ С. П.	—	50
Н. Н.	2	—
Н. Н.	1	—
Н. Н.	1	—
„ С. П. Поповић	1	—
„ Јова Ђорђевић	2	—
„ Пуковник Стеван Пантелић	5	—
„ Јанковић	2	—
„ Потпуковник Михајло Срећковић	2	—
Др Петровић	10	—
Н. Н.	1	—
г. Бен. Грих	4	—
Н. Н.	2	—
„ Ђ. Пантелић	3	—
„ Кумријић	2	—
Н. Н.	6	—
Н. Н.	2	—
Н. Н.	2	—
Н. Н.	1	—
Н. Н.	6	—
Н. Н.	3	—
Министарство правде		
г. Јован Авакумовић	12	—
„ Глиша Гершић	12	—
„ Јоца Степановић	6	—
„ М. М. Жујовић	4	—
„ П. С. Станојевић	4	—
Министарство грађевина		
г. П. Велимировић министар	10	—
„ Димитрије Стојановић директор	5	—

	ДИНАРА	ПАРА
г. Алекса З. Ђурић	4	—
„ Милутин Јовановић	4	—
„ Никола Поповић	2	—
„ Јован Кандић	4	—
„ Милан Христић	4	—
„ Арса Јовановић	2	—
„ Аврамовић	2	—
„ Јов. Богојевић	10	—
„ Димитрије Атанасковић	12	—
„ Бранко Васиљевић	2	—
„ Светозар Марковић	3	—
„ Аксентије Марковић	1	—
„ Стојко Павловић	2	—
„ Миленко Павловић	2	—
„ Велимир Милинковић	1	—
Др Владан Ђорђевић	10	—
„ Паја К. Михајловић	2	—
„ Раша Милошевић	2	—
„ М. Ковановић	4	—
„ С. Мајданац	3	—
„ Грујица Ивановић	4	—
„ Јован Живадиновић	5	—
Димитрије Ристић	5	—
„ Љубомир Узун-Мирковић	2	—
„ Чед. Мијатовић	10	—
Министарство Нар. Привреде		
Н. Н.	5	—
г. Мића Петровић	1	—
„ М. Јовановић	2	—
„ Брзак	1	—
„ Леонида Арменулић	2	—
„ Густав Хабер	1	—

	ДИНАРА	ПАРА
г. Панта Срећковић професор	1	—
„ Др. Љубомир Недић професор	5	—
„ Сима Лозанић професор	2	—
„ Св. Николајевић професор	2	—
„ Гргур Миловановић професор	2	—
„ Др. Јован Туроман професор	2	—
„ Милан Андоновић професор	3	—
„ Јован Бошковић професор	4	—
„ Милан Недељковић професор	3	—
„ Михајло Валтровић професор	4	—
„ Никола И. Стаменковић проф.	3	—
„ Зарић професор	3	—
„ Димитрије Нешић професор	4	—
„ К. Алковић професор	4	—
„ Стојан Марковић професор	5	—
„ М. Капетановић професор	3	—
„ Ђорђе Ж. Ђорђевић професор	2	—
Београдска Реалка		
г. Д. Плајел директор	5	—
„ М. Ристић	3	—
„ Стеван Тодоровић	4	—
„ Петар Ј. Живковић	4	—
„ Ж. Поповић	2	—
„ С. П. Бајаловић	4	—
„ Стеван Давидовић	2	—
„ Ст. М. Трифуновић	1	—
Управа Фондова		
г. Милисав Миловановић управник	10	—
„ А. Васојевић помоћник	5	—
„ П. Стојановић помоћник	4	—
„ Дим. М. Ђорђевић гл. благајник	4	—

„ Илија Симић	5 —
„ Илија Јовановић	1 —
„ С. М. К.	1 —
„ Јова Шарковић	2 —
„ Алекса Поповић	1 —
Др. Марко Т. Леко	5 —
Др. Ђ. Димитријевић	5 —
„ Никола Ценић	1 —
„ Коста Новаковић	—50
„ Ст. Ђ. Баровић	1 50
„ Живан Раденковић	—50
Др. Ђ. Шамс	2 —
„ Никола Ставић	2 —
Др. Стевановић	5 —
„ Коста Сарајевић	3 —

Министарство војно

г. Милојко Лешјанин	6 —
„ Сава Грујић	10 —
„ А. Стојковић	4 —
„ Тодор Н. Поповић	2 —
Н. Н.	—65
Н. Н.	2 —
„ В. Николић	2 —
„ Јов. Ежер	2 —
„ М. Ђерашковић	1 —
Н. Н.	1 —
„ Јова Дамњановић	1 —
„ Дим. Влајић	3 —
„ Божидар Костић	2 —
„ И. Протић	1 20
„ Т. Поповић	2 —
„ Јова Поповић каветан	1 50
„ Марко Петровић	2 —
Н. Н.	1 —
„ Коста Протић	3 —
„ Јевр. Велимировић	3 —
Н. Н.	2 —
„ Љуб. Перишић	2 —
„ Никола Цветковић	2 —
„ М. Ђ. Катанић	3 —
Н. Н.	2 —
Н. Н.	1 —
„ М. Катанић пуковник	3 —
„ Тодор Весић	2 —
„ Јован Павловић	2 —
„ Гаврa Поповић	2 —
Н. Н.	1 —
„ Димитрије Стојановић директор	5 —
„ Сима Ј. Поповић начелник	4 —
„ Драгољуб Е. Угричић инжењер	2 —
„ Т. Милошевић	2 —
„ Ђ. Митејић	1 —
Н. Н. дијурниста	1 —
г. Сава Миленковић инжењер	1 —
„ Миша Николић инжењер	1 —
„ Фрањо Винтер инжењер	2 —
„ Михајло А. Рашковић инжењер	2 —
„ М. Марковић инжењер	1 —
„ Милутин Ј. Божић инжењер	1 —
„ Е. Надлер инспектор	1 —
„ А. Кнежевић	—95
„ Милош Дамњановић инжењер	5 —
„ Јован Стевчић инжењер	2 —
„ Михајло К. Русалић инжењер	2 —
„ Коста Јовановић инжењер	2 —
„ Јован Ђ. Илкић инжењер	3 —
„ Адолф Штрасер	1 —
„ Ст. Радосављевић дијурн.	—50
„ Стева Зарић инжењер	2 —
„ Живојин Ћирић	—50
„ Светозар Ивачковић инжењер	2 —
„ Јеличић Павловић контролор	1 20
„ Свет. Ђ. Вучковић благајник	2 —
„ Д. Петровић инжењер	2 —
„ Г. Гребер дијурниста	1 —
„ И. Козлић инжењер	2 —
„ Христић контролор	1 20
„ Мих. Јовановић контролор	1 20
„ Херман Милер инжењер	2 —
„ Григор Миленковић инжењер	1 —
„ Михајло Цветковић под-инжењер	1 —
„ Никола Б. Протић контролор	2 —
„ Војтех Хричек инжењер	1 —
„ Велимир Антић инспектор	2 —
„ Атанасије Вујић начелник	2 —
„ Николић инжењер	2 —
Н. Н.	1 —
„ Мата Станисављевић инжењер	5 —
„ Светозар Зарић инжењер	2 —
„ Адолф Чермак	1 —

Министарство финансије

г. Владимир Јовановић	2 —
„ Гаја Јеремић	10 —
„ Миливоје Петровић	1 —
„ Гутман Хибер	1 —
Н. Н.	1 —
„ Ж. Ш.	1 —

Државни Савет

г. Ђ. Д. Ценић председник	12 —
„ М. Гавриловић саветник	12 —
„ Вујовић саветник	10 —
„ Ж. М. Блазнавац саветник	10 —
„ Крстић саветник	10 —
„ Бошковић саветник	6 —
„ Александар Грујић	3 —

Привилегована Краљ. Српска Народна Банка 100 —

Конзисторија Београдска

г. Јован Марковић члан	2 —
„ Иван Н. Јентић члан	2 —
„ Павле Милетић члан	1 —
„ Никола Бокић	1 —
„ Тома Стојадиновић ђакон	1 —
„ Милош Влајковић свешт.	1 —
„ Петар Поповић свешт.	1 —

II. Београдска Гимназија

г. К. Вујић	1 —
„ Св. Миловановић	—50
„ Љ. М.	1 —
„ Малетић	1 —
„ М. Зечевић	1 50
„ А. Цимбрић	1 —
„ М. Ј. Поповић	1 —
„ Ј. Ђ.	1 —

Богословија

„ Н.	5 —
Н. Н.	1 —
Н. Н.	1 —
Н. Н.	2 —

Велика Школа

г. М. Јосимовић професор	4 —
„ Драг. С. Милутиновић професор	2 —
„ Коста Главинић професор	2 —
„ Драг. Мијушковић професор	2 —
„ Дим. М. Ђорђевић гл. благајник	4 —
„ Миленко Стојановић благајник	2 —
„ Сергије Станковић контролор	1 —
„ Рајко М. Данчић	1 —
„ Вучко К. Ђорђевић секретар	2 —
„ Лазар Голубовић бројач	6 —
„ П. Молеровић	1 —
„ Димитрије Ђорђевић	1 —
„ М. Ј. Николић	1 —
„ Коста Новаковић	2 —

Касациони Суд

г. Д. Радовић председник	10 —
„ Ђ. Пантелић	10 —
„ Милан Бучовић	10 —

Калемегдански Завод

г. Дим. Карамарковић управник	3 —
„ Др. М. Поповић	10 —
„ Н. Крушевљанин свештеник	3 —
„ Владимир Милошевић	1 —
„ М. Милутиновић под-лекар	— 50
„ Петар Јовановић затварач	— 50
„ Дим. Милићевић затварач	— 20
„ Јован Којовић чувар	1 —
„ Недељко Војновић чувар	— 50
„ Радојица Пенезић чувар	— 50
„ Димитрије Ристић чувар	— 40
„ Радоје Лишанин чувар	— 40
„ Јован Лишанин чувар	— 20
„ Милић Влажић чувар	— 20
„ Богосав Мојчић чувар	— 50
„ Станко Живковић чувар	— 40
„ Алекса Ковачевић чувар	— 50
„ Марјан Чоровић чувар	— 30
„ Стаменје Пачић чувар	— 50
„ Петар Јовановић чувар	— 50
„ Стојан Костић чувар	— 40
„ Филип Павловић чувар	— 30
„ Паита Миловановић чувар	— 20
„ Сима Илаловић чувар	— 20
„ Спасоје Ивановићевић чувар	— 20
„ Игњат Величковић чувар	— 50
„ Иван Трифуновић десетар	1 —
„ Ристa Миловановић чувар	— 50
„ Младен Јентић чувар	— 50
„ Јован Јеремић чувар	— 20

	ДИНАРА	ПАРА
г. Лазар Златић чувар	—	60
„ Илија Филиповић чувар	—	50
„ Никола Димитријевић чувар	—	30
„ Василије Ковачевић чувар	—	50
„ Јован С. Станојевић чувар	—	50
„ Миленко Борисављевић чувар	—	50
„ Стојан Рачић чувар	—	30
„ Станоје Јовановић чувар	—	30
„ Арсеније Пантелић чувар	—	20
„ Сава Јовановић чувар	—	50
„ Василије Златић десетар	—	30
„ Гаврило Маринковић десетар	—	20
„ Сима Михајловић	—	20
„ Гајза Милетић чувар	—	20
„ Ђорђе Николић чувар	—	50
„ Васа Арсенијевић чувар	—	20
„ Младен Петровић чувар	—	20
„ Лазар Ђаковић чувар	—	20
„ Јован Јовановић чувар	—	20
„ Јаков Јохан шеф радионице	1	—
„ Исидор Николић шеф радионице	1	—
„ Величко Стојановић чувар	—	20
„ Васа Кутлашић чувар	—	50
„ Спасоје Илић чувар	—	20
„ Сима Стојановић чувар	—	50
„ Новак Радовић чувар	—	10
„ Владислав Кокић чувар	—	20
„ Младен Јевремовић	—	50
„ Милован Антоновић	—	50
„ Радисав Баковић	—	20
„ Јован Михајловић	—	30
„ Милош Бремановић	—	30
„ Радисав Мандић	—	20
„ Илија Ђорђевић	—	20
„ Романа Ковачевић	—	20
„ Паун Сокић	—	20
„ Илија Зарић	—	20
„ Младен Ђукић	—	20
„ Гаврило Белчевић	—	20
„ Јован Петровић	—	50
„ Вучко Филипповић	—	30
„ Ниђифор Милутиновић	—	20
„ Ранко Ђокић	—	20
„ Станко П.	—	50

Агенција I ц. кр. пов. дунавског

	ДИНАРА	ПАРА
Јелена Радовићева	1	—
Савка Радичевићева	1	—
Ружица Марковићева	1	—
Милена Николићева	—	50
М. Ј. Михајловићева	—	50
Др. С. Попе	6	—
Н. Н.	—	50
г. М. М. Протић	—	50
„ Д. Ј. Путниковић	1	—
„ Јован Влајковић	—	50
„ Фил. Р. Видаковић	2	—
„ Станка Глишић	—	60
„ Јепосава Николић	—	80
„ Милица Цопићева	—	50
„ Христина М. Јовановићева	1	—
„ Даница Кузмановић	1	—
„ Зорка Марковић	1	—
„ Н. Р. Поповић	1	—
„ Томанија Николић	1	—
„ Милица Г. Триковић	—	50
„ Катарина Никетић	—	50
„ Радул Зељовић	—	50
„ Д. Ђ. Николић	1	—
„ Ст. ван Зарић	1	—
„ Цвета Брзаковићева	—	50
„ Моша Ј. Пинто	1	—
Н. Н.	1	—
„ Савка Поповићева	1	—
Н. Н.	—	50
„ Ракус Вахник	1	—
„ Јован Боларић	—	50
Н. Н.	—	50
Н. Н.	—	50
Н. Н.	—	50
„ Ј. Трифуновић	—	50
Н. Н.	—	50
„ др. Каза Пачу	5	—
„ Јован Д. Јовановић учитељ	1	—
„ Вучко Стојановић	1	—
„ Злата Барухова	1	—
„ Ана Колеровска	1	—
„ Јелисавета Поповић	1	—
„ Таса Спигидоновић	1	—
„ Лаза Ј. Обрадовић	1	—
„ Ђура Јанковић	2	—
„ Јован Чех	2	—

Градска команда

	ДИНАРА	ПАРА
Н. Н.	5	—
Н. Н.	2	—
Н. Н.	—	20

Команда жандармерије

	ДИНАРА	ПАРА
г. Максим Жујевић капетан	2	—
„ Матија Пантелић поручик	2	—
„ Драгутин Ђурић поручик	1	—
„ Василије Стошић п. поручик	1	—
„ Јован Ђорђевић п. поручик	1	—
„ Мијанло Стевановић наредник	—	50
„ Љубомир Ристић поднаредник	—	50

Начелство среза врачарског

	ДИНАРА	ПАРА
г. Владимир Миленковић начелник срески	2	—
„ Алекса Николић писар	1	—
„ Јован Антонијевић писар	1	—
„ Таса С. Милићевић писар	1	—
„ Никола Јанковић погежција	1	—
„ Јован М. Котуровић практикант	1	—
„ Драгутин Ст. Сарић практикант	—	50
„ Мијанло Савић пред. општине Мокролушке	1	—
„ Панта Станојевић пред. општине Жарковачке	1	—
„ Панта Лазић кмет села Вишњ	—	50
„ Сима А. Николић практикант среза јасеничког	1	—
„ Владимир Сретеновић учитељ из Жаркова	1	—

Еснаф грнчарски

	ДИНАРА	ПАРА
г. Сретен Р. Мишић лончар	2	—
„ Ерист Бабика ткач	2	—
„ Стојан Михајловић ткач	1	—
„ Никола Вељковић	—	50
„ Фиа и Ерман	1	—
„ Борисав Гавриловић	—	60
„ Риста Митић	1	—
„ Глиша Стевановић лончар	—	50
„ Димитрије Стојановић лончар	1	—

Еснаф зидарско тесачки

	ДИНАРА	ПАРА
г. Новак Стојановић	2	—
„ Игњат Петровић	2	—
„ Трајко Петровић	2	—
„ Јован Благојевић	1	—
„ Јован Секулић	2	—
„ Димитрије Петковић	2	—
„ Коста Гинић	1	—
„ Стојан Спасић	1	—
„ Франц Токош	1	—
„ Јанаћко Костић	1	—
„ Пера Пандуговић	3	—
„ Адолф Шток	2	—
„ Фердинанд Розелт	2	—
„ Јован Кнал	1	—
„ Ђорђе Н. Соколовић	2	—
„ Ерист Гајрат	2	—
„ Андреја Јанковић	3	—
„ Михајло Штајелехнер	4	—
„ Стојан Настасијевић	2	—
„ Мишо Данковски	1	—

Еснаф коларски

	ДИНАРА	ПАРА
г. Алекса Јовановић	2	—
„ Коста Рајић	1	50
„ Коста Чиплић	1	—
„ Никола Нешић	1	—
„ Емерих Велишигер	2	—
„ Васа Делић	2	—
„ Тобијас Јохан	1	—
„ Живко Давидовић	2	—
„ Живко Цветковић	—	60
„ Ђорђе Живковић	1	—
„ Ерман Селеш	—	50
„ Косте Јовановић	1	—

Еснаф лебарски

	ДИНАРА	ПАРА
г. Трајко Петровић	10	—
„ Дамњан Стојковић	3	—
„ Никола Димитријевић	3	—
„ Софронијe Дабић	2	—
„ Илија Здравковић	2	—
„ Риста Лазаревић	2	—
„ Коста Крстић	2	—
„ Јосиф Јасаревић	2	—

пароброд. друштва.

г. Лаза Радосављевић	6	—
„ Стојан Фишер касир	2	—
„ Никола Бакић чиновник	2	—
„ Љуба Јовановић чиновник	2	—
„ Јоца Марта чиновник	2	—
„ Рена Петровић чиновник	2	—
„ Александер Јовановић чиновник	2	—

Суд Општине Београдске

г. Живко Карабиберовић председ.	12	—
„ Јов. Николић	6	—
„ Јанаћ М. Јанковић	6	—
„ Влајко С. Каленић	6	—
„ Стево Чађевић	5	—
„ Ђока Х. Живковић	6	—
„ Тома А. Поповић	2	—
„ Јоца М. Рајковић	2	—
„ Алекса Р. Стевановић	1	—
„ Милан Петровић	—	50
Н. Н.	1	—
„ Јоца Божић	1	—
„ Андра Николић	—	50
„ Патар Поповић	1	
„ Живко Лазић	1	—
„ Т. Д. Вељановић	1	—
„ М. М. Мрковић	—	50
„ Спасо Х. Ристић Шкорац	4	—
„ Јован Смедеревац	1	—
„ Др. Хирш	10	—
„ Димитрије Анастасијевић	1	—
„ Светозар Павловић	1	—
„ Ђерасим Триковић	—	50
„ Ђорђе Пешић	1	—
„ Марко Ђорђевић	—	50
„ Радисав Миленковић	—	60
„ Танасије Марковић	1	—
Драга Петровић учит.	—	50
г. Дим. Петровић	2	—
„ Димитрије С. Јовановић	—	50
„ Ђока Јовановић	—	80
„ П. Тодоровић марв. окр. лекар	2	—
„ Димитрије Јовановић надзорник	—	50
Љубица	—	50
г. Влајко Вишњић	2	—
Соф. С. Аранђеловића	1	—
Дар. Смиљанићева	1	—
„ Димитрије Дукић	1	
„ Милан Јовановић лекар	5	
„ Радован Анђелковић	2	—
„ Марија Гершићка	6	—
„ Милутин Поповић лекар	10	—

Лекари, апотекари, адвокати и други.

г. Марко Стојановић адвокат	20	—
„ А. Бранковац адвокат	10	—
„ Никола П. Николић адвокат	5	—
„ Рашковић апотекар	4	—
„ Ђурић апотекар	12	—
„ М. Милошановић адв.	2	—
„ Богић Стефановић сараф	5	—
„ Аврам Д. Леви сараф	2	—
„ Ђорђе Рашковић	1	—
„ Марко Баруха	1	—
„ Јован Дилбер апотекар	6	—
„ Ст. К. Злујић дуванџија	4	—
„ Моша Меворах мењач	6	—
„ Аврам М. Леви мењач	4	—
Н. Н.	2	—
Карло Драшковац	4	—
„ Мата Атанас	1	—
„ Милутин Марковић адвокат	10	—
„ А. Пурић књижар	4	—
„ Браћа Ј. Фархи мењачи	2	—
„ Були и Мошић мењач	6	—
„ Лазаревић	4	—
„ В. Вашић	5	—
„ Т. Марковић адвокат	2	—
„ М. Ђорђевић адвокат	2	
„ Давид Ј. Фархи мењач	2	
Браћа Д. Калфон мењачи	2	—
„ Ј. Пантелић адвокат	2	—
„ Драгојевић	2	—
„ М. Љ. Бреслаушић	1	—
„ Павле Маринковић	3	
„ Д. Милутиновић	2	
„ Михајл С. Протић апотекар	4	—
Н. Н.	3	—
Н. Н.	3	
„ Стојан Тодоровић дуванџија	4	—
„ Никола Капетановић адвокат	3	—
„ Милан Ст. Марковић адвокат	10	—
Делановa апотека	2	—
„ Димитрије Стојановић лончар	1	—
„ Сима Арђелановић лончар	1	—
„ Таса Михајловић мутавџија	1	—

Еснаф трговачко болтаџијски

г. Риста Попалић	5	—
„ Марко М. Марковић	4	—
„ Н. Даничић	2	—
„ Тадић и Ајдарић	4	—
„ А. Дада	2	—
„ Јан М. Марковић и друг	2	—
„ М. П. Клидес	10	—
„ Спасо Ранић	6	—
„ Марић и Рашић	6	—
„ Петар Н. Јовановић	8	—
„ Јован Одовић	5	—
„ Браћа Добошаревићи	2	—
„ Тадић и Константиновић	2	—
„ Јован Барловац	8	—
„ Љуб. С.	1	—
„ Анастас Павловић	4	—
„ К. М. Шонда	4	
Н. Н.	2	—
„ Ј. Н. Јовановић	2	—
„ Д. Милојевић	4	—
„ Коста Николић	3	—
„ Драгомир А. Ковачевић	2	—
„ Нета Томић	2	—
„ Самуел Амар и син Кучо	4	—
„ Мијаило Миловановић	2	—
„ В. П. Стевановић	4	
„ Бранковић и Вулковић	20	—
„ Ђока Вуковић	2	—
„ Ковановић и Васић	2	—
„ Ј. М. Павловић и Костић	4	—
„ Петар Р. Милушић	4	—
„ Ђорђе М. Илијић	2	—
„ Вељко Савић	4	—
„ Никола Радојковић	5	—
„ Мијаило Стевановић	4	—
„ Јахијел Б. Русо	4	—
„ Моша Озеровић	8	—
„ Браћа Стаменковић	5	—
„ Були и Мошић	6	—
„ Мацилијах и Були	12	—
„ М. Каздерон	5	—
„ Давид Були	4	—
„ Знајко Лазаревић	2	—
„ Риста Стојковић	1	60
„ Сава Недељковић	1	—
„ Божа Анђелковић	1	—
„ Стојко Трајковић	1	—
„ Дима Ристић	1	—
„ Максим Костић	1	—
„ Јане Анђелковић	1	—
„ Настас Димић	1	—
„ Цветко Вељановић	1	—
„ Транко Стефановић	1	—
„ Стеван Благојевић	1	—
„ Никола Мијаиловић	1	60
„ Филип Воиновић	1	—
„ Стеван Јовановић	1	—
„ Данило Стевановић	1	50
„ Стојан Митровић	1	60
„ Милош Петровић	1	—
„ Риста Силановић	1	—
„ Мијаило Настић	1	—
„ Антоније Мицковић	1	60
„ Трајко Триковић	1	—
„ Благоје Цветковић	1	
„ Петко Стојковић	1	—
„ Јован Мицковић	1	—
„ Коста Јовановић	1	—
„ Ђорђе Бошковић	1	—
„ Ђорђе Димитријевић	1	—
„ Дамњан Новаковић	1	—
„ Никола Јовановић	2	—
„ Димитрије Стојановић	1	—
„ Петко Бошковић	—	40
„ Вељко Божиновић	1	—
„ Милош Бошковић	1	—
„ Јане Бошковић	—	50
„ Милош Триковић	2	—
„ Серафим Дайић	2	—
„ Петар Стефановић	2	—
„ Таса Вељановић	1	—
Секула Кретић	—	50

Еснаф берберски

г. Васа Станковић	12	—
„ Милош Панић	1	—
„ Ђ. Ожеговић	1	—
„ Сима Пејић	1	—
„ Милош Поп Јовановић	1	—

	ДИНАРА	ПАРА
„ Јован Николић	1	—
„ Миша Г. Стојковић	1	—
„ Радосав Радојковић	—	60
„ Георг Тилшнајдер	—	60
„ Матеја Пливерић	—	60
„ Лука Миловановић	—	40
„ Мијаило Пејић	—	50
„ Јоца Дуфор	1	—
„ Светозар Николић	1	—
„ Јован Ђорђевић	—	50
„ Никола Ђ. Секулић	1	—
„ Лаза Ђорђевић	—	20
„ Богосав Поповић	—	50

Еснаф манџацијски

г.г. Браћа Кремановићи	100	—
„ Сава Кнежевић	12	—
„ Ранко Гођевац	18	—
„ Драгомир Здравковић	14	—
„ Илија П. Корач	10	—
„ Живко Вучковић	5	—
„ Мојсије Аврџел	30	—
„ Стеван Дачић	6	—
„ П. П.	2	—
„ Лазар Трифковић	12	—
„ Ђорђе Нерандић	4	—
„ Илија Антоновић	12	—
„ Тадео и Васовић	4	—
„ Д. Ђирковић	7	—
„ Мостић и Николић	2	—
„ Трајковић и Живковић	10	—
„ Влад. Чортановић	5	—
„ Јов. Р. Калабић	2	—
„ Никола Ковачевић	2	—
„ Лазар Перишић	1	
„ Сабитај Г. Којо	6	—
„ Х. Тома	10	—
„ Ђорђе Н. Вучо	6	—
„ Ед. Шатнер	2	—
„ Конић и Тодосијевић	6	—
„ Волфнер и Голдштајн	2	—
„ Алберт Филип	2	—
„ Атанасије Ђ. Кумануди и друг	10	
„ Р. Ј. Флајшер	5	

	ДИНАРА	ПАРА
„ Стеван Цекић	—	30
г. Јован Р. Марковић	—	60
„ Ђорђе Л. Цветковић	—	50
„ Петар Јовановић	—	30

Еснаф обућарски

г. Никола Радојчић	2	—
„ Милан Мајаревић	1	—
„ Мијаило Јанковић	—	80
„ Тоша Васиљевић	1	—
„ Васа Богојевић	—	50
„ Јован Бајић	1	—
„ Душан Јанковић	—	50
„ Ђорђе Бешковић	1	—
„ Њифор Кезић	—	40
„ Никола М. Чокић	—	60
„ Светозар Андрејевић	2	—
„ Тодор Томић — Рус	1	—
„ Димитрије Константиновић	—	50
„ Тоша Марковић	—	50
„ Јован Тавраловић	—	50
„ Петар Х. Михајловић	—	25
„ Сандел Х. Михајловић	—	25
„ Алекса Ђорђевић	—	20
„ Јоца Павловић	1	—
„ Илија Крушевац	1	—
„ Танасије Гудовић	—	50
„ Лазар Мрдаљевић	—	50
„ Јаков Бугер	1	—
„ Стева Радивојевић	—	60
„ Петар Живановић	1	—
„ Петар Стојковић	—	50
Сима Н. Ковачевић	—	40
Јосиф Брунцлик	2	—

Еснаф воскарски

г. Јован М. Стојковић	6	—
„ Горакок Миловановић	4	—
„ Светозар Теодоровић	3	—
„ Јован Илић	3	—
„ Васа Пејић	2	—

	ДИНАРА	ПАРА
„ Ник. Д. Лазаревић	10	—
„ Михаиловић и Костић	2	—
„ Стојан Здравковић	1	—
„ Димитрије Стојић	1	—
„ Стојан Милисављевић	—	80
„ Милош Марковић	1	—
„ Коста Бабић	2	—
„ Никола Петровић	—	40

Еснаф столарско браварски

г. Коста М. Јовановић столар	4	—
„ Ђорђе Томић	2	—
За дружину	3	—
„ Марко М. Марковић	4	—
„ Паита С. Мићић	1	—
„ Петар Ј. Петровић	6	—
„ Пријеч	3	—
„ Едуард Рајфенауер	—	50
„ Фердинанд Босњански	—	50
„ Антон Бауфман	1	—
„ Михаил Лотрак	1	—
„ Лазар Лазаревић	2	—
„ Милош Обрадовић	1	—
„ Петар В. Обрадовић	1	—
„ Ђорђе В. Обрадовић	1	—
„ Павле Ђ. Радосављевић	2	—
„ Фридрих	—	50
„ Антон Рауш	1	—
„ Андреја Батнет	1	—
„ Коста Милошевић	—	—
„ Антон Матош	1	50
„ Петар Здравковић	1	—
„ Лазар Ж. Христић	1	—
„ Димитрије Јовановић	—	50
„ Благоје Јовановић	1	—
„ Петар Петеја	—	50
„ Светозар Бајловић	—	50
Из еснафске касе	20	—

Еснаф опанчарски

„ Настас Крстић и браћа Новаковићи	5	—
„ Браћа Х. Николајевићи	12	—
„ Младен П. Стојчевић	4	—
„ Стеван Максимовић	4	—
„ Марко М. Рајковић	1	—
„ Јовановић и Димић	1	—
„ Нау и Бенца	2	—
„ Тодор Л. Милићић	3	—
„ Јован Прибићевић	1	—
„ Ђорђе Мишић	1	—
„ Радивој Тодоровић	1	—
„ Мијаило М. Илић	1	—
„ Р. М. Бока	1	—
„ Димитрије Анђелковић	1	—
„ Васа Миљковић	1	—
Петар Николић	1	—
„ Карло Пероло	1	—
„ Браћа К. Дајмака	1	50
„ Димитрије К Деда	1	—
„ Тодор Борсавић	1	—
„ Илија Милићић	3	—
„ Коста Петровић	2	—
„ Ђорђе Јовановић		40
„ Урошевић и Љубичић	1	—
„ Надовић и Радовановић		30
„ Браћа Т. Лазаревићи	3	—
„ Петар Милосављевић	1	—
„ И. А. Јаковљевић	2	—
„ Алекса Стојановић	1	—
„ Живко Кумановић	4	—
„ Јанош Насри	1	—
„ Самуило Јанић	1	—
„ Урош Стевановић	1	—
„ Милан Арамбашић	1	—
Стаповје Стаић		50
„ Лука Дукић	1	—
„ Филип Стојановић	1	—
„ Аранђел Живковић	1	—
„ Јово А. Живковић	2	—
„ Димитрије Јовановић	1	—
„ Јован С. Гинић		60
„ Вучко Костић	2	—
„ Јован А. Живковић	1	—
„ Петар Мандојковић	1	—
„ Риста Петровић	1	50
Сава Цветковић	1	—

„ Р. Ј. Фајшеф		
„ Васа Николић	6	—
„ Живановић и другови	2	—
„ Димитрије Николић	2	—
„ Илија Р. Паранос	10	—
„ Мијатовић и Предић	2	—
„ Аксентије Тодоровић	2	—
„ Никола Тоскић	1	—
„ Рубен Леви и Талви	10	—
„ И. Бајлон и Синови	60	—
„ Марко О. Марковић и комп.	100	—
„ Мајсторовић и Николић	4	—
„ Живко М. Тодоровић	1	—
„ Максим Томић	2	—
„ Милош Д. Ђурић	4	—
„ Илија Неранџић	2	—
„ Коста Ђукић	6	—
„ Браћа П. Ђорђевић	8	—
„ Јован Харистијадес	2	—
„ Петар Ћурчић	2	
„ М. С. Даничо	2	—
„ Коста Пупић	1	—
„ Јакша Којевић	2	—
„ Ђока Адамовић	2	—
„ Жак Најман	5	—
„ Јаков Алкалај	10	—
„ Васа Томић	2	—
„ Мијаило Мишић	1	—
„ П. Н.	3	—
„ В. Поповић	5	—
„ Риста Р. Паранос	10	
„ Света Карапешић	5	—
„ Браћа Карапешић	8	—

Еснаф абаџијски

Из своје касе	24	—

Еснаф асурџијски

г. Сава Цветковић	—	80
„ Јанко Илић	—	60
„ Јован Станојловић	—	60
„ Сава Л. Цветковић	—	50
„ Драгутин Л. Цветковић	—	20
„ Ђорђе Николић	—	40
„ Риста Панић	2	—
„ Јован Томашевић	2	—
„ Филип Поповић	2	—
„ Глиша Милошевић	1	—
„ Живко Ђорђевић	2	—
„ Љубомир Ђорђевић	2	—
„ Трифун Ђорђевић	5	—

Еснаф ковачко шмитски

„ Алекса Петровић	1	—
„ Милош Обркнежевић	3	—
„ Јоца Јуришић	1	—
„ Владимир Миленковић	2	—
„ Кузман Суботић	2	—
„ М. Г. Стојишић	1	—
„ Сава Лазаревић	2	—
„ Владимир Радуловић	1	—
„ Милош Пиварски	1	—

Еснаф сајџијски

г. Јосиф Клаја	2	—
„ Матија Новотни	1	—
„ Никола Шабакидес	3	—
„ Милоје Урошевић	1	—
„ Алберт Рижа	2	—
„ Хајнрих Клаузер	1	—
„ Матијас Тихи	—	50
„ Мијанко Митровић	1	—
„ Морис Маргулић	1	—

Еснаф ћурчиски

г. Јован Анђелковић	2	—
„ Сава М. Цеванровић	2	—
„ Јован Нешковић	6	—
„ Панта Русковић	1	—
„ Мића С. Павловић	2	—
„ Максим Филиповић	1	—
г. Станко Петровић	3	—
„ Панта Ивковић	2	—
„ Петар Миливојевић	2	—
„ Милан Јовановић	2	—
„ Марико Петровић	4	—
„ Благоје Станојевић	1	—
„ Алекса Јосимовић	1	—
„ Васа Вулетић	1	—
„ Јован Цветковић	1	50
„ Милош Јовић	1	—
„ Јован Мандић	—	50
„ Лука Николић	1	—
„ Милић Тодоровић	1	—
„ Лука Купчевић	1	50
„ Иван Радовановић	—	50
„ Никола Ковачевић	1	—
„ Радован Савић	—	50
„ Јован Милутиновић	1	—
„ Стојан Златановић	2	—

Еснаф ковачко поткивачки

г. Милан Јаковљевић	1	—
„ Милан Миладиновић	1	50
„ Коста Милосављевић	1	—
„ Трифун Ђорђевић	2	—
„ Ђока Пауновић	1	—
„ Цветко Ивановић	1	—
„ Милутин Николић	1	—
„ Филип Васиљевић	3	—
„ Јеремија Тодоровић	—	50
„ Милош Петровић	—	50

Еснаф бакалски

г. Владислав М. Тодоровић	12	—
„ Јанић Ђорђевић	2	—
„ Сима Р. Пауновић	4	—
„ Ђорђевић и Томић	2	—
„ Андреја Југовић	—	60
„ Сава Цветковић	1	—
„ Лазар Димитријевић	1	—
„ Степан Јовановић	—	60
„ Стеван Стојановић	1	—
„ Тоша Милићевић	1	—
„ Милан Н. Војановић	—	20
„ Димитрије М. Ђорђевић	2	—
„ Давид Љ. Симић и компанија	10	—
„ Димитрије К. Ђорђевић	2	—
„ Н. Пелтикидес	—	60
„ Коста М. Ђурић	4	—
„ Таса К. Павловић	2	—
„ Мијаило Пијанић	2	—
„ Арса Пржић	4	—
„ Антоније Ђорђевић	1	50
„ К. Ст. Антула	12	—
„ Стеван Радосављевић	1	—
„ Милорад Стефановић	2	—

Задруга обућарских радника

Из касе Задружне	10	—

I Београдска гимназија

„ Ђура Козарац	3	—
„ Н. Н.	1	—
„ М. Ж.	1	—
„ В. А. П.	1	—
„ В. Д.	1	—
„ Ср. Ж. П.	1	—
г. Ст. Предић	1	—
„ С. Антоновић	1	—
„ Ж. Југовић	1	—
„ С. Љ.	3	—
„ М. Ц.	1	—
„ С. С. М.	1	—
„ Е. М. Б.	1	—

Управа војне одеће

г. Љубомир Петровић	1	—
„ Живојин Јовановић	2	55

„ Петар Вукадиновић	1	—
„ Петар М. Катић	1	—
„ Ђерман Јовановић	1	—
„ Светозар Јовановић	1	—
„ М. Јаковљевић	2	—
„ А. Шпенглер	1	—
„ Пера Милетић	1	—
„ Михајло Богдановић	2	—
„ Дамњан Балугџић	2	—
„ Гавра Петровић	1	—
„ А. Николић	2	—

Управа вароши Београда

г. Јован Крстић	—	80
„ Мијаило Симић члан	1	—
„ Барукић писар	1	—
„ Ђорђе Окановић	—	40
„ Живојин М. Протић	—	50
„ Драгољуб Ђ. Вељковић	—	50
„ П. Периновић	2	—
„ М. Надашковић	2	—
„ Коста Миодраговић	—	50
„ Глигорије М. Ђукић	—	50
„ М. Јовановић	1	—
„ Јован М. Дабић	1	—
„ К. Николић	—	50
„ Никола П. Илић	2	80
„ Сима Н. Обрић	—	50
„ Петар Ј. Ђорђевић	—	50
„ Коста Николић	—	50
„ Дим. Петровић	1	—
„ Ђорђе М. Јовановић	—	50
„ Филип Вујић	1	—
„ Коста Н. Буковала	1	—
„ Димитрије Тачић	1	—
„ Стетен Т. Николић	—	50
„ Петар Николић	—	50
„ Петар Љотић	1	—
„ Љуб. Станисављевић	—	50
„ Н. Н.	2	—
„ Душан Огњановић	1	—
„ М. Пешић	1	—
„ Т. Капларевић	1	
„ Павле Антић	1	—
„ Н. Н.	1	50
„ Ђ. Недељковић	—	50
„ П. Љ. Стевановић	1	—
„ Глиша Димитријевић	—	50
„ Илија А. Аџемовић	—	20
„ Др. П. Стејић	5	—
„ Коста Зарић	—	50
„ Мирослав Љ. Узун Мирковић	2	—
„ Коста Стаменковић	1	—
„ Н. Н.	—	20
„ Милан К. Бранковић	1	—
„ Светозар Јовановић	—	40
„ Алекса Кузмановић	—	50
„ М. Рафајловић	2	—
„ Петар Ђ. Благојевић	—	50
„ Ђорђе А. Ђорђевић	1	—
„ Живко Плећовић	1	—
„ Н. Н.	—	80
Благајник додао још	—	90

Г. Ђура Вајферт пивар	240	—
„ Ђорђе Ст. Петровић	10	—
г-ђа Стојна Н. Предића	12	—
„ Јелена Т. Јанковића	20	—
Главно стовариште соли Англо Банке	200	—
Дружина Кројачких радника	20	—
Есиаф млекаџијски	30	—
г. Др. Никола Х. Николић лекар	26	70
Друштво послужитељско	10	—

ГЛАВНИ ИЗВОД

примљених новаца од приложника и издатих сиротињи о празнику Рођења Христовог 1887 год

Број	ПРИМАЊЕ	ДИНАРА	ПАРА	Број	ИЗДАВАЊЕ	ДИНАРА	ПАРА
1	Као што списак приложника гласи примљено је добровљних прилога за ондашњу сиротињу свега	4,547	20	1	Издато је на 861 сиротну фамилију код суда општине београдске свега	4,547	20

15. Августа 1888 год.,
у Београду.

За

БРОЈ 94 У БЕОГРАДУ СУБОТА 15. ОКТОБРА 1888 ГОД. ГОДИНА VII.

БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

ИЗЛАЗИ НЕДЕЉОМ ПРЕДВЕЧЕ НА ТАВАНУ
Цена за Србију:
НА ГОДИНУ . . . . . 6 дин.
ЗА ПОЛА ГОДИНЕ . . . . . 3 дин.
ЗА ЧЕТВРТ ГОДИНЕ НА ГОДИНУ . . . . . 9 дин.

УРЕДНИШТВО и АДМИНИСТРАЦИЈА
ЈЕ У ЗДАЊУ
ОПШТИНСКОГ СУДА

Цена је огласима 6 дин. пара од врсте
Претплату осим слога уништава за општинск суд и све кореспонденције на уредништ
РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ.
Неплаћена писма не примају се.

СРБИ!

Идуће 1889 године навршује се пет векова, од како је на Косовом пољу пропала стара српска држава.

Божијој промисли угодно је било да у данима тако светих и српских успомена, на обновљеноме престолу славних Немањића седмо Ми на племена народне династије Обреновића.

Велики Милош, неуморни Михаило створили су и на чврст темељ поставили живот препорођене српске државе. Ми се преко шеснаест година усрдно трудимо да њиховим стопама следујемо. Благодарећи пожртвованју Нашег верног народа успели Смо да Србију напред поведемо.

Тиме смо 10 ог Августа 1872 године задатој му речи одговорили.

То кам је и дужност била.

Жарко љубећи Свој народ, брижљиво чувајући Српску државну мисао, свакад ја и данас, ако не већа оно тако исто велика дужност Нам је да предвидимо опасности које броду младе препорођене државе прете, да се против њих кренко боримо.

Народе српски!

У повесници нашој и славној и жалосној потражимо заједнички лека тим опасностима.

Моји ми верни и драги Срби!

Заједно с оним који се поноси да је први међу вама, који осећа ову части пуну одговорност за срећу и будућност нашу, са вољом вашом, првим краљем вашим, пођите у прошлости народног поуке против погрешака које су се могле, од нас свију, и које се могу учинити у данима у којима живимо, у данима када нам је суђено да много стварамо и потомству осигуравамо лепу и светлу будућност.

Народе српски

То ће бити и најелементарији и најсветлијанственији начин да достојно дочекамо и прославимо тужну успомену битке косовске.

Срби

Да ли нам данас прети опасност од каквог туђе навале?

После дугог и дубоког искуства на престолу, свестраног познавања свију прилика, ево вам се у овој искреној речи народу своме, Срби, Господар обраћа, и вели вам: не!

Државе су жељне мира и спокојства и траже само да и други поштују њихов мир и њихово спокојство.

Политика лојалнога признања фактa свршених вољом Европе, политика добрих и узајамних пријатељских односаја са свима суседним монархијама Њихових Величанстава цара Фрање Јосифа и Султана Абдул Хамида, са којима нас везују свакодневни и сваковрсни заједнички интереси, политика коју сам лично повео и водио после великих догађаја источних, када су жељни народ руски и његови племенити цар Александер II заложили снагу своје државе и крв својих синова за слободу хришћана, и када се Моја љубљена, верна и храбра војска јуначки борила за независност отаџбине, та политика сва је основана на потреби мира Европског с којим је солидарна потреба Србије да се у миру креши и развија. И ако се можда но кад што та политика није у свима крутошма разумевала. Ја је са чистом и мирном савешћу остављам оцени повесници.

Али и ако данас младој српској држави не прети никаква опасност од стране напоље, има једна опасност која јој прети, као што је негда славну државу српску средњега века и срушила. Та опасност лежи у нама самима. Кобни раздор унутрашњи подрио је био земљиште на коме је пропала средњевековна српска држава. Раздор тај треба и данас уклонити да нова држава српска живи правилним, редовним и здравим животом, те да се спасе од нових кобних опасности.

Партијске борбе и страсти дошле су до свога врхунца.

Народе Српски

Дужност је и твоја и моја да томе на пут станемо

Срби

Дужност је партија да се у борби уставе

Дужност је партија да се сете да над партијским интересима треба да лебди једно више и светлије добро, добро које нас свију, добро наше миле и драге Србије!

Срби

У данима када приступимо петстотинитом Видов-дану треба да отаџбина види „ко је вера ко ли је неверa".

Народе Српски

Први краљ васкрснуле српске краљевине обраћа се теби из дубине гроба и вели ти: нек у твојој средини умукну сви гласови раздора; нек једнодушно сви мисле само на опште добро; а први пример томе ваља да ти дође и срећан је што ти та дати може твој господар!

Срби

Дала борба партијска може само стварати нових жалосних призора каквих је од почетка овога века било и сувише.

Србија потребује више озбиљна рада: Србија потребује уређење државних финанција; Србија потребује строго еквилибрирани буџет државни, у коме би се у склад довеле потребе свију државних грана са потребама штедње и тачног испуњавања државних обавеза; Србија треба тако стање које би допустило да се данашње патријске борбе у народном представништву убласе и да се приступи здравим реформама по свима пољима јавнога и државнога живота.

Ма како искрено да поједине партије теже да постигну добро народа и државе немоћне су у трудови ће њихови остати неуспешни докле год у питању буду основни закони земље, устав земаљски.

Данашњи устав нисам ја створио. Он није моје дело. Али сам га ипак ватрено бранио и брижљиво чувао већ и с тога разлога што народи и потреба олако да мењају устав који сам себи дају. И данас неби са престола пред народ Свој с тим предлогом изашао да пред нама не стоји 1889-та година, петстотинита од славног пада нашег, да нема те

јединствене, торжанствене и величанствене прилике да апелујем на све партије, на њихово дужносно родољубље према отачбини, и да тим начином не покушам у данима озако, свечаних, тужних и опет славних успомена, да оштру борбу међу синовима мајке Србије утишам.

Народе Српски

Тебе призивајући за сведока, прва моја реч биће и нек је данас управљена на све партије да Ме помогну да се изради пројект новога устава и да се оствари ова велика моја и народна жеља, устав који ће гарантијама за ред осигурати уживање већих и ширих политичких и грађанских слобода.

Срби

На основу свога уставног и владалачког права наређујем на дан 20-ог Новембра ове тек. године изборе за велику народну скупштину, коју сазивам у своју милу и верну престолницу на дан 1-ог Декембра 1888. г. јемствујући својом Краљевском речју за слободу избора, а од вас с правом захтевајући да их извршите у миру и реду достојном оваког заједничкога рада.

Срби

Дајте да за 1889-ту великом историјском догађају од 1389-те године, сложном радњом између престола и народа створимо новим уставом земаљским најдостојнији споменик, чврст и сталан темељ, на коме се може правилно и сигурно развијати народни и државни живот и осигурати будућност слободног и независног народа српског.

У то име Бог помогао и Нама и свима вама на добро и на славу Наше драге и миле Србије.

Дано у Београду
На Св. Петку
1888 год.

МИЛАН
КРАЉ СРБИЈЕ

ГРАЂАНСТВУ ВАР. БЕОГРАДА

На дан 11. ов. мес. држан је у општинској дворани збор грађана ове вароши, коме је на основу одлуке општинскога одбора по 6. и 7. тачци 13. члана општинскога закона изнето на одобрење:

а.) да данашња „велика пијаца“ остане за увек главна и потпуно слободна београдска пијаца дневних намирница;

б.) да се цветни трг призна за врачарску пијацу, па ова и на даље остане под условима, под којима је установљена;

в.) да се **„Зелени венац,“ „Топџијска пијаца,“ „Батал-џамија,“ палилулска и дорћолска ширина** прогласе за пијачна места али пијаце отворе тек кад се за поједине од њих јаве најмање по 20 сталних продаваца, и

г.) да број сталних продаваца ни на једној сем „Велике пијаце“ не може никако бити већи од **шесдесет.**

Како је на томе збору имало право гласа по азбучним списковима 1815. грађана, а дошло их је само 267, то је гласачки одбор тога збора нашао да се мора сазвати на ново збор грађана ради решења истога питања.

Према томе и одредби другога става 18. члана закона о устројству општина и општинских власти, општински суд позива грађане ове вароши, да у **недељу 16. ов. мес.** дођу у дворану општинске куће на

ДРУГИ ОПШТИНСКИ ЗБОР

и гласају **за** они, који усвајају закључке општинскога одбора; а **против** да гласају они, који желе да се остане при данашњим пијацама дневних намирница и нове не отварају.

Право гласања на **општинскоме збору** имају сви они пунолетни чланови општине који по 95-ом члану закона о порези и 14-ом устројства општина и општинских власти плаћају преко 30 динара непосредне годишње порезе; који нису под туторством или старатељством; који нису под платом код другог у служби.

Немају право гласања на општинскоме збору по 16-ом члану општ. закона:

а.) официри и војници — члан 15. општ. закона;

б.) они, који дугују држави порез више од полгођа у коме се збор држи;

в.) који су пали под стециште, за време док стециште траје и док се не прогласе за невине;

г.) који су под полицијским надзором;

д.) који се налазе под кривичним ислеђењем за дела у доњој тачци побројана; и

ђ.) који су осуђени због злочинства, докле своја права не поврате; или кад су лишени грађанске части, за време пресудом одређено, као и они који су осуђени због преступа или иступа, што човека бесчасте и јавни морал вређају, док не прође година дана од дана издржане казне.

Саобразно 2-оме ставу 14-ога члана општинскога закона, општински је суд саставио и у своме благајноме оделењу изложио свакоме на углед спискове грађана, који на овоме збору имају право гласања. Спискове те може сваки прегледати и употребити своје законско право, ако има што да примети противу спискова.

Објављујући ово, општински Суд обраћа пажњу грађанства да ће се на овоме другом збору грађана општине и вароши, пијачно питање решити пуноважно и са оним бројем који на збор буде дошао.

Београд 12. Октомбра.
1888 год. АБр. 843.

Деловођ
СПАСО ХАЏИ-РИСТИЋ

Председник општине београдске
ЖИВКО КАРАБИБЕРОВИЋ

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Ваше Високопреосвештенство.

По државно-правним принципима Владалац не може потпасти под јурисдикцију никаквих судова, па ни духовних.

По канонима православне цркве, судску власт имају епархијски епископи, и само са њиховим пристанком, и по њиховом наређењу, епархијске конзисторије суде.

Архијепископ Београдски није само епископ једне епархије, него је и Митрополит све Србије, најстарији међу браћом епископ у Краљевини, старешина целе духовне хијерархије автокефалне православне цркве у Краљевини Нашој, и по канонима православне цркве, њини духовни судија од осталих епископа.

Према томе, и као миропомазаник Божији, који у цркви, и према цркви, има са свим изузетни положај, Ми смо, после дугогодишњег трпљења у врло несрећном браку са супругом Нам Наталијом, и када смо се уверили, да је брачни живот између Нас постао немогућан, Нашим актом од 12-ог Јуна о. г. обратили се Вашем Високопреосвештенству са молбом, да Наша света црква тај даље немогући брак разведе.

Отачаственн архијереји изјавили су и Нама лично, и писмено актом од 21-ог Јуна ов. г. упућеним Нашем Министру црквених послова, да је за решење Нашег брачног спора надлежан архијерејски сабор, што је и Ваше Високопреосвештенство својом депешом, супрузи Нам Наталији до знања доставило.

Као смеран и одан син Наше свете цркве, Ми смо, Нашим актом од 12-ог Јула ов. г. пристали на то гледиште отачаственних архијереја, али смо, као Краљ Србије, у истом акту, означили Наша Владалачка преимућства, и с тога смо захтевали: да се Наш брачни спор расправи канонским путем, и по каноном праву, које једино за Нас важи, јер за Нас, као Краља Србије, према уставу земаљском, не могу важити прописи државних закона о односајима личним.

Међутим, у седници Архијерејског Сабора од 13-ог Јула ов. г. оба отачаствена архијереја, који су се писмено изјаснили за надлежност архијерејског сабора, гласали су против те надлежности, и за собом повукли већину Сабора, те је донесена одлука: да су за решавање Нашег брачног спора надлежни обични духовни судови, епархијска и апелаторијска конзисторија. Осем тога и Наша супруга Наталија, депешом Вашем Високопреосвештенству, енергично је протестовала противу надлежности Архијерејског Сабора.

Желећи да, — и поред толикогодишњег личног трпљења, и поред Наше понуде за измирење, којом смо хтели да избегнемо развод брака, но коју је понуду супруга Нам Наталија онако нељубазно, некрањевски и нематерински одбила, — дамо још један нов доказ Нашега самопрегорења. Ми смо узели у обзир протест Наше супруге против надлежности Архијерејског Сабора, и актом Нашим од 16-ог Јула ове год. допустили смо, да се Наш брачни спор спроведе конзисторији епархије београдске, али смо и у томе акту изречно резервисали сва Наша Преимућства која устав и закони земаљски подјемчавају Краљу и Дому Његовом.

Противно тим Краљевским Преимућствима конзисторија епархије београдске узела је у поступак Наш брачни спор по процедури, која је законима прописана за брачне спорове Наших поданика, и ако се томе противе изречне одредбе устава и осталих државних закона.

Налазећи се, у то доба, из здравствених разлога ван отаџбине, Ми смо похитали да обуставимо тако неправилну радњу конзисторије, као и сваку њену даљу радњу по овој ствари до Нашег повратка у драгу Нам државу.

Враћајући се у престоницу Богоданог Нам Краљевства, и увиђевши да сва Наша великодушна попустљивост и самопрегорење, кроз толико месеци, нису постигли жељено дејство на супругу Нам Наталију, него су напротив само послужили, да се од једног породичног питања Краљевског Нам Дома, направи озбиљна неприлика за Нашу државу и народну династију — Ми увиђамо да је Наша Владалачка дужност, захтевати од Вашег Високопреосвештенства да силом Богодане му власти, а сходно канонским одредбама, уклони од српске државе и њене народне династије ову опасност, и да разреши на основу канона свете православне цркве Наш брак са супругом Нам Наталијом.

Препоручујући светим молитвама Вашега Високопреосвештенства Нашу Државу и Наш Краљевски Дом, остајемо

Наше свете цркве

верни и одани син

МИЛАН с. р.

Краљ Србије

Дано у Нашем Краљевском Двору
У Београду
11-ог Октобра 1888

Његовом Високопреосвештенству
архијепископу београдском и митрополиту Србије
Господину **ТЕОДОСИЈУ**

---

† ТЕОДОСИЈЕ,

По благодати Светога Духа смирени Епископ Православне Цркве Краљевине Србије, Архијепископ Београдски и Митрополит Србије.

Свима синовима свете Саборне и Апостолске Православне Цркве у Краљевини Србији: мир, очински благослов и поздрављеније.

На основу исказа Његовога Величанства Господара и Краља Србије Милана I-ог о немогућности даљега брачнога живота између Њега и супруге Му Краљице Наталије; после свију од стране цркве дужностно покушаних начина за измирење брачне несугласице Њихових Величанства, но који су остали без успеха; и на основу заповести богоносних отаца: **тайнꙋ царевꙋ хранити, а дѣла Божїа проповѣдати**, узели смо овај важни предмет у озбиљно и зрело размишљање. И по свестраном испиту, дошли смо и сами до коначног уверења и убеђења о немогућности даљега брачнога живота Њихових Величанства. Тако исто, узели смо у обзир још и свештену и неприкосновену личност Владаоца и Његове династије, интересе наше свете цркве, као и интересе државне, па, по непреложној заповести Господа и Спаса нашег Исуса Христа, датој божественим Апостолима и њиховим прејемницима: **Еже аще свѧжете на земли, вꙋдетъ свѧзано на небесѣхъ, и еже аще разрѣшите на земли, вꙋдетъ разрѣшено и на небесѣхъ**; придржавајући се при том још и древног обичаја православне цркве у подобним приликама, по сили власти Митрополита афтокефалне цркве српске,

Благословом својим

разрешавамо и разводимо брак који је закључен по обредима Православне Цркве, 5-ог Октобра 1875 године, у Београдској Саборној Цркви, између Краља Милана I и Наталије рођене Кешко, и проглашавамо да тај брак више не постоји.

ЕБр. 1247. Дано у двору нашем, у резиденцији наше Архијепископије и Митрополије српске у Београду, дана 12-ог, месеца Октобра, године 1888-ме по оваплоћењу Господа и Спаса нашег Исуса Христа.

† Благословеније Господње на вас всегда њиње и присно и ва вјеки вјеков. Амин.

(М. П.) **ТЕОДОСИЈЕ** с. р.

САСТАНАК

одбора општине београдске

држан 18. Августа 1888 год. у Београду

(скрипстак)

Милан Мостић. Само зато господо, што је пијачно питање и врло суптилно и врло компликовано и врло важно и најважније за општину, ја сам, из оних веома практичних и умесних разлога које је дао г. председник, за то, да то питање претходно проучи једна комисија, да га проучи свестрано, са гледишта опште потребе саме вароши и грађанства. Дакле једино са гледишта општег — не обзирући се ни на чији интерес. Да комисија то своје мишљење поднесе нама, и онда ће мо ми моћи са много краће времена ову ствар решити као што треба да се реши. Сада можемо само говорити, али нећемо доћи ни до каквог резултата. У оваквим случајима то је најбољи пут: да се ствар да на штудију једном ужем одбору или комисији. Нађемо ли затим да нам је комисија добар предлог донела, ми ћемо га уважити и онда урадити оно на шта нас дужност и закон позива, а то је: позваћемо збор да питање коначно реши. Ако ли би комисија предложила нешто, с чиме се не би могли сложити, ми ћемо тада поизостављати оно што није добро, и за то што усвојимо сазвати збор. Сада говорити о овоме и даље, значило би да само губимо своје драгоцено време.

Ђ. Новаковић. Ми имамо при решавању да се крећемо само у оном кругу који нам обележава овај предлог грађана; јер ако би се ослонили на комисију на ова нађе да не треба више пијаца него ова једна, онда значи да не треба збор ни позивати, док на против предлог грађана хоће то да се зове збор и да он то питање реши. О томе једино сада има и да се реши: хоће мо ли звати збор или нећемо. То је начелно питање које треба решити.

Председник. Грађани имају права да траже збор. Одбор може да каже да то се усваја — али ја држим да то неће казати ни један одбор кад има пред собом молбу више од 200 својих грађана. Зато ја мислим да у начелу сви усвајамо то да се сазове збор само треба да видимо како ћемо ствар формулисати и пред збор изнети да сваки може са

потпуном чистом савешћу гласати „за“ или „против“ — јер на збору нема дебате.

Марко Степановић. Ја мислим да смо доста говорили о томе, него да изберемо комисију да ствар испита.

К. Главиниħ. Ако би ми изнели ово питање на пречьц пред збор, ми би се јако огрешили о саму ствар. Пошто на збору нема дебате то би могло решење збора да испадне на штету саме ствари. Све што треба у овом питању да пречистимо, треба да причистимо овде, пре збора. Комисија треба да ствар свестрано претресе, водећи озбиљна рачуна о свему што треба. За сада, на прилику, ја имам то да у напред напоменем: да би се ми огрешили о саму ствар кад би усвојили да буде у Београду 7 пијаца. Ја мислим да нећете наћи ни једне вароши у Јевропи, ни у целом свету, која би са оволиким грађанством колико га има у Београду, имала својих 7 пијаца. Код нас мора остати једна централна пијаца онде, где је насељеност најгушћа, а осим тога још највише две пијаце биће за нашу варош сасвим довољне. То је моје мишљење које унапред могу да искажем а да се не огрешим ни о једну потребу варошку.

Председник. Зајиста и ја држим да би било излишно сада даље говорити о овоме, него да решимо јесмо ли у начелу за то да прихватимо ову молбу грађана, па онда да приступимо избору комисије. Ствар је од важности коју треба добро испитати. Међу тим неће се изгубити млого времена за ову ствар. Комисија може за 8 дана свршити рад и поднети свој извештај, па ћемо онда изнети то питање пред одбор (вичу: усваја се). Дакле усвајате ли да изберемо комисију? Усвајамо). Хоћемо ли 12 чланова или колико? (вичу: из сваког кварта по два.) Има ли кога да је овој молби у начелу противан? (нема) Онда, које за то да се ова молба преда комисији (сви).

Дакле сад да приступимо избору комисије. Ми имамо 6 квартова и мислим да сте сви за то да из сваког кварта изберемо по двојицу (усваја се).

Милан Мостић. Ја би рекао да је млого 12 чланова, јер тешко се састану у седницу, него да изберемо из сваког кварта по једнога.

Председник. Ја бих одредио 12 али кад дођу 6 да могу радити. (Прима се). Дакле да бирамо 12. Молим вас да кандидујете из сваког кварта кога желите. (Настаје избор).

Дакле изабрата су у комисију ова господа: Милан Мостић адв., Јован Илијћ воскар, Св. Карапешић трг., Јаков Бајлони трг., Никола Вулковић трг., Милан Банковић трг., Светозар Боторић трг., Јован Петковић, Милорад Јанковић бакалин, Др. Ђока Димитријевић, Димитрије Ђорђевић трг., и Самујило Пијаде трговац. —

Милан Банковић. И то треба да се запише: кад не дође 12 да могу 6. да раде. (Усваја се) Молим да се то запише, да је усвојено.

Председник, Дакле то смо решили. Хајдемо даље. (Чује се: доцкан је) Молим вас и ово је хитна ствар.

Било је једно питање г. Дим. Наумовића односно злоупотреба контролора касапских; усљед тога питања, одређена је једна комисија, која је између осталога имала да размисли о начину најбоље контроле на нашим кланицама. Та комисија свршила је свој задатак и поднела извештај. Молим вас чујте њен извештај.

Секретар прочита извештај:

Председник. Пре свега имам да кажем на овај извештај то, да ја од ње нисам примио никакве прилоге, него само само овај један акт — извештај.

У осталом могу рећи, да је ова комисија била одвећ строга, и да она схваћа правила о овој ствари онако како она хоће. У тим правилима одиста стоји један члан, то је чл. 11, у коме се каже: да ће један од кметовских помоћника бити надконтролор, али то се не разуме нити се може разумети тако, да тај трчи за контролорима; него, да се због тих ствари контролорских не обраћа мени као председнику да их ја расправљам, но томе надконтролору, јер председник општине, ма који био, увек и сваког дана има толико разноврстих других послова, и има толико људи да прима, да му је немогуће да и те ствари расправља. То је једно. Друго, од кад сам ја постао кмет, одмах је у почетку био избор посланика, после је био избор одборника, и за ових 6 месеци било је толико посла да се није имало времена ништа више да уради но што се урадило. И при свем том, што се тиче ових контролора, кад год се достављало и доказивало да је ко несавесно радио, он се отпуштао из службе. С тога држим, да је укор који се у овом извештају даје управној седници сасвим неуместан и неправедан. Ја то не примам и одбијам од целе управе општинске сваки прекор, као да она није своју дужност тачно вршила.

Што се тиче предлога који комисија износи односно касапске аренде — за тај сам предлог и ја. Јер, заиста је немогуће овако на досадањи начин одржати добру контролу као што треба да буде. Шта може кметовски помоћник туда контролише? Тај кметовски помоћник иде у разне општинске комисије, тај суди у судници, тај иде са инжињерима на разне премере, тај мора да присуствује разним општинским лицитацијама, — ако се лутрија државна вуче мора и тамо да присуствује, и т. д. и т. д. Он иде непрестано као пандур. И онда, зар је чудо ако не ухвати сваку неправилност општинских контролора?! На тај се начин неда урадити ништа. С тога велим да треба размислити о оном предлогу за аренду. Пре осам година била је касапска аренда 10.500 а сад је близо 25 хиљада дуката. Мислим да је сада дошла до највише тачке и да би се са великом коришћу могао примити предлог за аренду и да се од ове цифре лицитира. Онда ми неби тражили на контролоре, него би хватао крајумчаре онај, који аренду плаћа, а међу тим ми би на тај начин имали један сигуран приход а овако, нико нам не може јамчити да ћемо имати оволико прихода колико смо у буџет ставили. Може бити више, а може бити и мање. —

Што се тиче онога трећег навода у извештају односно Масларовића — мени није познато ништа друго до ово: г.г. комесари дошли су једног дана код мене и тражили кола да иду на кланицу. Ја сам им дао кола и дао сам им своју карту на којој сам написао, да су та господа комесари који имају дужност да прегледају кланицу и виде како се тачно ради, како би их тамо примили. Кад су се вратили они су донели један протокол где је контролер заводио приход. У томе протоколу није био заведен приход од тога дана. Кад сам питао контролора Масларовића он је казао: ја сам уобичајио да приходе од данас заводим сутра т. ј. кад се закључи дневни приход, кад се зна колико је заклано јагањаца, колико друге врсте стоке. Сад дали су та господа што више код њега нашли — не знам, али само ово што није истог дана увео одмах приход у протокол, то по мом мишљењу још није злоупотреба него неправилан рад. Кад би ја имао нешто да заведем што сам наплатио за општину па то не учиним то је заиста кривица ако никако не заведем и ако приход не покажем, али кад су новци ту у мом џепу и кад је тај приход од 18. незаведем баш 18-ог него 19-ог онда је то само неуредност. Ја тако то сматрам. Сад што се даље каже да управна седница није требала да Мас-

старовућу уважи оставку и да поставља другога — и то по мом мишљењу није правдајуће. На шта ради управна седница кад он каже да неће да иде на рад, кад се у таквом његовом раду налази несавесности па чак' и злоупотребе, а наша тамо на шупи треба, сваког дана да имамо контролора? Ко ће да иде тамо? Не могу ја ићи, него морали смо наћи другога! (Тако је.)

Мика Ђорђевић. Позле прозиваног извешћа и овога објашњења г. председниковог, држим, да ћемо се сви сложити у томе да је ово питање врло важно и врло компликовано. Важно је што је овде у питању један велики приход општински, а компликовано је, што се помињу многе неуредности и оптужбе. Зато ја предлажем да се ово питање остави за идућу седницу јер је сад већ 8 сати по подне.

Председник. Питање је врло важно, али је и врло хитно, особито то хоће ли се усвојити предлог да се касапнице даду под аренду. Јер, ако се то усвоји онда је крајње време да се то објави преко новина и одреди рок за понуде.

Милан Мостић. — Али већ је 8 сати. Питање је важно и не можемо га тако брзо решити. С тога нека се за идућу седницу стави то питање одмах на прво место.

К. Црногорац. Ја сам мислио да говорим објективно о ствари. Но ако ће се примити предлог г.г. Ђорђевића и Мостића за одлагање — онда молим г. председника да ми се да реч у идућој седници одмах. (Прима се).

Председник. Дакле желите ли да ово одложимо? (Да се одложи) Добро.

Ја би имао само још једно питање да учиним. На дунавској обали копа се песак, за који приватни плаћају извесну таксу па га носе. Ми смо у управној седници били мишљења да би требала и сама општина, сада, кад је томе време, да изнесе отуда неколико хиљада кола песка у један наш план код једне школе па да увек преко године има песка за своју потребу. (Чује се врло добро). Услед тога питан је неки Биглер, који се бави са тим преносом песка и он је оставио цену: да сам копа, товари и преноси по 1 динар на кубни метар. Ја мислим да би то могли да одобрите. Ако тај песак неупотребимо, можемо га кад буде време продавати. Ту неће бити никада штете.

Но је једно — Друго: ја сам питао пошту ће носити песак за министарску улицу и за Врачар где је крајње време да се прави калдрма, јер у министарској улици стоје већ саме рупе а на врачару је стконана калдрма па сад људи већ од дуже времена траже да им се начини њихова калдрма коју су платили па је исконана, — и он је казао то да ће у мин. улицу и на Врачар носити песак по 2 динара кубни метар. Ја мислим да би било корисно по општинску касу да ово усвојимо? (Усваја се).

Милорад Јанковић. Мени се чини да је то скупо кад се тражи динар за метар за пренос на Дорћол а 2 динара на Врачар. Јер, на Врачар се данас носи 12 кубни метара за 10 динара. Зато би требало да се за овај пренос држи лицитација. (Чује се: али овде су кубни метри.

Председник. Онда знате шта господо. Одобравате ли ви у начелу то да овај песак извучемо па да држимо лицитацију за пренос, почињући лицитацију од понуђене цене па ко хоће мање? (Усваја се).

Тако ћемо и урадити.

Сад изволте даги неколико уверења.

(Дају се уверења).

Састанак је трајао до 8½ сах. по подне.

ПИСМА ИЗ РУСИЈЕ

(Париском „Солеј-у")

Петроград 28. Сент. 1888 год.

У часу кад вам ово пишем, цела се штампа јевропска бави, скоро искључно, путешествијем које је цар Немачке предузео код своја два савезника: Аустријанца и Талијана. На против, нико ни речи да прослови о оном, не мање тријумфалном и значајном походу, руског цара Александра III-ћег обалама Црног мора. Од кад стече оне крваве победе над Француском, пре осамнајест година, Немачка као да је узела у монопол и целу јавну пажњу Јевропе. То и јесте до душе, обична срећа оних које ратна срећа послужи, али озбиљни људи не треба да се даду, управо, *„хипнотисати"* таквим једним сјајем, до тачке, да затворе очи пред догађајима који се збивају и ван круга *„тројне алијанције* — те нове опасности за слободу читаве Јевропе. По нашем нахођењу, свака политичка појава у Словена треба да је за неког куд и камо интереснија од свију светковина у Бечу и Риму. Француска, на пример, има многобројних непријатеља, које сама познаје, али за њу има и *савезника* које ваља да позна. У овом часу, говорити о Русији' то је колико говорити и о Француској. Чујмо, дакле, шта се мисли, говори и ради, у овој великој и честитој земљи, којој Француска нека похита да што пре стегне јуначку руку.

Отац садањега цара, покојни Александар II-ги, био је, као што сам већ толико пута имао прилике да сведочим, *„западњак"* — јер тако у Русији зову *либерале* и пријатеље напретка. Са очима упртим на Француску (која га, узгред буде речено не појимаше) и Инглеску (која га је чак и мрзила) он се беше ухватио за једну *једину*, али лепу и племениту, мисао: да издигне свој народ, већином још варварин, на висину најцивилизованијих народа на свету.

Доста природним и праведним обртом ствари, син, Александар III, испао је веран лик свога времена и јесте, више свега, Рус — *патријот*! Васпитан, као скоро сви млађи Руси, у школи оних професора литературе и историје' који се одушевљавају за све што је старо и *словенско*, садањи цар љуби ватрено и страсно све што је руско — све своје.

Ранији цареви — претходници Александра III. у овом веку — како се види, мало су се и бринули, а камо ли да су добро познавали своју отаџбину. То су били више светски људи — космополити — него ли патриоти. Они су ретко кад и обилазили своју царевину. Сибир су презирали, а за Кавказ и Туркестан слабо и разбирали. Душа ваља, ишао је покојни цар, Александар II на Крим, али само да се повуче тамо у самоћу тихе Ливадије, да се одмори од терета власти, и да ужива, недељама и месецима,

у дивљој природи богатог југа; а на мору плавом и чаробном да растера тугу, наследствену у колену свију Романова. . . .

Александар III-ћи прекинуо је са свим тим предањима. И њега су узастопце виделе и обале Финландије, и пољане Естоније, и долине и даљине Волге и Дњепра! Са целом царском фамилијом он иде на ноге староме Кијеву, Москви и Варшави, да тамо, на лицу места чује, види и увери се: шта његов народ мисли, шта га боли и на шта се тужи, шта жели, осећа и чему се од свог цара нада. Има, међу тим, нешто што је Александар III-ћи, као цар руски, *први* учинио.

Он је ево прешао старе границе Јевропске Русије и улего у словенски Алгир — у Кавказ. Он је, том приликом, обишао и бојна поља 1828, 1855 и 1877, као и покрајине које је Русија у последњем рату стекла у пркос Инглеске, и много несмислена отпора француског пуномоћника г. Вадингтона.

Вама је познато како су сви историци описали ону сјајну посету Велике Катарине Криму године 1787, када је на оној прослављеној капији тријумфалној чувени Поћомкин дао написати чувену девизу: *„овуда води пут у Цариград.“*! Размера на страну, садање путовање Александра III по азијској Русији једва је мањи историјски чин. Само да се, рецимо у Тифлису нашао какав несмотрен или као Поћомкин ревностан, чиновник, он би на александарској капији написао (не пут у Цариград него) „овуда води пут у *Инђију*“. И доиста, прошла су времена када су Словенофили претили старој Турској, снивали о некој *светој* крстоносној, колико год и народној војни противу Ислама. Русија се сада окреће много више Азији него ли Јевропи; а нова ће доказа томе бити ако цар изврши свој план да обиђе западни Сибир, Туркестан, и нарочито, *Закаспију*.

Садањи пут царев у Новочеркаск, Ростов и Владикавказ, био је само један дуги низ, громких овација. Све класе народа — од руских насељеника у томе крају до Козака, Дона, Терека, и Кубана; од урођеничких племена Кабарде, Осетије и Ингуше до Чеченаца и Кумиса, све се то надметало ко ће цара боље да дочека. Представите себи једну низу свечаности, весеља, и званичних поздрава, које прекида урнебесно „ура“ дивљих горштака, грмљавина артилерије и ватра бенгалска; за тим једну живописну мешавину азијског и јевропског живља, попова и имама, калпаклија и ћулавлија черкеских, песама и игара, сабаља и јатагана, карабина и џевердара — и т. д. и т. д. и онда имате слику царева дочека на Владикавказу.

Но ни то није све. У месту *Катаринадару* навала света била је још већа и призор још величанственији. Јер, ту, око школске омладине, која је певала химну *„боже царја храни“* беху и стари ратници са Кавказа, са својим заставама, орденима Светог Ђорђа, и тако званим *пластунским* батаљонима стрелаца, чији су претци онако јучачки бранили Севастопољ. За њима су јахали горштаци на коњима, депутације мусломанских племена, и најзад, безбројни ескадрони Козака, међу којима и један пук козачких дечака, који су већ у војску увршћени и који су поред цара право војнички продефиловали!. . А какво мислите да је одушевљење наступило кад се на позорници светковине појавише стари официри убојног Кавказа, носећи сва она знамења на која дивљи синови његови животну цену полажу — кад се показаше оку барјаци и барјачићи Курена, са секирама и буздованима, од бакра ил сребра, које је још Велика Катарина поклањала; па заставе и трубе сребрне са којима су одликоване трупе козачке за храброст у боју, од стране Павла I. Николе I и оба Александра I и II-ог. Сам цар (Александар III) није могао сакрити своју узбуђеност, кад је ту слику угледао, и, дижући свој глас, поздрави омладину Кубана са: „здраво буди и здраво послужи отаџбину и ти, младо колено козачко, јер тако су ју послужили твоји претци, а њени јунаци“! Наравно, да је овај поклич из уста царевих изазвао буру од одзива!

У Новоросијском убојна флота чекала је царску породицу и дочекала ју поздравом из свију својих топова.

По што је извршио преглед над овом морском снагом, а нарочито посетио две велике оклопнице *„Чесму“* и *„Катарину“* цар се онда навезо за Батум на лађи *„Москви“* Ту на подножју новог Атона — где су православни калуђери подигли један велики манастир — огромна маса света сачекала је цара, који је и *својеручно* наместио *крст* на врху нове цркве. Особито значајан, пак, био је пример у самом Батуму — тој предстражи Русије на путу у Требизонт.

Ваши читаоци, држим, неће бити заборавили име овог малог приштаништа, уступање кога Русији пре десет година, на берлинском конгресу, изазва онолику грају у британском парламенту. Па да знате какав данас изгледа тај Батум. На место једне јадне паланке турске, једва и познате земљописцима, пред цареве очи помолила се, из азијског јој оквира нова *јевропска* варош! Између висова палмовом шумом, обраслом диже се бели Батум, опасујући дивно пристаниште своје и пружајући жељезну руку Јевропи. Свуд у наоколо никли магацини, докови, батерије и касарне. И док је цар полагао темељ првој цркви православној у овој до јуче чисто турској вароши, *Арбанаси* у свом живописном оделу народном, држали су пушке пред перси. Даље на самом прегледу трупа, који је извршен испод новог града, дефиловале су поред руске пешадије и депутације курдистанске — све до зуба неоружане!

Простор ми не допушта да вам опишем остатак пута, да вам кажем коју о пријему депутација из Карса и Ардахана, о одласку цареву у Михаилово и Бержом (томе модерном Версају вице-краљева тифлиских) и најзад о доласку у сам главни град Закавказије где се царска фамилија још находи у часу кад ово пишем. Да! и суђено је било бајноме Тифлису где се сусреће, без сукоба, све расе и религије. Исток да приреди царскоме госту најсјајнији дочек. Још сад се може рећи да је циљ овог путовања потпуно постигнут. Закавказија је већ из дубине руска: јер је десет година муке политике тамо урадило оно што скоро шездесет година француске управе у Алгиру не може да покаже, а на име: искрено и потпуно измирење домаћег живља са завладалим туђином — ислама са хришћанством.

Истина да влада руска није ништа ни пренебрегла да уређење измири. Она је свуда крчила путове регулисала реке, и градила жељезнице по питомим долинама Кавказа, отварајући на тај начин све нове и нове одушке производњи и трговини. Турске ханије уживале су тамо равну заштиту са православним храмовима, и редови руске војске били отворени и Турцима и Черкезима и Курдима. Строга и будна полиција учинила је за десет година крај вековној анархији. Јест, и мусломани Ерзерума и Требизонта, као и Јермени Мале Азије могу видети колико су добила њихова браћа од кад су се опростила владавине својих паша. На Обалама Црнога Мора прошлост и будућност суочавају се баш као Турска и Русија, баш као полумесец и крст. Заиста, ма како да је не савршена администрација руска у овим удаљеним кутовима источне Европе она представља у очима њених народа бољу будућност **и — праву цивилизацију**.

ОБЈАВА

По решењу општинског одбора од 8 тек. мес. Суд општински издаће под закуп јавном лицитацијом на дан 25. Октобра т. год. осветљење вароши Београда по досадањем начину једноме лицу, које најнижу цену понудило буде, за време од 1. Новембра ове до тога дана 1889. год.

Сваки лицитант, полаже на лицитацији предходно две хиљаде динара у готовом новцу или српским папирима од вредности, на лицитира, иначе неће му се дозволити лицитирати.

Остали услови за давање осветљења под закуп, могу се видети сваког дана у канцеларијско време у рачуноводству судскоме.

Лицитација ће се држати у општинскоме суду од 8 до 12 пре и од 2 до 5 сати по подне.

Позивају се они који би хтели ово право узети под закуп да горњег дана дођу на лицитацију.

Из седнице суда општине београдске. **№** 11566 15 Октобра 1888 год. у Београду.

ОБЈАВА

Из разлога што и на другој лицитацији, за давање под закуп џубока од говеђих овчији месарница није издат под аренду, суд ово општински наредио је да се ово право општинско поново и по трећи пут изложи лицитацији на дан 21. Октобра 1888 год.

Овога дана позивају се лицитанди да изађу на лицитацију која ће се држати пред кафаном Урошевом на теразијама од 8 до 12. пре и од 3 до 5. сати по подне.

У име кауције полаже се 3000. динара у цвећећем новцу или српским папирима од вредности.

Ближи услови за давање овога права под закуп могу се видити и на сам дан лицитације, а и сваког другог дана у канцеларији рачуноводства.

Из седнице Суда општине Београдске **№** 11161 8 Октомбра 888 год. у Београду.

ГРАЂАНСТВУ ВАР. БЕОГРАДА.

И преко свију опомена и наредаба, ипак се дешава да по неко противно правилима о извожњи ћубрета поступа.

Тако:

а). или допушта извожњу ћубрета и другима сем повлашћеника варошког.

б). или износи ћубре својим колима не само из своје куће (у којој живи) него и из других;

в.) или газда куће не плаћа тачно таксу неприкупљачки је од кириџија него упућује повлашћеника да таксу сам од кириџија наплаћује.

Овакво постушање од штете је по само уређење, и никако се не може даље допустити. Али, пре но што би се предузеле најстрожије мере и казнама подвргавали сви они који се правила о извожењу ћубрета не придржавају, овим се издаје последња напомена:

а.) да извожењу ћубрета из свију вар. грађа само овлашћеник има да врши а никако приватни возари;

б.) да са својим сопственим колима ћубре може да извози само из оне куће у којој сам сопственик живи;

в). да таксу за ћубре морају повлашћенику плаћати за себе и сваку партију кириџија сами сопственици кућа, и то при концу свакога месеца иначе је Суд принудним путем наплаћује.

Буде ли се десило да когод и после овога, преко правила преступи и тако повреди наредбу полицијске власти, навући ће последње правилима прописане.

Од стране Суда општине вар. Београда 22 Септембра 1888 год. ДВр. 129.

Власник општина београдских. ШТАМПАНО У КРАЉЕВСКО-СРПСКОЈ ДРЖАВНОЈ ШТАМПАРИЈИ Уредник Н. С. Јовановић.

БРОЈ 38 У БЕОГРАДУ СРЕДА 26. ОКТОБРА 1888 ГОД. ГОДИНА VII.

БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

ИЗЛАЗИ НЕДЕЉНО ЈЕДАНПУТ НА ТАБАКУ
Цена за Србију:
на годину . . . . . 6 дин.
за пола године . . . . . 3 дин.
за стране земље на годину . . . . 9 дин.

УРЕДНИШТВО и АДМИНИСТРАЦИЈА
ЈЕ У ЗДАЊУ
ОПШТИНСКОГ СУДА

Цена је огласима 6 дин. пара од врете
Преталату воло слато укутницом на општински суд и све поресподенције на уредника
РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ.
Н плаћана писма не примају се.

ГРАЂАНСВУ ВАР. БЕОГРАДА

Указом Његовога Величанства Краља Србије Милана Првог од 14 ов. мес. одређени су избори народних посланика за сазвану Велику Народну Скупштину, и ти се избори имају извршити на дан 20. Новембра ове 1888 године.

На основу тога, и сходно 25-ом члану изборнога закона скупштинског, Суд општине београдске позива грађане вароши Београда да 20. Новембра т. г. дођу у општинску кућу на

ИЗБОРНУ СКУПШТИНУ

ради избора

ОСАМ ПОСЛАНИКА ЗА ВАРОШ БЕОГРАД

за Велику Народну Скупштину која је сазвана за 1. Декембар ове године.

По члану 27-ом изборнога закона, скупштина за избор народних посланика, отвара се тачно у осам часова изјутра одређенога дана.

На скупштини за избор посланика има право гласа сваки српски грађанин који је пунолетан и плава држави грађански данак на имање, рад или приход; а грађански данак сматра се да плаћа онај, који по закону о непосредном порезу не плаћа мање од преко 15 динара на годину (чл. 46. устава чл. 17. избор. закона и чл. 95. зак. о непосредном порезу).

Члан 18-ти изборнога скупштинскога закона, не даје право бирање онима:

а), који стоје код другога у служби, под платом или издржањем а по закону о непосредном порезу плаћају испод 15 динара данка годишње;

б), који су осуђени због злочинства, за време докле се не поврате у права;

в), Који су осуђени због преступа, који доноси губитак грађанске части, за време док траје губитак праћа;

г), који се налазе у затвору или притвору судском због злочинства или преступа, поменутог у тачци 3. и 4.;

д), који су судском пресудом осуђени да су злоупотребом своје власти, претњом, поклоном или обећањем поклона за себе или за другога радили, да за посланика изабран буде, или за које се докаже да су свој глас продали — за време, докле је пресуда одредила;

ђ) којима је стециште отворено, до свршетка;

ж), који су под старатељством; и

з), којима устав (последња тачка 48-ог члана) забрањује бирати.

Сваки пуноправни бирач може бити изабран за народног посланика, ако још има и ових услова:

а), да је навршио 30 година;

б), да плаћа годишње преко 30 динара у име непосредних пореза и

в), да не спада у изузете чланом 48-им устава земаљског.

Гласање ће отпочети у 8. часова изјутра и трајаће непрекидно до заласка сунца: а тада ће бирачки одбор, и ако сви бирачи не буду дошли и гласали, по члану 33-ем избора закона скупштинског, решити и огласити да је изборна скупштина свршена.

Сваки бирач може само лично дати свој глас.

По закључку седнице општинскога Суда од 20. Октобра 1888. год. у Београду. АБр. 862

Деловођ
СПАСО ХАЏИ-РИСТИЋ

Председник општине београдске
ЖИВКО КАРАБИБЕРОВИЋ

Право гласа на изборној скупштини и поред свих испуњених услова, може имати само онај грађанин који је у азбучни списак заведен раније од дана избора скупштине. Према томе треба сваки бирач, који мисли користити се бирачким правима, да до дана скупштине узме из благајног одељка, сам или преко другог, *број* под којим је заведен. Тако ће и брже гласати.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

САСТАНАК

одбора општине београдске

држан 3. Септембра 1888. год. у Београду

Почетак у пет ипо час по подне

(по стенографским белешкама)

Били су: Председник општине г. Живко Карабиберовић, члан суда г. Јанаћ. М. Јанковић, чланови одбора г. г. Гргур Миленковић, Мил. Јанковић, К. Петровић, Рад. Драговић, Мил. Банковић, Н. Н. Михајловић, Св. Боторић, Св. Карапешић, Гл. Јосиповић, К. Црногорац, К. Д. Главинић, Ђ. С. Новаковић, М. Ж. Маринковић, Дим. Наумовић, Милан Јоксимовић.

Председник. Молим вас господо, састанак је отворен. Изволте чути протокол последњег састанка нашег.

Секретар прочита.

Св. Боторић. Ја имам да приметим нешто на овај протокол. При читању извештаја комисије о клању стоке, ту стоји „да остане као што је до сада“, а није казано да је решено, да се та правила допуне.

Гл. Јосиповић. После је решено, да се одреди комисија, која ће прегледати та правила, па да се не би бирала друга комисија, решено је, да ова иста то учини.

Председник. Ви сте решили да та иста комисија претресе и допуни та правила, па ако се нађе, да нема довољно стручних људи, онда да има права, да потражи у помоћ још кога. (Тако је. Али тога нема у протоколу) Примали одбор да ова исправка уђе у данашњи протокол (Прима).

Пре него би прешли на дневни ред, и ја имам да приметим да није у протокол ушло и то, да нам повластичари за фабрику палидрваца плаћају годишње кирије за закупљено земљиште по 1.000. дин. на колико сам, као што сам вам саопштио, успео склонити их. (Прима се)

На дневноме реду имамо најпре изјаву повлашћеника за извожњу ђубрета који траже да се уговор раскине. Биће вам познато да је Управа вароши усљед веће жеге била наредила да се по двапут недељно ђубре извози. Она је наредила да се то чини понедељником и четвртком, а повлашћеник налази да му је немогуће; па с тога, и што му и иначе вели, грађанство не плаћа уредно таксе, иште од нас пристанак да раскинемо уговор.

Ваше је господо да решите како да поступимо, чега ради ја сам изискао мишљење нашега правобранноца; но пре тога допустите ми само да вас подсетим колико користи свима нама — грађанима — ова служба доноси: данас не одговара за неизвожњу ђубрета ни сопственик зграде ни закупац, него повлашћеник, а при том ђубре се извози познатно јевтинију цену, од оне коју је раније сваки појединац морао да плаћа. Ја сам дејствовао и код полицијске власти да се наредба измени или и само протумачи тако, како би повлашћеник могао извозити *два пут* недељно али да не мора то чинити само у два дана, него редом.

Изволте чути реферат правобранноца. (Прочитан).

М. Банковић. Ја бих желео, да чујемо прву наредбу управе вароши.

(Прочитана).

Председник. Као што видите, ова прва наредба збунила га је и поплашила. Он је долазио код мене и ја сам му обећао помоћ. Но он је више показивао жељу, да се уговор раскине, а не да му се помогне. Ја не могу оно што сам помагао, што сам управо и сам увео, да рушим без разлога; чинио сам све могуће и успео од управе издејствовати одобрење да се извожња врши два пута али преко целе недеље; у томе случају таљигаши не би смели извозити. Он се је уговором обвезао да два пута извози ђубре а да му се указује помоћ од општине само на случај да му грађанство не буде тачно плаћало таксе.

Он је без сумње у сљед речене наредбе управине могао претрпети неке штете; али све што би му се дало учинити, јесте опростити му аренду за месец Август.

Д. Наумовић. Види се, да му је и полиција доста попуштала, јер је износио ђубре и празником, кад сав свет почисти калдрму.

Има од њега доста неуредности. Он тражи и више него што је уговорено. Ето код мене је досада наплаћивао 6 гроша, а сада тражи 9.

Председник. Има тарифа она је штампана у новинама, па сваки који мисли, да му је више наплатио, нека потражи новине, па ће видети. То се да лако поправити. Ја држим да је ова установа у толико добра, што смо навикли једно друштво, да врши тај посао.

Београд ће се развијати па ће доћи и то реме, да се улице чисте, и онда ће бити тај посао лакши. Ја мислим да је ово једна проба, да би могли даље и даље ићи.

Д. Наумовић. Само да се празником и недељом не износи.

Председник. Ја мислим, да то треба полиција да нареди, оставимо то њој. Ми то нисмо предвидели у уговору, па не смемо наређивати оно, чега нема у уговору.

Ђ. Новаковић. Можемо му и ми сами наредити. Томе уговор ништа несмета, јер то није противно уговору.

М. Банковић. Ја мислим, да ће он сам пристати, да не носи недељом; а ако он не пристане, ми можемо упутити молбу Управи Вароши, да им она то забрани.

Председник. Г. Правник каже, да то не би реметило уговор.

Ђ. Новаковић. У уговору је казано, да он носи два пута на недељу; кад је тако, онда му можемо одредити дане, у које ће носити.

Св. Карапешић. Ја сам хтео да кажем односно оне модификације, да би му се нешто учинило за месец Август. Али, кад се зна, да је он на више места био неуредан, онда му не треба ништа попуштати.

Председник. Сви грађани без разлике, који су се тужили, они су добили право да му не плате више; дакле они ће то њему да одбију.

К. Црногорац. Чини ми се, господо, да у уговору стоји да је он обвезан да мора да затвара кола, и да буду толико отворена, колико да се може спустити ђубре.

Ово што каже ћир Мита, да је непријатно, што износи празником, не само да је празником непријатно, него је и иначе и за око, и по здравље.

Треба му наредити, да он затвара кола, јер он не сме да остави отворена кола.

Гл. Јосиповић. Ја ћу да кажем нешто односно накнаде, што сте Ви казали, да би требало да му се да за месец Август.

Ја мислим, да је то изазвала сама његова неуредност да тога није било, не би ни дошло до Управине наредбе. Дакле кад је он узрок томе, онда нема права на накнаду.

Председник. Сад треба да се донесе дефинитиван закључак.

Као што сам видео, ви сте сви за то да се одржи уговор, а на ваш захтев чули сте по други пут мишљење нашега

провобранноца да раскидању уговора нема места, нити има опасности по општину ако не пристанемо на понуду повлашћеника.

Одобравате ли да раскинемо уговор? (Не одобравамо).

Св. Боторић. Ја бих вас молио, да нам кажете, штаје с рачунима што су послати главној контроли, од 84, 5 и 6 године: јесу ли тражени натраг?

Председник. То нисте решили, да се траже натраг.

Св. Боторић. Онда молим вас, да решимо, да се то стави у дужност суду да иште те рачуне.

Председник. То би био нов предлог. Он се у овој седници пошто нема 21 одборник не може решити. Но ја ћу тај ваш предлог изнети у првој идућој седници.

К. Црногорац. Кад сте изволели пустити г. Боторића да пита за рачуне од 84, 5 и 6 год., дозволите онда и мени да запитам: шта је с комисијом, која је одређена, да прегледа рачуне од 85 год. И ја сам био одређен за ту комисију.

Председник. Што се тиче те комисије, она се није могла сазвати за то, што се, као што сте се могли уверити из наших листова држе често лицитације (скоро сваки дан) те рачуноводство не може друго да ради, по што је тим послом јако заузето. Но чим се та ствар сврши, одмах ће се то узети у посао.

К. Црногорац. Примам одговор. Међу тим по закону, ми, као одборници, можемо да прегледамо само оне рачуне, који су били пре нас на годину дана. А ево на нас је дошло да прегледамо и из ранијих година. За то треба да похитамо.

Председник. Молим вас, господо, дозволите, да вам нешто изнесем што није стављено на дневни ред (Ја бих молио да за ово одредимо само једну комисију.

У нашим званичним новинама има једна наредба г. министра народне привреде односно кантара општинских у целој земљи. Да би се учиниле олакшице извозној трговини нашој, г. министар ослобађа све што се извози од мерине. На томе је радила једна комисија у министарству. У комисију коју мислим да би требало да изберемо, нужно је да уђу стручни људи трговци — правници; да размисле шта ћемо да радимо.

Ове године стоји приход у буџету од кантарије 70.000 дин. По овој наредби каже ми наш главни контролор сведена је та цифра на пола. И ја сам био позван једнога дана у седницу, но пошто нисам имао никаквог оплашћења, нисам им могао дати реч али сам казао као грађанин, да ће мо помагати ту ствар. Мислио сам да ће та ствар доћи у одбор те да он то реши, и ми би се одмах постарали да нађемо други приход, да попунимо празнину која је дошла усљед ове наредбе. Ово је за нас животно питање а незгода је у толико већа што је близу и крај рачунској години. — Будемо ли се морали лишити ове цифре прихода, морали би учинити накнаду с друге стране: и о томе има комисија да размишља.

Ја мислим да позовемо ону комисију, што је одређена за кантаре, да реши и ово питање, а ја ћу послати и нашег контролора који зна све те расписе г. министрове.

Гл. Јосиповић. Ја сам читао ту наредбу г. министрову она се мени допада и мислим, да треба да се усвоји. Јер мислим, приход од кантарије, није за то да га општина наплаћује зато, да би имала што више прихода, него зато, да се право мери. И она треба да наплаћује колико за свој труд.

Председник. Па добро. Комисија ће већ рећи своје. Ја додајем само толико да нам је дужност да водимо рачуна и о патриотизму и о нашем опстанку.

Тој комисији да додамо још неког правника.

(Изабрани су: Милутин Марковић, Јаков Бајлони, и Тодор Михајловић).

Председник. Дакле ова ће нам комисија поднети воје мишљење о том; шта треба да чинимо, да не би претрпели штете и окрњили буџет прихода. (Тако је)

Ја сам, господо, ставио на дневни ред питање о калдрмисању вароши. Многима је од господе одборника познато да је то питање више пута код нас покретано, а ја сам вам давао неку наду да сам на томе радио и да сад радим.

Из овога акта видећете, да сам пре два-три месеца добио право од г. министра народне привреде да можемо у топчидерским мајданима вадити камен за потребу наше вароши. А то смо тражили с тога, што је један странац долазио да начини предлог за калдрмисање вароши, и то на томе основу да му се не мора све на једанпут платити. Он је тумарао по свој околини Београдској и није нигде нашао бољи камен за израду коцкасте калдрме него у топчидеру, и онда сам се ја постарао да г. министар одобри, да можемо тај камен у у топчидеру радити..

Он је довео своје људе и тамо раде већ 15. дана: начинио је разне мустре од коцака и поднео је једну понуду, коју ћу вам прочитати, а кад се прочита, онда ћу вам казати шта ја о томе мислим. На данашњи начин не би могли никада решити питање о калдрми и задовољити све грађане јер, док једну улицу поправљамо друга се поквари.

Сад изволите чути шта он предлаже.

Секретар прочита.

Што се тиче овога камењарског рада, изостављајући на страну копање земље и друго, он хоће све сорте камења да прими на себе. Ја сам гледао како он ради. Камење првога реда то је оно камење, које се изради без фелера, — други ред, то је мањи, а трећи је ред онај отпадак, који није сасвим правилан, т. ј. четвртаст, али је опет раван.

Овај камен, који је донешен из мајдана Ресничког показало се да није добар квалитет, а овај топчидерски камен сасвим је бољи квалитет и другчији, а што је најглавније и што ми се допада, предузимач с којим сам ја говорио гарантује за калдрму за три године, а свака калдрма после три године постаје стална, и кад би нам тако гарантовао овај у улици „кнеза Михајла“ он би у року од три године морао правити нову калдрму. Дакле, овај би предузимач правио од новог камена три квалитета, један коцкаст, други који није сасвим коцкаст али је раван и трећи тесан. Од старог камена који већ постоји, од тога би он радио тесан камен т. ј. половину тесаног камена и за тај камен тражи 6. дин., а кад је од новог 9. дин.; међу тим од овог ситног камена тражи само $4^1/_2$. Дакле од њега би се морало узимати два шестарна, један полушестар а остало би узели од старог.

Што се тиче копања о томе мислим не треба ни говорити.

Дакле ја мислим да општина реши: хоће ли начелно да усвоји овакав предлог, јер нужно би заиста било да се зна и ако би хтела да општина усвоји, онда би ја имао да кажем ово. Један Белгијанац долазио је овде за време председништва г. Богићевићевог и нудио се, да ово изради на отплату. Ја мислим да кажемо овако: на све што изради да му издамо облигације на да му дајемо постепено н. пр. 10 до 12 процента годишње, и ако нам направи више калдрме и дуг ће наш трајати дуже. Ја рачунам да ћете средином начинити са коцкастим каменом, а остало са другим, и то не све уједанпут, јер кад би сав Београд прерадио, то би се учинило за 5 – 6 година али би коштало много скупо, најмање 4 милиона, што ја неби могао да примим и са толико општину да обвежем, но мислим, да би добро било да усво-

јимо у начелу, да се на овај начин Београд калдрмише и ако то успемо онда можемо позвати и оног другог предузимача, па онда ко нам буде боље конкурисао, с њиме да закључимо.

Светозар Карапешић. Ја би имао да учиним на председника једно питање.

По нашем гласу ја сам мислио да смо закључили неки велики зајам за велика предузећа. О томе треба и ми одборници да се обавештимо те да знамо на чему је ствар.

Председник. После онога нашега састанка о водоводима ја сам сматрао да сам дужан да покушам, где може општина да нађе готова новца ради прављења водовода, канализације а нарочито кеја. Ја сам на томе радио, и имам о томе неке кореспонденције. Нисам хтео о овоме да говорим, док дефинитивно не свршим али разуме се да би то све пошло пред вас на решење, и то би зависило даље од вашег одобрења.

Светозар Карапешић. Ја дакле да се изнесе те да се зна на чему је ствар, јер овакови гласови не служе ни вама ни нама на углед.

М. Јосимовић. Ја мислим пошто је то нови предмет, да сматрамо ово питање сад као интерпелацију па да нам г. председник у идућој седници одговори, шта је урађено.

Председник — Ја могу и сад да вам дам да прочитате шта сам радио. Ја немам никакве тајне. Ја имам неколико писама и могу вам их дати да прочитате и да видите у ком сам правцу радио; али господо ви знате да су то ствари, које се раде у тајности, јер онда чим се дозна долазе разне конкуренције и ствар кваре. Ако хоћете да останемо за другу седницу, онда добро.

Светозар Карапешић. Ако имате што о школама да спрашамо, онда је то пречe, а ово да остављено за другу седницу па нека моји јаснице видети у чему је ствар, јер ће но и времена више имати.

Председник. О школама не може се сад говорити пошто и није стављено на дневни ред, а и г. Милојевић није овде.

М. Јосимовић. Ја мислим да је и ово питање о калдрмисању врло важно и да га треба оставити за другу седницу.

Милан Марковић. Ја мислим у начелу нико није противан ни за водоводе, ни за калдрму ни за осветљење, но само сад треба да знамо шта је најбоље и да видимо можемоли то извршити или неможемо.

Председник. Овде је главно да се у начелу реши: хоће ли општина да уђе у те послове, јер иначе без тога неможе се ништа.

Што се тиче калдрме, да јемствује за три године, та игра врло велику улогу и то је врло добар услов, јер наша калдрма ни једна не траје више од три године.

Светозар Карапешић. Ја нисам мислим, треба предходно да знамо дали можемо да извршимо то, јер извршење тога питања засеца у врло велике суме.

Председник. Онда ја мислим да то изнесем у идућој седници, а што се тиче мога гледишта могу казати да тај зајам неби много нашао. Ја сам преговарао био један зајам од 8. милиона и та сума неби довољна била ни за водоводе, канализацију ни за тако звани кеј, а ово је врло нужно за нашу трговину, јер ако не осигурамо трговину, онда не треба ни нарош уљепшавати. Ја мислим, да ћемо се сви сложити у томе.

Светозар Карапешић. Што се кеја тиче, у колико сам ја чуо, то ће држава сама да прави.

Председник Да не буде то узљед ове комисије у којој сам ја био члан. Сем тога, ми требамо и школе 8 милиона неће много за све потребе, а више за сад не би се смео задужити. Ако овај повући не би пристао да му дајемо 120.000 дин. годишње, колико у буџету имамо, онда може пристати онај други белгијанац. Дакле ако господо пристајете на ово у начелу, онда можемо решити да се у начелу прими.

Сост. Карапешић. Кад има 120.000 динара на које би суме могли покривати интересе и отплату, онда мислим да би могли у начелу да решимо, али ако немамо ништа онда шта да решавамо.

Председник. Има Сто десет хиљада динара.

Сост. Карапешић. Мислите ли ви да се ове паприи калдрисање од канализације?

Председник. Не мислим. Не би се могло ни извршити. Но идућег пролећа ја мислим да морамо водоводе правити. Ви видите, да на сваком кораку добијамо опомене, да ништа не радимо, да се не бранемо

Миљовој Јосимовић. Ја сам хтео о том предлогу за калдрисање да проговорим коју реч. Ја мислим да калдрма која ће сама по себи да кошта много и не би се могла направити за кратко време, него ће то трајати 10 — 15 година. Разуме се и нема сумње, ми у начелу не можемо ништа имати против тога. За приступимо грађењу калдрме, али сам противан овоме начину

Он хоће да зна хоћемо ли приступити томе, на онда да он ради. Ја не могу дати мој глас за то, што и то није проста ствар, јер и ту треба знати у напред шта треба да се уради. Није он једини предузимач те да нам он каже шта је камен и како се гради калдрма. Ово што ми кажемо то треба да буде меродавно. Наши људи треба то да поруче и да кажу да калдрма треба овакна и овакна да буде и овако да изгледа.

Ја већ према његовим ценама видим, да није свето што он каже. И. пр. за отковањање, за транспорт и т. д. То су одсудно претерране цене и немају смисла. Ми ли можемо знати и цену дати, кад не зна ништо те да калдрму градити може.

Ми не можемо градити по целом Београду једнаку калдрму, него овде овакву а онде онакву. Треба дакле најпре знати шта се хоће. Ја сам чуо да се мисли та коцкаста калдрма правити без подлоге. То не може бити.

Општина треба предходно да испрашава све предходе радове за овај технички посао, па онда, да се упушта у предговоре. Грађење калдрме није тако страшан посао, да се не може нико други наћи, с тога мислим да би се овај посао конкурсом боље извршио и јевтиније би да би се и јефтиније погодити могао. Општина не треба да пригрли само овога једнога на никуд даље. Општина треба све тачно да зна шта хоће да прави, које улице да се калдрмишу са коцкастим а које другим каменом, па онда да састави свој предрачун и према томе да сравњује цене.

Што се тиче финанцијских услова, о томе ја не знам ништа казати.

Председник. Ја сам господо разговао с тим предузимачем Ја нисам мислио да правимо у улицама где он хоће и како хоће, него одбор сам да одреди. Средином варош може да се метне коцкасти камен и то у оним, где одбор каже На. пр. у улици кнеза Милоша. У другим улицама може да буде и јевтинији камен, а оним улицама где слабо има света може се метути и проста калдрма, то одређивање показаће шта ће калдрма коштати

Миљовој Јосимовић. Кад он говори о калдрми првог, другог и трећег реда, он већ замишља већ да има неку калдрму по којој ће се управљати. Ми можемо казати већемо калдрму као што он хоће, него хоћемо овакву и овакву и казаћемо, ту ће бити толико песка, толико овога толико овога

камена и т. д. Он нам не гради цене према ономе шта нам треба.

Председник. Ја сам говорио с њим и доиста он не мисли да меће подлоге. Он вели да је у мађарској градио без подлоге.

М. Јосимовић. Из тога се види, да је он човек који неразуме посао, јер ни једне вароши неће бити, која ће градити калдрму без подлоге. Ја чак неверујем ни то, да у Мађарској граде калдрму без подлоге.

И ова садања наша калдрма прављена је тако без подлоге па видимо каква је.

К. Главиниħ. Ово је питање више техничке него финанцијске природе, с тога ће ме извинити поштовани одбор што ћу почети мало из даље.

Пре свега морам да проговорим коју реч о прекорима који нам се чине у јавности и који ако изгледају на први мах да су умесни опет, по моме мишљењу нису на своме месту.

Нама се пребацује у јавности да ми животна питања споро решавамо. Мени се чини да то не стоји. Господи која су до јуче седела на нашима местима довољно је познато каквим се тешкоћама општина, према данашњем буџету, бори да своје потребе подмири. Да је буџет од 10—12 милиона онда би се ти послови свршили врло брзо али са сто или сто двадесет хиљада динара одређених за калдрмисање не иде тако брзо као што се хоће. Београд живи већ 50 година као престоница и он је досад урадио врло мало за подмирење својих потреба а сад се захтева да све те послове посвршава данашњи одбор.

Што год се сувише брзо ради може да кошта и скупље и да буде сасвим противно ономе што се очекује. С тим нећу да браним ни садањи одбор и кажем да би се могло мало више урадити; но ипак, не стоји ни оно, да се не ради ништа.

Ово питање које се сад износи покренуто је по одавно и ја сам то са свим случајне сазнао од самог предузимача.

Тај човек, сазнавши да сам одборник општински и да се као такав интересујем за овакве ствари, био је толико љубезан те ме је позвао да са њиме одем до мајдана у коме је обрађивао камен ради пробе. Том сам се приликом уверио да се он у томе послу разуме врло добро, да има извеџбане раднике и да је у стању да нам спреми камен какав хоћемо.

Но спремање камена треба одвојити од питања целокупног калдрмисања.

Да је раније образована једна комисија од стручњака те да ова донесе један генерални план о калдрмисању вароши, ми би данас могли да приступимо решењу овога питања; али овако, као што стоји ствар данас, ми неможемо да приступимо решењу, јер се бојим да неучинимо погрешу пошто сам и ја мишљења, да калдрма, без добре подлоге, неможе бити особито добра.

Ја кад сам видио у понуди калдрму прве класе и цену од 16½ динара, могао сам да кажем да није скупо; но и ја велим, да је погрешно мишљење тога предузимача да нетреба подлоге.

Сва предходна питања треба прво пречистити па тек онда приступити главном послу, и ја би био за то: да се избере једна комисија која ће у друштву са општинским инжињером, или ако овај не може да стигне, да узму једно техничко лице, нарочито за овај посао, па да то комисија прорачуна колико треба камена. Она да одреди тачно која ће се улица којим каменом патосати н.пр. — ова и ова улица калдрмисаће се оним и овим каменом а та и та улица оним каменом и т.д. и да нам поднесе тачан рачун, шта ће све то коштати, па кад се све то сврши онда тек да приступимо дефинитивном решењу, јер доиста, господо, Београд се више неможе калдрмисати онако као што је досада било, већ се мора снабдети модернијом калдрмом и мора пћи и калдрмисање као што се и у другим државама ради; но стоји и то да се Београд не може ни за 10 година калдрмисати, нити би било разумно подићи калдрму у целом Београду. Нивелација још није готова и на жалост, решење тога питања још се једнако протеже.

Што се тиче питања, да ли се може калдрмисање пре почети, него што се приступи грађену водовода, на то питање велим, да ће се водовод вероватно, моћи до године почети ако буде потребних срестава а разуме се да треба у једно исто време да иде и канализација.

Дакле ништа више немамо ми данас него да изберемо једну комисију, која ће све то да проучи и спреми па изнесе у другој седници., па онда да се донесе одборска дефинитивна одлука (одобравање)

Грегур Миленко. Ја сам хтео да кажем, да нетреба у начелу ово усвојити и за то што се сви јавни послови дају конкурсом. Са тога и што је казао г. Главиниħ сви послови треба предходно да се сврше и онда решење донесе.

Ми знамо да све наше одлуке преде кад их надлежна надзорна власт одобри а зна се и најмање ситнице, као што је кречење школа па и то не вреди ако се неодобри, а камоли овако огромни рад, који на милионе кошта.

К. Црногорац. Ја потпомажем г. Главиниħа потпуно и сад требамо да изберемо комисију па нека те послове што пре посвршава.

Председник Ја господо немам ништа друго да кажем до то: да сам сматрао за моју дужност да се одазовем ономе јавном мишљењу, које је потпуно оправдано. А што се тиче овогар ешења и против тога немам ништа као што немам ништа против ни да се конкурсом то изврши јер ви и сами видите, да сам и сам казао, да се позове још један предузимач. И сам нисам мислио да се овај посао сврши без комисије; но ипак кад би се решило у начелу да општина хоће да уђе у те послове и комисија би одређена била, сем тога ја ни сам ни смео предлог да примим, него сам казао: ако хоћете да примите у начелу, онда тек да се приступи даљем раду. Иначе се ствар може дуго протезати.

М. Јосимовић. Баш то у „начелу“ не може да се прими јер он тако разуме, ако се прими у начелу, да онда он добија неко првенствено право и одмах вели да узме раднике и предузме прављење камена.

К. Главиниħ. Ја мислим да се неће ствар протезати ако се буде овако правилно радило. Истина је да кад комисија ради, да она мора мало дуже радити, јер она дубље у ствар улази али ипак стоји и то да ми сами морамо казати шта нам треба, а не дато од њега очекујемо. Понуђач доиста познаје добро посао а верујем и да је извршио калдрму и у Мађарској. Али тако исто, и бив. предузимач за грађење водовода г. Мале из Париза извршио је многе водоводе, али при свем том ни смо могли примити његову понуду.

Председник. Ја нисам казао, да се прими, него сам казао да се реши у начелу; па сам и за то да чујемо и друге а и они да чују да смо примили у начелу да тај посо одпочнемо.

Коста Главиниħ. Кад ми једанпут знамо колико нам треба квадратни метара калдрме и колико ће то да кошта, онда можемо брзо да пречистимо питање: хоћемо ли зајам или ћемо да нађемо предузимача коме ћемо давати годишње отплате. Кад имамо у буџету 120.000 динара за калдрму онда нама не треба 5 или 8 милиона динара на једанпут да узимљемо него ћемо прве године да му платимо оподине

колико је израдио. Ја сам и мало пре казао, да сам с тим предузимачем био тамо где се камен гради, прегледао сам сав израђени камен и посматрао рад, и казао сам: да он уме добро да ради, али, друго је питање калдрмисање целе вароши. За то треба да се образује стручна комисија па да се припреми шта треба и да оцени како ваља.

Овом приликом молим и за то, да се образује једна комисија за грађење Београдских школа која ће утврдити основе, нужне за израду пројекта за основне школе, те да не буде онако како је било.

Коста Црногорац. Министар Грађевина прописује правила какове треба да су школе.

Коста Главиниħ. Са овим општинским техничким персоналом који сад имамо, не можемо све те послове посвршавати, јер док један инжињер мора да премерава имања и издаје тапије, други се инжињер бави нивелацијом. Тим људима, неможемо натоварити израду планова за школе ни за то што они нису архитекте већ инжењери, с тога предлажем: да се за израду нужних пројеката за основне школе, ангажује нарочито лице од наших стручњака који се баве архитектуром.

Ако пак будемо овако радили и у будуће као што се сад ради, ми не ћемо до школа доћи ни за 5—6 година већ ћемо плаћати велике кирије за приватне, неподесне грађевине.

Свет. Карапешиħ. Кад имамо довољно наших општинских инжињера, који би могли да стигну да нам израде све што треба, а међу тим нам предстоје млога велика предузећа, онда ја мислим требало би да израчунамо колико нам инжињера још треба — 2 или 3 — па да умолимо г. министра грађевина да нам да инжињере од персонала свога који би после подне на томе радили у општини, а то би држим могло да буде пошто они у министарству раде само до подне.

Миливој Јосимовиħ. Ја сам мислио да у једној од седница одборских које долазе, донесем нарочити предлог о томе. Све ове ствари не могу онде да се оцене као што треба док не прођу најпре кроз једно јако и стручно одељење инжињерско, које општина треба да има. Све што се буде градило у општини: куће, школе, калдрме, водоводи, канали, — све то треба предходно да је проштудирано у томе одељењу инжињирском; све то треба да се пропише до ситница, да се зна како да се ради и шта све треба да буде па да посао испадне ваљано. Иначе радити и даље као што се радило до сад, то би све био један крпеж, који неби ништа вредно; могли би да, се осакати — да Бог сачува! Ово изгледа врло проста ствар, г. председник је мислио да може ово сад у начелу да се усвоји, али, да је имао при руци једно такво одељење, оно би могло да га обавести о ствари, и уверио би се да то није никако проста ствар, да се може тако олако да прими.

Председник. Молим вас да објасним није био мој предлог да се ово прими сад са свим, него ја сам рад да знам јесте ли у начелу за то да се на овим основима ради. Ми не би казали да усвајамо његов предлог него само начелно зато само да у овом правцу радимо и да у смислу овога рада питамо и друге предузимаче који би били вољни да у овом правцу понуде општини услуге. Ја сматрам да овим чиним општини једну услугу што сам настојавао да се дође до овога — али видим да нека господа то друкчије схватају. Ко овакове послове ради, разуме се треба да је човек стручан и практичан. Овоме човеку с којим сам преговарао, признаје се стручност. Што се тиче кипитала о томе треба да размислимо. Ортак овог предузимача долазило је такође, али он није хтео да се прими овог посла. У почетку ја сам мислио да ће односно исплате капитала најбоље бити ако уговоримо да плаћамо годишње анунтет на зајам који би ово предузеће повукло.....

Мил. Јосимовиħ. То је не природан пут. Ви неможете добро ни да се упуштате у погодбе за зајам, док не знате тачно по ситница све што нам треба да урадимо у овом предузећу.

Св. Карапешиħ. Да се у Београду није већ отпочело калдрмисање коцкастом калдрмом, онда сад би то сви у начелу примили без једне речи; али по предлогу једнога странца да сад макар и у начелу усвојимо ово што он хоће и како он мисли да ради, ја држим да све не би било добро, и бојим се да не би било оно исто као кад је пре нас примљен овде некакав предлог извесног странца о трамвају. С тога треба стручна комисија да проучи сву ствар и да пропише све што треба до најмањи ситница, да каже шта ће све то коштати у ствари, па тек онда да се упуштамо у погодбу.

Председник. Како се може упуштати у преговоре кад немамо цене?

Мил. Јосимовиħ. Те баш треба инжињери да определе а не да их опредељује један странац по својој вољи и ми да то у начелу усвајамо.

Председник. А то не; али, ја сам видео предрачуне наших инжињера по којима је изишло да кошта 21 динар кв. метар калдрме! А овај човек тражи 16 за такву исту калдрму, а без тога предрачуна.

К. Главиниħ. Ако је калдрма као што треба предрачуњења није много ни 21 динар за метар — Има разлике између калдрме и калдрме.

Председник. Опростите — али наша општина није у стању да прави калдрме првог квалитета.

К. Главиниħ. — Ја држим да сте ви изнели питање управо то да ли хоћемо да се гради калдрма по овим ценама као што се предлажу.

Председник. Ја сам се односно тога са овим човеком дуго и много бакћао, и сад вам подносим цене његове о којима треба да размислите да ли нам конвенирају те цене и ако конвенирају онда да кажете да примате у начелу па онда да одредите комисију која ће казати колико нам треба калдрме од које врсте да буде и да учините све даље што треба да се тај посао једном предузме.

К. Главиниħ. Верујте сасвим би другчији рачун био и други би резултат изашао да је још унапред комисија одређена, која би с предузимачем и цене одредила. Кад то није било, ја сад подносим тај предлог: да се одмах избере једна комисија која ће да се брине о томе, која ће у исто време да се брине и о подизању школа, и у опште о свими грађевинама општинским, које нам предстоје.

Председник. Молим вас изберите комисију за овај предмет који је на дневном реду. Ја мислим да томе неће бити нико противан. Ово је питање као и школско питање важно али је ипак пречe, и више пада у очи што немамо калдрме. Ту већ сваки човек каже да не може више да се трпи оваква калдрма. Ви видите да се свуда и на улици и на јавности у штампи, посдижу прекори да не радимо ништа! Ми не смемо више ни часа оклевати ако хоћемо да не заслужимо прекора.

К. Црногорац. На и истина је господо да ми заслужујемо прекора. Онда када је општина имала у буџету 300 и 400 хиљада динара она је градила ипак калдрме, данас, када има у буџету 800.000 она не ради ништа. Пуно права има сваки грађанин да нас коре, што зајиста за 800.000 ми не-

немо ништа. Радимо даље. Примимо овај предлог г. Главињића. Одредимо комисију и замолимо је да што жешће ради. Ниће господо заиста ње стручњака. Ја мислим да ће господа зоја су овде и која су стручњаци за овај посао драговолно понудити општини своју помоћ. Али, главно је питање ово финансијско питање. Ту ако би рачунали овако: кад имамо и само 120.000 динара за кадрме онда можемо спаше године да гарантујемо и да градимо 10.000 кв. метара калдрме по 12. динара — то је добра цена — Само господо тако, како будемо живо порадили на овом послу, ми ћемо скинути са себе одговорност. Иначе ја сам први који одобравам што се на нас вичe: шта радите са 800.000 динара; нити имамо калдрме нити немамо чесама — немамо ништа. И зашто и седаљи одбор, и досадљи и будући, ако не буде радио живо на свима онин потребама општинским, остаће назад прекорани. Сугрђани наши имаду права да траже од нас да радимо а ми немамо дужност да радимо, јер зато и ћемо овде.

Сп. Караџићевић. Овај приход није сад тек у будуће, него од пре неколико година, и они одборници, који су пре нас овде били, нису ништа урадили на иначе сада баш они су ти који покрећу публику против овога одбора, тражећи да овај одбор све те послове одмах посвршава. И зашто ми немамо да радимо много и израђивамо нешто много наше од наших претходника. С тога ја не примам и одбијам од одбора прекор да не ради.

Мил. Јосимовић. И ја сам хтео да приметим то исто. Београд не живи од данас, но од толико година и тај Београд или управо његови представници који су били овде, нису до данас може се рећи ништа стварно припремили за свршење свих оних потреба и реформа које су Београду животне потребне. Ми смо на томе послу од пре кратког времена и смем да тврдим да смо ми тек почели рационално да радимо на намирењу тих потреба и да ће овај одбор општински добити благодарност што је онако рационално почео да ради а нити је заслужио, нити ће заслужити прекоре својих сугрђана, као што то рече г. Црногорац. Ја то одбијам од овога одбора.

К. Црногорац. Ја сам казао: и седаљи и досадљи и будући одбор заслужује да буде прекорен кад не ради ништа. Изволите се о томе уверити на стенографском записнику. Тако сам казао и при томе остајем јер тако је у ствари.

Мил. Јосимовић. — Молим вас, писам свршио. Опет кажем, да је овај одбор предузео да све послове које ради ради рационално; и кад се они изврше рационално и изведу на тај пут да буду извршени рационално, онда се не може рећи да ништа радили и урадили.

Друга је погрешка што г. Црногорац мисли да имамо овде у општини довољно стручњака. Ја опет кажем да овај посао нису у стању да свладају један и два инжињера. Ту није довољно дати те послове само у израду, него треба да се сврше брзо и да се сврше као што ваља. И само онда кад општина буде имала технички биро као што треба, онда ће бити у стању да свладаје послове. Ово што смо ми почели са комисијама не верујте да ћемо много успети. То су послови које ми писмо дужни да сами радимо на се. Ту се тражи не само мишљење него се тражи да за занпен на да ради тај посао као свој а то и при најбољој вољи није свагда могуће. То је ствар чиста и потреба да се варамо.

К. Главињић. И ја не примам никакав прекор за рад данашњег одбора. Ми не радимо онолико колико би можда могли да радимо под повољнијим околностима али иначе радимо доста, и што год смо урадили до данас томе се не може никакав пригонор учинити. Ми не ћемо ништа на памет да радимо, Хоћемо о свему да се добро обавестимо хоћемо све што решимо да предходно темељно и добро проучимо. Тако и треба радити. Ко познаје Београд, ко познаје прилике београдске, ко познаје терен београдски — тај ће нам одобрити оваква наш рад. Осим тога, имајте на уму да регулација није готова, нивелација није готова — а можете ли урадити калдрме без тога? Што се год уради данас морра да буде тако урађено да трају за дуга времена. Оволики технички персонал, какав данас општина има, није довољан да свлада све послове. Ја сам као стручњак три месеца вршио овде нивелан посао на штету мојих приватних послова и на штету државног посла за који сам плаћен. Радио сам и у комисији за нивелацију. Са нама су радили и чланови грађевинског савета само да се што брже буде готово — и опет сад је нестала ствар у министарству, и тако вазда појешта има што утиче на то да одбор не може да ради брже но што ради. — Сад градити пројекте за школе ту треба сести па радити и наручите бити плаћен. Прорачунити колико и какве калдрме треба да се сграда и т. д. и то је посао, који треба да ради неко који је стручан за то и који треба да буде и плаћен за то. — Хоћу узгред да обратим пажњу само на једну ствар. Кад се калдрма подизата у Кнез-Михајловој улици није питан ни један стручњак. С тога се оно расколала у непреме. Блата је у њој било усјед тога толико, да су воловима напрчили кола одиде. Направљи су камен као што не треба, и градили су и калдрму као што не треба. У осталом није крив камен, него су крине његове димензије. Оваквв камен у таквој једној живој улици неће нигде у свету моћи да издржи терет. Осим тога, за ону улицу треба да је и подлога другчија и т. д. Дакле ако хоћемо да крпимо посло онако као што треба на да буде ради, онда не смемо радити као што се досад радило него се морамо послужити стручњацима.

Мил. Марковић. Господа су врло добро схватила ову ствар и ја би био мишљења да прећемо решењу ове ствари.

К. Црногорац. И г. Главињића упућујем на стенографски записник односно прекора за нерадњу одбора. Ја мислим да је он китаби да мој говор разуме и ја сам господина Главињића а тако исто и г. Јосимовића који је тако исто стручњак молио да за годину будућу надзорници у овим општ. пословима (чује се хвала, хвала) — Онда бадава је и право кажем ни садаљи ни будући одбор. ако тако буде радио, неће ништа урадити. Ако ви као стручњаци не жртвујете свога времена, онда шта ћете овде, дајте останку. Кад ви онде у седници јавно и свезано признајете једном инжињеру пуно похвалног рада, на иван хоћете да чините предлог, како да начините у општини места и другима, онда ја протестујем против таквн поступања и ја ћу кажем вам отворено порадити свом снагом да такан предлог не прође. Г. Чабрењић је за годину дана израдио оно што сте ви казали да се за пет година не може израдити. — и одбор му је што одао хвалу. Овде није реч како треба општина да има спремних људи, таквих имамо ми довољно, а има их и у самом министарству грађевина који неће жалити да учине услуге својој општини кад год им се обрати него, овде је главно: да ми као одбор порадимо што брже. Казао сам 300 хиљада дин. у буџету било је и имали смо разних радова а сада имамо 800 хиљада на немамо радова свршених.

Сп. Караџићевић. Ми смо дужни да узмемо у заштиту наше одборнике који као стручњаци седе овде. Није истина да они нису радили и да не раде.

Мил. Јосимовић. Г Црногорац је почео са једном француском речи: нарабл а ја кажем да је он енкапабл пот-

пуне да цени моје радове. Ја њега нећу пенити у његовим пословима као природњака и говорити какве он квите више за ђаке средњих школа. Молим, да и он мене као инжињера не цени.

К. Главинић. Никад се нисам отимао, али никад нисам ни избегавао да радим у општинским комисијама кад год сам био за то позиван; па ипак, ја сам доживео, не као одборник, него као технички комисар, позван из грађанства, да се у претходном одбору казало о извесном комисијском раду, који је са свим савесно свршен, да је прекрван преко колена и да сама стварнице довољно проучена, и ако је на том послу читава два месеца озбиљно рађено. Нама, техничарима, који смо овде и сад и у претходно време не може да се каже да нисмо хтели да радимо у корист општине. Ми смо радили, то је факт, док напротив има господе која нису хтела да раде.

Председник. Ја мислим господо да треба један пут да пређемо на главну ствар: да сада одредимо комисију, која ће предузети да оно уради у најкраћем времену, док су они људи још ту, јер ако баш оду, ми немођемо после оне послове погађати са нашим калдрмцијама: јер за онако предузеће треба огромних капитала, да би могли бити кредитирани са умереним интересом. Моја је највећа брига само то да не плаћамо оволико колико не треба да платимо, и да нам посао буде као што треба да буде. Дакле молим вас да састављамо ту комисију.

Св. Карастеић. Ми немамо овде у одбору много стручњака зато мислим да би требало и други на грађанства да уђу у комисију.

Гл. Јосимовић. Ја би молио ону пету господу која су у комисији за водоводе, да и овај посао узму на се. До душе много их оптерећавамо, али држим да ће се примити.

Св. Богдић. После овако објашњења г. Главинића и Јосимовића не треба више ништа говорити, него да се изабере комисија; а држим да ће она комисија за водоводе и овај посао најбоље извршити. (Чује се: само да се дода г. Гргур и још један инжињер општински).

Мил. Јосимовић. Та комисија треба пре свега да сазна какви је сваборађу у којој улици и према томе да каже какво где треба да буде грађанске калдрме, и за тим да дачини тошове и норме. И то треба да узме целу варош у студију.

К. Цветогром. Комисија има осам других стручних послова, као главно, да каже то: колико ће метара калдрме требати, колика цена треба да буде и т. д. и т. д.

Председник. Запишлате ли ви сву варош да узмете. (чује се свуд) зар свих 62 километра?

Мил. Јосимовић Иначе ја се не примам да радим.

К. Главинић. Ова ствар изгледа страшније него што је у самој ствари. Кад ми знамо километражу улица, над знамо ширину и дужину ми знамо и површину. Комисија нека прегледа оно што је урађено и нека каже шта још треба. Међутим може комисија извесне партије да сврши што пре па да их изнесе на решење а да се не чека док се не сврши са целом вароши.

Председник. Баш над би ове људе ангажовали ја не би могао да кажем да имамо целу варош да калдрмишемо. Ту би требало грдна сума новаца; него можемо казати за 5—6 година да се изради за 2 – 3 милијона динара калдрме Ако би целу варош погодили, онда нека метар кошта 1 дук. то би изашло пиша грдну цифру дуката.

К. Главинић. Не ћемо ми одма целу варош да раскалдрмишемо на да је изнова калдрмишемо него постепено, поједине улице, према средствима која будемо имали.

Председник — јесте ли сва за то да комисија за водоводе у којуће њи још и г. Гргур Миленковић са једним опит, инжињером ову ствар проштудира и реферира. (Сви смо за то) Добро господо.

Мил. Јосимовић. Молим вас, да не учинимо једну фрушалин погрешку. Треба да се каже изабрате су та и та господа одборница, с тим да се умоле и остала господа која нису у одбору али су у овој комисији . .

Ст. Карастеић. Ја мислим да г. председник нама више и да их умоли да се приме овог посла.

Председник. — Разуме се.

К. Главинић. Ја би молио да уђе у комисију и који члан за финансијско питање да и на то обрати пажњу комисија.

Председник Ја мислим да је главно да се техничка питања осветле, а финансијско ће цео одбор имати да претресе. Комисија се може и на самом седању увертити о томе што је овај човек припремио и како мисли да ради.

Милан Вемковић. Ја сам чуо да је нешто радио и г. Николајевић на томе питању за калдрмисање на добро би би било да и то комисија узме у вид.

Председник. Дакле ова је ствар свршена.

Молим вас само још једну ствар да свршимо.

Ми смо држали лицитацију за право саланско и кочаре и могу нам казати да је изашла цена по што је била ланске године. С тога држим да треба да одзаримо ту лицитацију, јер људи треба да купују стоку пошто ће ускоро отпочети тај рад салонски. Ја вас дакле молим да то одобрите (одобрава се)

Састанак је закључен у 9 час. по подне.

ИСПРАВКА.

11. Октомбра 1888 г. Београд.

Господине Уреднче.

„Београдске Општинске Новине“ од 10 Октомбра 1888 год. Бр. 33 одштампале су рад: Састанка Одбора Општине Београдске од 27 Августа, 1888 год. у ком је расправљано питање о злоупотребама контролора касаница, и један од г. г. одборника у расправи поменуо је и мене. Пошто г. одборник о самој ниље био тачно обавештен то молим да ју ја сам тачно наложим.

Прошле 1887 г. један од контролора општински, замолио ме је да му подкажем, ако видим да известно лице, које станује у истој кући где и ја, неће потајно коље стоку, јер нели на исто се лице јако сумња. Шта сам друго могао, но да га запитам, на који начин да му подкажем кад то обично ноћу бива, и он ми је предложио да нашим, ако приметим, да запазим пресну лампу у мојој соби и да подигнем завесу и то ће бити знак да се у авлији коље.

Шта сам му ја одговорио и дали сам пристао, то је друго питање, но доста то, да је исто лице мени одма сутра дан саопштило цео мој говор са контролором, и ја сам то све саопштио одма задањем председнику општине г. Свет. Николајевићу и на томе је ствар свршена.

Молим вас да ову исправку одштампате.

С поштовањем

Димит. Јов. Поповановић.

Власник општина београдска. ШТАМПАНО У КРАЉЕВСКО-СРПСКОЈ ДРЖАВНОЈ ШТАМПАРИЈИ Уредник П. С. Јовановић.

БРОЈ 36 У БЕОГРАДУ НЕДЕЉА 30. ОКТОБРА 1888 ГОД. ГОДИНА VII.

БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

ИЗЛАЗИ НЕДЕЉОМ ЧЕТВРТОГ НА ТАВАН
Цена за Србију:
НА ГОДИНУ . . . . . 6 дин.
ЗА ПОЛА ГОДИНЕ . . . . . 3 дин.
ЗА ОСТАЛЕ ЗИМЕ ЗА ГОДИНУ . . . . 5 дин.

УРЕДНИШТВО и АДМИНИСТРАЦИЈА
ЈЕ У ЗДАЊУ
ОПШТИНСКОГ СУДА

Цена је огласима 6 дин. пара од врсте
Претплату ваља слати управништву ов општинског суда и све кореспонденције на уредника
РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ.
Нефранкована писма не примају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

САСТАНАК

одбора општине београдске

држан 5. Септембра 1888. год. у Београду

Почетак у пет и по час по подне

Били су: Председник општине г. Живко Карабиберовић, чланови суда г. Јаваћ. М. Јанковић, чланови одбора г. г. К. Петровић, М. Јанковић, Св. Боторић, М. Стевановић, М. Ј. Марковић, Ђ. С. Новаковић, Н. Р. Поповић, Н. П. Михајловић, Ст. Јосифовић, Дим. Наумовић, Дим. Т. Вељковић, Д. Вулковић, М. Ж. Марковић, Мил. Бановић, Т. Наумовић, Др. М. Т. Леко, К. Црногорац, Гл. Јосиповић, Свет. Милојевић, Сам. Пшаде, К. Д. Главинић, и Рад. Драгојевић.

Председник. Молим вас, господо, састанак је отворен. По што је данашња дневни ред, продужење дневног реда од прошлог састанка, то ће овај састанак сматра као продужење прошлог; те с тога протокол није ни писан, него ће се с овим заједно саставити.

Но, молим вас, имамо једну малу ствар да свршимо пре но што пређемо на дневни ред.

То је оно сокаче што води гробљу, и они грађани што траже, да се та улица рашири. Ја сам наредио инжињеру, да начини нацрт. Ево вам тог нацрта.

Инжињер предаје, да буде оњако, како доцније мора да буде. Ја нисам хтео да радим без вас.

М. Стевановић. Да ли је то она улица, што излази на Урошеву улицу?

Председник. Није, него она што води ка зиданци.

М. Стевановић. На мени се чини, да је тај план дат за дуњане.

Председник. Није.

М. Стевановић. На онда треба да се дозволи — над мора да буде.

Св. Милојевић. Ја знам то место, о коме се говори, врло добро. Све донде док није била начињена општинска зграда, то је било мало сокаче за пролаз. Кад је општина хтела да гради те дуњане, она одгради план и повуче дуњане много даље но што је било сокаче. Сад, становници ови траже, да се овај пролаз, који стоји између плаца општинског и између дуњана, рашири. Ми би требали и сами то да дозволимо, а да нас грађани и не изазивају. Управо у колико је шира резавска улица од ове, у толико општина треба и ону да рашири.

Мил. Марковић. Добро би било да ти грађани направе кашију, јер ће иначе стока улазити.

М. Стевановић. Ја сам овде живео девет година и знам, да су становници ово гробља сруда поред својих кућа остављали пут и пролаз; и, кад ни до сад није ником сметао, да се туда колима може продавати, онда не чини што се хоће да отвори улица и на овом месту. Кад стоји то, да ће се улице морати проширити, онда и ми морамо одобрити да се и ова улица прошири, сразмерно овој, што на спрам ње води.

Председник. Усваја ли, дакле, одбор овај предлог? (Усваја).

Сад прелазимо на дневни ред, а то је на лицитације.

(Секретар чита резултат лицитације о давању под закуп кова кова, која је остала на Владимиру Миленковићу за 189. динара.)

Председник. Усваја ли одбор? (усваја)

(*Секретар* чита резултат лицитације о оправљању воздова која је остала на Владимиру Миленковићу за годишњу цену од 1650 дин.)

Председник. Усваја ли одбор? (усваја).

(Секретар чита лицитацију за набавку олова за маркирање меса.)

Председник. Одобравате ли? господо (Одобравамо).

(Секретар чита извештај о лицитацији за оправку и набавку фењера.)

Председник. У условима има да нора дати извесан број нових фењера.

Гл. Јосиповић. Ја бих био за то, да се сви фењери оправе, на онда осветљење варошн да дамо под закуп, да не би ми морали пуповати, те гас, те фитиље, те озо и оно, и имали толику главобољу.

Председник. Такан предлог чињен је више пута општинском одбору. Али није успојен, што се питање о бољем осветљењу не може одлагати. А пре њега немамо потребе да нешто ново, а опет несавршено, уводимо.

Гл. Јосиповић. Ја мислим да би оно било за општину илого боље. Можемо попушати, да држимо лицитацију, на ако нпаће скупље, него што нас данас пошта, ми можемо и даље овако. Али ја мислим да би за општину било лакше — више посла — кад би дали под закуп. Ми би закупца обавезали уговором, одредили би казне и т. д.

Ако има кога, да се слаже са њиом, то га молим да ме потпомогне? (Потпомажу га).

М. Стевановић. Ја се слажем с г. одборником, да се то осветљење и оправка и набавка фењера изда под закуп. А ако кад год наступи време, да осветљено варош, ми ћемо с тога увести једну таксу у уговор на казати, да у том случају престаје концесија.

Случајно сам опомад нашао кад се држала лицитација за набавку канцеларијске материјала, а ту су ушле и неке школске ствари. Ја сам, као општински и школски одборник, питао како је то могло да буде?

Тако је изашло на лицитацији једам стоалашчић 50 дин. а то је претерано скупо. Јер се може добити за 15 дин. То би требало одвојити од школског материјала, већ и за то што не може спадати онде, где спадају пера, артија и т. д. Ја мислим, да би овакве ствари требало одвојити и позвати столаре, да они лицитирају.

Председник. Онда знам да се ви с тим не слажете, и, кад дође да се о томе говори ви ћете казати да не одобравате.

Господо. Ово, што је г. Глиша предложио изгледа да је нов предлог. Ако сте вољни, да решимо ту ствар, то можемо учинити јер нас има довољан број.

Дакле, ако сте вољни да се то даје под аренду, онда да не одобримо ову лицитацију, јер не би имало смисла да одобравамо лицитацију.

Док је општина руководила осветљење, она се руководила тиме, да се одазове молбама појединих грађана, што траже, да се у овим или оним улицама дигну нови фењери. Тако нпр. доћи ће неколико нових фењера у улицу од Лондона до Калимегдана. А овако, кад дамо под закуп осветљење, нећемо моћи да намештамо нове фењере, јер ће концесионар осветљавати само старе А то неће бити умесно.

Гл. Јосиповић. Ми ћемо видети колико има данас фењера, па ћемо према цени израчунати, колико кошта један фењер; па, кад наместимо нове фењере, ми ћемо му за толико и накнадити.

Председник. Јесте ли тога мишљења, да се распише лицитација? (Јесмо).

К. Црногорац ја бих био противан, ако се не кажу мотиви за што се то хоће: да ли је то неповерење према данашњем раду, или је то корисно по општину; па, ако је корисно, нека ми се каже та корист.

Гл. Јосиповић. Једини је мотив интерес општине. Ако нас кошта јевтиније, ми ћемо дати под закуп — а ја мислим да ће и бити јевтиније, јер нећемо морати држати фењерџије.

М. Степановић. Заиста је овде држано тако и са другим стварима. Пробао се и овај начин, па је изашло много боље по општину.

Ми можемо држати лицитацију, па, ако изађе јевтиније онда можемо дати под закуп.

Председник. Дакле, да се направе услови, толико и толико фењера има, а ако доцније буде више, онда да му се доплати: да се одреде казне и т. д. Ја ћу бити слободан да спремим услове и молим да одредите 4 одборника, који ће то прегледати.

Изабрани: Гл. Јосиповић, Св. Милојевић, М. Маринковић и К. Петровић.

Секретар. (Чита лицитацију за чишћење пијана која је остала на Ружи Табаковић, за год. цену од 6547 дин.)

Председник. Усвајате ли господо? (Усвајамо).

Секретар (чита лицитацију за 3 дућана у *дубровачкој* улици који су остали на Радоици Петровићу за 933 дин. годишње кирије.) (Одобрава се).

Секретар (чита лицитацију за кућу на Дорћолу преко пута женске осн. школе која је остала на Николи Радосављевићу за 360 дин. год. кирије.)

Председник. Одобравате ли? (Одобравамо).

Секретар (чита лицитацију за кућу у абаџиској улици која је остала на Јовану Живковићу контролору општинском за 870 дин. год. кирије).

Председник. Одобравате ли? (Одобравамо).

Секретар (чита лицитатију за подрум код саборне цркве који је остао на Браћи Николајевић Хаџи за год. закуп од 300 дин.)

Председник. Одобравате ли? (одобравамо).

Секретар (чита лицитацију за набавку ране за коње општ. пожарне чете, која је остала на Томи Николићу за набавку она по 5·48½ дин. 100 килгр. и Милошу Ђурићу за набавку јечма по 8·39 дин. 100 кила.)

Председник. Одобравате ли? (одобравамо).

Секретар чита лицитацију за набавку канцеларског и школског материјала.

Председник. Одобравате ли? (одобравамо, али да се руска рачунаљка набави испод руке).

Секретар (чита лицитацију за набавку дрва која је остала на Танасију Кумануди по цени 25 дин. мет. хват јасенових и грабових).

Р. Драговић. Ја бих био за то да им се плати 26 дин. али само тако, да се дрва онде прегледају где треба да се однесу, а не доле на Сави у њиховим радњама.

Председник. Тако и стоји у условима.

М. Степановић. Боље би било де се набаве дрва од једног квалитета, а не разног.

Св. Милојевић. Г. Марко ваљда зна, да се букова дрва узимају за потпаљивање а грабова за жар, и да се према томе не може узимати само једна врста дрва.

Председник. Кажите ми да ли је цена добра?

Свет. Милојевић. Нека се у условима каже: и да сложи и да преда, јер има разлике између речи сложити и предати.

Др. Марко Леко. Како се овде набављају дрва ја незнам, али ми је познато да се за државну хемиску лабораторију примају дрва на месту т. ј. код продавца; па, док се препесу, дешава се да по неколико хвати нестане. Зато сам да се измере тамо где има да се препесу.

Председник. Дакле, господо, можемо казати да се узму 500 грабових и 150 јасенових метарских хвати дрва. Усвајате ли овако? (Усвајамо — с тим: да слагање и примање буде на месту где општина одреди).

Сад је на дневном реду питање о школама. Молим вас чујте да прочитамо све што је досад рађено.

Секретар (чита писмо општине београдске Управи вар. Београда; даље, чита извештај санитетске комисије Управе вар. Београда; даље писмо управе вар. Београда као одговор)

Свет. Боторић. За што нисте послали Управи план наше комисије?

Председник. За то што нисте решили.

Јанаћ Јанковић. Ја сам господо био са комисијом на месту где је кућа г. Лазина. Прво смо ушли у авлију и нашли воде, а када ушли у подрум, ту је било и воде и жаба. Доцније је дошао и настојник те куће. Г. Пачу запита га, за што је у авлији вода? а он каже: слива се. Ишли смо и даље и видели с-а влагу, а настојник каже да је мазао гасом. Собе се морају у једну да направе, а кад се буде тако видало, деца немогу добијати светлост.

За ону кућу на врачару г. Стејић каже, да је та кућа морала бити или болница или апотека. Гледали смо собе, па смо видили да су то све собице и онда смо нашли, да та кућа не може да буде за школу.

Свет. Боторић. Из говора г. Јанаћка види се, да они нису све но прегледали, а овамо каже, да су јасно видели. Ја не могу никад дозволити, да он боље разуме него нижињер.

Друго, у Петковића кући види се да су били само у једном оделењу (Јанаћко: „у оба“). Према свему види се да ви неможете боље знати од оне комисије која је била онде, и која је све премерила и потпуно се уверила. Просто, ја вам могу казати, да се ту намерно ишло на то, да се не прими оно, што је било у интересу општине.

У осталом, извештај је ту па нека га одбор цени.

Што сте казали, да у г. Лазиној авлији има воде и жаба, то је апсолутна неистина.

Свет. Милојевић, Ја благодарим г. Јанаћку што је објаснио, да она комисија у којој је он био, и која је одређена од општинског суда и полиције, није ни уколико извршила свој посао како треба.

Г. Јанаћко каже, да су само две собе у кући. Господо, после оне друге куће која је тамо, г. Петковића кућа је најбоља. Ту су четири собе, које не могу боље бити.

Дакле, види се, да нису ни прегледали. То је једно.

Друго. Ова је комисија изашла с тим разлогом што мирише на лекарије.

Господо, кад би то стојало, апотекари не би никад могли ни живити у апотеци. На против надлежни тврде, да баш за то што мирише на лекарије да је то баш здраво. Види се дакле, да нису ништа ценили, него су просто базирали своје мишљење на оне речи управе вар. Београда: „равнове се класови по варовиј и т. д.“

Господо, што се тиче стручности ове „комисије санитетске полиције, ја никад нећу да предпоставим код ње знање боље од ове комисије, која је те зграде са школским одбором прегледала и за добро нашла.

Но сад је друго питање. Одбор треба сад да реши шта ће да се ради. Из целог овог посла види се, да није свршено ништа, и треба Управа вар. Београда као надзорна власт да поништи одборски закључак и да каже „одлука је општинска поништена“. То Управа није учинила него обилази и околиша и каже просто „шаље се Суду на поступак“ итд. Господо, док стоји решење одборско, неповиштено, одбор све дотле нема шта да ради (Чује се: Тако је).

Марко Степановић. И ја сам у школском одбору и ја да писам ништа по свима школама, да могу и о свима да говорим; мени је врло добро позната кућа г. Петковића. Она је врло згодна за школу. Није она уз болницу, него у њој је била апотека; а не стоји то, што се говори, да због тога није добра, јер зна се где год је карбол ту нема болести; ту је здраво.

Оно што каже г. Јанаћко, да има само две собе то значи у ствари да има четири, а, кад се једна провале, биће две велике собе. Што се тиче плаче за то се немамо ништа бојати. Једино је та незгода што овде нема кладрме. Што се тиче куће г. Лазића о њој не могу ништа да говорим јер ми познато није.

Никола Поповић. Кућа г. Лазића има само ту јединуману, што је њива и нема њесну коју би требала да има. Она има њесну соба 8 шуха. По закону државна мора да трпи све зграде школске до 1890 год. онакве као што су.

Што се у извештају полицајском вели, да та кућа није за школу због тога, што је влажна, то не стоји, јер само на једном малом крају има влаге, и иначе је сува је сува и добра, и тако је још уздигнута да се у њу улази на басамицима.

Што се каже да није могуће тамо сместити четири разреда и то не стоји, јер је премерена ширина и дубљина и нашло је да могу да стану четири разреда. Сад се прави од четири собе једна соба. Ту долази светлост с леве стране. Ту би дошла столица, астал, у свему како министарска правила прописују. Друга соба тако исто је згодна. Само једна соба доцније би добила светлост но остале, и то са лица, но то ништа не шкоди, јер у данашњим школама има их пуно, које нису згодне, и кад би се тако строго гледало све би их требало затворити.

Мени се чини, да је полицајска власт незаконо узела то право на себе. У закону о школама стоји: да, кад општина уме какву зграду за школу заједно са школским одбором, па та није по прописима, онда се о томе извештује г. министар просвете и он ту ствар решава.

Мени је познато као учитељу како се и по другим варошима ради. У Обреновцу на пр. кад је школа готова била општина је јавила г. министру на г. министар пошље инжињера и лекара те ови прегледе да ли је добра, на прежња њиховом извештају министар одобрава или не.

У овој нашој ствари прегледа ми да се општина силом тера, да прими једну кућу која није за школу.

Ја сам за то да се све пошље г. министру просвете на решење.

Милан Марковић. Ми смо поклонили веру нашим одборницима, и они су донели свој закључак и предали нама. Сад, ако Управа вар. Београда налази, да није добро, они нек поништи одборску одлуку.

Милутин Марковић. У том погледу, да се не узимају зграде за школе које неодговарају прописима, Управа вар. Београда као надзорна власт има права да стане на пут. Но мени се чини да између Управе и општине, па ни између одборске одлуке нема такве разлике, да се не могу исправити. Прво, ова одлука, треба да гласи овако: да одбор усвоји мишљење своје комисије с тим, да се испуни оно, што буде наредила полиц. надзорна власт. Дакле, та одлука неискључује могућност да се изврши оно што Управа наређује.

Друго је питање сад: да ли у овом случају треба узети мишљење оно, које је донела комисија управина, или оно, које је донела наша комисија?

Мишљење наше комисије у неколико противно је мишљењу санитетске полицијске комисије, и сад је на реду да решимо, при коме остајемо.

Ја мислим да ми морамо да поступимо онако, како је надзорна власт налазила: а да тако решимо имамо основа и у самом закону.

У колико је мени позната кућа Лазића као бившем старешину исте, не желећи да опширно о томе говорим, за шта нек ме одбор извини, могу само то казати: да та кућа није за школу.

Што се тиче куће г. Петковића о њој не могу ништа да говорим, јер о истој ништа не знам.

На кратко да кажем, ми можемо узети другу кућу.

Свет. Богорић. Ја сам тражио да се изнесе план и онда г. Милутин не би онакве мишљења био; али, кад то није, одбор нек цени како зове.

Председник. Ја сам одлуку полиц. власти послао био председнику наше комисије, г. Светозару Милојевићу, и он ми је одговорио, да не може ништа да каже, док не добије решење управино да је одлука општинска оборена. Ја, поједи рачуна од тога што један одборник каже, сматрао сам да ту ствар треба тако и извести, и дакуут сам шиљао секретара у управу и молио: да нам даде одсечан одговор. Но она је одговорила да неће ништа да чини до оно што је учинила актом санитетске комисије, и да се тиме сматра да је одборска одлука уништена. Према овоме, ја сад незнам шта да радим, јер с друге стране не смем ни дену од првог Новембра да остављам на сокаку. Молим вас да ово сад решите, и мени се од свију предлога чини за најподеснија опај г. Косте Петровића, који тражи, да апелујемо на г. министра просвете и на тај начин да добијемо неки излаз.

Милут. Марковић. Ја мислим да је овде чиста ствар, с тога, што је одборска одлука допемена условно, а друго и за то, што надзорна власт има права да води рачуна, да ли су испуњени санитетски обзири. Према томе, ми сад немамо да изјављујемо, да не примамо ову кућу под закуп за то што је комисија нашла да не одговара законским прописима за школу.

Ако би ми остали при нашој одлуци онда би значило да баш ми хоћемо на силу Бога да узмемо ову кућу.

Није нужно, да питамо г. министра, као што је напред поменуто.

Свет. Милојевић. Полиц. власт је требала, по што се предходно увери да донесе своју одлуку, како одлука општинска пада на основу томе, што зграда не одговара прописима закона за школе. Она тако није учинила, него просто казала: „Општини на даљи поступак“

Такав поступак није законит.

Милутин Марковић. То је на основу закона.

Свет. Боторић. Г. Марковић је казао, да је општинска комисија ангажована да мора да узме мајорову кућу за школу. Господо, за дорћолску школу било је 9 понуда. Ми смо све прегледали и нашли смо да ни једна кућа, сем три, не одговарају прописима за школу, а ове три су: мајора Лазе, Думе Деде и Ристе Петровића. После смо држали лицитацију са напоменом, да општина може свакад одказати закуп, чим своју школу направи. Других кућа на Дорћолу и Палилули нема, а онај где је год школа уцењивао је општину. Ми смо давали хиљаду динара више но на другом месту, па неће човек ни да чује, већ остаје при свом тражењу. Дакле, ми смо овако урадили из нужде и потребе, како да се дође до што јевтиније куће, а опет добре. И школски одбор дао је своје мишљење, да може да буде у Лазиној кући школа и, кад смо све овако урадили, ми нисмо ништа друго урадили до то, да смо просто извршили наредбу одборску.

Председник. Све лепо, и ја сам вам благодаран, али кад смо сад нашли, да неможемо тако да учинимо, кажите ми, како да се из овога изиђе.

Свет. Милојевић. Нека управа поништи прво одборску одлуку, па ће мо онда знати, шта ћемо радити.

К. Црногорац. Ми морамо признати и оно, што санитетска полиција каже. Ми смо сада дошли у један дујет (Молим г. стенографе да не пишу) — — — — — — — —

Милан Банковић. Ја више не могу да идем у ту комисију.

Председник. Ми који живимо у земљи, где постоје закони, морамо да поштујемо закон, а морамо да поштујемо и мишљење других. Ја држим да је најбоље оно што је казао г. Црногорац.

Свет. Боторић. Ми смо од наше стране учинили све што је требало, и сад нема смисла да одемо с комисијом санитетском.

Да би нашли излаза овоме, најбоље би било да се избере трећа комисија па нека она види све, оцени и наше и њихово мишљење, и нек се увери ко је на погрешном путу.

Милутин Марковић. Ова ствар има у себи два питања: финанцијско и санитетско. Одборници који су у овој нашој комисији не треба да мисле да су они безпогрешни, па да другче не може да буде. Тим се не напада на сам рад општинског одбора, који изгледа да је имао ту намеру да зграду нађе по јевтинијој цени. Главно је овде, да се нађе зграда која одговара санитетским правилима, а не цена. С тога, што је одбор нашо да је кућа Лазина јевтинија, ја мислим да то није основ по ком ми не можемо да усвојимо санитетско мишљење. За то сам мишљења, да се санитетско мишљење прими и према томе да нађемо другу зграду.

Оно што г. Црногорац предлаже било би у неколико неко измирење, но с тим, нећемо ништа добити, тим пре, што сам ја убеђен, да она кућа Лазина не одговара пропису.

Свет. Боторић. Г. Марковић говори, као да одборска комисија није имала у виду санитетско следиште. Што се тиче мене, ја нећу више у ту комисију ићи.

Председник. Молим вас, господо, да решимо ову ствар. Говора је и сувише било. Ја не могу да се борим са надзорном влашћу.

Свет. Милојевић. Могао би се примити предлог г. Косте Петровића, па да се пошље г. министру. Но, ако хоћете да попуштите управи, то је само с тога што она може увек да шкоди интересима општинским, и у другим стварима, и, кад је тако, онда бих ја био мишљења, да се одмах одреди друга комисија те да тражи другу кућу.

Свет. Боторић. То што се у овој ствари такве препоне чине има читаву своју историју, али овде није места томе.

Председник. Председник комисије био је тако добар те је пошо путем да се ова ствар изравна. Он је пристао на то да се одреди друга нова комисија, која ће одмах наћи те две куће. Ја вас молим да ово примите. (Примамо) Онда молим од стране одбора да буду у њој: Гргур Миленковић Милутин Марковић, Танасије Наумовић, Др. Марко Леко, Никола Мијајловић и Милорад Јанковић; а од стране општине да буде и наш г. инжињер и лекар. Усвајате ли? (Усвајамо).

Сад изволте чути неколико уверења. (Издана).

Састанак је овај трајао до 9 и по час. у вече.

ОДБОРСКЕ ОДЛУКЕ

У седници 27. ов. мес. општински је одбор донео ове одлуке:

1). Да се акцис механски уступи еснафу механско кафанском за год. закуп од 31.000 динара.

2). Одобрио лицитацију за израду скамлја и других столарских послова потребних за основне школе.

3). Да се одреди кратка лицитација за давање цубока говеђег под аренду.

4). Изабрао комисију која ће регулисати уређивање општинског листа.

ИСПРАВКА.

Господине Уредниче.

„Београдске општинске новине“, у броју 32. од ове г. на страни 291. саопштавају, како је г. К. Црногорац, на одборском састанку држан 18. Августа ов. год., говорећи о пијаци на Зеленом венцу, између осталог изјавио:

„да је за време прошлог министровања г. Радивоја Милојковића једна комисија, у којој је био г. др. Медовић и други, прегледала то место и дала мишљење, да на Зеленом венцу, онде где је данас, пијаца не сме остати.“

На ово имам приметити: да ја никад нисам био у таквој комисији ни пре, ни за време прошлог министровања г. Радивоја Милојковића, ни после овога.

Према томе, част ми је молити Вас Господине, да изволите ову моју изјаву, као исправку, отштампати у Београдским општинским новинма.

20. Октомбра 1888 г.
у Београду

Ваш поштовац
Др. Аћ. Медовић.

Да би избегли прекид у штампању тако важних протокола одборских, као што је следећи по реду, издајемо данашњи број листа само на половини табака. Идући број биће на целом табаку, и изаћи ће још у току ове недеље.

Власник општина београдска. Штампано у краљеско-српској државној штампарији Уредник Н. С. Јовановић

БРОЈ 37 У БЕОГРАДУ ЧЕТВРТАК 3. НОВЕМБРА 1888 ГОД. ГОДИНА VII.

БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

ИЗЛАЗИ ПЕЛЕЊЕНО ГЕЛАНПУТ НА ТАЗАКУ
Цена за Србију:
на годину . . . . . 6 дин.
на пола године . . . . . 3 дин.
за страни земље на годину . . . . 9 дин.

УРЕДНИШТВО и АДМИНИСТРАЦИЈА
ЈЕ У ЗДАЊУ
ОПШТИНСКОГ СУДА

Цена је огласима 6 дин. пара од врете
Преталату само слати упутницом на општински суд и све кореспонденције на уредника
РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ.
Н плаћена писма не примају се.

ГРАЂАНСТВУ ВАР. БЕОГРАДА

Указом Његовога Величанства Краља Србије Милана Првог од 14 ов. мес. одређени су избори народних посланика за сазвану Велику Народну Скупштину, и ти се избори имају извршити на дан 20. Новембра ове 1888. године.

На основу тога, и сходно 25-ом члану изборнога закона скупштинског, Суд општине београдске позива грађане вароши Београда да 20. Новембра т. г. дођу у општинску кућу на

ИЗБОРНУ СКУПШТИНУ

ради избора

ОСАМ ПОСЛАНИКА ЗА ВАРОШ БЕОГРАД

за Велику Народну Скупштину која је сазвана за 1. Декембар ове године.

По члану 27-ом изборнога закона, скупштина за избор народних посланика, отвара се тачно у осам часова изјутра одређенога дана.

На скупштини за избор посланика има право гласа сваки српски грађанин који је пунолетан и плаћа државни грађански данак на имање, рад или приход; а грађански данак сматра се да плаћа онај, који по закону о непосредном порезу не плаћа мање од 15 динара на годину (чл. 46. устава чл. 17. избор. закона и чл. 95. зак. о непосредном порезу).

Члан 18-ти изборнога скупштинскога закона, не даје право бирање онима:

а), који стоје код другога у служби, под платом или издржањем а по закону о непосредном порезу плаћају испод 15 динара данка годишње;

б), који су осуђени због злочинства, за време докле се не поврате у права;

в), који су осуђени због преступа, који доноси губитак грађанске части, за време док траје губитак права;

г), који се налазе у затвору или притвору судском због злочинства или преступа, поменутог у тачци 3. и 4.;

д), који су судском пресудом осуђени да су злоупотребом своје власти, претњом, поклоном или обећањем поклона за себе или за другога радили, да за посланика изабрани буду, или за које се докаже да су свој глас продали — за време, докле је пресуда одредила;

ђ) којима је стециште отворено, до свршетка;

ж), који су под старатељством; и

з), којима устав (последња тачка 48-ог члана) забрањује бирати.

Сваки пуноправни бирач може бити изабран за народног посланика, ако још има и ових услова:

а), да је навршио 30 година;

б), да плаћа годишње преко 30 динара у име непосредних пореза и

в), да не спада у изузете чланом 48-им устава земаљског.

Гласање ће отпочети у 8 часова изјутра и трајаће непрекидно до заласка сунца, а тада ће бирачки одбор, и ако сви бирачи не буду дошли и гласали, по члану 33-ем изборног закона скупштинског, решити и огласити да је изборна скупштина свршена.

Сваки бирач може само лично дати свој глас.

По закључку седнице општинскога Суда од 20. Октобра 1888. год. у Београду. АБр. 862.

Деловођ
СПАСО ХАЏИ-РИСТИЋ

Председник општине београдске
ЖИВКО КАРАБИБЕРОВИЋ

НЗ. Право гласа на изборној скупштини и поред свих испуњених услова, може имати само онај грађанин који је у азбучни списак заведен раније од дана избора скупштине. Према томе треба сваки бирач, који мисли користити се бирачким правом, да до дана скупштине узме из благајног одељка, сам или преко другог, *број* под којим је заведен. Тако ће и брже гласати.

САСТАНАК

одбора општине београдске

држан 17 Септембра 1888 год. у Београду

почетак у 6 часова по подне

Били су на састанку: Председник општине г. Ж. Карабиберовић, члан. суда Јанаћ Јанковић, чланови одбора, гг. Милан Банковић, Коста Д. Главинић, Јован Илијћ, Дим. М. Ђорђевић, Дим. Наумовић, Настас Крстић, Коста Петровић, Станиша Петровић, Милорад Д. Јанковић, Гргур Миленковић, Никола П. Михајловић, Др. М. Т. Леко, Св. Боторић, Ђ. С. Новаковић, Милутин Ј. Марковић, Самуило Пиаде, Глиша Јосиповић, Свет. Карапешић, Петар Д. Видаковић Јовица Барловац и Хаим Д. Азриел.

Председник. Молим вас господо, састанак је отворен. Чујте протокол нашега састанка од 3 ов. мес.

(*Секретар* чита протокол).

Има ли ко шта да примети? (нема)

Изволте чути протокол нашег ванредног састанка од 5 ов. мес.

(*Секретар* чита протокол).

Има ли ко да примети што на овај протокол? (Нема)

Сад изволте чути и протокол свечане седнице одборске од 10 ов. м.

(*Секретар* чита)

Има ли ко да учини какву исправку? (Нема)

К. Црногорац. Само место израза: „*професорски* савет" треба да се каже: „*академијски* савет велике школе" (Прима се).

Др. М. Т. Леко. Ако нема нико више што год да примети на прочитани протокол, дозволите ми, да нешто запитам (чује се, нема.)

Молим господина председника, да нам каже, за што се тако неуредно штампају у општинским новинама стенографске белешке наших састанака.

У последњем броју општинских новина изашла је тек седница, која је била пре два месеца.

Изгледа ми, као да се хотимично, тако немарно уређује службени део наших општинских новина, како би се тиме осујетило оно, што се хоће публиковањем општинских послова, да постигне.

Стенографске белешке наших састанака, штампају се без сумње за то, да грађанство дозна, шта се у општини ради, да се већма заинтересује за општинске послове, а и да нас, као и остале општинске органе, тиме у неколико покрене на живљи и савеснији рад.

Кад се већ у нашем општинском органу на жалост не расправљају иначе питања, која би што год допринела општинским пословима, онда бар оно, што се у општини уради, требало би живље публиковати, или престати с издавањем листа, који стаје општину око 4000 динара годишње.

Да би се ма у колико исправило садање несавесно уређивање општинских новина, мишљења сам, да одбор реши: да још у току идуће недеље изађе један ванредан број општинских новина, у коме ће се публиковати све још нештампане стенографске белешке наших састанака, а да се у будуће, у колико је могуће уредније и брже публикују.

Поред живљега публиковања стенографских бележака, нужно би било, да се у будуће одмах после сваке седнице штампају у кратко и протоколи састанака наших, јер има грађана, који не доспевају, да читају опширне стенографске белешке, већ их интересује, да дознаду само шта се у одбору решило.

Предлажем дакле, 1. да још у току идуће недеље изађе један ванредан број општинских новина са већ поменутом садржином и 2. да се одсад у општинским новинама, поред стенографских бележака, редовно публикују и одлуке, које су донесене на последњем састанку одбора општинског.

К. Црногорац. Ја потпомажем тај предлог.

Председник. Што се тога тиче, ви сви знате да су пре оне ванредне седнице о водоводима уредно и на време штампани протоколи наших седница; но тада, по што је та седница била врло велика, нагомилало се материјала за штампање толико, да није све могло изићи на један пут. Ја сам наваљивао на уредника да се то некако поправи, али штампар није пристао да изда већи број као што по уговору мора. Штампар је на лицитацији, а због неке конкуренције, пристао да нам штампа број за 20 динара, и сад се непрестано жали како је то толико јевтино да ће извесно да штетује. Уговор са њим имамо врло повољан што се тиче пене и држим да га сада не треба да кваримо, него да за будуће гледамо да уредимо ствар тако: да се протоколи нашег рада одмах предају у штампу.

К. Црногорац. Кад би се изоставио из општинских новина бар за време онај део белетристички, и све друго сем званичне радње, онда би се имало места за сав наш рад, те би могао уредно и брзо бити предаван јавности.

Председник. Ја сам то већ наредио, а наредио сам и то да сутра изађу два листа. — Само бих имао још једну молбу. Мени су се жалили г.г. секретари да им се не враћају брзо протоколи од оне господе одборника који траже да им се пошљу кући те да учине исправке.

К. Црногорац. А који је то од одборника тражио? Ја никад нисам добио на исправку моје говоре!

Др. М. Т. Леко. Ја сам их добијао на исправку, но сам их увек одмах враћао. А то је и нужно. Ето у последњем броју општинских новина изашло је н. пр. да сам ја казао приликом дебате о израни општинске стоке, како бих о томе и ја имао нешто да приметим, и ништа више. Међу тим, том приликом потсетио сам одбор на предлог, који је у своје време учинила комисија за преглед општинских рачуна, т. ј. да се одреди извесан оброк за општинску стоку, те бар тиме, да се каса општинска у неколико заштити, по што овако страда и каса а и стока општинска. О том комисијском предлогу, који да је срећа, требао је одавна бити усвојен и промењен, о томе и ако је било говора, нема ни помена у штампаним стенографским белешкама.

Много би дангубили, кад би се овде у седницама увек исправљале наше стенографске белешке, које често одвећ нетачне излазе у новинама; за то мислим, да је и неопходно нужно увек их прегледати, пре но што се публикују.

Председник. Дакле, уредићемо ту ствар тако да брже иде.

Милорад Јанковић. — Да ли је познато г. председнику да општински коњи нису јели сена три дана, и шта је узрок томе.?

Председник. Мени је познато да је једнога дана купио кола сена Јоца Божић; међу тим сутра дан је дошао командир пожарника, и, кад ми је рапортирао да нема сена, ја сам га упутио лиферанту сена. Шта је урадио не знам, али видео сам да данас рапортира и каже, по што нема сена то сам дао по једну порцију јечма.

Гл. Јосиповић. Ја сам баш јуче имао да идем у једну комисију и видео сам да су коњи гладни. Кочијаш ми је казао, да од пре три дана нису добили ни сена ни јечма.

Председник. Молим вас, господо, ја сам вам казао у чему је ствар и шта сам наредио. Сад је ли то лепо кад кочијаш вама каже да нема стока хране, а мени неће да дође да то каже? (Чује се: „не сме од командира!)

Хвала вам што сте ми то казали. Ја ћу одмах извидети ствар и наредити шта треба.

Св. Боторић. Колико има дана како смо одобрили лицитацију за сено? Лиферант чујем да није још зват да потпише уговор. За што се не зове тај лиферант?

Председник. Ја сам вам казао већ, да сам наредио командиру да иде код њега.

Гл. Јосиповић. Ја сам вас једног вечера питао, да ли је истина што се чује по вароши да је из амбара општинског украдено неколико хиљада кила јечма — шта је урађено по томе?

Председник. Ја сам вам већ казао да ћу учинити извиђај да видимо шта има у ствари.

Др. М. Леко. — А шта би са мојим предлогом о издавању ванредног броја општинских новина?

Председник. Ја мислим да је то усвојено. Усвајате ли господо, да издамо ванредни број? (Усваја се)

Вама је познато, господо, да сам ја у једној редовној седници био интерпелисан од г. одборника Св. Карапешића, да кажем, да ли стоји у ствари да сам радио на зајму општинском? и ја сам вам онда обећао, да ћу вам изнети коресподенцију коју сам имао односно тога зајма. До сад ни сам то пред вас износио за то, што сам сматрао да се овакве ствари не раде таке да се у напред износе на јавност, док се не дође до неког споразума. Но сад, да би се ви упознали шта се на томе радило, и да би и грађанство увидело да не седимо овде само да водимо разговоре — као што смо вечерас разговарали — него да се нешто и ради, то сам донео сва писма да вас обанестим шта сам радио и на чему ова ствар стоји. Молим вас да чујете.

Прво имамо писмо које сам од ове трговачке куће с којом сам преговарао, добио усљед нашег усменог разговора. Изволте чути.

Секретар чита:

Београд, Гранд Хотел
9. Јула 1888 п. н.

Господине Преседниче!

По што сам имао част неколико пута с вама лично општити, то вам под данашњим потврђујем понуде које сам част имао усмено вам поднети.

Ако општина вароши Београда жели доћи до зајма од *осам милијуна динара*, ја бих се обвезао да јој тај новац нађем, под следећим условима:

1). Општина ће ми издати лозова до цифре од *четрнајест милијона* динара, који ће се, средством вучења, исплатити за педесет година.

2). Општина плаћа ануитет од пет стотина хиљада динара за први пет година, а четири стотине хиљада динара за осталих четрдесет и пет година. Сви ти ануитети служиће на покривање и исплату лозова.

3). Општина ће депоновати код народне банке краљевине Србије, на петнајест дана пре сваког вучења, партије одговарајућих ануитета, према плану амортизације који ће се доцније поднети.

4). Као јемство за уредно плаћање условљених ануитета, општина ће се обвезати да даје у залогу оне од својих прихода који пружају највеће сигурности, а то: до цифре од шест стотина хиљада дин. за првих пет година, а до цифре од пет стотина хиљада за осталих четрдесет и пет.

5). За случај да општина не буде уредно плаћала своје ануитете, онда ћу ја имати право, да уведем једну *марочиту касу*, која ће примати све што дневно падне на рачун заложених прихода.

Овом ће касом управљати два делегата: један од моје, а други од општинске стране. Трошкове пак, око ове касе, рачунајући ту и плате делегата, подносиће сама општина.

6). Овим се још разуме, да, ако би за време трајања овог зајма наступиле какве промене у законима који опредељују и умањују заложене приходе, општина ће дужна бити да одмах пружи нова јамства у равној вредности.

Изволите, Господине преседниче, примите уверење мог високог поштовања.

Е. В.

Председник. Сад изволте чути моје писмо њему и друго његово.

Секретар чита:

Београд 9. Јула 1888 п. н.

Господине!

У одговору на ваше писмо од 9. Јула 1888 имам част да вам јавим: да примам *у начелу* основу зајма — од осам милијуна динара — коју сте ви изволели предложити нашој општини.

Ја ћу, дакле, очекивати и *формалну* понуду с ваше стране до краја Августа месеца; и, ако би се она тога дана нашла у мојим рукама, обвезујем се да ћу ју одмах поднети одбору општинском.

Буде ли она примљена од овог тела, то ће, сагласно закону ове земље, имати да ју одобри и збор грађана вароши, као што ће најзад морати да добије санкцију владе.

Разуме се да до реченог дана (конца Августа) ја нећу ступати ни у какве преговоре ни с ким до вама по ради горњега зајма.

При потпису прелиминарног уговора који ће те са мном потписати — а претходно потуму одбора општинског — ви ћете дужни бити да положите код Народне Банке српске у Београду суму од сто и педесет хиљада номинално у српским државним папирима, а то, као гаранцију да ћете извршити ваше обвезе ако би понуда ваша била примљена од свију инстанција.

За случај, да ваша понуда не буде примљена иста ће вам се кауција вратити, као што ће припасти општини ако ви не би одговорили условима понуде, по што би она од свију надлежних страна усвојена била.

Примите Господине уверење и т. д.

Председник општине
Ж. Карабиборовић с. р.

Председник. На то писмо добио сам овај одговор.

Секретар чита:

Београд, Гранд Хотел
24 Јула (п. н.) 1888

Господин председниче!

Наслањајући се на ваше поштовано писмо од 9-ог о. м. и сагласно вашој жељи, подносим вам данас један потпун

пројект, с планом амортизације, о зајму који би општина београдска желела закључити.

По овом плану, општина би добила *осам милијуна динара у металу*. На име тога издало би се лозова за номиналну цифру од дванајест и по милијуна динара, или *милијун и двеста и педесет хиљада лозова* од *десет* динара сваки — на место четрнајест милијуна предвиђеним у мом писму од 9-ог ов. мес.

Општина би плаћала ануитет од *пет стотина хиљада динара* за првих пет година; од четири стотине и педесет хиљада за следећих *десет* година; *и од четири стотине хиљада* за следећих тридесет и пет година.

Укупна сума ануитета, коју би општина у току педесет година измирила, изнела би према томе, *двадесет и један милијун*.

Потпуна амортизација зајма извршује се *за шездесет и пет година*, али администрација зајма, према приложеном плану, пала би мени на терет за последњих петнајест год.

У тој цељи отвара се и један амортизацијони фонд, који би према ниже изложеном рачуну имао достићи суму од *осам стотина и седамдесет и девет хиљада динара*. По вашој пак жељи исти би се фонд дигао на *девет стотина хиљада дин.* и депоновао би се у каквој солидној банци као и сама сума зајма. Управа и контрола над овим била би поверена комисији коју би именовале обе стране — општина и ја.

Ну, поред гаранција које би ми, по тачкама 4, 5—6 мога писма дала сама општина, ја вас молим господине председниче, да ову финансијску операцију изволите обезбедити и гаранцијом српске краљевске Владе, како би дотични папири могли одговорити условима закона Аустро-Угарске, и били званично котирани на берзама те земље.

Дозволите, најзад, да вас умолим да би ми у што краћем року изволели одговорити на ову садању и формалну понуду.

Са уверењем одличног поштовања и т. д.

Е. В.

Председник. На ово писмо ја сам му дао овакав одговор:

Београд 15/27 Јула 1888.

Господину Е. В.

финанцијском агенту

Београд.

Писмом мојим од 9 ов. мес. ја сам вас умолио да ми предложите план за лутријски зајам вароши Београда. Ја вам пак сада потврђујем, да сам тај од вас предложени план проучио, и да сам на основима истога вољан за зајам уговарати. (Копија тога плана овоме је писму приложена и по мени потписана).

Ја вас овлашћујем, да ради извођења зајма, нађете једну финанцијску групу, и изјављујем да сам приправан са истом од вас предложеном финанцијском групом уговарати, — разуме се само по себи ако то — општински одбор, варошки збор и државне власти одобре.

Ја сам примио к знању ваш захтев односно гаранције владе, коју сте писмом од 24 ов. мес. тражили.

С одличним поштовањем

Председник општине

Ж. Карабиберовић с. р.

Председник. Пре него што пређемо на даљи рад, о овоме предмету молим допустићете да учиним нека објасњења, на ову прву коресподенцију.

У почетку он је мени нудио зајам облигацијони. Ја сам казао да на том основу не могу да преговарам. По мом мишљењу за нас би било најбоље кад би се тај зајам на лозове основао, као што су н. пр. лозови црвена крста и т. д. чега ради сам нудио 12 и по милијона папира за које би он општини имао положити у готову 8,000.000 динара. Но он је тражио папира за 14,000.000, на што сам с прва пристао, и ако сам приметио да ће то бити много и да ћемо имати тешкоће при грађењу амортизацијоног плана. Из другог његовог писма, видели смо мало час, да је понуђачева финанс. група пристала на 12 и по милиона, на коме основу и добио сам понуду заједно са планом амортизације, који је начињен место за 50 оно за 65 година али с тим да општина плаћа своје обвезе свега 50 година — што би изнело цифру укупну од 21,000.000 а за следећих 15 година (од 51 до 65-те) понудила је група цифру од 900.000 динара за резервни фонд, којим би се за последњих 15 година амортизирале обвезнице општине наше. Поред ове понуде добио сам и један прорачун, из кога се види да би тај резервни фонд који би група одмах положила у готову, кад и 8,000.000 зајма, — рачунећи 4 % годишње с интересом на интерес достигао цифру од цирка 6½ милиона, а та би сума била не само довољна да исплати заоставше лозове, него би се још знатна сума као вишак показала; нарочито за то што се и та сума у течају 15 следећих година не би одмах цела него суксесиве (постепено) издавала, те би на суме које заостају растао такође интерес. Тај вишак, који би се по целокупној амортизацији наших лутриј. обвезница показао, усмено сам с понуђачем споразумео се да се дефинитивним уговором предвиди и то, да тај вишак припадне општини, по свршетку целе операције.

Ако би господо дошло до тога да ми ову понуду и план усвојимо и уговор нежемо и извршимо, моје би мишљење било учинити вам тада следећи предлог: ових 900.000 дин. мислим да би требали уложити одмах по пријему у наше жељезничке облигације, које не носе само 4 но сигурних 5%, и то не на 900.000 него на 1,200.000 јер би са 900.000 готових пара, могли купити речених облигација за цирка 1,200.000 динара. Сви купони, који би се од тих жељ. облигација примали, имали би се улагати опет у исте облигације сваких 6 месеци докле год тај зајам трајао буде, а он ће се као што вам је познато кроз 45 год. потпуно амортизирати и тиме би тај фонд поред интереса 5% имао добитка и на диференцијама курса, пошто се облигација мора цела исплатити кад се извуче. На овај начин тај би фонд невероватно нарастао, да би се могло као сигурно узети, да би по истеку 65 година општини припало по исплати свију лозова још цирка 16,000.000, сем примљеног зајма од 8,000.000.

Дакле, господо, као што се види, овај случај, што су они створили резервни фонд, који нисам тражио, али кога је сам амортизацијони план понуђача, изазвао — учинио би да би општина после 65 година имала још један нов зајам од 16,000.000 цирка, који не би морала никада да плати. Кад сам добио овај предлог, ја сам писао г. Министру финансије ово што ће вам се сад прочитати. Изволте чути.

Секретар чита:

Општина Београдска
18 Јула 1888.
АБр. 484.

Г. Министру финанције

У Београду, српској престоници осећа се од дужег времена а нарочито од како се Србија узвисила на степен Краљевства, потреба, да се једном обуче у онакво руво

какво правичи престоница једне Краљевине: другим речима да има: *воду*, (добру и у довољној количини) *канале*, *лепу околину*, *ие, шетње богатине*, *осветљење* и т. д. и т. д.

Да би се све те велике потребе могле извршити, потребне су велике материјалне жртве, које се не могу у један пут од грађанства прикупити. За то се морало размишљати и тражити само, како да се све ово постигне а да терет не падне у свој својој огромности само на данашњу генерацију, него да се распоред удели тако, како би сразмерне делове терета сносили и доцнији нараштаји.

У овој цељи потписани приступио је тражењу зајма за општину београдску од 8 милијуна динара у злату. И после дугог преговарања успео је да добије једну понуду под условима који се могу видети из приложеног писма понуђачевог.

Али пре но што би дефинитивни уговор потписао, и пре но што би исти одбору и збору на одобрење поднео, нужно ми је да знам, ће ли српска престоница бити тако срећна да јој висока Влада Његовог Величанства даде гаранцију која се у овоме предлогу тражи, и да ли ће она општинска финансијска операција бити ослобођена од свију садашњих и будућих давања државних, као што су жиго пина, пореза и т. д.

Да би дакле могао што пре приступити дефинитивноме закључку, овог по општину корисног зајма, мени је част замолити вас г. министре да ову ствар изволите озбиљно прихватити, и да нарадите код високе Владе Његовог Величанства Краља, да се све ово, што сам слободан тражити условји и одобри, како би могао у најкраћем времену добити званичним путем одобрење, те да по том приступим дефинитивном закључку са финансијерима, којима је сада згодан моменат за поглове овога рада.

Остављем опанког по општину корисног зајма, решење се лако многа животна питања Београда, која засецају у његову здравственост и напредак; те с тога сам уверен да ће те успоштити те тако дати могућности да избегне могућу промену прилика која би била на штету наше вароши и српске краљевске престонице.

Председник општине београдске
Ж. Карабиберић с. р.

На ово писмо добио сам од г. Министра овај одговор — изволите саслушати.

Секретар чита:

Краљ. срп. Министарство финансије
Пр. Бр. 12791
30 Јула 1888. Београд.

Господине Председниче,

На ваше писмо од 18 ов. мес. АБр. 484, којим сте се од стране београдске општине на мене обратили, и којим сте ме молили да најавим, би ли Краљевска Влада била вољна да даде гаранцију за дотични зајам и да се општинска финансијска операција по томе ослободи од свију садашњих и будућих државних давања — част ми је најавити вам ово:

Краљевска је Влада сваки готова и вољна, да потпомогне општину у сваком корисном предузећу па и у овом предлогу за унапређење престонице, њеног угледа и како њених тако и земаљских интереса; али данас, и кад би општина имала у ствари осигуран интутет за овај зајам т. ј. и кад би она прописаним законим путем добила одобрење за прирез, који јој је нуждан за подмирење овог интутета,

— Влади Краљевој није могућно дати ни тражену гаранцију нити тражену олакшицу без парочитог законодавног овлашћења.

Примите Господине Председниче уверење о моја поштовању.

Министар финансије
М. Рашић. с. р.

То је господо одборници што сам имао да вам одговарим на ову интерелацију и ја вам благодарим што сте ми дали прилику да о овој ствари обавестим и нас и грађанство да видите шта се радило. Ви видите да је овде главно запело до гаранције државне, јер се каже то, да постоји закон да се у Аустро-Угарску не може унети ни један страни дов, који није гаратован од стране државе. То ли на вољу пасоша Ако је држава обећала гаранцију дов вреди иначе не. Што се пак тиче саме сигурности општинске, општина ће, ја сам уверен свакад плаћати уредно оно на шта се обвезе Но кад'сад ова ствар овако стоји ја немам мислио ни да је износим пред вас да није било интрпелације — али бар сад знате шта се и колико се са овој ствари радило, а што се није постигло што се желело, ми нисмо криви.

Со. Коравезић. Ја сам задовољан са одговором но имао би то казати за случај ако продужите преговоре о тој ствари, што се тиче котирања, ја знам за искуства код пренос крста да они не примају котирања, него на захтев владе они одобравају да се дозови могу продавати код нас Ми смо код пренос крста имали ту пробу и они су се задовољили с тим само да влада ради на томе да се одобри продаја у том и том месту. Они дакле не примају да се котирају негарантовани дозови, али дозвољавају да се могу продавати.

Председник Ја би молио господо да сад кажете одобравате ли да у овом правцу могу и даље радити. Да ли делите то мишљење да би општина требала да има најмање 8 милијона зајма да би могла приближно све своје најхитније потребе да подмири. Све неће могла, али све најхитније као што су: водовод, антропота, кеј и т. д. држим да би могла. Дакле ја не знам да ли сам добро потресао вашу мисао.

Со. Коравезић. Ја не знам шта ће казати друга господа, али што се мене тиче ја држим да је то што сте радили добро; а што се тиче саме погодбе, могу казати, да није ни скупа.

Председник. Ја би желео само начелно да кажете да ли примате овакав рад, и хоће ли она група чекати до скупштине, која би дала овлашћење влади то је друга ствар, која од нас не зависи.

П. Видаковић. Ја држим да дакле нема места говорити о томе колико нам новаца треба Сви ми знамо да општина не може да подмири своје потребе са редовним буџетом него да јој треба зајам. Али да сад одређујемо колико зајма треба, држим да нема смисла до год не добијемо законодавног одобрења а док то одобрење дође, ми ћемо моћи да израдимо планове и да видимо шта ће нас намирење тих потреба коштати.

Председник. Ја и не тражим вечерас закључак никакав него само мишљење ваше, је ли овај правац који сам узео добар?

Милутин Марковић. Ја сматрам ово питање г. председника тако, да би ове да зна, да ли одбор дели то мишљење да треба прибирати податке за овај зајам овако као

што је он отпочео: јер ово није ништа друго него прибирање података. И доиста, ако хоћемо што да урадимо ми морамо тражити зајма; а кад га будемо тражили, и дођемо већ до тога стања да га нађемо, ми то не можемо у једанпут свршити за дан, па с тога је потребно да имамо каквих података. За то ја сматрам овај рад г. председника, као једно преговарање врло корисно, и мислим, да треба одобрити г. председнику да продужи у истом правцу радити и даље, разуме се, без икакве обвезе.

Председник Ви сте видели како ја радим, а после тога све што будем уговорио то ће се пред вас изнети, то ће се изнети и пред збор и т. д.

П. Видаковић. Г. Председник рекао је у почетку да ћемо требати оволику суму зајма т. ј. 8,000.000, и ја сам се у мом говору просто на то ограничио, па сам казао: да то не можемо сад знати.

Председник. Може бити да сам тако казао али ја сам хтео само то да знам да ли се ви слажете са оваквим мојим радом у овој ствари? (Слажемо се, слажемо) Добро господо — хвала вам.

П. Видаковић. Ја хоћу да кажем још нешто. Ја не знам који ће радови да се предузму прво, па ми се чини да ће 8 милијуна за прве радове бити много, или мало. Ја сам у последње време био у Загребу, и видео сам њихов водовод и питао, шта их је коштао? Веле да их је коштао 300.000 форината а то је: 600.000 динара, и замислите да тамо неплаћају више за воду од 60 пара на месец. То је врло мала сума новаца, и мени се чини да је то врло јевтино урађено.

К. Главиниħ. И ја сам разумео г. председника тако, да жели да зна, да ли ми одобравамо сам у основу на којој је он преговарао за овај зајам.

Нема сумње, да ми морамо претходно спремити све што је нужно за извршење наших радова и да се моментано не може зајам закључити, него се мора раније о томе преговарити, с тога и ја мислим да је ова основа добра и да се може одобрити.

О самој количини зајма, можемо доцније говорити.

Што се тиче Загреба, који је јефтино саградио свој водовод, то је истина; али то грађење зависи много од теренског положаја, од количине и каквоће воде и т. д. Осим тога Загреб има водовод за 14 километара, а нама треба много већи.

Председник Ја мислим господо да смо ову ствар свршили (Свршена је)

Сад имам да вам саопштим да смо држали лицитацију ужу за калдрмисање министарске улице, и изволте чути извештај о томе

(*Секретар* чита)

Гр. Миленковић. Чији је материјал? (Његов) Додатак? (Његов) Онда није скупо.

К. Главиниħ Ја би молио да се прочитају и услови.

(*Секретар* чита.)

Председник. Први пут је изнео на првој лицитацији 2·70 дин. од квадр. мет., а други пут, на ужој лицитацији, 2·35 дин. Ако г. г. стручњаци држе, да је цена умерена, онда, мислим, да се одобри.

Мил. Марковић. Каква је цена била за друге улице?

Председник. Ја држим, да је јевтинија, јер овде има да се откопава.

Д. Наумовић. Цене су увек скупе. Но треба на друго нешто пазити. Цео свет виче на нас, што правимо у зиму калдрму, кад је најнезгодније време, а ми опет хоћемо да правимо калдрму по овом времену. За цело, свет има право што на нас виче.

П. Видаковић. Мени се чини, да је излишно прописивати у условима, да не сме радити у мочарне дане. Бадава, то се не може спречити, него ће најбоље бити, да ми ово оставимо за пролеће.

Председник. Ми смо морали држати ову лицитацију на разлога да би задовољили оне грађане из те улице. Кад би се сад почело грађење калдрме, не би се могло вршити, него би остало преко зиме, што би било врло незгодно. Али ја држим, да би требало да одобримо ову лицитацију па да се рад почне идуће године; онда ћемо моћи да свршимо раније, јер ћемо онда имати сву радну снагу, која ће настати, да се ова улица што пре сврши.

За цело ову би улицу једном ваљало калдрмисати, јер она већ од 5 година изгледа онако грозна. Ту је било примедаба и од стране државне власти, но, по што је била ова светковина, није даље ништа рађено

Ја мислим, да треба да одобримо ову лицитацију, јер није скупа.

Ј. Илић. Није скупо, али му није сада време.

Председник. Па неће се цела улица претресати него онај део од г. Прајзовићеве куће до чесме абаџиске. Ја мислим, да би се то сада могло свршити, а међу тим нама треба земља да се насипа око кантара, а и то је једна нужда — и то је један разлог, да се ово прими

П. Видаковић. А колико ће коштати та оправка?

Председник. Око 10.000 дин.

П. Видаковић. Грехота би било бацати оволико суму у ово време. Боље нека се претрпе.

К. Главиниħ. Услови су врло добри; у њима се тражи све што треба на да калдрма буде добра. Цена је скупа. Истина има да се откопава и да се земља преноси, али општина даје камен и песак. Ја налазим да је то скупо — истина није сасвим скупо — него је поскупо. А после, ја би молио да имамо на уму и ово У абаџиској улици могу бар пешаци ићи, а ми имамо улице где не могу ни пешаци ићи. За тим нивелета још није одобрена; а ако се не одобри, ко ће после изравнати ту ствар? Ја мислим, да, док се то питање не сврши, не приступамо томе послу једно због тога а друго, што сад није ни време томе. — Време је рђаво и већ су настали кишни дани.

Но, ја бих био зато, да се та улица, ако је могуће покрпи што боље и што јефтиније, те да се не излажемо великим трошковима, и да дамо колико толико задоволења оним грађанима, — али прављење нове калдрме да се одложи до пролећа.

П. Михаиловић. Што се мене тиче, ја сам био рад да се направи та калдрма. Али по што је доста доцкан, и ако буде доста откопавања, ја сумњам да ће се направити један каламбур, нити ће бити добре калдрме.

Нама долази та калдрма скупа. Људи базирају на томе, што им се забрањује да раде у мочарне дане, те тако не би могли можда да сврше сада, а кауција, коју су положили, лежи им до пролећа овде. Отуда и бива та несрећа, те им плаћамо скупо што се калдрма прави у најнезгодније време. Ја сам зато да се ово одложи до пролећа, па и ако има заинтересованих, и они ће пристати — и као што каже г. предговорник за сада да се мало претрпи да се задовољи она околина.

Председник. Ја бих вас молио, да одредите 2—3 одборника, па нека они нађу начин, како да се покрпи. Оно се не да покрпити.

П. Видаковић. Нека изађе на место г. Главиниħ и г. Миленковић, па нека они кажу шта треба.

К. Главиниħ. Имајте у виду то, да би тај трошак пао на буџет општински. А ја опет кажем оном улицом може бар пешак да прође, док ми имамо и таквих, где не могу ни

нешаци да прођу. Кнез-Михајлова, жељезничка и савамалска улица све су налокане; па шта да радимо, кад немамо пара?

Н. Михаиловић. Ја предлажем да се она земља не насипа код кантара, него предлажем чак и то, да се тај кантар премести на топчијску пијацу. За што баш морају да буду тамо два кантара у оној баруштини?

Председник. Оно се не насипа само због кантара. Оно је наше земљиште, ми га морамо насути.

Дакле хоћете ли, да се ова улица претресе или не; примате ли ову лицитацију? Ово је неколико пута било пред-а-мном и државна власт је наређивала да се то сврши. Дакле, ако се ова лицитација не усвоји, онда значи, да сте решили: да г. г. Главинић и Грґур нађу начин да се та улица покрпи. Примате ли дакле лицитацију? (Не примамо)

Дакле решимо, да се нигде не уважи лицитација за калдрму, јер су држане лицитације за врачарске улице и за призренску. Предузимачи кажу, кад су лицитирали за призренску улицу, да сада није време, а овамо су опет сви долазили на лицитацију за врачарске улице, а то за то што овамо им дајемо камен, те им се плаћа само за руке, те мање добијају. Ја сам самом министру грађевина казао, да не могу да се одбраним од власти због калдрме; а опет ми не можемо ништа предузимати, док се не одобри нивелациони план.

Примате ли, господо, да се ни једна лицитација не одобри? (Прима се).

Држана је лицитација за откопавање земљишта у доњем градском пољу. Чујте извештај.

(Секретар прочита.)

К. Главиник. До сада је био случај, да су приватни увек свршавали своје грађевинске послове јевтиније него општина. Ми, који смо онде откопавали земљу, плаћали смо по 80 пара за одношење. Међу тим овде има и да се планира, да се камен слаже у камаре, и за све то пристаје се на 70 п. Ја мислим да то није скупо. У осталом, овде се добија двоје — имају две користи — скида се оно брдо, које смета комуникацији, а друго насипа онај део вароши, који се мора насипати.

Председник. Овај се рад ради зими, и ја мислим, да треба да усвојимо. (Усвајамо).

Вама је, господо, познато, да смо одредили једну комисију, која је имала задатак да нам спреми и изнесе своје мишљење о пијачном питању. Молим вас, чујте њихово мнење.

Милан Банковић. Ја бих имао пре тога нешто да приметим. И ја сам био изабрат у ту комисију, а писам никако зват.

Св. Карапешић. Има их који су се потписали да ће доћи, па нису дошли.

Ј. Илић. И ја сам био одређен, па нисам позиван.

Св. Карапешић. Тако каже и г. Мостић. Он је онде потписан, а међу тим ми каже, да није зват. Свега је нас 6 дошло.

Председник. Мени је жао, што се тако десило. Ја сам сам први пут позвао. (Вичу: па један пут смо и држали састанак).

Св. Карапешић. Ми смо чекали више од $1\frac{1}{2}$ сата, па чим је дошао 6-ти ми смо отпочели рад.

М. Банковић. Ја мислим, да, кад се ко за комисију позива треба тражити нарочито, да се сам потпише.

Св. Боторић. Ми, чланови комисије, нисмо били криви, чекали смо читава два сата, па нас је дошло свега 6, а међу тим сви су се потписали, да су звати. Ми смо радили, а одбор ако хоће нека усвоји.

Председник. Комисија је била за то одређена, да направи само један нацрт — основ; свакако ваше је право да да то усвојите или одбаците. За то да не би дангубили, извол'те чути тај нацрт.

Гл. Јосиповић. Ја мислим, да треба да уобичајимо, да сваки потпише своје име и презиме, а не само „зват“.

Председник. То је ваша ствар. Чујте молим вас извештај. (Секретар прочита мишљење већине и одвојено мнење Н. Вулковића.)

Д. Наумовић. Ту су само 4 потписана, а било је 12 у комисији.

Св. Карапешић. Ако ви примите ово, није ништа изгубљено па макар и двојица били потписани.

Н. Видаковић. Да сам ја ту био, не бих дозволио, да се бирају 12-ица, јер сви знамо да се толико не може саставити. Највише је требало 3—4; 5 би већ било много.

Председник. Ја како видим, све, што год су г.г. предлагачи тражили, комисија је усвојила у главном; комисија је дала своје мишљење, да се усвоји, да им се отворе пијаце.

Сад, мислим, треба да решимо у начелу, јесмо ли за мнење комисије, или нисмо, и онда да кажемо, шта друго мислимо. Данас постоје две пијаце: велика и цветни трг. Треба да решимо: хоћемо ли 7, 4 или 2 пијаце.

Ј. Илић. Ми, Дорћолци, не тражимо.

С. Пијаде. Ја мислим, да ни Палилулци не траже. Нико други и не тражи сем зеленог венца. Сваки се смеје, кад чује, да ће да у Београду буде 7 пијаца. Дакле, сваки код своје куће да има пијацу.?

Н. Видаковић. Мени је жао, кад се и данас може наћи људи, који бране монопол. И заиста, бранити постојеће стање, значи бранити монопол велике пијаце. Може бити, да је вечерас неко то неотично казао. Ја не верујем, да има међу нама и једног, да каже, да мој отац од 70 год. мора из Савамале да дође на вел. пијацу и да каже: добро јутро Дилберу! Тако исто има много старих људи, жена и ситне деце, који су принуђени, да сами тај посао врше: да подмирују своје потребе.

Кад се види, да је потреба' да још коју поред ове две пијаце отворимо, онда то треба створити тако, као што одговара и оку и правди и хигијени и здрављу. Јер, ви треба да видите колико се света збило око оних пиљара, што је дошло да подмири своје потребе: а они опет да продаду своје производе.

Београд није тако мала варош, да му је доста једна пијаца за подмирење потреба његових грађана. Ми имамо очигледног примера, где су вароши с већим бројем људства, а збијеније, па имају по неколико пијаца.

Како се данас тражи, да се отворе још неке пијаце' значи, да се јавила потреба у томе. Ако Београд не може да одржи неколико пијаца, он неће моћи ни отворити ни подржавати данашње стање, значи потпомагати и бранити монопол велике пијаце и подржавати неколико газда, који нас уцењују, и нас грађане из свију крајева принуђанају да морамо долазити на вел. пијацу да пунимо њихове кесе. Но нико не може казати: „наш крај неће пијацу.“ Може бити има људи лично заинтересованих, који ће из личних интереса казати: нама не треба. То ће збор решити. Оно што се на збору реши, остаће светиња. Ако се на збору изгласа 7; ако буде пак већина за то да остане вел. пијаца и цветни трг, онда ће то и остати. Дакле, ја мислим, да нико од одборника вечерас не може говорити о томе, да његовом крају не треба пијаца, него како грађани траже, у том смислу нека им се и изнесе пред збор, па како он реши.

Св. Карапешић. Ја мислим, да неће бити нужно, да објашњавам извештај, јер је опширно и јасно написан. Ми

смо гледали један по један потпис и видели смо да су из целе вароши. Што нека г.г. кажу, „ми не тражимо пијацу“, можда ви и још може бити 20 не тражите, али има других, који траже — онде има потписа из целе вароши.

Кад смо прегледали потписе, ми смо се упустили у дебатовање: можемо ли ми одбити жељу једног дела вароши — па смо нашли да је и праведно и по закону, да им се одбор одазове — да се одазове њиховој молби. Сад се може само око тога врсти да ли су потписи истинити. Ако сумњате, ви одредите комисију, па нека се увери. Што смо казали, да се даје под аренду? Ја мислим, да, кад приватни имају право да дају своје плацеве под кирију, онда и општина има права — тим пре. Ми као одборници позвани смо да водимо рачуна о интересима општинским. Ми смо према становницима овде навели и казали, за коју пијацу, колики број продаваца треба, па да се може отворити, н. пр. за дорћолску пијацу, чим се јави 10, отвориће се, за палилулску 15 и т. д.

Коста Главиник. Доиста је ово пијачно питање једно незгодно питање. Колико год се пута решавало о њему, увек је било незгода.

Заиста, при решавању овога питања треба имати на уму и интерес грађанства, које ту потребу осећа и тражи, као и интерес саме општине. Општина треба да мисли о угодностима својих грађана, јер и то спада у њен позив.

Да ли треба за Београд 7 или 3—4 пијаце, то није лаћ решити. Ја мислим да 7 пијаца за Београд није нужно, али мислим и то, да не треба Београд оставити ни на једну или две пијаце.

Пијаца на зеленом венцу већ постоји, и то, у оним бурдељима и власт треба да их оданде истера, ако ми не можемо, јер и да остане тамо не би им се много помогло.

Ја мислим да би најбоље било да буду свега три пијаце поред велике, и то: у крају палилулском и код три кључа. Ово да изнесемо пред збор, па нека реши. Ако на тим местима могадне да се пијаца одржи оне ће остати, а иначе саме ће отпасти.

Ђока Новаковић. Мени је познато, да је ово други пут како велики број грађана тражи да се ослободи неправде, који му се тим пијачним питањем чини. Ово је други пут како тражи тај велики део грађанства да се ослободи мука, да се ослободи измећарства, што мора да долази из најдаљег краја чак на в. пијацу. Ја опет кажем, да је ово велики део грађана, од кога се тражи да подноси све терете а он за све то не може да добије ни оно што му је најнужније. Господо! Општина не сме да буде једном мајка, а другом маћија.

Општина треба да гледа и употреби све могуће, да грађани њени дођу што лакше и брже до својих најживотних потреба.

Да ли она тако ради?

Не. Ја ћу да наведем случај један. 1885 године 200 грађана тражили су пијацу на зеленом венцу. Г. Председник, онда бивши, по не знам по каквом разумевању одбио је ту молбу грађана сам својевољно. Шта је с тим учинио? Учинио је то, да је једним потезом пера решио питање, које је једини збор надлежан да реши.

Како се г. Председник показао, тако су се исто показали и претставници општински, онда бивши. Мени је познато, да је један грађанин давао општини 12 хиљада динара годишње, и тај је приход одбијен, што није требало да буде.

Овај садањи и велики део грађанства, што тражи пијацу, сасвим је праведно на одбор управно свој захтев. Он не тражи пијацу само за себе него и за друге крајеве Београда, те да се сво грађанство с тим снабде. С тога мислим, да је праведно да одбор реши да буду седам пијаца, и за то и гласам за мишлење комисије.

Димитрије Наумовић. Ја видим да многи од вас тражите 7 пијаца, а да се нико не сећа да имамо три пијаце. Они неће да дођу на велику пијацу држећи да је тешко за старце, жене и децу да овамо ради својих потреба дођу, а не пада им напамет, да и с главне чаршије и дорћола иду старци и жене и деца чак на малу пијацу због дрва и на пијацу код баталџамије, па и њима није лако чак тамо ићи, али шта ће кад тако мора да буде, па то треба да знају и ова господа која траже 7 пијаца — само да би им пијаца до имања била.

Пера Видаковић. Грађани којима то треба имају право да траже, па нек то учине и да ће им се. Ви знате пословицу, „док се дете не заплаче мајка га се не сећа“.

Нико од ове господе која траже 7 пијаца не каже, да не да ово или оно. Што год ко мисли да треба да му се да, нека тражи и ја смем напред рећи да им нико неће забранити. С тога оставимо то, да збор реши ово питање.

Дим. Наумовић. Ја вас баш ту хватам. Како могу са дорћола старци да иду на Саву и баталџамију на пијацу тако могу и из тих крајева да иду на вел. пијацу.

(Саршаће се)

ОДБОРСКЕ ОДЛУКЕ.

У седници 29. пр. мес. општински је одбор донео ове одлуке:

1.) Изабрао чланове школског одбора.

2.) Решено, да се цубок од стоке која се коље на кланици, уступити за идућу годину Ђорђу Панђели за 27.000 дин.

3.) Да се прими цео први извештај пододбора за истраживање воде у околини Београда и извршење осталих претходних техничких послова, и по њему у потпуности поступи, с тим, да се на даље, квантитативно, истраживање воде може утрошити још 25.000 динара; али и тај као и ранији издатак да не падне на терет буџетске партије, него да се као привремени издатак доцније благајни општинској врати из сума, које општина спреми за остварење нових водовода.

Што се тиче одлука за финансијски пододбор, ради изналаска потребних средстава за извршење водовода, као и поручбине пројекта за нове водоводе, о томе, да се реши у идућој седници, а ову председништво да ванредно сазове.

4.) Да се повлашћеницима опрости 1000 дин. на аренди за извожњу ђубрета, поводом штете коју су летос претрпели, и да за наступајућу као и другу за њом — трећу по уговору — годину на име аренде за право испражњивања нужника и помијара, плаћају годишње свега по 7000, а не по 9000 дин. како је уговорено.

ВЛАСНИК ОПШТИНА БЕОГРАДСКА. ШТАМПАНО У ПРАЉЕСКО-СРПСКОЈ ДРЖАВНОЈ ШТАМПАРИЈИ Уредник Н. С. Јовановић

БРОЈ 38 У БЕОГРАДУ УТОРАК 8 НОВЕМБРА 1888 ГОД. ГОДИНА VII.

БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

ИЗЛАЗИ НЕДЕЉНО ЛЕДИНУТ НА ТАКАЊ
Цена за Србију:
на годину . . . . . 6 дин.
за пола године . . . . . 3 дин.
за остало време на годину . . . . 9 дин.

УРЕДНИШТВО и АДМИНИСТРАЦИЈА
ЈЕ У ЗДАЊУ
ОПШТ. НОВОГ СУДА

Цена је огласима 6 дин. пара од врсте
Претплату која слаже унутрашњи но општинск суд и све кореспонденције на уредника
РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ.
Неплаћена писма не примају се.

ГРАЂАНСТВУ ВАР. БЕОГРАДА

Указом Његовога Величанства Краља Србије Милана Првог од 14 ов. мес. одређени су избори народних посланика за сазвану Велику Народну Скупштину, и ти се избори имају извршити на дан 20. Новембра ове 1888. године.

На основу тога, и сходно 25-ом члану изборнога закона скупштинског, Суд општине београдске позива грађане вароши Београда да 20. Новембра т. г. дођу у општинску кућу на

ИЗБОРНУ СКУПШТИНУ

ради избора

ОСАМ ПОСЛАНИКА ЗА ВАРОШ БЕОГРАД

за Велику Народну Скупштину која је сазвана за 1. Декембар ове године.

По члану 27-ом изборнога закона, скупштина за избор народних посланика, отвара се тачно у осам часова изјутра одређенога дана.

На скупштини за избор посланика има право гласа сваки српски грађанин који је пунолетан и плаћа државни грађански данак на имање, рад или приход; а грађански данак сматра се да плаћа онај, који по закону о непосредном порезу не плаћа мање од 15 динара на годину (чл. 46. устава чл. 17. избор. закона и чл 95. зак. о непосредном порезу).

Члан 18-ти изборнога скупштинскога закона, не даје право бирање онима:

а), који стоје код другога у служби, под платом или издржањем а по закону о непосредном порезу плаћају испод 15 динара данка годишње;

б), који су осуђени због злочинства, за време докле се не поврате у права;

в), који су осуђени због преступа, који доноси губитак грађанске части, за време док траје губитак права;

г), који се налазе у затвору или притвору судском због злочинства или преступа, поменутог у тачци 3. и 4.;

д), који су судском пресудом осуђени да су злоупотребом своје власти, претњом, поклоном или обећањем поклона за себе или за другога радили, да за посланика изабрани буду, или за које се докаже да су свој глас продали — за време, докле је пресуда одредила;

ђ) којима је стециште отворено, до свршетка;

ж), који су под старатељством; и

з), којима устав (последња тачка 48-ог члана) забрањује бирати.

Сваки пуноправни бирач може бити изабран за народног посланика, ако још има и ових услова

а), да је навршио 30 година;

б), да плаћа годишње преко 30 динара у име непосредних пореза и

в), да не спада у изузете чланом 48-им устава земаљског.

Гласање ће отпочети у 8 часова изјутра и трајаће непрекидно до заласка сунца, а тада ће бирачки одбор, и ако сви бирачи не буду дошли и гласали, по члану 33-ем изборног закона скупштинског, решити и огласити да је изборна скупштина свршена.

Сваки бирач може само лично дати свој глас.

По закључку седнице општинскога Суда од 20. Октобра 1888. год. у Београду. Абр. 862.

Деловођ
СПАСО ХАЏИ-РИСТИЋ

Председник општине београдске
ЖИВКО КАРАБИБЕРОВИЋ

НБ. Право гласа на изборној скупштини и поред свих испуњених услова, може имати само онај грађанин који је у азбучни списак заведен раније од дана избора скупштине. Према томе треба сваки бирач, који мисли користити се бирачким правом, да до дана скупштине узме из благајног одељка, сам или преко другог, *број* под којим је заведен. Тако ће и брже гласати.

САСТАНАК

одбора општине београдске

држан 17 Септембра 1888 год. у Београду

почетак у 8 часова по подне

(сопштак)

Дим. Наумовић. Ја баш мислим да пијаце треба да буду на крај вароши, и то, од Саве на све до краја Дунава, и да сваки, који у ову варош хоће што да донесе и прода, да мора проћи кроз целу варош.

П. Видаковић. Онде је средиште, где се свет стиче, а не као што ви мислите.

Дим. Наумовић. Они на зеленом венцу терају инат са општином. Збор је решио, да тамо не буде пијаце, а они опет за инат тамо седе. Зар то није жалосно и за општину, која не може да одржи решење збора?

Пера Видаковић. Приватним људима не може се забранити да своје производе у дућанима продају.

Да има код нас поле поле справедљивости, ви би требали одавно да одобрите да се они на отворено место преместе, јер оно место има услова за пијацу. (Чује се: „нико не брани, него је тако збор решио“).

Свет. Боторић. Ми чланови комисије кад смо добили молбу од грађана из свију крајева, ми смо мислили, да нико овде неће бити противан, јер се ми нисмо ни мало од молбе удалили, него смо сматрали за дужност да треба учинити, онако, како грађани траже. Кад би се прочитала та молба, држим, да неби били противни ни они који сад против говоре. Ми смо у интересу општинском овако ову ствар решили: велика пијаца да остане као што је. Даље да буде и на зеленом венцу и на дорћолу и т. д. свега 7 пијаца и казали смо, ако се пријави оволики и оволики број за ову или ону пијацу онда, да буде стална пијаца. То је учињено да не би општина оштећена била. Кад би ми другче урадили онда би радили против нашег грађанства.

Сад, шта треба ми овде друго да урадимо, него да примимо молбу толиких својих грађана, па да изнесемо пред збор. Ја мислим да овде не треба да учинимо на жао грађанству.

Милорад Јанковић. И ја имам кућу до пијаце, па инак како ја то хоћу, тако треба и другима дати.

Усвајам мишљење комисије за 7 пијаца и држим, да је о овоме доста говорено; само сад да решимо.

Свет. Боторић. И онако је вел. пијаца већ постала мала. Нема где да се сместе сељаци са својим производима нити имају где кола да сместе, него их јуре жандари час овамо час онамо. И због тога наши сељаци треба да добију бољу удобност.

Самуијло Пијаде. Ја мислим да о овоме даље не говоримо него да гласамо, ко је за три пијаце да остану нека каже „за,“ а које за седам нека каже „против“.

Димитрије Ђорђевић. Ја разумем да треба више пијаца, али не разумем то, да стварамо пијацу до пијаце. Велика пијаца и Зелени венац сасвим су близу једно другом. Ако је потреба доле на Сави или на другом крају то се може дозволити, али за зелени венац нема смисла.

Свет. Карапешић. Доиста, што рече г. Видаковић „монопол“ и биће тако, ако оставимо само три пијаце.

Ја мислим да сад треба решавати само о томе, да ли грађани имају право по закону да траже и подносе молбу, и ако имају, онда морамо водити рачуна од њиховог захтева.

Коста Главиник. Г. Дим. Наумовић много захтева од нас, кад вели да се ми само због личних интереса руководимо у овој ствари овако или онако.

Човек је господо човек. Он се брине прво о својој кожи и не може се ником замерити кад на свом крају тражи пијацу.

Правда захтева да се више пијаца у вароши створе али међу тим не може се ни то дозволити да се велика пијаца створи на зеленом венцу, јер према близини њима не треба пијаца, и што то траже, то је једино у цељи да створе, већу цену својим имањима; и, ако се хоће да се тамо пијаца премести, то значи, да се велика пијаца тамо премести.

Пијаце су доиста таква сретства, којима се имања подижу, али инак треба водити рачуна и за оне потрошаче који седе далеко од пијаце.

Држим, да би се најбоље могли задовољити, кад би огласили за општинске пијаце: Цветни трг, даље код топџијске касарне и у налилули, и тако би са вел. пијацом доста било четири пијаце.

Ђока Новаковић. Нема места пребацивању неких, да се овде из себичности пијаце траже.

Што се тиче питања да ли треба на зеленом венцу да буде пијаца, ја држим да треба и да је то у интересу општине.

Што да тамо седе по дућанима пиљари, и да плаћају приватнима, кад би тај приход могао да уђе у општинску касу. Ја опет велим да сам за мишљење комисијско.

Грађани имају право да траже, и ми морамо ту њихову тражбу изнети пред збор, да то реши.

Дим. Наумовић. Ми сви одборници који смо раније били немамо ни један куће поред вел. пијаце, на онда нема места да нам се пребацује да смо интересирани.

Свет. Карапешић. Ми сад овде нећемо ваљда говорити против интереса општинских. Онде пијаца и сада постоји, и треба да се дозволи да изађу на отворен простор.

Дим. Наумовић. Да стоји пијаца док постоји газдашки фонд, из кога се праве тамо дућани. (Жагор).

Пера Видаковић. То је упреда за мој крај. Ја говорим у интересу онога краја и он треба да узме реч натраг.

Господо, тражити да остане велика пијаца значи подржавати монопол. Људи, који траже 7 пијаца, они траже на основу закона, и ми просто морамо то изнети пред збор. Не можемо се ми обазирати на интерес појединих па да забрањујемо свима. Ја знам једног човека баш из нашег краја, који каже, „ја не могу да гласам за зелени венац, јер ће газда да ми подигне кирију“. Али овде то не треба да гледамо, већ то треба одвојити од личне користи, па водити рачуна од интереса наших грађана.

И с тога вам кажем: будите ладни у томе питању. Немојте мислити, да ће велика пијаца пропасти, ако отворите пијацу на зеленом венцу. Са Саве доћи на вел. пијацу и на зелени венац то је разлика 300 на сто, па с тога треба да будете праведни на спрам ових својих грађана. Ја немам кућу до вел. венца.

К. Главиник. Мало пре г. Видаковић рече: „и неможемо забранити онима на зеленом венцу што држе пиљарнице по дућанима.“ Ја држим да не можемо ми, али има ко може. Ја знам да су и телалнице биле у вароши по дућанима, па су инак сви истерани и на друго место премештени, па тако може и ш њима бити. И с тога остајем при томе, да буду свега четири пијаце.

Дим. Наумовић. Г. Пера Видаковић рече: рече да нема куће до пијаце на зеленом венцу, а то баш не стоји, јер се његов плац од куће свршава на зеленом венцу — дакле граничи се.

Свет. Боторић. Треба усвојити мишљење комисије да буду 7 пијаца. (чује се: за што ви помињете пијацу на дорћолу, кад то дорћолци не траже?)

Др. Марко Леко. Један од господе предговорника рече, да има вароши, које су мање од Београда на ипак имају више пијаца. Хтео би да знам које су то вароши? У колико је мени познато, у другим местима и већим и насељенијим од Београда, поред једне једине пијаце, ако потребе изискују, подижу се у удаљенијим крајевима дућани у којима се продају пијачни предмети, а и у колицама носи се на продају по вароши зеље и друге виктуалије.

По моме мишљењу, у Београду може да се одржи само једна главна пијаца и збор би према томе имао само да реши на ком месту има да буде та пијаца?

Ако се ипак буде изнело збору на решавање питање о установљавању седам пијаца, онда се придружујем мишљењу г. Главинића т. ј. да се установе пијаце на оним местима, која је г. Главинић предложио, и која по својој удаљености заиста могу да одговоре жељи грађана. И онда није потребно седам, но је довољно четири пијаца.

Милутин Марковић. По овом питању имам да кажем ово. Постоји једна молба којом толики грађани ове општине траже пијацу. Ова је молба основана на закону, и преко тога законског питања не сме се ићи, а то је да се ово питање мора изнети пред збор.

Што се тиче ван законског питања, овде постоје две ствари. Општина да подмири своје грађане и да води рачуна од својих интереса.

Досад није вођен рачун ни у једном ни у другом правцу, и у томе је чињена велика штета и општини и чинила неправда грађанству. Да би се то отклонило ништа боље није него да се ово изнесе пред збор, па и ми који смо у одбору од своје стране да предложимо збору да одобри да и друга места добију пијаце. Тим би одговорили потреби грађана и показали би да довољно водимо рачуна о интересима општинским. Дакле, ако усвојимо мишљење комисије онда би овоме одговорили.

Сем тога имао би да кажем то, да се не слажем са мишљењем комисије да се пијаце дају под аренду него сам за то да се ради као на сталним пијацама.

Што се тиче бојазни појединих одборника који наводе да нема смисла да буде пијаца и на зеленом венцу, ја мислим да то однада с тиме, што су овде такви услови постављени, да пијаца постаје општинска тек онда кад се пријаве толико и толико пиљара.

Што се тиче других пијаца, ми за сад имамо велику пијацу и цветни трг, а имамо једну и на зеленом венцу, која фактички постоји, али ипак није пијаца. Тамо има велики број продаваца и велики број потрошача. То, што се сад тамо тако ради, стоји на штету општинских интереса, а друго и што се муче грађани и немају довољан избор. Дакле, ми сад не можемо казати да ту нема довољан број продаваца ни потрошача. Ту постоји пијаца, и сад само треба да дозволимо да дође на оно место, где треба да буде пијаца.

Ја господо тамо немам имања, те да би ми се пребацило да за свој интерес говорим, но ипак мислим, да је врло неумесно од појединих, који кажу да нема услова да постоји пијаца на зеленом венцу.

Ја сам за то, да се све ово упути председнику општине те да се што пре изнесе ово питање збору на решење.

Пера Видаковић. То се мора изнети пред збор јер је то по закону, но нама је сад главно да се споразумемо о формулацији — о чему сада само и може бити говори. (Чује се: „о томе и говоримо“).

Председник. Ја сам из ваших дебата имао прилике да чујем, да сад треба да решимо два питања. На првом месту грађани су поднели молбу одбору општинском и траже да им се одобри пијаца. Они су учинили по закону шта треба и потписали се њих 300 грађана, и сад ми само вршимо дужност нашу кад исту хоћемо да изнесемо пред збор. А на другом месту је општински интерес. Дакле ја вас питам: хоћете ли збор или нећете? Збор се сазива по закону онда, кад одбор општински одобри. Грађани имају право да поднесу молбу, а одбор има дужност да води рачуна од тога. Ево шта каже закон. (Ђока Новаковић чита 6 тачку где се каже: „решава питања о пијаци“.) Ја кажем да одбор треба да реши сазив збора кад се и њих сто грађана пријаве, а овде има њих 300. грађана. Збор је највиша контрола целе општине, па сљедствено и вас, и за што да се од тога плашимо? (Чује се: „Нико не бега од збора, него само не треба нам 7. пијаца“).

Др. Марко Леко. Ако у закону стоји, као што г. председник рече, да се збор мора сазвати за решавање извесног питања, кад за то поднесу молбу њих сто грађана, онда нема смисла, да доносимо нарочиту одлуку о сазивању збора. Остаје да се само формулише питање, које ће се изнети сазваном збору на гласање.

Председник. Ја не кажем да мора, но само велим кад 300 грађана траже да им треба учинити по жељи. Ја ово износим да се начелно реши хоћемо ли ту молбу изнети пред збор? Примате ли да се изнесе пред збор? (Примамо.)

Сад прелазимо на друго питање. Овде има комисијско мишљење да се одреди 7 пијаца; даље има предлог да буде 4. пијаца а има који траже, да пијаца на зеленом венцу остане, а неки да се то место сасвим искључи и ако оно у ствари живи. Ја не знам да ли можемо презрети 10 хиљада динара, и ако нас моле да примимо тај приход. Ми можемо имати још неколико пијаца и опет да остане вел. пијаца. А то ћемо учинити ако на зеленом венцу оставимо само 40 дућана пиљарских и онда ови други не могу прећи на зелени венац. (Чује се: „нисмо ништа изгубили г. председниче“).

Дим. Наумовић. Данас имамо 60 хиљ. динара прихода од велике пијаце, и, кад будемо одобрили 7 пијаца, онда треба да поставимо 7 кантара, а кад то буде видиђете да ћемо имати млого мањи приход.

Председник. Ја сам свима дозволио те сте говорили а сад молим дозволите и мени да кажем моје мишљење. Мени је познато цело стање и ја само велим, да ли је право да изгуби општина 10 — 15 хиљада динара који нам се нуди од тамошњих пиљара?

Самуило Пијаде. Али молим вас г. председниче, ја не разумем како ви то говорите, да смо изгубили толико, кад то у ствари не стоји.

Збор је решио да тамо не буде пијаца и онда општина никако право није ни задобила, а кад то право нема, онда није ништа ни изгубила.

Председник. Кад се јасно види, да су приватни људи добијали за оне дућане по 800 — 1000 дуката онда за што општина да тај приход не узме себи?

Сад је овде питање да решите: хоћетели 7 пијаца или 4?

Пера Видаковић. На првом месту има да се изнесе на решење предлог грађана за 7 пијаца, па онда други предлози.

Коста Главинић. Ја усвајам предлог грађана, али нећу 7 пијаца, него мање.

Председник. Начелно је усвојено, да се изнесе ово питање пред збор, а за остало право је наше да предлог формулишемо.

Перо Видаковић. Треба казати: ко је за оно што грађани траже тај нека каже „за“ а које за 4 пијаце тај нека каже „против“.

Председник. За сам хтео да кажем. Ко је за 7 пијаца тај нека каже „за“ а ко за 4 тај нека каже „против“ И онда значи, да и онај који гласа „против“ да није против тога да се пренесе ово питање пред збор, већ да је само против тога да буде 7 пијаца, и одобрава 4. Чујте дакле гласање (Секретар прозива).

Дакле, гласало је 12 одборника „за“, а 8 „против“ — И тако је усвојено, да се по питању комисије збор сазове те да ово питање реши.

Сад остаје још једно питање. Хоћете ли ону формулу пао што је комисија пасла, или другу?

Јова Илић. Но што комисија није била законита, јер нису више њих у њој радили сем четворица — а има их свега 12 одређених, то ми нећемо да знамо за тај напевштај њен.

Председник. И ја писам за то, ако се 10 пијара пријаве да могу добити пијацу, него мислим, да се тај број подигне на 20. Што се тиче формулисања питања за збор, ја мислим да позовем сву ону господу која су гласала „за“ и ја да будем са њима и тако сви ми да формулишемо тај зборски закључак. Усвајате ли овако? (Жагор. Чује се: усвајамо. Не усвајамо).

Ствар је спршена. Питање је у одбору решено у начелу, а, што се тиче формулисања, то је наша ствар.

Перо Видаковић. Ми који гласамо за 7 пијаца, овлашћујемо г. председника, да са оном комисијом од 12 одборника формулише ову ствар (Чује се: Тако је. Није тако) и одреди дан за збор.

Председник. Изволите чути неколико уверења која се траже о владању појединих.

(Секретар чита)

Састанак је закључен.

Овај састанак трајао је до 9. сат. по подне.

САСТАНАК

одбора општине београдске

(По стенографским белешкама)

држан 1. Октомбра 1888. год. у Београду

Почетак у пет час. по подне

Присутни били: председник општине г. Ж. Карабиберовић. Чдан Суда г. Јапаћ М. Јанковић, чланови одбора: г. г. Милутин Ј. Марковић, Глиша Јосимовић, Св. Боторић, Мил. Бапковић, Др. М. Т. Лешо, Мил. Д. Јанковић, Н. Н. Михајловић, Рад. Драговић, Мил. Ж. Маринковић, Јаков Бајлони и Марко Степановић.

Председник. Молим вас господо. Састанак је отворен. Изволите чути протокол последњег састанка од 17 Септембра оне године.

(*Секретар* чита)

Има ли ко шта да примети на протокол? (Нема)

Дозволите ми господо да одговорим на предлог г. Лека ади осно штампања заосталих седница у напредном листу. Ја сам сматрао за дужност да извршим одборско решење у томе. Ми плаћамо за редовни лист 20. динара, а сад за напредни траже ми 65 динара. Ја писам смео а писам, ни хтео, толико да платим, него сам наредио г. секретару, да држи другу лицитацију за штампање наших новина и онда ћемо све штампати, — јер и онако су они сад неуредни у томе послу.

Н. Миленковић. Ја сам чуо да они сад са тако високом ценом штампају за то, што кажу: морално је дужна општина и друге ствари да штампа код њих. То значи ако један рачун напише од 30 динара онда да мету 36 динара.

Председник. Ја сам био припуђен да дам другој штампарији, па и она тражи 45 дин. Но и то је жање него 65 динара. Сви су скупи, и за то сам казао да се наради лицитација.

Др. М. Лека. Кад већ мора, да се за штампање тих напомињаних непубликованих стенографских бележака вароште доплати, онда не знам, што се то сад неби учинидо ако се у опште хоће, да стенографске белешке наших седница једном отпочну редовније излазити.

Председник. Јесте, али ја сам разумео овако: да штампамо два три броја а то би изашло по 65 динара 195. Мени се чини да је ово врло скупо, и писам хтео без вашег знања то да урадим.

Марко Степановић. Не би требало да се то крпи и за једну маленкост да се дангуби и пропушта време. Држим кад се лист штампа, да је она штампарија дужна штампати и све оно што се додаје листу, и само за тај додатак да јој се доплати.

Председник. Па лепо, ако ви нажете да платим, ја ћу платити колико год ви рекнете.

Што се тиче закључка одборског, ја мислим да се штампа онда, кад се исправи, јер овако пазани погрешно. Ви се сећате да је решено да нас двапајсторица донесемо решење и регулишемо питања за збор, а онде стоји да то има да донесе пета комисија.

Дакле, молим вас на чему смо. Хоћете ли да сачекамо лицитацију пли хоћете да дамо на којој штампарији разуме се, која најјевтиније хтедне.

Марко Степановић. Устунамо вама на вашу увиђавност. Истина данас је пијаца таква, да се мора скупље плаћати.

Председник. Па добро. Јесте ли за то да се да штампа? (Јесмо). Онда је одборски закључак да се штампа, но колико је могуће јевтиније.

Сад вас молим да одредите два одборника, који ће примати гласове на збору. (Чује се: Милан Бапковић и Светозар Карапешић, а замењивши да буду: Милорад Јанковић и Пера Видаковић).

Прима ли се? (Прима).

Св. Боторић. Шта је са напређењем оним учињено до храни општинских коња? —

Председник. Ево шта је било. Тражим акта о томе па никако немогу да их нађем. Кад је била светковина Вукова пренашана су акта, па се тако затурила да их још нисам могао наћи. Но наређено је да се траже и нађе се, па ће вам се навети. Но на случај да се не нађу, онда ћу морати из књиговодства позадити све шта је набављено.

Св. Боторић. И сушше је времена протекло. Мени се пре неки дан жалио и причао ми је неки Марко Ђорђевић кочијаш, како је по заповести командира пожарне чете набијала носно зоб вод пуће шурака командировог, који је зидар на новом гробљу. То смо казе носили ноћу или у зору. Један пут није хтео однети, а он га из службе отпустио. Између осталога има још један случај. Слушао је

бакарни општински казан, па га однео код једног казанџије и за то добио 3—4 тенсије.

Ако се овако дуго ствари извиђају онда нам није вајде ништа бринути се и водити контролу. Сем тога тај кочијаш каже, да је он имао још и више шта да прокаже, али није смео од командира да га из службе не отпусти.

Дакле, молим вас господине председниче, да на овоме настанете у што краћем року, да се све то извиди и овде извештај поднесе.

Председник. Зар ви то верујете? Што он није мени дошао и казао, него сад износи, кад је из службе отпуштен.

Ја не браним командира и извидићу све, али вам само кажем да то није ред од тога кочијаша, што није казао одмах него сад.

Свет. Боторић. Ја не узимам овде у заштиту тога кочијаша. А ово што каже истина је.

И кад је поведена реч о злоупотребама онда само посеби долази то, да све треба извидити.

Што се тиче акта, кад ви будете озбиљски наредили да се нађу акта, она ће се пронаћи.

Председник. То ћу учинити, али ако се не нађу онда шта ја могу да учиним? Ништа друго него ћу наредити, да се све набавке из књига пронађу.

Милан Маринковић. Стоји то, да се врло слабо извиђа, оно што се овде нареди.

Гл. Јосиповић. То је истина.

Председник. Ви, господине, нисте били овде него на путу и ја сам вас ради тога двапут тражио, па је одговорено да нисте ту.

Глиша Јосиповић. Ја сам био свега 8 дана на путу а за остало време непрестано сам ту.

Свет. Боторић. У допуну тога говора имам још ово да кажем. Ви г. председниче рекосте: „да је требао тај кочијаш вама да каже.“ Но ја вам могу казати, да се лопов никад не може ухватити, док се овако што не деси.

Глиша Јосиповић. Има ли општина инвентар од свију ствари, и из њега ће се видети, да ли је општина имала казан или није? па ако је имала онда треба да тражи где је.

Председник. Има, али има неке ствари које су се сасвим употребом искварилe и поништиле.

Глиша Јосиповић. Мени је причао баш један мајстор који је радио за нас калдрму, да је он тражио неке ствари као алат за рад, па му је казано, да се не зна да ли има.

Председник. Ја ћу бити слободан, да ви дођете у комисију за извиђање, па ако има што видећемо.

Ја вам искрено кажем, да у таквим стварима и делима нећу никога да заштићујем.

Глиша. Јосиповић. Нико не каже, да ви ту кога заштићујете, него велимо да нема довољне контроле

Марко Степановић. Ја сам више пута хтео да говорим у корист те економије општинске, али до сада никад нисам био срећан да добијем прилике.

Г. Председниче, ни ви а ни један од председника општинских није изашо с предлогом, да се одреди једна стална одборска контрола која ће контролисати све послове у тој пожарној чети, а и иначе и да покаже где су кола и остале потребе што се у пожарној чети налазе и што су набављене; него увек кажете имамо ми нашег командира. Тај командир никад не износи рачуне одбору на тапет. Никаква контрола не излази да види где су та црева, где су та кола и остале ствари и како се чувају? Ви г. председниче само јавите: набављено је ово и оно. Дајте нам за бога једну комисију да се све извиди па да нам се не пребацује.

Председник. Ја вам кажем да ја не браним тога командира, али вам кажем, да не би никад судио по ономе што ко говори онда, по што буде из службе истеран.

Милан Банковић. На кад је такав, за што га главачки не изјурите.

Ми господо ништа не пазимо као одборници, шта се по општини ради. Због тога је мене просто срамота што седим овде као одборник — кад нико ни о чему не води рачуна. Ви сте г. председниче газда овде у општини. Ви треба да знате сваки час шта који од потчињених ваших ради. Ви седите у вашој канцеларији, а не знате шта вам ради суд, шта рачуновођа, контролори и др. Онај Јоца Божић само се луња по сокацима, и иде само онде где се набавља песак и др.

Председник. Па то му је дужност.

Милан Банковић. Па за Бога, г. Председниче, он отпушта општинске служитеље а ви ништа незнате. Ви само причате, причате, а ништа не извиђате.

Марко Степановић. Тај командир толику је власт узео, да је у стању чак и човека под суд да стави. Такав један човек који је могао подвалом да створи човеку кривицу само за то, што није хтео његовом детету да опере ноге, не треба да се трпи. Ово говорим у прилог говора Банковићевог.

Милорад Јанковић. Ја сам прекјуче видео да је тај командир узео кола и коње општинске па са 5 — 6 -торе деце иде кроз варош. Ја мислим да то не може бити.

Шта више г. председниче ја сам вас пре 5 — 6 месеци питао шта је са Тасом Јанковићом и његовим злоупотребама и још нисам никакав одговор добио? Он мери сено и комотно ради како хоће; нити има комисије ни контроле, да на њега пази.

Председник. Како да нема? Тамо је г. Јоца. У осталом то је ствар стара. Ја сам казао да ћу тражити да ми се акта нађу.

Милорад Јанковић. Још ми нисте одговорили ни за ону злоупотребу. Има два одборника, који су крађу ухватили. Зар један човек ухваћен у крађи, па после опет да се прими у службу? Зар то сме да буде? Он мери свиње а бележи сено, и кад измери хиљаду кила свиња има 2. динара добити.

Председник. Па молим вас кажите ми, да ли ја то могу да знам, кад ми нико не каже?

Двојица су тамо, а има и контролор г. Јоца Поповић.

Глиша Јосиповић. Ја сам јуче ухватио једнога, који купује од пиљара. Шта је с тим урађено?

Председник. Ја сам то дао кмету г. Јанаћку да извиди (Јанаћко. „Ми ћемо то у понедељак извидити“).

Милутин Марковић. И ако одборници имају право и дужности да учине приметбе, ипак они, чим дознају или ухвате кога у таквом делу, треба да побележе имена и доказе и све појединости, па даду председнику ради извиђаја.

Овако давати напомену неће се моћи доћи никад до резултата. На пр. овај случај што је напоменуо г. Милорад Јанковић. У овом случају, ма колико чиновника да дођу немогу да ухвате. Али кад се деси, да он мери свиње а бележи сено, одборник, кад то сазна треба да забележи лице коме се мерило и онда да јави, те на тај начин да се лакше ствар извидити може. Дакле, овде се треба сад ово питање да прекрати, и на томе остане, да, кад когод кога ухвати у злоупотреби да забележи и онда јави па да се извиди.

Милорад Јанковић. Мислим да ме г. Милутин није разумео, шта сам ја казао. Прво г. председник није одговорио односно оне злоупотребе од 40 хиљада динара. Ја сам дао г. председнику и дан и нумеру и акт и тражио сам да се отпусти из службе. Ово је што ви говорите уз-

гред поменуто. Кад је он, господо, пре каљав био, он не може ни сад чист бити.

Свет. Боторић. Ону цедуљу што је мерно сено а забележно жито, треба донети.

Марко Степановић. Господину одборнику се и без тога верује.

Председник. Како би било да ја не верујем одборнику? Но лепо каже г. Милутин да треба поднети доказе. Ево г. одборник Мијајловић послао ми је једну цедуљу о извесној ствари, и ја сам одмах онога часа наредио да се извиђај учини.

Милан Банковић. Ваши чиновници г. председниче лагу вам наносе. Ја сам вам пре казао за Ђоку Хаџи-Живковића да непрестано у канцеларијско време пролази поред моје куће, што значи, да само шпацира и ништа не ради. Сад га више не виђам. Они опет у суду почињу суђење у 10½ сахати. За што не почињу у 8 сахати? (Чује се: таква је публика па не може пре).

Председник. Ја прекидам тај говор. Да пређемо на дневни ред. Молим вас имамо један акт г. министра просвете. Тражи се од општине једно место за метеоролошку опсерваторију. Изволте чути акт.

(*Секретар* чита).

Председник. Дакле, молим вас, — ко жели да говори?

Милан Маринковић. Како се тражи тај плац и на коме месту?

Председник. То би једна комисија имала да испита.

Марко Степановић. То је нов предлог и о томе не можемо вечерас говорити.

Председник. Овај предлог био је једном на дневном реду и могу о њему да донесу решење 11 одборника.

Милутин Марковић. Ја мислим да можемо брзо бити готови са овом ствари. Тај предлог је доиста важан, и ми, као представници престонице, не би имали разлога да га у начелу не примимо, тим пре, што је ово врло потребно за нашу варош и целу земљу, јер до сад нигде у Србији немамо куће за оваква научна посматрања. Али, по што се овде не именује место које општина треба да да, и некаже се да ли се то место тражи у размену или на послугу и како, то би ја предложио: да одговоримо г. министру да одбор у начелу усваја ово тражење, али да не може дати одобрење дотле док комисија једна не би одредила место, и док се не каже колико се места тражи и на који начин?

Марко Степановић. Што се тиче саме ствари ове, ја мислим да је нова и писам био у седници кад је она била на дневном реду. Ако је била на дневном реду (била је, била) ипак ја држим да не би било рђаво кад би се о овоме решавало у пунијој седници но што је данашња.

Председник. Ја вами кажем да је ова ствар била стављена на дневни ред за прошлу седницу — а ви опет говорите да није. О томе немојте говорити кад не знате.

Марко Степановић. Ја видим г. председниче да ви од некога времена багателишете моје говоре овде.

Председник. Ја кажем да је ствар била на дневном реду — ништа друго.

Милан Маринковић. Ја би имао да кажем да је г. одборник тек ед скора почео долазити у седнице, и онда сигурно не зна зато што у прошлој седници није био.

Марко Степановић. Ја опет кажем да о томе не може бити говора, нити се ова ствар може решити док не буде пунија седница. (Вичу: може начелно).

Председник. Ако сте начелно за то да се уступи један плац на ову цељ, онда би ја предложио сад само то: да се одреди једна комисија из средине одбора па да се пише г. министру и каже да је одбор начелно у својило тражење и одредио комисију коју може г. министар ако хоће попунити својим изасланицима, па онда да се изиђе на лице места које се буде тражило и да се види шта се тражи и на који се начин тражи?

Глиша Јосиповић. Ако се тражи да уступимо општинску, земљу онда то не можемо усвојити без збора.

Председник. Разуме се ако се тражи да уступимо у својину, онда ће то морати да дође пред збор, али пре збора треба и ми да одобримо и да видимо шта се тражи и како? Ако се не тражи у својину онда можемо учинити онако као што смо учинили за рударски лабораторијум.

Милутин Марковић. И ја писам казао другчије него тако да се јави г. министру, да општински одбор пристаје да да земљиште, али које земљиште и колико и на какав начин то да извиди комисија, па онда према извешћу њеном видиће се хоће ли бити потребно да се тога ради зове збор? Јер зависи много од тога да се зна шта се тражи и колико се тражи. Ако се тражи један ектар — ми немамо тога земљишта; ако се тражи у бари Венецији или на врачару, то је опет друга ствар а према томе месту, које се тражило буде ми треба да изберемо и људе за комисију. Јер, ако се тражи земљиште на Врачару, онда треба изабрати комесаре из тога краја, и тек онда могли би донети дефинитивно одлуку, а данас само да јавимо г. министру да пристајемо на његов предлог да земљиште уступимо, само да се каже где, колико, и, под којим условима? Јер, ако уступљење треба да буде у својину, онда то не можемо дефинитивно решити без збора; а ако је у размену онда можемо.

Председник. Треба да знате господо да ми у буџету имамо већ једну суму, коју дајемо као помоћ за ову ствар. Сад се тражи да и земљиште дамо и то на сваки начин треба да учинимо. Овај је г. професор који се бави овим испитивањем долазио код мене и усмено ми је казао да он мисли да се за ову цељ уступи земљиште на Врачару — тамо где је државни сењак али са друге стране, иза луднице. Држава би могла да му да земљишта свога, само у Топчидеру али то је далеко за њега; осим тога могао би добити и на врачарском брду земљиште — али и то је далеко, јер он је професор вел. школе и морао би тамо да живи и да држи кола... Дакле држим, да можемо казати да ћемо дати и да одредимо комисију а г. Министру да јавим па ако хоће нека и он одреди комисију од своје стране.

Милутин Марковић. Врло добро: комисија имала би да оцени колико земљишта треба?

Председник. Дакле да изберемо комисију (Бирају: Милутин Марковића, Милана Банковића и Јакова Бајлони).

Дакле, изабрана су ова тројица г. г. Бајлони, Банковић и Милутин Марковић; и ја ћу то јавити г. Министру као што смо говорили.

Сад, господо, ви знате да је г. Боторић у једној седници тражио да се од гл. контроле изишту наше рачунске књиге натраг и да се подвргну прегледу по што нису прегледане као што закон прописује. Јесте ли за то да се пише контроли и да се траже књиге рачунске — изволите казати сад?

Милорад Јанковић. Да ли се зна када су ти рачуни послати Гл. Контроли и има ли нумера, акта о томе?

Председник. Има — ми ћемо то наћи.

Марко Степановић. О овоме не можемо решити ништа док се не зна позитивно кад су ти рачуни послати и како су послати. (Што)?

Председник. Што не можемо Ми ћемо казати да су погрешно послати Гл. Контроли пре времена, т. ј. пре него што су прегледани од стране одбора.

Марко Степановић. Ви сте г. председниче потписали писмо да се ти рачуни испраћују контроли, и рачуновођа је био овлашћен да их испрати.

Председник. Ја не признајем да сам ја потписао и коме овлашћења дао, али кад ви кажете нека је тако. Но сад је питање друго. Ви кажете да ти рачуни нису прегледани онако како треба, — па лепо, — хоћете ли да их прегледате и да се тога ради траже од гл. контроле? У томе је питање а не ко их је послао контроли.

Марко Степановић. Ја би имао да говорим у прилог г. председника. Ја држим да би ми тиме омаловажили самог г. председника кад би тражили рачуне од контроле и казали да су јој погрешно послати.

Др. Марко Леко. Ја држим да ова ствар није такве природе да треба о њој много говорити и дангубити. Довољно је, да се јави гл. контроли да рачуни нису прегледани од стране одбора и онда ће их и она сама вратити да се прегледају, кад то закон тако наређује.

Св. Боторић. По што рачуни општински за три године нису прегледани од стране одбора, а послати су контроли, свакојако треба да се донесе закључак да их врати и да се прегледа (прима се).

Председник. Је ли свршен овај предмет тако, да тражимо рачуне? (Јесте)

Сад имамо неке лицитације које, због малог броја одборника, нећемо моћи данас да решимо јер су нови предмети — али могу вам саопштити у чему је ствар и предложити како мислим да урадим. На првом месту стоји лицитација за цубок. Она се није могла свршити за то што људи, који обично узимају цубок под аренду нису били овде него на вашарима. Држаће се дакле друга лицитација. — На другом месту стоји лицитација за акцис пића. За ово је било већ три или управо четири лицитације и изволте чути извештај шта је урађено.

(*Секретар* чита извештај.)

Председник. Као што видите она трећа лицитација била је највећа, али ни она није достигла прошлогодишњу цену.

Милан Банковић. Ја држим да би о овој ствари требали да се мало по више разговарамо у тајној конференцији (прима се).

(После конференције)

Председник. Јесте ли за то да се одреде четири одборника па да се у споразуму са еснафским старешином и одбором покуша може ли се наплата акциса вршити непосредно од еснафлија? (јесмо)

Марко Степановић. Само да се одреде четири одборника неинтересована — који нису механџије.

Председник Ја држим да треба мешовити — неко треба да зна те људе, који треба да плаћају.

Ја предлажем: Николу Мијајловића (Прима се) Милан Банковића (Прима се) Светозара Боторића (Прима се) Милана Маринковића (Прима се)

Овој је господи задатак, да позову устабашу еснафа, да дође са своја два члана овде па да покушају да начине један нацрт колико који од кафеџија и механџија треба да плати акциса: па ћемо видети колико ће то изнети. Само та господа треба да имају на уму и то да ће прикупљање тога прихода, кад га буде општина прибирала, коштат штину најмање 2000 динара годишње.

Св. Боторић само требало би наредити да се начини списак од кафана у Београду да се зна које су где. Ја сам се разговарао о овоме са старешинама еснафа и знам да старешина еснафа има само списак кафана и механа, а то треба да се зна.

Председник. Дакле, ова лицитација нити је одобрена, нити неодобрена, него ова комисија, којој ће се придружити од стране суда кмет г. Јанаћ Јанковић, имаће да размисли о ствари и да изнесе свој предлог. Је ли тако? (Тако)

Држана је господо и лицитација за издавање дућана код читаонице. Изволте чути извештај

(*Секретар* чита извештај.)

Председник. Као што видите изашла је мања кирија, и ја ћу вам сад изнети један акт који имамо од старешине патролџија наших који станују у нашој ватрогасној кући, где зимус не могу опстати па би и сам био мишљења да се ови људи сместе у ове дућане код читаонице, да не би за њих плаћали веће кирије но што добијамо од дућана. Молим вас да чујете што овај човек каже.

(*Секретар*, чита молбу старешине патролџија, да се овима нађе стан за зимус.)

Милутин Марковић. Стоји ли то да ми морамо платити станове зи патролџије? (Стоји)

Председник. Ми би морали да им нађемо кућу другу ако их не сместимо у ове дућане, а ја држим да ће се моћи сместити и у један, онај велики, а други доцније можемо опет издати под кирију.

Милутин Марковић. Па добро, онда да усвојимо то.

Јаков Бајлони. Онда одобравамо тако да се и учини.

Председник. Ја ћу гледати да их сместим у један дућан, а други да дам лицитацијом под кирију — али ако не буде могуће да се сви сместе у један дућан, морамо им уступити оба (Усваја се)

Сад господо изволте дати неколико уверења, која власт тражи. (Бива)

Састанак је трајао до 8 сах. по подне.

ОДБОРСКЕ ОДЛУКЕ.

У седници 3. ов. мес. општински је одбор донео ове одлуке:

1.) Да се, накнадно одлуци одборској од 29 пр. мес. усвоје и ови предлози пододбора за водоводе:

а.) Израда дефинитивног детаљног пројекта поверава се г. Оскару Смрекору из Манхајма;

б.) Пројект се има израдити на основу тачног програма, који ће одбор општине београдске прописати, кад буду завршени претходни радови у области „белих вода“, те се претходно дефинитивно реши питање о води;

в.) Кад се квантитативни опит доврши и кад прими г. Смрекер програм, имаће у року од месец

дана да поднесе потпун пројект са предрачуном рада и материјала;

г.) Односно награде за израду пројекта, да председник општине одмах ступи у преговоре са г. Смрекером, а да погодбу претходно поднесе одбору општинском на решење;

д.) Председник општине да ступи и у погодбу за откуп потребнога земљишта приватне својине, ради инсталације будућег водовода на самом извору, а за откуп извесног дела земљишта највише београдске тачке за резервоар варошки — но и једно и друго на томе основу: да погодба општину веже тек кад јој земљиште устреба и одбор погодбу одобри, а за сопственика да важи од дана кад је са председништвом сврши, дакле чим погоде;

ђ.) Ради извршења водовода чим се технички предходни радови изведу, да се под председништвом председника општине повери једноме ужем одбору признатих финансиста и правника наших изналазак начина, на који ће се финансирати моћи, будући водоводи — (тај пододбор да се утврди на идућем састанку, а, сем председника, да буде шест чланова). —

2). Да се осветлење не издаје под закуп, него остане при данашњем начину осветљавања вароши, до модерног осветлења: но комисија од г. г. К. Главинића, Др. М. Т. Леко, Мил. Ж. Маринковића и Косте Петровића да пропишу правила за данашње осветлење, која ће и по остварењу савршенијег осветлења, за спередније улице важити.

Председништво општине овлашћено да се може погађати по државним раније лицитацијама за набавку гаса, фењера и осталог материјала, у цељи постигнућа јевтиније цене.

ПРИВИЛЕГОВАНА НАРОДНА БАНКА КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ

ПРЕГЛЕД СТАЊА НА ДАН 31. ОКТОМБРА 1888 ГОД.

			Имаовина		Дуг		Сравнење са прошлим стањем	
Главница					20.000.000	—		
Акције			20.000.000	—				
Привремене акције					10.000.000	—		
Акционари			7.500.250	—				
Банкноте у течају у злату	155.850				14,986.690	—	+ 5.500	—
привр. сталне	2,998.670						— 30.140	—
„ „ „ „ сребру	11,832.170						+ 170.170	—
Благајна у звечећем новцу у злату	2,976.676	87					— 68.509	02
„ „ „ „ „ сребру	3,889.329	41	7,435.936	07			+ 2.959	97
Стране вредности и салда страних кореспонд.	569.926	79					— 21.674	60
Лисница у злату	804.849		4,035.381	70			— 82.475	—
„ „ сребру	3,230.532	70					+ 125.894	52
Зајмови на државне обвезнице у злату	2,490.878		3.901.820					
„ „ „ „ „ сребру	1,410.942						— 5.050	—
Текућу рачуни у домаћим новгаћ заводима			2.178.651	48			+ 13.223	25
Менице за наплату			26.537	80			+ 11.472	75
Кауције			148.480	—				
Полагачи кауција						—		
Оставе просте			229.800	—				
Оставлачи простих остава					229.800	70		
Оставе по текућим рачунима			2,820.129	70				
Оставлачи по текућим рачунима					2,820.129	40		
Резервни фонд					20.847	68		
Вредности резервног фонда			16.727	25				
Положене акције српске Народне Банке								
Полагачи акција „ „ „								
Разни рачуни					56.953	06		
Обавезе по текућим рачунима					30.813	56	— 49	44
			48,293.714	—	48,293.714	—		

ВЛАСНИК ОПШТИНА БЕОГРАДСКА. ШТАМПАНО У КРАЉЕСКО-СРПСКОЈ ДРЖАВНОЈ ШТАМПАРИЈИ Уредник Н. С. Јовановић.

БРОЈ 39 У БЕОГРАДУ НЕДЕЉА 13. НОВЕМБРА 1888 ГОД. ГОДИНА VII.

БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

ИЗЛАЗИ ПОНЕДЕЉАК ЧЕТВРТАК НА ТАБАНУ
Цена за Србију:
На годину . . . . . 6 дин.
На пола године . . . . . 3 дин.
За ствари изван на годину . . . . 9 дин.

УРЕДНИШТВО и АДМИНИСТРАЦИЈА
ЈЕ У ЗДАЊУ
ОПШТ. НОСКОГ СУДА

Цена је огласима 6 дин. пара од врсте
Пуспиљају само ствари унутрашње на општинском суд а све кореспонденције на уредника
ГУБОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ.
Н плаћена писма не примају се.

ГРАЂАНСТВУ ВАР. БЕОГРАДА

Указом Његовога Величанства Краља Србије Милана Првог од 14 ов. мес. одређени су избори народних посланика за сазвану Велику Народну Скупштину, и ти се избори имају извршити на дан 20. Новембра ове 1888. године.

На основу тога, и сходно 25-ом члану изборнога закона скупштинскога, Суд општине београдске позива грађане вароши Београда да 20. Новембра т. г. дођу у општинску кућу на

ИЗБОРНУ СКУПШТИНУ

ради избора

ОСАМ ПОСЛАНИКА ЗА ВАРОШ БЕОГРАД

за Велику Народну Скупштину која је сазвана за 1. Децембар ове године.

По члану 27-ом изборнога закона, скупштина за избор народних посланика, отвара се тачно у осам часова изјутра одређенога дана.

На скупштини за избор посланика има право гласа сваки српски грађанин који је пунолетан и плаћа државни грађански данак на имање, рад или приход; а грађански данак сматра се да плаћа онај, који по закону о непосредном порезу не плаћа мање од 15 динара на годину (чл. 46. устава чл. 17. избор. закона и чл. 95. зак. о непосредном порезу).

Члан 18-ти изборнога скупштинскога закона, не даје право бирање онима:

а), који стоје код другога у служби, под платом или издржањем а по закону о непосредном порезу плаћају испод 15 динара данка годишње;

б), који су осуђени због злочинства, за време докле се не поврате у права;

в), који су осуђени због преступа, који доноси губитак грађанске части, за време док траје губитак права;

г), који се налазе у затвору или притвору судском због злочинства или преступа, поменутог у тачци 3. и 4.;

д), који су судском пресудом осуђени да су злоупотребом своје власти, претњом, поклоном или обећањем поклона за себе или за другога радили, да за посланика изабрани буду, или за које се докаже да су свој глас продали — за време, докле је пресуда одредила;

ђ) којима је стечиште отворено, до свршетка;

ж), који су под старатељством; и

з), којима устав (последња тачка 48-ог члана) забрањује бирати.

Сваки пуноправни бирач може бити изабран за народног посланика, ако још има и ових услова

а), да је навршио 30 година;

б), да плаћа годишње преко 30 динара у име непосредних пореза и

в), да не спада у изузете чланом 48-им устава земаљског.

Гласање ће отпочети у 8 часова изјутра и трајаће непрекидно до заласка сунца, а тада ће бирачки одбор, и ако сви бирачи не буду дошли и гласали, по члану 33-ем изборног закона скупштинског, решити и огласити да је изборна скупштина свршена.

Сваки бирач може само лично дати свој глас.

По закључку седнице општинскога Суда од 20. Октобра 1888. год. у Београду. Бр. 862.

Деловођ
СПАСО ХАЏИ-РИСТИЋ

Председник општине београдске
ЖИВКО КАРАБИБЕРОВИЋ

НБ. Право гласа на изборној скупштини и поред свих испуњених услова, може имати само онај грађанин који је у азбучни списак заведен раније од дана избора скупштине. Према томе треба сваки бирач, који мисли користити се бирачким правом, да до дана скупштине уме из благајног одељка, сам или преко другог, *број* под којим је заведен. Тако ће и брже гласати.

ГРАЂАНСТВУ ВАР. БЕОГРАДА

Азбучни спискови свију оних грађана, који за избор нар. посланика имају право гласа у Београду, штампани су у засебним примерцима и растурени у вароши по свима јавним местима.

Тако се сваки овдашњи грађанин може лако уверити је ли му име записано у азбучни списак па на случај да није, има времена да се ради уписа пријави.

Тога ради сваки грађанин, који се жели користити својим бирачким правом на *дан избора народних посланика* (20. ов. месеца), треба да узме број свога имена из азбучног списка било *оригиналног* (који је изложен на преглед у благајноме одељењу општине), било из *штампаног*, ма где да га нађе.

На дан избора имаће право гласа само они грађани, који су у бирачки списак уписани пре дана избора, јер се на дан избора упис никако не сме (по закону) вршити, те тако сви они грађани који у бирачки списак не буду уписани до дана избора, неће ни моћи гласати.

Нарочито треба да се увере јесу ли уписани у азбучни списак они грађани који су се не давно настанили у Београду. — Буде ли који грађанин нашао да у списак бирача није уведен, треба да се пријави благајноме одељку општинскога Суда и то са пореском листом из које би се видело да годишње не плаћа мање од 15 динара непосредне порезе.

Од стране суда општине вароши Београда 10. Нов, 1888. ББр. 3470.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

САСТАНАК

одбора општине београдске

(По стенографским белешкама)

држан 8. Октомбра 1888. год. у Београду

Почетак у пет час. по подне

Били: Председник општине г. Ж. Карабиберовић; члан суда општинског Јанаћ Јанковић; Одборници: г. г. Јаков Бајлони, Т. Ђ. Наумовић, Гл. Јосиповић, Н. Р. Поповић, Мил. Д. Јанковић, Св. Боторић, Ђ. С. Новаковић, Мил. Ж. Маринковић, Св. Карапешић, Р. Драговић, Др. М. Т. Леко, П. Д. Видаковић, К. Д. Главинић, Мил. С. Мостић.

Председник. Молим вас господо да почнемо. Састанак је отворен. Изволте чути протокол последњег састанка.

Секретар чита протокол састанка од 1. Октомба т. год.

Председник. Има ли ко да примети на протокол? (нема)

Као што видите из закључка од прошлог састанка одбор је примио предлог да се из куће наших ватрогасаца преместе патролџије и сместе у дућане код в. цркве. То је било с тога, што је за те дућане изашла мала цена на лицитацији. Но међутим кад је онај који сада тамо седи чуо за ову одлуку, он је дошао к мени и понуди се да му за 1200 динара дамо дућан за годину дана. Ја држим да се ова понуда може примити, јер ја сам нашао за наше стражаре кућу за шест дуката месечне кирије. То је много јевтиније но што добијамо за дућане. Али како ја ову ствар без вашег решења не могу свршити то вас молим да одобрите да овако учиним, нарочито и с тога, што је тамо, где су дућани и школа основна, и нужници су заједнички на је незгодно да тамо буду патролџије. Но ову кућу што сам нашао за патролџије, ја сам погађао само за шест месеци, а ево за што. По једном вашем решењу писано је већ два пут три до данас, — а пишло се и лично г. министру правде, — да нам се уступи онај плац на зеленом венцу. Но још нисмо добили одговора. За то сам за шест месеци ову кућу хтео да узмем, на после шест месеци ваљда ћемо добити ону кућу на зеленом венцу, где би наше стражаре сместити могли. (Врло добро. Прима се.)

Св. Карапешић. Ономад, ми смо пристали на ваш предлог, али нисмо се сетили тога да је тамо и школа и да је заиста незгодно да патролџије тамо имају с децом додира.

Председник. Дакле, примате ли сад да овако учинимо? (Примамо).

Сад вас молим, господо, да чујете извештај комисије која је тражила згодна здања за основне школе, — то је ствар хитна, коју треба што пре да свршиме. Г. Јерковић, као председник те комисије, прочитаће извештај.

(Члан суда *М. Јерковић.* чита извештај).

Председник. Чули сте господо овај извештај. Сад ако жели ко да говори о овој ствари.

П. Видаковић. Мени се чини да су скупе неке цене према зградама како их ја знам.

Милорад Јанковић. Ово што каже г. Видаковић, да су скупе школе, и мени се чини да јесу, али узрок је томе што смо ми на Врачару имали понуду Косте Букића који даје кућу згодну са четири разреда, но то се није хтело да прими, већ се узела кућа нека чак тамо на врачарском пољу код Розелта. Овде се неће да узме што је у Инглезовцу и ако је ближе.

Председник. Ја мислим да се комисија баш држала у границама као што треба. Док се Инглезовац не призна за

варошки рејон, дотле ми не можемо тамо ићи и отварати школе. То прво треба да се расправи, јер ако се оно призна за варош Београд, онда ће нам требати да тамо зидамо калдрме, да дајемо осветљење да подижемо школе и т. д. О томе већ и имамо један акт, и ја ћу вам то питање у скоро поднети; али за сада су господа врло коректно урадила што се нису удаљавала из рејона београдског.

Јак. И. Бајлони. Ја мислим да комисија није могла узети кућу г. Дукића ни с тога што у ту школу треба да иду деца чак од наше воденице, којој је кућа Розелтова далеко ближа но она у Енглезовцу. С тога мислим да ово треба примити овако како извештај гласи.

Рад. Драговић. Ја мислим да не бу требало кућу г. Алексе Николића узимати за дуже време од године дана; јер ако се за годину дана Енглезовац призна за варош, онда можемо тамо да нађемо кућу по много јефтинију кирију.

П. Видаковић. Ја признајем да су врло тешки послови под којима узимамо те куће, али, верујте, пре су нам били још тежи услови. Из ових садањих услова само би молио да се избрише онај: да кирију плаћамо за три месеца унапред! Што то?! нека се каже по истеку месеца, јер је општина сигуран платац.

Председник. То могу покушати, и ако пристанак добијем ставићу тако, али ако људи неће друкчије, онда шта знамо да радимо — кад је већ крајње време да се школе узму.

Јак. И. Бајлони. Ја мислим да су ова господа узела школе под условима који су и досад постојали односно плаћања кирије — и зајиста није то свеједно хоће ли се кирија примати месечно или тромесечно унапред. То се може условити, ако се жели, за будуће — али сад да примимо овако као што је преговарано.

П. Видаковић. Ставите то на решење. Одбор не може никоме више да плаћа унапред, него по истеку сваког месеца, или ко тако неће, онда по истеку свака три месеца — само не унапред.

Св. Карапешић. Плаћа ли се Крсмановићу за три месеца унапред?

Председник. И са њим је такав уговор; али он не долази ни после године дана да тражи кирију — премда би имао права да ју узме унапред за три месеца.

Св. Карапешић. Па, кад је такав уговор са једним Крсмановићем, не би било право да се овоме сиромаху човеку не плаћа унапред. Нека то тако остане. Само би требало живо прихватити и онај предлог комисије, да се школе што пре одпочну градити, те да немамо више бриге о томе, и да један пут добијемо школе као што треба удесне за децу. Ми за сада заиста немамо удесне школе, али, шта ће те кад нисмо нигде могли наћи другу?

П. Видаковић. Вас, Сављане, треба тужити министру просвете што држите и мушку и женску децу у једној згради и авлији. То не сме да буде по правилу.

Председник. Молим вас, да свршимо ову ствар. Овде имамо два питања; имамо предлог да се усвоји извештај комисије као што је, и предлог г. Видаковића да се кирија не плаћа у напред. Што се овога другог питања тиче, не знам шта ће бити, ако људи не пристану — онда остасмо без школа а већ је 1 Новембар ту, и г. министар може наредити да се узму зграде по што било, па ће нас скупље стати, као што неће за нас лепо бити.

П. Видаковић. Не бојте се. Пристаће са раширеним рукама. Нема бољег ћара од давања куће општини под кирију.

Милан Маринковић. Да свршимо једном ствар. Ставите на гласање.

Председник. Ко је дакле за то да се овако усвоји, као што комисија предлаже, нека каже *за*; а ко је за то, да се не условљава плаћање кирије унапред за три месеца, него да се плаћа по истеку сваког месеца, нека каже *против*. У начелу да се морају станови за школе узети, мислим да не може нико бити против.

Св. Боторић. Молим вас да ја кажем неку реч. (Изволте) Ја сам био у прошлој комисији за школе и знам да смо ми заједно са школским одбором били противни томе да се узме кућа Брајерова, а то за то, што је авлија врло мала, и, између соба где су разреди, стоји једна кујна на које иде задах у школе. Сад ми изгледа чудновато да се та кућа узима и не знам даје ли Брајер целу кућу или ће остати тамо да седе фамилије, и да буде мешавине? Ми смо пре свега имали то на уму, да не буде мешавине и нашли смо бољу кућу од Брајерове, али се наш рад није примио. Наши су сви који су се нудили казали да не траже тромесечну кирију у напред; нису тражили ни да уговор начинимо на три године, него кажу: имате право иселити се кад хоћете, само да нама јавите на три месеца унапред. Међу тим, ова комисија ништа у условим, није изменила, нити нашла боље куће, него своди се све на то да остане као што је било и пре, и видим да такав предлог хоће да се прими једногласно. Ја нећу да се обзирем на то: што је но сирома човек — али кажем да Брајерова кућа није за школу никако докле год тамо седе и фамилије у истој авлији.

М. Јерковић. Сам газда тамо седи у авлији — а други нико.

П. Видаковић. Па нека седи и сам газда — за што се то не каже у извештају?

Гл. Јосиповић. Баш у томе извештају речено је за једну кућу да се не може узети што газда условљава да он седи на горњем боју — а за ову Брајерову кућу не каже се да ту седи и газда. За што то?

М. Јерковић. Али ово се овако затекло израније. Тако је било и до сад, а згодније куће није се нашло.

Председник. Главни је ствар хоћемо ли да примимо овај предлог комисије или нећемо? Ствар је хитна. Две су комисије радиле и још стојимо без школа.

Др М. Т. Леко. Ако станемо кристиковати сад све оне зграде у којима су данас смештене наше основне школе ми нећемо бити готови ни до сутра. Ја сам, истина, члан ове комисије која је зграде за школе прегледала, али случајно онога дана када је прегледана та школа у Брајеровој кући, био сам спречи званичном дужиношћу те нисам тамо био и не могу да дам извештаја о томе. Али и тај локал, на сваки начин, неће бити много гори ни бољи него што су нам и остали у којима су нам школе данас.

Ми смо принуђени да тај локал примимо, кад се бољи није могао наћи не треба даље око овога питања да дангубимо, јер ипак ћемо напослетку доћи до тога закључка, да је неопходно потребно да се што пре приступи задатку општинских школа ако се збора хоће да се једним спасемо ових незгода. На послетку каква је сада ова школа у кући Брајеровој таква је и пре била — није ваљда гора — и кад већ тамо постоји школа од дуже времена, могла би се задржати још за неко време, док се боља зграда не нађе.

Пера Видаковић. Ја вас преклињем, немојте се позивати на то што је и пре нешто тако било, што су ту и пре школе биле. На то баш и јесте зло. Што не ваља — не ваља, и то што не ваља треба да таманимо и све што можемо треба да поправљамо. Сад нам је дошла прилика да поправимо ту незгоду што нам је једна школа на Врачару у тако незгодном локалу. Па хајде то да учинимо. Што друге школе та-

које не кажу шесмо ни крива; кад нам се даде прилика поправљемо и њих. Ја знам, школа на терашцима смештена је у кући Терашћанића, која ниje никако за школу и у којој су собе на три ћошка — на опет тако је и данас школа. Докле ћемо тако?

М. Јерковић. Молим вас да објасните како стоји та Брајерова кућа. У њој су смештена два разреда женске школе. Ту су две собе за децу. Ту је канцеларија за обе учитељице. Има ходник где деца остављају хаљине, и, спроћи тога ходника има једна мала собица где седи замудуса, и, разуме се, има кујница једна где она по кад што и кува. Сад, хоће ли се узети та кућа или неће то је ваша ствар. Само болет докала шесмо могли наћи који би било на угодном месту за долазак деце.

Милош Мостић. Ја бих тео да потпомажем предлог г. Марка Лека. Није овде сада реч о томе како ћемо ми из основа да побољшамо наше зграде и локале у којима су наше школе смештене. Реч је о томе само, шта да урадимо да нам деца за ову годину не изостану од школе; а на сваки начин треба најозбиљнију бригу водити да се опростимо, што скорије опростимо од оних оваких школа какве сада имамо, и које не одговарају условима за школске зграде. Ево сад је скоро 1. Новембар. Треба да имамо осигуране зграде школске, а ми их још немамо. Смемо ли ми да оставимо ту ствар па да кажемо родитељима „за ових 6 месеци ваша деца неће ићи у школе док ми не нађемо угодне зграде“ Не смемо. О томе је реч, а не о томе да ли је она зграда добра, или да тражимо бољу и т. д. За то треба оно питање једном да се сврши без икакве даље дебате, и да примимо онако како нам је предложено, а међутим радимо на томе да начинимо угодне зграде за школе наше.

Б. Главинић. Кад се буде гласало, мени ће бити незгодно да гласам онако како је г. Видаковић предложио Комисија је прећи нашла неке станове — али полицаја то није примила. Дошла је друга комисија, која је нашла друге станове, и ја сад видим да и они потпуно не одговарају условима за школске зграде; али комисија нема правда решити да их узме. Ја држим да то, што је комисија предложила, може да се оправда не само прекоп потребом, да што пре нађемо станове за школе, него и тиме што су те зграде где су и досад биле некоме. Такав је случај са кућом Брајеровом. Она није удесна за школу, али тамо је икак неколико година била школа и, колико толико, удешена је за школу. После тога она је овде у близини осталих школа тога краја, а то много чини. — Мени је готово мило што се нападали на овакве тешкоће, приликом тражења зграда за школе, јер ја сам поднашао 3 — 4 месеца овде и да одредимо комисију, да се праве планови за школске зграде па од тога не би ништа. Сад морамо свакако узети и ову зграду; јер, кад изборе немамо не можемо децу оставити на улици. Онда би и сама надзорна власт узела зграду па би нам то завлала, и ми би морали да платимо по што она погоди. Да, дакле, примам потпуно овај извештај — да се у будуће не плаћа кирија за три месеца унапред.

П. Видаковић. Г. Мостић казао је, а то рече и г. Главинић, да морамо узети ту зграду, јер би иначе деца остала без школе на сокаку. То не стоји. Ја замерам г. Мостићу што не пође по Београду да види колико се кућа нађа и већ назадани пак, на готово на сваком стоји педља да се издаје под кирију. С тога, кад и овде има мешавине са приватном фамилијом — не треба примити такву зграду за школу. Није овде једина та зграда на, ако сад не узмемо, остаће деца на сокаку, него нам је понуђено овде неких десет кућа за школу

М. Марковић. Али овде је већ била школа; за то боље је да је ту оставимо за време него да узимемо другу па да нам управа каже да се не може одобрити за школу.

П. Видаковић. Па добро, онда нек Управа каже ову и ову кућу узмите.

Св. Богоравац. Г. Марко Леко рече, тешко је наћи куће за школу; а ја сам уверен да кући као што је Брајерова, има доста. За то мислим да Брајеру треба предложити да се исели из куће на да узмемо целу кућу без мешавине икакве. Иначе не.

Другу ствар да напоменем ово: У извештају комисије за кућу Думину каже се: да ће се плаћати 3.700 динара до 1 Маја, а од 1 Маја 4.200 динара и он до 1 Маја да дозида још једно одељење. Ја држим да никако не смемо допустити да ову деца у једну зграду која се буде зимус зидала. С тога би требало оставити до 1 Новембра идуће године, да се плаћа 3.700, а од 1 Новембра да се заузме и то одељење које се дозидало буде.

Др. М Т. Лека. Мени је чудновато да и П. Видаковић и Богоран, који су, држим, били и у ранијој комисији за школе, сада говоре, да има велики избор кућа за школе, да немамо великог избора то се види и из листа понуђача која се поднше у извештају. Имамо понуђено свега 5 — 6 кућа и свака од њих има нанесену ману. Према таком стању комисија је само морала да гледа коју је кућа с мање мана да ју предложи да се узме. Као среће да имамо нећеста избора, и зар би комисија толико несавесна била, да поред неких бољих зграда, које су јој нуђене, предложи лошију Таква несавесност нисмо не може се никако комисији приписивати.

П. Видаковић. Ја нисам ни помешао бесавесност — то одбијам. Али има зашта кућа са мање мане на што се оне не узму?

М. Мостић. Неки сумње да у Београду има доста кућа удобнијих од Брајерове — али овде није реч о Београду него о томе да се нађе кућа за школу у једном извесном крају Београда; и, кад у томе правцу радимо, онда морамо у томе крају и да нађемо зграду. Са обзиром на ово што плаћамо, а што тражимо од тих људи, ми не можемо добити боље зграде. Ово што плаћамо ово и добијамо. Хоћете ли да платимо 40 дук. цес. месечне кирије, па да нам ја нађем са свим згодну зграду Но питање је ово хитно. Новембар је месец већ ту, куда на вратима. Да ће господо од данас за 22 дана нађете бољу зграду са овим условима?

П. Видаковић. На да ли је подмирена потреба оних крајева кад деца нам крајевске вешеришци морају да иду час у лончарску чаршију?

Јов. Бајловић. То не стоји. Школе се не деле на кварторе, и, ако тај крај који помињете долази под сакамалу, опет деца отуда иду ближе у школу, ону, која им је најближе.

Председник. Ви видите господо да и сама комисија каже да ни једна од оних школа не одговара потпуно потребама, и с тим предлаже да се одмах на пролеће приступи, грађењу школских зграда. То сте и ви казали у вашем прелазном извештају; само не сећам се да сте казали, да се пуни плац ако га немамо на зиду школа, него чини ми се да сте казали, да треба радити на томе да се од г. Нешковића — инспектора — пуни кућа, и за тим је санитетска полиција казала, да та кућа није никако за школу. Ми сад немамо шта бирати — и по што комисија онако лепо предлаже, ја мислим да то усвојимо; иначе можемо доживети и оно што рече један г. одборник да сама власт узме зграду за школу на да нам поднесе рачун да платимо.

Ђ. С. Новаковић. Ја мислим, кад смо ми изабрали комисију и поверили јој тај посао, и казали, да прегледа те зграде, па, када комисија сад пазари пред нас са оваким извешћем, онда треба то извешће да усвојимо — у толико пре — што она господа, којударају на тај извештај и не кажу да има бољих зграда и које су и где су те зграде?

Св. Богорић. Ја опет кажем да оваких кућа као што је Брајеровa, има доста и не могу тласати за оваким предлог. Што се тиче куће Деде Думе не могу тласати за то што он има занус да нида (чује се: под кровом је неђ) није под кровом. Он сад нида.

Ник. Поповић. Оно што је мало час казао г. Мостић да би неколико стотина деце остало без школе — док сам министар не би наредио да се уме какав локал. и што је заиста крајње време, да ми ове локале напуемо, примарава ме да предложим: да се одмах приступи гласању овог предмета. па ће се видети хоће ли се одржати извештај комисије или неће. а ја мислим да нико од нас неће доприности томе да се до тога дође да г. министар уме зграде за школе. То би било повређење за општину. Што се тиче Дорћола ту је једина Думина кућа за школу — друге нема. То су признали и први комесари: а што се тиче одељења, које Дума има да дозида. то је већ зграда, која је близу крова — данас или сутра што се каже, биће покривена. а до 1, маја има времена да се сасвим осуши. С тога, не знам што се о томе и говори. Нема никакве опасности по децу, и сви ће лекари дозволити да се у такву зграду одмах од 1 Маја може уђи.

М. Мостић. Односно Думине зграде ја бих само то имао да приметим. да се овде каже. да плаћање кирије на ово додато одељење тече од дана кад санитетска комисија прегледа ту зграду и каже да нема опасности за здравље деце, ако се уселе

Др. М. Т. Лека. Таквога је мишљења била и комисија. По што се предвиђало, да зграда неће бити одмах сува и за то се тражило да му се за нову зграду плати кирија од лане, кад се деца уселе, али сада куће није на то пристао и у том случају није хтео да попусти од кирије на главну зграду. С тога је онако и срачуњена кирија.

К. Главинић. Ја држим, кад деца дангубе до 1. Маја нека дангубе и за она два школска месеца — Мај и Јуни — па нека се уселе од Августа.

Председник. Такав је услов да се рачуна од 1 Маја а, разуме се, дотле мора бити кућа сува.

М. Мостић. И да није такав услов, уговор о закупу не вреди кад зграда није за становање.

Др. М. Т. Лека. То је све комисија имала у виду, но под тим условима није се могло доћи до ниже кирије.

М. Мостић. То је његова стварн и његов рачун — али ако ми не можемо да употребимо кућу што је убитачна за здравље, онда не стојимо апсолутно ни у каквој обвези. То је близу памети.

Др. М. Т. Лека. Још би имао да кажем на говор г. Боторића, само то, да ова комисија није хтела да критикује рад оне прве комисије као што он погрешно мисли. Не, она напротив потпуно и с хвалом одобрава заузимљив рад прве комисије; али није се могао терати инат с полицијом. Кад полиција нарећује да тамо не могу бити школе, где је прва комисија прегледала, онда се морала узети друга зграда.

П. Видаковић. Лепо, лепо. Само сад деде нек се стави у уговор са Думом да се он обвезује да 1 Маја да пред зграду суву и употребљиву за школу.

Председник. Ја мислим, господо, да је и сувише било разговора о овој ствари. С тога ћу да ставим на гласање Усваја ли одбор овај извештај комисије? (Усваја)

Да идемо даље.

Ви сте решили господо да држимо лицитацију за осветљење варошн. По том решењу ја сам држао неколико лицитација и сад вас молим да чујете извештај о тој ствари

П. Видаковић. Шта би са оним мојим предлогом да се напаљала кирија у напред за три месеца? И то треба решити.

Председник. На добро. Да решимо, господо, и то Ко је за то да остане ова плаузура да се плаћа тронесечно унапред нека каже *за*, а ко је за предлог г. Видаковића нека каже *против*. — Међу тим, у будуће ми ћемо гледати да уговарамо по предлогу г. Видаковића; но сада је за ову ствар доцне и бојим се да неће пристати. (Решено: да остане као што је уговорено по извештају комисијском.)

(*Секретар* чита)

Као што видите на лицитацији од 6. ов. м. Коста Пушић дао је најнижу цену од 31.300 динара годишње, а на лицитацији од 7. ов. м. Михаило Јовичић пристао је на цену од 30.000 годишње.

Ја сам тражио да ми се поднесе рачун, шта општину кошта осветљење и добио сам овај рачун: да је кошта 30.212 динара заједно са свима трошковима, фењерима, људима, и т. д. а, кад се одбију трошкови, фењерџије и т. д. онда чисто на осветљење иде око 16.000 динара годишње. Сад, на лицитацији тражи се 30.000, и ви изволите решити да ли ће остати као што је било или ћемо платити 30.000 динара?

Г. Јовановић. То је мој предлог и ја не би био за то да остане и даље код општине да она осветљује сама варош. Ако је изнашло скупо нека се држи друга лицитација. Нека и заслуги ове године диферант, али до године може бити да ћемо добити и за 20 хиљада динара добро осветљење.

П. Видаковић. Ја бих молио да се прочитају услови лицитације.

(Секретар чита услове)

Према овоме треба знати колико ће нас стати осветљење и то што кошта један пламен за сат. Ја сам то разумео, па према понуђеној цени, изгледа нешто више од ', паре динарске. То је много. Нека се имени у условима да се тражи обичан петролеум, који ми држимо, на онда нек се држи друга лицитација, и мислим да ћемо добити за 26—27.000 динара.

Председник. Ја ћу пазда бити противан да дајемо осветљење арендатору, ако не буде знатно јевтиније за општину; јер онда ће долазити сваког дана молбе и жалбе због неуредног осветљења.

Св. Богорић. По што се Мијаило Јовичић понудио да да осветљење за 30.000 динара под овим условима, нека се сад држи друга лицитација под другим условима односно часа.

Јак. Бајлони. Ја знам да је пре неког времена било жалосно осветљење у нашој варошн. Сад је много боље. Али, ако дамо осветљење закупцу, неруџе да ћемо бити без осветљења. И мислим за то. Не знам за што да дајемо под закуп једну ствар коју може и сама општина да прими. Тако ћемо данас једно, сутра друго и најзад све дати под закуп.

Г.з. Јовановић. Ја сам то за то предложио што су ми причали људи који седе под бакалу, да тамо доносе фењерџије сваких пет дана по канту гаса.

Ј. Бајлони. То треба ухватити на пазнити, а не с тога давати у закуп осветљење варошн, и то таке скупо.

П. Видаковић. Господо, у срећним варошима не кошта ни осветљење дуот гасом више од 2 паре. То треба да знате.

Раденко Драговић. — И мени се чини да је скупа цена изашла, али то је због услова да буде гас американски. Из Трста што се доноси гас то је приличан гас који се код нас највише употребљава. Онај други, влашки гас, не ваља и доноси се из Ораовице.

Мил. Маринковић. Ту треба уговорити да гас има светлоће а не да мора бити американски који се код нас највише троши. Има гаса, који неко време гори добро и даје светлост па после изгуби светлост.

К. Главиниħ. Кад је говор о гасу имам да кажем да сумњам да ми трошимо американски гас. Ко зна шта бива са руским гасом, тај ће знати да руски гас свуда потискује американски. Светлост гаса зависи од његове рафинације. Ако је добро рафинирaн он добро горе. Односно осветљења ја сам заступио мишљење, и заступаћу га и онда, кад предузмемо модерно осветлење, да ово буде у рукама саме општине. За сада, као што рече и г. председник, ако би била само битно велика разлика у цени — ја би могао пристати, да се да осветлење под закуп али ипак треба знати да ресипрамо да једне ноћи остане варош не осветљена због каквог било узроки код закупца.

Др. Марко Леко. Ја бих имао да кажем само то, да данас општина доиста троши врло много за осветљење. О томе сам се уверио приликом прегледања ових несретних општинских рачуна. Према томе предлог г. Јосиповића може бити врло корисан по општину, само ако се нађе концесионар с повољним условима. И ја сам тога мишљења, да би требало у неколико изменити услове. Тако, не тражити од концесионара, да лиферује американски петролеум: кад се овде не доноси. Место тога ставити у условима, да петролеум буде потпуно употребљив за осветљење т. ј. да има све оне физичке и хемиске особине, које се изискују од доброга петролеума, па ма каквога порекла он био. —

Председник: Има ли начина да се то зна кад се гас прими?

Др. Марко Леко. Наравно.

Председник. Онда, како би било господо да држимо још једну лицитацију и да ви г. Леко напишете какав гас треба да буде, па у томе да изменимо услове? (Прима се).

Гл. Јосиповић. Ја држим да ће свакојако бити боље ако се постигне да општина не држи осветљење у својим рукама, јер овако се не води никаква контрола и скупо нас стаје осветљење.

К. Главиниħ. За добру контролу није никад довољно да се зна колико се гаса изда, него треба водити контролу и о томе, да ли се тај гас што се изда сипа у наше фењере или где на друго место. Тога ради требало би да су стаклени судови онде где се гас сипа, па да и ја, пролазећи поред фењера, видим да ли је гас сипан и колико је сипан?

Председник. Дакле остаје на томе да држимо другу лицитацију за осветљење — а по што је зећ доцне, морамо закључити седницу.

Састанак је трајао до 8¼ сах. по подне.

САСТАНАК

одбора општине београдске

(по стенографским белешкама)

држан 27 Октобра 1888 год. у Београду

почетак у 5 часова по подне

Присутни: Председник г. Ж. Карабиберовић, члан Суда г. Јанаћ М Јанковић, чланови одбора г. г. Др. М. Т. Леко, Мил. Јосимовић, Дим. Наумовић, Милорад Јанковић, Станко Петровић, Глиша Јосиповић М. Степановић, П. Д. Видаковић, Св. Боторић Н, Р. Поповић, Ђорђе С. Новаковић, Мил. С. Мостић и Коста Цриогорац.

Председник. Молим вас, господо. Састанак је отворен.

Изволте чути протокол последњег састанка. (Секретар чита)

Има ли ко шта да примети на прочитани протокол? (Нема)

Вама је познато, господо, да смо неколико пута држали лицитацију за акцис механски, и ни на једној није се могла постићи она цена која је лане била; напротив показала се разлика у мањој.

После је одбор решио, да покуша може ли се са еснафом механским о томе споразумети? и господа одређена из одбора заједно са кметом Јанаћком ишли су и са еснафом дошли су некога споразума.

Старешина еснафа поднео ми је једну понуду написмено и ја вас молим да ју саслушате, како би се ово питање у скоро решило, јер је крајње време да се та ствар сврши.

(Секретар чита еснафско писмо којим се нуди на име за акцис механски 31,000).

Еснаф дакле нуди годишње 31000 динара.

Из ове понуде видите, да они кажу да општина не заштићава та права. Ја то одбијам од себе, и позивам се на мога друга Јанаћка који то врши, и који је и сам као механџија заинтересован што више да се та права заштите.

Јанаћко Јанковић. Еснаф је хватао бакале и ликерџије који продају пиће и достављао их полицији, но није било асне.

Обраћали су се и општ. суду против ликерџија и бакала који ракију крчме, и по што сведоци посведоче, суд их је осуђивао и кад су они жале вар. суду против наше осуде суд одобри исту пресуду. Други се опет жале министру финансије и онда министар каже: пала је крчмарина и тако обори наше суђење: Ја сам због овога акциса ишао г. Министру финансије и надам се да ћемо идуће недеље доћи до повољног резултата; а кад то постигнемо онда ћемо извесно идуће године добити за акциз 40.000 динара. Ликерџија може свагда јентине да прода пиће, јер он много мање порезе плаћа и због тога што ови бију еснаф с тога ни један од лицитанда није смео ни да тера даље.

Еснаф ће тешко моћи од тога акциза скупити и ову суму што нуди ако би овако стање остало. Ми смо, дакле, радили, и радимо и дан дањи на томе.

Председник. Било је случаја код нас, да се паре из општинске касе враћају онима који су због крчмења осуђивани били, а то је бивало усљед жалбе њихове министру и разуме се, кад нам државна власт заповеди ми се морамо покоравати. Суд је дакле радио све што је по овој ствари могао да ради.

Свет. Боторић. Истина, да је у последње време општински суд заштићавао интересе еснафа, но раније није се ништа старао.

И сам г. Јанаћко каже, да ће се кроз кратко време та ствар расчистити, па с тога и велим, да не треба одмах тек вратити паре по наредби министровој, него се треба обратити варош. Суду те да он то питање реши; а онда министрова наредба не може бити меродавна —, кад правни Суд овако каже.

У осталом, кад сад суд предузима строге мере против оних што крчме пиће, може му се дати захвалност од нас свију.

Свет. Боторић. Ја мислим да општина има свога адвоката, па за што од њега не пошште савета: да ли мини-

ствар може решавати онако, а опет варошки суд друкчије? Држим да је овде меродавније шта Суд каже.

Председник. Баш се беше ту десио г. Јован општински адвокат, кад су они путем жалбе на министра, тражили да ми Суд паре врати, — па он рече, да по закону ми морамо слушати г. министра и напаљивање паре вратити.

Сот. Богоњев. Закон о кућарини за механџије јесте пао. Механџије нису никад имали то право.

Председник. Ја сам сматрао да ми је дужно г. да расправим како се у томе владао досадањи арендатор и како што сам казао он се користио акцизом и код дикерџија, јер су му они тај плаћали. Он се дакле користио тим и преко свега тога што није на овогодњој лицитацији ни ову цену дао — него мању. Кад би еснаф дао више, ја бих био за то да се њему да те да се једном курталишено тога спахиње. а доцније треба механицајама учинити нешто, јер оно носе велике терете на које право да им други у раду томе сметају.

Дакле, господо, ја писам могао успети да добијем више, а ви сад решите како знате. Моје је мишљење да се уступи еснаф, јер они сад дају 31 хиљаду динара.

Св. Богоњев. По решењу одбора комисија изашлата од од одбора отишла је еснаф механском и еснаф се одазвао и изашо на сусрет изнешеном предлогу и обећао 1400 динара више, надајући се, да ће се општина постарати да се забрани продавање пића онима, који за то права немају. Више се од еснафа није могло добити, и они су казали, ако но да више да нису протнвни но што ће цифру немају рачуна да дају.

Марко Степановић. Кад је еснаф толику цифру дао, и, тако рећи, испунио стару цифру, ја држим да би прло умесно било да њима акцизе уступимо и да се настане још боље да се јаче заштите њихова права према онима који иста немају.

Председник. Што се тиче захтева еснафског и наше дужности односно заштите, будите уверени, да ће општинска власт радити на томе да се задовоље општински интереси, и да се људи осигурају од такве штете. Но сад зависи од вас примате ли ову њихову понуду која је после три држане лицитације најповољнија?

Перо Видаковић. Кад нисмо имали озбиљније лицитанте, онда да. дамо еснафу

Председник. И праведно је да еснафу од 300 грађана дамо и да их курталишемо од досадањих неприлика које су се због арендатора догађале.

Молим вас господо, усвајате ли ову ствар? (Усвајамо)

Сад је на дневном реду лицитација за школске скамије Држана је лицитација — изволте чути резултат. (Секретар чита).

Марко Степановић. Ја овде могу да кажем као стручан, да ову лицитацију треба одобрити не само што је јевтинија, него и што знам ја је лањске године мајстор Павле Радосављевић на оволме послу изгубио 400 динара, па и Радован неће добити. Треба му ту лицитацију са похвалом одобрити.

Милан Мостић. Нема ту никоме да се каже хвала. Да није он имао свој рачун не би на то пристао.

Ја сам за то да се лицитација просто одобри.

Председник. Г. Рака нам је после свршене лицитације поднео написмено једну пријаву. односно дрвета с којим се исте скамије праве. Ја писам у томе стручан и желио бих да и ви чујете ту пријаву да се не би рекло да сам ја ту какав фалшфикат правио. (Секретар чита пријаву).

Марко Степановић. Ја ћу да говорим у прилог предлога мога поштованог колеге Радована. Зашта господо, липово дрво, ма колико да је дрво, никад не може да прими у себи других састојака, тутњала, као што може чамово, и липова дашчица не може никад остати да не пукне, док чамовина остане стална. За нам ово могу да кажем као мајстор од тога заната с ким се скоро 38 година бавим и то не само овде, него и по Немачкој и другим великим варошима. Дакле, треба усвојити чамову даску а избацити липову. Што се самог Радована тиче њему је свеједно. с тога, што је липова даска јевтинија, јер је и у Србији набавити може. Дакле, у интересу је саме општине да се узме чамова даска у место липове.

Председник. Г Рака, кад је код мене дошао, он је казао: ја нисам човек који хоћу да оштетим општину али кажем, да је ово корисније и сталније, и биће дуготрајније, а опет право да вам кажем да ја немам тај материјал у којој радионици, него би морао ићи ради набавке истог. Тражим да се ово изнесе пред одбор.

Милан Мостић. Ја сам у начелу противан да се изнова лицитирање ствари доцније мењају. Ја верујем и г. Марку и г. Раки као стручњацима, али ова друга два лицитанта могу другчије казати; и, кад је то Раки свеједно, онда за што да се мења? Нема од тога ништа — свршена је ствар.

Марко: Степановић. Представите господо одборници, да се по једном предмету види извесна штета и ниамо правице да је поправимо ње него она наступи, онда за што не би то поправили? Овде је сасвим тако ствар и штета очевидна, и над нам се даје прилика да ју поправимо, за што да то не учинимо!

Ја не говорим овде у корист Ракину, већ у корист општине. Поштујем и ваше разлоге, да не треба усвојити праксу да се услови после свршене лицитације мењају; али знак овде се лицитант не штети а и општина ће имати корист, ја треба то усвојити. Ја мислим да ми ово оспорити нећете над нас стручњак говорим, а најпосле ваша је ствар.

Глиша Јосимовић. Ја верујем г, Марку као стручњаку да је ово боље, али знам, да је липовина скупља од чамовине. Но ако је боље с чамовином да се прави, онда да држимо другу лицитацију и у условима да метемо чамово дрво.

Перо Видаковић. Ако усвојимо да се од чамовине праве скамије онда ће бити обично да се то дрво набавља на Пеште, а кад ми имамо липовине код своје куће онда боље нек остане од липовог дрвета, те да се наши људи користе.

Милан Мостић Баш то је потребно, да буде горња даска од тврђег дрвета и не од чамовине, која се, кад деца ударе по њој, лако искварн и после не може по њој да се пише.

Марко Степановић. Није овде реч о тврдоћи него о томе које дрво боље држи састанке делове, — липовина или чамовина? И сам би се радовао предлогу г. Видаковића, да се дрва набаве из наше отаџбине, али кад то не може да буде онда није пајда. Ја кажем, да чамово дрво држи боље, а ни сам нешатрпозичан него би баш желио кад би се могло.

Милан Мостић. Г. Марко износи сад мане, липовом дрвету, а што то није нашео пре лицитације? — Нема, господо, овде друго изласа но да се одреди друга лицитација.

Никола Поповић. Ја држим да је боље да буде липова даска с тога што, је она јевтинија. То је она даска на којој ђак пише. Што каже г. предговорник да ту има оквир то јесте али то не смета овде ништа. Где год има чамових дасака те су покварене или поцуцају а липове даске боље трају. Дакле у интересу је општине да буде липова даска.

Председник. Ја познам како сад да поставим питање.

П. Вујковић. Одобрава ли се лицитација онакна каква је или не? —

Председник. Ко је за то, да остане лицитација онако како је условљено нека каже „за“ а ко није и хоће другу лицитацију нека каже „против“ (настаје гласање)

(После гласања)

Само је против г. Марко и Коста Црногорац, а сви су остали 11. „за“. И тако лицитација је одобрена онако као што је условљено.

Сад чујте господо извештај о лицитацији цубока

(Секретар чита)

Кад сам добио овај извештај ја сам позвао људе који се тим послом баве а позвао сам и Николину, да та питам шта је узрок што он није лицитирао. Он ми је казо на то дао протоколарну изјаву коју молим да чујете.

(Секретар чита изјаву Николе Михајловића којом нуди 20.000 дин).

По прочитаном саслушају на протоколу ја сам питао шта значи то, даље дали 24, а сад 20 хиљада? Где лежи узрок томе а он је одговорио: „узрок је што се тражи велика каушија три хиљаде одмах и од уговорене цене за 3 месеца унапред што на 20.000 чини 5000 с каушијом 8000. Овакву суму могу да положе одмах само имућни људи, а њих је мало. Тим сте вели затворили пут и сиромашним људима који би дошли и лицитирали. Кад би била каушија од 1500 динара и кад би се у место тромесечне полагала унапред само једно месечна аренда онде би више њих дошло да срећу проба; а и он би сам понудио већу цену. Ја сам му онда казао да се и у том смислу опет саслушам и да понуди ту *своју меру* коју обећава и коју сам успео да од њега добијем Наравно ја сам додао, како немогу сам то да решим него ће ванети ствар пред одбор. Сад изволите чути какву је даљу изјаву он дао.

(Секретар чита изјаву у којој г. Михајловић нуди, на овај начин 21.000 или једну хиљаду динара више).

Председник. Такву је изјаву он дао јуче, а данас у четири сата добио сам од Панђеле другу понуду, у којој на истим основима нуди 21.100 д. Изволте и њу чути.

(*Секретар.* чита) понуду Ђорђа Панђеле којом нуди 21.100 дин. ако, се услови умекну).

Председник. Према овоме и ако усвајате ове нове услове ја сад мислим, да треба да поновимо у суботу и Панђелу и Николицу а и остале који се овим послом баве на ону нову лицитацију; јер ја се надам да ћемо на тај начин разумем — ако се каушија буде тражила само у суми од 1500 дин. а, у место тромесечне аренде унапред само једномесечну аренду још већу цену постићи.

(Одобрава се.)

Сад имам да вас замолим да у суботу држимо ванредну седницу. Г. Јосимовић са друштвом поднеће нам прав извештај о њиховим радовима на водоводу. Господни ми је поднео извештај данас, али ја сам раније звао у седницу те тако тај извештај није могао бити стављен на дневни ред. (Одобрава се).

(Свршено се)

ГРАЂАНСТВУ ВАР. БЕОГРАДА.

И преко свију опомена и наредаба, ипак се дешава да по неко противно правилима о извозњи ђубрета поступа.

Тако:

а). или допушта извожњу ђубрета и другима сем повлашћеника варошког.

б). или износи ђубре својим колима не само из своје куће (у којој живи него и из других,

в). или газда куће не плаћа тачно таксу неприкупљајући је од кираџија него упућује повлашћеника да таксу сам од кираџија наплаћује.

Овакво поступање од штете је не само уређење, и никако се не може дазле допустити. Али, пре но што би се предузела најстрожије мере и казнама подвргнови сви они који се правила о извожењу ђубрета не придржавају, овим се издаје последња напомена:

а). да извожењу ђубрета из свију вар. грађа само овлашћеник има да врши а никако приватни возари;

б). да са својим сопственим колима ђубре може да извози само из оне куће у којој сам сопственик живи;

в). да таксу за ђубре морају повлашћенику плаћати за себе и сваку партију кираџија сами сопственици кућа, и то при концу сваког месеца иначе је Суд принудним путем наплаћује.

Буде ли се десило да когод и после овога, преко правила преступи и тако повреди наредбу полицијске власти, навући ће последице правилима прописане.

Од стране Суда општине вар. Београда 22 Септембра 1888 год. ЈБр. 129.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС.

Изашао је из штампе

БРАНИЧ

Број 10

часопис за правне и државне науке

Садржина му је:

Промена устава.

Богишићев „Општи имовински законик за књажевину Црну Гору.“ Пише Андра Ђорђевић проф. права на Вел. школи (наставак)

Из суднице: XXI. Утаја по званичној дужности не може се сведоцима доказивати, — одлука опште седнице Касац. Суда сходно је М. Дамјановић. — XXII. Опет о поступку при тражењу поновног суђења, сходно Јањић.

Листак: Невин а осуђен, криминални случај из седамнаестог века, с немачког преводи М. Дамјановић (наставак)

Белешке: Старина из 1700 године. — Бранилац који не уме да — брани.

Весник: Број посланика за Велику Народну Скупштину. — Одбор за израду предлога за нов устав. — Чланови правичког одбора.

Повереницима удружења.

БРОЈ 40 У БЕОГРАДУ НЕДЕЉА 20. НОВЕМБРА 1888 ГОД. ГОДИНА VII

БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

ИЗЛАЗИ НЕДЕЉОМ УЈУТРО НА ТАВАНУ
Цена за Србију:
НА ГОДИНУ . . . . . 6 дин.
ЗА ПОЛА ГОДИНЕ . . . . . 3 дин.
ЗА СТРАНЕ ЗЕМАЉЕ НА ГОДИНУ . . . . 9 дин.

УРЕДНИШТВО и АДМИНИСТРАЦИЈА
ЈЕ У ЗДАЊУ
ОПШТИНСКОГ СУДА

Цена је огласима 6 дин. пара од врсте
Преплату моли слати уредништву на општинск суд и сва кореспонденције на уредника
РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ.
Нефранкована писма не примају се.

ГРАЂАНСТВУ ВАР. БЕОГРАДА

Указом Његовога Величанства Краља Србије Милана Првог од 16 ов. мес. наређено је да се избори народних посланика за сазвану Велику Народну Скупштину, одложе и изврше на дан 4. Децембра ове године.

На основу тога, и сходно 25-ом члану изборнога закона скупштинског, Суд општине београдске позива грађане вароши Београда да 4. Децембра т. г. дођу у општинску кућу на

ИЗБОРНУ СКУПШТИНУ

ради избора

ОСАМ ПОСЛАНИКА ЗА ВАРОШ БЕОГРАД

за Велику Народну Скупштину која је сазвана за 11. Децембар ове године.

По члану 27-ом изборнога закона, скупштина за избор народних посланика, отвара се тачно у осам часова изјутра одређенога дана.

На скупштини за избор посланика има право гласа сваки српски грађанин који је пунолетан и плаћа државни грађански данак на имање, рад или приход; а грађански данак сматра се да плаћа она која по закону о непосредном порезу плаћа преко 15 динара на годину (чл. 46. устав а чл. 17. из бор. закона и чл. 95. зак. о непосредном порезу).

Члан 18-ти изборнога скупштинскога закона, не даје право бирање онима:

а), који стоје код другога у служби, под платом или издржањем, а по закону о непосредном порезу не плаћају преко 15 динара данка годишње;

б), који су осуђени због злочинства, за време докле се не поврате у права;

в), који су осуђени због преступа, који доноси губитак грађанске части, за време док траје губитак права;

г), који се налазе у затвору или притвору судском због злочинства или преступа, поменутог у тачци 3. и 4.;

д), који су судском пресудом осуђени да су злоупотребом своје власти, претњом, поклоном или обећањем поклона за себе или за другога радили, да за посланика изабрани буду, или за које се докаже да су свој глас продали — за време, докле је пресуда одредила;

ђ) којима је стециште отворено, до свршетка;

ж), који су под старатељством; и

з), којима устав (последња тачка 48-ог члана) забрањује бирати.

Сваки пуноправни бирач може бити изабран за народног посланика, ако још има и ових услова

а), да је навршио 30 година;

б), да плаћа годишње преко 30 динара у име непосредних пореза и

в), да не спада у изузете чланом 48-им устава земаљског.

Гласање ће отпочети у 8 часова изјутра и трајаће непрекидно до заласка сунца, а тада ће бирачки одбор, и ако сви бирачи не буду дошли и гласали, по члану 33-ем изборног закона скупштинског, решити и огласити да је изборна скупштина свршена.

Сваки бирач може само лично дати свој глас.

По закључку седнице општинскога Суда од 17. Новембра 1888. год. у Београду. Бр. 929.

Деловођ
СПАСО ХАЦИ-РИСТИЋ

Председник општине београдске
ЖИВКО КАРАБИБЕРОВИЋ

НБ. Право гласа на изборној скупштини и поред свих испуњених услова, може имати само онај грађанин који је азбучни списак заведен раније од дана избора скупштине. Према томе треба сваки бирач, који мисли користити се бирачким правом, да до дана скупштине узме из благајног одељка, сам или преко другог, *број* под којим је заведен. Тако ће и брже гласати.

ГРАЂАНСТВУ ВАР. БЕОГРАДА

Азбучни спискови свију оних грађана, који за избор нар. посланика имају право гласа у Београду, штампани су у засебним примерцима и растурени у вароши по свима јавним местима.

Тако се сваки овдашњи грађанин може лако уверити да ли му је име записано у азбучни списак; па, на случај да није, има времена да се ради уписа пријави.

Тога ради сваки грађанин, који се жели користити својим бирачким правом на *дан избора народних посланика* (*4 Децембра 1888*) треба да узме број свога имена из азбучног списка било *оригиналног* (који је изложен на преглед у благајноме одељењу општине), било из *штампаног*, ма гди да га нађе.

На дан избора имаће право гласа само они грађани, који су у бирачки списак уписани пре дана избора, јер се на дан избора упис никако не сме (по закону) вршити, те тако сви они грађани који у бирачки списак не буду уписани до дана избора, неће ни моћи гласати.

Нарочито треба да се увере јесу ли уписани у азбучни списак они грађани који су се не давно настанили у Београду. — Буде ли који грађанин нашао да у списак бирача није уведен, треба да се пријави благајноме одељку општинскога Суда, и то, са пореском листом из које би се видело да годишње плаћа преко 15 динара непосредне порезе.

Од стране суда општине вароши Београда 10. Нов. 1888. Ббр. 3470.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

САСТАНАК

одбора општине београдске

(по стенографским белешкама)

држан 27 Октобра 1888 год. у Београду

почетак у 5 часова по подне

(свршетак)

Председник. Дакле и то је одобрено.

Сад господо, познато вам је да ми имамо једне општинске новине, и за њих се сваке године држи лицитација за штампање. Ове године имали смо врло јевтину штампу, али смо имали и врло много незгода са штампаром, тако, да га за будуће не би могао препоручити. То је била фирма Кимпановића и компаније. Ја сам дакле држао лицитацију за штампање наших новина и добио сам на лицитацији ове оферте: од државне штампарије, од штампарије Ћурчићеве, и од те штампарије Кимпановића и другова, или Кимпановића и Медецијана — управо незнам како се зове. Ова фирма Кимпановића нуди се да прими штампање наших новина за 35 динара; Ћурчић тражи 40 динара а државна штампарија 51 динар. Но осим тога ја сам питао штампара „Дневног Листа“ би ли он могао штампати све општинске ствари у „Дневном Листу“ јер ми је дошло у главу да ће се на тај начин најбрже предавати јавности сав наш рад, — јер, ма како да је велики протокол нашег састанка опет би у течају недеље могао бити готов и пошто тај лист излази сваког дана. Поред тога ми смо ове године за саме анонсе потрошили 460 динара, а, кад то не би платили засебно него би ћутуре имали лист за све наше ствари, онда би држим било боље. Ја сам дакле позвао тога штампара — г. Николића — и питао, шта би тражио да штампа наше стенографске протоколе и све огласе. Он је испрва тражио 3000 динара годишње али је најпосле спустио цену на 2400 дин. с тим, да нам даје 40—50 екземплара његовог листа безплатно за одборнике и Суд —

Гл. Јосиповић. Ја бих желео да знам шта нас кошта штампање годишње општинских новина?

Председник. — Лане су коштале на 1800 динара а ове године ће коштати до 820 динара.

Гл. Јосиповић. — Ја би пристао да се уступи штампање „Дневном Листу“ али да нам се не дају новине цабе, и онда ће држим бити цена јевтинија.

П. Видаковић. Ја сам мишљења да никако не треба укидати општинске новине. Да ли ће општина дати 300 динара више или мање то не чини много; општина треба да има своје новине. Ми нећемо онда добити то право да нам се штампа у новинама све што хоћемо, и кад хоћемо, ако немаднемо својих новина. Ко зна како ће се ствари код нас развијати. Можда ће се сутра појавити ко са чланком какан нам треба водовод да буде и. т. п. па зар да то не можемо одштампати у својим новинама? Сад, што се тиче штампарије, мени се чини да напредна штампарија ради најјевтиније. — тај Кимпановић и Медецијан чини ми се да и најјевтиније хоће да раде.

Председник. Јесте, они су и до сад радили за 20 динара 600 комада, али у последње време дошли су до немогућности да нам штампају лист и имали смо триста главобоља са њима. Сад траже да им се изда нека сума коју су доиста зарадили, али коју им ја нисам смео издати, на основу уговора по коме су дужни били лист уредно штампати. Вама, пак, предлажем да им то примање одобрите — по што су људи чак и штетовали; а тако исто да их од даљег рада разрешите, и тиме од нове штете и одговорности поштедите, и ја

бих вас још молио да овом предлогом и то решите да ли да им дам. (Вичу. Одобрава се) Добро господо — али од 1 Новембра нема престаје уговор, и тада гледаћемо како ћемо. Ви о томе сад имате да решите ко ће нам штампати лист у будуће, ако желите да га задржимо. —

Милан Мостић. Ја бих молио г. уредника да нам каже: шта би нас стао лист годишње ако би примали поводу г. Ђурчића и да нам се каже шта нас годишње коштају огласи?

Председник Огласи нас коштају у пр. години 450 динара; новине прошле године коштају 1700 а ове године издато је свега на 800 динара, јер нису уредно ни плаћене кривицом штампара.

Уредник „општинских новина“ Н. С. Јовановић. — Пре свега имам да кажем, господо, да у времену кад је и крагујевачка општина нашла за потребно да има свој лист, не би било иудро и уредно за једни Београд да се лиши свога општинског органа. Можемо узети ствар с које хоћемо стране, али једно, свакако, стоји, а то: да не би нам имало доликовало општини једне престонице да на кратима туђих уредништава наши листова проси гостопримства за своје радове, и у опште за потребну јој јавност. Ја држим, дакле да општина београдска, ако ни мора *и не жртву своју*, треба да има свој лист, — на штету, наравно, материјалну. Ова не може да тражи ћара од свога листа, најмање у времену, кад никакав лист у Србији не плаћа своје трошкове. Ја то говорим и на личног искуства, јер сам у штети са својим рођеним листом („Борцем“) који је лист политички, дакле лист, који се више чита, и који у истини има више и уписника и претплатника од „београдских општинских новина“.

Ну да не говорим више о томе. Као што видите ми имамо поводе да нам се лист штампа за 35 динара. У години дана имамо 52 недеље то је $52 \times 35 = 1820$ динара. И г. Светозар Николић ће нам као што обећава по ту цену штампати лист, јер од 1. Новембра као што вели наше својеуштампарију. Међу тим и ако имамо такву поводу, врло јевтин, опет ја бих предложио одбору да не оставља државну штампарију. То је једина штампарска снага у овој земљи која би кад била да нам лист и на време и преко времена — кад год хтено — дође. Ми међу тим треба једном да се решимо дође гледамо само на материјалне жртве скопчане са одржањем сопственог органа. Ово и у толико мање, што ће и сама уредност излажења његова материјално накнађивати. Решимо да не гледамо на материјалне жртве само да ни лист што чешће и уредније излази. Лане на прилику би смо срећници са штампаром, и лист нам је излазио уредје — тако, — да смо, поред званичног рада могли да усвоју и њ и неке *незванице* ствари, што је чинило да сељак нећма читао на је и бољег прихода донео.

Милан Јосимовић. Ја се слажем с тим да општина треба да задржи и даље свој лист; али да вечерас није поведена реч томе ја би је сам морао повести, истина у другој форми. Јако, као што се данас тај лист редигира, он не може задовољити апсолутно никога. Ево на пр. да поменем рад борски. Кад се што говори не зна се прави предмет говорења, кад секретар чита извештај какав, он се не штампа нешто само каже „секретар чита“ а шта чита то се незна, и онда лази дебата. која често не може да се разуме. Ко неће чему је ствар нора да прави комбинације и да погађа о чему ови људи говоре. Осим тога ту немамо таких штампарских погрешака да је доиста ствар смешна. Тако ево пред ће данас најновији листа. Ту се каже да је говорио у одбору некакав *Милан Јосимовић*, и ако ја за тога одборника нисам. Ја сам говорио о једној ствари, али ја сам рекао да је нужно да се израде *типови* а овде се вели *типови*. Говори се о салашима; а овде се каже да настоје салонски рад и т. д. и т. д. (смех).

Ник. Јовановић. Овај последњи број, у коме заиста има много грубих штампарских погрешака, ја господо нисам стигао да прегледам, јер сам баш онда некако осуствовао на рачун рада у уставотворном одбору, а међу тим грабило се да се на време изда.

Др. М. Т. Лека. И ја бих нако да говорио о томе што је напоменуо г. Јосимовић — Но поито је већ и доцкан, а нужно је да се једном уређивање нашега листа као што ваља регулише, то сам мишљења да би добро било да изберемо неколико одборника који ће ову ствар уредити.

К. Протогерић. Мени је ако што је г. уредник отео нама одборницима реч најавом, да не треба и да нема било лепо укидати општински лист. Заиста, то не би било лепо. У осталом ја мислим да нико од г. г. одборника не може бацити на нас прекора што је овај лист покренут, и да нико неће хтети да истисне на општине овај њен орган, но што је то орган у коме се даје рачуна о раду општине једне престонице. Пристајем на ово што господа кажу да треба наћи начина да редакција тога општинског органа буде тачнија и потпунија. Г. Г. стеногарафе, нека за ово не приме. лепо молим да се постарају да нашу све и да говор сваког од нас буде тачна и чиста — и неће бити ништа штетно, ако се потроши на то нешто више над данашњу штампарији наш лист, само да нам лист излази увек на време и онако као што треба да се уређује.

Ник. Јовановић. — Господо, напандио ономе што сам већ казао имам да додам: да ја истина носим формалну одговорност за уређивање целога листа, али факт да ми је за значичног дела његов још лањске године дата нека помоћ, ослобађа ме од такве одговорности. Но што ја нисам ту помоћ тражио, то ми је — тако да се изразим — истргнут из руку тај службени део. и ја сам сило на уређивање само незначичног дела, и за то једино и могу да носим одговорност. Ако је одбор њољан да ми се повери уређивање целокупног листа, ја пристајем да носим и сву одговорност за уређивање његово. Ја сам лане и преузане био сам, тако да кажем, господар листа, па се не сећам да сам овакве тужбе слушао. Тек, од кад ми се свако у лист почео мешати, чујем ово што — чујем.

Председник. Но што г. секретар говори тако као да сам му ја одузео уређивање листа, нисам да кажем, да то не стоји. За сам затекао такво стање ствари, и ја мислим да то решимо онда кад дође будет пред нас. Ја, како сам затекао да се лист уређује, тако сам и оставио —

Н. Јовановић. — Молим, ја сам казао да од ломе но уређујем званичан део и тако је у ствари. Садашњи председник то није наредио — нити икакве измене у уређивању листа учинио — али сама ствар тако стоји. За што — не знам.

Председник. Истина је да се г. уредник обраћао на мене да ту ствар исправим, али ја сам казао да, кад сам тако затекао нека тако и остане до буџета. Ово и јесте смешно, да и чудновато, да један буде уредник листа а да га не уређује, али ја сам тако стање затекао.

Др. Марко Лека. Свакојако и код општинских новина треба да одговара уредник за цео лист, као што то бива и код других новина. Но како се мени чини ча оним новинама не ради ни уредник ни под-уредник, ни помоћник уредников. већ поглавито ради сам писар г. Мркоњић, што не би требало да буде. И овде, као што то чешће у нашој општини бива, изгледа, као да се не зна ко је одговоран.

П. Видаковић. Најбоље је, као што рекосте, да изберемо једну комисију да регулише ту ствар и да прочита правила за трећивање тога листа.

Председник. Добро, ја немам ништа против тога.

За мислим да одобравате да дотле, док не нађемо штампара, радимо као што смо од кратког времена почели у држању штампари (одобрава се) Осим тога одобравате ли да ону сиротињу која нам је по уговору штампала лист разрешимо уговора и да им исплатим рачун — (Одобрава се)

Сад би молио да се према предлогу г. Лека изберу господа која ће прописати како ће се трећивати лист, и шта ко има да ради? (Изабрани су у ову комисију г. г. Марко Леко, П. Видаковић и Н. Поповић).

Састанак је закључен у 8 часова по подне.

ВАНРЕДНИ САСТАНАК

одбора општине београдске

(По стенографском белешкама)

држан 29. Октобра 1888. год. у Београду

Почетак у пост час по подне

Присутни: Председник општине, г. Ж. Карабиберовић, Члан Суда г. Јанић М. Јанковић. Одборници г. г. Ђ. С. Новаковић, М. Јосимовић, К. Главинић, Др. М. Т. Лека, Грегур Миленковић, Н. Ф. Поповић, Милутин Ј. Марковић, Рад. Драговић, Станко Петровић, К. Цриногорац, Гаврило Јосиповић, Т. Ј. Мијајловић, Јов. Илић, Свет. Боторић, Хаим Д. Аврамл. Мил. Ж. Марковић, М. Велизарић, Т. Ђ. Наумовић, Н. Крстић, Дим. М. Ђорђевић, Мил. С. Мостић и Самуило Шпаде.

Председник. Молим вас, господо. Састанак је отворен. Изволте чути протокол последњег са станка. (Секретар чита).

Имо ли ко шта да примети на протокол? (Нема).

Молим вас господо: Нужно је да изберемо одборнике за школски пододбор. За сваки кварт по два. Изволте чути који су били на одређене ове. (Секретар чита).

Сад изволте кандидовати. Може по неки и од старих одет изабран бити, али има неки на које треба да имате призрења за њихове старости. Дакле, прво за кварт варошки (Чује се:) г. г. Мијајло Новаковић и Трифун Ђорђевић (Устаја се:) за кварт саваљски: да остану они исти: — за кварт Врачарски: г. г. Димитрије Јосић и Александар Ђурић; — за кварт Палилулски: г. г. Богић и Бакић; за кварт Теразијски: Раста Дамјановић и Милован Јовановић, и за кварт Доријолски: г. г. Марко Велизарић и Мевораћ.

Дакле ова ће господа у будуће бити одборници школског пододбора.

Господо, ја писам мегу на дневни ред, али пак кад је ствар хитна, по закону и по нашем пословнику, може се изнети и само седници на решење. Ствар је у овоме. Ми смо имали једну незгоду — млеп и с пшин концесионаром за изношење ђубрета и чишћење помијара. Он је остао дужан од вешалења аренде око 3800 динара и дошло је до тога, да смо морали тражити осигурање. Ствар је осигурана, али ти људи морали би пропасти и ми бп на њихову штету морали дати концесију другоме. Ми смо уговор пресели на њих и они су ту ушли. Међу тим они се жале да им се мало помаже од стране полиц. власти и општине. Општина им помаже колико има власти и силе. Један је од њих довео мајку, а други жену, које заклажу своја права за гаранцију и то мајка своје ућиваље, а жена својину над непокретним имањем но то за будуће да неће бити штете за општину, а траже да им општина опрости хиљаду од изношења ђубрета динара, и од пужника 3000 динара.

Међутим ми смо за осигурање тога пописали волове и кола и покретност. Но на тој покретности има привилегију сигурност Милиојевић трговац и онда би тек дошла општина. Према овој гаранцији коју дају они људи и право је господо да им помогнемо, те да људи не пропадну.

Односно тога ја сам знао нашег правоступника, дао сам му све што се на ону ствар односи, и казао сам му да проштудира и да ме извести, шта треба да овој ствари предузме? и он је поднео своје мишљење које молим да чујете

Ствар је ова хитна за то, што је као што реко стављена забрана и приближује се рок за правдање исте. (Секретар прочита: даље чита молбу закупаца).

Св. Боторић. Ја што је ово питање замашно, а њихово имање не знамо колико је и шта преди, то вас молим г. председниче да оставите ову ствар за други дан.

Милош Марковић. Ту се тражи раскидање уговора а то није ствар мала: с тога нека то остане за други пут, а сад да радамо оно што је на дневном реду, јер и ове су ствари врло хитне.

Председник. Ја вам рекох, да се мора сад решити јер иначе кад би прандали забрану треба платити велику таксу.

Глиша Јовановић. Па онда нека се прода.

Милош Мостић. Јест, али треба онда бацити 500 дана за таксу. Ми жалимо ону ствар решити те да разрешимо адвоката од одговорности.

Свет. Боторић. Треба г. председниче да се одреди комисија те да види шта преди то имање, што се у гаранцију даје. (Чује се: Светислављево имање кошта до 20.000 дин.)

Милан Мостић. Чујте шта каже наш адвокат (чита).

Председник. Сад ја онде као сваки приватан човек рачунам, прво, хоћемо ли што постићи ако раскидамо уговор?

Марко Велизарић. Ја мислим да у односу ствари, где се тражи чистоћа варошп да не треба да будемо тако скрупулозни, па да тражимо толику вађу, него, макар! изгубили што, треба само да нам је варош чиста.

Председник. Немојте мислити господо да ми њимо шкода с каквим огпгани човеком. Немојте мислити, да њимо доста људи који се хоће са опаковим пословима да баве То неће сваки да ради. На, ако би тако са овима урадпла могли би изгубити чист приход од толико хиљада динара, а би шпаке могло наступити да добијемо само хиљаду динара. Ја се плашим, право да вам кажем, ако овога конкуренп изгубимо да нећемо наћи другог.

Милош Мостић. Ако би се доказало, да су немају довољно гаранције и да не могу да испуњавају и ако неки, онда наша стоје опет одрешене руке да у само доба раскинемо уговор.

Коста Главинић. Ја бих обратно пажњ на оно мањење и моменте, које је поменуо г. правоступник. Ако се продају волови онда би се престало радп и не би се могла варош чистити. Варош се, господо, чпти мора. Полиција има право да нареди општини да сти како зна. Шта ћемо да радимо у том случају? Стваће тешка и тугаљива, али морамо да бирамо, што је најкористије интересе најбоље и најзгодније, и с тога, ка правоступник каже, да нема изласа него да одобримо, ја ја бп то предложио само да се ово сад осигура што им даје.

Никола Поповић. Ја бих додао нешто г. Главинића и Велизарића кад би ти закупци били ти, који воде наше

рачуна о уговору и потпису и о својој части, али кад то није, онда не могу да делим то мишлење. Они ту јављају да је жена Светислављева ставила интабулацију на своје имање за неколико хиљада динара; међу тим, то је једна сирота која није донела мираза ни једне кршене паре. Даље се спомиње још један дуг. Питање је, кад је тај дуг постао? — Ако је пре нашег уговора, онда добро, а, ако је после, онда се очевидно види намера, да се иде на то да се омане општина те да му се мора нешто попустити. Сад, ако му попустимо са хиљаду динара, има ли општина гаранције, да он сутра неће опет тако тражити? Ја мислим да у овим стварима треба општина да васпитава своје закупце, а то ће учинити ако им покаже да уговор има силу законску. Они су свесни људи, па нека мисле кад са општином уговарају и како уговарају. С тога сам ја противан да се овим људима чине уступци.

Свет. Боторић. Ја, поред говора г. Поповића, немам шта друго да кажем сем ово. Кад се овако једна хитна ствар износи пред одбор на решење, и тражи се да се одобри, онда за што се правозаступник није известио о целом стању ствари, као какво је то имање, шта вреди и колико треба на себи има? па да сада сви знамо. Лепо је г. Поповић казао: може он сутра опет тако да тражи, па шта ће онда бити.?

Председник. То њихово дуговање износи на 23. хиљ. динара. То би било од првог Новембра на даље, и држим, да би се до пролећа осигурало. Према томе још држим да нема опасности, јер ако баш не стигне у имању они ће радити па ћемо и у томе имати гаранције.?

Главно је овде хоћемо ли да осигурамо ових три хиљаде и неколико стотина динара по савету нашег правозаступника, или хоћемо екзекуцију да им се прода што је под забраном. То је једно, и друго, хоћемо ли да узмемо сигурних 4260 дин. аренде или да оставимо?

Милан Мостић. Ја бих хтео да одговорим г. Поповићу и г. Боторићу. Г. Поповић је изнео мисао и вели, да је имање задужено само да би се оштетила општина. То не стоји. Није имање својина овога закупца, него је имање једнога жене а другога мајке, и по што они дају гаранцију, па и да је лажно задужење, они не могу ништа на штету општине учинити. Друго. Ми стојимо овде извесно пред једном штетом; како нам је представљено од нашег адвоката и председника, за нас је штета неизбежна. Сад, нађен је један модус и од стране закупаца учињен један предлог, да се та неизбежна штета смањи. Ја мислим, ако хоћемо да водимо рачуна о општинским интересима, онда морамо дати мишлење за то, да буде штета мања, него већа. И, кад нам је наш адвокат, који је све разгледао, дао мишлење: да се могу интереси општински обезбедити, ми онда морамо то да примимо, не за то толико што би осигурали општинске интересе по што смо дошли у незгодан положај. Ја и г. Маринковић креће, кад је арендатор тражио раскинуће уговора са једног праведног разлога, што му је полиција сметала, били смо мишлења: да се уговор раскине, а ви сте учинили попуштања, и, кад сте онда тако учинили и сад морате учинити тако.

Но сем наведеног г. Боторић и Поповић износе још једну мисао, и веле, ако се попушти сад мора ће се и доцније.

То је погрешна мисао. То не стоји. Ми ако сад попуштимо можемо да утврдимо услов па да кажемо, ако арендатор 15-тог дана не плати, онда се раскида уговор и да се може продати све што је дато за гаранцију.

Коста Главиник. Мени се чини да је ова ствар доста јасна и да се не треба око ње толико бавити. Интереси су општински осигурани. Ми имамо данас гаранције само у стоци и кауцији. Друге гаранције немамо. Нешто морамо изгубити и онда морамо да бирамо оно што је мање, а међу тим треба да усвојимо ово што је адвокат казао, јер те жене дају нам гаранције тек од првог новембра, и то, ако усвојимо ово што оне траже. Нас се не тиче како су оне дошле до својине тога имања.

Међутим ако ми не усвојимо, него раскинемо, уговор и издамо то право под закуп, може да изађе велика диференција на штету општине.

Треба дакле усвојити мишлење адвоката с тим, да се осигура и тај услов: ако месечно не плате аренду, да се уговор раскида, као што је то напоменуо г. Мостић.

Глиша Јосиповић. Како стоји у уговору да се плаћа?

Председник. Уговорено је да се плаћа месечно, а то је после месец дана; а ако тога дана не би платио плаћа интерес док се ненаплати и то 12% год.

Глиша Јосиповић. Па ко је пустио, да се нагомила неплаћена аренда за 3 хиљаде динара? Он треба да одговара.

Што се тиче понуђене гаранције ја је не би примио док се не сазна шта вреди та гаранција, јер једно имање на Дорћолу, које дугује 17 хиљ. динара не може да да толику гаранцију, него ћемо само оставити да после већа штета буде.

Председник. То не стоји. Ако Одбор прима, одмах ће се отићи у Суд и дати изјава да остане наша забрана и поред тога да се стави интабулација. Тако стоји у актима. Изволте читајте. Но још имам да вам кажем и ово: Тај Миливојевић што има прву забрану, пристао је, ако општина неће ове закупце да сатре, да и он остави да се волови не продају док се он не наплати.

Глиша Јосиповић. Онда ја бих опет одредио 3—4 одборника да оцене вредност тога имања, па ма се и одобрило ово што се тражи.

Председник. Ми њему не дајемо новац у 23 хиљаде динара, па да тражимо гаранцију, него тражимо сигурност да ће нам плаћати аренду уредно. На послетку код условно решавате онда одредите да ти одборници изиђу у понедељник и да кажу адвокату шта треба да ради.

Свет. Боторић. Овде је наш правозаступник изнео мишлење па каже: „ако одбор прими овакав услов биће мање штете,“ а није казао, да ће бити осигурано наше примање. Ми и ако пристанемо на предлог г. Мостића опет немамо никакве сигурности. Тај исти Миливојевић који има 180 дуката може видети, да тај арендатор тралаво стоји, тражити чим му прође рок наплате и онда опет да предузимач не може радити. Ми пристајемо да буде што мање штете, али за остало немамо сигурности.

Дакле, ако смо сигурни за остало, онда да усвојимо.

Друго, кад се дође до штете, онда општина излази и каже: „бирајте које је мање“ За што је то наплаћивање на време пренебрегнуто те сад морамо велику штету да трпимо. Општина треба да води рачуна о оним органима њеним, што не врше своју дужност тачно и пренебрегавају општинске интересе. Они су дужни то да предвиде, а не да допусте штету па онда да кажу одбору „бирајте што је мање“ — За то треба да одговара вршилац тога посла, јер ако овако оставимо, ми нећемо одговарати. Томе дакле треба на пут стати.

Милан Маринковић. За ово су просто органи општински криви. Од 700. динара направили штете 3000 динара. За што то тако да се ради?

Др. Марко Леко. Мени ова ствар није потпуно јасна. Истина ми треба да се ослонимо на реферат нашег правозаступника, али обично је да се и одбор о томе уверава. Ја мислим да прекинемо ову ствар на тај начин, па да овлас-

тимо неколико одборника, па, како они нађу, онако нека буде. Ја предлажем за то г. г. Боторића, Мостића и Глишу Јосиповића.

Милутин Марковић. Овде је изнешено једно питање, које је скончано са извесном штетом, али утврђено је и то да општина у овом случају има нешто за осигурање свога свога права у својим рукама. Сад се износи један други предлог од стране уговорача — арендатора — којим се даје нека већа гаранција. Сад је према овеме, питање: хоћемо ли да напустимо и ту гаранцију или нећемо поред постојеће? Одборници, којима је познато имање које се даје у гаранцији тврде да то имање вреди још за 400 дуката више.

Сад, из ових података можемо да решимо, да ли ће бити корисније по општинске интересе да усвојимо или неће?

По мом мишлењу, за то, што је настала така могућност да људи не могу да врше своју дужност, општина мора да има штете, и према томе општина има разлога да усвоји и очува своје приходе у колико се може; а то ће учинити, ако усвоји овај предлог што уговарачи подносе, јер иначе остаје само ова залога, коју у покретности има, а она не може да подмири ни половину онога, што треба да примимо. Дакле, чист је рачун да треба да усвојимо ово што нам се предлаже, јер у том случају има још изгледа, да ћемо добити и остало.

Друго не би били у могућности да нађемо другог, који би вршио те послове и да даје општини тај приход.

Што се тиче тога, да се ово питање одложи, то би могло да буде кад би се решавало питање дали да раскинемо уговор или не? Овде то питање није, него је питање хоћемо ли стављену забрану правдати или нећемо? Ако се правда значи да треба да платимо таксу. Кад све то учинимо, онда људи неће имати разлога да остану при овоме што дају.

Ако хоћемо то, онда можемо само да кажемо да се уговор раскида, и нека адвокат тражи штету. Но тада је очевидна штета. Међу тим ако сад, усвојимо њихову понуду ми ћемо имати већу залогу, а уговор можемо раскинути ако по истом не поступају одмах после 2—3 месеца, и тако да се за све наплатимо.

Према свему наведеном ја сам мишлења: да се предлог усвоји.

Коста Црногорац. Овај предмет није био на дневном реду. Г. Маринковић је врло добро напоменуо, да ће нас он довести на врло велику дебату. Ја лично не налазим гаранције у тим људима. Они су прво тражили да се уговор раскине, и наводили су узроке да им је полиц. власт сметала. Сад опет траже очевидно, да нешто од општинских интереса окрње. Ми морамо да штитимо општинске интересе, но овде сад треба гледати да буде мања штета. Ја пристајем уз ону господу која веле да ће се на овај начин спћи на мању штету и да ће се на послетку све измирити.

Милан Мостић. Ја би хтео да одговорим предговорницима оним, који веле да ћемо имати штете и ако пристанемо на поднете понуде. Мислим да г. Боторић није добро саслушао протокол. Тамо се каже, да Миливојевић и сам прима на себе обавезу да неће да продаје стоку док не дође пролеће, ако се ово прими. Други су предговорници изнели мисао: „докле ћемо тако пћи са тим општинским интересима а чиновници не воде рачуна о њима те да се штета умали"? Па за Бога сама забрана каже то, да се ради на томе да се штета обезбеди. Апсолутно да не буде штете то је немогуће, — само би се могло овако казати, за што није све и благовремено урађено? Хвала господи, који која су ово напоменула, јер се опажа да неки општински органи не врше тачно своју дужност.

Да се понуда не прими о томе не можемо ни говорити.

Глиша Јосиповић. Требало је одмах месечно тражити сваку аренду а не чекати да оволико нарасте. Овде је чиновник одговоран што није сваког месеца тражио и с тога опет кажем, дајте нам, да се уверимо о вредности имања које нам се у залогу даје. Је ли то требало месечно плаћати? (Јесте) за то је одговоран онај чиновник, који није сваког месеца наплатио.

Ђ. Новаковић. Они концеспонари тражили су пре, да се уговор с њима раскине. Сад опет траже да им се нешто од уговорене цене попусти. Ја и овај први њихов акт, и овај сада, сматрам као један маневар њихов да општину оштете — за то ни сам за мишљење да им се што попушта. Нека се држе уговора.

Н. Поповић. Ја знам на сигурно да жена тога Светислава нема апсолутно ништа, и да је Светислав у течају неколико месеци пренео све своје имање на жену. Има ли могућности да се тај пренос обори, знаће правници; и ако има, онда је Светислав у стању да одговори својим обвезама и да уговор изврши.

М. Мостић. Ми нисмо поверноци Светислављеви. Нисмо му дали никакав новац него смо са њим уговорили да нам ради извесан посао и он то ради. Хоћемо ли ово дозволити што сад тражи или нећемо, то нема везе са преносом његовог имања — ако је било таквог преноса, као што предговорник тврди.

К. Црногорац. Да гласамо.

Председник. Немојте. Треба да размислимо ко ће нам после овај посао радити, ако га ови људи сада у невреме напусте. За то би ја молио да одредимо 2 — 3 одборника који су овде на они нека виде је ли наше примање довољно осигурано.?..

К. Црногорац. Ја мислим да је боље да дамо ту малу уступку људима, и да је боље да немамо пару добити отуда, али да имамо чистоту у вароши.

Св. Боторић. Што се тиче говора о овој је ствари довољно говорено; г. г. одборници су обавештени и како ко хоће може да да глас, по ја сам противан попуштању на ма колико то било. — Сад да одговорим на примедбу да не треба износити на јавност ово што сам мало час казао — Ја се никад господо не стидим свога говора и ја остајем опет при томе да одустанемо од уговора; а, ако имо штете за општину, да тражимо накнаду од органа општинског, који је био дужан да наплаћује аренду сваког месеца на је дужност своју немарно вршио.

Председник. Кад хоћете о томе да говоримо онда и ја имам ваш говор да исправим г. Боторићу у толико што, кад сам говорио, ја сам говорио само само о цифрама, и казао сам да би било тугаљиво да говоримо о 4570 и 9000 динара.. (вичу да се гласа).

К. Главинић. Да гласамо са оном примедбом г. Мостића ако не плаћају месечно да се раскине уговор...

Председник. Дакле молим вас, чули сте шта каже г. Главинић. Он каже који гласа ли он би гласао да се прими ова молба са додатком да ће се условити тако, да ако не плате месечно аренду на време онда да се има приступити извршењу наплате из гарантије коју сада имамо и коју по овој молби још добијамо.

Гласају: Ђ. Новаковић против
М. Јосимовић: за
К. Главинић: за
М. Леко: не гласа
Г. Миленковић: против

Ник. Поповић, против
Мил. Марковић: за
Рад. Драговић: за
Станко Петровић: против
К. Црногорац: против
Гл. Јосиповић: против
Тодор Мијаиловић: не гласа
Јова Илић: не гласа
Св. Боторић: против
Хајим Азријел: за
Милан Маринковић: за
М. Велизарић: за
Т. Наумовић: против
Настас Крстић: против
Дим. Ђорђевић: против
Мил. Мостић: за
Самуил Пијаде: за
Јанаћ Јанковић; за
Председник Ж. Карабиберовић: за.

Председник. Гласало је *за* 11 *против* 10 а 3 су се уздржали од гласања. Сад, господо, имамо да свршимо са лицитацијом за цубок. Ова је лицитација сада држана и закључена, и, као што ми кажу одборници који су присуствовали лицитацији остала је на Ђ. Панђели за 27000 динара

М. Велизарић. — Молим вас г. председниче — ви пређосте преко оне ствари даље, а овде се говорило да треба да се повуче на одговор онај општински чиновник који је крив што се дошло до оне штете са концесионарима за ђубре.

Председник. Ја не примам да је штета већ ту. Штета би било ако би било продаје онога што смо за осигурање притисли, па се не би потпуно измирили, а до тога није дошло.

М. Велизарић — Али ипак крив је онај који има дужност да наплати аренду сваког месеца па пропусти те је не наплати за читава три—четири месеца. То не може тако да иде. Ми смо овде говорили о томе и таким подобним неуредностима већ 5—6 пута и никад нисам видео да се да удовлетворења ономе који је тражио да се то извиди и да се неуредници казне Не верујем — али изгледа ми као да се они заштићују.

Председник. То је свршена ствар.

Св. Боторић. Ја тражим и предлажем да се у идућој седници то питање изнесе као мој предлог. Ми не смемо више трпити такве неуредности у општини.

Председник. Добро — али треба да одредите кога да оцени има ли штете?

Св. Боторић. Има неуредности — а штета је очевидна, кад смо морали да попустимо од уговорене цене.

Председник. Чиновници који у општини врше администрацију, међу којима сам и ја, ти одговарају ако има штете, а ако нема не могу ни да одговарају.

К. Главинић. Ми би хтели да се један пут то пречисти: да ли одбор има права и да ли има начина да контролише општ. чиновнике да ли они врше своју дужност или не врше? — Јер, заиста, из овога што смо вечерас видели да дотични чиновник није вршио своју дужност, а да ју је вршио не би неплаћена аренда порасла на 3000 динара, да се мора осигуравати ван кауције и другим имањем арендатора, и не би дошли до тога да одобравамо да се арендатору смањи уговорена аренда због његове несигурности.

Председник. — Али треба да знате да је овај арендатор имао извесне сметње у своме раду због наредбе полицијске.

Р. Драговић. Осим тога овде стоји у уговору да ће арендатор плаћати 12% интереса ако не би на време положио аренду, па с тога му се ваљда и није наплатила аренда одма чим изиђе месец. Тај услов не треба никад стављати и онда се мора наплатити и неће нико смети да чека арендатора.

Св. Боторић. Нису ту ништа крив услови уговора. Уговор је добар али се не врши. По уговору он плаћа 12% интереса на не плаћену аренду кад би ствар до суда дошла.

Председник. О томе ја вам не могу сада дати никаква одговора. Изволте изнети предлог на ћемо други пут то питање ставити на днев. ред а сада вас молим да идемо даље.

Св. Боторић. Ми тражимо да се у идућој седници изнесе на дневни ред то да видимо које крив за ову штету и неуредност?

Председник. Ја ћу вам дати у идућој седници извештај како је ствар текла.

Дакле шта рекосте господо за цубок.? Усвајате ли тицитацију или не усвајате (Усваја? се)

(Свршиће се)

ОДБОРСКЕ ОДЛУКЕ.

У седници 12. ов. мес. општински је одбор донео ове одлуке:

1.) — *а*) да се под тачком д.) (одборске одлуке од 3. ов. мес.) не разуме само откуп земљишта стално потребног ради инсталације водовода, већ да се председништво општине погађа са сопственицима и за закуп оних простора приватне својине који ће општини бити привремено потребни — за време докле се водоводи не награде; и

б.) да се тачка ђ.) исте одлуке има разумети тако: да финансијски одбор одмах по избору отпочне свој рад (а не кад се технички претходни послови водовода сврше) и то не само ради изналаска извора потребних за водоводе, него и за све остале велике послове општинске.

2.) Накнадно одлуци прошле седнице (Бр. 190 изабрани г. г. Др. М. В. Вујић, Свет. Милојевић, Милутин Ј. Марковић, Свет. Карапешић, Ник Ђорђевић, Јаков Бајлони, Рад. Предић и Ђ. Новаковић, да, као чланови финансијског одбора, под председништвом председника општине, проуче и предложе општинскоме одбору, којим би се средствима и на какав начин финансирања могли извршити водоводи и остали велики послови наше општине.?

3.) Да се усвоји лицитација гаса за идућу годину која је остала на Симону Ландау по 34·65 динсто килограма, и друга, која је опет на њему остала за набавку нових и оправку старих фењера и прибора за осветљење.

4.) Прешао на дневни ред преко молбе Марије Алексићке, да јој су уступи право чишћења димњака под закуп.

5.) Примљен и знањудо грађења, буџета, предлог) тројице одборника да се стенографима награда повиси,

ПРИВИЛЕГОВАНА НАРОДНА БАНКА КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ

ПРЕГЛЕД СТАЊА НА ДАН 15. НОВЕМБРА 1888 ГОД.

			Имасвина		Дуг		Сравнење са прошлим стањем	
Главница					20,000.000	—		
Акције			20,000.000	—				
Привремене акције					10,000.000	—		
Акционари			7,500.250	—				
Банкноте у течају у злату	150.700				14,959.840	—	+ 850	—
привремене стопе	2,884.140						— 86.710	—
„ „ „ „ сребру	11,925.000						— 25.560	—
Благајна у звечећем новцу у злату	3,068.988	72					+ 4[illegible].468	60
„ „ „ „ „ сребру	3,901.378	08	7,512.744	25			+ 11.435	44
Стране вредности и салда страних кореспонд.	542.377	45					— 32.644	52
Лисница у злату	808.949		3,939.565	26				
„ „ сребру	3,130.616	26					— 51.018	79
Зајмови на државне обвезнице у злату	2,490.526		3,900.088	—				
„ „ „ „ „ сребру	1,409.562						— 400	—
Текућу рачуни у домаћим новчан. заводима			2,809.453	48			— 83.980	50
Менице за наплату			17.069	54			— 3.634	32
Кауције			148.480	—				
Полагачи кауција						—		
Оставе просте			229.800	—	148.480			
Остављачи простих остава						70		
Оставе по текућим рачунима			2,721.453	06	229.800			
Остављачи по текућим рачунима					2,721.453	06		
Резервни фонд					20.847	68		
Вредности резервног фонда			16.727	25				
Положене акције српске Народне Банке								
Полагачи акција „ „ „								
Разни рачуни			35.506	21				
Обавезе по текућим рачунима					30.698	31	— 587	10
			48,111.119	05	48,111.119	05		

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС.

ИНТЕРЕСАНТНА КЊИГА

БЕОГРАД У ТАМИ

СЛИКЕ ИЗ ПРЕСТОНИЧКОГ ЖИВОТА

од ТАСЕ Ј. М.

I КЕСАРОШИ

ЦЕНА 1 ДИНАР

МОЖЕ СЕ ДОБИТИ У КЊИЖАРИ

В. ВАЛОЖИЋА У БЕОГРАДУ.

НА ЗНАЊЕ

У азбучним бирачким списковима, који су штампани и грађанству на углед стављени, подкрале су се следеће шатмпарске погрешке.

На страни 16-тој а у првом ступцу под бројом 303 стоји „Јован М. Озер" а треба „Јосиф М. Озер" па на даље све до броја 315 закључно, јер им је име Јосиф. Тако исто и на страни 20-тој а у другом ступцу, стављено је под бројем 129. па до броја 146. закључно Мијаило у место што је требало Милан, и за то, кога се ово тиче, даје му се на знање, да у гласачким списковима ова погрешка неће постојати.

Од суда општине београдске 15 Новембра 1888 год. у Београду.

ВЛАСНИК ОПШТИНА БЕОГРАДСКА. ШТАМПАНО У КРАЉЕСКО-СРПСКОЈ ДРЖАВНОЈ ШТАМПАРИЈИ Уредник Н. С. Јовановић

БРОЈ 41 У БЕОГРАДУ ПОНЕДЕЉАК 28. НОВЕМБРА 1888 ГОД. ГОДИНА VII

БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

ИЗЛАЗИ ИЗЛЕЉЕНО ЈЕДАНПУТ НА ТАЗАНУ
Цена за Србију
на годину . . . . . 6 дин.
за пола године . . . . . 3 дин.
за стране земље на годину . . . . 9 дин.

УРЕДНИШТВО и АДМИНИСТРАЦИЈА
ЈЕ У ЗДАЊУ
ОПШТИНСКОГ СУДА

Цена је огласима 6 дин. пара од врсте
Претплату вала слати упутником на општински суд а све кореспонденције на уредника
РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ.
Неплаћена писма не примају се.

ГРАЂАНСТВУ ВАР. БЕОГРАДА

Указом Његовога Величанства Краља Србије Милана Првог од 16 ов. мес. наређено је да се избори народних посланика за сазвану Велику Народну Скупштину, одложе и изврше на дан 4. Декембра ове године.

На основу тога, и сходно 25-ом члану изборнога закона скупштинског, Суд општине београдске позива грађане вароши Београда да 4. Декембра т. г. дођу у општинску кућу на

ИЗБОРНУ СКУПШТИНУ

ради избора

ОСАМ ПОСЛАНИКА ЗА ВАРОШ БЕОГРАД

за Велику Народну Скупштину која је сазвана за 11. Декембар ове године.

По члану 27-ом изборнога закона, скупштина за избор народних посланика, отвара се тачно у осам часова изјутра одређенога дана.

На скупштини за избор посланика има право гласа сваки српски грађанин који је пунолетан и плаћа држави грађански данак на имање, рад или приход; а грађански данак сматра се да плаћа она који по закону о непосредном порезу плаћа преко 15 динара на годину (чл. 46. устав а чл. 17. изб. закона и чл. 95. зак. о непосредном порезу).

Члан 18-ти изборнога скупштинскога закона, не даје право бирање овима:

а), који стоје код другога у служби, под платом или издржањем, а по закону о непосредном порезу не плаћају преко 15 динара данка годишње;

б), који су осуђени због злочинства, за време докле се не поврате у права;

в), који су осуђени због преступа, који доноси губитак грађанске части, за време док траје губитак права;

г), који се налазе у затвору или притвору судском због злочинства или преступа, поменутог у тачци 3. и 4.;

д), који су судском пресудом осуђени да су злоупотребом своје власти, претњом, поклоном или обећањем поклона за себе или за другога радили, да за посланика изабрани буду, или за које се докаже да су свој глас продали — за време, докле је пресуда одредила;

ђ) којима је стециште отворено, до свршетка;

ж), који су под старатељством; и

з), којима устав (последња тачка 48-ог члана) забрањује бирати.

Сваки пуноправни бирач може бити изабран за народног посланика, ако још има и ових услова

а), да је навршио 30 година;

б), да плаћа годишње преко 30 динара у име непосредних пореза и

в), да не спада у изузете чланом 48-им устава земаљског.

Гласање ће отпочети у 8 часова изјутра и трајаће непрекидно до заласка сунца, а тада ће бирачки одбор, и ако сви бирачи не буду дошли и гласали, по члану 33-ем изборног закона скупштинског, решити и огласити да је изборна скупштина свршена.

Сваки бирач може само лично дати свој глас.

По закључку седнице општинскога Суда од 17. Новембра 1888. год. у Београду. Абр. 929.

Деловођ
СПАСО ХАЏИ-РИСТИЋ

Председник општине београдске
ЖИВКО КАРАБИБЕРОВИЋ

НЗ. Право гласа на изборној скупштини и поред свих испуњених услова, може имати само онај грађанин који је у азбучни списак заведен раније од дана избора скупштине. Према томе треба сваки бирач, који мисли користити се бирачким правом, да до дана скупштине узме из благајног одељка, сам или преко другог, *број* под којим је заведен. Тако ће и брже гласати.

ГРАЂАНСТВУ ВАР. БЕОГРАДА

Азбучни спискови свију оних грађана, који за избор нар. посланика имају право гласа у Београду, штампани су у засебним примерцима и растурени у вароши по свима јавним местима

Тако се сваки овдашњи грађанин може лако уверити да ли му је име записано у азбучни списак, на случај да није, има времена да се ради уписа пријави.

Тога ради сваки грађанин, који се жели користити својим бирачким правом на дан *избора народних посланика (4 Децембра 1888)* треба да узме број свога имена из азбучног списка било *оригиналног* (који је изложен на преглед у благајноме одељењу општине), било из *штампаног*, ма где да га нађе.

На дан избора имаће право гласа само они грађани, који су у бирачки списак уписани пре дана избора, јер се на дан избора упис никако не сме (по закону) вршити, те тако сви они грађани који у бирачки списак не буду уписани до дана избора, неће ни моћи гласати.

Нарочито треба да се увере јесу ли уписани у азбучни списак они грађани који су се не давно настанили у Београду. — Буде ли који грађанин нашао да у списак бирача није уведен, треба да се пријави благајноме одељку општинскога Суда, и то, са пореским листом из кога би се видело да годишње плаћа преко 15 динара непосредне порезе.

Од стране суда општине вароши Београда 10. Нов. 1888. Бр. 3470.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

ВАНРЕДНИ САСТАНАК

одбора општине београдске

(По стенографским белешкама)

држан 29. Октомбра 1888. год. у Београду

Почетак у шест час по подне

(свршетак)

Председник. Сад је на днев. реду оно, за шта смо управо и сазвали ову седницу; а то је извештај господе, која су радила на истраживању воде. Изволите чути г. Јосимовића.

М. Јосимовић. чита извештај који гласи:

ПРВИ ИЗВЕШТАЈ

сталног техничког одбора за извршење водовода.

I.

На своме ванредном састанку од 3. Јуна, 1888 год. одбор је општински једногласно усвојио реферат и предлог комисије од 12. Маја, 1888 год., о томе, како се има поступити у питању о великом водоводу за варош Београд, те да се оно на најкорисније начин што пре решењу приведе.

На истом састанку одбор је општински уједно образовао један стални технички одбор, који ће цео посао руководити, а изабрао је потписане за чланове тога одбора.

Тај технички одбор конституисао се одмах 5. Јуна, 1888 изабрав себи за председника г. Јосимовића а за деловоду г. Стаменковића, професоре Велике Школе.

Технички одбор имао је пре свега да приступи одмах извршењу тачака 3. и 4. горе поменуте одлуке општинског одбора, које гласе:

„3. Да се у интересу снабдевања вароши добром и здравом водом неодложно приступи довршењу нужних стручних истраживања у околини Београда; и

„4. Да се ова истраживања не пре комисији, већ да се по нарочитом споразуму повере инжињеру г. Оскару Смрекеру, а под надзором једног ужег одбора од наших стручњака и у споразуму са истим.

Технички је одбор одредио г. г. Јосимовића и Стаменковића, да са г. Смрекером, кад исти дође, предузму експлорације по околини Београда; а за тим, и да по утврђеном програму руководе цео посао око претходних студија и истраживања, користећи се при томе добротом и осталих чланова техничког одбора, кад год и њихова услуга буде потребна — а нарочито г. г. Зорића као машинског инжињера и Др. Лека као хемичара — и сазивајући технички одбор у седницу, кад год има какво веће и начелно питање да се реши.

Писмом својим од 7. Јуна 1888. Председник општине известио је г. Смрекера, да је њему у другоме са сталним техничким одбором повређено извршење претходних радова; умолио га је, да на писмено одговори, остаје ли при пређашњој усменој погодби, односно начина за извршење тих радова? и уједно да јави, кад може доћи у Београд, ради споразума са техничким одбором, како би се радови могли што пре почети.

Због других својих неодложних послова г. Смрекер одговорио је на поменуто писмо Председника тек 19. Јуна, 1888; потврдио је пређашњу своју понуду и јавио, да ће доћи у Београд 4. Јула. Међу тим, због даљих непредвиђених препрека, није могао стићи у Београд пре 15. Јула, 1888.

Екскурзије по околини Београда предузете су одмах 16. Јула и трајале су закључно до 25. Јула, 1888 год. дакле свега 10 дана.

Екскурзије су вршене на основу најновије карте српског Генералштаба (у размеру 1:50.000) и на основу геолошке карте г. Жујовића.

При истима узета је у обзир цела околина Београда у периметру од 20. километара, а сем тога и долина Колубаре, као врло облаот на веће дубине, која би се евентуално могла узети у обзир.

На основу резултата постигнутих на тим екскурзијама, састављен је програм, по коме би се имали претходни радови извршити.

Тај је програм поднешен техничком одбору на оцену на састанку, који је држат 25. Јула у вече.

Технички је одбор исти програм усвојио, а г. Смрекер, који је свој програм лично у детаљу образложио, умолио је уједно, да исте и у кратком писменом извештају поднесе и своје мишљење прецизује, у колико је то у напред могуће.

Према томе послао је г. Смрекер писмо следеће садржине:

Манхајм, $^{17}/_{19}$ Августа 1888. год.

„Мисто потписани одазвао позиву општине београда".

„Због велике заузетости другим пословима, тек данас „досежех да поднесем одбору кратак извештај о хидролошким приликама околине Београдске, у колико је било могућно да се о истима даде оцена, на основу екскурзија, које сам с г. г. професорима Јосимовићем и Станојковићем извршио.

„У испитивање узете су следеће области.

„1. област Мокрог Луга,

„2. „ Топчидера,

„3. „ Белих вода,

„4. „ Колубаре.

„5. „ Болеча.

„Ове области обухватају околину Београда у целом „обиму њеном на удаљење од 20. километара и област „Колубаре на већег растојања.

„У геолошком погледу слојеви околине Београда при„надају већим делом периоду (Stufe) терцијерном и преде. „Алувијалних и диловијалних продуката (Ablagerungen), а у „пространству које заслужује обзира, налазе се само код „Белих вода и у долини Колубаре.

„Цела околина Београда, у колико је прегледана, у „главноме има одсудно карактер сиромаштва у води. Истина има прилично број извора, што на површину избијају, но, изузевши Беле воде, они сви показују сасвим ми„нимални издашност (а неки лети и сасвим пресушују). На „реченице, којима назад сва вода на вишим области „придолази, показују завидно мале количине воде.

„Према томе искључена је могућност, да се Београд, „са практичним довољеном удаљења, снабде из постојећих „извора водом за пиће и остале потребе. Остаје дакле, да „се изврше истраживања, у томе правцу, да се потраже „скривени извори и изданн воде, односно да се испита, да „ли такове воде има.

„Једновремено са тим истраживањима, вало би опет предузети и довршити раније већ отпочете истраживања у Мокролушкој области.

„Према томе радове око истраживања, која би се имала пре свега предузети, сматрали би се у следећем:

1. Да се на бушарп у Мокролушкој долини прве воде за време од 8—14 дана, при чему да се у исти мах одреди улив на ниво воде у оближњим бушарима. Да се изврши анализа прављене воде.

2. Да се одреди ниво подземне воде у области Белих вода, и да се посматрају промене тога нивоа.

3. Да се одреди висина оних извора, којима се варош сада служи; да им се тачно одреди издашност; и да се изврши анализа њихове воде.

4. Да се одреди ниво подземне воде у Београду, заједно са бушарима у Енглезовцу.

5. Да се на означеним (у карти) местима избуше руне.

6. Да се одреди ниво подземне воде у области Колубаре и да се посматрају промене тога нивоа.

7. Од свију извора, који избијају на површину у обема областима, где се врше истраживања, да се узму пробе; да се сврше анализе, и да се нери температура; то исто да се чини и са водом из избушених руна.

У духу овога програма, који су усвојили и господа професори, рад је већ и отпочет.

Препоручујући се најучтивије, остајем са особитим поштовањем.

Смрекер с. р.

По што је персонал, који је г. Смрекер нако за даде, и тако и онај што га је, у смислу решења од 3. Јуна, сама општина имала да узме, 25. Јула већ био на расположењу, то се одмах и приступило извршењу претходних радова, на основу нише напеденог програма.

Према одлуци одбора општ. од 3. Јуна, 1888 год. дужност је техничком одбору, да по извршеним претходним радовима, поднесе детаљан извештај о целом послу, и о постигнутим резултатима, како би се могло даљем раду за извршење водовода приступити.

Отпочета истраживања и претходни радови, као што ће се из даљег тока овога извештаја видити, не могу се још сматрати као у свима правцима довршени. С тога ће технички одбор доцније тек поднети дефинитиван извештај са свима детаљима, цртежима, прилозима и кореспонденцијом.

Но, како се радови више већ три месеца без прекида, и како је у главноме постигнут важан и поволан резултат, то је технички одбор сматрао за дужност; да у интересу коначног решења предузетог посла изнесе своје мишљење о садашњем стању стварп, и да изађе пред одбор општ. са напоменама и новим предлозима. Према томе потписаника је част да овим подноси свој извештај.

Но, пре но што пређемо на излагање о томе, шта је до сада по појединим тачкама утврђене програма урађено, сматрано да своју пријатну дужност, да о току радова у опште кажемо и следеће:

Општина и технички одбор, приликом овога рада, предузетника су са великом готовошћу и уредно потомагали од свију фактора, који су на у чему могли бити на услуга, и тиме приповодом, да се овај за престојећу толико користан посао што пре повољном решењу приведе.

Општину су уредно потомагали г.г. министра Грађевине, Привреде, и Воја, кад год је била у приликп, да им се за што год обрати. Не ваше дугујемо благодарности властима: полицијској, паришској и пристаништа сапској. Велику су нам услугу чинили: дирекција Српског Жељезничког Друштва и г. Тобелар, у потребном материјалу, алату и прибору. Сопственицима њиву бранила пристуи на своја имања и драговољно су допуштали, да се

на истима потребни радова врше. Најзад г. председник општине и органи њени били су у техничком обзору у свему на руци и од помоћи.

Дужност нам је, да свима нјавимо најтоплију захвалност нашу, а са друге стране бележимо то као факт, који треба и нас и одбор општ. да ободри и да нас натера, да у отпочетом послу истрајемо, докле га неповољном решењу коначно не приведемо.

Од радова, који су имали, према утврђеном програму, да се предузму, извршено је следеће:

1. Извор којима се данас варош служи. — За сада је само тачно одређена висина глава свију тих извора. Мерење издашности појединих извора, одређивање температуре и извршење хемијских анализа воде са тих извора остављено је за доцније, док се види какав ће дефинитивни резултат показати много важнији радови и испитивања у области Белих вода. То је било оправдано са погледом на то, што ће ти извори бити од веће важности, само за случај, ако би се морало приступити комбинованом систему водовода или кад би имао само постојећи водовод да се реконструише и осигура.

2. Радови у околини Колубаре. — Сем што су неки податкн прикупљани, и, за случај потребе, набављена и спремљена најновија генералштабна карта околине Обреновца са долњим током Колубаре (у размери 1:50000) — није још ништа рађено на истраживању и испитивању подземне воде у области Колубаре.

Ово је оправдано тиме, што је пре свега ваљало сачекати резултате истраживања у области Белих вода. Природно је, ако се у овој последњој области постигну повољни резултати, да нема смисла излагати се трошку за време претходних радова у долини Колубаре, и да она, за тај случај, сасвим испада из комбинације. Дужина водовода ван варошн за воду из Колубаре била би најмање за 25 километара дужа, но кад би се вода довела од Белих вода, и то одговара већем издатку од $^3/_4$ милиуна динара.

Само за случај, да се у области Белих вода покажу после неповољни резултати, ваљало би у колубарској долини предузети истраживања, те да се на основу паралелног пројекта и предрачуна за воду из колубарске долине и за другу какву могућну комбинацију, поузданије тек одреди шта је боље.

3. Бунари Београдски. — Одредба и посматрање нивоа подземне воде у варошн има извесне важности и при пројектовању водовода; међу тим, неопходно је потребно за диспозицију варошких канала. Доказано је, да јаке промене у нивоу подземне воде имају великог утицаја на разна јавна болестнна. Тога ради канали имају да послуже и тој цели да одведу и ову воду, или бар да је одржавају на једном нивоу.

С погледом на то, технички је одбор, већ на првом свом састанку, решио, да се та посматрања чине, а доцније је но предлогу г. Смрекера тај посао уметен и у програм.

Овај је посао требало што пре отпочети, јер он захтева вршење посматрања кроз дуже времена.

У времену од 8 Јула до 15 Августа, 1888 извршен је попис свију бунара у Београду, и нађено је, да има свега 1158 бунара, докле са Енгелсовцем заједно, биће до 1200.

Сви пописани бунари прибележени су у старом (Зарићевом) плану Београда у размери 1:2500.

Од укупног броја, са Енгелсовцем заједно, изабрано је свега 75 бунара за редовно посматрање. Ти су бунари тачно снимљени и уцртани; пренесени у Халачијев план Београда у размери 1:2500; а одређено је, да се редовно на њима чине посматрања, по двапут месечно, и да се она доводе у везу и са новом водо у Сави и Дунаву.

Прво је посматрање извршено у половини Августа, тако, да до сада има свега пет посматрања.

Кад буде довољан број посматрања на расположењу, одредиће се најнижи, средњи и највиши, ниво подземне воде и означиће се у плану изохипсама.

Уједно, да би се доказало у колико су пшеципарани варошки бунари, сада се већ чине хемијске анализе воде из оних бунара који се посматрају, а за воду из најкарактеристичнијих извршиће се доцније и бактеролошке анализе.

4. Бунар опитнички испод војног сењака. — Подземни извори и изданн воде не могу да се подвргну непосредном посматрању, већ су потребни нарочити радови и истраживања, да би се доказало, да ли такве воде има, а ако се нађе, да се одреди у којем се облику она појављује, крој какве слојеве пролази, колика јој је издашност, какве је доброте, да ли јој величина и доброта нису променљиве изложене и т. д.

До сада је за истраживање такве воде чињен само један једини покушај, а то је покушај у Мокролушкој долини, вршен по савету и упутству г. Жигмондија.

У тој су долини бушене руне (23 руда) и копан је бунар из којега је вода пробијена.

Г. Смрекер био је одмах нашлашен да, према геолошким и хидролошким приликама, није вероватно, да ће се у долини мокролушкој наћи потребна количина воде. Но, ради поткућења предузетих претходних радова, и да би се једном тачно и поуздано одредила издашност нађене воде, био је и он нашлашен, да вала довршити отпочети покушај на бунару испод војеног сењака.

Такво је мишљење изказано и у реферату комисије читаном на завредном састанку општине београдске од 3. Јуна, 1888 год.

Услед тога и уписана је у програм рада тачка односно довршења рада на бунару, о којој је напред било речи.

Рад је на бунару отпочет 25 Јула ове године, а довршен је 2. Септембра, трајао је дакле свега 40 дана. За последњих 10 дана одржаван је ниво воде стално на дубини од $1^1/_2$ метра испод доње ивице.

За покушај употребљене су две локомобиле и опитнички два пулсометра. По што су, за стални (непрекидан) рад, и локомобиле и пулсометри веома неудесни, нарочито ако овим последњима има вода из веће дубине да се вади, то је и овај покушај много дуже трајао, но што је предвиђено, а проузроковао је и издатак, који износи преко $^1/_4$ целе одобрене суме.

Предузетим црпљењем доказано је, да издашност воде и произведена депресија нивоа њеног у бунару не стоје у сталном односу, т. ј. да се количина воде при већој депресији не увећава. Одређено је, да највећа жила водена не даје већу количину од 3 литра у секунд и (дакле даје колико данашњи водовод).

Руне, које су пре у Мокролушкој долини бушене, нису сачуване, те се није могао посматрати ниво воде у њима нађене. Међу тим посматрани су и мерени околни бунари. Тим посматрањем доказано је, да у Мокролушкој долини нема пространог нивоа подземне воде, већ само поједине жиле водене налазе себи пута кроз кречну стену, да је дакле таква и вода у бунару испод војеног сењака.

Према томе Мокролушка област могла би се узети у обзир само у случају, кад би биле прављени, да градимо двогубн водовод, или кад би се само захтевало, да се уве-

ћа количина воде у постојећем водоводу. Као што је и поновљена хемијска анализа показала вода је добра, а и температура јој је повољна.

За један велики, водовод Мокролушка долина нема предности, јер ниједна количина воде ни издалека се не приближује потребној количини.

Поглавити је узрок, међу тим, што ову воду не би могли узети у обзир, тај, што је бушењем у Мокролушкој долини доказано, да нема, ни једног јачег и сигурнијег водоводног слоја, и што је њома лако могуће, да најећа количина временом опада или изда.

Кречна је стена у погледу сталности количине воде коју сгрховиди, најнесигурнија и у многим случајевима учињено је у томе погледу хрђаво искуство.

Та је стена обично јако испрепукла и слојеви су јој често веома испрстурани, те вода лако налази себи пролаз кроз пукотине и на другу страну. Примера за то имамо у последње време и на ахенском водоводу, где је количина воде износила лети у најсушније време 6700 m^3 а зими и 12000 m^3 па је после извесног времена количина спала на 4000 m^3.

По што су слични случајеви у кречној стени веома чести, то ни ми не би *били* сигурни, да нам се у Мокролушкој долини то исто не деси.

При решавању о томе да ли да се за водовод Београдски употреби вода из Мокролушке долине, морали би се међу тим узети и обзир и та околност, што је већ сада та долина у неколико насељена, а нарочито у доњем делу свом, где је. у првој близини Београда, повећгодније место за подизање већих радионица и индустриских етаблисмана.

На по што количина воде није толика, да би поред подизања варошких потреба, могла да подмири и потребу индустриских завода, то бн узимање воде из те долине било непрактично све донде, докле се не би уверили, да ни са друге стране не можемо добити воде за подмирење свију потреба.

О целом току рада на бунару, подношењу све детаље и потребне прилоге у дефинитивном извештају о примени предходних радовина, а тада ћемо имати и бактеороломну анализу воде на расположењу.

5. Област Белих вода. — За добијање подземне воде односно за изналажење и отварање дубоких извора (Tiefquellen) од највећег су интереса диљувијални и алувијални слојеви, јер се у њима обично налазе велике стоке подземне воде (Grundwasserströme).

У околини Београда у Макишу налазимо на прву диљувијалну, односно алувијалну област, која по своме пространству заслужује пажње.

С тога је та област, под именом област Белих вода, и унешена, као најважнија тачка, у програм за извршење претходних радова.

Према томе програму у области Белих вода имале су на означеним местима да се избуше руне, да се одреди ниво подземне воде, и да се чине посматрања промена тога нивоа.

У тој области, готово у хоризонталне слојеве наслагани диљувијални и алувијални продукти наслањају се на стрме бокове околног брдског венца, са којега и већи део воде примају, као што се то најочитије види и на самом извору Белих вода.

На први поглед могло би чудноватo изгледати да се добра вода тражи у Макишу, где су саме баре и ритови. Међу тим образовање ритова у Макишу лако је објаснити тиме, што се на малој дубини испод површине налази јак слој уме (до 10^m дебљине). Води која се на површини у Макиш слива и која у виду кише и снега пада, тај слој не даје да пропадне у дубину, већ је задржава да ту стагнира; а то је стагнирање и тиме потпомогнуто, што се терен у Макишу, ма и неприметно, неће у правцу ка Сави. Ту устајалу (стагнирану) воду у Макишу одиста налазимо, не само у окнима, већ и на сваком месту где год закопамо.

Ову воду ваља дакле разликовати од воде, за коју се морало предпоставити, да ће се у области Белих вода (у Макишу) наћи, и која је одиста нађена, чим је горњи слој уме пробијен. За тачно испитивање хидролошких особина поменуте области и за испитивање геолошких слојева, према програму, избушен је известан број руна, и то у два главна правца, један од Белих вода нормално на правац Саве, а други по средини Макиша паралелно са Савом. Дубина је бушених руна 27 до 32^m. Снима тим руна доказано је, да се близу испод површине, налази јак слој уме. У већој дубини налазе се, наиме, слојеви ситног и крупног песка са шљунком и слаби слојеви уме. Дно је бушених руна опет од тврде и непробојне уме.

Најећи дебели слојеви песка и шљунка свуда су испуњени водом. У целима, којима су руне облагане, ова вода стоји приметно изнад нивоа Саве, што је знак да је под извесним притиском, дакле да није сасвим вода, која кроз шљунчане слојеве продире.

Мерењем нивоа најене воде доказано је, да вода није мртва, да не стагнира, већ да има изречан над, у главноме, у правцу од Железничког венца ка Чукарици и од Белих вода ка Сави, дакле, да образује подземни изван са отоком, платно текуће подземне воде.

Са обзиром на то, што се вода са дубине од 3^m у целима пење до на 1½^m испод површине терена; што се при посматрању показало, да ниво воде у целима није изложен приметним променама, већ да остаје на једној сталној висини, према јачини и природи слојева кроз које вода пролази, као и према другим околностима, може се извести закључак: да ће издашност нађене воде бити довољна за подмирење потреба вароши Београда.

Према природи слојева могло је се одмах с' правом закључити да је и квалитет нађене воде добра, а одиста се и показало, да, по укусу, по температури и по својим састојцима одговара захтевима добре воде: садржи велику количину угљене киселине, што јој даје свежину, која је потребна за воду, која се пије. Температура јој је 13,8 —14, о Ц° што се приближно показало као температура све подземне воде у Београду и околини, те и не одступа много од наше средње годишње температуре. У најећој води органских и других шкодљивих састојака, или нема никако, или их има у тако минималним количинама, које по хигијенским правилима не долазе у обзир.

Анализом воде, која је узимана на свију избушених руна, показало се, да је у главноме свуда исте каквоће. Само у руни IV, која лежи по средини Макиша, а у правцу ка Остружници, као непријатан састојак нађена су трагови амонијака, и у руни III. мало већа количина гвожђа, чему ће узрок бити каква околности локалне природе.

За доказ, реченога о каквоћи воде, навешћемо овде анализу воде, из руне I-а, која лежи од прилике на 850^m. одстојања од извора Белих Вода, у правцу ка Сави. Ради бољег сравнења стављамо поред исте и анализе воде из општинског бунара испод војног сеника и са извора Белих вода. Све три анализе извршио је др. М. Леко ове године.

Бунар испод вој. сењака. Беле воде Макиш рупа I-е.

Кад је вода узета . . .	25. VIII. 88.	3. X. 88,	3. X. 88,
Кад је анализа извршена	12. IX. 88.	7. X. 88.	7. X. 88.
Температура воде . . .	14°C.	13,8°C	13,8°C.

Садржи у једном литру воде	грама:	грама:	грама:
Сувог остатка	0 387.	0,41.	0,40.
Органских материја	0,005.	0,0015.	0,0015.
Хлора	трагови	—	0,027.
Азотне киселине	0,017.	0,01.	0,01.
Азотасте киселине	нема.	нема.	нема.
Амонијака	нема.	нема	нема.
Оксида гвожђа и алуминије .	—	—	0,00106.
Сумпорне киселине	трагови	трагови	трагови
У сувом остатку има:			
Креча	0,12	0,133.	0,137.
Магнезије	0,067	0,07.	0,052.
Према томе тврдоћа воде.			
износи у немачким степенима .	21,4	23,1.	21,0
износи у француским . . .	38,2	41,3.	37,5.

Као што се види нађена подземна вода има велике сличности са водом са извора Белих вода, а ова је позната у Београду и у целој околини као врло добра вода за пиће.

Као што се из изложених анализа види, све три воде су са хигијенског гледишта врло добре.

Што се тиче тврдоће она је код свију знатна, али је од те три воде најлакша нађена подземна вода из рупе I-а.

При оцени воде, мора и тврдоћа њена да се узме у обзир, јер од тога зависи употребљивост њена за техничке и индустриске цељи. Но тврдоћа није ни једини ни најмеродавнији фактор при оцењивању воде и при решавању о томе, да ли се она може употребити. Данас је мишлење многих меродавних техничара и хигијеничара, да прописе о дозвољеној тврдоћи воде не ваља сувише строго узимати; те да, са обзиром на материјалне интересе општина, ваља према приликама усвојити и воду веће тврдоће, ако је она иначе добра и као таква у околини позната и призната.

О томе имамо и много примера модерних водовода. Тако количина дозвољеног сувог остатка узима се обично да је 0,50. грама у 1. литру воде, а тврдоћа 20° немачких или 25,7 француских, а међу тим видимо да многе вароши имају много тврђу воду.

Тако н. пр. Париз има воду са водовода „Arcuiel" (извори су Rungis и Vanne) која има 0,635. гр. сувог остатка у 1. литру, а тврдоћа јој је 38½ француских степена (за 1. више од наше нађене подземне воде). Вирцбург има воду са 0,7416. сувог остатка, а 53,1. француских степена тврдоће (дакле 15,6 више но наша вода). Варош Хале на Сали употребила је воду са 0,44. сувог остатка, а 27. француских степена тврдоће, ма да је вода из Сале 5. пута мекша. Подземна вода у области Белих вода има 0,49 грама сувог остатка у 1. литру, а тврдоћа јој је 21,0 степен немачки или 37,5 француски. Она се дакле налази на граници обично дозвољене тврдоће.

Кад се ово последње узме у обзир, онда видимо, да је вода о којој је реч јоште употребљива и за индустриске цељи; те према томе и са те стране можемо са њом бити задовољни. Да је пак употребљива за индустриске цељи, најбољи је доказ за наше прилике и то, што је нешто мекша од воде у Мокролушкој долини, а ову употребљују и фабрика Тоболарева и пивара Вајфертова.

У осталом, према геолошким слојевима околине Београда, ми апсолутно не можемо рачунати и на меку воду, и не би је могли наћи, па ма колико новаца на истраживање утрошили.

7. *Анализе воде* — Према последњој тачци утврђеног програма за предходне радове, ваља извршити анализе воде са свију извора из двеју области, у којима се истраживања чине, а исто тако треба мерити и температуру свију тих вода. Истим начином има се испитати и вода из свију избушених рупа.

По што је, из напред наведених разлога, рад у колубарској долини привремено, а вероватно и сасвим одложен, то су се поменута испитивања воде имала учинити само у области Белих вода.

Ту су већ околни бунари и извори фиксирани и мерени, а од неких су већ и хемиске анализе извршене.

Хемиске анализе воде из бушених рупа већ су чињене и чине се, а имају се јоште у приличном броју и извршити.

И за извршење бактеоролошких анализа учињене су већ нужне припреме, а умољен је професор Велике школе др. Милан Јовановић — Батут да се прими тога посла, на што је он драговољно пристао.

Сем тога учињени су нужни кораци и за извршење потребних контролних хемиских анализа воде, из карактеристичних рупа у области Белих вода, и то, како од наших, тако и од страних стручњака.

* * *

Према свему наведеном, може се сматрати, да су у главноме извршени они претходни радови, који су напред наведеним програмом одређени, а резултат, који је постигнут, може се овако формулисати;

1. На практички дозвољеном удаљењу, и на довољној висини (за довођење природним падом), у околини Београда нема довољно издашних извора којима би се могла варош подмирити добром водом за пиће и остале потребе.

2. За снабдевање вароши Београда водом за све потребе, показала се, у сваком погледу као удесна, подземна вода из дилувијалне односно алувијалне области Белих вода. По до сада извршеним анализама, може се сматрати да је вода, на томе месту нађена, добре каквоће, а прилике су, да јој је и количина савршено довољна.

Међу тим, ма колико да се до сада извршеним претходним радовима постигнути резултати морају сматрати као повољни и задовољавајући, опет се на основу истих не може јоште приступити извршењу водовода, јер се истраживања не могу сматрати као у свима правцима довршена, и то из сљедећих разлога:

1.) Са великом вероватноћом може у напред да се рече, да ће количина нађене воде бити довољна, по на основу такве оцене питање о томе, да се која вода узме, не сме јоште дефинитивно да се реши и прекине; јер, при црпењу веће количине и за дуже време могу да се покажу дотле неопажени и непредвиђени утицаји, усљед којих издашност неће бити околика, као што се претпостављало, или бар не стална и сигурна.

Претходни радови морају с тога увек да се заврше квантитативним покушајем у већем обиму, те да се издашност и сигурност нађене воде стварно докаже.

У противном случају може лако да се деси, а и дешавало се, да се водовод са великим трошком сагради, па да се доцније покаже, да се нема оно, што се мислило, и да ствар није довољно узета у оцену, и свестрано и исцрпно испитана, пре но што се извршењу приступило.

Па и наша општина морала је већ сличан покушај да чини са оним бунаром у Мокролушкој долини, и то ове године и по други пут.

2.) При раду у области Белих вода показала се једна непгода која се мора неизбежно обаћи!

За прве хемиске анализе узете су пробе воде из руна у средини Макиша и од савске стране. На тој води опазило се већ при пријему приметан укус на гвожђе. По што се обично дешава да вода за 5—7 дана задржава укус на гвожђе, кад се прве из нових и дотле неупотребљених цеви, то се изнајпре тој околности није придавала велика важност. Но, како се и продужени пријем није могао тај укус да изгуби, онда је у хемиским анализама обраћена пажња и на састојке те врсте, и доказано је, да је вода одиста гвожђевита.

Како је оксид гвожђа врло често пратилац подземних вода у већим равницама, то нас је поменути факт био у брату бацио; јер се дешавало, да је због тога, при иначе сасвим повољним приликама, осујећен успех целога предузећа. Хемиском анализом нађено је, да вода на близине савске има у једноме литру 15 милиграма оксида гвожђа и алуминије. Вода из средине Макиша има 5. милиграма тих састојака у 1. литру. Међу тим вода из руне, која је најближа Белим водама, има у 1. литру само 1. милиграм оксида гвожђа и алуминије, а та је количина већ толико незнатна, да нема више уплива ни на укус ни на употребљивост воде ни извесне индустриске и друге цељи.

Тиме је уједно потврђено мишљење г. Сиркекера, да примеса гвожђевитих састојака у води долази од локалних утицаја, на већем удаљењу од Белих вода, идући ка Сави, и да према томе нема опасности за какноћу нађене воде, јер се она узима из оног дела Макиша, што лежи ближе (односно Белим водама).

Ради потпуног умирења можемо и то навести, да се на многим водоводима у већим варошима доцније тек опазило, да доведена вода садржи веће количине гвожђа, те је она сасим простим вештачким средствима смањена. Тако:

У Кенигсбергу вода која се доводи са 12. километара удаљена садржавала је знатну количину гвожђа, а тиме је уједно давала и повода образовању алга. Оба су недостатка уклоњена на тај начин, што је вода на првих 8. километара спроведена у отвореном каналу, тако да је непрестано била у додиру са ваздухом.

У Шарлотенбургу пуштали су да вода са висине од $1^1/_2$ метра пада на свако решето и отуда тек у басен, а у путу да долази у додир са јаком струјом ваздуха, чиме су садржану гвожђевитих састојака на $^1/_6$ смањили.

За нови водовод у Лајпцигу изаброни места одакле се вода узима постигнуто је, да не садржи више од $^1/_3$ — 1. милиграма оксида гвожђа у 1. литру, што као напредно повољно сматрају.

Према стању ствари и код нас мора да се гледа, да се избором места избегне вода која садржи већу количину гвожђа. Ми бисмо имали да се приближимо Белим водама и да у тој околини бушењем руда ограничимо простор, у којем се налази вода са минералном количином гвожђа.

Анализом воде из тих руна имали би се потврдити односно верификовати досадашњи анализама воде из руне 1-а постигнути повољни резултати.

Према свему овде изнесеном имао би да се изгради један бунар обложен широким цевима (од 800^{mm} у пречнику) из којега би се из дубине од 25 ^{m} имале да црпе воде у већој количини, а за време од 1—$1^1/_2$ месец дана, без прекида.

При пријему показало би се, на бунару и у рунама које се око њега имају изградити, да ли при већему воде у већој количини, депресија износ не прелази дозвољене границе, дакле, и да ли је количина воде која се црпе сигурна и стална?

Депресијом нивоа у поменутим рунама биће једно одређено и одстојање, у којем би се, при дефинитивном распореду, имали и остали евентуално потребни бунари саградити.

Сем тога избушене руне служиле би и као опажање земљишта где би се дефинитивни бунари саграђивали.

Поменути бунар имао би и са обзиром на сигурност и тачност самога покушаја, имао би се одмах тако саградити, да може и доцније да остане као саставни део дефинитивне инсталације за вађење воде.

Уједно квантитативан покушај о коме говоримо, сем тога што има са сигурношћу да одреди сталност потребне количине воде, чиме се вада и у цељи, да се докаже да ли при пријему у већој количини и за дуже време, вода не мења и своју каквоћу. То се чини и у случајевима, где нема бојазни од непријатних састојака воде, а тим пре је то необходно у нашем случају.

При пријему у већој количини вероватно је, да ће се умалити и садржина оксида гвожђа и алуминије, а и сама тврдоћа воде; али то треба тачним претходним покушајем са сигурношћу и потврдити.

Цео рад потребан за овај квантитативан покушај изискивао би још 3. месеца времена, тако, да би претходни радови тек у Јануару месецу 1889. године били довршени. А сав трошак око набавке материјала за инсталацију машинерије, центрифугалних пиркона; намештање цеви и друго; за рад при пријему воде за време од 4. до 6. недеља дана; персонал и друге потребе износио би према предрачуну г. Сиркекерном и нашем, суму од 25,000. динара, пошто суме од 20,000. динара која је на досадање радове у овој години одобрена и утрошена.

Радови о којима говоримо, морају се у интересу сигурног решења питања о водоводу извршати, а то је и пут, који наука прописује и који је у пракси свуда већ освештан. Тога се пута морамо дакле и ми придржавати.

Решењем својим од 3. Јуна, 1888. год. Одбор је општински ударио једино правилним правцем за решење питања о водоводу, и отпочетка су према нашем предлогу, нужни претходни радови. До сада продужетим радовима као што се из данашњег нашег извештаја види, постигнути су са сами повољни резултати, те и са обзиром на то, не сме се стати на по пута, те тиме питање опет оставити не решено, или оставити места, да се оно реши у неповољном смислу.

На свају тих разлога има је част да вам поднесемо на решење овако формулисан предлог:

„Пре но што се реши питање о водоводу и његовом грађењу приступи, нађу се до сада чињена истраживања у области Белих вода, завршити дефинитивним квантитативним покушајем, у смислу горњег реферата техничког одбора.

„Посао да се изврши на исти начин, као што су и последња истраживања чињена т. ј. да се његово извршење под истим условима повери инжењеру г. Оскару Сиркекеру, у споразуму са постављеним техничким одбором.

„За извршење овога посла, да се техничком одбору стави на расположење сума од 25,000. динара, која да се привремено утрони на партије непредвиђених трошкова, а доцније да се врати на потпу касе на суме, која буде одобрена за само грађење водовода."

По смислу одлуке одбора општинског од 3. Јуна, 1888. год. ред за извршење свију предходних радова и посло ва био би следећи:

1, Да се потпуно доврше нужна истраживања како би се могла донети дефинитивна одлука о томе, која вода да се употреби за водовод београдски;

2, По свршеним тим радовима, технички одбор да поднесе извештај, о току целога посла и о постигнутим резултатима.

3, На основу тога да се састави детаљан програм за израду пројекта;

4, Тај програм да се одбору општинском поднесе на одобрење, па за тим да се на основу истога даде пројект у израду;

5, Кад се пројект добије, да га технички одбор прегледа, предложи евентуално нужне измене и поднесе одбору општинском на одобрење;

6, По закону о грађевинском савету, да се тако усвојени пројект за водовод поднесе Г. министру грађевина на преглед и одобрење;

7, Да се израде технички услови за извршење водовода;

8, Да се распише конкурс за грађење водовода по усвојеном пројекту и техничким условима;

9, У одређеном року приспеле понуде да се прегледају и оцене, те да се најкорисније, ако је и она таква да се може усвојити, предложи одбору општинском да је прими;

10, Најзад, да се са примљеним понуђачем закључи пуноважан уговор, у којем ће бити тачно одређен и рок за почетак и довршење грађења.

Тога се пута као једино правилног за извршење овако важних и скупоцених послова општина београдска у својем интересу мора и придржавати.

Међу тим у реферату комисиском, који је усвојен на ванредном састанку одбора општинског од 3. Јуна, 1888. год. изјављено је мишљење, да се не треба бојати да ће се предузетим претходним радовима грађење великог водовода за дуже време задржати, а можда и осујетити.

Сем тога питање о водоводу београдском одиста је већ акутно, у сљед чега се са свију страна жељно очекује или нављује, да се оно већ једном реши у једном или другом правцу, те да се грађењу приступи.

За то, водећи рачуна о наведеним околностима, сматрамо овим за дужност, да одбору општинском изнесемо предлог, на који начин да се остварење водовода ускори, разуме се у колико је то за успешно решење питања могућно и дозвољено, и не реметећи напред наведени пут за извршење свију претходних радова.

У више пута поменутом реферату комисиском изјављена је нада, да ће хидролошка истраживања ове јесени бити довршена, то је према томе било оправдано и мишљење да се у пролеће 1889. год. може грађење водовода отпочети.

Како је међу тим због непредвиђених узрока са претходним радовима задоцњено за $1\frac{1}{2}$ месец дана, а и показало се да за довршење треба до 2 месеца више времена, но што се у почетку држало; то би овим цела стпар била за $3-3\frac{1}{2}$ месеца дана задоцњена — а то би учинило да се грађење неби могло отпочети пре половине Септембра 1889. године, што значи, као и да се те године не би могло никако одпочети, јер до зиме јоште веома мало времена остаје.

Да се то избегне, те да се створи могућност, да се грађење ипак у пролеће 1889. отпочне, једини је начин, да се скрати време, које је за израду пројекта потребно и за које ваља рачунати $3-3\frac{1}{2}$ месеца дана.

То би пак било могућно на сљедећи начин:

Већ у реферату комисиском од 26 маја ове године, изражено је мишљење, да би се без икакве бојазни израда пројекта могла поверити инжињеру г. Оскару Смрекеру.

Нама је мило што после више месечног рада са г. Смрекером можемо наведено мишљење само да потврдимо.

Г. Смрекер је сем тога са целим питањем о водоводу београдском у свима детаљима већ упознат, и познати су му како резултати текућих истраживања тако и теренске и друге околности; те би он према томе био у стању, да изради пројект за водовод и много целисходније и много брже, но други који конкурент, који би се тек морао са целом ствари упознавати и коме би цео материјал ваљало тек на расположење ставити.

Кад би се г. Смрекеру, сада већ осигурала израда пројекта, он би био у стању да на истоме ради, за време док се и квантитативни покушај у области Белих вода врши.

Кад се тај покушај доврши, а то ће бити око половине Јануара месеца, 1889. године, технички одбор израдиће програм за израду пројекта. Тај би програм одбор општински могао одмах да претресе и одобри, те да се у најкраћем времену и г. Смрекеру саопшти.

Кад г. Смрекер буде овај програм добио, он ће онда имати свој рад само да допуни и преиначи, ако буде потребе; те ће тако у кратком року — до половине фебруара рецимо — бити у стању да поднесе одбору општинском на преглед и оцену потпуни детаљни пројект водовода, са прорачуном рада и потребног материјала.

На тај начин не би се кварио прво усвојени ред послова, а пројект би био ипак на време готов, те би било могућно, да се идуће године и грађење водовода отпочне.

Што се г. Смрекера тиче, он је већ дао изјаву, да је вољан да се прими израде пројекта и да би и сам желео да тај посао што пре отпочне.

Нама је према томе част, да вам предложимо, да донесете следећу одлуку:

1, Израда дефинитивног детаљног пројекта поверава се г. Оскару Смрекеру, инжењеру из Манхајма;

2, Пројект се има израдити на основу тачног програма, који ће одбор општине београдске прописати, кад буду извршени претходни радови у области Белих вода, те се претходно дефинитивно реши питање о води.

3, Кад се квантитативни покушај доврши, и кад прими г. Смрекер програм имаће у року од месец дана да поднесе потпун пројект са прорачуном рада и материјала.

4, Односно награде за израду пројекта, да Председнак општине одмах ступи у преговоре са г. Смрекером те да погодбу предходно поднесе одбору општинском на решење.

У првом делу данашњег извештаја односно бунара за квантитативни покушај у области Белих вода, рекли смо да исти ваља тако диспоновати и градити, да остане као саставни део дефинитивне, инсталације за будући водовод.

Према томе технички одбор у споразуму с г. Смрекером имаће већ сад да одреди место за тај бунар, дакле и за будућу инсталацију.

Ако се водовод буде градио са водом из области Белих вода, онда ће општина то земљиште морати откупити, а и ако то не буде, мораће по свој прилици дотичном сопственику плаћати кирију за употребу истога, односно за накнаду произведене штете.

Земљиште у Макишу данас нема велике вредности, те га не би било тешко ни откупити. Ако међу тим оно буде општини потребно за водовод, сопственици ће, као што то обично бива у сличним приликама, несразмерно подићи цену

својем имању, а за то ће наћи у толико више разлога, ако се неким случајем у скорој будућности опет покрене питање о грађењу ваљевске жељезничке пруге.

Да не би општина потребно земљиште доцније преплаћивала, мишљења смо, да одбор општински треба да овласти председника општине, да може сада већ да учини погодбу за кирију односно да закључи уговор за откуп земљишта потребног за инсталације будућег водовода на самом извору. Тај уговор треба да је за сопственике одмах обавезан а за општину само за случај, да јој дотично земљиште буде доиста потребно, и од дана кад га одбор општински одобри.

IV.

Решењем својим од 3. Јуна 1888 год. одбор се општински постарао да предузимањем свију нужних претходних мера створи могућност за што скорије грађење великог водовода београдског.

Првих 6. тачака тога решења односе се на све припремне послове опште и техничке природе, а у 7 тачци предвиђени су радови финансиске природе.

Технички су радови у најбољем току и по свој прилици биће почетком идуће године и са свим довршени.

Према томе, да се не би лесно случај, да за приступање извршењу водовода буде све припремљено, па да се ипак општина нађе у непријатном положају, да извршењу не може да приступи, из узрока што јоште нису нађени финансиски извори, мишљења смо, да би ваљало одмах приступити решењу и тога питања, а оно је исто толико важно као и техничко питање, па нису ни тешкоће мање које имају да се савладају.

Да би дакле једновремено оба посла била готова, слободни смо да поднесемо одбору општинском јоште и сљедећи предлог на решење:

Да би се грађење водовода београдског осигурало и да би се извршењу истога могло приступити, чим технички претходни радови буду готови, да се под председништвом председника општине образује један ужи одбор, од наших признатих финансиста, трговаца и правника, који ће се постарати да одбору општинском у скоро поднесе предлог о начину финансирања водовода.

* * *

Према стадијуму у коме ме се питање о водоводу налази, сматрали смо за дужност, да одбору општинском износемо све предње предлоге, а надамо се, да ће их он с пажњом проучити и према томе своје решење донети.

У Београду, 26. Октобра 1888 год.

Сталног техничког одбора за извршење водовода београдског:

Председник, професор вел. школе *М. Јосимовић* с. р., деловођа, проф. вел школе *Н. Н. Стаменковић* с. р., члан, проф. вел. школе *К. Главиник* члан инжињер мин. грађ. *Свет. Зорић* с. р., члан шеф општинских лекара *Др. Л. Пачу* с. р., члан државни хемичар *Др. М. Т. Леко* с. р., члан инжењер *А. Алексић* с. р.

К. Црногорац Господо, цео Београд, цела Србија, била би благодарна нама када би били срећни да свршимо ово, што ова комисија изналази — када би Београду воду набавили као што треба. Кратак ћу бити у говору с тога, што држим да су сва господа вољна да прекинемо о овоме говор сада па да другом приликом више проговаримо о овоме великом питању нашем. Само ћу ово да кажем: пре две или ће бити три године долазаше амо некакав Жигмонди да нам каже где имамо воде. Данас видим да комисија наша вели, да онде где је Жигмонди казао да има воде нема воде. И данас нам истражује воду некакав Смрекер — Ј. жалим што нисам био у оној седници вада је о овоме човеку решавано. По моме веровању и знању ни она прва комисија са својим Жигмондом, ни ова друга са својим Смрекером није потребила место, где ће да тражи и где ће да заиста и нађе довољно добре, чисте, лаке, изворске воде. Сва ова вода коју су нам до данас Жигмонд и Смрекер налазили, каже се да је „подземна“ вода. Подземна вода то је наравно бунарска вода; бунарска вода то је тврда вода, и, ако је тврда вода онда нам треба да годишње потрошимо 1 милиун више за сапун. И сад за такву воду ми треба поред 20 хиљада динара који су већ утрошени на њено изналажење још да дамо и то опет да дамо туђинцу 25.000 динара! Ја не дам никад ни паре више. Него предлажем овако: одредите двојицу тројицу наших људи, пошљите их до Авале, ја ћу лично с њима отићи — макар сам и кола платио — и казаћу им где на Авали нашој има царске изворске воде. Када би Париз, Пешта, Беч, били у таквом положају да имају своју Авалу, они би себи честитали: а ми Срби то имамо, ми имамо Авалу баш где треба и како треба. Ја сам више пута шетње и науке ради са својим ђацима одилазио на Авалу. Пробао сам с ђацима да откопамо један повећи али не никако велики простор земље и видео сам да онде где смо копали има воде, да оно малено гротло где вода покаже се бива све веће и веће и кад би се мала сумица новаца трошила на копање на Авали, тамо би се нашло довољно царске изворске воде. Нека иду господа на Авалу и тамо ће наћи изворску воду — ја то понова тврдим. Г. Председник комисије у извешћу казао је које су добре стране изворске воде, а то, и ми знамо да нема у себи тврдих честица — кречњака и т. п. — тога нема у Авалској води, да нема амонијака и тога у Авалској води нећете наћи; да има много угљене киселине или боље да има много свежине — баш и тога има код авалске воде изобиља. Осим свега баш то што је та вода са онакве висине као што је Авала, то нам даје уверења да је то вода добра, боља и несравњено боља од оне која се тражи у Макишу и другим дољачама где се вода пробија кроз земљу из Саве, или се слива са околних брежуљака и висова. То, господо, и прост сваки човеки човек зна да је вода са планине куд и камо здравија, лакша, боља. Тамо, господо, на Авали имамо такву воду, каква нама треба и слободно свакоме можете рећи да је Србин казао, да на Авали има воде за Београд у довољној количини и какве треба. — Ако би господа која су у комисији тражила и тамо воде на том крају где су Беле воде и Макиш могли би у једној стени наћи један лен извор. То је вода „Змајевац“. Врло красна вода. Али тој води треба да се подигне један високи торањ гвоздени, па да се подигне на висину са које би могла у Београд доћи. А што то да радимо, кад нам је Авала природна висина с које би нам красна вода падала у Београд без великих трошкова и гвоздених торњева. Пробајте и уверићете се. Ја дакле не дам ни једне паре више на тражење друге воде сем авалске. Ви изволте решите како хоћете.

Милан Мостић. Ја бих хтео да одговорим г. Црногорцу. Доиста господо кад је реч о народности, ми смо вазда сви добри Срби и нема разговора да сваки мисли и треба да мисли о себи да је он најбољи Србин. Али онде где је реч чисто о науци, где је реч о стручној спреми за известан посао, ту питање о народности онога који на том послу ради нема никаква места. Мени је све једно био то Турчин, био

Хинез, био Мађар — Јапо — враг или био Србин, Словенин и т.д. — само нека ми он нађе добру воду која мени треба и од које ће мо ени ми бити живи и здрави. То је главна ствар. Ми смо на послетку, мала земља, међу нама је и наука слабо представљена. Наше питање о води стоји отворено од десет година на овамо. Све болести које се појављују у Београду имају довољно својих извора у томе факту што Београд уопште нема воде за пиће. Ми на Србије што смо год могли до сад да учинимо учинили смо и радили за томе питању о води. Да напоменем у осталом г. министра грађевина, да заштимо остале професоре вед. школе, да заштитамо и друштво учено, и академију наука имамо ли ми стручног човека за напајање воде? Али шта ће мо добити с тим над знамо да таких људи код нас нема, а код других старијих и просвећом и науком напреднијих народа има их повише и на избор; и верујте господо мени је свеједно знао се ко Сирекер или Петровић, знао се Жигмунд или Павловић — само нека је стручњак, нека је човек поштен, и нека нам уради оно за шта га позовемо да нам уради.

Кад тако ми стојимо, морали смо се обратити коме смо знали. Обратили смо се најпре покојном Максимовићу него Жигмунду. Он је урадио шта је могао и казао нам шта је знао. Да се опреба то што смо од стручњака дознали и да се нађе довољно воде која нам треба, ми смо раније пре 3—4 месеца одредили једну нашу стручну комисију и одредили њеном дужну за траженье воде, и Сирекер који се тој комисији предузео својим радом и, експериментима доказао је: да на њеном месту има довољно воде и да је та вода добра. Сад, што је то казао Жигмунд и оно нашао Сирекер — за ствар је све једно. Главно је да смо ми ушли у тај посао и утрошили већ на 20.000 динара. Шта би значило сад на по пута стати на пратити се? Значило би ни мање ни више него у недоглед бацити ову ствар назад и одложити ово питање о води и примити као готову истину ових 20.000 динара. Г. Пројогору благодарим нешто је напоменуо да има у Авали воде и желио би одборску комисију која ради на истраживању воде да ту ствар разгледа и извиди: има ли ја на Авали довољно воде и нема је та водаје јер заиста ако на Авали има добре воде и ако има тако довољно воде, онда би и ја био за то да донесем у Београд воду са Авале.

Милоје Јосимовић. Господо, ја мислим да је сасвим на основа погрешно све што је казао г. Пројогорац о овој ствари. Он је се оковио на г. Сирекера и хтео би да оправдује његов рад. Господо, пре свега овде пред вама не стоји г. Сирекер него техничи одбор у коме смо чланови ми који нам овај записник подносимо; ми овде потписани, који сте ви изабрали на ваше средине да радимо на овој ствари са г. Сирекером који је стручњак за ово радове; али, што се тиче саме ствари, ја мислим да сте ви показили више поверење нама и да нећемо ни казати шта зна а шта не зна и шта ће казати што је поштено и сву одговорност за наш рад у овоме послу. Ми ће може бити и као Срби бити у стању да вам кажемо ништа боље ту, и такве и такве радове ће те предузети — али нам не као Срби може бити ни до вероваги, него сте изабрали да поверујете човеку који је већ радио на овакиим пословима и који је признат у свету као стручњак у том погледу. Ми смо могли такође казати да ове исте радове извршите треба, но ви би сумњали или би исте вере приписивали томе као и онome што каже г. Пројогорац да се траже нова на Авали, или би ако му повернете и пету ако не 25 хиљада ово бар 5 хиљада динара морали дати да нам траже на Авали воду. Ми смо предузимали испитивања и на Авали на више места воде. Ја верујем да има тамо воде, верујем и то да је г. Пројогорац нашао на неку воду и да је било толико воде да се могао са својим ћудима напити, али, питање је има ли те воде довољно, а још неће је питање је ли та вода добра за пиће? Ми смо, као што видите на напоменуо, нашли довољну количину воде за Београд, испитали смо ту воду и нашло се да је она добра. Онде где је Жигмунд казао да има воде, има је доиста, али не довољно за Београд а овамо где смо ми са г. Сирекером радили има је доста и добре. Сад неразумем, и нејмам такви би разлозима могли придати то да ових 20.000 динара што смо утрошили на истраживање воде бацимо на да не радимо даље када стоји та потреба да нам је вода нужна и када стоји тај факат да смо доиста и нашли воду — јер ми смо могли бити несрећни па да је и не нађемо — Нејмам какви би ми били заступници општински над би сад казали, и ако је потрошено толико, на истраживање воде, и ако је нађена вода, врло добра — опет хоћемо да идемо у Сапу или хајдмо сад да тражимо воду на другом, месту. хајдмо сад на Авалу. На послетку ми смо вам овде изнели своје мишљење, али ви можете тражити воде и по Авали. Само вам ми кажемо да тамо нема довољно воде за Београд.

Коста Главинић. Мени је нешто, говорећи о овој ствари, морали да учиним напомене које се могу сматрати као пребацивања; али ми је заиста врло непријатно да слушам и то кад се пестручки људи упусте у критиковање чисто стручњачких радова. Ја се не могу никад да упустим у критиковање чисто природњачких радова па да оцењујем чија предлагања на примену из јестаственице или из геологије и т.д. Тако исто и г. Пројогорац, но би требало као пестручан или недовољно стручан човек, да се упусти у критиковање радова наших у којима се — дркни да ће и то признати — од шега боље разумемо. Како ћемо ми да истражујемо воду, где ћемо да је истражујемо, која ће вода по нашу бити боља, то, господо треба да верујете да ћемо ми који смо у комисији знати боље, но што се ниже нашег чим послом бавимо, а напоследи ће то знати боље г. Сирекер, који је то нарочито изучавао и који се од времена како је у Србију дошао неизљубно тим пословима и занима. Није господо срамота да нас што нам један специјалиста овај посао ради. Срамота би за нас била кад би нам тај посао вршио човек који се у томе не разуме — и заиста ми је чудновато, да може овде бити заступљено и такво гледиште да су домаћина два селанка, или два друга пестручна лица и један професор да иду на Авалу на да траже воду за Београд. И. кад тако мишљење може да овде избије, онда није чудо што ми и немамо стручњака. Г. Пројогорац зели да на Авали има доста воде за Београд. Ја нисам био са њим у експедицији, али кад сам био са стручњацима тамо сазнао сам да на Авали нема воде. Ми је за пиће и потребу једног села, али за Београд где треба 5—6 на кожла и 8 милиона литара дневно, тамо нема воде. Ја ћу к томе да напедем још и ово: Господо, која тамо — на Авали — нижу рудник живе, нашла су тамо заиста воде. Она је у почетку била таква да се могла пити. Али доцније нису пили воде. Људи који су је пили поразболевали су се. Вода која изнире у близини живине руде не може да буде добра и здрава. То је чисто и јасно, над један стручњак каже, београдска је околина те и тп формације и у тој формацији не можете наћи боље воде него што је она, коју сте нашли — онда томе треба веровати. Ја сам у неко време био јако заузет за воду на копрулушке долине, али количина воде, која је у њој нађено, није довољна за Београд. Г. Жигмунда је лакано је онде, обишао ту долину копрулушку, казао да она може дати око 4.000 лит. за 24. сата — будућредске 2000 то је 6000, али сад нам 6000 куб. м. не могу се ухватити.

— Треба даље водити рачуна и о томе што комисија тврди на основу научне анализе, да је вода која је сада пађена добра и за индустријска предузећа — Са свим другчије господо стоји са оволиком „белих вода". Каква је она вода испод оног слоја уме од 10 метара, то ће знати сваки који зна шта је подземна вода; а да не постоје никакве разлике између подземне воде и изворске воде, у научном смислу, то је такође доказана ствар. Разлика је само у томе што подземна вода тече испод земље, и не види јој се извор, док изворска избија на површину; друге разлике нема.

С тога господо трехта би било када би на овом месту стали. Напочито треба имати на уму да је једна сума већ утрошена, и да ово све што се утроши на претходне радове мора ући у трошкове водовода и отуда се измирити. Радите како год хоћете — али, ако тражите људе који се разумевају у посао да вам они дају мишљење о овој ствари, неће ни један имати образа да пред нас, ни из којих побуда изађе са другчијим мишљењем него са оваквим као што смо сам ја и ми дали. Другога пута нема. Хоћете ли да се једном реши питање о водоводу, онда хорамо овим путем ићи. Хоћете ли да направите водовод са савским водом — онда је друга ствар; али од нас, који се рачуна у стручаке, од нас не можете захтевати да вам то сад свршујемо.

Имам само још једну малу напомену да учиним у томе да за нас није с амота никакво, што смо, незнајући стручњака у својој земљи каквих би требало да имамо, за овај посао, потражили страница стручњака. Нека за ово послужи за пример то, што Италија, која је земља много образованија и културнија од наше, па ипак она се није стидела да узме овог истог г. Сиреикера да јој нађе воду и сазида водовод у Милану. Љубљана такође има свој водовод од Сиреикера — али и г. Сиреикер је случајно из Љубљане. Него Манхајм, он је 100 година тражио воду, и овај исти Сиреикер својим знањем, или можда по срећи, нашао је са Манхајм воду. И ми смо радећи са тим човеком нашли воду, ову, каква може код нас најбоља да се нађе у растојању од 20 километара од Београда, и сада нам предлажеко ово што сте из извештаја чули, те да се једном и питање о нашем водоводу дефинитивно утврди и реши. Ваше је да резултат нашег досадањег рада оцените и да ове предлоге примите или не примите.

Коста Цриногорац. Тапиа нета хвала пала је на г. Жигмунда кад је донесен реферат за ову воду коју је он био нашао, као што се сад хвали г. Сиреикер. Њима обојици као стручњацима част и поштовање. Ја не говорим о њиховој техничкој спреми и вештини; нити кажем, жалим: што нисам био у овој седници када је Сиреикеру поверено истраживање воде па да нас подсетим на то, да и ми Срби сами потражимо и нађемо добру воду. Ја жао ми је што та вода није тражена онде где ја знам да је одиста има. Ви господо нисте тражили воду на Авали. Кад је тако господин предговорник згодан да оцени ко је вешт и стручан а ко није вешт и стручан онда је требало и сам као стручан да се сети на да порадн на томе да се потражи чиста планинска вода на нашој Авали, која нам је тако близу Београда; а да је се тако учинила бар проба за то, не верујем да би била на то утрошена ½ онога новца који је већ утрошен на истраживање воде машине.

Милиној Јосимовић. Г. Цриногорац се врађа опет на то да је она вода машинска. Међу тим ви сте видели из извештаја да је та вода одвојена са слојем од 10 метара од воде машине — Г. Цриногорац је некомпетентан и не може никад бранити мишљење да је подземна вода нешто друго а не изворска. Осим тога г. Цриногорац хоће да представи да Авала при истраживању које смо предузели није узимана у обзир. То не стоји. Ја понављам опет, да је узимана у обзир, и да је мишљење наше и г. Сиреикера да се тамо не може да нађе вода, и да нема вероватности ни сигурности да се отуда може довести довољна количина воде у Београд. Кад је то тако, онда не умем да разумем г. Цриногорца кад непрестано тврди да на Авали има воде и ако стручњак у то јако сумња.

Свет. Богоровић. Ја ћиам да кажем ово. Кад је отпочета ова ствар ми смо изабрали једну стручну комисију. Та комисија радила је на овоме и поднела нам први извештај који смо примили сви са највећом захвалношћу поклонивши јој и на даље наше поверење. Они су нам као научни људи дали довољно гаранције да ће потпуно одговорити нашим жељама и жељама целог грађанства, тако, да ће се и сами поносити њиховим радом. Ону суму новаца коју су за прве радове тражили, ми смо дали. Сад та иста комисија која нам подноси извештај да је радила нежалећи свога труда и да је успела и воду нашла, има иаиста права да очекује од нас да са благодарношћу и оберучке примимо ово што нам сада предлаже. Ми на њиховт част и њихово знање имамо да имамо поверење и да се њеним радом поносимо. Не може се никоме пребацити да је онде г. Сиреикер главни радник. Он је стручњак коме то сви признајемо, али он долази под контролу наше комисије, и она га је контролисала у његовим радовима на онда је оиакав извештај довела. С тога ја мислим да тај извештај без даље дебате усвојимо на њега комисија свој рад продужи.

Милан Мутимковић Заиста, мало нас је овде који можемо да оценимо рад оних људи који су у комисији, јер су то стручњаци и ви сте по свему да су људи запослили за ову ствар Та је ствар једном решена и ваша је дато пуно поверење. Сад, кад би се закуставали, онда би ову ствар забацили у заплетаје и утрошени новац би са сим прошао. За то ја благодарим и молим господу из комисије да се и даље залажу тако како ће се ова ствар свршити као што треба.

М. Великовић. Стпар је ова чиста да не би требало више ни говорити. Није овде у питању Сиреикер, нити је он казао ту коиај на њем најви воду, него је цела комисија на томе радила, истраживала је где има воде и каква је где вода, на кад је ову воду нашла она је ову испитала до најмањих ситница — и ја баш знам, да је ће мичар г Леко ту воду испитивао и пио шкрпуљодио док није сасвим за све њене особине и могао нека да је то одиста добра и и здрава вода за пиће.

Председник. Дакле, господо да прибемо решењу (Вичу свиња се све)

К. Цриногорац. Само запишите тамо да се ја одвајам и не дам више ни једне паре за ту воду.

Марко Стевановић. И ја такође.

Председник. За видим да је опште мишљење одбора да се извештај овај прими; али овде има појединих предлога на молим да кажете и о њима шта мислите.

Тако овде се тражи још 25.000 динара за даље радове тражи се одобрење да се прави план и т. д. То би све требали да пређемо, и ја би формулисао питање о томе да сви они издатци што се сада учине падну на терет кредита за водовод.

К. Главинић. То се по себи разуме. У целом свету тако се ради. Све што се потроши на предуготовне радове ово водовода то ће доћи на партију кредита за водоводе. Другчије нигде и не бива.

Председник. Добро — ја хоћу да знам. Дакле, прима ли се тако овај извештај (Прима се) Хоћемо ли сад да пре-

ћемо и на појединe предлоге који су обухваћени овим извештајем (Вичу: доцкан је вечерас)

Милан Мостић. Чиста је ствар — вечерас смо примили извештај у начелу; а све што треба даље да се уради изволите изнети у идућој седници, па ћемо онда свршити, јер је сад заиста већ доцкан да се тако важне ствари могу решити.

Председник. Добро — онда смо с овим данашњим састанак закључили.

Састанак је трајао до 8½ часова по подне.

ГРАЂАНСТВУ ВАР. БЕОГРАДА.

И преко свију опомена и наредаба, ипак се дешава да по неко противно правилима о извожењу ђубрета поступа.

Тако:

а). или допушта извожењу ђубрета и другима сем повлашћеника варошког.

б). или износи ђубре својим колима не само из своје куће (у којој живи) него и из других,

в). или газда куће не плаћа тачно таксу непрекупљајући је од кирајџија него упућује повлашћеника да таксу сам од кирајџија наплаћује.

Овакво поступање од штете је по само уређење, и никако се не може даље допустити. Али, пре но што би се предузела најстрожије мере и казнама подврговали сви они који се правила о извожењу ђубрета не придржавају, овим се издаје последња напомена:

а). да извожењу ђубрета из свију вар. зграда само овлашћеник има да врши а никако приватни возари;

б). да са својим сопственим колима ђубре може да извози само из оне куће у којој сам сопственик живи;

в). да таксу за ђубре морају повлашћенику плаћати за себе и сваку партију кирајџија сами сопственици кућа, и то при концу сваког месеца иначе је Суд принудним путем наплаћује.

Буде ли се десило да когод и после овога, преко правила преступи и тако повреди наредбу полицијске власти, извући ће последице правилима прописане.

Од стране Суда општине вар. Београда 22 Септембра 1888 год. ЈБр. 129.

НА ЗНАЊЕ

У азбучним бирачким списковима, који су штампани и грађанству на углед стављени, подкрале су се следеће штампарске погрешке.

На страни 16-тој а у првом ступцу под бројем 303 стоји „Јован М. Озор" а треба „Јосиф М. Озор" па на даље све до броја 315 закључно, јер им је име Јосиф. Тако исто и на страни 20-тој а у другом ступцу, стављено је под бројем 129. па до броја 146. закључно Мијанло у место што је требало Милан, и за то, кога се ово тиче, даје му се на знање, да у гласачким списковима ова погрешка неће постојати.

Од суда општине београдске 15 Новембра 1888 год. у Београду.

ПОЗИВ

Сви они војници резервисти I и II позива, који у Београду станују и живе, који су у Српско-Бугарском рату учествовали или су били мобилисани и имају права на поклоне ратне споменице, а нису их до данас примили, позивају се да се у што краћем року обе окружној команди ради пријема споменица јаве.

Из канцеларије VII пуковске окружне команде бр 5088

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС.

ИНТЕРЕСАНТНА КЊИГА

БЕОГРАД У ТАМИ

СЛИКЕ ИЗ ПРЕСТОНИЧКОГ ЖИВОТА

од ТАСЕ Ј. М.

I КЕСАРОШИ

ЦЕНА 1 ДИНАР

МОЖЕ СЕ ДОБИТИ У КЊИЖАРИ

В. ВАЛОЖИЋА у београду.

Због ванредне количине службеног материјала морао је изостати неслужбени део листа из више последњих бројева: но чим се уђе у редован ток, надамо се да ћемо моћи продужити, и довршити, давно отпочети превод Таљандијеве историје „Срба" у Деветнајестоме веку.

ВОЛЕМИК ОПШТИНА БЕОГРАДСКИХ. ШТАМПАНО У КРАЉЕВСКО-СРПСКОЈ ДРЖАВНОЈ ШТАМПАРИЈИ Уредник Н. С. Јовановић.

БРОЈ 42 У БЕОГРАДУ НЕДЕЉА 4. ДЕЦЕМБРА 1888 ГОД. ГОДИНА VII

БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

ИЗЛАЗИ НЕДЕЉНО ЈЕДАНПУТ НА ТАЋАНУ
Цена за Србију:
на годину . . . . . 6 дин.
на пола године . . . . . 3 дин.
за стране земље на годину . . . . 9 дин.

УРЕДНИШТВО и АДМИНИСТРАЦИЈА
ЈЕ У ЗДАЊУ
ОПШТИНСКОГ СУДА

Цена је огласима 6 дин. пара од врсте
Претплату ваља слати упутником на општински суд а све кореспонденције на уредника
РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ.
Неплаћена писма не примају се.

ГРАЂАНСТВУ ВАР. БЕОГРАДА

Указом Његовога Величанства Краља Србије Милана Првог од 16 ов. мес. наређено је да се избори народних посланика за сазвану Велику Народну Скупштину, одложе и изврше на дан 4. Декембра ове године.

На основу тога, и сходно 25-ом члану изборнога закона скупштинског, Суд општине београдске позива грађане вароши Београда да 4. Декембра т. г. дођу у општинску кућу на

ИЗБОРНУ СКУПШТИНУ

ради избора

ОСАМ ПОСЛАНИКА ЗА ВАРОШ БЕОГРАД

за Велику Народну Скупштину која је сазвана за 11. Декембар ове године.

По члану 27-ом изборнога закона, скупштина за избор народних посланика, отвара се тачно у осам часова изјутра одређенога дана.

На скупштини за избор посланика има право гласа сваки српски грађанин који је пунолетан и плаћа држави грађански данак на имање, рад или приход; а грађански данак сматра се да плаћа она који по закону о непосредном порезу плаћа преко 15 динара на годину (чл. 46. устав а чл. 17. изб. закона и чл. 95. зак. о непосредном порезу).

Члан 18-ти изборнога скупштинскога закона, не даје право бирање онима:

а), који стоје код другога у служби, под платом или издржањем, а по закону о непосредном порезу не плаћају преко 15 динара данка годишње;

б), који су осуђени због злочинства, за време докле се не поврате у права;

в), који су осуђени због преступа, који доноси губитак грађанске части, за време док траје губитак права;

г), који се налазе у затвору или притвору судском због злочинства или преступа, поменутог у тачци 3. и 4.;

д), који су судском пресудом осуђени да су злоупотребом своје власти, претњом, поклоном или обећањем поклона за себе или за другога радили, да за посланика изабрани буду, или за које се докаже да су свој глас продали — за време, докле је пресуда одредила;

ђ) којима је стециште отворено, до свршетка;

ж), који су под старатељством; и

з), којима устав (последња тачка 48-ог члана) забрањује бирати.

Сваки пуноправни бирач може бити изабран за народног посланика, ако још има и ових услова

а), да је навршио 30 година;

б), да плаћа годишње преко 30 динара у име непосредних пореза и

в), да не спада у изузете чланом 48-им устава земаљског.

Гласање ће отпочети у 8 часова изјутра и трајаће непрекидно до заласка сунца, а тада ће бирачки одбор, и ако сви бирачи не буду дошли и гласали, по члану 33-ем изборног закона скупштинског, решити и огласити да је изборна скупштина свршена.

Сваки бирач може само лично дати свој глас.

По закључку седнице општинскога Суда од 17. Новембра 1888. год. у Београду. АБр. 929.

Деловођ
СПАСО ХАЏИ-РИСТИЋ

Председник општине београдске
ЖИВКО КАРАБИБЕРОВИЋ

НЗ. Право гласа на изборној скупштини и поред свих испуњених услова, може имати само онај грађанин који је у азбучни списак заведен раније од дана избора скупштине. Према томе треба сваки бирач, који мисли користити се бирачким правом, да до дана скупштине узме из благајног одељка, сам или преко другог, *број* под којим је заведен. Тако ће и брже гласати.

ГРАЂАНСТВУ ВАР. БЕОГРАДА

Азбучни спискови свију ових грађана, који за избор нар. посланика имају право гласа у Београду, штампани су у засебним примерцима и растурени у вароши по свима јавним местима

Тако се сваки овдашњи грађанин може лако уверити да ли му је име записано у азбучни списак па, на случај да није, има времена да се ради уписа пријави.

Тога ради сваки грађанин, који се жели користити својим бирачким правом *на дан избора народних посланика* (*4 Децембра 1888*) треба да узме број свога имена из азбучног списка било *оригиналног* (који је изложен на преглед у благајноме одељењу општине), било из *штампаног*, ма гди да га нађе.

На дан избора имаће право гласа само они грађани, који су у бирачки списак уписани пре дана избора, јер се на дан избора упис никако не сме (по закону) вршити, те тако сви они грађани који бирачки списак не буду уписани до дана избора, неће ни моћи гласати.

Нарочито треба да се увере јесу ли уписани у азбучни списак они грађани који су се не давно настанили у Београду. — Буде ли који грађанин нашао да у списак бирача није уведен, треба да се пријави благајноме одељку општинскога Суда, и то, са пореском листом из које би се видело да годишње плаћа преко 15 динара непосредне порезе.

Од стране суда општине вароши Београда 10. Нов, 1888. Ббр. 3470.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

ВАНРЕДНИ САСТАНАК

одбора општине београдске

(По стенографским белешкама)

држан 3. Новембра 1888. год. у Београду

Почетак у шест час. по подне

Присуствовали: Председник г. Ж. Карабиберовић, члан суда г. Јанаћ М. Јанковић, чланови одбора: г. г. Гргур Миленковић, Миливоје Јосимовић, Никола Р. Поповић, Глиша Јосиповић, К. Црногорац, М. Степановић, М. Велизарић, и Вулковић, Др. М. Т. Леко, К. Д. Главинић и Св. Боторић.

Председник. Молим вас господо. Састанак је отворен.

Изволте чути протокол последњег састанка. (Секретар чита).

Марко Степановић. За све крајеве види се, да су изабрани по два одборника, а за кварт палилулски није тако, већ је остао само један. (Чује се: Остао је стари г. Бакић). Добро.

Председник. И ја би имао да учиним једну примедбу. Нама су казали, да је лицитација дубока остала на Ђорђа Панђела, а у реферату стоји на Коту Панђелу. У томе треба да се исправка у протоколу учини, а у осталом за општину је све једно, само нек се зна, јер ће с Котом општина уговор да закључи.

Марко Степановић. Г. Председниче, приметио сам а и ви сва господа одборници приметиће, да је наш сто стенографски остао упражњен са једним општинским стенографом г. Поповићем а остао је само г. Васић и бојим се да и без њега не останемо, јер како сам сазнао они би желили према у тростручeном послу да им се и плата увећа.

Доста господо, послови одбора увећани су много више него што су онда били, кад су се они овога посла примили, и праведно је, да се и њима за увећани посао и већа награда даде.

Сада се већ и у другима општинама по внутрености траже стенографи, угледав се на престолницу и ми можемо више пута чути од људи у унутрашњости Србије, како се они користе тиме, што могу све радове општинске у најопширнијем и најоријиналнијим говорима одборника читати и одатле и поуке за своје општинске интересе црпети.

Стенографи, то су вештаци, који фотографишу све наше говоре у највернијем смислу, те се неда фалсицирање појединих говора, за то мислим да ми нико замерити неће, што ово споменух, јер треба слободно рећи да се је то некада дешавало.

Данашња два стенографа показали су не само способност у брзом хватању наших говора него и у верном извођењу наших оријиналних речи, и мислим да им се мора признати са похвалом. Држим, да ће те и ви сви господо одборници ово признати: (То нико не спори) и да ће те ме у овоме праведном предлогу потпомоћи.

Престолница наша броји 44 одборника и кад се одбор састане он изгледа као каква мала скупштина. Говорника сада у одбору има хвала Богу доста, и, кад сваки по неколико пута говори мора се признати да то задаје велики посао, особито од пре године дана, од кад су се послови општински, може се слободно рећи, утростручили, и одкад је општина ступила у саветовање за многа грађевинска велика предузећа. Увећани рад у општинском одбору, мора се признати да задаје и много већи посао, и према томе праведно је, да се и повишица тим радницима, тим вештацима одобри, како би им се отворила још већа воља у издржљивост тога трудного посла. Ја ово предлажем, а ваше је да се одазовете правди.

Председник. Ја немам ништа против тога господине одборниче, али само имам то да вам кажем, да је тај ваш предлог нов предлог и да се у овој седници не може решити, него остаје за другу седницу. Ви можете у идућој седници извети тај предлог овим путем или писменим.

Марко Степановић. Добро. Ја ћу у идућој седници поднети писмен предлог.

Св. Боторић. Г. Председниче ја имам да приметим на протокол. У протоколу није стављена одборска одлука односно оног чиновника, који је пропустио, противно својој дужности, да се нагомила оволика цифра неплаћене аренде од стране конциспона за изношење ђубрета и чишћење помијара и нужника. Ја би молио да се то стави, јер је одбор решио, да се то питање изнесе одбору на решење.

Председник. То је била интерпелација и то не улази у протокол. Ја ћу вам поднети извештај о свему шта је по том рађено, па ће те ви онда видити у чему је ствар.

Глиша Јосиповић. Баш је нарочито то казао, да се изнесе, па с тога је та одлука нужна да у протокол уђе. И ви сте казали секретару да то запише.

К. Главиниħ. Ја мислим да не би сметало ништа, да је то ушло у протокол. Иначе, кад то не би ушло, изашло би нешто нејасно. Ми одобравамо да се у нечем од уговорене цене попушта, а не зна се, шта нас је навело да ово морамо попуштати.

Председник. Ја сам казао секретару да запише с тога, да не изгубим из вида, да вам извештај о томе поднесем.

Св. Боторић. Ми смо овако разумели да ово уђе у протокол, као што и треба да уђе, и с тога тражимо да уђе

Председник. Сви закључци одборски шаљу се надзорној полиц. власти и држим да ви нећете желити да и ово шаљем надзорној власти. Ја ћу вам показати све како је ишло и шта је осигурано. Имајте стрпљења док ово извидим [illegible] мени није само ово посао. Држим да сте задовољни. [illegible] баш ако хоћете може се и ставити.

Свет. Боторић. Према вашем објашњењу ми смо задовољни.

Председник. Хвала вам. Сад прелазимо на дневни ред.

Ми смо у прошлој седници усвојили у начелу извештај комисије за водоводе, и решили смо издатке и на који начин да се с тим поступи. Ово решење поништава оно првобитно решење од 20 хиљ. динара.

Коста Црногорац. Ја би желио г. председниче да знам да ли је вода нађена или није. Вас питам г. председниче.

Председник. Ја мислим да јесте, а и извештај то каже

К. Црногорац. Ја бих вас молио г. председниче, да ми кажете, коме сте издали оних одобрених 20 хиљада динара.

Председник. Одбору, који је одређен за овај посао.

К. Црногорац. Онда би вас молио, да поднесете одбору рачун. И. пр. За 5—10, 20 радника утрошено оволико, за набавку ашова, будака и тд. толико и толико. Дајте тај рачун у првој или другој седници, јер ја хоћу да знам на шта су утрошене толике паре.

Председник. Сам председник тога одбора питао ме, *кад* треба да поднесе рачун о томе и ја сам му казао: око 10—12 Новембра. Дакле и да нисте питали тај би вам се рачун у своје време поднео.

Да пређемо на ствар. Молим г. Јосимовића да каже из извештаја шта даље долази.

М. Јосимовић. Сад је на реду израда детаљних планова и тд. (чита).

Председник. Чланове комисије молим да изволе дати тјкечаје мишљење односно прочитане вам извештаја.

Марко Велизарић. Ја мислим да ми немамо шта дебатовати. Кад смо одобрили оно прво, онда и ово остало морамо усвојити.

К. Главиниħ. Нужно је, господо, да се донесе закључак за сваку појединy тачку. Прво, да се извесна сума одобри; друго, да се уступи израда планова г. Смрекеру, и да се с њим ступи у преговоре о цени и тд.

Марко Велизарић. Зато, што ово све стоји у вези са оним првим, односно одобрених 25,000 динара — морамо одобрити и остало, јер ми неможемо сад стати на по пута.

К. Црногорац. Мени се чини господо, да би ми предухитрили са овим решењем. Пре но што нам се дефинитивно не каже да је вода нађена, каква и одакле, држим, да о осталоме не треба решавати. А кад нам се то покаже, онда прво имамо да одамо једну триумфалну благодарност трудбеницима на томе проналаску, па онда даље да радимо. Дакле, ја нисам да се даље у решавање упуштамо, док прво не сазнамо да је вода нађена.

Марко Степановић. Ја сам хтео то исто да кажем, па пошто је г. Црногорац то већ исказао, немам више шта да говорим.

Др. Марко Леко. Да је и данас прочитана мотивација овога предлога, не би се могло сад овако говорити.

Ствар је у томе, технички одбор налази, да према приликама грађење пројекта за водовод, може упоредо ићи с даљим, завршним радом око истраживања воде. И кад општина према учињеном предлогу ништа не разликује, зашто се не би предлог усвојио, којим се једино тежи, да се послови око извршења водовода што брже сврше.

Марко Степановић. Ја имам да приметим то: да опет потпомажем мишљење г. Црногорца, који вели, да не треба пренаглити у овоме послу, пошто је то један врло важан посао, који се не свршава за дан два, него се штудира годинама док се до извршења не дође. Дакле ипак велим треба сачекати, док се вода позитивно ненађе.

К. Главиниħ. Мени није никакво чудо што г. Марко Степановић овако говори, јер он није био овде прошле седнице, кад је извештај читан, али г. Црногорац је био. Ово је чудновато да г. Црногорац овако налази. И пређе је ово питање тако исто претресано и онда је била комисија од 40 чланова у којој сам био и ја и г. Црногорац, — па и онда се због оваквих поступака није могло у напред ићи. Г. Црногорац је онда казао, да је питање преко колена преломљено, па данас опет то исто каже и овој комисији.

Комисији одређеној за извршење овога посла жеља је, да се ово питање изведе уредно и што боље, и она је употребила све могуће да би одржала реч, коју је одбору дала приликом примања ове дужности. Ако ми и сад почнемо ово питање о водоводима продужавати и отезати ствар с дана на дан, онда може проћи још много година па ипак нећемо имати водовод. Ја и као члан комисије и као одборник кажем, да ми морамо овако радити ако хоћемо да за времена припремимо све оно што је нужно, те да нам се не пребацује како се за воду не бринемо.

Марко Велизарић. Мени се чини да овде има баш све оно, што тражи г. Црногорац. Он тражи, да се нехита, а овде се нехита, него се каже, да се даје г. Смрекеру да ради планове, али да му се рачуна кад буде с плановима готов. Ја мислим то није ништа пренагљено. Њему се не плаћа никакав хонорар, него ће он тек после с г. председником општине о томе преговарати.

Коста Црногорац. Ја би господо молио г. Главинића да се не жепира с тим што ми каже: ништа се са њим не-

слажем" само нека не каже: „ја му се чудим." Ако је реч о истраживању, онда је то мој посао. Ја кажем да је географија мој посао и да ја улазим и у тај део што се зове Геофизика и понављам: овако радити сад па да дамо Смрекеру значило би оно исто, што је било са Жигмундом. Ја кажем није свршено са изналажењем воде и што да хитамо са овим кад то није свршено.

Није господо мени стало што је Жигмунд и Смрекер ту, него зашто ми неби оставили садањој комисији да она сама истражи воду, и ако они нађу воде њима ћу одобрити не 25 хиљ. него 100.000. динара. За што не кажемо ми овако: дајемо 100.000 динара ономе, ко пронађе воду у околини Београда у довољној количини за целу варош. Пустите мене да ја заслужим, пустите нека заслужи г. Јосимовић, пустите г. Главинића и друге, само нека пронађу они као наши људи и макар они непотрошили ни једну пару око тога, опет да им рекнем: Ево вам 100.000. динара, нека вам је алал. За што не би ми овако учинили и резултат сачекали.

Опет кажем да је овим предухитрено и да није још земан томе и да ће једанајсторица погрешити ако донесемо одлуку да се ово предузима док се предходно вода не пронађе.

Глиша Јосимовић. Овде се не каже да се погодимо са г. Смрекером, него да ступимо у преговор, и кад закључимо уговор, онда ће се изнети пред одбор, јелте г. председниче?

Јосимовић. Г. Црногорац полази једнако са гледишта, да није нађена вода. Ми смо у томе ангажовани и ми кажемо, да је нађена вода. Сад што се он не слаже с нама, нисмо ми криви. Кад би све оно стајало што он наводи на памет, ја би био његовог мишлења, али кад то не стоји онда ја морам бити противан томе.

К. Црногорац. Ако је нађена вода, онда вас питам за што смо дали 25 хиљ. динара? То значи, да вода није нађена. Нађите воду и ја ћу вам честитати и онда пристајем да дамо не сто хиљада, него милион динара, само нећу из руке Жигмундове и Смрекерове. Ја недам да се нама каже да нисмо стручни. Ја ћу свагда бити први, који ћу похвалити сваког онога Србина, који пронађе воду. Ја сам и раније био против Жигмунда па и данас вам кажем да вам ни Смекер неће то наћи. Ја вас молим г. Јосимовићу, ангажујте се ви са вашим друштвом и отидите на Авалу. Пробајте па ће те видити да ће те наћи, а ако не нађете онда ми реците да не знам ништа.

Јосимовић. На ово имам да одговорим г. Црногорцу. Ја као инжињер знајући коме треба веровати, томе и верујем, а г. Кости Црногорцу немогу да признам стручност у томе више но г. Смрекеру.

Коста Црногорац. Вода Топчидерска долази из врела онога са Авале, Бели поток извире са Авале. Микролушки поток извире са Авале. Имате жицу, која нам даје воде овде на теразијама. На сред Еглезовца имате воде. На врху миријевског брда имамо воде. Све то кад покупимо имаћемо 10 пута више, но што би ви нашли у Макишу.

Никола Поповић. Ја мислим да је овде цело тежиште у томе, што је од стране комисије дато то истраживање г. Смрекеру који није Србин него Немац. Ја опет то мишлење не делим. Кад му наши стручни људи, који то знају поверавају, онда и ми не треба да се противимо. Кад њему комисија а и већина чланова одбора поверава онда не треба више о томе ни говора водити.

Ми смо у ову комисију одредили стручне људе г. г. Јосимовића и Главинића и остале и они што ураде то је урађено, јер је њима све поверење дато па ако ураде добро њихова ће и хвала бити. Ово што је сада изнешено у четири тачке држим да треба одмах примити. Што се тиче изналажења воде, ја верујем нашој комисији, да је вода нађена и кад то стоји онда да би се та вода довела треба да се изврше неки предходни радови. Друго је својство било нужно, да је вода здрава па и то се тврди да је здрава од стране онога који је за то компентантан. Треба дати средстава да се започети посао даље врши, јер ако недамо сад онда би стали на трећину пута. Држим да не би требало довести наше стучне људе у комисији овој одређене до тога, да све баце у немарност. Њих би молио да они и даље раде и ако би их неко што и увредно нек на то не гледе ма да неможе бити за стручњака увреде, кад му не стручњак каже, да оволики рад непреди.

Коста Главинић. Кад би ја хтео да говорим светрано о извесним стварима које се односе на ово питање морао би да отворим академијску расправу која би трајала неколико седница.

Какву воду ми имамо то је питање свршено и о томе не треба ни доносити решење, јер је та ствар једанпут пречишћена. Она господа која су противна нашем мишлењу ваљда ће веровати да и ми који смо сада у комисији желимо да се бар нешто прославимо. Ми смо се као стручњаци овде много ангажовали, па смо на сваки начин о томе више и рачуна водили; и сад, кад вам ово предлажимо, може бити питања и говора само о томе: хоћете ли то да усвојите или нећете. Господа која су противна изнела су своје мишлење за што су противни, а остали су све усвојили и сад ништа друго немамо него да идемо даље (Тако је)

Марко Велизарић. Ја видим да и г. Црногорац није овде опозиција, и он је за ово, само њега боду очи „Смрекер" и нуди нашим људима у комисији 100.000 динара. Но они кажу, да су пронашли воду и то износе и веле даље да вода није у истини опаква као што г. Црногорац иште. Према овоме држим да можемо гласати.

Марко Степановић. Ја хоћу да кажем само неколико речи. Овде се говори и о једној, другој и трећој ствари и види се да се сви слажу изузимајући г. Црногорца који жели, да се такав проналазак уступи каквом Србину искључујући управо да се то да странцу. Ја управљам питање на вас господо стручњаци и на сви одборнике. Зар ми незнамо у нашој земљи ни једног стручног сина, који може да каже: Ево ја ћу то да израдим. Зар ту морају бити само неки Жигмунди неки Смекери. Ово ми даје повода, да се размислимо и да се ово питање одма не реши. Г. Јосимовић вели, да је стручнији од г. Црногорца, и кад то тврди, он се може користити. Ето нека г. узме 100.000 дин.

Председник. Неби било часно од нас кад смо поверили овако важан посао 8—10 горици најстручнијим људима, да у томе њином раду правимо сметње. Ти људи дају нам извештај наводећи, да су постигли добре резултате, и чине предлог, да се и даље ради, те да се задовољи опште мишлење у варошн. Кад овако добро иде ми не треба да станемо на пут даљем раду, већ треба да им још и јачу потпору дамо само да рад с вољом продуже.

К. Црногорац. У пређашњој комисији 40 њих хвалили су Жигмунда, да је он пронашао воду код Булбулдера, а међу тим то нестоји, јер ја знам да су наши Срби ту воду пронашли још пре мога деде. Тако је исто сад и Смрекер пронашао воду у Макишу. Ово се мишлење може назвати чудновато а не оно што ја кажем.

Председник. Ја имам да кажем, да су ова господа наши синови заједнички са њим радили. Дакле њихова је то заслуга, као што ће се они и корети, ако би какве штете било.

Сад господа хоће да раде док има времена и то је лепо. Ја ћу да стављам питање на гласање. Чује се: сви смо да се прими само је противан г. Црногорац и Степановић) Је л' тако? (јесте)

Сад изволите даље.

Јосимовић чита трећу тачку извештаја.

К. Главинић. Овом приликом имам да се вратим на то: што се каже да се хита. Ми стварно господо где мора да се хита. Тако је и овде. Ја сам још пре две године предлагао да се откупи највећа тачка у Београду, која се мора узети за водовод макар то било и после 100 година. Ја нико није хтео то ни да чује а онда би нас тај откуп мање стао. Зато треба ово одобрити

Председник. Разуме се ја не могу то дефинитивно скратити него само ми допустите то да могу ући у погодбу и ову изнети пред вас: јер видим да се овде говори у опште о имањима преко којих ће водовод ићи па зато ја мислим да треба дозволити ону тачку тиме, да се разуму овде и она земљишта у Београду где би се нашло да треба подићи резервоаре за водовод. (Прима се).

К. Црногорац. Ја не пристајем тако. Ја пристајем само за ону земљу у Београду а за другу не.

М. Стевановић. Исто тако и ја.

Председник. Добро. Сад изволите чути 4 тачку.

Милинко Јосимовић. Чита тачку четврту.

Свет. Богорић. Ја би имао да кажем само то, да се уему у овај одбор и прашици.

Председник. Ја би молио да се стави тој комисији у задатак да размисли о финансирању не само водовода него и других наших грађевина које морамо да предузмемо, као канализације, каларисања и т. д. Јер кад се прави зајам, онда већи зајам лакше је добити на једном месту.

М. Велимировић. А зна ли се колико ће нам требати?

К. Главинић. Ова је комисија напречито за то да нађе изворе за покривање трошкова, а о величини самога зајма биће после говора.

Председник. То знам. Али пошто ће општина имати више оваквих потреба да подигне, онда нека се и о томе размисли. Ако то усваја одбор, добро. (Усваја).

Ви не усвајате да да ова комисија закључи какав зајам него да размисли о томе на који би начин могли најробатичније доћи до новаца па да нам о томе донесе свој предлог (Тако је).

Сад би било на реду да изберемо ту комисију финансијску.

М. Велимировић. Ја предлажем да ту комисију не бирамо вечерас него у идућој седници пошто се сваки спреми за које ће људе гласати. (Врло добро).

К. Главинић. Ја би предложио још и то да у ту комисију могу ући и лица ван одбора (Прима се).

Председник. Требало би видити и то колико ће их бити.

К. Главинић. Ја мислим 7 са председником довољно је (Довољно)

Председник. Добро господо — Сад ако хоћете размислите о кандидатима да идуће седнице, јер заиста овде је потребно да изберемо људе стручне за ове послове.

Сад вас молим да скратимо још један предмет. Ви знате да је неколико пута држана лицитација за осветљење вароши пошто је био и предлог да се покупа би ли се могло дати осветљење под закуп. Изволите о тој ствари саслушати извештај.

(*Секретар* чита извештај).

М. Стевановић. Ја би молио да нам се каже колико је општина трошила до сада на осветљење за једну годину.

Др. Лека. Кад смо се решили да учинимо покушај да осветљење вароши дамо у концесију, ми смо очекивали, да ћемо наћи концесионара, који ће нам дати осветљење по много јевтинијој цени но што сад оно кошта општину. Али као што се види то нисмо постигли. И тако, оно што се говори да извесни општински органи на недозвољени начин профитирају приликом манипулације с материјалом за осветљење, пазари, да би то од сад добијао сам концесионар, а не општина: Осим тога извесно је да би општина имала наздан таких спорова с концесионаром око осветљења вароши. Напослетку писам за то да се осветљење да у концесију и с тога што има изгледа да ће исо јевтиније добити модерније осветљење, па што сад мењати администрацију у том погледу, и што сад у непреме да отпуштамо толике фењерџије који су овде зарађивали свој хлеб — и т. д. Мишљења сам даиле, да се лицитација за осветљење вароши у концесију не одобри, но да и у будуће општина задржи осветљење варошки у своје руке.

Председник. Ове године стало нас је осветљење по рачуну који износи 27.000 динара.

Гл. Јосимовић. А лањске године колико нас је коштало кад је стављено у буџет на осветљење 30 и нешто хиљада динара. Да не буде онај сатлаш рачун погрешан?

Председник Не може бити погрешан, јер тај рачун потписао је онај који је с тим радио, а то је г. Лаза Вујић.

Гл. Јосимовић Ако је то рачунао г. Божић онда не смемо веровати јер и ја сте сами г. председниче опомао нас кад нам дође брза кола на поверење. Божићу само него пошљите и нијета да се уверо о томе и да не буде

С тога ја мислим да овај рачун није тачан, и држим да треба ово осветљење дати под закуп над је нашло јевтиније него што смо лањске године дали за осветљење.

Председник. Опростите ја морам да исправим ваш говор. Ја кад не би имао пере, него рада сигурности и наше и његове, ја контролишем пређе и надзирам овог материјала за осветљење и држим да контролисање још није неповерење.

Н. Вулковић. Је ли овде ушла и оправка фењера.

Председник. Ја држам да не би требало о томе напречито уговарати јер и овај арендатор мора би да га оправља ако хоће да се служи њима.

Н. Вулковић. А није то тако. Треба то уговорити.

Гл. Јосимовић. — Ја сам то хтео да кажем кад је у буџету стављено на осветљење прошле 30.000 а ми добијамо од онога чиновника осветљење на 4300 динара [illegible] је боље да ово прихвати, јер онда [illegible] имета, не морамо да плаћамо фењерџије и све оне који раде на тим стварима. Што рече г. Лека да ће остати толике фењерџије без посла, — нека; и овај ће човек умирати спротиву да пали фењере само с том разликом што то може бити и ноћима, и други и трећи, и што ће овај узети може бити једну жену која има да рађа неторо деце па ће она да му пали фењере у једној улици и т.д.

Председник. Ми овде немамо и једну молбу тих фењерџија и ја би молио да чујете шта они кажу.

(Секретар чита молбу фењерџија).

Коста Главинић. У ту суму од 26 или 27 хиљада која је ове године утрошена ушла је и набавка нових фењера и у овој години приличио је фењера набављено. То треба имати на уму. Стоји и то да ћемо ми морати још повећавати број фењера до тог остављемо ли овом начину осветљења и онда сам тих 26000 морамо разумети и издатке на нове фењере. Ја сам господо био увек против тога да се овакве потребе општинске подижу путем концесије. И ако на први мах

изгледа да општина на тај начин јевтиније подмирује своје потребе опет на крају крајева излази да је скупље. Ја нисам знао за ову молбу фењерџија, али извесно ми морамо узети и њих у обзир. 16 људи оставити без леба, то је мало незгодно. То опет има све да дође на врат општини. Сасвим је уместан поступак управе општинске што је неке фењерџије употребила и на друге послове, и када би регулисали осветлење вароши као што треба онда би могли број садањих фењерџија редуцијати и још некога од њих употребити за друге општинске радове. Међутим и сами издатци садањи могу се свести на мање ако се боље буде водио рачун о материјалу за осветлење и о самом паљењу и гашењу фењера. Ја држим да ће те сви бити сагласни у томе да је н. пр. лети сасвим излишно палити фењере, још у 7 и 7½ сати по подне а видели смо да то бива. После тога у јутру рано треба фењере гасити, а не оставити да горе фењер и кад сунце загреје до год не изгоре све што има у њему гаса. На после оно што дајемо овим фењерџијама у име плате то је тако незнатно се може равнати милостињи коју сиротињи морамо давати и зашто би онда ми ту плату трпали у џеп приватном концесионару — нарочито кад сврх свега стоји извесно то: да ако дате једном лицу манипулацију за осветљење — ви ћете са њим имати свокот дана спорова због неуредности. Да све то неби било, — и ја сам мишљења да остане по старом, да сама општина то ради.

К. Црногорац. Г. предлагач Марко Леко даје врло лепе разлоге и каже кад смо предложили ово држали смо да ће бити веће користи, а кад није то, онда тржем предлог као предлагач натраг и боље је да остане по старом. После тога треба узети заиста у вид људе који су до сад имали занимања и леба као општинске фењерџије а треба узети у вид и све незгоде што би могле наступити отуда што ће тај концесионар бити тужен, кажњен и т. д. што све може да изазове ретерирање од концесије, и онда би морали радити као што смо радили са концесионаром за изношење ћубрета ових 300 динара што би добили више не вреде толико да би насирам ових сиротних фењерџија могао огрешити душу, и осим тога, ко ће контролисати тога концесионара да ли је у поноћи запалио фењер или га је угасио, да ли сваки фењер горе или не горе и т. д. С тога боље је останимо при досадањој практици.

Гл. Јосиповић. Кад би ту било разлике само за 300 динара и ја би остао при досадањем начину. Али ја то неверујем — нас кошта осветлење много више. Напослетку нека нам гарантује онај који је то рачунао да нас више не стаје осветлење, па онда и ја као предлагач усвајам да остане као што је било. Кад сам изнео овај предлог ја га нисам изнео зато што волем да то ради неко други а не општина, него зато, што се по вароши прича да се томе и томе бакалину доносе канте гаса и т. д. Према буџету изашла би уштеда на 4300 динара а не на 300 динара па за то ја мислим да је овај начин који сам предложио много кориснији за општину.

Председник. Ове године ће свакако стати општину осветлење скупље но до сада, а ево зашто. Прошле године коштао је гас 40 пара а сада кошта 43½ паре а осим тога сада имамо већ више 32 фењера и требаће још 30 то је 62 а можда ће у току године бити и 100 фењера више но што сада имамо. Што се тиче овога издатка и рачуна, за прошлу годину то несме бити фалично Г. Јосиповић држи се буџета но он греши у рачуну, јер у буџет је стављено 16 фењерџија а тај посао врше 12 осим тога ово је рачун о дејствителном утрошку а у буџет је стављена сума која се може и да утроши, али од које се може и да уштеди, као што је ове године и уштеђено. Напослетку и ово да вам кажем. Ми ове фењерџије плаћамо 62—63 динара месечно, и овај концесионар као што ми се жале хоће да им плати 30—40 динара. Сад ако им и ми укинемо 30—40 динара плате наравно да ће бити уштеде више Али то неће нико од нас. (Не, не)

Гл. Јосиповић. Ко може да ради и који је снажан нека ради. Ми имамо пуно жена са ситном децом, које ће да пале фењере и да зарањују децу.

Др. М. Леко. Ја сам добио реч одмах после г. Црногорца, ја би исправно његов говор у томе, да нисам ја покретач овог предлога, да се осветлење да у концесију, него да је то предложио г. Јосиповић а ја сам га помогао само зато, што сам се уверио да општина троши на осветлење врло много на сам мислио, да ће се путем комисије моћи том злу доскочити, кога неби ни било, да је у општини строжија контрола. Сада пак кад је та ствар овако испала, ја потпомажем предлог г. Главинића и налазим да је неопходно нужно, да ову ствар регулишемо тако, да се пропишу специјал правила о вршењу осветљења вароши и да се још у данашњој седници донесе о томе нарочита одлука.

К. Главинић. Ја пре свега хоћу да кажем г. Јосиповићу да сам прошао доста света и иначе сам путовао по европским варошима, али нигде још нисам видео да жене пале фењере по улицама. Друго молим вас, ако се може овом приликом да чини предлог, ја сад предлажем да се у првој идућој седници изнесе на решење то да се тачно регулише манипулација за осветлење наше вароши. То треба што пре учинити и оно што пропишемо сада то може да вреди и после кад се уведе модерно осветлење, јер и сви понуђачи, који су се јављали за гасно осветлење они веле да ће за овај и овај крај увести модерно осветлење а овај и овај крај имало би још да остане осветлење са петролеумом. Дакле ја би предложио, да се састави једна мала комисија па на основу искуства што га имамо у овој ствари да се пропишу правила за осветлење вароши па да се зна кад треба палити а кад гасити фењере и да се распореди ред самих фењерџија, јер на тај начин, држим да ће бити мање трошкова на осветљење него што их је до сад било. (Вичу: прима се).

Председник. Ја не сматрам да је то нов предлог који излази из овога предлога што је на дневном реду, и молим вас да одмах одредимо ту комисију.

Гл. Јосиповић. Ја бих молио да г. секретар израчуна колико је буџетом предвиђено на осветлење. (Секретар 32116 динара).

Председник. То је предрачун утрошка; али ово што сам вам прочитао то је рачун о стварном утрошку. Фењери се сваке године умножавају и зато се у буџет ставља већа сума него што показује стварни утрошак од прошлих година. Ја сам и ове године могне фењере умножио. У улици од Лондона па преко Теразија до Калимегдана ове године додато је 26 фењера. Тако исто додато је и у другим улицама више фењера него што је пре било.

Гл. Јосиповић. За то је мени и чудно што гас ове године јевтиније кошта осветлење кад има више фењера, него прошле године кад их је мање било.

Св. Богорић. И ја сам хтео да изнесем предлог као што је изнео г. Главинић. Зато сам мало пре и тражио реч. С тога сад и имам да кажем само то, да тај предлог као врло добру ствар треба одма примити.

Што се тиче утрошене суме на осветљење у прошлој рач. години, о којој сумња г. Јосиповић да је тачна, ја имам да кажем то, да се при склапању годишњих рачуна види колико је утрошено, а овај извештај рачуноводства да се

чува, ла ћемо видети да ли је добар или се ишло на то да се одбор обмане.

Гл. Јосиповић. И ја сам за предлог г. Главинића и М. Лека; а и ово што Боторић каже треба да се усвоји или нека нам се гарантује да није више утрошено него што се у томе извештају каже.

Председник Ви вечито тражите неке гарантије. Ја не знам какве гарантије хоћете. Овде је казано да је у овој пр. рач. години утрошено 27.840 динара. То нека се запише. Извештај овај поднео је г. Јоца Божић по рачуну од 29 Октобра ове године, као општински чиновник, који манипулира с тим осветљењем. (Врло добро)

Дакле господо одборско је јединогласно мишљење да осветлење и на даље остане у општинским рукама с тим да се по предлогу г. Леке и Главинића одмах пропишу правила о манипулацији за осветлење. (Усваја се)

Гл. Јосиповић. Ја би још умолио г. Лека да објасни колико треба да гори један пламен јер видео сам често да само шкиљи пламичак у фењеру.

Др. Леко На сваки начин мораће у правилима све то стајати а мора бити и контроле, који ће настојавати да се усвојена правила у свему врше.

Председник Дакле да изберемо комисију за израду тих правила. Ја мислим да буду г. г. Леко, Главинић, Милан Маринковић и Коста Петровић (Прима се)

Ви знате господо да смо одложили лицитацију за набавку гаса, онда када смо решили да се покуша може ли се варош осветљавати путем концесирања. Сад смо решили да остане по старом и онда нужно је да решимо и о оној лицитацији за гас и фењере. Лицитација гаса остала је по $43^1/_2$ паре. Да ли би дозволили да ја зовем тога који се примио набавке на лицитацији на да покушам да ли би могли гас добити јевтиније. (одобрава се)

Др. Леко. Само односно квалитета петролеума, да уђе у услове и оно што смо тражили од концеспонара.

Председник Добро.

— Састанак је закључен у $8^1/_2$ сах. по подне.

БЕОГРАДСКА ОКРУЖНА КОМАНДА

Списак регрутованих младића за сталан кадар у VII, београдском пуковском округу у 1888 год., а којима се не зна место становања.

Петар, син почив. Стојана Живковића адвоката, Светомир Трифуна Ђурића, Драгољуб С. Цаџић, Живота Ђ. Радића земљорад., Сретен Јулијане Н. девојке, Лазар Н. Александар Т. Бугарског надничара, Драгољуб Катарине Н. девојке, Алексије М. Николић наднич., Драгољуб Тинке Крстића девојке, Ђорђе Милана Живковића кожуара, Јован Н., Јован Ђ. Сувајџића ћурч., Јован Аранђела Игњатовића сак., Светозар Л. Милетић, Милан Јована Николића наднич., Божидар С. Петровића терзије, Јован Пелагије Н. девојке, Благоје Димит. Јанковића служит., Драгутин Христине Јовановића девојке, Ђорђе Василија Ђорђевића шивача, Драгољуб Јована Косановића практ., Константин Љубомира Тодоровића чинов., Милан Михаила Михаиловића практ., Душан Николе Никшића практ., Симеун Ј. Симоновића типорафа, Мих. С. Симића виногрaц., Хирин Стојанке Петровића шваље, Димитр. Ружице Зарића, Марко Косте Димитријевића крој., Ранко Ђорђа Бранковића рудара, Милутин Стојана Везенковића бугарског емигранта, Михаило Т. Илића бив. учитеља, Милорад Свет. Поповића чизмара, Драгутин Матије Михаиловића Циганина, Цветко Јефтимија Величковића наднич. Јован Т. Павловића наднич., Светозар В. Марцекића крој., Петар И. Михаиловића сапунц., Јанко Јамандије Јанковића сапунц., Илија Николе Костића Циганина, Никола Данила Илића ашчије, Божидар Тодора Павловића, Божидар С. Гирића наднич., Светозар Кузмана Анђелковића дрводеље, Драгољуб Ставре Ђорђевића кувара, Драгољуб Танасија Ђорђевића пандура, Сретен Ђорђа Јовановића пекара, Јован Димитрија Костића сапунц., Светислав Алеске Радојчића памуклиј., Драгутин Косте Стојановића крчмара, Сава Алексе Ристића официра, Јован Димитрија Стојановића амалина, Јован Стевана Јанковића терзије, Никола Марка Татића земљорад., Ненад Ђурице Чизмаревића земљорад. Драгутин Јована Анојчића шивача, Милош Нићифора Пашића обућара, Божидар Ристе Јовановића камењара, Велимир Т. Грујића наднич., Никола Стевана Аћанског надн., Јован Димитрија Танасијевића обућара, Владимир Јована Симића ашчије, Јосип Франца Калачека зидара, Танасије Љубомира Тодоровића кројача, Јован Луке Цаппарића надн., Милан Трифуна Дамјановића надн., Димитрије И. Димитријевића дунђ., Милан Косте Павловића књигов., Никола Мил. Трифунца сарача, Сава Акексе Бранковића виногрaц., Миливоје Петра Попадића служ., Александар Стевана Бугарина земљорад., Милан Ј. Михаиловића изврш., Душан Гаврила Маринковића надн., Милорад Андреје Стојановића месара, Душан Милоша Весића надн., Радомир Глигорија Вуловића касап., Милутин Спасоја Симића крој., Ђорђе Јована Неговановића пекара, Божидар Јована Васића кујунц., Александар Јулијане Н. девојке, Михаило Симона Епштајна доктора, Илија Марка Кузмановића баштов., Петар Панајота Панајотовића, Никола Николе Тодоровића служ., Јован Максима Арсенијевића лађара, Драгољуб Софије Јовановића девојке, Владимир Филипа Јанковића трг., Илија Радована Поповића надн., Димитрије Милана Станковића кувара, Ђорђе Косте Пешића трг. Јован Персиде Н. девојке, Драгољуб Н., Божидара, Васе Радосављевића трг. Стеван Петра Стефановића трг. Марко Јелене Н. девојке, Владимир Николе Ђорђевића Циганина, Димитрије Ђорђа Рајића надн., Јован Димитрија Стојановића обућ., Душан Ђорђа Лазаревића кочиј., Стеван Косте Настасијевића пиљара, Драгољуб Милоша Драгутиновића каф., Лука Сотира Трајковића пиљара, Стеван Арсенија Путића служ., Димитрије Алексе Стефановића, Дијамандија Наума Дијамандијевића памукл., Љубомир Томе Стојановића колара, Богољуб Јована Ђорђевића пиљара, Ђорђе Стевана Станојевића ковача, Ђорђе Радована Николића виногр., Ђорђе Саве Танацковића земљор., Љубомир Новака Петровића земљорад., Живко Саве Вучковића брав., Лазар Јована Јанковића зем., Петар Јована Лекића рибара, Михаило Михаила Стојановића, Константин Николе Настасијевића обућ., Димитрије Милана Романовића служ., Јован Ђорђа Петровића б. жандарма, Никола Ђорђа Текића бив. пандура, Илија Стојана Станковића, Милорад Ђорђа Радосављевића бакал., Милош Милована Рашковића официра, Милорад Панте Стефановића банд., Милорад Милана Живковића банд., Михаило Димитрија Лазаревића привеш., Михаило Алберте Марића девојке, Јован Персиде Николића служ., Карло Николе Вагнера земљор., Александар Глише Зеленбаћевића зван., Хајим Аврама Којена трг., Аврам Јакова Русо трг., Аврам Јакова Махиљака трг., Исак Арона Којена трг., Јаков Исака Алкалаја трг., Хахам Амера Ашера Бенараисти, Сава Ристе Христића писара, Војислав Максима Ђокића каф., Војислав Павла Спасића чинов., Драгутин Косте Радовановића чинов., Милан Калаја Пауновића Циганина. — сви из Београда.

Сви напред именовани имају овој команди предстати одмах, ако не желе да их постигну последице чл. 14. зак. о устројству војске, а на случај, да је коме од напред именованих по месту становања ближе која друга команда, да се може истој ради лекарског прегледа пријавити, но у том случају нека јој каже, да се услед потраживања јавља. Пуков. окр. команде моле се, да ове младиће, кад јој се пријаве, и лекарски прегледају и оцену способности са назначењем места становања и занимања овој команди доставе; властима среским и општинским препоручује се, да свака у кругу свога реона напред именоване потраже; па пронађене амо упуте.

Бр. 5108. Из канцеларије VII. београдске пуковске окружне команде, 18 новембра 1838 године, у Београду.

ПОЗИВ

Сви они војници резервисти I и II позива, који у Београду станују и живе, који су у Српско-Бугарскоме рату учествовали или су били мобилисани и имају прва на ношене ратне споменице, а нису их до данас примили, позивају се да се у што краћем року ово окружној команди ради пријеме споменица јаве.

Из канцеларије VII пууковске окружне команде бр 5088.

НАРОДНА БАНКА

Народна Банка објављује, да је са *свим не истинита и не основана* вест, неких наших листова, по којој банкноте од 10 динара у сребру које су ушле 1. Новембра 1885 год. у саобраћај, престају да вреде од 1. Декембра ове године.

ПРИВИЛЕГОВАНА НАРОДНА БАНКА КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ

ПРЕГЛЕД СТАЊА НА ДАН 30. НОВЕМБРА 1888 ГОД.

			Имаовина		Дуг		Сравнење са прошлим стањем	
Главница					20,000.000	—		
Акције			20,000.000	—				
Привремене акције					10,000.000	—		
Акционари			7,500.250	—				
Банкноте у течају у злату	148.150				14,927.540	—	— 1.450	—
привр. сталне	2,785.810						— 56.480	—
„ „ „ „ сребру	11,993.580						+ 119.910	—
Благајна у звечећем новцу у злату	3,288.747	40					+ 41.789	75
„ „ „ „ „ сребру	3,941.421	68	7,771.537	74			+ 30.445	55
Стране вредности и салда страних кореспонд.	541,368	66					— 2.801	10
Лисница у злату	811.349		3,854.766	60			+ 6.400	—
„ „ сребру	3,043.417	60					+ 68.979	38
Зајмови на државне обвезнице у злату	2,490.526		3,900.928					
„ „ „ „ „ сребру	1,410.402						+ 1.990	—
Текућу рачуни у домаћим новчан. заводима			1,923.994	36			— 29.582	92
Менице за наплату			8.092	48			+ 2.153	13
Кауције			148.480	—				
Полагачи кауција								
Оставе просте			17.800	—	148.480	—		
Остављачи простих остава								
Оставе по текућим рачунима			2,524.244	06	17.800	—		
Остављачи по текућим рачунима					2.524.244	06		
Резервни фонд					20.847	68		
Вредности резервног фонда			16.727	25				
Положене акције српске Народне Банке								
Полагачи акција „ „ „								
Разни рачуни			1,346	39			+ 1	50
Обавезе по текућим рачунима					29.255	14		
			47,668.166	88	47,668.166	88		

ВЛАСНИК ОПШТИНА БЕОГРАДСКА. ШТАМПАНО У КРАЉЕСКО-СРПСКОЈ ДРЖАВНОЈ ШТАМПАРИЈИ Уредник Н. С. Јовановић

БРОЈ 42 У БЕОГРАДУ ЧЕТВРТАК 15. ДЕЦЕМБРА 1888 ГОД. ГОДИНА VII

БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

ИЗЛАЗИ ПОЛУЉНО ГЕЛАНИТУ НА ТАБАКУ
Цена за Србију:
на годину . . . . . 6 дин.
на пола године . . . . . 3 дин.
за стране земље на годину . . . 9 дин.

УРЕДНИШТВО и АДМИНИСТРАЦИЈА
ЈЕ У ЗДАЊУ
ОПШТИНСКОГ СУДА

Цена је огласима 6 дин. пара од врсте
Преталату вала слати упутником на општински суд а све кореспонденције на уредника
РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ.
Н плаћена писма не примају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

САСТАНАК

одбора општине београдске

(По стенографским белешкама)

држан 12. Новембра 1888. год. у Београду

Почетак у шест час по подне

Присуствовали: Председник општине г. Ж. Карабиберовић, члан суда г. Јанаћ М. Јанковић, чланови одбора: г. г. Н. П. Михајловић, М. Д. Јанковић, Св. Боторић, Р. Драговић, Ст. Петровић, Мил. С. Мостић, Милут. Ј. Марковић, Јов. Илијћ, Др. М. Т. Леко, М. Степановић, Гл. Јосиповић, Ник. Р. Поповић, Миливоје Јосимовић, Јов. Петковић, Гргур Миленковић, К. Д. Главинић, П. Д. Видаковић, Ник. Вулковић и Јаков Бајлони.

Председник Молим вас господо. Састанак је отворен. Изволте чути протокол последњег састанка?

(Секретар чита)

Има ли ко шта да примети?

Др. Марко Леко. Ја мислим да је овде учињена погрешка где се каже: „да ступи у проучавање.“ Треба да се мете „да иде упоредо.“ То је мисао ужег одбора. Сем тога, пређе није утврђен број лица за финансијски одбор као што је ту казано шест, него је то остављено да се данас о томе донесе одлука.

Коста Главиниħ. И мени је пала у очи та незгодно употребљена реченица и мислим да би требало да буде: да се преда упоредо.

Председник. Ја бих вас молио, да тај одбор не буде за финансијска питања само односно водовода, него и за сва остала финансирања, за канализацију, школе и т. д. и да означи групу, по којој ће се моћи сви терети издржати. Тај одбор, који буде одређен, нека све то врши и кад буде готов поднесе одбору на одобрење.

Ја мислим господо у толико да се протокол поправи и допуни.

Коста Главиниħ. Ја се сећам да смо ми примили допуну г. председника у томе још раније, па то није тако стављено у протоколу, а треба да се стави.

Глиша Јосиповић. Ми смо казали: „закупцима и одкупцима“, а овде стоји само „одкупцима.“ Треба и то додати.

Председник. Има ли иначе ко још шта да примети? (Нема).

Сад имам да вам поднесем извештај, који сам добио од извршног одељка односно ненаплаћене аренде од стрводера. Чујте.

(Секретар чита).

Из овога извештаја господо видите каква је то мучна историја овога приватнога посла, а опет види се и то, да је опет за осигурање аренде нешто покривено.

Међу тим ви сте у последњој седници решили, кад се не плати на време да се одмах после 2—3 дана тражи осигурање и то ће бити од сад моје мерило.

Ја сам пређе мислио, да не упропастимо одмах човека, већ да му учинимо неке олакшице да би и општину измирио, и опет да с радњом не пропадне; и по томе ако у томе има какве кривице, то је господо до мене.

Молим г. интерпеланта да изјави, да ли је са одговором задовољан.

Св. Боторић. Ја сам хтео да знам у чему је ствар, а сад, после овога одговора, задовољан сам са истим.

Гл. Јосиповић. Ја опет мислим да није добро рађено, јер смо ми морали због тога попуштити од уговорене аренде, и с тим је општина оштећена са неколико хиљада динара.

Милан Мостић. Кад је интерпелант, који је ову ствар покренуо, задовољан, онда ја мислим да сад више нема места да се говори, и сад треба да идемо даље. (Чује се: Тако је).

Председник. Сад је на реду да изберете господо финансијски одбор, који ће са мном заједно радити на овим пословима. Ја вам и овом приликом благодарим на поверење у томе. Ви сте, господо, задржали себи право да у првој седници изберете тај одбор, који ће бити од шест лица. Дакле изволте изабрати.

Свет. Боторић. Ја би молио г. Јосимовића нека он кандидује, па после да се мало ми споразумемо.

К. Главиниħ. Ја мислим да у том одбору треба да буде шест лица, и то: два правника, два финансијера и два трговца. Тада ће се посао врло брзо свршавати, јер зна се да велике комисије много спорије раде него мање.

Свет. Боторић. Па молим вас, ја сам предложио, да г. Јосимовић кандидује.

Миливоје Јосимовић. Ја сам говорио са неким мојим друговима, и мишлења сам и ја, да узмемо два правника, два финансијера и два трговца и предлажем г. г. Др. Мишу Вујића професора в. школе и Светозара Милојевића као финансијере, Милутина Марковића и Милана Мостића као правнике и трговце: Светозара Карапешића и Николу Ђорђевића.

Председник. Има ли још ко шта да говори о томе?

Милан Мостић. Ја не могу да се примим, јер сам спречен многим пословима и молио би вас да ме не бирате.

Др. Марко Леко. И г. Никола Ђорђевић је спречен својим великим пословима, да не може ни у одборске седнице да долази, па с тога би ја предложио г. Мишу Петковића — Мијајловића.

Председник. Тај ће финансијски одбор да регулише терете око тога, што на београдску општину има да припадне; с тога би требало у тај одбор узети људе, који ће понајвише повући тога терета.

Глиша Јосиповић. Да узмемо још кога од трговаца. Н. пр. г. Јакова Бајлони.

Председник. Ја ни сам противан томе, али ја мислим, кад буде потребно, одбор може звати и друге грађане наше у савеховање. Може бити ја ћу бити тај први, који ћу предложити да позовемо још 30—40 грађана у конференцију ако дођемо до каквих важних ствари, нпр. да се закључи зајам, јер тај ће одбор имати у задатак да нам каже и начин, како да се прибави оно, што је потребно за довршење тих општинских радова, дакле, да изнађе изворе. Ја правилна је нужно по томе да нас руководе законом како не би урадили што против закона и да не буде као што је било код Трамваја.

Гл. Јосимовић. Опет кажем да буде два трговца више и то да се узму из јачих кућа нпр. Вајсерт, Бајлони и други који су чувени и у свету, па ће се тада и зајам лакше добити.

Милан Мостић. Ја предлажем овако да буде: два економа и финансијера, два правника и два трговца и то: Др. Вујића и Предића, Јована Антулу и Бајлона, Ђорђа Ђорђевића проф. вел. школе и Милутина Марковића.

Милутин Марковић. И ја би молио, да ме не узмете у тај одбор, јер сам и ја такође спречен пословима.

Јаков Бајлони. И ја од своје стране молим да узмете у место мене другога, јер сам оптерећен пословима да ми није могуће долазити, и кад је већ ту предложен г. Антула онда нека буде г. Караџевић.

Перо Видаковић. Г. Бајлони може да остане у том одбору, јер је он задружан. Ова кандидација г. Мостића врло је добра. Она може остати. (Секретар чита имена).

Јаков Бајлони. Г. Антула је оптерећен. Он је у свом одбору што се тиче монопола ја и у банци. Ја му признајем стручност али због посла не знам да ли ће се примити.

Коста Главинић. Молим вас господо, задатак ове финансијске комисије врло је велики и важан, и од испуњења задатака њених зависи довршење свију оних великих радова које општина треба да изврши. Ако тај одбор не створи могућности, да дођемо до новаца, онда нећемо моћи ништа ни урадити. Ја мислим да је дужност сваког грађанина да уђе у овај одбор и да приложе колико може, да општина што пре свој задатак испуни. При бирању овога одбора да би молио г. г одборнике који се овде кандидују да се не повлаче од кандидације већ да се приме.

Председник. Ја ће би г. Милојевића као нашег одборника испустио и желио би да сем ових шест кандидованих од г. Јосимовића уђе и г. Бајлони и г. Предић. (Чује се врло добро). Ја делим то мишљење, да више треба да буде одборника но одбора, јер одборници на позиви морају долазити. Дакле, ја мислим да би се могло тако поступити. Међутим не треба заборавити да се ми не можемо тако лако ни задужити.

Милан Мостић Само молим да мене изоставите. Ја сам довољно жртвовао за општинску ствар, над идем у општинске седнице. Ја сам човек, који немам никакве плате него што зарадим. Кад имам рочиште ја не могу доћи у тај одбор и онда шта је поможено. Тражити од мене да напустим посо за општинску ствар, то наљада није ваша намера. (Чује се: није право).

Председник. Па онда да узмемо г. Бошу Новаковића члана апел. суда. (Чује се: врло добро).

Др. Марко Лека. Ја опет кажем, да се ми не морамо придржавати онога воТума од 6 лица, а врло би добро било да допунимо ону листу г. Јосимовића као што је и г. председник напоменуо и онда да буду ова лица: г. г. Др Мијаило Вујић професор в. школе, Светозар Милојевић, Милутин Марковић, Бошко Новаковић, Светозар Караџевић, Никола Ђорђевић, Јаков Бајлони и Р. Предић.

Председник. Пошто смо се сложили за ова лица, питам вас, усвајате ли? (Усвајамо)

Сад да пређемо на другу ствар. Односно осветљења за сам предузимао корак са лицитантом и жао ми је што вас морам известити, да нисам успео. Он каже да је тас сада поскупио. Ако то стоји што је без сумње и нама познато, онда би требало усвојити и једну и другу лицитацију.

Милорад Јанковић. Пошто је цена тасу?

Председник. 43.60 дин.

Милорад Јанковић. Онда да се прими.

Председник. Дакле ова лицитација да се прими. (Прима се).

Глиша Јосимовић. Молим вас г. председниче, да ли сте се уверили, да ли је истинит онај рачун, што вам га је поднео г. Божић. Молио би вас, да изиђете, колико је које године утрошено таса на осветљење.

Председник. Сад је на реду питање односно кантарије.

Комисија она, која је одређена да прочуа то питање односно оне наредбе г. министра привреде која је изашла у новинама о кантарима, но коју ја нисам званично добио, изнашла је ту ствар и сад молим вас да чујете извештај.

(Секретар чита).

Одбору општине београдске

Према одлукама одбора од 16. Априла т. г. АБр. 288 и 3. Септембра т. г. АБр. 729 потписани чланови одбором изабране комисије, пошто су спестрано проучили како постојеће законе — уредбе — о кантарини, тако и распис г. Министра Народне привреде од 1. т. мес. ПБр. 2973. и питања одборника г. Јосимовића, имају част поднети општинском одбору своје извешће и мишљење у следећем:

1. Законом од 25. Јула 1846. год. (збор. III. стр. 128) прописана је кантарина како за целу Србију тако посебно и за саму варош Београд. По њеном делу овога закона који само о праву наплаћивања кантарине општине београдске има право наплаћивати кантарину на *све што подлеже мерењу* као и то, да се све што подлеже мерењу *мора општинским кантаром мерити*. Ово је општинско право утврђено и допуњим законодавним објашњењем од 23. Новембра 1855. год. (збор IX. стр. 84.) и допуном од 18. Маја 1867. год. (збор. XX. стр. 22.) а ни једним познијим законом није ни прекинуто, укинуто нити поништено. А, кад ово стоји као несумњан факт, онда нико, без овлашћења не може ове постојеће законе о овоме општинском праву на наплаћивање кантарине поништавати нити издавати такве наредбе којима би се у пракгици примена ових закона о немогућила и на тај начин општина изложила штети.

2. Према наведеним законима којима је гарантовано општини београдској да наплаћује кантарину по тарифи изложеној у истим законима, распис Г. Министра народне привреде од 1-ог т. месеца ПБр. 2973. неможе имати законе снаге нити бити обавезан за Општину београдску у наплаћивању кантарине у смислу наведених закона поштo се косн. Министарским расписом у многоме крши општинско поменуто право како новом тарифом изложеном у распису, тако и у осталим наређењима противним наведеном закону. Ово се по најбоље види из тога што је наведеним законом дато право Општини да наплаћује кантарину на све оне артикле који подлеже мерењу а продају се и купују на пијаци или у дућанима и за ово је одређена такса према садашњој мери:

до	50	—	кила	10. пара. динар.
од	50	—	100 „	20. „ „
„	100	—	150 „	30. „ „

даље прописана је такса да мерење артикала по магазама и то при уносу у магазу

од 100 кила . . . . . 5. пр. динар.
при износу из магазе од 100. кила —„— 2. пр. динар.

И најзад прописано је истим законом да не наплаћује општина никакву кантарину од трговаца само онда ако би трговац купио робу на страни и донео је у своју магазу на сместиште а неби имао потребе да је мери.

Поменутим расписом противно се наређује да се при извозу робе из Србије никаква кантарина за општину не наплаћује;

Да се не наплаћује кантарина на ону робу која се преноси из места у место железницом или лађом;

Да се не наплаћује кантарина на ону робу коју би у једној општини била прекерена и на њу кантарина напла-ћивана, и најзад:

Да се све општине па и београдска имају придржавати ове тарифе, која се у распису налазе.

Према овоме битне су ове разлике између законских наређења и изложеног расписа у томе:

а.) што на основу расписа може свака приватна извршити мерење; а по наведеном закону све што подлежи мерењу, мора се мерити за општинском кантару или ваги;

б.) што се расписом при извозу роба ослобођава од кантарине, док по наведеном закону то не може бити, јер се на извозну робу наплаћује кантарина напред изложена за износ, пошто је све што се извози продато;

в.) што се расписом роба ослобођава кантарине при преносу из места у место, док се наведеним законом прописује, да се наплати кантарина и при преносу робе из магазе у магазу, и то износа по 2 п. д. а уноса 5 п. д. за остале, напред изложене, такса од 10, 20 и 30 п. д.;

г.) што се расписом прописује нова тарифа за Београд док је наведеним законом прописана тарифа за кантарину општини београдској, но којој је овој општини дата нарочита повластица те јој донеси много већи приход, но што би га имала по новој тарифи, баш над би расписом била очувана друга права ове општине, за наплату овога прихода.

3. На основу наведених закона, објашњења г. министра народне привреде од 1884 год. којим се стара мера, стамболски кантар, замењује ваги која је на основу постојећих закона о мерама житовима; на основу данас развијенијег трговинског саобраћаја код нас, но што је био раније саобраћај у времену постанка закона и пре железнице; на основу тога што су нејасна закона наређења, којима се не обухватају све прилике и појаве у данашњем саобраћају и промету, услед чега је правилно тумачити закон у правцу који годи и потпоможе развоју трговине — на основу свега овога мишљења смо, да до новог закона или законодавног објашњења треба наведени закон од 25 Јуна 1846 год. тако разумети и применьивати:

а.) да општина наплаћује кантарину на све што подлежи мерењу;

б.) да наплаћује на све што се мери на пијаци и у дућанима таксу прописану законом од 10. 20 и 30 п. д. од 50—100 и 150 кила;

в.) да наплаћује кантарину за унос робе у магазу по 5. п. д. од 100 кила, и за износ из магазе по 2. п. д. такође од 100 кила;

г.) да наплаћује кантарину на ону робу, која дође у варош лађом или железницом, само за износ и то, ако је платн одмах прималац приликом, примања довезене робе и ако одмах наплати, онда да се наплати обична кантарина при предаји робе, по што се тада већ неће моћи рачунати да је на лађи или железницом довезена роба. Овим би се очувало право сваког трговца који има право да на куцљену и увезену робу са стране наплати кантарину кад ову смешта у своја смештишта а не плаћене продаје. Тако исто овим се неби могло обићи а да се не наплати ма која напред изложена кантарина при преносу робе из једног места у друго према томе да им се роба уноси или износи из магаза или се на пијаци продаје или купује.

Према свему овоме предлажемо: да изволи одбор усвојити наше мишљење о разумевању и примени закона и решити, да председништво у име општине учини скори корак код Г. Министра народне привреде, те да он изволи свој распис другим заменити, који ће остати напред изложено и законом о гарантовању општинско право о наплаћивању кантарине неокрњено, до новог закона или законодавног објашњења; да у томе новоме распису, који би изволео г. Министар отпустити нарочито место закуне шегов налог да приватни несмеју вршити ово мерење, што га је до сада а и сада на основу постојећих закона врши општина и да приватни несмеју наплаћивати кантарину већ само и једино општина и најзад. да одбор области председништво да ово у име општине изјави г. Министру да је и општинско представништво мишљења. да треба учинити измене у закону о кантарини према садашњем развоју саобраћаја и промету трговине и да за ту цељ председништво приликом стварања пројекта закона о мерама (кантарини) који би се поднео народној скупштини, стави г. Министру на расположење сва потребна дата што их општина буде имала.

29. Септембра 1888 год.
Београд

Милутин Ј. Марисвић с. р.
Мил. Ж. Маринковић с. р.
Петар Д. Видаковић с. р.

Ја се неуколико не слажем са овим изнешћем већине комисијске, него кад се исти акт буде у одборској седници читао, прочитаћу и ја моје одвојено мишљење.

Члан Комисије
Глиша Јосиповић с. р.

И ја се слажем са одвојеним мнењем г. Глише Јосиповића
Јаков Бајлони с. р.

Председник. Сад изволте чути мишљење мањине: *(Секретар чита).*

Одбору општине београдске.

Као члан комисије, коју је одбор одредио да проучава законе и уредбе о кантарији, распис г. министра народне привреде од 1 т. м. Бр. 2973. и моје питање на председништво о кантарији, коју је општина по мом мишљењу незаконо наплаћивала, — писан се сложио са већином чланова у изнешћу, које комисија шаља одбору да поднесе, за то подносим одбору своје одвојено мишљење.

На првом месту имам да напоменем да у изнешћу већине није моје питање о кантарији ни помињато, а биће је дужност комисије да и ову ствар пречишћену поднесе одбору. Тога ради и ја ћу говорити о прва два питања, о којима говори и изнешће комисијске већине.

Што се тиче самог расписа г. министра народне привреде, њиме није ни у колико повређено право општине да наплаћује и да сме наплаћивати кантарију од произвођача.

И самом закону није била цељ да ствара општини што већи приход, нити да се извозна трговина штети, већ да прости људи (а то су наши произвођачи) не буду варани кривим мерењем при продаји, него да их заштити и ставио им је заштитника у лицу општинске власти, која ће вршити тачно мерење, а за своје издатке при том послу наплаћиваће извесну таксу.

Што се тиче трговине на више, предвиђено је самим законом, где се вели: Збор. 3-ћи стр. 151 закон од 25. Јула 1846 године, „трговац који своју робу са стране доноси и смести у своју магазу, ако нема потребе да је мери, не плаћа кантарију.“ Распис г. министра исто то каже: „кад је трговац што купио у некој другој општини, товарио на лађу или жељезницу и донео овде, не плаћа никакву кантарију, ако нема потребе да је мери.“ Јер се већ зна да није могао ни купити ни товарити на лађу или жељезницу, док није мерено. Тако закон изриком вели и прописује, па тако се мора и тумачити.

Исто тако, као што не нагони никога да мора своју робу мерити, ако нема потребе, закон никоме не брани да своју робу мери, ако има потребе (и онда, разуме се, мора плаћати кантарију). Али да на не мерену робу таксе плаћа, то га ни један члан горњег закона не обвезује.

Не стоји ни то, што комисијска већина у свом извешћу вели да је горњим расписом прописана нова тарифа за наплату кантарије, него је ова тарифа баш из самог закона исписана, јер општина наша по закону о кантарији од 1846 год, има право само онолику таксу да наплаћује, колику јој и распис г. министра прописује. Јест имала би општина право дуплу таксу наплаћивати, али кад? Кад би ко хтео да му се роба стамболским кантаром мери. А стамболски је кантар законом о мерама од 1 Децембра 1873 год. (који је ступио у живот 1. Јануара 1880 године) истиснут из употребе, забрањено је више њиме мерити, а тиме је престало и право општинско дуплу таксу наплаћивати.

Распис г. министра није ишао на то да крњи општинске интересе, него да их сведе у границе законске и да заштити извозну нашу трговину, пружајући јој бољи услов за њен доста заостали напредак и развитак.

Ја не знам ни једног међу нама, представницима српске престонице, који не би желели бољитак нашој трговини и производњи, кад би баш и постојао какав закон од пре педесет година који би јој то спречавао, ма да то није случај.

Ако општина види само свој мањак у приходима у том распису, и томе има помоћи. Њени су приходи разноврсни па друга грана може дати све ово, што јој одовуд однада. И онако је време да се буџет општински прибира сразмерно имовном стању свију грађана ове вароши, а не да му велики део подмирују само трговци и то они који односе наше производе на стране пијаце и отуд нам новац доносе.

Из свију ових разлога част ми је одбору предложити, да изволи решити: *да се до сазива народне скупштине овај распис г. министра примењује при наплати кантарије у нашој општини.*

30. Септембра 1888 год.
у Београду.

члан кантар. комисије
Глиша Јосиповић с. р.

и ја усвајам горње извешће
Јаков Бајлони с. р.

Милорад Јанковић. У овом извештају нигде се неспомиње, да има некакав закон да општина при скидању врећа, џакова и тд. наплаћује по 5 пара од сељака. То се непрестано практикује и ја не знам по ком се закону наплаћује сељацима по 5 пара за скидање врећа и товарење на кола.

Председник. То је друга ствар и неулази у ово питање. На то вам сада ја не могу да одговорим. То је доле на Сави где долазе шљиве. Трговци су то плаћање сами завели. То су исто и наши на баталџамији завели, но ја сам то забранио. Но ипак то је практично, јер кад сељаци скидају врећу они узму и баце на кантар, а кад има два амала који полако скину врећу и мету на кантар онда се кантар не квари, а после и правилније мери.

Милорад Јанковић. Ја мислим да при сваком кантару има и мерача, који у исто време заповеда како треба вреће спуштати. Па с тога држим да ово наплаћивање не сме да буде.

Председник. Сме да буде, кад ко год хоће, да му други врећу скине.

Пера Видаковић. Није то хрђава ствар.

Милан Мостић. Предлог је г. Јанковића важан и треба да се о њему говори. Но сад није на реду. Сад да говоримо о предмету који је на дневном реду и да се од истог неудаљавамо.

Председник. Ова је ствар врло важна. Изволте ко ће говорити.

Милан Мостић. Ја сам нажљиво саслушао извештај и по мом мишљењу мањина комисије има право.

Одвојено мнење је много разложније.

Гл. Јосиповић. Наше одвојено комисиско мишљење има основа у праву, па баш и да није начисто означено у закону. Они трговци који донесу свилу обрћу свој посо и капитал по 100 хиљ. динара не дају општини никаквог прихода у виду кантарије. Наши трговци који раде са храном и овим подобним производима плаћају и кад унесу и изнесу ту кантарију и ако им општина ништа не мери а то није право. За што се то не би распоредило па да сви грађани подједнако подмирују општ. приходе.

Милан Мостић. Друга је ствар шта је право. Но овде је питање о томе какав је смисао и дух закона и да ли се распис коси са законом.

К. Главиник. У комисији био је један правник и он каже, да се распис коси са законом. Други правник г. Мостић каже, да мишљење мањине важи и да се распис не коси са законом. Кад они као правници нису пречистили то питање, онда је много теже да га могу пречистити ја. Међутим што каже г. Јосиповић, да је неправо да један ред грађанства плаћа ту кантарију, ја имам да кажем, да они то не плаћају, него то плаћају све потрошачи. Нека ми каже г. Јосиповић да је он платио једну пару и да није наплатио од потрошача. То је једно. А друго, ми хоћемо да прерушимо нашу варош, а немамо пара, нити имамо права да ударамо намет, те да све што је нужно подмиримо. Ако сада пођемо тим путем да порушимо и оно, што по закону имамо права наплатити, ми ћемо сатрти све наше приходе. Шта више моје је мишљење, да ми те приходе увећавамо, како би могли подмирити све разходе своје.

Милутин Марковић. Ја сам био више пута у овој комисији, која је за мене доста непријатна с тога, што се ја овим послом не бавим. Кад год је ово питање изношено било пред одбор, цео је одбор био тога мишљења, да закон гласи онако: као што већина комисије мисли. Ја би молио да се прочита закон и мени је доиста чудно, како то сада мој колега г. Мостић рече, да тај извештај није сагласан са законом, а међутим да је мишљење мањине са законом сагласно.

У закону се изречно опредељује, какво је право општинско односно кантарије и у чему се састоји. Кад то стоји у закону а другим ниједним законом није замењен, онда не може се рећи да је распис министров сагласан са законом. Дакле, ја не могу никако рећи то, да овај распис није противан постојећем закону, и који мисли противно ја би га молио, да каже, којим је законом садањи закон замењен? 1866 године објасњен је закон од 1846 године и тамо се каже: да се стари кантари „стамболије“ замену овим и овим, и од тога доба нема ни једнога закона, који би то оборио. Ја мислим, да би се јако огрешили и о закон и о интересе општинске ако би другче усвојили. Према свему ја држим да је мишлење мањине комисије неосновано и да не може никако опстати.

Глиша Јосиповић. Што рече г. Марковић да има неки закон од 1866 год. да се баждар разуме као наш садашњи кантар, то није могуће, јер онда није ни постојао овај кантар данашњи, него, онда су били разни кантари и општина је морала онда за набави стамболски добар кантар, који се звао баждар па да мери она, да не би било превaре. Али кад је изишао садашњи закон, да сваки грађанин има једнак кантар, онда је та потреба престала да општински баждар постоји; за то и распис министров каже: „Баждара је законим путем нестало, па и општини оног права које је имала када је њиме мерила.“ Што се каже за трговце, кад мере штогод да треба да плате, то стоји. И распис министров није казао да трговац може продати а да му не мери и не наплати кантарију општина, него је казао на лађи или жељезници кад се роба дотера, онда не мора мерити овде ако има ту робу да стовари где у магазу пошто је она измерена кад је утоварена и онда кантарија наплаћена. Онај који је натоварио вагон у Раљи, или другом месту, и тамо платио све што треба па и кантарију, зашто би је плаћао и овде наново кад истоварује; него кад ту робу продам, ја ћу онда звати општину да измери па ћу платити. Ја тако разумем закон: оно што дође код нас лађом или железницом за магазу то се не мора мерити. То је питање рашчишћено и пре расписа министровог. — Ја не мерим ништа нит ми треба већи кантар од 30 ока, док овде у ђумруку нашем општина је поставила једнога чиновника и он, кад дође еспап и колико год дође, наплаћује кантарију а никоме не мери. За што да се плаћа општини та кантарија кад сваки сандук зна се колико кила има, и кад се то нигде у Европи не мери и не наплаћује. После још и то, ја сам се обраћао општини и казивао како је то неправедно, али пошто се насам помогао, ја сам скупио признанице око двеста и неколико динара што сам платио, на име кантарије па сам тражио судом да ми општина то врати и суд варошки досудио је да ми се врати новац, јер општина по закону нема право да то наплаћује.

Милутин Марковић. Овде као што је и г. Мостић напоменуо није питање о томе шта би требало да се уради према садашњем саобраћају код нас па да се трговини помогне — него је питање, да ли ми по садањем закону можемо ово да наплаћујемо, и да ли смемо да напустимо једно право општинско које је општини законом ујамчено? То је главно питање. Ја мислим према садашњем закону који постоји ми ово право нити треба нити смемо да напустимо. Што би требало општина да учини то је, да буде у помоћи надлежном г. министру када се буде правио закон о мерењу. О томе смо дали мишлење. Али овим што то хоћемо да постигнемо законом, који би тек имао да дође, ми не можемо оно право које сада имамо по закону који постоји да напустимо; тим пре не можемо ми то да учинимо, што смо ми овде представници општине и као такви ми смо дужни да чувамо оне интересе, који су општини законом гарантовани. Ми те интересе не смемо напустити а да не будемо одговорни за штету коју би општини учинили. Ако осећамо ту потребу, да би био већи интерес кад би се то променило јер би се трговини учиниле веће олакшице, онда смо дужни да учинимо други корак да се дође до друкчијег закона у том погледу. — Још само односно кантара баждара имам то да напоменем, да је законодавац, доносећи овај закон, имао двоје у виду. Прво ондашње прилике. Било је онда разних кантара и зато је доцније показала се потреба те је изишао кантар по коме се морало радити у саобраћају и који је власт контролисала; и зато, што су ти бољи кантари који су од власти контролисани и признати били, скопчани са већим издатком, што су били скупљи, што су се контролисали и т. д. Зато је и уведена такса за кантарију и мерење — али данас, кад су кантари једнаки, и што нема никаквих издатака великих око набавке таквих кантара, могла би и ова такса у интересу трговине другчије да се уреди. Друго, дакле, законодавац стварајући закон о кантарији имао је у виду да све оне разне кантаре који су онда постојали уравна према мери на кантару баждару, што је данас свакојако непотребно кад је вага свуда једна иста и кад нема других фаличних кантара у саобраћају. Само дотле, док закон даје општини право да ипак наплаћује кантарију, она тим својим правом треба да се користи и да га ненапушта. То је наше мишљење.

К. Главиник. Господо, морамо о овом питању подуже да говоримо. Мислим да од тога неће бити штете, јер је у питању један знатан приход општински. Нема господо престонице у свету, нема велике вароши у свету, где грађани те вароши не морају да подносе веће терете него грађани једне мале вароши или једне тако зване паланке. По томе, што важи за паланке, не може да важи за престонице. Овај приход, који је до сад наша општина збирала од кантарије, мислим да је у прошлој години и срачуњен на 70 хиљада динара. Ове године тај приход треба да буде и већи, и ја би се радовао када би у вдућој години он дошао бар до 100.000 динара. Тај трошак, то плаћање кантарије, не подносе господо трговци него ми сви. Ја сматрам ово као једно право општинско, да наплаћује један прирез од свију својих грађана у облику кантарије, а не сматрам га као меру неку, као што то рече г. Јосиповић, којим би општина својим грађанима ограничавала право мерења. Јер, кад би то било онда би општина требала само да израчуна колико је стаје то што она мери па да толико и наплати годишње. Но није тако — ово је приход један који је нуждан општини за намирење других опет општинских потреба. Ми овај прирез плаћамо опет за своје потребе. Дакле, на првом месту, ми, кад смо у одбору, морамо да заступамо интересе општине. Дужност је свакоме од нас да заступа интересе своје личне и друштвене, али одбор општински има главно у дужности интерес општински да заступи. Мени је право да вам кажем немило што је г. Јосиповић као интересован лично овде покренуо ово питање. Та пореза или прирез не износи више него 20 пара на сто кила и не утиче ни најмање штетно на нашу трговину; него преко трговаца и свега грађанства општина се потпомаже и стварају јој се услови за намирење њених потреба. Господо, стварањем кеова и стоваришта потпомоћи ће се трговина а може ли их општина створити без прихода? Верујте да овај мали принос од кантарије неће унапредити или уназадити трговину, јер онај који плати тај прирез не ради ништа друго, него и тај трошак урачуна у цену и после ми појединци плаћамо потрошњом сав па и

тај трошак. С тога ја мислим да ову ствар свршимо онако као што је предложено од стране већине комисије.

Милан Мостић. Није овде реч о приходу општинском и над би само о приходу општинском била реч, ја би био први да говорим да се уради све што је могуће да би наши општински приходи били што већи. Овде је господо реч о том на колико је општина овлашћена, на колико општина има права по закону о кантарџи да ову наплаћује. Тако исто господо овде није реч ни о разним мерама. Те су се мере мењале према времену и сад смо узели једну најсавршенију меру — меру десетичну и тако меримо сви. Дакле, техничке је снега питања у томе, на колико по закону о кантарџи општина има права да наплаћује кантарџу. Ја сам давно читао тај закон и писам га више имао у примени, али се сећам побуда за што је тај закон уведен. То је било на првом месту, да се сачувају људи од фаве мере а затим, да општина пошени мерење има неки приход за то, што опште коме мери даје неке услуге. Законом о кантарџи овлашћена је општина да наплаћује кантарџу на све што би се на општинској пијаци продало и купило. Тим законом дакле, утврђено је право и београдској општини да од снега окога, што се на београдској пијаци прода или купи наплати извесну таксу. Расиће г. министра, о коме је овде реч, он је у том погледу сасвим сагласан са законом. Он нам то право наплате од онога што се на пијаци нашој прода и купи никако не украњује. Него, шта је? Општина је пракшком сама проширила то своје право, па је почела мерити и наплаћивати кантарџу и од онога на шта нема права да наплаћује нити има дужности да мери, на оно, што се на пијаци њеној не прода и не купи. Зар господо, да ја ником своје жито: довезем га железницом или пшче у Београд и не продам га него га свеспим у свој кош и хоћу да га извезем на страну или на другу пијацу да га продам, — зар онда, кад ја донесем само и не продам га, да ми општина мери и да ми наплати кантарџу?! Зашто? То је та непоштедјем. Рећи ће те како ћеш да та товарим на кола не мерено? То је моја ствар. Само кад би се овде вршила продаја и куповина — јер знате да продаје без куповине нема — само и једино онда општина има по закону права да наплати кантарџу. Где нема продаје и куповине, нема ни тога права. То је врло јасно, и министров расиће то исто каже: оно што се овде прода то се овде мери и на то се плаћа кантарија, оно што се овде донесе али се овде не прода, на то општина нема права да наплати кантарџу. Што се у Београд донесе за извоз то значи, ако сам купио на пијаци Јагодинској, томе сам платио кантарџу и зашто да плаћам онде у Београду кад ту нити сам продао нити купио? То је дух самога закона да се кантарија наплаћује од онога еспапа што се на пијаци нешој прода и купи. Министров расиће је потпуно у духу закона и само је за то и плаћано што се до сад закон о кантарџи погрешно примењивао.

Гл. Јосиповић. Г. Главинић рече да је незгодно што сам ово питање покренуо ја као одборник. Ја и мој сопствени приход као неман права да наплатим, нећу да наплатим, и то тако исто недозвољавам на општини. Г. Главинић рече шта је то за једног трговца. Он што прода расподи и ову кантарџу на купца. Али ово није за нас трговце штетно толико, колико је штетно за сељаке, јер има случајева да се на један товар плати 5—6 пута кантарија ако он пређе преко 5—6 руку. То није мало. Напоследку г. Мостић је лепо разложио до Министар у расиису није казао да се не наплаћује кантарија на ово што се овде у Београду прода; и кад општина ће да наплаћује и на ово што се овде није продало нити се овде купило, онда треба да заузима и то право, да наплаћује и од снега онога што се продаје на аршин и риф на метар, хват и т.д. Али тога права она нема.

К. Гавриловић. Из онога што је питирано у пшешњу ја сам чуо да се на увоз плаћа 5 а на извоз 2 паре — дакле није 20 пара као што сам у првих мах мислио. То је једно, а друго и ја сам разумео тако закон, да кад је на једну робу једном наплаћена кантарија, онда не може се наплаћивати пет пута овде на нашој пијаци; но онај који дође из Ријека на Ралје и т.д. у Београд, тај мора да плати јер кварн београдску кладарну кад овде дође и прода своју робу. Осим тога и ово имам да кажем. Ја мислим господо, да је заиста најпрактичнија и најчистија контрола кад дође роба у њчурук на се онде наплати кантарија по тежини — јер иначе би требало општини три пут више чиновника за контролисање и наплаћивање тога прихода, пошто би донеспте робу лађом или железницом и над то истоварите у своју магазу на после дспимице продајете овда онда, ко би могао контролисати вас колико кад продате па да вам наплати ову таксу, а ако што ви закон тумачите то би тако имало да буде. То је апсолутно не могуће!

Гл. Јосиповић. Суд је казао да је закон другчији, и да нам гарантујем да ће општина изгубити на свима судовима.

Мил. Марковић. — По говору г. Јосиповића ово можемо навести. Он има 10000 кила еспапа који унесе у своју магазу и то продаје после; међутим закон каже над унеси у своју магазу он треби да плати ову таксу. Он каже да то не стоји у закону, ми велико да стоја. Сад да прочитамо закон. Друго нам не остаје. У осталом нека ни се не замери али морам да кажем да говор г. Глишке Јосиповића о овој ствари сваколико не одговара његовој дужности одборничкој јер он у овом случају зове да се онде протумачи закон тако како годи његовим посебним интересима пошто је због овог плаћања у парницн са општином а то не иде.

Председник. Моја је дужност била да још у почетку кажем да одборник који има интереса у једном послу, који се онде крши, не би требао да се умеша у дебату и да гласа, јер и по закону то не може да буде. Но ја писам хтео да кажем с тим док г. предсопорник није то поменуо. Дакле над г. Јосиповић и сам каже да је у парници са општином због ове ствари, онда га молим, да се уздржи од даљег говора и гласања.

Што се тиче саме ствари, истина је то да сно ми дужни да потпомажемо нашу трговину и да морамо водити рачуна о свему што ће нашу трговину подизати а не убијати. Али сада овде није питање о томе, како да помажемо трговину него о томе какав закон постоји о кантарији и имамо ли право мерења и наплаћивања кантарије као што смо досад практиковали. Ако имамо то право, нема сумње, ми морамо да га бранимо. Трговина је онтерећена сада овим законом у толико што се наплаћују на увоз 5. а на извоз 2 — снега дакле 7 — пара на сто килограма, и онда кад се буде говорило о томе, да се овај закон поправи, онда да помогнемо сви г. министру да се то постигне али сада је питање да ни не напустимо једно право које општина има по садањем закону. Зато молим наше правнике нека виде како закон гласи.

Јак Бајлони. За се сећам са извесним г. Мостића да општина греши кад наплаћује кантарију недавајући трговцима никакве услуге. Наводим за то један пример да се види колико је та практика терегна и незгодна за трговце јер то г. председник незна. Прекласке године ми смо на наше фабрике донели овде у Београд 200 џака брашна. На тих 200 џакова плаћали смо при увозу у варош 5 пара од

стотине али нисмо брашно могли продати него смо га морали извести на страну и онда смо платили 2 паре на стотину килограма. Дакле, платили смо 7 дин. пара на исто брашно само кантарије. Управе, платили смо само за то што смо погрешили па донели на београдску пијацу једну робу коју нисмо могли у оно време продати. Таквих примера има више. Међу тим овде је ово у питању. Кад ми трговци дођемо са шленом или вагоном робе овде у Београд, али не истоварујемо робу у београдске магазине него чекамо трговце за продају, па онда да истоваримо и кантарију разуме се платимо, или ако не нађемо трговца да продамо онда да извеземо — тада, у таком случају, за што да морамо платити кантарију као да смо робу истоварили у магазине и да смо је продали? То је оно што трговину много оптерећава и смета и што се расписом г. министра објаснило.

Председник. Али је ли право да општина напусти један приход ако по закону има право да наплаћује кантарију и у таквим приликама?

Јак. Бајлони. Ја говорим с тога тако, што сам убеђен да нема закона о томе.

Милан Мостић. Овде имам у зборнику тај закон; само фале нама неке измене које су у доцнијим зборницима и које би требало наћи. Но што је најглавније, ми овде немамо пред собом расписа г. министра о коме је реч. Кад би имали распис ми би то питање могли вечерас расправити. За то предлажем да г. председник изнесе ову ствар у првој идућој седници заједно са извештајем већине и мањине комисијске и да спреми све законе и распис што се односе на ово питање па онда да решимо ствар. (Врло добро.)

Гл. Јосиповић. Г. председниче, ви сте казали да сам ја поменуо парницу коју водим са општином због наплаћене кантарије. Ја сам то поменуо узгред а ви ћете знати, да за три године ја нисам платио само 200 динара кантарије за колико сам парницу повео, него сам платио 200—300 дин. и плаћам непрестано; а за ових 201 динар узео сам само толико признаница од плаћене кантарије, колико ће прећи у надлежност вар. Суда, да докажем, да општина нема права, на наплаћивање кантарије оволико и на овај начин, као сад што наплаћује, а ово је било још онда када ја нисам био одборник.

Вама је познато г. председниче, а и одбору — кад сам а као одборник положио заклетву, да сам у првој седници одборској изјавио вама и одбору да имам са општином горњу парницу, да ми је непријатно вршити одборничку дужност, и парничити се са општином, па сам вас молио, да у првој седници изнесете питање о наплати кантарије пред одбор, па, ако одбор увиди да је наплата кантарије на закону основана, ја ћу одустати од парнице, ако ли противан закључак буде, онда општина неће више наплаћивати оно што одбор буде решио да није законито, па ће у оба случаја — парница престати.

На закључак одборски о овом питању, одма је одређена комисија, која ће ово питање расправити и закључак рашчишћен одбору поднети. Вама је остављено да ту комисију позовете и одредите дан кад ће се састати. Не знам због чега, за 5. месеци нисте ову комисију позвали, и ствар изнели пред одбор да се сврши.

Из свега овог види се, да моја цељ није да се са парницом против општине користим, но само да докажем да општина нема једног права из ког своје приходе прибира.

Што један од предговорника рече, да општина има права за унос у магазу наплаћивати 5 а износ 2 паре и то не стоји, јер у закону испод овог стоји овако: „Али трговац који своју робу са стране донесе и смешта у своју магазу, ако нема потребе да му је општина мери, не плаћа никакву кантарију“ а моје је мишљење да то „*никакву*“ у овом случају искључује сваку.

Председник. Лепо, али главно је овде да се ви са општином парничите за ову ствар и за то да не можете гласати као одборник.

Сад што се тиче предлога г. Мостића он се прима јелте? (прима се) Само би ја допунио да не износимо ову ствар пре него што се наши правници који су у одбору не би састали на расчитили то питање по закону.

М. Мостић. Није то потребно; донесите ви овде само законе и распис.

Ђ. Новаковић. Ја сам хтео да прихватим тај предлог јер као члан финансијског одбора, имао сам такво питање и министар финансије признаје општини то право, и сад не знам од куда је наступило то, да се непризнаје од стране г. министра народне привреде. То би требало испитати изближе. Знам да министар финансије у основу признаје то право општини, само је било питање о томе ко треба да плати да ли онај који продаје или купац?

Председник. Дакле, ова је ствар свршена тако да се изнесе у идућој седници заједно са дотичним расписом и законима који се односе на ову ствар —

Молим вас, одавно имамо на дневном реду, једну молбу за чишћење оџака од Марије Алексићке.

Изволте чути

(*Секретар* чита молбу Марије Алексићке да се њој уступи право чишћења димњака у вароши)

П. Видаковић. Чишћење димњака у вароши издато је под аренду. За то сад не може бити ни говора о овој молби, него да се пређе на дневни ред, јер општина нема узрока да квари уговор са закупцем. (Тако је)

Председник. Ова жена је види се вредна жена и свакојако ја сам морао ово да изнесем, јер би изгледало да нећу да заштитим људе који се моле, но и ја сам јој говорио кад изиђе рок уговору који смо закључили са садањим арендатором и који има да траје још годину дана, она нека се онда јави. (Тако је)

Дакле, усваја ли се тако, да се за сада пређе на дневни ред преко ове молбе(усваја се)

Добро. — Сад имамо један предлог од три одборника који је покренут у последњој седници, односно награде стенографа. Изволте чути.

(*Секретар* чита предлог тројице одборника да се повиси награда стенографима).

Председник. Ја мислим да ово питање расправимо приликом решавања буџета за ову годину. (Усваја се)

Састанак је трајао до 8 сах. по подне

БЕОГРАДСКЕ ВЕСТИ.

Одбор општински држаће у Петак 16. ов. мес. своју ванредну седницу са овим дневним редом:

1.) Извештај о кантарији; 2.) Тражење г. Министра просвете да са набави локал за дечије забавиште; 3.) Акт Управе дувана, да јој општина уступи један део свога земљишта за подизање причеканице за раденике; 4.) Избор стручњака за преглед и оцену израђених предмета за војне потребе; 5.) Избор поротника; 6.) Избор црквених тутора; 7.) Избор присутника при кривичним испеђењима код полиције; 8.) Молбе; и 9.) Уверења.

ГРАЂАНСТВУ ВАР. БЕОГРАДА.

И преко свију опомена и наредаба, ипак се дешава да по неко противно правилима о извожњи ђубрета поступа.

Тако:

а). или допушта извожњу ђубрета и другима сем повлашћеника варошког.

б). или износи ђубре својим колима не само из своје куће (у којој живи) него и из других,

в). или газда куће не плаћа тачно таксу неприкупљајући је од кирајџија него упућује повлашћеника да таксу сам од кирајџија наплаћује.

Овакво поступање од штете је по само уређење, и никако се не може даље допустити. Али, пре но што би се предузела најстрожије мере и казнама подврговали сви они који се правила о извожењу ђубрета не придржавају, овим се издаје последња напомена:

а). да извожењу ђубрета из свију вар. зграда само овлашћеник има да врши а никако приватни возари;

б). да са својим сопственим колима ђубре може да извози само из оне куће у којој сам сопственик живи;

в). да таксу за ђубре морају повлашћенику плаћати за себе и сваку партију кирајџија сами сопственици кућа, и то при концу свакога месеца иначе је Суд принудним путем наплаћује.

Буде ли се десило да когод и после овога, преко правила преступи и тако повреди наредбу полициске власти, извући ће последице правилима прописане.

Од стране Суда општине вар. Београда 22 Септембра 1888 год. ЛБр. 129.

ПРИВИЛЕГОВАНА НАРОДНА БАНКА КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ

ПРЕГЛЕД СТАЊА НА ДАН 8. ДЕЦЕМБРА 1888 ГОД.

			Имаовина		Дуг		Сравнење са прошлим стањем	
Главница					20,000 000	—		
Акције			20,000.000	—				
Привремене акције					10,000 000	—		
Акционари			7,500.250	—				
Банкноте у течају у злату	151.350				14,863.480	—	+ 3 200	—
привремене стаљне	2,725.740						— 60 070	—
„ „ „ „ сребру	11,986.390						— 7.190	—
Благајна у звечећем новцу у злату	3,314.231	34					+ 25.483	94
„ „ „ „ „ сребру	3,966.248	60	7,810 148	39			+ 24.826	92
Стране вредности и салда страних кореспонд.	529.668	45					— 11.700	21
Лисница у злату	751.849		3,712 065	24			— 59.500	—
„ „ сребру	2,960.216	24					— 83.201	36
Зајмови на државне обвезнице у злату	2,490.526		3,901.128	—				
„ „ „ „ „ сребру	1,410.602						+ 200	
Текућу рачуни у домаћим новчан. заводима			1,830.204	81			— 93.789	55
Менице за наплату			9.437	87			+ 1.345	39
Кауције			148.480	—				
Полагачи кауција								
Оставе просте			23.800	—	148.480	—		
Остављачи простих остава								
Оставе по текућим рачунима			2,450.324	06	23.800	—		
Остављачи по текућим рачунима					2.450.324	06		
Резервни фонд					20.847	68		
Вредности резервног фонда			20.950	70				
Положене акције српске Народне Банке								
Полагачи акција „ „ „								
Разни рачуни			129·812	76			+ 414	95
Обавезе по текућим рачунима					29.670	09		
			47,536.601	83	47,536.160	83		

ВЛАСНИК ОПШТИНА БЕОГРАДСКА. ШТАМПАНО У КРАЉЕВСКО-СРПСКОЈ ДРЖАВНОЈ ШТАМПАРИЈИ Уредник Н. С. Јовановић

БРОЈ 44 У БЕОГРАДУ НЕДЕЉА 25. ДЕЦЕМБРА 1888 ГОД. ГОДИНА VII

БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

ИЗЛАЗИ НЕДЕЉОМ ЈЕДАНПУТ НА ТАБАКУ
Цена за Србију:
за годину . . . . . 6 дин.
за пола године . . . . . 3 дин.
за стране земље на годину . . . 9 дин.

УРЕДНИШТВО и АДМИНИСТРАЦИЈА
ЈЕ У ЗДАЊУ
ОПШТИНСКОГ СУДА

Цена је огласима 6 дин. пара од врсте
Претплату ваља слати унапредак на одговарајући рад и све кореспонденције на уредништво
РУКОПИСИ НЕ ДАЈУ СЕ
И плаћена писма не примају се.

БЕСЕДА

КОЈОМ ЈЕ ЊЕГОВО ВЕЛИЧАНСТВО КРАЉ МИЛАН ПРВИ ЗАТВОРИО СЕДНИЦЕ УСТАВОТВОРНЕ ВЕЛИКЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Поштовани Посланици!

Скоро ће се навршити пет столећа, како је последњи цар српски Лазар, подигао свој глас позивајући народ свој на сбрану српске отаџбине. Јунаштво је у народа српског било велико, али је мална била свест о државној мисли српској. Неслога је мач српски преломила, те је сунце српске слободе потонуло у крви честитога Кнеза и храброг му народа, а угасила се луч српске државне самосталности.

Након пет стотина година наа те величанствене трагедије у животу српског народа, када се у васкрслој, крвљу и сузама натопљеној, новој државној згради српској, разбуктао опај стари раздор, који заједничку отаџбину дели у непријатељске логоре, кад је понова наступила опасност за српску државну мисао, четврти из оне династије, која је с народом заједно створила нову српску државу обратио се народу Свом.

Са сећањем на далеку прошлост, с надежном на будућност и с вером у верност Мога драгог народа, у родољубивост и мудрост његових правака, позвао сам га на велики и тешки задатак, тако исто пун части и тако исто освећен као да се тиче обране отаџбине.

Сопственом вољом својом поставио сам и Себи и њему задатак: да новим Уставом, са ширим грађанским и политичким слободама, већим јемствима за ред, заједнички положимо српској државној мисли непоколебљиви темељ: задатак: да модерним уређењем народне државе увећамо углед отаџбине и појачамо услове за будућност наше миле Србије.

Према њој, заједнички ту свету дужност вршећи и Народ и Краљ само понова пред лицем образованог света освештавају право народа српскога на самостални државни живот, оправдавају симпатије, које према њему гаје слободни и цивилизовани народи и њихови узвишени владаоци.

А Краљ, дајући данас народу свом први Устав који и постанком и одредбама својима крунише дело народне независности и обновљења Краљевине, тим самим одговора преданьима свога деде, ослободиоца Србије, таковског јунака великог **МИЛОША**.

Благодарећи и данас као и свагда с правом, основом и поносом, народу свом, и вами његовим родољубивим преставницима, Краљ моме данас рећи, да је мученичка слава последњега цара Српског, првога родољуба свога времена, недостижна, али да је четврти Обреновић сретнији од Кнеза Лазара!

Сретнији сам, јер се Може поверењу с поверењем народ одазвао; сретнији сам, јер се Мом уверењу: да ће се новим слободама и правима разборито на добро отаџбине послужити, одазвао с уверењем у преданост Обреновића према њему; сретнији сам, јер се поново потврдило, да између њих, поред свију тегоба с којима је њихов рад вазда окружаван био, може да буде слога, и да се заједничком њиховом слогом велике тековине на пољу унутрашњем као на пољу спољном могу отаџбини да придобију; сретнији Сам, јер ево Ме данас пред вас, да вам кажем «хвала», ево Ме данас пред вас са новим Уставом, који Мојим подписом потврђујем — ево вам новог Устава, ево вам, надајмо се и у име Бога, нове залоге за унутрашњи мир, ред и спокојство, љубав и слогу.

Поштовани Посланици!

После ужасне топчидерске катастрофе, дошао као малолетан на Престо Својих славних предака, а као Наследник мога незаборављеног стрица Књаза Михаила, који погибе тек што је ослободио градове, ја сам у повесници народној и славној и тужној, у аманету свога племена а ваше народне династије, у наследственој љубави према народу потражио оне науке, онога духа, онога полета, који је тако нуждан и владаоцу и народу за осигурање и појачање мисли српске.

И онда сам мислио и сада мислим и осећам неодољиву потребу, да, поред толиких ранијих трудова великих трудбеника на државној згради, народ и владалац заједнички усавршавају државу рођену у деветнајестом веку, самим тим позвану да брже корача, самим тим принуђену да савлађује многе предрасуде, стечене за време петстолетног робовања.

Прва десетина година моје владавине посвећена је била раду око изворјевања и осигурања државне независности. Благодарећи напорима и пожртвовању Мога народа, јунаштву Моје миле војске, симпатијама великих и моћних држава Европских, Србија је у томе успела. Та је епоха завршена савесним испуњавањем онога међународног уговора, који је признао независност српске државе: ако нико, Србија и њен Краљ могу са ведрим челом казати, да су први и најсавесније извршили све одредбе Берлинског уговора, који и данас служи за правну основу на Балкану и који да поремети Србија нема интереса.

Друга десетина година Моје владавине посвећена је била трудовима и покушајима, да се патријархална Србија преобрази у модерну државу. Можда сам у томе послу брже напред корачао него што је народ сам желео и хтео. Да ли је то погрешка или не, то ће повесница оценити; али је Моје дубоко убеђење, да сам тиме послужио Србији, самосталности њеној, будућности њеној, онако исто, као што јој данас служим преображајем њеног основног закона.

Рад подизања Србије на ступањ модерне правне државе данас заједнички крунишемо новим Уставом. Заједнички наш успех, за који један другом свесрдно честитати можемо у толико је сјајнији, у колико се оваке велике и важне реформе нису могле остварити без великих али природних и појамних тегоба. А тим самим као и искрени, отворени, светрани испитивањем и поравњавањем између политичких странака, као и суделовањем меродавних чиниоца, нов Устав постао је јак, здрав и чврст темељ за народ и државни живот. Он је у толико чвршћи, што њега носи морална и правна сила ваше огромне, сјајне и родољубиве већине.

Поштовани Посланици!

Устав по коме је Србија до сада живила, носио је на себи печат напредних и тужних прилика у којима је поникао; али правда захтева да му сви признамо да је много помогао да се спреми земљиште за политичке и грађанске слободе, које данас заједнички радосно освештавамо.

Да! поштовани посланици! Ако икада, данас испуњава ничим непомућена радост ваша срца, јер сте ви својим решењем, да усвајате нов Устав земаљски, стекли право на захвалност и ваших савременика и потоњих поколења народа, која ће живети новим слободним животом; јер, кад се вратите у народ, који вас је одликовао својим поверењем и коме сте били тако дични заступници, ви се имате чиме да похвалите, ви му носите богате дарове, јер му можете рећи: Господар се по драгој својој вољи одрекао огромних права која му је досадашњи устав давао. У Народној Скупштини неће више бити наименованих посланика, у нашој лепој отаџбини неће више бити напредњака стања, у, по природи тако питомој Србији, неће се више моћи ни за најкраће време обуставити политичке и грађанске слободе, ни једна дика слободнога, својих права и дужности свесног и зрелога народа.

Али ви се можете поносити и лепим уздарјем, којим сте се у име народа, захвалили Краљу на његовом Краљевском дару, јер Устав, који сте ви решили, осигурава Краљу Србије сва она права и прерогативе, којима су сви образовани народи окружили своје владаре. Витешки народ српски биће вам захвалан што сте учинили, да његов Господар буде вишен и угледан на збору европских уставних владара, јер народ осећа да је част његова поглавара слава његова.

Поштовани Посланци!

Народу носите Устав, који, отворивши двери народног преставништва ученим синовима земље, слободном вољом народа изабраној интелегенцији, која је из народа поникла, даће већа могућност, да се у Србији влада истински парламентарно, а да интелегенција своју снагу стави у службу отаџбине на јавном и плодноме пољу законодавства.

Али не само то, не само право већине у уставној земљи да управља државним пословима, него и право мањине у народу да буде сразмерно заступљена у законодавном телу подјемчено је новим Уставом.

Српска Велика Народна Скупштина може се дичити, што је ту највишу тековину науке о уставном праву унела у нов Устав Србије, а у исто време задовољила осећање правде тако дубоко уресано у срце српскога народа.

Тридесет година траје у нашој земљи борба за грађанска и политичка права; она је тако искључиво занимала и народно преставништво и све владе, она је била тако заробила све духове, да је с тога занемарено много животно питање материјалног развитка и унапређења.

Осигуравши новим Уставом све политичке и грађанске слободе од промењивих струја партизанских законодавства, задовољивши све жеље и захтеве у томе правцу, заједчивше потпуну слободу исказивања мисли, личну и имовну безбедност, ми за навек прекидамо ту тешку борбу, која је до сада немилице трошила снагу народну и државну, стварамо могућност да се од сада концентрише сва умна и физична снага и народа и државе на озбиљном и производном раду око унапређења земљорадње и сточарства, трговине и заната, индустрије и напочито рударства. Ова могућност да се једном и код нас може приступити тако благодарном послу, толико је спасоносна за целокупно економно стање народа, и услед тога и за добар ред и равнотежу државних финанција, да би само због тога, и кад не би било других разлога, вредило дати слободе.

Државничка мудрост захтева да се мера тих слобода свагда удешава према ступњу развитка онога народа, коме су намењене; али је тако исто света истина да је слобода не само циљ образованог људског друштва, него и средство, да се до те циља дође, управо најсилније средство за политичко васпитање једнога народа у самоуправи.

Браћо Посланици! Народе, снаго Обреновића!

Заједнички смо ударили темељ правој самоуправи народној, а опет смо очували јединство државе; окружне скупштине постаће моћни заштитник свију просветних, санитетских, грађевинских, привредних и културних помесних интереса, али ће уједно бити дивна школа истинскога парламентаризма.

Народу, који вас је изабрао, носите Устав који стаје на пут самовољи јавних органа, који далеко од непосредног надзора централне власти могу доћи у искушење, да не одговоре својим дужностима.

Краљ је ваш лично срећан што је свагда делио мишљење Свога народа у тежњи његовој, да тражи једну најближу и првенствену од уставних слобода, неопходни један услов истинског уставног и што га данас види у новом Уставу остварено. Не само зато што је задахнут љубављу према свом народу, не само зато што у личној безбедности види јемство за правду, већ и за то се њој радује, што у њој гледа прави и стални услов за ред, залогу да одговорност неће неправедно падати на оне који не треба да је носе.

Закони пак земаљски имају да заштите савесне јавне органе од злоупотребе тога новог грађанског права.

Међу тим, Ми смо уверени да ће целокупно чиновништво, увиђевши да му мешање у дневну политику не може доносити стварне користи, тражити своју будућност у савесном вршењу своје дужности, по новом Уставу и законима земаљским.

Поштовани Посланици!

Преображајем и новим делокругом Државног Савета сачувана је држава од сваке несугласности у њеноме законодавству; утврђена је боља државна администрација.

Утицањем народног преставништва на избор чланова Главне Контроле и независношћу њеном, обезбеђен је трајни и непрекидни надзор на државним финанцијама. Тиме, као и одредбама о буџету и оних, које се тичу редовног сазивања Скупштине у одређено време, стекло је народно преставништво не само важна Уставна права, него и практична средства да на целокупни државни живот меродавно утиче.

Цркви народној указано је новим уставом оно поштовање, које према њој гаје и Краљ и Народ и које је она пуно заслужила својим неоцењивим услугама народној мисли. И не само то, него је новим Уставом утврђен онај срећни однос између српске државе и њене православне цркве, који чини немогућан сукоб између њих.

Одредбе новога Устава, које се тичу војске, јасно показују колико су Краљ и Народ захвални својој дичној војсци, која је свагда и у свакој прилици била на висини свога узвишеног задатка, која је увек била злаћена чеденка на круни Србије.

У овоме свечаном часу Ја осећам дужност да пред лицем Велике Народне Скупштине, искажем Своју владалачку захвалност свима политичким странкама на ономе духу родољубиве помирљивости и готовости за споразум, којим су оне све одговориле на Моју проклamацију о промени Устава, и који је омогућио, да се до оваког сјајног резултата дође.

Начин, како је наш нови Устав постао најбоља је гаранција, да је он добар. Али да би добра намера Краљева, да би дух слоге међу политичким странкама могао уродити жељним плодом, требало је, да Велика Народна Скупштина, свесна и својих права и својих дужности према садашњости и будућности народној, реши ово велико питање.

Срећан сам што је Велика Народна Скупштина потпуно појмила епохални моменат у историји нашега народа, што је показала сву меру државничке мудрости и родољубља, које се од ње очекивало.

За то сам и дошао у њену средину, да јој из дубине душе благодарим на њеном великом патриотском делу.

Заједнички се данас окончало дело, за које је по другим земљама требало дуготрајних и дубоких потреса, а које се у нас свршило мирним споразумом између политичких странака, слогом између Народа и Престола.

Полазећи домовима понесите својима моје Краљевско поздравље, честитајте им светло рођење Христово и светло свитање нове слободне ере у Србији. Кажите свакоме: да је ваш Краљ срећан, што је могао не само себе, већ Србије, народа свога, части Свога Дома, сина Свога ради, овакав Устав дати. Кажите свима и свакоме, да су се Краљ и Велика Народна Скупштина опростили једнодушним усклицима:

„Живела слободна Уставна Србија!

„Живео Народ Српски."

Проглашујем да су седнице Велике Народне Скупштине закључене.

У Београду 22 Децембра 1888 год.

МИЛАН С. Р.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

САСТАНАК

одбора општине београдске

(По стенографским белешкама)

држан 16. Децембра 1888. год. у Београду

Почетак у пост час по подне

Присуствовали: Председник општине г. Ж. Карабиберовић, члан суда г. Јапаћ М. Јанковић, чланови одбора: г. г. Јаков Бајлони, Зах. З. Поповић Свет. Боторић Н. Р. Поповић, Мил Ж. Марјановић, Милорад Јанковић, Стеван Јосифовић, Ник. Вулковић, Коста Д. Главинић, Петар Д. Вукадиновић, Глиша Јосимовић и Јов. Илић.

Председник. Молим вас господо. Састанак је отворен.

Изволите чути протокол последњег састанка (Секретар чита).

Има ли шта да примети што на протокол? (Нема)

Као што видите овде је на првом месту на дневном реду продужење претреса кантарије. Ви се сећате да је последње седнице било то на решењу и да је остало, да се наши правници споразуму о закону, како не би повредили ни поменути распис и како би заштитили општинске интересе. То би сад питање имало решити, али као што видите овде нема ни једног од оне господе, нарочито г. г. Милутина и Мостића који су о овом питању говорили, па мислим да треба то да оставимо за другу седницу. (Врло добро).

Сад је на реду да дамо уверења о владању неких лица, али, пошто сте већ час свршили, то се сад у седници само потврђује (Тако је).

Сад је на реду да изберемо људе, који ће да прегледају материјал поднет при разним набавкама. Нека су господа спремили ову кандидацију. Изволите чути. (Секретар чита.)

За плат о:

Пера Милушић, Пера И. Јовановић и Милан Жанковић трговци;

за чоху:

Михаило Штрбић кројач. Милан Бранковић трг. Милан Павловић трг. Новак Ђурић б. трг. Милош Вујић кројач и Илија Радовић трговац;

за израђено одело:

Јосиф Стојановић, Милош Вујић и Михаило Штрбић кројачи;

за опанке;

Пера Миливојевић и Алекса Илић опанчари;

за коже:

Стањко Дугалић, Глиша Матић и Јосиф Брунцлик обућари

за хлеб:

Новак Ђурић б. трговац и Никола Х. Томић трг,

за металне ствари:

Бедрих Безуха ливац. Димитрије Ђорковић трг. Милан Антонијевић златар, Софроније Јовановић лимар и Димитрије Перовић трговац;

за обуће:

Глиша Матић и Димитр. Вукашиновић обућари;

за гвоздене предмете:

Милош Обрикежевић ковач и Милан Банковић трговац;

за дрвенарију:

Рака Миленковић, Марко Марковић и Павле Радосављевић столари;

за гајтан:

Марко Денић абаџија и Димитр. Величковић терзија;

за конце и дугмад:

Новак Ђурић б, трг. и Видоје Виторовић кројач;

за корице и ножеве:

Милош Обркнежевић и Милутин Николић ковачи;

за мамузе и чутурице:

Димитр. Перовић и Димитр. Ћирковић; и

за казане:

Димитр. Наумовић и Марко Предраговић казанџије.

Усваја те ли ову кандидацију? (усвајамо)

Сад долази на ред да изберемо поротнике за идућу годину. И о томе је направљена кандидација Молим вас чујте. (Секретар чита):

Јоца Пачић трг. Настас Тадић рент Лука Ћеловић трг. Светозар Хаџи-Тома трг. Драгомир Здравковић трг. Дамњан Стојковић лебар, Младен Стојковић приват. Милоје Тадић трговац Димитр. П. Ђорђевић дрвар трговац, Тодор Чупић земљоделац, Живко Леоновић трговац, Милија Јаковљевић магазаџија, Фердинанд Розелт грађевинар, Јеремија Љ. Миливојевић бакалин, Коста Михајловић бакалин, Илија Савић каф. Младен Вељковић трговац, Димитрије Илијћ рентије, Васа Мијатовић кафеџија, Коста Лазаревић трг. дув. Ђорђе Димитријевић лебар, Милан Трајковић трговац, Младен Милијћ трговац, и Давид Симић трговац.

Усвајате ли ову кандидацију? (усвајамо)

Сад треба да изберемо туторе за наше цркве. Чујте и за њих спремљену кандидацају. (Секретар чита):

а) за цркву Саборну:

За главног тутора Риста Миленковић трговац; за помоћнике: Риста Атанацковић агент, Горчаков Миловановић воскар, Витомир Марковић терзија и Димитрије Крстовић фотограф;

б) за цркву Св. Марка:

За главнога Биљан Вуковић трг. за помоћнике: Божа Ћеловић трг. Ђока Николић магазаџ, Благоје Јовановић кафеџија и Мића Ристић ликерџија.

в.) за цркву Вазнесенску:

За главног Тома Лазаревић абаџ. за помоћнике: Ђорђе Арсенијевић абаџ. Јоца Шандоровић бакалин и Никола Милишић трг.

за цркву Св. Александра Невског

За главног Петар Матић бакалин за помоћнике: Јован К. Ђорђевић бакалин и Риста Петровић кафеџија.

Тражи се да изберемо два лица за присутнике при полиц. извиђају у Топчидеру. Предложена су ова лица: Аца С. Протић и Вељa Бошковић, Усвајате ли? (Усвајамо)

Управа дувана упутила је један акт на општину, да им се уступи један плац за бараку а то је за чекаоницу радника који код монопола раде Изволте чути тај њихов акт. (Секретар чита:)

Господине.

По усменом споразуму између вас и потписатог, око подизања бараке до фабрике Монопола дувана, Управа ова има част известити вас, да се експлоатисање бараке не може уступити општини са разлога: што се та барака не подиже само за то, да би раденици фабрике могли у исту одлазити ради потрошње, но као склониште свију радника кад је одмор, што приватном закупцу не би било повољно, јер би са раденицима који не би трошили, него се само ради одмора у истој налазили, дошао у сукоб; а сем тога, поменута барака треба да стоји под надзором Управе фабрике, што такође не би годило приватном закупцу.

С тога вас управа ова моли, да изволите подјејствовати да јој се уступи једно парче земљишта до фабрике дугачко 20 а широко 10, метара, како би она сама могла подићи бараку у поменутој цељи.

Примите, господине Председниче, уверење мога поштовања.

Врши дужност главног директора
Раша Милошевић с. р.

Ја сматрам за дужност да вам објасним ову ствар. Кад је дошао г. Директор да тражи то земљиште, ја сам имао тај рачун, да ће се тамо отворити механа. и, држећи да је праведно да и општина има неку корист од тога, нарочито што то иде на штету механџија из околине, тражио сам да се и општини за то даде нека накнада. Г. Директор је примио мој разлог и објаснио је напослетку да неће бити кафана већ причекаоница искључно за раднике, док се не отвори радионица, и ја сам му обећао да ћу то потпомоћи.

Ја ово износим пред вас, а од своје стране био би мнења, да изберемо једну комисију која да се састане са директором и види шта хоће и како; на тек после да видимо, шта можемо дати.

Пера Видаковић. Ја делим то мишљење. Мислим да не треба кафану дозволити с тога, што од радника тога монопола живи цео тај крај код три кључа. Кад би се то отворило то би онда био монопол да сви радници једу и пију тамо. Нама је много што шта узето, па још и то да нам узму. Ја бар нећу допустити. Сем тога, кад се одвоји то место, где је зграда монопола начињена, остаће као што су и остали само неки склисци и, буди Бог с нама, каква фигура земљишта, тако, да се не зна ни шта је општинско, а шта туђе. Ја дакле не налазим да треба изашиљати какву комисију, него сад одмах треба казати: да не можемо дозволити за то, што ће то требати општини.

Јаков Бајлони. Мени није познато да тамо није ништа уређено и да се не зна шта је општинско, а шта осталих. Ово што је остало то је Краљево, и то је заузела фабрика. Истина неки кажу да је нешто и од општинске земље заузето, али општина за то нема никаквих доказа.

Друго је са свим оно земљиште, што је остало при зидању жељезнице.

Што се овога тражења монополског тиче, ја мислим да би требало дати тражено парче, јер сам чуо, да неће бити никакве бараке, ни кафане, и да се неће тамо ништа продавати, него само они радници фабрични кад донесу парче хлеба од куће да га има где да поједу. Онде има сиротиње која нема времена да иде кући, него кад се фабрика затвори често остаје под ведрим небом и чека да се опет отвори.

Председник. Ја мислим да је баш с тога и нужно да једна комисија иде тамо.

Стеван Јосифовић. Они то за то траже, да би имали где причекати док се фабрика не отвори те да унутра уђу.

Председник. Још нешто да кажем. Мени је помоћник кметовски Хаџи-Жпаковић казао да има код њега тапије о том плацу, па онда нека се и то овом приликом извиди.

Пера Видаковић. Ако се тражи чисто за причекаоницу онда је то друга ствар.

Председник. Ја вас молим изволте изабрати. (Чује се: Јаков Бајлони, Пера Видаковић и Стеван Јосифовић).

Усвајате ли да ова господа изађу? (Усвајамо) Онда са њима нека иду и општински инжињери и општински помоћник са тапијом и планом.

Јанаћ Јакковић. Ја сам био у комисији и потписао сам тапије и не стоји онако, као што каже г. Пера Видаковић.

Председник. Дакле, то је свршена ствар. (Јесте)

Сад имамо још један предмет од гос. Министра просвете и црквених дела који је на општину упућен. Он се односи на школу за малу децу. Чујте најпре тај акт (Секретар чита)

Господине.

Да би се с бољим успехом вршио рад основне школе, као и да би се притекло у помоћ оној деци од три до шест година која према породичним и имовним приликама нису срећна да добију васпитања и потребнога надзора у родитељској кући, већ се по одавно у свима напредним варошима подижу тако зване игралиштне школе за децу од три до шест година (Kindergarten) у којима се деца начином за њихово доба полесним, припремају за даље учење.

Потреба оваких школа нарочито се живо осећа у варошима са знатнијим бројем становништва. А да се та потреба већ осећа и у Београду, потврда је најбоља у факту: што сада већ има један мали завод ове врсте у дорћолском кварту, а ових дана објављено је било да се предузима и други покушај на Врачару.

Имајући дужност да водим старање о школама и свему што је с њима у свези, ја налазим за потребно обратити своју пажњу и овим игралишним школама за децу од три до шест година.

А да би се ова ствар од самога почетка упутила добрим правцем, ја намеравам у Београду подићи једну игралишну школу, која би поред самог свог несумњиво корисног рада дејствовала још и као углед за све друге, које би се временом отварале по другим местима у Србији, и у исто време била расадница за нове наставне снаге које би, најпре у овој школи спремљене и упућене, предузеле доцније рад у другим оваким школама.

Поради остварења ове намере мени је потребно, господине председниче, да нађем одзива код Београдске општине која ће не сумњам, увек радо потпомоћи просветне интересе своје вароши.

Тога ради ја вас молим, да имате доброту известити ме: може ли Београдска општина својим средствима потпомоћи оснивање једне оваке игралишне школе; давши на ту цељ један стан с потребним намештајем у средини вароши (:стан треба да има једну велику собу за 40—60 деце и две мале собе с обичним споредним пренадлежностима:) и плаћајући послугу и огрев, што би за прво време износило колико за обичну основну школу с једним до два разреда.

Молећи вас, да ме о резултату известите, ја се користим и овом приликом уверити вас, господине Председниче, о мом одличном поштовању.

Министар Просвете и црквених послова

Др. Владан Ђорђевић с. р.

Жели ли ко да говори?

Пера Видаковић. Ја мислим да смо сви на чисто с тим, да општина не може да даје плац за ту школу, јер она нема ни честитих зграда још ни за своје школе. У мом крају иду женска деца заједно са мушким, предазе на један ходник и једна врата. Како је то ви ћете знати, и шта та женска деца морају да чују од мушких.

То нигде нема, што код нас, и, кад општина није у стању да своју зграду поправи онда, од куд она може да даје плацеве и зграду за школу забавишта? Данас свакако, то неможемо дати, а мислим још кад би министар просвете знао, да немамо школу на Сави како треба он би нас и казнио.

Председник. У начелу узевши, ја мислим да је ово једна ствар која показује тежњу за напредак наше деце, и врло би чудновато изгледало, да то општина одбије. То је у целом свету усвојено.

И г. Министар разуме наше материјално стање, што се и из самог писма види, па за то и пита: хоће ли се што моћи учинити или неће? Ја и сам мислим да нам је тешко дати зграду, али ипак држим да можемо у буџету одредити једну цифру на ту цељ, премда се и сам страшим кад помислим како ће нам буџет бити оптерећен.

Држим господо да нећемо начелно ову ствар одбити.

Пера Видаковић. Ја нисам казао да нећемо, него да не можемо. Ја сам вам навео један пример да ми ни наше варошке школе ни смо довели у ред како треба. Ја као одборник онога краја тражим прво, да се ово поправи и у ред доведе.

Глиша Јосиповић. Ја мислим да треба сви радо да примимо ову ствар, но опет да оставимо то за онда, кад будемо правили школе и нађемо зајам. Тада поред сваке школе да направимо и по једну школу дечију за забавиште играње и тд.

Никола Поповић. Господо, ово је врло важно питање и мислим да нико од г. г. одборника то неће спорити. Истина ово је нова ствар за нас и ми се видим противу ње бунимо, али је од преке потребе. Једна последња варош у Бачкој, Сомбор, има већ такву једну угледну школу, а у Србији и то у Престолници да нема такве школе заиста је незгодно.

Многе незгоде с којима се учитељи боре са малом децом леже и у томе, што многе породице немају средстава да васпитају своју децу од 3 до 6 година. Оваква је школа доиста једна нужност, јер се у њој деца прво спреме и науче реду и онда пређу на саму наставу.

За овако једну важну ствар држим да за варош Београд неће бити велика жртва да даде 200 дуката те да се одмах приступи уређењу саме школе.

Са уређењем овако корисне школе и деца, не само богатих породица него и сиротињских, добиће образовање одмах с почетка, те нећемо у будуће гледати, како се мала деца сиротињска по вароши скитају. Ја сам, господо, читао скоро једну књигу „Кесароши" од г. Тасе Миленковића. Тамо се каже да се више троши на апсенике него на школе. Завођење овакве школе био би пут да се мање троши на апсане, и да се стане на пут ономе, што се сиротињска деца неимајући гди да се баве, на хрђав пут упућују.

Што каже г. Пера Видаковић да има једна школа на Сави где и мушка и женска деца уче, то није крива ни зграда нити су крива деца, већ неко други. Ја не знам да ли има какве жалбе од стране учитеља који тамо врше своју дужност, али, кад би имало, г. министар би тражио да се уклони одаиде та школа.

Ја мислим дакле да не би било тешко за варош Београд да да 200 дук. на ову племениту цељ. А да је оваква школа потребна види се и отуда што на Дорћолу има већ једне такве школе гди сваки плаћа но 3 динара месечно и гди се сваки уверио да је то врло добро за децу. Отац у

вече кад дође кући чује од деце по коју песмицу и још што, а иначе то би се дете морало баталити по кући и без икакве спреме би остало за будућу наставу, као што и бива, те учитељи имају врло велике незгоде.

Дакле господо, кад се поједини брину, о ваквој школи онда за што не би и општина?

Овака школа господо била би једна угледна школа за целу земљу и била би права расадница за друге школе.

С тога држим, да би општина требала ово одмах да прими, особито, што држава има и једну питомицу, која се за ово на страни спрема, па кад дође, треба да има већ спремну зграду да може и рад одпочети.

Свет. Боторић, Г. Поповић је казао, да се многи одборници буне против овога. Ја ни сам чуо ни једног да се буни, него су сви казали да је то лепа мисао и корисна, и сви смо за ствар. Но ми не можемо примити један издатак од 200—300 дуката пре буџета, и што се мене тиче ја сам да ова ствар застане док се буџет не склопи, па, ако видимо да можемо дати, ми ћемо то радо учинити.

Што се мене лично тиче ја мислим да не би одговорили потреби, кад би подигли само једну школу на средини вароши, јер би тим учинили олакшицу само имућнијој класи, а сиротињи опет ништа. Деца с једног краја вароши не би могла тамо доћи. Кад се тако лепо почело на Дерћолу, и родитељи плаћају по три динара месечно, тако би требало да буде и по свима крајевима, а општина кад буде довела у ред своје школе, као што напомену г. Видаковић, онда да направи и поред сваке школе по једно одељење за дечије забавиште, па старији брат кад пође у школу да поведе и млађег. Иначе се ништа пре овога постићи не може.

Ја мислим да овај предлог треба узети знању, па, ако можемо при склапању буџета што дати, да примимо, а ако не можемо, нико нас на то натерати не може.

Пера Видаковић. Нико се не плаши од тога предлога, нити се буни, нити је то за све нас нешто ново. Има нас доста који знамо шта су то школе — забавишта. Али ја никад не стварам потомство, рушећи предке. Ми треба оно што већ имамо да уредимо и држимо онако како се пожелети може, а не да почињемо нешто ново док ни оно нисмо свршили што већ имамо, те да на тај начин изгледамо ни на небу ни на земљи.

Ја разумем врло добро, да је потребно да деца имају забавишта па да не морају ићи по швабским школама, али шта ћемо господо, кад се не може. Ми не можемо с једном сумом све помоћи, не можемо да нађемо удобне станове. Као што рече предговорник г. Боторић такве школе требале би за сваки кварт по једна. За то све ово треба да остане доцде док ми не будемо зидали своје школе.

Никола Поповић. На реч г. Видаковића, који вели да треба у сваком кварту по једну школу подићи, имам да кажем да г. Министар то не тражи, а ово што тражи то је врло добро и има право што тражи. У Београду постоји једна учитељска школа која има своју вежбаоницу, а то је код Саборне цркве. У ту вежбаоницу долазе ђаци учитељске школе па се припремају за учитеље. Тако исто хоће г. министар да општина има један свој завод, који ће бити расадница за целу Србију. Кад дође један спреман учитељ или учитељица у такав завод, онда ће и други да долазе ту да слушају како ради овај наставник, и тада ће тражити да положи испит из тога и после иде да учи друге. Иначе, кад се каже: требало би за сваки кварт по једна школа, онда би требало и за сваки кварт по један наставник да се спреми, а то би значило одложити ово питање на 3—4 године доцније.

Што неки наводе, да се ово остави за решење при буџету, томе нема места, јер кад у начелу сви примамо онда треба сад и да решимо, па према овом решењу да у буџет уђе и цифра за то.

И сам г. министар не каже, да то буде за 15 дана, него пита само са колико се помоћи може.

Дакле, ја мислим ово треба сад решити и наложити општинском суду да при саставу буџета унесе и ту партију у буџет. Боље је трошити на корист деце него за апсане.

Светозар Боторић. Г. Поповић каже, да ово питање сад одмах решимо. Ми смо казали како би корисно било, кад би сваки крај Београда заступљен био. Он попова тражи да се реши вечерас.

Ми ово не можемо сад решити док се буџет не реши а нарочито не можемо ни с тога, што и сам г. председник нам рече, да ће му бити врло тешко буџет склопити према приходима и издатцима данашњим. И сад, кад је то тако одкуд можемо ми нове издатке стварати. Дакле, не може се то вечерас решити.

Председник. Ја благодарим г. Поповићу на заузимању. И сам је г. Министар објаснио шта се хоће с том школом. Ово је прва школа за учитеље и ту који се науче, биће учитељи за све квартовне школе. Ја сам још хтео то да додам, да ова школа не мора бити у центру вароши. Кад, господо, усвајамо у начелу, онда можемо решити да до буџета резервишемо на ову цељ 1500 динара.

Најпосле, право да кажем, за нас као претставнике општинске било би чудновато кад би казали, да нисмо волели ништа помоћи, па за то мислим да можемо казати: да смо вољни кад дође буџет на решење дати 1500 динара. (Чује се: Не може се то сад решавати.)

Дефинитовао не може, али овако као што ја кажем може. (Вичу да остане за другу седницу). Па добро, господо. Ова је ствар остала нерешена и решиће се доцније.

Састанак је закључен.

Састанак је овај трајао до $8^1/_2$ часова после подне.

ПИСМА ИЗ РУСИЈЕ.

(ПАРИСКОМ „СОЛЕЈ“-У)

Петроград 6. Дек. 1888.

Морао је до тога доћи сиромах Делијанов! Одавна смо ми предвидели да ће се славнеофилска реакција овако свршити. Изгледа као да је данашњи нараштај, постиђен величином својих предака, наумио да отури од себе и литературу и елеганцију модерну, дакле, све оно што је пре сто година сачињавало драж Русије. Свакоме је Паризлији познато, колико преваге имају Руси у говору страних језика над свима осталим народима. Ако је Русија допрла за последњих сто година на тако високи ступањ цивилизације, при свем том што је тако ниско стајала, има једино да заблагодари изучавању живих језика. Благодарећи овој способности, сво руско племство могло је у додиру са Француском да прими на се онај блесак (лак) елеганције који толико карактерише петроградско и московско друштво. Што је пак инглеска философија и немачка наученост могла тако

брао да продре у Русију и пронесе своје доктрине и изналаске, једини је узрок био: мешавина научењака, професора и осталих светских људи са суседним народима.

Сада, се пак, са свих страна напада на стране језике. Већ пре неколико година, министарство је изменило наставни план, изоставши безразложно један део часова посвећен пре тога на изучавање француског, немачког и инглеског језика. Сав славенофила беше увек, да изгна из школе све стране језике и место њих да уведе само старо-словенски.

Безазлени Делијанов, као министар просвете, не могаше да избије из струје у коју га наведе овај злосретни пут.

Данас, једном двосмисленом, неразумљивом и притешњавајућом мером дао је министар и последњи удар науци живих језика — удар од кога се она неће скоро опоравити. Ево у чему је. Једном наредбом упућеном на све управитеље (наредба ова није званично у новинама ни објављена из бојазни) министар просвете приморава све професоре страних језика у државним заводима да пређу у руско поданство, и то што пре.

Овај шамар, који је у првој линији замануо на Немце, погодио је најјаче Французе.

Сваки зналац, да су Немци, од свију народности, најнаклоњенији да приме без затезања руско поданство. Узрок је са свим прост. Већина њих одбегла је од војне службе, и у том случају приморана је да стече себи нову домовину без наде да се врати у своју. Немац се оженi у Русији често и рускињом, и тиме обично, хтео нехтео, постаје руски поданик.

Са свим је другче с Французима. Они имају увек наду да се поврате у домовину и тамо да своје кости оставе. Ожењени су увек с францускињама и тек проведу овде по неколико година. Руси њу у њима увек честите пријатеље, али никада сограђане. Зар су они тиме лошији професори језика? Ми мислимо, напротив. Овај је професор скоро дошао из своје домовине, и посећује ју, ако му је могуће, сваке године за време одмора школског. Вратив се натраг он доноси увек са собом дах домовског ваздуха, задржава увек чисти акценат свога језика и духа своје народности. Једном речју, доноси са собом све оно што се временом може да отупи, па и да изгуби, кад је човек удаљен и дуго време од своје отаџбине.

Брутална одлука министра Делијанова одузеће насушни хлеб од две или три стотине Француза, и то, онима који се храбро борише противу навале немачке методе изучавања језика — методе пуне педантизма и граматичког бубања. Ово је штета за појединце, а далеко ће бити већа у опште за наставу. Русија ће наћи у својим германским провинцијама Балтике, Ливоније и Курланда, на лак начин учитеље за немачки језик. Али где ће наћи за француски? и то оне који ће имати прави акценат и све оно што се само у детинству и на земљишту самога језика може да задобије.

Непаметна мера, што ју предузе министарство, биће узрок што ће се скорим уништити настава француског језика по руским школама, или ће се тако занемарити, као што се данас немарно предају мртви језици т. ј. предавање се хрђаво а научење се сасма мало. На какву је корист све ово? На никакву, ако не да се неколико злосретних учитеља доведу у искушење да бирају између хлеба и савести. Свакојако ово је једна жалосна реформа, и која никада не може служити никоме на част.

Очевидно је да велика маса славенофила снива данас да се ослободи од сваког страног утицаја. Не тако и наш први министар, Г. Гиро, који чини све могуће да угоди Немачкој и Немцима. Полузванични орган његов излази, доиста, на француском језику, али вечно кади двору берлинском. Судећи управо по ономе што тај лист пише, могли би готово закључити: да је политички програм г. Гирса, да је сав систем његов, у томе: да одржи Русију у миру — под окоом заштитом охоле Немачке. Па да ли је то и идеал других министара руских, или идеал двора руског? Разлога имамо да у то сумњамо. Дознајемо на прилику, из добра извора, да је наш посланик у Берлину, гроф Павле Шувалов, добио нека врло оштра и отсудна упутства, а знамо одавна већ да се ђенерал Вановиски, министар војени, упео на петнаест жила да обезбеди руску *западну* границу од сваког могућег изненађења. Питање, ко ће у овај пар добити превалу — дипломата или војник — само природно мора интересовати и вас тамо у Паризу, као год нас овде у Петрограду.

А сад, да завршимо са новошћу која ће извесно зачудити оне који знају досадању историју руских универзитета. Цар је честитао, или боље рећи одазвао се овој као што окружница министра просвете вели *«експлозији безграничне радости»* руске омладине што је чудом милости Божије царска породица спасена од погибли 29 октобра на харковској жељезници.

ИСПРАВКА.

У последњем (43-ћем) броју овог листа а на страни 351 протокола одборског, поткрала се у говору г. Глише Јосиповића једна погрешка тиме, што је у 5-том реду истог постала једна, односно две, нуле. Тако тамо стоји: „платио сам 200—300 дин.“ а треба да буде *2000—3000* дин (каптариje) што се овим и исправља.

ЗАДАЊИМ ОПШТИНА БЕОГРАДСКА. ШТАМПАМО У КРАЉЕВСКО-СРПСКОЈ ДРЖАВНОЈ ШТАМПАРИЈИ Уредник Н. С. Јовановић